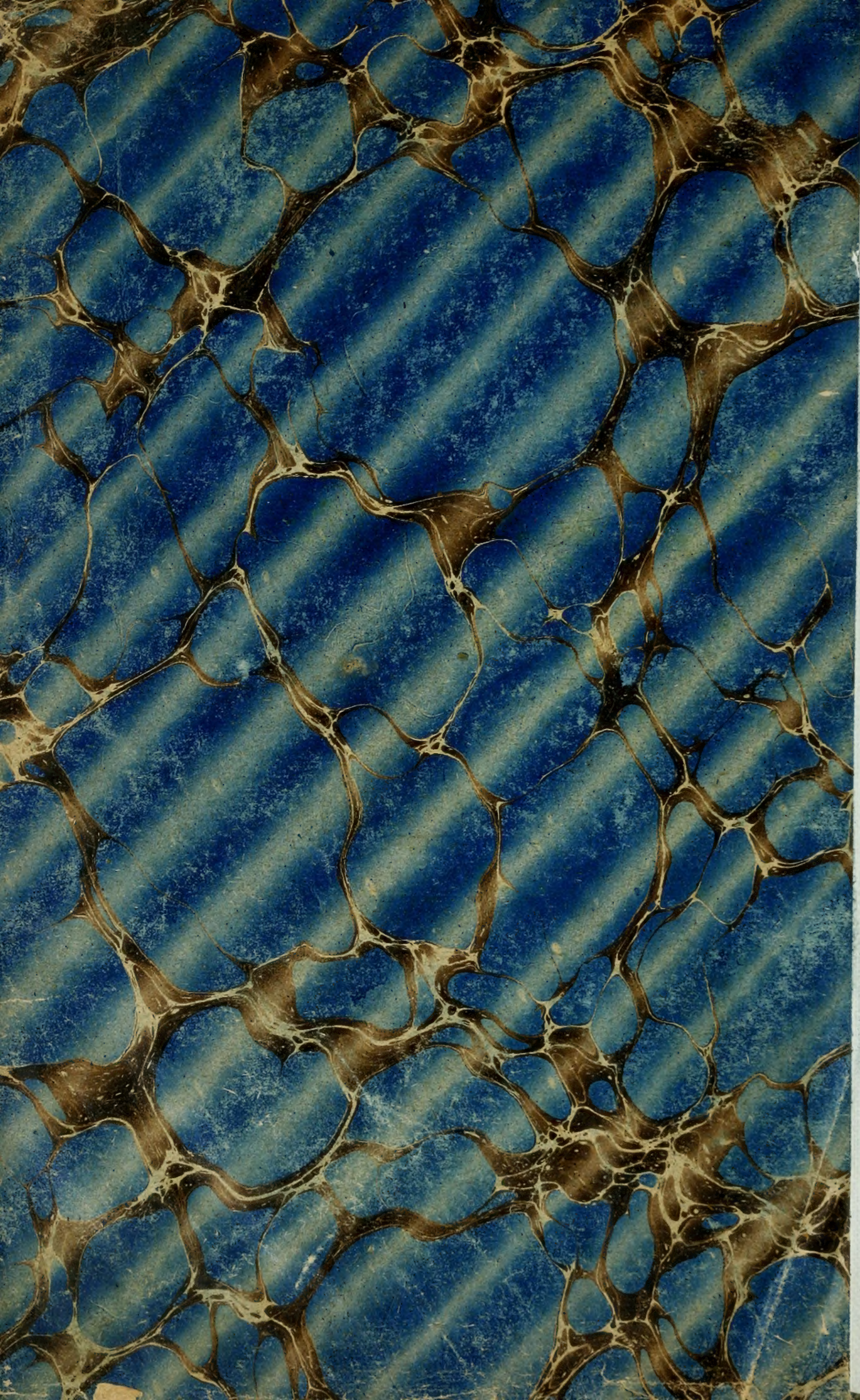
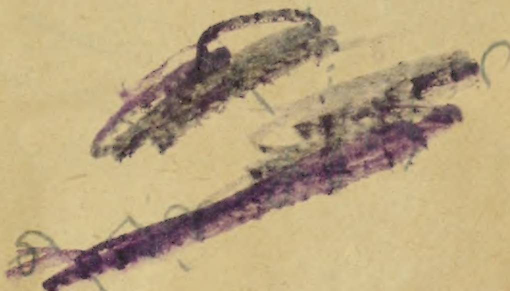

[redacted]

Bidpāʾī. Turkish version. Hü-
māyūnnāme

Hümāyūn nāme

همايون نامه

بسم الله الرحمن الرحيم

حضرت حليم خلاق * وحكيم على الاطلاق * جلب حكمته * كه وظائف اطائف حمد وثناسى بحكم « وان من شئ الا يسبح بحمده * جميع موجودات علوى وسفلينك زبانده جارى ودائردر * وفوائد عوائد آلائى انتهاسى بر مقتضاى « واعطى كل خلقه ثم هدى * تمام مبدعات سماوى وارضينك اجزاسنده سارى وسائردر

❊ بيت ❊

(رموز آموز عقل نكته پيوند ❊ شناسايى ده جان خرد مند)

كلام قديم كريم * وكتاب لازم التقديم والتكريمنده * حضرت رسالت پناه سلطان سريرلى مع الله نكته دان « وعلمك مالم تكن تعلم » روشن بيان انا افصح العرب والعجم * طوطى نواى « وما ينطق عن الهوى » معجز نماى « ان هو الا وحى يوحى » نبى مجتبى * رسول مرتضى * (محمد مصطفى يه) عليه وسلم

❊ بيت ❊

(محمد كا نبيا نك سرور يدر ❊ سپهر آفرينش اختريدر)

(صلوات)

صلوات الله وسلامه عليه * وعلى آله وصحبه المقربين لديه * وعلى من تابعه وانتمى اليه * هدايت طالبان مقاصد ارادت * وعنايت قاصدان مطالب استفادت ايچون بو نوع خطاب مستطاب * قيلدى * واول دانش آموز علمه شديد القوى بطريق تعليم مستعدان مكتب ادبى * وقانون تفهيم مستعدان مدرسهٔ جهد وطلبى * بومثال اوزره عيان و بومنوال اوزره بيان بيورديكه « ادع الى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة » بو كلام سعادت فرجامك مضمون ميمون انجامى بودركه اى عاليانه موائد عوائد صلاح وسداد، صلاو يرجى * واى ادميانه مناهج مصالح معاش ومعاده يول كوسترجى * بنده لرى مضيق سقامتدن طريق استقامته دليل حكمت ايله دعوت قيل * و بكا اعتقاد ايدن عباده هاويهٔ هوادن روضهٔ رضايه موعظهٔ حسنه ايله هدايت قيل كه نفوس سركش تازيانهٔ حكمتدن غيريله رام اولمز * وطباع خود پسند بند پند وقيد نصيحتدن غيريله صلاح بولمز * ولو كنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك

﴿ بيت ﴾

(هر آن رائض كه كردد توسنى رام * كند آهستكى با كرهٔ خام)

نته كه توستان نوعنانى بى لكام ملايمت * وبى شكيمهٔ ملاطفت * رام قلمق متعسر در * نفوس انسانى كه قواى بهيمى وسبعى انلرك نهادنده غالب اولوب «ذرهم يأكلوا و يتمتعوا» مرعى سنده بى چون وچرا چرا ايدرلر * وزمام نهى منكر وحزام امر معروفدن ابا ايدرلر * بى اعمال مهماز حكمت و بى استعمال تازيانهٔ موعظت * منقاد ايلمك متعذر در

﴿ بيت ﴾

(اولور حكمتله حاصل كام هردل * اولور حكمتله حل هر امر مشكل)

« ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا * موعظهٔ حسنه كه مأموربه در بر كلام جامعدر كه سامع اولنلر قابليت واستعدادلرى

حسبجه * اندن فائده مند اولورلر مواعظ قرآنی ونصایح فرقانی کبی که * جامع اطوار صوری ومعنوی * وحاوی اسرار دینی ودنیوی در * وسامع وقاری استعدادلری مقداری * نظم درربار ومعانی گوهر نثارندن حصه دارلردر * والیه مال من قال

﴿ بیت ﴾

(بهار عالم حسنش دل وجان تازه میدارد
برنك اصحاب صورت رابوی ارباب معنی را)

بومقوله کلام * سائر انبیای عظامدن علی نبینا وعلیهم السلام * هیچ برینه فائض ومنزل اولمامشدر بلکه خاصهٔ حضرت ختمیتدر کما اشار الیه * صلوات الله وسلامه علیه * اوتیت جوامع الکلم * وچون صدق متابعت مورث کمال خصوصیتدر * ومثمر تمام مناسبت * لاجرم امت بزرکوارندن که « کنتم خیر امت اخرجت للناس » سمتیله موسوملردر * بعض خواصك طباعی مطرح اشعهٔ انوار جامعیت واقع اولمشدر * که اول داخی حضرتك مشکاة نبوت کبراسندن اقتباس اولنمشدر * بوسبب ایله کلام جامع اکه دررلرکه * دیدهٔ ارباب ظاهر مشاهدهٔ جمال ظواهر ومعانی سیله منور در * ومشام اهل باطن روایح حقایق * وفوایح دقایق ایله * که ماورای ظاهردن لایح اولور معطر اوله * تاهر احد حوصله‌سی مقداری خوان احسان بی کرانندن بهره مند اولوب * مصرع * هیچ جو بنده از بن درنرود بی مقصود * پس معلوم اولدیکه چهرهٔ کلام زیور حکمتله نقدر اراسته * وعذار هر موعظت کالکونهٔ جامعیت ایله ندکلو پیراسته اولور ایسه دل عاشقان کامل * مشاهدهٔ جلواتنه زیاده مائل اولور

﴿ بیت ﴾

(هرکه زیبا ترست از خوبان * سوی او میل بیشتر باشد)

جمله‌ٔ تصانیفدن که قواعد تألیفی حکمت عملیه اوزره مبتنی اوله *

ومجموع رسائلدن که مبانئ تصنیفی مواعظ حسنه یی مشتمل ومحتوی اوله * کتاب کلیله ودمنه درکه حکمای هند آنی طرز خاص اوزره تألیف ایدوب * براهمهٔ حکمت شعار اوضاع جامعیتی نمط مخصوص اوزره تصنیف بیورمشلردر * لطائف حکمت وفضائله ظرائف لهو وهزل میاننده کمال اختلاف وار ایکن * برظرفده امتزاج * وبرحرفده ائتلاف * ویروب طرز کلامی اکثر طباع اکه میل اتسون دیو * امثال وافسانه اوزره وضع ایلمشلردر * وزبان وحوش * واسان بهایم وطیوردن اصناف حکایات وروایات * تقریر ایدوب انک ضمننده * انواع فوائد حکمت ومیامن نصیحت * مندرج قیلمشلردر * تا عاقل تصحیح ایچون مطالعه سنه بهانه * وغافل تنزه ایچون داستان وافسانه قیله ودرسی معلم وحفظی متعلمه اسان اوله * وفی الحقیقه اول کتاب حکمت نصاب برحدیقه درکه اشجار اسراری * وفیها ماتشتهی الانفس وتلذ الاعین * نسایم عنبر نثاریله مطیب ومعطر در

﴿ بیت ﴾

(هر نکته سیدر کل معانی * هر حرفی شکوفهٔ امانی
(لفظی چو طراوت جوانی * معنی سیدر آب زندکانی

اول کان جواهر فضائل * واسمان دراریٔ فواضلک * افاضه سی برمرتبه ده تام وکامل * وعام وشاملدرکه ابتدای ظهورندن الی هذا الآن * هر زمان مستعدان مجلس ارادته * ومستفیدان محفل سعادته تباشیر انواری * وبرکات اثاری حاصل ومتواصل در * صحاف صنع جلد زرنکار افتابه * رشتهٔ خطوط اشعه ایله شیرازه اورلدن انک عدیلی برکتاب کورلمامشدر * ودبیر تقدیر اجزای دفتر شهور واعوام * واوراق مجموعهٔ لیالی وایامه سلک ارتباطده انتظام ویرلدن انک نظیری برجریده مشاهده اولنمامشدر ﴿ بیت ﴾

(لطافتده عدیلی یوقدر الحق * نظیرین چشم احول کورمش انجق)

اول کتاب شریفی حکیم روشن رای بید پای برهمن رای جهان آرای دابشلیم هندینك نامنه که بعض ممالك هندك مالکی ایدی ٭ زبان هندی ایله تصنیف ایتمشدر ٭ امیددر که مبادی شروعنده سبب تألیفندن برشمه رقزده کلك تعریف اولنه حکیم مذکور بنای کتاب مزبوری ٭ برقاعده اوزره مبتنی قلمشدر که مسالك ضبط ممالکه سلوك ایدن حکام وملوکه احکام احکام سیاست و بسط بساط رعایت رعیتده دستور العمل اوله ٭ وتربیت وتقویت اولیای دولت ودفع ورفع اعدای مملکتده قانون مجمل وکارنامه مکمل اوله ٭ دابشلیم اول کتاب فضیلت انتسابی قبله مقاصد وعمده مطالب ایدینور ٭ مفتاح مطالعه ایله متصل افتتاح ابواب حل مشکلات وکشف معضلاتنه مجد ومشتغل ایدی ٭ اول جوهر بی قیمت آنك زمان دولتنده دیده عوام ناسدن بلکه عامه خواصدن ٭ خلوتخانه صدفده کوهر شاهوار کبی مخفی ومستور ٭ وصمیم کاندن لعل بدخشان کبی هزار خون جکرله یوز کوستروب ٭ هرنا کسك کوش استماعندن دور ایدی آندن صکره اولاد واحفادندنکه سریر سلطنته جلوس ایدرلر ایدی ٭ آنك اخفاسنده همان اول قاعده‌یه رعایت ایدوب ٭ اول طریقه کیدرلر ایدی ٭ بوجمله ایله ینه اول عروس مشکین نقابك فوایح مناقبی روایح کلستان کبی اطراف جهانی طوتمش ایدی ٭ وشمایم شمائلی لطیمه عطار کبی مشام مستنشقانی نسایم اخبار وآثاری معطر اتمش ایدی

﴿ قطعه ﴾

(هنر چو مشك بود مشك اکر نهان دارند ٭ زفیض رایحه او مشام را اثر است)
(نمی شود بکل اندوده چهره خورشید ٭ زمان زمان اثر نور او زیاده تر است)

اکاسره عظامدن نوشی روان عادل زماننده ٭ خواص وعوام میاننده بوخبر اشتهار وانتشار بولمش ایدی که ٭ خزائن ملوك هندده ٭ برکتاب واردر که زبان بهایم وطیور ٭ ولسان حشرات ووحوشدن جمع

ایتمشلردر * و باب حزم وسیاستده اول شرایط که سلاطین تاجدارانه موفق ومناسب اوله * ورعایت رعیت وحمایت مملکتده * شول ضوابط که جهانداران نامدانه لازم وواجب اوله * اول درج جوهر حکمتك مطاویٔ او راقنده درج ایلمشلردر * وآنی سرمایهٔ مواعظ ونصایح ووسیلهٔ منافع ومصالح عدایدوب * نقدجد وجهدلرین اول قواعدك تحقیق وتلفیقنه خرج ایلشلردر طبع شاهانهٔ نوشی روانده که * اشجار جویبار معدلت * آنك باران جود واحسانیله طراوت بولمش ایدی * وازهار کلزار نظام مملکت قطار امطار رأفت وعاطفتیله سیراب اولمش ایدی

بیت

(جهان گشت ازعدلش آراسته * و زان رسم بیداد برخاسته)

اول کتابك مطالعه سنه میل تمام وشغف مالا کلام ظاهر اولوب * بر زاویهٔ طبیب که زیور فضل وحسبله آراسته وجمال کمال ادبله پیراسته * مقتدای اطباء فارس ایدی * فرمان نوشی روانله دارالملك هندوستانه متوجه اولدی * ومدت متمادی آنده اولوب انواع حیل وتدبیرانه تمسك ایدوب * الف جهدله اول کتابی اله کتوردی * والفاظ هندویی لغت پهلوی ایله که اول زمانده سلاطین ایران اول زبانله تکلم ایدرلر ایدی * ترجمه ایدوب خدمت نوشی روانه یتوردی * وموقع قبول وشرف استحسان بولوب حضرت شاهده رتبه سی اقصای کماله ایردی تسخیر ثغور و بلاد وتسکین قلوب عباد واظهار عدل واحسان واصلاح امور جهانیانده بنای کار نوشی روان اول کتابك مقتضای فحواسی او زره ایدی نوشی رواندن صکره اکاسرهٔ عجم دخی آنك اخفاسی امرنده * وتعظیمی بابنده شرایط مبالغه یی تقدیم ایدرلر ایدی تا اول زمان که خلفاء عباسیه دن خلیفهٔ ثانی ابوجعفر منصور بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس رضی الله عنهم اول کتابك مناقبین ایشتدی * آنك

مطالعه‌سنه رغبت تمام کوستروب * تحصیلنه جد واهتمام ایتدی *
والطف حیله ایله اول نسخهٔ پهلویٔ اله کتوردی * وامام ابوالحسن
عبدالله بن مقفعه که سردفتر بلغای عصر وسرآمد فصحای دهر ایدی
بیوروب زبان پهلویدن لسان تازی‌یه ترجمه ایتدردی * هردم خلیفهٔ
مزبور کتاب مذکوری کمال خرمندن سلك مطالعه‌ده نظم ایدوب
اساس احکام خلافتی وبنای شرایط عدل ورأفتی * اول نصایح
ووصایا اوزره وضع ایلر ایدی * بعده ملوك سامانیه‌دن * ابوالحسن
امیر نصر بن احمد سامانی * افاضل زماندن بریسنه امر ایدوب *
اول نسخه‌یی زبان تازیدن لسان فارسی‌یه * نقل ایتدردی ورودکی
شاعر که صناعت صیاغت شعرده ماهر ایدی اول جواهر زواهره مثال
سلطانی موجبنجه رشتهٔ نظمده انتظام ویردی * بردفعه دخی سلطان
محمود غازیٔ غزنوی اولادندن * ابوالمظفر بهرام شاه بن سلطان
مسعود که ممدوح حکیم سنایی‌در * بیوردی تا ابلغ الفصحا وافصح
البلغا ابوالمعانی نصرالله بن محمد بن عبدالحمید * آنی طرز جدید اوزره
نسخهٔ ابن مقفعدن ترجمه ایتدی * شول نسخه که حالیا کلیله ودمنه
دیمکله مشهور ترجمهٔ فاضل مزبوردر الحق عباراتی جان شیرین
کبی لذیذ * واستعاراتی درثمین ویاقوت رنکین کبی عزیزدر مجتهدان
احکام بلاغت تعریف فصاحت وتعبیر حصافت کلماتنده
مجتمعلر ومسند نشینان بارکاه انشا توصیف جزالت ترکیب وبراعت
عباراتنده متفقلردر اما ایراد لغات غریبه * والفاظ وحشیه‌دن تحاشی
ایتمیوب طرز کلامی محاسن عربیات اوزره طرح ایدوب * الفاظ
وعبارات مغلقه‌یی سرحد اطنابه واستعارات وتشبیهات مغرقه‌یی
اکثار واسهابه یتشدردیکی اجلدن خاطر مستمع غرض کتاب وخلاصهٔ
مافی البابی کماینبغی ادراك ایده میوب استماعندن ابا قیلور ایدی وطبع
قاری دخی مبادیٔ قصه‌یی مقاطعنه ربطدن قاصر * واوائل کلامی

اواخری ایله ضبطدن عاجز قالور ایدی لاجرم بو معنی * سبب سآمت خاطر سامع وقاری اولوب * واستماعندن امتناع جمیع قلوب وطباعه ساری اولوب قریب اولمش ایدی که کتاب مزبور بونفاستله زاویهٔ نسیانده کسیف الخطیب متروك ومهجور قالیدی * واهل عالم آنك فرائد فوائدندن محروم و بی نصیب اولیدی اکا بناء والیٔ ولایت هراسلطان حسین بیقرا امراسنك سرخیلی امیر سهیلی التماسیله خطیب منبر فصاحت واعظ کرسیٔ بلاغت وصاف انشاء حقایق کشاف رموز دقایق الملتجی الی رحمة ربه الحافظ مولانا حسین بن علی الواعظ * المعروف بالکاشفی عامله الله بلطفه الخفی * کتاب مزبوره طرز خاص * ولباس جدید کیدردی وزیبا رویان معانیسنه که تتق الفاظ مغلقه وحجب لغات غریبه ایله محجوب ومستورلر ایدی * مناظر عبارات ظاهره وغرفات استعارات زاهره ده جلوه ویردی * شول کتاب که حالیا بین الانام انوار سهیلی نامیله اشتهار بولمشدر مولانای مشار الیهك که سخنزانلق میدانك شهسوار چالاکیدر * مصراع کوهر دریای ادراك لطیف وپاکیدر * حقا که اول کتاب فضیلت نشان بر سهیل درکه یمن یمن وسعادتدن درخشاندر وبر سحابدرکه قلهٔ کوه فصاحت وبلاغتدن درافشان الفاظ دلفریبی شکر لبلر کرشمه سی کبی شورانکیز * ومعانیٔ تراکیب غریبی ترنج غبغبلر طره سی کبی دلاویزدر

﴿ نظم ﴾

(حروفش چو زلف بتان چکل * همه جای جانست ومأوای دل)
(معانیش در زیر حرف سیاه * درخشنده چون مهر روشن چوماه)

سوادی که کحل الجواهر معانی اندن عبارتدر * بیاض دیدهٔ حوراده یرو یراسه روادر وبیاضی که غرهٔ صبح شادمانی اندن کنایتدر سواد چشم جهان بین اوزره وضع اولنسه سزادر

﴿ بيت ﴾

(سزد كه كاتب ديوان سراى خلد كشد
سواد نسخهٔ او بر بياض ديدهٔ حور)

بو ابيات رايق اول كتاب فايقك كه مطلع انوار حقايق درقامت والاسنه خامت اولمغه لايقدر

﴿ نظم ﴾

(صورتى مجد وسعادت جامه سينه در طراز)
(معنيسى اقبال ودولت خاتمينه در نكين)
(عارض رنكين اشعارى قو غنج وفريب)
(طرهٔ مشكين الفاظى سراسر تاب وچين)
(نور حكمتله طلو در هر كلام كاملى)
(نيته كيم انوار علميله دل اهل يقين)

چون اول مخدرهٔ همايون تتق كوندن وجه مشروح اوزره الوان بوقلمون واثواب كونا كون ايله يوز كوستروب * كاه جامهٔ هندى ايله غنج ودلال ايلر ايدى * وكاه لباس فارسى وقباى پهلوى ايله جلوه قلوب * كاه حلهٔ تازى وشقهٔ حجازى ايله عرض جمال ايلر ايدى * اما بالاى والاسى هنوز ديباى زيباى تركى ايله آرايش بولمامش ايدى * وفرق فرقد ساسى اكليل فلك فرساى لغت مزبور ايله مزين اولمامش ايدى * اكرچه كه جمال باكمالى حليهٔ انواع السنه ايله حالى ايدى اما پيرايهٔ خال وخط الفاظ تركيدن خالى ايدى اول سببدن مدت مديد وعهد بعيد ايدى كه خاطره بو خاطره وسوسه ويداية بوسوداد وشمش ايدى كه اكر سپهر بى مهردن فرصت وايام بى ارامدن رخصت ميسر اولورسه * وكردون دون تلفيق اسباب تمو يقده * مسامحه قيلورسه كتاب مزبوره نسخ مذكوره نك بر يسندن خامهٔ عربى عمامه ايله رومى جامه كيدرم تا اكثر ناس لباس استيناسندن عارى اولميه *

وعرايس غوانىٔ معانى سنه تتق آل * ومعجز كابرك مثال تركيده جلوه ويرم تا عام وخاص فرائد فوائد بى قياسندن بى بهره قالميه

﴿ بيت ﴾

(لطافتده اوله مقبول عالم * خلايق ايچره منظور ومكرم)

هر چندكه دهقان خيال بوستان آمالده بو امل نهالن ذكر ايدى * اما شجرهٔ فؤاد مثمر ثمرهٔ مراد اولمدين * تند باد قضا برك وبارين دوكر ايدى * ونوائب زمان برآن امان ويرمز ايدى كه خاطر بو عزمى امضايه متوجه اوليدى * وتير باران احزان برلحظه كوزآچدرمزدى كه ضمير بو دينى قضايه رخصت بوليدى ناچار نطاق وقت اعتناق فرصتدن قاصر اولوب * چهرهٔ مقصود وجمال مطلوب * نقاب تعويق وحجاب توقف ايله مستور ومحجوب قالدى (مصرع)

﴿ كى شعر تر انكيزد خاطر كه حزين باشد ﴾

تا اول زمان كه بو بندهنك رياض حالى رشحهٔ عنايت يزدانى ايله رتان وحياض آمالى باران عواطف صمدانى ايله ملأن اولوب * بلدهٔ محميهٔ ادرنهده كه خال چهرهٔ ممالك * وسواد نسخهٔ سبع ارائكدر حضرت سلطان عظيم الشان * وخاقان نصرت نشان افتخار آل عثمان * الملتجى الى رحمة ربه الرحمن * ذو البأس الشديد * والقلب الحديد السلطان السعيد السلطان مراد بن السلطان محمد بن السلطان مراد بن السلطان بايزيد * طيب الله بنسايم الروح روحهم * و والى من غنايم الرحمة فتوحهم خيرات مبروره * وحسنات مشكورهسندن جامع جديد جوارنده اولان مدرسهٔ عتيقه كه محط رجال فضل وافضال ومهبط وفود عز واقبالدر بو احقر عبيده تفويض وتقليد بيورلدى * ومشام جان ودماغ جنان اول شهر فردوس نشانك هواى عبير افشانيله كه غيرت نسيم تسنيم جناندر مبخر ومعطر اولدى

❊ نظم ❊

(اسدی جان باغینه بادعطرسای ادرنه)
(فیض روح ایتدی فضای جانفزای ادرنه)
(دفع ایدوب دلدن غموم کهنه‌یی عیسی کبی)
(تازه جان ویردی دم معجزنمای ادرنه)
(غنچه کبی تنکلندن درهم اولمشکن کوکل)
(کل کبی اچدی نسیم دلکشای ادرنه)

اول بقعهٔ مبارکه‌ده که محل اقتباس فضائل ومقام اقتناص فواضلدر ❊ ایام معتادهٔ معهوده‌می مدارسهٔ فروع واصول ❊ ومذاکرهٔ منقول ومعقوله مصروف ومبذول ❊ قیلوب زمان تعطیلده که عقلاک ساعات راحاتی وطبعک اوقات فتراتیدر ❊ زمانهٔ شوخ چشمی شکر خواب ذهولده بولوب وحجرهٔ ضمیری آمدشد خیالات متوالیه‌دن خالی کوریجك سویدای دلده متمکن اولان سودای پرسودی ❊ و بوتهٔ قلبده خلاص بولان نقود معهودی حالدن قاله ❊ وقوتدن فعله کتورمکه ❊ نوابض همت حرکته کلوب ❊ ذهن سقیم وطبع عقیم ایله بوشغل عظیمه شروع قلندی ❊ ونسخهٔ مولانای مشار الیه نسخ مقدمه‌یی کتب ادیان قدیمه کبی نسخ ایدوب ❊ تراجم سابقه‌نك بازار رواجنی عقود بیوع فاسده کبی فسخ ایتدیکی اجلدن ❊ باعث اختیار اولوب الحکمة یمانیة نکته‌سی مطلع انوار سهیلیدن اشکار اولدی

❊ بیت ❊

(چون یمانیدر دیمشدر حکمت اول فخر جهان)
(طاك دکلدر اولسه انوار سهیلیدن عیان)

چون الآن شان لطافت نشان ابنای زمان ❊ برمرتبه‌ده لطیف و برمثابه‌ده ظریفدر که عرایس غوانیٔ معانی ❊ منصهٔ الفاظده هنوز جلوه‌کر اولمدین حصول تمام مراده وصول قصد ایدرلر ❊ فکیف که

بعضی لغاتنی تصحیحده تصفح کتاب وادراك معانی سنده فی الجمله تأمل وتأنی یی ارتکاب ایدر * لاجرم تألیف کتابده عنان بیان شارع انشاء مترسلان ومنهاج تکلف منشیاندن معطوف قلنوب اثنای حکایاتده احاسن کلمات عربیه دن بعض ایات ضروری الذکر واحادیث مأثوره واثار واشعار وامثال مشهوره اوزره اختصار اولندی * وبحکم خیر الکلام ماقل ودل مالم یکن عامیا شرقیا ولا وحشیا غریبا * اثبات ابیات عربیه * وایراد لغات غریبه * والفاظ وحشیه دن تحاشی قلندی * تادیده هر بینا بی نظر تعمق وتعمق نظر وصال غوانئ معانی سندن بهره مند اولمق میسر ودل هر دانایی تکلف تخیل وتخیل تکلف اول ناز پرورد حرم حجره خیالدن برخوردار اولمق متصور اوله * مدح پادشاه اسلام مالك رقاب الانام سلطان سلیمان تخت وآصف غلام مد الله ظلال خلافته علی مفارق الانام وشد اطناب خیام سلطنته باوتاد الدوام * چون بو سلك جواهر کان کوندن دکان عیانه کلدی * و بو درر زواهر حقهٔ ضمیردن رشتهٔ بیانه چکلدی عقل پیر خیال دبیره ایتدی ای ناظم کوهر کلام سبحانی وای ثاقب درر حکم لقمانی مقرردرکه هر دفترکه خلیفهٔ زمانك نام واجب الاحترامیله معنون اولمیه ابتردر وهر سیم وزرکه پادشاه جهانك مهر سکهٔ مهرین جبیننه اورمیه فلس احمردر * علی الخصوص که ممالك بحر و بر مسخر تیغ ظفر پیکر یدر * وتمام هفت کشور معسکر عسکر نصرت رهبریدر

﴿ بیت ﴾

(بکرفت مملکت بحسام سراب رنك * ازروم تابهند زبلغار تافرنك)

بر خطبه یوقدرکه پادشاه جهانپناه نام شریفنه خطبه اوقنمیه * و برسکه یوقدرکه شاهنشاه اسمان درکاه داغ عبودیتی جبیننه قونمیه

﴿ بیت ﴾

(بشرق ذکر منیعش کنند برمنبر * بغرب مهر قبولش نهند بردینار

پس بو زرنابی که ❊ بوتهٔ قلبده هزار رنج وتعبله تاب ویردك نیچون محك اعتبار افاضله اورمزسك ❊ تا بله سن که قابل سكهٔ قبول پادشاه عالیقدار میدر و بوكوهر نایابی كه كان ضمیرده خونابهٔ جكر پرتاب ایله اب ویردك نیچون بازار انظار ارباب فضائله عرض ایلمزسن ❊ تا معلوم قیله سن كه لایق نثار خاكپای شاهنشاه كردون اقتدار میدر

﴿ بیت ﴾

(دركه اولمایه شه عادل اباغینه نثار)
(دور در باشندن آنك تاج قدر واعتبار)

چون قوت خیال فرما نفرمای عقلدن ❊ بو امر واجب الامتثال استماع ایتدی ❊ حكمنه اتباعی فرض عین بل عین فرض بیلوب ایتدی

﴿ قطعه ﴾

(عقل نیكو مذكریست ترا ❊ هرچه كوید بكوش دل بنیوش)
(اكرت خواجكی همی باید ❊ بندهٔ عقل باش وحلقه بكوش)

بناء علی هذا الخطاب ❊ اول كتاب حكمت نصاب ❊ برسبیل امتحان افاضل عالیشان میاننده اوراق كل كبی پریشان قلوب هر فاضل كه اول كتاب كلستان نشاندن برقاچ داستان خاطر نشان ایتدی ❊ شهد مدحله رطب اللسان اولوب زبان استحسانله ایتدی ❊ حقا بودرجده مسطور اولان حكم معارفدن مروی ومأثور ❊ حری بان یكتب بسواد المسك علی بیاض الكافور ❊ وبودرجده مندرج اولان درر لطایفدن منظوم ومنثور ❊ حقیق بان یعلق بخطوط النور علی نحور الحور

﴿ قطعه ﴾

(صریر كلك تو در حل مشكلات امور)
(چنانكه نغمهٔ داودد رادای زبور)
(جواهری كه بیفتد ز ساعد قلمت)
(برند دست بدستش برای كردن حور)

(بومنوال)

بو منوال اوزره نیجه زمان میدان امتحانده در وبلاغت بیان و براعت معانیٔ بدیع الشانی * سخنوران دوران میاننده مثل سائر اولوب * ارآء صرافان جواهر معارف * واجماع نقادان صرهٔ لطایف * بونك اوزرینه منجر ومقرر اولدیکه * بو درج که درج جواهر حکمت * و بو جریده که برج دراریٔ فضیلتدر * تمثیلات سحر نکاری سرتاسر معانیٔ دقایق * وحکایات لطافت شعاری صنایع مجازده بدایع حقایقدر * چون جهانداراق اطوارنده وشهریاراق احوالنده ورعیت پرورلك امورنده و معدلت کسترلك رسومنده مصنف اولان سائر کتب ورسائلدن من کل الوجوه فایقدر * بو درر شاهوار نثار خاکپای پادشاه کردون اقتدار اولمغه سزاوار ولایقدر * مصرع * سخن درست وتعلق بکوش شه دارد * چون افاضل فضائل مآبدن بو خطاب مستطابی کوش ایتدم * وکلام درربارلرین آویزهٔ کوش هوش ایدوب خطبهٔ کتابی بر پادشاه عالمپناه نام فرخنده سیله موشح قلوب * بوزرنابی برشهنشاه فلك دستکاه سکهٔ رخشنده سیله مشرف قیلدم * که اقدام نطق ومقاله معارج مناقب عظمت وجلالنه ارتقا ممتنعدر * ونردبان قوت خیالله مدارج مراتب صفات کمالنه اعتلا محال

﴾ قطعه ﴿

(پاننده بحر شوکتنك قطره در بحار)
(جنبنده مهر عزتنك ذره در جبال)

(رویین تن آتش غضبن کورسه آب اولور)
(خشمیله خون اولور دل سنکین مسام وزال)

پادشاه غازی شاهنشاه صاحب مغازی * مخرب ممالك انکروس * مسخر جزیرهٔ ردوس * قالع قلعهٔ بلغراد * فاتح مدینهٔ بغداد * قاهر قهرمان بغدان * قاطع طغاة افرنج والالمان

﴿ بيت ﴾

(درگه عالیپناهی کعبهٔ امن وامان)

(سدهٔ دیوان سرایی قبلهٔ خلق جهان)

پناه اهل ایمان شاه شاهان دوران سلطان صاحبقران

﴿ بيت ﴾

(لطف وقهری خانهٔ پیمانهٔ رزق واجل)

(عفو وخشمی مایهٔ سرمایهٔ سود و زیان)

السلطان ابن السلطان فخر آل عثمان سلطان سلیمان خان بن سلطان سلیم خان بن سلطان بایزید خان

﴿ قطعه ﴾

(سرو اقبال ونهالی دولتی سر سبز اوله)

کلشن عمری کلینه ارمیه باد خزان)

(دولتیله اوله دائم کامبین وکامیاب)

(نصرتیله اوله هر دم کامکار و کامران

برشهنشاه دین دار ودین پرور درکه ﴾ دامن نفس مقدسی ﴾ دنس کبائر دن بلکه صغائر دن مطهر در ﴾ ومشرب عقیدت پاکی خاشاك آراء باطله دن معرا در ﴾ ومشرع ذهن تابناکی ﴾ شوائب ظنون واهیه دن مبرادر ﴾ وزنکار عقاید فاسده ﴾ آیینهٔ ضمیر منیرنه یول بولمامشدر ﴾ وزلال خاطر خطیری آرآء فرق ضالهایله مکدر اولمامشدر ﴾ اعظم شاهان جهان ایدوکنه ﴾ بو برهان معظمدر که سالك شاهراه مذهب حضرت امام اعظم در ﴾ شریعت طاهره ده برحده در که شاخ چنار سیم وزر ازهاره دست درازلق ایتدیکی سببدن مقطوع الید در ﴾ و باد بهار ابکار کلزاره عشقبازلق ایتدیکی اجلدن زندان حبابده محبوس ومقید در ﴾ بنفشه نمام اولدیغیچون ﴾ مصراع ﴾ چقاردیلر قفاسندن زبانی ﴾ ولاله نمام اولدیغیچون ع ﴾ قره قانه

(بو بادیلر)

بو یادیلر دهانك * کل غنچه یه طبنجه اوردیغیچون * باشنه بومرق اوردیلر ومدام سرمست ومی پرست اولدیغیچون اباغنه تومرق اوردیلر * آینه ماه رولرله رو برو اولدیغیچون بردار ایتدیلر * مشك عنبر بولرله سینه بوسینه اولدیغیچون شهرهٔ بازار ایتدیلر * عبهرنا محرملره نظر ایتدیکیچون کوزینه میل چکدیلر * سوسن زباندراز اولدیغیچون یوزینه نیل چکدیلر * معدلت باهرهسی برمرتبهده درکه چنك پلنك دامن پوست آهودن ال المشدر * دندان کرك کاوی کوسفندله قان بلاشمشدر * یوز پلاس پشمینه ایله آهوچشم غزاللر عشقندن درویش پوستپوشدر ببرلباس پلنکینه ایله سماع وعظ شغال ونصیحت خرکوش ایچون سرتاسر کوش اولمشدر * کبو ترعقابله هم آشیانه‌در * میش ذئبله همخانه وهمکاشانه‌در * روزان وشبان کوسفندان صحراده بی شباندر * لیل ونهار بازتیهو یه هیادار وشیر آهو یه پاسباندر و بالجمله ایام معدلتنده زهر افاعیٔ ظلم واعتساف * تریاك دواعیٔ عدل وانصافیله منعدمدر وبنیاد جور و بیداد قواعد نصفت ودادیله منهدم * نفحات شمال عدل شاملیله دماغ اطراف عالم معطردر * لمعات افتاب بذل کاملیله دیدهٔ اصناف بنی آدم منوردر * معمار عدلیله مقصورهٔ ربع مسکون معموردر شهر قهریله جوروستم چارسوی هفت کشوردن دوردر

﴾ بیت ﴿

(کمسه ایامنده ایتمز نایدن غیری فغان)
(کمسه هنکامنده کوچ چکمز انك الا کمان)

بر پادشاه چاره سازو یتیم نوازدرکه

﴾ بیت ﴿

(یوق زماننده یتیم آنك مکر درعدن)
(یوقدر ایامنده خونین دل مکر مشك ختن)

ایام همایوننده سرودن غیری باغی باش قالدرمدی اولدخی زنجیر آبله

مقیددر روزکار میمونـده شمعدن غیری یاغی اباغ اوزره کلدی اول
دخی عذاب ناروناز عذابده مخلددر * شجـاعتده اکه رستم دیمك ستم
درکه رستم انك کمر بسته کمتر بندهسیدر وتهماس وسام وبهرام وعنقاس
کمتر بندهسنك افکندهسیدر عظمتده جم دیمك غلطدرکه سنك قهریله
نیچه جملرك جام وجودین شـکست ایتمشدر سخاوتده حاتم دیمـك
خطادرکه دست بذلیله نیچه حاتمك دفترین طی ایدوب صیت وصدای
جودن پست ایتمشدر * بسطت مملکتی بردرجهده درکه ملك سلیمـان
مسخر مورچهٔ کوهر تیغ ظفر پیکریدر * ودائرهٔ قلعـهٔ اسمان مرکز
ماهچهٔ علم نصرت رهبریدر * مملکت قیروان وخاوران مجموعهٔ ممالك
محروسه سندن ایکی ورقدر * ومعدلت فریدون ونوشین روان دیباجهٔ
مآثر موروثهسندن برسبق * کرهٔ زمین کوی چوکان پای سمند کردون
کردیدر * سبزهزار اسمان میدان جولان خنك هامون نوردی سطوت سلطنتی
برغایتدهدرکه بشرهٔ کهر بانهیت صولت پادشاهانهدن برقاندر * وآینهٔ
افتاب بأس سطوت وشکوه خسروانهدن خفقاندر * درکاه عالمپناهی
معفر جباه جبابرهٔ جهاندر وسدهٔ فلك اشتباهی مخدر شفاه اکاسرهٔ
دوراندر حضرده قبـاب سرای میمونی حباب سپهر آبکونه همسردر
سفرده کنکرهٔ خیام همایونی ایوان کردونه برابر بلکه اندن برتردر *
دیدهٔ کردون کردان شعشعهٔ چتر اسمان سایندن خیره وحیراندر * وجرم
افتاب درخشان رشك سایهٔ سایبـان فلك فرسایندن سایهوش خاکه
یکساندر * ماه مستنیر قبهٔ مسـتدیر خرکاه فلك تدویرمهر تنـویرندن
اقتباس نور ایدر وخیمهٔ کردون کردان پایهٔ رفعت سایهٔ چتر همـایونیله
لاف ارتفاع اورسه دعوای زور ایدر * زرتمام عیار نانام مبارکن جبیننه
یازمدی تب تاب بوتهٔ کدازدن خلاص اولمدی * ودرهم ودینار نالقب
شریفن سکهٔ قبوله قازمدی شکنجهٔ پنجهٔ کازدن نجات بولمدی * قندیل
زرنکار مهروماه کاسهٔ مشعل چراغیدرکه لیل ونهـار انده یانن کفار
فجارك یورکی یاغیـدر * رایت نصرت ایتی نهـال سرو درکه میـان

بوستان غزاده خون اعدا ایله پرورش بولمشدر * سنجق ظفر پیرقی شاخ کلدر که کلزار کارزارده نسیم فتح وفیروز ایله کشاده اولمشدر سنان نیزهٔ جان ستانندن روان اولان قان غازهٔ چهرهٔ نوعروس غزادر * وغبار سم سمند جهان کرعالم نوردی کحل الجواهر دیدهٔ حور عین اولسه سزادر * بیم تیغ سزاب رنکندن افرنج برنجده درکه شربت حنظل مرارت شمشیرآب تصویر واتش تأثیرندن غیریله دوا میسر دکلدر * ووهم کرزالبرز پیکرندن سرخ سر بردرد سرده درکه شراب زهراب تیغ نیلوفرندن غیریله شفا متصور دکلدر * باد شمشیر ابداری دیار جان دشمن خاکساره اتش اورمشدر * اتش سنان تابداری خرمن حیات اعدای بدکرداری بادفنایه ویرمشدر * الف تیر ویای کمانی اقبال ودولت روز افزونیچون ایوفالدر * و باء کوپال ودال کمندی دشمن خاکسارك بدحالکنه قوی دالدر * کاری اکثر شکار شکاری یکسر سراعدای خاکساردر * سفال سکان خونخواری کاسهٔ سرکفار فجاردر * اسب تیغ رخشان برق فشانندن جان کردن کشان ایران وخراسان حیران وخراساندر آشوب طوپ کردون کوب صاعقه فشانندن دیار دریابار وقلاع وحصار افرنج خاکسار و یران وخاکه یکساندر

﴿ بیت ﴾

(تیغی یلمانیله ویراندر الامان ایللری)

(رمحی اوجندن خراب ایران وتوران ایللری)

جوان بخت واسمان تخت شهزاده لری که سعادت برجنك مهر رخشانیدر وسلطنت درجنك در درخشانی * هر برینك خنصر سعادتی شایستهٔ خاتم سلیمانیدر * وفرق فرقدسا لری سزاوار تاج سلطانی وافسر جهانبانیدر * چون جمله سی مصطفی خلق محمد خلقت وسلیم نفس بایزید همتدر * بو خصلت عاقبت هر بری جهانکیر

وكشورستان اولمغه دليل وعلامت بلكه برهان وحجتدر

بيت

(الهى چشم بددن دورايله * قونك عمريني معمور ايله)

اصف آرا وزراسى كه كواكب اسمان ايوان ديوان كيوان رفعت در * وآراى عالم آراى شمع شبستان مملكت وفكر كشوركشاى حلال مشكلات ومبهمات سلطنتدر * صف آرا امراسى كه رويين تن هيبت وتهمتن مهابت در * هر برى بيشهٔ وغاده برشير بيرصولت وپلنك غضنفر صلابتدر * خدام دركاهى صاحب احتشام ومقربان باركاهى واجب الاحترامدر * خلدالله ملكه وسلطانه وافاض على العالمين بره واحسانه ولازال رايات اقباله برياح الظفر منشورة وايات اجلاله كالسبع المثانى مأثورة ومشهورة واطناب خيام خلافته مشدودة باوتاد الدوام وظلال عدله ورأفته ممدودة الى يوم القيام * بونامهٔ فرخنده اغاز وخجسته انجام بعون الله الملك العزيز العلام

بيت

(پادشاهك چون همايون نامه اولدى تمام)

(آكه ويردى هاتف غيبى همايون نامه نام)

والصلوة والسلام على خير الانام محمد وآله الكرام * وصحبه العظام ماتتابع الليالى والايام * وتواتر الشهور والاعوام

مقدمه

اولا بلك كركدركه مقاصد كتاب كليله ودمنه قواعد حكمت عمليه اوزره مبتنيدر * حكمت عملى * نفس انسانينك مصالح حركات ارادى وافعال طبيعى سنى عملدن عبارتدر * برحيثيتله كه انتظام احوال معاشنه مفضى ومتوجه اولديغى كمالك حصولنى مقتضى اوله * بوتقسيم اول ايكى قسمه منقسمدر * برى اولدركه هرفرده على الانفراد

راجع اوله اکا تهذیب اخلاق دیرلر ایکنجی اولدرکه افراده برسبیل مشارکت متعلق اوله * بوقسم دخی ایکی یه منقسمدر * بری اولدرکه مشارکت منزل وخانه‌ده اوله اکا تدبیر منزل دیرلر * ایکنجیسی اولدرکه مشارکت شهرو ولایتده یا اقلیم ومملکتده اوله اکا تدبیر سیاست دیرلر * کتاب مزبور اقسام ثلثهٔ مذکوره دن نوعین آخریندن بعض فوائدی مشتملدر * انده تهذیب اخلاقه متعلق احوال مذکور دکلدر الا علی سبیل الاستطراد * اکرچه بو اوراقده مکارم اخلاقدن بعضی ایراده مجال میسر ایدی * اما کتاب مزبورك اوضاع واوصافنه تغییر کلی کلسون دیو ابواب کتابی زیاده ایتمك مناسب کورلیوب همان اول منوال اوزره که حکیم هندیدن روایت اولنمشیدی ایراد اولندی * وکتاب مذکوردن ایکی باب اولکه ایرادنده فائدهٔ کلیه اولیوب اصل کتابده مدخلی یوغیدی اسقاط ایتمکده مولانای مزبوره اقتدا اولنوب ابواب کتاب باقی قلان اون درت باب اوزره اقتصار اولندی * وحکایاتی اصل فرعده مذکور اولان دستور اوزره رای و برهمندن سؤال وجواب طریقیله قید کتابته کتورلدی * وایراد ابوابدن سابق اول حکایتله که اصل الباب ومنشأ فی الکتاب ایدی افتتاح اولمق لایق کورلدی * ومحل اثبات ابوابده هرمقام که برحکایت ایراد ایدوب برمثل انشا ایتمکه مناسب کوریله اقدام جسارتله سلوك سبیل تصرفه اقدام اولندی * هرچندکه بو بابده فقیر حقیرالشان بالکه مطلقا تألیف کتابه ارتکاب ایدن فضلای زمان قلت بضاعت وقصور استطاعتلرینه انصاف واقرار وزلات وعثرات وهفوات وسقطاتلرینه اعتراف واعتذار ایده‌رك عاقبت هدف سهام ملامت وسپر صمصام غرامت اولوب البته حق وناحق مطعن هرجاهل واحمق اولمق مقرر ومحققدر اما انلرکه زیور کمال وهنرله آراسته وکوهر طبع فضل پروله پیراسته اولوب قلب وقادله نقود فضائلك نقادی

ودیدهٔ انصافله جواهر ماثرك صرافی اوله لر * وفور فضل وهنرلرندن دور ومزید لطف وکرملرندن بعید دکلدر که * من صنف فقد استهدف * تهدیدی مقابله سنده * من انصف فقد استطرف * نکته سن تمهید ایدوب مواضع زلاتده عین رضایی ممسوح ودیدهٔ بغضایی مفتوح طوتمیه لر * ومواقع عثرتده قلم اصلاح وحمل علی الصلاحی دریغ ایتمیه لر

﴿ مثنوی ﴾

(دیدهٔ انصاف چو بینا بود * در شمر دکرچه که مینا بود)

(من خجل از عمل خام خویش * تو بعلامت بکنم سینه ریش)

(در روش جملهٔ ازادکان * نیست روا طعنه بر افتادکان)

(چشم هنر بین بود از عیب پاك * بی هنر از عیب کند زوچه باك)

(وعین الرضا عن کل عیب کلیلة * ولکن عین السخط تبدی المساویا)

وفقنا الله لما یحب و یرضی * وختم آمالنا وآجالنا بالخیر والحسنی * ومنه المستعان * وعلیه التکلان * والیه الرجعی

﴿ باب اول ﴾ ساعی ونمامك کلام نفاق انجامن استماعدن اجتناب وامتناع واجب ایدوکن بیان ایدر *

﴿ باب دوم ﴾ بدکارلر کرداب بدلری مقتضاسنجه سزا وجزالرین بولوب شآمت عاقبت ووخامت خاتمتلرین بیان ایدر *

﴿ باب سوم ﴾ احباب واصحابك فوائد موافقتن ومنافع معاضدتن بیان ایدر *

﴿ باب چهارم ﴾ اعدانك احوالن ملاحظه ایدوب کین مکرو کینه لرندن امین اولمق جائز دکل ایدوکن بیان ایدر *

﴿ باب پنجم ﴾ چهرهٔ مطلوب اهمال وغفلت سبیله ورای پردهٔ تعویقده مستور ومحجوب قالدیغن بیان ایدر *

﴿ باب ششم ﴾ آفت تعجیل ومضرت شتابی بیان ایدر *

﴿ باب هفتم ﴾ حزم وتدبير وحيله وتزوير ايله بلای اعداءدن خلاص اولمغی بيان ايدر *

﴿ باب هشتم ﴾ ارباب حقددن اجتناب ايدوب آنلرك قولنه اعتقاد وعلقنه اعتماد جائز دكل ايدوكن بيان ايدر *

﴿ باب نهم ﴾ طريق صفح وعفو، سلوك افضل اوصاف ملوك اولديغن بيان ايدر *

﴿ باب دهم ﴾ طريق مكافاتله جزای اعمال وسزای افعالی بيان ايدر

﴿ باب يازدهم ﴾ بركسنه زياده طلب ايتمكله كندو محلندن ومنزلندن كيرو قالديغن بيان ايدر *

﴿ باب دوازدهم ﴾ صفت حلم و وقار وتمكين خاصة ملوك وسلاطينه زيبا خلعت ايدوكن بيان ايدر *

﴿ باب سيزدهم ﴾ ملوك عاليجنابه قول اهل عذر وخيانتی استماعدن امتناع واجتناب واجب ايدوكن بيان ايدر *

﴿ باب چهاردهم ﴾ انقلابات زمانه عدم التفات وجميع احوالده قضای رب العباده رضا وانقياد لازم ايدوكن بيان ايدر *

بعد از فهرست كتاب * اول حكايت كه منشاء كلمات واصل الباب ايدی شروع قلندی والتوفيق ممن بيده ازمة التحقيق

﴿ حكايت ﴾

نقشبندان كارخانهٔ معانی * تحرير كشان كارنامهٔ سخندانی * جوهريان بازار عجايب حكايات * وصيرفيان دارالعيار غرايب روايات * خرائد جرائد اخباره خجلهٔ خيالده بو زيورايله آرايش * وعرايس نفايس اسماره منصهٔ مقالده بو زيب وفرايله نمايش ويررلركه * سوابق قرون وسوالف سنين ده اقاصیء ممالك چين وماچين ده برشهريار كامكار و برجهاندار نامدار وار ايدی كه * اسرار لوامع سبحانی اسارير جبهه سنده ظاهر * وانوار سواطع يزدانی مطالع چهره سنده

باهر ایدی * دبدبهٔ کوس سطوتی طاس آسمانه صدای بیم و باس * وطنطنهٔ شکوه وشوکتی مسامع جهانیانه طنین رعب وهراس ویرمشیدی * وسلاطین نامدار استانهٔ آسمان مدارنده غلام وحلقه بکوش * وخواقین رفیع المقدار عتبهٔ کردون اقتدارنده خدام غاشیه بردوش اولمشیدی

﴾ بیت ﴿

(فریدون حشمت وجمشید هیبت * سکندر شوکت ودارا مهابت)

حاشیهٔ بساط دولت روز افزونی همیشه وزرای صاحب رای وامرای لشکر آرایله آراسته * و پای تخت آسمان پایهٔ همایونی همواره فضلای فضیلت پرور وحکمای هنر ور ونصیحت کستر ایله پیراسته * خزانه سی انواع جواهر واجناس نقود وافر ایله مشحون * ولشکر جرار نامداری حد حساب وفذلك شماردن بیرون ایدی * نهال باغ شجاعت چشمهٔ تیغ خونبار یله سیراب * وچمن ریاض سخاوت رشحهٔ کف سحاب ادرار یله شاداب اولمشیدی

﴾ نظم ﴿

(شجاعتده نریمان زمانیدی * سخاوت برله دستان جهانیدی)
(وجودی ایله عالم خرم ایدی * سخاوعدلی ایله خوشدم ایدی)

اول سرو چمن جاه وجلال * وکلبن کلشن مجد و اقباله همایونفال دیرلردیکه * عدل کاملیله فال رعایا همایون وبذل شاملیله حال فقرا غیرت ثروت قارون اولمشیدی * درکاه معدلتپناهنده برملك نهاد آصفنژادر * عیت پرور مرحمت کستر وزیر جهانکیر وشیر صاحب تدبیری وار ایدیکه رأی عالم آراسی شمع شبستان مملکت * وفکر کشور کشاسی حلال مشکلات سلطنت ایدی

﴾ مثنوی ﴿

(چورأی خرده دان درکار بستی * بیك تدبیر صد لشکر شکستی)
(چوکار مملکت را نظم دادی * بیك مکتوب اقلیمی کشادی)

اذكر فرهنك كران سنكى كشتئ دريای آشوبی كرداب اضطرابده
ساكن قلمشيدی وتند باد صرصر سياستی بيخ بنياد ظلم و بيدادی
بر باد ايتمشيدی * وتدبير امور وضبط ثغور وقيام مصالح جمهورده
صحايف آرای آصف بن برخيابه خط خطا چكمشيدی

﴿ بيت ﴾

(آصف ازآن ملك را ضبط اينچنان كردی كه او)
(كم كجا كردی سليمان مدتی انكشتری)

چون آنك رأی خجسته سيله نظام كار ممالك رونق تمام و بازار مهام
خلايق رواج مالا كلام بولمشيدی برحسب * الاسماء تنزل من السماء *
خجسته رأی اكا نام اولمشيدی همايونفال هر امر ذی بال بلكه
كلی وجزوی احوالده رأی عالم آرای خجسته رأيه مراجعت ايدروب
نه اندن اجازتسز ميل ديوان بزم * ونه انكله مشورتسز عزم ميدان
رزم ايلردی * چون وزرای صاحب رای ممالك آرای موجبات فتح
الباب مواهب الهی وامارات دوام دولت شاهنشاهی * ودلائل اساس
احكام جهاندا ری * وعلايم ثبات حشمت وكامكاريدر * لاجرم
سلاطين جهانكه فی الحقيقه اساطين بنيان زمين وزماندر * واجبدر كه
حل معاقد مهمات مملكت وفتح مقاليد مبهمات سلطنتده * وهنكام
نظام امور * وقيام مهام جمهورده * وزرای ثاقب ضميرلك تدبير
اصابت پذيرلرينه مراجعت ايدروب * بحكم «وشاورهم فی الامر»
قدم مباشرتی جادۀ مشاورتدن منحرف قلميه لر تاكه بر موجب
«ماتشاور قوم الاهداهم الله لارشاد امورهم * نتايج افكار اصابت
شعار * ونسايج آرای مملكت آرازی مقترن صلاح اهل عالم *
ومتضمن نظام احوال بنی آدم اوله ﴿شعر﴾ عليك المشورة فی المعضلات *
فعقلان خير من الواحد * ولولا التعاون لم يستقم * امور المعيشة للفارد *
مكر بر كونكه شهباز آشيانۀ طارم چارم * مرغان شب طيران انجمی

مرغزار آسماندن تارمار * وبوز روز شیر مخلبدن غزال مشکین بال شب صحرای وجوددن وادئ عدمه فرار ایتمشیدی * همایونفال علی اسعد الحال وايمن الفال * خجسته رأی وسائر امرای کشور آرایله * ع * کالبدر حف بواضحات الانجم * عزیمت شکار وقصد صید مرغزار ایدوب فضای شکارکاه مقدم میمون پادشاهیدن غیرت سپهر برین وکحل الجواهر غبار سنابك مواکب شاهنشاهیدن رشك دیدهٔ حور عین اولدی * وکوش وحوش صدای دار وکیر وآوای نای تیر ونغمهٔ کمان وزخمهٔ سنانله طولدی * هرطرفدن جوارح جانشکار کسسته مهارکاه چاشنیکیر خون کور وکفتار * وکاه ناف شکاف آهوی تیز رفتار اولوب یوز پلنکینه پوش مشاهدهٔ جمال شاهد وحوش وسماع ترانهٔ شغال وخرکوش ایچون سرتاسر دیده وکوش اولمشیدی * وسك شیر مخلب شراب خون ارنب وغدای لحم ثعلب ایله دفع مرض جوع الکلب ایدوب * باز بلند پرواز وشاهین کردن فراز کاه تیر پرتاب ودعای مستجاب کبی عروج ایدوب نسر طائر آسمانه قصد وکاه قضای ربانی وشهاب آسمانی کبی نزول ایدوب نیشتر چنك خون فشانله رك شریان مرغاندن قصد ایلردی *

﴿ مثنوی ﴾

(برون جستند مرغان سبك خیز * بخون صید کرده چنك راتیز)
(درآمد چنکل شاهین بتاراج * نه طوطی ماند بربالا نه دراج)
(کمین بکشادن یوزان بهرسو * فرو بسته ره جستن برآهو)
(زسیر تازیان تیز آهنك * فضای دشت برنخجیر شد تنك)

نثر) چون شیران فتاك وهزبران هتاك صحرایی چرندهدن وهوایی پرندهدن پاك ایتدیلر * همایونفال بساط انبساط شکاری ودفتر تفرج صحن مرغزاری طی ایدوب * خیل وخدم وحواشی وحشمه اجازت انصراف ویروب * شاه عالم ووزیر محترم دخی آهسته جانب حرم

باحرمت دارالسلطنه خرام ایتدیلر * اتفاق اول زمانده طغیان حرارت هوا والهبان نائرهٔ گرما بر مشابه‌ده ایدیکه تف تاب آفتابدن حمل وجدی تنور آسمانده بریان * وغایت التهابدن حوت وسرطان تابهٔ اضطرابده پیچان وبیجان ایدی * حرارت ایام باحورردن وحوش وطیور محموم ومحرور * ونکابت سموم وحرورردن روز روشن شب دیجور اولمشیدی

﴿ نظم ﴾

(آتش زده گشته کوه وکان هم * تفسیده زمین وآسمان هم)
(مرغان چن خزیده درشاخ * در رفته چرندکان بسوراخ)

همایونفال خجسته رأیه ایتدی * بوهوای گرمدن که کرهٔ خاك کورهٔ آهنگر وروی زمین معدن آتش کبی اشیانهٔ سمندر اولمشدر * نقل وحرکت خلاف مقتضای عقل وحکمتدر * وظلال خیام همایونه آنجا دخی دافع حرارت دکل * ای وزیر ثاقب ضمیرنه چاره ونیجه تدبیر ایدرسنکه برزمان آسوده اولوب حضور ایده‌وز * وعنقای مشرق آشیانهٔ مقربه نزول ایدیجك یردخی جانب مستقر جلال ومخیم عز واقبالمزه رجوع ایده‌وز * خجسته رأی ثنا درجنی آچوب وطبق دهانله دعا جواهرین خاکپای شاهه صاچوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(ای آفتاب کشوروای سایهٔ خدا * اوستنده سایه گستراوله شهپرهما)

بنده‌لرك كه سایهٔ لوای همای اسای سلطانی یه آنجا التجا ایتمشلردر * شعلهٔ مشعلهٔ آفتاب جهانتابدن نه باکاری واردر

﴿ بیت ﴾

(چون سایبان لطف تو باشد پناه ما * از تاب آفتاب حوادث چه غم خوریم)

اما ذات سامی صفات پادشاه كه بحکم * السلطان ظل الله * خلق عالم سایهٔ عدالتپناهنده خوش حال وخرمدر * وحرارت هوادن كه

مورث انواع رنج وصداعدر اجتناب عین صوابدر (مصرع) سلامت
همه آفاق در سلامت تست * بن بنده بومقامه قریب برکوه غریب
بلورمکه جوانمردلر همتی کبی بلند وهنرمندلر رتبتی کبی عالی وارجمنددر
* سرتاپا حلهء خضرا ایله صان طوطیء کویادر * وروایح کل وفوایح
سنبله رشك طرهء حوردر * ریاحین گلزاری انجم فلك کبی تاباندر *
وجداول چشمه ساری انهار جنان کبی رواندر * مرغان اشجاری طوطیان
شیرین کلامدر * وتذروان مرغزاری طاوسان نازخرامدر (بیت)
(طوطیلر اولور انده شکر خنده وکویا) (قریلر اولور انده قمر چهره
وزیبا) صواب اولدر که عنان عزیمت اول صوبه منعطف اوله *
تابرلحظه سبزه کبی سایهء بیدده آسیب تاب خورشیددن آزاده * وبرزمان
سمن کبی لب جوی وکنار چمنده خرم وآسوده اوله وز

(بیت)

(برلب جوی نشین وکذر عمر ببین)

(این اشارت زجهان کذران مارابس)

همایونفال قول خجسته رأیله اول طرفه متوجه اولوب طرفة العینده
غبار سم سمندرخش شکوهله دامن کوهی آستین اهل اقبال کبی
بوسه جای سعادتمندان قیلدی * برکوه بلند کوردیکه قلهء همتی ذروهء
آسماندن کچورمش * وسرتیغ سبز فامی سپر زرنکار آفتابه یتورمش
(بیت) یوجلش ذروه سی عیوقه ایرمش) (واروب چشم مه
وخورشیده کیرمش (نثر) کویا برشیخ پروقار و برزاهد تقوی شعاردرکه
برموجب { والجبال اوتادا * پای ثباتی دامن تمکینه چکوب چشمهء چشم
کریانندن سیل سرشکی دامن دیاره روان ایتمش * شاه کامکار مرکب براق
رفتاری برق وار بالای کوهساره سوردی * وابر بهار کبی اطراف
کوهی طواف ایدوب هرجانبن کوردی * ناکاه برقضا پیدا اولدیکه
وسعتده میدان امل کبی بیپایان * وبرعرصه بدیدار اولدیکه فسحتده

زمان ازل کبی بیحد و بیکران * لطافت آب وهواده مشابه مرغزار جنان ونزهت اشجار وبهجت ازهارده نمودار روضهٔ رضوان * دایهٔ غادیه بنات نباتنه شیر حیاتله آب ویرمش * ومشاطهٔ نامیه زلف عذار ابکار ازهارنه شانهٔ اعتدالله تاب ویرمش * مرغان داودی الحانی شجرهٔ اغصان اشجارنده کمان کروههٔ افات حدثان فلك دواردن فارغ البال وکلهٔ آهوی تاتاری مراتع سبزه زارنده کشاد خدنك حوادث روزکاردن امین الحال صحن کلزارنده سلطان کل خیمه قورمش * وسرو وعرعر وچنار وصنوبر ال قاوشدروب قارشو طورمش * دیدهٔ نرکسی چشم دلدار کبی پرخواب * طرهٔ سنبلی زلف نکار کبی پرتاب * بید طبری سپاهیلر کبی کلکون جامه کیش * سرو سهی علویلر کبی سبز عمامه صارنمش * زبان نسیم مشکبار اسرار روایح کلزاری چارسوی عالمه فاش ایتمش * وکفتکوی بلبلدن حکایت رنك وبوی کل سمع سکان سراچهٔ جهانه یتشمش

﴿ نظم ﴾

(لطیف ودلکشا ایدی هواسی) * (روان بخشیدی آب جانفزاسی) (قضا نقاشی اوراق کلی حل) * (ایدوب اول رقعه یه چکمشیدی جدول) * (مزین ایدی ریاحینله دو بدز) * (اقردی چشمه ساری کیجه کوندز) * (کنارنده بنفشه لاله ایله) * (یوزین یوردی سحرکه ژاله ایله) * (سحر وقتنده طوتاردی جهانی) * (چکاوك غنه سی بلبل فغانی) اول مرغزارك میاننده برغدیر بینظیر وار ایدیکه چشمهٔ حیوان کبی روان بخش وروح پرور * وسلسبیل وکوثرانك صفاسی رشکندن مغبر ومکدر

﴿ بیت ﴾

(روان اندران ماهی سیم سیما * چوماه نواندر سپهر منور) وزیر یوردی تا کنار غدیری شیر بر شاهیله تزیین ایدوب همایونفال مسند استراحتده آرام ایتدی * ملازمان رکاب سعادت انتساب دخی

هر بری بر کنارده ظلال اشجارده قرار ایتدیلر * واول هوای هاویه مثالدنصکره بومنزل بهشت آیینی غنیمت شکرف بیلوب زبان حالله هر بری بو بیتی انشا ایدوب ایتدیلر

بیت

(یارب منیم از بادیهٔ رنج والم * وارسته نشسته در گلستان ارم)

شاه ووزیر بساط انبساطده نی کب سودای اسب وفیلدن پیاده اولوب * ورخ همتی فرزین بندخیالات ودستبرد شهمات عرصهٔ تعلقاتدن ساده قیلوب * عجایب مصنوعات الهی وغرایب مبدعات نامتناهیده تأمل ایتدیلر * وحمد وثنای ملك متعال وصانع بیزوالکه نقاش قدرتی لوح سنکین کهسارده کلك صنعله بوقدر انواع نقش ونکار ونیرنك حکمتی دل سنکدن بونکاو نباتات رنکارنك اشکار ایتمشدر مؤدی قیلدیلر * کاه اوراق گلستاندن بو بیتی تکرار ایدرلردی

بیت

(نه بلبل برگلش تسبیح خوانیست * که هر خاری بتسبیحش زبانیست)

وکاه صفحات بهارستانده بونقشه نظر اعتبار ایدرلردی

بیت

(کاه سازد برك کل را مرکب از باد صبا)

(که نهند برپای سرو از آب صافی سلسله)

صحیفهٔ کتاب آیده که « فاعتبروا یااولی الالباب * خطیله محشی در * « وفجرنا فیها من العیون * معناسن مشاهده قیلورلر ایدی * ولوح زمردین سبزده که « فانظر الی آثار رحمة الله * آیتیله محلی در * « وجعلنا فیها جنات * تفسیرین مطالعه بیوررلر ایدی * مکر اول حوالیده بر درخت عالی وار ایدیکه قدمده « ارم ذات العماد » دن دم اوروب * ستون سفینهٔ نوح ایله توأم بلکه اندن دخی مقدم کچردی مدت متمادی ایدیکه برك وبازی دوکلوب سراصلعه وشا خساری قیرلوب بداقطه ده ثمشیدی * کال کهنه لکدن بیرلرکبی حرکتده

(بیمجال)

بیمجال * وتند باد صرصر حوادت روز کاردن بی پر وبال اولشیدی دهرهٔ دهقان دهر فصل وکسر اصلنه آش پردی * ارهٔ نجار روزکار قطع تار وپودنه دیش بیلردی

﴿ بیت ﴾

(شاهد باغست درخت جوان * پیر چوشد بشکندش باغبان)

اکرچه که اول درخت اجوف مثال معتل خلال * صحیح اعتقادلر کبی فارغ البال ایدی * اما خیلی زنبور عسل ایله مالامال ایدی * اتفاق بوحالده نظر همایونفال اول درخت غریب احواله مصادف اولدی * وزنبورلرك هیأت غریب وحرکات عجیبن مشاهده ایدوب شوروشغبن کوردی * وزیر جهاندیده دن صوردیکه بو مرغان سبکپروازك بودرخت حوالیسنده اجتماعندن سودی * وبوهوام حزین آوازك نشیب وفراز مرغزاره آمد شدندن مقصودی ندر * بونلر کیمك لشکر فراوانی وکیمك کمر بستهٔ فرمانیدر * (بیت) * کیمك خداعیدر سالاری کیمدر * بو بیحد لشکرك سرداری کیمدر

﴿ بیت ﴾

(ازین آمد شدن مقصود شان چیست)

(درین محرابکه معبود شان کیست)

خجسته رأی دعا ایتدی وایتدی ای شهریار کامکار بونلر برکروه شریفدر بامنفعت * وبرطایفهٔ نظیفدر بیضرت * بر مقتضای لطافت ونظافت ذاتیکه بوطائفه نك لازمهٔ صفاتیدر * شرف وحی والهامله مشرفدر { واوحی ربك الی النحل * اندن عبارتدر وکمر بستهٔ امر الهیدرکه فرمان { ان اتخذی من الجبال بیوتا * اندن کنایتدر بونلرك یعسوب نام بر پادشاه نامی واردرکه خلقتده سائرندن جسیم واخلاقده مصدوقهٔ { انك لعلی خلق عظیم در * جمله سی انك شوك شوکتندن برك بید کبی لرزان * وصرصر سیاستندن اوراق خزان

کبی دیزلردر * اول بارگاه مربع وکاخ مشعشعه که قصر سدیر وخورنق کبی مکلف ومصنعدر قرار ایدوب * ملاحظهٔ شکوه وشوکتی ومحافظهٔ جانب حشمتیچون وزیر وحاجب وچاوش ونائب ودربان وپاسبان نصب ایتمشلردر * ملازمان دولتی ومقربان حضرتی کیاست وفراستده وعلم هندسه ومساحتده بر مثابه ده درکه * هر بری مسطر وپرکاروبی ارّه ومنشار متساویة الاضلاع متناسبة الاوضاع برقصر مسدس طرح ایدوب * اوستنه برسقف مؤسس وضع ایدرلرکه اکر سنمار معمار وارشمیدس مهندس کوره لر ابدی انکشت حیرتی دندان رشك غیرتله اصروب دفتر دعوای معرفت صناعت هندسه ومساحتی دوره لردی * چون رفع قواعد قصردن متقاعد اوله لر * اسیر نحل زبان حالله انلردن عهد واقرار آلورکه زنهار نورانیت لطافتلرین ظلمانیت کثافته مبدل قلمیوب * ذیل ودامن طهارت و[illegible]تلرین لوث نجاستله آلوده ایتمیه لر انلر دخی اول عهده بناء شاخ کل وکابن سنبل وازهار تازه ورياحين پاکیزه دن غیریه قونمزلر * واول ازهار نظیفدن غدای لطیف تناول ایدوب درونهٔ معده لرنده هیولاء نباتیدن خلعت صورت مستعاره منخلع اولور * وعسل مصفی خلعتن کیوب برلعاب تازه وشراب خوشمزه مجتمع اولور که دارالشفای حکمتده ظروف شربتی سرپوشنده دفعا للالتباس ﴿ فيه شفاء للناس * حروفی یازلمشدر * چون خانه لرینه معاودت وکاشانه لرینه مراجعت قیله لر * دربانلر تلقی ایدوب قوت شامه ایله جیب ودامنلرین تفحص وتجسس ایدرلر * اکر عقد عهد معهوده متمسك اولوب دامن طهارتلرین آلایش نجاستدن پاك طوتمش اوله لر اجازتله [illegible] مسدس وخانهٔ مؤسسلرینه کیره لر واکر عیاذا بالله بو بيتك مضمونندن که

﴿ بيت ﴿

(دست وفا در کمر عهد کن * تا نشوی عهد شکن جهد کن)

﴿ تجاوز ﴿

تجاوز ایتمش اوله‌لر * وانلردن موجب نفرت وموْرث کراهت اواور رایحه احساس ایده‌لر فی‌الحال نیش زهرآلوده تارو پود وجودلرین نابود ایدرلر * اکردربانلر تغافل ایدوب برآلوده دامنه یول ویره‌لر مشام پادشاه رایحهٔ کریهه‌یی استشمام ایدوب کندوسی بالذات واروب بوحالی تفحص ایلر * واول زنبور بخت برکشته‌یی سیاستکاهه کتوروب اولا قتل دربان بعده سیاست زنبوری اذیه فرمان ایدر تابونوعدن برفرد دخی بوجنس حرکت ایتمیه * اخبارده کلمشدر که جمشید جهاندار ایین دربان وپاسبان وتعیین حجاب ونواب وترتیب تخت ومسندی انلردن آلمشدر * ومرور زمان وکرور ملوانله مرتبهٔ کماله ایرمشدر * همایونفال چون خجسته رأیك بوکلامن ایشتدی طبع لطیفی انلرك اساسی مشاهده سنه رغبت ایدوب اول درخت جانبنه متوجه اولوب کیتدی * بر زمان انلرك درکاه وبارکاه وشوکت وحشمت وقانون ملازمت واوضاع واطوار وحرکتلرین تماشا ایتدی * برجمع غریب کوردیکه امر الهی یه فرمانبردار وسلیمان وارسمند هوایه سوار (بیت) جمله‌سی برچراغهٔ پروانه) هربری خدمتنده مردانه) منازل منیعه ومواضع رفیعه ده قرار ایتمشلر* واغدیهٔ لذیذه واشربهٔ پاکیزه اختیار ایتمشلر * هیچ بریسی ابنای جنسنه ایذا وآزاره قصد ایتمز * وهر بری کندو مرکزنده قرار ایدوب پرکار وار دائره سندن طشره کیتمز

(بیت)

(خوشا سرفرازان کوتاه دست * بزرکان خرد وبلندان پست)

خجسته رأیه ایتدی عجبدر که بوهوامك نهادنده سبعیت مرکوز ایکن بربرینه ضرر ایرکورمزلر * باخصوص که نیشلری وار نوشدن غیری نسنه ویرمزلر وباوجود هیبت که بونلرك هیئتنده تعبیه اولنمشدر تلطف وملایمتدن غیری نسنه کوسترمزلر اما آدمی زاده ده بواوصافك

خلافی مشاهد درکه اکثریا بعض بعضینه صدد آزار واضرارده بلکه جمیع ایامده بربرینه مقام ایذا وانتقامده در

﴿ بیت ﴾

(دور نکر کز سر نامردمی * بر حذرست آدمی آزادمی)

وزیر ایتدی ای پادشاه خرده بین * وای شهنشاه روی زمین * بو جانورلرکه نظر عبرتله منظور در طبیعت واحده اوزره مفطور در ونوع انسان طبایع مختلفه اوزره مخلوق ومطبوعدر * بونلرك ترکیبنده روح وجسم ولطیف وکثیف ونور وظلمت آمیخته در * ونقد ملك وملکوت وحاصل علوی وسفلی قالب قالبلرنده ریخته در * اول اجلدندرکه هر بری ایچون مستقلا برمشرب وعلی حده بر مذهب ویرلمشدر « قد علم کل اناس مشربهم * مصداقنجه بونلره هم عقول ملائکه دن بهره ویرلشدر وهم نفوس شیاطیندن حصه روزی قیلنمشدر * تا هر کس که دست همتله حبل متین عقله متشبث اوله * « ولقد کرمنا بنی آدم * درجاتنه ترقی قیله * واول شخص که فرمان نفس بد فرمایه مطیع اوله غایت رذالتدن درکات * بل هم اضل ده * محبوس قاله

﴿ بیت ﴾

(بهرهٔ از ملکت هست ونصیبی ازدیو)

(ترك دیوی کن و بگذر بفضیلت ز ملك)

واکثر ناس متابعت نفس خسیسله شقی وخبیث اولوب حرص وحسد وحقد وغضب وظلم وستم وغیبت ونمیمه وسائر اوصاف خبیثه واخلاق ذمیمه یه مظهر اولمشدر

﴿ مثنوی ﴾

(بیخردی چند ز خود بی خبر * عیب پسندیده برغم هنر)

(دود شوند ار بدماغی رسند * باد شوندار بچراغی رسند)

هما یونفال بو مقال حکمت مألدن متنبه اولوب ایتـدی چون فطرت انسـان و احوال نفس پرسـتان بیان ایتدیکك منوال اوزره در * بنی آدمـه صلاح اولدر که پای عزلتی دامن فراغتـه چکوب عـلایق خلایقدن متبتل و متصل تزکیهٔ نفس وتهذیب اخلاقه مشتغل اوله لر * باشد که اول واسطه ایله ورطهٔ خونخوار ضلالتدنکه منشـأ اخلاق ناپسندیده در خلاص بوله لر (مصرع) زین میان کر بتوان به که کناری کیرند (نثر) سـابقا کوش هوشمه یتشمشدیکه حضور وحدتده وفراغت عزلتده در * حالیا عین الیقین بلدمکه اکثر اشخاص انسانیه ایله مصـاحبت ومجـاورت مارافعیـدن زیانکار * وآنلر کله مخالطت ومعاشرت مخاطرهٔ حالت نزع روحدن دشوار ایمش * بعض حکمای تجرد شعارکه کنج غاراختیار ایدوب اماکن قفارده روزکار کچورمشلردر مکر بو معنایه نظر اعتبار ایتمشلردر

﴿ مثنوی ﴾

(قعر چه بکزید هرکه اوعاقلست * زانکه درخلوت صفاهای دلست)
(ظلمت چه به که ظلمتهـای خلق * میکر یزد عاقل از قوغای خلق)

پس مرد بلند همته لایق بودرکه قطـع تعلق ایده ماسوای خدادن وسراچـهٔ قلبن کندودن دخی خلوت ایده فکیف که ماعـدا دن

﴿ بیت ﴾

(خلوتی خواهم که دور چرخ اکر چون کردباد)
(خاکـدان دهر رابیز دنیا بد کرد من)

خجسـته رأی چون همایونفالك بوحالن وقصد فراغت واعـتزالن مشـاهده ایتدی وایتدی اکرچـه زبان الهامنشـان جنـاب پادشاه کامیاندن صادر اولان عین صدق ومحض صوابدر * فی الواقع صحبت سبب انتشـار خاطر واسـتیلای خواطر ومزات موجب جمعیت باطن وظاهر در * نته که بیورمشلردر

﴿ رباعی ﴾

(دانی که شب وروز که مجموع بود ✽ آن کوشه نشینی بمجمع نرود)
(در غنچه دل نازك كل باشد جمع ✽ چون رفت درانجمن پراکنده شود

امابعض اکابر دین وارباب یقین ✽ بشرط صلاح حال مصاحب وقرین صحبتی خلوتدن ترجیح وکثرتی وحدتدن تفضیل ایتمشلردر

﴿ بیت ﴾

(خلوت ازاغیار بایدنی زیار ✽ پوستین بهردی آمدنی بهار)

وفی نفس الامر صحبت سبب اکتساب فضائل وفواضل ووسیلهٔ اقتباس آداب اماثل وافاضلدر

﴿ بیت ﴾

(دست طلب ازدامن صحبت مکسل ✽ تنها نشین موجب دیوانه کیست)

(و) لا رهبانیة فی الاسلام ✽ حدیثی مفهومندن دخی معلوم اولان بودرکه فوائد صحبت عوائد عزلتدن زیاده اوله ✽ بنی نوع انسانه اختیار کنج خلوت ومصاحبت ابنای جنسندن فراغت نه کیفیتله میسر ومتصوردرکه ✽ قهرمان قدرت ربانی جماعت افراد انسان آماج تیر احتیاج ایدوب هر بریسن برجهتدن آخره محتاج ایتمشدر ✽ اول اجلندرکه بونوع مدنی بالطبع واقع اولمشدر ✽ یعنی طالب اجتماعدر ✽ وتدبیر اجتماع ومعیشتلری بتعاونت ومظاهرت محال وبقای شخص ونوعلری بمخالطت ومشارکت متعذردر (ع) وسمیت انسانالانك ذوانس فرضا که افراد انسانیه‌دن بر فرد تدبیر غذا وترتیب لباس وسکناده استبداد وانفراد قصد ایلسه ✽ اولا تکمیل آلات حداده وادوات نجاره که تحصیل اعمال زرع وحصادا که متفرعدر اشتغال ایتمك کرك مقرردرکه اول زمانده اکا بغدا بقا میسردکلدر وجمیع اوقاتنی اتمام مهماتنه صرف ایتسه جمله‌سن دکل بلکه بعضینك دخی حقندن کلك متصور دکلدر ✽ کتب حکماده کلمشدرکه هزار

شخص برکار واردر کار کرکدرکه تا برشخص بر لقمهٔ نان افطار ایلیه * پس بو مقدماتدن معلوم اولدیکه تدبیر بقای افراد انسانی معاونته متوقفدر * ومعاونت بی اجتماع محال * ومظاهرت بمخالطات ممتنعدر پس عزلت زمرهٔ انسانی منافئ حیات وزندکانیدر * بلکه مقولهٔ محالات وقبیل ممتنعاتندندر * کویا سرّ * الجماعة رحمة * بومعنایه اشارتدر

﴿ بیت ﴾

(بکیر دامن جمعیتی وکاری ساز * که هیچ کار میسر نشد به تنهایی)

همایونفال ایتدی ای وزیر صافی ضمیر بیان ایتدیکك معانی اکرچه خلاصهٔ علم وحکمت ونقاوهٔ دانش ومعرفتدر * لکن خاطره بو خاطره خطور ایدرکه بو طائفه محتاج اختلاط واجتماع اولیجق البته اختلاف مشارب مفضئ نزاع وتباین مذاهب مقتضئ انقطاع اولسه کرك * زیراکه بعض بعضینه زور وقوت سببیله پامال ومکنت حسبیله غالبدر * هر آینه غالب مغلوبی ربقهٔ طاعته چکمکه طالب * واکثریا حاصلات غیری حوزهٔ تصرفه کتورمکه راغبدر * وتغالب مورث نزاع وعناددر * ونزاعك اخری انقطاع وعنادك عاقبتی فساددر

﴿ بیت ﴾

(نزاع آنچنان آتشی برفروزد * که از تاب وتف هرچه باشد بسوزد)

وزیر ایتدی ای شهنشاه حکمتپناه اندفاع اشکال نزاع وجدال میسر * وآنکچون بر تدبیر وقانون معین ومقرردرکه هرفردی علی الانفراد کندو حقنه راضی وقانع قیله * وتصرف ماعدادن دست تعدیسنه مانع اوله * واول تدبیره سیاست دیرلر * آنك مداری رعایت قانون عدالتدرکه محافظهٔ حاق وسطدن عبارتدر * یعنی مرکز دائرهٔ اخلاق وشمائلدر وبحکم * خیر الامور اوسطها * واطرافی مشتمل انواع رذائلدر نته که دیمشلردر

﴿ قطعه ﴾

(میانهٔ طرفین از صفات چندانی ❊ تفاوتست که از آفتاب تابسها)
(پس اختیار وسطراست درجمیع امور ❊ بدان دلیل که خیر الامور اوسطها)

(نثر) پادشاه ایتدی اول قانون سیاستکه انی ضبط ورعایتله افرادبنی آدمدن ظلم وتعدی زائل ❊ واحوال عالم صلاح واعتداله مائل اوله اول کیمدن مفهوم ونه وجهله معلوم اولور ❊ وزیر ایتدی اول قانونك معنی واول تدبیرك مبنی برفرد کامل ومکمل ومؤیددرکه فرستادهٔ حضرت عزتدر ❊ حکمای کزین کاناموس اکبر وعلمای دین رسول وپیغمبر دیرلر ❊ قانون اوامر ونواهیسی که فی الحقیقه صابون دنس معاصی ومناهیدر ومصلح احوال عالم ومعدل اهواء بنی آدمدر ❊ چون اول پیغمبرکه واضع قوانین شرع مطهردر دارالملك آخرته عزیمت بیوره اجرای قواعد دین واصلاح مصالح مسلمین ایچون برسائس ضابطدن لابددر ❊ زیراکه اکثر خلایق کندو حالنه لایق اموردن غافل ومتابعت هوا ومطاوعت نفس دغایه مائلدرلر ❊ لاجرم بونلرك میاننده برحاکم قاهر مهم ولازمدرکه قواعد امر ونهی پیغمبریکه شرع مطهردن عبارتدر محافظت ایدوب قانون سیاستی کماینبغی رعایت قیله ❊ تاهم فرق ملت افسر دولتله سر افراز وهم لباس سلطنت طراز اعزاز شریعتله مطرز اوله که ❊ الملك والدین توأمان

﴿ بیت ﴾

(نزد خرد شاهی و پیغمبری ❊ چون دو نگینند در انگشتری)

(بو معناده بیورمشلردر)

﴿ بیت ﴾

(هم شرع ز ملك ارجمندی دارد ❊ هم ملك ز شرع سر بلندی دارد)

همایونفال ایتدی اول حاکم که واضع شریعتدنصکره انك وجودی لابددر نه حالت اوزره وضبط مملکت وملتده نه خصلت اوزره اولمق لازمدر ❊

خجسته رای ابتدی حاکم مزبور لازمدر که قواعد سیاستنه واقف ودقایق عدالته عارف اوله * والا دولتی صدد زوالده ومملکتی شرف انتقالده اولور ﴿ بیت ﴾ سلطنت عدایله اولور پایدار * کار عالم عدل ایله بولور قرار * وواجبدر که ترتیب مراتب انسانه تمیز کاملی وتقدیر مقادیر اشراف واعیانه وقوف شاملی اوله * بلکه نیجه طائفه‌یی تقویت وتربیت ایدوب انلر ایله مخالطت ومعاشرت ایتمك مناسبدر * ونیجه کروهی مقهور ومغلوب قیلوب مصاحبتلرندن مجانبت کوسترمك فرض وواجبدر * زیرا که علاالزمان عتبهٔ سلطنتدن آز کمسنه وار که کمر عبودیت سلطانی میان جانه چکوب سعادت دنیا ونجات عقبای پادشاهه سعی ایلیه * بلکه اکثرینك رعایت قاعدهٔ ملازمتدن غایت غرضی جلب ملاذ ومنافع یا سلب مضار ومکاره در وولی نعمتنه بیك مضرت مترتب اوله‌جق یرده کندو نفسنه بر منفعت تصور ایتسه هزار بار کندو جانبی راجحدر

﴿ بیت ﴾

(لاف زنان کرتو عزیزی شوند * جهد کنان کرتو بچیزی رسند)

چون آنلرك مدار حالی حرص وطمع اوزره‌در ممکن که بعضینك سینه‌سنده بعض آخره کینه اوله * واول طائفه که آستان سلطاندن انلرك فوائدی بو کروه عوائدندن زیاده اوله رشك ایدرلر چون مابینلرنده حقد وحسد پیدا اوله * انواع ازار وایذا واصناف عداوت وبغضا ظهوره کلوب انواع حیله ایله قضایای کاذبه‌یی صورت صدقده کوستره‌لر * وامور باطلهٔ غیر واقعه‌یی معرض واقعده وحقده عرض ایده‌لر چون پادشاه حلیهٔ احتیاطدن عاطل اوله وکلام ارباب غرضی سمع قبول ایله اصغا ایدوب تفرس احوال وتفحص اوضاع وافعالده متکاسل اوله * شرر شعلهٔ اختلال بر مرتبه‌ده ارتفاع واشتعال بوله که

(ع) باران دو صد ساله فرو ننشاند)

﴿ مثنوی ﴾

(منه کوش برقول صاحب غرض * کهاز کینه‌درسنیه دارد مرض)
(بهم بر زند عالمی دردمی * پریشان کند دردمی عالمی)

اماپادشاه چون بیداردل وهوشمندو آکاه ضمیر وخردمند اولوب غور مهماته بسیار فکرله وصول وکلیات وجزئیاته قوت ذهن ووفور درك ایله احاطه وشمول قصد ایلیه * وفروغ راستنه ظلام دروغدن امتیاز ویروب استماع کذب صریح واصغاء افك فضیحدن احتراز قیله * هم دنیاده بنای سلطنتی رخنهٔ خللدن امین وهم عقباده فائز دولت نجات ودرجات علیین اوله

﴿ مثنوی ﴾

(هرکه درین خانه‌شبی داد کرد * خانه فردای خود آباد کرد)
(دادکری شرط جهانداریست * دولت باقی زکم آزاریست)

هرپادشاه آکاه که اساس سلطنتی قواعد حکمت وقانون عدالت اوزره طرح ایدوب مواعظ علما ونصایح حکمایی بنیاد اموره پیشنهاد قیله * هم مملکتی معمور وآبادان قاله وهم رعیتی خوشدل وشادان اوله * نته که رای اعظم دابشلیم هندیکه بنای سلطنتی حکیم بید پای برهمنك قواعد نصیحتی اوزره مبتنی قیلوب اندن سلاطینه لایق آیین واطوار تحقیق ایتمشیدی * لاجرم مدت مدیده کامکار وکامرانلقده روزکار کچوردی چون قضای ضروردن سرای سروره انتقال ایتدی نام نیك وذکر جمیلی یادکار قودی کیتدی ﴿ بیت ﴾ جهان غوغاری برآد ایچوندر)
(سنك اولدز قلانی یاد ایچوندر)

﴿ بیت ﴾

(هرچندفکرمیکنم‌ازهرچه ذرجهان * نام‌نکوست حاصل ایام‌آدمی)

همایونفال چون رای دابشلیم و بید پای حکیم خبرین ایشتدی غنچهٔ تازه کبی که هنکام سحرده تنسم نسیم صبادن تبسم ایدر چمن فرح

وبساط نشاطده شكفته وخندان اولوب ايتدى * اى خجسته رأى مدت مديد وعهد بعيددركه سوداى قصهٔ برهمن وراى سويداى دلده متمكن وانلرك خيالات مقالات وملاقاتى خلوتخانهٔ ضميرمده جايگير اولمشدر (ع) عمريست كه سوداى سرزلف توداريم * چندانكه رسم تفحصده سعى بليغ وهرچند كه كيفيت احوالارين استفسارده جهد بيدريغ ايتدم * اول قصه‌دن برحصه بوله‌مدم * واول خبردن براثر بيله مدم

﴿ بيت ﴾

(ياهيچ كس نشانى زان دلستان نديدست)

(يامن خبر ندارم يااونشان ندارد)

واول زماندن الى هذا الان منتظر وحيران ايدمكه انلرك نام ونشانى كيمك دهانندن كوش هوشمه ايره * وپيوسته ديدهٔ ترصدى شاهراه انتظاره قويوب نكران ايدمكه بوحالك جمالى نه‌جانبدن يوز كوستره

﴿ بيت ﴾

(كوش برآواز دارم مژدهٔ زان لب كجاست)

(ديده برراهست يارب پرتو ديدار كو)

حالا بحمدالله تعالى معلوم اولديكه وزير بزركوار بواحوالدن خبردار وبورموزدن واقف اسرار ايمش * فحمد اثم حمد اثم حمدا

﴿ بيت ﴾

(آخردلم باآرزوى خويشتن رسيد * انچه ازخداى ميطلبيدم بمن رسيد)

اميدوارمكه بى توقف بنى مقالات راى وبرهمندن بهره‌مند ايده‌سن * ومنت دارمكه اول قلائد نصيحت وفرائد پندى كردن جانمه بند وكوش اذعانمه پيوند ايده‌سن * تا سكا بوواسطه ايله اداء حقوق نعمت حاصل اوله * واول مواعظ ونصايح استماعيله بزدن دخى رعيته انواع فوائد ومنافع واصل اوله * بركلامكه انك مجرد تكلمى سبب

اداء شكر نعمت واستماعی خاص وعامه فائدهٔ تام ومنفعت بینهایت اوله* ظاهردركه بغايت متين ومتبرك اولسه كرك

﴿ نظم ﴾

(زبان خردمند روشن روان * كليد در كنج حكمت بود)
(در كنج بكشا ونقدی بيار * كه اوراعيار نصيحت بود)
(نصيحت بدان وجه كو باملوك * كه دروی صلاح رعيت بود)

آغاز داستان دابشليم وبيدپای حكيم * وزير روشنضمير وراست تدبير زبان فصاحت ودهان بلاغتله احوال رای وبرهمنی تقريره شروع ايدوب ايتدی ﴿ نظم ﴾ ای شهريار دهر وشهنشاه روزكار* اوستكده سايه كستر اوله لطف كردكار اجرام رام بخت بكام وفلك غلام *دولت مطيع حكمك اوله روزكار يار طوطيان شكرستان حكايات وداستان سرايان بوستان رواياتدن كوش هوشمه يتشديكه معظم بلاد سواد هندده كه خال چهرهٔ ممالكدر * بر پادشاه بيدار بخت وفيروز روز * ورای جهان ارای رعيت نواز ومظالم سوز * وار ايديكه كردن عروس سلطنت حليهٔ بذل ومعدلت ايله آراسته * وچهرهٔ مخدرهٔ مملكت كلكونهٔ حكم وسياستيله پيراسته * صفحهٔ عالی مصقلهٔ عدل وداده ژنكار ظلم وبيدادن زدوده قيلشيدی* وكافهٔ جهانيان ظل ظليل مرحمت ومعدلتنده آسوده اولشيدی

﴿ بيت ﴾

(بنور عدل اطراف جهان راكرده نورانی)
(بلی ازعدل روشن كردد آيين جهانبانی)

اول پادشاهه رای دابشليم ديرلردی * انلرك لغتنده معناسی پادشاه عظيم ديمكدر * بر بزركوار ايديكه قلعهٔ سپهر زرنكار بوسمو درجه ورفعت مدار ايله قلهٔ كوه شكوه وعظمت ووقارنه يتزايدی * وغايت علو همت ونهايت غلو شهامتدن معالئ امور وعظايم مهماتدن ضربه

اتفاقات ایتمزدی * هزار قلاده‌لی پیل دمانی وار ایدیکه فیل ابرهه انلرك سطوت وصولتنه نسبت بر پشهٔ ناتوان ایدی * وعدد مردان کارزار ودلیران کارکذاری بیحدو بیکران ایدی * وحشمت موفوری وممکلت معموری ورعیت مسروری وار ایدی (ع) آنچه شاهان همه دارند تو تنها داری * بو استغنا وعظمتله رعایا بیننده بنفسه فصل خصومت ایلردی * وغور کار واحوال دیاره بالذات مطلع اولمق دیلردی

﴿ بیت ﴾

(دست رعایت زرعیت مدار * کار رعیت برعایت سپار)

چون چهرهٔ مملکتی حلیهٔ عدل وسیاستله حالی وساحهٔ ایالتی اعدای دولت ومدعیان ولایتدن خالی قیلدی فراغت خاطر ایله هردم بزم عیش وعشرتده خرم اولوب کامکار وکامیاب روزکار کچورردی * وهمواره مجلس معارف بار وعوارف نثارنده ندمای حکمت شعار وحکمای فضیلت اشتهار حاضر اولورلردی * ومحفلهٔ لطائف کلمات وزیور مناقب مکارم صفاتله زینت ویررلردی * برکون مسند عزتده اوتوروب جشن پادشاهانه آراسته قیلدی * واغانئ غوانیدن نیل امانی ونصاب دمانی حاصل قیلوب سواقئ جاریات وجواریٔ ساقیاتدن کام دل وداد وقتن الدی ﴿ قطعه ﴾ مهیا اولدی بزم خسروانه (چالندی هر طرف چنك وچغانه) کش ساغردن وزرین قدحدن (سماط بزم دوندی کهکشانه) شاه کردن فراز چون زخمهٔ ساز ونغمهٔ مطربان خوش آوازدن استیفای التذاذ ایتدی استماع داستان حکمته اهتزاز ایلدی * وچون تماشای رخسار رنکین مهرویان زهره جبیندن فراغت قیلدی مشاهدهٔ جلوات کلام نصیحت انجامه رغبت بیوردی

﴿ بیت ﴾

(غذای روح حیوانی یتلدی * سماط بزم روحانی چکلدی)

وحکمای بزرکوار وندمای فضائل دثاردن تفاصیل محاسن اوصاف واحاسن اخلاقی استنطاق واستفسار ایدوب کوش هوشنی جواهر آبدار کلمات حکمت نثارله که نمودار دررشاهواردر مقرط ومشنف قیلدی (ع) سخن درست وتعلق بکوش شده دارد * پس انلردن هربری صفات حمیده‌دن وصفات وخصال ستوده‌دن برخصلت تعریف وتوصیف قیلدی تا بحکم * الکلام یجر الکلام * برحسب اقتضای حال ومقام جواد کلام میدان جود وکرمه خرام ایدوب فنون سخن بو بابده ذوشجون اولدی

﴿ بیت ﴾

(شیء بخیمة ابداعیان کن فیکون * حدیث زلف تو میرفت الحدیث شجون)

آخر خلاصهٔ اقاویل حکما ونتیجهٔ آرای حکمت انتما بونك اوزرینه منجر اولدیکه اشرف اخلاق واجل اوصاف صفت جوددر * والهذا معلم اولدن منقولدرکه جود اجود صفات ذات واجب الوجوددر * زیراکه جود بینهایتی جملهٔ موجوداته واصل * وکرم بیحد وغایتی مجموع مخلوقاته شامل وحاصلدر * وصاحب نبوت کبری بیورمشلردرکه جود برنهال طوبی مثالدرکه چمن جنتده بتمش * وکنار جویبار کوثرده نشو ونما بولمشدر * السخاوة شجرة فی الجنة ﴿بیت﴾ دیمش اول کسدکیم خیرالبشردر) (سخاوت جنت ایچره برشجردر) وحدیث * نبویدرکه * الجنة دارالاسخیاء ﴿نظم﴾ مایهٔ توفیق کرمدر کرم) کنج یقین ترك درم دردرم) (کنج رواندن صورر ایسك نشان) (کنج روان بذل رواندر همان) رای) چون بومسئله یه واقف اولدی عرق جود جبلی واریحیت اصلیسی حرکته کلوب بیوردی تادر کنج کرانمایه‌یی آچوب خاص وعامه صلای انعام ایتدیلر * وشهری وغریبی نصیب تمامله غنی * ومحتاج وفقیری عطای عمیم ایله ابنای جنسندن مستغنی قیلدیلر *

(بیت)

﴿ بيت ﴾

(زابر كفش شد روان قطرهٔ باران جود)

(شست وسخ احتياج ازورق روزكار)

اول كون تمام آفتاب تابان كبى زرافشانلق ❊ وبخت تازه ودولت جوان كبى كامرانلق ايتدى ❊ تااول زمانكه سيمرغ زرين جناح خاوران عزم آشيانهٔ قيروان ايدوب غراب شب سياه چهره بال ظلمتى اطراف جهانه سايبان ايتدى ❊ ﴿ بيت ﴾ كونك پيمانه‌سى طولدى شب اولدى) (افق بر له شفق لب براب اولدى) پادشاه سرفراغتى بالين استراحته قودى ❊ وخيل خواب سپاه حواس وقواى دماغنه شبخون قيلدى ﴿ مثنوى ﴾ صونوب ساغر الينه ساقىٔ خواب) (ايدوب نركسلرين اول باده سيراب) (كلستان مثالى قيلدى سيران) (رياحين خياله قالدى حيران) نقشبند خيال عالم مثالده بوصورتى تصوير ايتديكه برپير نورانيكه سمت صلاح سيماسنده پيدا ❊ وعلامت كرامت ناصيه‌سنده هويدا ايدى كلدى وراية ثنا ايدوب ايتدى ❊ بوكون حسبة لله مبالغه مبلغ نفقه ويردك ❊ وطلبا لمرضاته برخزينهٔ كرانمايه صدقه قيلدك ❊ امدى على الاصباح كه شهسوار ميدان آسمان توسن خنك كردونه سوار اوله ❊ سندخى قدم عزيمتى ركاب سمند دولته قويوب جانب شرقى دارالسلطنته توجه ايله كه خزينهٔ رايكانه وكنجينهٔ شايكانه اله كتورسك كرك ❊ واول كنجينه يه اقتدار ايله پاى مباهاتى فرق فرقدانه ❊ وسر مفاخرتى ذروهٔ آسمانه يتورسك كرك ❊ راى چون ترجمان عالم غيبدن بو بشارتى ايشتدى حجاب خواب و پردهٔ غفلت بصر بصيرتندن كيتدى ❊ وخيال كنج ومژدهٔ پير سخن سنج ايله شاد اولوب زبان حالى بو بيتى انشا وانشاد ايتدى

﴿ بيت ﴾

(خيال كنج مى بيند چراغم ❊ نسيم دوست مى يابد دماغم)

وشرط طهارتی رعایت ایدوب قاعده‌ٔ شریعتلری اوزره مراسم عبادت ولوازم شکر نعمتی اقامت ایتدی ٭ تا اول وقتکه گنجور قدرت مفتاح مشیت ایله قفل خزانهٔ افقی آچدی ٭ ودست زرافشان افتاب مخزن فلکدن نقود انجمی زیر دامن شعاعه صاچدی

﴿ بیت ﴾

(بامدادان که صبح سیم اندود ٭ ازدر گنج قفل زر بگشود)

شاه امر ایتدی برسمندر هوا رو با درفتاری زین زر ولکام پرگوهر ایله مرتب واحضار ایتدیلر ٭ وطالع میمون وطائر همایونله سوار اولوب مشرق صوبنه متوجه اولدی ﴿ بیت ﴾ دولت واقبال آنکه دررکاب اندر رکاب) نصرت وتأیید انکه درعنان اندر عنان) چون حدود عمراندن عرصهٔ صحرا و بیابانه یتدی ٭ هرجانبه نظر صالوب مقصود معهوددن خبر طلب ایتدی ٭ بوائناده ناگاه برکوه پرشکوه کوردیکه کنند نظر عقدهٔ کرکاهندن تجاوز ایتمز ٭ ونردبان هوا گوشهٔ بام رفعتنه یتمز ﴿ بیت ﴾ اولمشیدی سمایه همسایه) منزل اوجنه ذروه‌سی پایه) دامن کوه ده برغارتاریك کوردیکه بر پیر روشنضمیر ٭ درغارده اوتورمش ویارغار کبی زحمت اغیاردن قورتلمش

﴿ بیت ﴾

(باخبر وبی خبر ازهرچه هست ٭ سوخته وساخته باهرکه هست)

چون نظر پادشاه اول عارف وآگاهه راست کلدی قلبی مصاحبتنه راغب وخاطری مجالستنه طالب اولدی ٭ پیر صافیضمیر چون شاه جهانگیری کوردی صفحهٔ چهرهٔ منیرندن نقش مافی الضمیردن اوقیوب زبان نیازله ایتدی

﴿ بیت ﴾

(ای ترا سلطنت عالم جان داده خدای)

(منزل تست دل ودیده فرودآی ودرآی)

(شاها)

شاها اگرچه کلبهٔ احزان دردمندان قصر زرنگار مقابلهسنده محقر وکنج زاویهٔ محنتزدگان ایوان گردون مدار شهریار کامکاره نظرا امر مختصردر ❊ فاما (ع قدیمی رسمدر معهود عادت (نثر) پادشاهلر حال فقرایه نظر مرحمت ایدوب گوشه نشینلری دم وقدم ایله نواخت ایده گلشلردر ❊ وآنی تمهٔ اخلاق حمیده واوصاف پسندیدهدن عد ایلشلردر

﴿ بیت ﴾

(نظر کردن بدرویشان منافیٔ بزرگی نیست)

(سلیمان باچنان حشمت نظرها داشت با مورش)

دابشلیم کلام درویشی سمع رضا ایله اصغا ایدوب مرکبندن پیاده اولدی ❊ ودرویش خیراندیشک انفاس مبارکیله استیناس ایدوب استمداد همت قیلدی ﴿ بیت ﴾ شهک گر اختر اولسه در تاجی) (دعا دربنده وار در احتیاجی) استیفای مصاحبتدنصکره عزیمت مراجعت ایدیجک مجاور غار زبان اعتذار ایله ابتدی

﴿ بیت ﴾

(از دست من گدا نیاید ❊ مهمانیٔ چون تو پادشاهی)

اما ماحضر بریادگارم واردرکه طریق ارثله پدرمدن انتقال ایتمشدر خاکپای پادشاهه نثار ایلرم ❊ اول برگنجنامه در مضمونی بودرکه بوغارک کنارنده بردفینهٔ گران واردرکه نقود جواهری بیکراندر ❊ وبرگنجینهٔ شایگان واردرکه عجایب وغرایبی بیپایان چون بن برحسب

﴿ بیت ﴾

(قناعت گنج آمادست اگردانی ❊ ازوخود تاتوانی رونگردانی)

گنج فراغتده ❊ القناعة کنز لایفنی ❊ گنجینهٔ فائز اولدم ❊ وسود وزیان روزکارم ایچون گنج قناعت که بازار توکلده آندن رایج اوقت برنقد یوقدر سرمایه قیلدم ❊ انک تحصیلنه طالب وطلبنه راغب

اولدم ﴿بيت﴾ چو بولدم بهره جان آسایشندن) (الم بودم جهان آلایشندن) اکر خسرو کشور کشا پرتو التفاتلریله کنج دفینهٔ کنجی روشن قیله لر * وبیوره لر تا بالازمان رکاب سعادت انتساب جست وجوی ایدوب عرایس نفایس جواهر زواهره که هنوز مهر بکارتلریله در * منصهٔ خزانهٔ عامره ده جلوه ویره لر دوردکلـدر * دابشلیم بوکلام جواهر انتظامی استماع ایدیجك واقعهٔ شبانه یی یاد ایدوب ﴿ هذا تأویل رؤیای من قبل قدجعلها ربی حقـا (مفهومی ضمیر منیر آیینه نظیرینه منعکس اولدی * وقصهٔ پیرنورانی وبشارت کنج شایکانی نقیروقطمیر پیر روشنضمیره تقریر ایتـدی * درویش ایتـدی اکرچه که بومختصر پادشاهك علو همت وشـها متنه نظرا محقردر * اما بو نواله چون عالم غیبدن حواله در * شرف حسن قبول ارزانی بیورمق کرکدر (ع) کانچـهٔ آید زغیب بیعیبست) رای امر ایتدی تا اطراف غاری حفره مشغول اولدیلر * وآز زنجـله راه کنجـه ظفر بولوب تمام مخزون ومدفونی نظر همایونه کتوردیلر ﴿نظم﴾ نیچه تاج پر کوهر شاهوار) (نیچه خاتم وباره وکوشوار) (نیچه درج سیمین وصندوق زر) (ایچی طولو یاقوت ولعل وکهر) (اوانیٔ زرین وسیمین ظرف) (بونوعه تحفله پر اول غارژرف) شاه بیوردی تا صندوق ودرجك قفللرین کیدردیلر * ایچنده کی درر غرر جواهر زواهری وطرف تحف وعجایب وغرایبی تماشا قیلدی * وانلرك میانـنده برصندوق مرصع کوردی * اطراف وجوانبی محکم بند اولمش * وپولاد زرنکاردن برقفل رومی کردار اکا پیوند اولمش * اول قفلك استحکامی برمثابه ده که زبان هرمفتـاح بیان معـانیٔ فتح البابنده لال * وذهن هرحلال اشکال حل تعقیداغلاقنده پرکلال اول قدرکه تفحص ایتدیلر انك کلیـدنك دیلن بیلدیلر * وکشـادندن خبرالمادیلر * رای اول عقده یی حل * واول مشکلی منحـل * قیلمغه

رغبت تمام * وصندوق ودرجده مندرج اولانك مشاهده سنه شغف
مالا كلام كوستروب بیوردی * تا آهنكران چابكدست تدبیر درست
ایله اول قفلی شكست ایتدیلر * صندوق آچیلوب ایچندن بر درج
ظاهر اولدیكه برج آسمان كبی جواهرله مرصع * و اول درج ایچنده
برحقه درج ایتمشلر كه حقهٔ ماه كبی بغایت مكلف ومصنع * شاه
بیوردی تا حقه یی نظرینه كتوردیلر * ودست مباركیله آچوب
ایچنده برپاره حریر سفید كوردیكه ظهرنده برقاچ سطور قلم سریانیله
مسطور * دابشلیم متحیر اولدیكه آیا بو نه در * بعضلر ایتدیكه
صاحب كنجك اسمیدر * بعض دخی دیدیلر كه بو كنجك طلسمیدر *
چون مقالات ارباب الباب بو بابده سرحد اطنابه یتشدی شاه ایتدی
بوخط اوقنمق كرك كه حجاب ارتیاب مرتفع ولباس التباس منخلع اوله *
حضار مجلسدن قاعدهٔ خط مزبوره واقف بركمسنه بولنمیجق بالضرور
برشخصك طلبنده كه بو حروفك مضموننه وقوف اكا موقوف ایدی
شتاب ایتدیلر * تا برحكیم ماهردن كه قرائت كتابت خط عبریدن
حظ وافری وار ایدی خبر الدیلر * وحكم عالی شرفصدور بولوب
پایهٔ سریر اعلایه حاضر قیلدیلر * دابشلیم تقدیم مراسم تكریم
تعظیمدنصكره ایتدی * ای حكیم تصدیعدن همان غرض بودركه
بومكتوبك مضمونن عبارت ظاهر ایله بیان وبو مسطورك مكنونن *
كالشمس فی وسط النهار * عیان ایدهسن (ع) باشدكه ازین خط شوم
وحرف مرادی * حكیم اول صحیفهٔ پر صفایی نظر استیفایه كتوروب
تأمل مستوفی دنصكره ایتدی بو برمكتوبدركه انواع فوائد ایله
مشحون * و بركنجنامه دركه اصناف فرائد پند ایله مخزوندر * محصول
مضمونی اولدركه بنكه هوشنك جهاندارم بونقود بسیار وجواهر
بیشماری رای اعظم و پادشاه معظم دابشلیم هندی ایچون ودیعت
قومشمدر * والهام آلهی ایله بودفینه نصیبهٔ خزینه سی اوله جغن

بیلمشیدر * ومیانهٔ زر وکوهرده بو وصیتنامه‌یی تعبیه قیلمشیدر * تاچون بو کنج بی رنجه ظفر بوله * وبو وصیتنامه‌یه نظر قیله متنبه اوله که زر وکوهره متنبه اولق خلاف عقل صحیحدر * ودولت دنیایه شیفته اولق مقتضای جهل صریحدر * زیرا بو بر متاع مستعاردر که هر کون فرسودهٔ دست آخردر * و بر پیر زال غداردر که هر کیجه همخوابهٔ شوهر دیکردر

﴿ مثنوی ﴾

(دولت دنیا که تمنا کنند * با که وفا کرد که با ما کنند)

(مغز وفا نیست درین استخوان * بوی امان نیست درین خاکدان)

اما بو بر وصیتنامه‌در که فی الحقیقه کارنامهٔ بنای سلطنت ودستور العمل اساس مملکتدر * اکر اول پادشاه عاقل سوانح امور ومصالح جمهورده بو وصایا ایله عامل اوله * تا انقراض اعصار وانقضای ادوار صدای دبدبهٔ اقبال روز افزونی باقی و پایدار قاله ﴿ بیت ﴾

(وصایای هوشنکی طوت یادکار * دیلرسک اولا دولتک پایدار)

اسعد الملوك من بقی ذکره بالعدل واستند الیه من یأتی بعده * وهر جهاندار که بو وصایایی که اون درت قاعده‌یی مشتملدر ومنظور نظر اعتبار قیلیه امور سلطنتده انکله عامل اولیه * بی شبهه بنای دولتی عواصف نکبتله متزلزل * ولا محاله روی عروس اقبالی جانب ادباره متحول اولوب روز بروز مراتب جاه وجلالی متدنی ومتنزل اوله ﴿ اولکی وصیت ﴾ بودر که ملازمان آستانهٔ سعادتدن هر کیمکه افسر تقرب ایله سر فراز ایلیه انك حقنده غیرك کلام نفاق انجامن استماعدن امتناع واحتراز ایلیه که هر کسه که مقرب سلطان اولور البته محسود اقران اولور * وحسودلر چون اساس عنایت سلطانی انك حقنده محکم کورەلر لاجرم لطایف الحیل ایله نقض بنای حرمتنه رهدم بنیان

(قربتنه)

قربنه قصد ایدرلر * واخلاص واختصاص صورتنده کلمات رنکین وفریبنده ایله غائبانه « حسدا من عند انفسهم * جواهر حسناتن رشتهٔ سیئاته نظم ایدوب پادشاهی آنك حقنده متغیر قیله‌لر * وانك ضمننده انلرك مقاصدی حاصل اولوب مراد فاسدلرینه واصل اوله‌لر

﴿ بیت ﴾

(مشنو سخن هرکس و بشنو سخن من)

(کار باب غرض راست درین باب سخنها)

﴿ ایکنجی وصیت ﴾ اولدرکه مجالست نمام وغمازدن تمام احترازاوزره اوله‌زکه بونلر فتنه انکیز واثیمدر * وعاقبتلری بغایت وخیمدر * چون برشخصی برصفتله متصف کوره لازمدرکه فی الحال آتش سعایتن آب شمشیر سیاستله سوینديره * وخاشاك وجودین آتش اهلاکله کوینديره * تا دود وجودیله عرصهٔ جهان تیره ودیدهٔ جهانیان خیره اولمیه

﴿ بیت ﴾

(اتشی را که سوخت خلق ازان * جز بکشتن علاج نتوان کرد)

﴿ اوچنجی وصیت ﴾ اولدرکه اعیان دولت وارکان مملکت شرط موافقتی مرعی طوتهکه معظمات امور وامهات مهمات دوستان یکدل معاونتیله محصل اولور * ومصاحبان یکجهت مظاهرهتیله تمشی بولور (ع) آری باتفاق جهان میتوان کرفت (ع) الفتح مع الوفاق توأم

﴿ دردنجی وصیت ﴾ اولدرکه تلطف وتملق دشمنه مغرور اولمیه * وهرچندکه عدودن محبت ومسکنت مشاهده ایلیه شرط حزم واحتیاطی مرعی طوتوب انك دعوای وداد وادعای اتحادینه که عنقا کبی بیمکان * وکیمیا کبی بی امکاندر * زینهار اعتقاد واعتماد ایتمیه که دوشمن هیچ وجهله دوست اولمز * وعدودن برجهتله صداقت کلمز

﴿ مثنوی ﴾

(از دشمن خشك رو بپرهيز * چون هيزم خشك از آتش تيز)
(كارش بجدل چو در نيابد * خوش خوش در حيله دركشايد)

﴿ بشنجى وصيت ﴾ اولدركه چون نقد مرادى الف جهد كفهٔ كفه كتوره محافظه سنده تهاون وتكاسل كوسترميه * وغفلت سببيله ضايع قيلوب الدن كيدرميه كه صكره تداركله اله كيرمز * وندامت وملامت فائده ويرمز

﴿ بيت ﴾

(نيايد بكف تير رفته زشست * وكرچه بدندان كزى پشت دست)

﴿ التنجى وصيت ﴾ اولدركه جميع اموره خفت وشتابدن تحرز واجتناب * ايدوب جانب تأمل وتأنى يه ميل ايليه كه تعجيلك مضرتى غايت چوقدر * وصبر وتحملك منفعتنه نهايت يوقدر

﴿ مثنوى ﴾

(كن درمهى كه دارى شتاب * ز راه تأنى عنان برمتاب)
(كه ناكرده را ميتوان كرد زود * چو شد كرده آنكه ملامت چه سود)

﴿ يدنجى وصيت ﴾ اولدركه هرحالده عنان تدبيرى الدن قوميه * اكر اعدا اتفاقله اكا قصد ايدهلر انلردن بريله مدار واظهار اخلاصله اول ورطه دن خلاص متصور ايسه فى الحال اكا اقدام ايده و بحكم * الحرب خدعة * انلرك بناى مكرنى برتدبير اخر ايله زير وزبر ايليه كه عقلاد يمشلردر

﴿ بيت ﴾

(از دام كر خصم بحيله توان كريخت * قد يصلح الحديد كافيل بالحديد)

﴿ سكزنجى وصيت ﴾ اولدركه كين ارباب كيندن امين اوليوب خوش امدو تلطفلرينه باور قيليه كه نهال كينه دن زمين سينه ده نشوونما بولمش اوله بر آزار وضرردن غيرى ثمر ميسر اولمز *

(بيت)

بيت مكر دشمندن صقين اولمه امين * صيد ايچون تا كه سكا ايلر كمين

مثنوى

(كينه بهر سينه چو بنها درخت * دل شودش از پى ازار سخت)
(بپندت وچرب زبانى كند * چون كذر وقصد نهانى كند)

طقوزنجى وصيت اولدر كه عفو وصفحى كنديه شعار ودثار ايدوب ملازمان عتبهٔ دولتى ادنى جريمه ايله هدف تير عتاب وعقاب ايتميه كه همواره اكابر آب عفو ومرحمتله جرائد احوال اصاغرى دنس كبايروصفايردن پاك ايدوب * چهرهٔ جرأت وبى ادبانه حركتلرين دامن اغماضله ستر ايده كلمشلردر بيت

(زابتداء عهد آدم تابدور پادشاه)
(ازبزركان عفو بودست ازفرودستان كناه)

چون بعض مقربلردن بعض خيانت وجنايت ظاهر اولوب مظهر عواطف وعفو سلطانى اولهلر * لايق بودر كه بردفعه دخى آنلرى مشرب لطف واحسان ايله ريان ايليه * تا بيابان حرمانده سركشته وحيران قاليدلر

بيت

(انراكه بدست لطف برداشته * بنواز بيكبار ميفكن برخاك)

اونجى وصيت اولدر كه كمسديه اضرار وآزار قصد قيليه تا بحكم جزاء سيئة سيئة مثلها * ضررى اكا مترتب اولميه

بيت

(چو بد كردى مشوا يمن زآفات * كه واجب شد طبيعت رامكافات)

بلكه لازمدر كه نسائم انعام واحسانى كلزار عالميانه متنسم اوله (ان احسنتم احسنتم لانفسكم * روضه سنده غنچهٔ مراد وشكوفهٔ مقصودى متبسم اوله

﴿ قطعه ﴾

(نیك ارکنی بجای تونیکی کنند باز ❁ ور بدکنی بجای تواز بد بتر کنند)
(امروز نیست از بدو از نیکیت خبر ❁ روزی بود که از بدو نیکت خبر کنند)

﴿ اون برنجی وصیت ﴾ اولدرکه کل طور بنه لایق وحالنه موافق اولمین اموره میل ایتمیه که نیجه کسه کندو به مناسب کاری قویوب مهم نامَلایمه اقدام ایتدیکی اجلدن عاقبت اتمامه یاشدرمیوب کندو کارندن دخی محروم قالمشدر

﴿ بیت ﴾

(زاغی روش کبك دری می آموخت ❁ آن دست نداد وره اورفت زدست)

﴿ اون ایکنجی وصیت ﴾ اولدرکه چهرهٔ جاناتی حلیهٔ حلمله آراسته قیله که قاب حلیم فسیحدر ونکتهٔ * کاد الحلیم ان یکون نبیا * حدیث صحیحدر

﴿ بیت ﴾

(تیغ حلم از تیغ آهن تیزتر ❁ بل زصد لشکر ظفر انگیزتر)

﴿ اون اوچنجی وصیت ﴾ اولدرکه ملازمان آستانهٔ دولتی امین ومعتمد کسنه اولوب ارباب غدر وخیانتدن احتراز واجتناب ایتمك کرك چون مجاوران عتبهٔ سلطنت صفت امانت ایله موصوف وسمت دیانت ایله موسوم اوله‌لر * هم اسرار ملك شرور اشراردن مصون * وهم جمهور خلق شرر ضررندن مأمون اولور * واکر عیاذا بالله چهرهٔ حاللری خال خیانتله سیاه اوله * و پادشاه حضورنده کلاملری شرف استماع بوله شاید که بر بیکناهی معرض تلفه کتوره‌لر ونتایج بدحاللری عاجلا واجلا اکا مترتب اوله

﴿ مثنوی ﴾

(خادم پادشاه امین باید ❁ تادران ملك رونق افزاید)
(ورکند جانب خیانت رو ❁ ملك ویران شود زشومیٔ او)

(اون)

﴿ اون دردنجی وصیت ﴾ اولدر که محنت روزکار وتقلب ادواردن کرکدرکه چهرهٔ حالی غبار انفعال ایله مغبر وشرب همتی کرد ملال ایله مکدر اولمیه که مرد عاقل دائما بستهٔ بند بلا * وشخص جاهل همیشه مستغرق ذوق وصفادر

﴿ قطعه ﴾

(شیر راسلسله درکردن وروبه همه شب)
(فارغ البال در اطلال ودمن می کردد)
(عاقل ازکلبهٔ احزان ننهد پای برون)
(غافل ازروی طرب کردچمن می کردد)

ویقینا بیله که بمظاهرت لطف ازل وفیض لم یزل سهم سعادت هدف مراده واصل اولمز * وبی آبیاریٔ قضاء وقدر نهال فضل وهنردن هیچ ثمره حاصل اولمز

﴿ بیت ﴾

(دولت نه باکتساب علم وهنرست * وابسته باحکام قضا وقدرست)

بواون درت وصیت که ذکر اولندی هر بری ایچون برداستان غریب ورافسانهٔ عجیب ایراد اولنمشدر * اکر رای اعظم اول حکایات وروایاتک تفصیلنه اطلاع قصد ایدرسه کوه سرندیبه که مهبط ابوالبشردر توجه ایلسونکه بوعقده انده منحل اولوب کل مطلوب کلی اول روضهٔ امانیده آماده وشکفته اولسه کرکدر * چون حکیم بوکلام جواهر انتظامی کوش هوش رایه کوشوار * وبوکنج کوهر یکه لآلیٔ معالیله مالیدر فرق همت پادشاهه نثار ایتدی * دابشلیم آنی نواخت ایدوب صحیفهٔ شریفه یی تعظیم وتبجیل ایله تقبیل ایدوب تمیمهٔ بازوی همت وتعویذ کردن اقبال ودولت ایدندی * وایتدی الان معلوم اولدیکه اول کنج شایکانکه اندن بکا نشان ویردیلر درهم ودینار دکل بلکه

حکم واسرار ایتمش * وکنجینهٔ زخارف دکل بلکه خزینهٔ معارف ایتمش *
بنم بحمدالله تعالی متاع دنیادن اول مقداره اقتدارم وارکه زیاده یه
افتقارم یوق * لازم اولدیکه شکرانهٔ پند نامه که کنج حقیقی اولدر *
بودفینه‌دن حاصل اولانی ارباب استحقاقه بروجه صدقه انفاق ایدم *
تاهدیهٔ ثوابی روان هوشنك جهاندار ه واصل اولوب بکا دخی بحکم
* الدال علی الخیر کفاعله * تحفهٔ خزانه سنده بهره حاصل اوله *
پس نواب حضرت بر موجب فرمان عالی اول نقود ولاٰلیٔ راه رضای
لایزالیده مستحقنه ایصال ایلدیلر

﴿ بیت ﴾

(خاصه ز بهر کرم آمد درم * برکذر قافیه ایتك کرم)

چون بوحالدن فارغ البال اولدی دار الملکه متوجه اولوب مسند
سلطنتی شکوه شاهیله مزین قیلدی پس اول شام تابام بواندیشه ده
ایدیکه جانب سرندیبه عزیمت بیوره شایدکه آنده بومقصود اتمام
و بومطلوب سر انجام بوله * وتفاصیل وصایایه وقوف تمام میسر
اولوب آنی رکن بنای سلطنت * وقاعدهٔ نظام وانتظام مملکت قیله *
علی السحرکه افتاب نورانی چون یاقوت رمانی کوشهٔ کوه سرندیبدن
آشکار اولدی * وچرخ الماس کون خردهٔ لعل پیکانی اطراف جهانه
نثار قیلدی ﴿ بیت ﴾ فلك تختنه چون سلطان خورشید) (جلوس
ایتدی بنه ما نند جمشید) مقربان حضرتدن ایکی وزیر آصف
نظیریکه صدق مشاورتده مشار الیه * وحسن تدبیر موارزنده مدار
علیه ایدیلر * پایهٔ سریر اعلایه حاضر قیلدیلر * وعواطف خسروانه
ایله مخصوص قیلندقدنصکره حال خیال شبانه بی میانه کتوروب
ایتدی * سودای سفر سرندیب ضمیرمده جایکیر اولمشدر * و اول
دیاره عزیمت داعیه سی عنان اختیاری قبضهٔ اقتدار دن بیرون
قیلمشدر * بوخصوصده سز نه صلاح کورر سز وبو بابده نه فکر

وتدبیر قیلورسز * مدت مدیده درکه عقدهٔ مشکلاتمی اناءل تدبیر کز ایله حل ایدرم * واحوال مهمات ملك ومالی رأی صوابنما کزه حواله قیلورم * حالا دخی اومرمکه بو بابده شوالکه مقتضای رأی صائب ومصلحت فکر ثاقبکز در * عز حضور فائض النورمه عرض ایدهسز تا بندخی اطراف وجوانبن ملاحظه ایدم * وهرتدبیر که اتفاق پذیر اوله اصل الباب عمل قیلم

﴿ بیت ﴾

(بنای کار برتدبیر باید * که بی تدبیر کاری بر نیاید)

وزرا ایتدیلر ضمیر منیر خورشید نظیر شاه جهانکیره مخفی دکلدر که بو سؤاله جوابده شتاب ناصوابدر * که عظایم مهمات سلاطین ده تأمل تمام وتأنیده اهتمام لازمدر * که کلام نا اندیشیده کویا زرنا سنجیده در (ع) سخن را بیندیش وانکه بکوی * صواب بودرکه بو کون و بو کیجه بو بابده اندیشه ایده وز * ونقد افکاری محك اختیاره اوروب معیار اعتبارده تمام عیار واقع اولانی علی السحر عرصهٔ عرضه یتشدیره وز * دابشلیم بواتفاقه رضا کوستردی ووزرای دیوان آرای اولکون واول کیجه عرایس افکاره پیرایهٔ نظر اعتبار ایله آرایش ویروب * علی الصباح منصهٔ بارکاه سریر حضرت پادشاهده جلوه ویردیلر * وهر بریسی مقام مقررلرنده قرارایدوب کوش هوشن استماع فرمان سلطانی یه متوجه قیلدیلر * بعداز اجازت کلام وزیر اعظم زانوی ادب اوزره کلوب ادای وظائف دعا ومراسم ثنایه قیام ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(ایا شاه فرمان ده وداد کر * خدیو جهان خسرو بحر وبر)

﴿ دیکر ﴾

(ای جهانکیر وجهان بخش که درحکم ازل)

(سلطنت تا باید برتو مقررشده است)

بو بنده نك خاطر فاترينه خطور ايدن بودركه اكرچه بوسفرده اكتساب فائدهٔ يسيره ميسردر * اما ارتكاب شدائد كثيره لازم ومقرردر * ولذت وراحتدن دور ووحدت وفراغتدن بالكليه مهجور اولوب * انواع مجاهده ورياضتله آزرده وبحضور اوانى محققدر ضمير منير پادشاه عالمپناهه مخفى دكلدركه شعر * السفر قطعة من السقر برشعلهٔ سينه سوزدر وتيردل شكار * الجلاء اعظم البلاء * برناوك جكر سوز * مردم ديده اول سببدن قرة العيوندركه زاويهٔ خانه سندن طشره كتمز * وقطرات اشك بواجلدن پايمال وسرنكوندركه كوشهٔ كاشانه سنده قرار ايتمز

﴿ بيت ﴾

(اندر سفر مشقت وذل وملامتست)

(كر هست خوش دلى وفرح دراقامتست)

عاقل اولدركه راحتى محنته بدل قيلميه * وسود نقدى سوداى نسيه ايله الدن چيقارميه * واختيار يله دل غربتى عز اقامته ترجيح ايليه * تا اول بلايه مبتلا اولميه كه اول كبوتر اولمشدر * ملك ايتدى نيجه روايت اولنمشدر اول * حكايت * وزير ايتدى روايت ايدرلركه ايكى كبوتر وار ايدى بر آشيانه ده دمساز * و بركاشانه ده همراز * نه غبار اغيار ايله آيينهٔ خاطرلرى مغبر ونه محنت روزكار ايله مشرب ضميرلرى مكدر * مستلذات دنيادن آب ودانه ايله قناعت ايتمشلر ايدى * ودر و يشان كوشه نشين كبى نشيمن عزلت اختيار ايلمشلر * برينه بازنده و برينه نوازنده ديرلر ايدى * هرشام وسحر اتفاق ايله نغمات موزونه ترنم ايلرلردى * وكاه و بيكاه الحان روح افزايله اسجاع كوناكون تكلم ايدرلردى

﴿ بيت ﴾

(بيا دروى بتى كنج عزلتى داريم * بعشق ازهمه عالم فراغتى داريم)

عاقبت روزكار غدار بحكم * واى نعيم لايكدره الدهر * اول ايكى

(يار)

یار غمکساره حسد ایدوب چشم زخم زمانه اول ایکی همدم فرزانه یه کار ایتدی

﴿ بیت ﴾

(فلك راغیراز ین خود نیست کاری * که یار برا جدا سازد زیاری)

(نثر) سویدای دل بازنده یه سودای سفر عارض اولوب نوازنده یه ایتدی * ای یار غمکسار بز نیجه یه دك قفس کاشانه ده قرار ایدوب محبس آشیانه ده روزکار چکوره لم * کوکلم بوهو ودماغمه بوسوداد وشدیکه شهپر سیاحتله برزمان اطراف جهانده طیران ایدم * وفرمان عظیم الشان « قل سیروا فی الارض * » موجبنجه جوانب عالمی سیران ایدمکه وسیلهٔ سفر ایله * عجایب بسیاره ظفر ومشاهدهٔ مجاهده ایله حصول تجارب بیشماره وصول میسر اولور که السفر وسیلة الظفر * شمشیرتا پیغولهٔ غلافندن طشره چقمیه معرکهٔ مردانه ده یوز اغرتمز * وقلم تاطریق سیرده فرقدن قدم قیلیه نقش عبارات زیبایی صحن عدمدن صفحهٔ وجوده کتورمز * آسمان که دائما متحرکدر جمیع عالمدن متفوقدر * وزمین که همواره قرین سکوندر پایمال ولکدکوب هردنی ودوندر

﴿ قطعه ﴾

(بجرم خاك وبكردون نكاه باید كرد)

(كه آن كجاست زآرام واین كجا زسفر)

سفرمربیٔ مردست وآشیانهٔ جاه)

(سفر خزانهٔ مالست واوستاد هنر)

(درخت اکر متحرك بدی زجای بجای)

(نه رنج اره کشیدن ونه جفای تبر)

(نثر) نوازنده ایتدی ای یار همدم وای غمکسار محرم سن هنوز مشقت سفر چکممش سن * ومحنت غربت مشاهده ایتمس سن * ونکتهٔ *

الغربة كربة * كوش هوشكه ایرمشدر وتندباد * الفرقة حرقة * خرمن حضورك صاورمامشدر * سفر بر درخت فراق بردر * وغربت برخار مذلت ثمر

﴿ بيت ﴾

(نمازشام غریبان غریب و بیچاره * نشسته بر سر راهی ودل بصد پاره)

(نثر) بازنده ایتدی بلی رنج سفر فراوان وزحمت سیاحت بیپایاندر * اما تفرج بلدان وتماشای غرایب جهان فتوح روح وراحت رواندر وطبیعت كلفت سفره اعتیاد ایله زیاده متألم اولماز * ونفسه مشاهدهٔ عجایب اشتغالیله شدائد راهدن چندان كلال كلمز

﴿ بيت ﴾

(در غربت اکر خار جفا هست چه غم)

(زین خار کل مراد روید هردم)

نوازنده ایتدی ای رفیق شفیق تفرج اطراف عالم وتماشای ریاض ارم یارام همدم وخلان محرمله خوشدر * برکسنه که نعمت دیدار احبادن دور * وغنیمت مصاحبت اخوان واقربادن محروم ومهجور اوله * پیدادر كه اول تفرج آنك دردنه نه‌قدر دوا * واول تماشا آنك رنجنه نه‌دكلو شفا اوله * بو اجلدن دیمشلر دركه درد فراق یاران * ورنج هجران غمکساران * دوزخدن برنشان * بلكه دوزخ آندن نشاندر

﴿ بيت ﴾

(فراق دوستان دیدن نشانی باشد ازدوزخ)

(معاذالله غلط کفتم که دوزخ زان نشان باشد)

حالاچون بحمدالله تعالی توشه وكوشه دانه وخانه مهنا ومهیا میسر ومحصلدر) پای فراغتی زیردامن قناعته چك وكریبان هوسی دست هوایه ویرمه (تخم عزیتی زمین اقامته اك

﴿ بيت ﴾

(بكير دامن جمعيتى وايمن باش ❊ كه سنك تفرقه دوران درآستين دارد)

بازنده ايدى) اى انيس روزكار الم هجر وفراق غمين يمه * كه يار غمكسار عالمده كم دكلدر * و برهمدمك فرقتى جراحتنده محرم آخرك وصلتى ايله مرهم ميسر اولمجق غم دكلدر ❊ بومعنايى خود ايشيديورسن كه ديمشلردر

﴿ بيت ﴾

(هيچ يارمنه خاطر و هيچ ديار ❊ كه بر و بحر فراخست وآدمى بسيار)

بونك برله كه مى تلخكام فراق ❊ وجرعهٔ جام اشتياقده * برنوع مزه و برمقوله مذاق دخى واردركه ❊ چاشنى شربت مواصلت * ولذت شراب مصاحبت اكا نسبت بى حلاوتدر

﴿ مثنوى ﴾

(چومى كرچه تلخست طعم فراق ❊ از وشكر نيست جانرا مذاق)
(بخسرو لب لعل شيرين رسيد ❊ ولى لذت عشق فرهاد ديد)
(زمعشوق خسرو همى وصل جست ❊ دلى كوهكن كوهر اصل سفت)
(همه رو خسرو پى وصل تاخت ❊ خنك جان آن كس باهجر ساخت)

نوازنده ايتدى اى يار نا مهربان ﴿ بيت ﴾ همدم بولنور يار وفادار اله كيرمز * بيك كز آره سك عالى بر يار اله كيرمز * سن هنوز زهر هجر وفراق طاتمامش سن * ودرد درد اشتياق نوش ايتمامش سن * واول اجلدندركه انده برلذت وار صانورسن * واول چاشنى ده بر حلاوت ملاحظه ايدرسن هيهات هيهات

﴿ بيت ﴾

(مذاق جان شيرين چاشنىٔ هجر ناديده)
(چه داند تلخىٔ هجرى كه دارد كوهكن بى او)

شو يله بيلكه ترك يار وديار دشوار وشدايد اسفار بسيار وخطر ومشقت

ره بیشمار در (مصرع) مکن مکن که پشیمان شوی وسود ندارد)
بازنده ایتدی ای برادر سن همان کندو مصلحتك کوره سن ومن بعد
شرح دفتر محنت سفری دوره سن ﴿ که شول کمسه که شعلهٔ محنت سفر
ایله سوخته اولیه پخته اولمز * وهیچ خام طبع سایه پرور) سمند امیدی
میدان مراده سورمز (مصراع) بسیار سفر باید تا پخته شود خامی
* وازنده ایتدی ای یار عزیز سن حالیا تیغ مفارقتله رشتهٔ مرافقت
دیرینه یی قطع ایدوب صحبت یاران قدیمدن فراغت ایتمك دیلرسن
ومضمون کلام حکیمانه

﴿ بیت ﴾

(یار کهن را بهیچ روی نه از دست * بهر حریفان نوکه نیك نباشد)
تجاوز ایدوب بحکم لکل جدید لذة * حریفان مجدد و یاران تازه
ایله پیوند ایتمك قصد ایلرسن * بنم پند کرمم دن سرد که نیجه اثر قیله
* ونصیحتم قلب صلبکده نقدر کارکر اوله ﴿ شعر ﴾ اذا لم یعن قول
النصیح قبول * فان معاریض الکلام فضول) اما غافل اوله که بو عزیمتك
عاقبتی ندامتدر * وندامت موجب شماتت ومورث ملامتدر

﴿ بیت ﴾

(بسی بکام دل دشمنان بود آنکس)
(که نشنود سخن دوستان نیك اندیش)

کلامی بو مقاعده تمام ایدوب * اول ایکی یار غمکسار بری برین درکنار
ایتدیلر * وقطرات حسرات ومجاجات عبرات ایله چهرهٔ زعفرانیلرین
ارغوانی ایدوب * دل غمکین ودیدهٔ نمکین ایله بری برین وداع ایلدیلر

﴿ بیت ﴾

(یار قصد قتل من دارد تبلیغ انقطاع)
(هر کس از شام اجل ترسد من از روز وداع)

پس بازنده صحبت رفیقدن قلبنی تفریق ایدوب پرواز قلدی (ع)

(چنانکه)

چنانکه مرغ مقید برون بردز قفس * ورغبت تمام وشغف مالا کلامله هواده طیران * وعالی سیران ایدوب بلند طاغلر وفردوس مانند باغلر تفرج ایدرکن ناگاه بر کوهه ایردی * که علو مرتبه‌ده شرفه‌سی کنگرهٔ افلاکه همسر وغایت عظمتدن کرهٔ زمین زیر دامننده بر تودهٔ احقر * دامن کوهده بر مرغزار کوردیکه * سواد مینارنکی روضهٔ مینودن دلکشا ونسیم شمال غالیه بیزی نافهٔ اهوی تاتاردن مشك سا (بیت) غباری توتیای چشم آهو) کیاهی نسترن رنك وسمن بو) فضاسنده هزاران کل شکفته) اولوب بیدار سبزه آب خفته) شکوفه هر طرفدن رنك در رنك) کیدردی بوی کل فرسنك فرسنك) بازنده‌یه اول ساحهٔ دلکش وعرصهٔ فرحبخش بغایت خوش کالدی * چون وقت غروب قریب اولوب حمامهٔ مشرق آشیانهٔ مغربه نزول ایتمش ایدی * اسباب حظ وتر حالی اول مقام جنتماالده انزال ایدوب * بر نهال طوبی همال اوزره قرار ایتدی * هنوز رنج راهدن آسوده اولمامش ایدی * وشدائد سفردن راحت اسایش بولمامش ایدی * که ناگاه فراش سبکسیر باد سایبان سحابی فضای هوایه قالدردی * وجهان آرامیده‌یی خروش رعددل آشوب ونهیب برق سینه سوز ایله نمودار غوغای قیامت قیلدی * برجانبدن اتش صاعقه جکر لالهٔ داغداری بریان ایلر ایدی * وبرطرفدن پیکان ژاله‌دیدهٔ نرکس بیداری نشان ایلر ایدی * (بیت) چاك اولوردی سینهٔ کهسار تیغ برقدن) رعدوش فریاد ایدردی خاك بیم غرقدن)

(بیت)

(سینهٔ کوه از سنان برق میشد چاك چاك)

(از صدای رعد میلرزید بر خود جرم خاك)

بازنده‌یه اول وقتده تیرباراندن خلاص اوله جق بر پناه * وصدمت

طوفاندن التجــا ایده جك بر آرامكاه * میسر اولمجق ناچار كاه زیر اغصانده كندوبی پنهان وكاه برك درختــانی تیرباران سحاب ایچون قلقان ایدر ایدی * اما آســیب تكرك و باران ونهیب صرصر طوفان متصل اشتداد وازدیاد بولور ایدی* وعرادهٔ رعد ونقاطهٔ برق همواره مترادف ومتضاعف اولور ایدی

﴿ بیت ﴾

(طوفان روان ورعد خروشان و برق تیز)
(وزد ودا بر دیدهٔ انجم سرشكریز)
(بحر محیط كف زده بر سر ز بیم غرق)
(از بسكه كشت روی زمین جله موج خیز)

القصه اول كیجــه هزار رنج وغصه ایله صباحه یتدی * وناكام اول بلای بی هنكامه تحمــل ایتدی) متصل كوشهٔ آشــیانه یی ومصاحبت همدم فرزانه یی یاد ایدردی * وهزار حسرت ودرد ایله دل كرمندن آه سرد ایدوب دیر ایدی

﴿ قطعه ﴾

(كر بدانستمی كه فرقت تو * این چنین تلخ باشد ودلسوز)
(از تو دوری نجستمی یكدم * وز تو غائب نبود می یك روز)

چون طلیعهٔ مهر منــیر طالع (وتباشــیر صبح مستنیر لامع اولــدی * همــاندم رقم ظلمت سحاب صفحهٔ روزكاردن محو * وتاب آفتــاب عالمتاب ایله عرصهٔ هوا صحو اولدی ﴿ بیت ﴾ آچدی بالن یته جامهٔ صبح) (پرطوطی به دوندی جامــهٔ صبح) بازنده یتــه پروازه آغاز ایتدی اما متردد كه * عنان عزیمتی یته خانه صوبنه منعطف قیلوب آشیانه جانبنه می كیده * ویاخود بال همت وشهپر عزیمت ایله برزمان اطراف جهانده طیران ایدوب كارزار عالی سیرانمی ایده * بواثنــاده بر شاهین تیز بال آهنین (چنكال كه سر صیده شــعاع آفتابدن سریع

النزول واوج هوايه نور بصردن دفعی الوصول ایدی

بيت

(که حمله چون برق آتش‌فشان * که سیر چون باد آتش نشان)
بازنده بی صیده قصد ایتدی * کبوتر مسکین شاهین بر کینی کور یجك * کرداب تب وتاب اضطرابه دوشوب * غایت خوفدن خفقان * و بیم جاندن یرقان اولدی * وعالم روشن چشمنده تاریك اولوب کاشن جهان اکا زندان وقوت اعضا واجراسی ساقط اولوب برك بید کبی لرزان اولدی بيت چوشاهین حمله ایده برشکاره) (ندر افتاده لکدن غیری چاره) بازنده چون کندوبی بستهٔ بندبلا * وخستهٔ تیرعنا کوردی یار وفادارك پند ونصیحتن یاد ایدوب * کندو نك فکر ناتمام وخیال خامنه اعتراف تام ایتدی * وعهدلر ایدوب نذرلر ایلدیکه اکر بو ورطه دن ساحهٔ سلامته وصول بوله و بومهلکه دن سهولتله خلاص اوله صحبت یار همدم ایله که اکسیر اعظم کبی وادیٔ عدمدن نشان وير مغتنم اولوب * بردخی سفر اندیشه سن ایتمیه بلکه بقیة العمر سفرنامن بیرامن زبانه کتورمیه بيت کربار دکر دامن وصلت بکف آرام) (تازنده ام ازچند که منش کس نرهاند) بونیت برکتیله که مزید جمعیتی مقتضی ومتضمن ایدی * اول ورطهٔ عذاب وخلاب وعقابدن فتح الباب میسر اولدی اذا اراد الله امرا هیأ اسبابه * یعنی سرپنجهٔ شاهین کبوتر مسکینی شباك هلاکه چکه جك محلده برعقاب جایع که نسر طائر وواقع آشیانهٔ فلکده آسیب منقار ونکال چنکالندن امین اولمز ایدی * وحمل وجدی بیم جان وحملهٔ بی امانتدن بهرام خون آشام شبان اولمسه مرغزار آسمانده چراقیلمز ایدی بيت حمل خشمندن انك اولسه آکاه) (فلك صحرا سن ایمزدی چرا کاه) بوی طعمه ایله راز فضای هوایی پرواز ایدرکن صورت حال شاهین کبوتری مشاهده ایتدی کندو کندویه ایتدی

﴿ بيت ﴾

(زین نادره ترکرا بود هرکز حال * من تشنه و پیش من رود آب زلال)
اکرچه کبوتر نواله مختصر ولقمهٔ محقردر اما فی الجمله آنك سبیله)
دفع غائلهٔ جوع میسر * ونفس ناشکیبه برمقدار تسکین وتسلی
متصوردر قصد ایتدیکه برق خاطف کبی کبوتری شاهین اوکندن
قاپه قوت سبعی که نهاد شاهینده متمکن ایدی هیجان ایتدی باوجودکه
کفهٔ عقابده دکل ایدی انی وزن حسابه المیوب مقام معارضه ومجادله‌یه
کلدی ﴿ بیت ﴾ مرغله مرغ اولدی چنك بچنك) (ایتدیلر بربریله
محکم جنك) چون انلر چنك بچنك ساز چنك جنککه آهنك
ایلدیلر بازنده فرصت بولوب فرصتی غنیمت بیلوب کندوسن برز یرسنکه
آتدی * برسوراخ تاریك وتنك که فسحت ساحتده آشیانهٔ کنجشك
اکا نسبت برفرسنك ایدی کیردی یاتدی واول کون اول کیجه دل زار
ودیدهٔ اشکبار ایله اول سوراخ تنك وتارده قرار ایدوب نابغه وار اسان
حال ایله بو بیتی تکرار ایتدی (شعر) وبدکانی ساورتنی ضئبلة)
(من الرقش فی انیابها السم ناقع) علی السحر که کبوتر سفیدبال صبح
آشیانهٔ بروج آسماندن فضای جهانه طیران ایتدی وزاغ سیاه قام
شام عنقا صفت کوه قاف عدمه کتدی

﴿ بیت ﴾

(بفال همایون چو طاووس مهر * خرامان شداندر ریاض سپهر)
بازنده باوجودکه غلبهٔ جوعدن بی مجال ایدی بهر حال تحریك پر و بال
ایدوب پروازه آغاز ایتدی * وترسان وهراسان دیدهٔ احتیاط‌له چپ
وراسته التفات ایدوب کتدی ناکاه برمرغزار کنارنده برکبوتر
کوردیکه اوکنه برقاج دانه دوکمشلر * واول رهکذره هزار تخم شبهه
ونیرنك اکمشلر * بازنده‌نك چون کشور اندامنه لشکر جوع مستولی
اولمش ایدی باوجودکه هم جنسن دخی کوردی بی تأمل قصد صید

دانه و میل صحبت مرغ فرزانه ایدوب هنوز بر ایکی حبه التقاط ایتمامشدی * که کردنن بستهٔ دام بلا * و سینه سن خستهٔ سهام عنا کوردی

﴿ بیت ﴾

(دام شیطانست دنیا دانه لذتهای نفس)

(مرغ دل را حرص دانه زود در دام افکند)

پس ناله و انین و آواز حزین ایله اول کبوتره عتابه آغاز ایدوب ایتدی ای برادر بن خود سنك همجنسك ایدم و بحکم * الجنس الی الجنس یمیل * موانست و مصاحبتکه میل ایدوب فی الحقیقه بو واقعه یه سنك مجانستك سببیله مبتلا اولدم * سن بنی بو حالدن نیچون آکاه ایتمدك وحق کذارلق شرایطن و مهماندارلق وظائفن یرینه کتورمدك تا بندخی حذر ایدیدم * بو آدم بلایه مبتلا اولمیوب مقصدمه هودمه کیدیدم * کبوتر ایتدی ای مهمان کرامی سیل قدره سد مینسترمی و تیر قضایی سپر تدبیر ایله رد متصور میدر * کوش هوشکه یتشدیریکه دیمشلردر

﴿ بیت ﴾

(قضا از آسمان چون فرو کرد سر * همه زیرکان کور کشتند و کر)

﴿ بیت ﴾ چون قدر تیرین آته قوس قضا) (سپر اولمز اکا مکر که رضا) (نثر) شو یله بیلکه چون دیوانخانه ازلده فرمان قضا جریان بولمش اوله و دفتر قدرده رقم جف القلم مثبت و مقرر اولمش اوله سن دکل مرغان آشیانهٔ ملکوت پرده سرای عصمتدن نزول ایدوب بستهٔ دام ابتلا اولورلر آدم صفی که روح پاك و قاب صافی ایله عالم شهادتده نقوش الواح غیبیه یی حکایت ایدردی و بحکم (وعلم آدم الاسماء کلها * و فور علمده ملاء اعلادن دعوای تفاضل ایلردی * باوجود که دانهٔ کندمی کورمش و دام تلبیسی ابلیسی بیلمش ایدی ﴿ ولا تقربا هذه الشجرة فتکونا من الظالمین ﴾ نص صریح و نهی صحیحن استما

قیلمش ایدی ایشتمدکمیکه نیچه پای بست انخداع وغرور وکرفتار دام
فریب ومکر ابلیس وغرور اولـدی (اذا جاء القضـا عمی البصر)
(واذا نزل القـدر بطل الحذر) چون بو حال ازل آزالده مقدر ایمش
دواسی صـبر جـیل ایله تحملدر جون بو قضـابه دفتر قضاده مثبت
ومقرر ایمش ناچار چاره‌سی بار بـلابه تحملدر (ع) مرغ زیرك چون
بدام افتد تحمل بایدش (نثر) بازنده ایتدی چرب زبانلق زمانی دکلدر
* وتطویل کلام مقامی دکل * همان بونی دیکه قادر میسن بکا بومضیق
بلادن طریق خـلاصـه دلیل اوله‌سن * وطوق منتك قلادتـه داك
کردنمه بند ایدوب طریق مکافاتله جزاوسزا سن بوله سن * کبوتر
ایتدی ای سـلیم دل اکر بن حیله به قادر اولیدم * وطریق خلاصـه
فی الجمله مجال بولیدم * بو بندبلاده پابسته قالور میدم * و بووجهله که
کوررسن رهزن کاروان مرغان اولور میدم * عجب مشـابهدر
سنك حالك اول شتر بچه‌یه که مشـاق سیروسفردن طاقتی طاق اولوب
کریه وزرای ایله مادرینه ایتدی * ای نامهربان برزمان توقف ایله
نیچه یه دك کیدرسن * وشفقت مادرانه قنی بو ضعیف وناتوانی نیچـه
بطاقت ایدسن * مادری ایتدی ای بی بصیرت کورمزمیسنکـه
کاردست اختیارده ومهمار قبضـهٔ اقتدار ده دکلدر ﴿ مصرع ﴾
در یغاکه دردست من نیست کار (نثر) اکر بنم فی الجمله اقتدارم اولیدی
کـندومی تحمل باردن * وقرة العینی خار خار رفتاردن خـلاص
ایترمیدم

﴿ مثنوی ﴾

(شتربچه بامادر خویش کفت * پس ازرفتن اخر زمانی بخفت)
بکفت ار بدست منستی مهار * ندیدی کسم بارکش درقطار (نثر)
بازنده چون نوید چارهٔ خلاصدن نومید اولدی * کحرکـة المذبوح *
دست و پای و پرو بالن تحریك ایدوب اضطرابه آغاز قیلدی * وجهد

تمام وسعی واهتمام ایله قصد پرواز قیلدی * چون رشتهٔ امیدنده ابرام واستحکام وارایدی * رسن دام که مرور ایامله فرسوده اولمشیدی انفصام بولدی * بازنده چون خلقنی حلقهٔ دام بلادن خالی کوردی فراغ بالله پرواز ه کاوب وطن جانبنه متوجه اولدی و بو سرور ایله که مرغ جانی قفس بند کراندن آزد اولدی غم جوع ودغدغهٔ اشتهایی فراموش قیلدی * طیران اثناسنده اتفاق بردیهه ایردی * برمقدار آسایش ایچون برکشتزاره متصل بردیوار کنارنده قرار ایتدی * برکودك دهقانکه اول کشتزارك نکهبانی ایدی اطراف کشتی کشت ایدرکن چشم پرکبی بازندهٔ مسکینه راست کاوب سوز سودای کباب کبوتر کانونندماغنی پردود ایتدی * وفی الحال اننده اولان مهرئی کمانکروهه یه قویوب اوجا نبه آتدی * بازنده اما بو بازیدن غافل * طرف کشتزار وجانب صحرا ومرغزاره مائل * ناکاه شعبدهٔ فلك حقه بازدن اثر ضرب مهره اول شکسته بالك بالنه یتشدی * وغایت هولدن سرنکون اولوب اول دیوار کنارنده برچاهه دوشدی * اول برچاه سیاه ومغاك دور پایان جحیم اشتباه ایدیکه چرخ فلك آسیابی آنك دولابی کبی کورینوردی * ورسن سیاه وسفیدشب وروز بر برینه موصول اولسه قعر وپایانه وصول میسر دکلدی

* نظم * جهنم کبی تاریك ایدی اول چاه) (نیجه چه کیم عدم اقلیمنه راه) (دهان اژدر کبی آچمش) (یدی قات یردن التی اوته کچمش (دلی شب کبی خالی مهرحقدن) (یرك قعر ینه کچمش قهرحقدن

(نثر) دهقان بچه چون کوردیکه صیدحلال مجاور چاهدر ورسن تدبیرك چاهدن کوتاه) یأس ایتدی واول بنم کشته یی زندان عقوبتده محبوس قودی کتدی (القصه) بازنده برکون برکیجه دخی دل خسته وبال شکسته اول چاه مظلمده مقیم اولدی * وزبان حالله صفت عجز وآوازه لکن وصورت ضعف و بیچاره لکن خیال

نوازنده یه عرض ایدردی * وایام وصال وهنکام اتصالی ذکر ایدوب اسان تأسف وتحسرایله دیرایدی ﴿ نظم ﴾ نه خوش وقتیدی اولکم کاه وبیکاه) (نکارم یوزینی ایلردم نظرکاه) (اولوب دولت مساعت بخت یارم) (سعادتله کچردی روزکارم) چون کبوتر زرین بال صبح یوسف وار چاه زندا نخانهٔ ظلمتدن آشکار اولدی * بازنده هزار زور وزار ایله کندوبی کنار چاهه آتدی * ونالان وغریوان طیران ایدون چاشتکاه حوالیٔ آشیانه یه پناه ایتدی * نوازنده چون تصفیق جناح رفیق ایشیدوب استقبال ایچون آشیاندن طشره چیقوب ایتدی (ع)منم که دید بدیدار دوست کردم باز * بازندهیی چون درکنار ایتدی * بغایت ضعیف ونزار بولوب ایتدی * ای یار غمکسار وای مونس روزکار ﴿ نظم ﴾ ندر بوضعف بال وعجز حالك) (ندر چهرنده کرد انفعالك) (نیچون سنبلارك اولمش پریشان) (نیچون نرکسلرك اولمش درافشان

﴿ قطعه ﴾

(سرپرخمار شب بکنارکه بودهٔ * ابها فکارمونس یارکه بودهٔ)
سنبل زتاب رفته ونرکس بخواب ناز * شب تاروز پرده کساکه بودهٔ)
(ماراز رشك صدجکر پاره درکنار * توپارهٔ جکر بکنارکه بوده)

بازنده ایتدی ﴿ نظم ﴾ دوستم بالله حال ناتوانم صورمه هیچ)(هجر الندن ناله وآه وفغانم صورمه هیچ) (کل رخکدن ایرونه چکدم بو باغ دهرده) (شمه سی شرح اولمز ای سروروانم صورمه هیچ) اوله محنت وبلا مشقت وعنایه که بوپایمال حوادث مبتلا اولمشدز ﴿ بیت ﴾ شب یلدا کرك آکه مخصل) (که تقریر ایلیم ساکه مفصل) خلاصهٔ قصه بودرکه ایشتمشدمکه اهل سفر چوق تجار به ظفر بولور بکا باری بونحز به میسر اولدیکنده مادامکه قید حیاتده اولم مسافرته نیت ایتیم * وناضرورت اقتضا ایتیه کوشهٔ

آشیانه‌دن طشره کیتیم * واختیارمله محنت مجاهده هجرانی دولت مشاهده یارانه بدل ایتیم ﴿ بیت ﴾ ایلیم رنج سفر اختیار) (مشکل ایمش حسرت دیدار یار (نثر) بومثللی اول اجلدن ایراد ایتدمکه حضرت پادشاه عالمپناه عز حضری ذل سفره بدل قیلیه * وفراق یار وجلای دیار که ثمره‌سی ناله وزار ودیده اشکبار در اختیار یله قبول بیورمیه

﴿ بیت ﴾

(هوای یارو دیارم چو بکذرد بخال * یشود منازلم ازآب دیده مالامال)

(نثر) دابشلیم ایتدی ای وزیر بزرکوار اکرچه شداید سفر بسیاردر فوائدی دخی بیشماردر (ع) عیب می جمله چو کفتی هنرش نیز بکوی * هرکسه که کربت غربته وورطهٔ محنته مبتلا اوله * متأدب ومهذب اولور * ونیجه تجربه‌لر حاصل قیلور که مدة العمر اکا انواع منافع متفرع ومترتب اولور * بی شبهه ریاضت سفرله نفس ترقی کلی به دسترس بولور * خواه راه صورتدن وخواه راه معنیدن کورمزمیسنکه پیاده شش منزل سفرله فرزانه لکدن فرز ینلك مرتبه‌سنه ایریشور (شعر) الم ترقی رقعة بیدقا * اذاجد فی سیره فرزنا * وماه سبکر واون درت کیجه سیرایله منزل هلالیدن درجهٔ کماله یتشور ﴿ بیت ﴾ بی سفر شاه اولورمی عالمکیر) (بی سفرماه اولورمی بدر منیر (نثر) وهرکسه که کوشهٔ مسکن وراحت آباد وطندن قدم بیرون قلمیه مشاهدهٔ عجایب بلاد وملازمت اکابرعباددن دوراولور * واعجوبات اسرار اقطار وخبایای احوال روزکاردن محروم ومهجور قالور * باز اول سببدن ساعد سلاطینده مقام قیلدیکه کاشانهٔ آشیانه‌سنده قرار ایتمز * وجغد اول اجلدن ورای دیوار مذلتده قالدیکه کوشهٔ ویرانه‌سندن طشره کیتمز اخبارده کلمشدرکه مشایخ کباردن بری برسبیل تعریض مریدلرینه بوریاعیله سفره تحریض ایدردی (رباعی) هرکس که سفر کند پسندیده شود)

درعین کمال نور هر دیده شود * پاکیزه تر ز آب نباشد هرکز * هرجاکه کند مقام کندیده شود (نثر) اکر اول باز شکار یکده زغن بچه‌لرله نشو ونما بولمشدی آشیانهٔ زغنده قالوب هوای سفرده پروازه کلمیدی هرآینه دستبوس سلطانله مشرف اولمق میسر اولمیدی * وزیر کبیر تارك مبارك شهریاره دعا جواهرین نثار ایتدکدنصکره تفصیل تمثیل صورت واقعه‌یی استفسار ایتدی ﴿ حکایت ﴾ رای دابشلیم ایتدی روایت ایدرلرکه ایکی باز تیز پرواز شب وروز بر بریله دمساز اولمشلر ایدی * وبرقلهٔ کوهده که عقاب سپهر بورفعت طیرانله کمرینه ایره‌من ایدی * ونسر طائر بو بلنده پروازقله ذروه‌سنك ذره‌سنی کوره‌من ایدی آشیانه قیلمشلر ایدی

﴿ بیت ﴾

(آن نه کوهی بود کاز ابر زمین بودی نشان)
(آسمانی بود کویا برفراز آسمان)

(نثر) اول ایکی مرغ فرزانه فراغ باللّه اول آشیانه‌ده کچینورلردی ونعمت صحبتی غنیمت بیلوب سرور حضور ایله روزکار کچورورلردی ﴿ بیت ﴾ غنیمت بیل حضور دوستانی) (وفاسز دروفاسز بیل جهانی) برمدتدنصکره عنایت ربانی انلره بر بچه ارزانی بیوردی * بحکم اولادنا اکبادنا * کمال شغف وشفقتلرندن هر کون ایکیسی دخی غدا طلبنه کیدرلردی * وجکر کوشه‌لری ایچون کونه کونه طعمه‌لر کتوروب بدررلردی تاقوت بولوب ضعفی کندی * وآز مدتده قوتی چوق ترقی ایتدی * بر کون ینه آنی تنهاقویوب هر بری جانبه کتمشیدی * وکلمه‌لری وقتندن خیلی زمان کچمشیدی * باز بچه‌نك جاذبهٔ اشتهاسی حرکته کلوب جنبشه آغاز ایتدی * وهرجانبه میل ایدوب اضطراب ایدرکن کرانهٔ آشیانه‌یه یتدی * ناکاه اندن دوشوب سطح زمینه ایره‌جك محلده مکر برزغن که بچه‌لرینه طعمه طلبنه کوشهٔ آشیانه‌دن چیقوب

كر كوهده صيده مترصد اولوب دورردى * تجسس اطراف ايدركن اتفاقا نظرى اول باز بچه يه راست كلدى * خيال ايتديكه بو برموش دركه برزغن چنكالندن خلاص اولمشدر (مصرع) دركوزه همى خيال رويت يئنم * بى تأمل هجوم ايدوب يره ينمدن روى هوادن كتوروب آشيانه سنه كوتوردى * وحدت بصرله دقت نظر ايدوب كوردى علامت چنكال ومنقار يله بيلديكه مرغان شكارى جنسندندر بحكم جنسيت اكا عرق ميل ومحبت نابض اولوب قلبنده اكا مهر وشفقت ظاهر اولدى * وفكر ايدوب كندو كندويه ايتدى بو حال ضمننده عنايت الهى وحكمت نامتناهى بى كوركه بنى بونك سبب حياتى قيلدى * اكر اول محلده بن حاضر بولنمسم بو بيچاره اوج هوادن يره دوشوب اعضا واجزاسى متفرق اولوردى * واستخوانلرى آسيب سنك عنا ايله خرد اولوب غبار وار باد فنايه وارردى * چون قضاى ربانى اقتضا ايتديكه بن آنك سبب بقاسى اولم * انسب بودركه فرزندلرمله تربيتده انى شريك بلكه فرزندلكه قبول ايدوب سائر اولادم سلكنده منسلك قيلم * پس كمال رغبت وشفقتله آنك تربيتنه مشغول اولدى * وكندو فرزندلرى امرنده سلوك ايتديكى طريقى آنك حقنده مسلوك طوتدى * تا بر درجه يه وارديكه بازبچه اوزايوب قد وقامت چكدى * وفرو پرو بال و بال ومنقار وچنكالى كماله يتدى * وروز بروز مقتضاى ذاتى وكوهر اصليسى اوزره پرواز آغاز ايتدى (ع) وحق على ابن الصقر ان يشبه الصقرا * اكرچه كه كندوسن اولاد زغندن تصور ايدردى * اما هيئت وهمتن وصورت وسيرتن انلره مخالف كوروب اكثر اوقات متفكر ومتحير اولوب كندو كندويه ايدردى * اكر بن بيكانه اولم نيچون بو آشيانه ده مسكن قيلم * اكر بو خاندانندن ايسم ندن انلرك عكس صورت وخلاف سيرتلرنده اولم

بیت

(نه داخل این دائره دارم خودرا)
(نه خارج این جمع شمارم خودرا)
(آن به که ازین نیستی وهستی خویش)
(خوش بگذرم و باز گذارم خودرا)

(نثر) بر کون زغن باز بچه یه ایتدی ای فرزند مقبل سنی دائم ملول ومنفعل کورورم سبب ملالك بکا خفیدر * وموجب انفعالك بکا مخفی * اکر مزاج جهتندن بر نسنه یه احتیاجك وار ایسه نه درسو یله بله لم علاجنه مباشر اوله لم * واکر خاطر کده برآرزو ومرامك وار ایسه اعلام ایله کورلم مقدور اولدیغی مقدار اتمامنه سعی واهتمام قله لم * باز بچه جواب و یروب ایتدیکه بندخی نفسمده آثار ملالات مشاهده ایده زم اما سببن تمام بیله مزم * اکر باسم دخی اعلان واعلام قیله مزم

بیت

(این طرفه کلی نکر که مارا بشکفت)
(نی رنك توان نمودونی بوی نهفت)

حالیا اصلاح حالم ودفع ملال وانفعالم ایچون بونی مصلحت کورورم که شرف اجازت ارزانی بیوره سن تا برزمان روی هواده طیران واطراف جهانی سیران ایدم * شاید که برکت حرکتله غبار غم صحیفهٔ دلمدن زدوده اوله * وامیددر که تماشای عجایب اطوار وتفرج غرایب امصار سببیله صورت فرح آیینهٔ ضمیرمده جلوه قیله * بیت * دل غنچه آچلمازایدی غمدن)(سحرکه ایتمسه کر سیر کاشن (نثر) زغن چون آوازهٔ فراقی ایشتدی * دل کرمندن آه سرد ایدوب ایتدی

بیت

(ازفراق تلخ میکوبی سخن * هرچه میخواهی بکن لیك آن مکن)

ای فرزند دانـد بونه خیـال رکیك وفکر مستبعددرکه ایـلرسن * وای جکر کوشه بونه کـلام خام واندیشهٔ ناتمامـدرکه سو یلرسن * سفر سوداسن ایتمه که سفر بردر یای مردم ربای و برنهنك آدمی خابدر

﴿ بیت ﴾

(سفر اهل این جهان سقرست * زان سبب صورت سفر سقرست)

(نثر) سبب ازتکاب شداید مسافرت * یا اکتساب اسبـاب معیشت * و یاوطنده تعذر تمکن واقامتدر * سن بونلرك بریسندن دخی بریسن * بحمدالله که کوشه وتوشه جهتندن بی نیـاز سن * وجمیع فرزند لرمدن دخی سر افراز سن * جملهسی کمر بستهٔ فرمانکدر * ومربوط ربقهٔ اذعانکدر

﴿ بیت ﴾

(جـله بآیین سر افکنـدکی * کوش ادب حلقه کش بنـدکی)

بوحضور وسرور ونعمت موفور ایله سـفر اختیـار ایتمك * ومـذاق حضردن مشـاق سفری ترجیح ایدوب ترك یار وجـلای دیار ایتمـك طریق فکر صحیحدن دور * وطور عقل صریحدن بغایت مهجوردر (رباعی) انکو بسلا متست ونانی دارد * وز بهر نشستن آشیانی دارد) (نه خادم کس بودنه مخدوم کسی) (کوشـاد بزیکه خوش جهانی دارد) بازبچه ایتدی سنك ایتدیکك نصیحت مقتضای علاقهٔ ابوت* ولازمهٔ شفقت وحفاوتدر * فاما هرچند که اندیشه ایدرم بوکوشه بی حالمه لایق وبو توشـه بی مزا جـمه موافق بولمزم * وخاطرمـه خواطر خطور ایدرکه اظهارنی معقول کورمزم زغن بلدیکه نکتهٔ (کل شیٔ یرجع الی اصله) انك حقنده ظهور ایتدی زبان تعجب ایله کندوکندویه ایتدی

﴿ نظم ﴾

(اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طـاووس باغ بهشت)

(بهنگام آن بیضهٔ پرور دنش * زانجیر جنت دهی ازرنش)
(نهی آبش از چشمهٔ سلسبیل * برآن بیضه کردم زند جبرئیل)
(شود عاقبت بیضهٔ زاغ زاغ * کشد رنج بیهوده طاووس باغ)
چون کوردی که بو نهج اوزره تقریری انك ضمیرنده تأثیر ایتمدی * طرز کلامی تغییر ایدوب بو وجهله تعبیر ایتدیکه * بن دیدیکم مقام قناعت ومرتبهٔ فراغتدن ناشیدر * سن دیدیکك صفت حرص وطمعدن منبعث ومتناشیدر (ع) شتان بینهما شتان شتانا * ای فرزند دلنواز صفت حرص وآزهر از شاهباز همای پروازی اوج هوای استغنادن ایندروب بستهٔ بند نیاز ایتمشدر * وحرص پیشه همیشه محرومدر * وصحیفهٔ ناصیه سنده (الحریص محروم) مفهومی مرقومدر قناعت اهلی اولمیان دنیاده راحت اولمز * فراغت قدر ن بلین عالمده عافیت بولمز ﴿ بیت ﴾ عارفه توشه‌می وار کنج قناعتدن ایو) (عاقله کوشه‌می وار کنج فراغتدن ایو) چون سن نعمت قناعت شکرین قیلمز سن * ودولت فراغت قدرن بیلمزسن * فور قرم سکا اول بلا یتشه که اول کربهٔ حریصه یتشدی * بازیچه ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول * ﴿ حکایت ﴾ زعن ایتدی زمان ماضیده بر پیر زال ضعیف الحال وار ایدیکه غایت ضعف وهزالدن خلال کبی بار یك ایدی * وان اوهن البیوت لبیت العنکبوت * بر کلبه‌سی وار ایدیکه بخیلار کفندن تنك * وجاهلار قلبندن تار یك ایدی * اول کلبه‌ده بر کربه‌سی وار ایدیکه هرکز مرآت خیالده وعالم مثالده شکل نان کورمامش ایدی * وبیکانه واشنا اندن نام ونشان ایشتمامشیدی (مبالغ ترفه حضوری بو که مقصور ایدیکه) کاه کاه برسوراخدن بوی موش استشمام ایتکله مشام هوشی معطر وتختهٔ خاکده نقش پاین کورمکله (ع) مانده کدایی که بیابد درمی چند (چشم جهان بینی منور اولوردی) واکراحیانا بخت موافقت وطالع مساعدت وسعادت مرافقت ایدوب بر موش بیچاره‌یی

سر پنجۀ شکاره کتورسه (ع) چون کدایی که کنج وزر یابد) انشاط موفور وانبساط نامحصور ایله نیجه ایام وشهور شاد ومسرور اولوب ساحۀ سینه سندن اندوه دیرینه صد مرحله دور اولوردی * ونیجه مدت اول قوت لایموتله قناعت ایدر ایدی * واول نواله یی که عالم غیبدن حواله اولنشدی غنیمت عظمی بیلوب دیر ایدی

بیت

(این که می بینم به بیدار یست یارب یابه خواب)

(خویشتن رادرچنین حالت پس ازچندین عذاب)

اولسببدن کلبۀ پیرزال اول کربه نك قحط سالی ایدی * دایم زارونزار ایدی * وغایت هزالدن شکلی خیال * واندامی خلال * وقامتی هلال کبی کورینوردی برکون ضعف تام ونهایت نحافت اندامدن زحمت تمامیله بالای بامه چقوب اطرافه نکاه ایدرکن ناکاه کوردیکه بالای دیوار همجوارده برکربۀ شیرصورت و پلنك صولت که چشم شعله فشانی عین الهره کبی رخشان * وپشم حریر نظیری موی سمور کبی برق ودرخشان (عزونازوتبختروافتخارایله سیران ایدوب) شیرزبان کبی غربو وافغان ایدر * وکثرت لحم ووفرت شحمدن سرعت حرکته بیمجال خرامان کیدر * کربۀ پیرزال چون کندو جنسندن بوزیب وفرله اول کربۀ فربه وچرب پروری کوردی متحیر اولوب فریاد ایتدیکه (ع) یاراخر امان میرسی آخر بکویی کز کجا * سن بولطافتله قندن سن) بکزکه اوبوهریره پرورده زنده سن یاضیافت خانۀ خوان خطادن کاورسن * بوطراوتکه حکمت ندر * و بولطافت قوتکه علت ندر * بیت * لعل شیرین ایله جانا سنکه آدم جانی سن) (صورد یغم عیب ایلمه بالله کك جانانی سن) کربۀ همسایه جواب ویردیکه بن ریزه خورخوان سلطانم * هرصباح در بارکاه پادشاه ده دربان صفت نکرانم * چون ایوان دیوان سماط نعم فراوانله نمودار مائدۀ اهل

جنان اوله ❊ جرأت ایدوب اول سموزلردن وسمیدانکلردن برقاچ لقمه شکار ایدرم ❊ واول کون اول کیجه انکله تنعم ایدوب بو منوال اوزره روزکار کچوررم ❊ کربهٔ پیرزن ایتدی سموزات دیدیکك ندن عبارتدر وسمیدانمك نه نسنه‌دن کنایتدر ❊ بن مدة العمر شوربهٔ پیره‌زن وکوشت موشدن غیرنسنه کورمدم وایشتمدم ❊ کربهٔ همسایه چون اندن بو کلامی ایشتدی تعجب ایتدی ❊ وطعن وطنزله ایتدی ❊ آنکچون شویله زبیاصورت اولمشسن که قدك چنکه واندامك تارعوه‌دونمش ❊ وبدنك قوریمش عنکبوت نمکسوده دنمش هی مسکین عجب عبرت اولمشسن ❊ الحق سنك بوهیئتدن ابنای جنسمزه عارتمام ❊ وبوشکل وصورتکدن بنی نوعمزه ننك برخوام واردر

﴿ بیت ﴾

(زکربد همین کوش ودمی هست ترا ❊ باقی همه عنکبوت رامی ماند)
واکرسن بارکاه سلطانه حاضراولیدك ❊ وروایح اطعمه وفوایح اغذیه ایله دماغ جانکی معطر قیلدك یمکن که سر (یحیی العظام وهی رمیم) پردهٔ غیبدن عرصهٔ شهوده کلوب حیات تازه بولیدك

﴿ بیت ﴾

(بوی محبوب چوبرخاك احبا کذرد ❊ چه عجب باشد اکر زنده کند عظم رمیم)
کربهٔ پیرزن جون بوتعییب ترغیب آمیزی ایشتدی ❊ درونهٔ دانده شریان حرص وآز حرکته آغاز ایدوب تضرع ونیازله ایتدی ❊ ای برادر مابینمزده حق جوار ورابطهٔ جنسیت واردر (وحب الهرة من الایمان) حدیثی ضمیرمنیرکه آشکار در ❊ نه واردرکه شرط مروت وحق اخوتی یرینه کتوروب بونوبتکه اول جانبه واره‌سن بوبیچاره‌یی خدمت مرافقته قبول بیوره‌سن ❊ شایدکه سنك دولتکده بوتن آزرده‌یه سدرمق وبرکت صحبتکله بوقالب فرسوده‌یه فی الجمله رونق حاصل اوله

(بیت)

﴿ بيت ﴾

(هزاران كس زانعامت بردسود ومرفه شد)

(مرا شايستكى بهشت اكرمن هم شوم شايد)

كربهٔ همسايه انك كريه وزازينه ترحم ايدوب تعهد ايتديكه بونوبت سماط نعمته انسز حاضر اوليه * كربهٔ پيره زن بونويدفرحزاى و بواميد روح افزايله حيات تازه بولوب بالاى بامدن اينديﷺ وصورت قضيه بى نقير وقطمير پيره زنه تقرير ايتدى * چون پيره زنك يارقديمى ايدى * حق شناسلق مقتضاسى اوزره نصيحته اغاز ايدوب ايتدى اى رفيق مهربان اغوى اهل دنيايه فريفته اوليه * وكوشهٔ فراغتده توشهٔ قناعتى عالده ويرمه كه ظرف حرص وآزخاك كوردن غيرى ايله پراولز * وذيدهٔ طول امل سوزن قناورشتهٔ اجلدن غيرى ايله دكلز ﴿ نظم ﴾ نهايت بوقدر چونكه حرص وازه) (قناعت ايلمكدر چار ازه) (قناعت قيلين اولز توانكر) (وفور ماليله قارون ايسه كر) اماذ ماغ كربهٔ بينوا * سوداى نوالهٔ خوان سلطانله شويله امتلا بولمشديكه داروى نصيحتله دواوشربت موعظتله شفا ممكن اوليدى

﴿ بيت ﴾

(نصيحت همه عالم چو باد در قفس است)

(بكوش مردم عاشق چوآب در غربال)

القصه وقت معهود وساعت موعوده كربهٔ همسايه ايله افتان وخيزان جانب استانهٔ سلطانه روان اولدى * مكراول بيچاره هنوز باركاه پادشاهه وارمدن لطيفهٔ صريح * الحريص محروم * عرصهٔ ظهوره كلمش ايمش * ونحوست طالع اتش سوداسنى اب حرمانله منطفى قيلمش ايمش سببى دخى بوكه اندن سابق مكر كربه لر هجوم ايدوب شوروشغبى حددن كچورمشلردى * وفرياد وفغانله پادشاهى بيحضور ايتمشلردى فرمان سلطان بومنوال اوزره جريان بولمشديكه تيراندازلردن برجماعت

تیروکمانله بر کوشه‌ده کمین ایدوب مترصد اولدلر * تا هر کربه که وقاحت سپر ین یوز ینه چکوب میدان جرأته کلـه اول طعمه سی بلکـه آخر لقمه سی پیکان جکردوز اوله * کربهٔ بیرهٔ زال بو حالدن غافل وشراب حرص وطمع ایله مست ولایعقل * مشام جانی چون بوی طعامی استشمام ایتدی * وکوش هوشی چون طاس وکاس وسینی چینی طنینن ایشتدی بی اختیار شاهین وارشکار کاه خوان سـلطانه کندوسن پران ایتـدی وجاشنکیر قضا ایتدی (ع) ای سوخته این دیك تمنا خامست * هنوز کفهٔ میزان اشتها لقمهٔ کران سنکاه امتلا بولمامشدیکه تیردل شکاف میل تراز وکبی کاف نافنده اویناتدی ﴿نظم﴾ اقوب قانی درون استخوندن (در ایدی هم فیچردی بیم جاندن) (کراولمزسم بوزخم تیرزنله) بجینم موش ونان پیرهزنله) (عسل حظی چوزخم نیشه دکمز) (عسلدن یکدور بیك کره بکمز) بومثلی انکیچون کتوردمکه سنده کوشهٔ اشیانه‌مزی غنیمت بیلوب قدر وطعمه ونعمتی که بیرحمت ومشقت حاصل وواصلدر فهم ایده‌سن . اللهم قنعنا بما رزقنا . خبرندن فطیر یدوب افزون وزیاده طلب ایتمیه سـن

﴿ مثنوی ﴾

(بجـایی که وقتت خوشست ای پسر * نمی بایدت کرداز انجـا سفر)
(مکن دولت عافیت رارها * مینداز خود را بخود در بلا)
(مکن دست آز وهوس راد رار * بچیزی که بخشیده اندت بساز)
(اکر مورراا از کمتربدی * چرا پاءمال همـه در بدی)

یاربچه ایتدی بیوردیغك کرچه محض نصیحت وفرط شفقت ومرحمتدر اما جزئیات امـوره التفات همت بلنده نا ملایمـدر . ومجرد اکل وشربه قناعت مقتضای طباع بهیندر . هر کمسه که سریر سـلطنتده سرور اولمق دیلیه طلب معالی یه جـهد ایتمك کرك . وهر کمسـنکه کشـور سـیادتده تاجور اولمق قصد ایلیه کمر اجتهادی میان جانه بندایتمـك

(کرك)

كرك • راغب همت عالی اعمال خسیسه یه راضی اولمز • وطالب رتبت معالی منازل ادانی وارازل ایله قناعت قیلمز ﴿ بیت ﴾ هر کیمه که رتبت بالا کرك) (اکه قدم همت والا کرك) زغن ایتدی بو خیال ناهموار مجرد پندار ایله وجود بولمز وبودیلك سودا تمنای بیحاصل ایله جوشه کلمز * هیچ برعمل تهیئهٔ ادوات سز میسر * وهیچ برنتیجه ترتیب مقدمات سز متصور دکلدر

﴿ بیت ﴾

(تکیه برجای بزرکان نتوان زد بکذاف * مکر اسباب بزرکی همه آماده کنی)

(نثر) باز ایتدی حصول مناصب دولته قوت چنکالم کبی مقدمه میسر میدر * ووصول مراتب رفیعه سطوت منقارم کبی وسیله متصورمی * سن مکر اول شمشیرزن حکایتن استماع ایتمامش سن که ساعد بختی علو همتی واسطه سیله سوار سعادتله زینت بولمش ایدی * زغن سؤال ایتدیکه نه منوال اوزره اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ باز بچه ایتدی روایت ایدرلر که قدیم الزمانده بر درویش کاسب وار ایدیکه عجز حال وموءنت عیالدن درمانده وکثرت قلت وقلت کثرتدن عاجز وفرومانده ایدی * دخل هر روزه سی خرج روز مره یه وفا ایتمزدی * وظائف صناعتی ترتیب نان ونمکه یتمزدی * عنایت یزدانی عز شانه اکا بر فرزند ارزانی بیوردی * که دلائل حشمت جبهه سنده پیدا وعلایم دولت ناصیه سنده هویدا ایدی ﴿ بیت ﴾ مبارك طلعت وفرخنده طالع * جبیننده نجابت نوری لامع * میامن وجودیله حال پدر میمون * وبرکت قدومیله کسبی خرجندن روز بروز افزون اولدی پدر اول پسر فرخ اثرك قدمن مبارك طوتوب مقدوری اولدیغی مقدار تربیتنه مشغول اولدی * اول فرزند ارجمند هنوز قرین مهد ایکن کمان ونیر ایله اوینار آونوری * ودخی شیرخواره ایکن سپر وشمشیر ایله کونور سونوردی * هرصباح مکتبه ایلتسه لر دونر میدانه کیدردی *

وهر كاه كه تعليم خط ايتسه‌لر الواح خطی قوبوب اوماج رماح حظی يه ميل ايدردی * همواره لوح شمشيردن جهانكيرلك حرفن اوقوردی * وهردم نقش سپردن سرورلك درسن از بر قيلوردی * ﴿ مثنوی ﴾ چوهاوه‌يی بازيدی دبيری) (سپرله خوده كيدر دی ضميری) (الف بايی ايدردی شويله تقرير) (كه بادر شكل يا شكل الف تير) چونكه سن صباوتدن سن بلوغه يتدی بر كون پدری ايتدی * ای فرزند دلبندم دائم خاطرم سنك حال خيالكه ناظردر * عنفوان شباب اوان طفوليت كبی دكلدر * خصوصا كه آثار طيش وخفت وتهتك وجرأت صفحات احوالكده ظاهردر * نفس بدانديش سنی كرداب تشويشه آتمدين * واغوای شيطان هوا مهلكهٔ شهوته القا ايمدين ديلرمكه * من تزوج فقد احصن نصف دينه حصن حصينی * سكا مقر * والنكاح سنتی فن رغب عن سنتی فليس منی * منصهٔ منفنده سنی جلوه كر قيلم * وشانزه مناسب دست پيمان ترتيب ايدوب اكفاء واقرانمزدن برقبيلهٔ اصيله وبرجرثومهٔ قديمه دن بركريمه يی عقد عقد وسلك ازدواجكه چكم * سن بو بابده نه صواب كوررسن * وبو مراده نه تدبير بيوررسن * پسر ايتدی ای پدر اول دختر ايچونكه بن عقد ايتسم كرك وآيين كابين ايچون دست پيان نقد ايتسم كرك * سزه نسنه تكليف ايتمزم وسزدن عنايت ومعاونت توقع قيلمزم * پدر ايتدی ای نور ديده سنك كيفيتحالك وكميت مالك بكا پوشيده دكلدر * سنك نه قدر استظهارك اوله كه شانكه ملايم دست پيانه اقتدارك اوله * نقد ايده جكك دست پيان ندر وعقد ايدرم ديديكك عروس نه نسنه در * پسر فی الحال يرندن طوردی و ايچرو كيروب برشمشير بران كتوردی كه صد بار غمزهٔ خوباندن خونريز وخونخوار * وهزار درجه عقيق لبلر دندانندن كوهر دار * و ايتدی ای پدر بيلش اولكه بن عروس مملكتی خطبه اتسم كرك * ومخدرهٔ سلطنتی عقد عقده

کبوترسم کرك * اکا تیغ براندن کران دست پیان * وخنجر خون فشاندن آغر نشان میسر میدر

بیت

(با بخت نیك هیچ کسی راستیز نیست)
(مهر عروس ملك به از تیغ تیز نیست)

چون اول جوانك همتی حصول سلطنته مقصور ابدی آز زمانده عروس عرصهٔ مملکتی منصهٔ قبضهٔ تصرفنده جلوه قیلوب * ضرب تیغ عالمکیر وزخم خنجر آب شکل وآتش تأثیر ایله اکثر آفاقی تسخیر ایتدی* بو معنیده دیمشلردر

بیت

(عروس ملك نسازد مکر بدامادی * که اول از کهر تیغ داد کابینش)

بو مثلی آنکچون کتور دم تا بیله سنکه جمیع اسباب دولت بکا آماده* وابواب توفیق حضرت عزت روی حاله کشاده در * بندخی امید وارمکه کندو مطلوبمه واصل اولم * ودست امید ایله میان شاهد مقصودمی دراغوش قیلم * حالا فسون وفسانه ایله بو حالی ترك ایده مزین * ومجرد قیل وقاله بو خیالدن کچه مزین (مصرع) ما از سراین کو بملامت نرویم) زغن عین الیقین بیلدیکه اول مرغ همایونفال دام احتیالله صید اولمق احتمالی ممتنع وخیال محالدر* بالضروره سفره اجازت ویردی * ودود آتش هجرانی تودهٔ اسمان ودیدهٔ پاسبان چمن کیوانه ایرکوردی پس باز زغن و بچه لرین وداع قیلدی * وحضیض آشیانه دن پرواز ایدوب اوجه متوجه اولدی * نیچه زمان فضای هواده طیران ایتدکدنصکره برقلهٔ کوهده ارام ایدوب * دیدهٔ تماشا ایله اطرافه نکاه ایلرکن ناکاه کوردیکه برکبك دری عین جلوه وحسن شیوه ایله خرامه کلمش * وغلغلهٔ قهقهه سی اطراف جهانه ولوله ویرمش * باز کندو طبیعتنده شکار کبکه رغبت

کور بجك برحله ایله حوصله سن کوشت سینهٔ کبکله پر ایتدی * بر لحم طری کوردیکه لذت ولطافتده اب حیات وشربت نباتدن افزون * وطراوت و حلاوتده نمونهٔ طعم ونعمت * ولحم طیر مما یشتهون * چون مدة العمر اول مقوله لذیذ نواله مشاهده ایتمامش ایدی ایتدی

﴿ بیت ﴾

(سرتاپای تو همه مطبوع طبع ماست * کوی برای خاطر ما آفریده اند)

پس کندویه خطاب ایدوب ایتدی * فوأدسفر همین بو عزمی که اول ناملایم اغذیه دن خلاص اولوب عجالت الوقت نفایس اطعمه یه ظفر بولدك * وآشیانهٔ تنك و پر ظلمتدن ومصاحبان دون ودنی همتدن منازل رفیعه ومواضع منیعه یه واصل اولدك (ع) این هنوز اول آثار جهان افروزست * کیم بیلورمن بعدذلك دخی قناع امتناع وعزتدن نیجه شاهد دولت وعروس سعادت یوز کوستره * وصحن عدمدن صحرای وجوده وزاویهٔ غیبدن عرصهٔ شهوده نه لطیفه لر کله (ع) تاقدرراز پرده چه آردبرون * پس بازتیز پرواز نیجه زمان فراغت خاطرله طیران وصحن عالمی سیران ایدوب نشاط بالله کبك وتیهو شکارینه اشتغال ایتدی * اتفاق برکون برکوه کرنده اوتور وب خیال شکار وتماشای مرغزار ایلرکن کوردیکه دامن کوهده برکروه پرشکوه صف شکاری آراسته قیلمشلر * ومرغان شکاری صید طیور ایچون اهتزاره کلمشلر

﴿ نظم ﴾

(دران دشت ازصدای طبلك باز * همه مرغان صیدافکن به پرواز)
(زیك سوجره بازان سبك خیز * بخون صید کرده چنك راتیز)
(ربوده نقدجان ازکبك ودراج * وزانجانب دکرشاهین بتاراج)

(نثر) مکر اول جماعت سپاه اول ولایتك پادشاهی ایدیکه ملازمان

آستان دولتله قصد شكار وصيد مرغزاره چقمشدی * بو اثناده ساعد شاهده اولان باز پرواز ايدوب برصيده قصد ايتدی * بو باز بلندهمت دخی شهپر عزيمتله آنك شكار ينه قصد ايدوب برق خاطف كبی اينوب اوكندن قاپدی * شاه چون آنك بوسرعت وجرأتك وبو رفعت همتن كوردی اول مرغ همايونه كوكلی مفتون اولوب مثال عالی شرفصدور بولديكه صيادان چابك دست جهد ايدهلر تاشست حيله ايله اول باز بلند پروزی صيد ايدهلر

بيت

(ديدی شه حيله ايلك ال اوشورك * بو مرغ وحشيی دامه دوشورك)

صيادلر فی الحال مثال شاهه امتثال ايدوب بر بازی اول جانبه پرواز ايتدرديلر * باز وحشی چون كندو جنسن كوردی تحاشی ايتميوب بال اقبالله استقبال ايتدی * ولوازم سلام واكرامه قيام ايتدكدنصكره تلطف تمامله متفحص احوال اولدی باز پادشاه چون آندن بوملايمتی كوردی اثناء مصاحبتده استانهٔ سلطانه تحريض ايتدی چون اول باز بلندهمت دلالت رهبر دولتله شرف خدمت حضرت شاهه ايردی * نظر عاطفت سلطانی انك قابليت شانی واستعداد هيولانی سنه معين اولوب از مدتده مساعدهٔ بخت سعادت ياريله ساعد شهرياری جای قرار ايتدی * وهمت بلندی وسيله سيله حضيض ذلت ودنائتدن ذروهٔ دولت ونباهته يتدی

بيت

(ناقابل استانكه بدولت نمی رسد * ورنه زمانه درطلب مردقابلست)

ديكر) بلند همت وعالی نظر كرك ادم * كه همتينه كوره كيشيده اولور مقدار (نثر) اول بار بلند همت اكر همان منزل اولنده اقامت ايدوب مصاحبت زاغ وزغندن فراغت ايتمسه * وسفر واسطه سيله دريای هواده سباحت وكوه وصحراده سياحت وساحت اطراف واكنافی

مساحت ایتمسه * اکا بومدار ج دولتك حصولی جمله محالاتدن وانك بو پایهٔ رفعت ومراتب رأفته وصولی مقولهٔ ممتنعاتدن اولوردی * پس معلوم اولدیکه سفر سبیله ادمی اسفل سافلین ذل خوادن اعلای علیین عزقبوله وصول بولور ایمش * وارتکاب شداید مسافرت اکتساب مراتب دولت وسعادته مفضی اولور ایمش

﴿ قطعه ﴾

(بهاردل سفر باشدکه ازوی * خلایق راکل مقصود بشکفت)
(سفرکن تامراد خویش یابی * که فاه‌شوافی منا کیها خدا کفت)

چون دابشلیم کلامن بومقامده اتمام ایتدی وزیر آخر دخی ایلرو کلوب مراسم خدمت وزارته قیام ایدوب ایتدی جواهر زواهر کلمات حکمت بیناتکه حضرت شاهنشاهی ظل الهی کلك زبانله سلك بیانه چکمشدر * آندن منزه‌درکه شمهٔ شایبهٔ شبهه پیرامننه وکرد عیب وریب کرد دامننه یتشه * فاما بنده‌لرك خاطر فاطرینه خلجان ایدن بودرکه ذات ملکی ملکات سلطانیکه صلاح جهان وراحت جهانیان آنك صحت مزاج شریف وسلامت عنصر لطیفنه وابسته‌در * مذاق حضردن مشاق سفری ترجیح ایتك * وروضهٔ جان فزای عشرتی قویوب بادیهٔ هاویهٔ هوای الم ومحنته کیتمك * روش حکمتدن دور ومقتضای سلامت فطرت وفطنتدن مهجوردر * دابشلیم ایتدی ارتکاب محنت ودردکار مردان مرد وپیشهٔ شیران بیشهٔ نبرد دربی‌شبهه تادامن عشرت سلاطین کرفتار خار اذیت اولمیه * ضعفای رعیت انجون کلستان فراغتده کل رفاهید آچلمز * وتاپای همت ملوك عدل آیین بادیه پیمای بلیت اولمیه درویش دلریشك سر پر تشویشی بالین راحت واسایشه یتشمز

﴿ بیت ﴾

(نیاساید اندر دیار تو کس * که آسایش خویش خواهی وبس)

ضمیر منیر وزیره هویدادرکه عباد خدا ایکی قسمدر * بری ملوك

درکه انلره ایالت ممالك وفرمانفرمالق مقرر اولمشدر * بری دخی رعیت درکه انلره خلعت امن وفراغت)وکسوت حضور واستراحت مقدر اولمشدر * بو ایکی حال برمحلده اجتماع پذیر اولق محالدر * یاراحت اختیار ایدوب عثمان دولتی الدن قومق کرك یاهمان عزت ودولته قناعت ایدوب لذت فراغتدن ال یومق کرك

﴿ نظم ﴾

(انکه او پا بر سر ناز و نعم می نهد)
(روزکارش درجهان سردار و سرور میکند)
(پادشاهی درچمن دادند کل را زانکه کل)
(با وجود نازلی ازخاك بستر میکند)

حکما دیمشلرکه * الجد وسیلة الجد * یعنی جادهٔ جد وجهده طالبی سرمنزل بخته یتورر * و بیابان جفا یی قدم وفا ایله قطع ایتمك جمال شاهد مقصودی نظر مشاهده یه کتورر * حصول امانی و آمال رکوب اهواله منوطدر * ونیل ومطالب ومقاصد تحمل متاعب وشدایده مربوط

﴿ بیت ﴾

(کرسلطنت نشایدبست * هرکرا رغبت تن آسا نیست)

هرکیمسنه که میدان همتده کرجدی ذرمیان ایدوب سمند جهدی زیر راننه آله * وارتکاب محنتده تن آسایی وراحتدن الچکوب خواب نوشین وشراب شیرین حضور وفراغتدن اجتناب قیله * قناع عزت امتناعدن شاهد مرادی عن قریب یوز کوستره * ومنصهٔ عرصهٔ جهانده آززمانده عروس مقصودین جلوه کر کوره * نته کدارل پلنك بچه نك میامن جد وجهدی ومقاسات شدایده صبر وتحملی برکاتیله آززمانده نقاب تعویق چهرهٔ مرامندن مرتفع اولوب بیشهٔ فرح فزایه کد ملك موروثی ابدی ظفر میسر اولدی * وزیر در خواست

ایتدیکنه کیفیتله اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ دابشلیم ایتدی حوالی بصره ده بر بروار ایدی بغایت خوش هوا * اول جزیره ده بر بیشه وار ایدی پر لطافت وصفا * لطیف چشمه سارلری هر طرفدن روان * ونسایم جان بخشی هر جهتدن وزان * الوان ازهارله هر جانبی ملون * وانواع اشجارله هر کناری مزین (مثنوی) اولوب درلو شکوفه‌له مزین) (ریاحین ایتمش اطرافن ملون) (درخت سایه که کسترلر ایرشمش) (بدا قلر بربیشه ال ویرشمش) (طوترلر ال اله سرو یله شمشاد) (کردوب قالقر اوستندن بچر باد) (لطافت هوا ونزاهت فضاسندن اکا بیشهٔ فرح افزادیرلردی * اکا بر پلنك نهنك آهنك مستولی اولمشیدی * که هول وخشم وهیبتندن شیر شرزه اول کنامه کام قویمزدی * وزخم شوکت شوکتندن سباع ووحوش اول بیشه اندیشه سن پیرامن خاطرینه کتورمزدی

﴿ مثنوی ﴾

(چو بز حارازدی ازخشم دنبال * فکندی شیر چرخ ازسهم چنکال)
(بران راهی که او یکدم نشستی * کذار خلق تایکسال بستی)

نیجه زمان ایدیکه اول بیشه ده کامران وکامکار روزکار کچورر ایدی * نامراداق صورتن هرکز آیینهٔ دورانده کورمامش ایدی * ودبیر تقدیر طور روزکاری خلاف رضاسی ونقیض مقتضاسی اوزره دورمامش ایدی * بر بچه‌سی وار ایدیکه عالم روشنی انك ایینهٔ جمالنده معاینه ایلردی * ونور دیده‌یی اول قرة العینك تماشای بال وبالنده اکاردی * ضمیرنده بو معنی جایکیر المش ایدیکه چون بچه نشو ونما بوله ودندان وچنکالی الوهٔ خون هزبران اوله * اول بیشه نك ایالتن انك ذمت وهمتنه تفویض قیله * وکندو بقیة العمر کوشهٔ قناعتده حضور وفراغتله متقاعد اوله

﴿ بیت ﴾

(من فکر همی کنم قضا همی کوید * بیرون زکفایت توکار دکرست)

اتفاق قضا بو عزمی امضایه فرصت و یرمیوب نهال آرزوده شکوفهٔ امل
هنوز شکفته اولمادین بادخزان اجل برك و بارحیاتنی تاراج ایتدی

﴿ ع ﴾

(ای بسا آرزو که خاك شده (ع) فکم فی حجاب الارض من حسرات)

چون پلنك تخجیر وارچنك شیراجله کرفتار اولدی سباغ که قدیم الایامدن
اول بیشه یه تغلب اندیشه‌سن ایدرزدی * هرطرفدن هجوم ایدوب
استخلاصنه قصد ایتدیلر * پلنك بچه کور دیکه طاقت مقاومت میسر
دکل ناچار جلای وطن اختیار ایتدی * وسباع بیننده عظیم نزاع
واقع اولوب عاقبت بر شیر خونریز وشور انکیز جمله سنه غالب اولوب
اول منزل فرح فزای وترح زدایی مخلب تغلبله قبضهٔ تصرفنه الدی *
پلنك بچه نیچه زمان کوه و بیابانده سر کردان اولوب اخرالامر
بر بیشه یه یتشدی * واول بقاعك سباعنه ماجرایی کماجرا عرض
ایدوب انلردن بورخنه‌یی سد و بوخلالی تدارکنه مدد طلب ایتدی *
زمرهٔ سباع اول شیر مهیب واول هزبر بانهیبك استیلاسنی استماع ایدیجك
امداد واعانتدن امتناع ایدوب * علی الاتفاق ایتدیلر * ای فقیر
سنك منزلك برشیر چنکنه دوشمش که غایت نخوتندن شیر اسمانی کرپکنه
آصمز * وشکوه وشوکتندن پیل دمان پیرامن بیابانه قدم بصمز * بیم
افتراسندن هوام وسوام اول آجام واکامدن کچه‌مز * وصرصر
انفاسندن سیمرغ کوه قاف اول اطراف واکنافده بال وپراچه مزدی
﴿ بیت ﴾ کیچم دیین طیور اول بوم و بردن * کسر پردن امیدین
بلکه سردن * بزه آنك چنکنه قوت وقدرت وذندان وچنکنه طاقت
مقاومت میسردکلدر ﴿ بیت ﴾ قابل میدر مقابل اوله شیر ایله غزال)
(ممکنمیدرکه پنجه اوره ببرله شغال) سکا دخی آنکله مقام مقابله
ومجادله معقول ومتصور دکلدر

﴿ بیت ﴾

(هرآن کهتر که بامهتر ستیزد * چنان افتد که هرکز برنخیزد)

امابو بابده بزم رأيمزده تدبير صواب بودركه يـنـه آنك دركاهنه پنـاه ايدوب زبان عجز وانكسـار ايله بسط اعتـذار * ودهـان صدق واخلاصله عرض اختصاص ايدەسن ﴿ بيت ﴾ واروب عذر ايلك تدبيرين ايتسك) (مدارادارنك تعميرن ايتسك) پلنك بچه‌يه بوفكر معقول بغايت مقبول كلوب مقرر قيلديكه ملازمت آستانهٔ شيره واروب حالنی اغلايه * وحسب المقدور ادای وظايف خدماتنه بل بغليه * پس دقايق استظهاری روابط * فاصفح الصفح الجميل * ايله مبرم ومستحكم قيلوب شمشير وكفن بركردن ودوش متوجه آستـان قهرمان وحوش اولدی * لسان حاله بوابياتی كويا ايدی ﴿ شعر ﴾ اسأت ولم احسن وجئتك هاربا) (واين لعبد عن مواليه مهرب) (يؤمل غفرانا فان خاب ظنه) (فما احد منه علی الارض اخيب) چون شرف خدمت شيره يتشدی * منظور عواطف شاهانه ومحظوظ عوارف خسروانه اولوب حالنه لايق وشاننه موافق منصبه نامزد اولدی * پلنك بچه دخی زبان ثنا ومدحتی پركار وكمر اخلاص وعبوديتی خاصرهٔ جانه استوار ايدوب خدمتكارلق وظايفنده وهوادارلق شرايطنده بردقيقه مهمل ونارعی قوميوب * بردرجه آثار كفايت اظهـار قيلديكه * ساعت بساعت اختصاصی اشتـداد وتقربی ازدياد بولدی * ورتبت قربت وشرف كرامتده برمرتبه‌يه واردیكه * محسـود اركان دولت ومغبوط خواص حضرت اولدی * بوجمله ايله هردم ملازمتده جد وجهدين آرتورردی وهرلحظه اتمام مصالحده اهتمامن زياده قيلوردی

﴿ بيت ﴾

(جد وجهد كسی كه بيشترست * كارش ازجمله خلق پيشترست)

اتفاق بروقت شيرك بربيشهٔ دور دشتده مهم ضروريسی واقع اولدی برزمانده كه تأثير حرارت آفتابدن تنورفلك اثيرپرتب وتاب اولمشيدی * وعرصهٔ كوه ودشت كورهٔ آهنكر وآشيانهٔ سمندركبی پرالتهاب * غايت حرارت هوادن مغز وحوش استخوانلرنده جوشه كلمشيدی * وسرطان

میان آبده تابه‌ده ماهی کبی بریان اولمشیدی ﴿ نظم ﴾ سحاب اولسه ناکه اکر قطره بار) (حرارتدن اولوردی قطره شرار)(هواده کرا چسه پر زر کونش) (بنارردی پرو بالی پروانه وش) شیر فکر ایتدیکه بو زمانده صدف قعر دریاده مرغ کبی بریان * وسمندر تاب آفتابدن میان آتشده پنهاندر * بزم اعوانمزدن کیم اوله که ارتکاب محنتدن اجتناب * وسوز وکداز وقطع نشیب وفرازدن احتراز ایتیوب * بومهم ضروریك اتمامنه اهتمام ایلیه * بوتفکر اثناسنده پلنك خدمت ملازمته کلوب ملکی اندیشناك کوردی * وفور درایتی وکمال کفایتی موجبجه سریر شیره قریب کلوب بو تأملك موجبنی صوردی * وصورت واقعه یه واقف اولدقدنصکره کفایت مهمی ذمت همتنه الوب شرف اجازت بولدی * وانواع سباعدن برجمع معدوده موضع معهوده متوجه اولدی . ونصف نهاره دکین اول مقامه یتشوب اتمام مهمه قیام ویردی . چون مرام احسن وجوه اوزره سرانجام بولدی . علی الفور عنان مراجعتی جانب استانهٔ شیره منعطف قیلدی خواص اصحاب که رکاب دولت انتسابنده منتظرلر ایدی . متفقة الکلمة عرصهٔ عرضه انها ایتدیلرکه بو حرارت هوا ونکابت کرماده اقدام واهتمامله بوقدر مسافه قطع اولندی . الحمدلله که کفایت مهم دخی میسر اولوب هیچ دغدغه قالمدی . وحضرت شیرده دخی رتبت قربت ورفعت منزلت امیرنه مثابه‌ده‌در معلوم صغیر وکبیردر اکر برمدت برسایهٔ درختده ارام واستراحت یوروله . وشربت اب سردله آتش عطش تسکین اولنه حکمتدن خالی ومصلحتدن دور دکلدر

﴿ بیت ﴾

(اسوده باش وبار مشقت فزون مکش)
(بکشامیان که رنج جهان را کناره نیست)

پلنك چون بو کلام انك وپند سبك سنکی ایشتدی . لب تشنه‌له تبسم ایدوب ایتدی . حضور حضرت شیرده بنم تقرب واختصاصم

برلوادرکه هزار رنج و بلا ایله بو درجه اعتلا بولمشدر ٭ معقولمیدرکه تکاسل و بطالتله سرنگون قیلم ٭ و برینادرکه هزار مشقت وعنا ایله بومرتبه ممهد ومشید اولمشدر ٭ لایقمیدرکه تن‌اسانی واستراحتله خاکه یکسان ایلیم ٭ بیتحمل رنج توصل گنج میسرمیدر ٭ و بی آزار خارتماشای گلزار منصورمی ٭ بیت ٭ بلاسز بال اولورمی‌مارسز مال)
(بله‌در گنج و رنج ادبار واقبال)

﴿ قطعه ﴾

(کسی بگردن مقصود دست حلقه کند)
(که پیش تیر بلاها سپر تواند بود)
(باآرزو وهوس برنیایداین معنی)
(باب دیده وخون جگر تواند بود)

منهیان اخبار بوقصه‌بی نقیر وقطمیر حضرت شیره تقریر ٭ و بوصورتی من‌اول‌الی‌اخره صحیفهٔ ضمیرینه تحریر وتصویر ایتدیلر ٭ شیرچون پلنك بچه نك بوکفایتن ٭ واثار خلوص نیتن وصفای عقیدتی حکایتن ایشتدی ٭ برزمان تأمل بحرینه طالوب وسر تحسینی صالوب زبان آفرینله ایتدی ٭ سرور وسردارلغه اول کمسنه لایق وسزاواردرکه گریبان محنت ومشقتدن باش چیقره ٭ ورعیت برسر فرازك عهد معدلتنده آسوده وراحت اولورکه بالین استراحته باش قومیه

﴿ بیت ﴾

(ازان شاه آسایش آمد پدید ٭ کش آسایش خود تواند برید)

پس پلنکی دعوت ایتدی ووفور اعزاز واکرامله محظوظ وعیون اصطناع وانعامله ملحوظ قیلدقدنصکره ٭ اول بیشه نك ایالتن اکا تفویض وتقلیدایلیوب ٭ ملك موروثن اکاارزانی قیلدی ٭ وکندونك نیابت وخلافتی منصبن دخی اکا مضاف قیلوب مرتبه سن مضاعف قیلدی ٭ بو مثلی کتوردم تابله سن که بی تکاپوی سعی‌بلیغ هیچ برفردك آفتاب مرادی مشرق امید دن طالع اولمامشدر ٭ و بی‌جست

وجوی بیدریغ٬ مقدمات رجادن بر مقصودی نتیجه پذیر واقع اولماشدر

﴿ بیت ﴾

(نابرده رنج گنج میسر نمی شود * مزد او گرفت جان برادر که کار کرد)

چون بو سفرده کسب مقصودم معرفته مقصور در عزم حزمله رشتهٔ ترددی کسدم * وقدم جد ایله رکاب عزیمته قدم بصدم ذهاب وایابده مجرد احتمالی رنج وعذابله عقد نیتم فسخ وحکم عزیمتم نسخ اولمز * وشهسوار همت عالی عنان عزمن صوب اکتساب معالیدن منعطف قیلمز « ان ذلك من عزم الامور *

﴿ بیت ﴾

(شه که بعزم درست پای نهد در رکاب)

(نیست عجب چرخ را گر رود از کف عنان)

(نثر) چون وزرا جزم ایلدیلر که زواجر نصیحت مانع عزیمت اولمق متعذر * فرمان عالی به امتثال ایدوب تهیئهٔ اسباب ارتحاله اشتغال ایتدیلر * وشرایط مبارکباد سفری یرینه کتوردیلر * و بو بیتك غلغله سن گنبد دواره یتوردیلر ﴿ بیت ﴾ ایلدك عزم سفر لطف خدا یارك اوله) (همت اهل نظر قافله سالارك اوله) پس رای دابشلیم زمام امور ولایتی ارکان دولتدن برامین معتمدك كف کفایتنه تسلیم ایدوب * رعایت رعیت وحمایت مملکت بابنده برقاچ وصیت که طراز لباس سلطنت * واساس قواعد دولت ابدی گوش هوشنه القا وصحیفهٔ ضمیرینه املا ایتدیلر ﴿ بیت ﴾ اول فلکدندر بو اختر اول گنشدندر بو فر) (اول بحردندر بو قطره اول صدفدن بو گهر)

﴿ مثنوی ﴾

(ملك شد آینهٔ اسکندری * تا تو رخ خویش درو بنگری)

(روی تو زیبا نماید مگر * زنك تعدی بری از وی بدر)

(ملك فروزی ز سحر پیشه کن * وز نفس صبحدم اندیشه کن)

(آن نکند کاه یکی پیر زن * ناوك مرد افگن صد تیر زن)

(نثر) چون كار مملكتی سپارش قیلدی و بار سلطنتدن آسایش بولدی * بعض خواص ومحرم وحواشی وحشم ایله راه سرانديبه توجه ایتدی * وماه كبی منزل بمنزل ارتحال وافتاب مثل شهر دن شهره انتقال ایدوب كتدی * هر مرحله ده نیچه تجربه یه مالك اولوب * هر قافله دن نیچه فائده لر حاصل قیلورلردی * بو منوال اوزره مدت مدیده شداید سفرچكوب منازل بحر و بر قطع ایتدكدن صكره اطراف سرانديب كورینوب ظاهر اولدی * واول دیارك روایح فوایحیله مشام خاطر پادشاه عاطر اولدی (بیت) هواسی اول دیارك روح پرور) (صو بی ماورد وخاكی مسك وعنبر) نیچه ایام شهر سرانديبده ارام ایدوب رنج راه والام سفردن آسوده اولنجق احمال واثقالك اكثرین انده قویوب حشم وخدمدن كندو یه محرم اولان برقاج آدمله جانب كوهه توجه ایتدی چون فراز كوهه یتدی برسر افراز كوردیكه سایهٔ دامنی سر اسمانه سایبان وزبانهٔ تیغی خنجر مریخله همزبان (بیت) بی ستونیله اساس استواری توأمان) (اسمانیله علوّ ارتفاعی همعنان) هرطرفی برمرغزاركه الوان ازهارله نمودار (جنات تجری من تحتها الانهار) هرجانبی بركلستانكه انواع كل وریحانله غیرت نزهت اباد * جنتان ذواتا افنان (قطعه) سبزه زارنده شجرهای زبرجد بركنار) (كوهسارنده كمرهای زمرد درمیان) (جویبار عرعرینه شاخ طوبی منتها) (بوستان نفحه سندن بوباغ جنت بوستان) (نثر) دابشلیم اطراف كوهی طواف ومقامات متبركه یی زیارت قیلدی واثنای كشت وكذارده نظری برغاره مصادف اولدیكه سواد درونی بیاض دیده دن روشن *وسر النور فی السواد* صحیفهٔ سوادنده مشاهد ومعاین * اول مقامك مجاورلرندن استعلام واستفسار تماملیه بیلدیكه اول غار برحكیم بزركوارك مسكنیدركه اكا بیدپای دیرردی* معناسی طبیب مهربان دیمكدر اول برمرد عارف ایدیكه*دل بیغلی انوار انواع معارفله متجلی ایدی * ونفس فاضلی زیور اجناس

(فضائل)

فضائل ایله متجلی * خاشاك ناپاك اخلاقی آتش ریاضتله حرق ایتمش *
وکارو بار وجودی * موتوا قبل ان تموتوا * دریاسنه غرق ایتمش *
دیدهٔ بیداری ایل ونهارده خواب دیدارین کورمامش * وکوش
هوشی * والله یدعو الی دارالسلام * نداسندن غیری صدا اشتمامش *
(مثنوی) دمی گنجینهٔ تحقیق بیزان) (جبینی آفتاب صبح خیزان)
(دلی اسرار حقك ترجمانی) (کلید مخزن رازنهانی (نثر) دابشلیم حکیم
بزرکوارك ملاقاتی آرزوسیله خارج غارده برمقدار طوردی * وزبان
حالله اول صاحبکمالك باطندن استجازت زیارت بیوردی *
پیرروشنضمیر الهام غیبی واعلام لاریبی ایله ضمیرشاه عالمکیره مطلع اولوب
قعر غاردن * ادخلوها بسلام آمنین * صداسنی سمع شهریاره بتوردی *

(مثنوی)

(شه دران غار حکمت آیین شد * غار از و نقشخانهٔ چین شد)
(خدمت پیر رامیان بر بست * کمر بندکی بجان در بست)

(نثر) ایچرو کیردی بر برهمن کوردیکه قدم تجریدله عالم تفریده
ایرمش * ورایت کشف وکرامتی ذروهٔ ملکوت وعرصهٔ جبروته
ایرکورمش * بشرهٔ بشریسنده ملکهٔ ملکی ظاهر * ونحافت
جسمی لطافت روحنه برهان باهر * رای فراستله بیلدیکه مقصود
معهودی آندن میسر اولیسر * وملتمسی آنك یمن نفسیله وجود
بولیسر * صفای خاطر واعتقاد باطن وظاهرله اکا متوجه اولدی *
چون برهمنه یقین واردی شرایط تحیتی یرینه کتوروب لوازم خدمته
قیام کوستردی * برهمن ردجواب سلام واتمام مراسم اکرامدنصکره
اوتورمغه اشارت بیوردی * ورنج راه و زحمت سفردن خاطرین
صوردی * وسبب قبول کلفت سفر و باعث ترك راحت حضری
استفسار قیلدی * دابشلیم قصهٔ خواب و کنج وموجب تقبل عذاب
ورنجی علی التفصیل برهمن روشنضمیره تقریر ایتدی * برهمن لب

تحسینله تبسم ایدوب ایتـدی * هزار آفرین اول پادشـاه بلندهمت و پاك نیته که طلب معرفت حکمتده بو دکلو کلفت وزحمته تحمل ایتدی * وآسـایش ستمدید کان رعیت وارامش مختر سـید کان بریت ایچون اصنـاف مشقت و بلیتی تقبل ایتدی

﴿ مثنوی ﴾

(ای خوشت ایبن جهان دشتن * ملك بدین کونه توان داشتن)
(بیخ نهـالی که توابش دهی * میوهٔ شاخش نبود جز بهی)

(نثر) همان دم حکیم بزرکوار سر درج اسراری اچدی * و درر شاهوار حکمتی فرق همت شـهریار کامکاره صاچدی * و برقاچکون کندو مهماتندن فراغت ونعمت خوان حکمتله ضیافت مهمـاته مشغول اولدی * دابشلیم اثنای مقـالاتده وصیتنـامهٔ هوشنکی یاد ایدوب * وصـایایی بر بر حکیمـه عرض ایدردی * برهمن دخی رای اعظمه اول بابه مناسب نصایح ومواعظ یورردی * ودابشلیم انی قلم وخیـال وانبوبهٔ فکرتله لوح قوت حافظـه یه ثبت قیلوردی * کتـاب کلیله ودمنه سؤال وجواب رای و برهمنه مبتنی اولدی * وینه ترتیب سابق اوزره که فهرسـت کتاب انی ناطقدر اون درت باب اوزره منطویدر والمعونة من الله المستعـان * وهو حسـبنا وعلیه التکلان

﴿ باب اول ﴾

﴿ ساعی ونمـامك کلامی نفاق انجامن استماعدن امتناع واجب ﴾
﴿ ایدوکن بیان ایدر ﴾

رای اعظم دابشلیم بیدبای حکیمه ایتدی مضمون وصیت اوّل بودرکه هرکسـه که شرف تقرب سلطانله اختصـاص بوله هرآینه محسود عام وخاص اوله * وحسود لر نقض قاعـدهٔ حرمت وغرضه سـعی ایدوب کلمات مکرآمیز ایله ضمیر سـلطانی اندن متنفر و متغیر قیله لر

پادشاهه واجبدرکه کلام صاحب غرضه تأمل تمام بیوره چون بیله که آمیزش وآلایشدن خالی دکلدر سرحد قبوله یتشدرمیه *

مثنوی

(مده راه صاحب غرض پیش خویش * که آمیخت بریکدکر نوش ونیش)
(بصورت دهد نوش یاری کند * بمعنی زند نیش وخاری کند)

(نثر) حکیم بزرکوارو برهمن حکمتشعاردن التماس ایدرمکه بو بابه مناسب برداستان بیوره * وشول کسنه‌نك قصه‌سن که برپادشاه حضورنده مزیدتقربله اختصاص بولمش اوله * وار باب غرض قوایله بنای مرتبه‌سی خللپذیر اولوب صداقت عداوته وموافقت مخالفته مبدل اولمش اوله * علی وجه التفصیل بیان بیوره * برهمن ایتدی بلی مدار اساس سلطنت بو وصیت اوزره‌در اکر پادشاه حضورنده کلام نفاق انجام حساد محل استماع وموقع اعتماد بوله * اکثر ارکان دولت آنلرك افسادیله سپر سهام نکبت ومظهر عتاب ومحنت اوله * واندن هم ملکه خلل کلی متطرق اولوب هم ملکه ضرر عظیم سرایت قیله چون برمفسد محتال ایکی صدیق صادق میاننده دخل ونفاقه مجال بوله * هر آینه آینهٔ الفتلرین غبار وحشتله مغبر * وبنای مودتلرین تبر مکر ومفسدتله زیروزبر قیله * نته که بنای مصادقت کاو وشیر اول شغال شریر پرتزویرله خللپذیر اولمشدر * رای ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول

حکایت

برهمن ایتدی قدیم الزمانده بربازرکان جهاندیده * وتلخ وشیرین روزکار چشیده وار ایدی

بیت

(خردمندی این کاردانی * زروی تجربه بسیار دانی)

قدم عزمله مسالك ممالکه سالك اولمش * و بضاعت تجارتله انواع تجاربه مالك اولمش * بوسن ربع مسکون زیر ران سیاحتنده ذلول ایدی * واقالیم سبعه اقدام همت جهانکردنه نسبت برهفته‌لك یول

ایدی * رکوب اهوال وتحمل بار اخطار اسفار سبیله مال ومنالی بسیار ایدی * و بهایم وسوایم بیشماری وار ایدی * کان امتلا وادیة من ثاغیة الصباح وراغیة الرواح * چون مقدمهٔ سپاه مرك كه قوت ضعف وضعف قوتدن عبارتدر ملكت نهادنه‌یال اوزاتدی * وطلایهٔ لشکر اجل كه موی سفیددن كنایتدر حصار خطهٔ وجودین احاطه ایتدی

﴿ مثنوی ﴾

(نوبت پیری چوزند کوس درد * دل شود ازخوشدلی وعیش فرد)
(موی سفید ازاجلت آرد پیام * پشت خم ازمرك رساند سلام)

(نثر) خواجه مقرر بیلدیکه عنقریب کوس رحیل اوراسه کرك * وسرمایهٔ حیات برمتاعدر كه خانهٔ بدنده مودعدر آززمانده استرداد اولنسه کرکدر * فرزندلرین كه ثمرهٔ شاخ امانی وشجرهٔ باغ زندکانیدر جمع ایتدی * آنلر اوچ نفر جوان ایدی غیرت اقران * وانوار اثار رشد ناصیهٔ حاللرنده تابان * اما ثروت غرور وکثرت اسباب سرور * نشوهٔ شراب شبابله حد اعتدالدن تجاوز ایدوب * مال پدره دست اسرافی دراز ایتمشلردی وکسب حرفتدن اعراض ایدوب نقد اوقات عزیزی بطالت وکسالته صرف ایلمشلردی پدر مهربان فرط شفقت ووفور مرحمتدن كه لازمهٔ علاقهٔ ابوتدر فرزندلره پند ونصیحته آغاز ایتدی وابواب نصایح بیغرضی كه جوامع بیم وامیدی مشتملدر فتح ایدوب ایتدی ای جوانلر اکرچه كه کسب مالده مجاهده چکمدیککز سببدن ومحنت مشاهده ایتمدیککز جهتدن مالقدرین بیلمزسکز مذهب عقلده معذور اولسه‌کز اولور * من لم یذق لم یعرف * اما بیلك کرك كه مال سرمایهٔ سعادت دنیا * وذریعهٔ ذخیرهٔ نجات عقبادر * واهل عالم كه طالب حصول مراتب ووصول مأربدر * غالب بودركه بواوج مرتبه‌نك بریسنه طالبدر مرتبهٔ اولی فسحت ساحت معیشت * وتیسیر تکثر اسباب راحتدر * بو طایفه‌نك منظوریدركه همتلری نوشش

(وپوشش)

و پوشش * واستیفای لذات نفسه کوشش‌ه مقصور اوله * مرتبهٔ ثانیه رفعت درجه وعلو منزله‌در * اول زمره که بو مرتبه‌یه طالبدر * ارباب جاه واصحاب مناصبدر * بو ایکی مرتبه‌نکده حصولی بی مال محالدر * مرتبهٔ ثالثه حصول ثواب آخرت ووصول منزلهٔ تقرب حضرت عزتدر * اول کروه‌که بو مطلبه رغبت ایتمشلردر اهل نجات وصاحب درجاتدر * بو مرتبه دخی مال حلال‌له محصل اولمق میسردرکه * نعم المال الصالح للرجل الصالح * حدیث صحیحدر نته‌که پیر معنوی صاحب مثنوی بیورمشدر

﴿ بیت ﴾

(مال را کز بهر دین باشی حمول * نعم مال صالح کفتش رسول)

(نثر) معلوم اولدیکه مال ومنال سبب حصول اکثر آمالدر * وتحصیل مال بی ارتکاب تعب وطلب واکتساب محالدر * اکر بر کسه‌نه‌نك بیوسیله کسب وطلب من حیث لایحتسب ولایکتسب * مال النه کیره تحصیلنده زحمت چکمدیکی اجلدن قدر وقیمتن بیلیوب عنقریب باد هوایه ویره (ع) از باد هوا آمد و بر باد هوا رفت (نثر) پس واجب اولدیکه جانب بطالت وکسالتدن اجتناب ایدوب جانب تحصیل واکتسابه رجوع قیله‌سز * وبو حرفت تجارته‌که مدت متمادیدر بندن مشاهده ایدرسز مشغول اوله‌سز * پسر مهتر ایتدی ای پدرسن بزه کسب وطلب تکلیف ایدرسن * بو قاعده توکله منافی واعتقاد تقدیر ازلی‌یه مخالفدر * بو مقرردرکه کارخانهٔ قضا وقدرده هر رزق که مقدردر البته صاحبنه واصل اولسه کرك * پس جستجو ینده سعی وتکاپو ینده تعذیب حیوان بلا فائده‌دن غیری نه حاصل اولسه کرك ﴿ نظم ﴾ کلور نه کاولدی مقدر فراخی وتنکی) (کرکسه کوکلکی کیك طوت کر کسه درد له طار) (کشی به‌چونکه مقدردر نصیب ازل) (نه اکسلور و نه ارتر ایدرسه سعی هزار (نثر) بعض اکابردن

ایشتدمکه ایتدی هر بارکه نصیبمدن قاچدم آخر بکا یتدی * ونصیب اولیانی چندانکه طلب ایتدم بندن ابا ایتدی * پس اکر بز کسب وکار ایدهوز * ویا معطل و بیکار روزکار کچوره وز تقدیر ازل آزالی تغییر ایدهمزز (مصراع) نصیبهٔ ازل ازخود نمی توان انداخت * نته‌که اول پادشاهزاده‌لرك حسب حالی بو معنی یه شاهددر برینك بیرنج وعذاب کنج بیحساب النه کیردی * وبر امید کنجله خزانهٔ ملك بیرنجی باد فنایه و یردی پدر استغسار ایتدیکه نه وجهله واقع اولمشدر اول

﴿ حکایت ﴾ پسر ایتدی سر حد ولایت عرب یعنی دار الملك حلبده برپادشاه کامکار وفرما نفرمای عالیمقدار وار ایدیکه نیجه انقلابات روزکار کچورمش ایدی * وچوق تغییرات لیل ونهار مشاهده ایتمش ایدی * ایکی فرزندی وار ایدی نو جوانلر جاه وجلاله شادمانلر کنج پدرله مغرورلر تاج وکمرله مسرورلر * غرقاب غرور شبابه وحباب کبی روز شب شرابه دوشمشلردی * ومشاطه کان هوا صورلهو ولعبه وعروس نشاط وطربه انلرك منصهٔ قلبنده جلوه ویرمشلر ایدی * کاه زخمهٔ چنك وچغا نه‌دن بو نغمه‌یی استماع ایدرلردی ﴿ نظم ﴾
یوزوت پیمانك ای سروسهی تیز) (جهاندن چونکه تیز کتسك کرك بیز) (کچر چون کوز یومو ب آچنجه دوران) (کوز آچدرمه بزه باده‌یله برآن (نثر) وکاه ترانهٔ بلبلدن بو صوتله عمل ایلرلردی * ﴿ مثنوی ﴾
کتور اول بادهٔ کلفامی ساقی) (چوقالمز بو جهانده کمسه باقی) (کوله‌لم کل کبی بر دم اولوب شاد) (قیلوب بلبل کبی الحان وفریاد (نثر)
پادشاه مرد خردمند وهوشیار * وصاحب تجربه وآموزکار ایدی * وجواهر وافری ونقود نامعدودی ودینار بیشماری وار ایدی * فرزندلرینك حالن بو منوال اوزره مشاهده ایدیجك خوف ایتدیکه بو کنج بیحساب که هزار رنج وعذابله تحصیل اولنمشدر آماج تیر اتلاف * وتاراج باد اسراف اوله * حوالیٔ شهرده برزاهد متوکل وار ایدیکه

(علایق)

علایق خلایقدن متبتل ٭ واسباب تقرب حضرت خالقه متوسل ایدی ٭
بیت سوختهٔ تاب تجلی ایدی ٭ شیفتهٔ حضرت مولی ایدی ٭
(نثر) پادشاهك اکا وفور اعتمادی و کرامتنه کمال اعتقادی وار ایدی ٭
تمام خزائنن جمع ایدوب بر وجهله که اکا برفرد مطلع اولمیه ٭ آنك
صومعه سنده دفن ایتدی ٭ وزاهده وصیت ایدوب ایتدی چون دولت
بیوفا ٭ وجاه بیبقا بنم فرزندلرمدن یوز دوندره ٭ وسر چشمهٔ اقبال که
خواب وخیال ٭ وشراب سراب کبی بیآ لدر ٭ خاك ادبارله مالا مال
اوله ٭ و فرزندلرم بیمایه وکبضاعه قاله لر وفقیر ومحتاج وآماج تیر
احتیاج اوله لر آنلره بوکنجدن خبر ویر ٭ شاید که مشاهدهٔ نکبت ٭
ومجاهدهٔ محنت سببیله خواب غفلتدن متنبه اولوب حاجت حسبنجه
مصلحتلرینه صرف ایده لر ٭ وطریق اتلاف واسرافدن انحراف
ایدوب جانب انصاف واعتدالی مرعی طوته لر ٭ زاهد وصیت شاهی
سمع قبوله اصغا ایتدی ٭ شاه اخفای مال ودفع احتمال ایچون درونهٔ
قصرنده برمخزن دوزتدی ٭ وشویله کوستردیکه جمیع اموالن انده
دفن ایتدی وفرزندلرین دخی بوخصوصدن خبردار ایدوب ایتدی ٭
چون آینهٔ روزکار بیقرارده صورت ادبار وافتقار مشاهده ایده سز ٭
غافل اولمیه سز ذخیرهٔ کلی که مؤنت ومعیشتکزه کفایت ایده بونده
مدفوندر ٭ بوحالدنصکره آز زمانده شاه وزاهد ایکیسی دخی واحد
ابعد واحد اجابت دعوت حق ایدوب ٭ کل من علیها فان ٭ باده سیله
سرحوش ٭ وکل نفس ذائقة الموت ٭ جرعه سیله بیهوش اولدیلر
﴿ بیت ﴾ اکر شاه وکدا کرم دوزندر) (قونك آخری کور و کفندر)
(دیکر) هرانکه زاد زمادر ببایدش نوشید) (زجام هرمی کل من علیها
فان (نثر) واول کنج که کنج صومعهٔ زاهدده مخزون ایدی شویله
مستور ومدفون قالدی ٭ برادرلر وفات پدرلرندنصکره مقاسمت ملك
ومال پدر ایچون جنك وجدال ایتدیلر ٭ برادر مهتر وفور زور وقوت ٭

و مزيد بطش وسطوتی سببيله غالب مطلق اولوب تمام ممالك* وجميع
ماله مالك اولـدی * و برادرين خائب وخاسر و مغبون و منكسر
قودی * بيچاره منصب سلطنتدن بينصيب * ومال موروثدن بی بهره
قالبجق كندو كندويه ايتدی * چون آفتاب اقبال درجهٔ زواله يتدی
وسپهر غدار وروزكار ستمكار شـيوهٔ غدر و انتقامن آشـكار ايتدی *
بردفعه دخی طالب دولت اولق ومجربی تكرار تجربه قيلمق ندامتدن
غـيری نه بی منتج اولور * و ملالت وملامتـدن غيری نه فائده ويرر
(ع) من جرب المجرب حلت به الندامه

﴿ مثنوی ﴾

(جـملهٔ دنيـا ازكهن تا بنو * چون كذرانست نيرزد بجو)
(مملكتی بهتر ازين ساز كن * خوشتر ازين حجره دری باز كن)

(نثر) صواب بودركه چون كريبان دولت دست اختيار وقدرتدن
چيقدی دامن توكل وقناعتـه تشبث ايدوب صبر قيلم * ودرويشلك
مرتبه سن كه سلطنت بيزوالدر اله كتورم

﴿ بيت ﴾

(درويش راكه كنج قناعت مسلمست)
(درويش نام دارد وسلطان عالمست)

پس بونيتله شهردن چيقوب كيتدی وكيدركن خاطرينه بومعنی خطور
ايتـديكه فلان زاهد پدرمله ماتقـدمدن صدق وداد * ودعوای
اتحاددن دم اوردی * صواب بودركه آنك صومعه سنه پناه قيلم *
واميد دركه بركت دم وقدميله طريق عبادته سالك وسلطنت قناعته
مالك اولم * چون صومعهٔ زاهده واردی خبر آلديكه طوطیٔ روح
سـدره آشـيانی قفس تندن جانب رياض جنـانه طـيران قيلمش *
وصومعه اول پـير روشنضمـيردن خالی قالمش * بر زمان لشـكر هموم
وغموم كشور طبعنه هجوم ايتدی * وزبان تلهف وتأسف ايله ايتدی

(بيت)

﴿ بيت ﴾

(ديدى چه كرد چرخ ستمكار واخترش)

(نامش مبر چه چرخ وچه اختر چه چنبرش)

عاقبت دست ارادتله زاهد صاحب كرامتك دامن روحانيتنه تشبث قيلدى * واول صومعه يى جهت اقامته قبول ايدوب اول بقعه ده مجاور اولدى قالدى * مكر اول صومعه حواليسنده بر كاريزوار ايديكه صومعه ايچنده بر چاه حفر ايدوب اول كاريزدن اكا مر ايتمشلردى * ومتصل اوكاريزك صويى اول چاهه كلوردى واهل صومعه انى استعمال ايدوب انكله توضى واغتسال ايدرلردى * شاهزاده بر كون دلوى چاهه صالو بردى صوصداسى كلدى نيكى ديو احتياط ايتدى * كورديكه قعر چاهده مادن اثر قالمامش متحير اولديكه اكر بو چاه وكاريزه خلل متوجه اولورسه اساس صومعه بالكليه اندراس بولوب بو بقعه ده من بعد توطن متعذر اولور * بو حالى تحقيق ايچون قعر چاهه اينرى * وراه آبى وجوانب چاهى نظر تدقيقله مشاهده قيلدى * ناكاه نظرى بر حفره يه راست كلديكه اكا صو يول بولمشيدى * وصونك چاهه كلمسنه مانع اول اولمشيدى * آيا حفره نه طرفه كيدر اوله * وبو سوراخ نه جانبدن خروج ايدر اوله * پس اول سوراخى فراخ ايدوب * اول كنجه قدم بصديغى كبى همانذم سر كنجه يتشدى * شاهزاده چون اول نقود بيكران وجوهر بيپايانى كوردى جبين ضراعتى زمين مذلته سوردى * واول پروردكار بى نقصان وكردكار قديم الاحسانه سجدۀ شكرلر ايتدى * ونصيحت بوزندن كندو كندويه ايتدى * اكرچه مال موفور وجواهر نامحصوردر * اما بادۀ غرورله سكران وقهوۀ سرورله نشوان اولمق دائرۀ فكر صحيحدن دوردر * نهج توكل وجادۀ قناعتدن انحراف ايتمامك كرك * وطريق اعتدالى قويوب جانب اسراف واتلافه كيتمامك كرك (ع) تابينيم كه ازغيب چه آيد بظهور

(نثر) واول جانبدن برادر مهتر كرچه مسند حكومتده فرمانروا اولدى *

اما احوال لشکر وکشوردن بی پروا ایدی * وامید کنج موهومه که قصر پدرنده محقق ملاحظه ایدردی مغرور اولوب مقدورن اتلاف ایدردی * وغایت کبرونخوت وخیل وعظمتدن برادرین تفقد ایتیوب تعهد حالندن اغماض ومشاهدهٔ جمالندن عار واعراض ایلردی * بوائناده ناکاه اکا دشمن پیدا اولوب لشکر جرار تیغ کذارله ولایتنه قصد ایتدی * شاهزاده خزانه‌سنی سیم وذهبدن خالی ولشکرین ساز وسلبدن عاری کوریجك * اول وضع معهود وکنجینهٔ موعوده کلدی * تا اول مال موفورله کاه لشکرو کاه کشوری معمور ایلیه * لاملك الابالرجال ولا رجال الابالمال * چند انکه طلبنده سعی بلیغ ایتدی کنج موهومدن رنج محققدن غیری نشان بولمدی * وهرچند جست جوینده جهد بیدریغ ایلدی حصول مقصوده فائز اولمدی

﴿ بیت ﴾

(بشنواین نکته که خودرا زغم ازاده کنی)
(خون خوری کر طلب روزیٔ ننهاده کنی)

(نثر) چون نوید کنجدن نا امید اولدی قادر اولدیغی قدر جمع لشکر ایدوب دفع خصم ایچون خارج شهره چیقدی * چون صف جدال آراسته اولدی * وآتش قتال اشتغال بولدی * اثنای مقابله ومقاتله‌ده لشکر دشمندن ملکزاده زخم تیرایله هلاك اولدی * بوجانبدن دخی پادشاه بیکانه ضرب شمیرایله آلودهٔ خون وخاك اولدی * ایکی لشکر دخی تن بیسرکبی ابتر ومهمل قالوب * قریب اولدیکه شعلهٔ فتنه وآشوب اوج آسمانه چیقه * وآتش هرج ومرج ایکی مملکتك دخی اهالیسن یاقه * آخر الامر ایکی طائفه‌نك دخی سردارلری جمع اولوب اتفاق ایتدیلرکه برخاندان پادشاهی ودودمان شاهنشاهیدن برملك ملك خصلت وکریم خلقت تجسس قیله‌لرکه شغل سلطنتی ومهم مملکتی آنك ذمت همتنه حواله قیله‌لر * جمله‌سنك رأیی

بوکا منجر اولدیکه برشهریار کامکارکه فرق دولتی سزاوارتاج سلطانی وخنصر سعادتی شایستۀ خاتم جهانبانی اوله * همان اول شهزادۀ صومعه دار در * پس کارداران ممالك صومعه یه واردیلر * ملکزاده‌یی اجلال واکرام وتعظیم واحترامله زاویۀ خمولدن بارکاه قبوله کتوردیلر * وکنج عزلتدن صدر مسند دولته چکوردیلر * میامن توکلیله هم کنج پدر میسر اولدی وهم ایالات کشور اکا مقرر اولدی * بومثلی آنکیچون کتوردمکه وصول نصیب البته سعی وکسبه وابسته دکلدر * وتوکله اتکا جد وجهده الجادن اولادر ﴿ بیت ﴾ حقه هرکسه کیم توکل ایدر * حق آنك رزقنه تکفل ایدر

﴿ مثنوی ﴾

(نیست کسبی از توکل خوبتر * چیست ازتفویض خود محبوبتر
(هین توکل کن ملرزان پاو دست * رزق توبر توزتو عاشقترست)

(نثر) چون پسر حکایتی نهایتنه یتشدیردی * پدر ایتدی اکرچه دیدیکك محض صدق وعین صوابدر * اما بو عالم عالم وسایط واسبابدر عادت باری عز اسمه بونك اوزرینه جاریدرکه بو مزرعۀ حوادثزار وبوچمن وقایع بارده بی آبیاری اسباب ظاهری هیچ بر ثمرۀ شجره ظهوره کلمیه

﴿ بیت ﴾

(دهقان سال خورده چه خوش کفت باپسر)
(کای نورچشم من بجزاز کشته ندروی)

(نثر) وتوکل مقبول بودرکه باوجود مشاهدۀ اسباب مقام توکلده ثابت اوله‌سن تافیض * الکاسب حبیب الله * دن بهره بوله‌سن * بعض اکا بر بیورمشلردرکه کسب وکارقیل تاکاهل اولمیه‌سن * نصیبك خدادن بیل تاجاهل اولمیه‌سن

﴿ مثنوى ﴾

(ازتوكل در طلب كاهل مشو * رمز الكاسب حبيب الله شنو)
(كسب كن پس تكيه برجبار كن * كر توكل ميكنى دركار كن)

سن مكر اول درويش قصه‌سن استماع ايتمدك اوله كه احوال بازوكلاغى مشاهده ايديجك سبب جانبن برطرف قيلدى * اول سببدن مظهر عتاب مسبب الاسباب اولدى * پسر سؤال ايتديكه نه سؤال اوزره اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ پدر ايتدى روايت ايدرلركه بردرويش بر بيشه‌ده كيدردى * واثار رحمت واطوار قدرت مشاهده ايدردى * ناكاه كورديكه بر شاهباز تيز باز بر مقدارات پاره سن منقارنده طوتوب بر درخت اطرافنده پرواز ايدر * واهتزاز تماملة بر آشيانه‌يى طواف ايدوب شفقت آميز آواز ايدر درويش بوصورتدن زياده متعجب اولوب بر زمان نظاره قيلدى طوردى * كورديكه بر كلاغ بى بال و پر اول آشيانه‌ده زير وزبر ياتور واول بازمنقارنده اولان اتى حوصلهٔ كلاغ مقدارى پاره‌ليوب دهاننه استفراغ قيلور * درويش ايتدى سبحان الله عنايت الهى ومرحمت نامتناهى يى كوركه كلاغ بى پرو بالى كه نه قوت منقارى وار نه‌شوكت چنكالى كوشهٔ آشيانه‌سنده بى روزى قومز * و باز سخت چنكال وتيز منقارى خلاف جنسى ايكن اكاهوادار ايدوب * پدر مشفق ومادر مهربانى اولسه‌ده بوقدر اولمز

﴿ مثنوى ﴾

(اديم زمين سفرهٔ عام اوست * برين خوان يغماچه دشمن چه دوست)
(چنان پهن خوان كرم كسترد * كه سيمرغ درقاف روزى خورد)

(نثر) پس بنى كه دائم طلب رزقده درياى حرصه غرق اولوب هزار مشقت جانله برپاره نان‌الله كتوررم * لاجرم سبب ضعف اعتقاد ونقصان اعتماد اولسه كرك

(مثنوى)

﴿ مثنوی ﴾

(ضامن روزی شده روزی رسان * چند بهر سوی دوم چون خسان)
(از دل خرسند بر آرم نفس * کانچه رسد بهره همانست و بس)

اولی بودرکه من بعد سر فراغتی زانوی عزلت اوزره قویم وصحیفهٔ دادن خط کسب وحرف حرفتی آب بطالتله یویم که (الرزق علی الله) هما ندم دامن کسب وطلبدن ال چکوب بر کوشه‌ده اوتوردی ودل بیغلن عنایت مسبب الاسبابه بند ایدوب طوردی (ع) دل درسبب مبند ومسبب رهامکن * اوچ کون اوچ کیجه بیکار زاویهٔ عزلتده قرار ایدوب هیچ بر یردن فتوح میسر اولمدی ودغدغهٔ جوعدن جمعیت خاطری متفرق وقوت تحلیلدن بدننه ضعف کلی متطرق اولوب کیدرك قوت ضعف وضعف قوت بر مرتبه‌یه واردیکه مرد زاهد قوی ضعیف اولوب اداى وظایف طاعت وعبادتدن قالدی * حق جل وعلا اول زمانك پیغمبرینه اکا ارسال ایتدی * وعتاب نامه ایتدی ای قولم بن بنیاد کارخانهٔ جهانی اساس اسباب واکتساب اوزره مبنی قیلمشمدر * اکرچه که کمال قدرتم بی سبب سنك مهمك اتمامنه کافیدر * اما مقتضای حکمتم بودرکه مهمات خلق حصول اسبابه موقوف ومتعلق اوله * تا بو سببله قاعدهٔ افاده واستفاده ممهد ومحقق اوله (اتریدان تبطل حکمتی بتوکلك علی * بو مثلدن معلوم اولدیکه دفع حجاب اسباب غیر میسردر * واکتسابه ارتکاب لازم ومقرردر * فرضا که مجرد توکله توسل ایله برمطلبه توصل میسر اوله * فائدهٔ کسب منفعت توکلدن زیاده‌در * زیراکه منافع توکل همان متوکله حاصلدر * وفوائد کسب کاسبدن سائره واصلدر * وایصال نفع الی الغیر دایل خیردر (خیرالناس من ینفع الناس) بر کسنه‌که غیره ایصال خیره قادر اوله حیفدرکه تکاسل ایدوب غیردن خیر طلب قیله که (الید العلیا خیر من الید السفلی) پس اکرسن غیره افاده ایتمك میسر ایسه آندن یکدیکرکه غیردن استفاده ایده‌سن

﴿ بيت ﴾

(چو باز باش که صیدی کنی ولقمه دهی)

(طفیل خوار مشو چون کلاغ بی پروبال)

پسر مهتر چون بو نصایحی سمع قبولله استماع ایتدی * پسر آخر دخی آغاز کلام ایدوب ایتدی * ای پدر مقرردر که بزه توکله اقتدار میسر دکلدر * وکسب وکاره الجا ناچاردر * اما چون کسبه اشتغال ایده‌وز خدای بیزوال کمال کرمندن بیزه مال ومنال ارزانی بیوره آنی نیجه ایتمك کرك * وآنك حفظ وضبطی وقبض و بسطی بانده نیجه شرطی مرعی طوتمق کرك * پدر ایتدی ای پسر جمع مال سهل کاردر اما آنك حفظی وانکله تمتع دشواردر * هرکسه که تحصیل ماله طالبدر * بو ایکی شرطی اکار عایت ایتمك واجبدر * اول بودر که محافظه‌سنده بر وجهله احتیاط قیله که تلف وتاراجدن امین اوله * ودست سارق وعیار ورهزن وطرارآندن کسله که مالك دوستی بسیار ومالدارك دشمنی بیشماردر

﴿ بيت ﴾

(چرخ نه بر پیادرمان میزند * قافلهٔ محتشمان میزند)

ایکنجی بودرکه انك مرابحندن انتفاع ایدوب * اصل المالی تلفدن امتناع ایلیه که اکر سرمایه‌دن خرج ایدوب سودیله قناعت قیلیه * آز زمانده دست چنارکبی کفنده بادهوادن غیری نسنه قالمیه

﴿ مثنوی ﴾

(هرآن نهر کابی نیاید بوی * باندك زمانی شود خشك پی)

(کراز کوه کیری ونهی بجای * سرانجام کوه اندرآید زپای)

(نثر) هرکیمك که داخلی اولمیه دائم کیسه‌دن خرج ایده ویا دخلی اوله اماخرجی دخلندن زیاده اوله * عاقبة‌الامر ورطهٔ احتیاجه دوشوب یمکن که کاری هلاکنه نهایت بوله * نتکم اول موش متلف بی باك که

کندوسن غمدن هلاك ایتدی * پسر استفسار ایتدیکده نه وجهله اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ پدر ایتدی امثالده کلمشدرکه بر دهقان انبارنده بر مقدار غله پنهان ایدوب دست تصرفی آندن رد وابواب تمتعی آندن سد ایتمش ایدی * تا اول وقت که احتیاج غایته وضرورت نهایته یتشه آنی قوت لایموت ایدینه * مکر بر موش که غایت شره‌دن دیلردیکه خرمن مهدن دانه چکیدی * ومزرعهٔ آسمانده حبات پروین وتخم سنبله‌یی زمین حوصله سنده اکیدی * اول منزل کنارنده خانه طوتمشدی * واول انبار جوارنده آشیانه ایتمشدی * متصل زیر زمینده میتین دندان آهنین ایله نقب اورردی * وناب نقاب خار اشکافله اطرافن ثقب ایدردی * ناکاه حفرهٔ نهان میان انبار غله‌دن عیان اولوب سقف آشیانه‌دن حبات کندم جو آسماندن شهاب ثاقب کبی ریزان اولدی موش کوردیکه وعدهٔ (وفی السماء رزقکم) انجازه یتشدی * نکتهٔ (التمسوا الرزق من خبایا الارض) روشن ومبین اولدی * مواجب شکر نعمتی تقدیم ایدوب (الحمد لله الذی انزل علینا مائدة من السماء) نداسنی اوج آسمانه یتوردی * واول جواهر قیمتینك حصولندن ثروت تمام حاصل قیلوب نخود قارونی ودعوت فرعونی‌یه آغاز ایلدی * آزمدتده موشان محله ده کیفیت حالدن خبردار اولوب * ملازمت باب مروتمآبنده شتاب ایتدیلر

﴿ بیت ﴾

(این دغل دوستان که می بینی * مکسانند کرد شیرینی)

(نثر) دوستان نواله وحریفان پیاله همواره مجلسنده جمع اولورلردی * ونته که انلرك عادتیدر نسیج کلامی انك مزاجنده موافق وهواسنه مناسب طرز اوزره طرح ایدوب ریشخند ایدرلردی * وخوش آمد سوزلر سویلرلردی * وآنك مدح وثنا وشکر ودعاسنده افراط واطرا ایلرلردی * اولدخی دیوانه وارزبان لاف ودست اسرافی دراز ایدوب

بو تصور ایله که غله انباره هر کز غلا ونقصان یتشمیوب دائم الزمان دانه کندم اول سوراخدن ریك روان کبی ریزان اولسه کرکدر * هر کون آندن مصاحبلر ینه مقدار قلیل وکثیر صرف ایدردی * وعاقبت ملاحظه سن اتمیوب بو کونم یار ینه قالسون دیمزدی * وخیال امروزله مغرور اولوب فکر فردادن پروا ایتمزدی (مصراع) ساقیا امروزمی نوشیم فردارا که دید * اول وقت که انلر اول کوشهٔ خلوتده عیش وعشرته مشغوللردی * دست بردقحط وتنکسال خلق عالمی بدحال و پایمال ایتمشدی * وسینهٔ جکر سوختهلردن زبانهٔ آتش جوع فلك اثیره یتشدی * هر جانبده نان دوجان طارتارلردی کسه وزنه آلمزدی * بر پاره نانه خانهٔ ن صاتارلردی کسه خریدار اولمزدی ﴿ نظم ﴾ قحط ایتشدی اول دیاری خراب) (آتش اولمش هواسی آبی سراب)(مدا کن بولمز ایدی حبه سنی) (خواجهلر نانه صاتدی جبه سنی) موش مغرور تصور نعمت موفورله مسرور * نه غلای غلهدن خبردار ونه فرط قحطدن اطلاعی وار * چون حال برقاچ کون بو منوال اوزره کچدی * دهقانك کارخانه وکار داستخواننه یتوب ناچار در انبـاری آچلدی * کوردیکه غله یه نقصان فاحش طاری اولمش * دل کرمندن آه سرد ایتدی * وفواته تأسف وتلهف ایدوب کندویه ایتدی * جزع وفزع شول اموردهکه تدارکی دائرهٔ امکاندن دور اوله مذهب عقلده منهی ومحظوردر * حالیا اولی بودرکه بقیهٔ غله جمع اولنوب بر موضعه دخی نقل اولنه * پس دهقان اول باقی قلان جزؤی غله نك اخراجنه مشغول اولدی * مکر اول محلده اول موش که کندوسن اول منزلده صاحب خانه ومهتر کاشانه خیال ایدردی * شراب خوابله سرخوش ایدی * وسائر موشلر دخی جوش وخروشدن صدای پلپوش وآواز آمد شد دهقانی کوش ایتدیلرانلرك میاننده بر موش تیز هوش کیفیت حاله واقف اولدی * وتحقیق قضیه ایچون بالای بامه چیقوب کوشهٔ روزنهدن باقوب انباری

خالی کوردی * وفی الحال بامدن اینوب مضمون قضیه‌یی یارانه اعلام ایتدی * وهماندم کندوبی اول سوارخدن طشره اتدی * آنلر دخی چون بوحالی مشاهده ایتدیلر هر بریسی برطرفه پراکنده اولوب ولی نعمتلرین تنها قویوب کیتدیلر

﴿ مثنوی ﴾

(همه یار تو از بهر تراشند * پی لقمهٔ هواد ارتو باشند)
(چومالت کاهد از مهرت بکاهند * زیانت بهر سود خویش خواهند)
(ز تو جویند در دولت معونت * کر یزند از تواندر روز محنت)
(ازین مشت رفیقان ریایی * بریدن بهترست از آشنایی)

(نثر) موش بیهوش چون بالین آسایشدن باش قالدیروب خواب غفلتدن بیدار اولدی کوردیکه نه یار وار ونه اغیار (لیس فی الدار غیره دیار) چند انکه چپ وراست نظر صالدی یاراندن نام ونشان بولمدی * وهر چندکه رسم تفحصده مبالغه قیلدی احبابدن خبر بیلدی * دهشت ووحشتدن قلبنه رقت غلبه ایتدی * وآواز جان کدازله فغانه آغاز ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(یاران که بوده اند ندانم کجاشدند * آیا چه حال بود که از ما جدا شدند)

پس تحقیق حال ایچون کوشهٔ کاشانه‌دن طشره چیقدی * کوردیکه عالمه برمرتبه قحط وغلا طاری اولمش که ذکرنان افواه والسنه‌ده آب کبی جاری اولمش اضطراب تام وشتاب تمامله خانه‌سنه رجوع ایتدی * تا تصور ایتدیکی ذخیره‌نك حفظنده اهتمام ایلیه * چون خانه‌یه کلدی غله‌دن دانه کورمدی اول سوارخدن انباره کیروب اطرافی جو بجو آرادی حبهٔ کندم بولمدی * طاقتی طاق اولوب دست اضطرابله کریبان شکیبی چاك ایتدی * وسر پر سوداسنی سنك وخاکه اول قدر اوردی که مغزی پریشان اولوب تلفکارلق شئا متله

كندوسن ورطهٔ هلاكه آتدی * بومثلك فائده سی اولدركه كاسبك دخلی خرجنه مناسب اولمق كرك * ورأس الماله دكيوب سودندن انتفاع قيلمق كرك ﴿ بيت ﴾ دمادم دخل وخرجكه نظر قيل) (چو دخل اولمايه خرجك پست ترقيل) چون بازركان داستان من بوری وجه مشروح اوزره بيان ايتدی * پسر كهتر دخی چهرهٔ كلامه زيور ثنا ودعای پدرله آرايش و پروب ايتدی * ای پدر بركشی محافظهٔ مالنده اهتمام ايدوب معامله سندن سود تمام ايتدكدنصكره اول سودی نه نهج اوزره خرج ايتمك كرك * پدر ايتدی طريق اعتدال هر خصوصده ممدوح در خصوصا كه باب معاشده * پس خداوند ماله لازمدركه حصول فائده دنصكره بوايكی قاعده يی حسب حال ايدينه * بری بودركه اسراف واخراجات ناموجهدن اجتناب قيله كه بذر تبذير برطعن وملامتدن غيری نسنه و يرمز * ومتلف مال نهال حالنده ثمر ندامتدن غيری نسنه كورمز * حقيقت حال بودركه اتلاف مال ثمرهٔ ضعف عقل ودين * ومقتضای اغوای شيطان لعين در (ان المبذرين كانوا اخوان الشياطين) هست برمردم عالی كهر) بخل ز اسراف پسنديده تر) كرچه سخادر همه جادلكشست) هرچه بهنجار بود آن خوشست (نثر) ايكنجی كركدركه عار بخل وشنار امساكدن احتراز قيله كه مرد بخيلدين ودنياده بد نامدر ومالدار ممسك جميع ازمانده مذموم ودشمن كام در ومال بخيل عاقبت آماج تير تاراج وهدف ناوك تلف اولمق مقرر در * اول غدير كبير كبی كه مجمع مياه غزيره ومدخلندن مخرجی صغير وخارجندن واردی كثير اولسه لابد هرطرفدن تراود وترشح ايدوب ديوارنده هر شخه دن بر رخنه بديد اولسه كرك وعاقبت اول حوض تباه اولوب ايچنده اولان مياه بتمامها اطراف وجوانبه راه بولسه كرك * بشر مال البخيل بحادث اووارث

(قطعه)

﴿ قطعه ﴾

(مال کزوی بخیل بهره نیافت ❊ دست تاراج داد بربادش)

یابوارث رسیده که کاهی ❊ جز بنفرین نمیکند یادش ❊ چون فرزندان مقبل پدرلرینك مقبول کلامن ایشتدیلر ❊ ومنافع ونصایحن فهم ایدوب پندین قبول ایلدیلر * وهربری برحرفت اختیار ایدوب کسب وکاره اشتغال ایتدیلر * انلرك مهتری که فهم وفطنت وعزم وهمتده جمله نك بهتری ایدی طریق تجارته سلوك ایدوب سفر دور دشته شروع ایتدی زیربارنده ایکی بارکش کاوی وار ایدی که ثور کردون آنلرك زور وقوتنه مقاومته طاقت کتوره مز ایدی * وشیر چرخ آنلرك صولت وصلابتلری خوفندن بیشهٔ آسمانی فلکه ویرمز ایدی ﴿ نظم ﴾ بدنده هر بریسی پیله بکزر) (زمین پیمازمان رو پیله بکزر) (زبون انلاره نسبت کاو کردون) (اولور زورایتسه لردی کوه هامون) (برین بولیدی دهقان زمانه) ایدیدی جفت کاو آسمانه) برینه شتربه وبرینه متربه دیرلردی ❊ تاجر دائم انلرك تربیتنه وترتیب اسباب تقویتنه بنفسه مباشر اولوردی ❊ اما چون مدت بسیار سیر وسفر ایدوب لیل ونهار کتدیلر ❊ ونشیب وفراز ومسافهٔ دور و دراز قطع ایتدیلر ❊ چهرهٔ حاللرینه کرد ضعف وهزال طاری اولوب صفحهٔ سیمالرنده سمت فتور) وقصور زور وقوت ظهور ایتدی ❊ قضای الهی اثنای راهده برخلاب عظیمه راست کلدیلر شتربه یه کمال فتوردن مجال عبور میسر اولمیوب آنده قالدی ❊ خواجه بغایت بی حضور اولدی ❊ وبیوردی تاهزار زور ایله طشره چیقاردیلر ❊ چون حرکتهٔ بی طاقت ایدی ❊ برکسه یی مزد ایله تعهد حالنه نامزد ایتدیلر ❊ بوعهد ایله که چون حرکته فی الجمله قادر اوله آنی کاروانه یتشدرهٔ ❊ مزدور نیجه زمان میان بیابانده حیران وهراسان قالوب ❊ عاقبت تنهالق بلاسندن شتربه یی آنده قویوب خواجه یه فوتی خبرین یتشدردی ❊ برمنزلده

دخی متربه شداید کردوندن زبون وبار فراق شتربه دن حالی دکرکون اولوب رخت وجودنی عدم رباطنـه ایندردی * اما شتربه نك قوتی کوندن کونه اشتداد وازدیاد بولدی * اول دیارك صحرالرنده خلیـع العـذار کشت وکـذار ایدرکن بر مرغزاره راست کلدیکه * انواع ریاحینله آراسته وبهشت برین کبی انهار شیرین ایله پیراسته * رضوان اول روضهٔ حسندن انکشت کزان * وآسمـان دیدهٔ انجمله تماشاسنده حیران ﴿ بیت ﴾ درختسـتان وسبزستان و بستان) (جنـان باغی اکا نسبت بیابان

﴿ بیت ﴾

(از کل وسـبزهٔ نوخاسـته وآب روان)

(چشم بد دور توکویی که بهشت دکرست)

(نثر) شتربه یه اول منزل فرحبخش بغـایت خوش کلـدی * رخت اقامتی انده انزال ایدوب اول مرغزار کنـارنده نزول قیلـدی * چون نیجه زمان بند تکلیف وقید تکلفدن معرا اول مرعا ده بی چون و چرا چرا قیلدی * واول فضای دلکشـا * وصحرای جان فزاده کمال ذوق وصفا ایله روزکار کچوردی * بغـایت قوی جثه وفربه اولمشـیدی * وغایت لذت وآسایش ونهایت راحت آرامشدن برکون نشاط تام وانبساط تمـامله بربانك بلند ایدوب صحرا وکوهسـاره ولوله براقدی * مکر اول مرغزار حوالیسنده برشیر باصولت وهزبر باشوکت وار ایدیکه وحوش بسیار کمر خدمتی میان جانه بند * وسباع بیشمار طوق عبودیتی کردن اذعانه پیوند ایتمشـلردی شیر غرور جوانی ونخوت حکومت کامرانی وکثرت خدم ووفرت حشمدن عالمـده کندو دن محتشم برفرد تصور ایتمزدی * وبیر عجیب پیکر و پیل غریب هیکلی کوز ینه کوسترمزدی اما بو چراکاه کردون ومراتع سپهر سبز کونده هرکز نه کاو کورمشیدی * ونه آوازین ایشتمشـیدی * چون دبدبهٔ بانك شتربه کوش هوشـنه

(ایردی)

ایردی بغایت هراسان اولدی * وسباع انك هراسنی احساس ایده‌رك دیو وهمندن حرکت ایتمیوب ابواب سیر وشکاری کندویه مسدود قیلدی * انك حشمنده ایکی شغال وار ایدی که دائم خدمت ملازمتنه اشتغال ایدرلردی * برینه کلیله وبریسنه دمنه دیرلردی * ایکیسی دخی ذهن وذکا وطبع ودها ایله مشهور ومعروف ایدی * اما دمنه بزرك منش وطلب جاه وناموسده زیاده حریص ومشغوف ایدی * دمنه فراستله بیلدیکه شیره خوف کلی مستولی اولوب کوکلی بریردن مکدر در * کلیله یه ایتدی ای برادر ملك حقنده نه دیرسن که برقاچ کوندرکه بساط نشاط وانبساطی دور مشدر * وبرکت حرکتدن بری صامت وساکت اوتورمشدر ﴿ بیت ﴾ یوزنده رنك آثار ملالت) (ایدر زنك درونیده دلالت) کلیله ایتدی ای دمنه (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) سنك نه حدکدرکه بومقوله سوز سو یلیه‌سن و احوال ملك وملکدن سؤال ایلیه‌سن (ع) تو از کجا سخن سر مملکت زکجا ﴿ نظم ﴾ اکا رحمت که مقداربنی بیله) (نه ممز ندیسه اطواربنی بیله) (دربلیه دخی قدرندن ارتق) (تعدی ایتمیه طورندن ارتق) (نثر) بز ملکك درکاه دولتده خدمتکار * وسماط نعمتنده طعمه خوارز * همان بونعمتی غنیمت بیلمك کرك وتفتیش اطوار ملوك وتحقیق اسرار سلاطیندن فراغت ایتمك کرك * بز اول طبقه‌دن دکلوزکه ملازمت سلطانله مشرف اوله‌وز * یا پادشاه حضورنده شرف تقرب واعتبار ومحرمیت اسرارله اختصاص بوله‌وز * پس بز مقوله‌یه احوال اسرار ملوکدن استفسار همان مصداق قصهٔ بوزینه ونجار در * دمنه سؤال ایلدی که نه منوال اوزره اولمشدر اول

﴿ حکایت ﴾ کلیله ایتدی برنجار برچوب اوستنه اوتوروب دستره ایله کسردی * ایکی میخی وار ایدی بریسن منشاره راه آمد شد دشوار اولمسون دیو شکاف چوبه قاقردی * حد معیندن تجاوز

ایدیجك میخ آخری قاقوب اولکیسنی چکردی * بو اسلوب اوزره عمل ایلردی * مکر بر پوزینه حال نجار وحرکت منشاره بر کناردن نظاره ایلردی * ناگاه نجار اثنای کارده برحاجته قالقدی * پوزینه چون محل نجاری خالی کوردی فی الحال کلدی چوپك اوستنه چیقوب اوتوردی * بر وجهله که اول کسلمش طرفندن خایه سی شکاف چوپه کچدی واول شکافده اولان میخی بریسن داخی قققدن چکدی میخ چیقوب چوپك ایکی شقی اتصال بولدی * وبیچاره نك خایه سی میان چوپده خرد اولدی قالدی * پوزینه درد مند درد ایله فریاد ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(آن به که هرکسی بجهان کار خود کند)

(وانکس که کار خود نکند نیك بد کند)

(نثر) بنم کارم میوه چشاك ایدی اره کشلك نه ایشمه یراردی * و بکا پیشه تماشای بیشه ایکن تفرج اره وتیشهده نه ایشم وار ایدی (ع) (آنراکه چنان کند چنین اید پیش * پوزینه کندو بی ملامت ایدرکن نجار کلدی آنی بوحالده کوردی * صنعتی استاددن کورمینك حالی بودر دیدی * وتأدیب بلیغی دریغ ایتیوب مآل حال پوزینه بوفضوللقدن هلاکه مؤدی اولدی * کار پوزینه نیست نجاری بومثلی کتوردم تا بیله سنکه هرکشی کندو به مناسب کاره مشغول اولق کرك وبر کار وار کندو دائره سندن قدم بیرون قومق کرك * لله دره من قال * لکل عمل رجال

﴿ بیت ﴾

(مثلی یاد دارم ازیاری * کار هرمرد ومرد هرکاری)

پس ای دمنه بر منصبدن که سکا مناسب اولمیه فراغت قیل * ونصیب اولان طعمه ولقمه یی غنیمت بیل * دمنه ایتدی طلب تقرب ملوك

طعمه وقوت لایموت ایچون اولمق کرك زیرا سن نصیبکدن قچسك نصیبك سنی بولور* وشکم بهر حال خالی قالز بر طعامله براولور* نصیبك بصیبك در* بلکه فائدهٔ ملازمت ملوك مناصب عالیه وصولدر* تا اول حالده احبابه لطفله نوازشه مجال * واعدایه قهرله کوشماله اقتدار میسر ومقدر اوله ﴿ شعر ﴾ لما تطلب الدنیا اذالم تردبه) (سرور محب اواسائة مجرم (نثر) کیك که مرعای همت ومسرح آمالی طعمه وقوتدر* زمرهٔ بهایمدن محسوب ومعدوددر* کورمزمیسن که کلت جایع بر پاره استخوانله قانع * وکربهٔ خسیس نژاد برلقمه نانله شاد اولور* اماّ شیرعالی همت بر خرکوش شکار ایتمشیکن اتفاق بر کور کورسه آندن فراغت ایدوب صید کوره قصد قیلور

﴿ بیت ﴾

(همت بلند دارکه نزد خدا وخلق)

(باشد بقدر همت تواعتبارتو)

هرکسه که مرتبهٔ بلنده ترقی قیله * هرچند که موسم کل کبی مدت بقاسی قلیل اوله * ذکر جمیل سببیله عقلا قتنده اصحاب عمر طویلدن معدود ومحسوبدر* واول کمسه که دون همت ودنی طبیعت اوله* اکرچه که خار کبی باقی و پایدار اوله* فضلا اعتبارنده دفتر امواتده مرقوم ومکتوبدر

﴿ بیت ﴾

(سعدیا مرد نکونام نمیرد هرکز * مرده آنست که نامش به نکوئی نبرند)

(نثر) کلیله ایتدی طلب مراتب ومناصب بر طائفه یه مناسبدر که شرف اصل ونسبله استحقاق بولمش اوله * ویاسبب فضل وهنر وحسبله استعداده کلمش اوله * بز بوایکی شرطك بریسندن دخی بریوز* بزه مناصب عالیه یه استحقاق واستعداد نیجه میسردر * وتحصیل مراتبه اشتغال واجتهادنه وجهله متصوردر

﴿ بيت ﴾

(خيال حوصلهٔ بحر مى پزم هيهات)
(چهاست درسر اين قطرهٔ محال انديش)

(نثر) دمنه ابتدى دستمايهٔ رياست حسب ونسب دكل بلكه عقل وكياست در وكيمك كه عقلى كامل وتميزى شامل اوله پايهٔ اسافلدن قالقز درجهٔ عاليه يه واصل اولور وكيمك كه عقلى ضعيف ورأيى سخيف اوله * مرتبهٔ شريفدن تدنى وتنزل قيلور ﴿ قطعه ﴾ به پيشه كارئ عقل شريف ورأى درست) (توان كند تصرف به آسمان افكند) (وكرنه ديدهٔ دل بر كشايد از همت) (نظر بسوى معالى نميتواند افكند (نثر) اكابر بيورمشلردر كه درجات شرفه ترقى زحمت كثير ايله ال ويرر * ومرتبهٔ عزتدن تنزل كلفت يسير ايله ميسر اولور * سنك كران كبى كه روى زميندن ارتفاعنده مشقت فراوان لازمدر * اما اندفاعنه ادنى اشارت كفايت ايدر * بو اجلدن در كه همتى عالى اولنلر كسب معالى يه رغبت ايتمزلر

﴿ بيت ﴾

(نازنين را عشق ورز يدن نز يبد جان من)
(شير مردان بلا كش پا درين غوغا نهد)

(كيمكه) الخمول راحة * آسايش طلب قيله آبرودن ال يو يوب دائم الوقت مقيم زاويهٔ ذلت وحقارت اولمق مقرردر اول كسه كه (الشهرة آفة) خارستاندن خوف ايتميه آز مدتده كل مراده واصل اولوب چمن عزتده مسندنشين عشرت اولمق محققدر

﴿ نظم ﴾

(تاغم نخورد ودرد نيفزود قدر مرد)
(چون لعل خون نكرد جكر قيمتى نيافت)
(در نامهٔ سعادت خود مرد راه رو)
(بى داغ محنتى رقم دولتى نيافت)

(نثر)

(نثر) مكر سن اول ایكی رفیق داستانن استماع ایتمدككه بریسی رنج
ومحنته تحمل ایتمكله زروهٔ سلطنته ترقی قیلدی * وبریسی تن آسانی
وكسالت سببیله حضیض دنائت وسفالتده قالدی * كلیله ایتدی نه
كیفیتله اولمشدر اول * حكایت * دمنه ایتدی روایت ایدرلركه
ایكی رفیق كه برینه سالم دیرلردی و برینه غانم * بر طریقه كیدرلردی *
وموافقت ومرافقتله مراحل ومنازل قطع ایدرلردی * ناكاه اثنای
راهده بر كوهه ایردیلركه قله‌سی خنك آسمانله عنان درعنان * وكمری
توسن سحابله ركاب اندر ركاب ایدی * اول كوه دامننده بر چشمه
كوردیلركه صفاده رشك رخسارهٔ تازه رویان وحلاوتده غیرت شكر
كفتار وشیرین لبان ایدی * چشمهٔ اوكنده بر حوض عظیم دوزلمش *
وكرداكردنده سر تاسر سرو وصنوبر وچنار وعرعر دیزلمش * اطرافی
الوان ازهارله ملون * واكنافی انواع اشجارله مزین * مثنوی *
حوالیسی سراسر كلستاندر) (كلستان جابجا آب رواندر) (اوتورمشلر
رياحين دست بردست) (كلاهن اكری كیمش لالهٔ مست) (سوزلمش
نركسك چشم سیاهی) (ایدر نسرینه مستانه نكاهی (نثر) القصه
اول ایكی رفیق بادیهٔ هولناكدن اول منزل پاكه یتشدیلر * چون جای
خوش ومأوای دلكش ایدی * اول مقامده آسایش وآرام ایتدیلر *
چون بر زمان یاتدیلر * طوروب اطراف حوض وچشمه‌یی سیر ایدوب
هرجانبه نظر ایتدیلر ناكاه كنار حوضده جانب ممر آبده برمرمر سفید
كوردیلر * وخط سبز ایله كه صحیفهٔ حكمت اوزره قلم قدرتدن غیری
انك رقن چكمز * آنده یازلمش كه ای شول مسافر كه بو منزلی بو شرف
نزولله مشرف قیلدك * بیلش اولكه بز نزل مهمانلغزی اعلی درجه‌ده
مهیا قیلمشزدر * ولی بشرط آنكه سردن كچوب بو چشمهٔ آبه قدم
بصه‌سن * وهول كرداب وخطر غرقابدن وهم ایتمیوب كندیكی هرنه
طریقله كه قادر اوله‌سن كناره یتشدیره‌سن * واول طاشدن تراش اولنمش

شیری که اول کوه دبنده وضع اولنمشدر * بر دوش ایده سن و بی تعلل وتأمل برحمله ده بالای کوهه یتشدره سن *وهیبت سباع جان شکارله که مقابله که کله وشوکت وخار دل آزارله که دامنکیر اوله کارکدن قالمیه سن چون بو شرط تمام اوله مهمك سر انجام بوله ﴿ رباعی ﴾ تاره نرود کسی بمنزل نرسد) (تاجان نکنند بعالم دل نرسد) (کرچه له جهان بکیرد انوار قبول) (یك شعشعه جز بمرد قابل نرسد (نثر) مضمون خطی کوربجك ومفهومنه واقف اولیجق غانم سالمه ایتدی ای برادر کل قدم مجاهده له میدان مخاطره یی قطعه قصد قیله لم * وبو طلسمك حقیقتنه اطلاعه ممکن اولدیغی قدر سعی وجهد ایده لم

﴿ بیت ﴾

(یا برمراد برسر کردون نهیم پای)

(یا مردوار بر سر همت نهیم سر)

(نثر) سالم ایتدی ای یار عزیز مجرد بر خطله که انك رقمی معلوم وحقیقتی مجزوم اولمیه * خطر عظیمه ارتکاب خلاف مقتضای عقلدر * وفائدۀ وهمی ومنفعت خیالی تصوریله نفس نفیسی مهلکۀ عظیمه یه القا دلیل کمال جهلدر * هیچ عاقل تریاق مظنونله اکل زهر متیقنه اقدام ایتمز * وهیچ خردمند راحت نسیه ایچون محنت نقد ارتکاب ایلمز

﴿ بیت ﴾

(نیست برابر بنزد مردم دانا * یکدمه غم باهزارساله تنعم)

(نثر) غانم ایتدی ای رفیق شفیق هوس استراحت مقدمۀ خست ودنائتدر *وارتکاب مخاطره نشانۀ دولت وسعادتدر

﴿ قطعه ﴾

(هرکه آسوده کی وراحت جست * دل خودرا زبخت شادنکرد)

(وانکه ترسید ازجفای خمار * قدح بادۀ مراد نخورد)

(نثر)

(نثر) مرد بلند همت توشهٔ گوشه ایله قناعت قیلر * و پایهٔ بلندهٔ ارمینجه مسند فراغتده راحت اولز * کل طرب بی خار تعب میسر دکل * وقنج در کنج بی کابذ رنج متصور دکلدر ﴿ بیت ﴾ زیانسز قنده اولور دنیاده سود) (جهانده وارمیدر حلوای بی دود) (نثر) مقتضای همت عالی بودر که بو منزلدن گتمیه وز * تا قدم جهد ایله سر کوهه یتمیه وز * وتحمل بار عنا وتوغل کرداب بلادن اندیشه اتمیه وز

﴿ بیت ﴾

(کر در طلبش مارا رنجی برسد شاید)

(چون عشق حرم باشد سهلست بیابانها)

(نثر) سالم ایتدی مسلم که هردم بوی بهار دولت بی باد خزان نکبت میسر اولمز ایمش اما بر بیابانده سیاحت اتمك که پایانی اولمیه * و بر عمانده سباحت اتمك که کنار وکرانی بولنمیه طریق خرد دن دور * بلکه مذهب شرعده دخی محظور در هرکسه که برامره شروع قیله کرکدر که مدخلنی بیلدیکی کبی مخرجنی دخی بیله و مهمك آغازندن انجامنه نظر ایدوب مقدار ضرر ونفعن معیار فکر واعتباره تمییز قیله * تاکه رنج بیهوده چکمش اوله * وتخم عمر عزیزی هباء فناده اکمش اوله

﴿ مثنوی ﴾

(تا نکنی جای قدم استوار * پای منه در طلب هیچ کار)

(درهمه کاری که درابی نخست * رخنهٔ بیرون شدنش کن درست)

شاید که بو خطده خلط وخبط اولمش اوله * و یاسخره واستهزا طریقیله کتب وثبت اولمش اوله * و یا بوآب برکرداب اوله که ساحلنه سباحتله وصول میسر اولمیه فرضا که میسر اوله ممکن که وزن شیر سنکین بر مثابه ده اوله که تحملی ممکن اولمیه * تسلیم ایده لم که ممکن اوله

شاید که برجمله ایله قلهٔ کوهه چیقمق ممتنع اوله وبوشرائطك جمله سی ممکن اولدیغی تقدیرجه دخی معلوم دکل درکه نتیجه نه واقع اولور* بن هله بومعامله ده سنکله همراه دکلم * وسنی دخی بوسودای خامه اقدامدن منع ایدرم * غانم ایتدی بوخیالخالدن فارغ اول که بن کسدقوایله عزیمتدن واز کچمزم * وعقد ایتدیکم عهدی وسوسهٔ شیاطین انس وجنله نقض ایتمزم * بن بلدمکه سن بوبابده بکا همراه اولمزسن * ومرافقتده موافقت قلمزسن * باری تماشا ایچون کل نظر ایله * ودعا وهمتکی رهبر ایله

﴿ بیت ﴾

(دانم که ترا قوت می خوردن نیست * باری بتماشا که مستان بیای)

(نثر) سالم جزم ایتدی که غانم عزیمتده جازم در * ایتدی بلدمکه بند پندمله مقید اولمزسن و بوکا بیچاره ارتکابدن اجتناب قیلمزسن * بنم بوحالی مشاهده یه طاقتم یوقدر * وخلاف مقتضای طبعمی تماشایه رغبتم یوقدر * پس همان ﴿ بیت ﴾ صواب اولدرکه قویم کاروباری)
(چیقم بو ورطه دن طوتم کناری) (نثر) لاجرم احمال واثقالن راحله سنه اوردی * ورفیقك وداع ایدوب یولنه کیردی * غانم جان شیرینندن ال یو یوب کنار آبه کلدی وایتدی

﴿ بیت ﴾

(در بحر محیط غوطه خواهم خوردن)

(یاغرقه شدن یاکهری آوردن)

نثر) پس دامن عزیمتی کمر همتنه استوار ایدوب چشمه یه کلدی اول چشمه دکلدی بلکه بردریا ایدیکه کندو بی صورت چشمه ده کوسترمش ایدی * غانم جازم اولدیکه اول چشمه کرداب بلا * یاورطهٔ رنج وعنا در * اما قلبن قوی طوتوب آشنای بقیله ساحل نجاته واصل اولدی * کنار آبه کلوب بردم تنفس ایدوب شیرسنکینی قوت تمکین

ایله پشتنه چکوب هزار کونه زحمته تحمل ایدوب برحله ایله قله
کوهه یتشدی ورای کوهده برشهر پرشکوه کوردیکه سوادی بیاض
دیدهٔ حوردن روشن واطرافی بوستان وکلستان وکلشن * هواسی
غایت خوش وفضاسی بغایت دلکش * بیت * سوادی دیده کبی
منبع نور) (سواد دیده کبی عیبدن دور) (نثر) غانم بالای کوهدن
جانب شهره نکاه ایتدی ناکاه شیر سنکیندن برصدای سهمکین ظاهر
اولدیکه غایت صدمت وصلابتندن کوهه زلزله وصحرایه ولوله دوشدی *
چون اول صدا شهره یتشدی * برکروه انبوه جانب شهردن طرف
کوهه متوجه اولدیلر غانم دیدهٔ حیرتله نکران * وهجوم خلایقدن
حیران ایدیکه * ناکاه اول شهر عظیم الشانک ارکان واعیانی کلوب
رسم دعا وشرط ثنایی بریره کتوردیلر * والتماس تماملہ براسب
رهوار باد رفتاره سوار ایتدیلر * وتعظیم واحترامله جانب شهره
ایلتدیلر * سرو تنن کلابله پاك وعبیر وعنبرله عطرناك ایدوب پادشاهانه
خلعتلر کیوردیلر واعزاز واکرامله اول ولایتك زمام سلطنتن کف
کفایتنه تفویض قیلدیلر

* بیت *

(نه دکلو وار ایسه تعظیم واجلال * ایدوب قیلادیلر بر قیلجه اهمال)

(نثر) غانم کیفیت حالدن سؤال ایدیجك بو منوال اوزره جواب ویردیلرکه
فلاسفهٔ سالفه اول چشمه ده که کوردك بو طلسمی دوزتمشلردر * واول شیر
سنکینی انواع فکر وتدبیر وملاحظهٔ تأثیر کواکب وطلوع درجات
ونظرات ثوابت وسیارات ایله اول موضعه وضع ایتمشلردر * ونیجه
مدتده برصاحب همت دلالت رهبر بخت ودولتله بو منزله نازل اولور *
وبو چشمه یی سیاحتله چکوب * وشیر سنکینی قوت تمکینله پشتنه
چکوب بالای کوهه واصل اولور * اما بو حال بر زمانده وجوده کلورکه
بو شهرك شهریاری دیار عدمه کتمش اوله * چون بحکم الهی بو ولایتك

پادشاهنك آفتاب حیاتی برج بدندن غروب ایدر * اول صاحب دولتك ستارۀ حشمتی بو کوه ذروه‌سندن طلوع ایلر * وصغیر شیرشهره یتشوب خلایق استقبال ایدرلر * وآنی مسند سلطنته چکوروب سایۀ معدلتنده آسایشله روزکار کچوررلر * اول زمانکه انك دخی نوبتی آخر اولور * دور صاحبقران آخر ظاهر اولور

﴿ بیت ﴾

(چنینست رسم سپنج سرای * یکی چون رود دیکر آید بجای)

(نثر) نیجه روزکاردرکه عادت باری عز اسمه دستورمن بو اوزره جاریدر * سز حالیا بو قاعده موجبنجه پادشاه شهر وفرمان فرمای دهرسز (ع) ملك آن تست وفرمان فرمای هرچه خواهی * غنم بلدیکمز بونجه بلا ومحنت وعنا ومشقت مقتضای تقاضای دولت ایمش

﴿ بیت ﴾

(دولت چو به پیش کار آید * هر کار چنان کند که شاید)

(نثر) بومثلی کتوردم تا بیله سنکه نوش نعمت بی نیش محنت میسر دکلدر ﴿ بیت ﴾ بودر بودیر اینجنده رسم دیرین)(که آجی سز بولنمز عیش شیرین (نثر) بر سرکه سرفرازلق سوداسیله مالا مال اوله * پایمال اسافل واراذل اولمق محالدر * ومرتبۀ دنی وپایۀ دونه قانع اولمق ممتنعدر * بن تا درجۀ تقرب شیری حاصل قیلیم * وتا دائرۀ خواص حضرتنده داخل اولیم * بالین فراغته سر قومیم * وبستر استراحته قدم بصمیم (ع) دست ازطلب ندارم تا کام من برآید (نثر) کلیله ایتدی بو بابی نیجه کلید اندیشه ایله فتح ایتك دیلرسن * وبو مشکك حلنده نه حیله فکر ایلرسن * دمنه ایتدی دیلرم که بو فرصتده که شیره حیرت کلی مستولی اولمشدر * کندیمی اکا عرض ایدم * ممکن که حسن تقریر والطف تعبیرم مزاج ضمیرنده تأثیر ایدوب نوشد اروی تدبیرم مزیل ترح

(ومفید)

ومفيد فرح واقع اوله * و بو وسيله ايله حضرتنده رتبت قربتم ازدياد ودرجهٔ آفتاب رفعتم ارتفاع بوله * كليله ايتدى اى خام تدبير تقرب حضرت شيرسكا نيجه ميسر اولور اكر اولورسه‌ده چون طريق خدمت ملوكه سلوك ايتمه‌مشسن * ورسوم آداب مصاحبت سلاطينى بلمزسن * آز زمانده تعب فراوانله تحصيل ايتديكك پايه‌يى الدن چيقاروب من بعد انك تداركنه قادر اولمزسن * دمنه ايتدى چون كشى دانا وتوانا اوله * مباشرت امورعظام اكا آسان اولور * وهركمسه‌كه عقل وخردده كامل وفضل وهنرده ماهر اولور * هركاره‌كه خوض ايده احسن وجوه اوزره وجود بولور * نته‌كه اخبارده كلمشدركه اهل صنعتدن برينك آفتاب دولتى ارتفاع بولوب درجهٔ سلطنته ايردى * وآثار واخبارى اقطار عالمده انتشار واشتهار بولدى * قديمى پادشاهلردن بريسى اكا نامه ارسال ايدوب سؤال ايتديكه سن بر نجار ايدك ايو دروكرلك بيلور ايدك تدبير مملكتى وامور سلطنتى كيمدن اوكرندك * اولدخى جواب ويرديكه عنايت ربانى بكا دولت عقل ارزانى بيوردى جهانداراق تعليمنده هيچ دقيقه مهمل قومدى

﴿ بيت ﴾

(خردچون دفتر تلقين كشايد * زمن آن دروجود آيدكه شايد)

(مثر) كليله ايتدى ملوك دوكلى ارباب فضل كرامتله مخصوص قيلمزلر * بلكه اكثر خواص ارثله يا اكتساب ايله درجهٔ تقربه يتشوب التفات پادشانه ايله اختصاص بولمشلر * چون سنكله شير ميانده نه سابقهٔ موروثى ونه وسيلهٔ مكتسبى واردر * اكثر احتمال بودركه عواطف وعوارفندن محروم اوله‌سن * و بومعنى موجب شماتت اعداوشئامت احبا اولوب دشمنكاملر دفترنده مرقوم اوله‌سن * دمنه ايتدى هر كمسه كه عتبهٔ ملوكده دوجهٔ رفيعه‌يه تدريجله ايردى * واكا اول مرتبه مشقت فروان وتربيت سلطانله ال ويردى * بندخى همان اول پايه‌يى جست

وجو * واول سببدن روز وشب قدم طلبله وادئ تعبده تك وپو ايدرم * وعذاب بسيار چكديكمه وشراب بدكوار ايچديكمه اول چاشنى باعث اولمشدركه بادهٔ لذتله جام كام وارزو طولمشدر * بيلورم كه هر كيمسه كه دركاه ملوكه ملازمدر * بو بش قاعده‌يى رعايت اكا لازمدر * اوّل بودركه شعلهٔ آتش خشمى آب حلم ايله تسكين ايده * ايكنجى * اغواى شيطان هوادن حذر ايليه * اوچنجى * حرص فريبنده‌يى وطمع فتنه انكيزى عقل رهنمايه مستولى قيليه * دردنجى * سوانح امور ومصالح جمهورده عنان صدق واستقامتى الدن قومیه * بشنجى * حوادث وقايع كه واقع اولور رفق ومدارا ايله تلقى قيله * هر ذاتكه بو صفاتله متصف اوله * هر آينه روى عروس آمالنى آيينهٔ دوراندە احسن احوال اوزره معاينه قيله * كليله ايتدى فرضا كه مقرب حضرت اوله سن * نه وسيله ايله منظور عين عاطفت اولورسن * ونيچه هنر ومعرفتله درجهٔ رفعت وشرف كرامت بولورسن * دمنه ايتدى شويله كه تقرب حضرت ومحرميت آستانهٔ دولت ميسر اوله * بو بش خصلتى كنديمه لازم قيلورم

* اولا * اخلاص تمامله خدمتنه ملازم اولورم * ايكنجى * جل همتى اكا متابعته مقصور قيلورم * اوچنجى * احوال وافعالنى صورت استحسانده كوستريرم * دردنجى * چون بر امره خوض ايده كه حقه قريب اوله * وصلاح حال ملك وملكى انده ملاحظه قيلم انك ديده ودانده مزين * وفوائد ومنافعن نظرنده روشن ومتبين قيلورم * تا سدادرأى صواب ارشاديله شاد اوله * بشنجى * بر امره شروع قيلسه كه عاقبتى وخيم اولسه واندن ملك وملكنه ضرر عظيم لازم كلسه كلام شيرين واداى رنكين ورفق تمامله مضرتن اعلام ايدوب وخامت خاتمه‌سندن خبردار ايدرم * وهر كاه كه پادشاه بنم هنرلرمدن اكاه اوله بى شبهه بنى منظور عنايت ومخصوص رعايت قيليسردر * وپيوسته صحبتمه راغب ونصيحتمه طالب اولسر * كه هيچ بر هنوراى

پردهٔ خفاده قالمز * و بر هنرور زیبت و تقویتدن محروم اولاز ﴿ قطعه ﴾ هنر چو مشك بود مشك که نهان باشد) (جهان ز نکهت او پر بو شود ناکاه) (برو بکسب هنر کوش کز فضائل تو) (بسیط خاك پر از کفتکو شود ناکاه) کلیله ایتدی شو بله فهم اولنور که رأیك بو امر اوزره تقرر بولمشدر * وعزیمتك بو مهمك امضاسنه مصمم اولمشدر * باری تمام حذر اوزره اولکه ملازمت سلاطین امر پر خطر وکارد شوار در * حکما بیورمشلردر که اوچ امره ارتکاب ایتمز الا شول باطل که کردن فطرتی زیور فطنتدن عاطل اوله ﴿ اول ﴾ تقرب سلطانه قصد ایتمك ﴿ ایکنجی ﴾ کمان تر یا کله سم ایچمك ﴿ اوچنجی ﴾ عورتلره سرنی کشف ایتمك علما پادشاهلری کوه بلنده تشبیه ایتمشلردر که اکرچه معدن انواع جواهر وقلمزاتدر * اما مسکن مار و پلنك وسائر موذیاتدر دیمشلردر که مصاحبت سلطان مثابهٔ بحر بیکراندر * بازرکان که سفر دریا اختیار قیلور * یا سود بسیار اله کتورر * یا غرقاب بواره کرفتار اولور

﴿ بیت ﴾

(بدریا در منافع بی شمارست * اکر خواهی سلامت درکنارست)

(نثر) دمنه ایتدی اکرچه بیوردیغك محض نصیحت وعین حکمتدر * واقعا صحبت سلطان آتش سوزاندن عبارتدر * وفی الحقیقه تقرب ملوك خطر جاندن کنایتدر

﴿ بیت ﴾

(از صحبت پادشه بپرهیز * چون هیزم خشك از آتش تیز)

(نثر) فاما هرکسه که مجاهده یه ارتکاب ایتمز مخاطره دن خوف ایدر * عروس دولتی کنارنده مشاهده ایلمز کیدر

﴿ بیت ﴾

(از خطر خیزد بزرکی زانکه سودیك چهل)

(بر نبندد کر بترسد از خطر بازارکان)

(نثر) دیمشلردر که اوج امره شروع ایتمك متعذردر * الا علو همتله * عمل سلطان وسفر دریا * ومغالبت اعدا * چون بن کندیمی دون همت اکارم نیچون خدمت سلطانه جرأت ایلرم

﴿ مثنوی ﴾

(چون بازوی همتم چنینست * هرچه طلبم درآستینست)

خواهی شرف بزرکواری * می کوش بهمتی که داری * فی الجمله بهرچه دست سایی * همت چه قدر بود برایی * کلیله ایتدی اکرچه بن که بو تدبیره مخالف و بو فکری منکرم * اماچون عزمك بو امرده جازم والبته بو رأیی امضا ایتمکده لازمدر * الدن نه کلور مبارك اولسون * ﴿ بیت ﴾ ایشتمزسن چو پندین خیرخواهك (سلامت اول بوری وار اشته راهك (نثر) دمنه کلیله یی وداع ایدوب کتدی * ودخول حضرت شیره جرأت ایتدی * چون شیری ایراقدن کوردی * وظایف دعا وثنایی صدای بلند ایله ادا ایدوب مقابله سنده طوردی * شیر بو کیمدر دیو ارکان دولتدن صوردی * ایتدیلر نیره فلاندر که بر زمان ملازم درکاه فلك اشتباه ایدی * شیر کیم ایدوکن تشخیص ایتدی * وحضورنه دعوت ایدوب وایتدی * قندهسن ونه عملدهسن * دمنه ایتدی ﴿ بیت ﴾ غلام حلقه بکوشم قپکده بن بنده) (درکده نیجه قولك وار بریسی یم بنده) کمترین بندکان شاهم پدرم آیینی اوزره ملازم درکاه عالمپناهم * وآنی قبلهٔ حاجات وکعبهٔ مرادات ایدینوب منتظرم که اکر بر مهم ظاهر اوله * وحکم همایون شرف صدور بوله کمال فکر صوابله کفایت کوسترم * ورأی روشنله اکا خوض ایدم * نته که ارکان دولت ومقربان حضرتده کفایت بعض مهماتده احتیاج واقع اولور * شاید که درکاه پادشاهیده بر مهم حادث اوله که زبردستلر اهتمامیله تمام اولنه (ع) اندرین راه چو طاووس بکارست مکس * بر فعل که سوزن تحیقدن ظاهر اولور * نیزهٔ جوشن کذارانك

تحصیلنده قاصردر و بر امر که قلمتراش ضعیفدن صادر اولور شمشیر آبدارانك ایتمامنده مقصردر ﴿ مثنوی ﴾ بتورمز رشته سوزن ایشنی هیچ) (نه دکلو تاب و برسکده اولور پیچ) (کرکقان دوکمکه شمشیر خونریز) (کهر دلمکلکه الماس سرتیز (نثر) هیچ بر خدمتکار هرچند که بیقدر و بی اعتبار اوله * جلب منفعت ودفع مضرتدن خالی دکلدر * اول چوپ پارهٔ خوار که طرف رهکذارده پایمال وخاکسار یاتور * محتملدر که بر کون بر مصلحته و یا بر منفعته یرایه * هیچ اولمزسه احتمالدر که اندن بر خلال ایدهلر * تا آنکله متعرضمانی اوساخدن آریدهلر

﴿ بیت ﴾

(لر بوی کلی نیاید ازما * هم هیزم دیکرا نشایم)

(نثر) شیر چون دمنه نك تقریر بی نظیر وتعبیر دلپذیرین ایشتدی * فصاحت و بلاغتن زیاده تعجب ایتدی * وارکان دولتنه توجه ایدوب ایتدی * مرد هنرمند اکرچه کم مقدار اوله * اما عقل ودانشی بی اختیار فضائلن اظهار ایتمسه اولمز * علو آتش کبی هرنقدر پست اولسه علوه میلن قومز ﴿ بیت ﴾ خوش دیمش بونی مرد حکمتدان) (هنر اولمزنته که مشك نهان ﴿ بیت ﴾ انرا که نشان عشق یارست) (بر ناصیهٔ وی آشکارست (نثر) دمنه بو سوزدن شاد اولدی * و بیلدیکه سحر وافسونی شیره تأثیر قیلدی * ونیرنك وفریبی بغایت مؤثر کلدی * دهان فصاحتی آچدی * ونصیحته آغاز ایدوب ایتدی * پادشاهك کافهٔ خدم وعامهٔ حشمنه لازمدر که واقع اولان وقایعده عقل درّاکه وفهم وادراکاری مقدارنجه تأمل ایلیهلر * وهر برینك معیار فکر واعتبارنده تمام عیار واقع اولانی عرصهٔ عرضه یتشدیروب شرایط مناصحه ده مسامحه یی روا کورمیهلر * تا ملك اتباع واشیاعنك حقیقتنه مطلع اوله * وهر برینك مقدار رأی وتدبیر وصفای قلب وخلوص ضمیرینه واقف اولوب هم انلرك خدمتلرندن منتفع اوله * وهم لیاقت واستحقاقلری حسبنجه رعایت قیله * نته که دانه مادامکه پردهٔ خاکده نهان اوله کمسه انك تربیتنه

اهتمام ایتمز * چون نقاب خا کدن یوز کوستره وخلعت زمردینله کریبان زمیندن باش چیقاره اول نهال میوه‌دار ودرخت نفع رسان ایدوکی معلوم اولور * لاجرم آنی پرورش قیلورلر * وانک ثمره‌سندن منتفع اولورلر * تقویت ارباب فضل بابنده اصل تربیت ملوکدر * پادشاهلر اهل فضلدن هرکیمه که نظر عاطفت بیوررلر تربیتلری قدر اندن فائده ومنفعت کوررلر

﴿ بیت ﴾

(من همچو خار وخاکم وتو آفتاب وابر)

(کلهسا ولالهادهم ار تربیت کنی)

شیر ایتدی هنرمندلره نه کیفیتله تربیت اولمق کرک * وانلردن نه وسیله ایله منفعت اولمق کرک * دمنه ایتدی بو فصلده اصل بودر که پادشاهلر نسبی قویوب حسبه التفات ایلیه‌لر * وچهرهٔ حاللری خال فضل وکمالدن خالی اولنلر هرچند که عظام بالیه وآبا واجداد ماضیه‌یه توسل وتمسك ایدهلر * منظور عین اعتبار قیلیه که آدمی هنره منسوب اولمق کرك * پدره منسوب اولمق فضیلتدن محسوب دکلدر * وارباب فضل قتنده کمال نسب مطلوب دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ ازهنر خویش کشاسینه‌را (مایه مکن نسبت دیرینه‌را) (زنده بمرده مشوای ناتمام) (زنده بکن مردهٔ خود زانام از پدر مرده ملاف ای جوان) (کرنه سکی چون خوشی از استخوان (نثر) موش باوجود که انسانله همخانه‌در اذیت ومضرتی سببیله قتلنی واجب کوررلر * و بازکه غریب و بیکانه‌در چون آندن منفعت احتمالی و یرلر اعزاز واکرامله الاوزره کوتوررلر * پس ملك کرکدر که بو آشنا و بو بیکانه‌در دیمیه * بلکه اهل فضل وفرزانه طلب ایلیه * وتدبیر اموردن غافل وزبور هنردن عاطل اولنلری هنرمند فاضل وخردمند کاملدن ترجیح ایلمیه که خردمندز منصبن بی خردلره ویرمك همان حلیهٔ سری پایه بند * و پیرایهٔ پایی سره پیوند ایتمکدر (ع) التاج للرأس والخلخال للقدم

(بیت)

﴿ بيت ﴾

(نكويى بابدان كردن چنانست)
(كه بد كردن بجاى نيك مردن)

هرديارده كه اصحاب فضل پايمال * وارباب جهل صدر نشين صفهٔ اقبال اوله * هم ملكى و بال عظيمه كيروب * من قلد انسانا وفى رعيته من هو اولى منه فقد خان الله ورسوله وجماعة المسلمين) حديثى موجبجه مستحق عتاب وعقاب بارى وهم مملكتده خلل كلى طارى اواوب اول حالتك شآمتى شاه ورعيته سارى اولور

﴿ بيت ﴾

(هماى كوممكن سايهٔ شرف هركز)
(دران ديار كه طوطى كم از زغن باشد)

چون دمنه نصيحتدن فارغ اولدى شيرآنى التفات شاهانه ايله مخصوص قيلوب جملهٔ خواص حضرتندن قيلدى * وصحبت ونصيحتيله انس والفت ايدوب امهات مهماتى وعظايم مصالحى انك مواعظ ونصايحنه مبتنى قيلدى * دمنه دخى روشن عقل وكياست ودانش وفهم وفراستى فهرست ديباجهٔ خدمت وملازمت ايدوب آز وقتده محرم حرم سلطنت اولدى * واصلاح امور مملكتده مدار عليه ومشار اليه اولوب رتبهٔ وزارت بولدى * بر كون وقتى مساعد وزمانى موافق كوروب خلوت طلب ايتدى وايتدى مدت مديده دركه ملك بر كوشه ده مقيم اولوب * وبركت حركت ونشاط شكاردن بريدر * بنده نك خاطر فاترينه خطور ايدركه موجبى ندر بيلم * وسر انكشت تدبير ايله اول عقده نك حلنه مشغول اولم * شير قصد ايتديكه حال هراس وخوفى دمنه دن مخفى طوته بو اثناده ناكاه اتفاق شتربه بر بانكه بلند ايتديكه صيت صدمت وصلابتى آفاقى طوتدى * شير چون بو صداى مهيبى ايشتدى * قلبنه بر مرتبه خوف وخشيت غلبه ايتديكه عنان تمالك وقرارى قبضهٔ اقتدار واختيارندن كتدى * ناچار رازنى دمنه يه اظهار ايدوب ايتدى * بنم سبب دهشتم بو آواز

مهيبدركه ايشدرسن * وموجب حيرتم بوصداى صعب بانهيبدركه مشاهده ايدرسن * اكرچه بيلمزم بو كيمك آواز يدر * اما ظنم بودركه صاحبنك قوت تركيبى آوازينه مناسب اوله * اول تقديرجه بزه بو مقامده خرام حرام اندر حرام اولور * دمنه ايتدى خاطر عاطر ملكه بوندن غيرى باعث تفرقه وارميدر * شير ايتدى سبب حيرت بو يتزمى * وموجب وحشت ودهشت اولمغه كفايت ايتزمى * دمنه ايتدى بوقدر نسنه ايله مكان موروثى جلا قلمق * ووطن مألوفدن جدا اولمق جدانا معقولدر * آوازه نه اعتبار ونعره نك نه مقدارى واركه موجب ترك ديار اوله * اصحاب دولت عموما وار باب سلطنت خصوصا كوه شامخ كبى ثابت وراسخ اولمق كرك * تا اركان دل وايوان خاطرلرى هر باد ايله متزلزل اولميه ﴿ بيت ﴾ كشى سنكين كرك مانند كهسار) (كر كز يل كبى اولمق سبكبار ﴿ بيت ﴾ تا زهر بادى بجنبى پا بدامن كش چو كوه) (هر كه تمكين بيش دارد بيشتر دارد شكوه) اكابر بيورمشلردركه مهابت صوت وضخامت جثه يه اعتماد ايتمامك كرك كه هر صورت معنى يه دلالت قيلمز * وهر ظاهر نمودار باطن اولمز نى هرچندكه فربه اوله چوپ لاغر له شكسته وكلنك نه قدر عظيم وجسيم اوله چنكال باز ضعيف ونحيف ايله دلخسته اولور * هركسه كه جسامت جثه يه اعتبار قيله اول بنده كرفتار اوله كه اول روباه اولمشدر * شير ايتدى نه وجهله اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ دمنه ايتدى روايت ايدرلركه بر روباه بر بيشه ده كيدردى * ودغدغهٔ جوعدن اطرافى كشت ايدوب طعمه انديشه ايدردى * اتفاق بر درخت قربنده كلديكه اكا بر طبل آصمشلر ايدى * وصدمت باد سختله اول درختدن برشاخ حركت ايدوب اول طبله طوقنوردى * واندن آواز سهمكين ظاهر اولوردى * روباه كوردى برخروسى باشنده تاج كاوسى وا كننده لباس طاوسى بر چمنزارده كزر * وهزار عز وناز ايله تبختر واهتزاز ايدر * بركوشه ده كمين ايدوب آنى صيده مترصد اولدى *

بو اثناده ناكاه آواز طبل كوشنه ایردی نكاه ایتدی كوردیكه برجثهٔ غریب اندن آواز مهیب كلور * قوهٔ طامعهٔ روباه هیجان ایدوب خیالنه بو خلجان ایتدیكه هر آینه بونك كوشتی و پوستی صوتنه مناسب اولسه كرك * فی الحال كمین مرغدن چقوب جانب درخته توجه ایتدی * خروس واقعه‌دن خبردار اولوب كنار نججه ته‌یتدی * روباه هزار محنتله بالای درخته چیقدی * وندان طمعله طبلی پاره‌لدی ایچنده بادهوا واوستنده چوب خشك و پوست بینوادن غیری نسنه بولمدی * اتش حسرت خرمن جانن یاقدی * وفوارهٔ دیده‌سندن آب ندامت فراوان اقدی * وكندو كندویه زبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی * دریغ بو صورت بیمعنی یه آلدندم * یوحیف بو خیال محالله صید حلالم الدم چیقاردم ﴿ قطعه ﴾ دهل در فغانست دائم ولی) (چه حاصل چواندر میان هیچ نیست) (كرت دانشی هست معنی طلب) (بصورت مشوغره كان هیچ نیست (نثر) بومثلی انكیچون كتوردمكه ملك آواز مهیب وهیكل غریبله مضطرب اولیه * وذوق شكار ولذت حركتدن واز كلیه * اكر فرمان عالی شرفصدور بواورسه بوصدانك صاحبنی واروب كورم * وواقع حالی بیلوب عنقریب عز حضور موفورالحبوره خبر صحیح كتورم * طبع شیره تدبیر دمنه موافق كلوب بموجب فرمان اولجانبه روان اولدی * اما چشم شیردن نابدید اوله جق شیر تأمل بحرینه طالدی ودمنه‌یی ارسال ایندیكنه ندامت ایتدی وكندو نفسنی ملامت ایدوب ایتدی *عظیم خطا ایتدم وعجب ناسزا حركت ایلدم * حكما بیورمشلردر كه ملوكه واجبدركه طقوز طائفه‌یی محرم اسرار ایتمیه‌لر * ومهمات خاصه‌سندن كتمانی لازم اولان اموری انلره اظهار ایتمیه‌لر * اول * هركسنه‌كه دركاه پادشاهده بی جرم وجنایت جرعهٔ ملامت نوش ایتمش اوله * وبی استحقاق عتاب چاشنی عقاب طاتمش اوله * ایكنجی * اولكه مالی وحرمتی ملازمت پادشاهده هبا اولمش اوله * ومعیشت زندكانیسی تنك اولوب بی برك ونوا قالمش

اوله * وجنجی * اول کمسنه که منصبدن عزل اولنوب نظر عاطفت شاهانه‌دن بعید * ونو ید عملدن بالکلیه نا امید اوله * دردنجی * شریر فتنه‌جوی ومفسد عیبکوی * بشنجی * شول مجرمکه یارانی شراب عفو ایچمش اوله * واول خمار عقوبت چکمش اوله * التنجی * اول کنهکار که ابنای جنسی کوشمال بوله * وا کا انلردن زیاده واقع اوله * یدنجی * اول خدمتکار که کمال استقامتله خدمت قیله * وعواطف خسروانه‌دن محروم قاله وغیریلری بی سابقهٔ خدمت شرف تربیت بوله (سکزنجی) اول شور بخت که پادشاهه مضرتده کندویه منفعت تصور ایلیه * طقوزنجی * اول کمسنه که درکاه شاهده شرف قبول بولیوب عدوی دولتی قتنده کندوسن مقبول بیله * ماوالکر کدر که طوایف حزبوره‌یه افشای راز ایتمکدن احتراز ایلیه‌لر * واصل بودرکه برکسنه‌نك دین ودیانتن وصدق وصیانتن کرات ومراتله آزمایش ایتمه‌دن محرم اسرار ایدنمیه‌لر

* بیت *

(راز مکشای بهرکس که درین مرکز خاك)

(سیر کردیم بسی محرم اسرار نبود)

(نثر) پس بومقدمات موجبنجه دمنه‌یی امتحان ایتمه‌دن اظهار اسرارده تعجیل فکر غیر سدید * وجانب خصمه ارسالده استعجال خودروش حزم واحتیاطدن بغایت بعید ایدی و بو دمنه زیرك شخصه بکزر باوجودکه نیجه روزکاردرکه درکاهدن مهجور ایدی) اکر عیاذا بالله قلبی خار آزارله خراش اولمش اوله بو فرصتده برخیانت ایدوب محتملدرکه برفتنه قوپره * یاخود خصمك قوت وشوکتن بندن غالب کوروب انك خدمتنه راغب اوله وواقف اولدیغی اسراردن انی کاه قیله * و بالجمله بوفعلك مفاسدی غایت چوقدر * وتدارکنه قابلیت یوقدر چون الحزم سوء الظن * مضمونیله عمل ایتمدم * وفحوای بیت حکیمدن

* بیت *

(بد نفس مباش وبدگمان باش ❊ وزفتنه ومكر در امان باش) تجاوز ايلدم ❊ اكر بو رسالتدن بكا بر آفت مترتب اوله لايقم ❊ بلكه بيك اول قدره مستحقم ﴿ بيت ❊ باخودم بد كرده ام بد كرده ام) (ازكه نالم چون كنه خود كرده ام) برنيجه زمان كندو بى بو مقوله افكاره اوردى ❊ واضطرابندن بيقرار اولوب كه طورديكه اوتوردى ❊ وشاهراه انتظارده چشمى چار اولوب مترصد اخبار ايديكه ناكاه پيك كلدى ❊ ودمنه نك قدومى خبرين و يردى شير برمقدار متسلى اولوب تاب وتب اضطرابى زائل اولدى ❊ برمدتدنصكره دمنه كلدى لوازم خدمت ومراسم ثنا ومدحتى ادا ايتدكدنصكره ايتدى ﴿ مثنوى ﴾ فلك دائم بانى بوكسون طبوكده) (سعادت كون كبى طوغسون قپوكده) (سكا ياوز صنان بولماسون ايلك) بلا او باشى اولسون بو بنده يوك (نثر) اى شهريار هفت كشور ❊ اول جانوركه صدمت آواز ورعد صلابتى سمع همايونه كدر ❊ ومزاج مباركه درد سر و يرمشدر) بركاو ايمش كه بو بيشه حواليسنده چرايه مشغول ايمش) انها بقرة صفراء فاقع او نها تسر الناظرين) اكرچه يال و بال وقد وقامتى بينظير ❊ ورنك وفر وزيب وصورتى دلپذيردر ❊ اما خلعت همتى قامت خلقتندن قصيردر ❊ خورد وخواب وعلف وآبدن غيرى يه ميل ايتمز وتمام همتى دائرهٔ حلق وشكمندن اوته كيتمز ❊ شيرايتدى مقدار قوت وقدرتنى نيجه فهم ايتدك ❊ وحدت شوك وشوكتنى نه درجه مشاهده قيلدك ❊ دمنه ايتدى آنده شوكت ونخوت كورمدم ❊ تامرتبهٔ قوتنه استدلال قليدم وضميرعده آندن خوف ومهابت بولمدم ❊ تا زياده احترامنى لازم بليدم ❊ شير ايتدى انى ضعفنه حمل ايتمامك كرك ❊ وانكله مغرور وفريفته اولمامق كركدركه باد سخت اكرچه كياه ضعيفه ضرر ايتمز ❊ اما قوى درختلرى زبو وزبر ايلر مبارزان ميدان شجاعت خصملرن تا كفهٔ كفايتنده تمام عيار بولميه لر وزنه المزلر ❊ وآنلره قوت وشوكت اظهار ايلمزلر (مصراع)

باز از پی صعودی نماید آهنك (ع) پر بان آچه‌می شهباز شكار مكسه (نثر) دمنه ایتدی ملك انك امرنه اولقدر التفات بیورمسون * وآنك جانبن چندان حسابه الماسون * كه فراستله مرتبهٔ كمالن بیلمشمدر * وحقیقت حالنه بالكلیه مطلع اولمشمدر * اكر رأی عالم آرا اقتضا قیلورسه * وفرمان قضا جریان نفاذ بولورسه * بن بنده واروب تقریر دلپذیر ایله مزاجنه كیرم * وزنجیر تسخیر ایله كشان كشان پایهٔ شاه جهانكیره كتورم تا سر ارادتی خطهٔ اطاعته قویه)وآینهٔ دلدن ژنكار مخالفتی یویه وكر اذعانی میان جانه چكه * وتخم اخلاصی زمین اختصاصه اكه ﴿ بیت ﴾ دعوتیله مسخر ایدم آنی)(آستانكده چاكر ایدم آنی (نثر) شیر بوسوزدن شاد اولدی * ودعوت كاوه اشارت بیوردی * دمنهٔ پر فتنه شتربه قتنه كلدی * جری الجنان وفصیح البیان بی تردد وتأمل مصاحبتنه آغازقیلدی * وبعد السلام فتح كلام ایدوب ﴿ بیت ﴾ دیدی اولنه پرندر قدومك)(نه باعث اولدی ترك مرز بومك (نثر) بومقامه كلكه نه سبب حادث اولدی * وطرح رخت اقامت ایتمكه نیجه علت باعث اولدی * شتربه قلب صافی ایله جواب شافی ویروب صورت حالی بر بر مرأت خیالنه خامهٔ تقریر ایله تحریر وتصویر ایتدی * دمنه احوال شتربه‌یه واقف اولیجق ایتدی * بو اقطار واصقاعك مالكی وبو بیشهٔ سباعك ملكی برشیر دلیردر كه شیر آسمان آنك هیبت هیئتندن بر كربهٔ ناتوان و پیل دمان شكوه شوكتندن بر بیشه كبی لرزاندر بنی خدمت رسالت ایله ارسال ایدوب بیوردیكه سنی آنك حضرتنه دعوت ایدم وبومنوال اوزره مثال ویردیكه اكر متابعتده مسارعت ایدرسن * تا بوغایتدلك باب ملازمتده واقع اولان تقصیراتكی صحیفهٔ ضمیر جام جهانما نظیرندن آب صفح وعفوله محو ایلیه * واكر تمرد یا تردد ایدرسن علی الفور دونم كیدم * وماجرایی علی ماجری رأی عالم آرا وفكر كشور كشاسنه اعلام وانها ایدم * شتربه چون نام شیر وسباعی ایشتدی

غایت وهمندن اطاعتدن غیری چاره بولیوب ایتدی* اگر بنی سیاستدن امین قیلورسـك * ودفع شور وشر وضرر نه ضامن اولورسـك فرمانکه مطیـع اولورم * ووسـیلهٔ مرافقتکله شرف خـدمت وکرامت ملازمت بولورم * دمنه ایمان غلاظ وشـداد ایله کاره اعتماد واعتقاد ویروب معیت ایله جانب شیره متوجه اولدیلر * درگاه شیره قریب وار یجق دمنه ایلرو واردی کاولك قدومنـدن خبر ویردی * بزماندنصکره کاو کلدی شرایط خدمتی یرینه کتوردی * شیر حال وخاطرن صوردی بونواحی یه قچن کلدك وکلمکه نه باعث اولدی دیدی * کاو سر کذشتن بالتمام حکایت ایتدی * شیر ایتدی ای مهمان گرامی * ع * خوش آمدی وعلیك السلام والاکرام * همان بومقامده آرام ایله تا شفقت واکرامزدن بهره منداوله سن ومرحمت وانعامزدن نصیب تمام بوله سن * که بزم ابواب فتوح عنایتمز حرم حمایتمزه مفتوحدر* ومائدهٔ پر فائدهٔ رعایتمز ملازمان آسـتان دولت وسـعادتمزه مبـذول ﴿مثنوی﴾ درین مملکت گر بکردی بسی * زما در شکایت نیابی کسی * در اول بکاری که نیت کنیم * نظر در صلاح رعیت کنیم کاو مراسم دعا وتحیت ولوازم ثنا ومدحتی یرینه کتوردی * وکمر خدمت وعبودیتی طوع ورغبتله میان جانه بند ایتدی * شیر دخی اکا رتبهٔ تقرب ارزانی بیوروب روز بروز مرتبه سن زیاده قیلدی * واعزاز واکرام واجـلال واحترامنده قصور قومدی دائم احوالن تفحص واخلاقن تفرس ایدوب * ومعیار عقل ودرایه سن ومقدار تمیز وتجربه سن تجسس ایدردی * کوردیکه کمال عقل وکیاسـتله معروف وتمام فهم وفراستله موصوف * هر چندکه تمیز اخلاق وتشخیص اذراکنده مبالغه قیلدی* وفور درك دانش وشمول فهم دور اندیشـنه اعتمادی زیاده اولدی

﴿ مثنوی ﴾

(نکو سیرتش دیدوروشن قیاس * سخن سنج ومقدار مردم شناس)

(جهان دیده ودانش آموختــه * سفر کرده وصحبت اندوختــه)
(نثر) شیر هزار تأمل ومشاوره و بسیار تفکر واستخاره دنصکره کاوك رتبهٔ تقرّبن زیاده ایدوب محرم اسرار ومظهر احکام وآثار ایلدی * کاودنی تنفیذ احکام حکومت وتمشیت مصالح مملکت * وضبط ثغور وتدبیرامور جمهورده بردرجه ده اثار کفایت اظهار ایتـدیکه خدمت شیرده ساعت بساعت رتبت وقربتی زیاده اولوب * برمرتبه یه ایرشدیکه زمرهٔ ارکان دولت * وجملهٔ اعیان حضرتندن تجاوز ایلدی * دمنه کوردیکه شیر درجهٔ رفعت کاوی کردونه یتوردی * واجلال واکرامن دائرهٔ اعتدالدن کچوردی * ومباشرت امورده اکا مقدار وبرمز اولدی ومشاورت آراده اکا اعتبار قیلمز اولدی * دست حســد بصر بصیرتنه سرمهٔ نفرت چکدی * وبرق خشم خرمن دماغنه شعلهٔ غیرت براقدی *
﴿ بیت ﴾ طوتوب ژنك حســد آینه سنی) (کل ایتدی غیرت اودی سینه سنی)

﴿ بیت ﴾

(حسد هرجاکه آتش برفروزد * هم از اوّل حسود انرا بسوزد)

خواب وقراری کتدی * وراحت وسکون ساحت سینه سندن رختنی کوتوردی * کله وشـکایت واضطرابنی حکایت ایچون کلیله خدمتنه کلدی * وایتدی ای برادر ضعف رأی وسوء تدبیریمی کوررمیسنکه تمـام همتی خدمت شـیره مقصور ایتدم * لطف وحیـله ایله کاوی خدمتنـه کتوردم * اول حضرتنده قربت ومکانت بولدی وجمیـع ارکان دولتنـدن ممتاز وسرافراز اولدی * بن منزلهٔ محلمدن ومرتبهٔ اوّلمدن تنزل ایتدم * کلیـله جواب ویردی که (ع) جان من خود کردهٔ خود کرده راتدبیرچیست) بوتیشهٔ بلایی پایکه ینه کندك اوردك * وبو غبار فتنه یی ینه سن قالدردك * سکا اول منصوبه اولمشـدرکه اول زاهده اولمشـدر دمنه ایتـدی نه وجهله او لمشـدر اول

❊ حكايت ❊ كايله ايتدى روايت ايدرلر كه پادشاهلردن بريسى برزاهده بركسوت زيبا وخلعت ديبا عطا قيلدى*وبردزد طرار عيار كه قادر ايدى حصار كيوانه نقب اوريدى) وديدهٔ زهره دن سرمه يى قاپيدى) بوحاله مطلع اولوب عرق طمعى حركته كلدى ❊ وخيال خلعتله خلوت زاهده واروب دست ارادتله دامن خدمتنه تشبث ايتدى ❊ وتعلم آداب طريقت واطوار حقيقتده جد تمام كوستردى ❊ تا اول حيله ايله محرم خلوتى اولوب بركيجه فرصت بولوب خلعتى كوتوردى وراء بيابانى طوتدى * چون صباح اولدى زاهد خلوتى خلعتدن خالى ومريد جديدى غائب ونابديد بولدى) بيلديكه اول كوتاه آستينك دراز دستلكيدر (ع) درازدستئ اين كوته آستينان بين) جستجو ايچون شهره متوجه اولوب كيدركن يولده كورديكه ايكى نخچير بربرله جنك ايدرلر * وسروسرولريله بربرينى اوروب مجروح ايدرلر ❊ بوحالده كه اول ايكى خصم تيزچنك بربريله جدالده ايدى* وهر برينك اعضاسندن قان روان اولوردى ❊ برروباه حريص كلوب اول اقان قانى يلار ايدى ❊ ناكاه بونلر طوقشوركن ❊ و بربريله باش اوروشوركن ❊ روباه ميانه راست كلدى * وطرفيندن محكم ضرب يتشوب دام هلاكه كرفتار اولدى * زاهد بوصورته زياده تعجب ايتدى * واندن عبرت آلوب وتجربه حاصل قيلوب يولنه كتدى ❊ وشب هنكام شهره ايردى وابواب شهرى بسته كوردى متحير قالدى* زاهد بيچاره كبوتر آواره كبى اطراف شهرى طواف ايدوب اقامت ايچون برمقام تجسس ايدركن * مكر بركوچه ده برزن روزنهٔ خانه سندن نظاره ايدركن نظرى زاهده راست كلدى * سركردانلغندن مرد غريب ايدوكن بيلوب منزلنه دعوت قيلدى ❊ زاهدده دعا ايدوب دعوته اجابت ايتدى ❊ اول كاشانه كوشه سنده برير كوستردىلر اوتوروب اوراد واذكارنه مشغول اولدى) مكر اول عورت ناپاك

وبدكردار ایدی) وفسق وفجور ایچون مهیا کنیزکاری وار ایدی
﴿ بیت ﴾ ویردی هر برینه دورلو زینت) (کزردی هر کیجه صحبت
بصحبت) (نثر) اول جوارینك بریسی که شمهٔ جمال باکمالی) حوران
جنانه جلوه تعلیم ایدردی * وآفتاب عالمتاب عذارندن آتش غیرت
ایله یانوب کیدردی * چشم عاشق کشی سینهٔ عشاقی خدنك غمزه یه
نشانه قیلمشدی * ولب جانبخشی تلخکاملره تنك شکر کبی حلاوت
ویرمشدی ﴿ مثنوی ﴾ قر همشهری سیدی غبغبینك) شکر همشیرهسی
شیرین لبینك) کاینه سنبل قیلمش پریشان) آصلمش برقاینه بیك دل
وجان) لبندن لعلك اولمشدی پریسنك) دهانندن شکر قالمشدی دلتنك
(نثر) برجوان زیبا روی مشکین موی سرو بالا ماه سیما شیرین زبان
باریك میان ایله که ترکان خطایی چین زلفندن سنبل کبی پیچ وتابده
ونوش لبان سمرقندی شوق شکر شور انکیزندن دل عشاق کبی
اضطرابده ایدی

﴿ بیت ﴾

(رویی چه کونه رویی رویی چو آفتابی)

(زلفی چکونه زلفی هر حلقه پیچ وتابی)

﴿ بیت ﴾ حجاب اولمسه زلفین سحابی) (یاقردی آفتابی حسنی تابی)
(نثر) نطاق تعلق میان جانه بند * وطوق تعشق کردن عروس دله
پیوند ایتمشلردی * وپیوسته مهر وماه کبی برمنزلده قران * وزهره
ومشتری کبی بر برجده اجتماع واقتران ایدرلردی * جوان غیرت
عشقدن قومز دیکه غیریلر دخی اول جاریه نك جرعهٔ وصالندن
بهرهمند وبرمراد اولهلردی * وتشنکان بیابان طلب هزار تعبله چشمهٔ
زلالنه یول بولهلردی * بیت * کورمسم بردم سنی غم دردناك ایلر بنی *
غیریله کورسم همان غیرت هلاك ایلر بنی * اول عجوز بدکار
کنیزكك بو معامله سندن عاجز قالمش وکثرت خرج وقلت دخلدن

بطافت اولمشدی * اما چون جاریه حجاب حیاتی میاندن کوتورمشدی * وهوای جانانه ده نقد جان کف دسته کتورمشدی * ممتنع اولمق ممکن اولمیجق بالضروری اول جوانك هلاکنه قصد ایتدی * واول کیجه که زاهد آنك خانه سنده مهمان ایدی صحبت رتیبن ایدوب فرصت کوزتدی * وجام مالا مال شراب ایله عاشق ومعشوقی پایمال خیل خواب ایتدی * چون اهل خانه شراب خوابله مست وخراب اولدیلر * زن جاهل برمقدار زهر هلاهل حل ایدوب برماسوره یه قویدی * وماسوره نك برطرفن دهاننه وبرجانبن منخر جوانه قویوب دیلدیکه نفخ ایده تا اول زهرك بعضیسی جوانك دماغنه کیده * ناکاه اول جوان عطسه ایلدی یعنی جواندن خروج ایدن بخار قوتیله زهرك کلیسی کاوی عجوزه کتدی * وفی الحال تأثیر ایدوب هلاك وبسیط خاك وجود زن ناپاکدن پاکیزه وپاك اولدی * (ع) هم در سران روی که درسر داری) (من حفر بئر الاخیه فقد وقع فیه) زاهد بوحالی مشاهده ایتدی * واول شب بوالعجبی که روز قیامتدن اکا دراز کلمش ایدی * هزار تعبله پایانه یتوردی * تا شول وقت که زاهد صبح نورانی زاویهٔ شب ظلمانیدن چقوب محراب افق (والصبح اذا تنفس) سجاده سیله مزین قیلدی * ومضمون آیت عالی رایت (یخرجهم من الظلمات الی النور) عالمیانه روز روشن کبی معین ومبین اولدی

﴿ بیت ﴾

(یافت صفا کبند آیینه رنك * شست رخ آیینهٔ چینی زژنك)

زاهد دخی اول طائفهٔ بدنهادك ظلمت فسق وفسادندن خلاص اولوب برمنزل دخی طلب ایتدی * اتفاق برکفشکر که کندوبی زاهدك مرید معتقدلری عد اندن عد ایدردی * برسبیل تبرك آنی اوینه ایلتدی * وجماعتنه اوازم خدمت ومراسم ضیافتی کمایتبغی

وصیت ایدوب کندو بعض احبابنك دعوتنه کتدی) مکر انك خاتوننك
برجوان خوش طبع وزیبا خوی وآراسته روی ونساله موی

﴿بیت﴾

(بذله کوی وعشوه ساز وشوخ چشم وغمزه زن)
(بویله اولسه برجوان اولور بلای مرد وزن)

دوستی وار ایدی که میانلرنده بنای میل وتعلق * وقواعد مهر وتعشق مشید واستوار ایدی * انلرك میاننده دلاله برحجام عورتی ایدی که دله محتالیه مکر وحیله اوکره دردی * فن سحر ونیرنجانده برمثابه ده ایدی که رافسونله آب وآتشه امتزاج وسهیل وثریایه ازدواج ویردی * ودم کرم وکلمات نرم ایله پولادی موم * وصخرهٔ صمایی اریدوب صوم ایدردی * مثنوی * زن مکاره ایدی اهل تلبیس * مکرده آکه شاکرد ایدی ابلیس * الندهسبحه و باشنده میزر * ولیکن غول کبی رهبر شر * ایی وزدود رونی سحر ونیرنك * طشی ساده ولیکن ایچی پرزنك * هوس ایامنی کورمش کچورمش) هوا بوانده چوق یلمش یوپورمش (نثر) زن کفشکر چون داری اغیاردن خالی وعاری بولدی * فضای دماغی هوای وصال یارله طولدی) فی الحال زن حجامه کیفیت حالی اعلام ایدوب ایتدی دلبره خبر ایله که بوکیجه شکر بی غوغای مکس وصحبت بی تشویش شحنه وعسسدر (بیت) بلای شحنه اشوب عسس یوق) سنکله بندن ارتق هیچ کس یوق * نثر * اشارت دلاله ایله جوان دلدار شبانکاه حلقه وار درخانهٔ نکارده حاضر اولوب منتظر فتح الباب ایدی که ناکاه کفشکر بلای ناکهانی کبی کلوب اول بیکانه یی خانه سی اوکنده کوردی * مکرکه بوندن اسبق بوتهمت خبری سمعنه یتشمش وبحکم * من یسمع یخل * قلبنده فی الجمله یر ایتمش ایدی * بوزمانده که اول جوانی قپوسی اوکنده کوردی یقینی غالب اولوب مضمون مظنونه جازم اولدی * وعرق غیرتی مضطرب ونائرهٔ حمیتی

(ملتهب)

ملتهب اووب اوینه کلدی ❋ زن بد بختی محکم لت ایدوب تأدیب بلیغ ایتدکدنصکره برستونه بند ایدوب کتدی ❋ وکندو واروب بالین آسایشه باش قودی یاتدی) مرد زاهد بوفکرده که بوبی شفقت بی جرم وجنایت بوعورتی بوقدر لت ایتمك روش مروتدن دکلدر ❋ کرك ایدی که بن شفاعت ایدوب بوشناعتدن منع ایدیدم دیرکن ناکاه زن حجام آواز ایدوب ابتدی ای یار جفا کار بوجوانه نیچون بوقدر انتظار و یرسن کناه دکلیدر اللهدن قورق تیز یره ری وار ❋ ع ❋ فرصتی فوت ایله یوز طوتمش ایکن روزکار ❋ بیت ❋ یاررا کرسر پرسیدن یارغمست ❋ کو بران خوش که هنوزش نفسی می آید (نثر) زن کفشکر آواز حزینله آنی قتنه دعوت ایتدی وابتدی

❋ رباعی ❋

(آسوده دلا حال دل زارچه دانی)
(خونخواریٔ عشاق جکر خوارچه دانی)
(ای فاخته پرواز کنان برسرسروی)
(درد دل مرغان کرفتارچه دانی)

ای یار مهربان ناله وزارمی ایشت (و بنم حالمی معلوم ایله اندن سر زنش ایت) بوشوهر بیرحم اول شوخ چشمی قپوده کوروب ❋ ناکاه دیو دیوانه کبی ایچرو کیروب بنی لت بینهایتله بیطاقت ایتدکدنصکره بوستونه محکم بند ایدوب کتدی ❋ بیت ❋ آه کیم شرونازپروردك ❋ اولدی اوستونی خانهٔ دردك) اکر بومضروب شکستدیه مومیای شفقتك ❋ واول مجروح دلخستدیه مرهم مرحتك وار ایسه لطف ایت بنی بندن خلاص ایله ❋ ونه قدر زحمت ومحنته مقارن ایسه دخی دستور و یرکه بندن بدل سنی ستونه بند ایدم ❋ ودفعی واروب دادارمه اعتذار ایدوب کلم کیدم ❋ وسنی بندن خلاص ایدوب وضع سابق اوزره اولم اکر بن بیطاقته بو مرافقتی رواکوررسك

هم بنی رهین نعمت وهم محبوبی ممنون منت قیلورسن * زن حجام وفور محبت وغیرتندن مقتضاسنه رضا و یردی وآندن بدل کندوبی بند ایدوب انی طاشره کوندردی) زاهد بوکلاتی استماع ایتمکله سر رشته سبب جنك زن وشو هرچه کنه دوشدی بواثناده کفشکر بیدار اولوب عورتنه آواز ایتدی) زن حجام ناکاه آوازندن بیله وکیفیت حاله مطلع اوله دیو خوفندن جواب یرمدی * کفشکر هر باری که چاغردی زن حجام جوابه قدام ایتمدی * کفشکر بو حالدن غایت منفعل وآتش خشم ونائرهٔ غضبی تمام مشتعل اولوب * فی الحال نشکرده سن النه آلوب کلوب زن حجامك بورنن کسوب النه و یردی * معشوقکه کوندرکه خوش تحفه دردیدی زن ترس و بیمدن فریاد ایتیوب صبر ایتدی) وکندکندو یه ایتدی عجب حالتدر (ع عشرت دکری کرده محنت دکری دیده (شعر) غیر جنی وانا المعاقب فیکم * فکاننی سبابة المتندم) چون زن کفشکر کلوب زن حجامی دام بلایه کرفتار کوردی * بغایت ملول ودلتنك اولوب زار وزار اغلدی * و بسیار اعتذار دنصکره بندین کیدروب وضع سابق اوزره کندین بنه ستونه بغلدی * زن حجام نیجه اینسون ضروری بورنن النه آلوب کتدی * افتان وخیزان ترسان ولرزان اوینه کلدی (ع) که اغلر حیرتندن که کولردی * زاهد بواحوالك جملهسن مشاهده قیلدی * و بوامور بوالعجبدن که ورای پردهٔ غیبدن عرصهٔ ظهوره کلشیدی حیرت اوزره حیرتی زیاده اولدی * اما زن کفشکر چون برساعت کچدی دست مکر ودغابی قبلهٔ دعایه آچدی) وایتدی (مثنوی) الاها پادشاها کرد کارا * خدایا قادرا پرورد کارا) سکا مخفی دکلدر هیچ برراز دروغ وراستدر رقاتکده ممتاز * بوحلالم بکا افترا ایدوب فعل حرامله تهمت ایلدی * و برمعصیت سبیله کهبندن صادر اولمدی جزا وعقوبتی روا کوردی * الهی فضل وعنایتکدن مددقیل * و بوعضو مقطوعی که زینت

(چهره)

چهرهٔ جمالدر بكا بنه رد قيل ﴿مثنوى﴾ بنم صدقم يوزين پرنور ايله) دروغ وشك نقابن دور ايله) كيدر يوزدن طما نيني كمانك) يوزن آچ كون كبى رازنها نك) خلاص ايت دامنم تهمت الندن) بنى قورتار خلايقك دلندن (نثر) عورت تضرعده ايكن كفشكر بيدار ايدى چون نالهٔ زرق آميز ❊ ودعاء سحر انكيزن ايشتدى فرياد ايتديكه اى نابكار تبه روزكار ❊ بونه حاجتدركه ديلرسن ❊ وبونيجه مناجاتدركه ايلرسن ❊ بيلمزميسن كه فاجرلرك دعاسى اول دركاهده روا اولمز ❊ وفاسقلرك نيازى اول آستانه ده اعتبار بولمز ﴿بيت﴾ كرت هواست كه كارى زغيب بكشايند) زبان پاك ودل پاك هردومى بايد (نثر) زن ناكاه نعره ايتديكه اى ستمكاردل آزار ❊ كل قدرت الهى وفضل نامتناهى يى كوركه چون بنم دامن عصمتم بوتهمت آلايشندن پاك ايدى ❊ ايزد سبحانه وتعالى بوشكسته نك بورنن ينه عطا ايدوب درست ايتدى ❊ وبن بيچاره يى خلايق ميانده فظاعت وفضيحتدن صاقلدى ❊ مرد ساده خاطر زن فاجردن بوكلماتى ايشيديجك متحير ومتعجب اولدى وچراغ كتوروب كلدى زنى سلامت كوردى ❊ وبورنن برقرار بولدى وزخمدن هيچ علامت احساس ايتمدى ❊ فى الحال كناهنه اقرار وافتراسنه اعتراف ايدوب اعتذاره مشغول اولدى ❊ وتلطف تام وتعطف تمامله دست وپاينى بندن كيدردى) وتوبهٔ نصوح ايتدى كه من بعد بى بينهٔ باهره وبى حجت ظاهره بونك امثالى افعاله اقدام ايتميه) وهر غماز وفتنه ساز سوزيله زن پارسا وعيال پاكبازن آزرده قيلميه ❊ وبقية العمر بوزن مستورهٔ مستجاب الدعوه نك فرماندن تجاوز ايليه ❊ بوجانبدن زن حجام ستمديده ويينى بريده خانه سنه كلدى متحير كه نه حيله تدارك ايده) وبوواقعه يى شوهرينه نه صورتده كوستره ❊ وخويش وبيكانه نك سؤالنه نه طريقله جواب ويره ❊ ودوستلرينه وهمسايه لرينه بوبابده نه يوز اعتذار ايليه ❊ بواثناده حجام جامه خوابدن طوروب ❊ عورتنه صباح قريبدر آلات واسبابى

آلیو برکه فلان خواجه خدمتنه کیدرم دیدی) زن توقفله جواب ویردی واسبابنی و یرمه ده نیجه زمان مکث ایتدکدنصکره کیسه دن براستره چقروب تنها صونی ویردی * مرد حجام خشم تماملہ شب تیره ده استره یی زن جانبنه آتدی * ودشنام وشنیع کماته آغاز ایتدی * ناکاه زن فریاد ایلدی * ومدد بورنم دیو کندوسن یردن یره اوردی * حجام متحیر قالدی * اقربا وهمسایه لر حجامك اوینه جمع اولدیلر زنی خون آلوده و بینی بریده کوردیلر) حجامه زبان ملامتی دراز وانواع اطاله واصناف سرزنشه آغاز ایتدیلر * اول بیچاره حیران قالدی * نه انکاره مجالی وار ونه اقرار ایده جك حالی وار) چون چهرهٔ روز جهان افروز ورای پردهٔ ظلمتدن نمایان) وآینهٔ کیتی نمای خورشید جام جمشید کبی درخشان اولدی * بیت * چو صبح اولدی و یوز کوستردی خورشید) (فلك آلدی الینه جام جمشید) (نثر) اقربای زن جمع اولوب حجامی قاضی یه ایلتدیلر * اتفاق زاهد دخی خانهٔ کفشکردن چیقوب مرید عیار احوالنی استفسار ایچون محکمه یه وارمش ایدی چون خصمی حجام قضیه یی قاضی یه مرافعه ایتدیلر * قاضی بیوردیکه ای استاد کناه ظاهر * وسبب شرعی ثابت اولمدن * نیچون بوعورتی مثله قیلدك * حجام متحیر اولوب تقریر حجتده عاجز اولدی قاضی دخی * والجروح قصاص * نص قاطعی موجبنجه قصاص امر ایلدی زاهد چون بو حالی کوردی قاضی حضورینه کلوب ایتدی * ایها القاضی * بوامرده فکروانی ودیدهٔ فراستله نظر کافی بیورمق کرك * زیرا که بنم جامه می دزد المدی * وروباهی نخجیرلر هلاك قیلمدی * زن فاجره نك زهرمسن زهرچاك ایتمدی * زن حجامك بورنن کفشکر قطع ایتمدی * بلکه بو بلازه ابتلایه باعث بنه نفسمز اولمشدر * نظم * نه اولدیسه بزه باعث بز اولدق * جزای فعلمزدر بو که بولدق * هواغولینه اویدق یولدن آزدق * وفاسرنامه سنی اکری یازدق * قاضی حجامدن ال چکوب زاهد

جانبنه توجه ایتدی * وایتدی بو معانی بی بیان و بو مجملی ترجمان
تفصیل ایله عیان ایتمك کرك * زاهد دخی سرکذشتن من اوله الی
آخره قاضی یه حکایت ایدوب ایتدی (اکر بنده مرید جمع ایتمك سوداسی
اولمسه ترهات دزده فریفته اولمیوب) اول عیار مکار فرصت بولوب
بنم جامه می آلمزدی * وروباهك اکر حرص وشرهی زیاده اولمیوب
خونخوارلقدن فراغت قیلسه * نخجیرلرك آسیب ضربندن هلاك
اولمزدی * اکر زن بدکار جوان غافلی زهر هلاهل ایله هلاکه قصد
ایتمسه جان شیرینی برباد قیلمزدی * اکر زن حجام اول فعل حرامه مدد
کار اولمسه کفشکر انی مثله ایتمزدی * هرکسه که اساءت ایلیه احسان
توقع ایتمك کرك * وکمکه نی شکر دیلیه * تخم حنظل اکمك کرك

* بیت *

(چنین کفت دانای آموز کار * مکن بد که بد بینی از روز کار)

(نثر) بو مثلی انکچون کتوردم تا بیله سنکه بو کرداب بلا ومحنته سن سنی
آندك * و بو باب رنج ومشقتی سن سکا فتح ایتدك * بیت * سن ایتدك
کندی کلزارك پرن خار * بر بدر کاوله سن بلبل کبی زار (ع) از که
نالیم که آزماست که برماست * دمنه ایتدی بلی راست سویلرسن که
بونی بنده بکابن ایتدم ولی سن بو بابده نه تدبیر ایدرسن * کلیله ایتدی
بن اولدن سکا بو عملده موافقت ایتمدم * و بو طریقه سلوکده سکا
مرافقت کوسترمدم * حالیا دخی بو بابده کندومی برطرف ایلورم
و بوخصوصه دخل ایتمکدن تمام احتراز قیلورم * مکر سنك حقکده
بنه سن فکر ایده سن که دیمشلردر (مصراع) هرکسی مصلحت خویش
نکو می داند * دمنه ایتدی فکرم بودر که ممکن اولدیغی مقدار بذل
مقدور وصرف مجهود ایدوب کاوی پایه سندن اندورم * وحضور
ملکدن مردود ایدوب بلکه مملکتدن سوردورم که مذهب حمیتده
اهمال وتقصیره رخصت بولمزم * واکر طریق تکاسل وتغافله سلوك

ایدم ظنم بودرکه ارباب خرد ومروت قتنده معذور اولرم * اندنصکره منصب جدید دخی توقع قیلرم * وکندو حدمدن زیاده منزله طلب ایلرم * فضلای حکما بیورمشلردرکه عقلا اکربش خصوصده بذل مقدور ایده‌لر معذورلردر (اول) طلب ایتمك شول منصبی که سابقده اکا متصرف اولمش اوله‌لر (ایکنجی) پرهیز ایلمك شول مضرتدن که برکره آنی تجربه قیلمش اوله‌لر (اوچنجی) مالك اولدقلری منفعتی محافظه ایتمك (دردنجی) ورطهٔ آفتدن خلاص اولمقده مبالغه ایتمك (بشنجی) زمان مستقبلده جلب نفع ودفع ضرر ملاحظه ایتمك * بنده همان اکا سعی ایدرمکه ینه اولکی منصبم میسر اوله * وجمال حالم اول رونق ولطافتی بوله * پس طریق بودرکه کاوه‌برمنصوبه‌یکم که یاروی زمیندن وجودی نطعنی دوره) یاخود بو منزلدن رخت اقامتی بروادی یه دخی اندوره * بن اول کنجشك ضعیفدن کمتردکلم که باشه دن انتقامن آلدی * کلیله ایتدی نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ دمنه ایتدی ایکی کنجشك بردرخت کوشه سنده آشنایه طوتمشلردی * ومتاع دنیادن آب ودانه ایله قناعت ایتمشلردی برقلهٔ کوهده که اول درختك دامننده واقع اولمشدی برباشه مقام ایتمشدی که وقتهابرکوشه دن برق خاطف کبی چقاردی * وصاعقه وار طیورمرغزارك خرمن جاننه اودلر بقاردی ﴿ بیت ﴾ کهی کو بچه برمرغان کشودی * اکر پنجاه بودی درربودی (نثر) هرکاه که کنجشکار بچه کتوررلردی وصدمحنتله مرتبهٔ پروازه یتوررلردی * ناکاه اول باشه کمینکاهدن ظاهر اولوردی * وبچه‌لری بربرشکار ایدردی * کیمین یردی کیمین بچه‌لرینه طعمه ایدردی * بیچاره کنجشکاره بحکم * حب الوطن من الایمان * اول منزلدن جلا ایتمك متعذر * وبیداد باشهٔ جفا پیشه دن دخی اقامت متعذر اولمشدی (مصرع) نه روی سفر کردن ونه رأی اقامت (نثر) اتفاق ینه برکون وبرنوبت بچه‌لر قوت بولوب فروپر وبال ایله جنبشه کلمشلردی * وپدر ومادر دیدار فرزندلریله خوشدم اولوب *

(اتلرك)

انلرك پرواز واهترازلرندن شاد وخرم اولشلردی * ناكاه اندیشهٔ باشه خاطرلرینه دوشوب * بالكلیه بساط نشاطی دوروب * اضطراب تماملهٔ كریه وزاری یه آغاز ایتدیلر * بو بچه‌لردن بریسی كه علامت رشد وحدس ناصیهٔ حسنده هویدا ایدی * انلردن كیفیت‌حالی وفرحدن ترحه باعث اولان انتقالی استفسار ایتدی * ایتدیلركه ای پسر وای پارهٔ جكر

﴾ بیت ﴿

(ازما میرس كاتش دل تاچه غایتست)

(از آب دیده پرس كه اوترجمان ماست)

(نثر) پس سبب تشویش واندیشه وقصهٔ پرغصهٔ باشهٔ بیداد پیشه‌یی علی التفصیل اعلام ایتدیلر * پسر ایتدی ای پدر ومادر * حكم قضا وفرمان قدره عدم رضا اكرچه كه طریق بندكان خدادكلدر * اما مسبب الاسباب هردرده بردوا مقرر وهر رنجه برشفا میسر ایتمشدر ﴾ بیت ﴿ اولومدن غیریه هپ چاره واردر * اوكلز دنیاده نه یاره واردر * (نثر) ممكن كه اكر بوغائله‌نك دفعنده سعی بلیغ ایده سز * وبوعقده‌نك حلنده جهد تمام ایلیه سز * بوآفت بزدن مندفع وبوقساوت سزدن مرتفع اوله * كنجشكلره بوتدبیر بغایت دلپذیر كلوب * بریسی بچه‌لرك تعهد حالیچون قالدی * وبریسی بودردده دوا طلبیچون پروازه كلدی چون بوزمان طیران قیلدی * خاطرینه بوخلجان ایتدیكه آیانه جانبه كیدم * ودرد درون وحال دكركونم كیمه تقریر ایدم

﴾ بیت ﴿

(بدرددل كرفتارم دوای دل نمی دانم)

(دوای درددل كار یست بس مشكل نمی دانم)

(نثر) قضای الهی مكر برسمندر معدن آتشدن چیقوب فضای صحرایی

كشت ايدردى * كنجشكك نظرى اكا راست كلدى * چون اول شكل عجيب وهيكل غريبى كوردى * كندويه ايتدى وارايم بارى درد درونم بو حيوان بوالعجبه اعلام ايدهيم كه شايد (ع) كره از كار فرو بستهٔ ما بكشايد (نثر) پس تعظيم تماميله سمندرقته واردى * لوازم ثنا وسلام ومراسم اعزاز واكرامى يرينه كتوردى * سمندردخى غريب پرورلك ومسافر نوازلق شرايطن تقديم ايتدكدن صكره بيوردىكه بشره كده آثار ملال * وضميركده غبار انفعال وار * اكر رنج راه وشدائد سفردن ايسه برزمان سايهٔ حمايتمزده آرام ايله تا راحت اولهسن * واكر برحالتك دخى وار ايسه اعلام ايله باشدكه بزم كفايتمزله دردكه چاره بولهسن * كنجشك بيچاره حال زارنى بردرلوكه اكر سنك خاره بردهسن ايشتسه تأثيرندن پاره پاره اوليدى * سمندره شرح ايلدى (بيت) باهر كسى كه شرح دهم داستان خويش) (صدداغ تازه بردل آن ناتوان (نثر) سمندرچون بو كلمات شررباری ايشتدى كانون درونى شعلهٔ رقتله پرآذر اولوب ايتدى * غم يمه كه بن بو غمام همومى اوستوكزدن كتورهيم * وبو كيجه آنلرك خانه واشيانهلرين آتش فنايه اورهيم همان بكا منزلكدن نشان وير وبونده طورمه آشيانه كه واركه بن سنى قنده ايسك بولورم * ريش دلكه البته مرهم اورورم * كنجشك سمندره آشيانهسندن نشان ويروب علامات واماراتن بيان قيلدى ودل شادمان ونشاط فراوانله آشيانه جانبنه روان اولدى * واول زمانكه سمندر مهر آتش شفق سپهرده نهان اولوب عصافير انجم حوالىٔ آشيانهٔ آسمانده طيران قيلديلر * سمندر بنى نوعندن برجمع كثير وجم غفيرله هربرى منقار وچنكالنده برمقدار نفط وكبريت آلوب عفريتلر كبى آتش فشان آشيانهٔ كنجشكه روان اولديلر * انلرك دلالتيله خانهٔ باشهيه واروب اول زمانكه باشه بچهلريله كريبان خوابه باش چكمش * وصياد اجل ديدهٔ بصيرتلرينى سوزن غفلتله ديكمش ايدى (عربيه) يا راقدا بالليل مسرورا باوله) (ان الحوادث قد يطرقن اسحارا (نثر) چنكال

(ومنقارلرنده)

ومنقارلرنده اولان نفطو كبريتى آشيانه‌لرينه نثار ايدوب دونديلركنديلر* شعلۀ قهر الهى اول ظالمك خانه‌سنه دوشوب خواب غفلتدن اول وقت اويانديلركه دست تدارك اول نائره‌نك اطفاسندن قاصر ايدى* لاجرم پدر ومادرو پسر سرتاسر خانه وآشيانه‌لريله خاكستر اولديلر* فقطع دابر القوم الذين ظلموا والحمدلله رب العالمين ﴿ بيت ﴾ ستمكر ظلم آتشى برفروخت) (چوزدشعله اول هم اورابسوخت (نثر) بومثلى كتوردم تا بيله‌سن هر كمسه كه رفع عدوده مجد وانتقام خصمده مجد اولسه اكرچه اول خرده وضعيف وخصمى بزرك وقوى دخى اولورسه اميد نصرت ممتنع* ورشتۀ فرصت منقطع دكلدر كليله ايتدى حاليا شيرا كاسائر اركان ميانده‌مزيد امتياز ويرمش* ولواى تقرب دولتى فرق فرقدانه يتورمش* پس ملكك خاطرن آندن متنفرومزاج شريفن آندن متغير قيلمق بغايت مشكلدركه پادشاهلر بركمسنه‌يى تربيت ايتسه‌لر بى سبب كلى آنى خوار ايتمزلر* وهركمى كه چاه مذلتدن جاه منزلته يتشدره‌لر بى جرم عظيم نظر عاطفتدن دور ايتمزلر

﴿ بيت ﴾

(چوب راآب فرومى نبرد حكمت چيست)

(شرم دارد زفرو بردن پروردۀ خويش)

(نثر) دمنه ايتدى سبب كلى بو يتمزمى كه ملك انك تربيه‌سنده افراط وسائر اركان حقنده تفريط ايتمكله آستانه‌سنه ملازمتدن جمله‌سن متنفر قيلمشدر* وانلرك منافع خدمت وفوائد نصيحتى آندن منقطع اولمشدر* بوندن ملكه ومملكه نيجه آفات ومخافات متوقعدر* حكما بيورمشلردركه آفت ملك وخطر مملكت بو آلتى علتدن ناشيدر ﴿ اول ﴾ حرمان يعنى دولتخواهلرى كندودن مهجور ايتمك* وارباب رأى وتجربه‌يى حقير وخوار طوتمق ﴿ ايكنجى ﴾ مراء يعنى بى جهت جنك وجدال واوضاع مخالف ونا شايسته احوال ﴿ اوچنجى ﴾ هوا يعنى شغف

مصاحبت غوانی ورغبت شکار وادمان شراب ومیل لهو واستماع اغانیدر ﴿ دردنجی ﴾ خلاف روزکار یعنی اول وقایع که واقع اولور مثلا وبا وقحط وحرق وخسف وزلزله وغرق ﴿ بشنجی ﴾ تندخواق یعنی خشم وغضبده افراط وفرمان سیاستده تهور وعدم احتیاط ﴿ التنجی ﴾ جهل یعنی مقام صلحده جنك ومحل جنکده صلح و وقت ملاطفتده مخالفت وزمان عنفده لطف ﴿ بیت ﴾ جنك وصلح بیمحل نایدبکار) (جای کل کل باش جای خار خار (نثر) کلیله ایتدی جزم ایلدم که کمر مکری میان جانه چکمش سن وتخم انتقامی خاك هلاك شتربه ده اکمش سن * ودیلرسنك که سنك مکردن اکا بر ضرر ایریشه * ونائرهٔ شرکدن اکا برشرر یتشه * فاما غافل اولمه که مقدمات آزارواضرار ابو نتیجه و رمز * وحاسدك قصد فاسدی ینه کندویه عائد اولور ﴿ بیت ﴾ هرکه بدی کرد بجز بد ندید) (آفت آن زود بوی در رسید (نثر) هرکمسه که بصر بصیرت وعین عبرتله ملاحظه قیله * و بو عالم عالم مکافات ایدوکنه عالم اوله اول کشی شك نه کادر که جانب خیر ومرحمته مائل اولمسه کرك * ودست وزبانن آزار واذای خلقدن محافظ قیلسه کرك * نته که اول پادشاه عادل قیلمشدر دمنه ایتدی نیجه مسموعك اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ کلیله ایتدی روایت ایدرلر که زمان قدیمده بر پادشاه ظالم وار ایدی که دست تعدی وتسلطی کریبان رعیتی چاك ایتمشدی * وقدم طغیانی جادهٔ عدل واحساندن طشره کتمشدی ﴿ بیت ﴾ شیرستمله کویا ایلمشدی پرور یده * جور وفساد وشردن اولمشدی آفریده (نثر) ظلم وستمی برغایتده ایرشمشدی که هرآن وهرساعت عامهٔ رعیت دست دعای رفع ایدوب اکا نفرین ولعنت ایدرلردی * و بیداد ایله شویله آد چقرمشدی که سلاطین زمان میاننده اکا ملك ظالم دیرلردی * اتفاق بو پادشاه بر کون شکاره کتدی چون کار شکاردن فارغ اولوب مسند سلطنته جلوس ایتدی * منادیلره ندا ایتدردی که (ای عامهٔ رعایا * وای کافهٔ برایا) سوابق

(ازماندن)

ازماندن الى هذا الآن حجاب جهالت دیدهٔ بصیرتمی رؤیت روی صوابدن منع ایتمشدی ودست عصیانم محرومان غمدیده ومظلومان محنترسیده‌یه خنجر ستم چکمشدی * حالیا بشارت اولسون که رعیتپرورلك مقامنده صافی دم * ومعدلتکسترلك رکابنده ثابتقدم ایمدرکه من بعد بر آفریده‌نك خرمن حالنه آتش تعدیدن شرر ایرمیه و بر ستمدیده‌نك کف پایی خار آزاردن ضرر کورمیه ﴿ بیت ﴾ زمینی ایلیم عدلله معمور * جهانی ایلیم جودمله مسرور (نثر) رعایا بو نوید ایله حیات تازه وراحت بی اندازه بولدی * وفقرایه بومژده ایله روضهٔ امیدده غنچهٔ مراد شکفته اولدی

﴿ بیت ﴾

(ازین نوید مبارك که ناکهان آمد * بشارتی بدل ومژدهٔ بجان آمد)

(نثر) القصه ایام دولتنده احکام معدلتی بر مرتبه‌یه ایردی که آهو بره پستان شیردن شیر ایچردی * وخرکوش تاز یله‌بازی ایدردی تذرو بازله برخانه‌ده انباز * وشاهین قازله برهواده دمساز اولمشدی

﴿ قطعه ﴾

(زعدل اوشده باز سفید جفت کلنك)
(زامن اوشده شیر سیاه یار شغال)
(نه آن فراز برد درهوا بدان چنکل)
(نه این دراز کند در زمین بدین چنکال)

(نثر) اجرای احکام نصفت وعدالتده بر مقامه واردیکه * نام نوشین روان زاویهٔ نسیانده قالدی * تا بو سببله لقبی شاه عادل نامنه مبدل اولدی * برکون خواص حرم سلطنتدن بریسی فرصت بولوب کیفیت حالدن سؤال ایتدی * ومرارات جور وجفا حلاوات مهرووفایه مبدل اولمغین سببن صوردی * شاه ایتدی بن اول کون که عزم شکار

ایتمشدم * وقصد صید ایچون مرغزاره چقمشدم * قضای شکارگاهده تك و پوی ایدرکن وهر جانبه نظاره ایدوب کیدرکن * ناکاه کوردمکه بر روباه سکردوب کیدر * و بر سك عقبنه دوشوب دندانیله سکرلرین چکوب دیدر * بیچاره روباره پایانکه بر سوراخه کیردی قورتلدی * سك دونوب کیدرکن بر پیاده برسنك آتوب اتفاق سنك سكك پاینه راست کلوب شکست اولدی * برساعت کچمدین پیاده نك ایاغن برآت دپوب سكك انتقامن الدی * برمقدار کتمدین انك دخی ایاغی برسوراخه کچوب خرد اولدی * چون آنلری بو کیفیت اوزره مشاهده ایتدم * کندو نفسمه ایتدم کوردکمی نه عمل ایتدیلر نه جزا بولدیلر (جزاء سیئة سیئة بمثلها ﴿ بیت ﴾ کبك موری خورد باز آمد قصاص از کبك خواست * بعدازان آمد عقاب واین عمل باباز کرد * قتلت قتلت وسیقتل قاتلك * معلوم اولدیکه هرعمله مکافات اولورمش * واحسان واساءت هرکشی ایتدیکن بولورمش

﴿ بیت ﴾

(نیك دریاب وبد مکن زنهار * که بد ونیك باز خواهی دید)

(نثر) بومثللی آنکچون کتوردم که مکافات آزار وانتقام اضراردن بکه سك مبادا آنك شأمتی ینه سکا عائد اوله * من حفر بئرالاخیه وقع فیه * فحواسی سنك حقکده ظهوره کله * دمنه ایتدی بن بو واقعه ده ظالم دکلم * بلکه مظلومم * وستمکر دکلم بلکه ستمکشم مظلوم اکرظالمدن انتقام صددنده اولسه طریق مکافاتله نه لازم کاورمش وآزارنده سنه آزار قصد ایلسه عندالله مجرم وکنهکارمی اولورمش کلیله ایتدی فرضاکه بو عملدن سکا شائبهٔ خلل لازم کلمز ایمش * اما کاوك هلاکنه نیجه قادر اولورسن که انك قوتنك عشرعشیری قدر قدرتك یوقدر * وآنك اتباع واشیاعی سنك اتباع واشیاعکدن واحباب واصحابکدن چوقدر دمنه ایتدی بنای امور وفور قوت وزور واساس کار کثرت اعوان

وانصاره مبتنى دكلدر * بلكه رأى راست وتدبير درست بوجهله‌دن مقدمدر (مصرع) الرأى قبل شجاعة الشجعان (نثر) زيراكه اول نسنه‌كه رأى ورويتله ميسر اولور * غالب بودركه زور وقوت آندن عاجز قالور ﴿ بيت ﴾ كارها راست كند عاقل ودانا بسخن * كه بصد لشكر جرار ميسر نشود (نثر) كوش هوشكه يتشمديمى كه اول زاغ حيله كار * اول مال ستمكارى حيله ايله نيجه هلاك ايلدى * كليله ايتدى نيجه اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ دمنه ايتدى امثالده كلمشدر كه بر زاغ بركوه كرنده خانه وبرسنك شكافنده آشيانه طوتمشدى* واول سوراخ جوارنده برمار اژدر كردار كه آب دهانى زهر هلاك ومممات ولعاب بن دنداتى مبطل مزاج بقا وحيات ايدى توطن ايتمشدى * مارزاغك بچه‌لرين هركاه شكار ايدردى * وجكر زاغى آتش فراق اولادله برداغ ايدردى * چون مار ستمكارك ايذا وآزارى حددن كچدى * وزاغ بيچاره‌نك كار جانه وكارد استخوانه ايتدى * ضرورى مارك هلاكى تداركن ايتدى * ودوستلرندن برشغاله حالن حكايت * ودشمن بد كارويد سكالدن شكايت ايدوب ايتدى * برفكر ايلدمكه بومار بچه خوارك بلاسندن قورتلم وبوظالم جان شكارك جفاسندن خلاص اولم * شغال ايتدى بوبلانك رفعنده وبوغائله‌نك دفعنده نه چاره فكر ايلدك * زاغ ايتدى فكرم بودركه چون ديده ماری خواب آلوده كورم منقار خونخوار مله چشم جهانبينن چيقرم *تا بردخى بنم قرة العينمه باور نظر ايتميه * وفرزندلرم آنك شررشرندن مأمون وضرر زهرندن مصون اوله شغال ايتدى بوتدبيرغايتده سخيف وصوب صوابدن نهايتده منحرفدر * عقلا قصد اعداودفع بلاده برحيله تدارك ايدرلركه انده خطر جان اولميه * زنهار بو فكردن فارغ اول كه تا اول ماهى خواركبى اولميه سن كه هلاك خرچنكه سعى ايتدى وسوء تدبيرندن چنك خرچنك هلاكه كرفتار اولدى*

زاغ ایتدی نجه اولمشدر اول ﴿حکایت﴾ شغال ایتدی بر ماهی خوار بر
جویبار کنارنده وطن طوتمشدی * وکمال همتن صید ماهی یه صرف
ایتمشدی * هر کون حاجتی مقداری ماهی شکار ایدردی * وحضور
ورفاهیتله روزکار کچوررردی * چون پیرلك موسمی کلدی قوت ضعف
وضعف قوتدن بغایت نحیف وقوای بدنی روز بروز ضعیف اولدی *
شکار ماهیدن قالدی وشست غم ودام الم کرفتار اولوب کندو کندویی
اوم ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(دریغ قافلهٔ عمر آنچنان رفتند * که کردشان بهوای دیار ما نرسد)

حیف که نقدر عمری بازیچه ایله باده ویروب قدرن بیلمدم * وپیرلك وقتی
ایچون قوت لایموت ذخیره تدارك قیلمدم * حالیا طاقتم طاق وکسب قوت
مالا یطاقدر پس لازم اولدی که بنای امرمی قواعد حیلهٔ ومکر اوزره
بنیاد ایدم * ودام فریب وزرق ترتیب ایدوب خانهٔ تدبیر وتزویری آباد
ایدم (ع) شاید که بدین بهانه روزی کذرد) پس غمکین واندوهکینلرکبی
نالهٔ حزین وکریهٔ انین ایله کنارهٔ آبه کلوب اوتوردی اتفاق برخرچنك
انی ایراقدن کوروب یانینه کلدی * وبساط انبساطی بسط ایدوب
ایتدی ای عزیز سنی بغایت غمناك کوررم موجبی ندر * وچهرهٔ حالکده
غبار ملال وانفعال مشاهده قیلورم سببی نه نسنه در پیر جواب ویردیکه
نیجه غمناك اولمیم بلکه دست اندوهله نیجه کریبان چاك اتمیم که
سن بیلورسك بنم مادهٔ معیشتم وسرمایهٔ عیش وعشرتم بوکا منحصر
ایدیکه * هر کون برقاج ماهی شکار ایدردم بکاآندن سدرمق وقوت
لایموت حاصل اولوردی * وماهیلره چندان تفاوت ونقصان لازم
کلمزدی بنم اوقاتم دخی پیرایهٔ قناعتله آراسته اولوردی * بوکون ایکی
صیاد بوجو یباکنارندن کچوب سویلشرلردیکه بو آبکیرده ماهی بیحد
وغیر متناهیدر آنلرك تدارکن ایتمك کرك * بریسی ایتدی فلان آبکیرده

(ماهی)

ماهی بوندن زیاده‌در * اولا آنلرك امرن بر طرف قیله‌لم (بعده بونلرك حقندن كله‌لم * حال بو منوال اوزره او اورسه جان شیرندن ال یومق كرك * وزهر مرك وهلاكه راضی اولمق كرك * خرچنك چون بو خبری ایشتدی علی الفور كلوب كماهی حالی ماهیلره اعلام ایتدی * ماهیلر بو خبر موحشدن جوش وخروشه باشلدیلر * وترسان وهراسان اولوب برك بید كبی لرزان اولدیلر * عاقبت اتفاق ایدوب خرچنكله ماهی خوار حضورنه كلدیلر ایتدیلر بو عزیز بزه سندن بر خبر نقل ایتدی كه قساوتندن عنان تدبیر دست تصرفمزدن كتدی ﴿ بیت ﴾ چندانكه سراپای مهم می نكریم) (پركار صفت ز عجز سر كشته تریم) حالیا كلدككه سنكله مشاوره ایدرزكه (المستشار مؤتمن) خردمند اكرچه دشمن دخی اولورسه چون انكله مشاورت وحسن تدبیرینه مراجعت ایده‌لر كركدركه شرط نصیحتی دریغ بیورمیه خصوصا شول امرده كه نفعی ینه اكا عائد اوله * سن خود بو كه مقرر ومعترفسن كه سنك ثبات ذاتك بزم دوام عمرمزه منوط وبقای حیاتك ثبات وجودمزه مربوطدر * پس بزم امرمزده نه صواب كوررسك وخلاصمز بابنده نه تدبیر بیوررسك * ماهی خوار ایتدی بلی بن بو خبری صیادلرك كندو اغزلرندن ایشتدم انلر ایله مقاومت میسر دكلدر * بو عقده‌نك حلنده چوق فكر ایتدم بوندن غیری چاره متصور دكلدر كه بو نواحیده بر غدیر كبیر و بر آبكیر آینه نظیر واردر كه غایت صفاده چشمهٔ خورشیددن زیاده * وحكایت صورتده جام جمشیددن كشاده دركمال صفاسندن قعرنده دانهٔ ریك عد اولنور و بیضهٔ ماهی جوفنده بر بر كورینور * بو وجه ایله نه غواص وهم قعرنه یتشمك میسر ونه سباح فهم ساحلنه ایرشمك متصوردر هیچ بر صیادك دست شستی اول آبكیره ایرمشدر * واول غدیرك ماهیلری زنجیر آبدن غیری قید وبند كورمامشدر ﴿ بیت ﴾ ابكیری بسان دریا پیست) (نه كه دریا بی سرو پا بیست) شویله كه اكا انتقال وتحویل مجال

بولمسکز بقیة العمر امن وراحتده وعیش وفراغتده اولهسکز ٭ ایتدیلر
صواب تدبیر اما سنك معاونتکسز انتقال وسنك مظاهرتکسز ارتحال
امر محالدر ماهی خوار ایتدی بن قادر اولدیغم قدر قوت وقدرتی
سزدن دریغ ایتمزم ٭ اما وقت تنك وزمان فرصت از کدر ٭ قورقرمکه
ناکاه صیادلر کله فرصت فوت اولوب تدبیرمز ضایع اوله ماهیلر تضرع
ایدوب اغلشدیلر ٭ ومنت بسیار ایله بونك اوزرینه قرارلشدیلر که هر کون
ماهی خوار کله ماهیلردن کوتوری بیلدیکی قدر آله اول آبکیره صاله ٭
پس ماهی خوار هر صباح کلوردی ماهیلردن دیلهدیکی قدر آلوردی ٭
اول حوالیده بر بیشه وار ایدی آنده ایلتوب کمین یرکین ذخیره قیلوردی ٭
بنه کلیجك کورردی که سائرلری دخی کنار غدیرده طوروب مضطرب
ومنتظرلر ٭ وانتقالده بر بریندن استعجال کوستررلردی خردچشم عبرتله
آنلرك سهو وغفلتنه نکران ایدی زمان هزار دیده ایله آنلرك حال
زارینه کریان ٭ هر آینه هر کسه که لابهٔ دشمنه اعتقاد وخسیس بد
کوهرك تدبیر باترو برینه اعتماد ایلیه ٭ انك سزا وجزاسی بودر بوحال
اوزره چون بر قاچ کون کچدی ٭ خرچنکه دخی آبکیر هواسی وغدیر ایله
آشنالق سوداسی دوشدی ٭ قصد ایندیکه بر سبیل تعجیل اول دخی
تحویل ایلیه ماهی خواره تضرع ایتدی ماهی خوار فکر ایتدی که
بنم بوندن غیری عظیم دشمنم یوقدر ٭ اولی بودرکه آنی یارانینه
یتشدیرم ٭ پس کنار آبه کلدی خرچنکی کردننه الوب ماهیلرك
خوابکاهی جانبنه متوجه اولدی ٭ خرچنك چون ایراقدن ماهیلرك
استخوانن کوردی حال ندوکن بیلدی ومآلی فکر ایدوب کندو کندویه
ایتدی ٭ خردمندك دشمن قتلنه قصد ایدیجك قادر اولدیغی قدر مقاومت
ایتمسه کندو قاننه سعی ایدوب جاننه قصد ایتمش اولور ٭ واکر مقدورتی
مصروف قیلسه حالی بو ایکیدن خالی دکلدر که اکر مظفر ومنصور
اولورسه سکهٔ بی مرمرده قازار ومردانهلك نامن صحیفهٔ روز کارده

یازار* اکر مغلوب ومقهور اولورسه یاری معذور اولوب عدم غیرت وحیتله مطعون ومشهور اولمز

قطعه

(چو خصم قصد تو کرد از برای دفع ضرر)
(بجد وجهد بکوش ار بعقل مشهوری)
(که کر مراد بدشت آیدت بکام رسی)
(وکر بهم نرسد آن زمان تو معذوری)

(نثر) پس خرچنك حلقه وار ماهی خوارك بوینه صاریلوب حلقنی محکم صیقدی ماهی خوار پیر ضعیف ایدی اندك اختناقله طاقتی طاق اولوب جانی بدندن چیقدی خرچنك کردندن اینوب کلدیکی یوله کتدی * وماهیلرك بقیه سنه یاران غائبك تعزیه سیله یاران حاضرك تهنیه سن جمع ایدوب صورت حالی اعلام ایتدی جمله سی بو خبری استماع ایدیجك شاد وخرم اولوب وفات ماهی خواری حیات تازه وعمر بی اندازه عدایتدیلر روایتدیلر قطعه دمی حیات پس از مرد دن چنان دشمن) (کمان برم که زصد ساله زندکانی به) (بمرك خصم شماتت نمیکنم لیکن) (دمی فراغ زدشمن زهر چه د نی به) بومثلی کتوردم تا بیله سنکه چوق کمسنه لر کندو مکر وحیله لریله هلاك اولورلر * وو بال کیدلری بنص (ولا یحیق المکر السیئ الا باهله) ینه انلره عائد اولور * اما بن سنی بر طریقه ارشاد ایده یمکه اکر اتمام مرامکه اکا سالك اوله سن بیخطر وضرر خصمکه ظفر بوله سن* زاغ ایتدی (ع) سزدن بزه اشارت بزدن سزه اطاعت (ع) ازدوست یك اشارت از مابسر دویدن * بیت * مرا بیکده ارشاد میکنی ساقی) (خلاف رأی تو کردن طریق یاری نیست) شغال ایتدی صواب اولدر که اوج هوایه چیقه سن * وآبادانلقلر مقابله سنده تماشا ایدوب بامیلرینه باقه سن *

هر قنده که بر پیرایه کورەسن قاپوب هوایه قالقەسن اما بر وجهله که عیوندن غائب اولمیەسن * مقرردر که بعض کسنەلر پیرایه طابنه عقبنجه دوشەلر کرکدر * چون مار مقابلەسنه کلەسن * آنلرك نظرنده پیرایه‌یی مار اوستنه براغەسن چون ماری آنده کورەلر لاجرم اول آنی وادیٔ عدمه کوندرەلر * آندن پیرایه‌یی آلەلر بو طریقله هم دشمنکه ظفر بولەسن هم شرور شرندن امین اولەسن زاغ اشارت شغال ایله هوایه پرواز ایدوب برشهر مقابلەسنه کلدی * ناکاه کوردیکه بر خاتون بر التون هیکلی بر بام کوشەسنده قویوب اغتساله اشتغال قیلدی * زاغ فی الحال اینوب چنکالنه آلدی واول دستور اوزره که شغال نصیحت ایتمشیدی * مار اوزره آتدی اول کسنەلر که زاغ عقبنجه کلمشلر ایدی * سر ماری سنك دمار له تار مار ایدوب زاغ کنار خلاصه یتشدی (ع) خصم ازمیان برفت وسرشك از کنارهم (دمنه ایتدی بومثلی اول اجلدن ایراد ایلدمکه بیلەسن اول نسنه که رأی وروتله میسردر * زور وقوتله متصور دکلدر * کلیله ایتدی‌ای‌دمنه شتربه قوت وشوکت ورأی وفکرتده بیبدل * وفهم وفراست وعقل وکیاسته بیثل ومثلدر بو مقوله کمسنه‌یه مکرله ظفر نیجه میسردرکه هر جانبی که سن مکرله حفر ایدەسن اول فکرله سد ایدر * وهر کرهی که سر انکشت تز و یرله حل ایدەسن * اول دست تدبیرله عقد ایلر * مکرکه داستان خر کوش پر هوشکه یتشمدی که رو باهه قصد ایتدیکی بنده کندو کرفتار اولدی * دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول ﴿حکایت﴾ کلیله ایتدی روایت‌ایدرلر که بر کرك کرسنه بر صحراده کیدردی * و بوی طعمه ایله تك و پو ایدردی * ناکاه کوردیکه برخرکوش برخاشاك سایەسنده یاتمش وخیل خواب جمیع جوانبنی احاطه ایتمش * کرك اول نعمتی غنیمت بیلدی * وآهسته آهسته یانته کلدی خرکوش آنك نهیب دمندن‌آسیب قدمندن‌خروش ایدوب‌دیلدیکه طریق‌فرار اختیارانده * کرك آنی استقبال ایدوب ایتدی

(بیت)

﴿ بيت ﴾

(بيا بيا كه مرا نيست آتش دورى)
(مرو مرو كه بجان آمدم ز مهجورى)

خركوش كركك هيبتندن مدهوش اولوب ضرورى تضرع وزارى يه آغاز ايتدى وروى نيازى خاكپاينه سوروب ايتدى * بيلورم كه آتش جوع امير سباع ملتهب ونفس امارهسى غائلهٔ اشتهاسيله مضطر بدر * بندن بو جثهٔ ضعيف و بو بدن نحيف ايله كه بر لقمهيم اكا نه قدر غدا حاصل اولسه كرك وغليادن ديك جوعى وضربان عرق شهوتى نه دكلو فتور بولسه كرك * اما بو خواليده بر روباه واردر كه غايت سمندن كشت اطلال ودمن ايدهمز * ووفرت لحم وكثرت شحمدن حركت ايده ميوب آديمن آتهمز * كام بودر كه آنك لحمى لطافتده معادل آب حياتدر * وشحمى حلاوتده مماثل شربت نباتدر * اكر امير قدم رنجه بيوره * ونه قدر زحمت ايسه انك كوشهٔ كاشانهسى جانبن مقدم مبارك ايله مشرف قيله * آنى دام حيله ايله صيد وقيد فريبله بند ايدوب خدمت اميره كتورم * اكر اول نعمتله قناعت بيوررسه فبها ونعمه * والابن خود حاضرم وورود بريد اجله منتظرم (ع) ديكران را ذركند آوركه ماخود بنده ايم * كرك آنك خواب خركوشنه آلداندى وافسانهٔ افسوننه فريفته اولوب راه خانهٔ روباهه روانه اولدى * مكر اول اطرافده بر روباه آكاه وارايديكه فن مكر وتلبيسده ابليسه مدرس ايدى * ونيرنك وتخييل وتزوير وتسويلده وهم وخياله سبق ويرردى ﴿ مثنوى ﴾ روبهكى جست ودغا پيشه بود * يانه كه تمغاجئ آن بيشه بود * لعبت باز يكر صحراوده * ازددكان برده ببازى فره * همدد صحرا بفغان بودازو * هم سك ده نعره زنان بودازو * دركه جستن شده ازديده كم * صحن فلك رفته بجاروب دم * خركوشك آنكاه قديمى ماجراسى وارايدى چون بو وقت فرصت بولدى فرصتى غنيمت بيلوب انتقام

داعیه‌سن قیلدی * درخانهٔ روباهه کلجك کرکی طشره قویوب کندوسوراخه کیردی * وظایف سلام وتحیاتی برینه کتوردی روباه دخی تعظیم واکرامله رد سلام وتملق تمام ایدوب تبصبصه آغاز ایتدی وایتدی ﴿ بیت ﴾ خوش آمدی زنجامیرسی بیانشین * بیاکه میدهمت بردودیده جانشین) خرکوش ایتدی نیجه اوقاتدرکه آرزوی شرف ملاقات ایدردم اما موانع روزکار غدار وعوایق زمانهٔ ناپایدار سببیله بوسعادتدن محروم ایدم ﴿ بیت ﴾ فرشته ایست درین بام لاجوردنکار * که پیش آرزوی عاشقان کشد دیوار * بو اثناده اتفاق بسطامی نژ ادهمی نهاد برعزیزکه مصر کرامتده سلطان سرافراز * وعرصهٔ ولایتده برپیرمرید نوازدر ﴿ نظم ﴾ دلی مفتاح کنج حکمتدر * رخی مصباح کنج عفتدر * علم غیبی اکا جبلیدر * شیخ دوران مرید شبلیدر (نثر) مزارات متبرکه دن بودیاری مشرف قیلدی * وبو جناب تقدس مآبك صیت وصدای ورع وتقواسن واختیار عزلت وانزواسن استماع ایدوب بوسده یه توصلده بو بنده یه توسل ایتدی * تادیدهٔ حالی جمال جهان آرایله منور ومشام جانی فوایح انفاس مشکسایله معطر اوله * اکر ملاقاته اجازت اولورسه فبها واکر مانع وارایسه برنوبت دخی قضاء مافات بیوریله

﴿ بیت ﴾

(یاازین در بازکرد چون بلای ناکهان)
(یافرود آیدبدینجا چون دعای مستجاب)

(نثر) روباه پرانتباه بومقالك مآننده نقش حیله مشاهده ایدوب بوکلاتك مرآتنده صورت مکر معاینه ایتدی کندوکندویه ایتدی * اولی بودرکه بوامرده ینه آنلرك طورینه سلوك ایلیم * وآنلرك شربت زهرآمیزین ینه آنلره تجرع ایتدردم (ع) کلوخ اندازراپاداش سنکست * پس روباه دخی ریشخند وخوش آمده آغازایدوب ایتدی * بزآینده وروندهیه

کمر خدمتی اول اجلدن درمیان ایتمشزدر * وزاویه مرزی عزیزلره اول سببدن مفتوح طوتمشزدر * که آنلرك جمال حال وانفاس باکمالندن بقدر الاستعداد استفاده واستمداد ایده وز * علی الخصوص بوعزیز معارف باردن که سن توصیف قیلور سن * و بو شیخ قدسی شعاردن که سن تعریف بیورورسن * بن مهمانداز لقده تقصیرمی ایلرین * وخدمتکار لقده تهاونمی رواکوررین * باوجودکه بیلورم * الضیف اذا نزل نزل برزقه * بعض اکابر بیورمشدر

قطعه

(هرکه راببنی بعالم روزی خودمی خورد)

(کرزخوان تست نانش یازخوان خویشتن)

پس تراعنت زمهمان داشت باید بهر آنك * می خورد برخوان احسان تونان خویشتن * ولی توقع ایدرمکه اول عزیزه خبر ایدهسن تابرمقدار توقف بیوره لرکه کوشهٔ کاشانه بی جاروب دمبالله سپورم * وشان مهمانه مناسب بساط دوشیوب ضیافت ترتیبن کورم * خرکوش تصور ایتدیکه حسن ادا وتقریری وتدبیرمکر وتزویری روباهه تأثیر ایدوب فی الحال مصاحبت کرکله مشرف اوله کرك جواب ویردیکه (بیت) بوکان مرشد الهیدر * دشمن صحبت ملاهیدر * تکالیف تکلفدن مبرآ * وآرایش جاه وجامهدن معرآدر * اما چون همت عالی اقتضا ایدرکه تکلفدن خالی اولیه مانع دکلوز * همان مصلحت اوزره اول دیدی وطشره چیقوب ماجرایی نقیر وقطمیر کرکه تقریر ایتدی * وروباهك فریفته اولدیغندن بشارت ویردیکنه بحکم (لکل جدید لذة) روباهك لحم وشحمن مجددا تعریف ایدوب لطافت وطراوتن توصیفه آغاز قیلدی * کرکك آچلقدن صفراسی بولاندی * وکوشت روباهی تذکر ایتمکله اغزی صولاندی * وخرکوش بوخدمت واسطه سیله خلاص اولم صاندی هیهات هیهات (مصرع) زهی تصور باطل

زهی خیال محال * امابوندن سابق روباه بر انتباه شرط حزم واحتیاطی رعایت ایدوب خانه سننك میاننده برچاه عمیق حفر ایتمشدی * وتدبیرجله خاکن چقاروب اوستنی خاشاکله سترایتمشدی * وبرمخفی طریق دوزتمشدی که وقت ضرورتده آندن چقمق ممکن اولیدی چون خرکوشی طشره صاودی * سرچاهه کاوب خار وخاشاکن بروجهله ترتیب ایلدیکه ادنی اشارتله زائل اوله * پس اول طریق مخفی باشنه واروب آواز ایدوب ایتدی * ای مهمان کرامی لطف ایدوب بزی خاکدن کوتورك * وکلبهٔ احزانه قدم کتورك * آنلرك دخولنه مقارن روباه اول سوراخدن چقدی قاچدی * خرکوش شغف تام وکرك جایع تعجیل تماملە اول کلبهٔ تاریکه کیردیلر * وسر خاشاکه قدم بصدقلری کبی قعر چاهده بولندیلر * کرك شویله تصور ایتدیکه خرکوش اکا بند ایتدی * فی الحال اول دردمندك بند بندن جدا ایدوب قودی کتدی * بومثلی ایرادن غرض بودرکه مرد عاقل هرکز مکر وحیله دن غافل اولمز وهر خردمندکه حزم واحتیاطدن بهره مند اوله کمسه اکا فریبله ظفر بولمز * دمنه ایتدی بیوردیغك واقعدر اما کاوشراب غرورله لایعقلدر و بنم عداوتمی بیلز وهم فکر غدرومکرمدن غافلدر * نکباء نکبتله خرمن دولتنی وقت غفلتده صاورسم کرك * وتیشهٔ غدرمی بیخ درخت وجودینه حالت فراغتده اورسم کرك * زیرا هر تیر غدرکه کمان غفلت وکمین صداقتدن کشاد بوله * زیاده جایکیر اولور * ایشتمدکمی اول خرکوشك تیرمکر وتزویری هلاك شیره نیجه تأثیر ایتمشدرچون آنك مکرندن غافل ایدی باوجودکه اهل فراست وصاحب کیاست ایدی مغاك هلاکه دوشدی * کلیله ایتدی نیجه روایت اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی اخبارده کلمشدرکه بغداد نواحیسنده برمرغزار وار ایدیکه خاکی عبیروعنبرکبی معطر ونسیمی تسنیم کوثرکبی روح‌پرور * عکس انوار وازهارندن فلکك کوزی قماشمش * وعدد عیون وانهاری حدو عددن آشمش * کلزارنك

هرشاخنده هزارستاره تابان واول ستاره لرك نظاره سنده نه فلك سرکردان
* مثنوی * کنارنده جوی فراوان روان * اطـافنده سبابه بکزر
همان * پر اولمش شکوفیله اطراف جوی * صباعطر بیز وهوا مشکبوی *
وحوش بسیار وسباع بیشمار اول مرغزارده قرار ایتمشلردی واطـافت
هوا وطراوت فضا وکثرت آب ونعمت بیحساب سببیله اول دیارده وطن
طوتمشلردی * اول نواحیده بر شـیر خونخوار وار ایدیکه دائم دیدار
نا مبارکن اول بیچاره لره آشکار ایدردی * وعیش وزندکانیلرین منغص
ایدوب هر کون بر بسن ایکیسن شکار ایدردی بر کون اتفاق ایدوب
جمله سی شیر قتنه کلدیلر وعبودیت وانقیاد اظهار ایدوب ایتدیلر بز ملك
سباعك خدمی وحشمی یز * هر کون زحمت بسیار * ومحنت بیشمارله
بزدن بر یسن شکار ایده یا ایتمیه * بزدائم آنك بیمدن کشاکش بلاده یز *
اولـدخی بزی جست وجو ایله تکاپوی عنـاده در * حالیـا بر فکر
ایلدك که هم ملکه سـبب حضور فراغت هم بزه موجب امن وراحت
اوله * شویله که هرکاه بزه متعرض اولمیوب هردم بزم وقتمزی پریشان
ایتمیه هرکون هنکام چاشـتده مطبخ ملکه برشکار وظیفه کوندره لم *
وبو خدمتك اداسنده تقصیر وتهـاون روا کورمیه لم * شیر بو قضـایه
رضـا ویردی پس بو عهـدی مقرر قیلوب هر کون قرعه آتارلردی
ووحوشدن کیمك نامنه کاسه بر سـبیل وظیفه آنی مطبخ شیره ارسـال
ایدرلردی * تا بو حال اوزره نیجه مدت کچدی اتفاق بر کون قرعه
بر خرکوش نامنه راست کلدی وزمانه آنی هدف تیر بلا قیلدی

* بیت *

(آسمان بار امانت نتوانست کشید)

(قرعهٔ کار بنـام من دیوانه زدند)

خرکوش پرهوش سر تحیری زانوی تفکره قویوب بر مقـدار تدبر
ایتدکدنصکره باش قالدیروب وحوشه ایتدی * اکر بنی ارسال ایتمکده

فی الجمله توقفه مجال ویرمسز بر فکر ایلدم غالب بودر که آنك سببیله بو جبارك پنجهٔ جورندن و بو قهارك شکنجهٔ قهرندن جمله کز خلاص اوله سز * وحوش منتلر ایلدیلر * ودعاز ایدوب همتلر ایلدیلر * خرکوش شو اولقدر توقف ایلدیکه وقت چاشت کچدی * شیرك دیك جوعی غلیان وقوت سبعیسی هیجان ایدوب خشم وحوشدن ابرکبی جوش و ببرکبی خروشه آغاز ایتدی * واضطرابندن کاه طوروب کاه اوتوروب غضبندن دندانن بربرینه اوروب صدای مهیب * وغریو بانهیبی کوش کاو زمینه وسمع شیر کردونه یتدی ﴿ بیت ﴾
اونوردی زهره سی چاك اول غریوی * ایشتسه کوه قافك نره دیوی *
خرکوش آهسته آهسته شیره قریب واردی بغایت دلتنك بولوب کوردیکه آتش جوعی خرمن صبرن بادە ویرمش * وفروغ خشمی تنور سینه سندن کرهٔ اثیره ایرمش

﴿ بیت ﴾

(تنور شکم دمبدم تافتن * مصیبت بود روز نایافتن)

غایت غضبندن دم انتقامی زمینه اورر * واساس میثاق وبنای اتفاقی یقمغه طورر * نرم نرم ایلرو واردی خضوع وخشوع ایله سلام ویردی شیر ایتدی نه طوشدن کلورسن وحال وحوشدن نه بیلورسن خرکوش ایتدی عهد سابق اوزره بن بنده ایله مطبخ عامرەیه برخرکوش ارسال ایتمشلردی * آنکله بیله عزیمت ملازمت ایتمشکن اتفاق فلان بیشه‌ده برشیر شرير قرشو کلوب آنی المدن آلدی * هر چند فریاد ایلدمکه بوخرکوش غدای ملك وحوشدر قطعا دیکلمدی * واصلا التفات ایلمدی * وخشم تمامله شتم ودشنام وفحش کلامه باشلیوب ایتدی ای شوم وای خیشوم میشومی رایحهٔ ادراکدن محروم بیلمزمیسن که بو بیشه بنم شکارکاهم وصیدی وظیفهٔ درکاهمدر (مصرع) نشنیدهٔ مکرتو که هرشیر وبیشهٔ * ای ملك اولقدر لاف وکزاف ایدوب قوت وشوکت

عرض ایلدیکه اولر*وملکه اطاله' اسان ایدوب هرزه وهذیان سو یلدیکه بن مدهوش اولدم * عاقبت او کندن قاچوب علی التعجیل کلدم * تا صورت حالی معروض رأی عالی قیلم * شیر چون خرکوشدن بوخبری کوش ایتدی درون دلندن عروق حمیتی نابض وعش دماغنده دیو سبعیتی بایض اولوب ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ من آنمکه درشیوهٔ طعن وضرب) (بشیران درآموزم آداب حرب) (کدامین هزاران دلیری کند) (کهسرپنجه برصیدمن افکند) پس ایتدی ای خرکوش جائزمیدرکه آنی بکا کوسترەسن تا آنك دادکی نیجه آلورم وبنم انتقامی نیجه حاصل قیلورم کورەسن * خرکوش ایتدی نیچون جائز اولیه اول ملك حقنده انواع ترهات سو یلدی * و بی ادبانه کلمات یلدی * بن قادر اولسم انك خوننی شراب ناب کبی ایچردم * وکاسهٔ سرین ملکك کمترسکنك سفال آبخورن ایدردم اما ﴿ بیت ﴾ خدادن اوسرم کیم ناکهانی) (مرادیجه کورم بنچکده آنی) بونی دیدی وهمان اوکنه دوشدی * شیر ساده‌دل آنك خواب خرکوشنه الدانوب عقبنجه روان اولدی * خرکوش شیری بر چاه عمیق کنارینه کتوردیکه آبی غایت صفادن آینهٔ چین کبی صورتلری راست کوستردی * و بی خبط وخطا صفت چهرهٔ نظاری درست ادا ایدردی ﴿ بیت ﴾ صفاده شو یله کیم مهر منوّر * کورنوردی اکا نسبت مکدر * ایتدیکه ای ملك خصم نابکار اشبو پیکارده در * بن انك مهابتندن وهم ایدرم اکر ملك بنی یاننه آلورسه اکا خصمن کوسترم شیر خرکوشی دوشنه آلوب چاهه نظر ایتدی کندونك واول خرکوشك صورتن صوده کوروب خیال ایتدیکه اول شیر بدفعال واول خرکوشدرکه کندو یه ارسال اولنمشدر * فی الحال خرکوشی قویوب کندوسن اول چاه آبه آتدی و برایکی غوطه ایله نفس لئیمن زبانیهٔ زبانهٔ جحیمه تسلیم ایتدی * خرکوش سلامتله دونوب وحوشی کیفیت حالدن خبردار ایتدی * انلر دخی وظائف شکر ولطایف الهی یه قیام ایدوب

رياض امن وسلامتده فراغ بال ورفاع حال ايله نيچون وچرا ايدوب بو بتي اسان حال ايله ادا ايلديلر ﴿ بيت ﴾ يكى شربت آب از پى بدسكال) (به از عمر هفتاد وهشتاد سال) (ديكر) عدودن انتقام آلمق نه خوشدر) جهاندن كيشى كام آلمق نه خوشدر) بوندن معلوم اولديكه خصم نه قدر قوى وزور آور اولورسه كمين غفلتدن ناكا ظفر ميسردر * ودشمنك معين ونصيرى نه قدر كثير اولورسه تير غدرك آنده تأثيرى متصوردر * كليله ايتدى اكر كاوه بر تدبيرله ظفر بولهسن كه شيره آندن ضرر متطرق اولميه فى الجمله وجهى وار * ونوعا آندن اعتذار ممكندر واكر بى مضرت شير تير تدبيرك آنده جايكير اولميه زنهار بو فكردن وازكل * وبو مكردن احتراز قيل كه هيچ بر عاقل راحت نفسى ايچون ضررلى نعمتله قائل دكلدر * كلام ميانلرنده بو كلمه ايله تمام اولدى * دمنه بر مدت ترك ملازمت ايدوب بر كوشه ده عزلت ايتدى * تا بر كون فرصت بولوب شير حضورينه واردى * وغمديده لركبى يوزين دوروب سمترسيده لر كبى بوينن اكوب قارشوسنده طوردى * شير ايتدى خيلى مدتدركه كورنمزسن خيرميدر * دمنه ايتدى ملك دولتده اميدر كه خير اوله شير ايتدى چهره كده اثر غم وبشره كده ژنك الم وار حكمت ندر * دمنه ايتدى ﴿ بيت ﴾ اكرچه غصه يه حكمت كركدر) (وليكن قصه يه خلوت كركدر (الحكمة عروس تريد البيت خاليا) پس شير خلوت ايتدى ودمنه يى قتنه دعوت ايدوب * ايتدى بر حادثهٔ عظمى يه وقوفك آكانور على التعجيل عرض حضور فايض النورمده تفصيل ايله كه مهمات كلينك تأخيرنده نيجه مخافات * وكار امروزى فردايه حواله ده هزار آفات واردر ﴿ بيت ﴾ بيلورسن مختلفدر حكم اوقات) ديمشلردر كه فى التأخير آفات

(مكن تأخير وسردر كار پيش آر * كه در تأخير آفاتست بسيار)

دمنه ايتدى هر كلام كه مستمع آنك استماعندن امتناع ايده متكلم آنك تكلمنه اقدام ايتمامك كرك * وهر مقال كه بونهٔ قلبده آتش فكر وتأنى

ایله خلاص بولیه‌قاله کتورمامك کرك * سامع دخی احوال متکلمی تمام ملاحظه قیلوب بیلمك کرك که خیراندیش وعاقبت بین میدر * یاضرر انکیز ونفاق آیین میدر * چون بیله که قائلك ادای شکر نعمت وحقوق تربیتدن غیری غرضی یوقدر * کلامنی سمع رضا ایله اصغا ایتمك کرك * خصوصا شول موادده که فوائدی فی الحقیقه ا کاعائد اوله * شیر ایتدی سن بیلورسنکه بن سائر ملوکدن فضیلت رأی ومزیت عقلله مستثنی وممتازم وهر متکلمك کلامنی استماعده تمییز ملیکانه‌یی پیشنهاد ضمیر ایتمکله اقرانم میاننده سرافرازم * همان بی‌تکلف ضمیرکده مضمر اولانی اظهار ایله * وبی‌توقف خاطرکه خطور ایدن خاطره‌یی کتم ایلمه سویله * دمنه ایتدی بن دخی بومرتبه جرأته اول جهتدن رخصت بولدمکه ملکك عقل ودانشنه وثوق واعتمادم حددن زیاده‌در * بو دخی ظاهردرکه بنده‌دن صادر اولان کلام محض دیانت وعین امانتدنشئدر * وشك وشبهت وغرض وعلتله آلوده دکلدر * ومحك طبع ملکده عیار نقدا خلاصم (کالشمس فی وسط السما) ظاهر وهویدادر

﴿ بیت ﴾

(بحمدالله که ذهن شه محکیست * که قلب خالص ما می شناسد)

شیر ایتدی بلی سنك وفور امانتك عن حضورمده ظاهر * وآثار دین ودیانتك جبین قیافتکده باهردر * مطلقا سنك کلامك شفقت ونصیحته محمول * وشائبهٔ شبهه پیرامن قبولنه وصولدن معزولدر * دمنه ایتدی مقرردرکه بقای کافهٔ وحوش دوام عمر ملکه وابسته‌در * پس رعایادن هر بریسنه که پاکیزه نهاد وپاك اعتقاد اوله * واجبدرکه اظهار حق وتقریر صدق ایتمکله پادشاهدن نصیحت دریغ ایتمیه‌لر * حکما بیورمشلردرکه هرکسه که پادشاهدن حقی ستر ایده وطبیبدن مراضن کتم * واحبادن فقرن اخفا ایلیه کندو کندویه خیانت ایدوب ضرر ایتمش

اولور * شیر ایتدی خبر صدق واخلاصك واثر فرط اختصاصك بوندن سابق سمع شریفمه واصلدر * وبالجمله امانت ودیانتکه اطلاع کلی حاصلدر * حالا سویله که نه حادثه حادث اولمشدر * تا کیفیت حاله وقوفدنصکره تدبیرینه اشتغال اولنه * دمنه چون شیری بو افسونله شیفته * و بو افسانه ایله فریفته ایتدی دهان بیانی آچوب زبان رواننه ایتدی ﴿ بیت ﴾ که شاها دولت اوله رهنمونك * ظفر یارك اوله دشمن زبونك) شتربه امرای لشکرله خلوتلر وکبرای دولتله مشورتلر ایتدی * وایتدی شیری آزمایش ایتدم * واندازهٔ زور وقوت ورأی ورویتن بیلدم هر بریسنده خلل کلی وضعف قوی مشاهده قیلدم

﴿ بیت ﴾

(نه آن بود آنکه مارا درکمان بود * خیالی داشتیم ونه چنان بود)

بن بو حیرتده یم که ملك اول کافر نعمتك اکرامنده افراط ایدوب حددن کچوردی * وملکت وسلطنتده کندویه شریك بلکه جملهٔ الملك ایدوب عنان فرمان وزمام احکامی آنك دست تصرفنه ویردی * و بو نعمت مقابله سنده آندن بو خیانت وجوده کلدی * واول عارفه ازاسنده نهاد بد نژادنده بوداعیه ظهور قیلدی هرآینه بحکم * ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی * برکسه که اجرای امر وفرمانده کندوبی مطلق العنان کوره * وزمام احکام خاص وعامی قبضهٔ اقتدار ینه زایکان کتوره دیو طغیان زاویهٔ دماغنده آشیان قیلسه کرك وعرق عصیان دل پرغلنده جریان ایتسه کرك ﴿ نظم ﴾ کسی را که کیتی زچاه خمول * برآرد رساند بر اوج قبول * عجب کرنه دعوئ شاهی کند * سر سرکشان در کمند افکند * شیر ایتدی ای دمنه نه عجب سوز سویلدك حقیقت حالی ندن بیلدك کیفیت کاره ندن جزم ایلدك * حال بو منوال اوزره اولورسه که تقریر کدن آکلنور آنك

تدبیری ندر ❋ دمنه ابتدی آنك رفعت درجه وعلو مرتبه‌سی نه مثابه ده ایدوکی ملکه معلومدر ❋ چون پادشاهلر خدمتکارلردن بو یسن درجهٔ حرمت ومال وحشمت وشکوه وشوکتنده کندیره مساوی کوره‌لر واجبدرکه آستانهٔ دولتلرندن بالکلیه مطرود ومردود ❋ بلکه بوتودهٔ خاکدن وجود ناپاکن نابود ایده‌لر ❋ والا سلطنت الدن کیدر ❋ ومملکت غیره انتقال ایدر ❋ بو کارك چاره سنه اول وجهله که ضمیر منیر پادشاه جهانپناه اقتضا قیله بزم خاطر فاتر وذهن قاصرمز قتنده واصل اوله بیله ❋ اما بو مرتبه‌یه عقلم جازمدرکه تدارك حال شتربه‌ده تعجیل لازمدر ❋ اکر تکاسل جائز اوله یمکن که کار بر مرتبه‌یه یتشه‌که قدم تدبیر آنك ساحت مساحتنده عاجز اوله ❋ قطعه ❋
مخالف تو یکی مور بود ماری شد ❋ بر آور از سر آن مور مار کشته دمار ❋ مده زمانش از ین بیش روزکار مبر ❋ که اژدها شود ار روزکار یابد مار ❋ دیمشلردرکه بنی آدم ایکی قسمه منقسمدر ❋ بری عاجز بری صاحب حزمدر ❋ عاجز اولدرکه زمان حدوث حوادث حدثانده سراسیمه و پریشان ومترددحال وسرکردان اوله صاحب حزم اولدرکه عقل وکیاستله هر مشکلك عقبه‌سنده حاضر ودیدهٔ فراستله هر امرك عاقبتنه ناظر اوله بودخی ایکی قسمدر ❋ اولا اولدرکه برخطر هنوز ظهور ایتمدین بسیار فکرله غورنه ایره ❋ وغیریلر هر کارك خاتمه‌سنده بیلدکلرین اول دیدهٔ عقلله فاتحه‌سنده کوره ❋ واواخر اموری اوائلندن تدبیر ایدوب ❋ اول الفکر آخر العمل ❋ مفهومن پیشنهاد ضمیر ایدینه ❋ بومقوله کمسنه چون بیله که بر بلا نازل اولسه کرك ❋ قبل النزول شرطهٔ تدبیرله ساحل نجاته وصول بولسه کرك ❋ بوکه احزم دیرلر ❋ ایکنجی اولدرکه چون بلا نازل اوله متزلزل اولمیوب حیرت وضجرت قلبنه یول بولمیه لاجرم بومقوله شخصه رأی صواب ووجه تدبیر پوشیده اولمیه اکا حازم دیرلر ❋ بو اوچ طائفه‌نك مناسب حالی که

بری عاقل وکامل * و بری نیم عقل و بری جاهل وغافلدر * اول اوچ
ماهینک حسب حالی درکه بر آبکیرده مجتمع اولمشاردی * شیر ایتدی
نه کیفیتله اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی روایت ایدرلر که
بر آبکیر بینظیر وار ایدیکه شارعدن دور * ودیدهٔ تعرض ابناء السبیلدن
مخفی ومستور ایدی * آبی صوفیلر اعتقادی کبی صافی * وتماشای
صفاسی تشنکان آب حیاته کافی ایدی * بوغدیر دریا مثالک بر آب روانه
اتصالی وار ایدی * اول آب ژرفده اوچ نفر ماهی شکرف که حوت
آسمان آنلرک رشکندن تابهٔ غیرتده بریان ایدی * تمکن وتوطن اتمشلردی
اول ماهیلرک بری احزم بریسی حازم وآخری عاجز ایدی * ناکاه ایام
بهارده که جهان آرایش کلزاردن نمودار باغ جنان اولمشیدی *
و بساط بسیط غبرا ریاحین رعنا وازاهیر غرا ایله حدیقهٔ خضرای
سمایه دونمشیدی * فراش صبا سطح زمینی رنکارنک فرشلرله تزیین *
وصباغ صنع چمن جهانی الوان ازهارله رنکین اتمشیدی * مثنوی *
بهار یله جهان کرم اولمشیدی * برک سنکین دلی نرم اولمشیدی * برک
لالهیله اولمشدی یوزی خون * کوزی باشینی جوی اتمشدی کلکون *
قضای الهی بر نیچه نفر صیاد ماهی اول نواحی وضواحیده کزرکن
اول آبکیره راست کلدیلر (اول اوچ دانه ماهی بی آنده کاهی بولدیلر *
عرق طمعلری حرکته کلوب آنلری صیده قصد ایتدیلر و بر بریله میثاق
ومیعاد ایدوب آلات اصطیادی کتورمکه کتدیلر * ماهیلر بو واقعه دن
آکاه اولوب عین آبده آتش اضطرابه دوشدیلر * چون غدیر فلک
آبکونده ماهیان انجم جنبشه آغاز ایتدی * اول ماهی که عاقل وکامل
ایدی چون هزار بار روزکار غدارک دستبردن کورمش * وسپهر
ستمکارک محنت وردن مشاهده قیلمش ایدی * بساط تجربه ده
ثابت اولدی * وصیادلرک قید و بندندن خلاص تدبیرن ودام
فریبندن نجات فکرین قیلدی * مثنوی * خردمند ودانا کسی را

شناس * كه محكم نهد كار خودرا اساس * كسى راكه خرمش نباشد درست * بناى مهمش بود سخت سست * پس طريق فرارى اختيار ايدوب بيشورت ياران غديرك آب روانه متصل اولان جانبندن روان اولدى * على السحر صيادلر كلديلر آبكيرك ايكى طرفن بغلديلر * شول ماهى كه پيرايهٔ خردله آراسته اما ذخيرهٔ تجربه دن بى بهره ايدى چون بو حالى كوردى اهمالندن ندامت ايتدى * وكندوبى ملامت ايدوب ايتدى حيف كه غفلت ايتدم دريغ كه تكاسل ايلدم (غافلارك سرانجام كارى بويله اولور * متكاسلارك مآل حالى بوكه وارر * كرك ايدى كه اول برماهى كبى نزول بلادن اوكدين كندو غمم ييدم وآفت هجوم ايتمدين خلاص تداركن ايدبدم

﴿ بيت ﴾

(علاج واقعه پيش از وقوع بايد كرد)

(دريغ سود ندارد چو رفت كار از دست)

وليكن چون فرصت كريز فوت اولدى * زمان مكر وحيله وهنكام فكر وخدعه در اكرچه ديمشلردر كه وقت نزول بلاده نه رأى وتدبير اول قدر برويرمز * وزمان دضاء قضاده بذر حيله وتزوير چندان ثمرو يرمز * اما بوجله ابله مردخرد مند منافع دانشدن هيچ بروقت اميد قطع ايتمك كرك * ودفع مكايد دشمنده تأخير وتقصير جائز كورمك كرك * پس فى الحال صو يوزينه كلوب كندوسن مرده صورتنده كوستردى * صيادك برى آنى اول حالده كوروب مرده خيال ايدوب كوتوروب صحرايه آتدى * اولدخى هزار زور وزارله كندوسن جو يباره يتشدروب ساحل نجات وكنار سلامته يتدى

﴿ بيت ﴾

(بيراى دوست كرخواهى رهايى * كه بى مردن نيابى آشنايى)

اول ماهیٔ عاجز که تدارك نوائبده فکر عواقبدن دور ودیدهٔ بصیرتی پردهٔ غفلتله مستور ایدی (حیران وسرکردان پای کشان چپ وراست کزر ایدی * وفراز ونشیب وزیر وبالا یوزر ایدی * تاعاقبت کاردام صیاده کرفتار اولدی * بومثالك مضموننڭ معلوم اولدی که ملك شتربه باننده شتاب ایدوب * فرصت وقدرت وار ایکن تیغ آبدارله جان خاکسارینه آتش دمار اوروب خرمن عمرین باد فنایه ویرمك کرك وعرصهٔ زمینی وساحهٔ خاطر نازنینی آنك وجود خبیثندن خلاص وخبث مکیدتندن پاك ومنقص ایدوب مدة العمر اول ناپاك‌نی باکلك هلاکنه نوید صبح شادمانی ووید فتوح کامرانی بیلمك کرك * بیت * چو قدرت یافتی برخصم غدار * بسنك ابتلا مغزش برون آر (نثر) شیر ایتدی دیدیککك معلوم اما کمان ایتمزم که شتربه مکر وخیانت فکر ایتمش اوله * وسوابق احسانی لواحق کفرانله مقابله روا کورمش اوله * که تا بوغایه دك ایلکمزدن غیری نسنه کورممشدر * والی هذا الان آنك بابنده دقایق لطف واحسانمز دریغ اولنممشدر * دمنه ایتدی بلی بویله در اما ملکك اول ایلکاری آنی بارمز ایتمشدر وانعام واحسانی انی مقام عصیانه کتورمشدر * بیت * هرکجا داغ بایدت فرمود * چون تو مرهم نهی ندارد سود * لئیم وجاهل اول زمان ناصح ویکدل اولور که امید وار اولدیغی مرتبه یه واصل اولمیه * اما چون مقصودی حاصل اوله * لاجرم دیك طمعی غلیان ایدوب شاننه مناسب اولمیان مناصبك سوداسی سویدای دلنده هیجان ایدر * اولوز یورمشلردر که * سفله وبد کوهرك بنای خدمتی قواعد بیم وامید اوزره در * چون ضرر خوفدن امین اوله سرچشمهٔ اخلاصی بولاندرسه کرك * وچون حصول امانی ایله مستغنی اوله آتش کفرانی یالکاندرسه کرك * شیر ایتدی خدام لئیم خلقت ودنی همت حقنده ملوکه نه طریقه سلوك ایتمك کرك که آنلردن اثر کفران وعصیان ظاهر اولمیه دمنه ایتدی *

(بوطائفه‌یی

بو طائفه یی شفقت وعاطفتدن اول قدر محروم ومهجور قلمق کرك که بالکلیه نا امید اولوب اعدا جانبنه مائل اوله لر و بونلر چندان نعمت واحسانه دخی مستغرق اولمق کرك که غایت ثروت ونهایت کبرونخوتدن فرعونیت دعواسن قیله لر * بلکه واجبدر که دائرهٔ خوف ورجاده دائر اولوب * مدار حالری وعدو وعید * وبیم وامیدا وزره اوله لر * زیرا که امن ثروت سبب نخوتدر * ونخوت باعث عصیان وکفران نعمتدر ویأس وخیبت موجب جرأتدر * وجرأت مورث نقض عرض سلطنتدر

﴾ بیت ﴿

(نومید دلیر باشد وهم چیره زبان * ای دوست چنان مکن که نومید شوم)

شیر ایتدی ای دمنه بن شویله اکلرمکه شتربه نك آیینهٔ دلی بونیرنك ژنکندن مصفا وچهرهٔ حالی بو خیال خالندن معرادر * زیرا که تا شمدی یه دك ابواب عاطفتم آنك با بنده کشاده * وانعام واحسانم سائر ارکانمدن اکا زیاده ایدی * بعدما که بندن دائما مهر وشفقت ومرحمت ومنفعت مشاهده قیله * آیا نه سببدن آنك مکافاتنده قصد خیانت وفکر مضرت ایدر اوله ﴾ بیت ﴿ چو دل بدوستیش خویش راعلم سازد * چرا بدشمنیٔ من علم برافرازد (نثر) دمنه ایتدی ضمیر منیر ملکه مخفی اولمیه که کج مزاجدن هرکز استقامت کلمز * و بد طینت وزشت سیرت تکلیف وتکلفله ستوده خوی و پاکیزه خصلت اولمز (ع) کل اناء یترشح بما فیه (ع) ازکوزه همان برون تراود که دروست (نثر) مکر قصهٔ عقرب وکشف ملکك سمع شریفنه واصل اولمشدر شیر ایتدی نیجه اولمشدر اول ﴾ حکایت ﴿ دمنه ایتدی بر کشف بر کژدمله همدم اولوب هردم دعوای وداد واتحاددن دم اوررلردی * ودائم کمال اخلاص واختصاصدن خبر ویررلردی

﴿ بيت ﴾

(روز تاشب معاشر وهمدم ٭ شام تاصبح مونس ومحرم)

(نثر) اتفاق بر وقت بحسب ضرورت جلاء وطن ايتمك لازم كلوب مرافقت وموافقتله بر مأمن آخره متوجه اولدیلر ٭ قضای الهی آنلرك راهی بر نهر عظيمه راست كلوب واندن عزم كذر ایتدیلر ٭ چون عقربه اول نهردن عبور ايتمك متعذر ابدی متحير قالدی ٭ كشف ایتدی ای يار عزيز نه باعث اولدیكه زورق فكرنی نهر حيرته صالدك ٭ ونه حادث اولدی كه اندوه وغم بحرينه طالدك ٭ عقرب ایتدی ای برادر بو نهردن كذر ايتمك فكری بنی كرداب اضطرابه براقدی ٭ نه آبدن عبور ايتمك ميسردر ٭ نه تاب آتش فراقه طاقت متصوردر ﴿ بيت ﴾ سن كیدرسن سنك اردكجه كوزم ياشی كیدر) (مشكل اولدر كه كشی قالور وبولداشی كیدر (نثر) كشف ایتدی غم چكمه كه بن سنی بيكلفت وزحمت پشتم كشتی سیله بوآبدن كچورسم كرك ٭ وسینه می تير بلا كه نشانه قيلوب بو كردابدن كرانه يتورسم كرك ٭ كه ديمشلردر حيفدر كه دشوارلغله بريار اله كتوره سن ٭ وآسانلغله الدن يتوره سن ﴿ بيت ﴾ ای دوست برو بهر چه داری) (ياری بخر وبهيچ مفروش (نثر) پس سنك پشت عقربی پشتنه آلدی وسفينۀ سينه سن آبه صالوب روان اولدی حباب وارميان آبده يوزركن ناكاه كوشنه بر ناساز آواز يتشدی ٭ وحركت عقربدن پشتنده خراش وكاوكاو احساس ايدوب ایتدی ٭ ای برادر بونه صوتدر كه بن استماع ايلرم ٭ و بو نه عملدر كه سن اشتغال اوزره سن ٭ عقرب جواب و يردی كه ای برادر سنان نيشمی سنك جوشن وجودكه آزمايش ايدرم ٭ كشف پر غضب اولوب ایتدی ای بيمروت بن سنك ايچون بو كرداب بلايی ارتكاب ايتدم وجان شيرين ووجود نازنينم غرقاب خطره آتدم ٭ حاليا بن زحمت چكرم سن حضور ايدرسن ٭ هم پشتم كشتی سی وسينه م سفينه سيله بوآبدن

(عبور)

عبور ایدرسن * اکر التزام منت ایتیوب حق صحبت قدیمه اعتبار ایتمزسك باری بو نیشی او رمغه سبب نه

﴾ بیت ﴿

(چون نوش نداری مزن نیش اخر * چون دوست نه مشو دشمن باری)

(نثر) باوجود محققدر که چون بو حرکتدن بکا آسیب مضرت یتشمسه کرك * ونیش دلخراشك بنم پشت ناتراشمده تأثیر ایتمسه کرك ﴾ بیت ﴿ غالب آنست که دست ودل خودریش کند) (هر که ازروی جدل مشت زند بر دیوار (نثر) عقرب ایتدی معاذالله که بو مقوله معانی جمیع اوقات زندکانیده ضمیرمه کلمش وخاطرمه خطور ایلمش اوله اما بو قدر وار که بو حرکت بنم مقتضای طبیعتم * ونیش زنلك لوازم جبلتمدر * بو بابده بکا خاره وخاراو پشت دوست وسینهٔ دشمن علی السوادر ﴾ قطعه ﴿ هر کرا عادت ذمیم بود) (بی ارادت ازو شود صادر) (نیش بر سنك میزند عقرب * کرچه بروی نمیشود قادر (نثر) کشف بو حالی تعجب ایتدی * وتفکر بحرینه طالوب ایتدی * حکما راست بیورمشلردر که نفس خسیس وشخص خبیثه مروت ایتمك همان دامانده خار وکریبانده مار تربیت ایتمکدر ﴾ قطعه ﴿ بداصل راچه کونه توان کرد تربیت) (کس در درون خانه چرامار پرورد) (حنظل بتربیت ندهد طعم نی شکر) (کل برنچیند آنکه همه خار پرورد) کلاما کار درکه کیمکه اصلنده نسیب اولمیه امید کرم آندن نصیب اولمیه نطفهٔ خبیثه دنیادن کیتمیه تا ولی نعمتنه کفران واساءت ایتمیه ﴾ بیت ﴿ ز بد اصل چشم بهی داشتن) (بود خاك بردیده انباشتن (نثر) بو مثلك مفهومندن بو معلوم اولور که ملك شتربه نك عدم اصالتندن وخست ذات وخباثت صفاتندن اندیشناك اولمق کرك * وز پرندستان مشفق ودوستان صادقك نصایحن کوش هوشله استماع بیورمق کرك *

هركيمكه ناصحلرك كلامنه اكرچه كه بحكم (الحق مر) درشت وبيمحابا اوله رق التفات قيلميه * آنك عاقبت حالى ندامت وملامتدن خالى اوليه بيمار كبى چون اوامر طبيبه ديدهٔ استخفافله ناظر اوله * وشربت وغداسن كندو اشتهاسى حسبيله استعمال قيله * لاجرم ضعف قوت ونحافت بدنيت اكاز ياده استيلا بوله ﴿ بيت ﴾ ناصح ازروى درشتى سخن اركفت چه باك) (صبر تلخست وليكن بر شيرين دارد) ضمير منير ملكه كه مرآت حقايق * ومشكات دقايقدر پوشيده اوليه كه عاجزترين ملوك اولدركه عواقب اموردن غافل * ومهمات ملكه ديدهٔ استحقارله ناظر اوله * وحزم واحتياطده قاصر اولديغى سببدن بر حادثهٔ عظمى ظاهر اولبجق خواص ووزرايى سوء رأى وضعف تدبيرله متهم قيلوب واقع اولان خطارى آنلرك كردننه حواله قيله ﴿ رباعى ﴾ فكرى كه بكار خود ترا بايد كرد) (بهرچه بد بكرى رها بايد كرد) وآنكه كه بدين كونه خطايى كردى) (دركردان ديكران چرا بايد كرد) شير ابتدى زياده درشت كلمات ايتدك * وسرحدادبدن طشره كتدك اما چون معرض نصيحتده سن قول ناصحى خشونتى سببيله رد ايتمك اولمز * شتربه بر تقديركه عداوتى مقرر قيله ظاهردركه اول نيه قادردر اول بحسب الواقع بكا طعمه دركه انك مادهٔ حياتى اجزاى نباتيدر * بنم مدد حركاتم جسم حيوانى ولحم لطيف آهوى بيابانيدر * اجزاى نباتى همیشه مغلوب اعضاى حيوانيدر آنده نه قدر قدرت وقوت اوله كه صفحهٔ دلنده بنمله مقابله صورتن تصوير قيله ياسويداى ضميرنده بنمله مقابله سوداسى جايكير اوله

﴿ بيت ﴾

(مدعى را كى رسد با چون منى لاف جدال)
(كى تواند پشه با پيل دمان پهلو زند)

شتربه اكر بنم آفتاب دولتمله كه افق پروردكار بدن تابانده * ماه كبى دعواى

مقابله ایده کاسته وناقص اولور وبنم ماهچهٔ چترهمایون همای آشیانه مه که نمودار سایبان آسمان در ❊ خورشید مانند تیغ چکسه عاقبت زوال بولور ❊ مثنوی ❊ (تهی دست کومایه داری کند)(چوانکیست کور اهواری کند) (من آن صیدرا کرده ام سر بلند) (منش بازدر کردن آرم کند) دمنه ایتدی ملکه لایق بودرکه اول بکا طعمه دردبو مغرور اولمیه ❊ وکندونك قوّت وغلبه سنه اعتمادی جائز کورمیه که اکرکند وبنفسه مقابله‌دن عاجز ایسه معاونلرمظاهرتیله چوق نسنه‌یه قادردر وسحر و مکرودستان وغدرده ثانیٔ سام وسامریٔ ساحردر ❊ قورقم بودرکه چون وحوشی مخالفت ملکه تحریض ایده اکاموافقت ایده‌لر برفرد نه قدر زورمند ومردنبرد اولورسه ظاهر بودرکه قامت قدرتی جمع کثیرله مقاومتدن قاصردر ❊ قطعه ❊ (پشه چو پرشد بز ندپیل را) (باهمه تندی وصلابت که اوست) (مور چکانرا چو بود اتفاق) (شیرژیانرا بدرانند پوست) شیرایتدی سنك صدق کلامکه کانم وار ❊ وخلوص مناصحتك ضمیرمه آشکاردر ❊ اما بو صورت بکا دامنکیردر که روز کاردر ازدر که اکامز ید تقرب واعتبارله اختصاص و یردم ❊ ورایت تربیت وتقو یتن اوج آسمانه ایرکوردم ❊ ومجالس ومحافلده آنی مدح ایدوب علی ملاء الناس خردود یانت واخلاصله دلمه کتوردم ❊ حالاایندن وضع سابقه مخالف برفعل صادر اولورسه تناقض قول وخفت عقل ورکاکت رأیه منسوب اولوب قولم قلوبده مردود وعهدم خواطرده نامقبول اولور ❊ بیت ❊ هر سری راکه خود برافرازی ❊ نا توانی زپا نیندازی ❊ دمنه ایتدی رأی صائب وتدبیردرستك فائده‌سی بودرکه چون بردوستدن اثر عداوت ❊ ویرخدمتکاردن علامت خیانت کوره‌لر ❊ هماندم اطراف کارلرین فراهم قیلوب روی مرافقت وموافقتی آندن دوندوره‌لر ❊ وخصم آنلرك نار دمارله خانمانلرین کو یندرمدین آنلر آنك آب بوارله حیاتی اوجاغن سویندره‌لر

دندان باوجود که آدمینك قدیمی همدمی * وتحصیل منافعده اکثر
اعضانك مقدمیدرچون معلول اوله قلعدن غیریله دواقیلمزلر * وطعامکه
بدل مایتحلل ومددمادهٔ حیاتدر * چون معده ده فاسد اوله * دفعدن
غیری روا کورمزلر ﴿ بیت ﴾ زان کس که دل غمزدهات شادنکردد)
(کرخود بمثل جان تو باشد کم او کیر) عاقبت دمدمهٔ دمنه شیرده تأثیر
ایدوب ابتدی حاصل کلام صحبت شتربه دن نفرت تمام ایدوب من بعد
آنکله ملاقات مقولهٔ محالاتدندر * اولی بودر که همان اکا برکمسنه کوندرم
تاکیفیت حالی اعلام ایده واجازت ویرم ارض الله واسعه دیلدیکی یره کیده *
دمنه وهم ایتدیکه اکر بوکلام سمع شتربه یه واصل اوله * درحال براءت
ساحت ذمتی ضمیر شیره روشن قیله * وآنك مکر وحیله سی نهانخانهٔ
خفادن عرصهٔ ظهوره کله * ایتدی ای ملك رای مزبور طریق
حزمدن دور * ومنهج احتیاطدن بغایت مهجوردر * برکلام مادامکه
قایده طوره قالهٔ کلمه دائرهٔ اختیارده داخلدر اما بعد الاظهار آنك تدارکی
حوزهٔ اقتداردن خارجدر ﴿ بیت ﴾ سخن تا نکفتی توانیش کفت)
(ولی کفته را باز نتوان نهفت) بر کلام که دهاندن و برتیر که کماندن چیقه نه
اول دسته کاور ونه بوشسته ﴿ مثنوی ﴾ چون اغزدن چقه سوز دوکمز
آیرق) (کیرو دونزمی یایدن آتیلان اوق)(قفسدن مرغ وحشی که
ایده پرواز) (طوتلمز ایلسك بیلك حیله آغاز) امثال مجمدندر
هرچه بزبان آید بزبان آید* دیمشلردر که زبان ترجمان دلدر *ودل والی
ولایت بدن *وکلام متکلم جواهر کنجینهٔ سینه در تا درج دهان
مسمار صمتله مسدود اوله * وسر حلقهٔ نطقه مهر سکوت اوربله
زمین زندکانی دائم ریاحین سلامت بتیرر * ودرخت حیات میوهٔ امن
وراحت ویرر * اما چون کلبن بلاغت متبسم وبلبل فصاحت مترنم
اوله *معلوم دکلدر که رایحهٔ کلزار سخن سبب تفریح قلب وتقویت دماغمی
اوله جقدر *یاعلت ظهور مادهٔ زکام وموجب انواع رنج وصداعمی

(اولیسردر)

اولمشلردر * زیرا که نیجه دهان بسته مخانده بر نکته ایله هزار عقده حل ایتمشدر * ونیجه فصیح زبان بر عبارت بیمحل ایله کردنه بند کران اورمشدر ﴿ قطعه ﴾ اکر بچشم خرد در سخن نکاه کنی) (بضاعتیست که هم سود وهم زیان دارد) (نشان که داد کفتا کفته نکته کس را) (بدرد دل کند آواره یا بجان آرد) (ولی بسست که کوینده را کمین لفظی) (دهد بباد همانذم که درز بان آید) ای ملك شویله که بو خبر شتربه به واصل اوله صورت حالی فهم ایدوب فضیحت مآلی معلوم قیلسه کرك بمکن مکابره یه کاوب جنك وجداله آغاز قیله * یا رفتنه قوپاروب بر حادثهٔ عظمی یه باعث اوله * ارباب حزم کناه ظاهره عقوبت پنهان جائز کورمامشلردر * وجرم پوشیده یه عقاب آشکار تجویز بیورمامشلردر * صلاح اولدر که آنك خیانت خفی سی سیاست مخفی ایله تدارك اوله * شیرایتدی کان مجرده کشی مقربلرین مهجور ایدوب بیوضوع یقین سوابق حقوقی هباء منثور قیلمق وکندو الیله ایاغنه تیشه اورمق * وبالکلیه جادهٔ مروّت ومنهاج فتوتدن برطرف اولمقدر

﴿ قطعه ﴾

(دکلدر پسندیدهٔ شرع وعقل)
(که بی بینت شاه فرمان قیله)
(مضای قضا کبی حکمی آنك)
(کیه جان و یره کیمی بیجان قیله)

دمنه ایتدی ارباب فرمانه آنلرك فراستلرندن راست برهان و بینه اولمز چون اول مکار وغدار حضوره کلدی ملك کرکدر که اکا دیدهٔ تفرسله نظر قیله که خبث عقیدتی طلعت نازیباسنده روشن وفساد نیتی صورت بد سیرتنده معاینه در * علامت خیانت وانحراف باطنندن بریسی بودر که متلون ومتغیر کلسه کرکدر * وچپ وراست

و پیش و پس نظر ایدوب مجادله یه مهیا ومقاومته آماده اولسه کرك * شیر ایتدی ایو دیدك واقعا بو علامتدن بری ظاهر اولور سه لاجرم غبار شبهت رهکذار حقیقتدن مندفع وحجاب کمان چهرهٔ اطمینانندن مرتفع اولور * دمنه چون بیلدی که دم فتنه انکیزیله شیر جانبندن آتش بلاتیز اولدی دیلدیکه کاوی کوره اول طرفدن دخی فروغ دروغله شعلهٔ نارهٔ فسادی کرهٔ اثیره ایرکوره ﴿ بیت ﴾ میان دوکس جنك چون آتشست * سخن چین بدبخت هیزم کشست * فکر ایتدیکه شتربه یه واردق دخی مشاورهٔ شیرله اولمق کرك * تاکه سوء ظندن مبرا وتهمت وافترادن معرا اوله * ایتدی ای ملك فرمان عالی شرفصدور بولورسه واروب شتربه یی کورم مکنون ضمیر ومخزون خاطرندن خبر بیلوب عرصهٔ عرضه یتشدرم * شیر معقول کوروب اجازت بیوردی * دمنه دخی غمناك صفت شتربه قتنه کلوب شرط سلام وتحیتی یرینه کتوردی * شتربه دخی آنك حالنه لایق تعظیم ایتدی * ووظایف تلطف وتملق تقدیم ایدوب ایتدی ای دمنه (ع) یادمیدار که ازمات نمی آیدیاد * مدت مدیده درکه دیدهٔ احبابی انوار طلعتکله روشن وکلبهٔ یارانی ازهار ملاطفتکله کلشن ایتمدك ﴿ بیت ﴾ بعمرها نفسی یاددوستان نکنی * که یادتو نتواند که یك نفس نکند) دمنه ایتدی اکرچه که بودل مهجور ملاقات ظاهری ومصاحبت صور بدن دور درفاما معنی ده خانهٔ خرابهٔ دل خیال دیدار دلدارله معموردر

﴿ قطعه ﴾

(خردرابا خیال اوتماشا پیست روحانی)
(که انجادرنمی کنجد خیال نفس انسانی)

برون پردهٔ عقلست جان خرده بینان را * بغمزه سوی یکدیکر اشارتهای پنهانی * زاویهٔ عزلت وکوشهٔ خلوتده (بالغدو والاصال) وظایف دعا وثنایه که موجب مزید دولت واقبال * وسبب ازدیاد

جاه وجلالدر اشتغال حسب حالمدر * شتربه ایتدی اختیار عزلت وانزواء خلوته سبب نه‌در * دمنه ایتدی برکسه که غیرك اسیر فرمانی اولوب کندو نفسنه مالك اولمیه * وبی بیم وخطر برلحظه تنفس قلمیه * وبرآن گچمیه که کندوتن وجانندن لرزان وهراسان اولمیه * نیچون کوشهٔ کاشانه اختیار ایتمیوب خلوتی آشنا وبیگانه‌یه بند ایتمیه * بیت * نیچون ترك ایلیه ویرانه کنجن * مقام ایدنمیه غمخانه کنجن

﴿ قطعه ﴾

(ازفتنهٔ این زمانهٔ شورانگیز * برخیز وبه جاکه توانی بگریز)

ور پای گریختن نداری باری * دستی زن ودردامن خلوت آویز *
کاو ایتدی ای دمنه بو معانی بی بیان * و بومجملی منصهٔ تفصیلده عیان ایله * تافائدهٔ کلامك عام ومنفعت نصیحتك تام اوله * دمنه ایتدی عالمده آلتی شی واردر که آلتی شیٔ سزمیسر دکلدر * مال دنیا تخوتسز * متابعت هوا محنتسز * مجالست نسا بلیتسز * مصاحبت اشرار ندامتسز * طمع لئیمان مذلتسز * ملازمت سلطان خطر وآفتسز * خمخانهٔ دنیاده برفردك ساغر حالی بادهٔ مال ومنالدن مالی اولمزکه سرمست وبی باك اولوب کریبان عصیان وطغیاندن باش چقرمیه * و بی هوای نفسه برکسه قدم بصمزکه معرض هلاکه دوشمیه * وزن طائفه‌سیله برمرد مجالست ایتمزکه اکا انواع بلا یتشمیه * ارباب فساد ایله برفرد اختلاط ایتمزکه عاقبت الامر ندامت ایتمیوب کندوبی ملامت ایتمیه مردم دون وسفله دن برکسه نسنه توقع ایتمزکه ذلیل وخوار و بی قدر واعتبار اولمیه * عام وخاصدن برشخص صحبت سلطانله اختصاص بولمزکه سلامتله اول کرداب بحر عنا * وکربلای کرب و بلادن خلاص اوله

﴿ مثنوی ﴾

(صحبت شاه راز روی قیاس * همچو دریای بی کرانه شناس)

برچنین بحر پرزخوف وخطر * هرکه نزدیکتر پریشان تر * شتربه ابتدی کلامکدن منفهم اولورکه شیردن سکا برمکر یتشمش اوله * وآنك مخافتندن هولنك وهراسان اولمش اوله سن * دمنه ایتدی بوسوزی کندومه نسبت دیمزم وکندو نفسم ایچون غم یمزم * بلکه بو بابده احباب طرفن کندو جانبمدن ترجیح ایدرم * بوملال وانفعال که بکا مستولی اولمشدر سنکچوندر * سن بیلور سنکه سوابق محبت ومقدمات مودت مابینمزده نه وجهله ممهد ومؤکدر * وعهد و پیمانلر که مابینمزده واقع اولمشدرا کثری بوزمانه دك وفا وانجازه یتشمشدر * بن قادر دکلم که نفع وضرر وخیروشردن نه حادث اولورسه سمع شریفکه یتشدرمیم شتربه بوتشبیهدن که فهرست دیباجهٔ بیم ونهیبدر لرزان اولوب ایتدی * ای یار غمخوار * وای دوست هوادار دیلرمکه بیتوقف بنی کیفیت کاردن خبردار ایده سن ودقایق مصادقت ومخالصتده هیچ دقیقه دریغ بیورمیه سن * دمنه ایتدی برمعتمددن ایشتدم که شیرزبان شریفنه کتورمش که شتربه کوندن کونه سمروب کیدر ووفرت لحم وکثرت شحمدن تکلفله حرکت ایدر * بو درکاهده آنك عدمیله وجودی علی السویه * وبودونا بودی سواسیه در * سلطنت اورنده آنك نه فائده سی وار * وآنی اکل ایتمکدن غیری نه منفعته یرار بوکون کافهٔ وحوشی آنك سر وکوش و برودوشیله ضیافت ایتمك کرك * ویارین طعام چاشت وغدای شامی وراتبهٔ خاص وشیلان عامی سائر اعضا واندامندن ایلمك کرك * چون بن بوکلامی ایشتدم وآنك تهور وتجبرن فهم (ایتدم) کالدم تاسکا تنبیه ایدوب حسن عهد وپیمانمه برهان اقامت ایلیم * وشول نسنه که شرع مروت ومذهب اخوتده ذممه واجب ایدی مؤدی قیلم

﴿ بيت ﴾

(من آنچه شرط بلاغست باتومی کويم)
(تو خواه از سخنم پند کير وخواه ملال)

حالا صلاح حالی بونده اکلارمکه بر تدبير ايده سن * وتعجيل تماملة بورنجه بر شفا و بودرده بر دوا طلب قيله سنکه شايد بر حيله ايله بو ورطه دن خلاص و بر لطيفه ايله بو مهلکه دن نجات بوله سن چون شتر به دمنه نك بو کلماتك استماع ايتدی شيرك عهود ومواثيق خاطرينه کلوب ايتدی ای دمنه ممکنميدرکه شير بکا قصد ايليه با وجودکه بندن شمهٔ خيانت وذرهٔ جنايت ظاهر اولمدی * وقدم ثباتم جادهٔ اخلاصندن انحراف بولمدی * اما سنك سوزكك دخی صدقنه ظنم وحقيقتنه کمانم واردر * غالبا ارباب شقاق بنی اکا نفاق ايتمشلردر * وتزوير وفريب ايله آنی خشم وغضبه کتورمشلردر انك خدمتنده سخن چين ونفاق آيين بر طائفه واردرکه هر بری صنعت کذب وغدرده استاد * وصفت مکر وحيله يه معتاد * کراتله آنلری آزمايش ايتمشدر وآنلردن انواع خيانت وجنايت کورمش وايشتمشدر * اولباده غيريلر حقنده دخی نه سويله سه لر اعتماد واعتقاد ايدوب انلره قياس ايلر * هرآينه شآمت صحبت اشرارله اخيار حقنده سوء ظن ظهوره کلور وکمان خطا ايله راه صواب پوشيده اولور * اول بطك تجربه ده خطاسی بو معنايه دليل کافيدر * وبو صورته اشارت وافيدر * دمنه ايتدی نيجه اولمشدر اول ﴿ حکايت ﴾ شتربه ايتدی بر بط مکر بر شب مهتابده ميان آبده صورت ماهی کوروب ماهی خيال ايتدی * وشست قصدله صيده دورشدی نسنه بولمدی چون نيچه نوبت بو منوال اوزره آزمايش ايتدی کوردیکه انك بو صيادلقدن حاصلی همان حاصل تشنه در سرابدن ومفلسان کنج اندیشدر تفرج منازل خرابدن * کليا صيد ماهی يی ترك ايدوب بالکليه کندو مهمندن فراغت ايتدی * سائر ليااليده دخی هر بارکه ماهی کورسه

عکس صورت ماهی تصور ایدوب صیدینه قصد ایتمز *ومطلقا اکا التفات ایلمزدی وایدردی ﴿ مصرع ﴾ من جرب المجرب حلت به الندامة) آخر بو تجربه آنی متمر اولدیکه دائما کرسنه کچوردی و بی برك ونوا روزکار کچورردی * اکر شیره بندن فعلا یا قولا بر نسنه نقل ایدرلرکه بحکم (من یسمع یخل) اکا اعتماد واعتقاد ایدوب قلبنده کراهت ونفرت ظهورینه باعث اوله* موجبی همان غیرلر حقنده حاصل اولان تجربه اولسه کرك حال بوکه بنله آنلرك بیننده نسبت زاغ وهمادر* وآنلرله بنم میانمده فرق بین الارض والسماءدر* بنی آنلره قیاس ایتمك قیاس مع الفارقدر * وکوهری خرمهره‌دن تمییز ایتمامك ضمیر نقاد شیره ناموافق وغیرلایقدر ﴿ مثنوی ﴾ کار پاکانرا قیاس ازخود مکیر) (زانکه باشد درنوشتن شیرشیر) (هر دو کون زنبور خورد از یك محل) (زان یکی شد نیش وزان دیکر عسل) (هردو کون اهو کیا خوردند وآب) (زان یکی شد خون وزدیکر مشکناب) دمنه ایتدی شیرك سبب نفرتی بو دکلدر * بلکه ملوکك عادتیدرکه بی استحقاق بر کمسه‌یی سمند دولته بندررلر * و بر مستحق بی سبب ظاهر منزل نکبته ایندررلر

﴿ نظم ﴾

(شاه هرموزم ندید و بی سبب صد لطف کرد)

(شاه یزدم دید ومدحش کفتم وهیچم نداد)

کار شاهان این چنین باشد توای حافظ مرنج) (داور روزی رسان توفیق نصرتشان دهاد) شتربه ایتدی اکر بو کراهت که شیردن حکایت ایدرسن بی علت اوله و بو غضب که آندن روایت ایلرسن بی سبب وجوده کله * هیچ برچاره ایله پای قرارجادۀ استقامته ایرمك * وهیچ بر حیله ایله دیدۀ امید چهرۀ مرادی کورمك یوقدر * زیرا غضب که سبیدن منبعث اوله * ایراد معذرتله آنك دفعی میسردر * اکر

عياذا بالله كه غضب بى سبب اوله *يا بهتان وتزوير له مزاج شيرى تحريف وتغيير ايتمش اوله لر * دست تدارك آندن قاصر وانديشهٔ تلافى آندن عاجز اولمق مقرردر * زيرا كه بهتان و بهانه يه كرانه اولمز * ومكر وفريب برمرتبه ده نهايت بولمز * شيرك بنده دن نفرتنه باعث بنده بر كناه اكلامزم * مكر اول كه بعض رأى وتدبيرده بنده آنك مصلحتى ايچون اكا مخالفت ايتمش اولم * وسوانح مهمانده كاه كاه صلاح وقت واصلاح مملكت ايچون خلاف رضاسى ونقيض مقتضاسى اوزره سوز سويلمش اولم شايدكه اول استقلال وجرأت وقصد قدح حرمته حمل ايله اساءت ايدوب وساطت بى سببدن عد ايتمش اوله * اما بنده دن صادر اولنلردن هر جزئى بر فائده كابدن خالى دكلدر * باوجود كه انك جانب شكوه وشوكتن وجناب عرض وقاعدهٔ حرمتن رعايت ايدوب هيچ بر زمانده بى ادبانه وكستاخانه وضع صادر اولمامشدر * وشرط تعظيم وتكريمده وفرط توقير وتفخيمده شائبهٔ تقصير وتهاون وقوعبولمامشدر * كيم احتمال ويرديكه نصيحت موجب وحشت اولوب * كيم خيال ايدرديكه محبت سبب عداوت اوليدى * بيت * دار وسبب درد شد اينجا چه اميدست) (زائل شدن عارضه وصحت بيمار) اكر بوده اولمزسه شايدكه نخوت سلطنت واستغناء حكومت موجب نفرت وعداوت اولمش اوله * زيرا كه مقتضاى جبروت ولازمهٔ عظمت ناصحلره بالطبع منكر اولمقدر * وخائنلره وخوش آمد كويلره مائل اولوب حرمت ومحرميتله مخصوص قلمقدر بو اجلدندركه علما يورمشلردر قعر درياده نهنك آغوش ايتمك * ولب مار دمر بده دن قطرات زهر نوش ايتمك * ملازمت سلطاندن سلامته اقربدر * وتقرب ملوكدن امن وفراغته اولى واانسبدر * زيرا بيلورم كه خدمت ار باب سلطنتده خطر بسيار * ومباشرت اعمال مملكتده ضرر بيشمار واردر بعض حكما پادشاهلرى آتشه تشبيه ايلمشلردركه اكرچه پرتو عنايتلريله كلبهٔ تاريك اميد وارلرى روشن ايدرلر * اما شعلهٔ سياستلريله دخى خرمن سوابق حقوق خدمتكارلرى كلخن ايدرلر * عقل صحيح

قتنده واضحدر که کیمک که آتشه قریبی زیاده اوله اثر ضررن زیاده مشاهده قیله * اما آنلر که ایراقدن نورانیتن تماشا ایدوب احراقدن بیخبرلردر * تقرب ملوکده لذت وملازمت سلاطینده بر منفعت ظن ایدرلر (ان بعض الظن اثم) حقیقت بودر که اگر آنلر سیاست شاهی وکاهی هول وهیبت پادشاهی یه واقف اولەلردی علم الیقین ییلەلر وعین الیقین کورەلردیکه بالی بلاسنه دکمز * وهزار ساله عنایت برساعت سیاسته مقابل اولمز * بو قضیەنك مصداقی همان مناظرهٔ بازوخروسدر دمنه ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ شتربه ایتدی روایت ایدرلر که بر باز تیز پرواز برخروس بلند آوازله محاورەیه آغاز ایدوب ایتمش که ای مرغ آشنا روی و بیکانه خوی صداقتنمای وعداوتجوی * نیچون قلبکزده صفا وعهدکزده وفا یوق * دائما ایشکز نقض حقوق و بغض وعقوق وجور وجفادر حال بوکه عنوان صحیفهٔ اخلاقکزه مناسب وفادر باوجود که وفا بحکم (ان حسن العهد من الایمان) دلیل کامل ایماندر مذهب مروت ومشرب فتوتده دخی جزاء اساءت اساءت مکافات احسان احساندر ﴿ بیت ﴾ سك که وفایی بریانیستش * بهتر ازان کس که وفانیستش * خروس ایتدی بزده نه بیوفالق کوردیکز * ونیجه بد عهدلق مشاهده قیلدیکز) باز ایتدی بوندن زیاده بیوفالق اولورمی که آدمیلر سزك حقکزده اولقدر تلطف کوسترلر * وسز زحمت ومشقت چکمەدین آب ودانه کزی که مدد مادهٔ حیاتکزدر آماده قیلورلر * ودائم عین عنایتله احوالکزه ناظر اولوب حفظ وحراستکزده قائم اولورلر * آنلرك دولتنده قلبکزده فتور کز یوق * وکوشه وتوشه جهتندن قصورکز یوق * هرکاه که سزی دعوت ایدەلر سنت اجابتی رعایت ایتمیوب قچرسز * واوتانمدن بو بامدن او بامه اوچرسز * بودکلو حقوق نعمت وعهود خدمتدن کچرسز ﴿ بیت ﴾ بودکلی حق خدمتدن کچرسز * ولی نعمتلریکزدن قورقچرسز * بز باوجود که وحشی یوز اکر برمدت آنلرله الفت ایدەوز *

(والارندن)

واللرندن طعمه یه‌وز * حق نان ونمکی بیلوب آلمزه کیرن شکاری آنلره ویریرز واتفاقا آنلردن ایراق دوشسك مجرد بر آوازه‌له پرواز کتنان ینه کلورز

﴿ بیت ﴾

(مرغ دست آموزرا چندانکه کس دور افکند)
(با نشاط بال آید باز چون کوید بیا)

خروس جواب ویردیکه راست سویلرسن * اما سزك اجابت دعوته مسارعتکز و بزم فرمان ولی نعمته مخالفتز * اول جهتدندر که سز تابه‌ده کندی جنسکزدن بریان هرکز کورمش سز * بز سیخده بزم نوعمزك کباین دونه دونه کورمشزدر * اکر سز دخی آنی کوریدیکز آنلرك اطرافن حرم بیت الحرام ایسه دخی طواف ایتمیدیکز واکر بز کو بکو قچرسق سز کوه بکوه قچیدیکز * بومثللی اول اجلدن کتوردم که بیله‌سنکه اول طائفه‌که مصاحبت ملوکه مائلدر آسیب سیاستندن غافلدر * شول کسنه که آنلرك زهر قهرندن چاشنی طاتمش اوله نه‌قدر عاقل ایسه بادۀ حیرت وجرعۀ اخشیندن بیخود ولایعقلدر

﴿ بیت ﴾

(نزد یکانرا بیش بود حیرانی)
(دانند ایشان سیاست سلطانی)

دمنه ایتدی ظاهر بودرکه شیرك سکا بو قصدینه علت مجرد استغنای سلطنت ونخوت جبروت وعظمت دکلدرکه سنك هنر بسیار وفضیلت بیشمارك واردر * سلاطین ارباب فضل وهنردن هیچ برزمانده مستغنی اولمق یوقدر * شتربه ایتدی شایدکه بنم هنر وفضیلتم اکا سبب نفرت وموجب عداوت اولمش اوله * کورمزمیسن‌که اسب رهوار هنری سببیله پای بسته * وشاخ میوه دار ثمری واسطه‌سیله

سرشکسته در ❋ عندلیب کندو هنرندن حبس قفسه کرفتار در ❋ طاوس کمال حسن وجمالندن بال کنده وشرمسار در ❋ مثل (ع) الدر یحبس والهند یغمد

﴿ قطعه ﴾

(وبال من آمد همه دانش من ❋ چو روباه را موی وطاوس را پر)
(هنر عیب من شد وکرنه سرم را ❋ نه از خاک بل کر کهر بودی افسر)

هر آینه بی هنرلر چون هنرمندلردن از یدرر ❋ وآنلرک میاننده بنای خصومت ذاتی مؤکد ومشیددر ❋ کثرتلری جهتندن غلبه ایدوب تقبیح اهل هنرده اولقدر جد وجهد ایدرلر که حسناتلرین معرض سیأتده عرض ایدوب امانتلرین صورت خیانتده ودیانتلرین کسوت جنایتده کوسترلر ❋ وز یور فضل وهنری که سرمایهٔ بازار دولت وسرنامهٔ منشور سعادت اولمق کرکدر ❋ وسیلهٔ نفرت وکراهت وزر یعهٔ نکبت وشقاوت قیلورلر ﴿ بیت ﴾ چشم بد اندیش که برکنده باد ❋ عیب نماید هنرش در نظر ❋ ارباب الباب بو بابده بیورمشلردر که ﴿ مثنوی ﴾ کر هنری سر زمیان برزند ❋ بی هنری دست بران در زند ❋ کار هنرمند بجان آورند ❋ تا هنرش را بزبان آورند ❋ هم عیبجوی و بی هنر و بی انصافلر اوصافنده دیمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ دیدهٔ انصاف چو بینا شود ❋ در شمرد کرچه که مینا بود ❋ وانکه ندارد دل رحمت پزیر ❋ تهمت پشمینه نهد بر حریر ❋ رسم بزرکان بود انصاف کار ❋ کار خسان نیست بجز خار خار ❋ دمنه ابتدی یمکن که بدسکالار بونی قصد ایتمش اوله لر ❋ اما بو تقدیرجه مآل کار نیجه اولور ❋ وعاقبت حال نیه وارر ❋ شتربه ابتدی شویله که تیر تقدیر آنلرک هدف تزویرینه راست کلیه حیز وجوده هرکز آندن مضرت کلمز ❋ واکر قضای ربانی وتقدیر یزدانی انلرک مرادینه مساعد اولورسه هیچ سپر تدبیرله آنک دفعی مقدر ومیسر اولمز (ع) تقدیر چو سابقست تدبیر چه سود ﴿ بیت ﴾

اناسه چون قضادن تیر تقدیر * سپر اولمزا کا هیچ رأی وتدبیر (نثر)
دمنه ایتدی مرد خردمنده واجبدر که هر حالده فکر واندیشه بی
کندویه پیشه ایلیه وعقل دور اندیشی هر امرده رهبر وپیشوا
ایدینه که هیچ برفرد اساس کارنی قواعد افکاره مبتنی قیلدیکه
مقصودینه ظفر بولدی * شتربه ایتدی فکر وتدبیر اولوقت تأثیرایدر که
قضا آنك عکسنه امضا قیلمش اوله * وحیله وتزویر اول زمان کارکیر
اولور که قدر آنك خلافنه جاری اولمش اوله * امافرمان قضا مضا وحکم
قدر نفاذ بولدقدنصکره نه چاره نفع پذیر اولور * ونه حیله دستکیر
اولور * بند تقدیر وقید قضادن مکر ودغا وفکر ودها ایله رها
میسر دکلدر

﴿ بیت ﴾

(هر آتش که دست قضا برفروخت * همه فکر وتدبیرهارا بسوخت)

چون آفریده کار جل وعلا برحکمی نفاذه وبرقضایی مضایه یتشدرمك
دیلیه بینالرك چشم ظاهرنی ودانالرك دیدهٔ باطننی میل غفلتله تیره وخیره
قیلور * تاره رها اول حکمدن پوشیده اولور * اذا جاء القضاء عمی
البصر ﴿ بیت ﴾ بوقت نفاذ قضا وقدر * همه زیرکان کور کشتند وکر *
مکرسن قصهٔ دهقان وبلبلی اشتمش سن * وآنلرك مناظره ومحاوره لرین
کوش ایتمش سن) دمنه ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾
شتربه ایتدی روایت ایدرلر که بردهقانك برباغی وار ایدی بغایت زیبا
وخرم * وبربوستانی وار ایدی غیرت کلستان ارم * صفای آب وهواسی
نسیم بهاره اعتدال ویردی * وشمامهٔ ریاحین روح افزاسی دماغ
جانی معطر قیلوردی ﴿ مثنوی ﴾ کلستانی چو کلزار جوانی *
کل سیرابی آب زندکانی * نوای عندلیبی عشرت انکیز) هوای
عطربیزی راحت آمیز * کوشهٔ چنده برکلبنی وار ایدی که نهال
طوبیدن دراز * وشاخ سدرة المنتهی دن سرفراز * هرسحر چین

اول كلبن اوستنده بر كل رنكين عذار غنچه لبان تركان چين كبى آچيلوردى * وعرق رخسار مهرويان زهره جبين كبى قطرات شبنمدن اوستنه درلر صاچيلوردى) باغبان اول كل وعنايه عشقبازانه اغاز ايدردى * و بلبل شيدا كبى كوكلى شهبازى آنك مهرى هواسنده پرواز ايدردى ﴿ بيت ﴾ كل بز راب نميدانم چه ميكويد كه باز * بلبلان بينوا را در فغان مى آورد * بر كون باغبان عادت معهودى اوزره كل وكلبن سيرانده كلوب كورديكه بر بلبل نالان صحيفۀ كل خندانه يوزن سوروب منقار يله شيرازۀ جلدن رنكارن سوكر * واجزاى اوراقن پريشان ايدوب برك خزان كبى روى زمينه دوكر ﴿ بيت ﴾ بلبل كه بكل درنكر دست شود * سررشتۀ اختيارش ازدست شود (باغبان اوراق كلى بو بله پريشان وخا كه يكسان كورنجك كريبان شكيبى دست اضطرابله چاك * وچهرۀ افلاكى دودآهله نمود ارروى خاك ايتدى ايكنجى كون ينه كلزاره واردى احوال كل و بلبلى اول منوال اوزره كوردى وآتش فراق كل باغ (ع) دل دهقانه اوردى داغ برداغ * اوچنجى دفعه دخى كورديكه بلبل زارينه منقار يله اوراق كلى تار مار قيلمش (ع) دوكلمش برك و بارى قالمش * دهقانك عنان قرارى قبضۀ اقتداردن كيتدى * وخار هجران يار والم ستم اغيارله كار جاننه وكارد استخوانده يتدى * آخر كار بلبلى دام فريب ودانۀ حيله ايله شكار ايدوب محبس قفسه كرفتار ايتدى * بلبل زار دخى طوطى وار دهان شكر باردن كفتاره كلوب ايتدى اى دهقان نه سببله بنى حبس ايتمكى روا كوردك * ونه جرم ايلدمكه بكا عفو يتده رضا ويردك * بوفعله باعث اكر استماع نغماتم ايسه آشيانم خود بستانك وطربخانم اطراف كلستانك ايدى * اكر خاطريكه برمعنى دخى ظاهر اولديسه يابندن بركناه صادر اولديسه لطف ايله آندن آكاه ايله پير دهقان ايتدى

(بيت)

﴿ بيت ﴾

(تاكى آزارى مرا يارب نمانى اى رقيب)

(تابكى پوشى رخش يارب نمانى اى نقاب)

هيچ بيلورميسن كه ساغر قهرله روز كارمه نه زهرلر نوش ايتديردك وهجران يار نازنينله دل ناتوانمه نه قانلر يوتديردك طريق مكافاتله اول كارك سزاسى واول كردارك جزاسى بودر كه سنى يار وديار دن دور * وتماشاى روى كلزاردن مهجور قيلوب كوشهٔ محبس قفسده زارى ايده سن * بنده دخى درد هجران جانانله زاويهٔ كلبهٔ احزانده نالش ايلرم ﴿ بيت ﴾ بنال بلبل اكر بامنت سر يار يست * كه مادو عاشق زاريم وكار ما زار يست * بلبل ايتدى اى باغبان بو سوزدن فارغ اول * وانديشه قيل كه بن بومقدار جريمه ايله كه بركل پريشان ايتدم محبوس اولدم * سنكه كوكل پريشان ايدرسن حالك نيجه اوليسردر ﴿ مثنوى ﴾ كنبد كردنده زروى قياس * هست بنيكى و بدى حق شناس * هر كه نكويى كند آنش رسد * ور بدى كردز يانش رسد * بو كلام دل دهقانده تأثير تمام ايدوب بلبلى آزاد ايتدى بلبل دخى دل شادوز بان روانله ايتدى اى باغبان چون بو احسانى بكا ارزانى بيوردك البته بحكم * هل جزاء الاحسان الا الاحسان) آنك مكافاتنده سعى ايلمك واجبدر امدى بشارت اولسونكه بو بستانكده فلان درخت دبنده برآفتابه مدفوندركه درونى زر صافى ونقرهٔ خامله مملو ومشحوندر دهقان چون بو بشارتله شادمان اولوب تعيين ايتديكى موضعى حفر ايتدى سخن بلبلى راست بولوب ايتدى * اى بلبل عجبدركه قعر خاكده آفتابه يى كوررسن زير خاشاكده دامى كورمزسن * بلبل ايتدى بلى بيلزميسنكه (اذا نزل القدر بطل الحذر (ع) باقضا كارزار نتوان كرد) چون قضاى ربانى نازل اولور نه ديده * بصيرتده نور قالور * ونه تدبير خرد نفع وفائده ويرر * نته كه ديمشلردر

❊ مثنوی ❊

(بسر پنجه دست قضارا مپیچ)

(که دست توقدرت ندارد بهیچ)

نباید حذر باقدر سودمند) (هرآنچه از قضاآیدانرا پسند) بومثلی اول اجلدن کتوردمکه تابله سنکه بن ضعیف حریف پنجهٔ قضا وقدر دکلم ❊ وفرمان تقدیره تسلیمدن غیری تدبیرم یوقدر ❊ بیت ❊ سر ارادت ماوآستان حضرت دوست) (که هرچه برسرمامیرودارادت اوست) دمنه ایتدی ای شتربه بن حق الیقین بیلدم وعین الیقین معاینه قیلدمکه شیرك سکا بو قصدینه سبب نه نفاق دشمن ونه کثرت هنزونه نخوت ملوکدر ❊ بلکه اکا باعث آنك کمال مکر وغدری وتمام عنف وقهر یدر ❊ که غدارکامکار وجباردرقهار ومکار ❊ اگرچه کداوائل صحبتی مورث حلاوت حیاتدر ❊ اما اواخر خدمتی مثمر مرارات هادم اللذاتدر ❊ شویله بیل که اول برمار زهرناکدر که بیرونی نقوش رنکا رنکله آراسته ودرونی پر زهر هلاکدر ❊ بیت ❊ قوربوونیرنك ومکر وفریب) (نه لطف ومروت نه صبر وشکیب) شتربه ایتدی ای دمنه نیجه ایدملم الدن نه کلور نیجه ایامدرکه طعم نوش کرم کوردم شمدی هنکام زخم نیش ستمدر ❊ ونیجه مدتدر که مسند راحتده صفا سوردم حالیا وقت هجوم محنت وغمدر

❊ بیت ❊

(ای دل مزهٔ وصل چشیدی یکچند)

(اکنون الم فراق می باید دید)

ای دمنه فی الحقیقه اجل کریبانم طوتوب بنی کشان بو بیشه یه کتوردی اولا بنم شیرایله مصاحبتده نه لیاقتم وارایدی ❊ وزیر امیر سباع اولمق نه آشمك حوایجنه یاردی ❊ بر شخص که بنم خونمی شیر

مادرندن حلال بيله و پنجه و چنكالنه طاقت مقاومت محال اوله * بندخى آنك حوصله سنه موافق واكا طعمه اولمغه لايق اولم * كرك ايدى كه هزار كمند ايله بنى آنك خدمتنه كتورميه لردى وصد هزار حيله و بند ايله دام مصاحبتنه كرفتار ايده ميه لردى ﴿ بيت ﴾ من كيم تا دولت وصلش هوس باشد مرا) (اين كه ازدورش همى بينم نه بس باشد مرا) اما تقدير الهى ونك دمدمه ك اى دمنه بنى بو ورطه يه اتدى * حاليا دست تدبير دامن تدارکدن قاصر وترك حزم وفكر عواقب سببيله باران نوائب متواتردر * بن طمع خام وفكر ناتمامدن كندم ايچون بر آتش افروخته قيلدم كه هنوز دودى بتشمدين تف اندوه وتاب ملالندن يانـدم ياقلدم ﴿ بيت ﴾ بن ايتدم كندو كلزارم بر بن خار) (بر يدركه اولم بلبل كبى زار) (ع) چون كنم خود كرده ام خود كرده را تدبير چيست) حكماء سلف واكا برخلف ارباب حرص وطمعك فساد حال ومآلنه تمثيلات واضحه ايله تنبيه ايتمشلردر * ودنيادن قدر كفافله اكتفا ايتميوب زياده طلب قيلنى شول شخصه تشبيه ايتمشلردر كه بر كوه الماسه ايره وهر پاره يه كه قصد ايده آنك فوقنده دخى اعلاسن كوره وكثرت قيمتى خياليله طمع ايدوب دخى ايلرى واره * كيدرك بر مرتبه يه واصل اوله كه مطلوبى حاصل اوله امار بزء الماسله پايى خراش وتراش اولديغى سببدن راه خلاص متعذر اوله * واول غافل شراب حرصله مست ولايعقل اولوب كيفيت حالندن خبردار اوليه * لاجرم حسرت تماميله اول كوهده دام ماروش بالهٔ هلاكه كرفتار اوله * وحواصل طيور و بطون مار وموردن قرار قيله ﴿ بيت ﴾ ارز يادت طلبى كار تو آيد بزيان) (سودا كر خواهى زاندازه زيادت مطلب) دمنه ايتدى بو كلامى غايت معقول وموجه بيوردك * واقعا هر كشى كه بر كرداب بلايه دوشمشدر آنك منشا ئى فى الحقيقه آنك حرص طمعى اولمشدر

﴿ بيت ﴾

(بكذرز طمع كافت جانى ودلست * طامع همه جا وزهمه كس منفعلست)

بر کردن که بند حرص وشره ایله مقید اوله عاقبت قراب تیغ ندامت اولیسردر وبرکاسهٔ سرکه درد سودای طمع ایله مالی اوله * سرانجام شراب ناب سرور وصفادن خالی قالیسردر * نیجه کسنه‌لر غایت حرص وشرهندن امید دولت ایله ورطهٔ نکبته دوشمشدر * وبوی منفعتله مهلکهٔ مضرته یتشمشدر نته که اول صیادکه طمع خامله صیدر وباهه قصد ایتدی * وعاقبت دامکه شکنجهٔ پنجهٔ پلنکه کرفتار اولدی * شتربه ایتدی نه کیفیتله اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ دمنه ایتدی برکون بر صیاد بر صحراده کبدرکن کوردیکه بر روباه چست وچالاك بازی کنان اول دشتده کشت ایدر وتمام شیوه وناز وجلوه واهتزازله اول صحراده کزر * صیاد آنك پوستنك آشفته‌سی وموینك آلفته‌سی اولوب قوت طامعه‌سی بونی اقتضا ایتدیکه روباهك عقبنه دوشدی کیتدی * وسوراخنه واقف اولوب قربنده بر حفره حفر ایتدی * وخس وخاشاکله ستر ایدوب اوستنه بر جیفه تعبیه قیلوب وکندی کمینکاهده اوتوروب صید روباهه مترصد اولدی (قضای الهی روباه پر انتباه سوراخدن چیقدی ورایحهٔ جیفه خواه وناخواه آنی حفره کنارینه چکدی * چون خاشاك اوزره جیفه‌یی اول وضع اوزره مشاهده ایتدی * آنده اثار مکر معاینه ایدوب کندویه ایتدی اکرچه که بوجیفه هواسی حیات بخشدر * اما صحرای سلامتده غایت خوشدر ودماغ آرزو بومرده رایحه‌سیله معطردر * اما مشام حزم بوی بلا ایله دخی مکدردر * عقلا برامره که آنده رایحهٔ خطر اوله متعرض اولمشلردر * وارباب حزم برمهمه که آنده احتمال ضرر اوله خوض قیلمشلردر ﴿ بیت ﴾ هرکجا حظ مشکلی باشد * جهد کن تا برون حظ باشی * اکرچه جائزدرکه بو خاشاك اوستنده برجانور اولمش اوله بوده ممکندرکه التنده بردام یا برآدم تعبیه اولمش اوله

﴿ بیت ﴾

(هر بیشه کمان مبرکه خالیست * شایدکه پلنك خفته باشد)

بهر تقدیر احتیاط واجب واحتراز متناسبدر ﴿قطعه﴾ مردرا چون
دو کار پیش آید * کرندانی کدام باید کرد * آن که دروی مظنهٔ
خطرست * آنت برخود حرام باید کرد * وانکه بخوف وبی خطر
باشد * بهمانت قیام باید کرد * روباه بو اندیشه ایله هوای جیفه‌دن
فراغت ایتدی * وراه سلامتی طوتدی کیتدی * اتفاق بو اثناده
بر پلنك کرسنه طعمه سوداسیله بالای کوهدن اینْدی * واول جیفه
رایحه‌سیله کندوسن اول حفره‌یه براقدی * صیاد آواز دامی استماع
ایدوب حفره‌ده جانور حرکتن احساس ایدیجك روباهی صانوب غایت
شره‌دن بی تأمل کندوسن حفره‌یه آتدی * پلنك آنی جیفه‌دن منع
ایدر خیال ایدوب فی الحال صچرادی شکمن یرتدی * وسرپنجهٔ هلاکله
تار و پود وجودن پاره پاره ایتدی * صیاد حریص شرهی شامتیله
دام فنایه کرفتار اولدی * روباه قانع قناعتی برکتیله ورطهٔ بلادن
نجات بولدی * بو مثلدن معلوم اولور که طلب زیاده آزاده‌یی بنده
و بنده‌یی سرافکنده ایدر ﴿بیت﴾ زیاده از سرت اوبك کله
بدست آری * بخاك پای عزیزان که دردسر باشد * شتربه ایتدی بن
تا اول زمان غلط ایتدمکه ملازمت آستانهٔ شیره رغبت ایتدم * و بیلدم که
اول قدر خدمت بیلمز ایمش (و بحکم لاوفاء للملوك) بونلرده وفا وحقیقت
اولمز ایمش * دیمشلردرکه بر کمسه ایله صحبت ایلك که قدرین بیلیه
و بر شخصه خدمت ایلك که قیمتن اکلیه * اول مشابه‌ده‌در که امید
محصول ایله زمین شوره‌ده تخم اکه‌سن * یا کوش اصمه اخبار فرح
وغم تلقین ایده‌سن * و یا صفحهٔ آب روانه آبدار غزللر یازه‌سن * یا سنك
خارادن کنج توقع ایدوب قازه‌سن ﴿قطعه﴾ ز پادشاه وفاجستن
آنچنان باشد * که میوها طلبیدن زشاخ سروسهی * نهال بیدترانی
شکر نخواهد داد) هزار بار اکر از جوی خلدش آب دهی) دمنه
ایتدی بعد خراب البصره تلهف وتأسف فائده و یرمز همان تدبیرکده

اول وتداركك ايله كه وقت فرصت اله كيرمز (الفرصة تمر مر السحاب
شتربه ايتدى نيجـه ايده يم نيليه يم نه چاره فكر ايده يم ونه تدبير ايليه يم
بن اخلاق شيرى بيلورم * اعتقادم بودر كه آنك بنم حقمده لطف وخيردن
غيرى فكرى يوقدر * اما حاسدلر جمله بنم هلاكمه قاصدلر وساعيلر
روز وشب بنم قتلمه ساعيلردر * بويله اولنجق ظاهر بودر كه اسباب درد
وبلا آماده * وابواب رنج وعناروى حاله كشاده در * وديل ميل شاهين
ميزان حيات پله ٔ بقادن كفه ٔ فنا وفوته زياده در * زيرا كه چون ظالمان
مكار * وغداران ستمكار * هم پشت اولوب خدنك غـدره بر كماندن
كشـاد ويرلر كاركر اولمق مقرردر * واهل نفاق وارباب شقاق
بر مظلومك هلاكنه ساق سعى تشمير * ونطاق اتفاقى برميان ايدوب
ال بر ايتسه لر البته اكا ظفر ميسردر نته كه كرك وزاغ وشغال اتفاقله
اول شتره قصـد ايتديلر) وعاقبت اكا غالب اولوب كندو مرادلرينه
ايرديلر * دمنه استفسار ايتديكه نيجه اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾
شتربه ايتدى روايت ايدرلركه بر زاغ غمزه كار * وبر كرك خونخوار
وبر شغـال مكار (بر شير شكارى خدمتنـه بيل بغلمشـلردى * وبونلر
بر شارع عام قربنده مقام قيلمشلردى * اتفـاق كلوب كيدن قافله دن
بر تاجرك راحله سى بيطاقت اولوب اول حواليده قالدى * برمدتدن
صكره قوت بولوب طلب علف ايچون هر بر طرفه تك وپوى ايدركن
اول بيشه يه راست كلدى * چون شيرى اول هيبت وهيئت اوزره كوردى
خدمت وتواضعدن غيرى چاره بولمدى * شير دخى اكا استمالت ويروب
حالن خاطرين صوردى * كيفيت حالنـه مطلع اولنجق نيت اقامت
وحركتندن سؤال ايتدى شتر ايتدى

﴿ بيت ﴾

(پيش ازين دركار خود كر اختيارى داشتم)
(چون ترا ديدم عنان اختيار ازدست رفت)

ملك هرنه فرمان ایدرسه هر آینه صلاح احوال بندکانی متضمن اولسه کرك (ع) صلاح ما تو به میدانی ازما * شیر ایتدی اکر کنف حمایتمزده اقامته رغبت قیلهسن امیددر که سایهٔ دولتمزده آسیب رنج ومحنتدن آسوده اولهسن * شتر شاد اولدی وخلیع العذار وکسسته مهار * بیشهده کشت وکذار ایدوب بر مرتبهیه واردی که بغایت فربه اولدی* بر کون شیر شکاره کیدوب اتفاق بر پیل مسته راست کلدی* ومیانلرنده جنك قوی ومحاربهٔ عظیم واقع اولدی وشیرك بعض جوارحی مجروح اولوب افتان وخیزان اول بیشهیه یتشدی ولرزان ور یزان برکوشهده دوشدی زاغ وکرك وشغال که شیرك هر یسهٔ فریسهسی کاسهلیسلری ایدی بی برك ونوا قالدیلر شیرك کرم اصلی واربحبت جبلیسی وملوکك کافهٔ خدم وعامهٔ حشمنه محض عاطفت وعین مرحمت وشفقتی مقتضاسی اوزره آنلری بو حالده کور یجك زیاده متأثر اولوب ایتدی * ای بیچارهلر سزك محنتکز دخی بنم زحمتمدن دشوار اولدی (اکر بو حوالیده بر شکار کورهسز بکا خبر ایدككه واروب سزك نفقهکز قیدین کورهیم * بونلر سمعا وطاعة دیوب هر بری برطرفه کیتدیلر * وهر بارکه اطرافی طواف ایتدیلر جنس جانوردن اثر کورمدیلر بالضروره تدبیر مکر وحیلهیه آغاز ایتدیلر * وبربر یله مشاوره ایدوب ایتدیلر * شتر بو بیشهده اولمقدن بزه نه فائده نه ملکه آندن منفعت میسردر * ونه بزمله آنك میاننده الفت متصوردر * پس مناسب بودر که شیری تحریك ایدوب آنی قتل ایتدیره وز نابر قاچکون ملکه طلب طعمه ولقمهدن فراغت حاصل اوله * وبز دخی حالمزه کوره فائده ومنفعت واصل اوله * شغال ایتدی بو خیال دامندن الچکك * وبو فکر محال پیرامننده دوران ایتمك که ملك اکا امان ویرمش * وعهد وپیمانله کندوخدمتنه کتورمشدر * کیم که ملکی غدره تحریض ایدوب نقض عهده تحریك ایلیه خیانت ایتمش اولور * وخائن هرحالده مردود در وخدا وخلق آندن ناخشنوددر

﴿ مثنوی ﴾

(هر که درو طرح خیانتکریست * دین وی از عهد وامانت بریست)

سکهٔ مردی زدیانت بود * قلبیٔ مردم زخیانت بود * زاغ ایتدی بوبابده برحیله میسر و بوعهدی شیرك عهده سندن ازاله متصوردر * سز بونده توقف ایدك بن واریم بومهمی بتوره یم وعنقریب یارانه بشارت خبرین کتوره یم * پس زاغ اشارت یارانله شیرخدمتنه واردی * وصف عبودیتده ال بغلیوب طوردی شیر ایتدی هیچ جانور کوردیکزمی * وهیچ برصیددن خبر کتوردیکزمی زاغ ایتدی ای ملك غلبهٔ جوعدن هیچ بریمزك دیده سنده نور وفرواعضامزده حرکته قوتدن اثر قالمشدر * اماخاطر فاتره برچاره خطور ایتدی شویله که ملك اکا رضا ویره جمله مزه رفاهیت تمام ونعمت مستوفی حاصل اولور * شیر ایتدی خلاصهٔ فکرك سویله کوره لم * ومحك اعتبارده تمام عیار اولورسه سکهٔ قبول اوره لم * زاغ ایتدی ضمیر منیر ملکه مخفی دکلدرکه بوشتر میانمزده اجنبیدر * و بزه آنکله مصاحبتدن نه فائده عائددر * عجالة الوقت بر صیدرکه کندو اباغیله کلمشدر * وماحضر برشکاردرکه کندواختیاریله دامه دوشمشدر * شیرچون زاغك بوکلامن ایشتدی آتش خشمی مشتعل اولوب ایتدی ﴿ شعر ﴾ (عفاء علی هذا الزمان فانه) (زمان عقوق لازمان حقوق) (فکل رفیق فیه غیر موافق) (وکل صدیق فیه غیر صدوق) صد هزار لعنت ونفرین بوزمانه رفیق وهمنشینلرینه اولسونکه شیوهٔ مکرونفاق * وشیمهٔ غدر وشقاق میانلرینه نطاق اتمشلردر ورشتهٔ رفق وفتوتی قطع ایدوب دائرهٔ لطف ومروتدن طشره کتمشلردر نعوذبالله ﴿ قطعه ﴾ اهل زمانه را که وفانیست یارشان) (مطلب وفاکه غیرجفانیست کارشان) سك به زکر بکان خوشی که ازحیل * جز برکارسقره شد شکارشان * ای سپهر ونقض عهدی نجه مذهبده جائز کورمشلردر وقتل مستأمنه

(قنغی)

قنغی ملتده رخصت ویرمشلردر*بیت*هر شاخ پایدار که ازتست پایدار*
مشکن بدست خویش که آن هم شکست تست*زاغ ایتدی بویابده ملك
بیوردیغی مقدمات عین صدق ومحض صوابدر*فاما حکما بیورمشلر
درکه برعضوی برنفسه*و برنفسی براهل بیته* وبراهل بیتی برقبیله یه
وبرقبیله یی برشهره*وبرشهری برذات فرخ پادشاهه که موقع خطرده
اوله فدا ایلمك واجبدرکه سلامت سلطان براقلیمه فائده رساندر*ع*
سلامت همه آفاق در سلامت تست*نقض عهده دخی برمخرج میسردر*
بروجهله که صاحب عهدك ساحهٔ ذمتی وصمت غدردن بری اوله*
وذات شریفی محنت فاقه ورحمت مجاعتدن خلاص بوله *شیرچون
بوکلامی ایشتدی باشن اشاغه ایدوب سکوت ایتدی*زاغ فی الحال
یاران حضورینه واروب ایتدی قصه یی شیره عرض ایتدم)اکرچه که
اولا سرکشلك ایتدی * اما آخر رام اولدی حالیا تدبیربودر که جمله مز
شتر قتنه واراوز وشیرك درد مجاعتن *ورنج حرارتن اکاوز اغلایه وز*
ودیه وزکه مدت متمادیدرکه بز بو پادشاه کامکارك وملك نامدارك
پناه دولت وکنف عاطفتنده فراغ بال ورفاه حال له روزکار کچوررز *
حالیا که بوحادثه واقع اولدی مروت مقتضاسی بودکلدرکه جسم وجانمزی
اکا فدا ایتمیه وز*والا کفران نعمتله موسوم وسمت مروت وصفت فتوتدن
محروم اولورز * صواب اولدرکه جمله مز ملك حضورینه واره وز*
وآنك شکر انعام ولطف واکرامن ادا قیله وز ومقرر ایده وزکه
بز بوندن غیری یه قادر دکلزکه جانلرمز وتنلرمز وجود شریف ملکه
فدا قیله وز * پس یاراندن هربریسی ایتسونکه لطف ایلسون ملك
بوکون چاشتی بندن ایتسون *وسائر مزاآنی بروجهله دفع ایلسون
یمکن که قضیه شتره مقرر اوله * پس اتفاقله شتر قتنه کیتدیلر* وبو
فضولی تمامها انها ایدوب آتش تزویرلرینی دم فتنه انکیزلریله تیز
ایتدیلر*شتر ساده دل دخی آنلرك تخییل ونسویلنه الدانوب مواضعهٔ

مذكوره اوزره اتفاقله حضور شيره كلديلر چون تقديم شكر وثناوتقرير ستايش ودعادن فارغ اولديلر * زاغ حيله باز زبان فصاحتله طوطى وار تكلمه آغاز ايدوب ايتدى ﴿ بيت ﴾ شها بزم طربده شادمان اول (سرير سلطنتده كامران اول) (بو بندهلرين راحتى ملكك صحت ذات ملكى صفاتنه وابستهدر * حاليا چون ضرورت واقع اولدى دفع مضرت ايچون جانمى باشمى خاكپاى ملكه فدا ايدرم * وبوجسم نحيفى ملكك حوصلهٔ شريفنه غداوسد رمق اولمق رجا ايدرم * ياران ايتديلر سنى اكلدننه غداى صالح حاصل اولور قرغهيجك اتك يوق ملكك غائلهٔ جوعى سنكله نيجه زائل اولور ﴿ شعر ﴾ وماالعصفور ودسمه (ع) توكه كه درآبى بشمارى يارى * زاغ چون بونى ايشتدى ساكت اولوب باشن اشاغه ايتدى بعده شغال دخى آغاز كلام ايدوب ايتدى

﴿ بيت ﴾

(ايا شهى كه بهنكام كين رشول اجل * زپنجهٔ تو بردروز نامهٔ آجال) مدت مديدهدركه سايهٔ دولت روز افزونكده آسيب تاب آفتاب حوادثدن آسودهيم * حاليا كه اول حضرتك ماه جاهى خسوف ضعفه مبتلادر * ديلرمكه ستارهٔ اقبال افق حالدن طلوع ايده * وملك بنى طعمه ايدوب انديشهٔ چاشت وزحمت مجاعتدن فارغ اوله * سائرلرى جواب ويرديلركه ديديككك فرط هوادارى ومحض حقكذاريدر * ماسنك اتك بوينانكوز يانكردر * مباداكى اتك تناولى ايله رنج ملك متزايداوله * ﴿ بيت ﴾ درمطبخ شاه جز نكور انكشند) (لاغر صفتان زشت ورا نكشند) شغال چون بونى كوش ايتدى خاموش اولدى * كرك دخى دهان تزويرى آچوب ايتدى ﴿ بيت ﴾ شها اقبال ودولت اولهيارك) (عدوهيچ كونى اولسون شكارك) بندخى ملكه نفسمى فدا ايدوب اميد وارمكه ملك خندان بنم لحممى آرايش دكان دهان * وزينت فنارهٔ دندان ايليه

(بيت)

﴿ بيت ﴾

(قصاب وار مردم چشمت بنازکی)

(مژکانی قناره کرده ودلها بروزده)

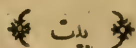
یاران ایتدیلر بوسوز محض اخلاص وعین علامت اختصاصدر اماسنك لحمك مورث مرض خناق * وضررده قائم مقام ضد تریاقدر * کرك کیرو چکلدی * پس شتر کرد نفراز * کل طویل احمق * مهارنی دراز ایدوب * زبان نیازله کلامه آغاز ایتدی واداء وظایف دعاوثنادن صکره ایتدی ﴿ بيت ﴾ ایاشهی که کشادست چرخ فیروزی * آستان تودرهای فتح فیروزی) بن بو آستانه بنده سی * وبو دولتخانه پرورده سی یم شویله که مطبخ ملکه لایق ومعده شریفده فی الجمله موافق اولم نه محل توقف * ونه مقام تکاملدر ﴿ بيت ﴾ برنخیزم زسر کوی تو تاجان دارم) (وررسد کار بجان از سرجان برخیزم) سائرلر متفق الکلمه ایتدیلرکه بوسوز فرط محبت وصدق عقیدتدن فایضدر فی الواقع سنك لحمك بغایت لطیف وخوشکواردر * ودمك مزاج ملککه شربت نبات * وچشمهٔ حیاتدن سازکاردر * رحمت سکا واحسنت سنك همتکه که ولی نعمتکدن تن وجانکی دریغ ایتمدك * وبو معامله ایله عالمده ذکر جمیل یادکار قودك کتدك ﴿ بيت ﴾ هست جوانمرد درم صدهزار) (لیك چو با جان فتد انجاست کار) پس جمله سی شتره حمله ایتدیلر * اول مسکین برنده ساکن اولدی تا اعضا واجزاسن بربرندن جدا ایتدیلر * وزاغ وکرك وشغال دوه سی اولمش عربه دونوب نیجه زمان آنی غدا ایتدیلر * و بو مثلدن معلوم اولدی که ارباب نفاقك تیر مکروخدنك تزویری خصوصا که کمان اتفاقدن کشاد بوله تأثیر اتمامك اولمز * دمنه ایتدی بو تقدیرجه نه تدبیر ایدرسن * ارباب غدرك رفع مکرنده نه فکر ایلرسن * شتر به جواب ویردیکه حالیا بو بابده اندیشه صوب صوابدن منحرفدر * اما چون بهرحال جنك

هلاك كدن خلاصدن احتمالی محالدر* جنك وجدال وحرب وقتاله آماده
اولق لازمدر زیرا هر نفس که حمایت مال ومحافظت نفس وعیال
ایچون قتل اولنه زمرهٔ شهادته داخلدر وفیض حدیث (من قتل دون
ماله فهو شهید) اكا شاملدر آندن صکره اجل مقدر پنجهٔ شیرده مقرر
اولورسه باری ناموس وعاری رعایت ایدم* وغیرت وحمیتی الدن قومیوب
دنیاده نام نیك وذكر جمیل یادكار قویوب كیدم

﴿ بیت ﴾

(بنام نکو کر بمیرم رواست * مرا نام باید که تن مر کراست)
دمنه عقلا وقت جنكده مسابقت* وهنكام حربده مسارعت روا
كورمزلر كه بادی اظلمدر* ومباشرت اخطارده عدم مبادرت طریق
اسلمدر* بلکه ارباب حزم اتمام امر خصمده مدارا روا كوررلر ودفع
مناقشه‌ده رفق وملاطفت يوزرلر ﴿ قطعه ﴾ فریب خوش از خشم
ناخوش به آست) (بر افشاندن آب از آتش به‌است) (مرادی که
كر لطف كردد تمام) (چه باید سوی قهر دادن لکام) وار باب خرد
وشیر مردان بیشهٔ نبرد عدوی ضعیف عد ایلمزلر كه قوت وزورده
قادر دكلسه‌ده شاید كه مكر وحیله‌ده قاصر اولمیه * وزرق وتزویرله
بر آتش قوپره كه شرر ضرری آب تز و یرله سکون بولمیه* سن خود
تسلط شیری نه مرتبه‌در بیلوب طوررسن* وآنك استیلاسنه كه شرح
ووصفدن مستغنی‌در واقف اولوب طوررسن پس آنك ضرر وعداوتندن
تمام حذر اوزره اول واول غائله‌نك ضررندن غافل اولمه كه هركسه كه
عدوسن تحقیر ایلیه* وتبعات محاربه‌دن اندیشه قیلمیه پشیمان اوله *
نته كه موج دریا اولدی طیطویی تحقیری سببیله شتربه ایتدی نیجه
اولمشدر اول ﴿ حكایت ﴾ دمنه ایتدی روایت ایدرلر كه سواحل دریای
هندده طیوردن برنوع اولور كه اكا طیطوی دیرلر * آنك برجفتی كنار
دریاده مسكن طوتمشلر واب آبده نشیمن ایتمشلردی * چون بیضه موسمی

كلدی ماده‌سی نرینه ایتدی بیضه ایچون بر محل تدارك ایله كه فراغ
خاطرله ساكن وخوف وخطردن امین اوزره اوله‌وز نر ایتدی بو حوزه
بیضه ایچون غایت خوشدر كه موضع دلكش ومقام فرح بخشدر
بو محل جنت مثالدن حالیا تحویل محالدر ماده ایتدی بو سوز محل تأمل
دركه اكر موج دریا حركته كله وبچه‌لرمزی زیر دامننه آله ونتیجهٔ
رنج اوقات وایاممزی ضایع قیله اكا نه تدبیر متصوردر ونه چاره میسردر
نر ایتدی بن كمان ایتمزم كه موج دریا بو جرأتی ایده‌بله وبزمله عداوتی
مقرر قیلوب بزه بو اهانت واسائتی جائز كوره شویله كه اندن
بی سبب بو مقوله حركت وجوده كله وروا كوره كه بزم بچه‌لرمز غرق
بحر هلاك اوله‌لر اندن انصافی آله بیلورم وتیغ انتقامله آنك حقندن
كله بیلورم

(چرخ برهم زنم از غیر مرادم كردد)
(من نه آنم كه زبونی كشم چرخ فلك)

ماده ایتدی كندو حددندن تعدی اهل خرده لایق دكلدر وطورندن زیاده
لاف وكزاف ارباب انصافه موافق دكل صورمق عیب اولمسون
سن نه قوت وقدرتله موج دریایی انتقامكله تهدید ایدرسن ونه شكوه
وشوكتله انكله مقابله ومجادله مقدماتنی تمهید ایدرسن بو فكری قوهمان
بیضه ایچون بر محل رصین وموضع حصین اختیار ایله واستماع
نصیحتمدن امتناع ایله كه هر كسه كه خیرخواهلرك سوزینه اویمیه
وناصحلرك كلامنی قولاغنه قویمیه اكا اول بلا یتشه كه اول سنك پشته
یتشدی نر ایتدی نیجه اولمشدر اول ﴿حكایت﴾ ماده ایتدی مكر
بر آبكیرده كه آبی صفای ضمیردن آینه كبی عكس پذیر ایدی ولطافت
وحلاوتده عین حیات وسلسبیل نظیر ایدی ایكی بط و بر سنك پشت
آنده ساكن اولمشلردی ومجاورتلری سببیله مصاحبتلری مصادقته

یتشمش وهمسایه لك همخانه لکه و یکانه لك یکانه لکه یتشمشدی ﴿ بیت ﴾ خوشست عمر که باروی دوستان کذرد * خوشادمی که بیاران داستان کذرد) ناکاه دست روزکار جفاپیشه ناخن هجرانله رخسار حاللرین خراش وتخمیشه باشلدی وسپهر مینا فام صورت مفارقتی مرأت اوقاتلرنده اظهاره اغاز قیلدی (وای نعیم لایکدره الدهر ﴿ مثنوی ﴾ خوشست ازجام وصل دلبران می * ولی هستش خمار هجر درپی * بران خوان کس نخاید لقمهٔ نان * که سنکی نایدش درز بر دندان * اول آید، که آنلره مادهٔ حیات ومدد معاش ایدی روز روز تفاوت ظاهر ونقصان فاحش بروز ایتدی بطلر چون مآل حال وحال مآله واقف اولوب بیلدیلر وطن مألوفدن فراغت ایدوب عزیمت جلاین مصمم قیلدیلر ﴿ قطعه ﴾ سفر بهترآن راکه درجای خویش * داش ازغم این وآن ابترست * که هرچند رنج سفر بد بود * ولی ازجفای وطن بهترست * پس دل غمکین ودیدهٔ نمکین ایله سنك پشت قتنه کلدیلر وسخن وداع وکلام هجرانی درمیان ایدوب ایتدیلر ﴿ بیت ﴾ ماراز توچشم بدایام جدا کرد * چشم بدایام چه کویم که چها کرد * سنك پشت چون ساز مسافرت یارانی ایشتدی سوز مفارقتدن نالش ایتدی ودر ددروندن فریاد ایدوب ایتدی بونه جکر دوز خبر اولورونه جانسوز شرر بکا سز حیات نیجه میسر در وزندکانی نه وجهله متصور ﴿ قطعه ﴾ ای بی توحرام زندکانی * خودبی توکدام زندکانی * هرزندکیٔ که بی تو باشد * مرکیست بنام زندکانی * حالیا که بکا طاقت تصور وداع متعذر آیا تحمل بار فراق نه کیفیتله ممکندر ﴿ بیت ﴾ هنوز سرور وانم زچشم ناشده دور * دل ازتصور دوری چو بید لرزانست * بطلر جواب ویردیلرکه بزم دخی جکرمز نیش خارفرقتدن ریشدر وسینه مز سوزش نارغربتدن پرتشویش اما قربیدرکه سیلاب عذاب قلت آب خانه وجودمزی

آتش عدمه اوره وخرمن حیاتمزی باد فنایه ویره لاجرم بحکم ضرورت (حرقت فرقت وکربت غربت) اختیار ایده وزوناچار یار غمکسار ودیار بهشت آثاری ترك ایدوب کیده وزوالا ❁ بیت ❁ کشی هیچ قائل اولورمی جدا اولمغه یارندن * کیدرمی اختیار یله کشی کندی دیارندن

❁ بیت ❁

(بکام عاشق بی دل ز کوی یار نرفت)

(کسی ز روضهٔ جنت باختیار نرفت)

سنك پشت ایتدی ای یاران حضرت نقصان آب بنم یانمده صد چند اندر که بنم بی آب حالم خرابدر کرم ایدك حق صحبت قدیمی رعایت ایدك بودر مانده بی محنت آباد هجرانده زار وسر کردان قومیك قنده کیدرسکز بیله آلك کیدك ❁ بیت ❁ توجان منی وعزم رفتن داری * چون جان برود این تن بی جان چه کند ❁ بطلر ایتدیلر ای یار کریم وهمدم قدیم بزه سندن مفارقت عذاب الیم ومحنت عظیمدر هر مقامده که آرام ایده وز اسباب حضور وحبور نه قدر موفور اولورسه شرف دیدار کدن دور وتماشای جمالکدن مهجور اولیجق نه دیده مزده نور ونه سینه مزده حضور قالور ❁ بیت ❁ کلشن فردوس سنسز چاه زنداندر بزه * کلخن دوزخ جمالکله کلستاندر بزه ❁ بزمده سنك مصاحبتکدن غیری مطلوبمز ❁ ومرافقتکدن اوزکه مقصود مز یوقدر ❁ امانیجه ایده لم که بزه روی زمینده سنکله یوزیوب کتمك وبوجثهٔ کران وپای ناتوانله وادی وبیابان وبوادیٔ بیپایان قطع ایتمك متعسردر ❁ سکا دخی بزمله دمساز اولوب کتمك وفضای آسمانده پرواز ایتمك متعذر * بوتقدیرجه بزه سنکله مرافقت وسکا بزمله بو سفرده موافقت نیجه میسر اولور ❁ کشف ایتدی بو کاره چاره نه سزك رأی صائبکزه منوط * وبو مشکلك حلی ینه سزك فکر ثاقبکزه

من بوطدر * بن بو خاطر فاترله كه خيال در دهجرانله خسته در * و بوذهن قاصرله كه بار فراق يارانله شكسته در * نه تدارك قيله بيلم ونه تدبيره قادر اولم (ع) دل شكسته اولسه اولمز رأى وتدبيرى درست * بطلر ايتديلر اى يار عزيز بو بابده بزحيله فكر ايتدك امامسنده خفت علامتن كورورزسنى متهتك وسبك سنك اولمق احتمالن و يريرز شايدكه بزم فكرمزله عمل قيليه سن * وقرار ايتديكك عهد اوزره استوار اوليه سن * سنك پشت ايتدى بوميسر ميدركه سز بنم صلاح حالم ايچون برتدبير اختيار ايده سز بن موجبيله كار وكندو منفعت ومصلحتم ايچون عقد ايتديكم عهد اوزره قرار قيليم ﴿ بيت ﴾ عهد بستم كه سراز عهدنه پيچم هرگز * شرط كردم كه زشرط توتجاوزنكنم (نثر) بطلر ايتديلر شرطمز بودركه چون سنى فضاى هوايه كتوره وز اصلا الك اياغك دپره دوب اضطراب ايليه سن * ومطلقا فتح كلام ايدوب برمتكلمه بركلمه سويليه سن * زيرا هرحريف كه كوزى بزه راست كله البته برحرف آتسه كرك * وتصريح وتعريضله دخل وتعرض ايتسه كرك * واجبدركه چندان عبارت وياشارتله رسوز ايشيده سن * ياخلاف معهود بروضع وحركت مشاهده ايده سن * راه جوابى بنده ايدوب حقۀ دهانه مهر سكوت اوره سن * ونيك وبدك تعرضندن تمام احتياط اوزره اوله سن ﴿ بيت ﴾ ايده سن حقه كبى اغز يكى بند * اوره سن مهر برلب كيسه ماكه در سنك پشت ايتدى فرمانبردارم ﴿ بيت ﴾ بخاكپاى عزيزت قسم كه در همه عمر * خلاف رأى منيرتو يك نفس نزنم عهد ايتدى كه اضطراب ايتميوب هيچ كوينده يه جوابه متصدى اوليه وساكت وصامت اولوب هيچ آفريده يه نفيا واثباتا تعرض قيليه ﴿ قطعه ﴾ به پيرى رسيدم درافصاى يونان * بدو كفتم اى انكه باراى وهوشى * زمن دمچه بهتر بهر حال كفتا * اكرراست پرسى خموشى خموشى * پس بطلر برچوب كتورديلر * وميانن سنك پشتك دهانه ويرديلر * وكنديلر ايكى جانبنه

یاپشوب کوتوردیلر چون اوچوب اوجـه چیقدیلر کیدرك برده مقابله سـنه کلدیلر * اهل قریه‌دن برناو پیروزن وفرزندوصغیر وکبیربو حالدن خبردار اولدیلر * وتماشا ایچون طشره چیقوب زبان تعجبله هرطرفدن فریاد ایتـدیلرکه کورك که بطلر کشفی نیجه کوتوررلر (چون بوصورتك مثالی اول قومك مرآت خیالنده ارتسام بولمشـدی کیدرك غربو وغوغاری زیاده اولدی سنك پشت برساعت سکوت ایتـدی عاقبت تحمل ایتمیوب خلقك سوزینـه ایتـدی بلی ﴿ ع ﴾ رقیبك کورلکینه کورکوز ینـه * هماندمکه جواب ایچون اغزن اچدی اوج آسمـان ملعقدن زمین مطبقه معلق زنان کشف نادان هوادن اوجـدی روی زمینه دوشـدی * بطلر آوازله سر زنشه آغاز ایدوب ایتدیلر * ای سخیف ادراك وخفیف دماغ وما علی الرسـول الا البلاغ دوسـتلردن نصیحت ایتمك ونیکبختلردن ایشتمك وموجبی ایله ایش ایتمك ﴿ بیت ﴾ اکا دیر عاقل اولنلر خردمند * که کوش هوشله اصغا ایده پند * بومثلك نتیجه سی اولدرکه هرکیم که احبـانك نصیحتن سمع قبـولله اصغـا ایتیه کندی هلاکنه سعی وقصدایتمش اولورو چهرهٔ وقاحت وقباحتدن نقاب فضیحتی کوتورمش اولور

﴿ بیت ﴾

(آنکس که سخنهای عزیزان نکند کوش)

(بسیـار بخاید هم انکشـت ندامت)

نر ایتدی بومثلی استماع قیلدم ومضمو ننـه مطلع اولدم اما خوف ایتمه یرن بکله که وهام عالمده الامدن غیری نسنه کورمز * وبددل وترسنده هرکز مرامنه ایرمز سـوز همان بودرکه موج دریا بزم جانمزی حمایت قیلور و بزه طرف رعایتی کندی لوازمندن بیلور بالضروره ماده اکا اتباع ایدوب مهم بیضه یی اول مقـامده اتمامه یتشدردی * برزماندنصکره چون بچه‌لر پیراهن بیـاض بیضه یی چاك ایدوب کریبـان حیـاتدن

باش چیقردیلر دریا تموج ایدوب آنلری زیر دامن هلاکه چکدی) ماده چون بو واقعه یی مشاهده ایتدی غرقاب اضطرابه دوشوب نره ایتدی * ای خاکسارتبه روزکار بن بیاوردم که آبه اعتماد وهوایه استناد جائز دکلدر * ایشتمدکمی که دیمشلردر ﴿ بیت ﴾ بو عمر وزور بازو یه اینانمه) بله الدائمه وصویه طیانمه) نیچون جانمزی آتش هجرانله کو یندردك * وخانمانمزی سیلاب عذابله خراب ایدوب چراغ عمرمزی باد هلاکه سو یندردك * باری بر اندیشه ایله که آنك سببیله دل پر یشه برمرهم ایریشه * نر ایتدی سوزك یاوب سویله بن همان اول عهد اوزره مقررم * وقولمك عهده سندن کلوب موج دریادن انصافم آلی یاورم * بونی دیدی وفی الحال سائر طیور حضور ینه واردی * وهرنوعك رئیس وپیشواسن جمع ایدوب قصهٔ پرغصه سن آنلره شرح ایلدی وآنلردن معاونت ومعاضدت التماس قیلدی * وزبان نیازله بوترنمه آغاز ایدوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ احوال دردمندیٔ مابی نهایتست * هنکام دستکیری ووقت عنایتست * اکر عزیزلر بو واقعه ده هم پشت ویکجهت اولمیه لر * واتفاق ایدوب بنم دادمی موج دریادن آلمیه لر * آنك جرأتی زیاده اولوب من بعد سائرلرك بچه سنه ده قصد ایتسه کرك * چون بورسم اوزره مصر وبوقاعده مستمر اوله لابد توالد وتناسلدن قطع امید ایتمك کرك یاباشمز آلوب هر بریمز برجانبه کتمك کرك

﴿ بیت ﴾

(یابصد خواری بباید ساخت باخار غمش)

(یاقدم در محنت آباد عدم بایدنهاد)

طیور مختلفة الطباع (اولی اجنحة مثنی وثلاث ور باع) بو واقعهٔ فجیعه یی استماع ایدیجك شکسته بال و پریشان حال اولدیلر وعاقبت پراندر پروسراندر سرسر تسر ملازمت حضرت سیمرغه عزیمت ایتدیلر *

وصورت حادثه یی عرصهٔ عرضه یتشدروب ایندیلر * اکر رعایاغمندن بروایرسك وستمدیده لرك ستمکارلردن حقن آلیو یرسك فرمانفرمان مرغان وقهرمان جنود سلیمان اولمغه ارزانی سن * واکر مظلوملر حالندن فارغ البال اولوب دفع ظالم ورفع مظالمده امهال واهمال رواکوررسك محقق بیل که رقم سلطنت سلیمانی صحیفهٔ دولتکدن سترده اولوب منشور سلطانی و برتیغ قهرمانی غیرك ذمت همتنه حواله اولنسردر * بیت *
غم زیردستان بخور زینهار * بترس ازز بردستیٔ روزکار * سیمرغ آنلره استمالتلر ویروب خدم وحشمله دار السلطنتدن اولغائله نك دفعنه توجه ایدوب ومرغان آنك معاونت ومظاهرتیله جری الجنان اولوب جانب ساحل دریای هنده روان اولدیلر چون سیمرغ برسپاهله که حد وعدنه هیچ برمستوفینك حوصلهٔ حسابی وفا ایتمزدی * واعداد صفوفی میزان کمال ومکان امکانه صغمزدی

* قطعه *

همهٔ مبارز وتند ودلیر وخون آشام * همه دلاور ورزم آزمای وکینه کزار * فکنده برخود درع وجوشن ازپر و بال (کشیده نیزه وخنجر زپنجه ومنقار) حوالیٔ دریایه یتشدیلر * برید صبا که سلسله جنبان موجدر اول خبری دریایه یتشدردی چون کندی حوصله سنده سیمرغ لشکر طیورله طاقت مقاومت کورمدی ضروری طیطوی یه بچه لرین بینه ویردی * و بو افسانه یی تکلم وترانه یی ترنمدن غرض بودرکه دشمن اکرچه که بغایت حقیر دخی اولورایسه خوار عد ایتمك کرك که سوزن دوتاه قامت وضعیف بنیه در ایشلرایشلرکه نیزهٔ دراز قد وقوی خلقت آندن عاجزدر حکما بیورمشلردرکه هزار مردك صداقتنی برفردك عداوتنه مقابله ایتمك غیرجائزدر

* بیت *

(دوستی را هزار شخص کمست * دشمنی را یکی بود بسیار)

شتربه ایتدی چنکه بن بادی اولوب خصومتده بن باعث اولازم * تا کفران نعمت وعدم مروتله موسوم اولیم * اما چون شیر بکا قصد ایده صیانت نفس ومحافظت تنده مقدار مقدورمی دریغ قیلازم * تا ناصیهٔ حالی رقم خوف وخشیتله مرقوم وسوء غیرت وعدم حمیت ایله موسوم قیلیم * دمنه ایتدی چون شیری کوره سن که یاتور که طورر * وکاه قالقر کاه اوتورر * وپنجه سیله روی خاکی خراش ایدوب دنبالن زمینه اورر * نخیر وشخری فلك اثیره چقمش * وشعلهٔ خشمی آتش چشمی کبی علو چکمش بیله سن که سکا قصد ایلمشدر * وسنك قتلکه بیل بغلامشدر * شتربه ایتدی معقول بیوردك واقعا اکر بو علامتلر بریسی ظاهر اولورسه هر آینه رخسار یقیندن حجاب ظن وتخمین مرتفع اولوب شیرك قصد غدرنده شك وشبهه مندفع اولسه کرك * چون آتش فتنه بو جانبدن دخی اشتعال بولدی دمنه خندان وشادمان کلیله جانبنه روان اولدی

﴿ بیت ﴾

(بی خردی که شادیش از غم دیکران بود)

(صدق ووفا مجو ازو کز همه بر کران بود)

کلیله ایتدی کارنه مرتبه یه واردی ومهم نه درجه یه ایردی دمنه جواب و یردیکه (ع) از بخت شکر دارم واز روزکارهم * بحمدالله که اسباب حضور مکمل وفراغت تمام محصلدر و بو کار دشوار کمال رفق وسهولتله میسر اولدی دمنه بونی دیدی وروزکار زبان مکافاتله بو بیتك مضمونن کوش هوشمندان محفل بصیرته یتشدردی ﴿ بیت ﴾ خوش کرفتند حریفان سر زلف ساقی * کر فلك شان بکذارد که قراری کیرند * پس ایکیسی دخی خدمت شیره واردیلر اتفاق کاو دخی آنلرك عقبنجه کلدی شیر چون ایراقدن شتربه یی کوردی دمدمهٔ دمنه درکار اولوب غرشه آغاز قیلدی وچشم پر خشمی مشتعل اولوب دم استیلایی روی

زمینه اوردی وغایت غضبندن چنکال تیز ایدوب دندانن یر یره
سوردی ﴿ مثنوی ﴾ صاچوب اژدر کبی اغزندن آتش * غضبندن
اولدی آتش کبی سرکش * یانوب قیزدی ایچی جامه دوندی * کوزی
خشمیله رنکین جامه دوندی * شتربه یقین وار یجق عین الیقین بیلدیکه
شیر اکا تیر قصدی راست ایتدی کندو کندویه ایتدی حکما راست
بیورمشلردر که خدمتکار ملوك خوف وخشیتده وملازم سلاطین بیم
ودهشتده همخوابهٔ مار وهمخانهٔ شیره بکزرکه اکرچه شیر غائبده ومار
خوابده اوله نه آنك شرر شرندن رها میسردر ونه بونك ضرر زهرندن
خلاص متصوردر

﴿ بیت ﴾

(مکن ملازمت پادشه کران ترسم)
(که همچو صحبت سنك وسبو شود ناکاه)

ناچار اسباب کارزاری درکار ایتدی چون جانبیندن اول علایم که
دمنه نشان ویرمشدی معاینه اولدی میانلرنده آتش جدال اشتعال
بولوب حرب وقتاله اشتغال ایتدیلر وخروش افغانی عرصهٔ زمیندن
کوش آسمانه یتشدردیلر ﴿ بیت ﴾ اولوردی زهرهسی چاك اول
غریوی * ایشتسه کوه قافك نره دیوی * کلیله چون بو حالی بو منوال
اوزره مشاهده ایتدی دمنهیه متوجه اولوب ایتدی ﴿ رباعی ﴾
صد حیله برنك وبو برانکیختهٔ * وانکه زمیان کاربکریختهٔ * باران دوصد
ساله فرونشانده * این کرد بلارا که تو انکیختهٔ * ای نادان وخامت
عاقبتکی هیچ کوررمیسن * وای فتان شأمت خاتمتکه نظر قلیورمیسن)
دمنه ایتدی نه خصوصده عاقبت وخیمه ملاحظه قیلدك ایتدی
بو فتنهده که سن اویاندردك * وبو آتش بلاده که سن یاقلاندردك
بو کارده یدی ضرر ظاهر واردر (بریسی) بودرکه بی ضرورت
ولی نعمتکی ورطهٔ زحمته آتدك ونفس ملکی بلای عظیمه اوغراتدك

(ایکنجی) بوکه مخدومکی بیوفالق ونقض عهدله موسوم قیلدك وبو بد ناملغی اکا رواکوردك (اوچنجی) بی سبب قتل کاوه سعی ایتدك وآنی ورطهٔ هلاکه آتدك (دردنجی) اول بیکناهك خونی کردنکه آلدك (بشنجی) سپاه سباعی پادشاه حقنده بدکمان ایتدك یمکن که آنك خوفندن ترك دیار ایدوب بر منزله دخی انتقال قیله لر * وخانمانندن اواره اولوب محنت غربت و بلای جلاده فرومانده قاله لر (التنجی) سپهسالار لشکر سباعی عرضهٔ تلفه آتدك * لاجرم آنلرك عقد جمعیتی من بعد نا منتظم اولسه کرك (یدنجی) کندو عجز وضعفکی اظهار ایتدك واول دعوایی که بوکاری رفق وتلطف ایله تمام ایدرم دیر ایدك پایانه یتشدرمدك غایت غباوت ونهایت غوایتکی کورکه (الفتنة نائمة لعن الله من ایقظها) وعید وتهدیدندن تحذر ایتمدك * دمنه ایتدی مکر سن ایشتمدککه دیمشلردر * بیت * کاری که بعقل در نیاید * دیوانگیٔ درو بباید * کلیله ایتدی سن بو بابده دستور خرد اوزره نه وضع ایتدك که وقوع بولمدی * ودستیاریٔ معمار فکرله نه طرح ایلدك که راست کلمدی * تا طریق رفق ولطفی برطرف قیله سن وخشونت وعنفه محتاج اوله سن * بیلمزمیدك که رأی راست واندیشهٔ درست جرأت وشجاعتدن مقدمدر (ع) الرأی قبل شجاعة الشجعان * بیت * کارها راست کند عاقل ودانا بسخن) (که بصد لشکر جرار میسر نشود) بکا همیشه سنك اعجابك وغرور رأی ناصوابك وبو دنیای غدارك جاه ودولتنه که عشوهٔ سراب ونشوهٔ شراب کبی بی پایان ونا پایداردر مفتون اولدیغن معلوم ایدی اما آنی سکا اظهارده تأمل ایدردم که شاید کیدرك کندك متنبه اولیدك * وخواب غرور وغفلت خمار پندار وجهالتدن دور اولوب افاقت بولیدك * چون اول وادیه قدم بصدك ودائم بادیهٔ ضلالت وهاویهٔ غوایتده حائر وهائم سن * دیمدرکه کمال خرق وجهالت وتمام حق

(وغبا)

وغباوتکدن بر شمه اظهار ایدم * وقبایح اقوال ومعایب افعالکدن بعض اکرچه که بحردن قطره وهاموندن ذره در (کالشمس فی وسط النهار) سکا آشکار ایدم

﴿ مثنوی ﴾

(تا که بدانی که چها کردهٔ * نقش وغایشه خطا کردهٔ)

از همه درهیچ شماری نهٔ) (ورهمه مستند تو باری نهٔ) دمنه ایتدی ای برادر بدایت عمرمدن تا بو غایته دك کمال اتمزم که بندن برفعل نامعقول و برقول نامقبول وجوده کلمش اوله * شویله که بنده بر قباحت کوره سن و بر ناستوده صفت مشاهده قیله سن مقتضای مروت واخوت بودر که لطف وتنبیهده تقصیر یورمیه سن * وحسن نصیحتده مسامحه یی روا کورمیه سن * کلیله ایتدی سنك معایب ذات وقبایح صفاتك اول قدر چوقدر که نطاق حصر وضبط و کسر بسطه احاطه احتمالی یوقدر اوّل بو که کندوکی بی عیب تصور ایدرسن * بردخی بو که کفتاری کردارك اوزره راجح طوتارسن پادشاهه بوندن ضرری واضح نسنه یوقدر که وزیر یك قولی فعلی اوزره راجح اوله دیمشلردر که اهل عالم قول وفعلده درت قسمه منقسمدر ﴿ اول ﴾ اول طائفه درکه ایلیه سویلیه بوشیوهٔ منافقان وصفت بخیلاندر ﴿ ایکنجی ﴾ اولدرکه سویلدین ایلیه بو عادت جوانمردان وخصلت ارباب مروّت واحساندر ﴿ اوچنجی ﴾ اولدرکه سویلیه آندن ایلیه بوسیرت اهل معاش وسمت اوساط اشخاص نوع انساندر ﴿ دردنجی ﴾ اولدرکه نه ایلیه ونه سویلیه بوخصلت دونان وصفت خسیس دون همناندر * سن اول طائفه دن سنکه کردن اقوالنی زیور افعالله آرایش قیلمزلر * بن هر بارکه سنك احوالکی تفحص واوضاعکی تفرس قیلدم قولکی فعلك اوزره راجح وجهلکی فضلك اوزره غالب بولدم * شیر سنك قولکله بوفعل خطیره مباشر اولمشدر شویله که عیاذا بالله اکا برافت

یتشه بو ولایتده هرج ومرج ظهور ایدوب شورش اضطرابدن رعایانك حضوری اوچیسر وتمام نفوس واموال مخاطرهٔ تلف وورطهٔ تاراجه دوشوب کلیا بو افعالك وبالی طوق لعنت اولوب سنك کردنکه کچیسر

﴿ قطعه ﴾

(هر که بدکارو بد اندیشست * روی نیکی دکر کجا بیند)
(هر که شاخ مضرتی کارد) (میوهٔ منفعت کجا چیند) دمنه ایتدی وزیر ناصح ایدم ملکك بوستان خاطرنده نهال نصیحتدن غیری نسنه دیکمدم وتخم اندیشهٔ منفعتدن غیری حبه اکمدم * کلیله ایتدی بر نهال که آندن بو نوع ثمره ظهوره کله که کوررسن بیخنی برکنده اولمق و بر دهان که بو مقوله نصیحت قیله که نتیجه سن مشاهده قیلورسن خاکه طولمق یکدر اول سنك قولکده نیجه منفعت حاصل اولور که خلیهٔ عملدن عاطل وعلم بی عمل فی المثل موم بی عسلدر * وکفتار بی کردار درخت بی برك وبار کبی لایق تاردر ﴿ مثنوی ﴾ علم کز اعمال نشانیش نیست) (کالبدی داردو جانیش نیست) (خاصه ز بهر ثمر آمد شجر) (علم درخت وعمل اورا ثمر) (شاخ که بی میوه بود ناخوشست) (مطبخیانرا مدد آتشست) اکابر فضائل شیم صفحات دفاترده قلم کرم برله رقم یورمشلردر که بش نسنه دن فائده میسر دکلدر * قول بی عمل * ومال بی خرد * وعلم بی صلاح * وصدقه بی نیت * وزندکانی بی صحت * پادشاه اکرچه فی حد ذاته عادل وکم آزار اوله * وزیر بدنیت وناپاك طینت آنك منافع عدل ورأفتن رعایادن منقطع قیلور * وآنك خوفندن مظلوملرك قصهٔ پرغصه سی عرصهٔ عرضهٔ سلطانه یتشمز اولور * نته که برچشمهٔ پاك وآب تابناکده صورت نهنك معاینه اولنسه هیچ بر شناور تشنه فرضا که آنی عطشی خاشاك وجودینه یتشه اکا ال اوزاتمز واقدامی آنك پیرامننه دراز ایتمز

(بیت)

﴿ بيت ﴾

(رسيده ام من تشنه جكر بچشمهٔ صافى)

(ولى چه سود كه باراى آب خوردن نيست)

دمنه ايتدى بنم بوطريقه سلوكدن مقصودم وصول شرف خدمت ملوك ابدى بحمد الله كه مأمول احسن وجوه اوزره حصول بولدى * بعده بنده يه لايق اولان حسن خدمت وصدق استقامت وصيانت حق ولى نعمت ابدى * اول دخى بقدر الطاقه دريغ اولنمدى * كليله ايتدى اركان كاردان وروز راى كافى وكار كذار زيب وزينت باركاه ملوكدر * اماسن ديلرسنكه غيريلر ملازمتلكدن دور ومهجور اوله * سن مدار عليه سلطنت ومشار اليه مملكت اولوب تقرب حضرت سكا محصور اوله * اما بو خصلت غايت غباوت وفرط حماقتدن ناشيدركه سلاطين هيچ برنسنه ايله و بركسنه ايله مقيد اولمق ممكن دكلدر * مرتبهٔ سلطنت مشابه رتبهٔ حسن وجمالدر * نته كه بر محبوب دلاويزكه عاشق افتاده سى زياده اولدقجه ظهور جلوات حسنى افزون اولور * سلطانك دخى هرچندكه اعوان وانصارى وخدمتكار كار كزارى بسيار اوله كثرت خدم ووفرت حشمه ميلى متزايد اولور * بوسوداى خام كه عرصهٔ دماغكده مقام ايتمشدر * امارت نهايت بلاهتدر * وعلامت غايت سفاهتدر * نته كه حكما بيورمشلردركه علامت حمق بش نسنه در غيرك مضرتندن كندى يه منفعت تصور قيلمق * وبيرياضت وعبادت ثواب آخرت رجا ايتمك * وخشونت وخصومت ايله معاشقت نسايه مباشرت ايتمك * وراحت وحضورله دقايق علومه وقوف وعثور قصد ايتمك * ونقض حقوق و بغض وعقوقله ناسدن صداقت توقع ايتمك * اى دمنه بن بوسوزلرى سكا فرط شفقت ووفور محبتدن سويلرم * عين اليقين بيلورمكه سنك شب تيرهٔ شقاوتك بنم ضياء شمع موعظتمله روشن اولمق ممكن دكلدر * وظلمت جهل وكدورت

حقد وحسد که طینتکده سرشته اولمشدر بنم پرتوانوار نصیحتمله مرتفع اولمق ممتنعدر

﴾ بیت ﴿

(باآب کوثر وزمزم سفید نتوان کرد ❊ کلیم بخت کسی راکه بافتند سیاه)

بنمله سنك مثلك همان اول شخص مثلیدرکه اول مرغه ایتدی رنج بیهوده چکمه ❊ وتخم نصیحتك زمین شوره دها کمه ❊ وصدد استماعده اولمینلره کلماتك ضایع ایتمه اول قبول ایتمدی وعاقبت انك سزاسن بولدی ❊ دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول ﴾ حکایت ﴿ کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه بوزینه جنسندن برکروه برکوهده اولورلردی وآنك میاه وکیاهیله روزکار کچوررلردی ❊ قضای الهی برشب تیره ده که بیخردلر بصر بصیرتندن خیره ایدی لشکر سرما اول میمونلرك آرام وصبر وسکونلرین یغما وکشور درون و بیرونلرینه استیلا قیلدی ❊ وصدمت صرصر زمهریردن رکارنده قانلری وتنلرنده جانلری افسرده اولدی ﴾ مثنوی ﴿ الی دوشمشدی سرمادن چنارك ❊ اباغی طوکشیدی چشمه سارك ❊ اولوب بردشتادن منجمد آب ❊ بوقور قودن هوا کیمشدی سنجاب ❊ بیچاره لر شدت هوا وسورت سرمادن زیاده آزرده اولدیلر ❊ وآسیب برف و باران وتکرك وطوفاندن پناه طلب ایدوب اطراف کوهی طواف ایدرکن ناکاه برطرفده برمینا پاره سن بولدیلر ❊ وبریق ولمعانی سببیله آنی آتش کمان قیلدیلر وحمالة الحطب وار هیزم جمع ایدوب آنك کرداکردینه اوردیلر ❊ وآغزلریله دمبدم اوفوردیلر مکر اول حوالیده بردرخت اوستنده برمرغ بواحوالی مشاهده ایدردی فریاد ایتدی که ای یاران بو هوادن کچك که بو آتش دکلدر دم سردله آنی کرم ایده مزسز ❊ صوغوق دمی دوکرسز ❊ رنج ودر دله اول سنك سختی نرم ایده مزسز ❊ آنلر بونك کلامك استماع ایتمدیلر ❊ واول کاربی فائده دن امتناع کوسترمدیلر ❊ اتفاق بواثناده برآدم چیقه

كلدی * آنلری بو حال اوزره و حاللرین بو منوال اوزره مشاهده ایدیجك مرغه پند و نصیحتــه قصد ایدوب ایتدی ای مسكین زحمت چكمه * وتخم نصیحتكی بیهوده یره اكمه * ونفسكه عذاب ایتمه كه بونلر سنك نصیحتكله متنصح اولمزلر وسنك كفتــارك ایله بو كار بیهنجاردن فراغت قیلمزلر سن رنج بیهوده چكرسن ونفسـكه تعذیب بلا فائده ایدرســن ﴿ بیت ﴾ چوســندان ز باندن بیز اول درد نه حاصل كیم دوكه سن آهن سرد * بومقوله كمســنه لرك تربیت وتقویتنه سعی ایلمك وآنلردن رشــد وصــلاح وفوز وفلاح رجا ایتمك اكا بكزر كه تخم حنظلدن نی شكر اومه سن * وزهر هلاهلدن خاصیت تریاق فاروق طلب قیله سن ﴿ قطعه ﴾ هركه دراصل بدنهــاد افتاد * هیچ نیكی ازومدار امید * زانكه هركز بجهدنتوان ساخت * از كلاغ سیــاه باز سفید * مرغ آنك كلماتنه التفات ایتمدی كلامنی بعد مسافه دن استمــاع ایده مزلر صانوب غایت شفقتندن بالای درختدن آشاغه ایندی * تامضمون نصیحتن آنلره اعلامده زیاده اهتمــام ایلیه * وآنلری اول رنج بیهوده دن خلاصده سعی تمــام كوستره * فی الحال میمونلر مرغك اطرافنــه جمع اولدیلر * واباغن یره باصــدرمیوب باشــن تندن جدا قیلدیلر بتله سـنك حالك همان اول منوال اوزره دركه بن كنــدو اوقاتمی ضایع ایلرم * وبی فائده كلام ســویلرم * باوجودكــه ســكا منفعتی یوق بكا مضرت احتمالی واردر

﴿ قطعه ﴾

(كر مستمع قبول نصیحت نمیكند * بیهوده بار بردل نازك چرانهی)

كفتی كه بر براق سعادت سوارشو (تادررسی بمنزل وازرنج وراهی) نشنید وهمچنــان بره خویش میرود * بكـذركه تاپیاده بماندز ابلهی * دمنه ایتدی ای برادر ! اكر رفضیلت كستروعظ ونصیحت بانده

شرط امانتی یرینه کتورمشلردر ومیل مداهنه‌دن احتراز کوسترمشلردر اهل فضله اقامت مراسم مواعظ ونصایح لازمدر خواه مستمع سمع قبول ایله اصغا ایده وخواه ابا ایلیه

﴿ قطعه ﴾

مدار پند خود از هیچ کس دریغ مکو * اکرچه از طرف مستمع بود تقصیر

سحاب قطرهٔ باران زکوه وانکرفت * اکرچه دردل خارا نمیکند تأثیر *

کلیله ایتدی بن منافع نصیحتمی سندن دریغ اتمزم امانه فائده که سن اساس کارکی مکر وحیله اوزره بنا قیلورسن * وافکارکده استقلال واستبدادی پیشنهاد ایدوب طورورسن * بئس الاستعداد والاستبداد * بروقت نادم اوله‌سن که ندامت فائده ویرمیه * وطاشلرله دوکنوب ناخن ملامتله روی سینه‌کی خراش ایده‌سن سودمند اولمیه * هرکسه‌کی تبعات مکردن اندیشه ایتیوب حیله وغدری کندویه پیشه ایلیه عاقبتی وخامته وخاتمتی شأمته یتشه * وآخرالامر کرداب ندامت وغرقاب ملامته دوشه * نته‌که شریك عاقل دوشدی * ووبالٔ حیله‌سی حلقنه حلقهٔ دام بلا اولوب شریك غافل صدق واستقامتی برکاتیله مراد ومقصودینه یتشدی * دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول * ﴿ حکایت ﴾ کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه ایکی شریك وار ایدی بری عاقل و بری غافل * بری فرط ذکا وکمال فهم ودهاده برمرتبه ایدی‌که سحر وتدبیرومکر وتزویر ایله آبی جریاندن ومرغی طیراندن قورایدی * ودبیر عقل ایله صحیفهٔ امروزدن احوال فردایی بربر اوقور ایدی * اکا تیزهوش دیرلرایدی * و بریسی دخی کمال نقصان وغایت نادانلغندن سودوزیان میاننده تمیزدن عاجز ایدی * اکا حازم دیرلردی بونلره سیاحت هواسی وتجارت سوداسی دوشوب موافقت ومرافقت ایله سفره توجه ایتدیلر * ومراحل ومنازل قطع ایدوب

(کتدیلر)

کتدیلر قضای الهی کیدرکن یولده بر یرده بر کیسه دینار خالص وتمام عیار بولدیلر وآنی غنیمت عظمی ونعمت مستوفی بیلوب متوقف اولدیلر * شریك دانا ایتدی ای رفیق غمکسار (ع) سودنا کرده درجهان بسیار) اولی بودرکه سودای سفردن فراغت ایدوب بو بدرهٔ زر ایله قناعت ایده وز و بو نعمتی غنیمت بیلوب صحت وسلامتله کوشهٔ کاشانه مزه کیده وز

﴿ مثنوی ﴾

(چند کردی کرد عالم بهر زر * بیش کرد دزر شود غم بیشتر)

(کاسهٔ چشم حریصان پر نشد) (تاصدف قانع نشد پردر نشد) پس کیرو دوندیلر وشهره قریب بر منزلده ایندیلر * شریك غافل ایتدی ای برادر کل بو غنیمتی برابر قسمت ایده لم ودغدغهٔ شرکتدن خلاص اولوب حصه لرمزی مصارفمزه صرف ایده لم شریك عاقل دیك تزویری آتش تدبیرله قینادوب * جواب ویردیکه حالیا فکر قسمت سمت استقامتدن منحرفدر * بو بابده رأی صواب بودرکه خرج ایچون محتاج اولدیغمز قدر خرج ایدوب باقیسن احتیاط تماملہ بر چاهده ودیعت قویه وز * و بر قاچ کونده بر کلوب بو منوال اوزره بر مقدار ین آلوب بقیه سن آنده محفوظ قیله وز * تا آفتدن بعید وسلامته قریب اوله شریك غافل بو افسونله فریفته اولوب افسانه سن حسن قبول ایله تلقی قیلدی * ووجه مذکور اوزره بقدر الاحتیاج بر مقدارین اخراج ایدوب باقیسن بر درخت دبنده دفن ایتدیلر * وشهره کلوب هر بری کندو مقاملرینه کتدیلر ﴿ بیت ﴾ بر سحر که که چرخ شعبده باز) (حیله صندوغن ایلدی سر باز) اول شریك که دعوی ذکاوته حسن تدبیر ولطف تزویرله بینه اقامت ایدرایدی * اول درخت طرفنه واردی واول دفینه یی تمامها قبضهٔ تصرفنه آلدی * شریك آخر بو

حالدن بی خبر النده اولان نقدك خرجنه مشغول اولوب كیدر * اخر خرجلغن تمام ایتدی ضروری شریك عاقل قتنه واروب حالن اعلام ایدوب ایتدی ای برادر كل اول دفینه‌دن خرج ایچون حصه اخراج ایده‌لم كه ضرورت جانمه یتدی * تیز هوش تجاهل ایدوب نه محل ضرورت ونه مقام منندر كل كیده‌لم دیدی ایكیسی دخی معیت ایله موضع معهوده واردیلر اول قدر كه تجسس وتفحص ایدوب ارادیلر كنجدن رنجدن غیری عین واثر كورمدیلر * تیز هوش خروش ایتدی وكریبان حازمی محكم طوتدی كه بوزری البته سن الدك سندن غیری برفرد بوكا مطلع دكل ایدی بیچاره هرچند كه فریاد ایدوب ایمان غلاظ وشداد ایلدی مفید اولمدی القصه قضیه مجادله‌دن محاكمه‌یه ومنازعه‌دن مرافعه‌یه یتشدی * شریك عاقل غافلی محكمهٔ قاضی‌یه كتوردی * ومضمون قضیه وفحوای قصه‌یی سمع قاضی‌یه یتوردی * حازم معاذالله دیجك قاضی تیز هوشدن صدق دعوی وصحت مدعاسنه بینه طلب ایتدی تیز هوش ایتدی ایها القاضی

﴿ بیت ﴾

(برخورز عمر خویش كه درمسند قضا)

(احكام عمر تو بد رازی مسجلست)

بنم اول درختدن غیری كه رزانك دبنده مدفون ایدی شاهدم یوقدر * امیدوارم كه اول قادر پركمال اول درختده حافظ مالدر * اصم مادر زاد كبی ابكم ولال ایكن شجرهٔ كلیم الله كبی قوت نطق ومجال مقال و بره وبو خائن بی انصافك كه مجموع دفینه‌یی آلوب بنی محروم ایتدی خیاننده اقامت شهادت قیله * قاضی بوسوزدن متعجب اولدی وقیل وقال بسیاردن صكره بونك اوزرینه قرار قیلدیلر كه علی الصباح قاضی بالذات پای درختده حاضر اولوب درختدن اقامت شهادته ناظر اوله *

(وشهادتی)

وشهادتی مدعای تیز هوشه موافق واقع اولورسه موجبنجه حکم ایدوب قضیه فیصل بوله پس شریك عاقل خانه‌سنه کلوب تمام قضیه‌یی پدرینه عرض ایتدی * وروی کاردن رفع حجاب ایدوب ایتدی * ای پدر بن سکا اعتماد ایدوب خیال شهادت درخت ایتدم وموافقتك امیدیله بونهال حیله‌یی بوستان قضاده دکدم بو مهمك اتمامی سنك حسن اهتمامکه وابسته‌در اکر موافقت بیوررسك بوقدر دینار وبوندن غیری بر مقدار دخی اله کتوره‌وز * وبقیة العمری فراغت ورفاهیت ایله کچوره‌وز پدر ایتدی * بو امرده بکا متلق خدمتندر وبنم اهتمامه وابسته نه نسنه‌در پسر ایتدی * اول درخت معتل خلال اجوف مثال مجوفدر وتجویف درونی بر مشابه‌ده‌در که میاننده ایکی شخص پنهان اولمق میسردر * بو کیجه لازمدر که واره‌سن * اول درختك درونته کیره‌سن * یارین که قاضی کله درختدن شهادت طلب قیله رسم شهادتی کما ینبغی یرینه کتوره‌سن پدر ایتدی * ای پسر حیله ومکردن وازکل فرضا که خلقی فریفته قیلدك خالقی نیلرسن وبرتقدیر که سحر وتزویرك قاضی شهره تأثیر ایده حاکم محکمهٔ دهره نه حیله تدبیر ایدرسن ﴿ رباعی ﴾ سرت همه دارای فلك میداند * کوموی بموی ورك برك میداند * کیرم که بزرق خلق رابفریبی * باآوچه کنی که یك بیك میداند * ای بسا مکر واحتیال که بنه صاحبنه وبال اولمشدر * وجزاسی ینه اکا عائد اولوب انی رسوا وپرده دریده قلمشدر * بن خوف ایدرم که سنك مکرك همان اول غوك مکری کبی اوله پسر استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ پدر ایتدی روایت ایدرلر که برغوك برمارجوارنده وطن طوتمش ایدی * واول افعی خونخوار مسکنی قربنده نشین ایتمش ایدی * هرکاه که غوك بچه پیدا قیلسه مار بچه‌لرین بربشکار ایدر ایدی ودل

غوکی آتش حرمانله بریان وخنجر هجرانله افکار ایلرایدی مکر بوغوکه برخرچنك میاننده سررشتهٔ مصادقت مبرم ومستحکم اولمش ایدی برکون غوك خرچنك قاتنه کاوب ایتدی * ای رفیق موافق بکا برتدبیر لایق فکر ایله که خصم قوی ودشمن غالبم واردر) نه انکله مقاومت ایدوب بومقامده اقامت متصور ونه بو دیاردن فراغت ایدوب برجانبه نقل ورحلت میسردر زیراکه ساکن اولدیغم فضای فرحبخش ومأوای دلکش برمرغزاردرکه سواد میشارنکی روضهٔ مینو کبی روح افزا وبرچشمه ساردرکه نسیم دلکشاسی طرهٔ حوراکبی عنبربووعطرسادر ﴿ مثنوی ﴾ حوالیسی سراسر کلستاندر * کلستان جابجاآب رواندر * اواوب رشك ارم هرکلستانی * صو بینه تشنه آب زندکانی * هیچ عاقل کندی اختیاریله بو نجلین منزل بهشت آیینی قویوب کتمز وارادتیله قابن بو نمونهٔ فردوس برینـدن تفریق ایتمز ﴿ بیت ﴾ جای من کوی مغانست چه زیبا جاییست * هیچ عاقل بجهان ترك چنین جانکنند * خرچنـك ایتدی غم یمه که خصم توانایی کندحیله ایله بند ایتمك میسر ودشمن غالبی دانهٔ فکر ایله دام مکره چکمك ممکن ومتصوردر بیت) که هیچ دنیاده بر تمز ایش اولمز (نوله کم آدم آکا چاره بولمز * غوك ایتدی سنك بو بابده کتاب حیله دن نه مسئله یاد داشتك واردرو بوخصم بداندیشك دفع غائله سنده نه چاره فکرایدرسن * خرچنك ایتدی فلان محلده اژدرها کردار برسوسمار مارخوار واردر کرکدرکه برقاچ ماهی طوته سن * وسوراخ سوسماردن منزل مارەدك بربر آتەسن * مقرردرکه سوسمار ماهیلری بربر افطار ایتسه کرك وچون سوراخ ماره یته لاجرم اولدنحی بن دندن سوسمارده قرارایتسه کرك وسنی آنك شرر شرندن وضرر زهرندن خلاص قیلسه کرك غوك بو تدبیرایله که موافق تقدیر ایدی * ماری هلاك ایتدی وچون

(بوقضیه)

بو قضیه اوزره ایکی اوچ کون کچدی سوء سماره بو داعیه دوشدی که طلب ماهی ایچون حرکته کله واول صورتی که عادت قیلمش ایدی اعاده قیله پس همسان اول طریقه که بوندن سابق قدم مراداتله اکا سالك اولمش ایدی * روانه اولدی وچون مار وماهیدن اثر بولدی عاقبت غوکی جمیع بچه سیله افطار ایتدی ﴿ بیت ﴾ توازچنکال کرکم درر بودی * چودیدم عاقبت کرکم تو بودی * بومثلی کتوردم تابیله سن که سرانجام حیله کرفتارلق وعاقبت مکر وغدر خاکسارلقدر * ﴿ بیت ﴾ فوسك مکر وحیل وادیسنه کام * بلادامینه دوشرسن سرانجام * پسر ایتدی ای پدر سوزك اوزاتمه ودورودراز اندیشه ایتمه که بوکار اندك مؤنت و بسیار منفعتدر عاقبت پیر بیچاره بی حرص مال وحب عیال سر منزل دین ودیانتدن بادیهٔ جور وجنایته چکدی وسر آیهٔ (انما اموالکم واولادکم فتنة * ظهوره یتشدی طریق مروتی بو طرف قیلوب بساط فتوتی بالکلیه دوردی و بو مقوله امر که شرع وعرفده محظور ومنکر ایدی ارتکابی روا کوردی واول شب مظلمه اول پیر ظالم پای درختده واردی ومیانن مجوف بولوب جوفنه کیردی علی الصباح که قاضیٔ روشن رأی آفتاب محکمهٔ آسمانده بدیدار اولدی وخیانت صبح کاذب روز روشن کبی عالیانه اشکار اولدی قاضی وسائر مشاهیر شهر پای درختده حاضر اولدیلر * وخلق انبوه کروه کروه صف بغلیوب دیدهٔ تعجب ایله ناظر اولدیلر * قاضی جانب درختده خطاب ایدوب صورت دعویٔ مدعی وانکار مدعی علیهی شرح ایتدکدنصکره کیفیت حالی استفسار قیلدی * درون درختدن بر آواز کلدی که مالی حازم آلدی واول ظالم تیز هوشده ظلم صریح ایلدی * قاضی متحیر اولوب بر زمان تأمل ایتدی وفراستله جزم ایتدی که میان درختده بر شخص پنهان اولمشدر که انی اخراج تدبیر صائبه محتاجدر ﴿ بیت ﴾ سر هر نقش که از چشم خرد پنهانست *

جز در اینـهٔ تدبیر نکردد ظاهر * پس فرمان ایتـدی که تاهیهٔ فراوان دیردیلر واطرافنه آتش سـوزان اوردیلر * پیر حریص برزمان غیرت ایتدی چون کوردی که کار جانه وکار داستخوانه یتـدی * امان طلب ایتـدی قاضی امان ویروب طشره چقیجق استمالت و یردی وحقیقت حالی صوردی پیرنیم سـوخته صورت واقعه بی کماهی عرض ایلدی* قاضی کیفیت قضیـه یه واقف اولوب حازم حزم دلك براءت ساحت ذمت وصـدق امانتن وتیز هوشـك جور وجنـایت وغدر وخیـانتن خلائقه اعلان واعلام ایلدی * اتفاق بواثناده پیر بازوبر درد خجلته تحمل ایده میوب رخت جانی جهان فانیدن کتوروب سرای جاودانی یه رحلت قیلدی وحرارت نائرهٔ دنیا ایله شرارت عقبـایه اتصال بولدی * پسر بدکو هرادب بلیـغ کوروب زجر عنیف چکـدکدنصـکره پدر مرده سـن کردنـنـه آلوب کوتردی شـهره کتـوردی هر کورن پیر وجوان خوی بدبار کران نکته سن کوش عالمیانه یتوردی حازم حزم دل برکت صدق وامانت ومیامن حسن اسـتقامت ایله اول مالدن حصه سن آلوب سرانجام مهامنه قیام کوستردی بومثلی کتوردم تابیلهسن که عاقبت مکر ناپسـندیده وخاتمت غدر شوم ونکوهیدهدر * بیت *
هرکه پادر مضیق مکر نهاد * عاقبت سر بباد خوا هدداد * حیله مار بست کودوسر دارد * هر یکی کونه کون خطر دارد * آن سرش خصم را کندد ریش * وین رساند ضرر بصاحب خویش * دمنه ایتدی مکر سـن بنم فکرمه مکر نام و یردك اوله وتدبیرمه حـیله وتزویر لقب قیلدك اوله اما بن بومهمی تدبیر صائب ایله بودرجه یه کتوروب طور ورم و بواصل کاردشواری فکر ثاقب ایله بویله آسـان قیلوب طو ر و رم کلیله ایتدی سن عجز رأی وضعف تدبیرده اول مثابهده سنکه زبان آنك تقریرنده قاصر وخبث ضمیر وغلبهٔ حرصده برمنزله ده سنکه بیان آنك اداسنده مقصر در مخدوم و ولی نعمتکه منفعت ومکر وحیلك

بودركه كوررسن وكوره‌سنكه عنقريب انك وبال وتبعه‌سى سكا نيجه ايرسه كرك ومقدمات نفاق وشقاقك نه نتيجه ويرسه كرك دمنه ايتدى دوزولكدن نه زيان كله كه كل رعنا دورولك سبيله زيب وزينت بستاندر ودوز بانلقدن نه باك كه كه كلك دبيردوز بانلق واسطه‌سيله مال وملكه پاسباندر ﴿ بيت ﴾ تيغ كم يك رو يدر خو نخواره‌لكدر صنعتى * شانه ايكى بو زلودر كيسوى دلبردر يرى ﴿ قطعه ﴾ خون ميخو ردچو تيغ در بن دور هركه او) يك رووبك زبان بوداز پاك كوهرى * انكس كه همچوشانه دوروبست وصد زبان * برفرق خويش جاى نهندش زسرورى * كليله ايتدى اى دمنه زبان آورالكى قوكه سن اول كل دوروى دكلسن كه مشاهدۀ جمالكله كلشن ديده روشن اوله بلكه اول خار دل آزارسنكه آندن خالقه ايذا واضطراردن غيرى نسنه واصل اولمز واول قلم دوزبان دكلسن كه اسرار ملك وملكوتدن خبر ويره‌سن بلكه اول ماردوزبانسن كه زخم زبانكدن زهر زياندن غيرى نسنه حاصل اولمز * دمنه ايتدى يترتغيير وتعزير ايتدك شايدكه شير وشتربه ميانده بناى مصادقت ينه بنياد وخانۀ مصالحت ينه اباد اوله كليله ايتدى ديديكك احتمال خيال محالدر مكر سنك معلومك دكلدركه اوچ نسنه برقراردر اوچ نسنه واقع اولمدين امابعدالوقوع قرارى قبيل ممتعاتدن وثبانى مقولۀ مستحيلاتدندر اول اب چشمه وكار بز اول زمان شيرين ولذيذ اولوركه بحره واصل اوليه چون دريايه اتصال بوله بر دخى آندن لذت وعذوبت اميدى محال اوله ايكنجى حال متعلقات وخويش چندان صلاحپذير اولوركه شرير بد انديش آنلرك ميانده تغيير وتشويش ويرميه اماچون ارباب شقاق آنلرك ميانده نفاقه رخصت بوله‌لر من بعد آنلردن اميد وفاق واتفاق منقطع اولوب بربرندن متنفر اوله‌لر اوچنجى مشرب مصادقت ومصاحبت اولوقته دك صافى

اولور که مردم سخن چین وفتنه انکیزک کلام نفاق آمیزنی استماعدن امتناع قیله‌ز چون مردم دوروی ودو زبان ایکی صدیق صادق میاننده افساده مجال بوله بعده آنلرک دعوای محبتنه اعتماد وادعای صداقتنه اعتقاد جائز دکلدر من بعد کاو فرضا که سرپنجهٔ شیردن خلاص اوله ممکنمیدر که آنک تلطف وتملقنه اعتماد ایلیه ویامصاحبت ومصادقتنه رغبت کوستره فرضا که بالغرض مابینلرنده ابواب مخالطت مفتوح اوله‌هر برینک قلبنده اول عداوتدن کدر واول جراحتدن اثر قالسه کرک ﴿ بیت ﴾ چون رشته کست میتوان بست لکن بمیان کره بماند) دمنه ایتدی بن ملازمت شیردن فراغت ایدوب کوشهٔ کاشانه ده معتکف اولسم کرک معقولیدر ودست ارادتله دامن صحبتکه تشبث ایدوب سر عزلتی کریبان خلوته چکسم حضور کده مقبولیدر کلیله ایتدی حاشا که بن بودخی سنکله مصاحبته نفسمه رخصت ویرم ویا سنک مرافقتکه من بعد رغبت کوسترم بن همیشه سنک مجاور تکدن ترسان وهر اسانم و پیوسته سنک مصاحبتکه قلبمله انکار ایدرم علما بیورمشلردر که مصاحبت جاهل وفاسقدن اجتناب واجب وخدمت عاقل وصالحه التزام لازمدر مخالطت اهل فسق وفجور تربیت ماره بکزر که هرچند مار آنک کیر تعهدنده زحمت چکه آخر لعاب دهان وزخم دندانندن چاشنی طاتسه کرک وملازمت اهل علم وصلاح طبلهٔ عطاره مشابهدر که متاعیله تمتع اولنمزسه باری روایح مشام جانی معطر ایتسه کرک ﴿ بیت ﴾ هر کیمک کیم رفیق ناصح اوله ❊ نقدر طالح ایسه صالح اوله ﴿ مثنوی ﴾ باش چو عطار که پهلوی او) جامه معطر شود از بوی او ❊ چند چو آتشکه آهنکران ❊ دودشراری دهی ازهر کران ❊ سندن نه طریق ایله امید وفاوخلوص صفا متصور درکه بر پادشاه که سنی بو مرتبه ده عزیز ومکرم ونامی ومحترم قیله که آنک سایهٔ دولتنده آفتاب وارلاف ارتفاع اوره سن

وآستان آسمانشانه انتسابله پای افتخاری فرق فرقدانه قویه سن بومعامله بی روا کوردك وحقوق اکرام وعاطفتی عقوق کفران نعمته مبدل قیلدك ﴿ بیت ﴾ نه زحق نه ازخود تراشرم باد * نه ازمن دمت نیز آزرم باد * بن اکرنیك اصل کسدن انقطاع اختیار ایدم ارباب خرد وارجند معذور طوتسه کرك واکرسن مقوله نا کسدن بعد المشرقین فرار ایدم عقل صواب بین استصواب ایتسه کرك ﴿ قطعه ﴾ قطع صحبت کردن ازیاران صوری خوشترست * واز حضور ناموافق بی حضوری خوشترست * همدمی کز صحبتش خرم نکرد دخاطرت * زانچنان همدم بصد فرسنك دوری خوشترست * نته که مصاحبت اخیار وابرارك منفعتی بسیار در ومجالست اشرار وفجارك مضرتی بیشمار در بی تمیزله صحبتك تأثیری تیز اولور وضرری آز مدتده وجود بولور پس اول کسه که عاقل وکامل اوله کرکدر که مصاحبتی هردم داناوستوده معاش وراستکوی ونیکخوی ایله اوله وهمدم کذاب وخائن وبدخوی فاسق وفاجردن اجتناب قیله (مثنوی) چونتوان در روی خلق بستن بخلوتخانهٔ تنها نشستن * رفیق نیك باید کرد حاصل * که صحبت رانشاید هرسیه دل * مراهست این سخن ازعاقلی یاد * که رحمت برروان پاك او باد * که بابی دانشان هرکس که شدیار * زیار یشان باخر شد کرفتار * هرکسه که یارنا اهل ایله مصاحبت اختیار قیله و یارنا دانله مستظهر اوله اکا اول واقعه یتشه که اول باغبانه یتشدی دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ کلیله ایتدی قدیم الزمانده بر باغبان وار ایدیکه سرمایهٔ عمرنی عمارت باغ و بستانه صرف ایتمش و بضاعت قدرتنی زراعت کل وکلستانه بذل ایتمش ایدی * عمری حاصلی بر بوستان فردوس مماثلی وار ایدیکه نزهت اشجاری دیدهٔ باغ ارمه خاك حسرت براقمش ایدی * ولطافت ازهاری سینهٔ باغ خورنقه داغ غیرت یاقمش ایدی الوان انوار اشجارنده جلوهٔ طاوسی ظاهر *

واوراق ازهار کلزارنده فروغ تاج کاوسی باهر ❊ عرصهٔ زمینی چهرهٔ شاهد حله پوش کبی منور ❊ نسیم هواسی کلبـهٔ عنبرفروش کبی معطر درخت جوانبختنك کثرت اثقـال اثمارندن پیرلر کبی قامتی دال ومیوهٔ شکر آمیزی رشکندن حلوای بهشـتی منکسر البال انواع اثمار ربیعی وخریفیسی غایت لطافت ونهایت حلاوتده سیب بی آسیبی سیمین ذقن دلبرلر کبی دللر صید ایتمش ورنك زیبـا وبوی راحت افزایله عالمی قیـد ایتمش درخت امرودك هرشاخی اب حیـات ایله طولو کوزه‌لر وجلاب نباتله مملو صراحیلر اصمش وسمع کاهلان بی‌مایه وسوده صلای حلوای بی دود یتشدرمش ❊ بهی پشمینه پوش صوفیان شبخیز کبی رخسـارهٔ زرد ایله پنجرهٔ خانقاه ابداعدن باش چیقارمش وروی کرد آلودی اهل دردك چهرهٔ زردز عفران اندودندن نشـان ویرمش ❊ کوی زرین نارنجی میان برك سبز کونده کرهٔ مهر انور کبی سـپهر اخضردن تابان ومجمر مطلای زنجی نکهت دلار اوراىحهٔ روح افزایله صحن بوسـتانده درخشان زرد آلود شفتالوسی دهر یار کبی آبدار برطرفی نمونهٔ کونهٔ عاشق برجانبی نمودار رخسار دلدار برکوشه سنده انجیر بینظیر نکه چاشنیکیر قدرت نعمت وصف جالن والتین طبقنه قویمش وخشخاش وقندن برحلوای زیبـا مهیـا قیلمش ❊ برطرفده دخی انکور پرنورکه دبیر حکمت شرح لطف وکمالن ❊ وانبتنـا فیها حبا وعنبا ❊ حاشـیه سنه یازمش وکف برك اخضرده ایله تر وصفحهٔ زمردینده لعل وکوهر و یاقوت احمر کبی ظهور ایتمش چمزاری کنارنده کوی زرنکار خربزهٔ سـبز خط طرفه عذار ماه تمام کبی افق سپهر مینـا فامدن یوز کوسـتروب جلوه قیلمش دهقان هر درخته اول قدر پیوند ایتمش ایدیکه قلبندن پروای پدرو زن وفرزند کتمش واول بوسـتانده نیجه زمان ایدیکه لیل ونهارتك وتنها روزکار کچوررایدی اخر الامر کربت غربتدن دلتنك اولدی ووحشت وحدتدن کوکلنه دهشت یول بولدی ❊ ع ❊ کل و بنفشه همه هست

(ویار)

و یارنیست چه سود) القصه تنهالق غمندن دلخسته وخاطر شکسته جانب دشته کشته چیقدی بر کوه دامننده که عرصهٔ امل کبی فضاسی نهایت پذیر دکل ایدی تفرج ایدرکن قضای الهی بر خرس زشت سیرت قبیح صورت ناپاك طینت نا خوش طلعت دخی تنهالق وحشتندن فراز کوهدن جانب دشته متوجه اولمش ایدی فی الحال مابینلرنده ملاقات وقع اولدی طرفیندن رابطهٔ جنسیت واسطه سیله سلسلهٔ محبت حرکته کلدی ودل روستایی جان ودل ایله مصاحبت خرسه مائل اولدی

﴿ بیت ﴾

(ذره ذره کاندرین ارض وسماست)

(جنس خودرا همچوکاه وکهرباست)

خرس چون روستاییدن بو تعلق وتملق مشاهده قیلدی بالکلیه انك وابستهٔ صحبتی اولدی * وادنی اشارتیله عقبنه دوشوب اول باغ بهشت آسایه کلدی باغبان دخی بر موجب (اکرموا اضیافکم * اول حریف شریف وضیف ظریفی اثمار لطیف ایله تکریم وتشریف ایدوب اول واسطه ایله میانلرنده علاقهٔ محبت مؤکد وزمین دل وجانلرنده بیخ نهال مودت برومند اولدی

﴿ بیت ﴾

(بکنج باغ می بودند یکچند * بوصل یك دکر پیوسته خرسند)

هرکاهکه باغبانه فتور طاری اولوب بردرخت سایه سنده بستر استراحتده حضور اینسه خرس غایت شفقت ونهایت هوادارلغندن باشی اوجنده طوروب مکسرانلق ایدر ایدی وایدر ایدی (ع) مکسی نیز نخواهم که کند سایه بران لب * برکون باغبان عادت معهودی اوزره خوابه واردی خرس داخی مکسرانلغه اشتغال ایدوب هرچندکه طرد ذباب ایدردی بو اسمك مأخذ اشتقاقی موجبجه که ذب آب افظیدر درحال

بنه معاودت قیلورلر ایدی وهرطرفدن که دفع ومنع ایتسه برجانبدن
دخی قدوم وهجوم ایلرلر ایدی اخر الامر خرس آشفته اولوب برسنك
سنکینی قتل مکس قصدینه قالدیروب دهقان مسکینك باشنه اوردی
مکسلره نهیب سنکدن آسیب یتشمدی اماسر باغبان پریشان اولوب
خاکه یکسان اولدی بواجلدندر دیشلردرکه دشمن دانا بهر حال
دوست ناداندن اولیدر ﴿ بیت ﴾ دشمن دانا که غم جان بود *
بهترازان دوست که نادان بود * امثال عربده کلمشدر * عدوعاقل
خیرمن صدیق جاهل * بومثلی کتوردم تایله سن که مصاحبت
ومصادقت نادان همان بونی منتج اولورکه سر عرضهٔ تلف وسینه
خدنك بلایه هدف اولور ﴿ بیت ﴾ صحبت ابلهان چو دیك
تهیست * کزدرون خالی وز برون سیهیست * دمنه ایتدی بن
شویله ایله دکلم که دوستمك نفعن ضررن بیلیم وخیرن شرن تمیز
قیلیم کلیله ایتدی بلی سن حماقتده اول مثابه ده دکلسن اما غبار
غرض دیدهٔ بصیرتك تیره وخیره قیلمشدر یمکن که برغرضه بناء دوستك
جانبندن وازکله سن بعده اعتذار ایچون هزار توجیهات ناموجهه
تشبث قیله سن نته که شیر وشتربه بابنده انواع فتنه لر پیدا قیلدك
وهنوز دین ودیانت وصدق صداقت دعوا ایدرسن دوستلرك ایله سنك
مثلك اول بازرکان مثلیدرکه ایتدی بر شهرده که موش صدمن آهن
یه عجب‌میدرکه موشکیر بر کودك کوتره دمنه ایتدی نیجه اولمشدر اول
﴿ حکایت ﴾ کلیله ایتدی روایت ایدرلرکه بر بازرکان اندك مایه
تجارت ایچون سفره نیت ایتدی ودوراندیشلك یوزندن بر دوستنده
صدمن آهن ودیعت قودی کندی تاوقت ضرورتده انی سرمایهٔ
روزکار قیله ورشتهٔ معاشی انکله استحکام بوله بازرکان چون مقصدینه
واروب مقصودینه ایروب دونوب ینه مقام معهودینه کلدی
برزماندنصکره اول آهنه محتاج اولدی مکرکه امین متدین آهنی تمام

صاتمش وثمنن اوازمنـه صرف ایتمش ایدی بازرکان کلوب ودیعتی مودعدن طلب ایدیجك مرداءین ایتدی ای خواجه بن اول امانتی صیانت ایچون مخزنمه قویمش ایدم بوندن غافل ایدمکه اول کوشه‌ده بر موش آشیانه قیلمش ایمش بن واقف اولنجه موش فرصتی غنیمت بیلوب آهنلری تمام دیشدن کچورمش بازرکان حقیقت حالی معلوم ایتدی اما تجاهل ایدوب ایتدی راست بوررسن موش اکل آهندن قتی حظ ایدر واول لقمهٔ تروشـبر ینی صابونی حلوالر کبی یودر

﴿ بیت ﴾

(موش را لقمهـای آهن هست ❁ همچو پالوده راحت حلقوم)

مرد بازرکاندن امین آهن بوسوزی ایشیدیجك شاد اولدی وکوکلندن ایتدیکه بازرکان نادانی کورکه کفتـار له فریفتـه اولدی وآهندن بالکلیه یأس ایدوب مطالبه دن فراغت قیلدی پس اولی بودرکه انی حجره مه دعوت ایدوب رسم تکلفاتی یرینه کتورم تابو واسطه ایله براءت ساحت ذمتم مؤکد و بنای دعوای صدق وامانتم مشید اوله پس خواجه یی خانه‌سنه دعوت ایتدی وصلای ضیافتی سمع بازرکانه یتشدیروب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(کر بمهمانی قدم درکلبـهٔ مامی نهی)

(لطف می فرمایی و برچشم ماپامی نهی)

خواجه ایتدی معذور بیورکه بوکون بکا برمهم ضروری واقع اولدی اماان شاء الله علی الصباح کمر خدمتی درمیان ایدم چون مهمان منزل میزباندن طشره چیقدی قپوسی اوکنده آنك پسرلرندن بریسن او یتار کوردی فی الحال ز بردامنه آلوب خانه سنه ایلتدی وعلی السحر در خانهٔ میزبانده حلقه کبی حاضر اولدی ومیزبانی پریشانحال کوروب سبب تفرقهٔ خاطرك صوردی میزبان دخی کریان وغریوان جواب ویردیکه

دونکی کون بنده زاده لر یکزدن بریسی غایب اولدی نیجه نوبت شهرك کوچه لرین کوشه بکوشه ارادم اول کشده یی بولمدم ونیجه کره شانهٔ جستجو ایله هر کوی وهر کنار طرهٔ یار وکیسوی نکار کبی طرادم حالندن خبر بیلدم ﴿ بیت ﴾ یعقوب صفت ناله کنان میکنم افغان * کایا خبر یوسف کمکشته که دارد * بازرکان ایتدی دونکه بن بوندن کتدم بو صفتله که یورورسن بر کودك مشاهده ایتدم برموشکیر کوتروب کیدردی واوج هواده فراغ بال ایله پرواز ایدردی مرد امین آواز حزین ایله ایتدی ای بیخبر نیچون نامعقول سویلرسن ومحال کلمات ایلرسن وبو کذب صریحی کندیکه نیچون نسبت ایدرسن مکرکه بنی مسخره واستهزا ایلرسن برموشکیر بو جثهٔ صغیر ایله که نصف من انجق چیقار برجسم کبیریکه اون مندن زیاده اوله نیجه کتوروب هواده اوچار بازرکان تبسم ایدوب ایتدی * بونه محل تعجبدر اول یرده که موش یوز من آهن یه موشکیر اون من جثه یی نیچون هواده کوترمیه مرد امین بیلدیکه حال ندر ایتدی غم یمه که موش آهنك یمه مشدر خواجه جواب ویردیکه دلتنك اولمه که موشکیر ده پسرك کوترمشدر آهنی کتور کودکی کوتر بو مثلی کتوردم تا بیله سنکه بر مشربده که کندوولی نعمتنه غدر ایتمك جائز اوله ظاهردرکه غیریلره نسبت نه ضررلر اندیشه قیله چون سن ولی نعمتکه بونی رواکوردك من بعد کسنه نك سندن امید وفاسی وسکا خلوص صفاسی قالمدی وبکا روشن اولدیکه سنك ظلمت صحبتکدن پرهیز لازمدر وخبث طبیعت ولوث عقیدتکدن احتراز واجب

﴿ بیت ﴾

(پیوند دولت آمد ازچون تو بی بریدن)

(سرمایهٔ سعادت روی تراندیدن)

چون مکالمهٔ کلیله ودمنه بو مقامه یتشدی شیر کار شتربه دن فارغ

(اولدی)

اولدی وآنی سرپنجهٔ سیاستله قتل ایدوب آلودهٔ خاك وخون قیلدی اما چون کار کاری برطرف قیلدی وقوت خشمی ساکن اولوب حدت غضبی تسکین بولدی برزمان باشن اشاغه ایتدی وتأمل بحرینه توغل ایدوب کندو کندویه ایتدی دریغ شتربه یه بویال وبال وحسن وجمال وبو هنر وکمال ایله بلازم بو بابده اصابتمی ایتدم و یاره صوابی قویوب طریق خطایه می کتدم وآنك حقنده بکا ایتدکاری کلمات جهت امانتدنمی ناشیدر و یاطریق خیانتدنمی منشی بن نقدمی کند والله باد تاراجه و یردم و یاروفادارمه کندی الله شربت هلاك ایچردم ﴿ بیت ﴾ یار با یارخود اخراب کند* کافرم کرهیچ کافراین کند * القصه شیر سرندامتی زانوی ملالته قویوب کندویه زبان ملامتی دراز ایتدی ونفسك تلون وتهور وخفت وشتا بزده لکن تمام نکرهش قیلدی وخیال شتربه لسان حال ایله بورباعیٔ جانکدازی سامعهٔ شیره یتشدردی ﴿ رباعی ﴾ ای دوست کسی بی سببی یار کشد * وانکه چومن یار وفادار کشد * تو دوست مکو دشمن خود کیرمرا) (کس دشمن خویش راچنین زار کشد) شیرك خندهٔ دائمیسی بوواقعه قساوتدن کریه یه مبدل اولدی * وتب لازمه‌سی بو نائره حرارتندن تزاید بولدی ﴿ بیت ﴾ دست هجرانت مرادرسینه خارغم نشاند) (تا از ین خار غمم دیکرچه کل خواهد شکفت) دمنه چون بو اثار ملامتی جبین شیرده ظاهر وامارت ملاقی سیمای حالنده باهر کوردی* کلیله ایله کلماتی قطع ایتدی وفی الحال حضور شیره واروب ایتدی ﴿ بیت ﴾ شها اقبال و بخت اولسون سکا یار) (همیشه دشمنك اولسون نکونسار) موجب اندیشه نه و سبب تفکر وتأمل نه نسنه‌دربوندن خرم زمان و بوندن فرخنده آوان اولورمیکه ملك میدان فرصت ونصرتده خرامان وسر شتربهٔ بدسکال خاك هوان وخون مذلتده غلطاندر ﴿ بیت ﴾ صبح امید

تیغ ظفر بر کشیده بین) (روز عدو بشام هلاکت رسیده بین)
شیر ایتدی هر کاکه آداب خدمت واطوار صحبت وآثار دانش وکفایت
شتربه یادمه کله رقت طبیعته غالب اولور واشکر اندوه وحیرت کشور
شکیب وصبرمی غارت قیلور الحق پشت وپناه سپاهم ایدی وضابط
کشور وقاید لشکر واتباع واشیاعم آنك زور بازو وسیله استظهار ایدرلر
ایدی

﴿ بیت ﴾

(رفت آنکه داشت کار جهانی قرار ازو)
(رفت آنکه بود خانهٔ دل استوار ازو)

دمنه ایتدی ملك اول کافر نعمت ایچون رقت ومرحمت ایتمك مقامی
دکلدر بلکه بوظفر مقابله سنده که میسر اولدی* وظائف شکر الهی یه
قیام قیلمق کرك وبونصرت سببیله که ال ویردی ساحهٔ دلده ابواب
مسرت کشاده اولمق کرك ﴿ بیت ﴾ صبح ظفر ازمشرق امید بر
امد) (اصحاب غرض راشب سودا بسر امد) بوفتح همایونی که
روز نامهٔ دولت انکله زیب وزینت بولور وبوظفر مبارك ومیمونی که
کار نامهٔ سعادت انکله مطرز وموشح اولور صفحات ایامده دیباجهٔ معالی
وعنوان مفاخر بیلمك کرك

﴿ قطعه ﴾

(امروز بخت نیك وبشارت رسان ماست)
اقبال رابه پردهٔ امید صد نواست)

روزیست این که دل بهزاران دعاش جست) (عهدیست این که دل
بهزار آرزوش خواست) ای پادشاه عالمپناه بر کسنه یه عفو واحسان که
آنده احتمال خطر جان اوله خطادر وخصم بد اندیشی محبس کورده
محبوس قیلمق کار عقلا درانکشت کهزینت دست والت قبض وبسطدر
هر باری که اکا برآفت طاری اوله بقای جثهٔ باقی ایچون قطع ایدرلر

وندان که زیب وزیور دهان وآرایش صورت انساندر ❊ هرکاه که اکابر عارضهٔ جانکاه راه بوله زحمت جراحتی عین راحت بیلوب قلع ایدرلر ﴿ بیت ﴾ عدو کیدرکه آنی قیله سن باد) (هلاکیله نجون اولمایه سن شاد) اکرچه که فی الجمله شیر بو کلامله آرام ایتدی ❊ اما کردون کاوك دادنی عاقبت دمنه دن آلوب سرانجام کاری فضیحته یتدی وتخم کفتار دروغی بوری ونهال کردار بدی بو ثمری ویردیکه قصاص کاوله قتل اولندی ﴿ بیت ﴾ فلك استدی کوسترهکینه سن) (مصفی قیله کینه دن سینه سن) پس معلوم اولدی که عواقب حیله وغدر همیشه مذموم ایشدر وخواتیم خدعه ومکر نامبارك وشوم اوله اوله کلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بد اندیش هم درسر شرشود) (چوکژدم که باخانه کمتر شود) (اگر بد کنی چشم نیکی مدار) (که حنظل نمی آرد انکور بار) (مپندارای درخزان کشته جو) (که کندم ستانی بوقت درو) (مثل اینچنین کفت آموزکار) (مکن بد که بد بینی از روزکار) (کسی نیك بیند بهر دوسرا) (که نیکی رساند بخلق خدا

﴿ باب دوم بدکارلر بدکردارلری مقتضاسنجه سزا وجزالرین ﴾
﴿ بولوب شآمت عاقبت ووخامت خاتمتلرین بیان ایدر ﴾

رأی اعظم ایتدی داستان ساعی ونمامه اطلاع تمام حاصل اولدیکه حیله ومکر ایله جمال یقینی حجاب شبهه ایله ستر ایدوب ولی نعمتن جادهٔ مروتدن منحرف وبیوفا وبدعهدلك صفتیله متصف قیلدی وکلام فریب آمیز وفتنه انکیزی مؤثر واقع اولوب بوکه باعث اولدیکه شیر کندی رکن دولتنك هدمنه وبیخ شوکتنك قلعنه سعی ایلدی حالیا حکیم سخنداندن متوقعدرکه احسان ایدوب بیان بیوره که عاقبت کار دمنه نه مرتبه یه واردی وشیر اول حادثه نك وقوعندنصکره چون کندی عقلنه رجوع ایدوب دمنه حقنده بدکمان اولدی آنك امرك نه وجهله تدارك قیلدی وحقیقت غدرینه نه طریق ایله وقوع بولدی ودمنه

نه حجتله متمسك اولوب نه جهتدن كنديه مخصص تصور ايتدى وسر انجام حالى نه مرتبه يه يتدى حكم ايتدى

بيت

(شها لطف خدا اولسون پناهك * چراغ عقل اولسون شمع راهك)

حقيقت حزم وعاقبت انديشلك مقتضاسى بودركه سلاطين عظام مجرد عذوبت كلام وظرافت متكلمه اعتماد ايدوب برفعله اقدام ايليه تادلايل قاطع و برهان ساطعله براغرك حقيقته مطلع اولميه انك بابنده برحكمى امضايه يتشدرميه * بيت * زصاحب غرض تاسخن نشوى * كه كر كار بندى پشيمان شوى * اماشو يله كه اتفاق كلام اهل نفاق معرض قبولده واقع اوله وعمل ناپسنديده وقول ناستوده وجوده كله انك تدارك وتلافيسى بونكله ميسر اولور كه صاحب غرض بروجهله كوشمال بوله كه ساٸره سبب عبرت اوله واول عقوبت وهمندن هراحد اول فعل بدونا شايسته حركتدن امتناع قيله * مثنوى * برانداز بيخى كه خارا ورد درختى بپرور كه بار آورد * جهان سوز را كشته بهتر چراغ * يكى به در اتش كه خلقى بداغ * بوقولك مصداقى حكايت شيرودمنه دركه چون حيله وغدرينه واقف اولوب افساد ومكرينه مطلع اولدى * اكر بروجهله سياست بيوردبكه ساٸرلرك ديدهٔ اعتبارى روشن اولوب * فاعتبروا يااولى الابصار * آيتنى تكرار ايتديلر * وصورت واقعه بو صفت اوزره واقع اولديكه چون شير كار كاوى برطرف قيلدى * وآنك امرنده تعجيلدن پشيمان اولوب انكشت نداميتى دندان ملامتله چيندى * ودلك حيرتى آتش حسرت وفرقتله قيندى * بيت * مى كشيد از حسرت وغم آه سرد * كانچه من كردم درين عالم كه كرد * همواره كنديه عتاب ايدر ايديكه نيچون عقاب شتربه ده شتاب ايلدم و بو مهم خطيره نيچون تأنى وتدبيرو زندن نظر ايتمدم

(بيت)

﴿ بيت ﴾

(عنان نفس بدست هوارها كردم)
(خلاف عقل وخرد كردم وخطا كردم)

كنون بدانم ودانستم وندارد سود * چه سود كفتن بسيار كاين چرا كردم * شير برمدت بو منوال اوزره غصه وملالده كچدى وتوجع وتوزع ضميرى سببيله عيش حشم وسپاه منغص اولوب تباه اولدى * ومصالح رعيت مهمل ومعطل قالدى وسر * الناس على دين ملوكهم * اول بيشه اهاليسنه سرايت قيلدى وجمله سى شكسته بال و پراكنده حال اولديلر

﴿ بيت ﴾

(دل همچو لاله سوخته وزسوز آه من)
(درهر كه بنكرى بهمين داغ مبتلاست)

هر بارى كه حقوق خدمت وسوابق ملازمت شتربه بى ياد ايلرايدى * ندامتى اشتداد وملالتى ازدياد بولوردى وشب وروز آنك حديثن انيس دل وذكرين سمر ضمير قيلوردى ﴿ بيت ﴾ از ياد تو نيستم زمانى غافل) (ياى كويم نام تو ياى شنوم) وحوشدن هربر يسيله خلوتلر ايدوب نسلى ايچون انلردن كاه حكايت وكاه نصيحت طلب ايلرايدى * بر كيجه پلنكه دخى بو مقوله كلام سويلدى وسوز سينه ودرد درونن اكا اعلام قيلدى * پلنك ايتدى اى ملك افكار بسيار بر كارده كه دست تدبير انك دامن تداركندن قاصر اوله جنونه مؤديدر وبرمهمك تلافيسنه قصد كه جملهٔ مقولهٔ محالاتده داخل اوله دائرهٔ روشن عقل ودانشدن خارجدر ﴿ بيت ﴾ انداخته تيررا بشست آوردن) (بتوان نتوان ترا بدست اوردن) هركسه كه برمرادك حصولنه كه عدم حصولى ظاهر وغالب اوله ساعى وطالب اوله يمكن كه مطلوبه واصل اولمامقدن غيرى حاصلنى دخى ضايع قيله نته كه اول روباه قصد

صید مرغ ایتدی اول پوست پاره‌یی که انکله استظهار ایدردی
الدن چیقاردی شیر ایتدی نیجه اولشدر اول ﴿حکایت﴾ پلنك ایتدی
مگر بر روباه کرسنهٔ طعمه طلبنه سوراخندن چیقوب جوانب دشتی
گشت ایدر ایدی واقمه کسبنه اطراف بیابانی قدم حرص وشره ایله
طواف ایدوب گزر ایدی ناگاه برجانبدن بر رایحه که مدت قوت جسم
ومادهٔ فتوح روح ایدی مشامنه نشوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ بوی کباب
میرسد از مطبخم بدل) (پیغام آشنا نفس روح پرورست) پس اول
جانبه توجه ایتدی گیدرك بر پوست پاره سنی کوردیکه سباعدن
بریسی اتن ییوب پوستن انده قومش کتمش ایدی چشم روباه بیچاره
اول پوست پاره به راست کلیجك جسمنده حیات تازه ظاهر اولدی واول
قدر قوتله اندامنده قوت تمام مشاهده قیلدی ﴿ بیت ﴾ مرده بودم
بوی یار دلنواز آمد بمن) (یادگار جانی که از من رفت باز آمد بتن)
پس غم مجاعتی فراموش ایدوب اول پوست پاره‌یی دراغوش ایتدی
وغانم وسالم دونوب مأواسی جانبنه کتدی وایتدی (ع) چون بار
بدست آید خلوت زهمه خوشتر * اتفاق میان رهگذارده بر ده کنارینه
کلدی کوردیکه فربه‌ما کیانلر طاوس جنان کبی عرصهٔ فضاده ومنصهٔ
صحراده جلوه‌یه کلمشلر وز برك نام برغلام انلرك نکهبانلغنده کمر اهتمامی
درمیان ایتمش لاجرم عرق اشتهای روباه حرکته کلدی وانلرك خیال
مغزی وگوشت نغزی ذوقیله پوست پاره‌یی فراموش قیلدی بوحال
اثناسنده ناگاه برشغال کلوب روباه ایله مرحبا ایتدی و بشره‌سنده
علامت حیرت مشاهده ایدوب ایتدی ای برادر سنی غایت اندیشه‌مند
کوررم سببی ندر روباه ایتدی ای عزیز بو شکارلری کورمزمیسنکه
هر برینك زبان حالی (ولحم طیر مما یشتهون) معناسنك تکرارینه
جاری وسر آیت * ولکم فیها ماتشتهی انفسکم * سرتاپا آنلرك اعضاسنده
واجزاسنده ساریدر ﴿ بیت ﴾ سرتاپای اوهمه روح مجسمست)

(رو بی بدن لطافت و پاکیزگی کست) مدت متمادی بلیهٔ مجاعتدن طاقتم طاق اولمش ایکن اتفاق کنجور خزاین ارزاق بو پوست پاره‌یی ارزانی بیوردی حالیا جاذبهٔ اشتهایه بوداعیه دوشدی که بومرغان کبك خرامك بریسن دام چنکه آلم وکام آرزویی آنك کوشتی لذتی وخونی شربتیله شیرین قیلم

﴿ بیت ﴾

(عیش من تلخست کر یار ازاب شکرفشان)

(شربتی بخشد مرا کام دلم شیرین کند)

شغال ایتدی هیهات هیهات مدت مدیده در که کینه بو مرغلرك کیننده اونوردم وآنلردن برینك صید کمانی قوردم وقصدی تیرنی اوردم فاما اول غلام زیرك نام که آنلرك پاسبانیدر طریق محافظه ده بروجهله جد واهتمام ایدرکه نقاش متخیله انك حراستی خوفندن آنلرك قصدی مثالن لوح تفکره چکه مز ودهقان متفکره انك سیاستی وهیبتدن آنلرك صیدی نهالن زمین خیاله دیکه مز بن بومعامله ده نقد عمری صرف ایدوب بو آرزوده روزکار کچوردم ومجرد بومال خولیا ایله کیجه‌یی کوندزه وکوندزی کیجه‌یه یتوردم سنکه بی تعب یمین وبی عرق جبین بر پوست اله کتورمشسن غنیمت بیل وبو سودای بی سود وطمع خامدن فراغت قیل ﴿ بیت ﴾ دلارامی که داری دل درو بند) (دکر چشم ازهمه عالم فرو بند) روباه ایتدی ای برادر تا اوج مراده کام دل ایله عروج میسر اوله حضیض خست ودنائتده نامراد قالمق غبن فاحشدر ﴿ بیت ﴾ ناتوان برمسند عزت نهادن پای خویش) (ارچه باید کرد بر خاك مذلت جای خویش) همت عالی بکا مانعدر که بو محقرله قانع اولم ولذت کوشت فربهدن فراغت ایدوب بو پوست لاغری غنیمت بیلم شغال ایتدی ای خام طمع حرص مذمومه علو همت نام ویرمشسن وشره نامحموده علامت دولت لقب قومشسن بوندن غافلسن که حضور

فراغتـده وراحت قناعتده در ﴿ بيت ﴾ در بن بازار كرسودست بادرويش خرسندست ❊ خدايا منعم كردان بدرويشى وخرسندى ❊ مناسب بودركه اول نصيب ايله كه (الرزق مقسوم) ديوانندن نامزد اولمش سن خرسند اولمش اوله سن وتعب بى فائده وطلب محالدن كه نتيجهٔ ❊ من طلب مالايعنيه فاته مايعنيه) اكا مترتبدر اجتناب وامتناع قيله سن ﴿ بيت ﴾ رزق مقسومست روزان مقرر كرده اند ❊ بيش از ين و بيش ازان حاصل نميكرد دبجهد ❊ سنك بوطمعكدن قورقرم اول پوست پاره يى دخى الدن چيقاره سن و بالكليه خائب وخاسر اولوب (الحريص محروم) رقيله ناصيهٔ حالك مرقوم قيله سن خوش مشابهدر سنك حالك اول درازكوشك حسب حالنه كه ع) قولقدن چيقدى قويرق استرايكن ❊ انت كمثل العير طالب القرنين وضيع الاذنين ❊ روباه ايتدى نه كيفيت ايله اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ شغال چون حيوانات عجمدن ايدى زبان عجمى ايله بوحكايتى سلك روايته نظم ايدوب ايتدى

﴿ مثنوى ﴾

(بوده ست خرى كه دم نبودش ❊ روزى غم بى دمى فزودش) دردم طلبى قدم همى زد ❊ دم مى طلبيدودم همى زد ❊ ناكاه زراه اختيارى ❊ بكذشت ميان كشتزارى ❊ دهقان مكرش زكوشهٔ ديد ❊ بر جست وازو دوكوش ببريد ❊ بيچاره خر آرزوى دم كرد ❊ نايافته دم دوكوش كم كرد ❊ هر كس كه زحد برون نهد كام ❊ اينست سزاى اوسرانجام ❊ روباه غايت حرص وطمعندن يوزين درهم وشغاله ورهم ابدوب ايتدى ﴿ بيت ﴾ من خيال ياردارم كركسى رادر داست ❊ كز خيال اوشوم خالى خيال باطلست ❊ سن تماشا ايله كه لطف حيله ايله بونلرك برينى حبالهٔ صيده نيجه كتورسم كرك وكمند بند ايله اول صيد همايونى دام قيده نيجه چكسم كرك بونى

دیدی وهمان تیرپرتاب کبی جانب مرغانه شتاب ایتدی و پوست پاره بی اول مقامده قودی کتدی شغال چون کوردیکه انك نصیحت بیغرضی دل سنکین روباهده تأثیرایتمدی اندن اعراض ایدوب دوندی مأواسنه متوجه اولدی قضایی کورکه بو اثناده برزغن فضای هواده پرواز ایدرکن نظری اول پوسته راست کلدی انی جانور مرده خیال ایدوب نشاط تمامله حوزهٔ تملکه کتوردی واوج هوایه کوتردی اول جانبدن روباه بی انتباه هنوز مرغلر قربنه وارمدن زیرك کینکاهدن چیقوب برسنك سنکین ایله روباه مسکینك باشنه برزخم یتشدردیکه بیچاره بیم جاندن صحبت مرغانی اونتدی وتعجیل تمامله افتان وخیزان پوست پاره جانبنه توجه ایتدی چون موضع معهوده کلدی پوستدن اثر بولمدی ودوستدن خبر بیلدی پس قبله کاه دعایه متوجه اولوب دیلدیکه برسبیل تضرع حالن ادا ایلیه جانب آسمانه نظر ایدیجك کوردیکه زغن بر پوست بر دوست دیوب کیدرو پوست پاره یی چنکالنده طوتوب زبان حال ایله بو ابیاتك معانیسن سمع روباهه انها ایدر

قطعه

(مدتی جام جم بدست تو بود * چون بیندا ختی کسی چه کند)
کوهر شبچراغ بودت لیك * چون تونشناختی کسی چه کند) برده بودی وداوت امده بود * چون توکج باختی کسی چه کند * روباه الم حرمان مرغان وحسرت فقدان پوست حیواندن اول قدر باشن طاشه اوردیکه مغزی پریشان اولدی بومثلی ایرادن مراد اولدرکه ملك کندو ایله ارکان دولتندن برکنی خراب ایدوب باقی ارکانك تعمیرندن وازکلدی ومقربان درکاه وسرداران سپاه وسروران وحوشك تعهد حال وتفقد احوالن بالکلیه فراموش قیلدی باوجودکه شتربهٔ کشته دن رشتهٔ امید منقطعدر ومن بعد مدد تدارك وتلافی ممتنع بمکن

که بو سبب ایله خدمتکاران قدیم دخی شرف ملازمتدن دور ومهجور
قاله لر وشاید بو اغماض واسطه سیله باقی ارکان دولت دخی خدمت
آستانهٔ سلطنتدن اعراض ونفور قیله لر شیر تأمل تامه دنصکره ایتدی
اکرچه که بو کلام عین مصلحت ومحض نصیحتدر فاماشتربه بابنده بندن
خطا واقع اولمشدر اکثر بنم اضطرابم انك تلافیسی جهتندندر پلنك
ایتدی ای ملك غم بیهوده واضطراب بیفائده دن نه حاصل اولور که
انك تلافیسی دست حیرت وضجرت ایله میسر اولمز بلکه رأی راست
وتدبیر درسته وابسته در ﴿ بیت ﴾ چودرطاس رخشنده افتادمور *
رهاننده راچاره بایدنه زور * صلاح بو در که ملك سباع جزع وفزعی
قو یوب بنای کارنی اساس تدبیراوزره مبتنی قیله وتحقیق احوال شتربه ده
بروجهله تدقیق بیوره که انك غش وسمینی خاطرعاطر نازنینه روشن وظاهر
اوله اکر واقعا اول احوال که شتربه دن سمع شریفنه ایصال ایتمشلردر واقع
اولمش اوله سزای غدر وکفران وجزای ظلم وعدوانن بولمش اولور
واکر انك حقنده افترا ایدوب غیر واقع مفاسد اسناد ایتمش اوله لر
کردن مفسد بد فرجام علف شمشیر تلف ونیام تیغ انتقام اولمق کرك
﴿ ع ﴾ ازاکه بدست دفع کردن نکوست * شیر ایتدی وزیر مملکت
سنسن بوزمانه دك سنك رأی اصابتشعارکاه استظهار ایدوب فکر
دوراندیشلکی جرمنافع ودفع مکارهده پیشوا ایدردم حالیا دخی
اعتمادم سکادر بو بابده هرنه طریق که رای روشنکه موافق کله دریغ
ایتمه وبنی شرطهٔ تدبیر صوابکله ورطهٔ کرداب اضطرابدن خلاص ایله
پلنك متعهد اولوب ایتدی * ملك همتنده اولسون که عنقریب بو مهمك
حقیقتن حجاب خفادن منصهٔ ظهوره کتورم وادنی تدقیق ایله پردهٔ
تمویهی چهرهٔ تحقیقدن کوترم

﴿ بیت ﴾

(همه حالها را برای منیر * برون آورم همچو ن موی ازخمیر)

شیر بووعده ایله تسلی بولدی چون وقت کیج اولوب کیجه‌دن خیلی زمان کچمشدی پلنك اجازت طلب ایتدی و بومیثاق او زره قرار ایدوب وثاقی جانبنه کتدی قضای الهی کیدرکن کذری کلیله ودمنه مسکنه راست کلدی کوردیکه مابینلرنده مباحثه وجانبیندن رفع صوتله محاوره وارپلنك نیجه زمان ایدیکه دمنه‌یه بدکمان ایدی بووقتده که آوازمخاطبه ومعاتبه انلرك منزلندن کوشنه یتشدی دغدغه‌سی زیاده اولدی ایلرو واروب ورای دیوارده طوردی وکوش هوشنی انلرك کلماتی استماعنه اوردی کلیله ایتدی ای دمنه عجب کار ایتدك وعظیم فتنهٔ خفته‌یی بیدار ایتدك وملکی نقض عهدله موسوم وناصیهٔ حالنی غدارلق رقمیله مرقوم قیلدك بیچاره شتربه‌یه خیانت نامنی طاقدك سباع ووحوش بیننده برق فتنه وآشوب براقدك ظنم بودرکه انك تبعه وبالی سکا لاحق اولوب دام آفات ومخافات مکافاته کرفتار اوله‌سن واول ایتدیکك سیئه‌نك جزا وسزاسن برموجب ❁ جزاء سيئة سيئة بمثلها ❁ عنقریب بوله‌سن

﴿ بیت ﴾

(هرکه تیغ ستم کشدبیرون ❁ فلکش هم بزان بریزدخون)

مقرردرکه چون بوبیشه اهالیسی کیفیت حالکه واقف اوله‌لر هر بریسی خلافکه مددکار اولوب سنی اول آستانه‌دن رد ایده‌لر بلکه جمله‌سی سکا ایق طولایوب سنك باشکه قصد ایده‌لر اویله اولسه من بعد بکا سنکله همخانه اولمق طریق صلاحدن دور وسنکله مصاحبت ومجالست دائرهٔ حزم واحتیاطدن بغایت مهجوردر ﴿ قطعه ﴾ بابدان کم‌نشین که صحبت بد ❁ کرچه پاکی تراپلید کند) افتابی بدین بزرکی را ❁ ذرهٔ ابر ناپدید کند (لطف ایله وارشمدنصکره بر بار اخر اختیار ایله و بنمله اختلاط وامتزاجدن هزار مرحله کنار ایله که من بعد بکا سکا موافقتدن امتناع واجب وسنکله مصاحبت ومرافقت خلاف رأی

صائبدر دمنه ایتدی ای یار غمکسارم وای انیس روزکارم ﴿ بیت ﴾
کر بر کنم دل از تو و بردارم از تو مهر * این مهر بر که افکنم این دل
کجا برم * بنی نظر مرافقتدن دور ایتمه وشرف مصاحبتدن محروم
ومهجور قیلمه وشتربه امرنده بکا زیاده ملامت یورمه که مضی مامضی
ولامانع لما قدرالله وقضی فعل کذشته یی تذکر سبب ملال و بر امرک
تدبیریکه حیز تدارکه کلیه خیال محالدر بو سودای فاسدی دماغکدن
کیدر وشادمانی وفراغته یوزدوندر که دشمن عالم عدمه کیتدی
وساقئ دوران ساغر حضوری شراب سرور ایله پر ایتدی ابواب
فتوح بحمدالله که مفتوح اولدی * هوای آرزو غبار اغیاردن
صفا بولدی * غنچهٔ امید چمن نویده شکفته ودیدهٔ غم والم خوابکاه
عدمده خفته در ﴿ بیت ﴾ ساقیامی بده وغم مخور ازدشمن ودوست *
که بکام دل ما آن بشد واین آمد * کلیله ایتدی باوجودکه جادهٔ مروتدن
طشره کیتدک و بنیاد فتوتی تیرغدرله زیر و زبر ایتدک هنوز دل پرغلکده
داعیهٔ فراغت وار همی وامید وارسنکه اوقاتک سلامتله کچه ایلی
هیهات ﴿ مصراع ﴾ سودای خامی پختهٔ فکر محالی کردهٔ * دمنه
ایتدی بو یه دکلدر که شأمت خیانتدن وسوء خاتمت مکر و خدیعتدن
اکاه اولیم یا قباحت نمیمه وکراهت اخلاق ذمیمه بندن پوشیده اوله اما
حب جاه وحرص مال بکا ادراک مآلدن مانع اولوب طول امل بنی
بو مقوله عمله تحریص ایلدی والحالة هذه بوکاره چاره دن قاصرم و بو امر
خطیرک تدارک وتدبیرنده مقصرم (ع) چون کنم خود کرده ام خود کرده
را تدبیر چیست * پلنک چون بو فصل خطاب وعتابی استماع ایتدی
کاهی احواله اطلاع ایدوب مادر شیر خدمتنه شتاب ایتدی وایتدی
ای ملکهٔ روی زمین * وجئتک من سبإ بنبإ یقین * برسره واقف اولدم
بیورسک اعلام ایدهیم اما بشرط انکه ملکه پیمان وایمان ایلیه که
بلاضرورة انک اعلانه اقدام ایتمیه و بر یدباد صبا که محرم اسرار ازهار

بهاردر اول کلشن رازدن شمهٔ رنك و بو استشمام ایلیه پس عقد عهد و پیمان وتأکیدات ایمان فراواندنصکره کلیله ودمنه میاننده جاری اولان احوالی تماماً بیان ایتدی کلیله نك ایذا وملامتی ودمنه نك اقرار وندامتی عرض حضورنده بر وجه استیفا تقریر ایتدی * وینه عقد عهدی تجدید ومقدمات تأکیدی تمهید ایدوب ایتدی

* مثنوی *

(کرم قیل اچه بوسردن دهانی * بو یوزدن قیله کمسه یه بیانی)

بوسری ستر ایله پرده پوش اول * دهانك غنچه کبی طوت خموش اول * مادر شیر کیفیت حادثه دن زیاده متعجب ومتأثر اولوب یارنداسی عادت معهودی اوزره شیری کورمکه کلدی بغایت متحیر و متفکر بولوب ایتدی ای پسر وای پارهٔ جکر موجب ملال وسبب انفعالك ندر * بیت * ماه تمامك نیچون اولمش هلال * سرور وانك ندن اولمش خیال * حیرت و اندوهکه علت ندر * فکرت انبوهکه حکمت ندر * شیر ایتدی موجب فکرت وحیرتم قتل شتربه وتذکر اخلاق واوصافندن غیری نسنه دکلدر اول قدر قصد ایدرمکه ذکری فکرمدن کیده میز وهر چند جهد ایلرمکه حالی خیالمدن غیبت ایده میز * قطعه * بجان تو که فراموش نیستی نفسی * اکرچه می شدی اکنون نمی شوی چکنم * بکو بطنز که خسرو مکن فراموشم * کنم اکر بشوی ورنمی شوی چکنم * هر کاهکه مصالح ملك وسپاهده تدبیر وتأمل لازم کله و بر ناصح مشفق وهربان موافق وچاکر وفادار وامین مصلحتکزاره احتیاج واقع اوله خیل شتربه مقابله مه کلور ولسان حاله ایدر * بیت * در قاعدهٔ خدمت وآیین وفا * بسیار بجویی ونیابی چومنی * مادر شیر ایتدی ای نور عین نور یقین ظلمت شك وتخمین اوزره غالب اولقده فراست دل بیغل کبی شاهد عادلی اولور مضمون کلام شاهدن منفهم اولان بودرکه آنك دل آکاهی شتربه نك

براءت ساحت ذمتنه كواه اوله هر آينه چون آنك قتلى برهان واضح ويقين صادقله اولدى وصاحب غرض صورت نصيحتده آنك حالنى خلاف واقع اوزره عرض ايلدى * ملكك خاطر آينه مثالى غبار تأسف وژنكار تلهفدن لايزالى خالى اولسه كرك اكر فرزند ارجمندم كلام تمام وذمامده تأمل تمام بيورىدى وتوسن تيزكام غضبى شكيمهٔ شكيب ولكام تأنى ايله رام ايديدى وظلمت شك وشبهه‌يى پرتو عقل نورانى ايله مضمحل قيليدى بودم دام غمه دوشمز ايدى وزنبور اندوه والم باشنه اوشمز ايدى و بساط نشاط وانبساطى دورمز ايدى

﴿ مثنوى ﴾

(بآهستكى كام عالم برار * كه در كار كرمى نيايد بكار)

چراغ ار بكرمى نيفروختى * نه خودرا نه پروانه‌را سوختى * شكيب آورد بندهارا كليد * شكيبنده‌را كس پشيمان نديد * شيرا يتدى اى مادر مهربان ديديكك كبى واقعا نفس ظالم بو بابده عقله غالب اولدى وآتش غضب بنياد صبر وحلمى برباد قيلدى معلوم ومجزومدركه آنك تداركنده تأسف بيهوده‌دن فائده حاصل اولمز واول جراحت مرهم ندامت وملامتله التيام بولمز فاما فساد كلى بودركه رعايا بنى هدف تيربلا ايتمشدر و بيوفا وستمكارلق قرعه‌سن بنم نامه آتمشدر هرچندكه كاو كاوايدرم تا كاوى خيانت ايله تهمت ايدوب اكا بر جنايت اسناد ونسبت ايليم واول واسطه ايله آنك قتلنده سائرلر قتنده معذور اولوب طنز آشنا وطعن بيكانه‌دن دور اولم هيچ بر وجهله بر طريق تصور قيله مزم وچندانكه ميدان تفرس شاننده فرس فراسته عنان ويرم آنك براءت ساحت ذمتنده كام آرتر قتلنده بر مذهبده رخصت بوله‌مزم بيچاره شتربه اهل تمكين وصاحب وقار ايدى هم رأى روشنى وهم سيرت پسنديده‌سى وار ايدى بوصفات حسنه ايله كه اول

موصوف ایدی اکه خیانت وکفران نعمت نسبت ایتمك معقول دکل
ایدی بو مقوله کسنه اول قبیله‌دن دکلدر که تمنای فاسد وسودای محال
آنك دماغنده جایکیر اولمش اوله و بنمله مقابله ومقاتله خیالی خاطرینه
کلمش اوله بونك برله که آنك حقنده انواع شفقت واصناف عاطفتدن
اهمال واقع اولمشدیکه سبب نفرت وعداوت وموجب خصومت
وخشونت اولیدی بن دیلرم که بو امری تفحصده مبالغه بیورم وحقیقت
حالی عین یقین ایله معاینه قیلم بوصورت اکرچه که سود مند اولمز واول
بلیه بو قضیه ایله حبر تدارکه کلمز اما شاید که نفسمه آندن فی الجمله
تسلی حاصل اوله وفتنه انکیز و سخن چین کوشمال بوله و بنم عذرم
خلایق قتنده فی الجمله مقبول اوله اکر سن بو سردن برائر بیلدکسه
ویا بر خبر استماع قیلدکسه شفقت مادرانه بودر که بندن دریغ ایتمیوب
تنبیه ارزانی بیورهسن

﴿ بیت ﴾

(نه ابشندکسه لطف ایله بیان ایت * نه سره واقف اولدکسه عیان ایت)
مادر شیر ایتدی ﴿ بیت ﴾ دلمده کوهر اسرار واردر (ز بانمده ولی
مسمار واردر) بو خصوصده بر خبر استماع قیلدم اما اظهارنی جائز
کورمزم و بر سره مطلع اولدم لیکن افشاسنی مقبول بلکه مشروع
اکلمزم زیرا اکثماننده بعض ارکانله عهد و پیمان اولنمشدر واخفاسی بابنده
تأکیدات فراوان قلنمشدر * قلوب الاحرار قبور الاسرار ﴿ بیت ﴾
به پیر میکده کفتم که چیست راه نجات) بخواست جام می وکفت راز
پوشیدن) پادشاه عالم عالمدر که رازی فاش ایتمك عیب تمامدر وافشای
اسرار نقض مالا کلام علماء فضیلتصاب بو خصلتدن اجتنابده تأکیدات
بیحد وتهدیدات بیحساب بیورمشلردر والا تمامه سمع شریفه انهـا
ایدردم وخاشاك اندوهی ساحهٔ سینهٔ فرزند دلبندمدن کیدرردم شیر
ایتدی بو بابده تأویل علما چوقدر واقاویل حکمایه نهایت یوق

بعضیلر که افشای رازده احتراز بیورمشلردر قائلك صلاح حالی وسلامت ذاتنه نظر قیلمشلردر و بعض آخر بر مصلحت کلی یه بناء که آنده نفع عام متصور اوله اظهار اسراره رخصت و یرمشلردر فرضا که بر انسان ناحق یره بر مسلمانك قتلنه قصد ایتسه و بو سره بر همدمنی محرم ایدوب کتماننده پیمان وایمانی حددن کچورسه اول محرم اول مسلمك صیانت نفس ودمی ایچون اول رازی اظهار ایدوب اول سردن خبردار ایلسه ظاهر بودر که بحسب الشرع مؤاخذ اولوب عندالله معاتب اولمسه کرك بلکه بو صورت مثلنده کتمان راز اهل فساده مشارکتدر و یمکن که بو خبرك مخبری ی بوسری سکا اظهار ایتمکله کندوبی میاندن چیقاروب آنی سنك عهدهٔ اهتمامکه حواله قلمش اوله و یا بندن دهشت ایدوب سنی بو سرك افشاسنه واسطه ایتمش اوله توقع ایدرمکه بتوقف بنی بو سردن خبردار ایده سن وشفقت نصیحتکه لایق اولانی دریغ بیورمیه سن

(رازت بمیان آر که ما محرم رازیم * بکذر ز سر ناز که ما اهل نیازیم)

مادر شیراتدی بو اشارتکه بیوردك بغایت ستوده و بو معانی که بیان قیلدك زیاده پسندیده در فاما اظهار سرده ایکی شر عظیم مضمردر اولا اول کسنه ایله که اکا اعتماد ایدوب محرم اسرار ایدنمشدر عداوت لازم کلور * ثانیا خلق آنك حقنده بدکمان اولوب آنی محرم راز ایتمکدن احتراز ایدرلر هم احبا نظرنده مردود ومطرود اولور وهم مظهر طعن اعدا وکرفتار طعن حسود اولور کلمات حکمت نکات حکماده کلمشدر که * من لم یکتم سره یمیته شره * یعنی هر کسنه که حقهٔ ضمیرنده کوهر اسراره مهر اسرار اورمیه لاجرم سری آنك قصد سرنده کر برمیان ایدوب عالمده سلامت یوزین کورمیه اکرچه که حق ستر وصدق نهسان ایلك اولمز اما دیمشلردر که (ع) سرو یرمك اولور سری عیان ایلك اولمز * مکرکه ملك اول رکابدار حکایتی

استماع بیورمش اوله که چون ناخن نفاق ایله رخسارهٔ عهد ومیثاقی
خراش ایدوب سرپادشاهی فاش ایتدی دست روزکار سر بی دولتن
تیغ خونپاش بوارله قلم وارتراش ایتدی ❊ شیر استفسار ایتدیکه نیجه
اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ مادر شیر ایتدی سوالف ازمانده برپادشاه
عظیم الشان وار ایدیکه مسند تخت سلطنت زیور بذل معدلتیله زیب
و بها بولمشدی ❊ واطراف واکناف مملکت شعشعهٔ تیغ سیاستی ایله
پرنور وضیا اولمشدی

﴿ بیت ﴾

(زمینی قیلمشیدی عدلی معمور ❊ زمانی ایتمشیدی بذلی مسرور)
بر کون اتفاق عزم شکار ایتدی ❊ وقصد صید ایدوب جانب مرغزاره
کتدی ❊ اول محلده که آشیانهٔ هوا انواع طیورله طولدی وعرصهٔ
صحرا اجناس وحوشله نمودار عرصات اولدی ملازمان رکاب سعادت
انتسابك هر بری بسط وقبض وجری ورکض وهتك وفتك وطعن
وسفکه مشغول اولوب پادشاه حشمتدن رکابنده مزید اختصاص ایله
ممتاز اولان خواص وخدم ایله قالدی رکابدار ینه تشریف خطاب
بیوروب ایتدی کل سنکله سوار اولدیغمز خیل سیل رفتارله برمقدار
عنان وروب میدان کوسترهلم که بکا بو داعیه دوشمشدرکه آیابنم
زیر عنانمده اولان رخشمی تیز دریاسنك زیر رانکده اولان ابرشمی
سبکخیزدر رکابدار فرمان جهانمطاعه سمعا وطاعة دیوب بارهٔ بادپیمایی
میدانه سوردی پادشاه دخی سمند آتش سرعته عنان ویردی چون
برمقدار نخجیرکاهدن مفارقت ایتدی عنان بارهٔ آتش پاره یی
چکوب رکابداره ایتدی بو مسافتی مساحتدن غایت غرض بودرکه حالیا
خاطرمه برخاطره خطور ایتدیکه تندباد شرور بنیاد حضور وبنیان
سرورمی هباء منثور ایتدی ❊ سائر خواصك بوسره محرمیتی ایله
اختصاصی اولمدیغی اجلدن دیلدمکه بو بهانه ایله خلوت میسر اوله

و بر وجهله كه كسنه كان ايلتميه بورازى اظهار ايدم ركابدار چون شاهدن بو كلماتى اشتدى زمين خدمتى اب عبوديت ايله تقبيل ايتدى ❊ وشرط مدحت ومحمدتى تقديم ايدوب ايتدى ﴿ بيت ﴾ خسروا مهر رخك تابنده اولسون دائما) روزكارك فرخ وفرخنده اولسون دائما)
اكرچه بوذرهٔ بى تاب كندوده مظهر انوار تشريف خطاب اولمغه لياقت بيلز ايدى ❊ اماچون پرتو آفتاب عنايت شاه كامياب التفات ارزانى بيوردى ❊ اميددركه كوش نسيم صباكه محرم اسرار حقايق بهاردر بو چمن ازهارندن شمهٔ رنك وبو اشتميه ودلكه كنجور خزائن جواهر اسرار در بورازك سرحد اظهارينه قدم دراز ايتميه

﴿ بيت ﴾

(صنسه پيمانه كبى كاسهٔ سر ❊ ديمم كسه به بو سردن اثر)
پادشاه چون ركابداردن بونوع كلماتى استماع ايتدى ❊ تحسين وآفرين ايدوب ايتدى آكاه اولكه بن بو برادرمك بادنخوت وآتش كينه سندن بر آزرم نيجه كون ايديكه آنك احوال درون و بيرون تفرس ايدردم بوكون صفحات حركات وسكناتنده رنك سوداى سلطنت ونيرنك هواى ايالت مشاهده قيلدم و بنم هلاكمه قصد وكين ومكر وكيننى عين اليقين بيلدم پس بكا بوداعيه دوشديكه آندن آسيب مضرت يتشمدين خرسنك وجودين شاهراه سلطنتدن (كاماطة الاذى) كوترم وچمزار ولايتى اول خاردلريشدن پاك وچشمه سار ايالتى خاشاك تشويشدن صافى وتابناك ايدم اويله اولسه سكا لازم اولديكه دائم آنك احوالندن خبردار اولوب بنى محافظت خدمتنده قايم اوله سن ان شاءالله تعالى چون مأمول حصوله موصول اوله آستانهٔ كردون رفعتمده درجهٔ آفتاب دولتك برمرتبه ارتفاع بوله كه پاى مباهاتى فرق فرقدانه قويه سن ❊ ركابدار فرمانبردارم ديو خدمت ايتدى واول عهدى عهده سنه آلوب اول مهمى ذمت همتنه حواله قيلدى وايمان فراوان ايله مبرم

ونا كيدات بيپايان ايله مستحكم ايلدی هنوز منزل معهوده واصل اولمش ايديكه جريدهٔ احوالنه بيوفالق رقن چكدی وزمين عصيانه غدر وكفران تخمن اكدی ورشتهٔ ميثاقی مقراض نفاق وشقاقله كسدی وبونجه عهد وحقوقی قدم عقوقله باصدی القصه ركابدار فرصت بولوب برادر پادشاهه ماجرای علی ماجری حكايت ايتدی برادر پادشاه چون كيفيت حالدن اكاه اولدی منتپذير اولوب ركابداری مواعيد بسيار ايله تسلی قيلدی وتدبير صايب ايله كندوسن اول ورطه دن خلاص ايلدی اتفاق اززمانده نته كه عادت انقلابات دوران وتحولات احوال حدثاندر پادشاهك بهار دولتی نكباء نكبت ايله خزان ونهال زندكانيدن شكوفهٔ كامرانی ريزان اولدی ﴿ بيت ﴾ قوبوب براو برنده رخت وبختی) دكشدی تختهٔ تابوته تختی) ﴿ قطعه ﴾ كدام باد بهاری وزيد درآفاق) (كه بازدر عقبش نكبت خزانی نيست) (دوام پرورش اندر كنار مادر دهر (طمع مكن كه در وبوی مهربانی نيست) چون مسند شاهی شكوه برادر مهتردن خالی قالدی برادر كهتر پايهٔ تخت سلطنته قدم بصدی وشهر يارلق تاجنی كامكارلق فرقنه اصدی ﴿ بيت ﴾ درر ياض ملك ودولت غنچهٔ شادی شكفت) (بوستان سلطنت را تازه شداز سر نهال) اوّل فرمان واجب الاذعان كه زبان شاهه جريان قيلدی قتل ركابدار اولدی بيچاره زبان تضرع وتظلم ايله فرياد وفغان ايدوب ايتدی ای معدن مروّت وجود وای سايهٔ واجب الوجود

﴿ بيت ﴾

(كناه من بجز اخلاص من چيست)
(جزای آنچه من كردم نه اين بود)

پادشاه ايتدی ای ركابدار اعظم جرايم خدمتكار افشای اسراردر برادرمك پروردهٔ نعمتی وبرآوردهٔ دست همتی ايكن بوسريكه جملهٔ

خواصدن اکا محرمیت ایله سکا اختصاص و برمشدی فاش ایتمکی روا
کوردك بی وسیله حقوق بکا سندن عقوقدن غیری نه میسر ومن
بعد سکا نیجه اعتماد ایدوب اخلاصکه نیجه اعتقاد ایلك متصوردر
(ع) از همدم بیوفا جدایی خوشتر) رکابدار اول قدرکه استعفا
واستغفار ایدوب جزع وزاری ایتدی کار ایتیوب بردار اولدی وعاقبت
مرغ جانی دام سیاست سلطانی یه کرفتار اولدی * بیت * کر زبان
تورازدار بود) تیغ را بر سرت چه کار بود) بو مثلدن ظاهر اولور که
افشای اسرار مورث شرور بسیاردر وارخای عنان زبان مثمر مضار
بیشماردر بو معنایی اشعارده بو اشعار کافی و بو دعوایی اثباتده
بو ابیات وافیدر

﴿ مثنوی ﴾

(بیلورسن سر کهر درصقله انی * که چیقمیه الکدن رایکانی)
صقین سر سوز ین اظهار ایتمه بی باك * که اولور کوهر اظهاری خطرناك *
نهان ایت سینه اصدافنده آنی (دکرمه اکا الماس زبانی) نیجه سن
کشف سر سردن چیقاردی * نیجه سرداری افسردن چیقاردی *
شیر ایتدی ای مادر مهربان سرن آخره اعلان ایدنك غرضی فی الحقیقه
آنك شیوعی اولوق کرك والا کرك ایدیکه محرم اسراری همان کندی
اولایدی چونکه غیره اظهار ایتمکی جائز کوردی اولدیغی آخره آشکار
ایتسه معذور طوتمق کرك زیرا که کشی کندی بارینه متحمل اولمیجق
آخر تحمل ایتسه عجبمیدر نته که دیمشلردر * بیت * راز خودرا
چون توخود محرم نهٔ) (دیکری خود محرم آن چون بود) بردخی بو که
کشف سر اکرچه افشای راز اولدیغی جهتدن معیوبدر اما اظهار
حق متضمن اولدیغی سببدن فضائلدن محسوبدر جناب شفقتمآب
مادر کامیابدن تضرع ایدرمکه بو سرك افشاسنده اظهار حق نیت
ایتمکله کردن جامهٔ جانی طوق منت جاودانی ایله مطوق ایدوب بو

بار کرانی دل ناتواندن کوته اکر صریحه قادر اولمزسه کنایت ایله اعلام بیوره اکر عبارته کتورهمزسه باری اشارتی دریغ بیورمیه ﴿ بیت ﴾ دکل اظهار یته لازم عبارت) (که عارف اولنه بسدر اشارت) مادر شیرایتدی فرمانبردارم اما بشرط آنکه کناهکار بد کردارکه بوفتنه غبارن قوپارمشدر جزا وسزاسن بوله وجمال صفح جمیل آنك دیدهٔ عایلندن که رؤیت طریق صدق ومروتدن دوردر مستور قاله واکرچه که علماء دین وائمهٔ حق الیقین صفحات دفاتر مأثری فضیلت صفح ومنقبت عفو ایله مشحون قیلمشلردر وشیوهٔ اغضا واغماضه تحضیض وتحریص بیورمشلر اما اول جرائمده که آنك اثری اهل عالمه سایروساری وضرری نهاد بنی آدمه شایع وطاریدر عفو بت عفودن اولیدربو کناه مقابله سنده که مفاسدی فی الحقیقه نفس پادشاهه عائدر اکر عقاب وانتقام ظهور ایتمزسه و پادشاه بو بابده طریق مسامحه یی قویوب شاهراه سیاسته کتمزسه سائر مفسدلره دخی موجب جرأت واقدام اولور وستمکارلك حجتی انلکا قوت ولور وهربریسی دلازاراق و بدکردارلقده انی دستور معتمد ووثیقهٔ معتبر بیلور پس آنده عفو واغماضه راه مجال اولمامق کرك ونص قاطع ۞ ولکم فی القصاص حیوة ۞ موجبنجه آنك تداركنده تساهل واهمال قیلمامق کرك

﴿ بیت ﴾

(هران کست که بآزار خلق فرماید)
(عدوی مملکتست او بکشتنش فرمای)

بو تشبیهدن غرض بودرکه دمنهٔ غدار ومکارکه ملك روز کاری بوکاره تحریك ایتدی بغایت نمام وغماز وشر برفتنه سازدر شیرایتدی بو خاطره خاطر قاره خیلی زماندرکه خلجان ایدر امای مادر غمخواره

(العارف يكفيه الاشاره) سن فارغ اولكه بوامرده تأمل تمام ايتسهم كرك و بو قضيه‌يی تحقيقده طريق نأنی اوزره كتسم كرك مادرشير منزلنه كتدی وشير تفكر بسياردن صكره صغار وكبار حشمندن كيم وار ايسه احضار اتمكه امر ايدوب امر اوار كان ووزرا واعيانی ديوانه دعوت ايتدی امتثالا لامر العالی رعايا واشراف واهالی دركاه شيرده مجتمع اولنجق بر مقتضای فرمان دمنه‌يی كشان كشان ديوانه كتوردیلر چون دمنه كلدی شير آنك جانبندن اعراض ايدوب فكر دور ودرازه طالدی ❊ دمنه كوردیكه در بلا كشاده وراه رها بسته درواميد خلاص منقطع ورشتهٔ اغماض كسسته آهسته خواص ملكدن برينه صورديكه بو جماعتك اجتماعنه حكمت ندرومالك كرداب تفكره دوشمكه باعث وعلت نه مادر شير ايتدی ملكی سنك قيد حياتك متفكر قلمشدر ونكبات نكبت وجودك آنی كرداب حيرته صالمشدر چون سنك غدر وخيانتك ظاهر وجرم وجنايتك واضح و باهر اولدی واول افترو بهتانلرك كه آنك وزير مهربانی حقنده سندن وقوع بولمش ايدی عرصهٔ خفادن منصهٔ ظهوره كلدی و روی حيله ومكروچهرهٔ خيانت وغدركدن پردهٔ غفلت مرتفع اولدی جائز دكلدركه سنك آتش تزوير وسعايتك آب شمشير سياست ايله سويندرميه‌لر وسنجلاين مظهر شری ❊ الوجود خير محض ❊ فضاسنده قويوب تنكنای عدمه كوندرميه‌لر دمنه ايتدی ای كافلهٔ دولت وای عاقلهٔ مملكت اكابر متقدمين حكمتدن بر دقيقه مهمل قومشلردر وآسايش متأخرين ايچون مسالك واضحه وضعنده مساعئ جميله‌لرينی دريغ بيورمشلردر آنلرك جملهٔ كلمات دلاويز و حكمت آميزلرندن بريسی بودركه هركسه كه خدمت پادشاهيده يكدل و يكجهت اوله مرتبهٔ تقربه تيز وصول بوله واول كسه كه مقرب سلطان اوله محسود جهانيان اوله وملكك دوستی ودشمنی آكا عداوت قيله دوستلری آنك جاه ومنزلتنه حسد قيله‌لر ودشمنلری مصالح مملكتده آنك تدبير ومناصحتندن بيحضور اوله‌لر

(بيت)

﴿ بيت ﴾

(هر كه نزديكتر بمجلس شاه * خطر وى عظيم تر باشد)

والمخلصون على خطر عظيم * بو سببدندر كه اهل حقيقت دبو ارامن وراحته پشت و يروب دنياى ناپايدار غداردن يوز دوندر مشلردر وخدمت مخلوقدن فرار وعبوديت ملوكدن عار ايدوب عبادت خالق واطاعت مالك ازمهٔ خلايق اختيار ايتمشلردر كه اول دركاهده ظلم وستم وسهو وغفلت اولمز واول آستانه‌ده جزاء حسنه‌سيئه‌و پاداش اطاعت عقوبت اولمز ﴿ رباعى ﴾ آن عدل الهيست كه بريك نمطست باقى همه كه رضا وكاهى سخطست) انجا ستمى نيست كر اينجا ستمست * وانجا غلطى نيست كر اينجا غلطست * اكثر خلايق اوصاف خالق اوزره مقطور اولوب جادهٔ عدالتدنكه رعايت حق وسطدن عبارتدر دور دورعين اعتبارلرى ملاحظهٔ جانب استحقاقدن محجوب ومستوردر كه كاه مجرمان لازم العقوبته اخلاص مخلصينه لايق جزا سزا كوررلر وكاه ناصحان واجب التربيته ارباب خيانتن جنايتنه مناسب عذابله مؤاخذه قيلورلر زيرا كه دامن حاللرى لوث هوا ايله آلوده وكالاى افعاللرى دست خبط وخطا ايله فرسوده‌در غازهٔ غرضله عارض اقواللرى كلكون وكونهٔ ريايله چهرهٔ اعماللرى دكركوندر

﴿ بيت ﴾

(مساوى قيلمزنده خيرايله شر * برابر بلكه يكدر نفعدن ضر)

لايق بوايديكه بو مملوك سلوك طريق ملازمت ملوكه رغبت ايتميوب كوشهٔ عزلت وكاشانهٔ خلوتى عالمه ويرميدى وخدمت سلطاندنكه نمودار آتش سوزاندر احتراز ايدوب كندو آياغيله بوچاه بلايه كيرميدى هر كسه كه قدر فراغتى بيلدى وخدمت مخلوق اوزره طاعت خالق اختيار قيلمدى اكا اول بلا يتشديكه اول زاهد كوشه نشينه

ابرشدی مادرشیرایتدی نه کیفیت ایله اولمشدر اول ❊ حکایت ❊ دمنده ایتدی روایت ایدرلرکه بر زاهد وار ایدیکه اعباء تکلفات دنیادن قباء عبا ایله اکتفا ایتمشدی ؛ ومشتهیات نفسانیه‌دن کوشه وتوشه ایله فراغت وکشکینه وپشینه ایله قناعت قیلمشیدی

❊ بیت ❊

(هرکدا کم بوریای فقر اوله کسوت اکا
اطلس وزربفتدن حاجت وکل خلعت اکا)

اول پیر صلاح شعار کمال زهد وتقوی ایله بین الناس اشتهار بولیجق وصیت وصدای ورعی مسامع جهانیانه واصل اولیجق اطراف عالمدن اصناف بنی آدم قدم عزمله جناب باب ارشاد مآبنه متوجه اولدیلر چون نورانیت عبادت جبیننده لایح وروحانیت صلاح وطاعت ضمیر غیب بیننده واضح ایدی آنك حقنده معتقدلرك اعتقادی کوندن کونه متزاید اولدی واول ولایتك برشاه صورت ودرویش سیرت پادشاهی وار ایدیکه طلب رضاء الهی یی متابعت هوای پادشاهیدن تقدیم ایدر ایدی واحوالنده کلیا منهج اخلاق انبیا ومذهب سیرت اولیا اوزره کیدر ایدی ❊ بیت ❊ کرچه عالمده سپهر سلطنت ماهی ایدی ❊ شاهلر درویشی ودرویشلر شاهی ایدی ❊ بیت ❊ سیرت پاکیزه وخوی خوش وکردار نیك ❊ بافقیری خوش بود باشهریاری خوشترست ❊ چون پیر کوشه نشین احوالندن خبردار اولدی (نعم الامیر علی باب الفقیر) کویان ملازمت خدمت پیره بیل بغلدی واحوال عاقبت واهوال آخرتی آکوب زار زار آغلدی وانفاس متبرکه‌سندن استمداد ایدوب ملوکه لایق نصایح التماس ایتدی پیر زاهد ایتدی ای ملك حق تعالینك ایکی سرایی واردر بریسی فانیدرکه اول دنیادر وبری دخی باقیدرکه اول عقبادر مقتضای همت عالی اولدر که چون سلطنت جهان فانیدن ال یوبه سن سریر سلطنت عالم باقی یه قدم قویه‌سن ❊ مثنوی ❊

ملك عقبی خواه كان خرم بود * ذرهٔ آن ملك صد عالم بود * جهد كن تا درمیان این نشست * ذرهٔ زان عالت آید بدست * پادشاه ایتدی ای پیر صافضمیر نه چاره وتدبیر ایله اول مملكتی تسخیر میسردر زاهد ایتدی بیچارهلره چارهساز ومظالم سوز ومظلوم نواز اولمغله متصوردر هر پادشاه كه آخرتده حضور وحبور وراحت ورفاهیت دیلیه واجبدر كه دنیاده آسایش رعیته كوشش ایلیه * مثنوی * كسی خسبد آسوده در زیر كل * كه خسبد از و مردم آسوده دل * كسان برخورند از جوانی وبخت * كه برزیر دستان نگیرند سخت * چون زاهد نصیحتدن فارغ اولدی وخزانهٔ دل پادشاه جواهر زواهر زواجیرله طولدی * نصایح دلپذیر پیر صافی ضمیر قلب شاهده بر مثابهده تأثیر ایتدیكه دست ارادتله دامن همتنه تشبث ایدوب شرف صحبتیله دائم مشرف ومغتنم اولوردی ولجام كلام نصیحت انجامیله توسن هوای بدفرجامی رام قیلاوردی اتفاق بر كون پادشاه مصاحبت درویش ایله مشرف ایكن ناكاه داد خواهلردن بر جمع كثیر وجم غفیر فریاد آتش تأثیری كرهٔ فلك اثیره چیقاردیلر زاهد چون بو حالی كوردی انلری حضور بنده دعوت ایدوب هر برینك حالنی علیحده صوردی و پادشاهه انلرك مهامنه مناسب احكام تلقین بیوردی پادشاه بوندن زیاده حظ ایدوب التماس ایتدیكه بعض وقتده دیوان مظالم رعایا آنك نظرنده عرض اوله زاهد دخی مهمات رعایا ومصالح برایا عدل وانصافله فیصل بوله واكا دخی (حدیث) الدال علی الخیر كفاعله) مفهومی موجبجه مثوبات جمیله عائد اوله دیو مسئولنی قبول وملتمسن مبذول بیوردی ودفع مظالمده موجب حال ومآل اوزره زبان زاهدده هرنه فرمانكه جریان بولوردی پادشاه طوع ورغبت ایله اصغا واستماع ایدوب تنفیذ وامضا قیلورایدی تا قضیه برمرتبهیه واردیكه اكثر مهمات ولایت بلكه كلی مهمات سلطنت اول پیر صاحب كرامتك كف كفایتنه مفوض اولدی عاقبت سودای حب مال وطول

رشتهٔ آمال سویدای دل زاهده یول بولدی ودیوار زهدشیخ صلاح شعارده رخنه پدیدار اولدی وسردرویش هوای توکلدن فارغ اولوب تشویش تمنای اسباب وتجمل ایله طولدی * وهذا ایس اوّل قارورة کسرت فی الاسلام * بونك امثالی الی هذا الان هزار هزار اولدی *

﴿ بیت ﴾ پیرزال دهره کیم مفتون ومسحور اولمدی) (جرعهٔ دنیا ایله کیم مست ومخمور اولمدی) دنیا بر پیرزال مکاردرکه نیجه شیر مردلری کمند محنت محبتنه کرفتار ایتمشدرو برزال غداردرکه نیجه تهمتنلری بیژن وارچاه بلا وغارعنایه آتمشدر

﴿ مثنوی ﴾

(رستم زالی ستم دستنده ایتمشدر زبون)

(بیژنی چاه الم قعرنده قیلمش سرنکون)

طاغنك هر طاشی بر اسفندیارك باشیدر) (برسیاووشك هر اقان صوبی کوزی یاشیدر) (لاله‌سی بر یوسفك پیراهن خونینیدر) (بر زلیخانك کلی رخسارهٔ رنکینیدر) چون زاهد شور بخت شورابهٔ ریاضت بر ینه شور بای ریاست وشربت لذت سیاست نوش ایتدی ذوق چاشنیٔ عبادتی بالکلیه فراموش ایدوب * حب الدنیا رأس کل خطیئة * حلقه‌سنی درکوش ایتدی پادشاه کوردیکه زاهدك تصرفاتی موجب صلاح مملکت وتدبیراتی سبب انتظام مصالح سلطنتدر زمام مهام انامی علی التمام انك کف اهتمامنه تفویض ایتدی درویش که سابقا نان غمن بیرایدی حالیا جهان غمن یر اولدی وخیال تحصیل کایم ایدرکن تدبیر تسخیر اقلیم ایدر اولدی * مثنوی * جهان بر خانه‌در آرایشی چوق) (ایچینه کیره‌نك آسایشی یوق) (دوشر درویش ایسه تشویش نانه) (وکر سلطان ایسه فکر جهانه) اتفاق بر کون اول درویشلردن بریسی که احیانا خدمت زاهده کلور کیدرلردی وانفاس نقس نفیسندن استمداد همت ایدرلردی زاهدی زیارته کلدی چون اوضاع واطوار ین احوال

(سابقه)

سابقه ناموافق کوردی زیاده تعجب ایتدی وآتش حیرت قلبنده مشتعل اولوب کندو کندویه ایتدی

بیت

(اب حیوان تیره کون شد خضر فرخ بی کجاست)

(خون چکید از شاخ کل باد بهار از اچه شد)

چون زاهد شب لباس عباسیله کوشهٔ افقدن بدیدار اولدی و ناسک قوی وحواسی کریبان خوابه باش چکوب غوغا وحرکتلری سکون بولدی زاهده زبان اعتراضی دراز ایدوب ایتدی * بیت * دران چمن که تو بودی کلی ببار نماند * خزان درامد وسر سبزیٔ بهار نماند * ای طاوس سدره مقام حضار قدس وفرادیس انسده خرام ایدر کن* (غیابة الجب) حب جاهه دوشمکه یعنی سبب نه وای شاه از بلند پرواز اوج هوای استغناده عنقای قاف قناعت شکار ایدر کن بغاث الطیور دنیای دونه بونجه طالب نه * بیت * مجموع روزکار تو روز امید بود * آن روز خوش کجا شد وآن روزکار کو * زاهد اولقدر که زبان اعتذاری پرکار ایتدی * بر کلامه که محک اعتبارده تمام عیار واقع اوله قادر اولمادی * مهمان ایتدی ای زاهد فرزانه بو فسون وفسانه مین هوای نفسه محضا بهانه در محصل کلام وخلاصه ما فی المقام اولدر که خاطر مبارکك دام حطام دنیایه مبتلا اولوب ضمیر اشرف چنکال حرص جاه وماله کرفتار اولمشدر

بیت

(همای چون تو عالیقدر خرص استخوان سهلست)

(دریغا سایهٔ همت که برمردار افکندی)

کل کرم ایله دامن تجریدی غبار اغیارله مغبر ومشرب تفریدی خس وخار دنیای غدار ایله مکدر ایتمه وعنان نفسی دست هوایه و برمه ونوالهٔ ذهر الود علایق کام دله یتشدرمه * بیت * برخوان دهر دست

ارادت مکن درار * کالوده کرده اند بزهر این نواله را) ذاهد ایتـدی ای مرید معتقد آمد شد خلق توجه جانب حقه چندان مانع اولمدی اکرچه ظاهرا توجهم جانب نفسه ومصالح انسه در اما معنیده مقام انسه وجناب قدسه درقلبم اول شغل اوزره درکه بیلش ایدك وحالم اول منوال اوزره درکه مشاهده قیلش ایدك مهمان ایتدی ای سلیم دل سن حالیا حالکدن غافلسن وشراب غرور ایله مست ولا یعقلسن بصر بصیرتك پردهٔ غفلت ایله بسـته ومزاج طبیعتك امراض اغراض خسیسه ایله خسـته در ﴿ مثنوی ﴾ چکلدی چشمکه چون میل غفلت (دایکه طولدی میل جاه ودولت) طوتو بدر غفلت او یخوسی کوز یکی * انکچون اکلزسن کنـدوز یکی) اما اول زمانکه خمـار غفلت باشـکدن کیدوب عرض مرض غرضـدن افاقت بوله سن حقیقت حاله مطلع اولوب ایتدیکك افعاله پشیمـان اوله سن لیکن پشیمـانلق فائده ویرمیه وضایع ایتـدیکك کنجینه یی هرچنـدکه اله کتورمك دیلیه سن اله کیرمیه ﴿ بیت ﴾ کارها کردهٔ واخرکار) چون پشیمـان شـوی ندارد سـود (سـنك مثلك همـان اول کورمثلیدرکه اول ماری تازیانه تصور ایدوب کندودن دور ایتدیکی سببدن ضریع حفرهٔ کور وطعمهٔ مار ومور اولدی زاهد ایتدی نه کیفیت ایله اولشدر اول (حکایت) مهمان ایتـدی بر کور وبر بینـا رفقتله مسافرته نیت ایدوب * برطرفه کیتدیلر ووقت شام قریب اولیجق برمقـامده نزول ایدوب اول کیجه آنده یاتدیلر چون وقت شبکیر اولدی وتبـاشیر صبح طلوع ایدوب کاربان صبا آمدشـده آغاز قیلدی همر اهلرك دخی بر مقتضـای ﴿ بیت ﴾ بکر اصاحبی قبـل الهجیر * ان ذاك النجاح فی التبکیر * اول منزلدن رحلتـه سـاق جدی تشمیر ایتـدیلر اعمانك برتازیانه سی وار ایدی اتفـاق اول حالده یعنی اثنـای حط وترحالده النـدن دوشردی چون سـوار اولدیغی مرکبی تحریکده وکاه کاه انی کوشمـال وتعریکده اکا احتیاجی وار ایدی باب

تفحصده مبالغه قیلدی قضای الهی مکرکه بر مارزشت دیدار ثعبان کردار برودت هوادن اویشمش واثر سرمادن عصای موسی کبی منجمد اولوب آنده دوشمش ایدی انده راست کلدی تازیانه سن تصور ایدوب آلدی کوردیکه کندو مقرعه سندن نرم واستحکامده اندن محکم شاد وخرم اولدی وحق تعالی جل وعلایه شکر وثنا ایدوب یوله کیردی رفیقلر بربریله مصاحبت ایدوب کیدرکن وخفت صحبت ایله شداید طریقی تخفیف ایدرکن ناکاه مرد بینا نکاه ایدوب کوردیکه اعمی النده بر مار اژدر سیما طوتوب کیدر بلدیکه انی مقرعه سن خیال ایدر فریاد ایدوب ایتدیکه ای رفیق اول تازیانه تصور ایتدیکك افعی ندروزهر وزیاندن غیری سکا نفعی ندرز هر دهاندن ضرر کورمدن و بن دنداندن چاشنی ییمدن الکدن کیدر اعمی چون بو سوزی اشتدی جزم ایتدیکه بصیر لطایف الحیل ایله مقرعه سن المغه عزم ایتدی ایتدی ای یار حیله کار حصول دولته جد وجهدك نه مدخلی وارطالع وبختکدر کار حضرت پرورد کار مقرعه م مقابله سنده نعم البدل تازیانه ارزانی بیوردی سن مانعمی اولورسن اکر طالع مساعدت وبخت موافقت قیلورسه سنده بولورسن ﴿ بیت ﴾ طمع دستن کرم قیل ایله کوتاه ❋ یکتسن سکا دخی ویره الله ❋ ای بصیر بن که حدت ذهن وضکت ضمیرده فخر معرة النعمان ابی العلاء ضریردن دعوای تفاضل ایدرم ممکنمیدر که فسون وفسانه ایله خزانهٔ غیبدن حواله اولان تازیانه بی المدن کیدرم بینا ایتدی ای همدم بن سنك تازیانه نه طمع ایدوب نیدم اما مقتضای حق مرافقت بودرکه سنی بو مخاطره دن اکاه ایدم ای برادر کرم ایله تریاق نصیحتم کار کرو نوش داروی موعظتمدن تأثیر میسر ایکن اول مارزهرناکی الکدن کیدرنا بینا کوردیکه ابرامده زیاده اهتمام ایتدی آندن اعراض ایدوب ایتدی

﴿ بيت ﴾

(اى مدعى مبالغه ازحد چه ميبرى)

(اين نكته كوش داركه روزى مقدرست)

بصير هر چند كه باب بلاغده تقصير اتيوب سرحد مبالغه دن طشره كتدى ومدعاسن ايمان فراوان وتأكيدات بيپايانله مؤكد ومؤيد ايتدى اصلا فائده ويرمدى واعمى انك نصيحتنه التفات ماكوسترمدى چون تف وتاب آفتاب عالمتابدن كره هوا كرم اولدى وافسرده لك نهاد ماردن كيدوب درشت ايكن تمام نرم اولدى اثناى حركتده دندان زهرناكى ايله اعماى بى ادراكك النه برزخم اوروب فى الحال هلاك ايتدى بو مثللى اول اجلدن كتوردم كه سندخى دنيايه اعتمادى جائز كورميه سن وانك صورتنده كه مار منقش هيئتدر كوكل ويرميه سن وانك ملايمت وملاطفتنده ميل ومحبت كوسترميه سن كه زخمى قاتلدر وزهرى هلاهلدر

﴿ مثنوى ﴾

(شربت انكبين مجوى ازدهر ＊ كه برآميخته است شهد بزهر)

(تو تصور كنى كه آن عسلست) آن عسل نيست شربت اجلست)

زاهد چون درويش خيرانديشدن بو كلماتى اشتدى زمان تجرد وفراغتى تذكر ايدوب و پردهٔ اعتسافى عين انصافدن كتوروب احوالنه نظر ايتدى كورديكه واقعا دامن حالى طهارت اصليدن خالى واوث تعلقات جاه ومال ايله مالى بيلديكه اول دوستك نصيحتى محض شفقتدن ناشى وعين محبتدن منبعث ايمش فوارهٔ ديده سندن اشك ندامت متواتر وتنورهٔ سينه سندن شرارهٔ ملامت متطاير اولدى واول كيجه صبحه دك شمع سوزان كبى زار زار آغلدى و پروانه وار شعلهٔ شوق ديدار ايله جكرين داغلدى وكار وبار خلايقى قويوب بنه خدمت خالقه بيل بغلدى چون زاهد سفيد لباس صباح سجادهٔ نورانى شعاعى (والصبح

اذا تنفس) محرابنه یایدی وراهب سیاه پلاس رواح * واللیل اذا عسعس *
صومعه سنده منزوی اولدی ﴿ بیت ﴾ چین سحر چونکه شاهد خورشید *
اولدی نورانی کسوتیله بدید * نور ایمان کبی چون ایتدی ظهور * کفر
دیجور بن ایلدی مستور * وضع سابق اوزره صومعهٔ زاهد مایق که
مزبلهٔ علایق وعوایق ایدی ارذال خلایق ایله طولدی شوره زار
قلبنده ینه عواصف نخوت وعواصر کبر ورعونت اسدی وتیشهٔ هوای
سحرکاهی بیخ درخت اندیشهٔ شبانه یی کسدی واحکام قبض و بسطی
موجبنجه کیمن آصدی وکیمن باصدی ﴿ بیت ﴾ هر شبی کویم که
فرد اترك این سوداکنم) تازه میکردد هوایش هر سحر کاهم دکر)

﴿ بیت ﴾

(هر کیجه دیردم که یارك ترك ایدم سوداسنی)

(صبح اولیجق تازه لر عشقك ینه غوغاسنی)

القصه زاهد جان ودل ایله حب ریاسته مائل اولوب عن صمیم القلب
حکم سیاسته متعلق اولدی وامور مملکتده استقلال قصد ایدوب امرا
ووزرایی عملارندن عزل ایدوب کیدرك فصل قضایاده جادهٔ عدالتدن
عدول ایدر اولدی اتفاق رعایادن بعضنك قتلنه که بحسب الشرع
ممنوع وحرام ایدی اقدام ایلدی ورثهٔ مقتول درکاه پادشاهه واروب
زاهدکراهدن تظلم ایتدیلر پادشاه حضورنده اول مظلومك حالی معلوم
اولیجق قضیه لری دار القضایه حواله اولندی وحکم قضا مضاء قضاة
بو منوال اوزره نفاذ بولدیکه زاهد طریق قصاص ایله قتل اولنمق
یورلدی اول قدر که شفعا کتوردی ومال ومنال ایله وعده لر ویردی
مفید اولمدی خدمت خالق صحبت خلایقه فدا ایتمك شأمتی ایله ورطهٔ
هلاکه کرفتار اولدی نعمت دنیادن ایرلدی دولت عقبی دخی میسر
اولمدی بومثلی اول اجلدن کتوردمکه چون بندنی جناب محراب الهیدن
یوز دوندوروب جانب بارکاه پادشاهی قبله کاه ایدندم وخط فرمان

خالقدن باش چکوب خدمت آستانهٔ مخلوقه باش ایندردم هر عقاب وعذابه لایق اولدم وهر بلا وعنایه مستحق

﴿ بیت ﴾

(هر بلا که دیسك سزا وارم * هرنه دیرسك یوز اولقدر وارم)

دمنه چون بو فصل پر اصلی تقریر ایتدی حضار مجلس آنك بلاغت بیان وفصاحت لسانندن متعجب اولدیلر * شیر دخی سر تأملی زانوی تفکره قویوب متحیر اولدیکه دمنه یه نه وجهله جواب ویره وبو امره نیجه یمردن شروع ییوره سیاه کوش که جملهٔ طائفهٔ وحوشدن مزید تقرب ایله اختصاص بولمش ایدی چون اهل مجلسی مدهوش ومتحیر کوردی دمنه یه متوجه اولوب ایتدی ای مفلوك مذمت زمرهٔ ملوك سنك نه حدکدر بیلمزمیسن که آنلرك فرق فرقد سایی (السلطان ظل الله فی ارضه) تاج کرامتیله سرافرازدر واول پادشاهلك که داد کستر ورعیتپرور اوله برساعت عمری التمش یللق عبادته برابردر سجاده نشینان محراب عبادت وتاجداران ولایت کشف وکرامتدن چوق کمسنه لر برمقتضای (خدمة الملوك نصف السلوك) خدمت سلاطینه بیل باغلمشلردر وآنی سبب صلاح خاتمت ووسیلهٔ فلاح عاقبت اکلمشلردر اول جمله دن حکایت پیر روشنضمیر بو حاله شاهد عادلدر دمنه استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ سیاه کوش ایتدی روایت ایدرلر که شهر فارسده بر شیخ وار ایدیکه میان فارسان میدان ولایتدن کوی کشف وکراماتی چوکان همتنه کتورمش ایدی وکوشهٔ ترك تاج ترکن تارك سپهر برینه وفرق فلك هفتمینه یتورمش ایدی * بیت * پشت پای اورمش عالم خاکه) ترك تاجن یتورمش افلاکه) اکا پیر روشنضمیر دیرلر ایدی چون طنطنهٔ کراماتی اطراف روم وشام وحلبده منتشر ودبدبهٔ مقاماتی اکناف دیار ترك وعجم وعربده مشتهر اولدی

﴾ بيت ﴿

(كون كبى طوتدى دهرى شهرت شيخ)

(نور ويردى جهانه طلعت شيخ)

عرفاى عراق ظرفاى خراسان كبى خط محبتنه باش ايندرديلر وصادقان تركستان عاشقان هندوستان كبى صدق واخلاص ايله دامن اختصاصنه ال اورديلر اتفاق ماوراء النهردن بر درويش عزيمت احرام زيارت حريمنى تصميم ايدوب محنت عظيم و بلاء اليم ايله نواحئ سمرقنددن دار الملك فارسه كلدى * لاجرم هر كمسه كه پاى طلبنى خار تعب ايله افكار ايتميه دست اميدى كل مراده يتميه * بيت * جور خاره قتلى بلبل كه تحمل ايتميه (آنكه لازمدر كه ميل صحبت كل ايتميه) * بيت * بلبلى كر ستم خار تحمل نكند * بهتر آنست كه هركز سخن كل نكند * درويش مسافر قطع باديهٔ حرماندنصكره كعبهٔ امن وامانه يتشوب لب ادبله خاك آستانهٔ شيخى تقبيل ايدوب دست طلبله حلقهٔ باب كرامتمآبنى تحريك ايتدى خادم خانقاه چيقوب كورديكه بر درويش غريبدر ايتدى بر لحظه تحمل ايله كه حضرت شيخ ملازمت سلطانه كتدى قدومى وقتى قريبدر درويش چون ملازمت سلطانى ايشتدى ايتدى * بيت * دريغا بونجه راه دور ودشوار) دريغا بونجه درد ورنج بسيار) بر شيخ كه اهل دنيا مسلكنه سلوك ايدوب هواى مصاحبت ملوك ايده ومسجد وخانقاهى يعنى عبادتخانهٔ الهى بى قو يوب خدمت آستانهٔ پادشاه كيده بكا آندن نه فتح الباب ميسر اولوب نه وجه صواب ظهور ايده * بيت * آرزو بود كه ميرم چوسكان در قدمش * خاك شد آن همه اميد بيكبار دريغ * پس خانقاهدن چيقوب جانب بازاره واردى وكدورت قلب مغشوشندنكه كورهٔ رياضتده تاب بولمش ايدى كمعيارلك سكهسن شيخك نقد وقتنه اوردى وسوء ظنى سببيله كوكلندن آنك حالنه اعتراض وشرف ملاقاتندن ابا

واعراض كوستردى * بيت * اى مدعى كه ميكذرى بركنار آب * ما راكه غرقه ايم چه دانى كه حال چيست * اتفاق درويش اسواق شهرده كزركن وهنكامهٔ بازارى كشت وكذار ايلركن ناكاه شحنهٔ شهرك كوزى اكاراست كلدى قضايى كوركه مكرآنك شكانده بردزداول كيجه زندانى آچوب قاچمش ايدى و پادشاهك چاشنىٔ غضبندن شحنه وعسسك جانى آجش ايدى ودزدى بولوب جرمى موجبنجه سياست اولنمق امرنده اهتمام تام كوسترلمش ايدى شحنهٔ مزبور درويش مذكورى كوربجك دزد كريخته بى خيال ايدوب فى الحال طوتوب سياستكاهه كتوردى درويش دلريش چندانكه دعواى صدق واستقامت ايدوب براءت ساحت ذمتنه برهان اقامت ايتدى مفيد اولمدى وقطع يدندن غيرى صورت ال و برمدى جلاد بيرحم كاردابدارى دست درويش اوزره قويوب بيمحابا قطع ايده جك محلده هاى وهوى پيرروشنضمير كلدى يتدى وشيخ بر مركب عظيم ايله خضر كبى اول سرحلقه يه حاضر اولوب كيفيت حالى استفسار ايتدى وحالت درويش اكا منكشف اولوب شحنه يه ايتدى بو بزم آستانه مز درويشلرندندر بوتهمت اولنان جريمه دن بيخبردر ودامن عصمتى بومعصيت لوثندن مطهردر الندن ال چك وتخم ظلمكى بربيرده دخى اك شحنه چون شيخك بوالتفاتن كوردى مركبنك اياغنه دوشوب ركابنه يوزين سوردى وفرمانه اطاعتى جانه منت بيلدى ودرويشه اعتذار ايدوب بند بلادن رها قيلدى بيچاره بادل صد پاره دست جلاد وقيد بيدادن آزاد اولوب شيخ پاك نهاد و پاكيزه اعتقادك ركابنه دوشوب كتدى شيخ كرامت پيشه دست مباركن دوش درويشه قويوب ايتدى اى درويش درويشه درويشلره اعتراض وسوء انديشه مناسب دكلدر كه اكر ملازمت سلطانه مرتكب اولميه لردى سنك كبى مظلوملر ظالملر الندن خلاص بولميه لردى

(بيت)

﴿ بيت ﴾

(قاله لردی ظلام ظلم ابجرمه ❊ رهبر اولماسه نور همت شیخ)

درویش بیلدیکه آنلره اعتراض کمال جهالتدن ایمش وارباب فقره سوء ظن (ان بعض الظن اثم) فحواسی مقتضاسنجه غایت غباوتدن ایمش زیرا که ارادت انسان کامل ارادت حقده فانی و مضمحلدر پس اهل کمالدن برفعل وجوده کلز که مرادحق اولمیه و برجزئی صدور ایلمز که اکرچه که ظاهرا مخالف عقل ومنافیٔ طبع اوله ضمننده برمصلحت کلی ملحوظ اولمیه

﴿ مثنوی ﴾

(آن پسر راکش خضر ببرید حلق ❊ سرانرا درنیابد عام خلق)

دردرون بحر کشتی راشکست ❊ صددرستی درشکست خضرهست ❊ کاملی کرخاك کیردزرشود ❊ ناقص ارزر بردخاکستر شود ❊ بومثلی ایراددن غایت غرض اولدرکه سلف صالحین ملازمت سلاطیندن اکابر دین وائمهٔ مهتدین ایکن عار اتمشلردرای خود بین سن بو دیانت ودین ایله عارمی ایدرسن بوحالله اورتایه کلوب سنده ندرسن دمنه ایتدی بعض اکابراهل سلوك ملازمت آستانهٔ ملوك اختیار اتمشلردر دیدیکك حقدر اما اول برمصلحت کلی یی متضمن اوله جقدر آنلرکه بوطریق خطرناکه کتمشلردر بی الهام الهی اقدام اتمشلردر ودامن همتلرین مطلقا اغراض دنیویه واغراض نفسانیه ایله آلوده قیلمشلردر ولیکن بزمایه لی کسنه یه اول پایه قچن میسر و بزمرتبه لی کسیه اول رتبه نیجه متصور در وبوندن مقدم پادشاه ظل اللهدر دیدیکك مقدمه دخی مسلمدر اما اول پادشاه حقنده درکه ناظم مصالح خلایق اوله واحوال وافعالی احکام حقه مطابق ورضای خالقه موافق اوله نه برکسیه بی استحقاق تربیت بیوره ونه بی سبب عفو بت روا کوره وملازمان ستوده خصالی مقرب ومقبول وخدمتکاران بدسکالی غل

ذل ایله مقید ومغلول قیله ﴿ بیت ﴾ کابن حال نیك مردانی ❊ ایلیه
تازه آب رحمتله ❊ اولکه غدار اوله ودل آزار ❊ کوکنی قازه تیغ
هیبتله ❊ مادر شیر ایتدی بوسوزکه سویلرسن حقدر امانك حقکده
فائده سی یوقدر زیراکه جمله عالم بیلورکه شتربه ملکك ستوده سیرت
مقربلرندن وپسندیده سیرت مصاحبلرندن ایدی ومرتبهٔ یقینده
ایدیکه خرمن خانمانی سننك آتش سعایتك بادفنایه ویردی وشآمت
غدر ومکرکله قواعد عهد ومواعید ملکده رخنه ظاهر اولدی دمنه
ایتدی ضمیر منیر ملکه پوشیده دکلدرکه بنمله شتربه میاننده اسباب
منازعت ودواعیٔ مخاصمتدن جزئی وکلی نسنه واقع اولمشدر
باوجودکه آنك بکا قصده قدرتی ودرکاه پادشاهیدن رد ایتدرمکه
دستکاهی وار ایدی بنم حقمده لطف ومروت وکمال شفقت
ومرحمتدن غیری نسنه کورمدم فقیر دخی بحمد الله نظر ملکده اول
قدر خوروی اعتبار دکلدمکه آنك حالنه حسد ایدوب آنك دفعنه
مشغول اولیدم لیکن ملکه خیرخواهلق ایدوب حق نعمتی یرینه
کتوردم واول کلماتکه آندن ایشتدم ایدی بعده آثارین دخی مشاهده
ایتدم ایدی بیغرضانه ملکك سمع اشرفنه یتشدردم بکا واجب ایدیکه
حق نعمت ملکی بیلم وکاولك صورت غدر وخیانتن بیلدیکم اوزره ملکه
بیلدیرم وملکه دخی لازم ایدیکه استماع کلام ناصحی کندویه واجب
بیله وتصدیق وتحقیق ایتدکدنصکره مقتضای مضمونیله عمل قیله
چون ملك بنم کلام نصیحت انجاممه شرف اصغا بیوردی ومصداق
دعوا وبرهان مدعامی عین یقینله مشاهده قیلدی مقتضای رأی
شریفی اوزره بوامری بووجه اوزره نفاذه یتشدردی فرمان پادشاهکدر
بنده نك دولتخواهلقدن غیری نه کناهی واردر اما ارکان واعیاندن
نقش اختصاص ملك کعبتین حالنده عیان اولانلردن وقریب
وبعیددن دعوای اخلاصده زیاده فرید کچنلردن چوق

كسنه لركاو ايله بودعواده شريكلردر حاليا بندن كه تمام صدق وكمال استقامت شعار وحسب حالدر وهم ايدوب بكا خصم اولمشلردر وعلى الاتفاق نفاقله بكا اياق طولايوب باشمه قصد ايتمشلردر بن كمان ايتزمكه بنم نصيحتم مكافاتى واستقامتله خدمتم نتيجه‌سى بو اوله كه ملكى بنم قيد حيات و بقاى ذاتم متحير ومتفكر قيله چون دمنه كلامنى بومقامده تمام ايتدى شير ايتدى بونك حالى قضاته حواله اولنمق كرك تاكه امرنده تفحص تمام ايده‌لر وشرع وعرفله تفتيش ايدوب اظهار حقده كما ينبغى اهتمام ايده‌لر زيرا كه امور سياستده وفور فراسته اعتماد ايتمك ضلالت واحكام رعيتده بى الهام حجت وايضاح بينت بر حكمى امضا ايلك و بالدر دمنه ايتدى نيجه حاكمدركه پادشاه عادلك دل بيغلندن منصف ونيجه قاضيدر كه فراست ملكدن من بدصدق واستقامتله متصف اوله بحمد الله تعالى كه ضمير منير پادشاه بر آيينهٔ پرصفا بلكه بر جام جهان نمادركه خدام سدهٔ فلك احتشامدن هر برينك صورت حالى ومألى آنده هويدادردر ﴿ بيت ﴾ تكرار كرده دفتر اسرار كن فكان) رأى توازوراى ورقهاى روز كار) لاجرم چون رأى عالم آرا رنك ريب وريا وژنك افك وافترادن مبرا اومبرادر واتقم كه بو حقيرك امرنى تفتيش، تنقيرده تقصير روا كورلميه واهمال ومسامحه‌يه مجال ورخصت و يرلميه تا بنم براءت ساحت ذمتم دليل قاطعله ثابت ومبرهن ومنافقلرك اكاذيبى تباشير صبح صادق كبى عالميانه روشن ومعاين اوله (ع) راز كس مخفى نماند بافروغ رأى تو) شير ايتدى اى دمنه غم يمه كه بومهمى تحقيقده مبالغه سر حد افراطه يتسه كرك و بو خصوصده بر وجهله تدقيق اولنسه كرك كه حق كندو بى كون كبى بلورتسه كرك

﴿ قطعه ﴾

(سعى ميخواهيم كرد از كاو كاواين سخن)
(تابدان غايت كه چون موى از خمير آرم برون)

خود تومیدانی که من اسرار پنهان سپهر * جمله‌یی از پرتو نور ضمیر آرم برون * دمنه ایتدی ای پادشاه فلك درگاه بو بابده بن بنده بیگناه اولدیغم سببدن الحاح وابرامده زیاده اهتمام ایدرم والاعتبهٔ ملکده روز وشب ملازم اولوب خدمتنی کندومه لازم قیلمزدم و پای شکسته ایله متلق بلا ودست بسته ایله متعرض قضا اولمزدم بلکه (فسیحوا فی الارض) مضمونی موجبنجه باشم آلوب بر طرفه کیدردم ورخت اقامتی بو منزلدن کوتروب بر اقلیمه دخی نزول ایدردمکه عرصهٔ ارض عریض الساحه ومیدان خلاص ممتنع المساحه درمادرشیر ایتدی ای دمنه دیلرسنکه زبان آورلکله بو جرمدن کندیکی بیخبر چیقاره‌سن و بی قتل وقصاص بو ورطه‌دن خلاص بوله‌سن هیهات هیهات سنك حالك نقیر وقطمیر تفتیش وتنقیر اولمدین بو احتمال فکر محال وطیف خیالدر * دمنه ایتدی بو آستانه‌ده بنم دشمنم چوق * و بکا حسد ایدر صاحب غرضه نهایت یوقدر * تضرع ایدرمکه بو کینه‌نك امری پادشاهك رای صوابنمای پرامینه حواله بیورله که دیدهٔ حالی * مرض میل وعرض غرضدن خالی اوله * و بو قضیه‌یی تفتیش وتفحص ایدوب کوره و کیفیت واقعه‌یی علی ماهو الواقع مسامع جلاله ایر کوره ملك دخی انی رأی مشکل کشاسنه که آینهٔ کیتی نمادر عرض ایدوب هرنه قضایه که رضا و یره تنفیذ وامضا بیوره * تا بو بیگناه مجرد دشك واشتباهله تباه اولوب یوم محشرده وروز مکافات خیر وشرده * اقتلت نفسا زکیة بغیر نفس * خطابی موجبنجه بنم ایچون ملك مستحق عتاب بلکه مستوجب عذاب وعقاب اولمیه

* بیت *

(من از کشتن نمیترسم ولیکن * مبادا خون من دامن بگیرد)

شیر ایتدی ممکنمیدر که بن جادهٔ انصافدن بر ذره انحراف ایدم * یامبسر میدر که منهج عدالتدن برقدم طشره کیدم اما فکرم بودر که شویله که

سندن بو خيانت صادر اولمش اوله سنی عبرتنمای دوران ايدم * دمنه ايتدی ای ملك بو خيانته سبب اقدام با شتربه يه قصد انتقام ويا كسب مناصبده زياده اهتمام اولمق كرك جمله انام وكافه خواص وعوامه معلومدر كه كاو ايله بنم بينمده بواعث انتقامدن نسنه واقع اولمامشدر * اكرچه منصبم آندن دون ومرتبه م دنی ايدی اما كوكلم شرف تقرب ملكله جميع مناصبدن مستغنی ايدی * باوجود كه عدل ملكی بيلمشدم * وآثار انصافن كراتله مشاهده قيلمشدم * معلوم ومجزوم ايديكه بنی عدل عالم آراسندن محروم قيلمزدی * ورشته اميدم ميامن همت داد كسترندن منقطع اولمزدی

﴿ بيت ﴾

(ترا ايزد از بهر عدل آفريد * ستم نايد از شاه عادل پديد)

اهل مجلسدن بريسی ايتدی * ای ملك دمنه نك بو كلامی تعظيم واحترام جهتندن دكلدر بلكه ديلر كه بو سحر له ضمير ملكی تسخير ايدوب بو فسانه ايله بو ورطه دن كرانه بوله * دمنه ايتدی صنعت نفاقده ماهر * وحرفت شقاقده ثانیٔ سامریٔ ساحر قصور فهم ودرايتكه كلام ناتمامك دليل ظاهر ووفور جهل وغوايتكه سودای خامك برهان باهردر * ملك سنك كبی بری كوكی يرلز وآسماندن ريسمانی فرق ايلمزدكلدر كه مدحی قدحدن ونصيحتی فضيحتدن وپندی بنددن تميزه قادر اولميه * كمانم بودر كه فكر شاهانه وتميز ملكانه ايله حالباسنك فهم سقيمكه وبنم طبع مستقيمه واقف اولمشدر * وسنك خرافات غرض آميزكی بنم كلمات نصيحت بيزمدن فرق وتميز ايلمشدر كه فكر كشور كشاسی شمع شبستان سلطنت * ورأی عالم آراسی حلال مشكلات مملكتدر (بيت) حالمز بيلورمی صاندك رأی عالمكيرله) عالمی تسخير ايدن سر پنجهٔ تدبيرله * سياه كوش ايتدی سنك سوابق جنايت وخيانتكدن اولقدر متعجب دكلم كه بو مضيق محمصده ده بلاغت اقوال * وفصاحت موعظت وضرب امثالكدن متعجبم دمنه ايتدی بلی مقام پندر مقام

ریشخند دکلدر اکر شرف حسن قبول بولورسه * بهنکام مثلدر محل کسل دکلدر اکر سمع رضا ایله اصغا بیوریلورسه * مادر شیر ای غدار هنوز امید وارسنکه شعبده ومکرله بو دام بلادن خلاص اولهسن * دمنه ایتدی اکر احسانه اساءتله مجازات وخیره شرله مکافات روا کوریلورسه الدن نه کلور (لاراد لقضائه ولامانع لحکمه) اما ملك واقفدرکه هر خائن (الخائن خائف) صفتیله متصفدر نیجه خائنك زهرهسی واردرکه ملك حضورنده تکلمه جرأتی اوله شویله که بنم حقمده بدکمان اولوب باب سیاستده شتاب ایده فوائد فکر وتأمل ومباحن صبر وتحملدن محروم اولوب خانهٔ عقلن خراب ایده وعاقبت نادم اوله ندامت فائده ویرمیه * وروزکار اوله بنجلاین بر چاکر جان سپار استیه النه کیرمیه ﴿ بیت ﴾ هرکه درکارها شتاب کند * خانهٔ عقل را خراب کند * هر کمسه که امورنده تعجیل ایده فضیلت تحملدن دور اولوب اکا اول فضیحت یتشه که اول زن بازرکانه یتشدی * شیردمنهیه متوجه ایدی چون بو نکتهیی استماع ایتدی صوردیکه نیجه اولشدر اول ﴿ حکایت ﴾ دمنه ایتدی روایت ایدرلرکه شهر کشمیرده بر بازرکان وار ایدیکه مال ومنالی کثیر وثروت ویساره شهیر ایدی * خورشید طلعت ناهید صورت بر زن نازنینی وار ایدیکه نه چشم سپهر مدور آنك نظیری مهرمنور کورمشدی * ونه آینهٔ دهره آنك عدیلی بر پیکر کورنمشدی * رخ زیباسی روز وصال کبی تابان * وزلف چلیپاسی شب هجران کبی بیپایان ایدی ﴿ نظم ﴾ طوغورمشدی مثلن مادر دهر * بوزی آینه واله کوچه وشهر * کهر خادم اولوب بدر دیشلرینه * قول اولش سرو قد عرعر ینه * اولوب همشیره کل شکر لبینه * قرهمشهری ایدی غبغبینه * جوار خانهٔ بازرکانده برنقاش وار ایدیکه جابکدستلکده انکشتنمای جهان * ونقشبندلکده ثانی مانیٔ کارخانهٔ دوران ایدی * خامهٔ چهره کشاسندن جان صورتکران

چین صورت بخان کبی حیران * وطبع رنکامیزندن دل بحر بز کشان خطا بادیهٔ حیرتده سرکردان ایدی ﴿ مثنوی ﴾ هواده یازسه مرغ اول نقش پرداز * قلم تیرن کوروب ایلردی پرواز * صودده چون شکل ماهی رسم ایدردی * کوروب قلاب انکشتن قچردی * یازبدی بیشه ایچره صورت شیر * یانده اوغرمز اور کردی نخجیر) اکر کاغدده تصویر ایلسه اود * نی خامه یانوب اولوردی پردود * القصه انکله زن بازرکان میانده معاشقه دوشدی) ونقاشه اول نقش زیبایه میل بیمحابا ظاهر اولدی سلطان عشق مملکت قلبنه که دار الملك محبتدر مستولی اولوب سپاه شوق هفت اقلیم وجودنی نهب وغارت قیلدی چشم جوانه دیدهٔ نرکس کبی علت سهر عارض اولدی * دیدهٔ بیداری ابربهاری کبی هرشام وسحر اشکبارلغه آغاز قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ خرم اول دلکه عشقه منزل اولور * جمله کاری انکله حاصل اولور * آنله خرمنینی یله ویرر * وارلغن کوز یاشیله سیله ویرر * کاهی صابر ملامتك کوهن * دلده قومز سلامت اندوهن * مست اولور دلبرك خیالندن * قورتلور عقلنك عقالندن) جانان دخی جوانی کور بجك دل وجانیله کوکل ویردی وخانهٔ صبر وشکیبی آتش فنایه اوردی ﴿ بیت ﴾ دل رفت سینه نیز تهی زجان کنون * ای صبر بازکرد که این خانه جای نست * الحاصل جانبیندن جاذبهٔ عشق درکار اولوب بی وسایط ووسایل عاشق ومعشوق بر برینه واصل اولدی * ومیانلرنده ابواب مواصلت کشاده واسباب مصاحبت آماده اولوب کوندن کونه بر برینه تعشق وتعلقلری زیاده اولدی بر کون جانان جوانه ایتدی ای یارجان اکرچه نیچه زماندر که تشریف حضور ارزانی بیوررسن * وکوشهٔ کاشانه‌مزی جمال عالم آرایکله آراسته قیلورسن اما بیلورسنکه شائبهٔ شبهه تکلف ودغدغهٔ توقفدن خالی دکلدر اکر رفع صوت ایدهسن هم جوارلر ایشتمك وار * واکر سنك آتهسن

رقیب بیدین سك كوش ایتمك وار * عجبا میسر دکلیدرکه بو صنعتده که مسلم زمان وسر آمد دورانسن بر فکر ایدوب نقشبندلك کوسترهسن و بر نسخه تألیف ایلیهسنکه بنله سنك میانکده علامت اوله وهیجان ذوق مصاحبت وتوقان شوق مواصلته امارت اوله نقاش ایتدی ای نکار بر دورنك چار ایدیکه نقشبند روزکار صفحهٔ لیل ونهارده آنك مثلی برکار پرکار کورممش اوله

﴿ بیت ﴾

(بیاضی اوله صنکه عارض یار ❊ سیاهی اوله کویا روی اغیار)

چون سن بنی اول نشانه ایله کوره سن ❊ زاویهٔ خانهدن قدم رنجه بیورهسن ❊ انلر چون بو مواعدهیی ایتدیلر ❊ و بو عهد اوزره قول وقراری برکتدیلر * نقاشك شاکردلرندن بریسی که صنعت نقش وحیلهده استاد ایدی ❊ ورای دیواردن ماجرایی علی ماجری ایشتدی ﴿ بیت ﴾ اب نکشایی اکرت هوش هست * کز پس دیوار بسی کوش هست * برنیچه کوندنصکره چار تمام اولدی ❊ ووعدهٔ مزبوره انجازه یتشوب مهم سر انجام بولدی ❊ اتفاق برکون نقاش برمصلحته کتدی وآنده خیلی توقف ایتدی ❊ شاکرد فرصتی غنیمت بیلوب چاری هرقنده ایسه بولوب آلدی ❊ وموضع معهوده واردی ❊ زن چون چاری کوردی یار وفادار صانوب طشره کلدی میان یار واغیاری فرق ایدهمیوب بیکانهیی آشنادن تمیز قیلهمدی ﴿ بیت ﴾ در داد تن بصحبت و بر عیش زد قدم ❊ دیدار شد میسر و بوس وکنارهم ❊ غلام چون لباس التباسله مقضی المرام اولدی * ومصلحتی تمام اولوب چاری مقامنه قودی نقاش قنده ایسه چیقه کلدی چون آرزوی دیدار دلداردن چشمی چار وعالم باشنه طار اولدی ناچار چاری بورندی وعادت معهودی اوزره نکاره کورندی ❊ زن کمال تعلقندن استقبال ایدوب تملق ایتدی * وایتدی ای یار مهربان بوندن خود

حالیا کتدك نه عجب تیز میل مواصلت ایتدك جوان بیلدیکه قصه ندر کلسنه بر بهانه ایدوب فی الحال دوندی کتدی وچاری آتشه اوروب غلامن رد ایدوب وجانانه سن ترك ایتدی * اکر اول زن امرنده شتاب ایتسه لوث مواصلت غلامله آلوده اولمزدی * وانکله جوان میاننده رشتهٔ مصاحبت انفصام بولمزدی

﴿ بيت ﴾

(چون نهال شتاب بنشانی * ندهد جز بر پریشانی)

بو مثلی کتوردم تاکه معلوم اوله که امضاء قضا وتنفیذ احکامده بلکه مطلقا اتمام مصالح خاص وعامده شتاب ناصوابدر * وهر امرده اهتمام لازم وتأنی تمام واجبدر ﴿ بيت ﴾ قو تعجیلی که اول شیطان اشیدر * تأنی صبرله رحمان اشیدر * حقیقت بودر که بن بوسوزی بیم جان وهیبت وهم سیاست سلطاندن دیمزم و بو بابده چندان کندم ایچون غم ییمزم اکرچه مرك خواب نامرغوب وآسایش نامطلوبدر ﴿ اما ﴾ اینما تکونوا یدرککم الموت * مفهومی موجبنجه آخر الامر البته مقرر * واندن خلاص غیر متصوردر بن دکل جباران جهان که فلکه کالك وسیرغه سنك دیمزلردی * وامکان مرك واحتمال موتی پیرامن ضمیرلرینه کتورمزلردی شکنجهٔ اجله کرفتار اولوب بیلدیلر که دائرهٔ فنا وفواتدن هیچ براحده نجات میسر و بروج مشیده یه عروجله مغاك هلاکدن خروج متصور دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ قنی اول ریوزنده شاه اولنلر * سر برسلطنتده ماه اولنلر) یاترلر شمدی برالتنده ابتر * قرا طبراغده اولمشلر برابر * آررسك ذره ذره هرغباری * بولورسك بر دیارك شهر یاری * ساقئ دوران الندن کیم برجرعهٔ حیات نوش ایتدیکه عاقبت (کل من علیها فان) جامندن قان ایچمدی وخیاط روزکار کیکه خلعت بقا کیدردیکه آخر قاش فنادن اکا قبا بچمدی

﴿ قطعه ﴾ کردون در آفتاب سلامت کرانشاند * کاخر چو صبح

اولش اندك بقبانكرد * خياط روزكار ببالاى هيچ كس * پيراهنى ندوخت كه آنرا قبانكرد * اكر بنم بردكل بيك جانم اولسه وبياسم كه جمله سن ملكه فدا ايتسكله اكابر فائده مترتب اوله بالكليه جمله سن ترك قيليدم * وانى سعادت دوجهانى وسلامت جاودانى بايلدم ﴿ بيت ﴾ جان شيرين كر قبول چون توجانانى بود * كى بجسانى بازماند هركراجانى بود * اما ملكه بوامرك طول وعرضنده نظر فرض عين بلكه عين فرضدر كه كشوربى لشكر ضبط اولنمز وخدام كافى وكافله خيال باطلاه قصد ايلك اولز * وهروقت كفايت مهماتك عهده سندن كلوريرار خدمتكار بولنمز * وبرچاكركه محل اعتماد اولوب لايق تربيت وسزاوار عاطفت اوله اله كيرمز ﴿ بيت ﴾ سالها بايد كه تايك سنك اصل از آفتاب * لعل كرددر بدخشان ياعقيق اندر يمن * مادرشير كورديكه ملك كلام دمنه يى سمع رضا وحسن اصغا ايله استماع ايلر اكا بواندیشه دوشديكه ناكاه شير آنك خرافات تقريرومزخرفات تزويرندن متأثر اوله * وفصاحت لسان وبلاغت بيانى شيرى بوقضيه يى تحقيقدن فارغ قيله شير جانبنه متوجه اولوب ايتدى * اى پسر واى پارهٔ جكر * سنك سكوت وسكونكدن وظاهر حال ودرون وبيرونكدن بومنفهم اولوركه دمنه احوالنده واقوالنده صادق * وسائر تزويروكذب اوزره متفق اوله * عجبدركه سن بوعقل متين وبوذهن دوربين ايله غث وسمينى فرق ايتمزسن وبوفهم تيزطبع كوهروبزله درى خرمهره دن تمييز ايلمزسن * چون كلمات صادقه دن متأثر اولمزسن * هذيانات فريبنده يه ميل ايتمه بارى

﴿ بيت ﴾

(نواى بلبلت آخر بكجا پسند آيد)

(چوكوش هوش بمرغان هرزه كودارى)

پس خشم تماميله مجلسدن قالقوب مقامنده كتدى * بو كلام طبع شيرده تأثير تمام ايدوب امر ايتدى * تادمنهٔ پرفتنه بى قيد و بند ايله زندانه ايلتهلر * واريه قضاة امرن كماينبغى تفتيش ايدوب كوره لر) حق ظاهر اولجق امر شرع شريف هر نه ايسه يرينه كتوره لر * چون مجلس آخر اولوب شيرك ديوانى صاولدى * مادر شيرينه ملكك خوتنه واروب ايتدى اى فرزند دلبندم دائما دمنه نك احوال عجيبه سن واوضاع غريبه سن ايشيدرم حاليا جزم ايتدمكه اعجوبهٔ زمان ونادرهٔ دوران ايمش كور بو اراجيف واكاذيبه نيجه آب وتاب ويرر * وهر سؤاله صورت صوابده نيجه فورى جواب ويرر بو مضيق مخمصه ده بو دقيق مخلصلردن فهم اولنور كه اكر مقامده وسعت اوليدى * وكلامنه ملك جانبندن فى الجمله رخصت وفرصت بوليدى * بر حرفله كندوسن بو ورطهٔ ژرفدن خلاص قيليدى * اى پسر محقق ومقرر دركه قتلنده ملك ومملكه وكشور ولشكره نفع عظيم واردر اولى بودركه اكا كلامنه فرصت وجوابه رخصت ويرلميه * وآنك قتلى بابنده تردد وتوقف جائز كورلميه * شير ايتدى اى مادر خواص ملوكك حالى حقد وحسددن خالى دكلدر) على الخصوص انلركه عاقل وخردمند وكامل وهنرمند اوله لر * وهنرلرى وسيله سيله درجهٔ عزته يتشوب كماللرى سببيله شرف قربته يول بوله لر كه اهل هنرك حسودى چوق وبيهنره حسد ايدر يوق (شعر) ان العرانين تلقاها محسدة * ولن ترى للئام الناس حسادا) دمنه نكدخى نهال حالى برك وبار هنر وكمال ايله سرفراز * وجناب كاميابه تقرب واندسابله اقرانى ميانده ممتازدر * يمكن كه ارباب حسد آتش سعايتله خانمان تقربنى كويندرمكه قصد ايده لر بلكه آب شمشير سياستله آتش حرارت غريزيه سن سوندرمكه جهد ايده لر * نظم * حسد اهلنده بودر رسم وعادت * كوره بركسه ده رشد وسعادت) طوترنك حسد آينه سينى * يقارهم رشك اودينه سينه سينى) اولور هر دولت اسينك

حسودی * حسد در بخت ودولت اودی دودی * مادر شیرایتدی ای پسر بو درجه ده حسد که بر بیگناهك اتلافنه باعث اوله نیجه میسردر (شیرایتدی حسد برآتشدرکه چون مشتعل اوله خشك وتری یقار * و بر سیلدرکه چون منحدر اوله بنای فکر وصبری یقار بلکه انك سببیله کشی دائرهٔ دین ودیانتدن چیقار وغایت حسد انی اقتضا ایدرکه کشی کندی کندی‌یه نسبت احساندن دخی قچار اول اوچ نفر حسودك قصه‌سی چهرهٔ مقصودندن نقاب خفایی آچار مادر شیرالتماس ایتدیکه ملك بو مثالك یوزندن برقع احتجابی کوتره و بو قصه نك عروس عرصهٔ خفادن منصهٔ ظهوره کتوره * حکایت * شیرایتدی روایت ایدرلرکه اوچ رفیق برطریقده کیدرلردی ومرافقت وموافقت ایله بیابان قطع ایدرلردی ناکاه اثنای راهده اوچندن بریسی اول ایکینه ایتدی * ترك یار ودیار ایتمکزه سبب ندر ومشقت سفری راحت حضر اوزره اختیار ایتمکزه موجب نه آنلردن بریسی ایتدی بنم ترك مسکن وجلای وطن ایدوب مذاق فوائد حضردن مشاق شداید سفری ترجیح ایتدیکمه باعث اولدرکه ساکن اولدیغم شهرده بعض اوضاع که ظاهر اولوردی حسد ایدر ایدم وصرصر حسد خرمن صبرمی برباد ایدوب آتش رشکله یانوب کیدردم آخردرده بودوایی فکر ایتدمکه برقاچکون جلای وطن ایدم وباشم آلوب برجانبه کیدم تااول احوالی مشاهده ایتمیم وآشنا وبیکانه‌دن دخی ایشتمیم رفیق اخر ایتدی بکادخی همان بوداء مخوف دامنکیر اولوب وطن مألوف ومسکن معشوقدن جدا قیلمشدر رفیق ثالث ایتدی (مرحبا بالوفاق علی احسن الاتفاق) بکا دخی بو بلا باعث جلا اولوب بنی دخی بودرد دشت پیما وصحرا نورد ایتمشدر

* بیت *

(سخن درست بکویم نمی توان دیدن)

(کمی خورند حریفان ومن نظاره کنم)

رفيقلر چون بر برينك حالنى تحقيق ايتديلر بحكم جنسيت خوشحال
اولوب ملاطفت ومصاحبت ايله كتديلر ❊ بركون اتفاق ميان
رهكذارده بر بدره زرخالص وتمام عيار بولديلر و بو نعمت وغنيمت ايله
شاد وخرم اولديلر وهمان اول منزلده نزول ايتديلر و بری بر يله مشاوره
ايدوب ايتديلركه ! محنت فاقه‌دن جكرمز خون ودرد فقرله حالمز
دكركون ايكن اتفاق كنجور خزائن ارزاق بو احسانی بزه ارزانی بيوردی
اولی بودركه بوزری علی السويه بوتد قسمت ايده وز وهمان بو منزلدن
دونوب وطن اصليزه كيده وز وآنی نعمت وغنيمت بيلوب سرمايهٔ
كارو پيرايهٔ روزكار ايده وز چون قسمته قصد ايتديلر ❊ عرق حسد
هر برينك جسدنده نابض ودبو طمع عش دماغنده بايض اولدی هيچ
بريسی راضی اولمديكه كنديدن غيری اول بدره‌دن بهره واصل اوله پس
متحير وفرومانده قالديلر ❊ قصور همتدن نه بوكا اقدام ايده بيلورلركه
ميان راهده انی قويوب كيده‌لر و وفور حسددن نه بو كار رضا ويررلركه
علی سبيل التساوی هر برينه قسمت ايده‌لر بركون و بركيجه بوترددا وزره
ميان بيابانده حيران وسرکردان قالوب مهملری فيصل بولمدی
و بو منازعه‌دن آنلره جوع مفرط وعطش مهلكدن غيری فائده حاصل
اولمدی حكمت الهی مكر اول نواحينك پادشاهی قصد شكار ايچون
صحرايه چيقمشدی اول مقامه ايردی اول اوچ نفر شخصی ميان
بيابانده كوردی هيئتلرندن شائبهٔ حيرت تفرس ايدوب كيفيت حاللرين
صوردی آنلردخی صورت واقعه‌يی علی ما هو الواقع عرض ايدوب
ايتديلركه بز اوچ نفر كمسنه يز صفت حسد ايله اراسته و پيرايهٔ رشك وطمع
ايله پيراسته بو سببدن ترك يار وجلای ديار اختيار ايدوب خيلی زماندركه
سرکردان و بی سامان بو دشتی كشت ايده‌رز و بو طريق دور ودشوار
و بيابان مغيلا نزارده روز وشب كيده‌رز حاليا كه بو مقامه وصول بولدقده
بو حاله مبتلا اولدق ضروری بر حاكمه محتاج ايدككه علی وجه الاستحقاق

بوزری بره قسمت ایدیدی وباب تقسیمده جادهٔ عدل وصراط مستقیم
اوزره کیدیدی چون قدم مبارك پادشاه بومقامه واصل اولدی
بیلدککه دعامز مستجاب اولوب مرادمز حاصل اولدی (ع) شد
بحمدالله میسر آنچه ماميخواستيم * پادشاه ایتدی چون حالکز بومنوال
اوزره درکه بیان ایتدیکز سزه لازم اولدیکه صفت رشك وحسدکز
نه مرتبه ده در عیان ایده سز تا مرتبهٔ استحقاقکزی بیلم واول نسبت
اوزره بوزری سزه قسمت ایدم ایچلرندن بریسی که اوچلرندن کچیسی ایدی
ایتدی بنده بو صفت بدیعنی رشك وحسد برحده درکه هرکز دیلمم که
برانسانه بندن ذره دکلو احسان صادر اوله یاشفقت ومرحمتدن بر فرد
(کائنامن کان) راضی وشاکر اوله ایکنجیسی که مزرعهٔ حسدك اکنجیسی
ایدی ایتدی سن مدعا اوزره که ادعا ایدرسن ارباب مروتدن ایمش سن
دعوای حسد ایدوب ندرسن بن بو بابده برمثابه ده یم که اصلا راضی دکلم که
کورم برکشی به کندی درمیله کرم ایلیه وبرکسنه برکسنه یی کندی
مالیله خوشحال قیله اوچنجیسی که ارباب حسدك غلاتندن ایدی ایتدی
معلوم اولدیکه بکیکز دخی دعواکزده زور وصفت حسدن بغایت دور
ایمش سز دعوا ایکالایقدر که بو صفتده برمرتبه ده یم که غیری یابنده دکل
بنم حقمده دخی براحددن کرم صادر اولدیغنه راضی دکلم ملك چون
آنلرك حالن کوردی انکشت حیرتی دندان عبرت ایله اصردی و بو تبهکارلرك
کلماتندن که رقم شقاوت (ام یحسدون الناس) آنلرك الواح صفات
وذاتنده لایح ایدی متعجب قالدی بر زماندنصکره ایتدی ای حرامزاده
لر کندو فتواکزله بومال حلال سزه حرام اولدی وهر بریکزه کناهنه
سز اجزا لازم کلدی پس امر ایتدی تا شخص اولی نسی وار ایسه
آلوب سرو پا برهنه تشنه وکرسنه اول بیابانه صالی ویردیلر وحسود
ثانی بی فرط حسدندن تیغ بیدریغ ایله باشن جسدندن ایردیلر وشخص
ثالثی دخی انواع عقاب ایله معاقب قلدقدنصکره انك دخی امرین

قاردیلر وشـأمت حسـدله اول اوچ کمسـنه دام لحده کرفتـار اولدیلر

﴿ رباعی ﴾

(آن درد که درمان نه پذیرد حسدست ❊ آیین حسد قاعده دیو وزدست)
کویند حسود خصم مردم باشد ❊ کرزانکه نکودرنکری خصم خودست ❊ بو مثلی ایراددن مراد اولدرکه حسدك بر مرتبه سی واردکه حسود غیرك دکل کندونك سودینه دخی راضی اولمز بوندن معلومدرکه سائرزه نسبت نه مشابه ده اوله کانم بودرکه حال دمنه همان بومنوال اوزره اوله مادری ایتدی بن بودرکاهك مقربلرندن براحدده صفت حسد فهم ایتزم وهیچ بریسنك دامن حالی برخیانت لوثیله آلوده اولمق کمان ایلمزم ظنم بودرکه انك قتلنه جمله نك اجماعی واتفاقی اصلاح ملك ونصیحت ملك جهتندندر والااول درده علاج بودارویه محتاج دکلدر شیر ایتدی بن بو بابده شبهه دن خالی دکلم اول سببدن دمنه نك سیاستی امرنده شتابدن اجتناب ایدرمکه مبادا غیریلره منفعت ایچون کندمه مضرت قصد ایتمش اولم ورضاء خلق ایچون العیاذ بالله غضب حقدن کوز یومش اولم چون حقیقت حال هنوز منکشف اولمدی آنك قتلنی تأخیر ایتسك عذر مزی خلایق قبول ایتزمی وبو بابده شیر به امری بزه اسوه حسنه یتزمی صواب اولدرکه کمان مجرد ایله هنرمند واهل کفایتی ضایع ایتیم وتا جمال یقین نقاب ظن وتخمیندن یوز کوسترمینه هیچ برامری نفاذه وهیچ بر قضایی مضایه یتشدرمیم وبو کلامك مضمونندن که بعض اکابرك ﴿ بیت ﴾ کوهر دریای ادراك لطیف وپاکیدر ❊ زاده طبع شریف وخاطر دراکیدر ❊ تجاوز کوستریم

﴿ مثنوی ﴾

(چو چشم افتدت بر کناه کسی ❊ تأمل کن اندر عفو بت بسی)

که سهلست لعل بدخشان شکست) شکسته نشاید دکرباره بست *
شیر ایله مادری منساننده بو کلام بو محلده تمام اولوب هر بری کندی
مقاملرینه کتدیلر اما چون دمنه یی قید و بند ایتدیلر وغل ذل ایله
زندانه ایلتدیلر کلیله ایله میانلرنده اولان علاقهٔ اخوت وشفقت وقرابت
وحقوق صحبت مقتضاسی اوزره دمنه یی کورمکه وخاطر عاطرین
صورمغه زندانه کلدی وهمانکه اول حالتده کوردی باران سرشك
سحاب دیده سندن یاغدی ودود سیاه آتش آه کانون دورنندن
آسمانه آغدی وکریبان صبری چاك ایتدی وآواز دردناك ایله نوحه
به‌آغاز ایدوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ بو یله کورمکدن سنی محروم اولیدم
کاشکی * کلمیدم عالمه معدوم اولیدم کاشکی) دمنه دخی کریان
وغریوان اولوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ مرادوری دوستان عزیز)
جکرخسته دار ددل آزرده نیز * اکرچه که محنت بندومشقت قید
بلای عظیمدر اما درد ومحنت فراق ورنج حسرت واشتیاقك بکا
آندن الیمدر

﴿ قطعه ﴾

(فرقت شمع رخکله وارمیدر بو کیجه کیم * آتش غمده دل بریانم اولمیه کباب)
وارمیدر بردم که هجرجانکدز یار ایله * جهرهٔ زردمده خون دیده
اولمایه * خضاب کلیله ایتدی ای برادر بن بدایت حالدن حقیقت مآله
واقف ایدم هر بارکه پند ونصیحتده مبالغه ایدر ایدم اصلا التفات
ایتمزدك ورأی ضعیف وفکر نحیف وتدبیر غائب وتأمل غیر صائبکله
استظهار ایدردك ای دمنه بن بو مآل حالك سکا بو یله اولجغین دیردم
انجق (ع) بو بلالر دیدیکیك بیکده بریدر دخی) اکر مبادیٔ احوالکده
نصیحتده سکا اهتمام ایدیدم سنکله بو خیانتده شریك اولوب حالیا
سنکله بو کلامه اقدام ایده مزدم ای غافل بیلمز میسنکه حکمانمام
اجلندن اوکدین تمام اولور دیدکلر ینه نکته ندر آندن مراد حصول

مرك وممات وحلول هادم اللذات دكلدر بلكه بر نجه كرفتاراولور كه هركز حياتدن حظ ايتمز وچاشنئ مرككام آرزوسندن كتمز ديمشلر نته كه سن حاليا بو بلايه مبتلاسن لاجرم ممات بو حياتدن سكا هزار بار اولی در (بيت) چنين كه هست ذات راز غصه فرسودن * هزار باربه از بودنست نابودن) دمنه ايتدی ای برادر فی الواقع كلام حق تبليغده تقصير ايتمدك وشرط نصيحت وحق اخوتی اداده تهاون بيورمدك ولكن شره نفس وغلبهٔ حرص وتمنای جاه عقلمه غالب اولوب فكر عواقب كارکر اولمدی و پردهٔ غفلت وحجاب غيرت بصر بصيرتمی ستر ايدوب زواجر نصيحتك قلبمده اثر قيلمدی بن بو امرك وخامت عاقبت وشأمت خاتمتنه جازم ايكن اكا شروع ايتدم وجميع خطر وضرری قبول ايدوب بو طريقه كتدم اول بيمار كبی كه مخالف غدانك ضرر ينه واقف ايكن اشتهاسی مقتضاسی اوزره عمل ايدر پس بو مقوله كسنه كه متابعت هوا ومطاوعت اشتهادن اباوامتناع ايليه هرنه دبار كه اقبال قيله وهرنه بلايه كه مبتلا اوله تحمل لازمدركه اكر شكايت ايتسه همان كنديدن ايتمش اولور

* بيت *

(من ناله ز بيكانه ندارم كه دلم را)
(هرغم كه رسيدست هم ازخويش رسيدست)

كليله ايتدی عاقل اولدركه هر امرك فاتحهسندن خاتمهسنه ناظر اوله وبر تخمی اكمدين برين وبر نهالی ديكمدين ثمرين ملاحظه قيله تا اول فعلدن پشيمان واول عملدن پريشان اوليه كه اول پشيمانلق موجب ملالت خاطر احبا واول پريشانلق سبب جمعيت دل اعدادر دمنه ايتدی ای برادر بی خصم اولمق دون همتلر صنعتيدر وهميشه راحت ورفاهيت سفله وبی حرمتلر حالتيدر صاحب همت عالی اكثر صعب خطرلردن خالی اولمز

❊ بيت ❊

(كى بچوكان هوس بردن توان كوى مراد)
(پا درين ميدان نهى اول زسر بايد كذشت)

كليله ايتدى دولت بى ثبات وجاه بى بقا ايدن بوقدر درد و بلا ورنج وعنايه دكرمى وفى الجمله عقلى اولان كسنه عبادتخانهٔ رحمانى قويوب خدمت آستانهٔ سلطانه باش اكرمى دنياى غدار ودولت ناپايداره اعتنا واعتبار واعتقاد ايتمسك حاليا خلاب عذاب وكرداب عقابه كرفتار اولمز ايدك دون حقد وحسد برزين الكسك بوكون بر محنت وثمر نكبت حاصلن كورمز ايدك دمنه ايتدى راست سويلرسن بوزهرى بوشر بتده بن تعبيه ايتدم عاقبت انى ايچسم كرك و بو تخم بلايى زمين حالمه كندى الله اكدم ظاهر بودركه بنده آنى ايچسم كرك ❊ بيت ❊ دهقان سالخورده چه خوش كفت باپسر ❊ كاى نور چشم من بجز از كشته ندروى ❊ كيمك كه اكديكى زهر كيا و برز هلاهلدر آندن كل انكبين ونيشكر توقع ايتمك عناى باطلدر محققدركه رشتهٔ صلاح حال منقطع وامید فلاح احتمال ممتنعدر نه سر انكشت تدبير ايله كره تقدير منحل وه آينهٔ انديشهده چهرهٔ خلاص كورنمك محالدر تحقيق بيلدم وعين اليقين مشاهده قيلدمكه كوهر شاهوار دولت مخاطرهٔ دریاى محنته دكرز ايمش

❊ بيت ❊

(بس آسان مى نمود اول غم دريا ببوى سود)
(غلط كردم كه يك موجش دو صد كوهر نمى ارزد)

كليله ايتدى حاليا بو ورطهٔ تدميردن نه شرطهٔ تدبير ايله خلاص فكر ايدرسن ونجه نه ممردن راه نجاته ظفر ملاحظه ايلرسن دمنه ايتدى ❊ بيت ❊ در تنكناى عشق تو جستن ره خلاص ❊ مشكل بود كه رخنهٔ تدبير بسته اند ❊ اكثر بودركه كشتئ حيات كرداب هلاكده غرق

وكار بار بقا تار بوار فناده حرق اوله پس كركدركه زبون اولوب
ضعف قلب كوسترميم و بو بابده ممكن اولديغى قدر حيله ومكر وتدبير
وفكرى دريغ قيلمم بكا اصل خوف كلى سنك جهتكدندر كه مبادا
سن بنمله متهم اولهسن ومابينمزده اولان علاقهٔ اخوت سببيله ورطهٔ
محنته دوشهسن اكر عياذا بالله سكا تكليف ايدهلركه كيفيت حالى
بيلديكك كبى تعريف ايدهسن اول وقت بكا ايكى نوع بلا ومحنت
متوجه اولور اولا بوكه بنم جهتمدن سكا زحمت متطرق اولوب واسباب
حضورك خوشهٔ پروين كبى مجتمع ايكن بنات النعش وار متفرق اولور
ثانيا بوكه من بعد بكا اميد خلاص قالمز زيراكه سنك صدق كلامك
خاص وعام وكافهٔ انام ميانده روشن وهويدادر وسندن كه بناى افعال
واقوالك قواعد صدق وصيانت ودعائم دين وديانت اوزره مبتنيدر
كتمان شهادت احتمال محالدر بو تقديرجه بزم مابينمزده ملاقات يوم
مكافاته ميسر اولور ومصاحبت عرصهٔ عرصاتده وجود بولور كه كليله
اى دمنه ديديككك كبى واقعا بن عقابين عقابه صبر ايدوب شكنجه ايله
پنجه طوتمزم وحق صبرمجى كتم ايدوب خانهٔ خيانتى تعمير وديوار صدق
واستقامتى هدم ايدهمزم صورمدن دخى واقع حالى بنم مذهبمده اعلام
ايتمك لازمدر بو قنده قالديكه مناقشه ومصادره احتمالى اوله صلاح
بودركه كناهكه اعتراف ايدوب صادر اولان جرايمه اقرار ايدهسن
ونفسكى شرطهٔ توبه وانابته كرداب عذاب آخرتدن خلاص
قيلهسن كه عين اليقين معلومدركه بو قضيهده سنك سرانجامك هلاك
اولمسه كرك چون چنكال نكال دنيادن رها محالدر بارى كنديكى چنكل
عقاب عقبايه كرفتار ايتمه وچون خمخانهٔ فناده شراب تلخ
عذاب تجرع ايتمك مقرردر بارى دار الملك بقاده شورابهٔ عقابدن
چاشنى طاتمه دمنه ايتدى بو خصوصده تأمل ايدم انشاء الله تعالى خاطرمه
خطور ايدنى بقصور حضور موفور الحبوركه عرض ايدوب بو بابده

هرنه حیله که تمسك ایدم سنك اشارتكسز اتمم و بوموضعقدن خلاصده
هرنه طریقه که کیدم بر قدم اجازتكسز كتيم كليله مغموم ومهموم
دونوب کتدی وتف وتاب تب اندوهله محموم اولوب بالين ملالته باش
قويوب یاتدی اول کیجه صباحه دك تملل واضطراب ایدوب علی السحر
نقد جانی متقاضئ اجله روان ایتدی (ع) رفت وچندین آرزو باخاك
برد ❊ اما اول زمانده که کلیله ودمنه میانده بوقدر مباحثه ومحاوره
واقع اولدی سباعدن بریسی زندانده محبوس اولوب بر کوشه ده یاتوردی
جاری اولان ماجرایی نقیر وقطمیر ایشتدی ووقت فرصتده کرك اوله دیو
واقع اولان کلماتی بخاطر وخبط حفظ وضبط ایتدی (ع) هرسخن وقتی
وهر نکته زمانی دارد ❊ چون صباح اولدی شیرزرین چنك شاه
سیار کان بیشهٔ زمرد رنك آسماندن نمایان اولدی ودمنهٔ تیره روی وسیاه
نامهٔ شب چاه زندان خفاده متواری و پنهان اولدی ❊ بیت ❊
کورندی طرهٔ شبدن رخ روز ❊ جهانی اولدی آفاقك دلفروز ❊ بنه
مجلس مظالم قائم اولوب قضاة احضار اولندی ومادر شیر حدیث دمنه یی
اعاده ایدوب ایتدی ای جان مادر ظالملری ابقا مظلوملری قتلدن
بدترو بدکردارلره احسان نیکوکاره اساءته برابردر (شعر) ووضع الندی
فی موضع السیف بالعلی ❊ مضر کوضع السیف فی موضع الندی) ﴿ بیت ﴾
نکویی بابدان کردن چنانست ❊ که بدکردن بجای نیك مردان ❊
هرکسه که قادر اولوب برفاجری فجوردن زجر برظالمی ظلمدن حجر
ایلیه فسق وظلمده آنلر ایله شریك وعقاب عقباده آنلره مشارك اوله
(ومن اعان ظالما سلطه الله علیه) وعیدی آنك حقنده ظهوره کله

﴿ بیت ﴾

بدمکن ویار بدان هم مشو ❊ وزبدکس خوشدل وخرم مشو
شیر قضانه بیوردی تا دمنه نك قضیه سنی فصل اتمکده تعجیل ایدوب
خیانت ودیانتدن هرکونه ظاهر اولورسه علی التفصیل پایهٔ

سریر اعلایه عرض ایدهلر پس اشراف انام وقضاة وحکام وخواص وعوام اول مجمع خاص ومحفل عامده حاضر اولوب قاضی القضاة حضار مجلسه متوجه اولوب ایتدی ملك دمنهنك حالنی تفتیش وتجسسده واول متهم اولدیغی خصوصی تقریر وتفحصده حددن زیاده مبالغه ایدوب بیوردیکه تا بومهمك چهرهسی غبار شبههدن معرا اولمیه مهم آخره تعرض اولنمیه وآنك حقنده امضا اولنان حکمده لازمدرکه شرط عدالتی مرعی طوتوب جادهٔ انصافدن جانب اعتسافه میل وانحراف قیلنمیه پس هر بر یکره واجبدرکه بو بابده هرنیه واقف ایسه کز کنم ایتمیوب اظهار ایدهسز که بونك ضمننده اوچ کلی فائده مندرجدر اول بوکه حقه معین وظهیر اولوب لواء کلمهٔ صدقی اعلا ایتمك هم دین وشریعتده قدر تمامی وهم آیین مروتده حرمت مالاکلامی واردر ایکنجی بودرکه بناء ظلمی یقمق وخانهٔ ستمی یاقمق واهل تزویر وتلبیسی پایمال وارباب غدر وخیانتی کوشمال ایتمك موافق رضای خالق وملایم طباع اشراف خلایقدر اوچنجی اصحاب جور وفساد وارباب غدر وافساددن خلاص اولمغك نفعی کامل وفائدهسی کافهٔ انامه عام وشاملدر چون کلام آخر اولدی حاضر اولان جمله وحوش ساکت وخاموش اولوب هیچ برجانبدن جواب اکر خطا اکر صواب صادر وظاهر اولمدی زیرا که دمنهنك بوفعلنه جازم دکللرایدی کمان مجرد ایله بر کلامه اقدام ایدهمدیلرکه مبادا آنلرك قولیله بو حکم مرتبهٔ امضایه یتشه وشایدکه خلاف حق بر کلمه اهراق دم معصومه باعث اوله چون دمنه بو حالی مشاهده ایتدی باغ ارم کبی کوکلنی خرم طوتدی اماغمکینلر کبی یوزین درهم ایدوب ایتدی ای اکابر دین ودولت وای مشاهیر ملك وملت اکر اول اسناد اولنان تهمتدن ساحهٔ ذمتم بری اولمسه سزك بوسکو تکزاله کوکلم شاد وبوبابده واقع اولان سؤاله جوابده خاموش اولمکز ایله بوزق کوکلم اوی آباد اولیدی بنم بیکناه اولدیغمه بودالدرکه جمله کزك زبانی بوخصوصده لالدر امابجرم

برنافه دخی کورمش واشتمش دکل ایدی ﴿ بیت ﴾ فرشته خوپری روحور عشوه * نذر وآرایش وطاووس جلوه * اول سروآزاده بی کندونك برادر زاده سنه نامزد ایدوب آیین شاهانه وآذین خسروانه اوزره عقد نکاح وسور زفاف بیوروب ﴿ بیت ﴾ ماهه ایتدی آفتابی میهمان * زهره ایله مشتری قیلدی قران * اول ایکی اختر سعدك مقارنتندن صدف رحمده برکوهر شاهوار منعقد اولوب اول سرورفتار وشکر کفتار هنکام وضع حملده برعارضهٔ دشواره کرفتار اولدی ناچار معالجه ایچون اطبایه مراجعت ایدوب اول طبیب دانایی حرم پادشاهه دعوت ایتدیلر وعرض مرضی اکا عرض ایدوب برموجب (اذا الم بك المرض فالمعالجة فی المعاجلة) معالجه ده معاجله التماس ایتدیلر طبیب حاذق دخی مزاج مریضه موافق علاج تدبیر ایدوب ایتدی بو دایه بر دارو ایله دوا میسردر که اکا مهران دیرلر شویله که آندن بردانك مقداری سحق ایدوب حریردن کچوره لر وبراز مشك تبتی وعود قماری ایله خلط ایدوب قینادهلر شربت ایدوب ایچوره لر فی الحال مرض مزبور آندن زائل اولوب شفای کلی حاصل اوله بودار وا کرچه که قلیل الوجود در اما شربتخانهٔ همایونده بالفعل موجود در نقرهٔ خامدن برظرف ایچره تعبیه اولنمش واکا زرخالصدن برقفل اورلمشدر لیکن بکا ضعف بصر سببیله انی بوله بیلمك میسر دکلدر * اول زمانده طبیب نادان دخی آنده حاضر ایدی ایتدی اول دارونك اسمی ورسمی ووصفی وظرفی فقیره معلوم واول اخلاطك ترکیب وترتیبنده حقیرك نظیری معدومدر پس برموجب فرمان شاهی شربتخانه یه واروب حقهٔ مزبوره یی صفت مذکوره اوزره تفحص قیلدی چون اول وضع اوزره حقه لر متعدد ایدی داروی مذکوری تمییزده عاجز قالدی وتشخیص ایتمکدن اول حقه لرك برینی الدی اتفاق اول مهران دیدکاری دارو دکلدی بلکه برمقدار زهر

هلاهل ایدیکه شاید مهم اوله دیو اول ظرفده محفوظ ایدی حقه بی آچوب ایچنده اولان زهری سائر اخلاطله خلط ایدوب وصف مذکور اوزره شربت ایدوب مریض مز بوره ویردی مریض چون اول زهر تلخی نوش ایتدی جان شیرین‌دن ال یو یوب تماشای عالمدن کوز یوموب غوغای جهانی فراموش ایتدی

﴿ بیت ﴾

(کوز ین یومدی تماشای جهاندن)

(فراغت بولدی غوغای زماندن)

ملك اول حالی مشاهده ایدیجك سوز فراق آتش تأثیردن شعلهٔ آهی فلك اثیره یتشدیروب بیوردیکه تاقیهٔ شربتی اول طبیب نادانه ایچور دیلر آنکدنخی خرمن حیاتن کو یندیروب ❊ چراغ روحنی سو یندیروب منزل وجودین وادیٔ عدمه کوچوردیلر

﴿ بیت ﴾

(نیکو مثلیست این که هر کو بد کرد)

(بدباد کری نکر دهم باخود کرد)

بو مثلی کتوردم تا بیله لر که هر بزر عمل که زمین جهل اوزره زرع اولنه بزمراد و بر میسر و تیر قضا که کمان مجرددن کشاد بوله هدف صوابه ایر میسر در حضار مجلسدن بریسی ایتدی ای دمنه سنك خبث طینتك خواصه واضح ولوث سیرتك عوامه ظاهر وسقامت طبع واعوجاج مزاجکه شکل وقیافتك برهان باهر در قاضی القضاة ایتدی بو مجلی تفصیل لابد و بو دعوایه اقامت دلیل لازمدر که بلا بینه کلام بیفروغ ودعوای مجردك اکثری در وغدر اول کسنه ایتدی علمای فراست شعار وحکمای حکمت اشتهار بیور مشلردر که هر شخصك که قامتی قصیر وعین یمناسی عین یسراسندن صغیر اولوب کوز لرنده حرکت واختلاج دائم و بورننه اعوجاج وانحراف لازم اوله وکوزلری

ایچر وکبره والی طشره چیقه ومتصل تقلیب حدقه ایدوب همواره اشاغه بقه البته آنك ذات نامبارکی مجمع فساد ومکر ومنبع حیله وغدر اولمق مقرر در علامات مزبوره بتمامها بونده موجود وامارات رشد وخیر ناصیهٔ حالنده مفقود در دمنه ایتدی احکام الهیده امکان میل ومداهنت متعذر واول حضرتك افعالنده کمان سهو وغفلت وخطا وذات محالدر ﴿ بیت ﴾ غلط وسهو برمن وتور واست * برجهان آفرین غلط نرواست * بو دیدیککك علایم دلیل حق وبرهان صدق اولمق میسر اولسه وانکله صدقی کذبدن وصوابی خطادن فرق ایدوب وحق باطلدن تمیز ایتمك متصور اولسه خلق عالم اظهار حقده شاهد وبینه محتاج اولمزلر ایدی قضاة دخی مرافعه ومحاکمدن آسوده اولوب غوغای خصما ایله باش لرین اغرتمزلر ایدی بوندن غیری لازم کلورکه هیچ برنیکوکار ثنا ومدحه لایق وبدکردار قدح ومذمته مستحق اولمیه زیرا معلومدرکه اول مخلوق که بو علامتلردن حین آفرینشده آنك صفحات فطرتنده مرقومدر بو علامتك اوازمنی کندودن دفعه قدرت نهاد خلقتنده معدومدر پس بو معامله که سن یورورسن لازم کلورکه اصحاب خیر وحسنات ثوابله مجازات وارباب شر وسیاست عقابله مکافات اولمق صفحات احکام شرع وعدلدن محو اوله وبو خیانتکه نعوذ بالله بکا تهمت اولنور بو علامتلر مقتضاسی اولوب دفعی حیز امکانده اولمسه آنك سببیله بکا مناقشه وعتاب اولمق کرك دکل که مصادره وعقاب اوله

﴿ بیت ﴾

(مکن در ین چنم سرزنش بخود رویی)
(چنانکه پرورشم میدهند میرویم)

پس بن سنك فتواکه بو بلادن قورتلدم * وبو مقدمات موجبجه بو ورطه‌دن خلاص اولدم جهالتکه برهان باهر وحماقتکه دلیل

ظاهردر وكفايت ايترمى كه بو اصل افاضل بيننده كه هر برى مجمع فضائلدر وبونجلين اماثل مجلسنده كه هر برى عقل كامل ورأى شامل ايله ميان حق وباطلى سيف صارم كبى قاطع وفاصلدر دعواى دروغ وكلام بى فروغ وقول بى حجت ومدعاى بى بينه يه جرأت ايتمكله غايت جهل وغوايت حق وغباوتك اظهار ايلدك ﴿ بيت ﴾ پير خرد از طرح سخنزنئ تو ٭ دانست كه تا كجاست نادانئ تو ٭ چون دمنه كلامنه بو وجهله آب وتاب ويروب كلام خصمه بو نسق اوزره جواب ويردى حضار مجلسك هر برى صموت كالحوت درج دهانلرينه مهر سكوت اوروب مقابله ده بر حرف كلامه اقدام ايده مديلر قضاة بنه دفع مجلس ايدوب امر ايتديلر تا دمنه يى قيد وبند ايله زندانه ايلتديلر وماجرانى نقير وقطمير حضرت شيره تقرير ايتديلر ﴿ بيت ﴾ ايلتوب دمنه يى زندان ايچنه ٭ قوديلر كلبهٔ احزان ايچنه ٭ چون دمنه زندانه كيردى كليله نك بر دوستى وار ايدى اكا روزبه ديرلر ايدى زندان اوكندن كچوب كيدركن اتفاق دمنه نك كوزى كوزبنه راست كلدى حضورينه دعوت ايدوب ايتدى اى يار عزيز خيلى زماندركه احوال كليله دن خبر داردكلزاميد وار ايدك كه ايام محنتده احيانا بزى كوريدى وبو بدحال ومنكسر البالك پريشان خاطرين صوريدى ﴿ بيت ﴾ يار محنت دمنده يار كرك ٭ غصه وقتنده غمكسار كرك ٭ سن آندن نه خبر بيلورسن وكلدبكن نه وجهله توجيه ايدوب اهمالنه نه طريقله اعتذار قيلورسن روزبه چون كليله نامن ايشتدى درون دلدن بر آه جانكاه ايتدى وفوارهٔ ديدهٔ كريانندن سيلاب اشكى روان ايدوب ايتدى

﴿ بيت ﴾

(دل بشد از دست دوست را بچه جويم)
(نطق فرو بسته حال را بكه كويم)

دمنه روز بروز بهلك طبطاب اضطرابندن پر التهاب اولوب كيفيت حالن وسبب ملال وانفعالن صور بجق روز به ايتدى * رباعى * جانهاى مابسوخت زهجران همدمى * مجروح سينه ايم ندارىم مرهمى * چون شمع سوخت رشتهٔ جانم زتاب دل * وز سوزسينه مى نتوانم زدن دمى * اى دمنه اول يار كرامى سر منزل فنادن دار الملك بقايه رحلت ايتدى وقلوب اخوان ويارانه داغ هجران اوروب كتدى ﴿ بيت ﴾ اى همنفسان آه كه بى يار بماندم * در دست غم هجر كرفتار بماندم * دمنه چون كايله نك وفاتى خبرين ايشتدى بيهوش اولوب كنديدن كتدى نيجه زمان مدهوش اولدقدنصكره عقلى باشنه كلوب بحر كبى جوش وابر كبى خروش ايتدى وقطرات حسرات ومجاجات عبراتى (كتواتر الدر من الضرع * وتعاقب الوبل على الزرع) چهرەسنه روان ايدوب سوزونياز ونالهٔ جانكدازله بو نوحه يه اغاز ايدوب ايتدى ﴿ بيت ﴾ دردا كه بيخ كابن شادى بريده كشت * وا حسرتا كه شاخ طرب بارور نماند * اى دل فغان برار كه آرام جان برفت * اى ديده خون ببار كه نور بصر نماند * دمنه چون جزع وزارى وفزع سوزكوارى مرتبهٔ افراطه يتشدردى روز به پند ونصيحته وتسليه وتعزيته باشليوب ايتدى اى دمنه معلومك دكلميدر كه موقع ديوان ازل افراد آفريدەدن هرذاتك منشور حياتن طغراى اجل ايله مرقوم قيلمشدر ونقاش صور كائنات نقش ثباتى صفحات ممكناته (كل شئ هالك الا وجهه) حكميله سلك شهوده چكمشدر استاد كار خانهٔ قدم هر احدك قباى بقاسن طراز عدم ايله مطرز ايتمشدر معمار معمورهٔ جهان هرموجودك بنيان وجودين اساس فنا اوزره بنا اورمشدر ﴿ بيت ﴾ تا فلاك معمار اين معموره شد بى خار غم * يك كل شادى بباغ زندكانى كس نيافت * كلستان عمررا در مرغزار روزكار * نو بهارى خالى از باد خزانى كس نيافت * بو بر شربتدركه قوموزه ايچمك لازم و بر بار محنتدركه جمله مزه چكمك

واجبدر بوزخمه صبردن غیریله مرهم ممتنع و بو داء عضاله داروی تحملدن غیریله دوا محالدر ❊ بيت ❊ صبوری ضرور یست کین درد درا ❊ بغیراز صبوری دوایی نباشد ❊ دمنه بو کلماتله فی الجمله متنصح ومتسلی اولوب ایتدی ای روزبه بو مادهده نقدر که جزع وفزع ایدم وفریادی مرتبۀ افراطه یتشدرم هنوزحق ادای واجبده مقصرمکه کلیله بنم مشفق یارم وناصح برادرم ایدی جمیع حوادثده اکا پناه ایدردم ومهمات روزکارده آنك رأی وتدبیر ونصیحت دلپذیریله استظهار ایدردم دل هشیاری برخزینه ایدیکه هرنه نقد اسرار که انده ودیعت قونله دست دزد روزکار عیار اکا وصول بولمزوجاسوس زمان چندانکه آنك پیرامننده دوران قیلهشمه سنه مطلع اولمز ایدی دریغ هزار دریغ که اول یار مهربان سایۀ شفقتن بندن دور ایتدی وحیف هزار حیف که زندانخانۀ دنیاده بی رفیق وهمدم وبی انیس ومحرم بنی قودی کتدی ❊ بیت ❊ با که کویم راز دل چون محرم رازم نماند ❊ چاره سازی چون کنم چون یاردمسازم نماند ❊ من بعد بکا نعمت حیاتدن نه لذت وچاشنئ زندکانیدن نه حلاوت میسر در اکر بو هنکامده افهام عوام انامکه (اولئك کالانعام) مفهومی آنلرك حسب حالیدر بعض خیالات واوهام خطور ایتمك احتمالی اولمسه همانذم کندمی تیغ غم وتیر المله اولدرردم وتهالك رنجندن وبی کسلك دردندن قورتیلوردم زیراکه بوورطۀ محنتده که بن کرفتار اولدم بر یار صافی نیت وصادق عقیدتك شرطۀ مظاهرت ورهبر معاونتی اولمینجه کنار خلاص کورمك محال وساحل نجاته ایرمك نه احتمالدر

❊ بیت ❊

(این دم که از کوی امید آواره می باید شدن)

(چون چاره رفت ازدست من بیچاره می باید شدن)

روزبه ایتدی ای دمنه اکرکلیله نك شمع بقاسی بادفنایله مردهوکلبرك

حیاتی هوای هاویهٔ مرکله پژمرده اولدیسه بحمد الله که سائر یارانك نهال اختصاصی تازه وسرسبزدر ﴿ بیت ﴾ غم مخور کرزین چمن شاخ کلی پژمرده شد ❋ روی نسرین تازه است وجعد سنبل تابدار ❋ دمنه ایتدی راست سویلرسن بشاء ذات شریفکله هرخلالك تدارکی میسر ووجود بنیهٔ لطیفك ایله هرذلالك تلافیسی مقرر در من بعد کلیله کبی بنی صادق یارك ومشفق برادرك بیل اطف ایدوب سنده بنی خدمت اخوته قبول قیل روزبه نشاط تمام وانبساط مالا کلام ایله قدم خدمت اوزره قیام ایدوب ایتدی بنی بوهمتله رهین منت ایدوب لواء قدرمی ذروهٔ رفعته یتشدردك بیلزم که بودل وفادارم بو عنایتك عذرنك عهده سندن نیجه کله بیله و بنم زبان ثنا کسترم بونعمتك شکری ایله نیجه شکربار اوله پس بری بریله مصافحه ایدوب خلوص نیت وصفای طویتله صفحهٔ عهد وصداقتی تجدید وپیمان ایمان ایله قواعد عقد اخوتی تأکید وتشیید ایتدیلر بعده دمنه ایتدی فلان موضعده کلیله ایله بردفینه مز واردر که اکر طلب کنجه قدم رنجه بیوروب انی بوله سن امیددرکه دنیاده سعیك مشکور وعقباده مثاب ومأجور اوله سن روزبه دمنه یه نشان ویردیکی مقامه واروب دفینه یی بولوب کتوردی دمنه کندو حصه سن افراز ایدوب کلیله نك حصه سن روزبه ویردی والتماس ایتدیکه هربارکه بارکاه شیره واروب اول درکاهده اسرار واخبار دن هرندن خبردار اولورسه انی اکاه ایده روزبه دمنه نك مأمولنی قبوله مجهودنی مبذول قیلوب تادمنه نك وفاتی زماننه دك شرط معهودی مرعی وعهد مشروطی مقبول طوتدی ﴿ ع ﴾ شرطست که شرط را بپایان ببرند ❋ برکون علی السحر مادرشیرکاوب پسرندن مجلس کذشته دن خبرصوردی شیردخی صورت قضیه یی اول وجهله که قضاه عرصهٔ عرضه یتشدرمشلر ایدی حسن تقریر ایله آیینهٔ ضمیرمادرنه تصویر

ایتدی مادر شیر دمنه نك هر سؤالنه صورت صوابده جوابندن وكلماتنك اب وتابنه شيرك انجذابندن حباب وارسيلاب اضطرابه وشرر مثال آتش التهابه دوشوب ایتدی ❊ اكر بو بابده كلام راسته اقدام ايدم سخن درست درشت اولديغی اجلدن بحكم (الحق مر) كام رای ملك ارای ملكه تلخ كلسه كرك واكر اهمال واغماضه رخصت ويرم جانب شفقت وحفاوت مادرانه مهمل ونامرعی قالسه كرك شير ايتدی قرع ابواب منا صحتده ميل ومحابا وستر ومدارايه رخصت يوقدرسنك كلام نصيحت انجامك بی شبهه شائبهٔ تهمت ومظنهٔ ضنندن دور وكلام ناصح مشفق درست اولديغی جهتدن هرنه قدر درشت اولورسه معذور در مادر شير ايتدی حال بو منوال اوزره اولمجق كه ملك كذبی صدقدن و باطلی حقدن فرق ايتميه وكندويه خيری شردن ونفعی ضردن تميز قيليه دمنه فرصت بولوب فتنه لر پيدا قيله كه افهام ثاقبه انك تداركندن قاصر وآرای صائبه انك تلافيسندن عاجز قاله شير ايتدی مادر مهربا نمدن ديلرمكه بوكون بونده حاضر واحوال دمنه يه عين دقت ايله ناظر اوله كه شايد مهم دمنه آنك حضورنده فيصل بوله پس فرمان شير بونك اوزرينه جاری اولديكه رسم سابق اوزره حكام ينه جمع اوله لر ومجمع عامده دمنه نك تفتيشی امرنده اهتمام قيله لر و برموجب فرمان اشراف واعيان واكابر وار كان ديوان شيرده مجتمع اولوب قضاة همان فصل روز سابق مكرر قيلوب حضار مجلسدن دمنه حقنده شهادت طلب ايتديلر هيچ كسنه آنك يانده بركلمه سويلدی وخيروشردن برنكته درميان ايلمدی قاضی القضاة دمنه يه متوجه اولوب ايتدی اكرچه كه حاضرلرك ظاهر حالی سنك استقامتكه دالدر اما باطنا جمله سی خيانتكه متفق المقالدر بو حاله سكا بو طائفه ميانده احتمال زندكانی تصوری محالدر حالا سنك صلاح حال ومآلكه اليق واوفق بودركه كناهه اقرار

وجرمکه اعتراف ایدوب شرطهٔ توبه وانابتله نفسکی ورطهٔ عقوبت آخرتدن خلاص قیله سن وسکا مرکدن اخدی ‌لراحتین حاصل اولوب ایکی مرادك بر یسنه واصل اوله سن یابودرکه خلقی محنت شرکدن خلاص قیله سن یابودرکه سن بو زندان محنتدن خلاص بوله سن

﴿ بیت ﴾

(زبرکان کویند کاندر مرك نوعی راحتست)

(وز بیسان این سخن بر خلق منت می نهند)

کفته اند آنکس که میرد ازدو بیرون نیست حال * یابدی باشد که خلق ازجورا وکمتر جهند * یاکم ازاری نکو خلق که اهل روزکار * مهر او وورزند اورا در دل خود جادهندن * کر نکو کارست از ین زندان محنت وارهند * ور بداندیشست خلق ازمحنت اووارهند * بوندن غیری ای دمنه شو یله کناهکه اعترافی جائز کوره سن ایکی فضیلت عظمایه دخی فائز اوله سن اولا عقاب عقبی خوفندن عذاب دنیایه رضا ویروب دار بقا وسرای صفایی فنای فنا وفضای عنا اوزره ترجیح ایدرسن ثانیا حسن تقریر واطف تعبیرده بلاغتك وزبان آورلك وسخنکسترلکده براعتك کون کبی ظاهر ایکن وهر سؤاله بینظیر جوابلرك حاضرونکته دلپذیر اعتذارره قدرت نامدایله قادر ایکن جانب اعتسافدن جناب انصافه میل ایدوب طوعالار ضاء کناهکه اعتراف ایتمکله سنك فضل جلادت وشهامتك وفرط صلابت وصرامتك بین الانام علی مرور الشهور والاعوام اشتهار تمام بولوب بوروزکار غدار ناپایدارده کردار نیك وذکر جمیل یادکار قور کیدرسن ای دمنه ار باب عقل صحیح قتنده بو نکته مکشوف وواضحدر که نیکنامله ممات هزار بار بد نامله حیاتدن مرغوب وراجحدر

(بیت)

﴿ بيت ﴾

(مردن کس بنيك فرجامی ❊ بهتر از زندکی بدنامی)

دمنه ايتدی سجاده نشينان محراب شريعت كمان كمان ايله تير قضايی
هدف مضايه كشاد و يرمشلردر (وان بعض الظن اثم) مضمونندن
تغافل ايدوب بی حجت ظاهره و بی بينت باهره بر حكمی نفاذه يتشد يرمشلردر
فرض ايده لم كه سزه رمد غرض رؤيت حق صريحدن مانع اولوب
جمله كز قلبنده بنم حقمده سوء ظن واقع اوله بن كندو حالمی بيلورم
وعين يقين ايله براءت ساحت ذمتم معاينه قيلورم كشی كندونك بنيان
جزم و يقينك آخرك مبنی وهم وتخمينله هدم ايتمك نه قاعدهٔ شرع
قويمه موافق ونه ضابطهٔ طبع مستقيمه مطابقدر. باوجود كه سز بنم
خيانتمه ظن غالب دعوا ايدركن بنص قاطع قتلمی روا كورمز سز بن
صدق واستقامتمه جزم و يقينم وار ايكن كندو هلاكمه نيجه سعی
ايدوب قتلمه نيجه راضی اوليم وان سلم كه اولم عندالله نه تأويل ايله
معذور اولوب (ولا تلقوا بايديكم الی التهلكة) خطابنه نه طريق ايله
جواب و يرم عين اليقين بيلورمكه هيچ بر نفسك بنم ذمتمده اول قدر
حقی يوقدر كه بنم ذاتمك بنم اوستمده واردر پس اول فعلی كه غيريلر
حقنده جائز كورميم ومذهب مروتده اكا رخصت بوليم كندو بابمده
نيجه روا كورم ﴿ بيت ﴾ من اكر خويش را نمی شايم ❊ ديكرانرا
چسان بكار آيم ٭ ای قاضی بو سوزدن فارغ اول كه اكر نصيحت ايسه
بوندن اولی واجب واكر نصيحت دكل ايسه قضاته غير مناسبدر زيراكه
هر حاكمكه فصل خصومانده هر كلمه سی نص قاطع و سيف صارم
مثابه سنده اوله كلامنده هزل ولغودن اجتناب واجبدر و خطا وسهودن
احتراز لازم بوجبدر كه حضرت قاضی شمدی يه دك عدالت ايله موصوف
واستقامتله مشهور ومعروف ايدی غالبا بنم شأمت بخت ونحوست طالعم
مقتضاسيدر كه بو واقعه ده جانب احتياطدن مائل وكندونك ظنی

وسائر ارکانك کلماتیله عامل اولوب دیدهٔ انصاف واستقامتی علت انحراف ومقالاتله باطل اولمشدر ﴿ بیت ﴾ طرب سرای دل هرکس از تو معمورست * چراغم دل امید وار من باشی * کلی چو تو نشکفتست در بهار جهان * روا بود که همه خار خار من باشی * قضاة محکمهٔ دانشوریکه قبالهٔ فضل کستری وهنر پروری انلرك توقیع احکام با احکامیله مسجلدر بو مسئله‌ده بو وجهله فتوی بیوررلر که هرنقدر شهادت که سکهٔ یقین ایله آرایش بولمیه دار الضرب اعتبارده تمام عیار واقع اولمیه وهرکسه که معرفتی اولمدیغی قضیه‌ده شهادت ایلیه اکا اول قضا یتشه که اول باز داره یتشدی قضاة استفسار ایتدیلر که نیجه اولمشدر اول * حکایت * دمنه ایتدی روایت ایدرلر که بر مرزبان وار ایدی شرف ذاتله معروف وکرم صفات ایله موصوف ایدی

﴿ بیت ﴾

(با ادب جانفزا باسخن دلپذیر * باخرد بیکران باهنر بیشمار)

بو مرزبانك بر خاتونی وار ایدیکه حسن ولطافتده آفت جان ولطف ملاحتده فتنهٔ جهان ایدی لبی آب حیات کبی نوشین دهنی شربت نبات کبی شیرین دیده‌سی چشم نرکس کبی پر خواب * طره‌سی جعد سنبل کبی پرتاب * بیت * یوزی صان آتش ایدی عارضی آب * فروزان ایدی کویا ماه ومهتاب * جمال حسن ودلربالغله کمال زهد وپارسالغی جمع ایتمش ورخسار فتنه انکیزنك خال عفت وپرهیزله آراسته قیلمش ایدی

﴿ مثنوی ﴾

(قرارمش دکلدی پایه‌سینه * کونش دوشمش دکلدی سایه‌سینه)

صویه عرض ایتمز ایدی کندورینی * که عکس چشمی کورمایه یوزینی * یوزین کوردیو چشم ستاره * کیجه‌یله ماهه ایتمزدی نظاره * بو مرزبانك بلخی نژاد برغلام بدنهادی وار ایدی بغایت ناپاك

وز باده نا حفاظ و بی باك نه مردم دیده‌سن اول حرمزاده نظر حرامدن
منع ایدر ایدی ونه آیینهٔ سینه‌سن اول بدنهاد ژنكار فسق وفساددن پاك
طوتر ایدی غلام مزبور مرزبان مذكورك خدمتنده صید جوارح طیوره
نامزد اولوب بازدارلق منصبنه معین اولمش ایدی بر كون بو غلامك
نذر ونظری اول كبك خرامك حسن تهبارینه‌ر بوده اولوب مرغ دلی اول
مستورنك عشق دامنه كرفتار اولدی ✻ بیت ✻ باز این دل غمدیده
بدام تو در افتاد ✻ بس مرغ همایون كه بتیر نظر افتاد) غلامك شهباز
قلبی اول همای آشیانهٔ عصمتك عشق هواسنده شو یله پرواز كلدیكه
هر بار كه دعوت بفتره‌سن صالدی كلدی وهرچند كه ساعد عفته
كتورمك دیلدی كتوره‌مدی ضروری حلقهٔ مواصلتی دپردی و باب
مصاحبتی فتحه قصد ایتدی بازدار هر بار كه افسون وفسانه‌یی پركار
ایدوب عزیمت تدبیر ایله اول پری‌یی دائرهٔ تسخیره دعوت ایتدی مفید
اولمدی وهرچند كه اول مرغ همایونك صیدی هواسیله بازحیله‌یی
پروازه كتوردی شكار وصال نكاره مجال بولمدی ✻ بیت ✻ برواین
دام برمرغ دكرنه ✻ كه عنقارا بلندست آشیانه ✻ چون طمع خامدن یأس
تمام كلدی ونوید وصال محالدن ناامید اولدی خبث طینتی وكثافت
طبیعتی مقتضاسنجه عرق شرتی حركته كلوب قصد ایلدیكه آنك حقنده
تیر غدری دركمان ایدوب فضیحتی بابنده كرمكری برمیان ایده پس
برصیاددن ایكی طوطی آلوب زبان بلخی ایله بریسنه بو الفاظی اوكرتدیكه
بن كدبانو یله دربانی همپهلو كوردم بریسنه دخی بو كلماتی تعلیم
ایتدیكه بنده كوردم غیرتمدن هلاك اولدم برقاچ كون اول ابترلره درس
ایدوب اول لایفهملره بو ایكی كلمه‌یی ازبر ایتدردی بر كون مرزبان بزم
شراب آراسته ایدوب مجلس عشرتده اوتورمش ایدی بازدار كلوب
هدیه رسمنده طوطیلری كتوردی طوطیان شیرین كفتار شكرافشانلغه
آغاز ایدوب همان اول ایكی كلمه‌یی برحكم عادت تكرار ایلدیلر

مرزبان زبان بلخی‌یی بیلمز ایدی اما آنلرك لطافت آواز وتناسب الفاظیله استلذاذ ایدوب ونغمات دلاویز وترنمات عشرت انگیزلریله مستأنس اولوب طوطیلری حرمنه کوندردی وخاتوننه سپارش ایتدیکه آنلره تیمار ایده وآنلرك تعهد حالنه مقید اولوب کوروب کوزه‌ده بیچاره خاتون زبان بلخی‌یی بیلیوب روز وشب آنلری پرورشه واول دوست روی ودشمن خویلری نوازشه مشغول اولدی

﴿ بیت ﴾

(نفس را پروردم وآخر شدم رسوای ازو)
(من چه دانستم که خصم خویش را میپرورم)

القصه مرزبان طوطیلره شویله مائل ومهربان اولدیکه برآن آنلرك دلپذیر آوازین وبینظیر الحانن ایشتمیه‌نه عزم بزم شراب ونه میل آرام وخواب قبلور ایدی وبردم انلرك صورت خوب وهیئت مرغوبن تماشا ایتمسه وتکلم دلکش وترنم فرحبخشن ایشتمسه‌نه آیینهٔ عشرتده صورت لذت کورور ونه شراب صحبتده کیفیت راحت بولور ایدی برزماندنصکره اتفاق بلخیلردن برطائفه خانهٔ مرزبانه مهمان اولدیلر مرزبان میزبان دخی مهمانلر ایچون برمجلس خاص اختیار ایدوب طوطیلری دخی انده احضار ایتدی انلر دخی ترنم طریقی ایله اول ایکی کلمه‌یی که غلام بلخیدن تعلم ایتمشلر ایدی تکلمه آغاز ایتدیلر مهمانلر والفاظی استماع ایدیجك متحیر اولوب بر برینه باقشدیلر اخر حجابلرندن باشلرین اشاغه ایدوب اول حالی استغراب ایدشدیلر مرزبان کوردیکه یارانك آتش نشاطی سوندی وانشراح وانبساطی آسیاب بی آبه دوندی انقلاب حاله وفرحدن ترحه انتقاله باعث نه‌دوکن صوردی مهمانلر هر بار که زبان اعتذاری پرکار ایدوب حصار انکاره تحصن ایتدیلر کارکر اولمدی ومرزبانك آیینهٔ خاطری غبار تشویش وزنکار دغدغه‌دن جلا بولمدی آخر انلردن بریکه ظهار حقده جری وواقع حالی تکلمده

میل و محسابادن بری ایدی ایتدی ای امیر کبیر مکرکه بو طوطیلرك مفهوم کلامی معلوم ضمیر منیر دکلدر مرزبان ایتدی بلی (بیت) من ندیدم شبی سلیمان را * چه شناسم زبان مرغان را * بز بونلرك معناسی کلامن بیلمز ز اما نغمهٔ دلاویز و زمزمهٔ شورانکیز لرندن زیاده تلذذ ایدرز سز اکر مضمون کلاملرین بیله سز امید واریز که بزی دخی اعلام ایله مقتضی المرام ایده سز انلر دخی حق تعبیر ایله طوطیلرك فحوای کلامن مرزبانه تقریر ایتدیلر مرزبان چون اهل بلخدن بوجوابی ایشتدی بزم سروری تلخ و بدر حضوری سلخ اولوب ایتدی ای عزیزلر معذور بیورك كه بو خبر شمدی یه دك بزه واصل اولمدی حالیا چون حقیقت حاله وقوف حاصل اولدی دخی عذر و بهانه یه مجال قالمدی بزم آیینمزده رسم دکلدر که اول خانه ده که برعورتدن فعل حرام صدور بوله آنده اقامت جائز اولوب اول مقامده خورد وخواب و اکل طعام وشرب شراب حلال اوله بوکفت وکوی اشناسنده غلام بازدار آواز بلند ایله ایتدی ای خواجهٔ بزرکوار بو خبرك حقیقتنه بنده مطلع و اول کافر نعمتك حقنده طوطیلرك مضمون کلاملری مطابق الواقعدر

﴿ مثنوی ﴾

(مکر بر کون بو زی آیینی دربان)

(کوروب اولدی قشی یاینــه قربان)

قالوب زانی کمندنده کرفتار) بو بی سرو پنه اولمشدر هوادار) کوروب سنبلارین آشفته اولدی * دماغی دود سودا ایله طولدی * چون ایردی عاقبت روز وصاله * ایرشدردی وصالی اتصاله * مرزبان همانّدم مجلسدن طوروب عورتنك قتلنه فرمان ایتدی خاتون دخی اکا رسول کوندروب ایتدیکه ای قهرمان کامران ﴿ بیت ﴾ کر زوا کورسك هلاك وکرسز اکورسك امان * تیغ فرمانك مضاده نص قاطعدر همان * امابو امرده تأنی تأمل واجب و تعجیل وشتـاب غیر مناسبدر (ع)

مشتاب بقتل من که دردست توام ❊ ارباب شرع وملت اصحاب علم وحکمت جمیع افعالده عموماوسفك دماده خصوصا تأنی وتحری بی واجب کورمشلردرکه اکرقتله استحقاقی اوله فرصت باقیدر اکرعیاذابالله رسبیل تعجیل بر بیکناهك قبالهٔ قتلی تسجیل اولنـه بعدەنه سیف حیف ونه تیغ دریغ زره ندامتـده تأثیر قیلوب ونه انامل تدارك سرانکشـت تدبیرایله کره ملامت انحلالپـذیر اولور

﴿ بیت ﴾

(بی تأمل مکوش در آزار ❊ تاپشیمان نکردی آخر کار)

مرزبان عورتی اول حوالی یه دعوت ایدوب پرده التندن صورت حالی بومنوال اوزره بیـان ایتدیکه ای شوربخت طیور جنسی انسان نوعندن دکلدر که آنلرك کلامی غرض آمیز اولمق احتمـالی اوله آنلر آینه کبی هرنه معـاینه ایدرلرسـه آنی حکایت ایدرلر بازدار دخی آنلرك نعاسنه موافق شهـادت ایدر بو اول مقوله کار دکلدر که زبان آورلکله آندن اعتذار میسر اوله (ع) کرکنـاه اینسـت نتوان کرد اسـتغفار ازو) خاتون ایتدی ای امیر لطف ایله بوامری تفتیش وتنقیرده تقصیری روا بیورمه که موجب تأسـف وحسرت تلهفدر امابعد التحقیق شـویله که قتله فی الجمله استحقـاقم اوله نه محل تردد درونه مقـام توقف ﴿ ع ﴾ بندن غرضك جان ایسـه جانانه تکلف ❊ مرزبان ایتـدی بومهمی تحقیق نه طریق ایله میسردر خاتون ایتـدی بلخیـلردن اسـتفسار اولنسـون که بوطوطیلر لغت بلخیـدن کلمات معهوده دن غیری کلامه قادرلرمیـدرشـویله که بو ایکی کلمه دن غیریدن عاجز اوله لر محقق اولورکه اول ناحفـاظ بیدین مرادی بنـدن حاصـل اولیوب غرض فاسـدینه واصل اولمدیغی اجلدن انلره بوکلماتی تلقین ایتشـدر واکر اول لغتده بوکلماتدن غیری کلامه قادر اوله لر بو بیچـاره نك قانی سـکا حـلال وشراب زندکانی بکا حرام اولسـون مرزبان چون خاتوندن

(بوکلماتی)

بو كلماتی ایشتدی حقیقت حالی تفحصده شرط احتیاطی مرتبهٔ افراطه یتشدردی ومهمانلره منت ایتدی تا برهفته انده اقامت ایدوب كتدیلر واول قدر زمانده چندانكه سعی ایتدیلر طوطیلرك زباننده بو ایكی كلمه‌دن غیری برحرف استماع ایتدیلر چون مقرر اولدیكه عورت اول تهمتدن مبرا وبازدارك آنك حقنده شهادتی محض افترادر بیوردیكه بازداری كتورك بازدار الندبازوداننده نیاز تعجیل تمامله كلدی مكر تشریف وانعام احتمالن و یردی خاتون ایتدی ای كمان كبی اكری تیر كبی طوغری سویله كوردكمی كه بن محراب رضای الهیدن یوزدوندردم وعنان نفسی هوای معاصی ومناهی النه ویردم

﴿ بیت ﴾

(هو اغوالینه اویدم یولدن آزدم)

(وفاسر نامه‌سینی اكری یازدم)

ایتدی بلی كندی كوزمله كراتله كوردم چون بو كلامی تمام ایتدی فی‌الحال الندہ اولان بازتیز چنكال صچرایوب منقار خونخوار یله چشم جهانبینن چیقاردی خاتون ایتدی ای بیشرم لاجرم كورمدیكنی كوردم دینك سزاسی بودر كه كوردك ❊ وجزاء سیئة سیئة مثلها ﴿ بیت ﴾ بركنده به آن چشم كه بدبین باشد ❊ بدبین همه جادر خور نفرین باشد) بعده فرمان مرزبان بونك اوزرینه جاری اولدیكه بازدار غداری بردار ایدوب عبر تمسای جهان ایتدیلر بو مثلی كتوردم تامعلوم اوله كه بركسنه بیلدیكی نسنه ایله تهمته جرأت وكورمدیكی نسنه یه علی‌العمیا شهادت موجب خجالت دنیا وفضاحت آخرتدر ❊ چون دمنه كلامك تمام ایتدی كلتن علی التفصیل تسجیل ایدوب صورت حالی علی ماهو الواقع حضرت شیره اعلام ایتدیلر ❊ مادر شیر آنده متوقف ایدی كیفیت حاله واقف اولیجق ایتدی ای پسر بودكاواهتمامك ثمره‌سی همسان بو اولدیكه بو ملعون بدكمان اولدی مقرردر كه بعد الیوم

آنك حيله ومكرى زوال ملك وهلاك ملكه مقصور اولسه كرك ومن بعد
حال شاه وسپاه تباه اولوب شتربه حقنده كه وزير مخلص ومهربان
مشفق ايدى آندن نه ظهوره كلديسه سائر اركان حقنده دخى اول
صدور بولور زيرا كه نفس خبيثدن فعل خبيث صادر اولور وطينت
بد سرشتدن خوى بد وخصلت زشت وجوده كلور ﴿ قطعه ﴾
ز بوم شوم توقع مدار يمن هماى * طمع مبند كه كنجشك فعل باز
كند * چنين كه پايهٔ مفسد بلندشد چه عجب) كه دست فتنه بهرجانبى
دراز كند) بو كلام ضمير شيرده تأثير تمام ايدوب دورودراز انديشه لره
دوشدى وايتدى اى مادرشير بكا بيلدركه بو سرى ندن بيلدك وقصهٔ دمنه يى
كيمك زبانندن استماع قيلدك ﴿ بيت ﴾ بكا بو قصه نك سرين
عيان ايت * بو واقع اولان احوالى بيان ايت * تابندخى دمنه نك
قتلنده فى الجمله معذور اولوب دوست ودشمن ميانده ظلمله مذكوروغدر
ايله معروف ومشهور اولميم مادر شير ايتدى اى ملك بركمسنه كه سكا
اعتماد ايدوب سنى محرم اسرار اتمش اوله سن انك سرنى اسرار
اتميوب اظهار ايلمك مذهب شرع ومروتده حرامدر ونقدر ار يكه
خزانهٔ دلده امانت قويله صيانت اتمك خلاف شيمهٔ كريمهٔ كرامدر
اما بوقدر قادرمكه اول كمسنه دن اجازت ديليم اكر جائز كوررسه واقع
حالى خاكپايه انها ايليم شير بوكاره رضا ويردى مادرى دخى طوردى
كندى منزلنه كتدى و پلنكى دعوت ايدوب شانه لايق مراسم
تعظيم وتكريمى تقديم ايتدكدنصكره ايتدى ﴿ بيت ﴾ اى شده چون
روز كارقهر تو مرد آزماى * وى شده چون آفتاب صيت تو كشور كشاى *
انواع تربيت واصطناع كه ملك سباع سنك بابكده يورمشدر نه
مرتبه ده در پيدا * وآثار تمشيت وتقويت سلطانى پيشانئ حال ومالكده
روز نورانى كبى ظاهر وهويد ادر بوسببدن بو نعم مقابله سنده شكر
كزارلق سكا فرض واجب الادادر تا بر موجب * لئن شكرتم

لازیدنکم ❋ روز بروز آثار عواطف شاهانه سنك حقکده زیاده وابواب عوارف خسروانه سنك شانکده کشاده اوله یلنك ایتدی ای ملکه اول عواطف ملکانه ومراحم پادشاهانه که ملك روزکار بو بندهٔ خاکسار بیمقدار حقنده دخی مبذول بیورمشدر من بعد دخی بیورسه کرك آنك وظائف شکرین نیجه عبارتله ادا ممکن ومیسر و بنکده بری مقابله‌سنده نیجه قوت ومکنت ایله سپاس ومنت متصوردر

﴿ بیت ﴾

(اولنجه قیلسه دل ذکرینی آنك ❋ قیله‌من بنکده بر شکرینی آنك)
اما معلوم جهانیاندرکه شمدی‌یه دك دقدر الامکان هواداراق دائره سنده پرکار وار دوران وخدمتکاراق هواسنده ذره مثال جولان ایدرایدم الآن دخی امیددرکه ملکهٔ زمانك فرمان عظیم الشاننه اطاعت واذعان کمرین عن صمیم الجنان برمیان ایدم مادر شیرایتدی ﴿ بیت ﴾ بنیاد نهادهٔ چو مردان ❋ آنرا بکرم تمام کردان ❋ (وما الانعام الا بالتمام)
ملك اوزمانده که قصهٔ غصه‌سن سنکاه درمیان ایدوب بوسری سائر ارکاندن پنهان وسکا اعلان ایتمش ایدی‌سن ذمت همتکه المش ایدك که شتربه‌نك خصم غدارندن انتقامی بابنده شرائط سعی واهتمامی یرینه کتوره‌سن حالیا حق نعمت وصدق عبودیت مقتضاسی بودرکه اول وعده‌یی انجازه یتوره‌سن وخدمت شیره شتاب ایدوب بو بابده هرنه که ایشتدك ومشاهده ایتدك درست وراست و بی کم وکاست خاکپاینه یتشدیره‌سن والا قریبدرکه دمنهٔ پرفتنه مکر وفریبله کندوسن بند بلادن خلاص قیله وملك منشور حیاتنه طغرای آزادی چکوب قتل وسیاستدن واز کله بو تقدیرجه مقرردرکه آنك آتش شری نیجه خانمانلرك اوجاغنه صو قویسه کرك وادنی علت و بهانه ایله وجزئی فسون وفسانه ایله نیجه خاندانلری باد فنایه و برسه کرك علی الخصوص

اون کسنه‌لر یکنه بو بابده بر کلام سو یلدیلر وآنك هلاکنه سعی واهتمام ایلدیلر غمازلق وغرضپردازلق ایله علی التمام عرضهٔ تیغ انتقام ایتسه کرك پلنك ایتدی ای ملکه بو مهمی اتمام بنم ذمت اهتمامده در بومدته‌دك کتم شهادته اقدام بو جهتدن ایدیکه ملك دمنهٔ غدارك حقیقت حالندن خبردار دکل ایدی اکر اولزماندہ بو قضیه‌یه خوض ایدوب واقع حالی حضرتنه عرض ایتسم چون دمنه‌نك حقیقت مکر ومکیدتنه وقوفی وکیفیت غدر وخدیعتنه اطلاعی یوغیدی ممکن که عز حضورنده کلام نصیحت انجام غرضه محمول اولوب موقع قبول بولمیدی حالاکه الحمد لله پادشاه احوال دمنهٔ مکرهدن فی الجمله آکاهدر بو مهمی که فائده‌سی صلاح حال ملك وملکه عائددر مهمل قومق نیجه میسردر خصوصا بن چاکره که اکر هزار جانم اولسه وملکك برساعت فراغتنه فدا قیلسم هنوز ذمتمده اولان حقوق نعمتك بیکده برنده ادا متصور دکلدر

﴿ بیت ﴾

(اکر بهر دو جهانش بها کنم مویی)

(هنوز در دو جهان شرمسار وی باشم)

پس ایوان مادر شیردن دیوان حضرت شیره کلدی وکلیله ودمنه‌نك ماجراسن نیجه که کوش ایتمش ایدی مجمع وحوشده تعبیر دلپذیر ایله تقریر ایدوب علی رؤس الاشهاد اول شهادتی ادا قیلدی پلنکك بو خبری افواه انامده منتشر والسنهٔ خاص وعامده مشتهر اولنجق سباعدن اول ده که مجلسده کلیله ودمنه‌نك کلماتن استماع ایدوب انلرك احوال نیك وبدینه مطلع اولش ایدی پلنکك شهادتنه موافق بندخی شهادت ایدرم دیو دیوان اعلایه بر کسنه کوندردی شیر امر ایتدی آنی دخی احضار ایتدیلر اودخی زندانده اولان ماجرایی علی ماجری اکابر واعیان میاننده باسرها حضرت شیره علی وجه الشهاده اعلام وانهـا

(ایلدی)

ایلدی ارباب جرح آنك شهادتنی قدح ایدوب ایتدیلر که چون کلامك غرض آمیز دکلدر نیچون ادای شهادتده تأخیر واظهار حقده تقصیر ایلدك جواب ویردیکه چون بر شاهد ایله حکم ثابت اولمز تعذیب حیوان بلا فائده‌یی صواب کورمدم شیرانك جوابنی پسند ایدوب بعد التزکیه والتعدیل بو شهادت ایله دمنه‌یه سیاست لازم کلدی قضاة دخی اول حکمی امضا ایدوب کافهٔ وحوشدن عام وخاص شتربه ایچون دمنه‌یی قصاصه اتفاق ایتدیلر

﴾ بیت ﴿

(هر بیخردی که تخم آزار بکاشت ٭ هنکام درو بر عقوبت برداشت) شیر بیوردی تا دمنه‌یی محکم قید و بند ایدوب محافظه‌سی بابنده شرط احتیاطی حد افراطه یتشدردیلر وطعام وشرابدن ممنوع اولوب کوشهٔ زندانده آتش جوع وعطشله سرطان کبی پیچان اولوب بیجان اولدی وایتدیکی خیانت وجنایتك شأمتندن روح خبیثی دوزخ زنداندن زندان دوزخه روان اولدی ومضمون ایت (فقطع دابر القوم الذین ظلموا) انك شاننده مکشوف وعیان اولدی ٭ بیت ٭ خائنی صانمه که برخوردار اولور ٭ یا کسیلور باشی یابر دار اولور ٭ بوندن معلوم اولور که مکارلرك عاقبتی وخیم وغدارلرك انجامی ذمیم وآخرلری هلاك وسر انجاملری مضاك نا کدر ﴾ مثنوی ﴿ هر که در راه خلق دام نهاد ٭ عاقبت هم خودش بدام افتاد ٭ شاخ نیکی سعادت آرد بار ٭ کل نچیند کسی که کارد خار ٭ چون یقین شد جزای نفع وضرر ٭ نیکویی کن که نیکویی بهتر

﴾ باب سوم احباب واصحابك فوائد موافقت ومنافع مرافقت ﴿
﴾ ومعاضدتن بیان ایدر ﴿

رای برهمنه ایتدی ای حکیم ربانی معلوم اولدیکه اول دوستلرك داستانیکه برغماز فتنه سازك آتش غمز وفساد یله خانهٔ صداقتاری بر باد اولوب عاقبت

حاللری عداوته مفضی و بریکناهی بی سبب قتلی مقتضی اولدی وحق جل وعلا اول غدار ستمکارك مكافاتك ایدوب جزا وسزاسن بولدی الان برهمن روشن رواندن مرجودر که بیان بیوره شول دوستلرك حالنی که یکدل ویکجهت اولوب نهال مهر ومحبت والطف ومروتدن برخورد اراوله‌لر ورفع خصم وقمع عدوده همپشت ویك رواولوب رضای یارانی کندو مقتضالری اوزره تقدیم قیله‌لر برهمن ایتدی ﴿ قطعه ﴾ ای خسرو زمانه که ازروی معدلت * مسند فراز گنبدا خضر نهاده * بادا بلق سپهر ترارام کز ظفر * صدداغ برجبین مه وخور نهاده * عقلاء کامل الذات وحکماء ستوده صفات بیورمشلردرکه بازار كائناتده صدیق صادقدن کران مایه ویاران متفقدن بلند پایه سرمایه یوقدر

﴿ بیت ﴾

(زانکه در آفاق زبرنا و پیر * هیچ کس از دوست ندارد کزیر)

هر آینه اول طائفه‌که سبیکهٔ صداقتلری دار الضرب اخلاصده وفادارلق سکه‌سیله آراسته اوله ونهال مودتلری روضهٔ اختصاصده یکجهتلك رشحه‌سیله تربیت بوله مادهٔ راحت روح ومدد فیض وفتوحدر وفوائدی بغایت چوق ومنافعنه نهایت یوقدر جمله‌سندن بریسی بودرکه ایام دولتده مدد مواد بهجت ومعاشرت اولوب هنکام نکبتده سالك منهج معاونت ومظاهرت اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ کرکدر کیشی یه یار موافق * کاوله بر برینك بولنده صادق * ایکی کیشی ایشن کورمز یالکز * ایکی کوز یبرنی طورمی بر کوز * کمان ایله قچن ال بیرایدر تیر * عدونك قلبن ایلر کندو یه یبر * قچن کیم بر برندن ایریلورلر * ایشنده هر بری عاجز قالورلر * یاران همپشت ودوستان یك رو حقنده مشهور اولان امثالك بریسی حکایت زاغ وموش وکبوتر وآهو وکشفدرکه دفاتر خواطر اکابرده مثبت ومسطوردررای استفسار ایتدیکه

نجه اولشدر اول ﴿ حكايت ﴾ برهمن ايتدى روايت ايدرلركه ناحيهٔ كشميرده بر مرغزار بى‌نظير وچشمه سار دلپذير وار ايديكه الوان ازهار كوناكونى صفحهٔ سبزه‌زار كردونى انكليونى كوستردى وعكس انوار رياحينى پر زاغى بال طاوس باغه دوندررايدى چشمه‌لرى عين حيوان كبى هرجانبه روان ولاله‌لرى شمع سوزان كبى هر طرفده فروزان ايدى

﴿ مثنوى ﴾

(روان هر چشمه‌سى چون آب حيوان)

(چراغ لاله هر جانب فروزان)

نسيم صبح كل جيبن ايدوب چاك * صبا نركس كوزين قيلمشدى نمناك * اغاجلر رقصه كيرمشلر سبكخيز * شكوفه اوستنه اولمش درمريز * اول مرغزارده جانوران شكار بسيار اولديغى اجلدن صيادلر اكثر اول طرفه كلور كيدرلر ايدى وصيد وحوش وقيد طيور ايچون داملرين انده تعبيه ايدرلردى اول داغ حواليسنده بر زاغ فراغ بالله بردرخت طوبى مثال اوزره آشيانه طوتمشيدى واول نهالك صفحات اوراقنده حب الوطن مطالعه ايتمشيدى بر كون اول درخت اوزره چيقوب زير وبالايه باقوب چپ وراسته نظر ايدر ايدى ناكاه كورديكه بر صياد دام الده دامن بلنده طوره پشتنده دانه مشتنده برسبيل تعجيل اول درخته متوجه اولوب كلور زاغ بوندن زياده خوف ايتدى ودور ودراز انديشه‌لره دوشدى وكندو كندويه ايتدى ﴿ قطعه ﴾ يارب اين شخص را چه افتادست * كه بدين اضطراب مى آيد * هيچ معلوم نيست كز چه سبب * اينچنين باشتاب مى آيد * يمكن كه بنى صيده قصد ايدوب بنى شكار ايچون تير تدبيرى شست تزويره راست ايتمش اوله حالا مقتضاى حزم بودر كه يريمى بكليوب طورم تا پردهٔ غيبدن نه ظهور ايدرسه كورم (ع) تا ببينم كه چه از پرده برون مى آيد * پس زاغ

اول قرار ایتدیکی شاخده بر سوراخ بولوب کیردی وحال صیاده دیدهٔ ترصد ایله نکران اولوب طوردی صیاد دخی اول درختك دبنه کلوب دامن قوروب اوستنه دانه اکوب کتدی وکندو واروب کینکاهده اوتوردی بر ساعت کچمدن بر قاچ نفر حمامه کلوب حوالئ دامه نزول ایتدیلر انلرك سردار وسر فرازی مطوقه نام بر کبوترباز پرواز ایدیکه ذهن پاك وطبع دراك وعقل شامل وفهم کامل وکیاست تمام وفراست مالا کلامله بنی نوعندن ممتاز ایدی بو کبوترلر اکا متابعت ایله مباهات ایدرلر ایدی واکا ملازمت ومطاوعت ایله ابتهاج ومفاخرت کوسترلر ایدی ولیل ونهار آنك خدمتنده که سرمایهٔ صلاح و پیرایهٔ فوز وفلاح ایدی روزکار کچورلر ایدی همان لحظه اول دانهلرکه زیر دامده کبوترلرك دیدهٔ طمعنده جلوه ایتدی چون اشتهالری قبل قپاردی عنان اختیارلری قبضهٔ اقتدارلرندن چیقدی مطوقه شفقت ومرحمت یوزندن که مهترلردن کهترلره لازمدر زبان نصیحتله اول کبوترلری جانب تأنی وفکر عواقبه تحریك ایدوب ایتدی ای یاران یکدل حزم کامل ورأی شامل مقتضاسی بودرکه حرص تماملهٔ هر کوردیککز دانهیه اوشمیهسز تا طمع خامله دام بلایه دوشمیهسز ❊ بیت ❊ زراه حرص بتعجیل سوی دانه مرو ❊ بهوش باش که دامیست زیر هر دانه ❊ جواب ویردیلر که ای مهتر بزم کارمز اضطراره یتشوب قلبمز تمام اضطرابده وآتش جوع ایله تنور سینهمز کمال التهابدهدر حوصلهمز دانهدن خالی ومعدهمز دغدغهٔ اشتها ایله مالی ایکن استماع نصیحته مجال نیجه میسر وملاحظهٔ عاقبته بر وبال نیجه متصوردر اکا بر سلف بیورمشلردر که ❊ بیت ❊ کرسنه بر بلا دلیر بود ❊ زانکه از عمر خویش سیر بود ❊ مطوقه محقق بیلدیکه اول کمراهان بادیهٔ حرصی کمند پند ونصیحتله طریق صلاحه کتورمك متعسر ورسن منع وملامتله چاه غفلت وجهالتدن خلاص ایلمك متعذردر (بیت) هرکه

(در بندکی)

دربندکیٔ حرص افتاد * مشکل از بند غم شدن آزاد * دهقان خیال هرچند که زمین دانده انلرك صحبتندن عزلت نهانی دیلکدی قائد تقدیررسن تدبیرین کسوب زنجیرتسخیر ایله کام وناکام جانب دامه چکدی ﴿ ع ﴾ ای بی بصر من میروم اومی کشد قلاب را) القصه دوکلی کبوترلر ترك حزم ایدوب بی اختیار دامه عزم وجزم ایتدیلر همان دم شره تمامله دانه یه اوشدیلر کرداب دام وشباك هلاکه دوشدیلر مطوقه فریاد ایتدیکه بن سزه دیدمی ایدیکه تعجیل وشتابك اخری خرابدر و بی تأنی وتأمل براس ارتکاب خلاف رأی صوابدر ﴿ بیت ﴾ طریق عشوه پرآشوب وآفتست ای دل * بیفتدانکه در ین راه باشتاب رود) نیچون شره مذمومه کوکلکزه یول ویردیکز نیچون بی تحقیق طریق بو مضیق عمیقه کردیکز کبوترلره حیرت وخجلت مستولی اولوب هرچند که کندولرین ملامت وایتدکارینه ندامت ایتدیلر فائده منـد اولمدیلر ودام کبی جسملری سرتاسر چشم اولوب چندانکه راه خلاص کوزتدیلر چاره بولمدیلر بو اثناده همان صیاد بی امان کماندن تیر چیقار کبی کمیندن چیقوب فرح فراوانله دام طرفنه روان اولدی تا صیدلری قید ضبطه چکوب غنیمت بیکران ایله فرحان وشادمان منزلی جانبنه روان اوله کبوترلر چون صیاد جلادی بوشتاب ایله کوردیلر طبطاب اضطرابه اغاز ایدوب هر بری برسبیل استقلال کندو ین خلاص ایچون پروبال اوردیلر مطوقه ایتدی ای عزیزلر هر بریکز علی حده کندی خلاصکزه همت ایدرسز بری بریکز حالندن اهمال وغفلت ایلرسز بو صداقت علامتی دکلدر ﴿ ع ﴾ و ین چنینها نه شرط یار انیست * مذهب فتوتده وآیین مروتده صدیق صادق اکادرلر که محب مخلصنك استخلاصن کندی خلاصندن اهم بیله وهمدم قدیمنك مهمنی کندی مهمندن مقدم کوره نته که اول ایکی رفیق برکشتیده روی دریاده کشت ایدوب کیدرلر ایدی و بری بری ایله صدق وداد وکمال اتحاد

دعوی ایدرلر ایدی ناکاه ساحله قریب بر یرده کشتیلری شکست اولوب ایکیسی دخی حباب کبی روی آبه دوشدیلر کار دریاده بر شناورکه صنعت سباحتی دردسر ایتمش ایدی نیلوفرکبی انلری میان آبده کوریجك فی الحال زورق مثال کندوسن روی دریایه آتدی واول غریقلری استخلاصه همت یلکن آچوب هر قنغیسنه که خلاص دومنن طوغرلتدی فریاد ایدوب

﴿ بیت ﴾

(بوکرداب بلاده قو بنی زار ❋ خلاص ایت یارمی ای خضر دیدار)

اکر سزده بو همت یوغیسه که نجات یارانی کندی جانندن ترجیح ایدوب احباب قدیمی کندو نفسکزدن تقدیم ایده سز باری واجبدرکه قوکز معاونت وموافقتله قوت ایده سز که شاید بو حرکت برکتیله دام یرندن قالقوب جمله کز خلاص اوله سز کبوترلر فرمان مطوقه یه سمعا وطاعة دیوب علی الجمله بقدر الاستطاعه قوت ایدوب حمله قیلدیلر اول حیله ایله دامی کوتروب پروازه کلوب برجانبه متوجه اولدیلر صیاد بوحالی کوریجك فریاد ایدوب یلرنجه سکرتدی وعاقبت درمانده اولوب برکوشه ده دوشه لر دیو کوزین هوایه دیکوب عقبلرنجه کتدی زاغ بو احوالی اول کوشه دن تماشا ایدوب کندی کندویه اندیشه ایدوب ایتدی عهد بعید ومدت مدید کرکدرکه تابو صورت عجیبه کتم عدمدن عرصهٔ وجوده کله بندخی بو واقعه نك امثالندن امین دکلم اولی بودرکه آنلرك عقبنه دوشوب عاقبت حاللری نیه منتهی اولور بیلم و بو تجربه یی سرمایهٔ کار وذخیرهٔ روزکار ایدینوب وقت احتیاجده بنای امورمه دستور العمل قیلم

﴿ بیت ﴾

(بروز تجربهٔ روزکار بهره بکیر ❋ که بهر دفع حوادث ترابکار آید)

پس آنلرك پینه دوشوب پروازه کلدی مطوقه اصحابیله دامی کتوروب

اوج هواده بال استعجال ایله اوچوب متصل کیدرلر ایدی صیاد
حریص شوخ چشم دخی طمع خام والم فقدان دام ایله عقبلرینه
دوشوب دیدهٔ تفقد ایله حاللرین ترصد ایدر ایدی مطوقه کوردیکه
هنوز صیاد انلرك صیدی صددنده دروقوت طامعه سی اقتضا ایدرکه
هیچ بر لحظه دورمیه واوتورمیه تا انلری هر قنده کیدرلر ایسه بولوب
اله کتورمیه یارانه متوجه اولوب ایتدی بو ستیزه روی وجفا خوی
طمع خام وجهد تمام ایله بزی صید ایچون کمر قصدی میان جانه
شویله بند ایتمشدرکه دائرهٔ شفقت ورحمتدن هزار مرحله طشره
کتمشدر تا انك شخص خبیثندن بعید وچشم حریصندن ناپدید اولمیه
وز بزدن نا امید اولمز صواب بودرکه اباد اتلقلر طرفنه اوچه وز صحرالی
قویوب باغلر جانبنه بال و پرا چه وز تا نظری بزدن منقطع اولوب قطع
امید ایده وخائب وخاسر منفعل ومنکسر دونه منزلنه کیده کبوترلر
مطوقه نك اشارتنه موافق حرکته آغاز ایتدیلر وکشت دشت هوای
صحرادن واز کاوب باغات عمارات طرفنه پرواز ایتدیلر صیاد بیچاره
چون انلری کوره مز اولدی کبوتر آواره کبی برزمان حیران وسر کردان
اولوب عاقبت حیف ودریغ وحزن بلیغ وحسرت واندوه وخیبت انبوه
ایله دونوب خانه سنه کلدی زاغ همچنان کبوترلرك عقبنجه روان اولدی
تا انلرك کیفیت خلاصن معلوم ایدوب بحکم * السعید من اتعظ بغیره * انی
اول واقعه نك دفعنده وانجلین غائلهٔ هائله نك رفعنده ذخیره قیله ﴿قطعه﴾
عاقل انست که در تجربهٔ نفع وضرر * زحریفان دکر بهرهٔ خود بردارد * هرچه
دانست کزان نفع رسد بستاند * آنچه ازوی ضرری فهم کند بکذارد *
کبوترلر کمین کین صیاددن امین اولیجق ربقهٔ دامدن رقبه لرین
استخلاصده مطوقه یه مراجعت ایتدیلر اول خردمند راست تدبیر
بسیار فکر ایله اول امرك غورنی حوض وتقدیر ایدوب بیوردیکه
بی معاونت یار وفادار و بی مظاهرت صدیق حقکذار بو کرداب

دشواردن قصد کنار خیال محال وکار ناهنجار در (مصرع) بی همرهی این کار بسر نتوان برد* بومقامده قریبمز برك نام بر موش تیز هوش وار درکه بغله صدق وصفا دعوا ایدن خواصدن حزبد حسن وفا ایله اختصاص بولمشدر وچاره سازو مهم پرداز اقدم سائر خلان دوست نوازدن فرط امتیاز ایله ممتاز اولمشدر

﴿ بیت ﴾

(رفیق مخلص و یار وفادار * وفادار اولمق اولمشدر اکا کار)

لازمدرکه انك جنابنه شتاب ایده وز وتراب پاینه یوز سوره وزکه شاید انك مدد کارلغی ایله بو بند بلادن راه رها ویره و بو کرداب مخاطره دن احسن وجوه اوزره خلاص یوز کوستره پس اول ویرانه یه موشك خانه سی انك حوالیسنده ایدی نزول ایتدیلر مطوقه سوراخی فتنه کاوب دست ضراعتیله حلقهٔ درارادتی تحریك ایلدی موش تیز هوش اواز مطوقه بی کوش ایدیجك خروش ایدوب بی اختیار طشره کلدی چون یار قدیمنی بستهٔ بند بلا کوردی جوی خونابه بی دیدهٔ کریانندن روان ایتدی ودود آه درد آلودی جکر بریانیدن آسمانه ابر کوروب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(چه حالست این که می بینم چه حالست)

(درین حالت شکیبایی محالست)

من ای یاران چنان فارغ نشینم * چو یار خویش را در بند بینم * ای یار وفادار وای رفیق غمکسار نیجه حیله ایله بودرده مبتلا ونه وسیله ایله بو بنده کرفتار اولدك مطوقه جواب ویروب دیدی که انواع خیر وشر واصناف نفع وضر احکام قضا وقدر وفرمان واجب الاذعان خالق القوی والقدره منوط ومربوطدر وشادی وغم وصحت والمدن هر امره که کاتب قدرتدن دیوانخانهٔ ازلده جف القلم واقع اولمش اوله

لابددر که عرصهٔ عدمدن منصهٔ وجوده کله لاجرم اندن احتراز نه فائده
ویرر واجتناب نه یی منتج اولور ❊ بیت ❊ چون قضا اوجنه
چکلدی قلم ❊ بنده یازلدی نیجه میرعلم ❊ کاه اولور که حوادث تقدیر ❊
سره آزاد ایکن اورر زنجیر ❊ بنی و یارانی قضای ربانی وتقدیر
یزدانی بو ورطه یه براغوب دامی کوسترمیوب دانه یی کوزمزده جلوه کر
قیلدی باوجود که آنلری تأنی وتأمل وتصبر وتحمله ارشاد ایدوب
وتعجیل وشتابدن زجر وتهتك اضطرابدن حجر ایلدم مفید اولمیوب
دست تقدیر دیدهٔ عقل و بصیرتمزی میل غفلت ایله خیره ومشرب
رأی وروتیزی کدر جهالتله تیره قیلوب اخر کار جمله مزی بند محنت
ودام بلیه یه کرفتار ایتدی موش ایتدی ای عجب که سن بو مقوله کسنه
بو حس وفراستله وحدس وکیاستله نازلهٔ قضایه مقاومت قیلیه وتیر
تقدیری سپر تدبیر ایله باشدن صاومیه مطوقه ایتدی ای زیرك
بوسوزدن فارغ اولکه بن دکل انلرکه زور وقوت وعقل و بصیرتده
وجاه ودولت وهنر وفضیلتده بسیار ثروت ومکنت وغناده والحاصل
جمیع اسباب دولت وامور دنیاده هزار بار بندن وسندن زیاده اوله لر
پیشانیٔ احکام ازلیه یه دست رد اوره مزلر وساعد تقدیری پنجهٔ
تدبیر ایله بوزه مزلر (لاراد لقضائه ولامعقب لحکمه) چون قاضی نافذ
القضاء قضا قبالهٔ ارادتی قلم مشیت ایله امضا ایلیه قعر ماءدن ماهیٔ
بحر سمایه ابرکوره واوج هوادن مرغی هاویهٔ ترابه ایندیره افراد آفریده دن
هر احد مجتمع اولسه امر قضایی دست تصرف ایله ردوحکم قدری
دیوار عقل ایله سد ایلك ممتنع در ❊ بیت ❊ ازلده هرنه یازدی دست
تقدیر ❊ اولمز تا بد برنقطه تغییر) اوله جق نسنه اولور داد و بیداد ❊
کرك کوکاوکی غمکین طوت کرك شاد ❊ درلسه برارایه جمله عالم ❊
ایچنده ایده مز برحرفنی کم ❊ نه سوز سینه ایله صاوریلور اول ❊ نه
اب دیده ایله محو اولور اول ❊ نه بازوسن قیلور کوز باشلری تر ❊

نه باد آه اوراقینی ابتر * شویله بیل که جریان فرمان قضاده دانای کامل نادان خامله یکساندر * ومیدان تقدیرده کدای حقیر الشان سلطان جهان ایله همعناندر ﴿ بیت ﴾ بزور وزر نشاید رد احکام قضا کردن * نمی زیبد کسی را در قضا چون وچرا کردن * ز برك ابتدی ای مطوقه ملول اوله کوکلی خوش طوت که هر خلعت خلقتی خیاط قدرت مقراض ارادتله ملازمان عتبهٔ عبودیتدن برینك قامتنه راست بیچه * کرکسه کریبانی زر رشتهٔ دولت ایله آراسته وکرکسه دامانی طراز محنت ایله پیراسته اوله بی شبهه محض عنایت وعین کرامت اولسه کرك * غایت مافی الباب کسنه آنك کنهنه وحقیقتنه واقف اولمیه * وآنك ضمننده اولان لطیفهٔ حقیه یه عارف بولنمدیه * بو معناده بیورمشلر

﴿ بیت ﴾

(بدرد وصف ترا کار نیست خوش درکش)
(که هرچه ساقیٔ ما کرد عین الطافست)

بو سر کذشتلر که نظر جلیده آندن بحضور اولورسن * نظر دقیقده صلاح حال مآلی آنده بولورسن که دیمشلر * نوش صفا نیش جفاسز میسر دکلدر * و کل راحت خار محنت سز متصور دکلدر (مصرع) بسا مراد که در ضمن نا مراد بهاست * چون ز یرك بو فصل پر اصلی تعبیر دلپذیر ایله تقریر ایتدی * دامك شول بندلرین که مطوقه آنکله مقید ایدی کسمکه مشغول اولدی * مطوقه ایتدی ای یار مهربان اول یارانمدن بو بار کرانی رفع ایله * وخاطرك انلرك همتدن جمع ایدوب من بعد بنم بندمی قطع ایله * موش انك کلامنه التفات ایلیوب کارنه مشغول اولدی * مطوقه ینه تضرع ایدوب دیدی که ای زیرك اکر بنم رضامی طلب ایدرسك * وحقوق مودت وسابقهٔ اخوتی کوزه درسك * شرط بودر که اول یارانمی بندن قورتره سن * و بو کرمله داغ منتك ران جانمه

(اوره سن)

اوره سن * موش ایتدی ای برادر بوحدیثی تکرار ایتدك * وبو بابده مبالغه بی سرحد افراطه یتردك * مکر سنك کندو نفسکه حاجتك بوقدر اوله * بوخسه ذمتکده نفسکك حقنی بیلیوب ایدك نفسك نکته سندن غافل میسن مطوقه ایتدی بو بابده بنی ملامت ایلمه که بو طیورك منشور حمایتی بنم ناممه یازیلوب انلرك تعهد حاللری ذمت اهتمامه تفویض اولنمشدر * اول جهتدن که بونلر بنم رعیتم در * بنم اوستمده حقلری ثابتدر * واول سببدن که بن بونلرك مقتدا وسردارلری یم (پس بنم دخی انلرك ذمتنده حقم واردر) بعدماکه رعیتلك حقنی رعایت ایدوب انلرك معاونت ومظاهرتلری ایله بیداد صیاد جلاددن ازاد اولدم * بکا دخی انلرك لوازم حقوقنه التزام ایدوب مهترلك مراسمن ادا اتمك لازمدر هر پادشاه که کندو آسایشن طلب ایدوب رعایایی بستهٔ بند بلاده قومغی روا کوره آززمانده مشرب عشرتی تیره * ودیدهٔ دولت وسلطنتی خیره اوله ﴿ بیت ﴾ نیاساید اندردیار توکس * که آسایش خویش خواهی و بس * موش ایتدی پادشاه رعیت بیننده جان مشابه سنده در بدنده * ودل منزله سنده دردرونهٔ تنده * پس اولی بودرکه اولا انك حالی تدارك اوله زیراکه اکر دل صلاح اوزره اوله فساد اعضادن چندان ضررایرمز * واکر عیاذ بالله فساده مائل اوله سلامت اجزا اصلا فائده و یرمز * نته که صاحب نبوت کبرا که شوب عیب وکذبدن معر اومبرادر بیورمشدر * ان فی الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد کله واذا فسدت فسدالجسد کله الاوهی القلب ﴿ بیت ﴾ چاکران کر اکر شوند چه غم * ازسرشه مباد مویی کم * مطوقه ایتدی احتمالدر که اکر اول بنم بندلرمی قطعه اشتغال ایده سن آینهٔ خاطرکه ژنك ملال * وتیغ دندانکه شائبهٔ کلال متطرق اولوب یارانك خلاصی بابنده تکاسل واهمال ایده سن اماچون بن بسته اولم تیشهٔ دندانك نقدر شکسته

اولورسه * وملالك ندكلو كان بولورسه مقرردركه بنم جانبمدن تغافل وتكاسل قلمسك كرك * وضميركده بنى قيد وبنددن قومغه جواز ورخصت بولمامك كرك * ودخى چون هنكام بلاده بر بر منزله مشاركت وموافقت واقع اولدى * شرط حقيقت وفرط مروت بودركه وقت خلاصده دخى موافقت اوزره اولوب حق مرافقتى رعايت قيله وز

* مثنوى * كشينك يارى غمخوارى كركدر * بلا وغصه ده يارى كركدر * صفا وقتنده چوق بولور كشى يار * ولى يار اولدر كاوله وفادار * موش ايتدى بلى عادت اهل مكرمت * وعقيدهٔ ارباب فتوت بودركه يوررسن * بو خصلت حميده وسيرت پسنديده نك فائده سى غايت چوق وثمراتنه نهايت يوقدر * جمله دن بريسى بودركه خلقك سنك حقكده اعتقادى اشتداد اوزره ازدياد بولور * ورعايانك كرم ومروتكه اعتمادى مبرم ومستحكم اولور

* بيت *

(دوستى راچنين كسى بايد * كه ازو كار بسته بكشايد)

پس زيرك جد تمام وجهد مالا كلامله اولانيشهٔ دندانيله بنديارانى قطع ايدوب بعده كردن مطوقه دن دخى باركرانى رفع ايلدى * چون موشك كارى تمام اولدى مهمى سرانجام بولدى * مطوقه جميع كبوترله دهن خشك ولب تشنه وچشم ترله آنى وداع ايتديلر * وشهير سلامت رهبرله ايمن ومطمئن آشيانه لرينه كتديلر * موش دخى سوراخنه كردى * چون زاغ زيرك بوحالى كوردى * وبنددامى تيشهٔ نابله كسوب احبابك استخلاصى بابنده حسن اهتمامن مشاهده قيلدى * عن صميم القلب انك محبت ومودتنه رغبت اتدى * وانكله موافقت ومصادقتى نعمت جسيمه ودولت غنيمت بيلوب كندى يه ايتدى * بن اول كبوترله واقع اولان وقايعدن امين دكلم * لاجرم بونجاين رصافى ضمير وصاحب تدبيرله كه وقت بلاده ظهيره هنكام محنتده

دستکیر اوله نا کن یوم (رباعی) که قنده بولنوریار وفادار * بولنمز دکه کز دلدار غمخوار * جهان دارنده کرچه یار چوقدر * سنک یارک چکنلردر سکا یار * چون کانون درونده بوآرزودیکی جوشه آغاز ایلدی * آهسته درسوراخ موشه کلوب زبان نیازله آوازایلدی * موش ایتدی کیمدر * زاغ ایتدی بن کترم که بنی نوعم میاننده مهترم * برمهم ضروری سببله خاک پایه یوز سورمک استرم * یوز برک بر موش تیز هوش ایدیکه * روزکارک کرم وسردین وایامک نیک وبدین چوق کورمش ایدی * واول موضعده کریزکاه ایچون نیجه سوراخلر آماده قیلوب هر بریسندن آخره راه ایتمشدی * وهرواقعه نک علاجنده قبل الوقوع اهتمام ایدوب * هرکارک تیمارنی مقتضای مقامه کوره اتمامه یتشدرمش ایدی) چون زاغ ایدوکن بیلدی زیاده بی حضور اولوب ایتدی ای زاغ بو بریمزدن بعد المشرقین اراغ ایکن طلب مقارنته نه باعث اولدی * ومیانمزده کمال مباینتدن غیری مناسبت یوغکن مصاحبت ایجاب ایدرنه سبب حادث اولدی * زاغ صورت حالی بدایتندن نهایتنه دک حکایت ایتدی * وکبوترلر حقنده آنک حسن عهد وکمال وفادارلغنه اطلاعن بیان ایدوب ایتدی * چون کوردم که اول بیچاره لر سنک عنایت ومعاونتک وسیله سیله دام محنتدن خلاص اولدیلر * ومصادقت ومرافقتک برکتیله اول ورطهٔ عنادن رها بولدیلر * سنک کمال وفادارلغکه ونهایت حقکذارلغه جازم اولوب * وفور همت وخلوص طویت وصفای نیت وصدق عقیدتله باب سعادت مآبکه عازم اولدم * تا فرط مخالصتله شرط مخالطتی یرینه کتورم * وسنکله همنشین وهمدم اولوب هردم دعوای وداد واتحاددن دم اورم * وخار مباینت ومخالفتی رهکذار مصاحبت وموافقتدن کتورم

﴿ بيت ﴾

(داریم بسوی تو بسی دل نکرانی)
(حال دل خود با تو بکفتیم تو دانی)

موش ایتدی بنم بنی نوعمله سنك جنسك میاننده مصاحبت بزم شریعتمزده منهی ومحظور * وسن بو زور وتزویر ایله معروف بن بو فکر وتدبیر ایله مشهور ایکن مابینمزده احتمال مواصلت دائرهٔ عقلدن بغایت دور ومهجوردر

﴿ بيت ﴾

(ببازار تو سودی جز زیان جان نمی بینم)
(که بعد المشرقین آمد میان مادر بن سودا)

یوری وار صوغوق دمور دوکمه * بر نسنه که حیز امکانده اولمیه پیرامننده کزنمه * که استحصال محاله اشتغال ایتمك همان بریه ده کمی یورتمك ودریاده آت سکرتمك وتار عنکبوتله عنقا شکار * و بو افعال صاحبنك مآل حالی پیدادر که احباب واعدا میاننده رسوا اولوب * ارباب عقل واهل فضل قتنده کندی جهلن اشکار ایتمکدر ﴿ بيت ﴾ این دام بنه قصد شکار دکری کن * کان صید که دیدی بشکار تو نیاید * زاغ ایتدی ای موش بو سوزی فراموش ایله که اصحاب همت ارباب حاجته باب مرحمتی سد * واهل مروت درکاهنه پناه ایدنی ید خشونتله رد ایلمزلر * بن حوادث زماندن بو بارکاهه پناه ایدوب وقایع دوراندن بو ملجاء ارباب رجایه التجا ایلدم ﴿ بيت ﴾ جز آستان توام در جهان پناهی نیست * سر مرا بجز این در حواله کاهی نیست * حالا چون حلقه کبی بو سعادت بابنه لازم ودوات کبی بو حرم کرمك حریم حرمتنه ملازم اولدم * نه احتمالدر که تیغ جفا وهمندن سپر کبی بو نیتدن یوز دوندردم * ومحالدر که تیر جور وستم زخمندن کمان کبی بر جانبه دخی مائل اولوب کز کبی بو هوادن کیرو دونم ﴿ بيت ﴾

کر بشمشیر سیاست می نوازی حاکمی ✽ ور بتشریف غلامی می پذیری بنده‌ام ✽ موش ایتدی ای زاغ کرم ایله باب حیله‌یی بنم جانبمه آچه ودام رزقه بنی صید ایچون دانهٔ فریب صاچه ✽ که سنك بنی نوعکك طبیعتی بیلورکن سنکله مصاحبت بکا عظیم شیندر ✽ وچونکه مابینمزده جنسیت یوقدر یاغراب البین سنك صحبتکدن اجتناب بکا فرض عیندر بونك برله که برمقتضای قول حکیم (ع) روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم ✽ سنك مصاحبتك بیکمان سوهان عمر وارهٔ جاندر ✽ غائلهٔ مکرکدن برآن امن واطمینان بکا امکان دکلدر ✽ هرکسه‌که برشخصله مصاحبت ایلیه که اندن امین اولمیه ✽ اول واقعه‌یه مبتلا اوله‌که اول کبك دری اولشدر ✽ زاغ ایتدی نه کیفیتله اولشدر اول اول ﴿ حکایت ﴾ موش ایتدی روایت ایدرلر که برکبك دری برکوه دامننده خرامه کلشیدی ✽ واواز قهقهه وصدای غلغله‌سی سامعهٔ دهره وکنبد سپهره طنین وواوله ویرمشیدی ✽ قضای الهی بر باز شکاری اوچرکن واوج هواده اول حوالیدن کچرکن ✽ باصره‌سی کبکك خرامنه راست کلوب ✽ آواز قهقهه‌سی سامعه‌سنه واصل اولور ✽ لوح خیال بازه طرح مصاحبتی مرتسم اولوب ✽ الحاصل جان ودلدن آنکله مناسبته مائل اولور ✽ چون سیلاب محبت باشندن آشر خاطرینه بو اندیشه دوشرکه بوعالمده هر شخصه برهمدم مناسب ✽ وبر محرم مصاحب بالضروره واجبدر ✽ تا ایام دولتده یاری وهنکام نکبتده غمکساری اولوب حالت صحتده قلبی مصاحبتدن صفا ✽ ووقت مرضده روحی مؤانستیله شفا بوله ✽ معنای مزبورده مثل مشهوردرکه السنهٔ ناسده مذکوردر ✽ هر که بی یار بود پیوستهٔ بیمار بود ✽ بو نکته‌یی اداده بو بیت همینه‌درکه زادهٔ خاطر حزیندر

﴿ بیت ﴾

(جهانده هر کیمك که یاری یوقدر)
(درخت عشرتینك باری یوقدر)

* بو كبك بر يار خنداروى وخوشرفتار * وسبكروح وشيرين كفتاردر * قلب ندكاو پر غم اولورسه بو جنس انيسك صحبتى ايله تازه وخرم * وسينه ده نه دكلو الم اولورسه بو نوع همدمك الفتيله منشرح وبى غم اولور * رباعى * يار بايد چه كونه يارى بايد * يارى كه كره ز كار من بكشايد * هر كه كه جمال خويشتن بنمايد * زآينهٔ دل غم غبار بزدايد * پس آهسته جانب كبكه روان اولدى * كبك ناتوان بازى كور بجك عذر كنان بر سنك شكافنده پنهان اولدى * باز اول سوراخ قربنده نزول ايتدى * وزبان نيازله كيفيت حالى تقريره آغاز ايدوب ايتدى اى كبك سوابق زماندن الى هذا الان سنك فضائلكدن غافل ايدم * وسنك وفور كمالاتك بكا مستور اولديغى اجلدن شمدى يه دك واقع اولان تقصيراتده معذورايدم * الحالة هذه آوازهٔ قهقهه‌ك واسطه‌سيله كوكله نشاط تازه * وروحمه انبساط بى اندازه حاصل اولوب * خرام دلفريبكه صميم جان ودلدن مائل اولدم * سندن التماس ايدرم كه من بعد بنمله استيناس ايده‌سن وترس وهراس ايتميوب طريق مودت اوزره كيده‌سن * ووحشت وخشيتى قويوب كمال اخلاصله آستانهٔ آشيانه‌مه اختصاص ايده‌سن كه بركت مصاحبتله بيكانه‌لك يكانه‌لكه مبدل اوله * وشجرهٔ وداد ثمرهٔ مراد ويره

﴿ بيت ﴾

(نخليست محبت كه از وميوهٔ مقصود)
(هر چند كسى بيش برد بيش برآيد)

كبك زبان تضرع واعتذارنى دركار ايدوب ايتدى * اى قهرمان كامكار لطف ايدوب بو غمكين كوكلى عفوك بشارتيله شاد * وبن مسكينه ديدهٔ مرحمتله نظر ايدوب ارحم الراحمين جانبنى يادايله بركبك آخردخى شكار ايتدك فرض ايت باشك صدقه‌سى قوشجه جانمى آزاد ايت

(بيت)

﴾ بيت ﴿

(من وديدارتو هيهات چه فكرست وخطا
من ووصل توعفا الله چه خياليست محال)

هركاه كه آتش وآب بربريله امتزاج قيله ❊ بنم سنك ميانكده مصاحبت اول زمان ميسر اولور ❊ وهركه كه سايه وآفتاب بينده اقتران وازدواج اوله سنكله بنم مابينمزده مرافقت اول وقت وجود بولور ﴾ مصرع ﴿ زين فكردر كذركه بجايى نمى رسد ❊ باز ايتدى اى عزيزم سنده انصاف ايله كه بومهر بانلقده نه غرضم اوله كه سنكله تلطف ومدارايى مستلزم اوله ❊ نه چنكالمده خلل وانحلال واردر كه سنك امثالك صيدنده عاجز اولم ❊ نه منقارمده قصور وانكسار وار كه كندى طعمه مك شكارندن فرومانده قالم ❊ همان بودر بوندن غيرى دكلدر كه سنكله مصاحبت ومناسبت سوداسى ومجالست ومؤانست تمناسى سكا مهر ومحبته باعث اولدى ❊ وسنك ترنمات عجيبك وحركات دلفريبك تماشاسيله دل بى غمده ميل بى محابا حادث اولدى ❊ اكرچه بكا سنكله مصاحبتدن فوائد بسيار حاصلدر ❊ سكادخى بنمله مناسبتدن منافع بيشمار متواصلدر ❊ اول بو كه چونكه بنم ابناء جنسم سنى كورلركه زير بال حمايتمده پرورش ويرم ❊ دامنكدن دست تعدى يى كوتاه ايدوب پيرامنكه قدم ستمى درازايتميه لر ❊ وسكا ديدهٔ حرمتله نظر ايدوب چشم رعايتى سندن پوشيده طوتميه لر ❊ وسن بيباك وخرم فراغت خاطرله هردم اطراف كوهى طواف واكناف دشتى كشت ايدەسن ثانيا سنى آشيانه ايلتوب شاهانه بركوسترم ❊ تاجايكاه منيع وآرامكاه رفيعده ساكن اولوب ❊ بنى نوعكدن حيثيتله سرافراز ❊ واقرانكدن رفعت درجاتله ممتاز اوله سن ثالثا سنك قبيلكدن شانكه لايق برمحبوب صورت مرغوب سيرت موافق جفت بولوب سكا تزويج ايدم ❊ تادست معاشرتله دراغوش ومحنت غريبى فراموش

ایدوب روزکارکی حضور و رفاهیتله کچوره سن

﴾ بیت ﴿

(نه از زمانه جفا ونه از سپهر ملال)

(امید حاصل وجام مراد مالامال)

کبك ایتدی سن امیرمی غانسن * عنان اختیار طبور سنك قبضهٔ اقتدارکده در * بن سنك رعایا وخراجکزار لرکدن برسی یم * بن مقوله کسنه نك افعال واقوالی سهوو ذلت وخطا وغفلتدن خالی اولمق احتمال محالدر * اول وقت که بن سنك حسن التفاتکه استظهار ایدوب سنك لطف وعنایتکه امید وار اولم * ممکن که بندن برنادره صادر اوله که خاطر عاطره مخالف ومزاج مبارکه نا ملایم کله * لاجرم سرپنجهٔ غضب خداوندی ساعد عهد سابق بوزمه کرك * وتیغ خشمله کردن رفیق موافق او زمه کرك * همان اولی بودر که ﴾ بیت ﴿ قیلوب مسند قناعت بوریاسن * کیوب دیبا کبی عزلت پلاسن * کوشهٔ خلوتده توشهٔ عزلت اختیار ایدوب * ملازمت بارکاه حکامدن که متضمن خطرات کلیدر فرار ایدم

﴾ بیت ﴿

(تماشای رخ خورشید حد خودنمی بینم)

(همان بهتر که چون سایه پس دیوار بنشینم)

باز ایتدی ای برادر بیلزمیسن که دیدهٔ دوست مشاهده عیبدن نابینادر وهر زشت که دوستدن صادر اوله بغایت ممتاز ورعنا وحسنادر ﴾ بیت ﴿ زهر ترا دوست چه داند شکر * عیب ترا دوست چه بیند هنر * کبك هر بارکه زبان اعتذاری پرکار ایدوب عذر وبهانه سنی تکرار ایتدی * باز مقابله ده شافی جوابلر ودلپذیر نصیحتلر وشعری ادله وقیاسی خطابی قیاسلرله ولطیف خطابلرله * وعهد وپیمان ووعد وایمانله مؤکد تضرع والتماسلرله * اول مرغ رمیده یی

دام صحبته رام ایدوب * محصل کلام کبکك عش قلبندن مرغ وحشی ازعاج * وخواه وناخواه خبردن قبل چکرکبی سوراخدن اول ساده دلی اخراج ایلدی * چون طشره کلدی ایکی یار بربرین کارایدوب * تکرار بنای معاهده بی سوکند بسیار * وتأکیدات بیشمارله محکم واستوار ایتدیلر * پس باز آنی عز وناز واکرام واعزازله اول مقامدن کوتروب آشیانه سنه کتوردی * اول مسکن خاص ونشیمن نزهت اساسده کمال اخلاص واختصاصله بربریله الفت واستیناس ایتدیلر * چون حال برقاچکون بومنوال اوزره کچدی * کبك دری بازدن بو اعتباری کوربجك تکالیف تکلفدن بری وکستاخانه اوضاعه جری اولوب ناهنجار تکلم * وناهموار ترنم وبی تقریب خنده لر * وبی سبب قهقهه لر ایدر اولدی * باز عالیهمت اکرچه که کبکك بو اوضاعندن اغماض ایدوب * آب عفوله دیوان جرائمندن خط سهو وخطاسنی محو ایدردی * اما شمشیر کینه نیام سینه سنده جایکیر اولمش * ونهال غضب زمین قلبنده رسوخ واستحکام بولمشدی اتفاق برکون مزاج بازه ضعف کلی عارض اولوب برمرتبه یه واردیکه طلب طعمه ایچون پرواز ایتمکدن قالدی * ناچار اول صباح شامه دك واول کون اخشامه دك آشیانه سنده قراری اختیار قیلدی * چون کیجه اولدی حوصله سی غدادن خالی * وآتش جوعله کانون درونی مالی اولوب * نفس سبعی که نهاد بازده مرکوز ایدی حرکته آغاز ایتدی * کبك ایچون سینه سنده اولان کینهٔ دیرینه لرکه مرور زمانله جمع اولمشدی * بازی خشم آلود ایدوب * هرچندکه ناصح خرد صورت عهد وپیمانی منصهٔ نظرنده جلوه کر قیلدی کوشهٔ چشم قبولله نکاه ایتمدی * وکبك قانن دوکمکه واتیله حوصله سن پر ایتمکه بهانه طلب ایتدی کبك بشرهٔ بازده آثار غضب مشاهده قیلوب * عین الیقین کندی هلاکنه کمرکینی درمیان ایتدیکن بیلوب * دل پردرد غمیروندن برآه سرد ایدوب ایتدی

﴿ بيت ﴾

(چو عاشق میشدم گفتم که بردم گوهر مقصود)

(ندانستم که این دریا چه موج بیکران دارد)

ای دریغ که بدایت حالدن نهایت کاره نظر ایتمدم * وناجنسله پیوند ایدوب گوهر پیدا کاری که بو رمشلردر (ع) که ازمصاحب ناجنس احتراز کنید * گوش هوشمه پند ایتمدم * لاجرم کشتی عمرم بو گردابه دوشمشدر که ملاح تدبیر آنك خلاصندن نا امید * ورشتهٔ حالم بر وجهله منعقد اولمشدر که سرانگشت تأمل ایله اکا انحلال احتمالی خیال بعیددر

﴿ بيت ﴾

(نه از رفیق وفا ونه از حیات امید

نه از سپهر بشارت نه از زمانه نوید)

بو نوع کلمات جانگدازله نیاز ایدوب اغلردی * ونالان وگریان آتش حسرت یارانله لاله کبی جگرین داغلردی * بازهمچنان مخلب آزاره آتش خشمله تاب * ومنقار خونخواره زهراب ظلمله آب ویروب سفك خون کبکه بهانه اوردی * کبك چو بازك بوحالن مشاهده ایتدی * فرط احتیاطی یرینه کتوروب شرط ادبی مرعی طوتدی بازگوردیکه انك قتلنه باعث نسنه حادث اولمدی * وهرچند که قصد ایلدی هلاکن ایجاب ایدر بهانه بولمدی * بیطاقت اولوب کبکه بیسبب غضب ایتدی * وقتلنه بوفسون وفسانهٔ بی بهانه ایدوب ایتدی * روامیدر که بن تاب آفتابدن التهاب واضطرابده اولوب سن هوای سایه‌ده آرام وخوابده اوله‌سن * کبك ایتدی ای امیرجهانگیر حالیا طلیعهٔ شب کلمش وطلایهٔ روز عالم افروز کتمشدر * واقصای خاوراندن تامنتهای قیروان جمله جهانی حجاب ظلمت احاطه ایتمشدر * اول حضرت نیجه تاب آفتابدن رنجیده * یابوحقیر بی استطاعت نیجه هوای سایه‌ده

(استرا)

استراحتده‌در ❊ باز ایتدی ای بی ادب مخالف سوز سو یلرسن همی ❊ و بنی تکذیب ایدوب بنم کلامی رد ایلرسن اویله ❊ جزا وسزا کی سکا کوسترییم دیدیکی ❊ ومنقار خونخوارله سینه سن چاك ایدوب بیدیکی براوادی ❊ بومثلی اول اجلدن کتوردم که بیله سن هر کسه که خلاف جنسله مناسبت ایدوب مضرتندن امین اولمدیغی شخصله مصاحبت ایلیه ❊ اول کبك دری کبی روز عمری شام ❊ وشب اجلی تمام اولوب دانهٔ صحبته میل ایتدیکی سببدن کرفتار دام انتقام اوله بندخی همسان بو منوال اوزره سکا بالنوع مخالف وسکا طعمه اولدیغم اجلدن سندن بالطبع خائفم ❊ پس سنکله بنم میانده ابواب مجالست نه وجهله کشاده ❊ واسباب مؤانست نه طریقله آماده اوله ❊ زاغ ایتدی ای زیرك سنده انصافله سویله ❊ وکندی عقلکه رجوع ایدوب دیدهٔ تأنی ایله نظر ایله که سکا ایذادن بکانه فائده حاصل اولور (وسنی اکل ایتمکدن نه منفعت زائده واصل اولور (باوجودکه سنك بقای ذات وحصول موالاتکده بکا نیجه فوائد میسر) وهزار منافع ومقاصد مقرردر ❊ هیچ روامیدرکه بن سندن نیجه منفعت اومرکن سن بندن مضرت احتمالن و یره سن یاجائز میدرکه بن سنك طلبکده راه دور ودراز قطع ایدم سن بندن اباواعراض ایوره سن ❊ وحضرتکده ملتمسم اجابته مقرون اولیوب ناصیهٔ امیدمه دست رد اوره سن ❊ بوسیرت خوب وسریرت محبوبله سکا لایقمیدرکه بنم حق عزیمتی ضایع قیلوب بوغریبی آستانهٔ مراد بخشکدن ناامید وبینصیب قیله سن

❊ بيت ❊

(تمار غریبان ذکر جمیلست ❊ جانامکر این قاعده‌درشهرشمانیست)

بابو اخلاق حمیده واوصاف پسندیده مقتضاسی بو میدرکه جیب دعامی فوایح اجابتکله مجمر ومشام رجامی رایحهٔ روحپرور ملاطفتکله معطر

قیلیه سن (مصرع) ازتو غریب کی بودرسم غریب پروری) موش ایتدی ای زاغ هر ایکی خصمك بر برینه معاداتی البته یاعارضیدر یاذاتی * عداوت که عارضی اوله اکا زوال احتمالی واردر و برحیله ایله انك ارتفاعنه مجال میسردر * اماشو بلکه عداوت اصلی بوخصومت جبلی اوله * علی الخصوص که عداوت قدیمه یه خصومت حادثه دخی منضم اولوب سوابق مخاصمت لواحق منازعته اقتران بوله * هیچ وجهله آنك ارتفاعی دائرهٔ امکانده داخل اولمز * وزوالی علی کل حال محال اولوب خصمینك ایکیسی دخی معدوم اولینجه انك عدمی وجود بولمز (ع) تاسر نرود خیالش ازسر نرود * عداوت ذاتیه دخی ایکی نوعدر * بریسی بوکه اثر خصومت وضرر عداوت خصمیندن برینه منحصر اولمیه بلکه گاه بو اندن متضرر اوله * گاه اول بوندن متأثر اوله * پیل ایله شیر کبی که میانلرنده بیمحابا ملاقات جملهٔ محالاتدندر * اماشویله دکلدرکه نصرت همواره برجانبده مقرر اولوب هزیمت هرکره برطرفه مقصور اوله * بلکه بعض اوقاتده شیر ژیان ظفر بولور (بعض ازمانده پیل دمان پیروز اولور * و بونوع عداوت اول مرتبه مؤکددکلدرکه آنك زخمی مرهم‌پذیر اولمیه * اول سببدنکه نسیم نصرت هرقنغی جهتده که تنسم ایده هرآینه اول طرفه تسلی قلوب وتشفیٔ صدور حاصل اوله * ایکنجی نوعی بودرکه همیشه مضرت برجانبده واقع ومنفعت طرف آخره راجع * موشله کربه و کوسفندله کرك کبی که دائم برطرف مظفر ومنصور وزحمت هزیمت طرف آخره مقصوردر بونوع عداوت مرتفع اولمق ممتنعدر بر عقده درکه (یتغیر الزمان ولا یتغیره) نه کردش آسمانله انحلال بولور * ونه اختلاف زمانله زوالپذیر اولور پس برخصمله که قصد جانده فرمانی روان اوله باوجودکه جانب آخردن نه ماضیده برسابقه واقع اولوب نه مستقبلده برلاحقه محتمل اوله مصادقت ومصاحبت نه طریقله ممکن اولوب * مابینزده بعدالمشرقین

وار ایکن * ملاقات وموالات نه کیفیتله وقوع بوله (رباعی) آن لحظه که روز شب بهم پیوندند * با رشتهٔ مهر سایه برهم بندند * من با تو نشینم ودران حالت نیز * ارباب خرد تمام بر من خندند * زاغ ایتدی ای زیرك بحمدالله که بنم سنکله عداوتم اصلی ومیانمزده منافرت ومخالفت جبلی دکلدر * اکر ابنای جنسمك سنکله بالفرض عداوتی وارسه بنم آیینهٔ قلبم غبار خلافدن پاك وآبکینهٔ خاطرم اشعهٔ لمعهٔ مهر ومحبتکله تابناکدر هر آینه چون قاعدهٔ (من القلب الی القلب روزنة) محقق ومقرردر امید وارمکه اول حضرتك دل پاکلی بنم صدق عقیدت وخلوص طویتمه شهادت قیله (ع) تومپندار که دلبر ز دلت آکه نیست * موش ایتدی ای زاغ سن حد مبالغه‌دن طشره کیدرسن * بکا مصادقت ومصاحبت تکلیف ایدرسن * فرضا که بن کندی نفسمه جبر ایدم * سندنکی بو مدعیه اوزره صبر ایده‌سن یمکن که ادنی بهانه ایله شیشهٔ عهدی سنك غدرله کسر ایدوب همان عادت اصلی وعداوت ذاتی معاودت قیله‌سن * ماء راکد کبی که مدت مدیده بر یرده طورسه اکرچه که بعض عوارضی متغیر اولور * اما مقتضای ذاتی اولان صفاتی باقی قالور * مثلا آتش اوزره صو دوکسه‌لر سو ینْدرر وشعلهٔ نار کبی که هر بار صورت ضرری وشرت شرری فتور بولسه خار وخاشاکه یتشه کو ینْدرر * دشمنك مصادقتنه اعتقاد ومار افعینك ممازجتنه اعتماد جائز دکلدر واعدانك مخالصتی و پلنك تیز چنکك مخالطتنی آز مایش مقتضای عقل تمیز دکلدر * حکما بیورمشلردر که دشمنك قول زور یله مسرور ودعوای محبتیله مغرور اولمامق کرك وهر بار که اظهار صداقتده مبالغه قیلسه اکا باور قیلمامق کرك

﴿ بیت ﴾

(امید دوستیٔ نو ز دشمنان کهن)

(چنان بود که طلب کردن کل از کلخن)

هر کسه که عهد دشمنه اعتقاد و پیمان وایمانه اعتماد ایلیه وافسون وافسانه‌سن رضایله اصغا وسمع قبوله استماع قیله اول واقعهٔ دشواره کرفتار اوله که اول شترسوار اولمشدر) زاغ استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ موش ایتدی برشترسوار اثنای سفرده بر موضعه یتشدیکه کاروانلر آنده نزول ایتمشلردی * نته که دیمشلردر (ع) قونوب دوشدیکی منزلده قومزمی کاربان آتش * آنده آتش یاقوب قویوب کتمشلردی * آنلر رخت اقامتی کوتردیکی کاربان صبا آمد شده آغاز قیلدی * ومروحهٔ باد سحرخیز اول آتشی تیز ایدوب آندن متطایر اولان شراره‌لر اطراف بیابانده اولان خار وخاشاکه یتشوب اول نواحیده اولان درختستان بالکلیه طوتشوب اول صحرانك هر کوشه‌سنده برلاله‌زار بدیدار اولدی * میان بیابانده مکر برمار عظیم واقعیٔ جسیم مقیم ایدی * آتش اطرافن دائرهٔ هاله وشعله‌ حواله کبی احاطه ایدیجك عاجز وفرومانده قالوب هیچ برجانبده یول بولمدی * وهرطرفه که نکاه ایتدی راه رها کورمدی * آز قالدیکه تاب آتشله ماهی کبی تابه‌ده قاورله * وصرصر نار بوارله خرمن حیاتی صاورله * چون اول سواری کوردی تضرع وزاری یه آغاز ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(چه شود کر بکرم مرحمتی فرمایی)

(کره از کار فرو بستهٔ ما بکشایی)

سواری غایت مشفق ورحیم * ومهربان کریم ایدی * چون مارك استغاثه‌سن ایشتدی وحرارت آتشدن ما کبی اضطرابن ونهایت التهابدن مو کبی پیچ وتابن مشاهده ایتدی * کندی کندی یه ایتدی اکرچه مار حیوان زیانکار ودشمن بدکرداردر * اما حالا چون فرومانده وعاجزدر * اکا مرحمت ایتمك مذهب مروتده جائزدر

(اولی)

اولى بودركه قلاب همتله بو كرداب محنتدن آنى طشره چكم و بو تخم خيريكه مثمر سعادت دنيا ومنتج كرامت اخرادر *ديوان حسناتم زمينده اكم) پس يانده اولان طوبره‌يى النده اولان نيزه‌نك اوجنه بغليوب مار طرفنه اوزاتدى مار طوبره كبى حصار حصين واستوارى كوريجك بى اختيار كنديسن ايچنه آتدى * سوارنيت خيرله اول مظهر شرى ضرر شرناردن خلاص ايتدى بعده طوبره‌دن چيقاروب بعض مؤثر كلماتله نصيحته آغاز ايدوب ايتدى اى مار بيلورميسن نيجه ورطهٔ دشواردن خلاص اولدك) ونيجه كرداب بواردن نجات بولدك) واجبدركه بو نعمت شكرانه‌سى بر كوشه اختيار ايدوب من بعد مقام آزار وصدد اضرارده اولميه‌سن كه موذى دنياده بد نام وآخرتده دشمنكامدر * ورحمت حقدن دور ومرحمت خلقدن محروم ومهجوردر

﴿ بيت ﴾

(بترس از خدا وميازار كس * ره رستكارى چنينست وبس)

مار ايتدى اى سوار بو سوزدن فارغ اولكه بن سنك بزم عيشكى زخم نيشمله تلخ ايتمم بو مقامدن كتمم سوار ايتدى اى مار بو نه كفتار ناهنجار اولور بن سكا شفقت ومرحمت بابنده قصور ايتمدم وسنى ميان آتشده قوبوب نار ونور ايتمدم بن اولسم سيل فنا بناى بدنمه‌كى يقردى وشعلهٔ آتش خانهٔ حياتكى ياقردى احسان ازاسنده اذا سزاميدر) وكرم جزاسنده الم روا ميدر ﴿ بيت ﴾ از جانب من طرح وفادارى بود* از پيش تو آيين جفا كارى بود* مار ايتدى بلى سن انسانيده قصور قومدك اما محلنده واقع اولمدى ولطف واحسانكى دريغ بيورمدك ليكن مستحقنه وصول بولمدى سن بيلورسنكه بن مظهر شر ومنبع زهر ومنشأ ضررم جميع جانورلر بنم شرر شرمدن اوشنور) خصوصا نوع بشر ضرر زهرمدن قاشنور) چونسن بنم كبى مظهر

شری (لوجود خیر محض) فضاسنده قویوب تنكنای عدمه كوندرمدك بونجلین منشاء فسادك آتش افسادنی سیل دماراله سو ینه‌دروب * كار و باروجودنی نار بواره كی ویندرمدك * هرنه آنك مكافاتندن انواع آفات ومخافانه حاظر ومنتظر اولمق كرك كه شریرلره خیر ایتمك خیرلره شرایتمكه برابردر * بلكه بدكارلره احسان نیك كردارلره اساءتدن بتردر ﴿ قطعه ﴾ چنانكه دررو ش شرع وعقل متنوعست * بدی بنسبت پاكان ونیكوان كردن * بجای بدصفتانیكه مردم آزارند * بهیچ وجه نكویی نمیتوان كردن * بردخی بوكه * قلنا اهبطوا بعضكم لبعض عدو * نص صریحی موجبنجه سزكله بزم میانمزده عداوت قدیمی قائمدر * دوربینلك وعاقبت اندیشلك مقتضاسی اوزره دشمن مقتول وخصم مخذول اولمق دخی لازمدر و بحكم (اقتلوا الاسود بن) بزی قتل بحسب العقل والنقل سز طائفه‌یه فرض عیندر * چون بو بابده فرمان شرعه ومقتضای عقل وطبعه مخالف فعله ارتكاب ایدوب * زخم برینه رحم نیش محلنه نوش ارزانی كوردك * البته سكا زهر دهانمدن چاشنی طاترسم * و بن دندانمدن شراب لعاب تجرع ایتدرسم كرك تا استماع قیلنلر بو فعل منكرده سكا اتباعدن امتناع قیله‌لر) وسائرلره دخی تجربه اولوب سندن عبرت ونصیحت آله‌لر * سوار ایتدی * ای قهرمان ستمكار بونه افسانه‌دركه سویلرسن (و بونه‌یه نه دركه ایلرسن) انصاف ایله احسان مقابله سنده اساءتی نجه ملتده روا كورمشلردر * وكرم مكافاتنده خیانته قنغی شریعتده رخصت ویرمشلردر خیرازاسنده شری هیچ برعاقل معقول كورمز ونفع جزاسنده ضرری كافرقاضیسی دخی یورمز

﴿ بیت ﴾

(بنا اولالی بودیر پرآفات * نیه احساندر احسانه مكافات)

مار ایتدی ای سوارسن بوكانه انكار ایدرسن كه بوعادت انسان وسزك

مذهبكزده نيك وبد برابر واساءت واحسان يكساندر ﴿ بيت ﴾
كور راحسان ايدرعصيان عجبدر ✻ عجبدر عادت انسان عجبدر ✻ هردم مرهم برينه نيش اورسز و نوش محلنه نيش زواكورسز بن بودعواده بنه سزك فتوا كزله عامل اولورم و بومعامله ده سزدن نه كيله ايله آلدم ايسه بنه آنكله ويررم ✻ سز دخى بويله سز (مصرع)
بك لحظه بخر آنكه فروشى همه سال ✻ هرچندكه سوار زبان محاوره‌يى پركار ايتدى ✻ سوار مساعده ساعد ماره طار كاوب ايتدى ✻ اى سوار چاره كار همان بوايكى امرك بريسن اختيار در اولا زخمى سكامى اوره‌يم يوخسه شتر كدنمى ابتدا قيله‌يم ✻ القصه سوار هربار كه حصار انكاره تحسن ايتدى مفيد اوليوب آخركار بوعهد اوزره قرار ايتديلركه مار شو يله كه دعواسنى شهود عدولله اثبات ايتمكله سوارى اسكات ايده سوار آنك زخمنه جان وداون خريدار اوله وكندو هلاكنى عن صميم القلب اختيار قيله ✻ پس مار اطرافه نكاه ايتدى ناكاه كوردى‌كه بركاوميش بيابانده كزر ✻ وميان چراده رعى وچرا ايدر ✻ ايتدى اى سوار كل بومشكلى بوسليم القلبدن استفسار ايده‌لم ✻ پس مار وشتر سوار اتفاقله كاوميش قتنه كلديلر) مار دهان زهر بار وهلاهل نثارن آچوب ايتدى ✻ اى كاوميش بونجه روزكاردركه بوبيابان جهانده كشت وكذار ايدرسن)جزاى احسان نه‌در نيجه ياورسن ونيجه ايشدرسن ايتدى آدميلر مذهبنجه صوررسك مكافات احسان اساءت ✻ وپاداش انعام خباثتدر ✻ بودعوانك صدقنه دلالته بوكفايت ايتزميكه بن نيجه مدتدركه بونلردن برينه خدمت ايدوب هرسال صحراى وجوده غزال چين كبى بركوساله كتوروب ✻ خانهٔ خداوندمى پرشيرو روغن ايدردم وآنك وجه معاش وجهت انتعاشى بنم ذمتمده اولوب بنم حق خدمتى بيله وشكر نعمتى قيله ديردم ✻ چون پير اولدم نتاج بچه‌دن قالدم ✻ بنم تعهد حالى ترك ايدوب حقوق ماضيه‌يى اونوتدى ✻ وبنى بوصحرايه

صالی و یروب تك وتنها قودی کتدی ❊ چون بو علفزارده برمقدار اوتلیوب بیکار وکامکار کزدم بدنمده فی الجمله سمن وثمن ظاهر اولدی ❊ برکون صاحبم بوجانبدن کذر ایدوب ❊ دیدهٔ دقتله بنم حسن حال ویال وبالمه نظر ایتدی ❊ چون بنم ضخامت تن وانداممی کوردی تعجب ایدوب بشاشت تمامله دوندی مقامنه کتدی ❊ یارنداسی برقصاب کتوروب بنی اکا بیع ایتدی * بوکون سلخ خانه یه ایلتوب بنی ذبح ایتمك محققدر * انسان طائفه سنده احسانك مكافاتی بودرکه بیان ایتدم ❊ مصرع ❊ حال من اینست یاران باکه کویم حال خود ❊ مار ایتدی اشته حکایت حال مکافاتی ایشتدك ❊ ومذهب آدمیانده احسان مقابله سنده اساءت لازم ایدوکن استماع ایتدك * همان بیتوقف زخمه آماده اولوب عهده وفا وشرط معهودی ادا ایتمك کرکسن ❊ سوار ایتدی بزم شرعمزده شاهد واحدله حکم ثابت اولمز (وشهادت حدنصابه وارمینجه قضا مضا بولمز (مارآفاقه بنظر ایتدی اتفاق کوزی بردرخته راست کلدی) ایتدی کل بودرختدن دخی کیفیت حالی صورلم (بوبابده اول دخی نه درکوره لم) پس معیتله اول آغاج دبنه واردیلر مار آندن دخی صوردیکه مکافات احسان ندردرخت ایتدی مذهب انسانده جزای احسان اساءتدر ومشرب آدمیانده پاداش منفعت مضرتدر ❊ بو برهانله که بن بو بیابانده بردرخت سایه دارم * وایل ونهار برآیاغ اوزره طورروب آینده وروندهیه خدمتکارم ❊ بنی انساندن هرکرمازده ودرمانده که بو بیابانده تاب آفتابدن جکری بریان اوله کلور سایهٔ دولتمده برساعت آسوده اولوب راحت اولور چون شدائد راهدن فراغت ونکابت هوادن افاقت بولور ❊ کوزلرین آچوب زیر وبالامه بقار * ایدرکه بونك هرشاخندن بودکاو چوب دسته وبوقدر تبرصاپی ❊ واوز دکندن بومقدار تخته واندن بوقدر قاوچیقار * شولهکه یانمده تبر بولنه یاکسر

فی الحال شاخلرینك برقا چن کسر ❊ بونك برله که بونلر بندن صفا بولور نز جفا قیلورلر ❊ باوجود که بندن راحت کورر نز زحمت ویررلر

﴿ بیت ﴾

(من دراندیشه که چون برسرا وسایه کنم)
(اودران غم که چسان برکندم از بنیاد)

مار ایتدی ای سوار شاهد امری دخی بر طرف اولدی شمدیدنصکره دخی نه بهانه اولور البته شرط معهودی ادا اتمك کرك ❊ وزخم نیشمه رضا ویرمك کرك ❊ سوار تعلل ایدوب ایتدی تعدیل شهود لازم ایدی اولمدی ❊ وتزکیه واجب ایدی بولمدی ❊ ناحق یره قان دوکمك عدالتکه لایق دکلدر ❊ وبی بینه قضا رضای حقه موافق دکلدر ❊ باوجود معلومکدرکه جان بغایت عزیز ❊ ومیوهٔ زندکانی لذیذدر ❊ قلبی تعلق دنیادن قلع ایلك صعب کار ❊ وخلعت حیاتی بدندن خلع ایلك امر دشواردر اما من بعد شرطمز بونك اوزرینه اولسونکه اکر بوقضیه یه برکواه دخی بولنسه بیضایقه قضایه رضا ویرم ❊ وشرط معهودی تقدیم ایدوب بو بلایه کندومی تسلیم ایدم بو اثناده اتفاق برروباه اول نواحیده کزرکن انلری بو مناظره ده کوروب مشکللری نه ایدیکی دیوب جان ودلدن قولاق اوروب تفصیل حاله وقف اولوب طوردی ❊ چون مار آنی کوردی سواره ایتدی ❊ کل اندی قضیه یی بورو باهدن صوره لم ❊ بو بابده اولدخی نه جواب ویرر کوره لم ❊ سوار هنوز تفصیل حالی اعلام وجواب وسؤالی تمام اتمدین روباه پرانتباه آواز بلند له ایتدی ❊ ای مردم بیتمیزمیسن که مکافات نیك بد ❊ وجزای احسان اساءتدر ❊ اما سن مار حقنده احسان ایتدك اوله که مستحق پاداش اساءت اوله سن ❊ سوارچون حقیقت حالی حکایت ایتدی روباه ایتدی سن مرد عاقله بکزرسن

نیچون بیهوده سوز سویلرسن وحق صحیحی ستر ایدوب کذب صریحی کندیکه نسبت ایلرسن ﴿ع﴾ زعاقل کی روا باشد سخنهای خطا کفتن * مار ایتدی بلی سوار راست سویلر اشته اول توبره که بنی انکله ورطهٔ آتشدن خلاص ایتدی * روباه تعجب صورتن کوستروب ایتدی * بو کلامه باور نیجه متصور درکه بوقدر جسامت هیکل وضخامت پیکرله دب اکبره بکزر براژدر بوتوبره که اکا نسبت دائرهٔ عین الثوردن اصغردر * صیغه بیلك نیجه ممکن ومیسردر * مار ایتدی بو مجلی مشاهده ایله بیان سهلدر * بودعوایی برهان عیانله اثبات آساندر * والحاصل اکر اعتماد ایتمزسك اشته خراشته نردبان * روباه ایتدی اکر بو قضیه یی علم الیقین بیلم * و بوصورتی روی عین ایله مشاهده قیلم * امید درکه بوعقده یی الطف حیله ایله حل * و بوخصومتی اکمل وجوه اوزره فصل قیلم * پس تصدیق دعوا وتحقیق مدعا ایچون سوار توبره نك اغزین آچی و یردی (مار دخی کلام روباهله مغرور اولوب توبره نك ایچنه کیردی) روباه چون آنی کوردی آهسته سواره دیدی‌ای جوان چون دشمنك زندانده کوردك وخصمك خطر جانده بولدك فرصتی غنیمت بیل * ومجال ویرمه‌امرنی تدارك قیل

﴿ بیت ﴾

(دشمنه کرفرصت‌ال ویره‌همان * قیدنی کور برنفس و یرمه امان)

پس سوار توبره نك آغزین محکم طوتوب سنك خارایه شو یله اوردیکه * مارك زهره سی چاك اولوب کشتهٔ زهر هلاك اولدی و بنی آدم آنك شرر شرندن وضرر زهرندن قورتلوب روی عالم آنك خبث خبیثندن پاك و پاکیزه اولدی ﴿ع﴾ ایچنین بد زند کانی کشته به * بوحکایتك فائده‌سی بودرکه خرمندده لازمدرکه طریق حزمی نامرعی قومیه (وخصم فتنه انکیزك رأی فریب آمیزنه مغرور اولمیه) وهیچ

(وجهله)

وجهله انك عهدينه اعتماد وقولنه اعتقاد ايدوب باور قيليه * تا آنك دام بلاسنده درمانده قاليه ﴿ قطعه ﴾ اول كه قول خصمله مغرور اولور * شمع عقلى تيره وبى نور اولور * دوست اولق دشمنه اول وقت اولور * كيم قرالق شب يوزندن دور اولور * زاغ ايتدى بو كلام لآلى انتظامى كه عين حكمت * ومحض نصيحتدر قبول سامعه ايله ايستدم * و بوجواهر زواهر ماثرى كه معدن عقل وكان خردن مستخرجدر آويزهٔ كوش هوش ايتدم * اماسنك كرم ذات ومكارم صفاتكه لايق بودر كه بو بابده در موافقتى فتح ايدوب * در بچهٔ مخالفتى سد ايده سن * و بنم كلاممه باور قيلوب احكام وهميه يى براهين عقليه ايله رد ايده سن * وحكمانك بو پندنى كه بيورمشلردر اشيلر مصاحبتندن فرار ايدوب كريملر مجالستن اختيار ايتمك كرك كوش هوشكه بند ايده سن كه كريم برساعت مصاحبتده انواع شفقت وملاطفت بيورر * ورعونت وخشونتدن احتراز ايدوب بيكانه لكى يكانه لكه مبدل قيلور * اما لئيم حق صحبت قديمدن اغماض ايدوب ادنى بهسانه ايله يوز يلاق دوستدن اعراض ايلر * بو اجلدندركه آزاده لرك صداقتى تيز وعداوتى دير واقع اولور * كوزهٔ زرين كبى كه كيج شكست اولوب تيز صلاح بولور * ولئيم طبع وسفله مزاجلرك بناى صداقتى سريع الانهدام اولديغندن غيرى اصلا اصلاح پذير اولمز * كوزهٔ سفالين كبى كه تيز شكست اولور * وهيچ وجهله صلاح بولمز

﴿ بيت ﴾

(بيلر باغ حكمتدن يمشلر * بومعناده بغايت خوش ديمشلر)

﴿ مثنوى ﴾ دوستى مى بايد ازين كونه جست * كان ابد الدهر بماند درست * خانه كاساسش بود از خشت خام * پست شود از دوسه باران تمام * اى زبرك بندخى اول قبيله دنم كه ديانته

(اعتماد)

اعتماد قیلنه * وصداقتمه اعتقاد اولنه * باوجود که برصدیق صادقه محتاجم * وبررفیق موافقه کیم طوق ایسه بن آجم * بورجاده بوجنابه التجا ایدوب هیچ برطریقله بو یولدن دونمزم * وبو دعاده بو محرابه توجه ایدوب هیچ بر وجهله بو قبله‌دن یوز دوندرمزم * واصلا طعام طاتمزم تا بنی نعمت ملاقات شریفکله مشرف ایتمیه‌سن * وقطعا آرام ایتمزم تا کوش جانمی درر مقالات لطیفکله مقرط ومشنف قیلمیه‌سن

﴿ بیت ﴾

(دامن چون تو نگاری ز کف آسان ندهم)

(که بخونابهٔ بسیار بدست آمده)

موش ایتدی سنک موالات ومراعاتکه جانله خریدارم * وصدق صدیق ویار موافقه احتیاجده بندخی سن قدر وارم * مؤانستکدن بو قدر کریزم ومجالستکدن بو دکلو پرهیزم * اول اجلدندر که اکر بنم حقمده مکر وغدر فکر ایده‌سن عقل قتنده عذرم واضح اوله وتادیمه‌سن که بر سست عنان دوست بولدم * وبر هین واین نرم خلقت وضعیف حقیقت شخصله آشنا اولدم * والا اول کلامکدن سنک دعوی صداقتده صدقکی بیلشیدم * وسنک صحبتکه جان ودلله مائل اولشیدم ﴿ مثنوی ﴾ چون در ین دل برق مهر دوست جست اندران دل دوستی میدانکه هست * هیچ عاشق خود نباشد وصلجو * که نه معشوقش بود جویای او * پس طشره کلوب سوراخی قپوسنده طوردی) زاغ صوردیکه نیچون ایلروجه کلوب بو مشتاقله مؤانست ایدوب شرف مجالستکله مشرف قیلمزسن * مکر خاطر شریفده هنوز خلجان خوف مشاهده ایدوب خفقان بیم معاینه ایدرسن * موش ایتدی هرکاه که بر کمسنه کندی نفس نفیس صدیق صادقی یولنه فدا قله ووقت مضایقه‌ده نقد جان لذیذدن یار عزیزی ایچون دین واجب

(الادایله)

الادا بیله ❋ آنك کبی صدیق محب صادق و برادر موافق دیمکه لایق ومرافقیء صداقتده انك مرتبه‌سی عالی ودرجه‌سی فائقدر واکرهمان امور دنیویه بابنده ملاطفت بیوروب مال ومنال ایله مواسات قیله انك دوستلغی متوسط الحال ❋ واول مقوله کسنه‌نك منتهای مصادقتی حد اعتدالدر ❋ دیمشلردرکه اول کسنه که دوستنه مراعات وقت ومصلحت حال ایچون جاه وماله مواسات ایلیه ❋ شول صیاده بکزرکه کندی سودیچون دانه صاچر پرورش طیور مقصودی دکلدر ❋ چون بو اصل صداقت غرض آمیز در یمکن که عاقبتی عداوت انکیز اوله

﴿ بیت ﴾

(هر نفسی کان غرض آمیز شد)

(دوستی ودشمنی انکیز شد)

اما شول کسنه که جام محبتی شو یله نوش ایلیه که یاری کندی یوانده وارلغن فراموش ایلیه اکسیر اکبر وکبریت احمردن صد مرتبه اولی ویدان محبتده جان فدا قیلق بیدادرکه مال ادا اتمکدن هزار بار اعلادر (ع) الجود بالنفس اقصی غایة الجود ﴿ بیت ﴾ هست جوانمرد درم صد هزار ❋ کار چو با جان فتد انجاست کار ❋ پوشیده دکلدرکه سنك شرط موالاتکی قبولده وباب ملاقاتکه دخولده بونك ایله که بکا خطر جان واردر ❋ زمین دلمده بنای صداقتك بر درجه‌ده استواردرکه طریق یار یده بذل نفس وفدای جان بکا آسان کاردر (ع) کر رسد کار بجان از سر جان برخیزم) اکر سکا فی الجمله سوء ظنم اولیدی مصاحبتکه مائل اولازدم ❋ وکوشهٔ کاشانه‌ده اوتوروب کنج آشیانه‌دن قدم بیرون قیلازدم ❋ قلبم سنك مصادقتکه تمام واثق ❋ وروحم سنك مصاحبتکه تمام عاشقدر ❋ وطلب صحبتده صدق نیتك وخلوص طویتك شائبهٔ شبهه‌دن بری ❋ بو جمله بنم جانمده اولان خلوص

وخصوصك يكده بريدر * اى زاغ اكرچه سنكله بنم ميانمده بنياد عهد وپيمان پايدار * وبنيان امن وامان استواردر * اما سنك بنى نوعكدن بعض يارانك واركه بنمله آنلرك بيننده بغض وخصومت دائم وشطرنج عداوت قائمدر * محتملدركه آنلرك بريسى بنى كوزيجك بكا قصد ونيشتر چنك خون فشانه‌لرك شريانمدن قصد ايده‌لر * زاغ ايتدى بنمله يارانم ميانده شرطمز بودركه بنم دوستمله دوست ودشمنمله دشمن اوله‌لر (موش ايتدى بلى هر كسه‌كه دوست دشمنله يار ودشمن دوسته هوادار اوله * احبازمره سندن مردود * واعدا اعدادن معدود در

﴿ بيت ﴾

(روى دل از دو طائفه برداشتن نكوست)

(از دوستان دشمن واز دشمنان دوست)

بو اجلدندركه ارباب حكمت احبابى اوچه قسمت ايتشلردر * دوست خالص دوست دوست (دشمن دشمن) دشمنى دخى اوچه تقسيم ايلشلردر (دشمن ظاهر) دشمن دوست وست دشمن بو بابده بيورمشلردر ﴿ بيت ﴾ از دشمن خود چنان نترسم * كز دشمن يار و يار دشمن * زاغ ايتدى اى زيرك مضمون كلامك معلوم اولدى * شويله بيل كه بنمله سنك ميانكده اركان مودت برمرتبه‌ده مؤكد * وبنيان محبت بر مثابه‌ده مشيد اولمشدركه من بعد بكا اول كمسنه يار اولوركه فى الحقيقه سكا يار و بنمله مصادقته اول كمسنه سزاوار اولوركه سنك رضاسى طلبكار اوله * هر كمسنه‌كه سكا محب اوله اكا محبت بكا واجبدر * اكرچه‌كه بكا اغيار اوله واول كمسنه‌كه سكا عدو اوله بكا عداوت لازمدر * اكرچه‌كه بكا خويش وتبار اوله ﴿ بيت ﴾ بررخ هر كس كه نيست داغ غلامئ يار * كر پدر من بود دشمن واغيار اوست * خلوص محبتكده صدق نيتم * وخصوص مودتكده عقد عزيمتم

اول مشاهده درکه اکر چشم وزبان که دیدبان قلعهٔ جان وترجمان بیان جناندر ٭ سکاخاڭ ومخالف ومباین کورم بر اشارتله ایکیسن دخی ساحل وجوددن کرداب عدمه کوندررم

﴿ بیت ﴾

(عضوی زتو کردوست شود بادشمن)

(دشمن دو شمر تیغ دوکش زخم دوزن)

موش بو کلماتك استماعندن قوی دل اولوب ایلرو کلدی ٭ وزاغ حالن وخاطرین صوردی) والحاصل اول ایکی یار بر برین کنار ایدوب مشاهدهٔ جمال ایله خوشحال اولدیلر ولیل ونهار زبان اشتیاقی پرکار ایدوب مصاحبتده اشتغال قیلدیلر (مصرع) میان بندید عشرت را که یاراز درکنار آمد) چون موش برموجب اکرموا اضیافکم وظائف ضیافتی تقدیم ومراسم تکریم وتعظیمی تکمیل وتتمیم ایتدی ٭ وایتدی ای برادر اکر رخت اقامتی مسکن اصلیدن کوتوروب اهل وعیالك بو منزله کتورەسن ٭ طوق منتك تا قیامت کردنمه بند ایدوب غبار اندوهی آینهٔ دلدن کوتورەسن ٭ زیرا بو بقعه که بومسکینك مسکنیدر ٭ مأوای خوش وموضع دلکش ٭ ومرتفع فرحبخشدر ٭ زاغ ایتدی بومأوالك آب وهواسی وفسحت بقعه ووسعت رقعەسی بانده سوز یوقدر الا شارع عامه قریب واقع اولوب تردد کاران وآمد شد مسافراندن حصول ضرر انواع محتملدر ٭ ووصول آسیب مکروه متوقعدر ٭ اما فلان جایکاه که تعرض ابناء سبیلدن دوردر ٭ بر مرغزاردر که غایت صفاده بحور حور کبی پرنور ولطافت هواده باغ ارم کبی مقام حضور وحبوردر ﴿ مثنوی ﴾ اب جویی سراسر سبزهٔ تر ٭ صبا بوی شکوفیله معطر ٭ کنار باغ وراغی سنبل وکل ٭ میان سبزه زاری پر قرنفل ٭ طعمه ولقمه اول نواحیده وافر ودست آشوب وفتنه اول حوالیدن قاصردر ٭ بو جملەدن غیری بنم احبابمدن

بر كشف آنده تو طن ايدوب اول مقامه شرف ويرمشدر * اكر رغبت بيوررسك اتفاقله اول منزل بهشت آيينه وارەلم و بقية العمر اول مرغزارده كامران وكامكار روزكار كچورەلم * موش ايتدى

﴿ بيت ﴾

(تا دامن كفن نكشم ز ير پاى خاك)

(باور مكن كه دست زدامن بدرامت)

اى انيس دل ناشادم * وجليس حجرهٔ فؤادم * شرف مجاورتكدن غيرى اميدم * وسعادت مصاحبتكدن غيرى مرادم يوقدر * سن آفتاب كبى هر منزله كه كيدەسن) بن سايه كبى يانكجه يوز اوزره يورورم * وآستين فشان هر جانبه كه خرام ايدەسن * بن دامن كبى آردكجه باش اوزره سوريورم تا كريبان جامهٔ حيتم چاك هادم اللذت له چاك * وچشم جهانبينم صرصر مرك ومماتله پر خاك اوليه * دست ارادتم دامن صحبتكدن ايرليه * ودیدهٔ دلم مشاهدهٔ شاهد ميل ومحبتكدن ايرليه * بو بقعەده كه حالا ساكنم وطن اصلى ومسقط رأسم دكلدر * بلكه تصاريف روزكار بو مقامه بنى بى اختيار كتورمشدر * بنم سركذشتم اوزون * وعجائب وغرائبى حد وعددن افزوندر * انشاءالله اول زمانكه قرارکاه مقرر اوله * وخاطر عاطر شدت مسافرت وزحمت مهاجرتدن آسايش بوله * تصديع جائز اولورسه مهردن ذره و بحردن قطره روايت اولنه * چون ميانلرنده كلام بو مقامده تمام اولدى * زاغ فى الحال دم موشه يابشوب بال عزيمتله پروازه كلدى * ومقصود معهوده متوجه اولوب نيجه زمان كندكدنصكره منزل مقصوده ايردى) سنك پشت مكر اول مرغزار ميانده اولان چشمه نك حواليسنده كشت ايدردى * چون اراقدن صورت زشت زاغ ظات سرشتى احساس ايتدى * ترس وهراس اكا غالب اولوب فى الحال صويه طالدى * زاغ موشى آهسته هو دن اينديروب سنك

پشته آواز ایلدی * سنك پشت قمر آبدن صدای آشنایی اشیدوب شرائط استقبالی مرعی طوتدی * ودیدار یار کرامی ایله شاد وزندان هجراندان آزاد اولوب ایتدی

بیت

(بخت بر کشته من باسر پیمان آمد)

(وقت شادیست کنون کان کل خندان آمد)

پس بر بر یله کورشدیلر * واو پشوب قوجشدیلر * وخاطرلرین صورشدیلر * کشف استفسار ایتدی که بو آنه دك نه حالده و بوزمانه دك نه اشتغالده ایدك * زاغ ایتدی سرکذشتن وکبوترلر دامه کرفتار اولدیغن * تا آندن نجات بولنجه * وموشله مصاحبت ومصادقت مراد قیلدیغن * تا مسکن مألوفه واصل اولنجه تقریر وقطمیر تقریر ایدوب کلك تعبیر ایله ضمیر کشفه تحریر وتصویر ایلدی) کشف چون بو سبیل اجمال تفصیل حالی معلوم ایتدی * بشره سنده بشاشت تازه وهشاشت بی اندازه حاصل اولوب ایتدی * ای مونس خاطر بی آرام (ع) خوش آمدی (وعلیك السلام والاکرام) بزم بختمزك سعادتیدر که سزك رختکزی بو جانبه چکدی * وطالعمزك قوتیدر که کوکب جمالکز افق وصالدن طلوع ایتدی * موش دخی لسان اعتذاری پرکار ایدوب ایتدی بو الطاف بینهایتك معذرتی نیجه زبان خامه ایله تقریر اولنمق میسر * و بو التفات بیحد و بی غایتك مجمدتی نیجه زبان خامه ایله تحریر اولنمق متصوردر * بز تاب آفتاب حوادثدن سزك سایهٔ عنایتکزه پناه ایلیوب طوررز ووصول امانی وامالی حصول دولت وصالکزده اکلیوب طوررز * بیت * این عنایت ازلی بود که من برسیدم * وین هدایت ابدی کشت که رؤیت دیدم * چون شداید سفردن آسایش بولدیلر * واول مسکن مأمنده غبار اغیار وچشم زخم روزکاردن سالم ومصاحبت یار وموافقت دیارله

غانم واولوب * روز شب تماشای جمال وشکر وصله موظب ومداوم اولدیلر * زغ موشه متوجه اولوب ایتدی ای زیرك اكر مصلحت کوررسك وعدهٔ کریمهنی انجازه یتشدروب سرکذشتی سنك پشت حضورنده حکایت ایله تاما بیمزده قواعد وفا ومؤانست استحکام بوله * واول نوادرك استماعیله اهل مجلسه تمام استراحت مالا کلام حاصل اوله

﴿ بیت ﴾

(بکشا لب وزان حدیث شیرین * کام دل ماپر از شکرکن)

موش سمعا وطاعة دیوب بو سؤاله جوابده کشفه خطاب ایدوب ایتدی * ای برادر بنم منشاء وموالدم دیار هنددن برشهردرکه کاماروت دیرلر بن اول شهرده برزاهدك زاویه سنده وطن طوتمشیدم * وکوشهٔ صومعه سنده کندم ایچون برآشیانه دوزوب دست ارادتله اول آستانه یه التجا ایتمشیدم بنی نوعمدن نیجه لر بنم درکاهمه ملازمت ایدرلردی) وهرکاه خدمت ایچون بارکاهمه کلوب کیدرلردی) مرید معتقدلردن برمرد صادق هرصباح زاهد ایچون برسفره طعام احضار ایدردی * زاهد انك برمقدارین وظیفهٔ چاشته صرف ایدوب باقیسن شام ایچون ادخار ایلردی * بن دیدهٔ ترصد ایله کوزه دردم * زاهد حجره دن چقدیغی کبی کندمی سفره ایچنه آتوب مرادم اولدیغی قدر ایچنده اولان طعامدن یردم * باقیسن تمام سائر یارانمه احسان وانعام ایدردم * زاهد هرچندکه حیله ایله بنی صید ایتمکه قصد ایلدی کارکر اولمدی * ودام مکرله قیدوبند ایتمکه فکر ایتدی فائده بولمدی * اتفاق برکیجه زاویهٔ زاهده برعزیز مهمان اولوب منزلنی مشرف قیلدی * چون مراسم سلام ولوازم اطعام واکرام تمام اولدی * مائدهٔ پرفائده کلام چکلوب سماط محاوره وسفرهٔ مسامره میانه کلدی * زاهد اثنای کلامده انك مولد ومقصدین صوردی * وسبب ارتکاب

سفر وموجب اجتناب حضور حضری استفسار بیوردی * مهمان
بر مرد ایدی جهان آزمای و برفرد ایدی عالمپیمای

﴿ بیت ﴾

(سفر کرده در بحر و برسالها * شده مطلع بر بسی حالها)

زاهدده جوابده گاه اختصار وایجاز * وگاه اطنابی در از ایدوب غرائب اخبار وعجائب امصاردن هرنسنه که انك دیدهٔ شهودنه ارتسام بولشدی * تعبیر دلپذیر له تقریر ایتدی * زاهد اثنای مکالمه ده گاه گاه الارین بر برینه اووردی * یعنی بوصدا ایله اول کوته آستین حورنهٔ سفره یی دراز دستلردن قووردی * مهمان بوصورتدن که بی حرمتلك علامتی ایدی زیاده منفعل * و بوحرکتدن که دائرهٔ ادبدن بغایت دور ایدی آتش خشمی مشتعل اولوب ایتدی ای زاهد صفت استهزا وسمت سخریتدن احتراز سکا غایت لازم * وجادهٔ جددن جانب هزله میل کافهٔ خلقه عموما * وارباب تاج وخرقه یه خصوصا زیاده نا ملایمدر ﴿ قطعه ﴾ باستهزا وسخر یه مکن میل * که آنها لایق آزادگان نیست * کسی کوهزل و بازی ساخت پیشه) ازوبی آب روزدر جهان نیست) زاهد ایتدی حاشا که هرگز خار هزل بنم دامن حالمه آویخته * وغبار استهزا هوای صفای دلمی بی غلمه آمیخته اوله * بو حرکت که بندن مشاهده ایدرسن کشور سفره یی لشکر حمایت ایچوندر که بنم مملکت نعمتمه مستولی اولوب خوان خانه مه دست تعرضی دراز ایتمشلردر * آنلرك طغیانندن نه سفره ده خردهٔ نان قورتلور * ونه خانه ده دانه دن نشان بولنور

﴿ بیت ﴾

(صد همچومن بجد نتوانند منع کرد)
(آن لحظهٔ که دست بیغمابر آورند)

مهمان صوردی که آنلرك جمله سی اقدام وحمله ده بر برینه نظیرمیدر *

يابعض بعضندن جرى ودابرميدر) زاهد ايتدى اى مهمان انلرك
بريسى پهلوان بلكه جمله يه سلطان وقهرمان منزله سنده در ٭
رو بروسفره يه كيروب ايچنده نه وارسه قاپار ٭ وكورز كوره
يوريش ايدوب نان ونعمتدن بولديغن چلار چارپار مهمان ايتدى
البته انك سائرلرندن جرأتنده بر حكمت واقدامده تقدمنده بر علت
لازمدر ٭ بونك مصداقى همان اول حكايتدركه اول شخص اول عورته
ايتدى كنجد مقشرله غير مقشرى مثلا بمثل صاتمغه البته برسبب كرك
زاهد ايتدى اكر زحمت اولمزسه يورك نه كيفيتله اولمشدر اول

﴿ حكايت ﴾ مهمان ايتدى بو كلديكم راهده شبانكاه فلان كويده
بر آشنانك خانه سنه نزول ايتدم طعام شام يوب وظيفهٔ ضيافت تمام
اولدقدنصكره بنمچون جامه خواب دوشه ديلر واروب ياتدم ٭ هنوز
خوابه وارمدين مرد آشنا عيالى قتنه كتدى ٭ واهليله مكالمه يه آغاز
ايتدى ٭ بنمله آنلرك ميانده حجاب همان بر بوريادى ٭ بوسببدن
انلرك مفاوضه لرين اشيدردم ٭ ومابينلرنده جارى اولان كفت
وكونك جمله سنى كوش ايدردم ٭ مرد ايتدى اى خاتون نيتم بودركه
يارين بواوبه نك اولولرين دعوت ايدوب بومهمان عزيز حضورنده كه
عالم غيبدن بزه برهديه درجع ايدوب بنم حالمه لايق) وآنلرك شاننه
موافق ضيافت يراغن كورم) عورت ايتدى هى ارنه عجب سويلرسن ٭
سنك اوقدر مالك بوقدركه مؤنث عيالكه كفايت ايده ٭ و بومنصب
وجاه ومكنت ودستكاهله خاطركه ضيافت عام خيالنمى كتوررسن ٭
وديك دماغكده اطعام وانعام سوداى خامنمى پشوررسن ٭ هيهات
هيهات ﴿ مصرع ﴾ سوداى خامى پختهٔ فكر محالى كردهٔ ٭ كوزك
آچ سندنصكره زن وفرزندكى غيره محتاج ايتمه ٭ و بوكونكه جمعه
قادرسن فرد ايچون ذخيره مهيا قيلمدين كتمه ٭ مرد ايتدى
اى عورت

(بيت)

❊ بيت ❊

(نداست چشم بصيرت كه كرد كرد ونخورد)

(ببرد كوى سعادت كه خرج كرد وبداد)

اكر توفيق معين وسعادت قرين اولوب بو نيت قوتدن فعله كلورسه نه محل ندامت ونه مقام ملامتدركه في الحقيقة ذخيرهٔ آخرتدر ❊ وجمع مالك مآلى وبال ❊ وادخار واحتكارك انجامى ضلالدر ❊ نته كه اول كرك طمعكارك حسب حالى اكا دالدر ❊ زن سؤال ايتدى كه نيجه اولشدر اول ❊ حكايت ❊ مرد ايتدى روايت ايدرلركه برصياد وارايدى هنرمند ❊ وصنعت اصطياده اوستادبى مانند ❊ آهو بيم دامندن كنامندن چقمزدى ❊ نخجيروهم سهمندن صحرايه بقمزدى

❊ بيت ❊

(ديده ورى پرهنروتيرهوش)

(حيله كرى سخت دل وسخت كوش)

اتفاق بوكون دامن بركوه دامننده قوردى)وتيروكمانله كندى كمينكاهده اوتوردى ناكاه برصيد اول قيده بند ❊ وبرشكار اول دامه كرفتار اولدى صياد تيرپرتاب كبى كميندن چقوب شتاب تماماله دامه متوجه اولبجق ❊ آهو دخى هول جادن فوت اتدى ❊ ودامى قيروب صحرا جانبن طوتدى كتدى صياد صاحب تدبير بوني كوريجك بى تراخى وتأخيردستنده اولان كمانك شستنده اولان تيرى نخجيرجانبنه آتدى) اتفاق پيكان تيرونخجير بيچارەنك پاينه راست كلوب اواتدى ❊صياد يتشوب امرين تمام ايتدى ❊ وپشتنه آلوب سر ورموفور وحبورنا محصورله يولنه كيتدى ❊ ناكاه اثناى راهده بركراز كراهه دوش اولوب صيادك اكا دخى ديك طمع وشرهى قايندى وچنككنده اولان خدنك الماسرنكى اكا حواله ايدوب تقدير الهى پيكان تير شريان شكاف خنزيرك كاف نافنده اوبندى) خوك دخى الم زخم تير

زهرابدن تیغ ناب تابدار یله شکم صیادی چاك ایدوب ایکیسی دخی طرفة العینده آلوده ٔ خون وخاك اولوب راو برنده هلاك اولدیلر * بو واقعه اثناسنده بر کرك کرسنه اول موضعه یتشوب کوردیکه اوچ کشته نجه کشته هر بری کرکك صحرای آرزوسنده برپشته کرك بو صورتدن که هنوز آیینه ٔ خیالنده سمت ارتسام بولمشدی حظ تمام ایتدی وکثرت نعمت ووفرت غنیمتله مستظهر اولوب کندی کندیه ایتدی

﴿ بیت ﴾

(که بسی روزکار می باید * که چنین نعمتی بدست آید)

بو نعمتلرك حقنی بیلازسم کافر نعمتلر دفترنده مرقوم اولورم واسراف ایدوب اتلاف ایدرسم غفلت وجهالتله موسوم اولورم * هنکام تأمل واعتبار وزمان تصرف وادخاردر * حالا صلاح حال ومآله انسب بودرکه بوکون زه آرزوی کمان قناعته چکوب زه کمان صیادله کچنم * و بو کنج بیرنجی محنت ایام وایام محنت ایچون بر کنجده دفن ایدوب روز بروز تیر آرزو بی هدف مراده یتشدرم که حکما بیورمشلردر ﴿ مثنوی ﴾

مخور جمله رسم که دیر ایستی * به پیرانه سر بد بود نیستی * بخور چیزی ازمال وچیزی بنه * تمامی بیکبار از کف مده * پس کرك غایت حرصندن زه کمانی دهاننه آلوب دندان شره چکمککه آغاز قیلدی * نیش دندانندن کیش کمان قیریلوب بر کوشه سی قوت ضربله کرکك قابنه طوقنوب * اول دد بی خرد اول دردن طوردیغی یرده سرداوادی ﴿ ع ﴾ اونیز بشد وآن همه ناخورده بماند * بو مثلك محصلی بودرکه جمع ماله حریص وفرمان آرزویه مطیع اولوب ذخیره قومغك عاقبتی وخیم * وخانه سی عذاب الیمدر

﴿ بیت ﴾

(آنچه داری بخور امروز وغم دهر مخور)
(چون بفردا برسی روزی ٔ فردا برسد)

زهی شور بخت وشور یده رخت اول طائفه که اول حالده فکر مآل بلکه خیال محالله جمع مال ایتدیلر) وعاقبت کار حسرت بسیار وندامت بیشماراله قو دیلر کتدیلر ﴿ قطعه ﴾ تاکی ای حواجه جمع مال کنی ﴿ که برکاز تو بازخواهدماند) کنج قارون اکر زخیره نهی) همچنان حرص وآز خواهدماند ﴿ برمیفروز آتشی که ازو ﴿ بتوسوز وکداز خواهدماند ﴿ چون زن میزبان بو کلمات حکمت بنیانی استماع ایتدی ﴿ وملهم سعادتدن مژده ﴿ الرزق علی الله ﴿ کوش هوشنه یتدی شوهر بنه ایتدی ای عزیز اطفال ایچون کیلارده برمقدار برنج وکنجد اذخار ایتمشدم ﴿ حالا ظاهر اولدی که جمع وادخار نامبارك وشوم ﴿ وارباب احتکار میامن تفویض وتوکلدن محروم وناصیهٔ حالی رقم شأمت وسمت شقاوتله مرقوم وموسوم ایمش ﴿ صباح تمام اون کسنه یه کفایت ایدر طعام مهیا ایده یم سن کیمی دیلرسن دعوت ایله) ومهمانك بابنده حق ضیافتی رعایت ایله ﴿ الحاصل زن صمیم دلدك مردن نصیحتنه قائل اولوب ﴿ چین سحر که سهم شعاع مخروطی جانب افق شرقی یه مائل اولوب ﴿ وآب چشمهٔ آفتابله آینه دیده‌زدن غبار خواب زائل اولدی

﴿ بیت ﴾

(سحر که که چون چشمهٔ آفتاب)

(فروشست ازدیدها کرد خواب)

زن کنجدی مقشر ایدوب یودی ﴿ وقوروسون دیو آفتابه قودی ﴿ وکندی کار آخره مشغول اولدی ﴿ وشوهر بنه تأکید وتهدید ایلدی که کنجدك تمام ترلکی کیدوب خشك اولنجه اوستنده حاضر اوله ﴿ تامور وطیور پای تاراج ودست تعرضی دراز ایتمیه) دیدهٔ حفظ وحراستله ناظر اوله) اتفاق شوهرك کشور چشمنه لشکر خواب غلبهٔ ایدوب بواثناده برکلب نجس وخسیس کلوب آب دهان ولعاب ز بانیله اول

كنجدی تلویث وتنجیس ایلدی زن چون بو حالی كوردی اندن طعام اتخاذ ایتمكدن احتراز ایدوب كوتروب بازاره كتوردی ✻ بنده‌نجی بازارده برمهم ضرورییم وار ایدی اكا یتدم وآنك عقبنه دوشوب كتدم كوردم كه بر كنجد فروشك دكاننه كلوب آنی كنجد غیرمقشرله برابر بازار ایدر) ومقابله ده برار طوروب فریاد ایدركه ای زن البته بو معامله ده برنكته وار ✻ و بو مبادله ده برحیله مقرردر كه مقشری غیر مقشرله صاعا بصاع بیع ایدرسن ✻ بو مثل مضمونی موجبنجه بنده‌نجی همان خاطرمه بو خلجان خطور ایدر كه اول موش چیره نك بوقدر جرأت وقدرتنه البته برعلت وحكمت واجبدر ✻ امارأی غالب بودر كه خانه سنده برمقدار دیناری واردر كه اكا استظهار ایدوب ✻ بو مرتبه ده شجاعت وجرأت اظهار ایدر ✻ اكر نهال حالی خزان افلاسدن خالی اولمسه شاخسار كردارنده بو لطافت وطراوت بدیدار اولمزدی‌نته كه دیمشلردر) بازار دنیاده اول كسه كه بی دینار وزردر اول مرغه بكزر كه بی بال وپردر ✻ رباعی ✻ بی زر منشین كه كار زردار دزر ✻ بیش ازهمه اعتبار زردار دزر ✻ كویند كه اختیار اززر بهتر ✻ مشنو توكه اختیار زر دار دزر ✻ ای برادر بو مقرردر كه اول موشك بوزور وقوتنه باعث زردر ✻ همان بیل وتبر كتور كه سوراخنی زیروزبر ایده لم ✻ وسرانجام كار نه‌وار در كوره لم ✻ زاهد چون مهمانك بو اقدام وابرامن كوردی فی الحال امرنه امتثال ایدوب بیل وتبر كتوردی بن اول دم سوراخ آخرده بو ماجرایی علی ماجری استماع ایدردم ✻ واقعا آشیانمده زر سرخ تمام عیار هزار عدد دینار وار ایدی ✻ هر زمان انك اوزرنده غلطان وتماشای دلكشا سیله شاد وخندان ایدم ✻ قلبم صمیم جاندن اكا متعلق وجانم درون دلدن اكا متشوق ومتعشق ایدی نظاره سیله چشمه نور موفور حاصل ✻ وملاحظه سیله كوكله سرور نامحصور واصل اولوردی ✻ همان دمكه مهمان ومیزبان

زمینی قازوب * پایان آشیانه ایردیلر وخلاف معهود اول دینار معدودی آنده موجود بولوب نه کوردیلر * مثنوی * درستی چند خندان رخ چو خورشید) درخشان از صفا چون جام جمشید) وجیهی سرخ رو بی سکه داری * عزیزی قابلی صاحب عیاری * کهی بکرفته خوبان راسر ودست * دمی سیمینبرانرا کرده پابست * فرحبخش درونهای پریشان * کلید قفل مشکلهای دوران * مهمان زاهده ایتدی اول موشك مایهٔ جرأت و پیرایهٔ قوتی بو ایدی) زیراکه زرمدد روح ومادهٔ فتوحدر * کوره سن که من بعد کوشهٔ حفره یی قویوب جانب سفره یه کتمسه کرك * وزرآجیسندن نان دکل جاندن بیزار اولوب غارت نعمته قطعا جرأت ایتسه کرك چون بن بو کلاتی ایشتدم فی الحال کندی ذاتمده آثار ذل وخسار وضعف وانکسار وعلائم افلاس وافتقار مشاهده ایدوب ضروری اول سوراخدن انتقال ایتدم * همان اول زمانده که بو بلای ناکهانی بو بیچاره یه واصل * و بو قضای آسمانی بو حقیرك منزلنه نازل اولدی * کوردم که موشلر میاننده بنم اعتبارم انحطاطپذیر اولوب تعظیم سابق واکرام معهودمده تفاوت فاحش بدیدار اولدی * ویارانك چراغ مهر وشفقتی باد اعراضله منطفی اولوب آینهٔ انقیاد ومتابعتی چشمهٔ خورشید کبی صافی ایکن غبار فرار ورنکار انکارله اوکار اولدی * قطعه * دردل کس مهروفایی نماند * باغ مرامهر کیایی نماند * مایهٔ صدبرك ونوا بودزر * زربشدوبرك ونوایی نماند * اول موشلرکه قدیم الزماندن بنم ریزه خورخوان نانم وخوشه چین خرمن احسانم ایدی) و بی کسب وکار بقیهٔ اطعام ولقمهٔ سفرهٔ انعامم ایله روزکار کچوررلردی) همان توقع نعمت وطمع دعوت پابندیله مقید ایمشلر چون مقصودلری بندن حاصل ووظیفه لری بنده دن واصل اولمدی خدمت ملازمتدن ترك وابا ایدوب بنی تك وتنها قودیلر کتدیلر) ومدحت وتحمدن وازکلوب مساوی و غیبته

آغاز ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ کوری من کز فلك آمد پیش) چند خسان دیدم درچشم خویش ❊ کان همه بودندبه پهلوی من ❊ ریزه‌خورمن چوسك کوی من ❊ مثل مشهور والسنهٔ ناسده مذکوردر ❊ من قل دیناره ذل مقداره) محقق بیلدم که بازار و زکارده بی زردن بیزار ومالداره هوادار اولورلمش ومفلس تهی دستك تیرقصدی هدف مراده ایرمزمش و بوستان خیالنده بتن نهال آرزو مقصودثمرین ویرمزمش کلمات اکابر دندر هرکیمك که برادری اولمیه هریره که واره غریب اوله خویش وقریب فائده‌ویرمیه ❊ وهرکیمك که فرزندی اولمیه صحیفهٔ روزکارده ذکر جمیلی باقی قالمیه وهرکسه که مفلس و بی دولت اوله دوستلردن حرمت‌ومحبت بولمیه ❊ بلکه‌تهی دست اولنلرك حقیقتده دوستی اولمیه زیرا هرکسه که قاضی الحاجات ایکن محتاج اوله ارباب احتیاجدن اول جماعت که عقدثریا کبی آنك درکهنده مجتمع اولوب سلك ملازمتنده انتظام بوله‌لر ❊ رشتهٔ جمعیتلری انفصام بولوب آن واحدده بنات النعش وارتارمار اوله‌لر ❊ بواجلدن که سفله ودونلرك صداقتی اغراض نفسانی ومنافع دنیوی یه مقصور ومبتنیدر

﴿ بیت ﴾

(دم ذوق وصفاده یار اولورلر)

(چو محنت وقتی اوله بیزار اولورلر)

﴿ مثنوی ﴾ باخطامی که هست می‌نوشند ❊ همچور زنبور رباتو می جوشند ❊ بازوقتی که ده حراب شود) ترك صحبت کنند و دلداری) دوستی خودنبود دپنداری ❊ راست کویم سکان بازارند ❊ کاستخوان ازتو دوستردارند ❊ اخبارده کلمشدرکه بعض ارباب دولتدن استفسار ایتدیلرکه نه‌مقدار دوستك وارایتدی اول دوستم وار ایدیکی معلوم دکل ❊ زیرا که حالیا حالم خوش ومالم چوق وثروت وقدرتمه نهایت

یوق * بازار صحبتم رایجدر که دواتم مقصد ارباب حوائجدر * هر احد بنی مکرم ومحترم کورر * وبکا محبت ومودت لافن اورر اکر عیاذاً بالله دیدهٔ اقبالم خاك ادبارله طوله دوست دشمندن اول زمان ممتاز اوله * دوستك حقیقتی زمان نکبتده معلوم اولور * یار اغیاردن وقت محنتده امتیاز بولور

﴿ بیت ﴾

(صفا وقتنده چوق بولور کشی یار)

(ولی یار اولدر کا وله وفادار)

صحایف لطایف حکماده مسطوردر که افاضل روزکاردن بریسندن استفسار ایتدیلر که خلق فقرانك صحبتندن نفرت ایتدکارینه علت * واغنیانك خدمتنه رغبت ایتدکارینه حکمت ندر جواب ویردیکه مال محبوب القلوبدر * وبازار دنیاده زر متاع مرغوبدر * کیسه‌ده که مال احتمالی وپرلر جان ودلدن اکا مائل اولوب مراسم تعظیم وتکریمنده شرط مبالغه بی تقدیم ایدرلر * چون کف دستنی پنجهٔ چنار کبی درهم ودینار دن خالی کورهلر * دامن صحبتندن ال چکوب پیرامن خدمتنه قدم بصمزلر * واکا دیدهٔ حقارتله نظر ایدوب کوزلرینه کوسترمزلر * وکرپکارینه آصمزلر ﴿ رباعی ﴾ چون کل بچمن دامن پرزر نمود * بلبل بهزار صوت دستانش ستود * وانکه که بباد رفت برکیش که بود * کس نام وی ازز بان بلبل نشنود * اتفاق بو اثناده موشلردن برآشنا که بنم آستانه‌مه ملازمتی تباشیر صبح شادمانی * وبنمله برآن صحبتی سرمایهٔ سعادت جاودانی بیلوردی * وپیوسته شرط مهر ووفا * وفرط صدق وصفایی بو بیتك فحواسیله بیان وادا ایلردی

﴿ بیت ﴾

(چنان درعشق یك رویم اکرتیغم زنی برسر)

(بوقت امتحان باشم چوشمع استاده پا بر جا)

بیکانه وار اوکدن کچوب بکله آشنالق ایلمدی ❊ وبنم جانبمه التفات ایتمیوب بکا بیکانه سویلدی * بن اکا متوجه اولوب ایتدم ای استاد صنعت جور و بیداد

﴿ بیت ﴾

(میروی التفات می نکنی ❊ سرو هرکز چنین نرفت آزاد)

نه باد قضا اسدیکه کرد بلاسی هوای ولای یارانی مکدر ایتدی ❊ واول دعوای محبت ودواعی مهروشفقتلرکه بنم حقمده سزدن ظهوره کلمشدر نیچه اولدی اول نره یه کتدی موش طاق ابروسنی درهم وعتاب آمیز کلماتله ورهم ایدوب ایتدی) نه عجب ایله ایمشسن کسه کسه یه بیهوده ملازمت ایدرمی ❊ و بی سبب تعب چکوب بی فائده خدمتنه کلوب کیدرمی * اولدمکه دینار ودرمك وارو نعم و کرمك بسیار ایدی * جملهمز متاع خدمتکه خریدار ❊ ودوکلیز ایل ونهاردر کهکده کمر بسته خدمتکار ایدی ❊ اول زمان نعمت ودولت ایله سیر ایدك شمدی آج وملجاء ارباب احتیاج ایکن حالا فلس احمره محتاج اولدك (وحکما بیورمشلردرکه مرد محتاج نته که الذات دنیاده بی بهره درمحتملدرکه درجات اخرادن دخی بی بهره ونصیب اوله ❊ کاد الفقران یکون کفرا ❊ سببی دخی بوکه شایدکه کندینك قوتی وعیالنك نفقه سی بابنده مضطر اولوب طریق اکتسابده برفعل نامشروعه ارتکاب قیله ❊ وآنك تبعه سی موجب ملال ونکال آخرت اولوب دنیاده غل ذله مقید اولدیغی کبی عقباده زندان شقاوتده مؤبد ومخلد قاله ﴿ ع ﴾ چون کافر درویش نه دنیاونه دین ❊ خسر الدنیا والاخرة ذلك هوالخسران المبین ❊ پس بومقوله کسنه نك که ادباری اکا اقبال واقبالی اندن ادبار ایلیه ودولت دنیادن محروم اولوب سعادت اخرادن بهره مند اولجغیده معلوم اولیه مصاحبتندن دور اولوب مجالستندن نفور قیلنسه ارباب عقل وخرد حضورنده

(معذور)

معذور در (بن ایتدم) نیچون شویله دیرسن بیلز میسن که فقیر بز پادشاهدرکه (الفقر فخری) تاجی آنك فرق کرامتنه راستدر * الغناء داء والفقر شفاء * دواجی آنك قامت شهامتنه بی کم وکاستدر * الجوهر فقر وسوی الفقر عرض * الفقر شفاء وسوی الفقر مرض * رتبت فقردن نیچون اغماز ایدوب صحبت فقیردن نه سبب ایله اعراض ایدرسن * موش جواب ویردی که هیهات هیهات اول فقرکه پسندیدهٔ اولیا وستودهٔ انبیادر * افلاس وافتقارك اکا نه نسبتی واردر * اول فقراندن عبارتدرکه سالك طریق حقیقت نقد دنیا وسرمایهٔ آخرت سودی سوداسنده اولمیه * وترك علایق وخلایقی تاج تارك ایدینوب ماسوایی بالکلیه فراموش ایلیه * تاساقیٔ بادهٔ کثرتدن وحدت جرعه سن نوش ایلیه * لایصل الی الکل الامن انقطع عن الکل * اول فقرك مظهری درویش بوفقرك صاحبی کدادر * کداالك ایله درویشلك میانی بین الارض والسمادر * درویش اولدرکه تارك دنیا اوله * کدا اولدرکه دنیا آنی ترك ایلیه ارباب فقر حقیقی بیورمشلردرکه * الفقر کنز من کنوز الله تعالی * زلال سرچشمهٔ توحیددرکه چهرهٔ نفس مقدسی غبار تعلقدن تطهیر وتنظیف * وخلعت خزانهٔ تفریدوتجرید درکه کنجور قدرت قامت روخ مطهری انکاء تکریم وتشریف ایدر اکسیر فقر کیمیای * کن فیکوندر * وسر فقر دائرهٔ تقریر وتعبیردن بیروندر * رباعی * اول قدم فقر سر باختنست * سراز همه اغیار بپرداختنست * چون باخته شد سر بپرداخته سر * بی دردسری کارکری ساختنست * امافقر وافلاس که احتیاج الی الناسدن عبارتدر جمله بلالرك رأسی وجمیع قضالرك رئیسیدر وموجب عداوت خلایق ومستوجب انکار نعمت خالقدر) ورافع حجاب حیا وهادم بنای مروت ووفادر * وجامع شر وآفت وقاطع حبل حمیت * ومستلزم ذل ومسکنت * ومستتبع هون ومذلتدر * هرکسه که علت احتیاجله

خسته * ودام افلاس ایله پابسته اوله * البته روی غیرتدن پرده حیایی
رفع ایدوب صفحهٔ حالندن * الحیاء من الایمان * نقشنی منمحی
ومضمحل قیله * وزند کانیسی منغض اواوب * همان راحت ساحت
سینه سندن رخت اقامتی کوتوروب لشکر غم مملکت نهادنه مستولی
اوله * وشمع حضوری بی نور وثروت طریق حقدن صدمرحله دور
اواوب مقدمات تدبیر نافع ورأی صائب آنک بابنده انتاج نتایج
منافعدن خاسر وخائب واقع اوله * وخلقك آنك حقنده حسن
ظنی منعکس وبنیاد اعتقاد واعتمادی مندرس اواوب دیانت وامانت
ایله موسوم ومعلوم ایکن جنایت وخیانتله تهمت اولنه * وناکاه
بر کمسنه دن بر ظلم و بر کناه صادر اولسه عزم اکا حکم اولنوب جزم اکا
نسبت اولنه * و بالجمله هر خصلت که توانکرلره سبب مدح ومحمدتدر
مفلسلره موجب قدح ومذمتدر * مثلا اکر بر فقیر شجاعت ایتسه
تهوره حمل ایدرلر * واکر سخاوت ایتسه مسرف دیرلر * واکر حلیم
اولسه عاجز وناتوان دیرلر واکر وقور اولسه کسلان وکرانجان دیرلر
واکر بلاغت اظهار ایتسه مکثار وبهذار اولور * وکر صمت وسکوت
اختیار ایتسه صورت بیجان ونقش دیوار اولور * واکر کوشهٔ خموله
منزوی اولسه سفه وجنونه نسبت اولنور * اکر خندان وکشاده روی
اولسه هزل وهجواتله تهمت اولنور * واکر طعام ولباسده فی الجمله تکلف
کوسترسه کاوتنپرور * واکر لقمه وخرقه ایله قناعت قیلسه خر لاغر
دیرلر * واکر بر مقامده اقامت ایتسه خام وناپخته دیرلر * واکر مسافرت
ومهاجرت قیلسه سرکشته وبخت بر کشته دیرلر * واکر تجرد اختیار
ایتسه تارك سنت اولور * واکر تأهل وتزوج ایلسه بد نفس وبندهٔ
شهوت اولور * والحاصل مرد محتاج ابنای زمان قتنده وهمجنس
میاننده مردود وبیحرمت اولور * اکر بو حالده آندن شائبهٔ طمع دخی
توهم اولنه قلوبده اکا عداوت پیدا اولوب جمیع احباسی آکا انکار

ایدرلر ❊ وجله اصحابی اندن بیزار اولوب مصاحبتندن عار ایدرلرکه حرص وطمع مورث ذلت وفراغت وقناعت باعث عزتدر (من طمع ذل ومن قنع شبع (ع) خواری زطمع خیزد وعزت ز قناعت ❊ چون اول موشدن بو فصل پر اصلی کوش ایتدم راست سویلرسن ایشیدردم ایدرلردیکه درد بیدرمان ❊ ومحنت هجران ❊ وفرقت یاران وغربت اوطان ❊ زحمت فاقه ایله یکساندر ❊ بلکه بونلر آندن دخی آساندر حالیا معاینه قیلدمکه بو کلام منبع حکمتدن مترشح اولمش ❊ وبو معنی ارباب درایت واصحاب تجربتدن ظهوره کلمش ایمش ❊ قطعه ❊ ز احتیاج بتر درجهان بلایی نیست ❊ بهیچ وجه تهی دست را نوایی نیست ❊ کسی که کشت داش مبتلای رنج طمع ❊ بکو بمیر که این درد را دوایی نیست ❊ مضرت ضرورت وکثرت ضرر قتلده بو کفایت ایدرکه کشی کندی اقران وامثالندن سؤال ایتمك لازم کلور ❊ بلکه ارذاله عرض احتیاج وابتذال ایتمك واجب اولور ❊ انسانه بو نوع حیاتله ممات یکساندرکه دهان ماره پرمق باصمق وشیر کرسنه دن لقمه قاپمق و پلنك خشم آلوده همکاسه ونهنك زهر اندوده همکوشه اولمق ادانیدن سؤال وارذله احتیاج وابتذالدن آساندر ❊ بو اجلدن یورمشلردرکه راحت نوال ذلت سؤاله دکمز ❊ وحلاوت عمل مرارت عزلتدن بدل اولمز ❊ بو ایکی بیت که بعض اکابرك انوار خاطر وقادندن لامع وبو کلمات حکمت نکاتی اوجز عبارتله جامعدر (رباعی) چهار چیز که اصل منافعست ومنال ❊ نیرزد او بچهار دکر باخرحال ❊ بقا بتلخی مرك وعمل بخجلت عزل ❊ کنه بشرم وندامت عطا بذل سؤال ❊ پس اول موشله مناظره دن فارغ اولوب بنه در سوراخه کلدم کوردمکه اول دینارلری مهمان وزاهد واحد بعد واحد صایدیلر و بر بساط بسط ایدوب اوزرینه یایدیلر ❊ و بر زمان انلرك شکل تابان وشعشعهٔ لمعانه حیران اولدیلر قالدیلر ❊ بعده مناصفه

طريقيله قسمت ایدوب حصه‌لی حصه‌لر بن آلدیلر * بن کوکلمدن ایتدم (القسام فی النـار) چون زاهد حصه‌سن در کیسه ایدوب بالینی آلتنه قودی قلبمده خنـاس حرص وآز وسوسه‌یه آغاز ایتدی که اکر بو دینـارلردن بر مقدار الیمه کیره بر کره دخی نسیم فتوح * وشمیم قوت روح مشـام دل محزون وخاطر مجروحمه ایره) و اصحاب واحبـابمه خدمتمه شتاب ایدوب مجلس آراسته وصحبت پیراسته اوله بو فکری مقرر ایدوب اولقدر صبر ایتدمکه یاتدیلر خوابه واردیلر بندخی همـان دامن عزمی بر میـان ایدوب آهسته آهسته بالین زاهد جانبنه روان اولدم مکر مهمـان مکار کار دیده ودیده پرکار اول محلـده بیدار اولوب بنم احوالمی تجسسده چشمی چار ایمش * ناکاه اباغمـه بر چوماق اوردیکه رنجدن طاقتم طاق اولدی بر زمان بیهوش اولوب انده یاتدم بعده عقلم باشمه کلوب پایکشـان افتان وخیزان سوراخمه کیتدم * انده اولقدر توقف ایتدم که اول زخمك زحمتی فی الجمله سـاکن اولدی * خاطرمه همان اول خاطرهٔ سابقه خطور ایلدی فی الحـال سوراخدن چیقوب ینه اول جانبه متوجه اولدم * مهمـان بو نوبت خوب طوندی باشمه بر دسـته چوب اوردیکه بر زمان سراسیمه اولدم) وجان هواسـدن کندمی سوراخ طرفنه آتدم) انده نیجـه زمان بیخود ولا یعقل یاتدم بعد زمان عقلم باشمه کلوب کندمی تدارك ایتدم چون اول تلخ زخملردن چاشنی طاتمشدم) جانم آجیسندن حلاوت مالی ومرارت فقر وابتذالی او نوتدم وایتـدم

﴿ بیت ﴾

(چرا نالـد کسی از تنکدستی)

(چه نعمت بهترست از تنـدرستی)

وعین الیقین بیلدمکه جمله بلالرك مبدأی ودوکلی جفالرك منشأی حرص وطمع ایمش تا مرغ دانه‌یه طمع قیلـدی حلقن حلقهٔ دامه کرفتار

بولمدی * وتا آدمی قبای عبای حرصی اكننه آلمدی لباس عزتی پلاس ذلته مبدل اولمدی * عزیزلك آیینهٔ چهرهٔ حرمتی تیره ایدن ژنك طمعدر * اكابرك مقدار وزن عزتی معیار اعتبارده سبك قیلان سنك طمعدر ﴿ قطعه ﴾ ای برادر طمع مكن كه طمع * آدمی را خراب ساز دو خوار * در سخن بشنوار همی خواهی * كه شوی از حیات برخوردار * پای در دامن قناعت كش * طمع از مال مردمان بردار * عجبدر اول كسهلرك حالی كه كثرت مالده فراغ بال ورفاغ حال خیال ایدرلر * بوندن غافللر كه سلامت وحدتده وآسایش قلتدهدر * وجمع دنیاده دولت وعزت گمان ایلرلر و بونی بیلمزلركه عزت وحرمت قناعتدهدر

﴿ بیت ﴾

(عزت آن یافت كه بركند دل از مهر جهان)

(راحت آن دید كز ودست طمع باز كشید)

پس بو حادثهدن بنم حالم برمرتبهیه واردیكه نهال طمعی زمین دلمدن بالكلیه قلع ایدوب لباس شرهی قامت طبعمدن بتمامه خلع ایتدم وقضای خدایه رضا ویردم * وتوشهٔ قناعتله كوشهٔ فراغتده منزوی اولدم * فرمان قهرمان روزكاره كندمی تسلیم ایتدم * وزبان فكرت ولسان عبرتله كندی كندمه ایتدم * دنیای غدار وروزكار ناپایدار * بو وقایع ونوائبك ضمننده كندی خسایس خصایص ومعایب ونقایصن اظهار ایدر * غایتی بوكه دیدهٔ عبرت پردهٔ غفلتله محجوب ومستور * وآنك پیرامن رؤیت عیبو بندن دوردر والا نیجهدر دولت واردر كه كتابه سنده آنك نشانهٔ حیله ومكر یازلمش اوله * و یانیجه قصر عزت واركه بیخ و بنیادی تبر قصد وغدرله قازلمش اوله * نیجه نازنینه خلعت كیوردیكه عاقبت دست تعدیله خلع * ونیجه زمینده نهال دولت دیكدیكه اخر پنجهٔ شكنجه ایله قلع

ایتمدی کیمه خوان نعمت انعام ایتدیکه جام انتقامله خون ایچمدی کیمه خانهٔ دولت بنیاد ایتدیکه خراب آباد محنتدن اکاهزار رخنه آچمدی

﴿ بیت ﴾

(وارمی برخاطرکه چرخک آنده باری اولمیه)
(قانی بررخ کم حوادثدن غباری اولمیه)

﴿ قطعه ﴾ زن ناحفاظست دنیای دون * که هرکزاز وشوهری برنخورد * که بر پایهٔ تخت اونهاد * که ازدست او تیغ برسر نخورد * بو کنج سپنج اکاد کرمیکه آنلکچون بوقدر غم ورنج چکه‌لر * و یار مین‌دالده تخم غم بودونابودین وغصهٔ زیان وسودین اکه‌لر

﴿ بیت ﴾

(دنی آن قدرندارد که برو رشك برند)
(باوجود وعدمش راغم بیهوده خورند)

بو افکار دنصکره سودای دینباردن فرار وخانهٔ زاهددن کنار ایدوب * مطوقه نام حمامه‌لر ایچنده بنام برکبوتردوستم وارایدی * آنك مهر ومحبتی وسیله سیله بنمله زاغ میانده مصاحبت ومصادقت حاصل * وزاغ دخی بکا حضرتکك لطف ومروتن حکایت ایدوب * نسیم شمائلك آنك بوستان مفاوضه سندن مشام سامعه‌مه واصل اولدی وسنك محاسن ذات ومکارم صفاتك ذکری مقتضی ارادت ومقتضای صداقت اولوب آنك مرافقت وموافقتیله کلدمکه سنك سعادت مصادقتکله مستعد اولم) وشرطهٔ مصاحبتکله ورطهٔ کربت غربت وذلت عزلتدن نجات بولم) که وحشت وحدت صعب کار) وبلای جلا امر دشوار در) جهانده مجالست اخوان کبی راحت رو حروان * وهجران یاران کبی مورث غموم واحزان نه واردر ﴿ بیت ﴾ وصلت دوست راحت دلدر * فرقت دوست زهر

قاتلدر * الشکر لله که نخل دولت خارد لازار نکبتدن قورتلوب شب تیره روی محنت صبح روشن رای راحته مبدل اولدی ﴿ قطعه ﴾ روز هجران وشب فرقت یار آخر شد) زده ام فال وکذشت اختر وکار آخر شد * صبح امید که شد معتکف پردهٔ غیب * کو برون آی که کار شب تار آخر شد * بودر بنم سرکذشتم که بالتمام خاکپایکه اعلام ایتدم * وحالیا سنك جوارکه التجا ایدوب شرف مصاحبته حسن قبول رجا ایدرم ﴿ بیت ﴾ ازتوزیبد که مرا ازمدد صیقل لطف * زنك اندوه زآیینهٔ دل بزدایی * سنك پشت چون بوفضولی بی قصور استماع ایتدی بسط ملاطفت وطرح ملایمته آغاز ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(بخانهٔ که چنین میهمان فرود آید)

(همای سدره دران آشیان فرود آید)

نیجه سعادتدرکه سنك شرف مجاورتکله برابر اوله * ونیجه دولتدرکه سنك بهجت مجاورتکله مقابله قیله * نته که سن بنم امداد ودادمدن استمداد ایدوب بنمله مصاحبت ومناسبته امید وارسن * بندخی سنك مرافقت وموافقتکله استهظار ایدوب عن صمیم القلب مخالصت ومصادقتکه منتدار * وتاچراغ روحم شعلهٔ حیاتله فروخته اوله * پروانه وارشمع جمالك عشقنه کرفتارم

﴿ بیت ﴾

(چون ذره بخورشید رخت مهر ببستم)

(کر تیغ زنی از تو نخواهیم بریدن)

بوفصل براصلده کهتقریر بیوردك انواع تجاریب ومواعظ عجایب مندرجدر * بوتجاریب حکمیله عاقله مناسب بودرکه حطام دنیادن کفایت قلیل ایله اکتفا ایدوب اول قدر قدرتله که غیره عرض احتیاجدن مغنی اوله قناعت ایلیه * هرکسه که کوشه وتوشهدن

قدر كفـايتله قانع اولميوب زيادهيه طمع قيله * ودائرهٔ انصـافدن طشره چيقوب باديهٔ حرص وشرهده سرگردان اوله * اول كربهٔ حريص كبي پايمال نوائب دوران اولوب عبرتنمـاى جهـان جهانيان اوله * موش استفسار ايتديكه نيجه اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ كشف ايتدى برشخصك بركربهسى وارايدى هركون طعمه ولقمهدن اول مقدار وظيفهكه آنك آتش جوعن تسكين ايدردى اكا مقرر قيلمشدى اما غايت حرصندن كه اول خام طمعك نهـادنده غالب و وظيفهٔ مقررهسنه قناعت ايتميوب زيادهيه طالب ايدى ﴿ بيت ﴾ عزيز من در درويشى وقناعت زن * كه خوارى ازطمع وعزت از قناعت زاد * اتفاق بركون بركبوترخانه حواليسندن كچركن كبوترلرك صداى دلاويز ونغمـات طرب انكيزى كربهنك عرق اشتهـاسن حركتـه كتوروب بى اختيار كندوسن اول برجه پرتاب ايتدى * اول منزلك نگاهبانى اول برجك حارسى كه اول ميدانك فارسى بلكه ابوالفوارسى ايدى فى الحـال كنـد حيله ايله آنى طوتوب خار وجـودين كلشن حيـاتدن كلخن هلاكه يتوردى * وآندن سـابق كه كبوترلرك مغز سر ولحم ترندن دماغ اشتهاسنى معطر ايده * باشن تندن اوزوب پوستن بدنندن يوزوب وخس وخاشـاككه پر ايدوب كبوترخانه قپوسـنده بردار ايتدى * اتفـاق صاحبى اول موضعدن مرور ايدركن كربهسن اول حالده كوردى وايتدى اى شـوخ چشم وحريص اكر اول مقدار لقمه ايله كه سكا روز مره واصل اولوردى قنـاعت ايدبدك پوسـتك بدنكدن يوز منزردى * وكاهـله پر ايدوب سـنى عـبرتنمـاى دوران ايتمزلردى ﴿ مثنوى ﴾ قنـاعت كن اى نفس باندكى * كه ازحرص خوارى رسدبى شـكى * ندانست قارون نعمت پرست * كه كنج قناعت بكنج اندرسـت * كند مردرا نفس اماره خوار * اكرهوشمنـدى عزيزش مدار * رود دام مرغ هوار اتمـام * نينداخت جز حرص

خوردن بدام * پلنکی که کردن کشداز وحوش * بدام افتداز حرص خوردن چوموش * بومثلك فائده سی اولدرکه سن اول قدرقوتله که انکله سدر مق حاصل اوله * واول سوراخله که شدايد كرما وسرمادن اكا پناه اوله قناعت قيلوب مال ضايع ايچون غمناك واندوهناك اولميه سن

﴿ بيت ﴾

(غم مخور جان من ازفوت شدن مال ومنال)

(شادمی باش كه اين مرده نيرزد شيون)

شويله بيل كه آدمك شرفی هنر وكمالدر مال وجمال دكلدر * كيمك كه كردن حالی كوهر هنرله آراسته اوله فقير اندك بضاعت اولمغله ميان خلقده شانی حقير ومهان اولمز * شير كبی كه باوجود زنجيرله مقيددر شوكت ومهابتنه نقصان كلمز * وآنك كه چهرهٔ حالی زيور هنر وكمالدن خالی اوله * نقدر مالدار اولورسه عقلا قتنده ذليل وبيمقدار اولور * سك كبی كه هرچند زرزر بورله وجل اطلس وطوق مجوهرله آراسته اوله ارباب اعتبار قتنده مهان وخوار اولور ﴿ مثنوی ﴾ انكه بزندان جهالت كست) هست كدا كرچه زرش صد خست * مردكه ازعلم توانكر بود * كی نظرش برزر و كوهر بود * بوندن غيری كدر كربت غربتی ساحهٔ دلكدن كدر * ومهاجرت وطن ومفارقت مسكنه اعتبار ايتمه كه عاقل هر برده هنر وفضله فرزانه * وجاهل مسقط رأسنده علت جهله غريب و بيكانه در ﴿ ع ﴾ صاحب هنر بهيج مكانی غريب نيست * وجمع مال ايتدمدی معرض تفرقه يه دوشدی ديو ملول اولمه كه دنيانك مال ومنالی حيز زوالده * واقبال وادباری هرحالده انقلاب وانتقالده در * حكما بيورمشلردركه التی نسنه دن ثبات و بقا توقع ايتمك جائز دكلدر * اول سايهٔ ابركه برلحظه ده زائل اولور * ايكنجی محبت ارباب غرض كه ادنی بهانه

ایله شعلهٔ برق کبی ناچیز ومضمحل اولور (اوچنجی عشق زنان که جزئی سبب ایله سکون بولور) دردنجی سرمایهٔ جمال که نه قدر کمال بولورسه آخر کار (کان لم یکن) اولور ❊ بشنجی ستایش دروغ که آنك فروغی اولمز * التنجی مال دنیا که بر عروس بیوفا * برجو فروش کندمنما ❊ و برمتاعدر که عاقبت فرسودهٔ دست فنادر

﴿ بیت ﴾

(بزیب وزینت مال ومنال دنیءٔ دون)

(مباش غره که باکس وفا نخواهد کرد)

مرد خردمنده لایق بودرکه نه کثرت ماله شاد وفرحناك * ونه قلت حاله غمکین واندوهناك اوله ❊ همت عالی قتنده حاصل کائنات چون بر برك کاهه دکمز) پس عاقل اولان طلب حصوانده خرمن عمر عزیزنی باد هوایه ویرمز ❊ وفکر بود ونابودندن چندان غم وغصه ییمز آنلرکه) لکیلا تأسوا علی مافاتکم ولا تفرحوا بما آتیکم) سرنی عین یقینله کوردیلر سمند همتلرین ساحت میدان قناعته سوردیلر) ومتاع حیاتلرین ثمن قطع علایق ونقد ترك خلایقه صاتدیلر صاودیلر) نه وجود درهم ودینار دنیای مستعارله افتخار واستظهار ایتدیلر ❊ ونه عدمیله تأسف وملالت وتلهف وسآمت اظهار ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾

نه خوش عاقلدر رشول کیشی باری ❊ که حال دهره قیلز اعتباری * کوروب بو چرخ کردون انقلابن * زمانك انقضا واضطرابن * نه اقبالندن اولور تندوسرکش * نه ادبارندن اورر جانه آتش ❊ حقیقتده ماله اول کمسنه مالك اولور که مآل حالن فکر ایدوب مالن خیرات وحسناته صرف ایلیه (ومتاع دنیانك اول کمسه قیمتن بیلورکه سلوك راه اخرت ایچون زادوذ خیره مهیا قیله ❊ وکردار نیك واعمال پسندیده برمالدرکه اکا زوال ممکن دکلدر ❊ وحوادث روزکار وتصار یف لیل ونهار اکا دست تصرفن دراز ایتمك متعذر ❊ فائدهٔ حطام دنیا سفر

(آخرت)

آخرت ایچون تهیهٔ زاد * وسلوك طریق معتاده تحصیل اسباب استعداد در * كه ناكاه بحكم ﴿ فاخذناهم بغتة ﴾ پیك اجل كاور امان و یرمز * واسترداد ودیعت روح ایچون برآن زمان و یرمز

﴿ بیت ﴾

(بازكن ازخواب ناز آن نركس رعنا كه عمر)

(میرودچون دور كل تا چشم برهم میزنی)

ای زیرك اكرچه كه بنم پندونصیحتمدن بی نیاز وخیری شردن ونفعی ضردن تمییزده ممتازسن * امادیلرمكه وظایف حق اخوت وشرط محبتی ادا ایدوب سنی اخلاق حمیده واوصاف پسندیده یه تحریك ایتمكله كوش هوشكی تعریك ایلیم تادامن حالك اوت تعلقدن پاك وآیینهٔ خاطرك نقش تشویشدن صافی وتابناك اوله * بیلمش اول كه من بعد بنم صادق یارم * وموافق برادر مسن اول سنك حقكده میسر اولان مواسات * ومتصور اولان مصافات وموالات بی قصور ظهور بولسه كرك * واكرچه فرض محالدر سنك جانبكدن نقدر آثاراعراض وانقباض معاینه اولسه بنم طرفدن شوا هد اخلاص واختصاصدن غیری نسنه مشاهده اولمسه كرك

﴿ بیت ﴾

(كرچه تو ترلم كنی ترك تونتوان كرفت)

(ورچه دلم بشكنی عهد تونتوان شكست)

چون كشف كلا من تمام ایتدی زاغ موش یانده آنك بوملاطفتندن قلبنه راحت تازه * ونشاط بی اندازه حاصل اولوب ایتدی ای برادر عمرك مزید اولسون كه مدت بهجت وسرورمی مزید ایتدك * ومكارم ذاتكدن برشمه اظهار ایدوب محاسن صفا تكدن برذره آشكار قیلدك ﴿ ع ﴾ این همه اول آثارجهان افروزست * اصدق اصدقا واخلاص احبا اولدركه هركاه كه هواخواهلر دركاه حمایته پناه ایدەلر

* آنلره عین عنایتله نکاه ایدوب مسؤلرنی قبولده مجهودنی مبذول قیله * وحاجتلرنی روایی جانبنده منت بیله که هرکسه که دوستندن برمرادین دریغ ایلیه واجبدر که اول دوست اندن مفارقته سعی بلیغ ایلیه که اول دوستلغه لایق * وکفتاری کردانه موافق دکلدر * اخبارده کلمشدرکه برعزیزی اصحابندن بریسی بر کیجه زیارته کلوب دق باب ایتدی * اول عزیز آنك کیم ایدوکن بیلوب آیا آنك ناکاه کلمسنه نه باعث * و بیکاه بوحرکتی ایجاب ایدرنه حادث اولدی) دیو دور ودراز اندیشه لره دوشدی (آخر الامر برکیسه زر) و برتیغ پرکوهر * و برجاریهٔ خانه پرور * بیله سنه آلوب قاپویی آچدی * ودوستیله مصافحه ایدوب او یدی وقوجدی * و بعده ایتدی سنك بو بیوقت کلمکه اوچ حکمت فکر ایتدم * بریسی بوکه احتمال و یردمکه سکا بر حال اولوب ماله محتاج اوله سن * ایکنجی شایدکه برعدوك اوله سکا قصد ایده سن آنك دفعنه مدد طلب قیله سن * اوچنجی محتملدرکه تنهالقدن بعض مهماتك مهمل قاله آنك اتمامیچون خادم مصلحتکزار التماس ایده سن * اکا بناء بو اوچ امره مناسب اسبابی مهیا ایتدم * اکر مراد مال ایسه اشته کیسهٔ دینار * اکر مدد کرك ایسه اشته شمشیر آبدار * وکرخادم ایسه اشته جاریهٔ خدمتکار * مصراع * بهرچه حکم کنی نافذست فرمانت * اول دوستی آکا منتلر ایدوب عذرلر دیلدی * و بوحسن معامله به بنیاد اعتقاد واعتمادی محکم * وقواعد تعلق وارتباطی مبرم ومستحکم اولدی * قطعه * چو کار تواز حق برآمد چنان کن * که یارترا ازتو یاری برآید

(نظر برمرادات یاری همان به * که بی زحمت وانتظاری برآید)

برکریم که کرداب محنته دوشه نه اد باب کرم اکا دستکیر اولور * نته که بریل خلایه دوشه نه بنی نوعی معاونتیله خلاص بولور * پس دل دریا مثاله موشك تعهد حالندن شایبهٔ ملاله یول و یرمك

كرك * وناموس مروته ناظر اولوب آنك زحتن خاطر عاطره كتورممك كرك كه عاقل اولدر كه كسب شرف ايچون راحت وفراغتى برطرف ايده * وروز كارده نام نيك وذكر جميل ياد كار قويه كيده ﴿ بيت ﴾ جهان چو كشت بكام تونام نيك اندوز * كه غيرنام نكونيست حاصلى زجهان * هرغنى كه خوان نعمتده اهل فقر وارباب حاجتك شركتى اولميه توانكرلر عدادندن محسوب دكلدر * واول كسه كه حالت حياتنده بدنام ودشمنكام اوله نامى جريدهٔ احياده مكتوب دكلدر

﴿ بيت ﴾

(سعديا مرد نكونام نميرد هركز)

(مرده آنست كه نامش بنكويى نبرند)

زاغ بوفسانه يى تكلم وبوترانه يى ترنم ايدركن ناكاه كورديلركه برآهوتير پرتاب كبى سرعت وشتابله كلور * عقبنجه صياد اولمق احتمالن ويروب فى الحال كشف صويه باتدى زاغ بردرخته چيقدى) موش دخى برسوراخه كيردى * آهو كنار آبه كلوب ترسان وهراسان طوردى * زاغ هرجانبه نظر قيلدى كلور كيدر كوره مدى * سنك پشته آواز ايتدى تا سودن طشره كلدى * موش دخى حاضر اولدى * سنك پشت كورديكه آهو حيران طورر كتمز واول صويه متصل بقار اما ايچمز * ايتدى اكر تشنه ايسك ايچ خوف ايله هيچ آهو دخى قريب كلجك كورديكه اشنادر استقبال ايدوب مرحبا ايتدى * واستفسار حال ايدوب ايتدى

﴿ بيت ﴾

(اى يار كرامى زكجا آمدهٔ * بيكانه مباش كاشنا آمدهٔ)

سندن ايرودوشه لى چوق دمدر * حسرتكله كوزلرم پرنمدر (آهو ايتدى) اى برادر خيلى زماندركه بو بيابانده كزردم * وابناى جنسمدن ايريلوب تك وتنها صحراده رعى وچرا ايدردم * شمدى يه دك نه بيم دام صياددن

خاطرمده کرد ❊ نه وهم سهم تیراندازدن در ونه درد وار ایدی ❊ حالیا کوردمکه بر پیر باتزو بر کمان وتیرله بکا کمین ایتمش ❊ کویا که بی صید ایجون باشسز براته یمین ایتمش ناکاه آنك شست حیله سنه پابست اولم دیوب بوجانبه کلدم ❊ سنك پشت ایتدی خوف ایته که هرکز صیادلرك دیده دامی بوحوالی بی کورممشدر ❊ وبوندن کتمه که تیراندازلرك تیر قصدی دخی بونواحی به ایرممشدر (شویله که بزم صحبتمزه رغبت قیله سن سائر یاران سلکنه منسلك اوله سن ❊ وبزم خانهٔ مصاحبتمزه که اوج شخص ازرکن چهارم اولوب شرف مؤانستمز برله اختصاص بوله سن ❊ اکا بر بیو رمشلردرکه هرچندکه اصحاب واحباب زیاده اوله ❊ ابواب ذوق وسرور کشاده اوله ❊ واسباب عیش وحضور آماده اوله ❊ بیت ❊ هرجاکه رسم مهر ووفابیشتر بود ❊ جمعیت حضور صفا بیشتر بود ❊ دیمشلردرکه دوستك بیکنی بر بیلك کرك ❊ ودشمنك قلیلن کثیر عد ایلك کرك ❊ بیت ❊ دوستی راهزارکس شاید ❊ دشمنی رایکی بود بسیار ❊ موش دخی محله مناسب برحکایت ایلدی ❊ زاغ دخی مقتضای مقامه ملایم برداستان سویلدی ❊ آهو کوردیکه یاران لطیف طبع وپاکیزه مشرب ومصاحبلردر ❊ دل وجاندن مصاحبتلرینه راغب ❊ وصمیم جناندن شرف مجالستلرینه طالب اولدی (مصرع) بایار موافق آشنایی خوشتر ❊ پس اول مرغزارده بر کنارده مقام اختیار قیلدی ❊ یاران وصیت ونصیحت ایتدیلرکه زینهار بونواحیدن که بزم حوزهٔ حمایتمزده در قدم بیرون ایتمه ❊ وبوسر چشمه حوالیسندن که حصار امن وامانده طشره کتمه ❊ آهو شرط حزن بوره قائل وموجب وصیتله عامل اولوب ❊ دائم مابینلرنده مجلس مصاحبت قائم اولوردی ❊ وبر موضع دلکش ومجمع فرحبخشده هر وقت جمعیت ایلرلردی ❊ ومراعیه وملاعبه ایله حکایت وسرکذشت سویلرلردی ❊ برکون اتفاق زاغ وموش وکشف

مقام معهوده كلديلر آهو كلدى نيجه زمان انتظاردن صكره اول كنارى آراديلر بولديلر وشانهٔ جست وجو ايله اطراف مرغزارى كيسوى نكار كبى طراديلر بر خبر بيلديلر * بو حال آنلره موجب ملال وانفعال اولدى * زاغدن التماس ايتديلركه پروازه كلوب ديدهٔ تجسسله جوانب صحرايه ناظر * واحوال غائبدن خبر بيلوب بنده مقام معهوده حاضر اوله ﴿ بيت ﴾ صبا ز منزل جانان كذر دريغ مدار * وزو بعاشق مسكين خبر دريغ مدار * زاغ پروبال استعجال ايله پروازه آغاز ايتدى * اوج هوادن اطراف صحرايه نظر ايتدى * آهوى مسكينى بر فضاده بستهٔ بند قضا كوروب يارانه خبر ايتدى * سنك پشت موشه ايتدى * بو واقعه نك دفعى سنك همت ومعاونتكه وابسته * وبو غائله نك دفعنده سنك غيرندن رشتهٔ اميد كسسته در (ع) بشتاب كه وقت كار دركذرد * موش زاغى رهبر ايدوب كتدى * وآهوى بى دامه مبتلا كوروب ايتدى اى يار عزيز * بو عقل وذكا ايله بو زندان بلايه نه سببله كيردك * وبو كياست وفراستله دام حيله يه نيجه اولديكه بيون ويردك) آهو جواب ويرديكه تقدير الهى يه تدبيرنه بى مفيد اولور * وقضاى ربانى يه ذهن وذكانه چاره قيلور * بيابان تقديردن سر منزل تدبيره يول اوزوندر * وفضاى قضا تا سرحد رضا صحراى املدن افزوندر

﴿ بيت ﴾

(ما از برون درشده مغرور صد فريب)

(تا خود درون پرده چه تدبير ميكنند)

موش ايتدى راست سويلرسن كه ديمشلردر ﴿ بيت ﴾ سوق ايده چونكه برايشى تقدير * آنى عوق ايده بيلهمز تدبير * پس آهونك بندين كسمكه مشغول اولدى * بو اثناده سنك پشت دخى يتشدى * آهونك بو حالندن ملال ونقصان اظهار ايتدى * آهو ايتدى اى يار

غمکسار سنك بو مقاسامه کلك بنم واقعه مدن دشواردر که اکر صیاد ناکهان کله وموش بنم بندزمی کسمش اوله * بن آیاغم قوتیله باش قورتاررم زاغی دخی پروبالیله خلاص بولور * موشده بر کنج سوراخده کندوبی پنهان ایدر (اماسنك نه اقامت ایدوب آنکله مقاومته طاقتك * ونه بال و پر آچوب اوچمغه ونه بر طرفه چیقوب قاچمغه قدرتك واردر * بو تکلفدن انده توقف انسب * و بوشتابدن تأنی صوب صوابه اقرب ایدی * سنك پشت ایتدی ای رفیق شفق تأنی وتوقفه نتیجه طریق میسردرکه بر عمرکه فرقت احبابله کچه آنده نه لذت و بر حیات که حسرت اصحابله نهایت بوانده نه راحت متصوردر ﴿ بیت ﴾ بکاسنسز نه جان کرك نه جهان * سنده صحت اولورمی اولمسه جان * بن بو حرکتده معذورمکه سنك شوق دیدرك بنی بی اختیار بومنزله کتوردی * وآرزوی جمالك ساحت سینه‌دن رخت صبر وسکونی کوتردی * بو قدر مفارقتله که لازم کلدی * و بو دکاو مباعدتله که ضرورت اقتضا قیلدی * بنای صبرجانب انهدامه مائل اولوب رفیق تحمل طریق انعدامه سالك اولدی

﴿ بیت ﴾

(علم الله که مرا ازتو شکیبائی نیست)

(طاقت روز فراق وشب تنهائی نیست)

ای برادر مضطرب اوله که معاونت یارانله عنقریب بو عقده کشایش بولور * وفراغت تماملە مقام معهود جانبنه خرام میسر اولور * اما علی کل حال لوازم شکر کذاری لازم * وموجب سپاسداری واجبدر علی الخصوص که جسمکه زخم وجانکه زیان ایرمدی * وچشم جهانبینك هنوز دیدار صیاد جلادی کورمدی * بو اثناده اتفاق صیاد ایراقدن ظاهر اولدی * موش مکر دامی کسمکدن فارغ اولمشدی * آهو هول جاندن بر جانبه صحراوب قاچدی * زاغ دخی پرواز

(ایدوب)

ایدوب بر طرفه اوچدی * موش کندیسن بر سوراخده پنهان قیلدی * کشف بیچاره همان مکاننده قالدی * صیاد کلوب دامی کسلمش بولدی * انکشت حیرتی دندان تعجبله اصروب متحیر ومتفکر اولدی * که آیا بو دامه بو بندی کیم کچمس * وآهویه بو هواداراق کیمك مدد کارلغیله وجوده کلمش اوله * بو اثناده چپ وراسته نکاه ایتدی ناکاه نظری سنك پشته راست کلوب ایتدی (اکرچه بو متاع حقیرله آهوی جسته ودام کسته نك الی تلافی وتدارك اولنمز * باوجود که بو حقیر بو معصیت تهمتندن معصومدر * اما نیجه ایتمك کرك تهی دست دونوب کتمك صیادلر مذهبنده نا مبارك وشومدر ضروری انی طوتدی طوبروسنه آتدی * و پشتنه آلوب اواسنه کتدی (صیاد کیدیجك یاران حاضر اولوب کشفی غائب بولدیلر (بیلدیلرکه یار هوادارلری بند صیادده کرفتار اولمشدر * نالهٔ صفیری فلك تیره * وفریاد آتش تأثیری کرهٔ زمهریره یتوروب ماتم ونوحه‌لر ایتدیلر * وکریان وغریوان دل حزین ونالهٔ انین ایله ایتدیلر

* بیت *

(روزی که چشم ماز جمالت جدا بود)

(چندانکه چشم کار کند اشك ما بود)

* نیجه درد ومحنتدرکه حسرت دیدار دلداراله برابر اوله * ونیجه آتش مصیبتدرکه حرقت فرقت یار وفاداراله مقابله قیله * اول کسه که بریار دیدارندن دور * و یابر کامدار وصالندن مهجور اوله * بیلورکه کشتکان بادیهٔ فراقك پای حیرتی کاده * وتنها نشینان زاویهٔ اشتیاقك درد حسرتی داده در * بیت * تراکه درد نباشد زحال ماچه تفاوت * توقدر تشنه چه دانی که برکنارهٔ جویی * یارانك هر بریسی بوحاله موافق بردستان روایت ایلدیلر * ومقتضای مقامه لایق برشور انکیز

ودرد آمیز مثل وحکایت سویلدیلر ❊ جمله سنك مضمون کلام وفذلکهٔ مرامی بومعنایی متضمن ایدیکه

﴿ بیت ﴾

(دل ندارد بی لب شیرین جانان لذتی)

(بی عزیزان نیست عمر نازنین را عزتی)

آخر الامر آهو زاغه ایتدی ❊ ای برادر اکرچه بزم کلماتمز غایت بلاغتده واراجیز وحکایتمز نهایت فصاحتده در ❊ اماسنك پشته اندن نه فائده عائددر ❊ ونزول نازله‌دن صکره ناله وزاری وکریهٔ سوکواری درد سردن غیری نه یی مفیددر ❊ شرط حسن عهد وحقیقتده اوفق ❊ ورعایت وحقوق اخوت وصداقته الیق بودرکه اوچمزدخی ال برایده‌وز (وکشف ایچون متضمن خلاص ومتکفل نجات اولور تدبیرایده‌وز اکا یورمشلردرکه اوج طائفه‌نك حالی اوج وقتده معلوم اولور (اهل شجاعتك اقدامی هنکام مقابله‌ده ❊ وارباب امانتك دیانتی اوقات معامله‌ده) واحبانك عهد وحقیقتی زمان محنت واوان نکبتده

﴿ بیت ﴾

(مرا یار باید در ایام غم ❊ بشادی نباشد مرا یار کم)

موش ایتدی ای آهو بوکاره بنم خاطرمه بوچاره خطور ایدرکه سن بال استعجاله اوچه سن ❊ بر جانبدن صیادك اوکنه کچه‌سن ❊ وکندیکی ضعیف وخسته ومجروح وشکسته صورتنده کوستره‌سن زاغ دخی سنك کاه کاه ارقه‌که قونه ❊ وکاه کوزکه قصدایدر کبی باشك اوستنه دونه ❊ لامحال چون چشم صیاد سکاراست کلوب سنك بوحالکی کوره ❊ وزاغله معامله‌کی بومنوال اوزره مشاهده قیله‌سنی صیده قصد ایدوب دام ورختی وتوبره‌سنك پشتی براغه‌سنی طوتمغه متوجه اوله ❊ هرکاه که سکا یقین کله لنکان لنکان اوکنجه یوریه‌سن ❊ اما برمرتبه‌ده که رشتهٔ طمعن سندن قطع ایتمیه وسنی طوتمقدن نا امید

اولوب قویوب کتمیه * بو اسلوب اوزره برساعت ارد کجه تکاپو به مشغول
قیل اما زینهار که حرکات وسکناتکده طریق اعتدالی مرعی
طوتوب * نه بالکلیه قاچوب کیت * ونه طوروب کندیکی تسلیم
ایت * شاید که بن بو اثناده سنك پشتی خلاص ایدوب قچورم ومکمن
بلادن مأمن صفایه کچورم یاران آنك رأینه آفرین اوقودیلر وآهو وزاغ
وضع معهود اوزره صیاده کوروندیلر صیاد خام طمع چون آهویی
کوردیکه افتان وخیزان کیدر * وزاغ آنك اوستنده پرواز ایدوب
چشمنه قصد ایدر * آهویی طوتمغی مقرر ایتدی وتوبره یی پشتندن
قویوب عقبنه دوشدی کتدی * موش فی الحال کلوب توبره نك
بندنی کسوب سنك پشتی خلاص ایتدی (بعد زمان صیاد آهویی
جست وجو یدن وعقبنجه تك وپو یدن عاجز اولوب اند یأس ایدوب
توبره سنه کلدی سنك پشتی بولمدی * توبره یی کسلمش کوروب
هر باری که اطرافی ارادی نام ونشان بولمدی حیرت اکا غلبه ایتدی
وزبان عبرتله کندی کندویه ایتدی (حالات عجیبه مشاهده ایتدمکه
هیچ احد اکا باور قیلمز واحوال غریبه معاینه قیلدمکه برفرد حکمتن
بیلمز * اول آهو بندین کسمك بعده کندیسن بیمار صورتنده کوسترمك
وزاغ آنك اوستنده چیقمق * وتوبره یی کسوب سنك پشت قاچمق *
بو حرکاتك مجملی وبو مشکلاتك تأویلی نه اوله دیرکن * خوف وخشیت
ووحشت ودهشت اکا غالب اولوب ایتدی * غالبا بو مقام پریلر
جایکاهی * وغوللر خوابکاهیدر * لازم اولدیکه بو موضعدن کیدم *
ومن بعد بو صحرانك وحوشندن رشتهٔ طمعی قطع ایدم پس صیاد آواره
دام کسیخته وتوبرهٔ صدپاره یی کوتورب قاچدی * ونذرلر ایدوب آندلر
ایچدیکه اکر صحتله اول بیاباندن کنار سلامته یتشه * بردخی بقیة العمر
اول صحرانك خیالی پیرامن خاطرینه کتورمیه * وسائر صیادلره دخی
شفقت ونصیحت ایدوب اول اطرافی طواف واول دشتی کشتدن منع

ایلیه (ع) کانجا همیشه باد بدست دام را * چون صیاد کندی یاران بنه بر بره کلدیلر * وفارغ وایمن ومسرور ومطمئن مسکنلرینه رجوع قیلدیلر * و بوندن صکره انلرکنه دست آفت دامن روزکارلرینه یتشدی) ونه ناخن مخافت رخسارهٔ حاللرینی خراش ایتدی * ویمن وفاق وحسن اتفاقلری ایله عقد معاشرتلری انتظام واتساق اوزره اولدی) و برکت معاونت ومرافقتلریله مصاحبت ومصادقتلری مبرم ومستحکم اولدی * قطعه * رشتهٔ تا تنها ست ارازو دزالی بکسلد * چون دوتا شد عاجز آید از کسستن زال در) کل که تنها بو بی آخر خشك کردد دردماغ (ورشکر تنها خوری هم کرم کرداند جکر * زین دو تنها هیچ قوت ناید اندر جان ودل * قوت جان اودلرا کاشلر باکاشکر * بودر اول دوستانك داستانی زمان دولت ونکبتده فرط محبت ومودتدن دم اوردیلر * ووقت راحت ومحنتده قدم صدق واخلاص اوزره طور دیلر چون ایام نزول نوازلده پای مصادقتلری متزلزل وهنکام حلول نوائبده حال مخالصتلری متحول اولدی) لاجرم میامن معاضدت ومظاهرتلری ایله بودکا وورطات هائله دن نجات بولدیلر * وعقبات وآفاتی وراء ظهرلرنده قویوب سریر معاشرتنده سرور موفورله ساکن * ومسندر فاهیتده حضور نامحصورله متمکن اولدیلر * عاقل کامل وهوشمند فاضله لازمدرکه حکایت عجیبه یه عقل صائب * وفکر ثاقب ایله تأملی ذمتنده فرض وواجب بیله که حیوانات ضعیفه نك یمن موافقت ومرافقتندن بو قدر ثمرات ستوده ونتایج پسندیده حاصل اولیجق * اکر طائفهٔ عقلاکه خلاصهٔ عالمیان ونقادهٔ آدمیاندر * خانهٔ مصاحبتلرین بو طرز اوزره آباد ایدوب)اساس مصادقتلرین بو طرح اوزره بنیاد ایدهلر)پیدادرکه آنك فوایح فوائدی مشام خاص وعامه نیجه واصل اوله * وآثار منافعی صفحات کردارلرنده نیجه لایح اولوب * میامن برکاتی روزکار صغار وکباره نیجه حاصل اوله

(مثنوی)

﴿ مثنوی ﴾ هر که حق صحبت یاران شناخت * عمر جز اندر ره ایشان نباخت * یار جو در کار نباشد غمست * کار که بی یار بر آید کمست) صحبت انکس که بصدق وصفاست * دامن او گیر کز اهل وفاست * میل کسی کن که وفایت کند * جان هدف تیر بلایت کندی * بهر چنان بود دوستیٔ جان ز گرانی بود

(باب چهارم اعدانك اظهار تملق وتملقنه اعتماد ایتیوب)
(هر زمانده کین مکروکیدندن امین اولمق جائز دکل ایدوکن)
(بیان ایدر)

رای دابشلیم برهمنه ایتدی ای حکیم شجرهٔ وفاقنه ثمره وبرر) ومقدمهٔ اتفاقنه نه یی منتج اولور بیلدم * واول دوستلرك داستانن که صداقتلرنده صادق ومرافقتلرنده موافق اوله لر کوش اذعانله استماع قیلدم * وعین ایقانله کوردم * و برهان عیانله مطلع اولدم

﴿ بیت ﴾

(کیمك کیم یاری وارانده غم اولمز)
(انك کیم یاری یوقدر خرم اولمز)

حالیا پیرروشنضمیردن متوقعدر که عبارت دلپذیرله تقریر وتعبیر بیوره اول دشمنك مثالن که لابد نده اعتماد ودعوای اخلاص واظهار اختصاصنه اعتقاد جائز اولمیه که وصیت چهارمده بیورلمش ایدی که عاقل حازم کمال تنبه وتیقظ اوزره اولوب لازمدر که علی کل حال خصم بدسگالدن صداقت احتمالن ویرمیه که هیچ وجهله دشمندن صداقت کلمز * ودشمن نه قدر ملایمت وملاطفت کوسترسه دوست اولمز

﴿ بیت ﴾

(زدشمن دوستی جستن چنانست)
(که یکجا جمع کردن آب وآتش)

بیدبای ایتدی بلی مرد خردمند وهوشیار * ترهات دشمنه التفات ایتیوب

متاع تزویر وشعبده سنه خریدار اولمز که دشمن حیله کارکندینك صلاح حالیچون کمال محبت ومودت اظهار ایدوب ظاهرین خلاف باطنله آراسته قیلور ❊ ودقایق زرق ولطایف حیله بی پیشنهاد ایدوب انك ضمننده کلی فکرلر وعظیم مکرلر تعبیه ایلر ❊ پس عاقل حازمه لازمدرکه هربارکه دشمندن زیاده تملق وتعلق کوره سوء اعتقادی اکا دخی زیاده اوله ❊ وخصم هرچندکه دعوای ملایمتدن دم اوره) طریق مخالفتده دخی ثابتقدم طوره) زیراکه اکررخنهٔ حیله سن سدوغائله خدعه سن بنه اکارد ایتیوب بوبابده غفلت رواکوره ❊ دشمن بدسکال که مترصد احوالدر ناکاه کمین ایدوب تیرقصدی هدف مراده یتشدیره

﴿ بیت ﴾

(مکر دشمندن صقین اولمه امین)

(غدار ایدوب تا که سکا ایلرکین)

هرکسه که وقت فرصتده تدارکی فوت ایده نادم اوله ❊ اما حسرت وندامت فائده ویرمیه ❊ وهرچندکه لیت ولعل ایله تعلل ایده سودمند اولیه) واکااول بلا یتشه که زاغدن بومه یتشدی (رای استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ برهمن ایتدی روایت ایدرلرکه بعض ولایت چینده برکوه پرشکوه وارایدیکه غایت رفعت ومشاعتدن تیرشعاع بصری کان کرینه جقنجه چوق زحمت چکردی ودیده بانوهم کوشهٔ بام رفعتنه نردبان خیالله چیقردی

﴿ بیت ﴾

(کسی ندیده فرازش مکر بچشم ضمیر)

(کسی نرفته نشیبش مکر بپای کمان)

اول کوه بلندده بردرخت سدره مانند بتشدیکه اصلی تحت ثراده ثابت وفرعی فوق سمایه یتشدی ﴿ مثنوی ﴾ سرافراز اولمشیدی شویله شاخی ❊ که چکمش ایدی بوفیروزه کاخی ❊ لباس خضروش خضرا

همیشه * یه‌مش دهر الندن زخم تیشه * نه او رمش آیغینه بالته دوران) نه دوکش برك شاخن یبره دهقان * اول درختك کاخ شاخنده غیرمتناهی آشیانهٔ زاغ وار ایدی * واول زاغلرك پیروز نام بوملك نامی وار ایدیکه جمله سی انك فرمانته رام ایدی) بر کیجه شاه بومان که اکاشب آهنك دیرلردی)اول عداوت قدیمی سببیله که زاغله بوملر میاننده قائم ایدی لشکر جرار وسپاه خونخوارله زاغلری شبخون ایدوب کشور لشکرین خراب وخانه وآشیانه‌لرین بیان ایتدی

﴿ بیت ﴾

(ببازوی مردی برآورده دست)

(سر دشمنان کرده چون خاك پست)

اول شب تار یك وتارده صدهزار زاغ سیه کردار آتش بوار ونار کارزارده بریان اولدی وفحوای * فاقتلوهم حیث وجدتموهم * مصدوقهٔ حاللری اولوب چشم دوران ابر بهار کبی آنلرك حال زارنه کریان اولدی * ملك بوم مردم روم کبی مظفر ومنصور ومرفه ومسرور اول رزمدن رجوع قیلدی * چون بازبلند پرواز صبح بال و پرآچوب * وغراب سپهروی آشیانهٔ غروبه اوچوب خیل نجوم لشکر بوم کبی زاویهٔ خفاده متواری اولدی ﴿ بیت ﴾ تیغ کشید اختر عالمفروز * لشکر شب کشت هزیمت زروز ﴿ نثر ﴾ پیروز جمیع لشکرك جمع ایتدی * وحکایت هجوم سپاه بومی درمیان ایدوب ایتدی * بوملرك شبخونن کوردیکزمی * وجرأت وشجاعتلرین مشاهده قیلدیکزمی آشیانه‌لریکزده کشته‌لر پشته پشته نیجه‌کز دخی خسته وبال شکسته ونیم کشته در * بوندن دخی دشوار بودرکه بو بدکردارلر کندیلرك جرأت وقوتلرین بیلدیلر * و بوطائفه چنك جنك اورمغه قدرتلرین معلوم قیلدیلر و بزم مسکن ومأوامزه واقف وآشیانه‌لرمزه مطلع اولدیلر) ظاهر بودرکه چون بوکریه پیکر وقبیح منظرلر * بوقدر نصرت وظفر بولدیلر * جرأت واقداملری

زیاده اولوب دخی دلیر اولدیلر * شویله ا كانوركه توقف ایتیوب بر كره دخی اقدام اوزره كله لر) و بو دفعه وارقوتلرین بازویه كتوروب دستبرد عظیم كوستره لر * بو وجهله كه بیسار ان زحمت هزیمته اولکی شرندن ایچوره لر * بیكن كه اكر بر نوبت دخی وضع سابق اوزره شبخون ایده لر بزم لشكرمزدن بر یسن رنده قومیوب تیغ هلاكدن كچوره لر بوامرده مشاورتده مبالغه لازمدر * و بو غائله نك دفعنده تدبیر مناسب نه ایسه فكر ایلك واجبدر ﴿ نظم ﴾ هنوز اواین حمله دشمنست) دكر بارش آغاز مكر وفنست * كراین سیل راره نبندد كسی * خرابی بدید آید ازوی بسی) ره فتنه امروز محكم بكیر * كه فردا نباشد تدارك پذیر (نثر) چون پیروز كلامن تمام ایتدی بش نفر زغ میان لشكردن ملك حضورینه كلوب مراسم دعا واوازم ثنایی ادا ایتدیلر * بونلر مكر بو طائفه میاننده فضیلت رأی ومزیت عقلاه معروف وموصوف * ورزانت فهم ومتانت فكر له مشهور ومذكور ایدیلر * هرنه امره كه اشارت بیورسه لر اسرار فوز ونجات انده واضح * وهرنه رأیی استصواب ایتسه لر آثار خیر وصلاح انده لایح ایدی ﴿ قطعه ﴾ برأی روشن وفكر صواب بردندی * زروی آینهٔ روزكار زنك خلال * بعقل كامل وتدبیر راست كردندی * هزاره شكل دوران به نیم ساعت حل * زاغلر جمیع امورلرنده انلرك تدبیرلرینه اعتماد ایدرلردی * ودفع نوائبده انلرك رأی اصابتپذیرلرینه استظهار واعتضاد كوسترلردی * ملك دخی انلرك فكرنی متین طوتوب ابواب مشكلات مهمات ملكی آنلرك كلید اندیشهٔ صواب اندیشیله فتح ایلردی چون پیروز آنلری كوردی هر بریسنی عواطف ملكانه ایله نوازش قیلوب شانلرینه لایق خلعت وانعام واحسان بیوردی وایتدی بوكون زمان امتحان ذهن وعقل واوان تجربهٔ فهم وفضلدر * هر كوهری كه درج ضمیركزده مخزون قیلمش اوله سز رشتهٔ بیانه چكوب طبق

عرضه قویق کرکسز وهر نقدکه دار الضرب قلبکرده تمام عیار بوله سز ❊ سکه خانهٔ امتحانده بازار ظهور وعیانه کتورمك کرکسز ❊ زاغلر دخی باب مدح وثنایی فتح ایدوب ایتدیلر

بیت

(شها اول همیشه پناه جهان ❊ ثنا خوانك اولسون زمین وزمان)

رأی عالی بو بابده هرنه یورر سه صوب صوابه اقرب ❊ وعالم غیبدن ضمیر منیره هرنه لایح اولورسه اولی وانسب اولدر بز بنده لر بو عقل قاصرله نه فکر ایده وزکه آندن اولی مرآت خاطر پادشاهیده هویدا اولمیه) وبو چاکرلر کاك تدبیرایله صفحهٔ ضمیرده نه تحریر ایده لرکه اندن اعلی اوح دانش شاهنشاهیده ارتسام بولمیه) امابحکم المأمور معذور امر مزبورده مقدار وسع عقدیرمز مبذول اولمق لازمدر اکرچه که خاطر پادشاهی که مشکلات واردات آگاهیدر ❊ مکنون ضمیر قاصر ومخزون باطل وظاهر مزه عارف وعالمدر (مصراع) انچه میکوییم نزد رأی عالی روشنست ❊ ملك بریسنه خطاب ایدوب ایتدی سن بو بابده نه دیرسن ❊ و بو عقده نك حلنده نه فکر ایدرسن جواب ویروب ایتدی ای ملك اول وزیر مشیرلر که بزدن سابق شبرتد بیره زنجیر تسخیر اورمشلردر ❊ بومقوله وقایعك حدوثندن بو حیله یی معقول کور مشلردر ❊ چون برکسنه که دشمن قوی ایله مقاومتدن عاجز اوله هرآینه لازمدرکه وطن مألوف ومسکن معروفن جداقیله) بلکه مال ومنالك واهل وعیالك ترکن اوره که مقاتله ده نیجه خطر ومخافت ومقابله ده نیجه ضرر وآفت واردر) خصوصا که خصمدن بردفعه کوشمال بولمش وغنیمت یرینه هزیمت کورمش اوله) هرکسه که تهور تمامله حربهٔ حربی نیسام انتقامدن چیقاروب بردشمنله که شربت ضربندن برکره چاشنی طاتمش وشراب حربندن بردفعه جرعه ایچمش اوله) محاربه داعیه سن قیله بی اشتباه کذرکاه سیلده یاتمش بلکه

در بای نیله کندوسن آتش کبیدر * کشی کند ینك قوت وزورنه اتانمق وپنجهٔ بازوسنه طیانمق میدان رزمده طریق خرمدن دورد رکه تیغ وخنجر هر طرفدن کسمك وریح ظفر ایکی جانبدن اسمك میسردر

﴿ بیت ﴾

(حذرکن ز پیکار کمتر کسی * که از قطره سیلاب دیدم بسی)

ملك چون انك کلامن استماع ایتدی اندن اعراض ایدوب زاغ آخره ایتدی * بو خصوصده سن نه دیرسك و بو امرده نه تدبیر ایدرسن * ایتدی رأی وزیر سابق بنم تدبیرمه موافق * بلکه اول فکر اهل عقله لایق دکلدر * زیرا که حملهٔ اولی وصولت نخستله بوقدر ذات وحقارتی قبول ایتمك غیرتسزلك علامتی وحیتسزلك اماره‌سیدر (ع) نشاید شیرمردانرا بهر زخمی زجار فتن

﴿ بیت ﴾

(اشتمدی جوان وکورمدی پیر * که بوم شوم الله زآغدن ییر)

وصوب صوابه بواقربدر که حربهٔ حربه یه طیانوب طوره وذوشوك شوکتی تیز وچنکال جدالی خونریز ایدوب بوم شومله جنکداوره وز ﴿ مثنوی ﴾ اکر بر نیاریم تیغ ازنیام * بمردی زما برنیارند نام * بخودننك رار هنمونی کنیم * که پیش زبونان زبونی کنیم * اکر یار باشد جهان آفرین * بتیغ ازعدو باز خواهم کین * دست عشرتله مخدرهٔ مملکتی اول شهریار کامکار در آغوش ایدرکه آب شمشیرآتشباره نام خصم بدکرداری صفحهٔ روزکاردن بویه * ولب مراده ساغر صفایی اول تاجدار نامدار نوش ایدرکه سفال تمنای دشمن بدسکالی سنك بوارله صیده * حالا مصلحت وقت بودرکه قراغول نصب ایدوب اطرافه دیده‌بان کوندره‌وز * وجنك وجدال اسباب رزمله حاضر وحرب وقتاله دیدهٔ حزمله ناظر اولوب اکر دشمن بدکمان کمان کبی برجانبه کناره‌ده بز تیر کبی راست واره‌وز * ونیزه کبی

طوغری طوره وز * ومیدان کار زارده پایدار اولوب مردانه لك
کوسترزکه اهل جهانه داستان رستم دستانی وسام ونریمانی اونتدیررز
تا چهره عروس ناموس غبار عاردن پاك وعرصه جنك نام وننك ایچون
آمیخته خون وخاك اوله (مصرع) بنام نکو کر کشندم رواست)
ملوك نامداره لازمدرکه هنکام کار زارده عواقب کاره اول قدر اعتبار
قیلمیه * وروز جنك ووقت نام وننکده مال وجانه چندان نکران اولمیه
﴿ قطعه ﴾ از سر کذشته پای بمیدان نه و ببین * کوی مراد
در خم چوکان آرزو * خواهی که بخت روی نماید بکام دل * باید
شدن بمعرکه باخصم رو برو * ملك روی توجیهی پرینه دخی توجیه
ایدوب ایتدی بو سؤالده سنك جوابك وبو مهمده سنك تدبیر باصوابك
نه در * وزیر آخر ایتدی ای ملك کامیاب بو بابده رأی حقیر
استصواب ایتدیکی بودرکه صاحب وقوف ایلچیلر کوندررز * ودشمنك
تفحص حال وتجسس ما فی البالندن مبالغه ایدوب مصالحه یه میللری
وارمیدر کوررز * اکر بزدن باج وخراجله راضی اولورلرسه وملاطفتمزی
حسن قبول ایله تلقی قیلورلرسه بز دخی (بحکم الصلح خیر) قواعد
کارمزی اساس صلح اوزره قویوب مقدور وقت اولدیغی مقداری
خراجه التزام ایدرز وشرت کارزار ورحت شبخونلردن امین اولوب
کندو دیارمزده آسایش وآرام ایده رز ﴿ قطعه ﴾ اولنجه صلح
میسر عدو ایله عاقل * ره وفاقی قیلوب ترك ایدرمی هرکز جنك *
عدوی کابله اولسه مجال صلح محال * آنك سؤالنه اولور جواب
شافی سنك * ملوکك آرای راست وتدابیر درستندن بریسی بودرکه
چون دشمنك شوکت ظاهره سن وقدرت قاهره سن کوره * ومملکه
فساد واستیلاسی منتشر اولوب رعیت معرض هلاکه ورطهٔ تلفه دوشمك
احتمالن ویره * حیله نقشن کوستروب کعبتین خصمی رفق واطفله
آرمایش قیله * ومال ومنالی سپر ملك وکشور ووقایهٔ رعیت ولشکر

ایدوب ششدر بلادن بو حسن تدبیرله رها بوله زیرا که میان بساط تجبر وتمردده اوطوروب نقش خصم عیانه کلشکن داو دیمك ومیدان ستیز وعناده طوروب دشمن غالبه تحرکة المذبوح جمله ایدوب حاودیمك صوب صوابدن منحرف وسمت استقامتدن دور ومقتضای عقله مخالف وپیرایهٔ تجربه‌دن مهجوردر (مصرع) زمانه باتو نسازد تو بازمانه بساز ❋ ملك زاغ آخره متوجه اولوب ایتدی ای وزیر بو بابده سن نه تدبیر ایدرسن وبو بیابان بیپایاندن نیجه شاهراهه کیدرسن ایتدی‌ای ملك وداع وطن وترك دیار ورنج غربت وبلای جلا بنم رأیمده هزار بار اولی‌در اندن که شیشهٔ ناموس قدیمی زمین مذلته اوره‌وز واول دشمنه که بزه همیشه تضرع وتذللده اوله‌تواضع کوستره‌وز

❋ بیت ❋

(هیچ اولورمی باز جره اوله یتهو یه شکار)
(کیم کوربدر شیر شرزه اوله آهو یه شکار)

فرضا که بز تقبل باج وتحمل خراجه التزام کوستره‌وز بوملر بزم مغلوبیتمزه جازم اولسه‌لر وبزی قلع واستیصالی ذمتلرینه لازم قیلسه‌لر کرك ارباب تجربه دیمشلردرکه دشمنله مدارایی اول قدر مراعات ایتمك کرك که حاجتك آندن روا اوله بو بابی اولقدر فتح ایتمك کرك که مرتبهٔ افراطه یتشه‌که سنی ذلیل وحقیر ودشمنکی جری ودلیرایدر آثار بزدن جزئی جزیه ایله قناعت ایتمك خیلی تکلفدر پس بزم دردمزه درمان ودوا صبر وتوقفدر شویله که ضرورت اقتضا ایده محاربه دخی جائزدر زیرا که زحمت جنك غیرت نام وننکدن اهوندر

❋ بیت ❋

(مرده بودن بزبرسنك اندر ❋ به‌که زنده بزیرننك اندر)

ملك بشنجی وزیره که کار شناس دیرلردی ایتدی سنك فكر كشور كشا كه تمام اعتقادم ورأی عالم آرا که قوی اعتمادم واردر * قطعه * در مضیق عقدهای چرخ دین وملك را * همچو رأی صائبت مشکلکشایی کس ندید * جز بتدبیر همایونت مرادی کس نیافت * جز بیمن همتت فرهمایی کس ندید * سن بو مراده نه فکر اوزره قرار ایدوب جنك وصلح وجلای وطندن قنقیسن اختیار ایدرسن * کار شناس ایتدی ای ملك مقطوع ومجزومدرکه بوم طائفه سیله مقابله شومدر * اولی بودرکه تا ضرورت اقتضا ایتمیه آنلرله محاربه دن ابا ایده رز * زیراکه بز آنلرك جنکنده زبون آنلر بزمله جنکده دلیر وهم قوتلری بزدن افزون وهم عددلری بزدن کثیردر * کشی نقدرکه قوی اوله خصمنی زبون عد ایتمك کرك که موجب غرور * ومغرور همیشه مغاك هلاکه قریب وساحت نجاتدن دوردر * اکرچه که بوملرك حیله وخدعه لری چوقدر * اما حالا حرکت نحستی اعاده ایتمك احتمالی یوقدر * اول اجلدن که اول قوم صاحب حزمدر * حازم علی کل حال دشمنك حیله ومکرنه جازمدر * وکمین غدردن امین دکلدر * زیرا میانلرنده مسافهٔ قریب اولسه محتملدرکه فرصت کوزه ده * واکر بعید ایسه جائزدرکه ایلغار ایده مقابله قیلسه یمکن که کمین ایتمش اوله * مصالحه ایتسه شایدکه سینه سنده غدر تخمن اکش اوله * بو برهان موجبنجه جنك حالا آنلرك جابندن عقدهٔ توقفده در * فرضا که انلرك قلبلرنده داعیهٔ حرب متمکن اوله بزه آنلرله محاربه جائز دکلدر ارباب عقل وتمیز ممکن اولدقچه جنکدن پرهیز ایتمشلردر * زیراکه نقد حیات سرمایهٔ بازار کارزاردر بر متاعدرکه چارسوی روزکارده مثلی بولنمز * وشراب شمشیرآبدار برشربت ناخوشکوار درکه بدل مایتحلل واقع اولمز

* بيت *

(اکرپیل زوری وکرشیرچنك * نبزدیك من صلح بهترزجنك)

ملك ایتدی آنلرله مقابله ومقاتله جائز اولمجق بوغائله نك دفعنده نه معامله رواکوررسن * ایتدی بر امرك غورنده تفکر وافی واصل فصلنده تأمل کافی واجبدرکه ملوکه فکر ثاقب ورأی صائب وتدبیر راست وتأمل درستله اول مقاصد ومطالب میسر اولور که خزائن بسیار ولشکر جرار بی شمار اله متحصل اولمز

﴿ بیت ﴾

(بشمشیری یکی تاصد توان کشت * برأی لشکری را بشکنی پشت)

بومقصده شاهراه اصل رأی روشن پادشاهدر * مشاورهٔ وزیر صاحب تدبیرآنك زیاده تنویرنه وثمرهٔ فوائد نك تکثیر وتوفیرنه باعثدر * بحار کبی که مدد موادانهاردن حاصل وعدد قطرات امطاردن اکا فائده واصل اولور * ولهذا هر صاحب دولت که مقبول العقول واماثتکزار ناصحلرك رأی اصابتشعارلریله عامل اولمیه آز زمانده ساعد بختی سوار مساعدهٔ سعادتدن مهجور * وهرطالب سعادتکه میامن عقل و برکت ادراکدن بهره منـد اولوب استماع اقوال ارباب عقلی حسب حالی وشعار روزکاری قیله * اقبال اکا قرین وادبار دایرهٔ دولتندن دور اوله * الحالة هذه بحمدالله که ملك کمال عقلله آراسته و پیرایهٔ حسن تدبیراله پیراسته ﴿ قطعه ﴾ ای در پناه عقل تو ملك هنروری * وی پرتوی زرأی تو خورشیدخاوری * تدبیرصائب تو باندیشهٔ صواب * تمهید داده قاعدهٔ داد کستری * فکر مراچه وقع بود پیش رأی تو * خرمهره راچه قدر بنزدیك جوهری * اماچون ملك بنی بومهمده عز مشاورتله معزز قیلدی * وبوامرك اتمامنده بن بنده نك اطف تدبیر وحسن اهتمامنه اعتماد بیوردی * دیلرم که بو بابده خاطر فاتر وضمیر قاصرمه لایح اوله نی بعضی دیوان عالیده و بعضی حجرهٔ خالیه ده سمع شریفه یتشدیرم * بن بنده نه که جنکی تجویز ایتزم * تواضع وتذللیده جائز کورمزم (و بحکم

(النار)

النار ولاالعار) برپولك محتاج وآجنه عرض احتياج وتحمل خزاجه كه بزم اسلاف وآبامزدن ابا ايتمشلردر بيون و يرمزم ﴿بيت﴾ خصم راكردن نهم بى اعتبارى آورد * مردن اوليتركه دربى اعتبارى زيستن * مرد بلند همت عمر طويلى دوام تام و بقاى ذكر جميل ايچون استر والانعوذ بالله عمر كثير كه ذلتله كچه عمر نوح دخى اولورسه عمر قصيردن وجوهله مرجوحدر بلكه ممات اول اصل حياتدن هزار بار (راحج النار ولاالعار والمنية ولاالدنية) ديمشلردركه ملوكه اظهار عجز غير جائز دركه اظهار عجز كار عجايزدر * هركسه كه دشمنه تواضع قيلوب زبونلق كوستره اكا ابواب بلا كشاده اولوب تأذى وتضررى دخى زياده اوله

﴿ بيت ﴾

(همت بلند داركه نزد خدا وخلق)

(باشد بقدر همت تو اعتبار تو)

باقى فصوله خلوت كركدركه رأى ملك آراى ملكه مرفوع قيلنه (الحكمة عروس تريد البيت خاليا) حضار مجلسدن بريسى ايتدى‌اى كارشناس فائدهٔ مشاوره اولدركه عقلا جمع اولوب مقتضاى عقللرى اوزره نقل كلامى نقل مجلس ايده لركه شايد برينك تيرتدبيرى هدف صوابه راست كله كه اكابر بيورمشلردركه ثمرهٔ مشاوره عقولك بعد المحاوره برامر اوزره اجتماعى * وعقلانك آراى متخالفه دن بررأى اوزره اتفاق واجتماعيدر * هرمهمه كه جماعت عقلا جمع اولوب شروع قيله * آنك مداخلى ومخارجى احسن وجه اوزره ملحوظ اولوب عاقبتى فوز ونجاحه * وخاتمه سى خير وصلاحه مواصل اوله * نتهٔ كه حكيم ايدر ﴿ مثنوى ﴾ مكن تكيه بر گنج وتيغ وسپاه * زفر زانكار رأى وتدبير خواه * شود رأى نيكو تر ادستگير * بجايى كه ضايع بود تيغ وتير * پس كلامى خلوته حواله ايتمكده نه مصلحت وار

اوله ❋ کارشناس ایدی هر مستشار مؤتمن دکلدر ❋ واسرار ملکی مهمات عزمی ومعاملات رسمی کبی دکلدر ❋ که هردانا ونادانله درمیان ایتمك جائز اوله ❋ ارباب دانش بیورمشلردرکه اسرار ملوك فاش اولمغه باعث یاوز برلرك تهاون وتقصیری ویارسول وجاسوسلرك تزویر وتشهیر بدر ❋ محتملدرکه بو محلده برجاسوس بولنوب کوش تجسسله بزم اقوالمزه حاضر ودیدهٔ ترصدله بزم احوالمزه ناظر اوله (وکور دیکن واشتدیکن فی الحال خصم بد سکاله ابلاغ وایصال قیله انلر دخی ساحهٔ حال وعرصهٔ مآلرین خاشاك مکردن جاروب فکرله پاك ایدوب ❋ رخنهٔ فتنه یی سنك حیله ایله سد وتیر تدبیرمز نشانهٔ آرزویه وارمدین یره رد ایدهلر ❋ فرضا که مجلسده جانب دشمندن جاسوس اولیه شایدکه حضار مجلسدن بریسنك برانیس وجلیسی اولوب بو مشاوره ده واقع اولان اسراری استفسار ایدوب بوارادهٔ جاری اولان آرادن خبردار اوله ❋ وآز زمانده اسرار ملك روزکار افواه والسنه ده انتشار واشتهار بوله ودوست ودشمن میانندهشایع اولوب اظهار اسرارك ضرر وفسادی مزاج ملك وملکه ساری اوله بواجلدندرکه اسرار اسرارده مبالغه یی حددن کچورمشلردر

﴿ بیت ﴾

(نیجه ز بساد یمش اول خرد هشیار)
(کر کسه سرصقین سرایتمه اظهار)

کتمان اسراره سائر ناسدن ملوکك احتیاجی اوفردر ❋ زیراکه تدبیر ملکه هر ناکس وابتر واقف اولیجق ملکه اختلال کلی طاری اولمق احتمالی اکثر بلکه مقرردر ﴿ بیت ﴾ اکرجز تو ندکه رأی توچیست ❋ بدان رأی ودانش بباید کریست ❋ چوق اولمشدرکه تاج وافسر بلکه کاسهٔ سر افشای سر سببیله یوق اولمشدر

(بیت)

﴿ بیت ﴾

(نیجه‌سن کشف سر سردن چیقاردی)

(نیجه سرداری افسردن چیقاردی)

نته که شاه کشمیر وزیرینه مافی الضمیرن اظهار ایتدیکی سببدن ازوقتده اوج دولتدن حضیض ذلته هبوط ونزول * بلکه ستارهٔ عمری افق فناوفواته غروب وافول ایتدی * پیروزا ستفسار ایتدی که نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ کارشناس ایتدی شهر کشمیرده بر پادشاه وارایدیکه لکام تسخیری کام توسن خنك فلکه اورمشدی * وپنجهٔ تدبیرایله ساعدروزکار زوکاری بورمشدی * بیم شمشیر آتش تأثیر وآب تصویرندن بادك نه زهره‌سی وارایدیکه سمت راستدن انحراف ایدیدی * ووهم سنان جانستان برق نشان وصاعقه فشانندن آبك نه قدرتی وارایدیکه روی خاکده اکری کیدیدی ﴿ مثنوی ﴾ جهان را خلعت امن آنچنان داد * که خلق ازتنك عریانی شد آزاد * زعدلش جان مظلومان سحرگاه * فراموش کرده تیراندازیٔ آه * بو پادشاه فلك دستگاهك حریم حرمت وپردهٔ عشرتندن برمحبوبه‌سی وارایدیکه * زلف شیرینکی دعوای طول شب یلدایه اطاله ایدردی * وروی تابان ومهر لمعانی مه چارده شبه طوغ یاطوغدم دیردی * زاهد قائم اللیل آنك جمال باکمالن عالم مثالده کورسه کندیدن کیدیدی * وصوفیٔ شبخیزانك صورت پیشانن مرآت خیالده مشاهده ایتسه صبح پاکدامن کبی کریبان خرقهٔ پرهیزی چاك ایدیدی ﴿ مثنوی ﴾ در منظوم اسیر دندانی * جانه زندان ایدی زنخدانی * زلف پرچینی رشك مشك خطا * خال مسکینی حبهٔ اسودا * ملکك اول نکاره اول قدرا تعلق وتعشق وارایدیکه مشاهدهٔ جمالن حاصل حیات فانی * وتماشای زلف وخالن سرمایهٔ عمروزندکانی بیلوردی * هرزمان جاذبهٔ عشق جانان کوهر جان ملکی سلك ملکه چکردی *

ودانهٔ خال دلارام زمین دانده مهر ومحبت تخمن اکردی طرهٔ طررای نقدشکیب وصبری جیب دلندن قپاردی ❊ وغمزهٔ عیاری دلهٔ محتاله کبی خانهٔ دروننده متاع صبروسکونی چلار چار پاردی ❊

﴿ بیت ﴾

(من نه باختیار خود میروم ازقفای او ❊

(کیسوی چون کمنداو می بردم کشان کشان)

اول شوخ فتنه انکیز چون مرغ دلشاهی مقیددام زلف دلاو یزی کوردی ❊ کمان ابرو یی بنا کوشنه دك چکوب خدنك غمزه یی هدف سینهٔ شاهه پیوسته اوردی ❊ وساعت بساعت شیرین عشوه لر ورنکین کرشمه لر له پای دلنه بند اوزره بند اوردی ﴿ بیت ﴾ رسم عاشقکشی وشیوهٔ شهر آشوبی ❊ جامهٔ بود که برقامت اودوخته بود ❊ استغنای حسن مقتضاسی اوزره مجرد عشق شاهله قناعت ایتیوب اطراف وجوانب ❊ واقارب واجانبدن بولدیغن زنجیر تسخیره چکمك دیلردی ❊ وزلفی کمندنی کردن شوریدکان بیابان هوسه بندایدوب عشق نهالنی تشنکان زلال وصالك دلی باغنده دکمك دیلردی ❊ آخر کار محرمان بارکاه پادشاهدن برسرو رفتار وشکر کفتار جوان طنازله که خط سبزی خضر کبی لب آب حیاتده پرورش بولمش وسبزهٔ خطی چمن جنان کبی کنار جو یبار کوثرده پرورده اولمش

﴿ بیت ﴾

(کرد لعل درفشاننده یازلمش سبزخط)

(خالدن اول خط حوالیسی زبن ایتمش نقط)

عشقبازلغه آغازایتدی ❊ جوان دخی غلبات عشق وجذبات شوقه دوشوب وسوز وکداز مهر ومحبت آتشنه طوتشوب برمرتبه یه وارمشدیکه جریدهٔ حالنده دفتر صبردن برقم وصفحهٔ جمالنده اثر حیاتدن برومق قالمشدی ﴿ بیت ﴾ هر که باعشق آشناشد

زحمت جان برنیافت ❊ دردپرورد محبت باردرمان برنیافت ❊ متصل عاشق ومعشوق میاننده چشم وابرویله سؤال وجواب وغمزه واشارتله خطاب وعتاب اوروردی ❊ برکون پادشاه عیش عشرت قوروب جانان دخی ماه کبی مقابله ده اوتورب جوارنده پای خدمت اوزره طورب مشتری کبی برق اوروب القصه ابواب معاشرت هرجهتدن کشاده ❊ واسباب مواصلات هرنوعدن آماده ایدی ❊ و پادشاه جمال دلارای جانانه دیدهٔ دل وجانله نکاه ایدوب صفحهٔ رخسارنده رقم ❊ فی احسن تقویم مطالعه ایلردی ❊ نکار آنك بونظاره سندن غافل و جام مدام عشق جوانله مست لایعقل ایکن ناکاه جوانه نکاه ایدوب لب شیرینندن برتبسمله دامن روزکاری پرشهد وشکر ایتدی (ع) بزنیك خنده ودامان عیشم پرشکر کردان ❊ جوان دخی مقابله سنده کوشهٔ چشم جادوسندن برکرشمه ایله عالمه هزارشور وشر براقدی

﴿ بیت ﴾

(نرکس بازندهٔ اونیم ناز ❊ نیمی ازوغمزه دکر نیم ناز)

پادشاه چون بوحالدن آکاه اولوب آتش غیرت کوکلنده مشتعل وملتهب ومیانلرنده علاقهٔ معاشقه وارایدیکن بیلوب درون دلدن منفعل ومضطرب اولدی ❊ وصحبت دلارامدن بالکلیه ال چکوب سودای عشقندن فراغت ایتدی واسان حالله ایتدی ﴿ قطعه ﴾ وارکلدم ای صنم سکاهوادار اولهدن ❊ کل یورنکچون هر سحر بلبل کبی زار اولهدن ❊ بن الم چکدم غم سودای زلفکدن سنك ❊ چونکه سن ال چکمدك اغیارله یار اولهدن (پس کندو یله فکر ایدوب ایتدی بو باده شور بختك عنقریب چراغ عمری مرده وکل حیاتی پژمرده اولوب نام ونشانی صفحهٔ جهان فانیدن سترده اولسه کرك دختر بو امری تحقیق و بوخبری تصدیق ایچون کیفیت حالدن سؤالده حد اعتدالدن تجاوز ایدیجك وزیر انکله سلطان میاننده جاری اولان ماجرادن

برشمه بیان ایدوب بوسری اخفاده عظیم مبالغه قیلدی دخترچون بو بشارتی اشتدی بشاشت تمامله پدری حضورنده قیام ایدوب کندی مقامنه خرام ایتدی اتفاق بو اثناده خدام حرم پادشاهدن بریسی وضع سابقدن اعتذاره کلدی چون مقدمات عذری تمهید ایتدی دختر وزیر ایتدی معلوم صغیر وکبیر درکه بومقوله جرایمدن اعتذار عذر دکلدر بلکه تمنیم اما غم دکلدرکه آنك ماه عمری عنقریب تمام اولسه کرك وایتدیکی فعلك جزا وسزاسن بولسه کرك ﴿ ع ﴾ نزدیك شد که دور شود دشمن ازنظر ❊ خادم حرم دختر وزیردن چون بو خبری اشتدی بهجت وبشاشت اظهار ایدوب ایتدی بونه فال فرحفزاونه مژده نرحز دادرکه ﴿ ع ﴾ سماعه کردی جان ودل چون انی استماع ایتدی ❊ ایا بو خبر خیرنه وقت حیز وجوده کله که اول منبع شرك شر ضررندن امین اولهوز و بوواقعه نه زمانده وقوع بوله که اول بی رحمك پنجهٔ شکنجه سندن نجات بولهوز دختر ایتدی اکر اخفای رازه قدرتك وتحمل باز اسراره طاقتك وار ایسه سکا حقیقت حالی حکایت وقصهٔ قضیهٔ مذکوره بی بیقصور روایت ایلیم خادم دخی بندسو کند له رشتهٔ عهدنی مؤکد قیلوب دختر وزیردن مافی الضمیرن بوتزویر ایله خمیردن قبل چکر کبی چکدی وعلی الفور بانوی سرایه واروب علی التمام تفصیل حالی اعلام ایتدی خاتون حقیقت واقعه یه واقف اولیجق همان اول ساعت جوانی خلوته دعوت ایدوب بوسری اکا اظهار ایدوب بوسردن انی خبردار ایلدی زن وجوان اهل طغیاندن جمع کثیر ایله اتفاق ایدوب عصیان ایتدیلر وناکاه پادشاه غافل وشراب جوابله لایعقل ایکن سفینهٔ حیاتن غرقاب هلاکه اتدیلر سرنی وزیره اظهار ایتمك ایله سردن ایرلدی ومنصب کامرانیدن بلکه مسند زندکانیدن قفس عنا ومحبس فوات وفنایه کرفتار اولدی بومثلك فائده سی بودرکه اکرچه ملوکه وزرا ایله طریق مشاوره یه

سلوك لابد وانلرك رأى عالم ارآسندن فائده مند اولمق لازمدر اما اسرارلرینه اغیار مطلع اولمق دخی واجبدر زیراكه هركاه پادشاه باوجودكه فریدانی وتأیید ربانیله ممتاز وهمت بلند وعزیمت ارجمند ایله سائرلرندن سرافرازدر كندی سرینی ستر ایده میه سائرلركه پایه ورتبه‌ده ناقص وعقل ودرایتده قاصرلردر محافظه یه نیجه قادر درلر

(چون تو نتوانی كه از خویش را پنهان كنی)
(نیك میدانی كه اثر دیكران افشا كنند)

شتاب مذهب خرده صوب صوابدن منحرفدر * و بوایكی شوربختی سیاستده استعجال دور بین وعاقبت اندیشلكه مخالف ﴿ ع ﴾ صبر بهتر مردرا از هرچه هست * پس طریق لطفی قویوب مضیق عنفه كتمدی * ومحبتی همان اول منوال اوزره كه طرح اولنمشدی حفظ ایدوب تغییر وضع ایتمدی * اكرچه كه اول شب تارده نشوهٔ قهوهٔ خوشكوار * وانوار مصباح دیدار دلدارله چهره سی كل كل اولمشدی * اما قلبی پروانه واری التهاب آتش اضطرابدن تمام یانمش یاقلمش كل اولمشدی

﴿ بیت ﴾

(پادشاهی عاشق وسرمست زان سان دلبری)
(چون تواند دیدا ور امانت باد یكری)

القصه چون تباشیر صبح ظاهر اولدی جمشید خرشید علم سفید نصرت تأییدی قبهٔ فیروزه رنك فلكه یتوردی وخسروسیاره كان سایبان ظلامی ایوان سپهر مینافامدن كوتردی ﴿ بیت ﴾ عروس آفتاب خوبدیدار * بونیلی پرده دن اولدی بدیدار * پادشاه نیكبخت تخت حكومت اوزره كلوب صدای صلای عدل وداد ایله داد خواهلری بتدستم وقید بیداددن ازاد ایلدی ﴿ بیت ﴾ شه كه عدلیله آشنا اوله اول * سایهٔ رحمت خدا اوله اول * فصل خصومت ناسدن

ودفع غوغای عام وخاصدن خلاص اولیجق اول وزیرله که مدار امور مملکت ومستشار احوال سلطنت ایدی خلوت ایدوب جلاد خشم مبالغه قیلدیکه حال شبانه بی وزیر صاحب تدبیر ایله میانه کتوره وانك مشورتیله اول تشنکان بتابان عشقه شربت سیاست ایچوره فرمانفرمای عقل ایتدی زنهار سری اکا اظهار ایتمه وهرنه حکمی که رأیك اقتضا ایده امضایه یتور عاقبت جانب خشم وغضب غالب اولوب وزیرنه ما فی الضمیرین اظهار واول بابده آنك مشاوره سیله استظهار ایتدی وزیر دخی تیری تدبیر آنلرك هدف تدمیرنه طوغرلندی بو فکر رأی پادشاهه موافق کاوب اول ایکی شخصك بنیاد حیاتنك هدمنه تصمیم وعزم ایتدی ومقرر اولدیکه هر بریسی شربت زهر الودله ساحهٔ وجودین کرداب عدمه صاله لر وبر وجهله که وزیرو شاهدن غیری کمسنه اکاه اولمیه امرلرین تمام وماه عمرلرین مبتلای سرار حمام قیله لر تا پردهٔ فضاحت دریده ورشتهٔ نام وناموسی بریده اولمیه

﴿ بیت ﴾

(کارهای اینچنین آن به که پنهانی بود)
(اشکارا کر کنی اخر پشیمانی بود)

چون مشاوره امری تمام اولدی وزیر پادشاهی وداع ایدوب اوینه کلدی دخترنی زیاده ملول ومنفعله بولدی کیفیت حالدن سؤال ایدیجك شویله معلوم قیلدیکه قبزی مکر حرم پادشاهه وارمش بانوی سرای جانبندن انواع اهانتلر کورمش واقران وامثالی میاننده بویله خوار اولمقدن خجلت وعار متطرق اولمش وزیر چون بوخبری اشتدی بحر غیرتی جوش ایدوب شرط احتیاطی فراموش ایتدی ودخترینك خاطرین مراعات ایچون ایتدی ای جکر کوشم بحضور اوله که اول کارشناس چون بوحکایت پر لطافتی بو فصاحت و بلاغت ایله روایت

(قیلدی)

قيلدی و بودر بيهمتايی الماس عبارات غرائله دلدی حضار مجلسدن
بريسی دخی زبان اعتراضی دراز ايدوب ايتدی سنك كلامكدن
لازم كلور كه خلق عالم بساط مشاورەيی دورەلر واسب مرادلرين
ميدان رأی ورويتلری اوزره سوردلر حال بوكه ترك مشاوره مقتضای
حكمتدن دور ومذهب شرع وعقلده منهی ومحظوردر

بيت

(بنای عقل خودار برمشاورت ننهی)
(نه حق شرع گزاری نه داد عقل دهی)

كافهٔ انام عموما وسلاطين عظام خصوصا سوانح امور ومصالح
جمهورده ترك مشاورەده نه وجهله معذورلردر كه پيغامبر عليه الصلوة
والسلام ناموس اكبردر بحكم (وشاورهم فی الامر) خدام عتبهٔ
نبوتله مشورتله مأموردر

بيت

(شد پيمبر بمشورت مأمور ❊ توچرا زين طريق باشی دور)

كارشناس ايتدی صدر صفهٔ رسالت سدنهٔ سدهٔ نبوت مشورتله
مأمور اولدیغنه باعث اول دكلدر كه آنك رخنهٔ رأين غيريلرك حسن
تدبيری سدود ريای خاطرا قياضنه سأرلرك انهار افكاری مدد ايليه
زيرا كه ضمير منير صاحب ايالت ولايت ورسالت عليه من التحيات
اكملها كه مطلع انوار (ان هو الا وحی يوحی) در برآينهٔ جهانمادر كه
صورت حقايق اشيا انده واضح وهو يدادر بلكه باعث تبيين منافع
مشاوره وتعيين افوائد محاوره درتا عالميان بو خصلت پسنديده ايله
متحلی اولوب اثمراتندن بهره مند اولەلر ونور چراغ مدد روغن ايله تزايد
پذير اولديغی كبی عقول قاصره لرك غيرك مددندبيرله تنوير ايدوب
خود رايلك وخود پسندلك ظلماتندن قورتلەلر اول بنم كلامدن بولازم
كلمديكه ترك مشاورت البته واجب اوله بلكه مقدمات مزبوره مقتضاسی

بودر كه هر فكركه پوتهٔ مشاورده خلاص بوله وهر امركه محك آراده تمام عيار كله خزانهٔ دلده مكتوم وختام سر واخفا ايله مختوم قيلنه كه كتمان اسرار فوائد بسيارى متضمندر جمله دن برى بوكه تجربه ايله معلوم اولمشدر هر مهمك كتماننده اهتمام اولنه حصوله وصولى قريب اولوب تيز اتمام اولنه كه مضمون ❊ استعينوا على حوائجكم بالكتمان ❊ بو معنانك اثباتنده برهان واضح البياندر بردخى بوكه اكر تدبيره موافق تقدير اولميوب مافى الضمير قوتدن فعله كلميه بارى باعث شماتت اعدا اوموروث خجالت احبا اولميه ❊ بيت ❊ زانكه وصل تو ميسر نشود چندان نيست ❊ كه رفيقان زندم طعن زبان بكشايند ❊ قبروز ايتدى اى وزير ناصح سنك تدبير اموردده اصابتك وتعمير ثغورده حسن كفايتك ضمير منيرمده واضح و بو اراده مجتمع اولان وزرا وامرانك جمله سنك آراسندن سنك رأيك ناصح وراجحدر بند ونصيحت بورندن واداى حقوق نعمت جهتندن خاطركه لايح اولنى اظهار ايلك واجبدركه اظهار حقده تقصير قاصرلره مناسبدر كارشناس خدمت ايتدى وزبان مدحله ايتدى ❊ بيت ❊ اى آفتاب رأيك مهر منير عالم وى بدر قدر شانك ماه فلكدن اعظم ❊ هر خدمتكاره واجبدركه چون مخدومى برامره اوزره عازم اوله اول بابده آنك رأينده وجه صواب نه ايسه تنبيه ايتمكى ذمتنه لازم بيله اكر انك عزمن خطايه مقترن بوله رفق ولطف ايله آنك فسادين روشن ومبين قيله تاروى رأى ووجه تدبيرنده تباشير استقامت لايح اولميه اصلاحنه تعرضندن اعراض قيليه هر مشيركه اداى حقوق ولى نعمتنده تقصير ايدوب حق مشاورهيى مرعى طوتميه وشرايط امانتى ولوازم استقامتى كماهو حقها رعايت ايتميه انى صديق صادق خيال ايتمك كرك بلكه آنى دشمن ومنافق عد ايدوب انكله مشاوره طريقنه كتمك كرك هركاه كه پادشاه كندى اسرارنى اسرارده مصر اوله وبروزيركافى

ومشير امين ومعتمد بوله ونيكو كارزه احسان ولطف شهريارلك شريعتنده واجب يله وبدكردارلره تأديب وعنف جهاندارلك طريقنده لازم اكليه غالب بودركه ملكي پايدار ودولتي برقرار اولوب عنايت رباني اكا معين وناصر ودست قضاى آسماني دامن دولتندن كوتاه وقاصر اوله

﴿ مثنوى ﴾

(تاتواني بدين وداد كراى * تابودملك ازين دو پايه بپاى)

عالم آسوده كن بنعمت وجود * تاتوخوش باشي وخدا خشنود * فيروز استفسار ايتديكه ملوك اسرارني كيملردن اسرارو كيملره اظهار ايتمك كرك كارشناس ايتدى * اسرار ملوكك مراتبي متفاوتدر بعض راز اولوركه پادشاه كندى دخي اكا محرم اولمز يعني محافظه ده اول مثابه ده مبالغه واجبدركه غيريلر دكل كويا كندى دخي اكا محرم دكلدر بعض اكابر بومعنيده بيورمشلردر

﴿ قطعه ﴾

(انچه ناكفتنيست درذل خويش)

(دار پنهان بدان مثابه كه دل)

اكرش مدتى زمان طلبد * نتواند كه سازدش حاصل ﴿ مثنوى ﴾ كركدر براوله سرداره سردار * ايكى اولسه ايدرلر سرى اظهار * حكيم ايدركه ايكى ايدرر اول * كه بوقدر ذره اندن كچمكه يول (بعض دخي اولوركه ايكى كمسنه يه نسبت رتبت محرميت ميسردر بعضنده دخي اوچ شخصده بلكه دخي زياده يه وقوفه رخصت ويررلر اما اول سركه بونلر حقنده خاطر فاطره خلجان ايدر ايكى شخصدن غيرى يه قابليت محرميت ميسر دكلدر ﴿ بيت ﴾ ايكيدن كه تجاوز ايده برسر) دوشوب دللره اول ورد اوله آخر * فيروز چون بو كلامى ايشتدى خلوتخانه يه متوجه اولوب وزير كارشناسى دعوت ايتدى وآغاز كلام

ایدوب ایتدی اول بزمله بوملر میاننده نه حادث اولدیکه بو دکلو بعض وعداوته باعث اولدی کارشناس ایتدی قدیم الایامده بزم طائفه مزدن بوملر حقنده بعض کلمات صادر اولوب اول سببدن ابواب عداوتی فتح وبساط خصومتی طرح ایدوب الی هذا الآن کینهٔ دیرینه ساحهٔ سینه لرنده دائم ومادهٔ نزاع وجدال میانمزده قائمدر ملك ایتدی نه کیفیت ایله واقع اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ کارشناس ایتدی روایت ایدرلر که سلیمان نبی علیه السلامدنصکره انواع طیور مختلفة الطباع اولی اجنحة مثنی وثلاث ورباع اتفاق واجتماع ایدوب ایتدیلرکه بزه برامیر ومقتدا وبرکبیر وپیشوا لازمدرکه سوانح امورده اکا اقتدا ومصالح جمهورده اکا التجا ایده وزوربرخصم ظاهر اولسه اکا استظهار ایدوب انك دفعنه دورشورزو بازار کار زارده انی پشت وپناه ایدوب الشه وویرشه وزپس هر نوع امارت قرعه سن طیوردن بر جنسك نامنه اندی واخرانك بطلاننه حجة وبرهان اقامت ایتدی تانوبت بومه یتدی برطائفه نك رأیی بوکا مقرر اولدیکی انی امیر ایده لر وعمارت خراب آباد امارتی انکله تعمیر ایده لر وتدبیری ردقبولده چوق کفت وکو اولدی وبوامرده قیل وقال سرحد اعتدالدن تجاوز ایدوب میانلرنده آتش جدال ونزاع اشتعال وارتفاع بولدی آخر کار قضیه بونك اوزرینه قرار بولدیکه برکسنه که بومجمعده داخل اولمیه وطرف حقدن جانب باطله مایل اولمیه حکم ایدوب هرنه حکم ایدرسه قائل اوله لر وقضاسنی کلك رضا ایله امضا ایدوب اول حاکم عادلك فرمانیله عامل اوله لر بواثناده اتفاق ایراقدن برزاغ پیدا اولدی ایتدیلر اشته بوساده دل بومجلسده حاضر دکل ونهال حالی جانب تعصبه مائل دکلدر بونکله بوامری مشاوره معقول وبوبابده انك تدبیری ارباب خرد قتنده مقبولدر باوجود بودخی هم جنسمزدر تااصناف طیور تمام امرمز بورده متفق الکلام اولمیه لراجماع حاصل

اولمز و بی اجاع مادهٔ نزاع اندفاع ورشتهٔ خصومت انقطاع بولمز بونلر مفاوضه ده ایکن زاغ کاذی صورت حالی بر بر صفحهٔ ضمیرینـه کلك تقریر ایله تحریر ایدوب بو بابده اندن تدبیر صواب التماس ایتدیلر زاغ تأمل مستوفادنصکره ایتدی بوفکر زیاده فاسـد و بو بازار بغـایت کاسـددر بوم شـومك منصب امارته نه لیـاقتی واردر واول دیو دیداز اهرمن کردار رتبهٔ ایالتهندن سزاواردر

﴿ بیت ﴾

(ای مگس عرصهٔ سیمرغ نه جولانگه تست)

(عرض خـود میبری وزحمت مامی داری)

بازتیزتاز بلنـد پرواز که نسر طائر انك زخم چنکالنـدن احتراز ایدوب آشیان آسمانده پنهـاندر قعر زمینه می بکدی طاوس زیبا هیئت ورعنا صورت که صحن بوسـتان آنك زیب جمال وزینت پرو بالندن که غیرت باغ جناندر نشین فنـابه می اوچدی همای همایو نفال که سایهٔ پروبالی فرق فرقدسـای سـلاطین کامکاره تاج افتخـار در اوج آسمـانه می عروج ایتدی عقـاب پرشـکوه که عقبـات کوه صدمات بال اقبـال وجناح نجاحندن پرصدادر عنقا کبی آشیانهٔ عدمه می کتدی فرضا که جمهور طیور نامدار باسرها منقرض اولسـه وضعیف حال وشـکسته باللری قالسـه معقول بودرکه بوطائفه پادشاهسز لغی قبـول ایدوب عار متـابعت بوم وشنار مطاوعت مرغ شومی ناصیهٔ حاللرینه مرقوم قیلیه‌لر ﴿ بیت ﴾ کس نیاید بزیرسایهٔ بوم ✻ ورهمای ازجهان شود معدوم ✻ باوجودکه منظری کریه ومخبری قبیح وطبعی سـقیم وفکری غیر صحیحدر بونك برله که درونی خشم وغضب ایله مشحون وصـفت تکبروتجبری حددن بیروندر بوجـمله عیـون ایله جمـال روزجهـان افروزدنکه (وجعلنـا النهار معاشا) حکمی موجبنجه سرمایهٔ بازار معیشتدر محجوب قالمشدر ونور آفتـاب عالمتـابدنکه (وجعلنـا سراجا

وهاجا) پروانه سینه چراغ انجمن جهان وشمع شبستان مکان کون وءمکاندر محروم ومهجور اولشدر جمله دن بود شواردرکه حدت وخفت طبعنه غالب وتهتك وطیش عقلنی سالبدر بواندیشهٔ ناصوابدن وازکلك وبنای امورکزی اساس حکمت اوزره قیلك ومهما تکزی قانون عقله تطبیق وهر قضیه یی رأی صائب ایله تحقیق ایلیك تادائما مرفه الحال وفارغ البال اوله سز وطعن حساد وشماتت اعدادن رها بوله سز اولاسزه واجب اولان بودرکه برامیر تعیین ایده سزکه عقل وکیاستی بی نظیر وفکر وفراستی اصابت پذیر اوله تاهر مهمکه عرصهٔ وجوده کله وهر صورتکه منصهٔ ظهورده جلوه قیله ذهن ثاقبله اکا خوض ایدوب رأی صائب ایله انده کفایت کوستره اول خرکوش کبی که ماه جانبندن رسولم دیو لطف حیله ایله برغائلهٔ هائله یی کندی قبیله سندن دفع ایلدی جمهور طیور استفسا ایتدیلرکه نیجه اولشدر اول ﴿ حکایت ﴾ زاغ ایتدی روایت ایدرلرکه جزائر زیر باددن پیللر ولایتنده بر ییل اتفاق باران اولیوب مادر سحاب مدرار پستان رحمتدن کام تشنه لبان اطفال مهد خاکه ادرار ایلدی حرارت هوای کرمدن چشمه لر سخت دللر چشمی کبی بی نم والتهاب مشعلهٔ آفتابدن خوشهٔ فلفل وکابن قرنفل وطرهٔ سنبل زلف نکار کبی پرپیچ وخم وعیونك کوزلری صو غلوب انهارك ابلری یاریلوب دکزلرك دللری طوتلوب ابکم اولدی

﴿ بیت ﴾

(صوسزلقدن قوریدی شو یله عالم)

(که کوزدن غیری یرده قالمدی نم)

پیللر آتش عطشدن یانوب یاقلوب ملکلرینه کلوب نالش ایتدیلر ملکلری امر ایلدیکه تجسس آب ایچون هرجانبه شتاب ایدلرو بو بابده شرائط تفحصی یرینه کتوروب سراب کبی اطراف بیابانی طواف ایدهلر پیللر برموجب فرمان دردعطشه درمان ارایی اول بیابان بی بایانی دوران

ايدوب ناكاه برسر چشمه يه راست كالديلر كه لسان تازيده اكا عين القمر وزبان فارسيده چشمهٔ ماه ديرلر ايدى چاهى غايت ژرف وآبى زياده شكرف ايدى ملك پيلان عامهٔ خدم وكافهٔ حشم ايله اول چشمه جانبنه دوان وروان اولديلر مكر اول چشمه حواليسنده وحوشدن بى نهايه خركوش توطن ايتمشدى خواب غفلتده بيهوش ياتورلر ايدى لاجرم خركوشلر پيلارك جوش وخروشندن سراسيمه ومدهوش اولوب اكثرينك سرى پيلارك پاى ثقيلى ايله شويله كوشمال بولديكه من بعد منزل حياتده اقامته مجالى اولمدى وشويله پايمال اولديلركه بردخى صحراى وجوده رجوعى احتمالى قالمدى

﴿ بيت ﴾

(آهسته ران بجانب ميدان كه ميشود)

(سرهاى پر شمر سمند تو پايمال)

القصه پيلارك برحمله سى ايله اكثرى كشته و بعضى خسته و پاشكسته و بقيه سى سراسيمه وسر كشته اولدى ﴿ ع ﴾ كه زيد اكر بدين سان دوسه بارخواهى آمد * بارنداسى پيلارك نهيب دم وضرب قدمندن جان قور تارانلر افتان وخيزان ملكارى قتنه وارو بنفير فرياد آتش تأثيرى فلك اثيره يتشدروب اول خلقت زشت وظلمت سرشتلرك تغلب وتعديسندن تظلم ايدوب ايتديلر (ظل الله فى الارضين) اول پادشاه عدل آيين ديمك اولوركه مظلوملره پناه اولوب ظالملرى تباه ايدوب افتاده لره دستكير وجلوس تخت وسرير اول امير بزركواره لايق وسزا اوادركه بيكسلره كس ودادخواهلره فريادرس و بيچاره لره ظهير اول ﴿ بيت ﴾ ازان آمدى برسران سرير * كه افتاد كانرا شوى دستكير * سنده اكر بزه شاه ايسك دادمزى بوظالملردن الق و بزه پشت و پناه ايسك انلرك ظلم و بيدادلرين اوستمزدن ارمق كرك سن كه برهجوم ايله اكثرمزى هلاك ايتديلر اكر برحمله دخى ايدرلرسه بو برقاچ خسته

وشكسته وسركشته ونيم كشته كه انلرك صدمت پاوخر طوم آرژدر سيمارزدن رها بولمشلردر پايمال اولوب آغشتهٔ خون وخاك اولمق مقرردر

﴿ بيت ﴾

(يك بار رخ نمودى ودل رفت وعقل وهوش)

(اين بارجان ببركه متاع دكر نماند)

ملك ايتدى بوامرى جزؤى فرض ايتمك كرك وانده سرسرى خوض ايتمك كرلمز صواب بودر كه بزم حشمرزده اهل فراست وصاحب كياست مدرك ومتدارك كيم وار ايسه عز حضورمده حاضر اوله لر وبو بابده مشاوره اولنوب بوخصوصده ديدهٔ اجماع واجتماع ايله ناظر اولهلر كه بيمشورت ار باب حزم برامره قصد و برمهمه عزم مقبلار قتنده نامقبول وعاقللر رأينده خلاف معقولدر ﴿ بيت ﴾ هر كرا دانشست بسيارى * نكند بى مشاورت كارى) بونلرك ميانده مكر بر خر كوش تيز هوش وارايدى كه اكابر وزدير ايدى جملهسى انك وفورعقل وكمال فهمنه معتقدو بن رأى وحسن تدبيرنه معتمد لرايدى چون بومهمك اتمامنده ملكك بوقدر اهتمامن كوردى اقدام اوزره قيام ايتدى وايلروكلوب جواهر مدح وثنايه سلك اداده انتظام ويروب عبارت فصيحله فتح كلام ايدوب ايتدى ﴿ قطعه ﴾ شاهاغم رعيت بيچاره ميخورى * اينست رسم قاعدهٔ داد كسترى * ازحال يكسان جهان لطف وامدار * كز تاج وتخت ودولت واقبال برخورى * اكر ملك مصلحت بيوررسه بن بندهسنى پيللره رسالته كوندرسون وبرامين نصب ايدوب بكا همراه ايتسون تابنم فعلى وقولمى كورسون وايشتسون اميددركه ملكك يمن همتى ايله بوغائله يى اوسمزدن رفع ايدوب حسن رأى ورويتله بوستمكارلرك ظلام ظلملرين برحيله ايلهدفع ايدم ملك ايتدى بنم سنك صدق وامانتكده ودين

(وديانتكده)

ودیانتکده وعقل ودرایتکده وفرط کفایتنده شائبهٔ شك وشمهٔ شبهه‌م
یوقدر که سنك کفتار وکردارکی کرات‌له تجربه ایتمشم وصدق
وامانتکی دفعات‌له کورمش ایشتمشم ورأی صوابنمای وفکر مشکلکشا یکله
نیجه نیجه ایش ایتمشم

﴿ بیت ﴾

(سکهٔ کارتوزین پس کازموده‌م بارها)
(برمحك امتحان نقد تو بیغش یافتم)

همان یمن برکتله حرکت ایدوب اونسنه‌که مصلحت وقت ومقتضای
مقام ومناسب حالدر اتمامنده اهتمام ایتمك کرکسن بیلورسنکه پادشاهك
رسولی آنك ترجمانی بلکه کوز یاز بانیدر اول اجلدن دیمشلردرکه
هر پادشاهك عنوان‌نامهٔ کرداری ومضمون مکنون اسراری رسولینك
کفتار ورفتارندن معلوم اولمق میسردر زیراکه اکراندن برهنر وفضیلت
ظاهر اولسه وافعال پسندیده واقوال ستوده صدور بولسه پادشاهك
حسن اختیاری وکمال مردشناسلکنه استدلال قیلورلر وشویله‌که
اندن خطا وخبط وسهو وغلط جهتندن برنادره صادر اوله پادشاهه
سبب سوء ظن وباعث دخل وطعن اولوب بدسکالر غیبت ومذمته
مجال بولورلر علمای حکمت انتساب بو بابده بیحد و بیحساب تأکیدات
ایدوب بیورمشلردرکه اول کمسنه‌که برجانبه رسول کوندریله
لازمدرکه اول قومك عاقلی واقوالده جمله سنك فصیحی وافعالده
جمیعنك کاملی اوله ملوك سالفه اکثر رسالته حکمای فضیلتپرور
اختیار ایدرلر ایدی بلکه بعض ملوك عقل وفضلرینه زیاده اعتماد
ایتمکین طریق رسالته بالذات کندیلر کیدرلر ایدی بو بابی اولا قرغ
ایدن وخلعت خلافتی اکتندن خلع ایدوب رسالته بنفسه کیدن حکیم
خافقین اسکندر ذی القرنین ایدیکه ایتدی

﴿ بيت ﴾

(هر بزرانی که شیرانرا شکارند * پیام خود بپای خود گزارند)

بعض افاضل فضایل مخایل ارسال رسول حقنده بیورمشدر لله در قائل ﴿ مثنوی ﴾ فرستاده باید که دانا بود * بگفتن دلیر وتوانا بود * ازوهرچه پرسند گوید جواب * بنوعی که باشد طریق صواب * سخنهای خویش اشکار اکند * بدانسانکه مجلس تقاضا کند * بسا کس که از یك حدیث درشت * بهم زدجهانی وخلق بکشت * یکی دیگر از گفتهٔ دل پسند * میان دوصد طرح یاری فکند * بهروزا یتدی ای ملك اگرچه بنم نصاب معرفت رسالتدن فی الجمله نصیبم واردر اما اگر پادشاه جهانپناه اهتمام بیوروب درج حکمتدن بر نیجه جواهر فاخره سلك اعلام وافهامده انتظام بیوره بنده آنی آویزهٔ گوش جان وقلادهٔ گردن اذعان و پیرایهٔ تاج افتخار وسرمایهٔ بازار استظهار ایدنوب جمیع احوال واطوار وافعال وکردارمده دستور العمل قیلم واول قانون وقاعده یه اقتدائی ذمتمه فرض عین ودین واجب الادا بیلم ملك ایتدی ای بهروز اهم آداب رسالات واتم اسباب سفارت اولدرکه تیغ زبان شمشیر آبدارگبی تند وتیز وبران اوله اما وجهله ایله لمعهٔ رفق وملاطفتدن خالی اولمیوب جوهر لطف وملایمت صفحات حالنده لایح ونمایان اوله هر کلامکه مطلعی خوف وعنف ابهام قیله واجبدرکه مقطعی رفق ولطف اوزره اتمام اولنه * وهر مقالكه فاتحه سی تسکین نائرهٔ غیرت ایچون کلمات هیبت آمیز ایله افتتاح قیلنه لازمدرکه خاتمه سی افادهٔ انس والفت ایچون کلام دلاویز ومحبت انگیز ایله اختتام اولنه

﴿ بيت ﴾

(لطایف سخن از سینه تخم کین ببرد)

(زبان رفق ز ابروی خشم چین ببرد)

حاصل کلام لازمدرکه کلام رسول قاعدهٔ عنف ولطف وخشم وحلم

(وقهر)

وقهر ومهر وعناد وانقياد اوزرینه مبنی اوله و بسط وقبض وابرام ونقض ووعد ووعید و بیم وامید واخذ واعطا واضحاك وابكا وترغیب وترهیب وترمیم وتخریب معنالرینه مشعر ومبنی اوله تا جهانداراق ناموسی وشهریارلك شكوهی مرعی قیلنه هم اعدانك دخی مافی الضمیری وحال ومآل تدبیر وتزویری استعلام اولنه امامنك كبی مشیر وعاقل وحكیم كامله كه عقل موشكاف ایله هر مشكلك دقایق وحقایقنه واصلدر باب رسالتده وصیت ایتمك همان تحصیل حاصلدر (ع) فارسل حكیما ولا توصه

﴿ مثنوی ﴾

(بو اور بو مصلحت خیر ایله انجام ٭ اولور پخته سنك رأیكله بو خام)
رسالت خدمتینه سن یارسن ٭ كه سوزده دقت ایتسك قیل یارسن
خوش اكارسن محلن هر كلامك ٭ بیلورسن مقتضاسن هر مقامك ٭
اكر سن بو ایشه اقدام ایدهسن ٭ یقینم واركانی اتمام ایدهسن ٭ پس بهروز شرائط خدمتی ادا ایدوب بارگاه ملكی وداع ایتدی وتا اول زمانه دك توقف ایتدیكه غراب شب لباس عباسی كیوب پردهٔ ظلامی طاق سپهر مینا فام اوكنه چكدی و بعد زمان خوانسالار قدرت طبق سیمین ماهی من عفر نوروفرله پر ایدوب اوستنه غبار مشك اذفر بزهٔ عود وعنبرا كدی ﴿ بیت ﴾ چون نافه كشاد كیسوی شام ٭ مه جلوه كنان بر امد از بام ٭ اول هنكامده كه مركز تدویر ماه دائرهٔ نصف نهاره مسامت اولوب شعاع نیر اصغر بساط بسیط غبره منتشر اولدی وروی غبرا زاویهٔ فقرا كبی آنك شمع جمع جمال جهان آراسیله حسن وبها ونور ضیا بولدی (ع) خانهٔ درویش را شمعی خوش از مهتاب نیست ٭ بهروز یناره اود واقرصو واسر یل كبی كتدی طرفة العینده فیللر چز رهسنه یتوب اولسر كشارك منزلنه قدوم ایتدی اما بوعزمده قدم حزم اوزره طوروب خاطرینه بومعنی خطور ایتدیكه

بو ستمكارلردن بكا بيم جان وخطر ضرر واردر اكرچه انلر جانبندن قصد معلوم دكلدر اما شرط حزم متين ومقتضاى عقل دوربين اولدركه جبارلرله اختلاط اولنميوب انلرله ملاقاتدن احتياط اولنه اول سببدن كه بونلر غايت كبر ونخوت ونهايت خيلا وعظمتلرندن فقرا وضعفا جانبلرندن پروا ايمزلر اكر صد هزار درمانده وزارانلرك زير پاى تغلبنده خاكسار اولسه بو رهكذردن چهرهٔ جبروتلرينه غبار قونديرمزلر .

(ترا از حال پريشان ماچه تفاوت)

(اكر چراغ بميرد صبا چه غم دارد)

صواب بودركه ممكن اولدقجه انلرله ملاقاتدن ابا ايليم وخدمت رسالت مسافهٔ بعيددن ادا ايدوب انلرله اراقدن مرحبا ايدم اكر تير تزوير كلمات دلپذيرم انلرك قلب صلبنده تأثير ايدرسه فبها والا بارى اول بدلقارك پنجهٔ قهرندن رها بولوب سلامت يقه‌سن طوتم كيدم پس بر موضع منيعه چيقدى وملك پيلانه مسافهٔ دور ودرازدن آواز ايدوب ايتدى اى شاه كردنكشان آكاه اولكه بن رسول نور اللهم يعنى سفير حضرت ماه آسمانپناهم ايلچى‌يه زوال يوق ومرارت كلامى وخشونت پيامى جهتندن مناقشه وسؤال يوق (وما على الرسول الا البلاغ) كلام رسول هرچندكه درشت وبى محابا اوله سمع قبولله اصغا واجبدركه پيغام ملوكده زياده نقصله تصرف نامناسبدر پس سن بيلورسن كه ماه جهانپيما مير بازار شب ونائب شهريار روز عالم افروز دركاه فلك اشتباهنده پيلان قوى هيكلك پشه قدر مقدارى وسيمرغ كوه پيكرك مكس دكلو اعتبارى يوقدر هركمسه كه امرنه مخالفت ايدوب حكمنه مطاوعت ايتميه وپيغامنى كوش هوشله ايشتميوب فرمان واجب الاذعانى موجبجه ايش ايتميه كندى اليله اياغنه تيشه اورمش اولور

وبند بلايه پيون و بروب تيرقضايه كوكس كروب تيغ عنايه قارشو طورمش اولور ملك پيلان بو كلام مهيبدن ترسان وهراسان و پرپشه كبي لرزان اولوب استفسار ايتديكه مضمون رسالت وموجب فرمان ندر بهروز ايتدى ماه جهان افروز بيور ديكه هر كسه كه كنديسنك قدرت وقوتنه وسطوت وصولتنه اعتماد قيله وخشم وتهورنه وكبر وتجبرنه مغرور اوله وزير دستان رعايا وضعفاى برايا دست ظلم وستمنده مغلوب ومقهور اوله عاقبت ورطهٔ بلا ومغاك عنايه دوشه وموارفات وخلال اكا زنبور عسل كبي اوشه

﴿ مثنوى ﴾

(تخم تكبر مفشان سينه را ❊ جاى مده دردل خود كينه را)
چند نهى برفرس جور زين ❊ تيز مران كين بنمايد چنين ❊ ناكهت
اين آب زسر بكذرد ❊ ناوك چرخت زسپر بكذرد ❊ سن بوزور وغرورله كنديكى افضل بهايم ظن ايدوب قوت وشو كتكى كه صدد زوال ومعرض انتقالده دردئم وتام خيال ايدرسن غايان ديك طغيانك وثوران غبار عصيانك شمدى بر مرتبه يه وارديكه بنم چشمه سازمه قصد ايدر اولدك ولشكر اهرمن ديداريكى اول پريلر جلوه كاهنه الوب كيرر اولدك وصورت زشت ظلمت سرشتكرله اول آبى مكدر وخاشاك جسم ناپاككرله اول مشرب بى ملوث ايليكز آيا سن بيلزميسن كه اكر عتاب تيز پر اول چشمه بالاسندن كچه صاعقهٔ غيرت پروبالن ياقق مقرر در واكر عين النور مرغزار سپهرده ديدهٔ تصرف ايله اكا باقسه سماك رامح سنان سطوتله كوزين چقارمق محققدر

﴿ مثنوى ﴾

(ديو كانجا رسيد سر بنهد ❊ مرغ كانجا پريد پر بنهد)
نرود جز بدرقه بيرون ❊ از هوا وزمين او كردون ❊ بن كمال شفقتمدن سكا تنبيهى واجب كوردم وحامل اعباء رسالتى حضوركه كوندردم

شویله بیوردم که اکرمقام اطاعتده قائم اولوب اول ایتدیکك جرائمه نادم اوله سن وشمدی یه دکین واقع اولان قبایح افعال ومعایب احوالکه اعتراف ایدوب مضیق خلافدن طریق توبه وانصافه کله سن جناب عزتمدن خلعت عفو وکرامت صفح ایله اختصاص بوله سن واکر خیشوم مشومك فوائد استشمام فوایح نصایحمدن محروم اولوب کلام جواهر انتظامی عند حصول الوصول آویزهٔ کوش قبول ایتمیه سن اکاه اول که فی الحال تیر شهاب وکمان هلال وسپر ماه ورجوم نجوم وسهم کراح ومو کب کواکب ایله برلشکر عظیم جمع ایدوب برشبخون ایدرم که اول دشت وهامونی جوی خونکاه جیحون ایدرم اکر بو قضیه ده ترددك وار ایسه برآن توقف ایتیوب کله سن که بن چشمه ده حاضرم وخبر وشردن سنك جانبکدن برخبره منتظرم تا عین یقین ایله جمال جهان آرامی کوره سن وکندیکی نه چنبرده حلاج ایدوکن بیلوب ✽ رخت اقامتی اول چشمه حوالیسندن کتوره سن ✽ ملك پیلان بو خبری زیاده استغراب ایدوب شتاب تمام ایله اول چشمه جانبنه روان اولدی همان که کلدی صفحهٔ چشمه یه باقوب صورت ماهی آیینهٔ آبده کماهی مشاهده قیلدی بهروزه ایتدی ای ملك بو چشمه دن آبدست آل وانابت وعبادته مشغول اول باشد که ماه مقام ترحمه کله وتوبه وانابتکی سمع قبول ایله اصغا قیله همانکدم پیل خرطوم طویلن اوزاتدی وآسیب نفسی آبه یتشوب آب سراب کبی اضطراب ایدیجك خیال ایتدیکه ماهی اغضاب ایتدی رسول ماهه آواز بلند ایله خطاب ایدوب ایتدی ای رسول بکزرکه ماه جهانتابی بوحرکتم اغضاب ایتدیکه هجوم خرطومدن جنبش ایدوب اضطراب ایلدی بهروز ایتدی بلی توبه وانابته مسارعت ایتمك کرك تا نائرهٔ غضبی ساکن اوله وحرکت واضطرابی کیدوب قرار کاهنده متمکن اوله فیل فرمان ماهه اطاعت ایدوب ایتدیکی کناهه استغفار وانابت ایتدی وعهد ایدوب شرط ایلدیکه

من بعد اول مقامه خرام ولشكرين اول سرچشمه حواليسندن سورمه بجه آرام ايله بهروز فى الحال بو خبر مسرت اثرى ملكارينه ايصال ايدوب خركوشلرى آمن الحال وفارغ البال قيلدى و بو لطف حيله وحسن تدبير ايله اول بلاى سياهى آنلردن رفع ودفع ايلدى بو مثللى اول اجلدن كتوردمكه سزك ميانكزده بر پير روشنضمير ومشير صاحب تدبيردن لازم ولابد در كه اتمام مهامده انك حسن اهتمامنه مراجعت اولنه ودفع اعداوقهر خصماده انك رأى مشكلكشاسيله اكتفا قيلنه اكر بو بابده سزك بر اختيار ومصلحتكذار امين و يابر معتمد مستشار يكز اولدى هيچ رواكوره ميديكه طغراى شاهى بوشوم نامنه مرقوم اليدى وسزى آنك شأمتندن وسلطنت مرغانه وحكومت تخت سليمانه عدم لياقتندن آكاه قيلدى باوجود بو قدر خصال نامحموده ايله موصوف ومكر ومكيدت ايله مأنوس ومألف وغدر وخديعت ايله مشهور ومعروفدر پادشاهلره حيله وغدر وخدعه ومكر كبى عيب متصور دكلدر

﴿ قطعه ﴾

(هركه بيكانه شد زمهر ووفا ❀ وردلش بوى آشنايى نيست)
سينهٔ راكه تيره كشت زغدر ٭ اندر وهيچ روشنايى نيست ٭ بى وفايى مكن كه مردم را ❀ هيچ عيبى چو بيوفايى نيست ❀ سلاطين جهان سايهٔ رحماندر انلرك آفتاب عدالتى افق ظهوردن طلوع اتميجك عرصهٔ عالم منور ومهداداىن وامان، آسايش عاليان وآرامش آدميان انلرك ظلال نصفت واحسانلرندن غيريده ميسر اولمز بلكه بحكم (وبالعدل قامت السموات) خيمهٔ آسمان ستون عدل سلاطيندن غيريله قرار قيلمز

﴿ بيت ﴾

(عدل ارنه مهندسى نمودى ❀ اين كنبد آبكون نبودى)

چون انتظام حال سکان خطهٔ زمین سلاطین عدل آیینك وجود پرجودنه منوط واطناب آسمان اوتاد داد واحسان ولاة جهان وملوك زمانه مقید ومربوطدر واحکام حکام میان دل وجان آدمیانده نافذ وجاری وفرمان سلاطین قضای نازل کبی مجاریٔ نفوس عالیانده سائر وساریدر لاجرم پادشاه روزکار اولنه و اجبدر که وفادر وعدلتشعار اولوب مظلوملره فریادرس وظالمره جفاکار اوله آیینهٔ سینه سن زنکار کینه دن مصفی ولوح خاطرین اوحهٔ مهر ولطف ایله مجلی قیله شول رعایاکه برحاکم مکار وغدار وبرظالم قهار وخونخوارك کمند فرمانده کرفتار اوله بی شك اکا ارل بلا یتشه که اول کربهٔ روزه دار دن اول کبك وتیهویه یتشدی طیور باسرها صوردیلرکه نه وجهله اولشدر اول ﴿ حکایت ﴾ زاغ ایتدی بن برکوه دامننده بردرخت اوزره آشیانه طوتمش ایدم جوارمده برکبك خوشرفتاروار ایدی قرب جوار حکمیله میانمزده بناء مهر ومحبت استوار ایدی بکا متصل انك دیدار یله صفا وسرور حاصل اولوب صدای کفتار وتماشای رفتاریله حضور موفور وحبور نا محصور واصل اولوردی ناکاه کبك غیبت ایدوب ناپدید اولدی ومدت غیبتی مدید اولوب بنده عودت احتمالی بعید اولدی الحاصل تمادیٔ زمان غیبتندن کمان ایتدمکه اول بیچاره مرغزار فنادن کوهسار بقایه کیتدی مدت متمادیدنصکره کوردمکه برتیهو کلوب انك مسکننده قرار ایتدی چون بنی معاودت کبك ناپدید دن قطع امید ایتمشدم اغماض ایتدم وتیهو ایله بیهوده مجادله یی روا کورمیوب ایتدم

﴿ بیت ﴾

(چنینست رسم سپنجی سرای ❊ نکی چون رود دیکر آید بجای)

بو حال اوزره نیچه زمان کچدی وفلك دولابی نیچه کره دور ین تمام ایتدی برکون کوردمکه کبك دری کلدی چون خانه سنده بیکانه

کوردی خصومته آغاز ایدوب تیهو به ایتدی یاهوسن بنم آشیانمده نیلرسن کندی ویرانك باشنه می یقلدی بکا نیچون ظلم ایلرسن تیز خانه می بکار وان ایله اگر دیلرسك مانع دکلرسنده بو حوالیده آشیانه ایله تیهو جواب ویردیکه حالا خانه بنم تصرفمده در ذی الید بنم اگر حقك وار ایسه بینه اقامت ایلیوب اثبات ایله کبك ایتدی سنك یدك یدغصب وتغلبدر بنم یدم سندن سابقدر پس بوخانه سندن ایسه بکا لایقدر القصه قضیه لری نزاع کلی یه مؤدی ومتصل میانلرنده آتش منازعه مشتعل اولوب مدت مجادله متمادی اولدی هرچندکه بن طریق مصالحه یه ارشاد ایتدم مفید اولمدی ❊ آخر کار بونك اوزرینه قرار ایتدیلرکه برحاکم عادله مرافعه قیله لر تا ایکی جانبك دخی کلامنی کوش تأنی ایله استماع قیله وبی میل ومحابا مقتضای شرع شریف اوزره قضا یه روب منازعه لری انقطاع بوله کبك ایتدی بونواحیده بر کربهٔ زاهد روزه دار وعابد کم آزار واردرکه هرروزتا شام صائم وهرشب تاسحر قائمدر اول زمانده که نوبت جمشید زرین سریر خورشید (والسماء بنیناها بوائی) پیشه کاهنده چاته تا اول اوانه دك که بساط مسکین شعار سلطان شام (والارض فرشناها) دیوان میدانه صالنه نفس نفیسنه پوتهٔ ریاضتده آتش جوع وعطشله تاب ویرر اول ساعتدن که مواکب کواکب وسپاه نجوم ثواقب مضمار سپهر میدان آسمانده جولان ودوران قیله تا اول وقته دك که چهرهٔ صبح عالم آرا مطلع افقدن فروزان اولوب آثار طلیعهٔ آفتاب عالمتاب ساکنان خطهٔ زمینه نمایان اوله شمع وار قدم عبادات اوزره قرار قیلوب وسوزش عشق وشعلهٔ شوقله یانوب یاقیلوب سبزه زار رخسارنه باران اشکله آب ویرر ایدی

❊ مثنوی ❊

(اولوب محفوظ جان آسایشندن ❊ الینوب مش جهان آلایشندن)

اوروب ایکی جهـانه پشت و پایی* کیدرمش خاطرندن ماسـوایی *
اول صائم الدهرك مدد عیش ومادهٔ افطـاری آب وکیـاهه مقصـور
وسـفك دم وهتـك حرمت ذمم سـاحهٔ باب دیانتنـدن دور در علم
شریعت وفن طریقت اهلنك کاملی وعلوم عقلیه وفنون نقلیه باسرها
بالفعلیدر علم سنت وحدیثده ابوهریره نك تلمیذی وباب کرامتـده مصر
ولایتنك عزیزیدر ومحکمهٔ دهرده اندن اعدل برقاضی دخی میسروبلاد
ماوراء النهرده اندن اولی بروالی دخی متصور دکلدر صـواب بودرکه
بو بابده اکا مراجعت ایدوز وقضیه مز فیصل بولسون دیوآنك جناب
شریعتمآبنه کیدوز * پس انك قضاسـنه ایکیسی دخی رضـا و بروب
بعد التراضی خانهٔ قاضی جانبنـه روان اولدیلر بنده انلر ایله بیله کتدم
تا کربهٔ روزه داری که نوادر روزکاردن اوله کرك کورم و بین الخصمین
محاکمه ده عـدل وانصافنی معـاینه ومشـاهده قیلم همـان که صائم
الدهرك چشمی انلره راسـت کلدی آیاغ اوزره کلوب محرابه متـوجه
اولدی ورفع ید وتکبیر بلنـد ایدوب وظائف نمـاز ونیـازه قیـام ودور
ودراز صلوته شروع ایدوب تعدیل ارکان وخضوع وخشوعده تمام
اهتمام ایتدی

﴿ مثنوی ﴾

(کاید در دوزخست آن نمـاز * که درچشم مردم کزاری دراز)
چودر خفیـه بدباشی وخاکسار* چه سـود آب ناموس برروی کار *
کبك وتیهو چـون انی بو حال اوزره کور دیلر وتعجب ایدوب برزمان
توقف کوسـتردیلر روز کارهـ بارکه لسان حال ایله بومصرعی *غره
مشـوکه کربهٔ عابد نمـاز کرد * تکرار ایلدی استمـاعنـدن امتنـاع
ایلدیلر چون نمـازدن فارغ اولدی درد منـدانه ثنا ومستمنـدانه دعا
ایدوب التمـاس ایتدیلر که میانلرنده حکم اولوب قضیه لرین کـوره
خصومتلرین کمال عدل اوزره فصل ایدوب پایانه یتشـدیره برنیچه زمان

اول جانبدن كال اقدام وكال اهتمام و بونلر طرفندن الحاح وابرامده اهتمام تمام اولدقدنصكره بيوردیلكه كيفيت وقعه بی علی ما هو الواقع تقرير وصورت قضيه بی علی التفصيل تصوير ايده رك بك حقيقت دعواوصورت مدعاسن عرصهٔ عرضه يتشدربجك كربه ايتدی ای جوان پيرلك زمانی يتشوقوای باطنی مختل اولوب حواس ظاهری كتشدر وشعله دار سپهر غدار شرر آثار ضعف وخرفی بنم فرقمه نثار ايتشدر ودستبرد خزان روزكار جفاكاردن نهال بوستان حياتم ذبول بولشدر وشب شبابكه سراسر قوت وتاب ايدی صبح شيبه كه مستجمع جميع عيبدر مبدل اولمشدر

﴿ مثنوی ﴾

(آه كيم ايام جوانی كچوب * موسم امال وامانی كچوب)

داعيه كم اولدی ندامت فزون * ضعف وخرفدن بدن اولدی زبون*

نه قدر زحمت ايسه دخی قريب كلكز وصوت بلند ايله تكلم ايدوب دعواكزی كلمات فصيح ايله تقرير ايدوب مادهٔ نزاعكزی عبارت واضحه ايله تحرير وتعبير قيلكز تابندخی مدعاكزی كوش هوشله استماع ايدوب جوابنی احاطه قلم وحقيقت حاله اطلاع حاصل ايدوب مقتضای عدل اوزره قضيه كزی فصله قادر اولم اما چون بو بابده بنم جنابه دياتمامه التجا ايتديكز لازمدركه فصل خصومتدن سابق سزی دوستانه نصيحتمله نوازش بيورم و بر موعظتله كه مصلحت دين ودنياكزی متضمن اوله تذكير وتنبيهی دريغ ايتميم اكر بنم كلام نصيحت انجامی كوش اذعانله اصغا ايدوب حسن قبول ايله تلقی بيوره سزانك ثمراتی دنيا وعقباده سزه واصل اولوب عاجلا وآجلا فوائدنی كوره سز اكر سمع قبول ايله استماع ايتميوب موجب مضمونيله عملدن امتناع ايده سز بن باری مذهب دين ومروتده معذور اولوب تهمت قصور

وتقصیردن دور اولورز

﴿ بیت ﴾

(من آنچه شرط نصیحت بود بجای آرم ❊ اکر قبول کنی ورنه تو همی دانی)

صواب بودرکه هر بریکز طلب حقده طریق انصافدن انحراف ایتمیوب مال ومنال که معرض فنا وصدد زوالده‌در مفتون اولمیه‌سز وطریق باطلدن حاصل اولان حطاب دنیای فانی ایله نفسکزی ثواب باقی ونعیم مقیمدن محروم ومغبون قلمیه‌سز کبك ایتدی ای حکیم عادل اکر خلقك همتی طلب حقده سمت استقامته مائل اولیدی وصغار وکبار صفت دیانت وصیانتی کندی یه شعار ودثار قیلیدی تنفیذ احکام وتصریح حکامه احتیاج قالمزدی ورسم مرافعه ومدافعه وتکلیف وتخلیف صفحهٔ عالمدن محو اولوب اثبات حقوق واقامت شهوده کیمسنه محتاج اولمز یدی چون خصمادن هر برینك بصر بصیرتی رمد غرضه مبتلادر صورت حق عین انصاف ایله معاینه ایده میوب لاجرم بر کیمسه‌نك نظر اعتبارینه که دیدهٔ خاطری کحل الجواهر صداقتله پرنور وغبار غرض پیرامن آیینهٔ دل بی غلندن دور اوله التفات کوسترهلر تا جمال صوابدن نقاب خفی کوتروب شاهد مشاهدهٔ صورت حق منصهٔ دیدهٔ دللرنده جلوه کر قیله قضاة باینده ومنابی بعض ثقات حکایت رسمنده ابیات فارسیله اثبات اتمشدر کربهٔ روزه دار استفسار ایتدیکه نیجه روایت اولنمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ کبك دری اول دررغرری زمان دریدن لسان ترکیله ترجمه سلکنه نظم ایدوب ایتدی

﴿ مثنوی ﴾

(قاضی اولمش دور من اغلر برعزیز ❊ کوروب انی دیدی براهل تمیز)
بونه وقت کریه وفریاد در ❊ وقت شادی ومبارکباد در ❊ دیدی
نیچون اغلامسون برکشی ❊ جهلاه اجرای حکم اوله ایشی ❊ خصملر

خود قصه يه عالمدرر ❊ انده كيم مظلوم كيم ظالمدرر ❊ جاهل ايكن قاضى حكمى هر زمان ❊ اولور عالمر ميانـنده روان ❊ ديدى كرچـه خصملر دانادرر ❊ كوزلرى علتـله نابينـادرر ❊ جاهل ايكن سـن چو بو قدر علتك ❊ شمع جهيسن قضاة ملتك ❊ چون غرض اوله هنر مستور اولور ❊ ظلمت علتله دل بى نور اولور ❊ اول ايكى عالم غرضله كوردر ❊ عين عقلى نور حقدن دور در ❊ چون دلكدن درد وعلت دور اوله ❊ رؤيت حقده كوزك پرنور اوله ❊ سـنكه رشـوت المدك بندده سـن ❊ چون طمع ايتدك اسير و بنده سن ❊ قاضى رشوتدن ايدبجك احتراز ❊ حقه باطلدن وير يسر امتيـاز ❊ بحمدالله كه ❊ نكار غرض آينهٔ دل بى غلكى تيره قيلمشـدر وشعاع شعلهٔ رشـوتله ديدهٔ ديانتك خيره اولمشدر علم شريعتده نعمازمان وعدل واستقـامتده شريح دورانسن وزهدودياتده عصـامى مشرب وصلاح وعبادتده بسـطامى مذهبسن بو برهـان ايله مبرهن ومحقق و بو بينه ايله مبين ومصدقدر كه امضاى قضا واظهار حقده سعى بليغك در يغ بيورميوب حكم واجب الاتباع شرعدن امتناع ايدنى عقـابين عقابه كرفتار قيلمق محققدر (ع) هركه كردن كشـداز حكم تو سر بردارش ❊ كربه ايتدى بلى راست سـويلرسـن اماسزه دخى واجبدر كه نهـال غرضى زمين دلكزدن قلع ايده سز ومحقق بيـله سز كـه صـاحب حق حقيقتده غالب مطلقدر اكرچه كه ظـاهرا مدعاسى ثبوت بولوب مرادى حاصـل اولمزسـه وطالب باطل بحسب المعنى مغلوب الحق محققدر هرچند كه صـورتا كردن تزويرى زيور قبولدن عاطل اولمزسـه (ان البـاطل كـان زهوقا)

❊ مثنوى ❊

(كرام روز برمن ودوانى سمند ❊ بفر داچشـان بكسـلانى كمند)

بصـورت تغلب كنى بكذرى ❊ بمعنى نكه كن كه بس ابترى ❊ بنم

سزه نصیحتم بودرکه کردار نیکی ذخیرهٔ آخرت قیلوب دنیای غدار وعمر ناپایدارکه ابرتابستان ونزهت کلستان کبی سریع الزوالدر بقا احتمالن ویرمیه‌سز وخاص وعام اهل عالمی وقریب وبعید بنی آدمی نفس عزیزکز کبی بیلوب کندی حقکزده جائز کورمدیککزی انلرك بابنده رواکورمیه سز (ع) برکسی مپسند آنچه ازخویش آیدنا پسند * کربهٔ روزه دار بونمط اوزره زبان وعظ ونصیحتی پرکار ایدوب غایت رقتندن برآن ماوادی وبرزمان اغلدی وعقد نفثات فسون وفسانه ایله کوکللرین آلدی ودللرین باغلدی تا اول ایکی ساده دل آنك مجالستی ایله موانست ایدوب مصاحبتنده مایل اولدیلر وایمن ومطمئن بی توقف وبی تکلف قتنه کلدیلر کربهٔ روزه دار چون اول ایکی شکاری دام حیله یه کرفتار ایدوب ایکی نکاری کبی کنارنه چکدی همان بی اختیار برحمله ایله ایکیسن دخی طوتوب صوم‌صد ساله سن انلرك شربت خون آبدارونعمت کوشت خوشکوار یله افطار ایتدی مقدمات روزه ونماز وصلاح پرهیز واحتراز نفس خبیثی وطبع خسیسی مقتضاسی اوزره بونتیجه‌یه منتج اولدی * مثنوی *

ای نیجه آدمی وار اهل نماز * صورتا صوفی طیلسانی دراز * ظاهر اطاعته موافقدر * لیك باطننده کی منا فقدر * سری اوستنده تاجی قبه قدر * تخم ایمان دلنده حبه قدر * طیلسانی اسان کذب‌ودروغ * یوق درونده ذره دکلو فروغ * النه عاصیلق عصا اولمش * بو بنی اوزره ردار یا اولمش * خلق ایچنده صلاحی آد ایلر * فرصت ال ویرسه چوق فساد ایلر * بومثلی کتوردم تامعلوم اوله که غدار بدسیرته اعتماد وانك رفق وتقریریله صدق ضمیرنه اعتقاد جائز دکلدر بوم شوم غدر پیشه ومکراندیشه نکده حالی همان بومنوال اوزره در انك معایب ومثالندن بیکده بری که سلك تعبیر ورشتهٔ تقریرده منتظم اولدی عمانه نسبت قطره وکردونه نسبت ذره در

(بيت)

﴾ بيت ﴿

(كر صد هزار قرن كنم وصف بى شكى)
(از صد هزار كفته نشايد مكر يكى)

مباداكه سز بوامر خطيرى انك ذمت بى همتنه حواله ايدوب سرير سلطنتده انك امرينه مطيع اولوب * انى اميرايده سز هركاه كه امر شاهى انك تارك نامباركنه ميسر اوله بى شبهه سپهر ستيزه كار سنك ادبارله انى سنكسار وهر زمانكه پايۀ تخت سليمان انك قدم شوميله همسر اوله فلك اثير غايت تأثيرندن انك فرقنه آتش بوار نثار ايتسه كرك جون آنك طينتى نا پاك وجوهرى ناقابلدر سزه انى تربيتدن بيهوده‌دن غيرى نه فائده حاصلدر

﴾ بيت ﴿

(كوهر پاك كركدر كه اوله قابل فيض)
(يوخسه هرسنك وخزف لعل بدخشان اولمز)

طيور زاغدن كلمات مزبورى استماع ايدبجك بالكليه اول فكردن نفور ايدوب اتفاق ايله حكم سابقى نسخ وعقد بيعتى فسخ ايلديلر اول خاكسارتبه روزكار مهمل و بى اعتبار وراء ديوار ادبارده متحير قالدى واقرانى ميانده بو بله خوار اولديغندن نارعاره ياندى ياقلدى وزاغه زبان ملامتى در از ايدوب ايتدى اى سياه روى بى شرم واى جفا خوى بى آزرم حجاب حيايى يوزكدن كوتروب بكا بوحقارتى رواكوردك و بنى قدح ومذمتده سعى بليغك در يغ ايتمبوب سكۀ شأمت وخبائت دنائت وخساستى بنم نامه اوردك ميانمزده بروحشت غبارين قوپردك كه صد هزار قرنده انك دفعى ميسر اولمسه كرك و برفتنۀ آتشين يالكلندردك كه آب درياى هفت اقليم ايله تسكين بولمسه كرك (مصرع) رود دل وزود صورت جفاى توز دل ايا بنم جانبمدن نه سابقه اقتضا ايتديكه بوقدر مهر ومحبتى رواكوردك ويانه لاحقه

مقتضاسیدر که بودکلو لطف ومکرمت سزا بیوردك شویله بیل که بردرختی قطع ایتسه لر انك بیخندن برشاخ چیقوب قرار اصلی یه یتسه اولوروليكن دوحهٔ محبت ارهٔ جفا ایله کسلسه مطلقا انك اصلندن نهال وفابتسه اولمز وجراحت صمصام مرهم ودار وایله اتمام بولسه اولور اماجراحت کلام هیچ برمرهمله التیام بولمزجراحات (اللسان لها التیام * ولایلتام ماجرح اللسان)

﴿ قطعه ﴾

(جراحتی که بتیغ زبان رسد بدلی)
(بهیچ مرهم راحت نکو نخواهدشد)

میانهٔ تووآن کز زبان زدی زخمش * بغیر صحبت سنك وسبونخواهد شد * پیکان تیرحسن تدبیرله سپرسینه دن چیقمق ممکن اما خدنك کلام که کمان زباندن کشاد بوله اخراج اولنمق متعذر (مصرع) تیری که او زدبر دلم پیکان نمی‌آید برون * هردرخت مضرت نقدر شاخ اولورسه برحیله ایله قلع اولنمق میسر در اما نهال کینه که زمین سینه ده راسخ اوله برچاره ایله قمع اولنمق متصور دکل مثلا آتش اکرچه که سوزنده در شرر ضرری رشحهٔ آب ایله قابل زوالدر لیکن شعلهٔ حقدی جمیع میاه بحار وسیول انهارله اطفا محالدروز هر هلاهل اکرچه سم قاتلدر مضرتی تریاکله بدندن زواله قابلدر ولی زهر کینه برتریاکله سینه دن مندفع اولمق متعذر من بعد بنم نو عمله سنك جمعك میاننده بردرخت عداوت بتشدرکه بیخی قعرثرایه وشاخی پنجهٔ ثریایه یتشدر

﴿ قطعه ﴾

(نهال کینه که در سینها نشانده شد)
(مقررست ومعین که برچه خواهد داد)

درخت‌حقدبدان‌کونه میوهٔ دارد * که طعم ان بمذاق دل کسی مرساد *

بوم شوم زاغی تعزیر و تغییرده فصل مرقومی کلك تعبیرله صحیفهٔ تقریره تحریر ایتدی وازرده حال وشکسته بال ملوك ومخذول دوندی کتدی وزاغ ایتدیکی وصفه ندامت وکندی قوم وقبیله من ایچون اعدای ستیزه روی وخصمای جنك جوی پیدا قیلدم بتم طیوره نصیحت نه مصلحتمه برار ایدی بو طائفهده مهترلر وار ایدیکه الك کهتری بوجزأنه بندن بهتر و بو سخنکذارلغه بندن سزا وار ایدی مقطوع ومجزومدر که معایب بوم شوم نقیر وقطمیر انلره مکشوف ومعلومدر بو امرك اغاز وانجامن بندن لطیف بیلشلردر و بو مهمك مدخل ومخرجن بندن دقیق تصور قیلشلردر لیکن مقتضای عقل کامل اوزره ملاحظهٔ حال وماله جانب تأنی وتأمله مائل اولوب (من صمت نجا) مضمونیله عامل اولمشلردر آلت زبان تیغ بران شکلنده آفریده اولدیغنه حکمت اولدرکه آنکاه یازیله عمل اولنمیه که تیغبازی هنکامه بازلره لایق و تیغ زبانی نیام کامدن بلاضرورة اخراج ایتمك سربازلق وکردنبردازلقدر

﴾ بیت ﴿

(دل اوجندن اقتدی شمع یاشن)

(دل اوجندن بنفشه ویردی باشن)

﴾ مثنوی ﴿ چون زبان شیوهٔ سخن ورزد * بچه عجب جان ز بیم اکرلرزد * تیغ راچون بقصد جان کردن * راست صورت زبان کردن * نه که مردان دلاورزبان تیغی میدان کارزارده استعمال ومردان زبان آور دخی تیغ زبانی هنکام کارده اعمال ایتمك کرك (ع) هر سخن وقتی وهر کفته زمانی دارد * مشکل بودرکه بو کلمات مواجههده واقع اولدی (ولیس الخبر کالمعاینه) لاجرم سینه سنده حقد وکینه زیاده جایکیر اولور که تیر تقریر رو برو اولیجق زیاده تأثیر قیلور دیمشلردر که عاقله هرچند که زور وقوتنه اعتماد قیله لایق بودرکه افتتاح

باب خصومته واقتداح زناد وعدا وته بادی اولمیه وحدت شو کتنه انکار ایدوب سلسله مخالفتی تحریکی روا کورمیه که هرکسه که فرضا انواع نوش دارو واصناف تریاقه قادر اوله معقول دکلدر که اول امید ایله اندن تجرع سم قاتل وزهر هلاهله اقدام وجرأت صادر اوله

﴿ بيت ﴾

(هرچند که تریاق بدستست ترا ❊ زنهار که توزهرهلاهل نخوری)
محققلر بونك اوزرینه متفقلردر که عاقلك فعلنك اثری قولی اوزرینه راجح وکردارنك مزیتی کفتاری اوزرینه واضح اولمق کرك تا عواقب اموری قرین رشد وصلاح وخواتیم احوالی مقترن فوزونجاح اوله اول کسه نك که قولی فعلنه غالب اولوب کمال همتی کردن تقریرین حسن ادا واطف تعبیر ایله تحسینه وچهرهٔ عبارتن حلیهٔ فصاحت وزیور بلاغت ایله تزیینه مصروف قیله اززمانده قولی علی حسرت وندامته مفضی وکفتاری کرداری حیرت وملامتی مقتضی اوله بن اول راجح قول وقاصر فعلم که بوامرك فاتحه سندن خاتمه سنه نظر اتمدم وبوطریقه تأنی وتأمل رفیقیله کتمدم اکر بنم فرق شانم افرادراکه مزین اولوب خزانهٔ بیکرانهٔ خردن بهره مند اولیدم اولا بوخصوصی عقلا ایله مشاوره ایلردم بعده تکلمه آغاز ایدوب برفصل کلام پاکیزه وبی عیب که شائبهٔ شك وریبدن منزه اوله بوتهٔ قلبده قال ایدوب سویلردم ﴿ بيت ﴾ سخن راسخت ناسنجیده کفتم ❊ درناسفتنی این بودسفتم ❊ چون بی اشارت ناصحان عاقل ومشاورت عقلاء کامل بوامره مشغول اولدم وبدیهة بوکلمات بیهوده ووحشت امیز وخصومت انکیزی درمیان ایتدم عجب دکلدر که اشرار زمره سندن محسوب اولوب بدخوی وستیزه روی ومحال کوی یلکه منسوب اولم امثالده کلمشدر که (المکثار مهذار) یعنی بسیار کوی بیهوده

(کوی)

کوی اولور باوجودکه ظاهرا افراد انسان سائر انواع حیواندن لسان ایله ممتاز و بیان ایله سرافرازدر ارباب عقل وخرد کلام بدی مراتبه سکوت دردن ادنی وزبان بسته‌لری درجانله بیهوده کوی‌لردن اعلاعد اتمشلردر ❊ مثنوی ❊ بهایم خوشند وکویا بشر ❊ زبان بسته بهترکه کویا بشر ❊ جوهردم سخن کفت باید بهوش ❊ وکرنه شدن چون بهایم خموش ❊ مثنوی ❊ کشی خوشدر دلین کندیده طوتمق ❊ یوموب اغزینی پیلدوکین اوتمق ❊ اولورسه غنچه کبی یوزدهانی ❊ کرك سوسن کبی ابکم زبانی ❊ القصه زاغ وندامتدن برزمان طبطاب واضطراب ایتدی وکندی کندیه بونوع خطابلر ایله عتاب ایدرك اوچدی کتدی ای ملك بوملرله‌بزم میانمزده‌مقدمات معادات بودرکه سلك تقریرده منتظم وکلك تعبیر ایله صفحهٔ ضمیر منیره مرتسم اولدی ملك ایتدی ای کارشناس کلام عبرت انجامکی تمام ایشتدم وانك ضمننده مندرج اولان فرائد فوائدی آویزهٔ کوش هوش ایتدم عقلا ایله مصاحبت وحکما ایله مشاورت علامت حصول سلامت ابدی وامارت وصول سعادت سرمدیدر دیرایدی علم الیقین بیلدم وعین الیقین مشاهده قیلدم

❊ قطعه ❊

(صحبت اخیاردر مانند مشك ❊ کیم نسیمندن ایرجانه اثر)

فعلی انلرك دلیل معرفت ❊ سوزلری در رهبر فضل وهنر ❊ بعدما که خانهٔ دل وجان بوکلام روشن بیانك که شمع جمع آرای خلوتنشینان صومعهٔ قدس اولمغه ارزانیدر پرتوانوار یله منور اولدی بزم اشکرمزك تدارکنده‌کی پروانه وارسوختهٔ شعلهٔ بوار اولدیلرنه فکر اولندی ودفع عارواخذثار واطفاء شررضرر اشرار ایچون‌نه تدبیرقیلندی ❊ بیت ❊ تدبیرتوانجاکه مهم پردازد ❊ صدکارفرو بسته بیکدم سازد ❊ کارشناس زبان شکر وسپاس ایله ایتدی

﴿ بيت ﴾

(شها اقبال ودولت بندك اولسون)

(همیشه دشمنك افكندك اولسون)

اول رايلركه وزراى ديوان آراى عرصهٔ عرضه انها ايتديلر جنك وصلح وقرار وقرار وقبول باج والتزام خراجدن هيچ بريسى بنم قتمده مقبول و بنم رأيمده معقول دكلدر اميد وارمكه اول مدابيرك تدميرى بابنده برحيله تدبير ايليمكه بزه بوشدتدن فرج تمام واول مكر وستمكارلردن اخذ انتقام ميسر اوله كه چوق كمسنه‌لر حبل حيله‌يه تمسكله مرادلرينه واصل اولمشلردر واول امور عظامه كه مكابره ايله اتمامى ميسر اولمیه مكر فريب ايله چاره بولمشلردر نته كه ولايت كركانك عيارلرى اول زاهدك قربان ايچون اختيار ايتديكى كوسفندينى حيله ايله الندن اولمشلر درملك استفسار ايتديكه نيجه اولمشدر اول

﴾ حكايت ﴿ كارشناس ابتدى روايت ايدرلركه ولايت كركانده بر زاهد قربان ايچون بر قيون الوب بوينه رسن طاقوب صومعه سنه كيدركن يولده طرارلردن برنيچه عيار اول كوسفندى كوروب قوت سبعى كه نهادلرنده مركوز ايدى حركته كلوب زاهدك پيشنه دوشديلر چون قادر اولمديلركه كرك وارچنك جنكاله و پلنك مثال پنجهٔ قهر ايله اول شكارى چاروناچار الندن اله لر لاجر روباه وار تملق وتبصبص اظهار ايدوب فكر ايتديلركه زاهده خواب خركوش ويره لر پس بو بابده هر برى داستان حيله دن بر فصل و كتاب خدعه دن بر قاعده و براصل اختيار ايدوب قصد ايتديلركه زاهد ساده خاطر وصافى قلبك توسن عقلن تاز يانهٔ مكر ايله رام ورزق حلالن دام رزقله كندى يه حرام ايده‌لر بونيتله هر برى واحدا بعد واحد زاهدك يولنه كلوب بريسى ايتدى اى شيخ بوسكى نيلرسن و برى دخى ايتدى اى زاهد پاكدامن صقين خرقه كى تلويث ايلرسن اوچنجيسى ايتدى بوكلبى كه يدرسن

(بكزركه)

بکزرکه شکاره کیدر سن بری دخی ایتدی ای استاد بو کلب معلمی قنده بولدك بری دخی ایتدی ای صیاد بو تازی یی کیمدن الدك بری دخی ایتدی بو کلبله بو شیخ بکزرکه شهرك پاسپانیدر بری دخی ایتدی بوسك شکاری انجق غالبا بو شخص پادشاهك سکبانیدر القصه عیارلرك جمله سی بو کله ده متفق اولوب هر طرفدن هر بری برحرف آتوب زاهد بیچاره یی بو طعن طشنه نشانه ایلدیلر و بو نمط اوزره هر بری بر افسون اوقیوب بو نسق اوزره بر افسانه سویلدیلر ﴿ بیت ﴾ چشمش بعشوه ره زده اب خوانده افسون دکر ❊ دل می بر نداز عاشقان هریك بقانون دکر ❊ صوفیء صافیضمیر چون بو جمع کثیرك بو کله ده اتفاقن مشاهده ایتدی خاطرنده اول کوسفندك سك اولمسنده شبهه سی ظاهر اولوب کندی کندی یه ایتدی مبادا که بونی صتان کسنه سحار اولوب سحر ایله کوزمی بغلیوب بر بند آیله سکی بکا کوسفند صورتنده کوسترمش اوله اونی بودرکه بوندن واز کلم و بایعك پیشنه دوشوب نقد ایتدیکم ثمنی کیرو آلم بونی دیدی وغایت بلاهتندن النده اولان کوسفندی صالی و یردی و بایعك طلبی ایچون یوله کیردی طرارلر چون زاهدك کتدیکن کوردیلر قوردلر کبی قیونی کتوردیلر یوله کیردیلر بو مثلی اول اجلدن کتوردمکه بزه ده حیل حیله یه تمسك واجبدرتا دشمنمزه غالب اوله وز و برمکره تشبث کرك که مطلوبمزه ظفر بولورز

﴿ قطعه ﴾

(چون بقوت حریف خصم نهٔ ❊ حیله ومکرراز دست منهٔ) که بحیلت کمان قوت را ❊ میتوانی که بکسلانی زه ❊ فیروز ایتدی سن بو سؤاله نه جواب فکر ایدوب بو بابده نه صواب کوردك عرض ایله کوره لم ومعیار عقلده تمام عیار واقع اولورسه بنای کار مزده دستور العمل قیله لم کارشناس ایتدی چون بر نفسك هلاکنی که جمع

کثیرك بقاسنی متضمن اوله بحسب العقل جائز کورمشلردر ونفع عام ایچون ضرر خاصه ارباب شرع ونقل فتوی ویرمشلردر بونی صواب کوردمکه بن بنده وظایف حقوق نعمت بی نهایت ملکی ادا ایدم ونفسمی اصلاح مصالح ملك وملت ایچون فدا ایدم پس ملك کرکدرکه دیوان اعلاده جمیع ارکان واعیان وتمام خدم وحشم میاننده بکا خشم ایدوب یوره تا بنم پرو بالی بولادلرمزخم زده وخون آلوده بردرخت التنده که بزم کارلرمز انك شاخلری اوستنده در براغه لر وملك تمام اشکر یله بو مقامدن کیده وفلان موضعه واروب انده توقف ایده تا بن دام حیله یی انلرك کیننده قوروب وحسن فکر ولطف مکر ایله پنجۀ قهرلرندن قورتلوب کام وصلاح وقت هرنه ایسه عرصۀ عزحضوره عرضه قیلم ملك انك رأینه آفرین اوقودی وهمان دم طاق ابروسن درهم وکلمات فحش ایله ورهم ایدرك قهر آلود خلوتدن طشره کلدی تمام حشم منتظر ایدیلرکه شاه ووزیرك بو مشاوره لرندن نه در حاصل اوله ومخفی محاوره لرندن نه نتیجه ظهوره کله چون ملکی خشم آلود و پرغضب کوردیلر جمله سی باشلرین آشغه ایدوب طوردیلر ملك بیوردی تا کار شناسك پرو بالن یولدیلر وسروتنن خون آلوده قیلوب اول درختدن آشغه آتدیلر وملك جمع لشکر یله اول مقام معهوده وموضع مقرره عزیمت ایتدیلر چون بوامرك اتمامی بو مرتبه یه ایردی غراب غروب مهر آشیانۀ افق سپهردن پرواز کلدی وکواکب ثوابت وسیاره هوای فضای آسمانده شبپره کبی طیرانه اغاز قیلدی

﴿ مثنوی ﴾

(چودردی روز روشن کار و باری)
(سمرز اولدی چرخك سبزه زاری)

کوروب اثار لیل اولش هوایه ❊ ملك قیلدی هزاران شمع پیدا ❊

دیك طغیان یته شاه بومانك کانون دماغنده غلیان ایدوب خواص

ور كان واعيانه ايتـدى چون بزه زاغلرك كشـورنه اطلاع ميسر اولدى واثر تيغ قهر مزدن لشكرلرينـك اكثرى بى پاو بى‌سر و باقيسى بى بال و بى پر وخانه وآشيانه لرى زيروزبر وخاكه برابر اولدى مقرردركه اكر بودفعه دخى كره اولى كبى اشـكر ظفر رهبرايله شبخون ايدوب ❊ كروفر ايده رز منصور ومظفر اولوب بقية السيوفك بالتمام تيغ انتقام ايله روز حياتن شام ايدوب خستكان علت هزيمته ياران كذشته نوش ايتديكى شربتدن ايچرزد شمن مخذول ومقهور اولوب بزشاد ومسرور وكوشهٔ كاشانه لرمزده حضور وحبور ايله روزكار كچوره وز ﴿ ع ﴾ پس ازمرك عدو خوش ميتوان زيست ❊ چون شاه شام تاج ظلامى برسرور واج نيل فامى دربر ايدوب اشـكر بى شمار اختر يله كشـور ربع مسكونى مسخر قيلدى وامير سپاه زنكبار خيل رومى تبار تتاره الغار ايچون علم عباسى قالدردى ﴿ نظم ﴾ چوخورشيد تابنده شد ناپديد ❊ شب تيره برچرخ لشكر كشيد ❊ ملك بومان ديوان ايدوب تمام خيل وحشمنه قصهٔ قصد شبخونى درميان ايتـدى جملهسى بو عزيمت اوزره يكجهت اولوب همـان اولزمان بر لشكر بى ميل و بى امان و بيحد و بيكران زاغلرك مكانى جانبنه سيل كبى روان اولديلر

﴿ مثنوى ﴾

(كروه رزم جوى وفتنه انكيز ❊ همه پر كينه و بى باك وخونريز)
بكين خواهى ميان‌ها تنك بسته ❊ دل چون سنك زادر جنك بسته ❊
چون لشكر بوم اول مرز بومه قدوم ايتديلرنه زاغلردن اثر بولديلر ونه حاللرندن خبر بيلديلر لاجرم مضطرب اولوب اول اطرافى طواف ايلديلر كارشناس زير درختده آنلرك احوالن كوروب اقوالن دكار ايدى وزار زار اغلر وحزين حزين ايكلر ايدى ناكاه بربوم آنك آوازين اشيدوب مالكه خبر ويردى ملك برقاچ بومله كه مقرب دركاه ومحرم

اسرار شاه ایدیلر آنك یاتدیغی یره کلوب آنی اول حالده کوردیلرسن كیمسن دیو صوردیلر کارشناس کندی حسبن ونسبن بیلدردی ومنصب وزارت ورتبهٔ صدارتن بیان قیلدی ملك ایتدی بلی سنی بیلورم وخیلی زماندر که احوالن اشیدرم ایمدی بیزه خبر ویر که زاغلر قنده کتدیلر و بو کتملرنده نه حیله قصد ایتدیلر جواب ویردیکه ای ملك بنم حالم آنلرك محرم دکل ایدوکنه دلیل یترمی و پر و بالم بو تهمتدن برائته دلالتده کفایت ایترمی ملك ایتدی سن ملك زاغك کاتم السر وزیری وجمله تدبیرنده مستشار ومشیری ایکن نه خیانت سبیله سکا بو جزایی سزا کوردیلر نیچه کناه ایلدك که پر و بالك یولوب تنکه بو قدر زخم اوردیلر کارشناس ایتدی مخدومم بنم حقمده بدکمان اولوب حسودلر قدح ووقیعته مجال بولدیلر و بکا بو عقوبتی روا کوروب بونجه زماندنبرو خدمات مبروره ومساعیٔ مشکورم بالکلیه ضایع اولوب هباء منثور اولدی

﴿ بیت ﴾

(بی مزد بود ومنت هر خدمتی که کردم)
(یارب مباد کس را مخدوم بی عنایت)

ملك ایتدی نه سبب حادث اولدیکه سوء ظنه باعث اولدی کارشناس ایتدی سز شبخون ایتدکدنصکره فیروز وزیرلرین جمع ایدوب بر بر تدبیرلرین سویلتدی جمله سی ملکی جنك ومحاربه یه تحریك ایدوب آتش شقاقی تیز ایتمکه اتفاق ایتدی چون نوبت بکا کلدی ملك بیوردیکه سن بو نار عاری نیجه آب تدبیرله سوندرمکه فکر ایلدك وخانمان خصم غداری نیجه آتش تدمیر ایله کویندرمکه تدارك قیلدك بنده ایتدم ای ملك بزه لشکر بوم ایله طاقت مقاومت نیجه میسردرکه آنلرك قدرت وقوتلری بزم صولت وسطوتمزدن افزون وهنکام جنکده جرأت واقداملری ومرکز معرکه ده قطب آسا قیاملری دائرهٔ تعبیر

(وتقریردن)

ونقريردن بيروندر علی الخصوص كه توسن دولت بو ملك مالك ران اقتدار وعنان اختيارنده ذلول وز بوندر صاحب دولت قاهره ايله مجادله لافن اورمق علامت سفاهت وخداوند بخت روز افزونله ستيزه مقاعند طورمق نشانهٔ شقاوتدر ﴿ بيت ﴾ ستيزندكی با خداوند بخت * ستيزنده را سر برد چون درخت * صلاح بودركه رسول كوندرەوز شويله كه باد نخوتله آتش جنكی تيز ايدەلر بز خانمانلر بزی عود كبی تفرقه اودنه اوروب دود كبی زوايای جهانده پريشان اولورز واكر كوش وفاقدن پنبهٔ شقاقی اخراج وعش دماغلرندن ديو خلافی ازعاج ايدوب جانب صلحه ميل ايدەلر ابقای تخت وتاج ايچون باج وخراجدن هرنه تكليف ايدرلرسه بيتوقف تقبل ايدوب جانمزه منت بيلورز ﴿ بيت ﴾ چو سر بايدت سر متاب از خراج * وكرنه نه سر باتو ماند نه تاج * ملك چون بنم كلامی اشتدی بحكم (الحق مر) كام آرز وسنه خوش كليوب ايتدی بونه سوزدركه سو يلرسن ونه بی ادبانه جرأتدركه ايلرسن بوم ديديكك نه شومدركه آنك قدوم هجوميله بنی تخويف ايلرسن وبنم لشكرمی آنك حشمی مقابله سنده كوزيكه كوستروب تخفيف ايلرسن ﴿ مثنوی ﴾ اكر دشمن از تيغ دارد ستيز * مرا هم زبان سنان هست تيز * چو من آرزوی نبرد آورم * دل دشمنانرا بدرد آورم * بن بر دفعه دخی نصيحت دهانن آچدم وهوادارلق وحق كزارلق يوزندن پند ونصيحت وموعظت جواهرن خاكپاينه صاچدم وايتدم ای ملك جادهٔ صوابی قو يوب جانب خطايه كتمه وهوای نفسه او يوب بی تأنی وتأمل بر امره شروع ايتمه هميشه تملق وتواضعی نفسكه پيشه ورزور وقوتكه مغرور اولمه عدودن انديشه قيل توسن تندكام عنان لطفله رام وصيد سركش ملايمت وملاطفتله كرفتار قيد دام اولور ﴿ بيت ﴾ آسايش دو كيتی تفسير اين دو حرفست * بادوستان تلطف بادشمنان مدارا * بو حالك خارجده مثالی

اول باد تند وسخندرکه کیاه ضعیف لطف وملایمتی سببیله صدمت صرصر قهرندن سلامت بولور ودرخت سخت عنف وخشونتی اجلندن اصلدن پراکنده اولور

﴿ بيت ﴾

(مکن ستیزه که چرخ ازستیزه کاری خویش)
(ره ستیز ببندد ستیزه کاران را)

ارکان واعیاندن بنم اقرانم اولنلر فرصت بولوب بنی جنایت خیانت ایله متهم قیلوب متفق الکلمة ایتدیلرکه سن بوملر طرفنه میل ایدرسن وکندی جنسك وولی نعمتك جانبن قویوب نه سو بلرسك عدو طرفندن سو یلرسن ملك ارباب حسدك قوليله ناصيهٔ پند ونصیحتمه دست رد اوردی و بکا خشم ایدوب بوعذابله که کوررسن عقاب بیوردی اماشو بله فهم ایلدمکه ضمیرلرنده سزکه جنك عظیم ایتمك مضمردر وخیاللرنده سزکه جدال وقتاله بلکه بالکلیه اصلکزی استیصاله قصد ایلمك مقرردر شاه بوم چون کار شناسك مضمون کلامن معلوم ایتدی وزیرلرندن برینه سؤال ایلدی که سن بوزاغك حقیقت مقالنی نیجه اکارسن ایتدی انك امرنده برآن توقف ایتیوب همان قیدین کورمك کرك وبودیو واورونك سرپر ربو ین که بادخانهٔ نیرنك وفسوندر تیغ آب خون آلود ایله تندن آیروب هیکل نحس وجثهٔ نجس وکالبد بدننی عرصهٔ خاکدن معفاك هلاکه کوندرمك کرك ونعمت فرصت قنان که آندن زیاده غنیمت میسردکلدر راحت عظمی ومنفعت کبری ووسیلهٔ حصول امانی وسرمایهٔ سرور شادمانی بیلك کرك بن بوخاکستر ایچنده براخکر وبو اخکرنیم افسرده ضمننده برشرره مشاهده ایدرمکه اکر مشتعل اولورسه هزار آب تدبیر ایله آنك اطفاسی میسردکلدر (اری تحت الرماد وميض نار ❊ ويوشك ان يكون له ضرام) (ع) نعوذ بالله از ین آتش ار براید دود ❊ هرکسنه که فرصتی غنیمت

بیلیه غالب بودر که اول قدرت ایردخی النه کیرمیه و بعده ندامت وملامت فائده ویرمیه هر کسه که عدوسن ضعیف وتنها بوله اولی بودر که آنك تدارکن قیلوب آندن خلاص اولق اردنجه اوله زیرا که خصم اول ورطه‌دن رها بولیجق محتملدر که قوت بولوب تیغ کین ایله کیننده اولان انتقامن اله

﴿ رباعی ﴾

(دشمن چو زتو بجست توازوی نجهی)

(وزبند تو چون رست توازوی نرهی)

خواهی که امان باشدت از آفت او * در دست تو چون فتد آمانش ندهی * زنهار ملك آنك کفتار بی هنجارینه التفات واعتبار ایتمسون وافسون جانکذارین سمع قبولله اشتیوب موجبیله ایش ایتمسون که نصایح حکماده کلمشدر که دوست ناجربه اعتمادایتمه بونده قالدیکه قول دشمن مکار کینه جویه اعتقاد ایده‌سن ﴿ بیت ﴾ درین زمانه که بر دوست اعتمادی نیست * چه کونه غره توان شد بکفتهٔ دشمن * کارشناس چون بو کلماتی اشتدی درددلله نالش ایتدی وایتدی ﴿ بیت ﴾ بکا تغزمی بو جانمدکی ریش * اوررسن سندخی ریش اوستنه ریش * بو کلام ملك بومانك قلبنده تأثیر تمام ایدوب اول وزیردن اعراض ایتدی وبرینه دخی التفات ایدوب ایتدی بو خصوصده سن نه دیرسن و بوبابده سن نه تدبیر صواب ایدرسن ایتدی بن آنك هلاکنی جائز کورمزم که صاحب مروت خصمنی ضعیف وبیطاقت کوریجك مرهم مرحمت ایله آنك دردنه دوا وجراحتنه شفا ویرمك کرك ومکارم اوصافك انك حقنده اظهار ایدوب مراسم احسانك آنك بابنده مبذوول بیورمق کرك مشهوردر که قچان قومق وامان دیلینه قیامق کرك و پایمال وافتادهلره دستکیر اولمق کرك ﴿ بیت ﴾ رهنیك مردان آسوده کیر * چو استاده دست افتاده کیر * بعض اموراولورکه

كشی كندی دشمننه دخی مشفق ومهربان اولورتسه كه خوف دزد
اول زن بازركانی شوهرینه مهربان قیلشدر ملك استفسار ایتدیكه نیجه
اولمشدر اول ﴿ حكایت ﴾ وزیر ایتدی بر بازركان وار ایدی
غایت مالدار ایدی اما بدسیرت وزشت صورتلكی هزار مالی قدر وار
ایدی بو جمله ایله بركرانجان وبخیل ونامهربان ایدی ﴿ قطعه ﴾
چو دیو وزخ ازعفریت روبی * چو زاغ كلخن از بیهوده كو بی *
از ین سنكین دل و پولاد جانی * چو هجران دلكدازی جانستانی *
بو مرد زشت طلعتك بر زیبا صورت و پاكیزه سیرت عورتی وار
ایدیكه بدر منیر پرتو لمعهٔ رخسار خورشید نظری ایله شب تیره یی روز
روشن قیلور ایدی وچراغ جهانتاب آفتاب كه قندیل طاق نه
رواق آسماندر شعلهٔ شمع روی دلاراسی قتنده محو اولور ایدی زبان
زمان اول جان جهانك شرح جمالنده بو بیت ایله متكلم ایدی

﴿ بیت ﴾

(ماه طلعت نكار وزهره جبین * حسننك صانعینه یوز تحسین)
وهزار دستان خیال بوستان بیان حسب حالنده بوصوتله مترنم ایدی
﴿ بیت ﴾ نظیرین كور مشدر كمسه اصلا * نه یارتمش تعالی الله
تعالی * بازركان هزرجان ودل ایله انك وصالنه متشوق وطالب اول
صد هزار منزل انك مجاورتندن متنفر وهارب اولوب نه انك افسانه سیله
شیفته ونه افسونیله فریفته اولور ایدی دائما جور وجفاده وهمواره
نفرت واباده ایدی اما شوهرینه هردم آنك جفاسی وفای جدیده باعث
وهرلحظه انك قهرندن مهر تازه حادث اولور ایدی ﴿ ع ﴾ مهر
فزون نمی شود تا تو بكین نمی شوی * نه بی تفرقهٔ خاطر دست
آرزو بله سنبل زلفنه واصل اوله بیلور ایدی ونه بی خار خار محنت
كلستان رویندن كل بوسه آله بیلور ایدی ﴿ بیت ﴾ من بندهٔ آن
روی كه دیدان نكذارند * دیوانهٔ زلفی كه كشیدن نكذارند * تفاق

(بركیجه)

بر کیجه انك او بنه اوغری کیردی * اول زمانده مکر بازرکان
خوابه وارمش ایدی زن بیدار ایدی دزدك حرکتن احساس ایدیجك
خوف وهراس اکا غالب اولوب عزونازی فراموش * وناچار شوهرین
کنار ایدوب خواه وناخواه در اغوش ایتدی بازرکان اویاندی دولت
بیداری کنارنده کوردی کمال سرورندن جوش وخروش ایدوب
ایتدی ﴿ بیت ﴾ مکر بیدار شد بختم که آن رو بی که در خوابم *
نبود امید بینش دیدهٔ بیدارمی آید * ایابو نه شفقت دزکه پردهٔ غیبدن
بنم حقمده ظهوره کلدی و یابو بنده نه خدمتله بو دولته لایق
و بو سعادته سزاوار اولدی (مصرع) مهری که نبودت ازکجا
پیدا شد * چون اطرافنه نظر ایتدی دزدی میان خانه‌ده کوروب
ایتدی ای مرد مبارك قدم وهمیون فال مال ومنالم سکا انك سودی
کبی حلال اولسون هیچ تکلف چکمه استدیکك قدر الی برکت قدمکله
بو جفاکیش و بی وفا مشفق ومهربان اولدی بو مثلك فائدهٔ سی
اولدرکه بعض مقام اولورکه کشی انتقام قصد ایتدیکی کمسنه یه
دخی لطف واحسان ارزانی کورر حالا بوزاغك دخی حالی همان
بو منوال اوزره در (ع) رحم کن چون حال وی دیدی که جای
رحمتست) ملك اوچنجی وزیردن ضوردی که سنك رأیك بو امرده
نیه منجر اولشدر ایتدی اولی بودرکه ملك اندن لباس حیاتی خلع
اتمیه بلکه خلعت امانله مخصوص قیلوب اثار تربیت وعاطفتن آنك بابنده
اظهار ایلیه تااول دخی انك مکافاتنده خدمات پسندیده بی دریغ
طوتمیه بلکه اندن کلدیکه زبان مخالصت ومناصحتی پرکار ایلیه‌ٔ
بردخی بوکه عقلا جمعیت اعدایی پریشان اتمکه سعی ایدرلروجمعلرینه
سنك تفرقه آلوب ممکن اولدقچه میانلرنده مخالفت القا اتمکه قصد
ایلرلرکه اختلاف کلمهٔ اعدا موجب ائتلاف دل وانتظام حال اولیسادر
نته که دزدود بومیاننده اختلاف سبب جمعیت خاطر زاهد اولدی ملك

استفسار ایتدی که نه کیفیت ایله واقع اولمشدر (اول حکایت) وزیر ایتدی روایت ایدرلر که بر زاهد پاك طینت وعابد پاکیزه سیرت بغداد نواحیسنده بر موضعده صومعه طوتمش واوقات صبح وشامده عبادت جناب ملك علامه جل وعلا اشتغال ایتمشیدی چون تعلقات حطام دنیای فانیدن ال چکمشیدی وصفحهٔ چهرهٔ روزکارده وکعبتین سیاه وسفید لیل ونهارده غدر وبیوفالق نقشن معاینه ایتمشیدی بیلوردی که نوش مسرت بی نیش مضرت میسر اولمز ونقد کنج بیدرد ورنج محصل اولمز

﴿ مثنوی ﴾

(یك کل بیخار درین باغ نیست * لالهٔ او بی اثر داغ نیست)
تیغ زند برتو وکو بی خورست * زرد کند رویت وکوبی زرست *

فراغت زاویه قناعت کریبانن باش چکمش ونهاد توکلی زمین دروننده دکش وتخم تحملی مزرعهٔ دلنده اکمش ایدی

﴿ بیت ﴾

(ماطرح قناعت ورضا افکندیم)
(وزدوست بهرچه میرسد خرسندیم)

القصه مزبد صاد قلرندن بریسی دوریشك فقروفاقه دن تشویشنه مطلع اولوب مدد معاشی ایچون برکاومیش فربه که کام آرزوشیر شکر آمیز ایله چرب وشیرین اولور ایدی برسبیل نذرزاهدك صومعه سنه ایلتدی اتفاق بر دزد بوحالی مشاهده ایتدی وقوت طامعه سی هیجان ایدوب صومعهٔ زاهده متوجه اولدی ناکاه بر دیو کمراه آدم صورتنه کیروب انکله همراه اولدی دزد صوردیکه سن کیمسن ونه طرفدن کلوب نه جانبه کیدرسن جواب ویردیکه بن برغوالم بوشکلله متشکل وبوصورت ایله متمثل اولدیغمه حکمت بودرکه بوممالك خلایقی بوشیخك ارشاد وهدایتیله طریق توبه وانابته سالك اولمشدر

اول سببدن بزم مزاج اضلال واغوامز فاسد وبازار افسادووسوسه مز کاسد اولمشدر دیلرم که برفرصت بولوب آنی هلاك ایدم وکلزار جهانی خار وجود زاهد ناردن پاك ایدم بنم حالم بو درکه اشیدرسن حالیاسن خبرو برکه نه کشی سن ونه طرفه کیدرسن بوحرکتدن نه برکت مراد ایدرسن دزد ایتدی بن برمرد عیار پیشه یم شب وروز بو اندیشه ده یم که خلقك مالنی تاراج ایدم زاهد مزبورك برفربه کاومیشی وارایمش حالیا قصدم بودرکه درازدستلك صنعتنده سحر سامری کوستروب کاومیش مزبوری اول کوته آستینك صومعه سندن برحیله ایله اخراج ایدم دیو ایتدی فرحبا بالوفاق علی احسن الاتفاق (ع) ای جان جهان تو یارمایی * بحمد الله رشتهٔ اتحاد مابینمزده مبرم ورابطهٔ جنسیت که علت منضمدر میانمزده محکمدر * دعوئ اتحادده بوقوی شاهد درکه هر برمزك مقصودی واحد ومقصد معبد زاهد در پس موافقتله یوله کیردیلر وشبانکاه صومعهٔ زاهده واردیلر زاهد وظایف عبادتدن فارغ اولمش ایدی وسجاده سی اوزره کریبان مراقبه یه باش چکوب دزد خواب غفلت دماغنه یول بولمش ایدی دزدك خاطرینه بو خطور ایتدیکه چون غول آنی قتله مشغول اوله محتملدرکه فریاد ایدوب جوارنده اولان خلایق متنبه اوله لر بوتقدیرده کاوه داودیلك میسر اولمز دیو دخی بو فکره دوشدیکه دزد کاوی البحق البته قپویی اچسه کرك شاید که صریر بابدن زاهد خوابدن اویانوب عزایمه مشغول اوله بوفرض اوزره اکا ظفر بولمق متصور اولمز پس دزده ایتدی کرم ایله برزمان توقف ایله که بن زاهدی قتل ایدم صکره سن کاوی اله سن کیده سن دزد ایتدی لطف ایله بن کاوی الم بعده سن انك امرین تمام ایده سن بو خلاف انلرك میاننده قائم اولدی عاقبت مقاوله لری مجادله یه نهایت بولدی دزد زیاده مضطرب اولوب اعلا صوتله زاهده ایتدی اکاه اول بودیوسنی هلاك ایتمك استر

دیوك نائرهٔ غیرتی ملتهب اولوب فریاد ایتدیکه بیدار اول که بودزد کاوی آلوب کیتمك استر زاهد انلرك آشوب وعربده لرندن اویانوب خروش ایتدی اطرافنده اولان احباب واصحاب متنبه اولوب صومعهٔ زاهده شتاب ایتدیلر دزد ودیو هر بری برطرفه قاچدیلر کتدیلر وزاهدك نفسی ومالی اول ایکی ظالمك خلاف وجدالی سببیله صحیح وسالم قالدی

﴿ بیت ﴾

(چودر لشکر دشمن افتد خلاف ❊ چرا تیغ باید کشید ازغلاف)
چون وزیر ثالث بو کلامی تمام ایتدی اولکی وزیر بو ایکی وزیرك تدبیرندن پرغضب اولوب ایتدی شویله فهم اولنور که بوزاغك مکرو فسونیله مفتون اولوب بو معامله ده غبن فاحش ایله مغبون اولدیکز زنهار خواب غفلتدن بیدار وشراب جهالتدن هشیار اولك وکوش هوشکزی پنبهٔ پندار دن خالی قیلك وبو امرك عواقبنده ذهن ثاقب ایله فکر صائبی واجب بیلك که عاقلار مکر اعدادن تحفظ بابنده طریق احتیاطدن خروجی صواب کورمزلر وانارك کفتار دروغ وکلام بیفروغلر یله طریق مستقیمدن انحراف کوسترمزلر وعاقلار بومعنایه التفات ایتیوب جزؤی تملق وملایمتلرینی کلی تملق وملاطفتله تلقی قیلورلر وعداوت موروثه وخصومت قدیمه یی فراموش ایدوب صلح وآشتی ایله کوکلرینی خوش ایدرلر بیلزلر که دشمن هزار نقش محبت کوسترسه هنوز ژنك عدوات لوح دلندن محواولمز وچندانکه باران ملاطفت یاغدرسه هنوز هوای صفا غمام کدوراتدن صحوا اولمز ﴿ بیت ﴾
زلف هندوی توکفتم که دکرره نزند ❊ سالها رفت وبزان سیرت وشانست که بود) بوعجبدر که طرار بصره سزك بصر کزده طرفهٔ بغداد کور بنور وخرمهرهٔ بی اعتبار سزك نظریکزه کوهر شاهوار کلور وسزك حالکز همان اول درود کرحالنه بکزرکه کفتار واركفتارزن

بدکرداره فریفته اولدی ملك استفسار ایدیکه نیجه اولمشدر اول
* حکایت * وزیر ایتدی روایت ایدرلرکه شهر سراندیبده بردودکر
وارایدی بلاهتده هبنقهٔ زمان و برزنی وارایدیکه ملاحتده زلیخای
دوران ایدی برآهو چشم ایدیکه برعشوه ایله هزار شیر شرزه‌یی شکار
قیلور ایدی و برشیوه ایله روباه عقل حیله کاره خواب خرکوش ویرر ایدی

* قطعه *

(نکار تیرمژکان قوس ابرو * مه عقرب ذوائب سنبلهٔ مو)

بت جوزا کمر خورشید ایام * اسد چشم وحمل دم حوت اندام * درودکر
اکا آشفته اولوب برزمان انسز اولمزو برساعت انی کورمسه راحت وآرام
بولمز ایدی زن اکرچه که ضروری انکله مصاحبت صوری ایدر ایدی
اما معبده باشی اغیار ایله خوش اولوب بزم عشرتده جام محبتی غیریلر یادنه
نوش ایلردی آنلرك جوارنده برجوان وار ایدی که قدبالاسی کویا
برسرو ایدیکه چمن باغ جمانده بتمش ایدی وخط سبزی برسبزه ایدی که
کنار چشمهٔ حیوانی احاطه ایتمش ایدی * بیت * رخی چنان که زخورشید
وماه نتوان کرد * خطی چنان که زمشك سیاه نتوان کرد * زنك مرغ دلی
آنك محبتی دامنه طوتلدی * جوانك دخی کوکلی شکاری زنك عشق
کمندنه کرفتار اولدی * اخرالامر وسایط میاندن کیدوب مراسله
مواصله‌یه * ومعاشقه معانقه‌یه مبدل اولدی * ومقدمات کلام و پیام
عیش مدام وعشرت صبح شامه سرانجام بولدی حسودلردن برطائفه که
ایکی یارك مواصلتی رشکی انلرك اقامتلری تیرنی یاقیلوردی وایکی رفیق
میانده شمع صحبت افروخته اولسه انلرك دللری فتیلی شعلهٔ آتش حسد ایله
بنار یاقیلوردی

* بیت *

(هرکز حسد نبردم برمنصب ومالی * الا بر انکه دارد بادلبری وصالی)
اول حاله مطلع اولوب نجاری کیفیت کاردن خبردار ایتدیلر بیچاره‌نك

اولقـدر غيرت وحميتى يوغيـديكه برطريق معقول ايله انك تداركنه مشـغول اوليـدى ❊ بيت ❊ پراشمز اوله بى غيرت اولمق ❊ چوغيرت اولميه يك عورت اولمق ❊ پس عورتنه ايتدى سـفرزادن مهيا قيل كه دوستلردن بعضى زيارت ايتمكه كيتسم كرك اكرچه كه مقصد سـفرم بعيد ومسـافهٔ مسافرتم مديد دكلدر امابرقاچكون انده توقف ايتسم كركدر بيلزمكه سنك نار فراقكه نيجه صبر ايده بيلم ويار اشتياقكه نطريق ايله تحمله قادراولم

﴿ بيت ﴾

(اى بتاكام مرا ازرخ تو مهجورى)

(خود كه باشد كه بكام ازتو كزيند دورى)

زن دخى تكلفله تحسر وتحزن اظهار ايتدى وهزار زحمت وخونابه ايله كوزلرندن برايكى قطره ياش اقتـدى وفى الحال توشه احضار ايدوب شـوهرين اوپدى وقوچدى وداع ايتدى چون نجار كندى عورتنه نصيحتى پركار ايدوب ايتدى اى نـكار زنهاركه قپويى اجق قوميوب محكم بندايدهسن واسبابمى محافظه ايدوب بنم پنديمى كوش هوشكه پيونداايدهسن (بيت) كنجكه مهرم ايله مهراورهسن ❊ حق كورتمكده اركبى طورهسن ❊ زن شـوهرينك پندينى قبول ايدوب سـوكندايله مؤكد قيلدى وهمان لحظه كه ارى كتدى جانانه خبر ايتدى وايتـدى ❊ ع ❊ بيابياغ كه كلهاشـكفت وخارنماند ❊ جوان وعده قيلديكه چون كيجهدن برقاچ ساعت كچه طلوع صبح وصالده مترقب اول زن اول وعده ايله شادمان اولوب كباب وشراب احضار ايدوب عشرت اسـبابن مهيا قيلدى ﴿ بيت ﴾ زهى سـعادت طالع اكر شبى آن ماه ❊ بكلبهٔ من بى خانمان فرود آيد ❊ درود كر كيدوب اخشامه دك بريرده توقف ايدوب بيكاه بمخفى راهدن خانهسـنه كلدى اتفاق اولايديكه مهرله ماه برجده قران ايتمش وايكى يارعلى رغم الاغيار بربرينك ديداريله

خوش حال اولمش ایدی کاه جوان ماه جبین برنکتهٔ رنکین وخندهٔ شیرین ایله زن نازنینك خرمن صبرینه آتش اوررو کاه اولشوخ وطناز عشوه وناز وکرشمهٔ دلنواز ایله جوان جانانك متاع روح روانن غارت قیلور ایدی ﴿مثنوی﴾ دوبت نازنین عقل فریب * پای تاسر همه لطافت وزیب * این رخ شمع هر شبستان بود * وان بلب نقل می پرستان بود * بیچاره اولقدر توقف ایندیکه آنلر جامه خوابه میل ایتدی آهسته آهسته بونلرك یاننده بر کوشه ده سکدی یاتدی تاباقی مصاحبتلرین دخی مشاهده قیله وحقیقت حالی کندی کوزیله کوروب انك حقنده دیدکلری واقعمیدر بیله بوانناده ناکاه زنك کوزی انك یوزنه راست کلدی اربنك کنسی بوحالی تحقیق ایچون بهانه ایمش بیلدی فی الحال مکری آتش فکر ایله قاینادوب معشوقنه سرله ایتدی جهرله بندن صورکه بنیمی زیاده سورسن یوخسه شو هر کیمی جوان رفع صوتله ایتدی ای سروچمن لطافت قامتك کبی راست سویله که جان ودلدن بکامی زیاده مائلسن حلالکه می زن ایتدی بوسؤ اله سبب ندر بومحالی یعنی طلب نه جوان بیم جاندن سؤال اولی تکرا روز بان الحاحی پرکار ایتدی زن ایتدی سوزك طوغریسی بودرکه عورتلر اکثریا سهو وغفلت یالوشهوت جهتندن بومقوله حرکت ایدرلر ونامحرملرله همدم اولوب بیکانه لرله مناسبت واجنبیلرله مصاحبت ایلرلر اماچون حاجت نفسلری روا اوله وسورت شهوتلری انکسار بوله بیکانه لر حکمن ویروب نظراعتباردن دوز ایدرلر ومجالستندن اعراض ایدوب مصاحبتندن تنفر ایلرلر

﴿بیت﴾

(ترك یاری کنند وداداری * دوستی خودنبود پنداری)

اما شوهر نورمشابه سندهدر بصرده ودم منزله سنده درجکرده بلکه جان درجه سنده دوتنده وروح مشابه سنده دربدنده (ع) ازجان

بودکه بزاز ایشان کریز نیست * نهال عمر جوانیدن برخوردرا اولسون اول عورتکه شوهرین کندی نفس نفیسندن عزیز کورمیه وزلف کبی قدی لام وشراب زندکانی حرام اولسون اول زنه که حلالنی جان شیرینندن لذیذ بتلیه وسرمایهٔ حیاتی انك رفاغ حالی وفراغ بالی وانتظام امور معاد ومعاشی ایچون دیلیه

﴿ بیت ﴾

(وفا مباد امیدم اکر بغیر توهست)

(حرام باد حیاتم اکر برای تونیست)

چون درود کر بوفسون وفسانه‌یی اشتدی کوکلنده رأفت ورحمت آثاری ظهور ایتدی وعرق شفقت ومحبتی حرکت ایدوب کندی‌یه ایتدی ازقالمش ایدیکه بوعورت حقنده بومضرت بندن صادر اولوب وخدای پروردکار حضورنده شرمسار وکنهکار اولیدم بودرد مند حقنده نه عجب سوء ظن ایتمشم بومسکین خود بکا عاشق زار ایمش وبنم محبتمدن شب وروز بیقرار ایمش انك بکا بوقدر تعلق وتعشقی وار ایکن دین محبتده وآیین مروتده لایق بودرکه آنك خطاسنی یوزنه اورمیم وبومقوله نادره لردن که اندن صادر اولدی اغماض ایدوب اندن اعراض کوسترمیم که هیچ آفریده‌یه سهو وزلتدن عصمت وبربنده‌یه بند شهوتدن خلاص اولمغه طاقت میسر دکلدر (ع) کسی کجاست که اودامن نیالودست) حالا صلاح حال بودرکه شراب عیشلرین انلره تلخ ایتمیم وآبرولرین دوست ودشمن اوکنده خاك فضیحته دوکمیم که ظاهر بودرکه بوعورت بونوع حرکتی سهو ولهو جهتندن ایتمشدر قصد وعمد ایله ایتمشدر فرضا که اویله اوله اولی بودرکه * حمل المؤمن علی الصلاح * انی صلاحه حمل ایدوب نظرمی آنك هنرینه حصر ایدم ودیده‌می آنك عیبندن کف ایدوب قبایحنی ذیل اغماض ایله ستر ایدم * بیت * کرهنری داری

وهفتاد عیب * دوست نبیند بجز آن یك هنر * پس همان اول کوشه ده
خاموش اولوب اوتوردی تا اول وقته دك که انلر عیشدن فارغ اولدیلر
ورایت شب نکونسار وعلم روز عالم افروز ملامس انجم سیار اولدی
﴿ بیت ﴾ اچلدی طرۂ شبدن رخ روز * صاچلدی نور صبح عالم
افروز * مرد یکانه طوردی خانه سنه یوردی وزن جامه خوابده
کندوسن او بخویه اوردی درود کرآهسته یرندن طوروب رفق واطفله
کاوب عورتی یاننده اوتوردی * وآستین لطف ایله غبار ملالی زنك
چهره سندن کوتروب نرم نرم النی انك اعضا سنه سوردی تازن
دلفریب کوزین اچوب ارنی پستری اوستنده کوردی فی الحال یرندن
طور وکلاوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(دمید صبح سعادت که یار باز امد)
(هزار شکر که ان غمکسار باز آمد)

پس صوردیکه سعادت وسلامتله قچن کلدیکز ایتدی اول وقت که
اول یکانه ایله آشنالق جامی نوش وساعد آرزو ایله میان شاهد وصالی
دراغوش ایدر ایدیکز اما چون بیلدمکه سکا البته برضرورت حادث
اولمشدرکه بو مقوله فعله باعث اولمشدر شرایط لطف ومروتی رعایت
ایدوب حضور کزه مانع اولدم علی الخصوصکه بوواسطه ایله بکا
نه مرتبه ده مهر ومحبتك وار ایدوکن بیلدم وبکا کمال میل وتعلقکه
مطلع اولدم وجزم ایلدمکه حیاتکی بنم مواصلتم ایچون استرایمشسن
ونور باصره یی بنم جمالم مشاهدہ سیچون دیلر ایمشسن وسندن بونوع
حرکت صدورنه علت البته باسهو وغفلت ویاتوغان شهوت ایمش
یندن اباونفرت وغیره میل ومحبت دکل ایمش پس بکا بقدر الطاقه سنك
خاطرکی رعایت ایتمك واجب ودائرۂ عرضکی صیانت ایدوب ممکن
اولدقچه حمای حرمتکی حمایت ایتمك لازمدر قلبکی قوی طوت خوف

وهراسه کندیکه یول و یرمه ووحشت ودهشتدن بری اول و بنی عفو ایدوب معذور بیورکه سنك بابکده ارباب عرض قولنه اعتماد ایدوب (من یسمع یخل) مفهومی موجبجه سکا سوء اعتقاد ایتمش ایدم بحمد الله والمنه که بنم مظنه مه موافق وخلقك مساویسنه مطابق چقمدك (ع) سهو بود انچه ماکمان کردیم * زن دخی زبان سحر انکیز ایله کلمات مکرآمیزی درمیان ایدوب جانبیندن خشم وخشونت وعنف ورعونت زائل اولوب موجبات وحشتی بالکلیه فراموش ودست مصالحهٔ ومصافحه ایله دوش ملاطفت وموافقتی دراغوش ایتدیلرونجار زبان اعتذار ایله بومعنی یی تکرار ایلدی

﴿ بیت ﴾

(نزد خدا جرم تونا چیز باد * من ز تو راضی شدم او نیز باد)

(قطعه) چو بیلدك اصلنی بو داستانك * صقین اولمه امین مکرندن آنك * که مکری محکم و کیدی متیندر * بورادن دور اولان حقه یقیندر * بومثلی ایرادن مراد اولدرکه سز دخی اول نجار کبی که اول زن بدکردارك کفتارنه فریفته اولدی بوزاغ مکار وحیله کارك دام تزویرنه کرفتار اولمیه سز وآنك زرق وشعبده سیله شرط احتیاطی الدن قومیه سز

﴿ بیت ﴾

(بقول خصم بداندیش غره نتوان شد)

(کسی که کرد باخر چنین پشیمان شد)

بعض دشمن اولورکه خصمنك حالنه مطلع اولمدیغی سببدن اکا ظفر بولیوب ضروری زرق وتزویر مقدماتنی ترتیب ایدر وخیرخواهلق یوزندن نصیحت آمیز کلمات ایراد ایدوب اول حیله ایله کندیسن اکا تقریب ایدر تاآخرکار واقف احوال ومطلع اسرار اولوب بصیرت کامله مترصد فرصت اولور طورر ووقتنده هر زخم که اورر صاعقهٔ آتشبار کبی خرمن وجود خصمك کولن کوکه صاوورر وخدنك مکری تیرقضا کبی

بی خبط وخطاهدف مراد ونشانۀ مقصوده راست وارر زاغ ایتدی
ای ستمکار دل آزار بوجرب زبانلق نه یه مفید اولور بوقدر سخن آرالق
نه مصلحته برار یعنی بکا اولان ظلمك و بنم حقمده واقع اولان جورك
حیله ومکر ایله نه مناسبتی وار هیچ برعاقل غیره راحت ایچون کندی به
جراحت روا کوررمی واخره نوش وعیش ایچون کندی به نیش وریش
اوررمی بنم حالمی حیله یه نسبت ایتمك غایت غباوتدن ناشی اولورکه
کون کبی روشن ومعایندرکه بوعقوبت بنم ملك زاغانله مخالفتم باداشیدر
وزیر ایتدی ای بد فعال سنك مکر وآلکه حسب حالك دلالت
واضحه ایله دال وخدعۀ احتیالك برشمه سن دلۀ محتاله ایدۀ بیلك
محساندر تنکده هرداغ محنت طوع ورغبت ایله اورلمشدر هر زحتده
بررحمت وهرجراحتده برراحت ملاحظه اولشدر محصل کلام
خاطرکده اولان لذت انتقام بوعقوبت شراب بد کوارین مذاق
امیدیکه ساز کار قیلمشدر نیجه کمسنه لر هلاك اعدا ایچون نفسلرنی
فدا ایتمشلردر ومخدوملری یانده شکر نعمتی ادا وحقکزارلق وهوادارلق
نامن جریدۀ روزکاره املا ایتمك سوداسیله کندیلرین ورطۀ عنا وکرداب
جفایه آتمشلردر نته که اول پوزینه اعدادن اخذ انتقام ایچون نفسنی
فدا ایتمکله حقوق صحبت یارانی ادا ایتمشدر ملك بوم صوردیکه نیجه
اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ وزیر ایتدی روایت اولنور که میمونلردن
بر جماعت کثیره برجزیره ده که میوه سی بیشمار وآبی خوشکوار
وهواسی مزاجلرینه ساز کار ایدی مأوی طوتمشلرایدی برکون اول
قومك اکابرندن برجماعت بردرخت سایه سنده اوتوررلرایدی
وهرطرفدن چوکان زبانله سوز طوبنی اورر لردی برزمان پسته کبی
لب خندا نله فندق وفستقدن خبر و یررلر ایدی وبرساعت لطافت انکور
پرنور وحلاوت انجیر بی نظیردن حکایت قیلورلر ایدی ناکاه برخرس
زشت اول نواحی یی کشت ایدرکن انلره انده راست کلدی وانلرك

بوجمعيتدن پريشان ومضطرب وكانون درونده آتش رشك وحسد ملتهب اولوب كندى كندى به ايتدى روا ميدركه بوميونلر بو مواضع سبزده ومراتع خرمده كه غيرت بوستان ارمدر تروتازه ميوه لر ييه لر اوتوره لر وحرير نظير چنلر ونسترن وسمن و ياسمنلر اوزره ياته لر طوره لر بن دلخسته وخاطر شكسته اويله آج ومحتاج بكم وهر زمان كاسهٔ دورانمدن شورابهٔ مجاعت وشور باى رياضت ايچم وهزار زور وزارله برجيفه الم كيرسه عيدا كبر قيلم ومحنت بسيار ايله براستخوانه الم ايرسه نعمت وغنيمت بيلم ﴿ بيت ﴾ رقيبان در بهار حسن او بشكفته همچون كل ✽ چرا من درخزان هجر بى برك ونوا باشم ✽ پس انلرك مجمعنه متوجه اولوب قصد ايتديكه جمعيتلرين پريشان قيله و بنياد حضورلرين برباد ايدوب اول مقام جنت نشانى مخلب تغلب ايله اللرندن اله يوزينه لر شور وشغبى حددن كچوردبلر وبر لحظه ده بيحصر و بيعدد يوزينه جمع اولوب جنك ايتديلر آخر الامر پنجه وچنك وضرب سنكله خرس حريصى مجروح وللنك ايدوب ميدان فسيح جهانى كوزينه تنك ايتديلر بيچاره خرس خام طمعك باغ ارزوسنده ميوهٔ مرادى ايرمدين برك و بار عشرتى پژمرده اولدى وزاويهٔ خاطرى پرتوشمع حضورله منور اولمدين چراغ قوت وزورى مرده اولدى

﴿ بيت ﴾

(نارسيدهٔ بلبم جرعهٔ ازساغر عيش)

(ميزند دست جفا جام مرادم برسنك)

القصه خرس ستمكار هزار زور وزار ايله ميونلر ميانندن قاچوب كوهساره دوشدى وفرياد وخروش ايدوب باشنه كندى جنسندن بيحد و بيحساب وحوش اوشدى چون انى اول حالده كوردبلر كيفيت حرب وكميت ضربدن صوردبلر خرس فقير صورت ماجرايى نقير وقطمير

تقرير ايتدی وايتدی بوندن ارتق کم ناموساق وغیرتسزلك اولورمی کیم خرس قوی هیکله یوزینهٔ ضعیف پیکردن بو عار روشنار لاحق اوله هرکز قدیم الایامدن بزم آباواجدادمز بو بدناملغی کورمش واشتمشلردر وبزم نسلمز بو اصل خجالت وحقارتی قبول ایتمشلردر شویله که دفع عار واخذ ثارده بزدن مساهله جائز اوله تاقیامته دك بو بدناملق صفحهٔ روزکارده باقی و پایدار قاله صلاح بودرکه همدستان اولوب برشبخون ایله انلرك روز حیاتلرین تیره وغبار کارزارله دیدهٔ امیدلرین خیره قیله وز

﴿ مثنوی ﴾

(کرازکردش چرخ باشد امان ❊ بخواهیم کین خوداز بدکمان)
چنین سربکو بیم شان درستیز (که ماندز مانام تارستخیز) خرسلرك عرق غیرتلری مضطرب واتش حمیتلری ملتهب اولوب ❊ دهان لاف وکزافی اچدیلر واغزلرندن کف جدال وخلافی صاچدیلر وایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ مخالف چوموروست وما اژدرها ❊ کجا کردد ازپنجهٔ مارها ❊ زمارابت جنك افراشتن * زدشمن سروتاج بکذاشتن * بونك اوزرینه مقرر ایتدیلرکه همان اول کیجه اسباب اشتغال آتش قتاله اشتغال ایدوب نارکارزار وشعلهٔ کیرودارله یوزینه لرك خانمانلرینه آتش بواراوره لروخانهٔ حیاتلرین یاقوب وخرمن وجودلرین یقوب کوان کوکه صاووره لرچون شیرزرین چنکال مهر بیشهٔ سپهردن (فی عین حمئة) چشمه سارنه باتدی ودب اکبر واصغر حوالیٔ قطب شمالیده حرکته آغاز ایتدی

﴿ بیت ﴾

(چو خورشید تابنده بنمود پشت)

(هوا شد سیاه وزمین شد درشت)

بالکلیه اول کوهسارکه خرسلری بحد وبیحساب ایدی حربهٔ حربله

پوزینه‌لر جزیره‌سنه شتاب ایتدیلر مگر شاه پوزینکانك ارکان واعیانندن برجمله شکاره کیدوب اول کیجه میان بیابانده قالمش ایدی وسائر خدم وحشم هجوم دشمندن غافل ایدی هر بری کندیلی مقام ومنزلنده آرام قلمش ایدی ناگاه برسپاه نیجه سپاه بر بلای سیاه پوزینه‌لرك کشور ولشکرینه قدوم وهجوم ایتدیلر

﴿ بیت ﴾

(سپاهی چو مور وملخ تاختند * بتیزی جهان درجهان ساختند)
پوزینه‌لرك اکثری هدف تیر دمار وعلف شمشیر بوار اولوب روی زمینی وداع ایتدیلر وبقیة السیف مجروح ودلفکار هزار زور وزارله اول ورطهٔ خونخواردن کناره چکدیلر خرسلر چون اول بیشهٔ بهشت نشانی انواع نعمله مالی واول جزیرهٔ آبادانی اعدا ومدعیدن خالی کوردیلر همان اول مقامده پای اقامتی دامن سکونه چکدیلر واول خرس جفادیده وستم کشیده بی کندیلره امیر ایدوب دست تسلط وتغلبی دراز ایتدیلر وهر نعمتی که پوزینه‌لر مرور زمانله جمع ایتمشلر ایدی ید غصب ایله نهب وغارته آغاز ایتدیلر (ع) الله الله که تلف کردو که اندوخته بود * چون تباشیر صبح عیان اولوب چهرهٔ جهان رخسارهٔ خوبان کبی تابان اولدی وجمشید خورشید خلیفهٔ زمان حضرت سلطان سلیمان صاحبقران کبی سریر زرین اوزره جلوس ایدوب روی زمینه فرمانی روان اولدی ﴿ بیت ﴾ چکوب لشکرینه سلطان خاور * جهانی سرتسر ایتدی مسخر) ملك پوزینکان بو حالدن غافل شکار کندن جزیره جانبنه مائل اولوب اثنای راهده هزیمتلردن برجماعت که میان کرداب بلادن نیم جان کنار امانه یتمشلر ایدی قرشو کلدیلر وخروش وفریاد آتش تأثیری کوش فلك اثیره یتوردیلر ملك کیفیت حالدن سؤال ایدوب صورت واقعه‌یه مطلع اولیجق کانون درونده دیك غیرتی قینایوب وانکشت حیرتی دندان حسرت ایله چینیوب ایتدی

دریغ اول ممالك محروسه یه كه دست تصرفزدن چیقدی وحیف اول جزایر معموره یه كه اعدا و بیكانه لر النه دوشدی واو یلا كه بخت بركشته خاك ادباری بزم فرقنه نثار ایتدی وامصیبتا كه دنیای غدار بزدن كنار ایدوب دولت ناپایدار صد مرحله بزدن فرار ایتدی ﴿ قطعه ﴾ بوستان دهررا بوك ونوایی كس ندید * چهرهٔ اقبال رارنك وفایی كس ندید * برفریب آبادكیتی اعتماد ازعقل نیست * زان كزو برفته كر محنت سرایی كس ندید * سایر سپاه كه ملازم ركاب پادشاه ایدیلر اضطرابه آغاز ایدوب هر بری مال ومنال واهل وعیاللری ایچون نوحه وزاری یه باشلدیلر انلرك میاننده میمون نام بر یوز یته وار ایدی بنام عقل وخرد ایله بین الاقران مشار الیه بالبنان ایدی وفضل وهنر ایله سائرلردن امتیازی مستغن عن البیان ایدی بوسبب ایله انلرك میاننده حرمت تمامی وار ایدی وشاه وسپاه انك میامن آرا وافكاریله استظهار ایدرلردی

﴿ مثنوی ﴾

(از بن روشن دل وصافی ضمیری)

(بتدبیر درست اقلیم كیری)

زحل شاكر اودر نكته دانی * عطارد چاكرش درخامه رانی * میمون چون ملكی محزون وسائر حشمی سرنكون كوردی زبان فصاحت ایله نصایحه آغاز ایدوب ایتدی ﴿ قطعه ﴾ بر بلا نازل اولسه ایتمه جزع * كانده وار ایكی شرایشت بندن * اولاد وستلر اولور غمكین * ثانیا شادمان اولور دشمن * نزول نوائب وحصول مصائبده جزع وفزع بنده یی ثواب ابدیدن محروم وقلت صبر وخفت عقل وسقامت ایله مشهور وموسوم ایدر بومقوله وقایع كه احیانا واقع اولور تلافی وتداركنده ایكی نسنه نافع اولور بریسی عروهٔ ونقای اصطباره تمسكدر كه شجرهٔ صبر مثمر ثمرهٔ حاجات * و بحكم الصبر مفتاح الفرج

تحمل كليد ابواب حصول نجات ووصول درجاندر ﴿ قطعه ﴾
كليد در كنج مقصود صبرست * در بسته انكس كه بكشود صبرست *
زآينهٔ سينهٔ درد مندان * غبار ستم انكه بزدود صبرست * برى دخى
رأى راست وتدبير درست وفكر ثاقب وراى صائبدر كه چون برق رأى
صائب صاحب ذهن ثاقب شب واقعه ده لامع اوله ظلام ظلمى هواى
حال مظلومان سمتندن رفع وفارس ميدان فراست برساعت فكرله
هزار ساله حيله ومكرى كنديدن دفع ايدر

﴿ بيت ﴾

(توان بمرهم تدبير نيك وراى صواب)
(جراحت دل صد پاره راد وا كردن)

ملك يوز بيكار مضمون كلام ميمونله متسلى اولوب صورديكه بو كاره
چاره ندر ميمون خلوت طلب ايتدى وايتدى اى ملك نامدار بنم
فرزندم وخويش وپيوندم بو كروه ستمكارلرك النده كشته وشيشهٔ عار
وناموسى بو بد كردارلرك زخم سنك ظلميله شكسته اولدى مقرردر كه
بكا انلرك حسرتيله عمردن لذت وبو فضا حنله حيا تدن راحت
متصور دكلدر ﴿ بيت ﴾ بى رزى تو زنده ميتوان بودولى * ان زندكى
ازهزار مردن بترست * چون عاقبت كارزند كانى غرقاب بواره
دوشمك مقرر در اولى بودر كه برسبيل تعجيل كنديمى بوقباى فنا
وتنكناى دنيادن سراى بقا وفضاى راحتفزاى عقبايه بتشديرم
وحق نعمت ملكى ادا ونفسمى انك بولنه فدا ايدوب ياران كرام
ودوستان قديمك انتقامن اول لئيملردن آلم ملك ايتدى اى ميمون
شربت اخذ انتقام كام حياتده مشيرين وخوش وشراب قهر
واستيلا بزم زندكانيده صفابخشدر * سن خاك اولجق قوتلم
ياخراب اولمش يامعمور وسن هلاك اولجق بنى آدم يامحزون اولمش
يامسرور

(بيت)

﴾ بيت ﴿

(زن چن چون شدی تو در پرده)
(خواه کل تازه خواه پژمرده)

میمون ایتدی ای ملك بو دام نکبتده که بن کرفتار اولدم هزار بار مماتی حیاته اوزه ترجیح وفنایی بقا اوزره اختیار ایتسم عجب دکلدر که نوردیده تماشای جمال زن وفرزند ایله حاصلدر انلر خود نقاب ترابله مستور اولمشدر وسرور سینه مشاهدهٔ عیال وخویش وپیوند ایله متواصلدر انلرك دخی خرمن وجودی صرصر هلاك ایله هباء منثور اولمشدر بازار دنیای بی مآلده سرمایهٔ فراغ بال ورفاغ حال مال ومنالدر معلومدر که هب موروث ومکتسب دست خوش خصم بدشکال وپایمال دشمن بدفعالدر حالا دیلرمکه ملكك وظایف حقوق نعمتن بو خدمتله اداقیلم وسائر احباب واصحابك دخی جراحتلرینه مرهم راحتله دواقیلم ونقد جانی نثار ایتمکله اخذ ثار ودفع عار ایدم وابنای جنسمك لباس ناموسن صابون غیرت ایله بو حقارت اوتندن یویم آردم وبو وسیله ایله بو روزکارنا پایدارده نام نیك وذکر جمیل یادکار قویم

﴾ بيت ﴿

(بنام نکو مردنم آرزوست ✻ کز ین جمله مقصود نام نکوست)

ملك کرکدر که بنده ایچون غم چکمیوب دل مبارکن شاد وچون احبابله صحبت اون آباد ایده بنم وفادارلغمی اونتیوب بر دعا برله یاد ایده ﴾ بيت ﴿ چو در میان مراد اور ید دست امید ✻ زعهد صحبت مادر میانه یاد آرید ✻ ملك ایتدی سویله کوره لم که بو مشکلی نیجه انامل تأمل ایله حل وبو خبری نیجه خیر تدبیر ایله حل ایتدك میمون ایتدی بر فکر ایتدم اکر شرف قبول ارزانی بیورلور سه اومارمکه ملك دولتنده دشمن شومی بریهٔ هلاکده معدوم وجزم بودر که بو تدبیر ایله اعدای خاکساری

شعلهٔ سموم ایله موم کبی اریدوب صموم ایدم وصلاح بو درکه فرمان ایده سن تاخلادان چهره دست بنی مثله ایدوب دست وپایمی شکسته ایده لر و بو بیشه کنارنده برکوشه ده براغه لر کیده لر وملك کندی ملازملریله ومنهزم اولانلردن کندی یه لازملریله فلان موضعه متوجه اوله لر وایکی کون یچدکدنصکره اوچنجی صباح کله لر کندی منزللرنده فراغت وحضور ایله اقامت قیله لر نه دشمندن اثر بوله لر ونه من بعد انلرك جنسندن متضرر اوله لر ملك همان رأی میمون موجبی ایله فرمان ایدوب بیوردی تاانك کوشلرین کوشهٔ دندان ایله قوپردیلر واطرافنی خرد ایدوب تننه بیحد و بیکران زخم اوردیلر ونالان وغربوان اول بیشه کنارنده عدویه قریب برکوشه ده براقدیلر وشاه وسپاه اول جوانبدهٔ برجایکاه حصینه پناه ایدوب منتظر فرصت اولوب طوردیلر بیچارهٔ میمون اول کیجه زخم نیش ورنج ریشدن بروجهله نالش ایدردیکه دیدهٔ سنك سخت دل آنك اضطرابن کورسه رقت ایدوب آب اولور وکوه شکوهی ستون صدای درد امیزین اشتسه فرهاد کبی فریاد قیلوردی ملك خرسان شاه خراسان کبی علی الصباح اول اطرافی طواف ایدرکن ناکاه اول نالهٔ جانکاهی اشتدی وآواز جهتنه متوجه اولوب میمونی اول حال اوزره مشاهده ایتدی بونك ایله که غلیظ القلب ایدی اکا رقت ایلدی وباوجود که سخت دل ایدی کوکلنده ملایمت وملاطفت حاصل اولدی وآنك تفتیش حالی وتفحص مافی البالنه اشتغال ایدوب بواحوالك تفصیلن استفسار قیلدی میمون دخی فراستله بیلدیکه بوقومك ملکیدر دعاوثنایه آغاز ایتدی وشان ملکه لایق اولان اسم تعظیم وتکریمی تقدیم ایتدکدنصکره ایتدی ﴿ بیت ﴾ زچشم ودل بدین خاکیم درآتش ونیست * بچشم بین وبه دل رحم کن که حال خرابست * ای ملك بن حقیر شاه پوزینکانك وزیری یم اتفاق انکه شکاره کیدوب شب شبخونده بومعرکه ده حاضر دکلدر

یارنداسی هزیمتلر کاوب ملکك بودیاره قدومندن خبرور بجك امیر یوزینکان بنم تدبیرمه زیاده اعتمادی اولدیغی سببدن بوکاره بندن برچاره التماس ایتدی بندخی خبرخواهلق جهتندن انی خدمت ملکه دلالت ایدوب ایتدم صواب بودرکه کر اطاعتی درمیان ایدوب ملازمت باب ملکه شتاب ایده روزونکبات زمانه‌دن آنك سایهٔ دولتنه التجا ایدوب نوائب دوراندن آنك درکاه فلکد ستکاهنه پناه قیله وز

﴿ مثنوی ﴾

(درپناه همت صاحبدلان)

(راه جوید هرکه هست از عاقلان)

کرتودر کلشن درآیی کل بری * سوی بستان بکذری سنبل جری *

ملك بنم کلامدن آشفته اولوب حاشا بویشه‌یه مستولی اولان جماعت ایچون ناسزا کلمات ایلدی ودهان طاماتی اچوب وز باننددن زهرلر صاچوب انواع ترهات سویلدی چون آنك حقوق ونعمتی قلبمده راسخ ومحافظهٔ شکوه وشوکتی زمین دلمده شامخ ایدی آنك بکا شتمنه وبنای عرضمی هدمنه مقید اولمیوب بردفعه دخی انی بوسودادن منعهٔ وشربت نصیحتمله مرض مالخولیاسن دفعه مشغول اولدم عاقبت نفسنه خشم وغضب غالب اولوب بیوردی تابکا بوسیاستی ایتدیلر وایتدی بو بدکردار بکه پادشاه دشمن وسپاه اعدانك هواداریدر وارك اولجزیره‌یه قریب برموضعده براغك تا اولده کورسونکه انلر آنك جانبنی نه وجهله حمایت وبوخیر خواهلقلرك حقوقنی نه خدمت ایله رعایت ایدرلر پس بکا بوعقوبتی ایتدیلر وبوکوشه‌ده زار وغریوان قودیلر کتدیلر سوابق حقوق خدمته لواحق عقوق محنت ایله مکافات ایتدیلر بوکلماتی ایلدی وبردرد ایله اغلدیکه ملك خرسانك آتش رقتله جکرین داغلدی وغایت رحمندن قطرات اشك کرم دیدهٔ بی شرمندن طملدی

بيت

(كر بنالم سنك رادل خون شود * ور بكريم ديدها جيحون شود)

ملك ايتدى حالا بوز بنـه لر قنده كتديلر جواب ويرديكه بر بيابان واردركه اكا مردآزماى ديرلر اكا پناه ايتديلر قصدلرى بودركه انده لشكر جمع ايدوب ناكاه برسپاه جرار واشكر خونخوار ايله سزه شبخون ايده لر ملك خرسان بوسوزدن يلكلدى وايتدى اى ميمون صلاح حال ندر مباداكه صلى الغفله بزه فرصت بولوب برآفت يتشديره لر ميمون ايتدى ملك بوفكردن خاطرين جمع ايتمك وباب رأى وتدبيرى دست تأنى وتأمل ايله قرع ايتمك كرك بالله كه اكر بنم اياغم اولسه باشم يولكزه فدا يدردم وفى الجمله اقتدارم اولسه اياغ اوزره دكل باشم اوزره كيدردم وسزى يمنت وسپاس اول ناحق شناسلرك اوستنه ايلتوب حقلرندن كاور ايدم وقبل حلول الاجل انتقام حاصل قيلوردم ملك ايتدى مقرردر كه انلرك مقامنه سنك وقوف تامك واردر اكر قادر اولور سك كه انلرى بزه كوسترهسن داغ منتك تاقيامتدك بوجماعتك جبين حالنه اورهسن وخصمكدن كه سنى بويله آزرده قيلمشلردر انتقامك آلوب مرادكه ايرهسن وسكا بوجزائى سزا كورنلرى سندن بش بتر كورهسن ميمون ايتدى بلى امابونجه ميسر دركه بكا بوحالله حركت ايتمك متعسر وبودست وپايله يور يوب كتمك متعذر درملك ايتدى بوكارك چارهسى بين وسنى انده ايلتمك غايت هيندر * پس آواز ايتدى تا اميران سپاه ومقربان دركاه جمع اولوب كيفيت حالى بالتمام انلره اعلام ايتدى وايتدى حاضر اولك كه بوكيجه خصمه شبخون ايتمك كرك ودشت وهامونى ميمونلرك خونيله جيحون ايتمك كرك جملهسى بوكله اوزره اتفاق ايدوب كرجدال وقتالى ميانلرينه نطاق ايتديلر وميمونى برخرسك ارقهسنه يوكلتديلر واوكلرنجه رهبر ايدوب خصم ايله مقاتله نيتنه كتديلر تا برزماندنصكره بيابان مردآزمايه يتديلر واول بر برية ايدى پرتاب وبربادية ايدى بى آب سحاب سمايه

اول هاویه‌نك هواسندن اختناق وماه جهانپیمایه اول بیابانك حرارتندن احتراق عارض اولور ایدی وهم عالمکرده اول مضایقه‌دن کذر میسر ونسیم هامون نورده اول طریقه ظفر متصور دکلدی (بیت)
ایجی طوپطلودر خار مغیلان * یول آزر قور قوسندن انده غیلان * اول یرده سموم اسر ایدیکه اثری هر کیمه که ایرشه آب * وتف وتاب آفتاب انده بر درجه‌ده ایدیکه بر ذره‌سی دریای محیطه یتسه سراب اولوردی * وخامتندن هیچ بر جانور اول صحراده قرار ایتمز ایدی وحرارتندن اول شوره زارمی دمخوارده بر دانه کیاه بتمز ایدی

﴿ مثنوی ﴾

(بیابان وسیع پر مخافت * بهر کامی در وصد کونه آفت)
هوایش آتش وآبش هوابود * زمینش سنك وسنك آهن بابود *
میمون ایتدی طورمیه‌لم تعجیل ایله یوریه‌لم که تا صبح سفید فام روی جهاندن پردهٔ ظلامی رفع ایده انلرك سراپردهٔ جمعیتی فضای دنیادن کوتوره‌لم واندن سابقکه شاه روز شعار علم زرنکاری افراشته قیله اول بخت برکشته‌لرك رایت بختی نکونسار ایده‌لم پس خرسك حرص تمام وشغف مالا کلامله کیدوب اول بیابانه قدم بصدیلر وکندی اباقلر یله باشدن چیقوب دام انتقام وشباك هلاكه دوشدیلر بر زماندنصکره آفتاب ظهور ایتدی یوزینه‌لردن اثر کورنمدی وبرخبر بیلنمدی میمون تعجیل تمام ایله متصل کیدر ایدی وافسون وافسانه ایله انلری فریفته ایدر ایدی وتا اول زمانکه آفتاب ارتفاع بولدی وحرارت شعاعدن اول بقاعك اطراف واکنافی کورهٔ آهنکر وآشیانهٔ سمندر کبی پرشعله واخکر اولدی

﴿ قطعه ﴾

(زکر مانجشان می شدنفس کرم)
(که‌لب ازتاب آنچون شمع میسوخت)

زباد کرم پنداری که تقدیر * بدنیا دوزخی دیکر برافروخت * تاب آفتاب درکار اولوب باد سموم دخی تنسمه آغاز قیلوب مسافه بعیددن آتش بیدود کبی پیدا اولدی ملك خرسان میمونه متوجه اولوب ایتدی بیلدك که بو بر بیابان ایمش که حرارتندن دللر پرتاب ووخامتندن جکرلر آب اولور امابونه نسنه درکه شعلهٔ نار کبی شرر ریز وصاعقهٔ آتشبار کبی تندوتیز کلور میمون ایتدی ای ستمکار دل آزار بو کور دیکك بیابان اجلدر واول کلان پیك مرك ورهزن کاربان املدر معذور بیورکه اکر بیك جانکز اولسه بیکده بری قورتلیه وحالا که سموم ایریشه جمله کز خاکستر اولوب یوز یرلرك خانمانلرینه اوردیغکز آتش بیداد ایله خرمن وجودکز برباد اوله انلر بوسوزده ایکن تف سموم ایرشوب میمون وسباهك کلیسن کل ایدوب اول بیابان بحدده انلردن براحده خلاص میسر اولدی اوچنجی کون که وقت معهود ویوم موعود ایدی ملك یوزینکان کافهٔ خدم وعامهٔ حشم ایله اول جزیره کلوب داری اغیاردن عاری ودیاری اول غدارلردن خالی بولدیلر ﴿ بیت ﴾ بکذشت شام نکبت وصبح ظفر رسید * کم شد خزان رنج وبهار طرب رسید * بومثللی کتوردم تامعلوم اوله که ارباب کینه اخذ انتقام ایچون ماله وجانه قالمزلر ومرکی رضای احباب ایچون وزن وحسابه المزلر بن قضیهٔ کارشناسی بومقوله حیله دن اولمق اکارین وقصهٔ مزبوره نك مصداق وماصدقن خیال ایلرین بوندن سابق زاغلرك احوالن اشتمشدم واندازهٔ فراست وکیاست ومقدار حیله وخدعه لرین آزمایش ایتمشدم چون کارشناسی بووضع اوزره کوردم عین الیقین بیلدمکه انلرك رأی وروینلری صوابه مقرون وعقل ودرایتلری مظنون اولور مرتبه دن افزون ایمش

﴿ بیت ﴾

(می شنیدم که راحت جانی * چو بدیدم هزار چندانی)

(صواب)

صواب بودر که اول بزه فرصت بولمدین بز فرصتی غنیمت بیله وزونیشـتر انتقام ایله بزدن قصد ایتمدین بز تیغ خون آشامله آنك قتلنه قصد ایده وزملك بومان چون بوفصـلی استمـاع ایتدی * یوزین درهم ووزیر مزبوره ورهم ایدوب ایتدی بوندن زیاده سخترولق و بی رحملق اولورمی که برفقیره که بزه هوادار اولدیغی سـببدن مظهر انواع اذا وآزار اوله بزانك مقـام عفو بت وهلا کنده اوله وزو محنـتزده یه ینـه نار محنت وزحمتر سیده یه ینه بار مشقت روا کوره وزمکر بو بیتك مفهومی سـکا معلوم دکلدر که دیمشـلردر ﴿ بیت ﴾ خاطر محنتز دکان شاد کن * وزشب محنتزدکی یاد کن

﴿ بیت ﴾

(محنت وغم دملر ینی یاد قیل * اهل محبس خاطر ینی شاد قیل)

پس بیوردی تااول زاغی اکرام واحترام ایله کوتوروب خدمتنه کتوردیلر وزیر ایتدی ای ملك چون بنم کلامنه التفـات کوسترمدك و بنم نصیحتم جهتنه که عین حکمت ومحض مصلحت ایدی روی قبـول دوندرمدك باری انکله دشمنلر کبی زندکانی ایله وهیچ برزمان آنك مکر وخدیعتندن ایمن اولمه که بی شبهه سـنك درکاهکه پنـاه ایتدیکندن غرضی بوملرك فساد کاری وکسـاد بازاری وزاغلرك فراغ بالی وصلاح حال ومآلندن غیری نسـنه دکلدر ملك بو نصیحتك استمـاعنـدن امتناع ایدوب اول وزیر بینظیروصاحب تدبیرك رأی اصابت پذیرنه التفات واعتبارایلمدی * زاغ دخی انك خدمتنده اقدام واهتمـام اوزره کاوب رسـوم خدمت وآداب ملازمتندن هیچ دقیقه مهمل ونامرعی قومدی وخواص وندمای ملکك هر برنی بر نوع خدمت ایله کنـدی یه متعلق ومرتبط قیلدی لاجرم کوندن کونه رتبت وحرمتی مرتفع اولدی وشاه وسپاهك قلوبنه دخول ایدوب عروقنـده تمام یول بولدی تابرمرتبـه یه واردیکه محل اعتمـادی ومحرم اسراری اولدی چـون ملك بومان آنك اخـلاص

واختصاصن روز افزون وصدق واستقامتن حددن بیرون کوردی مشار الیه مملکت ومدارعلیهٔ سلطنت قیلوب سوانح اموردە انکله مشاورت ایدر ایدی ومصالح جمهوردە آنك تدبیری ایله مباشرت ایلر ایدی بر کون برمحل عام ومجمع خواص وعوامدە ایتدی چون ملك زاغان بنی بی سبب آزردە قیلدی ❊ و بکا بیجرم عقوبت روا کوردی سینه می آنك کینه سندن بر طرف وسینه سن سهام انتقامه هدف قیلمینجه وشربت غدرله تشفیٔ صدر حاصل قیلوب اکا میدان اخذ انتقامدە دستبرد تمام کوسترمینجه نیجه قرار وارام بولم وکلزار جهانده نه‌وجهله خرام قیلم بوامولك حصولندە چوق تأمل ایتدم ونیجه زمان تفکر بحرنه توغل ایتدم آخرالامر عین یقین ایله کوردم وذهن دور بین ایله بیلدمکه تابن زاغ صورتندە اولوب اول سیاهرولك هیئتندن چیقمیم بو مراد حاصل اولمق وکشتیٔ غرض ساحل وصوله واصل اولمق ممتنعدر اما بن علمادن اشتدمکه چون برمظلوم مستمندە برستمکار غداردن جفا ایره و ظالم جفاکاردن برفقیردردمند محنت کورە قدنی کمان ایدوب تیردعایی جانب آسمانه روان قیلسه ونار انکسار ایله یانسه وشعلهٔ اضطرار ایله یاقلسه ﴿ بیت ﴾ چکوب همت کمان صادقانه ❊ دعا اوقن روان ایتسه نشانه ❊ اول حالتدە هرتیردعا که‌شست اخلاصدن کشاد بوله برمقتضای امن یجیب المضطر اذادعاه) جناب حقدن جل وعلا قربن هدف اجابت اوله

﴿ بیت ﴾

(حق قبول ایلیه نداسن آنك ❊ مستجاب ایلیه دعاسن انك)

رأی ملك آرای ملك صواب کورسه یورسون تابنم خرمن بدنمه آتش اورسونلر شاید اول لحظه که حرارت آتش جسممه واصل اولوب قبول دعا مرتبه‌سی حاصل اوله جناب عزتدن عزت اسماؤه تضرع ایدوب دیلیم که بوزاغ صورتنی بندن محوایدوب معدوم ایده وسزلك

هیئتکز خلعتن ارزانی بیوروب بنی بوم ایده تا بو وسیله ایله اول مکافاته اقتدار بولم وانتقامی انلردن آلوب تسلیٔ دل وتشفیٔ صدر حاصل قیلم بو مجمعده اول وزیرکه کارشناسک قتلی بابنده مبالغه ایتمش ایدی حاضر ایدی ایتدی ﴿ بیت ﴾ کرچو نرکس نیستی شوخ وچولاله تیره دل * پس دورویی وده زبان همچون کل وسوسن مباش * ملک وزیره ایتدی بو سوزه نه دیرسن و بو سؤاله نه جواب ویررسن وزیر ایتدی بودخی فن شعبده دن برنک ورنک زرقله آمیخته بر نیرنکدر

﴿ بیت ﴾

(سراپای اوجله ریوست ورنک * وزافسون اوزیرکان کشته دنک) اکرانک شخص خسیس وجثهٔ خبیثین کراتله یاقوب کل قیله لر وخاکستر بن چشمهٔ آب حیوان وانهار جنان ایله قاتب کل قیله لر طینت شوم وسیرت مذمومی قرار اصلندن متغیر اولمق محال وخبث نیت ولوث عقیدتی سیول انهار ومیاه بحار ایله طاهر اولمق وهم محض ومحض خیالدر ﴿ بیت ﴾ اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاووس باغ بهشت * بهنکام ان بیضه پروردنش * زانجر جنت دهی ارزنش * بران بیضه کردم زند جبرئیل * دهی آبش از چشمه سلسبیل) شود عاقبت بیضهٔ زاغ زاغ) کشدرنج بیهوده طاووس باغ) شکل بوم دکل اکر بفرض محال انک ذات خبیثه هما صورتی طاری اولسه یافی المثل عنصر خسیسی سمیرغ لباسن کیوب اول پلاس سیاهدن عاری اولسه هنوز صمیم دلدن بنی نوعنه مائل اولوب عداوت اصلی صداقت عارضی یه حائل اولسه کرک اول موش کبی که باوجود صورت انسانیه ده متمثل ایدی ینه کندی اصلنه میل ایدوب آفتاب نور پاش وسحاب فیض بخشله و بادر احتبار وکوه پروقار ایله موانست قیلدی ملک استفسار ایتدی که نیجه اولمشدر ﴿ حکایت ﴾ وزیر ایتدی روایت ایدرلرکه برزاهد مستجاب الدعوة برجویبار

كنارنده تقاعد اختيار ايتمش وآب قناعت ايله دنس تعلقات دنيادن الن يومش آرتمش ايدى اتفاق بركون برزغن پرواز ايدركن اول مقام مقابله سنه يتشدى مكر برسوراخدن بروش بچه‌يى شكار ايتمش ايدى حكمت الهى منقارندن خلاص اولوب زاهدك اوكنه دوشدى زاهدانى كوريجك رقت وشفقتى غالب اولوب الدى خرقه‌سنه صاردى بونيت ايله كه خانه‌سنه اله كيده ومريدلرندن برينه سپارش قيله تا انى فرزند كبى تربيت ايده ناكاه خاطرنه بوخاطره خطور ايتديكه بو برزيانكار جانوردر اهل خانه بوندن متضرر اولمق مقرر در پس دعا ايتديكه ايزد تعالى انى بر دختر ايده تيردعاى زاهد هدف اجابته يتشوب مشاطهٔ تقديرانى بردختر صورتنده تصوير ايتدى سروقامت زيباهيئت روشن روى واشفته موى بروجهله كه انوار آفتاب رخسارى خرمن ماهه آتش غيرت براغوردى ودودرشك زلف مشكبارى دل شب سياهدن آسمانه اغردى

﴿ مثنوى ﴾

(خلق اولادن جهان ايچنده جمال
كامدى كلميسر اكا مثال)

خلق اولادن نكار خانهٔ خاك ❊ كامدى نقشى كبى صورت پاك ❊ زاهد نكاه ايدى برصورت كورديكه لطف محضدن آفريده بر طفل كورديكه محض لطف ايله پرورده‌انى مريدلرندن برينه سپارش ايتديكه تا فرزندصلبى كبى پرورش ايده مريد اشارت پيرى جاننه منت بيلوب تعهد حال دخترده سعى بليغ ايتدى واز زمانده دختر حد بلوغه يتدى زاهدايتدى اى جان عزيز بلكه جاندن لذيذ شمشاد قدك دراز وسرو قامتك سرفراز اولدى پستانلرك حقهٔ اناره وساعد وبازولك شاخ چناره دوندى من بعد سنك كوهر پاكك برشوهر ايله سلك ازدواجه منخرط اولمق لازمدر بن بوامرى سنك رضاكه

تفویض ایتدم سن بو بابده نه دیرسن وافراد آدمی و پریدن بالکه ذوات علویدن وکائنات سفلیدن کیمی اختیار ایدرسن ﴿ بیت ﴾ نه پرده کیم اوله برسر وآزاد * قدکه بنده در ای شاخ شمشاد * قواز اده‌لر عشقیک بنده * بویك اوکنده طوبی سرفکنده * دختر ایتدی بن برشوهر دلرکه قدرت قاهره‌سی وقوت ظاهره‌سی اوله وعلو وعظمتده درجهٔ بلند ومرتبهٔ ارجمند ایله اختصاص بوله زاهد ایتدی بو اوصاف ایله موصوف کیابدر اما غالبا مرادك افتابدر دختر فرمانی واقعا اول شوائب نقصدن عاری وزیر فلکده اولنلره ایتدی بلی جاریدر اول بنم زوجم اولمغه سزادر و بنی اکا عقد ایتسك روادر

﴿ مثنوی ﴾

(دکر روز چون خسرو خاوری * برآمد بر بن طاق نیلوفری)
زمانه درور وشی بازکر * جهانبازیٔ دیکر آغاز کرد (ع)
علی الصباح بفرمان فالق الاصباح) آفتاب عالمتاب تتق افقدن طلوع ایتدی زاهد صورت حالی انکله درمیان ایدوب ایتدی ای نیراکبر بو دختر سعد اختر بغایت خوب صورت ومحبوب سیرت ملك منظر پری پیکر دلبردر

﴿ مثنوی ﴾

(مه تابندهٔ برج شرفدر * صفاده صانه‌سن دُر صدفدر)
فراموش دکلدر پایه‌سینه * کونش دوشمش دکلدر سایه سینه * حالیا (بحکم) من تزوج فقد احصن نصف دینه * اغوای هوای نفس کراهدن حصار استوار نکاحه پناه ایتمك دیلر امابندن هر توانا وزوج عظیم الشان تمنا ایلر بوسیبدن انی خدمتکه مناسب کوروب دیلرمکه عقد نکاحکه مرتبط وعقد ازدواجکه منخرط اوله آفتاب چون قصدینی استماع ایتدی خجلتدن کاه صراردی وکاه قزردی آخر

بووجهله جواب و يرديكه اى زاهدسكابندن توانادن خبرويره ين
واول ابردركه كوشهٔ سايبان رفعتى خركاه آسمانه برابردر ذيل ظليله
چهرهٔ انوارمى مستور واهل عالمى تماشاى ديدارمدن محجوب
ومهجور ايدر * بيت * آفتابى بدين بلندىرا * ذرهٔ ابرنابديد كند *
زاهدابره متوجه اولوب فصل سابق الذكرى تقرير ايتدى ابرحياسندن
غرق عرق اولوب ايتدى اكر بنى اختياره باعث قوت وغالبيت ايسه
بادبندن بومثابه اليقدركه هرجهتدن بكاغالب مطلقدر عنانم آنك
النده درهرجانبه كه ديلسه چكركيدر واختيارم قبضهٔ تصرفنده در
هرطرفه كه استسه زنجير تسخير ايله يدر زاهد بونكته يى مسلم طوتوب
جانب باده متوجه اولدى جمال دختر وقصهٔ شوهرى تفصيل سابق
اوزره باده يادقيلدى باد بوخبردن متغيراولوب ايتدى بنم نه قدر قدرت
وقوتم اوله ديرسن قوت على الاطلاق كوهده ثابتدركه پاى تمكينى
دامن وقاره چكوب اوتورمشدر وقطب آساكندى مركزنده استوار
وبرقرار طورمشدر بنم قوتم انده اول قدر تأثيرايدركه كوش اصمده
صداى صوروصفحهٔ صخرهٔ صماده ضرب پاى مور * بيت * باداكرابر
رابجنباند * چون بكوهى رسد فروماند * زاهد چون بوحالك دفترين وجمال
باكمال دخترين كوهه تعريف وتوصيف ايتدى كوهه صداى بلند ايله
ايتدى اى زاهد خرقه پوش قدرتده وقوتده موش بندن زياده دركه
اطرافمى دندان خار اشكافيله قرار ودرونمده درلو درلو خانه لر وآشيانه لر
دوزر سينه م انك نيش دلريشندن غلبيره وجسمم انك زخم بيرحمندن
كفكيره دونمشدر دختر چون كوهدن بوكلامى ايشتدى عرق جبليسى
حركته كلوب ايتدى صدقت وبالحق نطقت راست سويلرسن كه موش
اكاغالب مطلقدر وبكا ازدواج وامتزاجه جمله دن اول اليقدر زاهد
دخى قبول ايدوب صورت حالى برموشه عرض ايلدى موش بحسب
جنسيت كه علت ضمدر ودختر خلقت اصلى سببيله اكا منضمدر قابنده

میل تمام وشغف مالاکلام بولوب ایتدی بندنجی مدت مدیده درکه بردلارامه آرزومندمکه انیس روزکارم وجلیس غمکسارم اوله امازوجین مابیننده کفائت لازم اولدیغی اجلدن بنم جفتم واجبدرکه بنم جنسمدن اوله دختر ایتدی بوامر آساندر زاهد دعا قیلسونکه بن موش اولم وسنی دست عشرتله در آغوش قیلم زاهد کوردیکه جانبندلا رغبت کامل وهر بری اخره جان ودلدن مائلدر ال قالدیروب وباری تعالیدن بنه انك موش اولمسن استدعا ایتدی فی الحال دعای زاهد عز اجابته مقرون اولوب (کل شیء یرجع الی اصله) حکمتی ظهوره کلوب دختردن خلعت صورت انسانیه منخلع اولوب موش صورتنده که صورت اصلیسیدر جلوه قیلدی وزاهدانی اول موشه و یروب فارغ اولدی

﴿ بیت ﴾

(جان من هر چیزرا بااصل خود باشد رجوع)
(ماچوازخاکیم اخرخاك می بایدشدن)

بومثلدن معلوم اولورکه مقتضای طینت ولوازم جبلت هرچندکه بعض عوارض سببیله اولکی حالندن تحول ایتمك میسردر اما عاقبة العاقبة همان حالت اصلیه یه معاودت ایتمك محقق ومقرردر حکیم سخندان طوسی یعنی امیرالشعراء فردوسی بومعنایی سلك نظمه چکوب بوعبارات رنکین واستعارات شیرین ایله ادا ایتمشدر

﴿ مثنوی ﴾

(درختی که تلخست اوراسرشت ❋ کرش در نشانی بباغ بهشت)
ورازجوی خلدش بهنکام آب ❋ بیخ انکبین ریزی وشیرناب ❋ سرانجام کوهر بکار اورد ❋ همان میوهٔ تلخ بار آورد ❋ ملك یوم طالع نحس و بخت شومی مقتضاسی اوزره بونصایحی استماعدن امتناع ایتدی ووزیرك کلام اصابت انجامنی حسده حمل ایدوب جوانب عواقب اموره نظر ایتمدی زاغ انلره هرکون برحکایت دلپذیر وهرکیجه برافسانهٔ بینظیر

تقریر ایدر ایدی وکلك تعبیر ایله صفحهٔ ضمیرلرینه نکات غریبه وحکایات عجیبه تحریر وتصویر ایدر ایدی تا بو سببله محرم خاص اولدی ومحرمیت اسرار ایله اختصاص بولدی وناگاه فرصت بولوب قاچوب ملك زغان قتنه کلدی ملك انی سلامتده کورجك نشاط بال واسان حاله بو مقاله آغاز ایتدی

﴿ بیت ﴾

(ای دوستان بکام دل اکنون توان رسید)

(کارام جان وراحت روح روان رسید)

پس فیروز صورد یکه اول مهمی نیجه ایتدك کارشناس ایتدی ملك دولتنده لطف وحیله ایله انلرك مغزینه کیردم ومطلوبمه واصل اولوب مقصودمه ایردم همان آماده اولك که تیغ انتقامی نیامنده چکه جك زمان ودشمنی دوستلر مرادنجه کوره جك آواندر ملك ایتدی کیفیت حالی مجملا تقریر وصورت مهمدن برشمه تصویر ایله تا حقیقت واقعه یه فی الجمله واقف اولوب اسباب جدال وقتالدن مناسب حال هر نه ایسه مهیا قلنه کارشناس ایتدی ای ملك فلان کوهده برغار واردر که لیل ونهار بوملر انده قرار ایدرلر اول نواحیده هیزم خشك غیر متناهیدر بونی فکر ایتدمکه ملك بیوره تا وقت ظهورده که انوار آفتاب خاوریدن اول تیره دللرك بصیرتلری کبی باصره لری خیره اولوب اول غار تاریك وتارده متواری اوله لر هر زاغ چنکال ومنقار یله هیزمدن کوردن مقدوری مقداری کوتوره درغار من بوره کتوره بنده خی وارم اول نواحیده اولان شبانلردن بر پاره آتش کتوروب مجتمع اولان هیزمه اورم ملك فرمان ایدوب تازغلر پرلرین تحریك آتش مشتعل اوله لاجرم هر بومکه اول غاردن چیقه پروانه وارسوختهٔ شعلهٔ بوار اوله چیقمیوب ایچنده قالنلر دود آتش دمار ایله بوغیله ملکه بو تدبیر معقول بغایت مقبول کاوب فی الحال تهیئهٔ اسباب خط وتر حاله اشتغال قیلدیلر وترتیب من بور اوزره

بونهمی اتمامه یتورب تمام بوملر بو تدبیر ایله هلاك ومعدوم اولدیلر وزاغلر فتوح موفور وغنایم نامحصور ایله شاد ومسرور ومظفر ومنصور مأوالرینه رجوع ایتدیلر ونعرهٔ شادی‌یی عیوقه یتوروب دهان تهنیت وزبان شکر ومحمدتله ایتدیلر

﴿ قطعه ﴾

(اخر مراد ملك رواکرد روزکار * اقبال رابوعدهٔ وفاکرد روزکار)
هر شادیٔ که فتنه‌ز ما فوت کرده بود * ازرای‌ك لطیفه قضا کرد روزکار *
شاه وسپاه کارشناسك مساعی حمیده وخدمات پسندیدهسنه سپاسدار اولوب آنك اکرام واحترامی بابنده مبالغه‌یی حددن کچوردیلر وآنك مدح وثناسنده غلو واطرایی مرتبهٔ افراطه یتوردیلر اول دخی ملکه خیر دعا ایدوب سائر ارکان واعیانك دخی حالنه سزا ستایش وثنا ایتدی بوا شاده ملك ایتدی اعدایی مخذول ومقهور واحبابی مسرور ومنصور قیلمقده سنك حسن رأیك وتدبیر عالم آرایك عجب نتیجه ویردی کارشناس ایتدی بو ظفرلر که میسر اولدی ملکك فر دولتی وپادشاهك بخت سعادت منقبتی مقدماتی نتیجه سیدر بن بو ظفر اثرین همان اول کون معاینه قیلدمکه اول مدبر بزی قلع وتدمیره قصد تدبیر ایتدیلر وبزم ملك موروث وولایت قدیممزی پنجهٔ تغلبله تسخیره اتفاق ایدوب ال بیر ایتدیلر ﴿ بیت ﴾ آن تیره روکه کرد بملك توچشم سرخ * تازردروی کشت وجهان شد بروسیاه * ملك بردخی صوردیکه بوملر ایله مصاحبت عذابنه نیجه صبر ایده بیلدك واول شوملر ایله ماینکزده کمال مباینت وار ایکن نفسکه انلرله الفت وموانسته نیجه جبر ایده بیلدك متفقدر که اخیار اشرار ایله موانست ایتمك غایت متعسر وابرار فجارله مجاورت ومجالستندن بالطبع متنفردر * دیمشلردر که مار زهرناك ایله مخالط صد باریار بدکردار ایله مصاحبتدن اولیدر

﴿ بيت ﴾

(اكردر تلخئ هجران بزخم غم توان مردن)

(ازان بهتركه بابيكانهٔ شهد وشكر خوردن)

كارشناس ايتدى ملك بيورديغى كيدر واقعا مصاحبت دبوودد مجالست همنشين بددن هزار بار اوليدر ونفسه ناجنس ايله انسدن مكروه ومنفور نسنه بو قدر (ع) ديدار يارنا متناسب جهنمست * اما عاقل وكامل اولدركه مخدومى رضاسنى نفسى مقتضاسى اوزره تقديم ايدوب صاحب دولتك اداى حقوق نعمتى بابنده هر محنت كه لازم كله صفاى خاطر ايله تقبل ونشاط وافر ايله تلقى وتحمل قيله صاحب همت مقام محنتده كنديسن كرداب اضطراب ورطهٔ حيرته آتمز زيرا هر امرك كه عواقبى فتح ونصرت ونجح وفرصته مقرون اوله هرچندكه مباديسنده در دومحنت ورنج وزحمتى متضمن اوله چندان اثر واول قدر ضرر وا يتمزكه هيچ بركنج بيرنج اله كيرمز وبركسنه نك الى بى آزار وخار كل مراده ايرمز ﴿ بيت ﴾ دليرسك كاچه وصل يار كلزار * كركدر كيم چكه سن زحمت خار * كرك بريل تحمل عند ايده * كه برقاچ كون ايره وصل حبيبه ﴿ بيت ﴾ مكن زغصه شكايت كه درطريق طلب * براحتى نرسيدانكه زحمتى نكشيد * ملك ايتدى بوملرك كياست ودانشلرين نيجه فراست ايتدك كارشناس ايتدى انلرك ميانده اهل تدبير كورمدم اول وزيردن غيرى كه بنم قتلمه اشارت قيلدى وانلرانك رأيني ضعيف ونحيف عدايدوب نصايحن سمع قبول ايله اصغا ايتديلر وبوقدر ادراك ايده مديلركه بن انلرك ميانده غريب ايدم وقوم قتنده رفعت درجه وشرف معزاتم وارايدى وعقل وفكرله موصوف ومعروف ورأى وتدبير ايله مشهور ومذكور ايدم مبادا انلرك بابنده مكر تخمن اكيدم وغدره فرصت بولوب انلرى دام انتقامه چكيدم نه كندى عقلاريله بوقدر

تمیزه قادر اولدیلر ونه ناصحلرك كلامنی وزن وحسابه الدیلرونه اسرار سلطنتی كه اسراری واجب ایدی بندن مخفی طوتدیلر لاجرم كرفتار دام بوار اولوب بیزه ایتدكاری جور وظلمك مكافاتن بولدیلر (دیمشلردركه ملوكه اخفای اسرارده احتیاط واجبدر خاصه دوست خائبدن ودشمن خائفدن ﴿ قطعه ﴾ دوستی كزتونا امید بود * محرم خودمسازدر همه حال * باعدونیز كزتو ترسانست * نیست اظهار سرخویش حلال * ملك ایتدی بن شویله كمان ایدرمكه موجب هلاك بومان همان دعای سحرگاه مظلوماندر وزیر ایتدی بلی اویله در ﴿ بیت ﴾ اول جراحت كه سحرگه آه مظلوم ایلیه * صانمه كه هركز آنی برتیر مسموم ایلیه * هر پادشاه كه ابواب جور وبیدادی فتح وبساط ظلم وستمی بسط ایلیه عنقریب اساس دولتی منهدم واسباب سلطنتی منعدم اوله كه ثبات سلطنت كفرله ممكن وظلمله متعذر * الملك يبقى مع الكفر ولا يبقى مع الظلم

﴿ بیت ﴾

(ملك سلطان كرچه كافراولسه اولورپایدار)

(ایك جور وظلمله اولمز ممالك برقرار)

﴿ مثنوی ﴾ رهاكن ستم رایكبارگی * كه كم عمری آرد ستمكارگی * شهنشاه چون رأیرا بد كند * یقین دان كه بددرحق خود كند * دیمشلردركه هركسنه كه درت نسنه یه مرتكب اوله لازمدركه درت نسنه یه مترقب اوله هركسه كه ظالم اوله عنقریب هلاكنه جازم اولق كرك وكیمكه صحبت زنانه حریص اوله فضیحتی مقرر بیلك كرك اول كسنه كه اكل طعامده شره تمامی اوله برمرض هائله منتظر اولمق كرك وهر پادشاه كه وزرای ركیك رأی وبیخرده اعتماد ایده ملكندن قطع امید ایتك كرك زیرسابقده مزبور وكتب فلاسفه ده مسطوردركه التی نسنه دن قطع طمع لازمدر وآنك حصولندن

مأيوس اولمق واجبدر * اول پادشاه ستمكار ثبات سلطنتدن * ايكنجى متكبر ومتهور ستايش ومدحتدن * اوچنجى خلق بدخلق كثرت احبادن * دردنجى كستاخ و بى ادب مرتبهٔ عظمتدن * بشنجى بخيل و بيروت احسان وانسانيتدن * التنجى حريص خسيس صيانت وديانتدن * زيراكه حرص حريصى حرامه اقدام ايتديرور هر بردهكه حرص وآز خيمهٔ اقامت قوره امانت وديانت اول منزلدن رخت اقامتى كوتورر چون ملك بومانك دخى زاغلرك استيصال واستيلاسى بابنده حرص وشرهى حددن بيرون ايدى لاجرم دائرهٔ امن واماندن باديهٔ هوان وخرمانده حيران وسركردان اولدى وغيريلر ايچون حفر ايتديكى چاهه آخر كندى دوشوب من حفر بئرالاخيه وقع فيه * نكتهسى انك حقنده واقع وعيان اولدى * بيت * قرداشنه قيو قزرسه كشى) قيو يه دوشمك اولور انك ايشى

﴿ قطعه ﴾

(مينديش در حق مردم بدى * كه آرى بلا برسر خويشتن)
نه بينى كه رنج فراوان كشد * كه چاهى كند بهر من چاهكن *
باخركه چه رابپايان برد * وى اندر تك چاه افتدنه من * ملك ايتدى بوخدمتك كما ينبغى حقن كيم اداقيلور و بونعمتك عهدهٔ شكرندن كيم كلور كه برطائفهٔ ناخاندهيه كه صحبتلرندن ابا ونفرت بزه لازمهٔ ذات ومقتضاى طبيعتدر طوع رغبت ايله خدمتى تقبل ومخدومكك حق نعمتن ادا واجبا بولنه جان و باشك فدا ايدوب اعدانك بار محنت و بلا ونار مشقت وعناسنه تحمل ايتدك اكر نعوذ بالله اول وزيرناصحك كلامنى سمع رضا ايله اصغا ايدهلردى جسمكه عذاب اليم وجانكه خطر عظيم مقررايدى كارشناس ايتدى اى ملك اكرچه كه صورتده آدمى بسياردر اما معناده آدم ديمكه اول سزا واردركه چون عنان رضاسك برامرك تنفيذ وامضاسى جانبنه معطوف قيله اولا جان

(عزيزندن)

عزيزلدن ال يويه وترك سرى تاج وافسر ايديوب مردانه ميدانه قدم قويه

﴿ بيت ﴾

از سر كذشته اند بميدان نهاده پاى
صاحب دلان كه كوى ارادت ربوده اند

شويله كه صلاح حال ومقتضاى مقام كندلدن دونك امرينه امتثال وخدمتنه قيام اوله توقف چكميوب فى الحال تحصيلنه اشتغال واتمامنه اهتمام قيله تاعروس مرادى على احسن الوجوه تتق حصول ووصولدن جلوه كله نته كه اول ماركندينك صلاح كارى ايچون طريق حيله يه سلوك اختيار ايدوب ناچار خدمت غوكه رضا كوستردى ملك استفسار ايتدى بكه نيجه اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ وزير ايتدى روايت ايدرلركه بر مار كبرسنندن نحيف وزار اولوب ضعف قوت وقوت ضعفندن شكاردن قالدى وكسب قوت لايموت ايچون حوت كبى تفكر وتحير بحرنه طالدى چون بى قوت زندكانى محال وضعف وحرفدن بيطاقت وبيمجال ايدى ايام كذشته يه تلهف وتأسف طريقله كنديه ايتدى اى دريغ اول ايام جوانى واحيف اول كامرانلق زمانى ﴿ بيت ﴾ آه كيم بنياد عيش وعشرتم اولدى خراب ﴿ كتدى طاقت قالمدى برذره اندامده تاب ﴿ حالا توقع مراجعت ايام شباب واميد عمارت بنيهٔ خراب وطمع معاودت قواى نفسانى وارزوى مساعدت اعضاى جسمانى همان آبدن آتش واتشدن تسكين حرارت وعطش تمنا ايتمكدر بونك برله كاشكى پيرلك مدتى دخى مديد وعهد عيب شيبكده نهايتى بعيد اوليدى ﴿ بيت ﴾ رفت دوران جوانى نوبت پيرى رسيد ﴿ وقت پيرى هم غنيمت دان كه ازعمر عزيز ﴿ هردمى كان بكذرد ديكرنه بينى جز بخواب ﴿ مارچون كوردبكه تدارك احوال ماضى محالدر تدبير حال استقباله كه مهم وضرورىدر اشتغال ايتدى

وايتدی اکرچه بوروزکار ده خرمن شبابی صاور دم اما بحمد الله که تجربه حاصلن کتوردو بوعمرم درازده براز حزم وتدبیر سررشته سن اله کتوردم حالا اساس کاری کم ازارلق اوزره بنا ایدوب هرمذات که یوز کوستره نعمت ودولت بیلك کرك وهزار منت ایله آنك شروعنه رغبت ایتمك کرك تا اول امر که بقیهٔ عمرده موجب قوام معیشت اولمغه قابل اوله بو وسیله ایله حاصل اوله پس بر چشمه کنارنه واردیکه غوکلر آنده بیحد و بیشمار ایدی و بر ملك کامکار و برامیر نامدار لری وارایدی غوکلرك بوکثرت ووفرتن کوربجك مارك کوکلی صوکبی انلره میل ایتدی اخر کار بو نلر دن بعضنك شکارنه صارقدی وما تمزدنلر کبی سینه سن چاك ومصیبت رسیده لر کبی اندوهناك خاك راه اوزره کندیسن براقدی اتفاق برغوك بونی بوحالتده کوردی سروقتنه کلوب حالن صوردی وایتدی ای مارسنی بغایت ملول وغمخوار کورورم موجبی ندر مار ایتدی ای یار غمخوار لغه بندن سزا وار عالمده کیم وارکه مادهٔ حیاتم بنم شکار غوکه منحصر ایدی حالیا برواقعه یه اوغرا دمکه انلرك صیدی بکا حلال ایکن حرام اولدی حالا بو منوال او زره اولیجق ای غوك بن نیجه غمناك اولیم که بنم امرم تمام اولدی بونی دیدی وزارله اغلدیکه تمام غوکلرك آتش فرقتله درونن طاغلدی پس اول غوك واروب ملکه خبرایتدی ملك غوکان بوصورت عجیبی زیاده تعجب ایدوب استفسار حال ایچون مارقتنه کلوب ایتدی مارنه سبب ایله سن بودام بلایه کرفتار اولدك مار ایتدی

﴿ بیت ﴾

من این آه جکر سوز ازدل پیمان شکن دارم
چرا ازدیکری نالم که درداز خویشتن دارم

ای ملك حرص شوم بنی بودام محنته کرفتار ایتدی وشر مذموم بنی بوکرداب بلایه وورطهٔ عنایه آتدی تفصیلی بوکه اتفاق برکیجه برغوکی صیدقصد ایتدم بیچاره بندن قاچوب کندیسن برزاهدك خانه سنه آتدی

ينديني طمع بلا سندن عقبنه دوشوب زاهدك خانه‌سنه كيردم قضاى الهى خانه تاريك ايدى پسر زاهد خوابده ايكن آياغنك باش پرمغنى غوك صانوب غايت شر همدن محكم طوتوب اصردم همانده پسرك اثر زهردن چهره‌سى زرد اولوب دردز خم دندانمدن طورديغى برده مرد اولدى زاهد قضيه‌دن خبردار اولوب سوز فراق فرزند دلبندندن بكا قصد ايلدى بن صحرا يوالن طوتوب قاچدم وسرعت واستعجالدن پروبالم آچدم زاهد عقبمه دوشوب هرچند كه بكا تمكه قصد ايلدى يتمدى اخر كار بكا بددعا ايدى ايتديكه اول قادر پروردكاردن ديلرمكه سنى خوروبى اعتبار ايليه ومركب ملك غوكان ايدوب صيد غوكه الك اريميه تا ملك سكا صدقه رسمنده برشئ ويرميه حاليا ضرورت اقتضا ايدوب وقضاى رب العباده رضا ويروب كلدم تاملك بكا سوار اوله وا قرانى ميانده بو شرف واعتبار ايله امتياز واشتهار بوله (ع) كردن نهاده ايم جفاى زمانه را ❊ بو تيرتزوير ملك غوكانك قلبنده تمام تأثير ايدوب بو بابده كندويه زياده شرف وافتخار ومرتبه واعتبار تصور ايتدى پس دائما ماره سوار اولوب اطراف چشمه‌سارى كزدى وانكله مباهات وافتخار ايدوب ابناى جنسى اوزرينه انكله رفعت وتفوق اظهار ايدردى چون بو حال اوزره بر زمان كچدى مار ايتدى ملكك عمرى دراز ونهال دولتى سرافراز اولسون مقرردر كه بدن بدل ما يتحلله محتاجدر وطعمه ولقمه‌يه احتياج مقتضاى مزاجدر معلوم شريفدر كه مركب روح كثرت ركوبدن بيمجال وبى غدا بوخدمتى اداء خيال محالدر ملك ايتدى بلى راست سويلرسن بن مركبسز اولمق متعسر ومركبه بى قوت قوت متعذر در پس هركون آنكچون ايكى غوك وظيفه تعيين ايتديكه طعام چاشت وشامى انكله انتظام بوله‌مار بو وظيفه ايله روزكار كچوردى چون اول مسكنده منفعت بيشمار وار ايدى اندن عار ايتيوب عاقبت كارمردانه ايردى ❊ رباعى ❊

دستی که زدیدنش تراننك آید ٭ دروقت ضرورت بوسه دادن شاید
هرکارکه عارست وملال افزاید ٭ درحالت احتیاج بدنماید ٭ بومثلی
اول اجلادن کتوردمکه هرچندکه بن زمینی دلده صبر تخمین اکدم
وبوطریقده مذلت ومشقت بارین چکدم چون آنك ضمننده هلاك
دشمن مقرر وصلاح دوست متصور ایدی طبعمه چندان کراهت
بتشمیوب زیاده متألم اولمدم بودخی محقق ومقرردرکه دشمن بدسکالك
استیصالنده معادات ومخاصمتدن مدارات وملایمت کارکردرنته که آتش
سخت اکر بردرخته ایرشه جرمندن روی خاکده بولدیغی دکلو یاقراما
بولطافت ونعومتله هردرختی فرضاکه اصلی ثرایه وفرع سمایه یتشه
مرنده واقع اولیجق بیخ بنیادین یقر

﴿ بیت ﴾

(تلطف کن که درکاریکه صعب است ٭ بنرمی ومدارامی توان ساخت)
بوسببدن دیمشلردرکه منفعت رأی وتدبیرفایدهٔ شجاعتدن کثیردر ٭
الرأی قبل شجاعة الشجعان ٭ زیرا که مرد مبارز هرچندکه شجیع
وبهادراوله میدان مقاتلهده سکز یاطقوز یایکرمی یااوتوز یاللی یایوز
شخص ایله مقابلهیه قادردر بوندن زیادهسی مبالغه ایدوکی ظاهردر
امامرد صاحب تدبیر برفکر اصابت پذیر ایله نیجه اقلیم وملك عظیم
ضبط وتسخیر ایلر و بررأی صوابنمایله نیجهلشکر بیکرانی پریشان
ونیجه کشور ابادانی ویران وخاکه یکسان ایدر (مثنوی) بیك تدبیر
نیکوآن توان کرد ٭ که نتوان باسپاه بیکران کرد ٭ بشمشیری توان جایی
ربودن ٭ بفکری شاید اقلیمی کشودن ٭ ملك ابتدی اعدایه عجب
ظفر بولدك وفکر صائب وتدبیر ثاقبله بوفتح عظیمه مظهر اولدك
وزیر ایتدی بوامرك اتمامی محضا بنم رأی اصابت انجام ولطف تدبیر
وحسن اهتماممله اولمشدر بلکه ملکك فردولت ویمن سعادتی بوکارده
مدد کاردر دیمشلردرکه چون برجماعت برامرك تحصیلنه عزم ایدوب

برمهمك طلبنه جزم ايدهلر حصول مقصوده اول كمسنه فائز اولور كه فضيلت ومروت ايله سايرندن امتياز بوله واكرجمله سي صنعت مروتده برابر اولهلر اول كمسنه نك مرادي حاصل اوله كه خلوص طويت وصدق عزيمتدن مزيتي اوله اكر يار مدد كاري بسيار اوله بو بابده دخي تفاوتلري اولمسه هركيمه كه اقبال ودولت مساعد وطالع وبخت معاون ومعاضد اوله دست وصول ايله شاهد مقصودي اول دراغوش قيله

﴿ بيت ﴾

(مددبخت كرانيست منجان خودرا ❋ كه اكرروي سوي بحركني بركردد)

ملك ايتدي اي كارشناس اكر بوملر بزي اولقدر حسابه المسهلر وبزم اخذ انتقامه قدرتمزي بيلسهلر عجب دكلدر كه بزي غايت قليل كوروب ضعيف وذليل عدايلمشلردر كارشناس ايتدي درت نسنه نك قليلني كثير عد ايلمك كرك ❋ اول آتش كه محرق ومضردر شرر ضررده قليل وكثيري بردر ❋ ايكنجي دين كه وقت مضايقه‌ده داين تقاضا ايتسه بردرمله بيك دينار برابردر ❋ اوچنجي مرض كه هرچند كه انحراف مزاج ضعيف اوله علاجه احتياجي قويدر ❋ دردنجي دشمنكه نه قدر خوار وبيقدار اولسه دانه مكر ايله خصمي دام انتقامه چكمكه قادر درنتكه اول كنجشك ضعيف پيكر مارقوي هيكلدن برحيله ايله انتقامن الوب مردانه ايرشدي ملك ايتدي نيجه روايت اولمشدر اول ❋ حكايت ❋ وزير ايتدي امثالده كلمشدر كه ايكي كنجشك برخانه سقفنده آشيانه طوتمشلر واوقاتلرك فراغت ايله كچوروب آب ودانه ايله قناعت ايتمشلر ايدي برزماندنصكره قدرت رباني انلره بچه ارزاني بيوروب مادروپدر بر بر كيدرلر ايدي وفرزندلرينه تحصيل قوت ايچون قوت طلب ايدرلر ايدي بركون مكر كنجشك نر برطرفه كتمش ايدي كلجك كورركه مادر اضطراب تمام ايله اطراف اشيانده رقص اورر نفير وصفيري عالمي طوتمش وزار آتش تأثيري فلك اثيره يتمش ايتدي اي روح روان بونه

حركتدركه ايلرسن و بونه ترانه‌دركه سويلرسن و بونك سببی ندركه
كنندك چالار وكنندك اوينارسن جواب ويرديكه * بيت * مي خلد
درسينه ام خاركه مي بارم سرشك * دردل سوزان غمی دارم كه آهی
مي كشم * نيجه نالش ايتيم كه بودم غائب اولدم ايدی كوردمكه برمار
مهيب و رافعی بانهيب كلوب بچه‌لره قصد ايتدی هر باريكه تضرع
وزاری ايتدم وايتدم * بيت * اكرچه غالبی ازدشمن ضعيف بترس
كه تيرآه سحر برنشانه‌می آيد * كاركر اولميوب ايتدی سنك هوای آهك
بنم آينهٔ دل سياهمده اثر ايتمك ميسر دكلدر بن ايتدم بلی امابوندن خوف
ايتمزميسن كه بو فرزندلرك پدر ومادری انتقام كمرينی بربيان ايدوب قادر
اولديغمزقدر سنك هلاككه سعی ايده وزمار قهقهه ايتدی وايتدی
(بيت) حريفيكه اوشيررأبی كند * زمثل توبی عاجزی كی كند *
چون بن بولطف وعنف ايله انك منعنه قادر اولمدم وهرچندكه فرياد
ايتدم فريادرس بولمدم * بيت * فريادبسی كردم وفريادرسی نيست
كوياكه درين كنبد فيروزه كسی نيست * اول ظالم خونخوار جميع
بچه‌لری يدی وآشيانه‌ده ياتدی اوبودی كنجشك نر بوخبر مصيبت
آوری استماع ايدنجك خرمن وجودينه صاعقهٔ آفت دوشدی وفرزندلرينك
سوز وفراقيله ياندی طوتشدی بواثناده صاحب خانه اشعال چراغه
مشغول ايدی روغن ايله آلوده فتيله بی ياقوب طوتركن كنجشك نربرحيله
ايله الندن قاپدی كتوردی آشيانه سنه براقدی صاحب خانه مبادا كه
آتش فتيله سقفه يتشه وضرر كلی لازم كله ديو بالای بامه چيقدی
واطفای آتش ايچون آشيانه نك بالاسندن كلنكله يقدی مار اوكنندن
شرر ناری واوستندن اواز كلنك آهنكاری احساس ايدنجك جانب بامده
واقع اولان سوراخدن باشن طشره چيقارديغی محل سر بی مغزی كه
ومشكل عقده ايدی ضرب كلنك ايله حل اولدی بومثلك فائده‌سی
بودركه ماركندی دشمنی خوار طوتوب اعتبار ايتمديكی سببدن عاقبت

سنك انتقامله سر بخردی خرد اولدی وآشیانهٔ خاکدن رخت وجودی
کوتوروب زهر هلاکله مرد اولدی

﴿ بیت ﴾

(دشمن اکرچه خرد بوددر طریق حزم)
(اورا بزرك دان وغم کار خویش خور)

ملك ایتدی بومهمی احسن وجه اوزره اتمام وخصم بداندیشدن اسهل طریق ایله اخذ انتقام سنك برکت رأی اصابت انجام ومیامك سعی بلیغ وحسن اهتمامك ثمره‌سیدر هرامرده که سنك تدبیرکی دستورالعمل قیلم نتیجه‌سی فوز وفلاح اولوب هرامرده که سنك حسن کفایت ویمن اهتمامکه اعتماد ایدم عاقبتی فتح ونجاح اولمشدر هر پادشاه عاقلکه زمام مهام انامی بر وزیر کافی وبرناصح کافلك کف کفایتنه تفویض ایلیه هرکز دست نوائب آنك دامن اقبالنه ایرمیه وپای حوادث آنك ساحهٔ سعادتی پیرامننه دکزمیه وتباشیر تدابیر اصابت پذیر ایله خورشید دولتی همیشه افق سعادتدن طالع ودائما فتح وظفر جبین حال ومآلنده ساطع اوله نتکه سنك حسن رأیکدن ویمن تدبیر عالم آراکدن بکا واقع اولمشدر * بیت * بهرچه روی نهم یا بهرچه رأی کنم * مراست دست قوی چون تودست یارمنی * یالکز بوهنر کفایت ایتمزمی که مدت مدیده دیار اعداده محبوس وخلاف جنس ایله مأیوس اولوب سندن نه برنادره صادر اوله که سبب تعییب وموجب تعییر اوله ونه برفعل حادث اوله که سوء ظنه باعث اولوب انلر سندن تنفر قیله کارشناس ایتدی ای ملك * ع * ان نیز بدولت همایون تو بود * جمیع حالاتده محاسن اخلاق ومکارم عادات ملکدن غیری‌یه اقتدا ایتمدم صفت حمیدهٔ شاهی وخصال پسندیدهٔ شاهنشاهیدن نه اقتباس ایتدمسه بنای کارمه اساس وجمیع امورمه معیار ومقیاس ایتدم بحمدالله که ملکده عزم وجزم وفکر وحزم وشکوه وشوکت وهیبت وشجاعتله

مجمع اولوب دقایق مهمات وحقایق مهمیات خاطر خطیر ومرأت ضمیر منیره ملتبس دکلدر وموضع تأنی وشتاب وموقع نوازش وعتاب ذهن صوابمآب جناب کامیابنده مشتبه دکل هر روز مصالح فرد اولمروزی رأی عالم افروز یله تدارك ایدوب وفور ذکیاستندن هر امرك فاتحه سندن خاتمه سنی فراست ایلر وهرکاه کردن خالی حلیهٔ تیقظ وانتباهدن خالی اولمیوب جانب حزم واحتیاطی رعایت وناموس عرض سلطنتی حمایت ایلر هرکسکه بو نجلاین پادشاه ایله مقام خصومتده اوله مرك وهلاکی هزار کند ایله کندی جاننه چکمش اولور ونهال وجودین بستان عدمده دیکوب تخم حیاتن کشتزار فناده اکمش اولور

﴿ قطعه ﴾

(خصم تراز مانه بتعجیل میکشد * از عرصهٔ وجود سوی شیری عدم) باچون تو بی هرانکه دم دشمنی زند * مشکل اکر امان دهدش مرك نیم دم) ملك ایتدی سنك مدت غیبتکده نه طعام ونه شرابده حلاوت بولدم ونه آرام وخوابده راحت مشاهده قیلدم حالا بحمدالله تعالی ﴿ بیت ﴾ آفتاب دولت اولدی اوج عزتدن بدید * کوکب اقبال خصم اولدی سعادتدن بعید * وزیر ایتدی هرآینه کیکه بر دشمن غدار وخصم قهارك دام مکرنه کرفتار اوله اندن خلاص اولمینجه ظلمتی نوردن وروشنی شب دیجوردن فرق ایتیوب آتشی آبدن وهوایی ترابدن تمییز ایلمز حکما بیورمشلردر تا بیماره کمال صحت میسر اولمینجه طعام وشرابدن لذت بولمز وحمال تابار کرانی ظهرندن ایندرمیه راحت اولمز وعاشق تادولت وصال معشوقه ایرمیه قرار وآرام قیلمز ومسافر تامنزلنده منزوی اولمیه حضور وآسایش کورمز ومرد خائف تادشمن سنولیدن ایمن اولمیه بر لحظه حضور ایله تنفس ایتمز ﴿ بیت ﴾ چون ز دشمن کسی فراغت یافت * جانب خوش دلی عنان برتافت * ملك ایتدی بزم ورزمده وعزم وجزمده انلرك پادشاهنك سیرت وسیرتنی نیجه

(کوردك)

كوردك وزير ايتدى فراست وكياستده غايت پخت ومعجب ومتكبر
وتنپرست كوردم نه انديشهٔ صوابدن نصيبى وارونه رأى راست وفكر
خطانيدوكن اكثر تمام اتباع واشياعى دخى بو صفت اوزره درالااول
وزيركه بنى قتل ايتمك بابنده مبالغه قيلدى ملك ايتدى انك
عقل ودانشنه دليل ومعرفت رأى وروينته سبيل ندر وزير ايتدى
اولا بنى قتل اوزره قرارى وبو رأى اوزره ثبات واصرار يدر
الحق اول تدبير صائب ايدى وملك انك موجبيله عمل ايتمك واجب
ايدى بردخى بوكه حيرتبوانده واقع اولديغن بيلوركن مخدومنه خير نصيحتده
سعى بليغن دريغ ايتدى وباب مناصحتده على الخصوص ملوكه لايق اولان
ادابى رعايتده هيچ دقيقه مهمل قومدى ملك ايتدى آداب مناصحت ملوكندر
كارشناس ايتدى آداب نصيحت ملوك نظم كلامده طريق رفق
ومداراىه سلوك ومجانب خشونت وعنفدن جنب ملايمت ولطف
مائل اولقدر ومخدومنك تبجيل وتعظيمى بابنده رعايت شرايط قديمى
تقديم ايدوب بهنكام الحاح وابرامه جرأت واقدام ايتمك كرك
واكر انك قولنده يا فعلنده زلل وخلل مشاهده قيلسه انى تصريح
ايتميوب تعريضات غريب وحكايات وامثال دلفريب ايله تنبيه ايتمكدر
وشويله كه البته تصريحه احتياج واقع اوله طرز كلامى مقتضاى
مقام اوزره طرح ايدوب عبارت شيرين واستعارات رنكين ايله ادا
ايلمكدر اوصاف مذكوره بر حزورك حسبحالى وكردن احوال واقوالى
حليهٔ خصال مذكوره ايله حالى ايدى بركون كوردمكه جواد كلامه
ميدان اقدامده بر مرتبه‌ده عنان ويرديكه ملكه ايتدى جهاندارلك
بر مرتبهٔ رفيع و بر منزلهٔ منيعدركه پاى آرزو بجد وجهد ايله اول پايه‌يه
واصل اولمق مساعدت سعادت ومعاضدت طالع ودولتدن غير ايله
بردرجده حاصل اولمق متصور دكلدر چون على سبيل الاتفاق
بو صورت وجوده كلوب بو شغله استحقاق ميسر اوله آنك قدرنى

بیلوب ضبط قواعد وحفظ مراسمنده مبالغه قیلوب آیین عدل وطریق انصافی که معظم شرایط سلطنتدر کماینبغی رعایت ایتمك واجبدر

﴿ رباعی ﴾

ای آنکه بملك یافتی وسط رسی * دولت طلبی کم طلب آزار کسی
صد تیغ سیاست آن خرابی نکند * کازرده محنتی برآرد نفسی)

صواب بودرکه ملك کامیاب معظمات اموری چشم حقارتله منظور قیلیه وسوانح مصالح جمهورده بصر بصیرتی پردهٔ غفلت ایله مستور اولمیه که ثبات سلطنت و بقاء مملکت بودرت نسنه نك وجودنه منوط ومربوطدر بری حزم کاملدرکه چهرهٔ حال ومال آیینهٔ استقبالده انکله معاینه اولنور و بری عزم شاملدرکه حصول امهات مهمانه وصول انکله ممکن ومیسر اولور بری دخی رأی صائبدر که حق باطلدن وصوابی خطادن فرق ایدر بریده شمشیر تیزدرکه برق جهانسوز کبی کشتئ عمر مخالفی سیلاب آتشه غرق ایدر ﴿ بیت ﴾ درباغ ملك سبز نکردد نهال عدل * کر آبخور نباشدش ازچشمه سارتیغ * بوکلماتدن برکلمه قالدیکه سویلدی * اما شاه وسپاهدن برفرد آنك سوزنه التفات ایلمدی ونصیحتن سمع قبول ایله براحدد کلدی تاجمله سی زیروزبر اولوب خانه وآشیانه لری خاکه برابر اولدی نه انلر آنك عقل وکیاستندن فائده مند اولدی ونه کندینك فکر کفایتی کارکر اولوب شرطهٔ تدبیرایله اول ورطه دن خلاص بولدی بوصورتده سر * لارأی لمن لایطاع * کون کبی ظاهر وهویدا اولدی * مثنوی *
چه سان رأی انکس بماند صواب * که ازکفتهٔ وی کنند اجتناب *
چنین کفت داناکه تدبیر راست * قبول کسی چون نیفتد خطاست
* بو بابده مرقوم اولان امثال وافسانه دن معلوم اولورکه دشمنك مصائد مکر ومکائد غدرندن احتیاط واحتراز واجبدر وخصم هرچندکه تواضع وتضرع کوسترسه اعتقاد اعتماد ایتمك لازمدرکه بوزاغ بی پر

وبال بو عجز حال ایله بوقدر دوشمن انبوه وكروه پرشكوهی برحیله ایله پایمال ایتدی بونك سببی بوملكك ركاكت رأی وسماجت فهمی ووفرت حمق وقلت حزمیدر والا اكراول بیخردلر فكر عواقبدن فی الجمله بهره مند اوله لردی اول زاغ هركز مرادینه ایرمزدی وچهرهٔ عروس ظفری دوشنده كورمزدی خردمنده واجبدركه بو بابده دیدهٔ عبرت ایله نظر ایدوب بو جواهرنصایحی آویزهٔ كوش هوش ایده چند انكه عدودن مهرومحبت لافن وصدق ومودت كزافن اشیده جائز دكلدركه آنك مسكنت وزورینه مغرور اولوب آنك مقتضاسی اوزره ایش ایده لر ﴿ قطعه ﴾ دشمن اكر لاف مودت زند * صاحب عقلش نشمارد بدوست * مارهمانست بسیر تكه هست (كرچه بصورت بدراید ز پوست) بوحكایتدن بودخی معلوم اولهكه بازار دنیاده كسب یارخالص وهوادار مخلصدن انفع معامله وسودمند تجارت میسر دكلشكه كارشناسلك امداد واعانتیله زاغلر كرداب آفت ومخافتدن ساحل امن وسلامته یتشدیلر اكر توفیق رفیق اولوب بركمسه كندینك صدیق صادق ویار موافقنی عزیز طوتسه واعدای بدرایك كمین كینندن امین اولمیوب همیشه احتراز واندیشه اوزره اولوب حزم واحتیاطی كندیه پیشه ایتسه عاقبت دنیاده دست آرزویله میوهٔ مرادنه ایره ود یدهٔ عشرتله چهرهٔ عروس مطلوبنی كنارنده كوره

﴿ بیت ﴾

بایار نكو خواه بعشرت بنشین * وزدشمن بد دامن صحبت درچین

(باب پنجم چهره مطلوب اهمال وغفلت سببیله ورای)

(پردهٔ تعویقده مستور ومحجوب قالدیغنی بیان ایدر)

رای دابشلیم ایتدی كلام حكیمدن معلوم اولدی اول كمسنهلرك داستانی كه مكر دشمندن حذر ایدوب انك قوانه اعتقاد ومسكنتنه اعتماد ایتمیوب كندیلرین خصمن مضیق زرق ومكرندن وآسیب كید وغدرندن حسن

تدبیر ولطف حیله ایله خلاص ایتدیلر حالا برهمن بزرکوار دن التماس درکه بیان بیوره اول طائفه نك مثلن که بر امرك کسبنه سعی بلیغ ایدوب مطلوبه واصل اولدقدنصکره غفلت سبیله انی ضایع قیله لر برهمان همان حقه دهانی آچوب وجوا هر مدح وثنایی خاکپای رایه صاچوب ایتدی ❊ قطعه ❊ ای مبارك پی شهنشاهی که حاصل میکند ❊ اختران درآسمان ازطلعت نیك اختری ❊ مورد دولت شود چون سایهٔ فرهمای ❊ برهمان بومیکه توظل همایون کستری ❊ من چه کویم در کمال کبریای حضرتت ❊ آفرین باد آفرین کزهرچه کویم برتری ❊ خاطر عاطر شهنشاهی یه که موردفیوض غیر متناهیدر مخفی و پوشیده اولمیه که برامرك کسبی هرنه دکلو اولورسه بعدالحصول آنی محافظه ایتمکدن آساندر زیراکه نیجه امور اولورکه اتفاق طالع ومساعدات سعادت وامداد بخت ایله بی آفت کدو زحمت جدوجهد محصل اولور امابی تدابیر اصابتپذیر مضبوط ومسخر قیلمق متصور اولمز هرکسه که پیرایهٔ حزم واحتیاطدن عاطل اوله ومیدان رأی صایب ومضمار فکر عواقبده راجل اوله حاصل سعی هباء منثور اولوب عنقریب منزل اولنه نازل اولور هر باریکه کندوبی ملامت ایلیه فائده قیلیه وکف دستنده حسرت وندامتدن غیری نسنه قالمیه نتکه اول سنك پشته بیرنج وکدوبجد وجهد یوزینه کی برصافی قلب وصادق عهد دوست النه کیردی اماغایت غباوت ونهایت حماقتندن قدرین بیلیوب الدن چیقاردی بعده اکا چاره میسر اولدی وزخم حمق مرهم ندامتله التیام بولمدی رای استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول ❊ حکایت ❊ برهمن ایتدی اخبارده کلمشدرکه جزائر بحر اخضردن برجزیره ده که روی زمینده نظیری یوغیدی یوزینه لر زیاده چوغیدی بر پادشاهلری وارایدیکه نامی کاردان ایدی مهابت کامل وسیاست شاملیله زمین وزمان امن وامان ایدی مسامع جهانیان صیت وصدای عدل واحسانیله طولمش وسکان دیار دربابار طوطی

(وار)

وارشکر شکر مواهب بیکرانیله رطب اللسان اولمش ایدی ❊ بیت ❊
ستم رازیان عدل راسودازو ❊ خداراضی وخلق خشنودازو ❊ مدت
متمادی سرور وحضورده کامران وکامکار روزکار کچوروب آخر بحکم
وای نعیم لایکدره الدهر * ربیع شبابی خریف خرفه مبدل اولوب
آثار ضعف وفتور اعضا واجزاسنده ظهور ایتدی کورنده نور
وکوکلنده سرور قالدی کتدی ودرخت قوتکه مثمر ثمرهٔ امنیت ایدی
تف سموم ضعف خزفله قوربمغه یوزطوتدی چراغ طلبی تندباد تعبله
منطفی اولدی وبساط نشاطی هجوم هموم وغمومله منطوی اولدی

﴿ مثنوی ﴾

الندن چیقدی چون نقد جوانی * ایاغن الدی ضعف ناتوانی
خزان وقتی درر هنکام پیری ❊ اولور وقتی صوکنده زمهریری
❊ شیدروزکار ستمکار وشیوهٔ چرخ غدار ناپایدار بویله درکه هرکلشن
شباب کلخن شیبه مبدل اولوب هرمشرب دولت خس وخاشاك نکبت
مکدر اوله بی محنت خزان راحت بهاری کیم کوردی وبی خار ازار
غنچهٔ مراده کیم ایردی وبی جرعهٔ جفا ساغر صفایی کیم سوردی
(مثنوی) چرخ کردونکه دون پروردر * نیجه بی سرقتنده سروردر
ای نیجه اهل جاهی جاهد اتر * ای نیجه شاهی بنده کیبی صاتر ❊ نیجه
زیبا غزاله آل ایلر ❊ کرك خونخواره پایمال ایلر * بوپیره زال شو
هرکش که دنیا نام وفریبندهٔ خاص وعامدر جوانان ابنای زمانه که
فی الحقیقه اطفال بازیچهٔ لعبتخانهٔ جهاندر کندیسن نوعروس لر ایله‌ند
عرض ایدوب زینت ناپایدارون یوربی اعتبار ایله دل نظاره‌ی مفتون
وکنند فریب وبند مکرله کردنکشان روزکاری ذلیل وزبون ایدر
* بیت * بازیچه ایست عام فریب این متاع دهر * بی عقل مرد مانکه
بدو مبتلا شدند ❊ بونك برله کیکه آرایش ظاهرین مادهٔ غرور
شیفتکان میدان غفلت ونمایش باطنن مایهٔ حرص بازار شره وشهوت

قیاسدر عقد عقدازدواجنه کیم مخرط اولدیکه میدان دنیاده مراد آتنه پوب مراداتنه وصول بوادی ﴿ بیت ﴾ جمیله ایست عروس جهان ولی خوش باش ❊ که این مخدره در عقد کس نمی آید ❊ اطفال شهر * وماهذه الحیوة الدنیا الالهوولعب ❊ آنك حسن ظاهر وصورت دلفریبنه ناظر اولوب خبث باطن ونقض عقودوناءت طبع وخست سیرتندن غافللردر ﴿ مثنوی ﴾ راست چون ارقست دولت دهر نرم ورنکین وازدرون پرزهر * درغرورش توانکر ودرویش * شاد همچون خیال کنج اندیش ❊ ومرد خرد پرورکه دیدهٔ دلی * الدنیا قنطرة فاعبروها ولاتعمروها ❊ کحل الجواهر یله منوردر آنك مزخرفات باطلنه مائل اولمزوچاه جاهنه دوشوب کنج پررنج ومال بی‌ٔالنه کوکل ویرمز وچون بازار دنیانك فسادنه ومتاعنك آخرنده کسادنه مطلع اولور دولت فانیدن ال چکر ومزرعهٔ دنیاده سعادت جاودانی تخمن اکر ﴿ بیت ﴾ بیخی نشان که دولت باقیت بردهد ❊ کین باغ عمرکاه بهارست وکه خزان ❊ القصه کار دانك اثر ضعف قوتی وخبر تزلزل بنیان بنیتی چارسوی جهان والسنهٔ جهانیانده انتشار واشتهار بولوب حشمت شاهی وهیبت شاهنشاهی به اندن نقصان فاحش کلدی وشکوه وشوکت وسطوت سلطنته قصور تمام متطرق اولدی

﴿ بیت ﴾

(دولت اکر دولت جمشید یست)

(موی سفید آیت نومیدیست)

بواثناده اقربای ملکدن برنهال بی همتاکه آثار دولت ناصیه سنده پیدا وعلامات سعادت حرکات وسکناتنده هویدا ایدی نشو ونما بولدی چون ارکان دولت انك شهریارلق رتبتنه استحقاقن وجهاندارلق منصبنه استعدادین کوردیلر وتشیید بنیان سیاستده استقلالن وتمهید اسباب ریاستده استبدارین مشاهده قلدیلر ضمایرده اکامیل

ومحبت مقرر اولوب وقلوب سلسلهٔ طاعت وانقیادنه مطاوعت قیلوب کماه لشکر وحمهٔ کشور وانجاد اجناد و بنده وآزاد اسان حالله و بلکه زبان مقالله انشا وانشاد ایدوب ایتدیلر ﴿ بیت ﴾ چوباد صبا از کلستان وزد ＊ چیدن درخت جوانرا سزد ＊ بهاران که باداورد بیدمشك ＊ بریزد درخت کهن برك خشك بوجوان بی همال برنهالدر که کنارجویبارادبده نشوونما بولمشدر و برهلالدرکه برج شرف وسعادتده بدرتمام اولمشدر قامت خلقتی خلعت خلافته ارزانیدر وفرق دولتی سزاوار تاج سلطانی وخنصر سعادتی شایستهٔ خاتم جهانبانیدر اولدخی لطائف الحیل ایله حبل استمالت اعیان دولت وذیل ملاطفت ارکان ملك وملته تشبث ایدوب هر برینك حالنه لایق صلات وخلعت ارزانی کوروب شاننه مناسب مناصب وعده بیوردی وخواص وعوام باتمام اقدام اوزره کلوب اول پیرفرتوتی ایالت ولایتدن اخراج وازعاج ایدوب زمام احکام سلطنتی بی زحمت وکلفت اول جوانك قبضهٔ اقتدار واختیارنه تفویض قلدیلر ﴿ بیت ﴾ مالیداز ین نشاط تن تخت برزمین ＊ بکذشت ازین نو بدسرتاج ازآسمان ＊ بیچاره کاردان چون لباس سلطنتدن عاری اولدی اول عاره تحمل ایده میوب ناچار جلای وطن وترك دیار اختیار ایتدی وساحل دریاده برجزیره ده که اشجار وانهاری بسیار واثمار وازهاری بیشمار ایدی قرار طوتدی همیشه اول کوشهٔ بیشه ده توشه ایله کچنوردی وخشك وترمیوه‌لرله خرسند اولوب کندی یه تسلی و یروب دیرایدی (غ) هر که قانع شد بخشك وترشه بحرو برست ＊ بومنوال اوزره اول بیشه ده پیشهٔ قناعتی پی نهاد ایدوب ریاضتله منهاج طاعت وعبادته سالك اولدی وروزوشب غرورسلطنتده کچن اوقاتك تلافیسنه مشغول اولوب توبه وانابه راه آخرت توشه سن دوزدی و بنیان خانهٔ تعلقات دنیابی تیشهٔ عبادت وعبودیت ایله بوزدی متصل ظلمت شب شبابدن

آینهٔ سینه‌ده واقع اولان ژنکاری صیقل انوار صبح مشیب ایله محو ایدر ایدی ومافاته تأسف وما مضایه تلهف ایدوب وحال استقباله تنبیه ایچون بو بیتك مضمونیله تنصح ایدوب در ایدی

﴿ بيت ﴾

(صبح پیری می دمد اخردمی هشیارشو)
(خواب نیکو نیست دروقت سحر بیدارشو)

برکون لب دریاده برانجیر آغاجی اوزره که هرکاه کاوب انك انجیرین ییر ایدی وانجیردرر ایدی اتفاق بردانه‌سی الندن خلاص اولوب آبه دوشدی کوش یوزینه یه بو آواز بر مقتضای اعجبنی طربه بغایت خوش کاوب طبعنده اندن التذاذ وخاطرنده سروز واهتزاز مشاهده قیلدی پس هر بار یکه برین یردی و برین دریایه القا ایدردی وبو نغم ونغم ایله تنعم وتلذذ ایلر ایدی مکر بوزینه‌نك پشت دریانك برجانبندن سیاحت رسمنده اول جزیره‌یه کاوب بودرختك التنده ساکن اولمشدی بونیت ایله که برقاچ کون انده اقامت ایده چون شدید مسافرتدن آسوده اوله ینه مقام معهودنه مراجعت ایده القصه اول محلده سنك پشت اول درخت التنده میسان آیده ایدی صویه دوشن انجیرلری نعمت وغنیمت بیلوب رغبت تمامله اکل ایدردی بوز سنله بوزینه انی ضیافت ایدر تصور ایدوب بوشفقت ومروتی انك حقنده واجب اکار خیال ایلر ایدی ❊ آخر خاطرنه بومعنی خطور ایتدیکه بوشخص بی سابقهٔ معرفت بنم حقمده بودکلو لطف ومروت رواکوردی شك مقرردرکه میانزده روابط محبت سؤکد ومقدمات مصاحبت ممهد اولیجق ظهور لطف واحسان دخی زیاده اولیسر درفوائد دنیویه‌دن قطع نظر بوتوله کسه ایله مصاحبت که طینتنده مکارم اخلاق ومحاسن اوصاف سرشته وآیات مروت وفتوت صفحات حالاتنده نوشته درمغتنمات روز کاردندر هرآینه انك صیقل صحبتیله ژنکار ملالی آینهٔ دلدن محو ایتك مناسب

(ونور)

ونور آفتاب موانستيله هواى درونى غمام غمومدن صحو ايلمك واجبدر
نتەكه بيورمشلردر * بيت * دلكه آينهٔ شاهيست غبارى دارد.
از خدامى طلبم صحبت روشن رأيى * پس عزم صحبت يوز بنديه
جزم ايدوب نيلوفر كبى صودن باشن چيقاروب صداى نرمله آواز
ايتدى ورسم تحيت معهودى ادا ايدوب قصد مصاحبته باعث اولان
خاطرەنى عرضه آغاز ايتدى يوزينديه انك كلامندن اهتزاز تمام حاصل
اولوب جان ودلدن آنك مصاحبتنه مايل اولدى وايتدى توفير اصحاب
وتكثير احبابه رغبت واختلاط ياران وارتباط دوستانه ميل ومحبت
خصائل ستوده وصفات پسنديده دندر هركسەنك كه بررفيق شفيق
وانيس صديق وار درايكى جهانده دخى سرفراز وكامكاردر
(مردراد ستان صاحبدل * زيوردين وزينت دنياست)
نعمت دهر اكرچه بسيارست * نعمتى بهتراز رفيق كجاست * سنك
پشت ايتدى بكا سنك محبتك هواسى ومصاحبتك سوداسى دوشمشدر
امابيلازمن كه بودولته بنده قابليت وارميدر يوزينده ايتدى ارباب
حكمت باب مصاحبتده برميزان وضع ايلشلردر وبيورمشلردر كه اكرچه
هيچ كمسنه بى صديق اولمق لايق دكلدر اماهركمسنه دخى صداقته موافق
دكلدر مصادقت ايديجك اوج طائفه ايله ايتمك كرك اول ارباب علم وعمل
ايله كه انلرك مصاحبتى ايله سعادت دنيا واخرت ميسر اولور * هم قوم
لايشقى جليسهم * ايكنجى اصحاب مكارم اخلاقله كه دوستك خطاسنى
دامن اغماض ايله ستر ايدوب باب نصيحتده سعى بليغى دريغ ايلازلر
اوچنجى اول طائفه ايله كه بيغرض وكم طمع اولەلر واساس محبتى قواعد
صدق واخلاص اوزره اوره لر اوچ طائفه ايلەدخى مصاحبتدن احتراز
ايتمك كرك برى ارباب فسق وفجوردركه انلرك مبلغ همتى مشتهيات نفسه
مقصوردر انلره ميل ومحبت نه سبب راحت دنياونه موجب رحمت
آخرتدر ايكنجى اهل كذب وارباب خيانتدر كه انلر ايله مصاحبت

عذاب اليم ومعاشرت بلای عظیمدر که سائر لره سندن کلام فتنه انکیز نقل ایدوب سایرلردن سکا اخبار وحشت امیز القا ایدرلر ودروغ بیفروغی صورت راستده کوستروب حق صحیحی باطل صریح اکادرلر اوچنجی ارباب حمق واصحاب بلاهتدر که نهجر منفعده اعتقاد ونه دفع مضرتده افعاللرینه اعتماد جائز درا کثر عین خیر تصور ایتدکاری محض شر واقع اولور ومفید اعتقاد ایتدکاری مضروضار ملاحظه قیلدقلری نافع اولور (بیت) ازدستی کسی چه سان نفع می بری) که خیر زشر ونفع زضر نشناسد (ع) دشمن دانا به از نادان دوست) دیدکاریننه نکته بو اولسه اولور که چون دشمن حلیهٔ دانش ایله آراسته اوله فکر عواقبی کندی یه شعار ایدوب فرصت بولنجه نیش اورمز پس انك حركات وسكناتندن آثار انتقام مشاهده ایدوب اثر زهر قصدنی تریاك تداركله دفع ایتمك میسردر امادوستكه دولت معرفتدن بیبهره اوله هرچند كه قصد خیرودفع شرده وجلب نفع وسلب ضررده جد وجهد ایده مفید اولیوب غالب بودر كه اول كسه نك تدبیر خایب ورأی غیرصائبی سببله مضیق خطرده وورطهٔ ضررده كرفتار اوله نته كم اول يوزينهٔ نادانك دوستلغندن قريب اولديكه شاه كشميرك شفينهٔ سينه سی دريای خون هلاكه غرق وكاربار وجودی شعلهٔ خنجر ابدار ايله حرق اوله اكر اول دزد كه آنك دشمن داناسيدی فرياد ايتمسه اول بلا نك تداركی دفعی امكان پذير اولمز ايدی سنك پشت صور ديكه نيچه اولمشدر اول حكايت كاردان ايتدی روايت ايدرلر كه ولايت كشميرده بررأی جهان اراوشاه كشور كشا وارايدی كه خزانه سنك حملنه جبال شامخه طاقت كتوره مزولشكرينك عددنه ارقام حساب واو هام حساب ايره مز ايدی رايات سطوت سلطنتی ذروهٔ افلاكه يتشمش وآيات نصفت ومعدلتی صحيفهٔ ادوار ليل ونهاره ثبت اتمش ايدی

بيت

زمانه تابع حکم روانی * سلاطین خاکبوس استانی

اورون داد ودین رسمینه بنیاد * جهانی عدل الله ایتشدی آباد * بورابك برپوزینه سی وار ایدی که مواضع آفات واوقات مخافتده اکا اعتماد ایدوب انك تربیتی بابنده عواطف خسروانه دن بردقیقه نامرعی قومزدی پوزینه دخی غایت صدق واخلاصدن رابه محرمیت ایله اختصاص بولوب هرکیجه برخنجر پرتاب قطره سیماب کبی النده شمع وارشاهك باشی اوجنده آیاغ اوزره طوروب ستاره کبی صباحه دك کوزین یومزایدی وتادید به ظهور نیراکبر ایله غافلان خواب غرور بستر کسالندن باش قالدرمیه خدمت حراستدن فراغت قیلمز ایدی اتفاق بردزد عاقل شهربابلدن اول ولایته کلمش ایدی برکیجه کوکلنه برشکار اله کتورمك داعیه سی دوشوب تبدیل صورت ایدوب عیارلر لباسیله محلات شهری کشت ایدرکن بردزد غافل وجاهل دخی بوسودا ایله اطراف شهری کزرکن مجانست مناسبتیله بربرینه راست کلدیلر دزد غریب مشورت طریقی ایله صوردیکه نه درسن قنقی محله یه کیده لم وکیمك خانه سنه نقب اوروب کیمك خزانه سنی نهب ایده لم دزد نادان جواب ویردیکه رئیس شهرك اصطبلنده برفربه دراز کوش واردر اکا تمام تعلقندن محافظه سی بابنده اهتمام ایدوب التی ایاغنی آهنین زنجیرلر ایله قید وبند ایدوب حفظ وحراستی ایچون بهرام وکیوان نام ایکی غلامی که بهرام آسمان وکیوان پاسبانی کوزینه کوسترمزلر نکهبان قومشدر صلاح بودرکه واره وزاول دراز کوشی اوره وزوچار شو باشنده برشیشه کرد کانی واردر اکا نقب اوروب لطیف شیشه لر وصافی قاروره لر چیقاروب برخر وارندن اول خره یوکلدوب کیده وزوانی سرمایه کار وذخیره روزکار ایده وزدزد دانا بونك بوکلامندن زیاده تعجب ایدوب دیلدیکه بو مجملك تفصیلنی تفحص ایلیه بو اثناده ناکاه

قرشودن اهرمن دیدار برعسس بدیدار اولدی دزد اکاه برلطف حیله
ایله بردیوار آردنه پناه ایدوب عیار ایله پنجهٔ قفس عسسه مرغ کبی
کرفتار اولدی عسس صوردیکه نه کشی سن فنده کیدر و بووقت
بوندەنه ایدر ایدك جواب وردیکه بن بردزدم رئیسی شهرك درز کوشی
اوغورلمغه عزم ایدوب قصد ایتدم ایدیکه فلان شیشه کرك دکانن
آچوب برخروار شیشه یوکلدوب اویمه آلم کیدم وانی سرمایهٔ روزکار
ورأس المال بازار استظهار ایدم عسس مرد ظریف ایدی استهزا
طریقی ایله ایتدی احسنت دزد بویله کرکدر که برخرا یچون که
بودکلو پاسبانی اوله جانن اکرداب بلایه اته وشیشه برمتاعدرکه دستهسی
برپوله دکمز بازار جهانده نقد جانی بومقوله متاعه صاته ❊ مصرع ❊
بزر نخریدهٔ جانرا ازان قدرش نمی دانی ❊ بومخاطره لره ارتکاب
خزانهٔ رای ایچون اولسه باری عقلا قتنده معذور اولسك اولور ایدی
❊ ع ❊ کر کسی بار کشد بارنکاری باری ❊ بونی دیدی والنی محکم
بغلیوب زندانه ایلدی دزد عاقل دزد غافلك فعلندن عبرت الوب
متنبه ومتنصح اولدی وکلمات عسسدن تجربه حاصل قیلوب کندی
کندی یه ایتدی بو عسس بنم ایچون دشمن دانا و بودزد بنم ایچون
دوست نادان ایش کهبنی ادراکاکله بنی ورطهٔ هلاکه اتدیازدی
اکر بودشمن دانااولسه بنم امرم تمام اولمش ایدی و برخرا یچون
عمرم اخر اولوب شیشهٔ وجودم سنك بواله صنمز ایدی حالیا عسس
دید یکی کبی خزانهٔ رایه نقبه قصد ایتمك صوب صوابه اقربدرکه
شایدغرض اصلی ومقصودکاییه دسترس میسر اوله پس آهسته آهسته
رایك قصری التنهواروب بنیاد قصری قازمغه و زرسودا سیله سنکی
پولاد ایله ازمکه آغاز ایتدی

﴿ بیت ﴾

(اورو بن تیشه سنکه یدارا)
(خمیر وموم اولوردی سنك خارا)

(هنوز)

هنوز عیار شبرو آفتاب دیوار دائرهٔ افقه نقب اورمش ایدی که نقب دزد اتمامه یتشدی واول مقامدن که خوابگاه رای ایدی باشن طشره چیقاردی کوردیکه رای تخت زرین اوزره خوابه وارمش اصناف ظرایف ولطایف حوالیٔ مسند شاهیده دوکلمش وانواع جواهر زواهر حواشیٔ بساط شهنشاهی اوزره صاچلمش شمع کافوری مست محبوبلر عذاری کبی قزرمش کل کل اولمش و پروانهٔ سوخته وعاشق آشفته‌لر کوکلی کبی نامرادلق شعله سیله یانمش یاقلمش کل اولمش ❊ بیت ❊ پروانه ومن کرچه دوسوخته ایم اما (من جان و جگرسوزم او بال و پری سوزد) اطرافه نظر ایتدی کوردیکه بر پوزینه شاهك بالینی یاننده طورمش النده برخنجرتابداری طوتمش و برتیغ آبداری اموزنه اورمش دیدهٔ احتیاطله چپ وراسته نظر ایدر بوحالی کوریجك متعجب ومتحیر قالدی وایتدی بوسبکبارك که اعلای درجهٔ رفعتی چراغ پایه در پای انبساطی بساط شهریاری یه نه لیاقت ایله ایرمشدر و بوتیغ آبدارکه قرارملك ومملکت اکا وابسته‌در بو بیقرارك النده نه وجهله کیرمشدر دزد بوتفکر معجونیله حیران و بوتحیر کردابنده سرکردان ایکن ناکاه کوردیکه برنیچه مورچه سقف ایواندن سینهٔ رایه که آینهٔ جهان آرای ایدی دوشدی وخارش پای نارا شلرندن سینهٔ نازك رایه خدشه وخراش ایرشدی رای دریای خوابه مستغرق ایکن دغدغهٔ پای مورچه‌دن الن سینه سنه اوردی پوزینه بوحالی کوریجك اطراف شاهی تجسس ایدوب کوردیکه برقاچ مورچه رایك سینه‌سی اوزره کزرلر ایدی دل پوزینه‌ده آتش غضب مشتعل اولوب ایتدی بنجلاین پاسبان وار ایکن که ستارهٔ چشم انجم سیاره کبی روی خوابی دوشنده دخی کورمز مورچهٔ شبرنکك نه حدیدر کیم بنم مخدومم اوپوزینه دخی اول کستاخ قدم شومن آلك آینهٔ سینه‌سی اوزره‌قویه پس عرق حمیت جاهلیتی حرکته کلوب قهرندن قصد ایتدیکه النده اولان خنجر آبداری

رایك سینه‌سنه اوره تابو واسطه ایله مورچه‌لرك خرمن جمعیتك صاوروب بادفنایه ویره دزد فریاد ایتدیکه ای ناجوانمردبی باك وای کافر نعمت ناپاك الك چك که جهانبانی هلاك وجان جهانی آغشتهٔ خون وخاك ایتدك دیدی وفی الحال صبجر ایوب پوزینه نك النی محکم طوتدی رایك نعرهٔ دزد ایله شراب خواب باشندن کیدوب حالی بومنوال اوزره کوربجك صوردیکه سن کیسن دزد جواب ویردیکه بن سنك دشمن داناکم بونده طلب مال ایچون کلدم ایدی اکر برلحظه دخی سنی محافظه ده اهمال ایدیدم بوسنك مهربان نادانك شبستانکی قانکله مالا مال ایدر ایدی رای کیفیت واقعه‌یه واقف اولوب سجدهٔ شکر ایتدی واتدی بلی چون عنایت ربانی ممتد اوله دزد پاسبان ودشمن مهربان اولور پس دزدی نواخت ایدوب شرف تقرب ارزانی بیوردی وپوزینه‌یی زنجیره چکوب اصطبله یه کوندردی دزد که شیرولك کرین میانه بند ایدوب خزینه امیدیله بر پادشاهك قصرینك دیوارنه نقب اوروب خلوته کیردی خلعت دانش برنده وافسر خرد سرنده اولدیغی اجلدن ذروهٔ دولته ایردی و پوزینه که محرم اسرار شهریار وخزینه داررای جهاندار ایدی چون خارجهله چهرهٔ عقلی خراش اولوب پردهٔ غفلت ایله بصر بصیرتی مستور ایدی حرف محرمیت صحیفهٔ حالندن تراش اولوب دائرهٔ حرم حرمت تقربدن دور اولدی ❊ بیت ❊ خصم داناکه آفت جاندر ❊ یکدر اول دوستدن که ناداندر ❊ بومثلدن بوفائده حاصل اولدیکه مرد عاقل ابواب محبت ومودتی ارباب دانش ومعرفته آچق کرکدر وصحبت دوست جاهلدن فرسخ بفرسخ قاچق کرکدر دمشلردرکه (بیت) عاقلسز دوست دشمندن بتردر (علقسز دوستدن دشمن نه واردر (سنك پشت چون بوحکایت که فوائد بیغایتی مشتملدر استماع ایتدی ای دریای دانش وفضیلت کوش هوشمه بوکوهر شاهوار حکمتی

(کوشوار)

کوشوار قیلدك حالیا دیلر مکه دوستلرك اقسامنی اعلام ایدوب کلام جواهر انتظامنی کردن وساعد سامعه‌مه طوق و یاره‌قیله‌سن کاردان ایندی حکمای حکمتشعار بیورمشلردرکه عالمده دعوای صداقتدن‌دم اوران آدم اوچ قسمدر بعض غدا مثابه سنده درکه انلر سززندکانی میسر اولمز وشمع جماللری نورفرو برمسه خانهٔ صحبت منوراولمز

❊ بیت ❊

(چراغ خانهٔ دل روی یارست)

(دل ازمهر جهان بردن بکارست)

برطائفه دخی دوامثابه سنده‌درکه احیانا اکا احتیاج واقع اولور بعض آخردخی مرض منزله سنده درکه ضررردن غیری انده نفع متصور اولمز بونلر مرایلرومنافقلردرکه ظاهرده سکاصدیق صادق کچنورلر اماباطننده مخالفلره موافقلردر (مثنوی) پیش تو ازنور موافقترند ❊ ازپست ازسایه منافقترند ❊ کرم ولی ازجکر افسرده‌تر ❊ زنده ولی ازدل خود مرده‌تر ❊ پس خردمنده لازمدرکه بوطائفه‌نك که دوست روی ودشمن خوبدر مصاحبتندن اجتناب واحباب خالص واصحاب مخلص جانبنه شتاب ایدلر ❊ ع ❊ زدشمن بکسل ودردوست زن دست ❊ سنك پشت ایندی فرط صداقتنه شرطله وجود بولور وکمال خلوص نیجه اولور ونه طریق ایله معلوم اولور کاردان ایندی اول کسنه که بوالتی خصلت ایله اراسته اوله انك مصادقتنده شائبهٔ قصور ومخلصتنده رائحهٔ فتور اولمیه اول بودرکه دوستنك برعیبنه مطلع اولسه اظهارنی جائز کورمیه ایکنجی اکرهنزین کورسه برنی اون کوستره اوچنجی دوستنه احسان ایتسه مقابله‌سنده امتنان اومیه دردنجی دوستندن احسان کورسه اکانسیان روا کورمیه بشنجی دوستندن خطا وذلت مشاهده

ایتسه ذیل عفو وصفحله ستر ایلیه التجی اکرجرمنه اعتراف ایدوب اعتذار ایلیه شرف حسن قبول ارزانی کوره هرکسه که اوصاف مزبوره ایله مرسوم اولمیه مطلقا صداقته لیاقتدن محروم اوله وبومقوله کسنه ایله صداقتك عاقبتی ندامته مفضی وملامتی مقتضی اوله چون بونوع احباب فی زماننا کیابدر لاجرم ارباب تجارب دیمشلردرکه صدیق صادق عنقا کبی لامکان و رفیق موافق کیمیا کبی بی امکاندر
* بیت * همان عنقادرر غمخوار صادق * جهانده کیمیادر یار صادق *
چون کاردانك کلامی بو مقامده تمام اولدی سنك پشت ایتدی کانم بودرکه بن دعوای محبتده صافیدم وطریق صداقتده ثابتقدم یارلك آدابنده بردقیقه اهمال ودوستلق شرایطنده برنکته بی اخلال احتمالی یوقدر اکر بنی کنند مصاحبتکه بند ایتمکله طوق منتك تاقیامت کردنمه پیوند ایدرسن شان کریمکدن بعید وکرم عمیمکدن بدیع دکلدر بوزینه تملق ایدوب بالای درختدن اشغه اینوب کشف دخی دریادن طشره چیقوب بربرین کنار وروابط محبتی محکم وقواعد مودتی استوار ایتدیلر هم کربت غربت ساحهٔ دل بوزینه دن دوروهم سنك پشت آنك محبتیله مستظهر ومسرور اولدی هرکون انلرك میاننده طراوت نهال وداد واتحاد زیاده اولور رکلشن مخالصت ومصاحبت رونق ولطافت بولور ایدی بیکانه لك برمرتبه ده یکانه لکه یتدیکه بوزینه نك خاطرندن هوای ملك وسلطنت بالکلیه کتدی وسنك پشت فرزندوزن وخانه ومسکنن اونتدی

* بیت *

(یار باماست چه حاجت که زیارت طلبیم)
(دولت صحبت اومونس جان مارابس)

چون خیلی زمان بونك اوزرینه کچدی ومدت غیبت سنك پشت ممتادی اولدی جفتی انك فراقندن تمام مضطرب اولدی وکانون

درونده آتش اشتیاق زیاده ملتهب اولدی وهجران جانکداز شعلهٔ
حسرتله خرمن صبرین یاقدی وسیل سرشك فوارهٔ دیده سندن
دامن دیاره سیل بهار ومیاه انهار کبی آقدی * بیت *
هجر داغیست که کر برجکر کوه نهند * سنك برسینه زنان آید وفریاد
کنان * آخر حکایت فراق وشکایت اشتیاقی ابنای جنسدن بریسیله
درمیان ایدوب ایتدی * قطعه * رفت یارو آرزوی روی اودردل
بماند * همچو سروم پازشوق قامتش درکل بماند * ازجمالش
مشکل خود خواستم آسان کنم * رخ نهفت وقصهٔ ماهمچنان مشکل
بماند * بلزم که اول غریق دریای محنت سفینهٔ سینه سن نیجه کرداب
اغترابه صالدی واول سالك مسالك مهاجرتك پارهٔ دل اوارهسی نیجه
خلاب اصلابه دوشدی قالدی نولیدی اکر طلوع صبح وصالیله ظلمت
شام فراق مرتفع وهوای تماشای جمالیله شعلهٔ آتش اشتیاق منطفی
اولیدی * بیت * چه شودکان کل رعنا بچمن بازاید * مکراین
جان زتن رفته بتن بازآید * چون اول یار غمکساری اندن بوانقباض
وانکساری مشاهده ایتدی وایتدی اکر بنم کستاخلغمی معذور طوتوب
بی تعییب وبنم کلامی غرضه حمل ایتیوب بی تکذیب ایتمزسك سنی انك
احوالندن خبیر واشتدیکم کبی سبب مکث وتوقفی عن حضورکده تقریر
ایده یم کشف ایتدی ای یار مهربان ومحرم اسرار نهان سنك مزاج
کلامك شائبهٔ مرض غرضدن معرا دروپیام حقیقت انجامك عیب
ریب ووصمت تهمتدن مبرادر هر باریکه سنك نقد قلبکی محك امتحانه
اورورم معیار اعتبارده خالص وتمام عیار بولورم مقرردرکه هر سوزکه
سندن صادر اوله تیزکبی راست وخلعت صدق قامت کلامکه بیکم
وکاستدر محرمی ایتدی اشتدمکه سنك شوهرکله بر یوزینه میاننده اتفاق
نطاق مودت ووفاق مستحکم اولوب دل وجانن انك مهر ومحبتنه وقف
وعنان اختیارین آنك میل ومودتنه صرف ایلمش غنیمت صحبتن هیچ

برنعمته مقابل ایرمش ولذت ملاقات واستماع مقالاتن عالهٔ و برمز ایمش سنك فراقك آتشنی آنك وصالی آیله تسكین ایدرمش و سنك خیالكدن آنك جمالنی نعم البدل عدایلرایمش مادامكه بو خبر غمپروری اشتدی بخار سودای غیرت دماغنه چیقوب زبان حیرت ایله ایتدی * بیت * خون كشت دریای دیلم دلدار یار دیگران * مارا كنار ازاشك بر اودر كنار دیگران * ای روزكار جفا كارنه گناه ایتدمكه خرمن جمعیتمی صاعقهٔ تفرقه ایله یافدك وای چرخ ستمكارنه جرم ایلدمكه سیل هموم وغموم ایله بنیاد خانهٔ حضورمی یقدن یارمهربانمیكه انیس خاطرپریشانم ایدی جلیس اغیار ایتدك وحریف ظریفمیكه بساط عشرت اوزره نقش مرادی انك دیدار نشاطله كوردم اغیار ایله یار ایتدك واول بیوفا كویاكه لوح محبتدن مهر ووفا حرفن اوقومش ایدی واول بیگانه وش صانكه آشنالق پستر نده بله بر بالینه باش قومش ایدی * قطعه * كمسه نك یارب نكار بیوفاسی اولمسون * بیوفالر خیالنك هیچ مبتلاسی اولمسون * آشنایه یاد اولورلر یادلرله آشنا * كمسه اول بیگانه وشلر آشناسی اولمسون * همدمی ایتدی بعد نزول البلا زل جزع بیهوده دن نه حاصل حالا اولی بودركه مرارت چاشنیٔ حنظل مذاق فراقه بر زمان صبر ایده سن و بر تدبیر اصابتپذیر ایله بو كسری جبر ایده سن پس مطالعهٔ داستان مكر ودستانه كه * ان كیدكن عظیم * اندن كنایتدر مشغول اولدیلر چندانكه بسیار فكرله بوكارك غورنی كوردیلر وقعر ینی ارادیلر وهلاك یوزیندن اولی اول زحمه مرهم بولمدیلر واول یاره آنك قتلندن غیری چاره یه قادر اولمدیلر پس بو بابده صندوق حیله یی اچدیلر و متاع فكرلرین دوكدیلر صاچدیلر آخرالامر رأیلری بونك اوزرینه منجر ومقرر اولدیكه ماده تمارض ایدوب دوشكاره دوشدی یاتدی وسنك پشته بركمسه كوندردیلر واروب حلیله سنك حالندن خبر ویروب

ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ یاتورصاحب فراش اولوب حلالك * حرام اولسون سنك وار ایسه مالك * وجودین قپلامش آلام واسقام * بیلمز نوایسرحالی سرانجام * الندن نسنه کلمز آهه قالمش * ایشی اول خسته‌نك الاهه قالمش * سنك پشت زوجنك خسته لکی خبرین اشیدیجك یوزینه‌دن استیذان ایتدیکه اوبنه واره وخسته‌سن کوروب اهل وفرزندی ایله عهد ملاقاتی مجدد قیله یوزینه ایتدی ای یار غمکسار الدن نه کلور واراما اومرمکه عنقریب الحال بنه تشریف وصال ارزانی بیوره سن وبن غریبی بو بیشه کوشه‌سنده تنهاو بیکس قومیه‌سن بنی خوداندوه فراق برلحظه تنها قومزودر دهجران برزمان حضورمدن ایرلمزوکوزم یاشی بر یولداشدرکه بردم نظرمدن ایرلمز

﴿ بیت ﴾

(دنیاده بکا اولمیه کوزم کبی یولداش)
(کیم بیله یتور بیله طوررر بیله دوکر یاش)

سنك پشت ایتدی ای رفیق مهربان وای راحت روان بومهاجرت بکا بی‌اختیار واقع اولدی وبومسافرت بکاضروری لازم کلدی والاطوع رغبتله هرکزسنك صحبتکی قو یوب کیده میدم وطیب خاطر ایله بردم حضورکدن غیبت اختیار ایده میدم ﴿ بیت ﴾ زدیدار تومهجوری ضروری میشودارنه * نخواهدهیچ موجودیکه جان از تن جداباشد * پس کام وناکام یوزینه‌یی وداع ایدوب مقامی جانبنه متوجه اولدی ﴿ بیت ﴾ دیوب بوسوزلری بدرودقیلدی * کوزندن قانلو یاشن رودقیلدی * چون وطن مألوف مقدم کشف ایله زیب وشرف بولدی اقربا واحبا مجتمع اولوب صدای خیرمقدم من حبابی عیوقه یتوردیلر ومسافری تعظیم وتکریم ایله خانه‌سنه کتوردیلر سنك پشت ایچرو کیردی عورتن کوردیکه صاحب فراش اولش وتف وتاب عارضه‌دن کل باغ عارضی صولمش ﴿ بیت ﴾ تاب وتب کلرخلرین رنکین

نسرين ايلمش * خستەلك سيمين تنن ضعف ايله زرين ايلمش * سنبللرى برك نشرين اوزره صاچلمش كلزار رخسارنده ارغواندن بدل زعفرانلر اچلمش ﴿ بيت ﴾ اوسهى قدلاله خدباغ ارمدن تازه روى * نالەدن صاران نال اولمش مويەدن كوياكه موى * هرچندكه تحفهٔ تحيت عرض ايدوب حالندن خاطرندن سؤال ايتدى مقابلەده مريضدن برجواب صادر اولمدى وهر باريكه طرح تلطف وفتح كلامه اقدام ايلدى شرف اعتبار والتفات بولمدى نه تضرع ونياز معرض قبولده واقع اولدى ونه مقدمات تخلق وتملق نتيجهٔ مراد ويردى ﴿ بيت ﴾ اى دل ازكويش ببر سرمايهٔ درد نياز * كاين متاع كاسد اينجا روزبازارى نيافت * پس اول همدمينه كه مريضى عارضه اول تحريص ايتمش ايدى وكمال هوادارلغندن باشى اوجنده مكسرانلغه مشغول ايدى ايتدى اى خواهر مهربان ﴿ بيت ﴾ اى صبحى بيمار يانن بكلمكدن دل شكست * اى كوزى اويخو يوزينى كورمكدن ناتوان * بيمار نيچون غمله بر اغز آچوب سوز سويلمز ومافى الضميرين پريشانخاطره اظهار ايلمز اول دخى درون دلدن دردله برآه سرد ايتدى وايتدى ﴿ بيت ﴾ دردسرم علاج مكن بعدازين طبيب * درديست دردعشق كه درمان پذيرنيست * بربيماركه نويد علاجدن نااميد وبرخستەكه احتمال صحت اندن صد مرحله بعيد اوله برآن تنفسه نيجه رخصت بوله ونه قوت ونه سامانله بركلمه‌يى تكلمه قادر اولەسنك پس چون بوكلمات دردآميزى اشتدى سوزوكدازه اغاز ايدوب رقت قلب ايله ايتدى ايا بونه داردر كه بوديارده بولنميه ونيجه دردركه جدوجهد ايله دواسى بولنميه بودردك درمانى ندر بكا خبرويركه طلبنده بحر وبرى اياغم التنه الم و بومرضك علاجى نه نسنەدر بيوركه قريب وبعيد ديمم وارم وآشنا وبيكانه ديمم صورم هرقنده ايسه بولم اكرماهى كبى قعردريايه طالمق لازم كلورسه طالم واكرماه كبى اوج سمايه چيقمق واجب اولورسه سردن

قدم قبلوب نقدجان ودمی که خلاصهٔ آب وکلدر بودوانك تحصیلی یولنه فداقیلم

﴿ مثنوی ﴾

تنده جانم که یاره یه طپوکه * دلدن انی فدا قیلم قپوکه

کر ایدم جان وباشی ساکه دریغ * جانمه زخم تیرو باشمه تیغ * یار بیمار جواب ویر دیکه کتب اطبا ده مصرح ومتصو صدرکه بو بردرد درکه طائفهٔ نسایه مخصوصدر ویر مرضدرکه انلرك ارحامنده حادث اولوب بوكا علاج دل یوزینه‌یه محتاجدر برداء عضالدرکه بودارودن غیرایله دوامحالدر سنك پشت ایتدیکی بوداروقتنده بولنور ونه حیله ایله اله کیرر ونیجه تحصیل اولنور همدم بیمارکه فن مکرده ماهر وسحر وفسونده ثانیٔ سامریٔ ساحر ایدی جواب ویردیکه بزده بیلورزکه بو داروله کیرمك دشوار وبود وانك عنقا کبی عالمده همان اسمی واردر سنی بودوا طلبی ایچون دعوت ایتمدك بلکه یار وفادار کی آخر وقتده کوره سن واخرت حقن حلال ایدوب وداع ایده سن حسرت قیامته قالمسون دیو طلب ایتدك که بیچاره یه من بعد نه حلا لیله مصاحبت مجالی ونه دنیاده صحبت وعافیت احتمالی واردر * بیت * بجز خون شربتی درخور دد هر خو دنمی بینم * بجز غم راحتی در روز کار خو دنمی دانم * سنك پشت بو درد آمیز وجانکداز کلماتدن کریبان صبری چاك ایدوب کریه یه آغاز قیلدی هر باریکه بو بابده دریای تفکره طالدی یوزینه‌یی قتلدن غیری چاره دن عاجز قالدی ضروری بنیاد حقوقی تیشهٔ عقوقله هدم ایدوب صدیق صادق ور فیق موافقنی قتله عزم ایتدی خرد ارجمند هر چند که زبان پند ونصیحتله ایتدی ای ناجوا نمرد بنیاد سوابق وداد واتحادیکه سنکله یوزینه‌میاننده مشید اولمشیدی برزن افسرده ایچون که نقش وفاصفحهٔ حالندن سترده دردست غدرله یقمق مروت وفتوت بابنی سد ایدوب

بیوفالق بناسنی بابعقمیدر ﴿ بیت ﴾ حیف باشدکه از برای زنی ✽ پاره سازی بغدر پیرهنی ✽ نفس لوامه‌سی وسوسهٔ ملامته اغاز ایدوب ایتدیکه حلیلهٔ وفادارك جانبنی که انتظام حال وقوام عیش اکا منوط وحفظ نسل و بقای نوع اکا موقوفدر نامرعی قومق و بر بیکانه‌نك حق حرمت محبتی که سنکله انك میاننده نه علاقهٔ جنسیت ونه رابطهٔ قرابت واردر محافظه قیلق طریق هدایتی قویوب مضیق ضلالته صابقدر ﴿ بیت ﴾ بحق صحبت دیرین که حق یارقدیم ✽ هزار باره ازخون دوستان نوست ✽ آخر الامر جانب زن غالب اولوب کشف ناخلفك فکری بونك اوزرینه مقرر اولدیکه تیغ غدرله کردن عهدو وفانی اوره‌و باد مکرله خرمن خلوص صفانی صاووره بیچاره بیلدیکه سمت مکر وصفت غدر برنقش شقاوتدرکه بدکردارلرك پیشانی حالنده عیان ونقض عقدو نکث عهد برداغ دناءتدرکه خاکسارلرك لوح جبیننده نمایان اولور هرکسنه که صفت غدر وخیانتله موصوف اوله هیچ صاحبدل انك صحبتنه مائل اولمز واول کسنه که نقض عهد بیوفالق سمتیله موسوم اوله اهل حقیقت قتنده شرف اعتبار ودرجهٔ قبول بولمز

﴿ بیت ﴾

(صنسه پیانه کبی کاسهٔ سر ✽ سمهٔ پیانی صادق ایسك اکر)

بلکه انکله مناسبت ومصاحبتی شانلرینه نقض وشین وانکله مرافقت ومصادقتدن احترازی ذمتلرینه فرض عین بیلورلر ﴿ بیت ﴾ پیر پیمانه کش من که روانش خوش باد ✽ کفت پرهیزکن از صحبت پیمان شکنان ✽ سنك پشت اکرچه بوزینه‌نك قتلنه عزم ایتدی اماانا آنی مسکننه کتورمینجه بومراده حاصل اولمیجغن جزم ایتدی پس بوعزیمتله بوزینه جانبنه کندی بوزینه‌نك آنك دیدارینه اشتیاقی حددن تجاوز ایتمش ایدی وکربت غربت ووحشت وحدتدن کارد جانته یتمش ایدی اول حالده‌که نظری آنك جمالنه راست کلدی غایت فرحندن

نغمات نشاط انکیز ایله بو ترانه یه آغاز قیلدی ﴿ بیت ﴾ هزار شکر خداراکه چون تو دلداری * نمود روی بمن بعد مدتی باری * وکشفك حالن خاطرین صورب اولاد واحفادندن احوالن استکشاف ایتدی کشف ایتدی ای انیس دل ومونس خاطر یغلیسنك دردمفارقتك درون درون و بیرونمه شویله مستولی اولمشدرکه انلرك وصالندن ومشاهدهٔ جمالندن انشراح حاصل اولیدی یااهل وعیالمك التفاتیله بو خاطر محنتزده طرف وبهجت بولیدی هرساعت که تنهالقدن وحشتکی واشباعکدن انقطاع صحبتکی فکر ایدیدم وتخت وبخت وسلطنت مملکتدن جدا دوشوب فرمانفرما وکامروالقدن اتفاق افتراقکی تأمل قلیدم عیشم بکا منغص اولوب مشرب مسرت وصفوت عشرتم مکدر اولور ایدی واتدیکم فعله ندامتده ونفسمه دایم ملامتده ایدم که ای بی مروت روامیدر که سن بونده صحن کلشنده مسند عیش اوزره اوتوروب حظوظ نفسانیه‌دن خاطرك هرنه که استرایلیه و یار وفادارك خارستان غربتده خاك وخارایی بالین وبستر ایلیه ﴿ بیت ﴾ رواباشد اینجا توشکفته * رفیق ترا خار در پای رفته * پس اول عزمه کلدمکه کرم ایدوب نقدر زحمت ایسه کلبهٔ احزانه قدم رنجه بیورهسن ودعوته اجابتی که سنت سنیه‌در ذمت همتکه واجب بیلوب دارودیار یمی دیدار مبارککله مشرف قیله‌سن تااحفادو انسابم سنك بکا مبلغ محبتکی بیله‌لر واحباب واصحابم مقدم همایونکله قدم مباهاتی فرق فرقدانه قویه‌لر هم جان ودل سنك وصالکله شاد اوله وهم مأمن ومنزل سنك زیب جمالکله زینت وبها وله ﴿ بیت ﴾ کوشهٔ کاشانه‌مه رلحظه احسان ایله کل * کلبهٔ بی احزانمی تازه کلستان ایله کل * مقرردرکه سنك شرف قدومکله بنم آفتاب قدرم ارتفاع بولور اما سنك ماه جاهکه نقصان کلمز ﴿ بیت ﴾ چه کم شود زتوای مه که برمنت کذر افتد * که تابروزنم ازرویت آفتاب درافتد * واکا براصاغری دم وقدمله نواخت ایتمکله شان شریفلرینه‌شین وعار

لاحق ومتطرق اواز

﴿ بيت ﴾

(جهان محتاج ايكن كون پرتوينه * وارزعارايلز درويش اوينه)
ودخی ديلرمكه سنك تعظيم وتكريمك بابنده شرط مبالغه‌يی تقديم ايدوب
مائدهٔ ضيافتكی نعم بی نهايتله وندما وظرفادن برجماعت آراسته قيلم
بو وسيله ايله شايدكه حقوق مكارمكدن بعضسنی ادا ايديلم بوزينه ايتدی
بو تكلفدن فارغ اول كه چون عقد محبت و وداد انتظام بوله‌ور بط مودت
واتحاد استحكام پذير اوله تكاليف خدمت وتكلف مراسم ضيافتنه كه
دأب ارباب رسم وعادتدر مشقت زائده ومؤنت بی فائده‌در * ديمشلردركه
شرالاخوان من تكلف له * ع * تكلف گرنباشد خوش توان زيست *
و بنم سكا مهرو محبتمه كه زياده نعمت وغنيمت عد ايدرسن اول دكلو
منت ايله كه سنك مصاحبت ومصادقتكله بنم افتخارم وابتهاجم وسنك
موانست ومجالستكه بنم افتقار واحتياجم دخی زياده‌دركه بن وطن ومسكن
وتخت وبخت وسلطنت ومملكت وخدم وحشمدن جدا دوشوب
كرداب غربت وعذاب وحشته مبتلا اولمش ايدم ايزد تبارك وتعالی سنك
ميامن مصاحبتكله بنی مشرف قيلسه و بو محنت غربتده سنك موهبت
محبتك ارزانی بيورمسه بنی چنكال آزار روزكاردن كيم آله بيلوردی
وزندان محنت هجراندن كيم خلاص قيلوردی ﴿ بيت ﴾ درين
وحشتسرای محنت آباد * بديدار تو خوش دل باشم وشاد * بو مقدمات
موجبنجه سنك بنم يانمده لطفكه نهايت يوق و بنم سنك اوزركده
حقمدن ايسه سنك بنم اوستمده حقك چوقدر بوتقديرجه سن بوكلفت
ومؤنته محتاج دكلسن علی الخصوص كه باب محبتده حسن سيرت
وخلوص سريرت تهيئهٔ اسباب عشرتدن مقدم وتقديم فايدهٔ معنوی
ترتيب مائدهٔ صوريدن اولی واهمدر ﴿ بيت ﴾ بی تكلف دوست می
بايدكه باشد زاندوست * درميان رسم تكلف گرنباشدگومباش *

* سنك پشت ايتدى اى رفيق همدم واى صديق محرم سنى دعوتدن غرض وغايت همان رعايت لوازم ضيافت وعرض تكلفات نعمت وشهوت دكلدر بلكه مراد جدالق ميانندن كيدوب شرف مواصلت دايمى ميسر اولمقدر (ع) نميخواهم كه يكدم بى تو باشم * يوزينه ايتدى (ع) درراه عشق مرحلهٔ قرب وبعد نيست * احباب بينده فرضا كه بعد المشرقين اولسه چون برى برينه صحت وسلامتلرى خبرى دايما واصل وهر برينك خيال جمالى ايله جانبنه راح روح حاصل اوله دورئ صورى حجاب روى قرب معنوى واقع اولمز وهر برينك ديدهٔ خيالى بر برينك وصالى وجمال بديع المثالى مشاهده سنده فارغ وخالى قالمز

﴿ بيت ﴾

قرب روحانى اكر هست ميان من ودوست

چه تفاوت كند ار بعد مكانى باشد

بو بابده بورباعى بعض اكابرك زادهٔ طبعيدر ﴿ بيت ﴾ كر نقد نداريم وصالت دردست * درديده يقينست خيالت پيوست * درظاهر اكر وصال جسمانى نيست * غم نيست چو اتصال روحانى هست * كشف بردفعه دخى تنور تضرعى پرتاب وتيرنيازى جانب هدف مراده پرتاب ايتدى عاقبت دم كرمى دل سنكين يوزينه بى موم كبى نرم ايدوب سنك پشته ايتدى اى يار بيريا بوقدر ابرام نه لازم كه طلب رضاى احبا مذهب موتده وآيين فتوتده فرض واجب الادادر ودستك دعوتنه اجابت واجب واشارتنه اطاعت مناسبدر ﴿ ع ﴾ ازدوست يك اشارت ازما بسردويدن * وليكن بكا آبدن عبور متعذر وسفينهٔ سينه ايله بودريادن جزيره يه مرور غايت متعسر در كشف ايتدى غم يمه بن سنى پشتم كشتى سيله بودريادن كچورم وبرساعتده اول جزيره به كه منبع امن وراحت ومعدن نعمت وغنيمتدر يتورم وبالجمله اول ديارى اولقدر مدح وترويج ايتدى كه

یوزینه‌نك قلبی بالضروره اكا نفیح ایتدی ونا كام نوسنلكن قویوب كام قبولله مقتضاسنه‌دام اولوب زمام اختیارین الینه ویردی سنك پشت فی الحال آنی پشتنه آلوب جزیره جانبنه متوجه اولوب سینه‌سن آبه اوردی چون میان دریایه یتشدی وكشتیٔ خاطری كرداب تشویشه دوشدی وكندیله اندیشه ایتدی كه بوعمل عاقبت ندامت وملامته مفضیدر و بوامل آخر فضاحت وقباحتی مقتضیدر بومقدمات عذركه ترتیب ایدرسن بدنامقدن غیری نه نتیجه و یررو بوتخم حیله‌ومكركه زمین سینه‌ده اكرسن دشمنكاملقدن غیری نه بی ثمراولور

﴿ بیت ﴾

(هركه‌ز كارزار وفاروبتافت ❊ خار جفا سینهٔ اوراشكافت)

نساء ناقصات العقل ایچون عقل تام وادراك تمام ایله موسوم اولان یاروفاداره كه نادرهٔ روزكاردر كرمكری درمیان وخدنك غدری دركمان ایتمك سمت اخیار دكل بلكه صفت اشراردر ﴿ بیت ﴾ نه اولورعورتك عقلی‌سوزینه ❊ اراولدراو یمیه‌عورت سوزینه ❊ وطلب رضای رحماندن وهوای امتاع اغوای شیطانه اتباع سبب نقصان وخسار بلكه موجب هلاك وبواردر ﴿ ع ﴾ مكن مكن كه چنین كار مقبلان نكنند ❊ میان آبده بومنوال اوزره خطاب وعتاب وسؤال وجوابه مشغول اولوب حركات وسكناتندن آثار تردد وتحیر ظاهر اولدی یوزینه‌نك قلبنه آنك بوحالندن شبهه كلوب صوردیكه موجب تفكرندر كه تحیر ایله كیدرسن یوخسه بنم بارزحمتمه تحمل دشوار كلوب اول اجلدنمی تردد وتأمل ایدرسن سنك پشت ایتدی بوسوزی‌ندن سو یلرسن و بوشبهه بی‌نه‌دلیل ایله ایلرسن یوزینه جواب و یردیكه حركات وسكناتك نفسكه واقع اولان مناظره ومحاوره‌یه دلیل ظاهر وتغیرافعال واحوالك بوایتدیكك عزیمتده تحیر وترددكه برهان باهردر اما اكر كیفیت حالدن بنی آكاه ایدوب شرف اعلام ارزانی بیوره‌سن شاید كه بنم مشاورتم معاونتیله ورطهٔ

(حیرندن)

حبردن خلاص اولوب ساحل سلامته وصول بولهسن سنك پشت ایتدی راست بیوررسن اما باعث تحیر وتفکر بو تعزمی که مقدم همایونك کلبهٔ احزانمه اول وصولیدر و بو دولتك بو کمینه یه ابتدای حصولیدر ﴿ ع ﴾ این همه اول آثار جهان افروزست * جماعتده معلومدر که خسته وشکسته در لابد مهمات خانه قصور وخللدن خالی اولمسه کرك پس مراد اوزره وظایف دعوت ومراسم خدمت ضیافت مؤدی اولمیوب لاجرم بو حالت موجب فضاحت وخجالت اولسه کرك ﴿ ع ﴾ وکر کناه بخشند شرمساری هست * بوزینه چون سنك بنم حقمده صدق عقیدتك کون کبی عیان وصفای نیت وخلوص طویتك مستغن عن البیاندر اکر تکلف بابنده توقف بیوررسك ورسوم وعادات عامه دن که باب ضیافتده آنی رعایت ایده کلمشلردر وازکاسك کال ودادواتحاده اولی والیق ایدی وتمام اخلاص واختصاصه احری واوفق ایدی ﴿ بیت ﴾ بیکانه رابرسم کنندخلق * آنجا که دوستست تکلف تکلف چه حاجتست * کشف چون بوزینه دن بو کلماتی اشتدی غیرت ایدوب برمقدار دخی کندی کندی یه تردد بحرینه طالوب همان فکر اولی تجدید ومقدمات ندامت وملامتی تمهید ایدوب کندی کندیه ایتدی بو طائفه بنی نکث عهد ونقص پیمانه تحریض ایدرلر بن عین الیقین بیلورم که انلر دائرهٔ حسن عهددن دوردر واول آشناروی وبیکانه خو بلردن امید مهر ووفا وطمع صدق و صفاروش خرددن بغایت مهجوردر

﴿ مثنوی ﴾

(بولردر ناقصات العقل والدین)

(طشی صدق وصفا ایچی طلوکین)

بوزده بو قدر رصدق وصداقت * وفاومق بولردن کی حماقت *

پس انلرك اغواسیله واول نادانلرك فتواسیله بیو فالق ونامردلك

جانبنه میل ایتمکه اصحاب صدق وامانت رخصت ویررلرمی واربابِ
دین دیانت بونی جائز کورزلرمی سنك پشت بوتفکر اثناسنده
تحریکندن بنه توقف ایتدی یوزینه نك سوءظنی غالب اولوب
برزمان تفکر بحرینه طالدی وکندی کندی یه ایتدی چون
برشخصك قلبنه دوستندن وهم وشبهه وخلجان ایره حصن
حصین تدبیره تحصن ایدوب ملاحظهٔ حال ومآلده طریق رفق
ومدارایه سلوك ایتمك کرك که اول کمان یقینه مبدل اولورسه شرطهٔ
تدبیر ایله کندیسن آنك ورطهٔ مکر وفر بندن قورتره واکر کمان خطا
اولوب * ان بعض الظن اثم * قبیلندن اولورسه جانب حزم
واحتیاطه رعایتدن آکاز یان یتشمز وعیب ونقصان لازم کلمز ﴿ بیت ﴾
که کریارایسه اول ایمن اولورسن * دکلسه حیله سندن قورتیلور
سن * پس کشف آواز ایتدی واندی سبب ندر که هرزمان شهسوار
خیالك میدان فکرته آت صالر وغواص وهمك دمبدم دریای
تردد وحیرته طالر کشف ایتدی ای برادر معذور یور که اهلمك ناتوانلغی
واولادمك اول سببدن پریشانلغی و بی سامانلغی بنی متحیر ومتفکر
قیلمشدر یوزینه ایتدی بیلورم که سنك بوضجرتکدنه حادث اولمشدر
جماعتکك بیحضورلغی باعث اولمشدر الحق راست دیمشلردر * ع *
بیمار اولمق خوشدر ر بیماره تیمار ایتمدن * ع * تندر ستش مشمر
آنکورنج بیماری کشید) حالیا لطف ایدوب اعلام ایله که بومرضك
علاجی نیه موقوف ودواسی ارباب حکمت قتنده نه اسمله مشهور
ومعروفدر چون هردرد ایچون بردوامعین وهرزنج ایچون قانون
حکمتده برشفا مبیندر اطبای معجادم وبیمارکقدمه مراجعت قیلملم
مزاج عایله موافق علاج بیوررلرسه تحصیلنه سعی ایدوب هرقنده
ایسه ارایه لم بوله لم سنك پست ایتدی اطبا قولنده اکا علاج بردارویه
محتاج ایمشکه اول اله کیرمز و بحرمکرم واکسیراعظم کبی کمسه اندن

نشان ویرمز پوزینه ایتدی نیجه ادویه اوله که عطارلر طبله سنده
بولنمیه نه اصل عقاقیر اوله که شابلر خریطه سنده اوله کیرمیه
عجبا بکا آنك اسمنی ورسمنی اعلام ایتسهك اولازمی که شاید قنده
بولندیغنی بیلم وتحصیلنه برحیله ایله ظفر بولم کشف ساده دل کمال
بلاهتدن ایتدی بنی کرداب تفکرده دوشورن دل پوزینه‌در چون
راست بوسوزی کوش پوزینه یه ایرشدی میان ابده آتش اضطرابه
دوشدی وزنبور بلا باشنه مور وملخ کبی اوشدی کلاه فلك باشنه طار
کلدی روز روشنی کوزینه تار اولدی اما قوة عقله کندیسك جمع
ایدوب کوکلنده ایتدی ای نفس کوردکمی که شأمت حرص سنی نیجه
ورطهٔ سهمناکه آتدی وعلت غفلت سنی نه اصوله خطر عظیمه کرفتار
ایتدی اما نیجه ایتك کرك که دام زرق خصمه اول بن کرفتار اولمدم
وکلام اهل نفاقی کوش قبولله همان بن استماع قیلدم صاحب غرضلرك
شست فریبندن تیر آفت همان بنم سینه‌مه یتشمدی وبداندیشلرك نیش
خار تشویشی همان بنم قلبمی ریش ایتمدی * ان هذا لیس اول قارورة
کسرت * ع * بسیار کس آتش این غصه سوختند * حالیا حیله
ومکردن غیری دستکیر میسر دکلدر وتزویر وتلبیسدن غیر تدبیر متصور
دکل اکر عیاذا بالله غفلتله سنك پشتلر جزیره‌سنه دوشیدم رشتهٔ کارم
بروجهله منعقد اولیدی که انامل فکر وتأمل آنك حلنده عاجز قالیدی اکر
آنلره کندیمی تسلیم ایتیوب قاچسم برکوشه‌ده محبوس قالوب آجلقدن
اولیدم واکر اقدام ایدوب برجانبه کچمك دیلسم ضروری سفینهٔ سینه‌می
دریایه صالوب غرقاب هلاکده اولیدم چون بن کندی پیشهٔ عافیت
آبادیمی قویوب بی اندیشهٔ عاقبت زمام اختیارمی برناجنسك النه ویروب
آنك جزیره‌سنی تماشا تمناسن ایتدم صدبار بوندن کبی بلایه ارزانی
وهزاران هزار بوندن زیاده عنایه سزاوارم

﴿ بيت ﴾

(من ديوانه كه زلف تورها ميكردم ❊ هيچ لايقترم از حلقهٔ زنجير نبود)

پس سنك پشته ايتدی اول مستورهٔ صالحه‌يه مرضندن وجه علاجی معلوم اولدی هيچ غم چكمه وزمين خاطرينه دغدغه تخمن اكمه كه بزم عورتلريمزده بونوع عارضه چوق واقع اولور و بز قلبلرمزی چقاريرز قاندن ايچوريرز واتندن . بديرز فی الحال اول مرض انلردن زائل اولور و بزه اندن اصلا الم وضرر مترتب المز كه سينه مزدن قلبمزی چكوب چيقرمق واستديكمز وقت برنه قومق بزه غايت آساندر بوطائفه‌يه سائر حيوانك خلافنجه قلبك وجوديله عدمی يكساندر جون بزه بی دل زنده اولمق ميسردر بوندن نه مضايقه واردر كه بو بزم قتمزده غايت محقردر علماء كبار وفضلاء حكمتشعار بيورمشلردر درت طائفه‌دن دورت نسنه طلب ايده‌لر دريغ ايتمك جايز دكلدر اولا پادشاهلر كه صلاح نفسلر ايچون برنسنه طلب ايدرلر دريغ ايتمك كرك ايكنجی فقرا كه ابتغاء خيرات وادخار حسنات ايچون حق الله دن جزئی نسنه ديليه‌لر بذل ايلمك كرك اوچنجی شاكردان قابل كه كتب فضائله استعداد كامل حاصل قلمش اوله‌لر وآنك طلبنده اقدام واهتمام اوزره كلوب ساق سعی تشمير قيله‌لر انلره رهنمون اولوب باب تعليم وتفهيمده شرط مبالغه‌يی تقديم ايتمك كرك دردنجی احباب صداقت انتسابك هر نسنه كم سبب فراغ خاطرلری اوله اكا دسترس ميسر اولجق دريغ ايتميوب اول بابده مضايقه‌يه مجال ويرمك كرك (بيت) چيست نقدجان كه نتوان كرد برجانان نثار) دلچه باشد كان بپای دلبری نتوان فكند) اكر بوجانبه توجه ايتدين اعلام ايديدك قلبمی بيله آلوركلوردمكه بنم قده ممده سنك جفتكه صحت كامل حاصل اولوب بكا دخی بوخدمت سببيله سنك جانبكدن منت عظيم واصل اوله بن خود قلبمدن اول دكلو بحضورمكه اندن دور اولمق ارزو سندن غيری خاطرمه نسنه خطور ايتمز زيرا كه اطراف وجوانبی

غم واندوهله مملو وحوادثی وحوادثی محنت انبوهله طو پطلودر بکا صحبت قلبدن صعب نسنه، کلرده بلرمکه من بعد رشتهٔ تعلقی اندن قطع ایدمکه شاید بو سببله اندیشهٔ هجران اهل وعیالدن وتأسف حرمان ملك ومال ومنشا لدن خلاص بولم واول درد مندی دخی غموم جکر سوز وهموم جانکدازدن قور تروب مثاب اولم ﴿ بیت ﴾ یارب این یك قطره خون کورا همی خوانند دل * تاکی از بیداد مهر وبان ستم خواهد کشید * سنك پشت ابتدی سنك قلبك قنده در که بیله کتور مدك جواب ویردیکه آنده قودم کلدم بو ر ینه لرك رسم قدیمدرکه چون بردوستی زیارتنه کیده لر ودیلیه لرکه اول کونی سرور وشادمانیله آخر ایده لر بروجهله که دست غم دامن صحبتلرینه ابرمیه ودیدهٔ الم پیرامن عشرتلرینی کورمیه قبلرینی بیله ایلتمزلرکه اول مجمع رنج ومحنت ومنبع درد ومشقتدر هر حالده رخ خیالله آیینهٔ عیشی مغبر وهردم برالله شراب حضوری منغص ومکدر ایدر اضطراب وانقلابی سببیله قلبله ملقب اولمشدر و منشأ خواطر اولدیغی اجلدن خاطر نامیله اشتهار بولمشدر برلحظه بررشته اوزره قراری و برساعت اضطراب اختیاری یوقدر

﴿ بیت ﴾

(هردم بهوای دلربائی دکرست * هرلحظه زروی فکر جائی دکرست)
چون بن سنك زیارت حرمك نیتنه احرام عزمی میان جانه بند ایتدم سنك وسنکا متعلق اولان عزیزلرك شرف دیدار یله مشرف اولدقده نشاط کامل وفرغت شامل حاصل اولسون دیو قلبی انده قودم کلدم حالیا عقل صحیح قتنده قبیح صریحدرکه اول مستوره نك مزاجنی بیلم ومداونه احتیاجنی اشیدم دخی علاجنه قادر ایکن اندن دریغ ایدم چون باب محنت ومحن ونده سن بنم صفای نیت وخلوص طو بتم نه مرتبه ده در بیلورسن جائزدرکه معذور بیوره سن اماتحقیق ومقرردرکه سنك اقربا

واحبابك شويله ظن ايتمسه لر كرك كه سنكله بنم ما بينده بو قدر سوابق ولواحق وارايكن و بنياد وداد واتحاد مياغزده استوار ايكن بو محقرده مضايقه كوسترم و برنسنه نك كه وجودى بكا نسبت زائد وسكا ومتعلقاتكه آندن نفع كلى عائد اوله سندن دريغ ايليم پس مشرب مروتده ومذهب فتوتده بكا مناسب بلكه فرض وواجب بودر كه ينه مقام معهوده رجوع ايده وزو قلبى كه آنده قيوب كلمشدم بيله مزجه آلوب انلره تحفه آله وز كيده وزهم تهى دست وارليه وهم باب علا جده تقصير وتهاون روا كورلميه سنك پشت چون بوزينه دن بو كلماتى اشتدى نشاط تمام وانبساط مالا كلام ايله دونوب ينه بيشه جانبنه كتدى وحصول مراد ووصول تمام اعتقاد ايدوب شتابله بوزينه يى كنار آبه يتشدردى بوزينه كرداب بلادن خلاص اولجق صيچرايوب بر درخت اوستنه چقدى وظايف شكر كردكار وسپاس بروردكاره قيام ايدوب بر شاخسار اوزره قرار ايتدى سنك پشت بر زمان انتظارد نصكره آواز ايتدى يكه اى يار عزيز قنده سن كه زمان فرصت وشرف زوالده ووقت رحلت صدد انقضا وانتقالده در ﴿ بيت ﴾ رحمتى فرما كه كار ازحد كذشت ❊ روى بنما كانتظار ازحد كذشت ❊ بوزينه كشفك بو كلامنه طنز كنان وخنده زنان ايتدى

﴿ بيت ﴾

ياد ميدار كانچه بنمودى ❊ دروفا برخلاف آن بودى

بر مدت عمرمى شهريار لق ايله كچوردم وهزار بار روزكارك سرد وكرمنى ودر شت ونرمنى كوردم هرچند كه زمانه احسانى بندن استرداد ايتدى وسپهر بندن بوز دو ندروب ويرديكنى ينه الدى و بنى منكو بلر زمره سندن ومفلو كار جمله سندن قيلدى اول مرتبه ده دكلم كيم فوائد تجربه دن محروم اولوب خيرى وشرى ونفع وضررى بيليم وموضع وفاقى محل نفاقدن تشخيص وتميز قيليم بوسودادن فارغ اول

يردنجی جوا نمردلر مقا منده اوتورمه وحسن عهد دعوا سن ايدوب من بعد وفا ومروت لافن اورمه ﴿ بيت ﴾ مبرنام وفادر بزم خوبان * كه بوی از وفا داری نداری * هنرومعرفت دعوی ايدنك وكرم ومروت لافن اوره نك عيار وقت آزمايشده معلوم اولور ونقدی محك امتحا نده امتياز بولور ﴿ بيت ﴾ خوش بود كر محك تجربه آيد بميان * تاسيه روی شود هركه درو غش باشد * سنك پشت فرياد ايتديكه بونه سوزندرونه تهمتدركه بكا نسبت ايلرسن حاشاكه سنك خلاف رضاك بنم ضميرمه كلمش وياسنك بابكده قصدغدر وفكرمكر پيرامن خاطرمه دوران قيلمش اوله اكربنی صد هزار بارسنك جفا ايله سنكسار ايتسك خاك آستانكدن يوز چورمك يوقدر واكرتيغ اغماض واعراضله سينه می صدچاك ايلسك خيال وصالك دامننی صالی ويرمك يوقدر ﴿ مثنوی ﴾ بكامسنزنه جان كرك نه جهان * تنده صحت اولورمی اولسه جان * كوزومه نورسن دليمه سرور * كوزمی ايتمسون خدابی نور * پوزينه ايتدی ای نادان بنی اول شيرنظيری صانورسن كه روباهه اكا ايتدی اول خرك دل وكوشی يوغيدی سنك پشت ايتدی نيجه روايت اولنمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ پوزينه ايتدی امثالده كلمشدركه برشيررنج جربه مبتلا اولدی باوجودتب لازمی علت جربدن داء الثعلب اولوب جلدی دباغت اولنمش دری به وشكلی ويوزی بورشمش قری به دوندی آخر خارش اندامدن بيچاره به خار خارتمام عارض اولوب قوتی كوندن كونه ساقط اولدی وبركت حركتدن محروم اولوب نشاطشكاردن قالدی آنك دركاهنده برروباه وارايديكه آنك هربسهٔ فريسه سی كاسه ليسی ايدی وريزهٔ لقمه وقراضهٔ طعمه سی زنده سی وبقيهٔ طعامی وعطيهٔ انعام پرورده سی ايدی چون شيرسيروشكاردن قالدی روباهك حالی خراب اولوب تاب اضطرابه دوشدی بركون ضيق عيش ودغدغهٔ جوعدن شيره زبان ملامتی

درازایدوب ایتدی ای ملك سباع سنك مرضك عارضه‌سی بو بیشه وحوشنی جاندن بیزار ایتمشدر وضعف حال واثر ملالك تمام خدامه بلکه جمیع خاص وعامه سرایت قیلمشدر

﴿ بیت ﴾

(بر جان تو صد هزار جان میلرزد * وز بیم تکسرت جهان میلرزد)
نیچون بو داء عضالك معالجه‌سنده اهمال ایدرسن و بو درد خراشك مداواتنه التفات ایلزسن اشتمدکی که دیمشلردر * اذا لم یك المرض فالمعاجلة بالمعالجة * شیره بو کلمات تأثیر ایدوب ناله انین وآواز حزینله ایتدی ﴿ بیت ﴾ مر اخاریست دردل کان بسوزن برنمی آید * نلم خون کشت این خارازدل من برنمی آید * ای روباه مدت متمادیدر که بن بو غصه‌دن قان ایچرم علت جریدن بن بیاور بن که نه تعب جکرم ضعفدن بدنم ناله‌دوندی موسز بوتنم نله دوندی * بیلزم بو مرضه نه علاجله دوامیسر و بو درده نه دارو یله شفا متصوردر مجلسده حاضر اولان اطبادن بریسی که فننده ماهر ایدی ایتدی بوعت کره کوش ودل خردن غیریله علاج کار کردکلدر اما بو مرضك زمان حدوثندن الی هذا الان بو فکرده یکه بو مطلوب قناع امتاعدن نه وجهله یوز کوستره و بو مراد نیجه حیله وتدبیر ایله اله کیره روباه ایتدی اکر فرمان ملك شرف صدور بولورسه بن کمترین بندکان در کاهم کرقصدی میان جانه چکوب قدم جدوجهدی طریق جست وجویه قویم امیدم بودرکه یمن اقبال سلطانی وفر دولت خسروانی ایله انی اله کتورم وشاهد مقصودی عنقریب ملك روزکارك کنارنده کورم شیر ایتدی ای روباه سن بونی ندن دیرسن و بو مدعایی نیجه برهانله اثبات ایدرسن روباه ایتدی ای ملك خاطرمه بو خطور ایدرکه ملکه بو بیشه‌دن خروج مناسب دکلدر زیرا کتن واندامندن مویی که صورت وجاهتنك اب رویدر دوکلمشدر وجمال صورت وشکوه وهیبتی فی الجمله

نقصانپذیر اولمشدر بوحالت اوزره سیر وشکار کندوسنی آشنا
و بیکانه‌یه اظهار حشمت جاهی ومهابت پادشاهی به نقصان تمامی
موجبدر پس بونی صلاح کوردم که مطلوبی کندی اياغیله بو بیشه‌یه
کتورم تالك سباع انی کندی الیله طوتوب کوکلی مرادنجه اندن
تناول بیوره شیر اتدی بونجه میسردر جواب ویردی که بو بیشه‌یه
قریب برچشمهٔ غریب واردر که غزارت ماده المزعینه بحر عمانی
ولطافت وصفاده خجل ایلر زلال حیوانی * بیت * درصفا چورخ
نکار بنست * وزلطافت چوجان شیر بنست * بر کازر هر کون اول
چشمه‌یه کلوب طون یور و بارکش برخری وار اول چشمه حوالیسنده
کاه اوتلر کاه یاتور کاه اویور مرجودر که آنی برحیله ایله بو بیشه‌یه
کتورم امامالك نذر ایلسون که چون دل وکوشن یه باقیسیله سائر
وحوشك خاطرین خواش ایلیه شیررو باهك ملتمسنی اجابته مقرون
قیلوب شرط مزبوری نذر وعهد ایتدی ومواثیق وپیمانده ایمان
غلاظ وشداد ایله مؤکدومؤسس قیلدی روباه دخی نعمت مستوفی
امیدیله سرچشمه جانبنه متوجه اولدی چون خری ایراقدن کوردی
مراسم تحیتی یرینه کتوروب تملق وتبصبصه آغاز ایتدی وملاطفت
ایله مصاحبت ایدب یاننه دوشوب قنده کیدرسه‌یله کتدی * بیت *
بشیرین زبانی ولطف وخوشی * توانیکه پیلی بموبی کشی * پس
صوردیکه هی یارسنی نیچون بوبله رنجور وزار وبحضور وزار کوریرم
خر اتدی بو کازر بکا متصل ایش ایشلدر واغر یوکلر یوکلدر بوجمله
ایله ینه تیمار مده اهمال ایدرغم علفدن تلف اوللی اولدم اول
دانهٔ جوه المزوخرمن عموم بادفنایه وارملی اولدی اول برك کاه دکلو
اعتبار قیلمز

* مثنوی *

(بعمر خویش تیماری ندیدم * زکاه وجوهمین نامی شنیدم)

خورم هر روز خون درز براین بار * همه شب خالئمی لیسم زدیوار * مکن عیبم اکر زار ونزارم * که غیرخاك وخون خوردن ندارم) روباه ایتدی ای سلیم دل بحمدالله که الك اياغك واروقوت رفتار واقتدار قرارده قصورك يوق پس نه سببله بومحنتی اختیار ایدوب ضعیف ونزار بودام بلایه کندی اياغكله كرفتار اولورسن خر جواب ويرديكه بنم باركشلكله اشتهارم وار هرقنده كه وارم بكابار مشقت چكمك دركاردر بومثلی سويلشلردر مسموعك دكلمی كه خری دوكونه دعوت ايتشلر ايمش ﴿ بيت ﴾ يني تعظيم ايچوندر صنمكز بو * يا اوطون حاجت اولمشدر ياخود صو * باوجودكه تنها بن بوبلايه مبتلا دكلم بلكه ابنای جنسم جمله بورنجه كرفتار وزير باربلاده اينسی ناله وزاردر ﴿ بيت ﴾ هركس بقدر خويش كرفتار محنتست * كس رانداده اند برات مسلمی * بوبابده چوق زمان نقد افكاری عيار اعتباره اوردم آخر كار بونك اوزرينه قرار قيلدمكه چون خمخانهٔ دنياده هرمقامده جام محنت ايچمك مقرر وجامهٔ محنت كيمك محقق درعزم اولدقجه بوخانه‌ده ساكن اولوب كازر خدمتندن كتميم وچون نهال عمردن برخوردار اولمق محالدر باری سبكساراق غاری باربن چكميم ﴿ بيت ﴾ كنئی سنكين كرك مانند كهسار * كركز يل كبی اولمق سبكسار * روباه مكار ايتدی ای يار * مثنوی * كچوروب محنتيله عمر چاغن * نه بكارسن طوروب آخر بوجاغن * نيچون ايتميه‌سن ميل علفزار * چكرسن غم بوكن خروار خروار * بيلزميسك كه * ان ارض الله واسعة * عرصهٔ زمينك زياده وسعتی وار منشور سيروا فی الارض * محنتزده كان روزكار ايچون سرمايهٔ كاردر * قطعه * سفركن چوجای توناخوش بود * كزين جای رفتن بدان تنك نيست * وكرتنك باشد تراجای كاه * خدای جهانرا جهان تنك نيست * خرايتدی چون هرشخصه هرقنده رزق مقسومدن زياده

برحبه واصل اولمز پس حرص بلاسندن شداید سفره ارتکابدن عذاب وتعبدن غیری نسنه حاصل اولمز * قطعه * کاو رنه کاولدی مقدر فراخی وتنکی * کرکسه کوکلنی کیك طوت کرکسه درد ایله طار * کشی یه چونکه مقدر درز نصیب ازل * نه اکسلور ونه ارتر ایدرسه سعی هزار * روباه ایتدی بو کلام محل تأملدر بوخصلت صفت صدر نشینان مرتبهٔ قناعت وتوکلدر هرکسه یه بو پایه وهرکشی یه بو سرمایه میسر دکلدر سنت حضرت باری جل ذکره بونك اوزرینه جاریدر که عالم اسبابده هرنفسه بروسیله ایله فتح الباب میسر اوله ومسبب الاسباب هرشخصی کسب واکتساب سببیله مرزوق قیله * ع * بکسب کوش که کاسب بود حبیب الله * اکر جائز ایسه سنی برمرغزاره التمکه زمینی جوهریلر کلبه سی کبی انوار الوان ازهار ایله مزین ومنور اوله وهواسی عطرفروشلر طبله سی کبی نسیم عنبر وشمیم مسك ازفر ایله مطیب ومعطر اوله

مثنوی

(هواسی خوش فضاسی خوب ودلکش)

(چمن زاری شکوف ایله منقش)

غباری توتیای چشم آهو * کیاهی نسترن رنك وسمن بو * بوندن سابق ابنای جنسندن بریسنه دخی بونصیحتی ایتمشدم والحاح وابرامله اول مقام بهشت آیینه ایلتمشدم الآن اول عرصهٔ فراغتده حضور تماملة آرام وخرام ایدر واول ریاض امن وسلامتده صحت وعافیت ایله کیجه وکوندز اوتلایوب اوبخوبی کندی یه حرام ایدر القصه روباه مکارذم مکری پرکار واذکار افسانه وافسونی اول دکلو تکرار ایتدیکه فطیر تدبیری تنور تز و برده پشو ردی وخرخام طمعك دبك حرصی کانون دروننده قیندی طشدی عاقبت زمام اختیارین روباه حیله کارك قبضهٔ اقتدارنه تسلیم ایتدی وایتدی ای دلیل سبیل هدایت سنك اشارتکه که

محض شفقت وفرط عنایتدن ناشیدر اطاعت عین سعادت وفرمان واجب
الاذعانکه که کمال مروت ومکرمتکدن منبعثدر مخالفت علامت شقاوتدر
هرنه بیورر رسک فرمانکه جانله مطیع ومنقادم ومن بعد سکا صدیق
صادق الودادو رفیق خالص الاعتقادم

﴿ بیت ﴾

(بن سنی بریار صادق اکرم * هرنه فرمان ایلسک فرمان برم)

روباه پرتزویر آنی بوتدبیر ایله شیرقته کتوردی شیر خری کورنجک
اشتهاسندن اغزی صولاندی صفراسی بولندی وغایت شغف وشرهندن
صبره مجال اولمیوب استعجال ایله اکا قصد ایتدی چون کمال ضعف
وهزالدن دندان وچنکالی فلول وکلالدن خالی دکلدر زخم بیرحمی
اندام خرده کارکر اولمیوب خربیچاره بادل صدپاره پنجهٔ شیردن خلاص
اولوب قاچدی کندی روباه شیرک بومرتبه ضعفن کورنجک تعجب
ایتدی و بو حالده نیه استعجال ایتدیکنه بحضور اولوب زبان ملامتله
ایتدی آیا تعذیب حیوان بلافائده دن نه حاصل اولور و برمهده مجال
فرصت بافیکن استعجال بیهوده نه فائده و یرر حزم واحتیاط شرطی
بوایدیکه برمقدار کندیکی ضبط ایدیدک ووقار وثبات بونی اقتضا
ایدردیکه عنان تمکینی الدن قومیدن تا آخر کار پشیمان اولمیدک * ع *
از پشیمانی چه سود آخر چو کار از دست رفت * بو کلمات ضمیر منیر
شیره زیاده تأثیر ایتدی اما کندو بله فکر ایتدیکه اکر بوامرده اهمال
ایتدم دیم تردد وتحیره منسوب اولورم واکر دغدغهٔ نفس وغلبهٔ جوعه
تمسک ایدم صفت خفت وشره مذمومله موسوم اولورم اکر قوت ضعف
وضعف قوته حواله قیلم التزام عجز واعتراف ضعف لازم کلور واعدای
دولت ومدعیان مملکت کیفیت حاله مطلع اولورلر لاجرم صواب بودر که
روباهک بوسؤاله عنف وخشونتله جواب و یرم وحضورمده بونوع
کلماتدن آنی زجر ایدوب من بعد بومقوله جرأتدن آنی حجر ایدم پس

ایتدی ای روباه‌کراه بوکستاخلیق سنك نه حد کدر بیلمزسن که ملوکدن هرنه صادر اولورسه رعیت اکا وقوف طلب ایتمك طورندن تعدیدر وآنك سر بن وسببن صوره کتمك انلرك نه حدیدر ﴿ بیت ﴾ کیمکه حدن بیلور ایرر شرفه * رحم الله امرء عرفه * ﴿ بیت ﴾ توسرنه برخط فرمان چه کارا ین وآن داری * فقیرو بی بضاعت راچه نسبت باجهانداری * هرچاکر مملوك وقوف احوال ملوکه متحمل اولمزو اسرار واجب الاسرار سلاطین رعایا ودهاقین حوصله سنه صغمز لایحمل عطایاهم الا مطایاهم ﴿ ع ﴾ تهوی بیچاره را حوصلهٔ باز نیست * بوسؤالدن فارغ اول وخری بنه کتورمکه برحیله دخی فکر ایله تابو وسیله ایله سنك خلوص قلب وصفای باطنك بکا ظاهر وتربیت شاهانه ورعایت خسروانه ایله مخصوص اولوب اقران وامثالك میاننده آفتاب قدرك درجهٔ ارتفاع بوله روباه بنه زمام حیله وتوبرهٔ تزویری الینه آلوب خرقتنه کلدی وتملق تمامله رسم تحیت وسلامی یرینه کتوردی خراندن اعراض ایتدی وانقباض صورتن کوستردی وایتدی ﴿ بیت ﴾ حیفست رنج بردن درحق چون تو یاری * کز یار بیوفایی جز قصد جان نداری * ای مکار حیله کار اول بنی وعدهٔ لطف ووفا ایله نوازش بعده برشیر شکاری پنجه‌سنه سفارش ایتدك ﴿ بیت ﴾ مخلب آزاری ایله رته‌بازدی پوستم * برمسلمانه بونی کافرده ایتمز دوستم * روباه ایتدی ای‌ساده دل سن نه توهم ایتدك وخیالکه نه کلدی که مجرد بوطلسمی کوروب بوکنج برنجی قودك کتدك هنوز شوکت خاری مشاهده ایتمدین تماشای کلزاردن کنار ایتدك اول کوردیکك جسم برطلسمدرکه فلاسفهٔ سالفه بومقامده آرام ایدن دواب وانعامك انتظام حالیچون رسم ایلشلردر زیرا برمرغزاردرکه الوان ازهار ایله مشحون وانواع اثماری حدو شماردن بیروندر بوطلسم اولمسیدی عالمده نه‌دکلو جانور وار ایسه بوآرایه کلورلردی و بو بیشه‌ده ساکن اولان

وحوشه مضايقه ويررلردى حاليا بو بيشه كه آب روان ونعمت فراوانله
ماليدر بو طلسم سببله انواع حيوانات مخزفة الطبـاعدن خاليدر اتفاق
بونلردن بعض كه احيانا سنجلين بو مقامه كلوب اول شكل مهيب وهيكل
غريبى كورەرك اول مرغزار حواليسندن قچرلر بو بيشه اهاليسى فراغت
ورفاهيتله روزكار كچوروب يوب ايچوب خوش كچررلر وهر بريمز
يارانمزه زياده انسانيت واحسان قصد ايتديكمزده بو طلسمك سرنى
اعلان وبو سيبانك حقيقتنى كه همان بزم ايشدر بيان ايدر زتابى ترس
وهراس ويمنت وسپاس بو نعمت بيقياسه واصل وبو وسيله ايله بزه
بحكم * الدال على الخير كفاعله * ثواب بى اندازه حاصل اولور * مى *
كفت روبه آن طلسم وسحر بود * كه ترادر چشم شيرى مى نمود *
ورنه ازتومن بتن مسكين ترم * كه شب وروز اندرين جا بچرم * كرنه
زان كونه طلسمى ساختى * هر شكم خوارى بديجـا تاختى * بن اول
وقت فكر ايتدم ايديكه سكا تنبيه ايدەمكه اكر شيره شبيه برشبح كورەسن
زنهار وهم ايتميەسن وكوكلكه شبهه كتورميەسن فاما شرف ملاقاتكه
كمال شفقت وشغفمدن خاطرمدن وارمش حاليا چـون اول صورت
بيمعنانك كنهى بيلـدك وحقيقت حالنه مطلـع اولدك لازمدركه من بعد
بو مقوله وهمى خيالكه كتورميەسن ووسوسۀ شيطان واهمه يه كه * ع *
فان الوهم شيطان الرجيم * خاطركه يول ويرميەسن القصه بو اصـل
دمدمه لركه كوش دراز كوشى تحريك وبو نوع تخيـل وتسويله اول
صافيدلى نه بيشه جانبنه تحريك ايتدى تا بو كره دخى آنك افسانه سنه
فريفته اولوب زمام طمع خام انى اول شير كنامنه چكدى روباه ايلرو
واروب شيره خرك قدومى خبرين كتورب ايتدى * بيت * سونكل
اى ملك آخركه جسمك ايچره جان كلدى * توان اى جان عالم كه حيات
جاودان كلدى * اما زنهار ملك مكاننده درنميوب دائرۀ تمكين ووقاردن
چيقمسون وخرانك حواليسنه كلنجك كرۀ حاره كبى تهور ايدوب

استعجاله اکا حمله ایتسون تحمل ایلسونکه قوتی حرکت ایدوب کماله
ایره وفرصت ادنی زحمت وجزئی کلفتله ال ویره مصلحتن کورسن
مرادینه ایرەسن ملك وحوش جواهر نصایح روباهی که هوادارلق
جهتندن ناشی ایدی آویزهٔ کوش هوش ایدوب طلسم بیجان کبی
کوشهٔ بیشەده ایاغ اوزره طوردی روباه خره ایتدی بری کل تابو
طلسمك حقیقتن تحقیق ایدەسن وبیلەسن که اندن احتمال حرکت
وتصور مضرت محالدر خردخی جرأت یداوب اقدام اقدامله اطراف
شیری طواف ایتدی اندن هیچ حرکت احساس ایتمدی آهسته آهسته انکله
الفت واستیناس ایلدی وبالکلیه آنك مرندن ضرر احتمالن ویرمیوب
فراغ خاطرله اوتلغه باشلدی خرمسکین مدت مدیده علت جوع البقره
مبتلا ایکن حالیا خوان دعوت ومائدهٔ نعمه بیزحمت دسترس بولنجق
شوقدر اکله مشغول اولدیکه تمام طویدی چون ممتلی اولدی علف
زار کنارنده طلسمه قریب یرده یاتدی اویودی شیرحالت غفلتده اکا
فرصت بولوب فی الحال صچرایوب شکمن یرتدی پس روباهه ایتدی
سن بونی کوزت بن سرچشمه‌یه واروب غسل ایدیم بعده دل وکوش
خریکه دواء علت کردر اکل ایده یم که اطبا آنك استعمالنه اغتسال
شرط ایتمشلردر روباه سمعا وطاعة دیدی وهمان شیر کتدیکی کبی
خرك دل وکوشنی که الطف اعضاسی ایدی تمام طوتدی یدی شیرلوازم
اغتسالدن فارغ اولوب استعجاله کلیجك دواء مزبورەدن عین واثر
کورەمدی روباهه ایتدی بوایکی عضوکه بنم دردیمه علاج واصلاح
مزاجم اکا محتاج ایدی نیجه اولدی ونیره‌یه کتدی روباه ایتدی ملکك
عمری چوق اولسون بوخرك دل وکوشی یوغیدی بودلیل ایله که اکر
دلی اولسه که محل فکردر بنم مکرمله فریفته اولمزدی واکر کوشی
اولسه که مقام سمعدر صولت ملکی مشاهده ایتدکدنصکره بنم افسانه
ودروغمی استماع قیلمزدی وحقی باطلدن تمیز ایدوب دم فتنه انکیزمله

بودام بلايه كندى اياغيله كرفتار اولمزدى بومثلى اول اجلدن كتوردمكه فرضا كه سن اول روباهكبى زيرك وتيز هوش اولهسن بن اول درازكوش كبى بى دل وكوش دكلم تاسنك دقايق مكركى بيلم ودروغ بيفروغكه اعتقاد ايدوب شرايط حزم واحتياطى رعايت قيلم بحمدالله كه عين يقينله حقيقت حالى كوردم ومسمار فكر ايلهغور مافى الضميركه ايردم وچوق زحمت چكدم تاشرطهٔ تدبير ايله كشتئ وجودم كرداب هلاكدن كنار سلامته يتدى وجانم اغزمه كلشكن سعادت مساعده ايدوب يننه معاودت ايتدى * بيت * قتل اين خسته بشمشير تو تقدير نبود * ورنه هيچ ازدل بى رحم تو تقصير نبود * من بعد بندن توقع مصاحبت ايتمه وخيال مراجعت كه احتمال محالدر خاطريكه كتورمه على التحقيق بيل وعين يقينله معلوم قيل كه * قطعه * ماه اولورسك آسمانه بقميم * سرو اولورسك بوستانه بقميم * بركل اولسك كلستان دهرده * كوز اوجيله كلستانه بقميم * سنك پشت ايتدى بلى راست يوررسن بنم بو بابده انكارم مرتبهٔ اقراردر واقعا قلبك بندن بروجهله منكسر ومتأثر اولمشدركه هيچ برمرهم اعتذار ايله التيام بولمق ونقش غدارى ورسم بدكردارى صفحهٔ حالمده شويله منقش ومرتسم اولمشدركه هيچ برآب استعفا واستغفار ايله يونمق ويويلمق بوقدر الدن نه كاور بيلورم كه تجرع شراب ناخوشكوار فراق ايتمكى مصمم قيلمش وبى سپر شمشير زهر آبدار اشتياق ايتمكى مقرر ايلمشسن * مثنوى * لايقم اربا شدم درخون نشست * تاجرا بارى چنين دادم زدست * هم چومن هركز شكست خود كه كرد * اين كه من كردم بدست خود كه كرد * كرشود جاويد جانم عذر خواه * هم نيارد خوست عذر اين كناه * بونوحهٔ جانكدازى ايتدى وخجلتزده وشرمسار دوندى كندى وباقى عمرنى محنت غارقنده كچروب هركاه كه بوسر كذشتى تذكره ايدردى كندى كناهنه اعتراف ايدوب زبان انصافله ديردى

❊ مثنوی ❊

(كه ای بد طالع وای بدستاره ❊ الكله سن سكا ایتدك نه چاره)
هوا غوایله اویدك یولدن ازدن ❊ وفاسز نامه سنی اكری یازدك ❊
❊ بیت ❊ برمن جفاز بخت من آمد وكرنه یار ❊ حاشا كه رسم لطف
وطریق كرم نداشت ❊ بودر اول طائفه نك داستانی كه یاردولته ایره
ویار صدیق صادق اله كیره بعده غایت غفلت وغباوتندن ضایع اولوب
چاه ندامت جاویده دوشه وهر باریكه باشنی طاشه اوره مفید اولمیه ورسن
حیله ایله اول ورطه دن نجات بولمیه عاقل حازم اولنه لابد ولازمدر كه اكثر
اوقاتده بو حكایاتی فرایاد ایدوب ابو اشارتی بنای كارنه پیشنهاد ایلیه وهر
مطلوب كه اله كیره كركسه حطام دنیویدن اولسون كركسه یاران معنویدن
انی عزیز طوته زیرا اول نسنه كه الدن كیده تمنا ایله ینه اله كلز وفواتنه تلهف
وتأسف فائده ویرمز ❊ قطعه ❊ مطلوب چون بدست بود مغتنم شمار ❊
وراز كف مده كه پشیمانی آورد ❊ بسیار كس كه كنج زر آسان دهد بباد ❊
وانكه زرنج بی درمی غصها خورد ❊ ازدست رفته بازنیاید بهیچ حال ❊
چندانكه اوفغان كند وجامها درد

❊ باب ششم آفت تعجیل ومضرت شتابی بیان ایدر ❊

حكیم ربانی چون بوداستانی تمام ایتدی رای عالمكیر برهمن روشنضمیره
تشریف خطاب شریف ارزانی بیوروب ایتدی ❊ مثنوی ❊ الا ای
بلبل باغ معانی ❊ دیلك اسرار غیبك ترجمانی ❊ قدك سرو ریاض قدس
حكمت ❊ سوزندن روح قدسی آلور عبرت ❊ معلوم اولدی اول
طائفه نك داستانی كه مطلوب سهولتله حاصل اولدقدنصكره محافظه سنده
اهمال ایتدیكی سببدن ضایع قیله بعده كرداب ندامت وغرقاب ملامته
دوشوب هر باریكه طبطاب واضطراب ایلیه مفید اولمیه واول ورطه دن
شرطهٔ تدبیر ایله ساحل نجاته وصول بولیه حالا جناب فضایل اكتسابكدن
ملتمس ومتوقعدر كه بیان بیوره اول طائفه نك مثالن كه امضای عزیمتده

تعجیل ایدوب فوائد تأمل وتحملدن غافل وکردن جانی فواید تأنی وتفکردن عاری اوله وآنك عاقبت کاری ندامته مفضی اولوب خاتمت کرداری نیه نهایت بوله وتخم شتابی مزرعهٔ دلده اکیجك نیجه برونهال استعجالی زمین فعالنده دیکیجك نه ثمره ویره برهمن بزرکوار جواهر دعا وثنای طبق دهانه قویوب رای کامکارك خاکپاینه نثار ایتدی وایتدی ﴿بیت﴾ شها بختك کونی تابنده اولسون * سعادت در کهکده بنده اولسون * هرکسه که بنای کارینی صبر وثبات اوزره اوروب واساس مهمنی معمار سکون ووقار ایله استوار قیله عواقب احوالی ندامته مفضی وخواتیم اعمالی ملامته مقتضی اوله افضل خصال حمیده که قدرت یزدانی خلعت انسانی آنکله آراسته قیلوب عالمیان اوزره آنك برکتیله رتبت تکریم ارزانی بیورمشدر صفت ثبات ووقار وفضیلت حلم وقراردر ﴿بیت﴾ بردباری خزانهٔ خردست * هرکرا حلم نیست دو وددست * حلمك مائدهٔ اخلاقده دیدکاری نیجه نکته بوندنده حلی قلب ایلسك ملح اولور یعنی فرضا که برکمسنه تحصیل اجناس فضایل ایله بنی نوعندن ممتاز اولسه وتقدیم اصناف فواضل ایله اقرانی میانندن کوی مسابقتی ربوده قیلسه چون خشونت طبع وغلظت قلب وتهتك ایله موسوم اوله سائر هنرلری معدوم حکمنده اولوب شول طعام بی نمك کبی مقبول طباع اولمقدن محروم اوله وخواطر آنك خفت مزاج ورکاکت رأیندن متنفر اولوب طباع آنك خشونت طبعی سببیله مصاحبتندن امتناع وابا قیلهلر باوجود که حضرت سید کائنات وسند مخلوقات علیه افضل الصلوات واکمل التحیات مستجمع جمیع کمالات ایدی خطاب مستطاب جناب رب الارباب اکا بومنوال اوزره وارد اولدیکه * ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك * یعنی ای جامع فضل وفواضل اکرسن غلیظ طبع ودرشتخوی وسختدل اولیدك هرآینه مواکب کواکب * اصحابی کالنجوم * که حالیا پیرامنکده ثریا کبی مجتمعلردر بنات النعش وار پراکنده وتارمار

اوله‌لردی وصاحب سریر خلت و بدرار یاب دین وملت نبی کریم حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه ﴿ سلام قولا من رب رحیم ﴾ قرآن قدیم وفرقان لازم‌التکریمده بو صفتله ستایش بیورلمشدر ﴿ ان ابراهیم لاواه حلیم ﴾ والحاصل فضیلت حلم صفت مطبوع ومرغوب وحلیم مقبول طباع ومحبوب قلوبدر ﴿ بیت ﴾ ستون خرد بردباری بود * سبك سر همیشه بخواری بود * تعجیل وشتاب ارباب خرد قتنده مردوددر وحکیم کامل قتنده وساوس شیطانیدن محسوب ومعدوددر نته‌که بیورلمشدر * التأنی من الرحمن والتعجیل من الشیطان * بو کلامك جواهر معانیسنه سلك نظمده بو وجهله انتظام ویرمشلردر ﴿ بیت ﴾ قو تعجیلی که اول شیطان اشدیدر * تأنی صبرله رحمان اشیدر ﴿ مثنوی ﴾ مکر شیطانست تعجیل وشتاب * لطف رحمانست صبر واحتساب * باتأنی کشت موجود ازخدا * تابشش روز این زمین وچرخها * ورنه قادر بود کوز کاف ونون * صد زمین دریکدم آوردی برون * این تأنی از پی تعلیم تست * صبر کن در کار ودر رأی درست * هر کیمسه‌که مشیت امورنده زمام اختیاری قبضهٔ تعجیله ویره لاجرم آخر کاری ندامته وخاتمهٔ امری ملامته ایره

﴿ بیت ﴾

هر که بی فکر وتأمل عملی کرد پیش * آخر الامر ازان کرده پشیمان کردد در صحایف اخبارده ولطائف اسمارده بو بابه مناسب حکایات بسیار وامثال وروایات بیشماردر اما بو جمله‌دن اول زاهدك داستانی که بی تأمل وتأنی عنان توسن نفسی دست هوایه ویردی وخون ناحقله آلوده اولوب رسوای بیچاره نك قاننه کیردی سیاقه الیق وسباقه اوفقدر رای استفسار ایلدیکه نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ برهمن ایتدی روایت ایدرلرکه بر زاهد مدت مدیده تجرددن صکره قصد ایتدیکه (النکاح سنتی) وظیفه سنه قیام ایدوب (تناکحوا تناسلوا) فرمان

جهانمطاعنه امتثال واتباع ایلیه پس بوخاطره‌یی زهاد زماندن بر یسیله مشاوره ایدوب شرط استجازهٔ استخاره‌یی تقدیم ایتدی زاهد ایتدی غایت صواب فکر ایتمشسن که تزوج سبب صلاح معیشت وموجب نظام امور دنیا وآخرتدر وبقای نوع که دوام ذکر اکا متفرعدر واکا مترتبدر ﴿ قطعه ﴾ مرد راهر کزنکیرد چهرهٔ دولت فروغ * تا بروی زن نیفروزد چراغ خاندان ﴿ عمر در کنج تجرد مکذران دیکر که هست ﴿ عشرت آبادٔ اهل روضهٔ امن وامان ﴿ اما جهد ایله که بر رفیق شفیق اله کتوره سن ونا مناسب مصاحبدن اجتناب واحتراز قیله سن زاهد صورد یکه نه مقوله زنله ازدواج ایدوب نه صفتلو زوج امتزاج ایتمك کرك زاهد ایتدی عورت کرکدر که ودود وولود وصالحه اوله یعنی شوهرینه زیاده محبت قیله وچوق ولد کتوره واهل عفت اولوب ساحهٔ ذمتی تهمت خیانتدن بری اوله هرکه که زن عفیفه وصالحه میسر اوله خانه سی شب تیره کبی تاریك ایسه روز روشن کبی منور اوله ﴿ قطعه ﴾ صلاح دنیا ودینست صحبت زن نیك * زهی سعادت مردیکه زن چنین دارد ﴿ زهمنشین نکوکام دل تواندید * کسی که طالع فرخنده همنشین دارد ﴿ زاهد ایتدی نیجه زنك صحبتندن اجتناب ایتمك کرکدر جواب ویردیکه حکما بیوروشلردر که بش نفرزندن حذر واجبدر حنانه ومنانه وانانه وکیة القفا وخضراء الدمن حنانه اول عورتدر که زوج آخردن اولادی اولوب بحکم اولادنا اکبادنا غایت مهر وشفقت کمال حنین ومرحمتدن بوزوجك مالنی متصل انلره صرف ایلیه منانه اول عوتدر که صاحب مال وجاه اولوب قدرت ودستکاه ایله منت ایلیه انانه برعوتدر که بوشوهردن سابق اندن فایق یاکندی مزاجنه موافق ذوجی اوله آنك زوق صحبتی کام آرزوسندن کتیوب متصل بوشوهرندن انین وشکایتده اوله کیة القفا شول زن غیر عفیفه‌در که شوهری هرمحلدن که غایب اوله حاضرلر آنك قفاسنه طعن طاشن اوره خضرآء الدمن زن جمیله درکه

قبیلهٔ غیراصلادن بو مقوله زنی سبزهٔ مزابله‌یه تشبیه ایلمشلردر بومقوله ازواج ایله امتزاج وازدواجدن احتراز ایتمك كركدركه دیدار دلدار بدكردار هزار بار مصاحبت مار و ممازجت سباع جانشكاردن دشواردر ﴿مثنوی﴾ زن بد در سرای مرد نكو * هم درین عالمست دوزخ او * زینهار از قرین بد زنهار * وقنا ربنا عذاب النار * زاهد بنه استفسار ایتدی كه نه سندن زن اختیار ایتمك كرك جواب ویردیكه زن جوان ونورسیده كرك عجایزله مصاحبت قطعا جایز دكلدركه طراوت عارضی كیدر وانلركه مجامعت ضعف ونحافت كتورر

﴿قطعه﴾

(اول زنك كه قدی اوله چوكمان * نفسی راست صانكه تیر اولور) جانفزادر نكار تازه ولی * زهر قاتل اولور چو پیر اولور * دمشلردركه عورت اون یاشندن یكرمی‌یه وارنجه موضع لطف وامید ومحل مهر جدیدر یكرمیدن اوتوزه وارنجه آرام دل وجان وراحت روح رواندر اوتوزدن قرقه وارنجه صاحب همت بلند وخداوند مال وفرزند در قرقدن اللی‌یه وارنجه حافظ نام وناموس وصاحب زرق وسالوسدر اما اللیدن تجاوز ایدنسه بلای سیاه وآفت مال وجاه وسوهان عمر عزیز وارهٔ جان لذیذ وعمارت خراب وزراعت بی آب ومار بی كنج و باردر دور نجه‌در ﴿بیت﴾ اوره سن چون زن پنجاهه پنجه * آنی اوره سن چون زن پنجاهه پنجه * آنی كورمك اولوراره شكنجه * زاهد سؤال ایتدیكه حسن وجمال باینده نه دیرسن جواب ویردیكه بوطائفه ده سرمایهٔ رغبت لطف وخلق وستر وعفتدر اكرسعادت مساعد اولوب حسن خلق دخی اكا لاحق اولورسه نور علی نور اولور ﴿بیت﴾ روی خوبست وكمال هنر ودامن پاك * لاجرم همت پاكان دوعالم با اوست * زن خوب صورت كه بدسیرت اوله بلای جان وعذاب جاوداندر زن نیكخصلت هرچندكه زشت طلعت اوله‌یار

مهربان ورونق خانماندر ﴿ قطعه ﴾ نه دکلوزشت اولورسه همدم نیك * اولور خلق خوشیله دیده روشن * رفیق ناموافقدن حذر قیل * جهالندن اولورسه خانه کلشن * و باده بو ابیات بی نظیری که بزرکوارك نتایج افکارندندر سمیر ضمیر ایدنمك کرك ﴿ بیت ﴾ زن خوب فرمانبر پارسا * کند مرد درویش را پادشا * همه روز اکر غم خوری غم مدار * چو شب غمکسارت بود در کنار * اکر پارسا باشد وخوش سخن * نظر در نکویی وزشتی مکن * زن زشت خوبی چه زیبا بود * که مادر درون داش جا بود * مبین دلفریبش چو حور بهشت) کزان روی دیکر چو دیو ست زشت * بزندان قاضی کرفتار به * که در خانه بینی برابر وکره) تهی پای رفتن به از کفش تنك) بلای سفر به که در خانه جنك * که در خرمی بر سرایی ببند) که بانك زن ازوی برآید بلند * ز نامحرمان چشم زن کور باد * چو بیرون شد از خانه در کور باد * القصه زهد تفحص بی پایان وتجسس فراوانه نصکره مدد بخت بلند ومساعدت همت ارجمند ایله بر قبیلهٔ اصیله ونبیرهٔ اثیله دن برزن حسنا وبر محبوبهٔ مستثنا نصیب اولدیکه عکس انوار رخساری دیدهٔ طلیعهٔ صبحی خیره وسواد زلف عنبر فامی طرهٔ غالیه رنك شامی تیره قیلوردی دیدهٔ سپهر میناتی آینهٔ آفتابدن غیریده نظیرین کورمش ونقشبند خیال عالم مثالدن غیریده مثلن مشاهده اتمشدی ﴿ مثنوی ﴾ نظیرین چشم احول کورمش انجق) یوزینه آینه یوز اورمش انجق) قریرش دکلدی پایه سینه) کونش دوشمش دکلدی سایه سینه * باوجود لطافت صورت ونظافت سیرتله آراسته وکلشن حسن خلق کلبن لطف خلقله پیراسته ایدی زاهد همیشه بو نعمت عظمانك وظائف طاعت شکرین ادا ایدردی ویار خوری طلعتله بنای عشرتی بقای نوعنه مبتنی قیلوب روز وشب فرزند دلبند طلب ایلردیکه هیچ عاقل قاعدهٔ اهلی شهوت مجرده

مبتنی قیلمز وطاب ولد صالحدن غیری ایچون‌که والدینه ایصال میامن دعاء صدقهٔ جاریه حکمنده در بوشغله ارتکاب ایتمز ﴿ بیت ﴾
غرض زبخت زن وزجفا کشیدن مرد ❊ همین تفرج فرزند نازنین باشد ❊ چون بوحال اوزره خیلی زمان کچدی زاهد آینهٔ روز کارده چهرهٔ مرادنی کورمدی ونهال آرزوده ثمرهٔ مقصودنه ایرمدی آخر ناامید اولوب روی ضراعتی خاك نیازه سوردی وتیر دعایه نامرادلق کماندن کشاد ویردی جون کار وبار وجودنی بو بواده خاك ومشرب عقیده سنی شوب ریب وریادن پاك ایتمشیدی بحکم ❊ امن یجیب المضطر اذا دعاه ❊ تیر دعاسی نشانهٔ اجابته راست کلدی ﴿ بیت ﴾
مستجاب اولدی دعوتی آنك ❊ ظاهر اولدی کرامتی آنك ﴿ بیت ﴾
هر کرا دل پاك باشد زاختلال ❊ آن دعایش میرود باذوالجلال ❊ نومید اولمشکن نوید عنایت باری بتشوب زن زاهدك حملی ظاهر اولدی پیر نامراد بو مضمندن بر مرتبه ده مسرور ودلشاد اولدیکه برآن فکر فرزند خاطرندن کتمزدی واداء اورادندنصکره ذکر اولاددن غیری نسنه زبانه کلمزدی چون نیچه زمان بوما بخولیا میدانده جولان وبو تمنا دیکی کانون دماغنده غلیان ایتدی عاقبت خامهٔ فکرت واندیشهٔ خیال ایله صفحهٔ باله نقش ایتکی صورتی مقابله کتوروب خاتوننه ایتدی ای انیس روزکار وای جلیس غمکار عنقریب سنك صدف رحمکدن ساحل ظهوره بر کوهر شاهوار کلیسر وخلوتخانهٔ غیبدن صحرای شهادته بر پسر زیبا منظر خرام قیلیسر بن اکا علم خوب ولقب مرغوب تعیین ایدوب بعده آنك تربیت وتمشیتی بابنده بذل طاقت ایتسم کرك واحکام شریعتی تمام تفهیم وتعلیم ایدوب آنك تهذیب وتأدیبی امرنده شرایط سعی واجتهادی تقدیم ایلسم کرك‌تا اوندخی ناصیهٔ ذاتنده مرسوم اولان آیات رشد وهدایت وآثار مجد وسعادت مقتضاسی اوزره آداب طریقت واحکام شریعتله متحلی اولوب آرزمانده (بعون الله الملك

المختار) برعالم عاليمقدار و برزاهد كرامت اشتهار اولسه كرك پس آنك حبالهٔ نكاحنه برارومهٔ شريفه‌دن بركريمه كتوروب انلردن اولاد واحفاد ظهوره كلوب بووسيله ايله نسلم عالم فانيده باقى و بووسيله ايله نسلم عالم فانيده باقى و بوواسطه ايله ذكرمز صحيفهٔ روزكارده پايدار قالسه كرك (قطعه) قالور نامى چهانده اول كشينك * كه برفرزندى قاله يادكارى * نيجه كتسون صدف نامى قولقدن * اونوتديررمى درشاهوارى * خاتون ايتدى اى رفيق شفيق واى شيخ صاحب طريق بونوع كلمات سجاده نشينلره لايق وتسبيحكز اركه موافقميدركه اولا رجا بالغيب وجود فرزنده جزم ايتدك احتمال واركه بندن ظهور فرزند محال اوله فرضاكه ممكن اوله ممكن كه انثى اوله بلكه محتملدركه خنثى اوله تسليم ايدهلم كه پسر اوله شايدكه معمر اولق غير ميسر اوله بوتقديرجه دخى معلوم دكلدركه عاقبتى نيه نهايت بوله سن اول نادان خيالپرست كبى مركب تمنايه سوار اولوب ميدان آرزوده تك وپوايدرسن وبوصحراى بى‌نهايتك نهايتنه ايرم درسن هيهات هيهات ﴿ قطعه ﴾ باآرزوهوس ره نميتوان پيمود * بلاف عربده كارى نميتوان پرداخت * هزاركس بتمناى خام سوخته شد * كه روزكار يكى رابكام دل ننواخت) بوماليخوليانك مآلى همان اول پارسانك حسب حاليدركه خيال محالاله روى وموى بنى شهدور روغنله مالامال ايتدى زاهد استفسار ايتديكه نيجه روايت اولنمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ خاتون ايتدى امثالده كلمشدركه برمرد پارسا بر بازركان جوارنده وطن طوتمشدى وتاب حوادث روزكاردن آنك سايه‌سنه التجا ايتمشدى بازركان دائما شهدور وغن الورصاتردى بومعامله ايله چرب وشيرين فائده‌لر حاصل ايدردى چون مرد پارسا خلايقدن علايق قطع ايدوب طاعت وعبادت خانه‌سنه بل بغلامشدى وحب حب الهى‌يى مزرعهٔ دل بى غلنده اكمشدى بازركان عن صميم الفؤاد

اكا اعتقاد ایتمش وجمله خرجنی وحوایجنی ذمت همتنه المشدی واقعا نتیجهٔ نعمت بسیار وفائدهٔ مائدهٔ ثروت و یسار بودر که درویشلرك دل ریشنی عیش تشویش فاقه‌دن خلاص ایدهلر ومال ومنال وحطام دنیای سریع الزوالی جهان فانیده ذخیرهٔ باقی قویه‌لر کیدهلر ﴿ بیت ﴾ توانگرا دل درویش خود بدست آور ٭ که مخزن زر وگنج درم نخواهد ماند ٭ خواجهٔ صاحب نعمت فرصت خیری غنیمت بیلوب هرکون اول بضاعتدنکه آنك بیع وشراسنه مشغول ایدی برمقدار بن عابدمذ کوره کوندرردی واول دخی بعضیسن حوایجنه صرف ایدوب باقیسن ذخیره قیلوردی مرور زمانله بوندن برسبو طوالدی و پارسا بو بضاعتدن سود سوداسن ایدر اولدی برکون سبویه نظر صالوب اندیشه بحرنه طالوب طورر کن خاطرینه بو خطور ایتدیکه ایا بو سبوده نه قدر من عسل وروغن جمع اولمش اوله آخر آنی تقدیر وتخمین ایله اون من تعیین ایدوب ایتدی اولی بودرکه بو ذخیره‌یی اون دیناره صاتوب بهاسنه اون کوسفند آلم ظاهر بودرکه بونلرك هر بریسی آلتی آیده طوغرسه کرك وهر بری ایکیشر ولد کتورسه کرك بر ییلده قرق اللی عدد اولوب اون ییلده بونلرك نتایجندن رمه‌لر پیدا اولسه کرك بعضسنی صاتوب استظهار کلی حاصل قیلم و بر اولو خاندادن بردختر نازنین آلم اول دخی طقوز آیده بندن بر پسر ملك منظر وجوده کتوره برزماندنصکره اکا علم وادب اوکردم اماچون ضعف طفولیتی قوت شبابه مبدل اوله واول سرو باغ امانی چمن جوانیده قدوقامت چکه یمکن که بنم فرماندن تجاوز ایدوب سرکشلکه آغاز ایده بو تقدیرجه انی تأدیب ایلمك لازمدر بوالمده اولان عصا ایله انی تأدیب بلیغ ایلیم دیدی وعصایی قالدیردی و بحر خیاله شو یله مستغرق ایدیکه پسر کردنکش بی ادبی حضورنده تصور ایدوب عصایی اول سبویه محکم اوردی مکر سبو بالای طاقده طورردی وکندی اتفاق زیر طاقده اکا متوجه اولوب اوتورردی چون عصا

سبونك چاق وسطنه راست كلدى فى الحال شكست اولوب باغ وبال
ايله عابدك صاچى صقالى مالامال اولدى بوتمناى محالله پارسانك يوزى
كوزى ترش وخيالك بونجه بحثلرى نحس نحس اولدى بومثلى كتوردم
تا بيله سنكه هرنقد فكرى تابوتهٔ قلبده حاصل اوليه قاله كتورمك كرك
واكرمكر ولعل وعسى ايله تمناى محاله وجود و يرمك كرك ديمشلردركه
اكرى مكره تزويج ايلسك انلردن متولد اولان پسر كاشكى اوليسر

﴿ بيت ﴾

﴿ اكرد ابا مكر تزويج كردند ❊ ازيشان بچهٔ كاشكى نام ﴾
مرد عاقل كركدركه اساس امورنى خيال محاله مبتنى قيلمه واوهام
خامه كه دام وسوسهٔ شيطان واهان نادر قلبنه يول ويرميه ﴿ قطعه ﴾
سالها انديشها بختيم كردور سپهر ❊ كار ما آخر چنين يا آنچنان خواهد
شدن ❊ يادين ويرانه كنج سيم وزر خواهيم يافت ❊ يادرآن اقليم حكم
ماروان خواهد شدن ❊ عاقبت معلوم شدكينها خيالى پيش نيست ❊
هرچه خواهد حاكم مطلق همان خواهد شدن ❊ عابد بونصيحتى كوش
جانله استماع ايدوب خواب پندار غرورندن بيدار اولدى ومن بعد
اصل فصول پرفضول تلقيندن فراغت قيلدى اماچون مدت حمل آخر
اولدى وزندان رحمده اول بيكناهك زمان حبسى نهايت بولدى
و برمولود خوب صورت مقبول طلعت وجوده كلديكه انوار رشد
ونجابت مطالع چهره سندن لامع وآثار زهد وكرامت اسار برجبهه
سندن لايح ايدى ﴿ بيت ﴾ بچه فرزند كويا دانهٔ در ❊ بهار موينه
پيمانهٔ در ❊ زاهدك صبح اميدى مطلع مراددن تبسمه كلدى وعندليب
دلى كلشن شادمانيده ترنمه آغاز قيلدى ﴿ بيت ﴾ ازمحيط فضل زيبا
كوهرى آمدبديد ❊ برسپهر شرع روشن اخترى آمدبديد ❊ پارسا
جمال فرزندله خوشحال اولوب ايتديكى نذرله وفا ايتدى وشب
وروز ملازمت مهدينه تعهد ايدوب سائر امورنه خطنسيان چكدى وتمام

همتی ثانك تمشیت وتربیتنه مصروف قیلدی ❊ بیت ❊ چندان چوصبابرتوکارمدم همت ❊ کز غنچه چو کل خرم وخندان بدرایی ❊ اتفاق برکون زن پارساجامه کتدی پسرنی پدرنه سفارش ایدوب تعهدی باننده مبالغه ایتدی پدرك خودندن غیری مصلحتی یوغدی چون بوحال اوزره برزمان کچری پادشاه جانبندن حاجب کلوب عابدی درکاهه دعوت ایتدی عابد فرمان حاجبه اطاعتی واجب بیلوب ضروری پسری تنها قویوب کتدی بونلرك مکر برراسولری وارایدی که اول بن اکا ایناتوب قورلر کیدرلردی وهر نیره یه که کتسه‌لر اول اوده قالیجق انلر فارغ البال اولوب حضور ایدرلردی اول دخی اوده بولدیغی حشرات ارضی یردی ودفع موذیاتده نفع تمامی وارایدی عابد چون امره امتثال ایتدی آنی پسر یله قودی کتدی عابد کتدیکی کبی برمار زهربار آرد زکردار سوراخ دیوردن چیقوب کهواره یه متوجه اولدی چون راسو کوردیکه اول زره پوش تیره قامت واول تیرو فتارکمان هیئت برالف تصوریکه وقت سکونده نون شکلنده متشکل برسپرتدبیرکه هنکام حرکتده تیروکمان صورتنده متمثل اولور

❊ قطعه ❊

(کهی چوقوس شود کردوکه چوتیردراز)

(کهی نموده زتن حلقها کند آسا)

نه ابرایك دوابراندر وشده پنهان ❊ نه بحرایك روموج بیکران پیدا ❊ کهواره یه قصد ایدوب نیشترتاب زهرناکه پسر حفته بی پسترده هلاك ایتمك استرراسوفی الحال زیر کهواره دن چیقوب حلقنی محکم طوتدی وزور وزارایله بوغوب حلقهٔ کمند اجله کرفتار ایتدی آنك برکت خراستیله پسرورطهٔ هلاکدن نجات بولدی بوحال عقبنجه پارسا کلوب راسو یی خون آلوده کوردی بیچاره راسو برابش بجردم دیو عابده قرشو واردی عابد آنك اول حالندن پسرین هلاك ایتمك حیسان ایدوب سیلاب غضب بنای صبرین یقدی ودود خشم روزنهٔ دماغنه

چيقـدى ظلمت دخان خفت وتهتـك خانهٔ عقلنى تيره وبخـاردك حدت وتهور بصر بصـيرتنى خيره قيلـوب تفحص كار احوال وتجسس احوال ايتدين عصـاسن قالديروب راسوى بيچـاره‌نك باشنه شويله اوردیكـه اولدر دمندك دفتر عمرنى دوردى وخرمن حياتن صاوردى بعـده اونه كيردى پسرنى مهد سلامتده بولوب برمار عظيم و برافعئ جسيمى پانده كشته وخاك وخونله آغشته كوردى‌دود حيرت باشنه آغدى وباغ دماغنه تكرك حسرت ياغدى كريه كنان وناله زنان ايتدى ﴿ ع ﴾ كه‌دل خوش پس از بن حال‌محالى عجبست ❊ دريغاكه بو حادثهٔ دلسوزكه‌آتش‌آب اعتذار ايله تسكين بولمزو بوواقعهٔ جانكدازك خدنكى سپر استغفار ايله مندفع اولمز بونه ناشايسته حركت ايديكه بندن صـادر اولدى و بونجـه شنيع قبـاحت ايديكه بنم الدن ظهوره كلـدى ﴿ بيت ﴾ كرخون خورم زخجلت اين غصه درخور ســت) ورجان دهم زنا خوشئ اين عمل رواست ❊ كاشكى هركز بوفر زندم عدمدن وجوده كلـوب بكا آنكله انس والفت ميسر اولميـدى تا آنك سببـله ناحق يره قان دوكاوب بو مقوله شنيع حركت بندن وجوده كلميدى بن بو باده كه كندى همخانه‌مى بى سبب خدنك هلاكه نشانه و پاسبان سراى ونكهبان فرزندلر بامى بى بهانه وادئ عدمه روانه قيلدم خالقه نه جواب ويره بلم وخلايقه نه وجه صواب ايله اعتذاره قادر اولم من بعد بنم كردنم طوق ملامتدن خلاص بولق ورقم فضـاحت صحيفهٔ احوالمدن مضمحل اولمق بو قدر ﴿ بيت ﴾ نامم نشانه مى شددر محنت وملامت ❊ اى كاشكى نبودى نام ونشـان من هم ❊ زاهد بو فكر ايله پيچ وتابده و بودردوالم ايله اضطرابده ايديكه خاتون كلوب كيفيت حالى مشاهده ايتدى زاهده زبان ملامتى دراز ايدوب تعيير وسرزنشه اغاز ايتدى وايتدى ﴿ ع ﴾ تراهر كزندا نستم بدين نامهربانيها) خداى بى عيب جل عن الشبيه والريب

حالت شیبده عالم غیبدن سکا بر فرزند دلبند کرامت ارزانی بیوردی
بو نعمت مقابله سنده وظائف شکر گزاری بومیدر که سندن صادر اولدی
وموهبت ربانی جگرگوشه‌که زخم دلکدازی ماردن نجات ارزانی
قیلدی بوعطیه مکافاتنده مراسم سپاسداری بو بلی کرکدر که سندن
ظهوره کلدی زاهد فریاد ایلدیکه ای انیس دل لایعقل اطفا ایله
بومناقشه‌دن فراغت قیل ﴿ ع ﴾ که ازسؤل ملولیم وزجواب
خجل ٭ بنده یاورمکه ادای وظائف شکر الهی ومعرفت قدرنعمت
نامتناهیده غفلت ایتدم ومنهج قوائم اصطبار دن که شاهراه سالکان
مسالك (وماصبرك الابالله) درطشره کتدم حالا بو بابده تعجیل
وشتاب سببیله ناصبورلر جریده سنده مسطور وناشکورلر صحیفه سنده
مزبورم سنك بو حالده بکا ملامتك همان یاره اوزره یاره اچقدر وتازه
جراحته ریزهٔ نمك صچمقدر ﴿ بیت ﴾ ملامت بردل صدپارهٔ
عاشق بدان ماند ٭ که باشدزخم شمشیری بدوزندش بسوزن هم ٭
زن ایتدی راست سویلرسن واقعا بعد وقوع الواقعه ندامتنه‌نی مفید
اولور ومرهم ملامتله اول جراحت نیجه التیام بولور ﴿ بیت ﴾
علاج واقعه پیش ازوقوع بایدکرد ٭ دریغ سودندارد چورفت
کارازدست ٭ بو نادره دنکه سندن صادر اولدی و بو تجربه ظاهر
اولدیکه تعجیل وشتابك عاقبتی خراب وخفت وطیش مورث مضار
بحسابدر وتهور واستعجال هرحالده مذموم وفرد مستعجل حصول
مراد ووصول مرامدن محرومدر ﴿ بیت ﴾ هر ایشده تأنی کرك
کیم شتاب ٭ نیجه خانمانی ایدبدر خراب ٭ امامأمول اولمه‌که
بودامه همین سن کرفتار اولوب بو بلایه همان سن مبتلا اولمدك که
سندن سابق بو مقوله وقایع چوق واقع اولمشدر وکعبتین لیل
ونهارده هزار کره بونقش عینه کلمشدر جمله دن بریسی اشتمدکی
که اول پادشاه الندن اولان بازنی بیکناه هلاك ایتمشدر ونیجه زمان

آتش حسرت وندامتله يانوب سر كذشتنى ار باب اعتباره يادكار قوش كتمشدر زاهد استفسار ايتديكه نيجه اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ زن ايتدى روايت ايدرلركه زمان قديمده بر پادشاه شكار دوست وار ايديكه متصل مرغ دلى قصد صيده مائل وكار شكاره مشتغل ايدى بو پادشاهك بر بازى وار ايديكه برپر وازله سيمرغى قله كوه قافدن ايندردى و بيم چنكال ووهم منقارندن نسر طائر عقاب چرخك قنادى التنه صغنوردى

﴿ بيت ﴾

(هواده اول چو بال وپر اچردى)

(عقاب چرخ وهمندن قچردى)

پادشاه اول بازى حددن زياده سوردى وآنى متصل كندى اليله تربيت ايدردى بر كون اتفاق اول بازتيز پرواز بر مرغزارده شكاره مشغول ايكن ناكاه ميان شكاركاهدن بر غزال مشكين بال بديد ار اولوب شاه شير شكار كمال شغفندن بى اختيار آهونك عقبنه دوشدى وسمند بادپايه بروجهله عنان ويرديكه باد صبا طرفة العينده عالمى طى ايدركن اثرن كورمز اولدى وپيك شمال كمال سرعت واستعجالله غبار مركب بادرفتارنه ايرمز اولدى ﴿ بيت ﴾ راه زاندازه برون رفته * پى نتوان برد كه چون رفته) كيدرك ملازمان دركاه بر بر قالديلر وخدم وحشم پادشاهدن آيرلديلر بعد زمان آهو دخى نابديد اولدى و پادشاه آنك شكارندن نا اميد اولدى بو اثناده آتش عطش كانون معده سنده زبانه چكوب حرارت حركت درون و بيرونته سرايت قيلدى ضرورى طلب آب ايچون هر طرفه شتاب ايدوب مركبن جانب دشت وغابه سوردى كيدرك بر كوه دامننه ايردى كورديكه بالاى كوهدن آب زلال تقاطر ايدرتركيسنده اولان جامى ميزاب آيه طوتوب اول آب كه بخيللر كفى كبى بى نفع ايدى قطره قطره جمع اولوب جام طولدى نوش ايده جك محلده الندن اولان

بازقنادیله جامی اوروب ایچنده اولان آب تمام دوكلدی شاه بو حركتدن
پریشان خاطر اولدی بردفعه دخی هزار توقف وتكلفله جامی پرایدوب
تجرع ایده جك زمان بازمان اولكی حركتی اعاده یه آغاز ایدوب
جامی دوكدی ﴿ع﴾ نزدیك لب آرند وچشیدن نكذارند * شاه شدت
عطشدن مضطرب و بازك بو حركتندن آتش غضبی ملتهب اولوب
اول باز بلند پروازك ساز وجودینی یره چالدی وجام جسمنی سنك خشمله
پاره پاره قیلدی بوحاله مقارن ركابدار یتشدی بازی كشته وشاهی تشنه
بولدی فی الحال مطهره یی چیقاروب وجامی پر ایدوب شاهه صوویردی
شاه ییوردیكه بنم میلم بو كوهدن متقاطر اولان مایه در اماقطره قطره
تجمع اولمغه توقف خیلی تكلف در كركدر كه سن بو پشته یه چیقوب
كوره سن شایدكه بو آبك منبعی بولوب جامی اندن طولدوره سن ركابدار
سمعا وطاعة دیوب پشته یه چیقدی و چشمه كوردیكه سنكدللر چشمی كبی
برقطره آبی هزار خونابه ایله روان ایدر ویرازدرها اول چشمه كنارنده
اولمش وتاب آفتاب انده تأثیرایدوب متعفن ومنتفخ اولمش زطوبت
زهرآمیزی اول آبله مختلط اولوب اول كوه دامنندن مترشح اولمش
ركابداره دهشت غلبه ایدوب سراسیمه كوهدن اشغه ایندی وصورت
حالی عرصهٔ عرضه یتشدیروب مطهره ده اولان آب سردله جامی
پرایدوب شاهه ویردی شاه اكرچه اول جامی چكوب نوش جان ایتدی
اماجام چشمندن جوی خونابه روان ایتدی ﴿ بیت ﴾ اكرچه شاه
اول جامی چكردی * ولیكن بر بوطاردی بیك دوكردی * ركابدار سبب
كریه دن استفسار ایدیجك پادشاه دل پردردندن برآه جانكاه ایدوب ایتدی
﴿ بیت ﴾ مرا غمیست كه پیدا نمیتوانم كرد * حكایتیست كه پنهان نمیتوانم
كرد * پس قصهٔ جام وحكایت بازی بالتمام تقریر ایتدی وایتدی ای
ركابدار بو اصل باز تیز تاركه وقت پروازده عقاب چرخه آشیانهٔ آسمانی
طقوز طولاندردی بیهوده یره تلف ایتدیكمه اغلرم و بو نجلاین مرغ

همايونی كه مرغ روحمدن عز بز وجانشيرينمدن لذيذ ايدی كرفتاردام هلاك ايتديكمه تلهف وتأسف ايلرم ركابدار ايتدی ای شاه بو بارسندن برعظيم بلا دفع ايدوب جميع اهل ولايته منت بی نهايت اثبات اتمشدر اولی بوايتديكه شاه آنك هلاكی بابنده تعجيل ر واكورميدی وآتش خشمی آب حلمله اطفا وعنان نفسی دست تأنيله ارخا ايدوب مقتضای فحوای كلام نصيحت انجام حكماننكه يورمشلردر

﴿ بيت ﴾

(توسن خود تند مساز آنچنان ❊ كش نتوان باز كشيدن عنان) تجاوز بيورميدی شاب جواب ويرديكه بنده بوحركتدن پشيمانم اما نه فائده كه پشيمانلق فائده ويرمز وريش ندامت برجراحتدركه مرهم ملامتله التيام بولمز حياتم اولدقجه بوداغ حسرت سينه‌مده اوكاسه كرك وخراش ناخن ملامت چهرهٔ حالمدن زائل اولمسه كرك (ع) جون كنم خود كرده ام خود كرده راتدبير چيست ❊ بومثللی كتوردم تامعلوم اوله كه بوصورتك امثالی چوق واقع اولوب نيجه كمسنه لرشأمت تعجيل وشتابله كرداب ندامته دوشمشلردر وتأمل وتأنيدن اجتناب ايله غرقاب بحر ملامت اولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ مردم بی سنك بخودكم بود ❊ سنك كران كوهر مردم بود ❊ برق سبكسار نيايد كسی ❊ هر نفس ازجان نرود جز خسی ❊ هركه بتعجيل برآورد دست) سنك جفا پايهٔ قدرش شكست) زاهد ايتدی ای مونس اوقاتم وپيرايهٔ ايام حياتم بوحكايت ايله بكا تسلی ويردك وجراحت دل پردردمه مرهم راحت ورحمت اوردك بيلورمكه بوجنايتده امثالم غايت چوق وشركامه نهايت يوقدرنته كه حكاياتی جريدهٔ ايامده مسطور اولشدر بنم سركذشتم دخی مثل سائركبی السنهٔ انامده مذكور ومشهور اولسه كركدر وهر كسه كه مبادئ افعالنده عواقب حال ومآلندن غفلت قيله ومنافع وقار وفوائد بردوباريدن بی بهره قاله بوحكايتدن متنبه اولوب بوسركذشتلردن

عبرت السه کرك بودر اول کسنه نك داستانیکه بی تدبیر وتفکر برعزیمتی امضایه بتوره وبی تأمل وتحمل برحکمی درجهٔ نفاذه کتوره عاقل حازمه لازمدرکه تجربه‌بی بنیاد امورنه پیشنهاد ایدینه وآیینهٔ رأینه اشارت حکما ونصیحت عقلا ایله صیقل اوره جمیع اوقاتده جانب تأمل وتأنی‌یه مائل اواوب جانب تعجیل وخفتدن اجتناب قیله تاوفور اقبال ودولت آنك ساحهٔ سعادتنه متواتر اوله ورشحات خیر وکرامت جانب فضل وشهامتنه علی التوالی متقاطر اوله ﴿ قطعه ﴾ زمام دل بکف صبرده کرت باید * که کوی عیش بچو کان جهد بربایی * متازتوسن غفلت بعرصهٔ تعجیل * که آخر افکندت بر زمین برسوایی * شتاب درخطری افکند که کرصد بار * تودست وپای زنی زان خطر برون نایی مکن شتاب وزآیین حلم روی متاب * که غیر صبر وسکون نیست رسم دانایی

﴿ باب هفتم حزم وتدبیر وحیله وتزویر ایله بلای اعدادن خلاص ﴾
﴿ اولمغی بیان ایدر ﴾

دابشلیم ایتدی معلوم اولدی اول طائفه‌نك داستانیکه بی تفکر وتأنی کندیلرین غرقاب دریای ندامت وحیرته اتوب قات تدبیر وتأمل وعدم صبر سببیله بستهٔ دام ملامت وغرامت اولدیلر حالیا مضمون وصیت هفتمی تفصیل ایدوب بیان بیوراول کسنه‌نك داستاننکه اتفاق دام دشمنه کرفتار اوله هرطرفن جانه واراضداد بسیار وهرجانبن داین کردار اعدای بیشمار احاطه قیلوب کندیسن شکنجهٔ پنجهٔ بوارده وعقاب عقابین هلاك دمارده مشاهده قیله بوغائله‌نك دفعنده بونی صواب کوره که انلردن بعضیله باب وفاق ومدارایی فتح ایدوب درشقاق ومعاداتی سدبلکه میان عهد وپیمانی نطاق ایمان فراوانله شدایده چون آنك مدد معاونتیله بند بلادن خلاص اوله ایتدیکی عهد وپیمانك عهده سندن نیجه کلیه ویله وعقدهٔ شرط وایمانی نیجه

سرانكشت حيله ايله حل قيله برهمن ايتدى نته كم احبابيننده علاقهٔ محبت دائم دكلدر اعدامياننده داخى شطرنج عداوت قائم دكلدر زيرا كه عارضيدر عارضى تغييرى تيز قابل وصحيفهٔ سينه‌دن ادنى بهانه ايله زائل اولور بو سببدندر كه بعض كسنه‌لر ميانده محبت وعداوت كيدرك كم بلكه مرور زمانله كالعدم اولور حب وبغض اهل جهان ابر بهارى حكمنده‌در همان ﴿ع﴾ برزمان باغرسه ديكر برزمان ﴿رباعى﴾ باهركه دلم بدوستى داشت كمان * چون نيك بديدم دشمنى بود عيان * برودستى ودشمنىٔ اهل زمان * ديدم كه نيست اعتمادى چندان * ديمشلردر كه مهر وكين اهل زمان تقرب سلطان وجمال خوبان وعهد صبيان ووفاى زنان وسخاوت مستان حكمنده در همان كه هيچ بريسنك وجودنه اعتماد وبقاسنه اعتقاد جائز دكلدر ﴿بيت﴾ خوشست عهد محبت بدوستان بستن * ولى چه سود كه آن عهد راوفايى نيست * نيجه [illegible] اقت اولور كه درجهٔ ودادده مرتبهٔ اتحاده وارمشكن واساس اخلاص واختصاص مرور زمانله اوج آسمانه ايرمشكن ناكاه اثر چشم زخم آنى محض محبتدن عين عداوته منقلب قيلوب لطافت حالى وطراوت نهالى نسيم سموم هجرانله منتفى وعداوت قديمى وخصومت موروثى دخى اكا قياس ادنى ملاطفتله صداقته مستحيل اولوب آتش نزاع وشقاق هبوب نسيم وفاقله منطفى اولور بو سببدندر كه عقلا اعدا ايله شرايط مدارايى بالكليه ناصرعى قومزلر وكليا آنك مصادقتندن رشتهٔ طمع لرين قطع ايدوب انلرله موافقتدن كوز يومزلر ودخى دوستلرك دعواى محبتنده اعتماد كلى جائز كورمزلر وانلرك وفاسنه مستظهر ومستوثق اولوب عهدلرينه اعتقاد اوزره بناى امورلرينه بنياد اوزمزلر كلمات تامات ﴿حب حبيبك حبا ماعسى ان يكون بغيظك يوما ماشرب﴾ نبوت كبرادن مترشح همان بو معنايى موضح ويونكته‌يى مفصحدر

﴿ قطعه ﴾

﴿ دوستا آنچنان نمی باید * که بگیرد بدان میان مو بی ﴾ دشمنی هم بدان صفت خوش نیست * که زیاری نباشدش بو بی * هر دوجانب نگاه خواهد داشت * هرکه راهست معتدل خوبی * چون برهان باتله عیان اولدیکه اهل زمانك اظهار صداقت وعداوتنه چندان اعتبار یوقدر دانای عاقبت بین دشمنله مصالحت ومخالصتدنکه جلب منفعتی یادفع مضرتی متضمن اوله ابااتمیوب صلاح حال نه ایسه اکا اشتغال ایدر واول نسنه که کاری انکله تمام ومهمی انکله سرانجام بوله مقتضای مصلحت وقت اوزره حصول آماده آنی استعمال ایدر تاانك دور بینلکی وصلاح اندیشلکی میانه‌له فتح الباب دولت میسر اولور وصبح سعادت افق کرامتدن طلوع ایدر بوصورتك مثلی داستان موش وکربه دررای استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ برهمن ایتدی بیشهٔ بردعده بردرخت وار ایدیکه رفعتده شجر طوبادن دراز وکثرت فروع واصالت اصولده سدرة المنتهادن سرافراز ﴿ مثنوی ﴾ کرامت کولکه‌سن صالمش زمینه) ابن راحت بواوردی سایه‌سینه * جهانده کورمش مقدارذره * نه‌زخم تیشه ونه‌رنج اره * تحت درختده برموش تیز هوش حریص نهاد محتال طبع سریع ادراك که برتأملده هزار عقدهٔ مشکلی حل ایدردی وباب فسون وفنون تلبیسنده ابلیسه سبق ویروب دلهٔ محتالیه درس ایدردی ﴿ مثنوی ﴾ فسونکردی بغایت موش بدکیش * اکا صنعت فسون وسحر ایدی ایش * انك بلدیکنی بیلزدی ابلیس * اودکلو ایدی مزدی دله تلبیس * برآشیانه دوزمشدی اتفاق اول حوالیده بر کربه بیابانی دخی وطن وکاشانه اتخاذ ایتمشدی طوتمش صیادلر اول اراده چوق کاور کیدرلردی واول نواحیده دام قوروب وحوش وطیور اصطیاد ایدرلردی بر کون برصیاد کلوب بودرخت مزبور دبنده دام ترتیب ایدوب زیر دامه

بو مقدار کوششی تعبیه ایتدی کندی کربه حریص بو بازیدن غافل
بیچاره‌یی بوی کوشت کشان کشان جانب دامه کتوروب چاشنی مراد
هنوز کام ارزوسنه یتمدین حلقنی حلقهٔ دامه کرفتار ایتدی * رباعی *
حرصست که جمله رابدام اندازد * واندر طلب مال حرام اندازد *
حرصست که جمله خلق رازاسایش * بازآردودررنج مدام اندازد *
بو اثناده موش دخی طعمه طلبنه سوراخدن چیقوب دیدهٔ احتیاطله هرطرفه
باقوب چپ وراست وزیر وبالایه نکاه ایدرکن کوزی کربه‌یه راست کلدی
باوجودکه خانهٔ دیده‌سی آنك مشاهده‌سی ظلمتیله تاریك وحیات
وزندکانیدن امید رشته‌سی باریك اولدی عقلنی الدیرمیوب دقتله نظر
ایتدی انی بستهٔ بند بلا کوردی صیاده جان و دلاه دعا وخصمنی قید
و بندده کوردیکنه وظائف شکری ادا ایتدی ناکاه برجانبه دخی نکاه
ایلدی کوردیکه برراسو کمینکاهده اوطورمش ونظرینی آنك جانبنه راست
ایدوب کمان قصدنی آنك صیدینه قورمش بو اثناده کوردیکه برزاغ دخی بالای
درختده تیرهٔ شعاع بصرینی انی شکاره طوغرلتمش هوش موشه وحشت
ودهشت غلبه ایتدی وقلبنه خوف وخشیت مستولی اولوب ایتدی

﴾ بيت ﴿

(آه از ین طالع برکشته که هر روز مرا * ره بجایی بنماید که بلا بیش ترست)
اکر ایلرو کیدرسم کربه‌دن نیجه خلاص اوله‌یم اکر رجوع ایدرسم
راسودن نیجه نجات بوله‌یم اکر مقامده قرار ایلرسم زاغدن نه طریق
ایله قورتوله‌یم بو اورتاده بونلرله نیجه باشه چیقایم و بو بنای عنا و بنیاد
بلا بی نیجه میتین تدبیر ایله یقایم قصهٔ غصه‌می کیمه دیه‌یم و بودائه
دوایی کیمدن اومه‌یم ﴾ بيت ﴿ ندارم محرمی کور اصلا حال
خود پرسم * نه غمخواری کزو حال دل افکار خود پرسم *
حالا ابواب بلا کشاده واسباب عنا آماده وراه کریز بسته ومزاج تدبیر
خسته‌در اماشرط حزم بودرکه بو جمله ایله ینه قلبی قوی طوتوب

دیدهٔ عقلاء رهگذار خلاصی کوزه‌دم الدن نه‌کاورکه ساقیٔ دهر که صاف مهر وگاه درد قهر وجام مراد، که نوشدار وتعبیه ایدرکه نیش وزهر ﴿ بیت ﴾ غمگین مشو که ساقیٔ قدرت زجام دهر * که صاف لطف میدهد وگاه درد قهر * میدان مردانده سمند همتله اول کمسنه جولان ایدرکه نه خلعت دولت کیلک ایله لب نشاطله خندان ونه جرعهٔ محنت ایچمکله دیدهٔ اندوه ایله کریان اوله ﴿ بیت ﴾ زرنج و راحت کیتی مرنجان دل مشو خرم * که آیین جهان کاهی چنان کاهی چنین باشد * حالیا بکا بو ورطه‌دن نجاه عقله کلمزدن غیری کزیده بوقدر وفتح باب تدبیرده بکا استاد خرددن مشفق دستگیر یوقدر صاحب رای صائب علی کل حال کوکلنه دهشت وانفعاله یول ویرمز وبر طریقله پیرامن خاطرینه شایبهٔ خوف وخشیت کتورمز کلمات حکمت نکات حکماده کلمشدرکه دل خردمند بر دریا مانندی اولمق کرک که انک طول وعرضنه غایت وغور وقعرینه نهایت اولمیوب اسرار خفیه‌دن هرنه دوشرسه ناپدید اوله وهرچندکه سیلاب بلیه اطرافدن دخول ایلیه اثر کدورت انده ظاهر اولمیه زیراکه چهرهٔ عقل حجاب دهشتله مستور وآیینهٔ خاطر غبار خشیتله ساحهٔ صفادن دور اولیجق تدابیر صائبه‌دن محروم اولور وفوائد تجربه‌دن مهجور قالور ﴿ قطعه ﴾ مرد ثابتدم آنست که ازجا نرود * کرچه سرکذشته بودکرد زمین همچو فلک * مثل سیمرغ که طوفان نبرداز جایش * نه‌چو کنجشک که افتد بدم وباد تفک * هرکسه‌نک که درونه اندیشهٔ کوناکون یول بوله و وسوسه ومکرله الی مشحون ومشغول اوله عقد تأمل وتدبیری فاسد وبازار رویت وتفکری کاسد اولوب هربار یکه آیینهٔ ضمیرینه نظر ایدسه زنکار وساوسله تیره اولدیغی اجلدن چهرهٔ مطلوبن انده مشاهده ایده‌مز وهرچندکه دفتر تدبیرینه مطالعه قیلسه بصر بصیرتی رمد خیالات فاسده ایله خیره اولدیغی سببدن رقم مقصودین انده معاینه قیله‌مز بومعناده بعض اکابر بیورمشلردر

﴿ قطعه ﴾

(باستواری اندیشه کوش در تدبیر)
(که در تردد ووسواس صد خلل باشد)

ثبات رای نماید جمال کار درست * درآب صورت جنبان درست ننماید الحالة هذه بوندن انسب وصوب صوابه بوندن اقرب تدبیر یوقدر که کربه ایله مصالحه بابنی قرع ودست مخالصته بیخ مخاصمتی مابینمزدن قطع ایدم زیراکه بو عارضه‌ده بنله هم مزاج و بو دردك علاجنده بنم معاونته محتاجدر نته که آنك بکا ظاهر تیله بو آفتدن خلاص میسردر اکانجی بنم معاونتله بو ورطه‌دن نجات مقرردر شویله که کربه بنم کلامی کوش هوشله استماع قیله وعین یقینله نظر ایدوب صدق کفتارمه اعتقاد ایلیه وانی نفاق وحیله یه حمل ایتمیوب آفت مکر وتزویردن واساءت زرق وتلبیسدن معرا ومبرا ایلیه ایکمزه دخی برکت صدق ویمن وفاقله نجات میسر اولوب سائر دشمنلر رشتهٔ طمعلرین قطع ایدوب خائب وخاسر اوله‌لر * ع * دوست چون باماست دشمن کو پی کاری نشین * پس موش بو اندیشه دنصکره کربه قتنه کلوب صوردیکه حال ندر آواز حزینله ایتدی ﴿ بیت ﴾ درد مندیم خبر میدهد از سوز درون * دهن خشك واب تشنه وچشم ترما * کورمز سنکه کردنم بستهٔ بند بلا و بدنم سوختهٔ آتش درد وعنادر موش ایتدی ﴿ بیت ﴾ نکتهٔ دارم نهانی بادهان تو ولی * وقت تنکست ونمی یابم مجال فرصتی * کربه تملق تمامله ایتدی لطف ایله خاطریکه ظاهر اولنی بی تکلف دریغ بیورمه وانك اظهارنده تردد وتوقف روا کورمه موش ایتدی ای کربه بیلش اولکه صدق بنم شعار حالم و پیرایهٔ مقالمدرکه کلام دروغك قلوبده فروغی اولمز وکذاب هرکز صدیق توابن بولمز ﴿ بیت ﴾ هرنه سوزده که اوله بوی دروغ * کورمز اهل بصیرت انده فروغ * شمدیه دکین بن سنك غمکه شاد وسنی خراب

(کورسم)

کورسم آباد اولوب سنی بنده اشتسم قید غمدن آزاد اولوردم تمام همتم بوکه مصروف ایدیکه بر بلای عظیمه مبتلا اولوب وعذاب الیمه کرفتار اولیدك ولیکن بوکون بلیه ده سنکله شریك وسکا قصد ایتدیکم ضررده سکا مشارك اولدم خلاصم بابنده برفکر ایلدمکه سنك خلاصك دخی اکا متوقفدر پس بوسببله سکا مهربان اولوب دعوای مهر ومحبتکدن دم اوررم وحلقهٔ باب مودتکی تحریك ایدوب صف صداقتده ثابتقدم طورررم ﴿ بیت ﴾ این دوستیست مشتمل برغرضی * اما غرضیکهٔ نفع باشدنه ضرر * وفور کیاست وشمول فراستکه پوشیده دکلدرکه بو بابده مضمون کلامم واقع حال * ومکرو خیانت احتمالی بوخصوصده محالدر حقیقت دعوا وصدق مدعامه ایکی شاهدم دخی واردر بری راسوکه عقبمده کیندده اوتورمشدر و بری زاغ که بالای درختده مترصد اولوب ایکیسی دخی بنم عزم وقصدمهٔ طورمشلردر هرکاه سنك سایهٔ دولتکه پناه ایدم انلرك امیدی بندن منقطع اولوب بو بلاسنك برکت صحبتکله او زرمدن مندفع اولور واکر بکا امان ویرسك وعهد ویمینله قلبمی مطمئن وخاطرمی امین قیلورسك کنف حمایتنه التجا ایدم که هم سنك بندلرك کسلوب نجات بولهسن وهم سنك سببکله بندخی بو بلادن قورتلوب بووسیله ایله مأجور ومثاب اولهسن * ع * هم مرا زین نوع سودا سود باشدهم ترا * کربه بوکلمات پرحالاتی استماع ایدهجك تأمل بحرنه طالدی وبرزمان لجهٔ اندیشهیه مستغرق اولدی قالدی ودیلدیکه بو دریاده قوت فکرایله سباحت وبوصحراده قدم تدبیرایله سیاحت ایلیه وموشك قلب خالصنه بوتهٔ اختبارده تاب ویره ومحك اعتبارده تمام عیار واقع اولورمی کوره موش کوردیکه وقت بغایت تنك اولدی وکربه بوسودادن سراسیمه ودنك اولدی ینه زبان نصیحتی پرکار وپیمان کذشتهیی تکرار ایدوب ایتدیکه ای کربه بنم کلامی کوش

جانله اشت وخلوص بال وصدق مقاله اعتماد واعتقاد ايت بنم ملاطفتمى قبول ايله مخالفت ايتمه واستماع نصيحتمده مسارعت قيل وتأخير وتراخى روا كورمه كه هيچ عاقل بومقوله امرده تردد وتوقفه يول ويرمز وبو اصل مهمده تحرى وتأنى جائز كورمز ﴿ ع ﴾ غافل مشو زكار كه فرصت غنيمتست * نته كم بن سنك مجاور تنكله شباك هلاكدن خلاص اولورم سندخى بنم معاونتمله يدا دصياد جلاددن ازاد اولورسن هر بريمزك نجاتى آخرك حياتنه منوط وخلاصى آخرك وجودنه موقوف ومر بوطدر سنكله بنم مثلم همان كشتى وكشتيبان مثليدر كه كشتى سعى كشتيبان ايله ساحل نجاته واصل اولور كشتيبانك دخى مقصودى پشت كشتيله حاصل اولور كون كبى ظاهردر كه بنم حسب حالم وصدق مقالم بعد زمان معلوم خاطر عاطر اولسه كرك اما خوف ايدرم كه فرصت فوت اولوب تدارك قدرت اولميه ﴿ ع ﴾ ترسم كه عمر امان ندهد تادمى دكر * ضمير منير كه واضح وظاهر دركه بنم فعلم قولم اوزره غالب وكردارم كفتارم اوزره راجحدر بن عقد عهد ايدوب وشرط وفايى ذمته الوب جنابكه التجا ايدرم سندخى بوآوازه برنغمه وبوسازه بر زخمه رجا ايدرم ﴿ بيت ﴾ فرما اشارتى كه دوچشم اميدوار * بركوشهاى آن خم ابرونهاده ايم * كر به تكرار موشدن بوكلماتى كوش ايديجك جمال حالنى خال صدق وصفا و كلكونهٔ مهر ووفاىله آراسته كوروب ايتدى سنك فحواى كلامكدن بوى وفا استشمام اولنور وعهد وميثاقكدن هواى صفا استنشاق اولنور بن بو بازاره جانله خريدارم و بوفرمانكه مطيع وفرمان بردارم من بعد (الصلح خير) فرمان جهانمطاعنكه عن صميم القلب اتباع ايتدم و بو رباعينك مضمونى

﴿ رباعى ﴾

(ناصلح توان كردزجنك مزن * تانام توان جست ره ننك مزن)

باخلق جهان ره مدار بگشا * پیش آی وسبوی خویش برسنگ
مزن * گوش هوشله استماع ایتدم امید وارمکه بومصالحه نك بركتيله
ایکی جانبه خلاص میسر اولوب بوموهبتك مكافاتنی ذمتمه واجب بیله
وزوبو نعمتك شكر ومنته ابد الاباد التزام کوستروز حالیابنده سنجلین
عهد ومیثاق وعهد اتفاقی کردن دله طوق ومیان جانه نطاق ایدوب
رجا ایدرمکه بووعده‌یی وفایه وبوندری اتمامه یتشدرم همان بی تکلف
یورکه بوباده بکانه ایلك واجب وسنکله نه نوع معامله مناسبدر
موش ایتدی چون سنك حضور بنه وارم لازمدرکه شرط قیام وتعظیم
وتکریمی تمام اقدام ایده‌سن تا دشمنلر انی عین یقینله مشاهده ایدلر
ومیانمزده اولان لوازم اخلاص واختصاصه جازم اولوب خایب
وخاسردونه لر کیده لر بن فراغ خاطرله کردنکدن بندی وپایکدن
قیدی کیدرم کربه بوقولی قبول ایدوب بوشرایطه التزام کوستردی
موشدخی اقدام اقدامله ایلروکلوب سلام ویردی کربه دخی رسم
قیام وشرط اکرام واحترامی یربنه کتوروب حالن خاطرن صوردی
وانواع ملایمت وملاطفت واصناف مخالصت ومماحت کوستردی چون
زاغ وراسو حالی بومنوال اوزره مشاهده قلدیلر رشتهٔ امیدلرین
قطع ایتدیلر وشکار موشی فراموش ایدوب دوندیلر مأولرینه کتدیلر
چون موش حمایت کربه ایله بوایکی بلای عظیمدن خلاص اولدی
کربه نك بندلرین کسمکه آغاز ایدوب بواثناده بواندیشه‌یه دوشدی
که کندینك عاقبت حالی نیه نهایت بوله وبوبلادندخی نیجه خلاص
اوله پس بوسببدن جبین حالنده علامت ملال لایح ایدوب کربه
فراستله بیلدیکه موش فکر دورودرازه دوشدی وهم ایتدیکه بندلری
کسمکدن فراغت ایده وانی اول دام بلانده پای بسته قویه کیده پس
خطاب عتاب آمیزکه احبابانده رسم قدیمدر آغاز ایدوب ایتدی ای
عزیز آیینهٔ خاطرك ژنکار ملالله نه دن تیره ودندان خراشکافك کدر

کلا الله نه تیز خیره اولدی سنك عقد عهد والطف. ومروتکه اعتقادم بو یله دکلدی چون حاجتکه ظفر بولدك ومرادکه واصل اولدك وفای عهدده تکاسل وانجاز وعدده تغافل ایلرسن بن بیلوردمکه وفا بردار ودرکه دار الشفای دنیاده بولنمز وحسن عهد بر کوهردرکه کان جهان وخزانهٔ زمانه ده اله کیرمز وفاعنقا کبی همان اسم بی مسمادر وحقیقت کیمیا کبی دنیاده ناپیدادر

﴾ بیت ﴿

(وفامجوی زکس ور سخن نمی شنوی)

(بهرزه طالب سیمرغ وکیمیا باشی)

موش ایتدی حاشاکه بن چهرهٔ حالمی ناخن غدرله خراش ایدم ونقطهٔ نامی نیکنامیلر جریده سندن تراش ایدم بن بیلرمیم که وفاکه ندکردن ارادت وتوشهٔ راه سعادتدر بر کیمیادرکه خاك تیره بی زر وبر توتیادر که دیده خیره یی صاحب نظر ایلر مشام هر خیشوم که استشمام بوی وفادن محروم اوله استنشاق روایح ریاحین محاسن اوصافدن دور وآیینهٔ هر ضمیرکه ارتسام صورت صفادن رنك پذیر اولمیه انعکاس انوار مکارم اخلاقدن مهجوردر ﴾ مثنوی ﴿ وفابو بن جوو بر مزلالهٔ باغ آنك چون اولدی یبری طاغ ایچی طاغ ✲ وفابو انده چون سرو اولدی قایم ✲ صفابیله طورر سرسبز دایم ✲ کر به ایتدی چون بنلور سنکه وفامشاطهٔ عروس کمال وخال رخسارهٔ شاهد حسن وجمالدر کرکدر که سندخی غدار کردار وعهد واقرار یکه بوکاکونه ایله آرایش ویره سن که هرکلزار که انده نهال وفا غنچه شاخسارنده بلبل صفانوا اتمیه وهررخسارکه خال وفا یله آرایش بولمیه صاحب نظرلرك پرتو التفاتلرینه مظهر اولمیه بو اجلدندرکه دیمشلردر ﴾ بیت ﴿ ازاکه طریق کرم ورسم وفانیست ✲ کرحور بهشتست که شایستهٔ مانیست ✲ هرکسه نك که جمال حالی پیرایهٔ حال وفادن خالی اوله اکا اول بلا بتشه که اول زن دهقانه یتشدی

موش استفسار اتدی که نیجه روایت اولنمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ کربه ایتدی امثالده کلمشدر که اعمال فارسدن برقریه‌ده بر دهقان وار ایدی اهل فراست وصاحب کیاست خم خانهٔ دوراند، نیچه ساغر صفا سورمش وکشاکش روزکاردن هزار کره جور وجفا کورمش طاس وکاس زمان وزمیندن نیچه تلخ وشیرین طاتمش وکار وبار متاع جهانی هزار کره المش صاتمش ﴿ بیت ﴾ جهان بیهودهٔ بسیار دانی * ظریفی زیرکی شیرین زبانی * بو دهقانك برخاتونی وار ایدی که روی دلاویزی شمع شبستان ولعل شکرریزی نقل می پرستان نقش آمیز لکده‌نو بهار کبی رنکارنك عشق فروشلکده روزکار کبی پر بوقلمونك ایدی ﴿ مثنوی ﴾ سرای حسنه فرقی عنبرین بام * بیاض سینه فرش نقرهٔ خام * شب وصلت کبی زلفی دلفروز * رخ فرخنده فالی روز نوروز * پیر دهقان اکرچه زیورهنرله اراسته ایدی اما روزکارده بنه فقر وفاقه ایله کچردی واوض امری الی الله مزرعه‌سنده توکل تخمن اکردی پیشهٔ چرخ غدار وعادت سپهر ستمکار خود بودرکه اهل هنر وکامللری اسفل سافلینه نازل قیله وبی هنر وناقابللری اعلای علیینه واصل قیله

﴿ قطعه ﴾

(کج رواراد هندخر منها * برك کاهی براستان ندهند)
مکسا نراد هند شکر وقند * بهمایان جز استخوان ندهند * پیر دهقان صنعت دهقنده کمال مهارتله موصوف ایدی چون بو عملك اسبابنه وسعتی وآلاتنه قدرتی بوغدی دست عیشی تنك وپای عشرتی لنك اولوب عمرنی قلت وضجرتله کچوردی برکون زنی کمال عجز ندن زبان تساطی دراز ایدوب دهقنه ملامت آغاز ایتدیکه ای پیرنابالغ نیجه‌یه دك کوشهٔ کاشانه‌ده فارغ اوتوررسن وکسب وکار ایتیوب عمریکی فقر وفاقه واحتیاج ومضایقه ایله کچوررسن آخر حرکت موجب ایدوکن بیلمزمیسین بیکار کزرسن

ابنای جنسکمدن عار ایتزمیسن اکرچه دیوانخانهٔ ازلده (الرزق علی الله) براتی هرآفریده نك اسمیله موسومدر اما عنوانندہ ﴿الکاسب حبیب الله﴾ طغراسی دخی مرقومدر پس ظاهر اسبب رزق سعی واکتسابدر کرچه فی الحقیقه رزاق جناب مسبب الاسبابدر ﴿بیت﴾ سبب رزق تست کسب ولی * رازق توسبب است * صواب بودرکه سنده طریق کسبه سالك اولهسن تاسائر ناس کبی سندخی اسباب نعمته مالك اولهسن دهقان ایتدی ای عمرعز یزدیدیکك عین صدق ومحض صواب وموافق قیاس واجماع ومقتضای سنت وکتابدر اما روزکار ایدیکه بوده بن استاد کار بودیارك دها قبنی بکا خدمتکار ایدی حالیا که ضیاع ضایع اولوب اسباب زراعت الدن چیقدی مزدور اولمقدن غیری چاره قالمدی مزدورلق یعنی مکاری اولمق عاری نار یته طیانمزم * العار ولاالنار * مضمونی موجبنجه من بعد بوطریقه قدم قویهمزم ﴿بیت﴾ ریزهٔ ریزهٔ خود بازنیارم خوردن * بار از بارکش خودنتوانم برداشت * اکرالبته کسب وکار ایچون برحرفت اختیار ایتمك لازم ایسه واجبدرکه بودیاردن رخت اقاتی برجانبه دخی کوتره وزکه دارغربتده شماتت اعدادن سلامت میسردر کل ایمدی جلای وطن ایدوب بردیاره دخی کیدهلم وانده هرنه صنعت رایج ایسه اختیار ایدهلم رشنك فقرو فاقهدن طاقتی طاق اولمشدی کربت غربت و بلای جلایه رضا ویروب اروعورت اتفاقله اول دیاردن رختی کوتوروب بغداد جانبنه رحلت ایتدیلر اثنای مسافرنده برکون شداید راهدن بی طاقت اولوب بردرخت سایهسنده یاتدیلر ودفع ملال وکلال ایچون مقتضای حاله مناسب قیل قاله اشتغال ایتدیلر کیدرك * الکلام یجر الکلام * مقالری بومقامه یتشدیکه دهقان ایتدی ای یار کرامی محنت غربت اختیار ایدوب عنان عظیمتی بردیاره توجیه ایتدك که انده بزی بر فرد بیلمز دخی انده برواحد بیلمز محتملدر که اول ولایتك خلقی متسلط وجبار یا اهل حیله ومکار اولهلر مشاطهٔ صنع ذوالجلال

جل عن الاشباه والامثال چهرهٔ جمال باکمالکی احسن تقویم حالیله آرسته قیلمشدر ﴿ بیت ﴾ غالبا بو هزار دیده فلك * کورمدی ساکه بکزر انس وملك * مبادا که افسون فسانه ایله یا تعلل و بهانه ایله سکا طمع ایدرلر سندنخی غرور جوانی و امید کامرانی ایله انلره مایل اولوب بو پیر بیچاره نك صحبتندن اعراض ایده سن و بیرلك وقتده بو فقیری حرقت فرقت وکربت غربتده قویوب کیده سن اکر عیاذا بالله حال بو منوال اوزره اولهمن بعد بکا احتمال حیات مقوله محالاتدن اولور ﴿ بیت ﴾ زمرك بیم ندارم ولی ازان ترسم * که من بمیرم و تو جان دیکران باشی * زن چون بو کلماتی استماع ایتدی کمال انفعال اظهار ایدوب ایتدی بو نه کلام شورانکیزدرکه سویلرسن و نه خیال وحشت آمیز اولورکه تخیل ایدرسن ﴿ مثنوی ﴾ تن و جان و کوکل قربانك اولسون * قولم بصدق ساچم بورغانك اولسون * اسیرك اولایم تا جان ویر نجه * بو جسم ناتوان کوره کیر نجه * اکر بنم چهرهٔ حالمده خیانت حالندن برحال اولسه وطن مألوفمدن انتقال ومسکن مشغوفمدن ارتحال ایدرمیدم ومهاجرت یار و دیار ومشقت مسافرت اختیار ایدوب بو دار غربته سنکله کیدرمیدم امیدوارمکه سنك مهد موانستکه قدم بصدیقم اولکی کیجه ده ایتدیکم عهدی لحده یتشدرم

﴿ بیت ﴾

(بقیامت برم آن عهد که بستم باتو)

(تانکویکه دران روز وفایت نبود)

حالیا دخی تجدید عهد ایدرم ورشتهٔ پیمانی بونك اوزرینه عقد ایدرمکه تا طاوس روح روضهٔ بدنده جلوه قیله طوطیٔ زبانی شکر شکر کدن غیریله شیرین کام و تا همای زندکانی آشیانهٔ کامرانیده آسوده اوله مرغ دلی دام محبتکدن غیریه رام ایتمیم اکر سلوك سبیل آخرته سندن سبقت مقدر اولورسه خود قبها شرطی پایانه یتشدرمش اولورم واکر بر مدت دخی اجل مهلت و عمر مسامحت کوستره بو عهد اوزره پایدار و بو

پیمان اوزره بر قرارم شو یله ملاحظه اولنه ﴿ بیت ﴾ دوسه روزی اکراز غم امان خواهد بود ٭ عهد من باتو همانست وهمان خواهد بود ٭ عهد من باتو همانست وهمان خواهد بود ٭ پیر کهنسال بو کلماتك استماعیله خوشحال اولدی زن دخی وجه من بور اوزره پیمان وعهدنی ایمان غلاظ وشداد له مؤید ومؤکد ومؤبد قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ اواور کذاب اولانك ایشی سوکند ٭ چو بر سوز سویلیه ایچه نیجه آند ٭ چراغ کذبی چون روشن قیله زن ٭ و یر کوزی یاشندن اکا روغن ٭ پیر فقیر فراغ دل وصفای ضمیر ایله باشنی زانوی زن دلجو اوزره قویوب خوابه واردی بو حاله مقارن اول مقامه بر جوان کلدی التنده اسب تازی دستنده مرغ بازی باشنده تاج کیانه دوشنده لباس خسروانه زن نظر ایتدی نه کوردی ﴿ بیت ﴾ بر کوکل صید ایدیجی جان کوردی ٭ نیجه جان بر کوزل جوان کوردی ٭ اکر مردم دیده شب تیره ده شمع رخسارین کوریدی تتق افق مشرقدن صبح صادق طالع اولدی صاندی واکر دیدهٔ مردم ز بر طرهٔ شب رنکندن عارض زیباسن تماشا ایدیدی آفتاب جهانتاب ورای حجاب سحابدن لامع اولدی دییدی ﴿ بیت ﴾ بر کل سیراب ایدی کلبرك رخساری آنك ٭ سنبل پرتاب ایدی زلف سیهکاری انك ٭ نقاش قدرت پرکار ابداعیله عنبر تردن سطح عذارنه دائره چکمشدی دهقان فطرت باغ جمال وبوستان حسن باکمالنه تخم لطافت وبذر ملاحت اکمشدی ﴿ قطعه ﴾ چوکان زمشك برمه تابان کشیدهٔ ٭ مهرا چو کوی در خم چوکان کشیدهٔ ٭ آن خط سبز قامکه خضر ست نام او ٭ خوش بر کنار چشمهٔ حیوان کشیدهٔ ٭ آوردهٔ زشعر سیه سایبان حسن ٭ بر روی آفتاب درخشان کشیدهٔ ٭ زنك چون تیر نظری اول جوانك هدف جمالنه راست کلدی سلطان عشق لشکر شور شوقله کشور درونی وبیروننه آت صالدی وعقل که شحنهٔ شهر بدندر اول مرادن رختی کوتوروب بیابان حیرت وحیرتده سرکردان اولدی

(قالدی)

قالدی وزبان حالله بو بیتی انشا ایدوب انشاده آغاز قیلدی ❊ بیت ❊ سواره آمدی وصید خود کردی دل وتن هم ❊ عنان صبر بکسستی لجام نفس توسن هم ❊ اول جانبدن دخی جوان نظر ایدوب برنکار نازنین کوردیکه مشاطهٔ صنع یزدانی چهرهٔ دلرباسنه کلکونهٔ ملاحتله تاب و باغبان قدرت صمدانی کلبرك رخسار زیباسنه شبنم لطافتله آب ویرمش خورشید درخشانك رشك عارض سیمینندن چهره‌سی آلتون ومشك خطانك غیرت زلف مشکینندن جکری خون اولمش ❊ مثنوی ❊ قامتی سرو سهی فراز اولمش ❊ میوه‌سی شیوه برکی ناز اولمش ❊ دهن تنکی حقهٔ مرجان ❊ لعل نابی مفرح دل وجان ❊ زلف ثعبانی آیت موسی ❊ ❊ لب جانبخشی غیرت عیسی ❊ انکدخی کردن جانی اسیر زنجیر محبت و پای دلی بستهٔ بند ارادت اولدی ❊ بیت ❊ لشکر کشید عشق ودلم ترك جان کرفت (صبر کریز پای سراندر جهان کرفت) جوان سوار مکر اول دیارك شهریارینك اوغلیدی عزم شکار ایله صحرایه چیقوب اتفاق خدم وحشمندن دور دوشمشدی چون تیر نظری اول غزال شیرافکن وشهر آشوبه راست کلدی کمان ابروسندن سپر سینهٔ جوانه برپیکان دلدوز اوردیکه جانی آجیسندن لذت کارشکاری اونتدی وقصد صید ایدرکن نخچیر واردام عشقه کرفتار اولدی

❊ مثنوی ❊

(کوردی چون قامت خیالی اول ❊ دیکدی جانده بلا نهالی اول)
عشق غوغاسی کلدی کتدی فراغ ❊ اولدی خالی خیال جاننه داغ ❊ صوردیکه ای رشك پری وای جان تنلر آزری سن کیمسن وبونده نیلرسن وسبب ندرکه بوغولك مؤانست ایلرسن ❊ مثنوی ❊ بکادی کیم نه برجك ماهیسن سن ❊ نیجه چشمك تماشاکاهیسن سن ❊ نه کوندن پرتو الدك ای مه نو ❊ که صالدك برج حسنه بویله پرتو ❊ پری ایسك ندر یانکده بو غول) اکر انسان ایسك انسانله اول ❊ اولورزن دل غم

پرورندن برآه پردود ایدوب ایتدی ای دولت بیدار بخت خفته حالدنمی صورورسن یا قصهٔ داشکسته احوالمی استفسار ایدرسك ﴿ بیت ﴾ سری دارمکه سامانی ندارد ✽ بدل دردی که درمانی ندارد ✽ انیس روزکارم بو پیر کهنسال ودل بیقرارم مونس اندوه وملال وابتلاسم بو بلاسدر که کورورسك بال و بالم بو حال اوزره درککه مشاهده بیوررسك عمری دائم محنت و بلا ایله کچوررم وجامئه مدام ساقی دهر الندن شراب قهر ایچوررم جوان ایتدی ای مراد دل غمدیده وای انیس خاطر محنت رسیده ✽ ع ✽ حیف باشد چوتو شهباز اسیر قفسی ✽ روامیدرکه سن بو حسن عجیب وشکل غریب وچهرهٔ دلفریب ایله بو پیر فرتوتك اسیر زنجیر تسخیری اولهسك وغبن عظیمدرکه سن بوز یب وبها ایله بازار روزکارده بی قدروبها وبی برك ونوا قالهسن کل سنی شبستانمه ایلتوب سریر عزته کچوره یم وممالکتك مالکهسی ایدوب رایت قدرکی ذروهٔ رفعته یتوره یم ﴿ مثنوی ﴾ هرانچه از عمر پیشین رفت کورو ✽ کنون روزیٔ توست وروزیٔ نو ✽ بیاتا ازدر دولت درآیم ✽ چو دولت خوش درامد خوش برآیم ✽ تو دل خوش باش تامن جان فروشم ✽ تو ساقی باش تامن باده نوشم ✽ زن چون نوید وصالی کوش ایتدی حقوق پیرزالی فراموش ایتدی و پیمانهٔ پیمانی سنك غدرله صیوپ عقد ایتدیکی ایمانی بالکلیه اونوتدی جوان زنی کندویه مایل کوریجك ایتدی ای جان جهان فرصت غنیمتدرنه توقف ایدرسن کل کیدهلم پیر بیدار اولنجه مسافهٔ دور ودراز قطع ایدهلم زن آهسته پیرك باشنی دیزندن اندیروب برهقودی وچست و چالاك عقب جوانه سوار اولوب دست اعتمادیله میان جوانی در آغوش وآتش محبتله شویله طوتشدی وعنان شهوتله شویله یاپشدیکه دعوای عفت وعصمتی فراموش ایتدی بو اثناده دهقان بیدار اولوب کوردیکه برجوان سوار وجانان آنك پای وصالنه خلخال وساعد صحبتنه سوار اولمش آتش غیرت زبانه چکدی ودود حمیت باشنه چقدی

(وبخر)

وبحر کبی جوش وسیل کبی خروش ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

(یارمن مهر دوستان برداشت * مهرد ربنه ازمیان برداشت)

آخرای بی وفانه عجب نقش ورنك وای دلفریب نه غریب ریوونیرنك ایتدك ای بی حقیقت فنی عهد وپیمانك وای نامروت قنی عقد ایمانك قنی حقوق صحبت قنی وفا وحقیقت فنی دعوای عفت قنی مقتضای مروت زن ایتدی ای پیر نابالغ بوسوزدن فارغ اول که خوبرولرده وفا ولمز بونلردن حسن عهد اومق همان سهیلی ثریا ایله جمع اتمك وآتش سوزان ایچره نهال کل دیکمك کبیدر ﴿ شعر ﴾ ایها المنکح الثریا سهیلا * عمرك الله کیف یلتقیان * سن مکر اشتمدك اوله که دیمشلردر ﴿ بیت ﴾ کفتم زمهر بانان رسم وفا بیاموز * کفتا ز ماهر ویان این کار کمترآید * ﴿ مثنوی ﴾ اکرچه چوق درددنیاده تشویش * ولیکن اولمیه بوندن بترایش * کاوره بغرینه عاشق طاغجه داغی * اوله معشوقنك اندن فراغی * آنك اول دردی ایله یانه سینه * آنك توز قونمیه آیینه سینه * پیر ایتدی ای پری دائرهٔ انصافدن طشره قاچسدك وجفا کارلك بابنی دلاز ارلك کلیدی ایله آچدك قور قرمکه پیمانشکنلك مکافاتنه کرفتار اولهسن بکا اخروقتده سزا کوردیکك فعلك جزاسن عنقریب بولهسن ﴿ بیت ﴾ صقن آهمدن ای نکار صقن * کنه جودر بوروزکار جقین * زن آنك جانبنه التفات ایتیوب جوانه ایتدی نه طورورز کیده لم تاجفای بادیهٔ فراقدن قورتیلوب سرمنزلی صفای وصاله ایره لم ملك زاده سمندتیز رفتار وهامون نورد دریا کذاره که شمال تندروا کاهمراه اولمزدی ووهم تیز کرد کردنه ایرمز واثرین کورمزدی ﴿ مثنوی ﴾ فلك وار اولسه چون میدانده دائر * هلالندن اولور سیاره ظاهر * ایاغندن آتلسه نعل پاره * اولوردی کوش چرخه کوشواره * کزر عالم ایچن بردمده چون برق * ایکی منزلدی اکا غربله شرق

عنان و يروب اول بيابان بيپايانده آب كبى روان اولوب آن و باد كبى دوان اولوب واحدده ديدهٔ دهقاندن غايب ونابديد اولديلر بر بيچاره بادل صدپاره چون بوحالى مشاهده ايتدى باوجود كه كربت غربت وشدايددهدن بى طاقت اولمشدى حرقت فرقت همراهد تحمل ايده ميوب افتان وخيزان عقبلرينه دوشدى كيتدى ﴿ ع ﴾ درد مندان رادمى پرسند وازپى ميروند * كيدركن كندوكندو يه ايتدى نسا طائفه سنده خود وفا وبناى عهدلرنده بقا ومشرب قلبلرنده صفا اولمز ﴿ شعر ﴾ دع ذكر هن فمالهن وفا * ريح الصبا وعهود هن سوا * بن بونك قولنه اعتماد ايدوب وطن مألوف وديار معهودى ترك ايلدم حاليا نه بوحالده رجوع ايتمك ميسر ونه بو طاقت ومجالده اردلرندن يتمك ونه الى غير النهايه عقبلرنجه كيتمك متصوردر ايابنم عاقبت كارم نيجه اوليسر وخاتمت حالم نيه نهايت بوليسردر ﴿ بيت ﴾ محروم كرد جهان در پى دل بى سرو پا * چه كنم كارم اياوسرى پيدانيست * اماچون بونلر برزمان كتديلر خيلى مسافه قطع ايتديلر كيدرك بر چشمه ساره وسايهٔ سپيداره يتديلر چون استعجاله حركتدن محب ومحبوبه اثر ملال وقوت مركوبه فتور وكلال طارى اولدى ايتديلر اولى بودر كه بو مقامده بر ساعت آسايش وآرام ايده وزوشهسوار ميدان آسمان چنبرداٴرهٔ نصف النهاردن كذار ايديجك بزدخى بومقامدن قيام ايدب ماه كبى منزل معهودمزه خرام ايده وز پس اسبدن پياده اولوب سايهٔ درختده كلديلر برزمان لب آبده اوتوروب كتاب عشقدن نيجه فصل وباب اوقيوب محاوره ومشاعره يه آغازقيلديلر جوان روى رنكين نكارى وزلف مشكين دلدارى مشاهده ايدوب حوالىٔ رخسار كلرنكنده حلقهٔ طرهٔ غاليه بارى معاينه ايديجك ايتدى ﴿ بيت ﴾ زلف مشكين حلقهٔ ات برروى كلكون بسته اند * مى ندانم روزوشب بريكدكرچون بسته اند * جانان دخى برزمان اول سرو نازك سرفراز لكن واول شوخ وطنازك

دلنواز لكن تماشا ونخل قامت زيباسنه كه رشك طوبى وغيرت سدرة المنتهادر نظر ايدوب بو بيتى انشا ايتدى ﴿ بيت ﴾ نخل بالاى ترا يارب چه موزون بسته‌اند * صد هزاران نازكى بر يكدكر چون بسته‌اند * اثناى مصاحبتده زن دهقانه تقاضاى طبيعت مقتضاسنجه تجديد طهارت لازم كلدى حرمت وادبه رعايت ايدوب اول موضعدن خيلى مسافه كيدوب خلوت كوزه دوب بر بيشه قربنده برچشمه كوردى هنوز كنار چشمه‌يه وارمدين برشير غران كه شير آسمان انك هيبتندن لرزان وكاوسپهر نهيب پنجهٔ مهيبندن كريزان ايدى

﴿ مثنوى ﴾

﴿ همى آمد خروشان وستيزان * هزبر چرخ ازسهمش كريزان ﴾ به نيش ناخنان زهراب داده * بتيغ ناب اوخوناب داده * التهاب آتش جوعدن اطراف دشت وغابى طواف ايدركن چشم پرخشمى اول شوخ چشمه راست كلوب فى الحال قلاب چنكالنه قاپوب اول بيشه‌يه ايلتدى جوان جون صفيرى شيرى اشتدى ونكارين كناره چكديكن تماشا ايتدى بيم جاندن همان اول آن كندوسن آت ارقه‌سنه براغوب راه بيابانه طوتدى كتدى * ع * بلا راديد وروى از يار برتافت * القصه جوان هول جاندن اردنه باقيوب قاچدى وجانان جنكال شير غرانه كرفتار اولوب مزرعهٔ جهانده‌نه اكديسه آنى بچدى * ع * هركسى آن درود عاقبت كار كه كشت * پيرده‌قان انلرك عقبنجه افتان وخيزان وكريان كيدركن اول چشمه كنارينه كلوب آنلردن اثر ونشان كورميوب فرياد وفغان ايدوب ايتدى ﴿ بيت ﴾ دردا كه يار رفت ودلم رادوانكرد * صد وعده پيش دادويكى راوفانكرد * برزمان ايام وصال وهنكام اتصال خيالن خيال ايدنوب نالش ايتدى وقطرات حسرات ومحاجات عبراتى باغ رخسار وسبزار عذارنه روان ايدوب ايتدى ﴿ بيت ﴾ قانى اول كون كه وصال يارله مسرور ايدم * اول جمالك حسنه بن وصلنه مغرور ايدم ﴿ بيت ﴾ چندا روزى كه

مارا در سرابستان وصل * چون گل و بلبل محل خنده و گفتار بود *
دریغ که لمعات انوار مواصلات ظلمات ایام مفارقته مبدل اولدی
وحیف که بهار حضور وراحت دبور محنتله خزان وبرك وبارباغ
دولت نکبات نکبتله ریزان اولدی * رباعی * دی روز چنان وصال
جان افروزی * امروز چنین فراق عالم سوزی * افسوس که بردفتر عمرم
ایام * آنراروزی نویسد این راروزی * گریهٔ بسیار وناله بیشمار دنصکره
نظر ایتدی کوردیکه یارقدیمنك اثرقدمی بیشه جانبنه کیتدی بیمحابا اول
اثرلك یدهٔ احتیاطله جوانبنی کوزلیرك کیتدی اول موضعه یتدی که شیر
آنك شکمن چاك ایتمشدی واحشاسندن بعضی یوب باقیسن انده قومش
کتمشدی پیرفرتوت اول حالی مشاهده ایدنجك سراسیمه ومبهوت اولدی
بلدیکه اول بیوفا جنایت خیانتك عقدهٔ عقابنه کرفتار اولمش وایتدیکی غدر
ونقض عهدك جزا وپاداشنی بولمش برزمان دیدهٔ عبرت انك حالنه باقدی
حیران وانك محنتنه وکندینك غربتنه کریان اولدی * بیت * زاب
ناله اش بثریا رسید * زمرهٔ کان سرکش بدریا رسید * بومثلك
فایده سی اولدر که هرکیمسه که چهرهٔ عهد ووفای ناخون غدر وجفایله
خراش ایده کاتب دهرکزلك قهرله رقم وجودنی صفحهٔ دفتر روزکاردن
تراش ایده * بیت * بیوفایی هرکجا رخت افکند * عاقبت آنجارا
ویران کند * موش ایتدی بنده بیلورم که نقض میثاق وقرع باب
وفاق خلاف محاسن اوصاف ونقیض مکارم اخلاقدر سنك منافع
محبت وفوائد صحبتك بکا واصل اولوب بوایکی بلا اوستمدن سنك
واسطه که مندفع اولدی واعدالك بندن رشتهٔ طمعی سنك یمن همت
وبرکت عنایتکله منقطع اولدی پس مروته لایق بودرکه بومکرمتك
مکافاتنی ذمت همته واجب بیلم وسنك بندلریکی کسمکدن ایکی دیشم
قالنجه چاشوب خلاصك بابنده ایتدیکم عهدك عهده سندن کلم اما
خاطرمه بوخطرناك خاطره خطور ایتدیکه قساوتندن عنان تمالك

وتماسك المدن كتدى تا اينهٔ دل اول غبار صفا ومرآت خاطر اول
زنكاردن جلا بولميه ممكن دكلدركه سنك عقده كارك تمام كشايش
بوله كر به انتدى شويله فهم اولنوركه بنم جانبمدن خاطركده خدشه اولوب
نقض عهد انديشه سن ايدرسن حال بوكه بن بند عهد و پيمانى ميان
جانه عقد ايدوب ايمان غلاظ وشداد ايله مؤكد قيلمشدر من بعد غدر
ونفاق ونقض عهد وانفق احتمالن ويرمه وسوابق وحشتى مطلقا
خاطريكه كتورمه كه قانون مخالصت جديد آيين مخاصمت قديمى نسخ
ايتمشدر سندن وفادارلق وحقكزارلق متوقع ومطلوب ايكن مكارلر وحيله
كارلر زمره سندن معدود محسوب اولميه وجمال مناقب وآينهٔ محاسنكى
رنك نيرنك زنك غدر ايله موسوم ومعيوب قيلميه سن ﴿ بيت ﴾ صاف دار
آينهٔ دل كه صفا از همه به ✲ مشكن عهد كه آيين وفا زهمه به ✲ عاقل كامل
وهوشمند صافى دل كه بركسه دن شمهٔ لطف وكرشمهٔ تلطف كورسه بناى
اخلاص وقواعد اختصاصى ذروهٔ سمايه يتوررونهال الصدق وصفاده ميوهٔ
لطف ووفا يتورر اكر ضميرنده بردغدغه ظاهر اولسه وخاطرنه برشبهه خطور
قيلسه فى الحال انى صفحهٔ خيالدن محو ايدوب من بعد آنى پيرامن عرصهٔ
خاطره كتورمز على الخصوص كه ما بينلرنده عقدهٔ عهد وميثاق مبرم
اولوب ايمان غلاظ وشداد ايله محكم اولمش اوله معلومكدر كه بيوفالرك
خاتمتى شوم وعاقبتى مذموم وارباب غدر سعادت دنيا وعقبادن محرومدر
ايمان كاذبه بنياد عمرى ويران وخلف وعده ونقض پيمان بنياد
زندكانى بى خاك يكسان ايدر اليمين الكاذبة تدع الديار بلاقع ﴿ مثنوى ﴾
چون درختست آدمى و بيخ عهد ✲ بيخ را تيمارى بايد بجهد ✲ عهد
فاسد بيخ پوسيده بود ✲ وز ثمار لطف ببريده بود ✲ نقض ميثاق
وعهود از احمقيست ✲ حفظ سوكند و وفا كار تقيست ✲ اميد وارم كه
وفادارلق حقنى فراموش ايتميوب مقدمات آزارى قويه سن وعقد ايتديكك
عهدى نقض ايتميوب نقش غش وغلى صفحهٔ دلدن يو ياسن موش

ایتدی ﴿ بیت ﴾ هر کس که در وفای توسو گند بشکند * جان و دلش بزخم حوادث فکار باد * حاشا که بن عهده وفاوسنی بندیلادن رها ایتمیم فاما خاطره خلجان ایدن خاطره که سکا بیان ایتمشم بنی کرداب تفکر ولجهٔ تحیره براقدی کربه ایتدی مکنون خاطر ومضمون مافی الضمیر کی بکا اعلام ایله تا بند دخی دیدهٔ تدبیر ایله اکا نظر ایدوب سنك پایهٔ عقل واردر اککی بیلم واندازهٔ اندیشه ودانشکی معلوم قیلمموش ایتدی ای کربه اهل تجربه بیورمشلردر که دوستلر ایکی نوعدر بری انلردر که صدق کامل ورغبت شامله بی شائبهٔ غرض وبیتوقع عوض جانب موالات ومصادقاته مائل اوله‌لر ایکنجی انلردر که یا مطامع منافع ویادفع ضاورفع مضار ایچون بو طریقی اختیار قیله‌لر اولکی طائفه که ابواب صداقتی صفای نیت وخلوص عقیدتله فتح ایتمشلردر هر حالده انلره اعتماده مجال واردر هرزمان آنلر بن جانبندن امن وامان محتملدر وانلرك حقنده ممکن اولان انبساط ونوازش روش دانشدن منحرق دکلدر

﴿ مثنوی ﴾

﴿ دوست بودم هم راحت رسان * ورنه رها کن سخن ناکسان ﴾ زهر ترا دوست چه داند شکر * عیب ترا دست چه خواند هنر * اما انلر که صفت صداقتی سپر دفع مضرت ایده‌لر یاوسیلهٔ جذب منافع وواسطهٔ جلب مطامع قیله‌لر حاللری بومنوال اوزره قرار ایتمز گاه بساط مباسطتده قدم انبساطی فراز وگاه مساز موافقتك دوزنن بوزوب مخالفت پردهدن آغاز ایدرلر ﴿ بیت ﴾ که دوستی کنند چون شیر شکر * که دشمنی سخت تراز تیغ وتبر * مردانا اصدقانك بعض حاجاتنده روا کورمزلر وبالکلیه زمام اختیارن آنك قبضهٔ اقتدارنه تسلیم ایلمزلر بلکه اتمام مهماتنده اعذار لطیفه به تمسك ایدوب تحصیل مرامنه تدریج ایله سرانجام ویرر وآنك ضمننده کندی جانین دخی ملاحظه ایدوب شرط احتیاطی

كما ينبغى محافظه قيلور كه جميع اموروده احتياط مناسب وصيانت نفس
على كل حال واجبدر هركسه كه بو مقوله احبابله مصاحبتده طريق
مزبوره سالك اولمايه السنهٔ ناسده منقبت مروتله مذكور اولور وميان عام و
خاصده مزيت راى ورويتله مشهور اولور بنده فكرم بودركه سنكله همان
بومنهج اوزره سالك اولم چونكه سنك استخلاصكى عهد ايلدم لاجرم
انجاز وعد وايفاى عهد لازمدر اما صيانت ذات ومحافظت نفسم بابنده
دخى ممكن اولان احتياط واجبدر زيرا كه بنم سندن خوف وخشيتم
زياده‌در اول طائفه دن كه سنك حزم كريمكه اختصاصله انلرك دام
كامندن خلاص اولدم وسنك كه بكا بغض وعداوتك اشددر سنكله
قبول عهدى انلرك دفع وردى ايچون ذمتمه لازم قيلدم سنك جانبكدن دخى
بنم جانبمده واقع اولان ملايمت وملاطفت مقرردر كه مصلحت وقت
وضرورت دفع ومضرت ايچوندر حالا بكا فرضدر خصمك مكر
واختيالندن حذر ايدوب سمع قبولله اقوالنى كوش ايتميم ومآل حاله نظر ايدوب
جانب حزم واحتياطى فراموش ايتميم كه بيور مشلردر

✵ مثنوى ✵

در استحكام كارخويش ميكوش ✵ مكن قانون حكمرا فراموش
✵ كسى كوكار بر بنياد سازد ✵ بناى عقل را آباد سازد ✵ كربه
ايتدى اى موش سن بغايت زيرك وباهوش ايمش سن بن سنك مبلغ
ادراكك بومرتبه ده ايدوكن بيلمزدم ومقدار دانشكى بودرجه فهم ايلمزدم
چونكه بنى بو كلمات حكمت نكاتندن بهرمند ايدوب جواهر پندكى كوش
هوشمه بند وپيوند ايتدك وفور لطف وكرمكدن دوركلدر كه اعلام
بيوره سن كه هم بنى بندن قورتزمق وهم سن سلامتله قورتلق نيجه ميسر
وبو قفل مشكلك فتحى نيجه كليد انديشه ايله ممكن ومتصوردر موش
تبسم ايتدى وايتدى ✵ بيت ✵ اولمدن غيريه هيچ چاره واردر ✵
اوكلمزدنياده نه‌پاره واردر ✵ اى كربه صنعت چوب الننده در بو بابده فكر

صواب بودر که جمیع بندلرکی تیغ تابنده کسم اماشول عقده بی که اصل
الباب درکنندی جانم ایچون حفظ ایدم وفرصت کوزه دم تاسکا بکا
قصددن اهم برمهم حادث اولوب بنی صیددن عاجز اوله سن واکا
اشتغالله مجالك اولیه که پنجهٔ چنکالله بکادسترس بوله سن پس اول
عقده بی دخی حل ایدم تاسنده بنددن و بندکزده خلاص اولوب
ایکیمزك دخی مرادی احسن وجه اوزره میسرو محصل اوله کربه
بیلدیکه موش بغایت دانا وعاقل وصنعتده استادکاملدر فسون وفسانه ایله
عقلن الدرمز وعلت و بهانه ایله توشندن آیرلمز ضروری بوحکمی
امضا ایدوب بوقضایه رضا و یردی وموش دامك بندلرنی بر بر کسب
اول عقده بی که جمله سنك عمده سیدی حالی اوزره قودی واول کیجه
تمام خواب وآرام ایتیوب کتاب حکمتدن نیجه فصل وباب اوقودی
اول زمانکه طاوس زرین بال مهر ریاض سپهرده جلوه واهتزازه
وشهباز آشیانهٔ طارم چارم شهپر نورکستر له هوای فضای افقدن
پروازه کلدی * بیت * صبحدم اوردی سمند چرخه زرین پرکونش
* نوردن چکدی لوای اژدها پیکر کونش * صیادخام طمع امید شکار
ایله ایراقدن بدیدار اولدی موش ایتدی اشته اول وقت کلدیکه اول
عقد ایتدیکم عهدك عهده سندن کلم واول ضامن اولدیغم وعده یه
تمامه وفاقیلم چونکه کربه صیادی کوردی جال شیرینندن ال یوب
هلاکنه منتظر اولدی طوردی صیادیقین کلیجك موش عقدهٔ باقی بی
دخی حل ایدوب کربه هول جانندن یادموشی فراموش قیلدی و پای
کشان قاچوب براغاج باشنه چیقدی موش دخی اول تشویشدن
خلاص اولوب سوراخنه کردی صیادکلدی دامك رشته لرین کسسته
وعقده لرین بریده بولدی نفسنه دهشت وحیرت مستولی اولدی
چندانکه اطرافی تجسس وتفحص ایتدی سببدن نام ونشان بیله میوب
دامکسسته وخاطر شکسته ایله خائب وخاسر دوندی کتدی

برزماندن صکره موش سوراخدن باشـن طشره چقاردی کربه‌یی ایراقدن کوروب یقین وارمغـه خوف ایتـدی وخدمت ملازمتده قصوری زبان معـذرتله عرض ایدوب ایتدی ❊ بیت ❊ چون حصول دولت وصالك محال اولدی بکا ❊ کوزاوچی بوله ایراقدن مرحبا اولسون سـکا ❊ کربه دخی آواز جانکدازله نالش ایدوب ایتدی ❊ بیت ❊ یارب اول دشمن بقشلو یاره ندم نیلدم ❊ سودکمدن غیری اول دلداره ندم نیلدم ❊ نیچون بندن اعراض ومصاحبتمدن احترازایدرسن مکر بیلمزسـن اوله که برصدیق صادق ورفیق وموافق تحصیل ایتدك ونوایب زمان ایچون برحصاراین وامان واولاد واحفادك ایچون برحصن شدادی بنیان وبنیاد ایلدك بری کل تا ایتدیکك الطاف ملاطفه‌نك مکافاتنی اضعاف مضاعف بندن کوره‌سن ودکدیکك درخت مروت سایه‌سنده تاب آفتاب حوادثدن مصون اولوب نهال آرزوده میوهٔ مراداتکه ایره‌سن سن بندن نیچون نفرت ایدرسن که بن بوحیرتده ایدم که ایتدیکك الطاف وظایفك عذرنی نیجه زبان عجزله اداقیلم واول احسان وانعامك تشکر شکر نه‌نه طریق ایله کام شیرین اولم ❊ بیت ❊ هم تازه رویم هم خجل ❊ هم شادمان هم تنکدل ❊ موش همان پای احتیاطله حوالئ بساط انبساطده متحاشی کزوب وپرکار وار ساحت مصاحبت کربه‌دن کنار حزمه نقطه وار دائرهٔ وحدت وزاویهٔ عزلتده قرار ایتدی و بومثلك مثالنی که بیورمشلردر هذا زمان العقوق لازمان الحقوق کلاك فکر وخامهٔ خیالك صحیفهٔ حسب حالنه یازوب آواز حزنله ایتدی ❊ رباعی ❊ روزکار یست که از غایت بیداد دررو ❊ نیست ممکن که کسی راسروسامان باشد ❊ چشم نیکی زکه داریم بعهدی که‌درو ❊ کرکسی بدنکند غایت احسان باشد ❊ چون بوزمان حدت وعزلت واوان خلوت وفراغتدر خاطرده بوخلجان ایدردیکه من بعدابنای زمان ایله مصاحبت هوسن ایتمیم وکاننا من کان

اخوان وخلاندن برفرد ایله مجالست پرواسن پیرامن ضمیرمه کتورمیم ﴿ ع ﴾ کر همدم آرزو کنندم همدمی خویش ❊ ایتدی ای موش لطف ایله بکا هجران سوزن سویله‌ودیدارکی بندن دریغ ایدوب دوستلق حرمتنی ضایع ایله‌هرکسه‌که الفت جهد برله برصدیق صادق عهد اله کتوره وقدرن بیلیوب آسانلغله الدن یتوره دوستلق نتایجندن محروم وسائر احباب دخی اندن نا امید اولوب آنك مصاحبتندن اعراض واجتناب قیله

﴿ بیت ﴾

(بد کسی ان که دوست کم دارد ❊ بهتر آن کو کرفت و بکذارد)

شویله بیل که سنکا بنم ذمتده منت جانی جاودانیدر و بکا سنك برکت صحبتکله نعمت زندکانی رایکانیدر ومیانمزده اولان عقد عهد مودت تعرض انحلالدن مصون ومابینمزده اولان رشتهٔ مهر ومحبت طریق انفصالدن مأموندر ﴿ بیت ﴾ توان شنیدنسیم وفاوعهد قدیم ❊ زهر کلی که دمد تا قیامت از کل ما ❊ مادامکه ساقئ عمر باقیدر سنك الکدن نوش ایتدیکم جام کرمی فراموش ایتمسم کرك وایتدیکك مروتك مکافاتنده بذل مجهود ایدوب دائرهٔ مهر ومحبتدن طشره کتمسم کرك ﴿ بیت ﴾ شکل کرمت که همچو کل تو برتوست ❊ سوسن نیم و بصد زبان خواهم کفت ❊ هرچند که کربه باب ابرامده کلامی سرحد اطنابه یتوردی وایمان غلاظ وشدادی یاد ایدوب دیلدیکه حجاب احتجابی میاندن کوتروب باب مواصلتی فتح ایده مفید اولیوب موش جواب ویردیکه هرکاه که عداوت عارضی اوله جانبیندن ملاطفت وملایمتله زوالپذیر اولمق میسردر اما اول ماده‌ده تحریك مصاحبت فنون زنجیر جنون وسفاهتدن معدود دکلدر اماچون عداوت ذاتی اوله هرچندکه ظاهرا بنیاد صداقت ومقدمات مودت مشید وممهد اوله اکا اعتماد ایتمك کرك ومحافظهٔ حال وملاحظهٔ مآلده بردقیقه نامرعی قومق کرکدر زیراکه آنك مضرتی غایت چوق ومفاسدنه

(نهایت)

نهایت یوقدر پس همسان اولی بودرکه چون میانمزده اولان مناسبت مناسبت اضداد ونسبت تضاددر نه‌ایله مصاحبت سوداسن یادکه کتورمیه‌سن بن خود صمیم جاندن سنك صحبتکدن کریزانم هرکسه که خلاف جنسیله مصاحبت هواسن ایده اکا اول بلا یتشه که اول غوکه یتشدی کربه استفسار ایتدیکه نیجه اولشدر اول ﴿ حکایت ﴾ موش ایتدی روایت ایدرلرکه برموش برچشمه کنارنده وطن طوتمشدی اول چشمه‌ده برغوك اواوردی کاه کاه شم هوا ایچون آبدن چیقوب چشمه کنارنه کلوردی برکون کنارآبده واب سرچشمه‌ده نغمهٔ دلخراشله جان پردازلر بن دریده قیلوردی وکندیسن بلبل هزار داستان صانوب آواز ناسازیله کلزار بدندن دل قوشلرن رمیده قیلوردی ﴿ بیت ﴾ اکرچه زشت سرآغاز و بدمخارج ایدی * ولی اصولی اداسی زیاده خارج ایدی * اول زمانده موش کوشهٔ کاشانه سنده زمزمه‌یه مشغول ایدی راست چون آواز شورانکیز غوکی استماع ایتدی متحیر اولوب بی‌اختیار تماشای خواننده آهنکنه طشره چیقدی وسماع نغماتنه مشغول اولوب اصول طوتوب النی الند اوردی باشن اوینادوب قوبروغن دیردوب طوردی صوفیلرکبی رقصه کیردی غوکه موشك بوحرکتی غایت خوش کلدی تحسین وآفرین اوقویوب موشله آشنالق هوسی دیلك دماغنده جوش ایتدی اکرچه که زواجرعقلی مصاحبت ناجنسدن مانع وحایل ایدی اماهوای طبیعتی موانست موشه مائل قالدی القصه بربریله انس الفت ایدوب همواره ذوق صحبت ایدرلردی بربرینه عجیب حکایتلر ودلکش روایتلر ایدرلردی ﴿ مثنوی ﴾ نردل باهم دکرمی باختند * وزوساوس سینه می پرداختند * غوك نزدموش دلشاد آمدی * پنج ساله قصه‌اش یادآمدی * موش برکون غوکه ایتدی ای یار مهربان بن وقت اولورکه سکا کشف راز نهان ایتمك دیلرم وخاطر پریشانی صحبت شریفکله شاد ایتمك آرزوایلرم کاه اولورکه نفسم انفاس دلاویزکی

استماع ایتمك دیلمو وقت اولور که کوکلم نغمات طرب انگیزنکه رقص وسماع ایتمك دیلرسن اول محلده قمرآبده استراحت وخوابده بولنورسن اول حالده سن بکا تیك امید بعید و بن سکا وارمق خیال محالدر

﴿ بیت ﴾

(آنجاکه توی آمدن من مشکل ❊ وینجاکه منم هزار مشکل دردل)

هرچند که فریاد ایدرم صدای آبدن اشتمزسن وهر بارکه نعره اورورم غوکار غوغاسندن استماع ایتمزسن پس برحیله فکر ایتمك کرك که چون بن چشمه کنارنه کلم سن واقف اولهشن و بن آواز ایتدیکن کلدیکمی بیلهسن طشره کلهسن غوك ایتدی راست بیورر سن بن همیشه بو اندیشهده یکه یاردمسازم کنار چشمه یه کلیجك بن قمرآبدن اکا نه وجهله جواب ویرم واول بنم ایچون چکدیکی الم انتظارك اعتذاری عهدهسندن نه طریقله کلم که اولور که بندهسنك سوراخك قپوسنه وارورم سن بانده بولنوب بن مدت مدیده منتظر اولورم خیلی زماندر که خاطر فاتره خلجان ایدردیکه سکا بو معنادن برشمه درمیان ایدیدم سن خود کرامت ایدوب صفای باطنله مکنون ضمیری بیلدك وبو معنای بی احسن وجه اوزره بیان قیلدك حالا بو خصوصك تدبیری سکا مخصوصدر و بو مشکلك حلی رأی اصابتپذیرکه مفوضدر * ع * ذهن لطیف تو همه فکر نکو کند * موش ایتدی بو امرك سررشتهٔ تدبیری سرانکشت قدرتمزده درصواب بودر که بررشتهٔ دراز پیدا ایدوب برطرفن بنم پایمه بند و برجانبن سنك پایکه پیوند ایدوب تاکه بن اب آبه کلم رشتهیی تحریك ایدم بنم قدوممه واقف اولوب قدم رنجه قیلهسن اکرکلدکاه سندخی مقدم شریفکله درزاویهٔ مزی تشریف بیورسن رشتهیی بی تحریکله بنی آکاه ایدهسن پس طرفیندن عقد عهده بورشته اوزره انتظام وعقد صحبته بو رشته ایله استحکام ویردیلر همواره بو شرطه رعایت قیلدیلر وهر بری آخرك حضورندن بو طریقله خبردار اولولردی

(یزکون)

بركون موش لب آبه كلدی تاغوكی طلب ايدوب اساس صحبتی بنياد ايدوب خانه‌يی عشرت آباد ايدرلر ناكاه برزاغ سياه قضای هواده اوچركن چشم طمع ايله كنار چشمه ده موشی كوردی قضای آسمانی كبی فی الحال اينوب قصاب وار بيچاره‌يی قناره منقارنه اوردی و پروازه كلدی اول رشته سببيله كه برطرفی پای غوكی بسته و برجانبی پای موشه بند اولمشدی غوك درون آبدن طشره كلوب هواده معلق وسر نكون اولدی خلايق زاغ غوكی بو حال اوزره كورنجك و بونقش بو العجبی تماشا ايدنجك زبان طعن وطنزی دراز ايتديلر وتعجب طريقيله ايتديلر عجب حالندر كه زاغ برخلاف عاده برغوكی شكار ايتمش هركز غوك شكار زاغ اولق كورلمشدر غوك فرياد ايتديكه حاليا غوك دخی زاغه شكار اولمشدر وليكن شأمت مصاحبت موشدن بو بلايه مبتلا اولمشدر هزاران هزار بومقوله بلالره سزاور ادراول كسنه كه خلاف جنسيله مصاحبت اختيار قيله * بيت * ای فغان ازيار ناجنس ای فغان* همنشين نيك بايدای مهان * بومثل موجبنجه واجبدر كه صاحب رأی صائب خلاف جنسيله مصاحبت قيليه تاغوك كبی قضای هواده رشتهٔ بلايه آويخته اولميه حالا بكا بوداعيه دوشمشدركه من بعد بنی نوعم صحبتندن مجانبت ايدم ديو قنده قالديكه خلاف جنسله مصاحبت ايدم

مثنوی

(نوعزلت جوی ودوراز انجمن باش)

(رفيق خويشتن هم خويشتن باش)

زعزلت شاه مرغان كشت سيمرغ * يكی مرغست وخواندش پسی مرغ * كربه ايتدی جون لذت صحبتدن نفرت ايدوب وبدايت حالده دانهٔ تملق ودام تلطف راه بنی صيد ايدردك وچون عاقبت مزرعهٔ حالكده تخم مخالفت اكردك اول زمان زمين دلده نيچون نهال موافقت ديكردك * رباعی * ساقی بوفاسر سبو بكشادی * چون

درد هجر خواستی دادن آخر * اول می صافیم چرا میدادی * موش جواب ویروب دیدیکه اول زمانده سکا احتیاجم وارایدی صیادک جارشکارك پنجه سندن خلاص دشوارایدی عاقل اگرچه بردامه گرفتار اولسه که اندن نجات دشمنك حسن اهتمامنه وابسته اولسه ضروری انكدامن مدارات وموالاتنه تشبث ایدوب اظهار آثار محبت ارتكاب ایدرچون مقصودنه فائز اولور ومرادنه ظفر بولورندن تضرر تصور ایتمكله مصاحبتندن تنفر ایدوب مجالستدن اجتناب ایدر اما بونفرت وعداوت وانكار و بو وحشت استنكاف واستكبار جهتندن دكلدرنته كه بچه لر شیرایچون مادرلری ارد نجه كیدرلر چون سیدن شیراولر سابقهٔ وحشت موانستندن فراغت ایدرلر هر احد بیلور كه آنك باعثی مقتضئ عداوت دكلدر بزمده چون میانمزده باب معاودت ومظاهرت مسدود اولدی ترك مصاحبت ومواصلت صوب صوابه قریب كوزینور * قطعه *
(هركه از وفائده میرسد) (دیدن او راحت جان ودلست) وانكه از وفائده نتوان كرفت * صحبت او راضرر عاجلست * بردخی بوكه ایكیرك طینت خلقتی آب معادتله سرشته اولوب آوازهٔ عهد او تمزآذان واسماعه وصول بولمشدر ونفوس بطانده مركوز اولشدر اول مصادقته كه مصلحت وقت باعث اولمشدرو برای قضی حاجت حادث اولمشدر چندان اعتماد قیلمق كرك وآنی زیاده وزن وحسابه الحق كرك كه چون مابینمزده رشتهٔ غرض منقطع اوله موافقت مخالفته منقلب اولوب صداقت عداوت اصلیه یه رجوع قیله مثلا آب كبی كه مادام تاب آتش قریب اوله كرم اولور چون آتشدن بعید اوله همان برودت اصلیه یه معاودت قیلور هركشی یه معلومدركه موشك كربه دن قتلی دشمنی بوقدر سنك بكا بوقدر اشتیاقلرك عبث دكلدر الا بوكه بنم ایمه دیش بیلرسن وقانمه اش برسن بنم خون حرامی شیرمادر كدن حلال اكارسن هیچ توجه وتاویله میسر دكلدر كبی سنك لاف

(وكرفكه)

کزافکه قریننده اولم وسنك دعوای مهر ومحبتکده اعتقاد وبنیاد عهد پیماننکه اعتماد قیلم * ع * کر مرا باموش کی بود سست مهر مادری * کربه ایتدن بو سوزلری عمدا وجدا ایته می سسو یلرسن یا فی نفس الامر هزل ومطایبه می یلرسن دوش جواب ویرزدیکه * ع * درجانبازی چه جای بازی باشد * بو کلام حلیهٔ صدقله محلی وشائبهٔ هزلدن معرادرکه رأی عیانله معین وبرهان یقینله مبرهن ومبیندرکه بنجلاین ناتوان لازمدرکه سنك کبی توانانك صحبتندن صدمر حله کریزان اوله وضعیف مزاجه واجبدرکه اول عارضه دن که هیچ مرهم ودارو بله علاجپذیر اولمیه بقدر الامکان احتراز قیله * بیت * هران کهترکه با مهتر ستیزد * چنان افتدکه هرکز بر نخیزد * حالا مصلحت وقت بودرکه بن سزه صیاددن احتیاط اوزره اولم من بعد بنمله سنك میانکده صفای عقیدت معتبر ومخالصت معنوی ومناسبت ومصاحبت روحانی میسر دکلدر

بیت

(چون دیان ومن توقربت جانی باشد * چه تفاوت کندار بعد مکانی باشد)

حقیقت حال وخلاصهٔ مقال بودرکه سنکله بنم میانمده امید وصال واحتمال اتصال طیف خیال وتصور محالدرکربه نوید وصالدن نومید اولیجق بر ارغریاد ایدوب بوادی وآتش فراقله درونهٔ سینه سن داغلدی آه سرد چکوب ونالهٔ پردرد ایدوب دل کرم وآو نرازمله بونوحه یه اغاز ایدوب آغلدی * رباعی * زهم بریدن یاران دریغ ناکامی چوهست عادت دوران مرا چه تاوانست * به بین مفارقت جان زتن چه کونه بود * بجان دوست که هجران هزار چندانست * معارضه یی بو مقامده تمام ایدوب بربرنی وداع ایتدیلر وهر بری ملال ومحزون دونوب کلیلهٔ اجزالرینه کتدیلر مردخردمنده بو حکایتلردن فائده اولدرکه عدو بله وقت حاجتده فرصت صلحی فوت ایتمیه چون

غرض حاصلی اوله جانب احتیاطی رعایتده غافل اولمیه سبحان الله بر موش بیهوش بو عجز حال وضعف بالله چون کرداب آفات ودریای مخافاته دوشدی واعدای غالب وخصمای سخت چنکال وتیز مخالب موروزنبور کبی باشنه اوشندی ودقایق حیله یه تمسك ایدوب انلردن بربسنی دانهٔ موافقتله دام مصادقته چکدی وعهد وپیمان ایله حصار امن وامانته تحصن ایدوب وقایهٔ مهر ومحبتی تیرباران بلاو محنته سپر ایتدی وقادر اولدیغی قدر عقد ایتدیکی عهدك عهده سندن کاوب اوان حزن واحتیاطی برینه کتوردی اکرار باب عقل وکیاست واصحاب فهم وفراست بو امثال عجیبه وتجارب غریبه یی بنیاد کارلرینه پیشنهاد ایدوب تقدیم مهماتده بو حکایت واشارته اعتنا واعتقاد ایتسه‌لر لاجرم فوایح حال وخواتم احواللری فوائد مصادقته مقرون اولوب جمیع امانی وامالری احسن وجه اوزره حاصل اوله وسعادت عاجل وکرامت آجل روزکار فرخنده آثارلرینه واصل ومتواصل اوله‌لر * قطعه * هران کسی که کند پیروی اهل خرد * بهیچ وجه ملالی بحال اونرسد * باب تجربه چون کردفته بنشاند * زبان ونقض بروی غبار اونرسد * بنای رفعت اکر براساس حزم نهاد * خلل برتبهٔ جاه وجلال اونرسد

(باب هشتم ار باب حقدن احتراز ایدوب انلرك قولنه)

(اعتقاد وتملقنه اعتماد جائز دکل ایدیکن بیان ایدر)

رای جهان آرای برهمن فرخنده رایه ایتدی ای حکیم ربانی * بیت * زبانك بلبل باغ معانی (دیلك اسرار غیبك ترجمانی) سمت عیبدن معرا بر تقریرله وصمت ریبدن مبرا بر تعبیرله بیان ایتدك اول کمسنه نك اعداسی غالب وخصماسی قاهر هر طرفدن انی احاطه قیلوب هیچ برجانبدن راهکذر فرار بولمیه وهیچ برردن طریق خلاص متصور اولمیه اول دخی انلردن بر وسیله مدارا قصد ایدوب قاعده عهد صلحی

متعهد قیله وآنك حصن امانته تحصن ایدوب سائرلرك کین کیننده امین اوله واول واقعه ده عدو یله عقد ایتدیکی عهدك عهده سندن کله وآنك ضمننده کندی نفسن دخی صیانده شرط احتیاطی یرینه میامن رأی صائب و برکت حزم وفکر عواقبله کرداب آفاتدن ساحل فوز نجاته وصول بوله حالیا مأمولدر که بیان بیوره سن اول داستانی که پرکسسته نك که نهال کینه زمین دلنده شاخدار وعداوت دیرینه درون سینه سنده پایدار اولیجق اصحاب واحباب آنکله مصاحبتدن احتراز واجتناب ایتمکمی واجب و یا آنکله انبساط واختلاط ایتمکمی مناسبدر اکر بو مقوله کمسنه ملایمت واستمالته تشبث ایتسه اکا التفات ایتمکمی کرك و یا مطلق آنك دعوای صدق وداده اعتقاد واعتماد ایتیوب صحبتندن احتراز واحتیاط ایتمکمی کرك برهمن ایتدی ❊ ع ❊ ای مه برج سعادت وای شه صاحب قران

❊ بیت ❊

(ای چو وهم ازافتتاح آزمایش دور بین)

(وی چو عقل ازابتدای آفرینش کاردان)

هر نفس که فیض روح قدسیله مؤید وهر شخص که بنای عقلی مدد ملاء اعلا یله مشید اوله لاجرم جمیع امورنده رعایت شرط حزم واحتیاطی واجب بیله ومواضع خیروشری ومواقع نفع وضرری بربرندن تمیز قیله واکا پوشیده اولیه که دوست آزرده وصدیق رنجیده دن احتراز فرض وواجبدر وانك مکامن مکرکینه پوسندن وغوایل غدر کمند معمای جوفروشندن اجتناب مقتضای رأی صائبدر خاصه که تغیرنیت وتکدر عقیدتی عین عقلاء معاینه اوله وخدشهٔ خاطر ودغدغه ضمیری بصر بصیرتله مشاهده قیلنه ❊ مثنوی ❊ چو آزرده شد خصم ایمن مباش ❊ خراشیده راهست قصد خراش ❊ کراول درآید بلطف وخوشی ❊ درآخر بسی محنت ازوی کشی ❊ هر کمسه که اهل کینه دن

علامت عداوت مشاهده قیله لازمدرکه کاربند قربت رواکورمیه وآنك ملاعبت وملاطفته فریفته اولیه ومبادئ احوالندن جانب احتیاط وتحفظی وعواقب امورنده شرائط انتباه وتیقظی تمهل ونامرعی قومیه شویله که اندن امور مرموره نك خلافی ظهور قیله تیرآفته سینه سن هدف وشمشیر محنته کندوسن علف ایتمش اوله ﴿بیت﴾ ایمنی از خصم محنتهای بسیار آورد * تخم غفلت هرکه کارد رنج دل بار آورد * بوبابده وقع ولان امثال وحکایاتدن که دفتر خاطر اولی الالبابده مرقوم ومرسومدر حکایت ابن مدین وقبره مزید لطافت ومزیت ظرافتله موصوف ونشانه‌وردی نیجه اولمشدر اول ﴿حکایت﴾ برهمن ایتدی روایت ایدرلرکه ممالك هندده برملك وار ایدی ابن مدین دیمکله مشهور وهمت عالی ورأی روشن ایله افواه والسنه‌ده معروف ومذکور قصر رفیع القدر سلطنتی سعی معمار شوکتله سمك سماکه یتمش وبنای وسیع الفضای معدلتی مهندس حشمتله ذروهٔ افلاکه ایرشمش

﴿بیت﴾

ملك کوکبه شاه جمشید تخت * فلك مرتبه ماه خورشید بخت

وبر مرغله که اکا قبره دیرلردی انس تام والفت بالاکلام ایتمشدی اول برمرغ شیرینکار وشکر گفتار ایدی که حسن کامل وحدس شامل ونطق دلگشاد وصوت مطبوع وصورت وصفت زیباسی وار ایدی همواره ملك آنك صوت وصورت وسیرتنه مرتبط وامثال رنکین وحکایات شیرینی ایله منشرح ومنبسط ایدی * مثنوی * سخنهای زیبای رنکین خوشست حکایات شیرین بسی دلکشست * کسی را که زینها بود بهره‌مند * کنندش بزرکان وشاهان پسند * قضای الهی قبره کوشهٔ قصر شاهیده بیضه کتوروب برمدت نصکره بربچه چیقردی ملك اکا کمال تعلقدن بیوردی تاآنی سرای حرمه ایلتدیلر خدام حرم سرایه فرمان ایتدی تاآنك تعهد حالی بابنده اهتمام وخدمت تربیتنده سعی تمام

ایتدیلر اتفاق همان اول كون پادشاهك بر فرزند دلبندی اولدی كه
انوار نجابت ناصیه سنده تابان وآثار سعادت صفحات حالنده
نمایان ایدی * بیت * یوزی مرآت نور الهی * جبیننده فروزان
فر شاهی * قطعه * مهی بر اوج سپهر كمال طالع شد * كه كس ندید
چنان ماه در هزاران سال * خجسته طالع وروشن دل ومبارك پی *
فرشته طلعت ونیك اختر وهمایون فال * بیت * ازان نهال شرف
تازه كشت كلشن ملك * چنانكه تازه شود برك از نسیم شمال * نقدر كه
بچهٔ قبره نشو ونما بولوردی شهزاده نككنده نهال قدی بالا وبلند
اولوردی وبیانلرنده كمال الفت وتمام مؤانست واقع اولوب
ملك زاده دائم آنكله طورردی وهر دم آنكله اوینار اكلنوردی قبره
هر كون فلك رفعت طاغلر وفردوس مانند باغلره كیدوب وال
ارمدیكی وآدمی زاده كورمدیكی میوه‌لردن ایكی دانه كتورر ایدی
بریسن شهزاده‌یه ویروب وبریسن كندی بچه‌سنه ویروردی كو كاردخی
آن نشاط ورغبتله یرلردی وآنلرك منفعتی تقویت انداملرینه تأثیر تام
ایلردی شویله كه روز بروز نشو ونما وقد بالالرنده تفاوت فاحش ظهور
وبروز ایدردی * بیت * كشتند سر بلند بنشو ونمای خویش * چون
سبزهٔ تر از اثر فصل نوبهار * قبره نككده اول خدمت واسطه‌سیله
ساعت بساعت جاه ورتبتی اترقی بولوب منزلتی ازدیاد بولوردی بو حال
اوزره نیچه زمان كچدی وروزكار دفتر سفیدی وسیاه لیل ونهاری
نیچه كره دوردی اچدی بر كون قبره عادت معهودی اوزره خدمتنه
كتدی بچه‌سی شهزاده‌نك كنارنده ایدی ناكاه طبیعه قصد ایدوب
سر بنچهٔ خشونتله شهزاده‌نك الن بوردی * ع * كه بخورد ولطیفهٔ می
پیدا كرد * شهزاده الك بو فعلندن زیاده منفعل وآتش خشمی بغایت
مشتعل اولوب تهورك مزاج وحدت طبیعتی غرقاب طیش وخفته
آندی تا چشم لطف ومروتی خاشاك عنف وبعونتله اورتوب حق الفت

قديم وعهد صحبت كريمی نسيامنسيا اونوتدی واياغندن اولوب برهشوبله چالديكه مادرينك فرقت وحسرتی قيامته قالدی

﴿ بيت ﴾

دريغا كه شاخ كلی نوشكفته ❊ فرو ريخت ازتند باد خزانی

چون قبره كلدی بچه سنی كشته وخاك وخونله آغشته كوردی برنعره اوردی كه مرغ روحی قفس تندن اوچره يازدی ونسر طايری اشيانهٔ آسماندن كوچره يازدی بوواقعهٔ جكر دوزك هولندن قلبنده فزع اكبر مشاهده ايدوب كانون درونی سوز فراق بركالهٔ جكرله پراخكر معاينه ايتدی وصفيری منزل ماهه تيركبی ارشوب ونالهٔ آتش تأثيره ذروهٔ فلك اثيره يتوروب ❊ مثنوی ❊ دكز كبی دكردی كوياشينی ❊ كهی كوكوكسن دوكردی كه باشينی ❊ ثوتونی آهنك كوكه اغردی ❊ باشی بغمور كبی يبره يغاردی ❊ جزع وزاری وفزع سوكواريدن صكره خطاب عتاب اميزله كندی كندی يه ايتدی بودريای مصيبته نه سن سنی آتدك وكالای فراغتی غوغای محنته نه سن الدك صاتدك ﴿ بيت ﴾ سن ايتدك كندی كلزارك يرين خار ❊ بريدركاوله سن بلبل كبی زار ❊ سكا مناسب بوايديكه براوج خس وخارله بركوشهٔ ديوارده آشيانه ايديدك حرمسرای سلطانله سنك نه كارك وارايدی واجب بوايديكه كندی بچه كك تربيتنه مشغول اوليدك شهزاده نك اتابكی اولمق سنك نه مصلحتكه براردی ا بركوشه وتوشه ايله قناعت ميسر قيليدك حاليا بوقصه دن غصه چكمزدن وبو بلايه مبتلا اولميوب زمين دلكده غم تخمين اكمزدك واكا بر حكما يوزمشلردركه زهی خاسراول كمسنه كه جبارلرله معاشر اوله زهی خائب اول شخص كه ستمكارلرله مصاحب اوله كه بوطائفه نك زمام عهد واقراری سخت وست ومزاج قول وقراری قوی وضعيفدر هميشه رخسارهٔ مروتی ناخن جفايله خراش وحرف فتوتی صحيفهٔ حقيقتدن كزلك غدر ايله

تراش ایدرلر نه اخلاص ومناصحتك انلر قتنده حرمتی ونه سابقهٔ خدمت
وحقوق مصاحبتك قدر وقیمتی وار ﴿بیت﴾ برای خدمت آنکس که
نشناسد حق خدمت ✽ مکن اوقات خود ضایع که نه مردست ونه منت ✽
عفو جرایمی که صفت ارباب مکارمدر مذهب انتقامده حرام اندرحرام
بیلورلر وغدر وعدوان ونقض پیمانیکه سمت اهل کفر اندر آیین کبر
ونخوتده مباح بلکه سبب فوز و فلاح اکارلر آخر بر طائفه یه ملازمتدنکه
سوابق حقوق لواحق عقوقه مبدل قیله لر نه فائده حاصل و بر کروهه
روز شب خدمتدنکه مواقع شکرانده کفرانی ومواضع آفرینده نفرینی
ذمتلرینه لازم بیله لر نه منفعت واصل اوله ﴿بیت﴾ حیفست که بر
زمرهٔ مردان بو یش نام ✽ ازاکه حق صحبت یاران نشناسند ✽ بونلر
بر طائفه در که کندیلری جانبنده بر ذنب کبیری صغیر و بر عیب عظیمی
حقیر تصور ایدرلر وسائرلر طرفنده بر امر یسیری عسیر و بر سهو قلیلی
کثیر عد ایلرلر ﴿بیت﴾ عیب خودر اهمز بازنما یند وکر ✽ هنری هست
تراعیب عظیمش خوانند ✽ چون بنم جکر کوشه م بو جفانی و بونجه حقوق
وار ایکن بکا بو بلایی روا کوررلر واجب اولدیکه وقت مکافات وفرصت
مجازاته مترصد اولوب بنم بچهیم طورمیم اوتورمیم قرة العینمك انتقامك اول
ظالم غدار وستمکار خونخواردنکه کندینك همدم وهمزادین تیغ بیدادله
هلاك ایتدی الوب آیینهٔ سینه دن غبار کینه یی کیدرم ﴿بیت﴾ بهر سونم
مهر وآ زرمرا ✽ ز بجوش آورم کینهٔ کرمرا ✽ پس بر کون فرصت بولوب
بیمحابا ملکزاده نك یوزینه صچرادی ومنقار خونخوار ایله اول قرة العین
سلطنتك کوزین چیقاردی بعده اوچوب قصر شاهك کنکرهٔ کردون
اشتباهی اوزره قوندی شاهه بو خبر واصل ولیجق پسرینك بصری چون
بر زمان کریان وغریوان اولوب آخر قصد ایتدیکه دانهٔ قریبله اول مرغ
زیرکی دام انتقامه کتوره وقفس بلاده حبس ایدوب لازم اولان قصاص
وسیاستی سرحد تمامه یتوره پس قبره نك مقابله سنه کلوب زبان مکرو

فرياله نيازه اغاز ايدوب ايتدي اي مونس روزكار واي انيس غمكسار آشفته
ايتكه شمدنصكره اوله جق وقصاص ومكافات طريقيله هركشي ايتديكن
بولدي ❊ مصرع ❊ كر زدست وزلف مشكينت خطايي رفت رفت ❊
حاليا كرم ايله شربت صحبتمزي تلخ وغرهٔ عشرتمزي سلخ ايتمه چراغ عيش
وحضورمزي مرده وبرك صفا وسرورمزي پژمرده قيلمه قبره ايتدي
اي ملك اكرچه بيورديغك مقتضاي رأي صائب وپادشاهك كمال
عدل وانصافنه مناسب وفرمان اولي الامره متابعت حمله مزك ذمتنه قرض
وواجبدر اما عهد بعيد ومدت مديددركه قلبمده بوفكري مقرر وخاطرمده
بو انديشه يي مصمم قيلمشدمكه حرم اولدقجه دركاه فلك اشتباهدن غيري
بر پناه بيلميم واول كعبهٔ امال وقبلهٔ اقبالدن غيري برجهته استقبال قيلميم
وكمانم بوايديكه انك حمايتنده حمامهٔ حرم كبي فارغ ابال اولايدم وسهيم
بوايديكه عزمات خدمتنده واقف اولوب مروهٔ مروتيله مرتبهٔ صفا
بولايدم حالاكه خون جكر كوشه مي حرم سلطنتده دم قربان كبي حلال
كورديكز من بعد بكا بو بيتك طوافي محال اولوب بو مقامده حرام اندرحرام
اولمشدر بوجمله ايله ينه جان شيرينه عوض ميسر اوله جغن بيليدم ابيك
زنان احرام خدمتي ميان جانه بند ايدردم وليكن

(مرغي كه رميده كردد ازدام ❊ من بعد بدانه كي شودرام)

بوندن غيري ❊ لا يلدغ المؤمن من جحر مرتين ❊ حديثي موجبنجه مرد
خردمنده واجبدركه مجربي تكرار تجربه ايتميه وبرافعيدن ايكي دفعه
زخم يميه ❊ بيت ❊ نشنودي اين مثل را كارباب عقل كفتند (من جرب
المجرب حلت به الندامة ❊ ودخي ضمير منير ملكه روشندركه مجرم
برحالده امين اولمق جائز دكلدركه اكر عقاب عاجلده مهلت اولورسه عذاب
آجلده مسامحت ميسر دكلدر فرضا كه مساعدت بختله دفع الوقت
ميسر اوله البته عاقبت ياكندي يااولادي شربت محنت وشواربهٔ
عقوبتدن چاشني طاتمق مقرردر زيراكه طينت طبيعت آب مكافاته

سرشته اولمشدر ومزاج روزكار خاصيت مجازاتله پرورش بولمشدر ﴿ بيت ﴾
چو بد كردى مشو ايمن زآفات ٭ كه واجب شد طبيعت رامكافات ٭
نته كه پسر ملك بنم نورديدهمه بو غدرى روا كوردى بندنده بى اختيار
بلكه بطريق الاضطرار آنك چشم جهانبيننه بو آفت ايردى ممكنميدر كه
بركمسنه ستمكارلق ساغرندن جرعه نوش ايده خمار بلايه مبتلا اولميه
يازمين حال و بوستان اعمالندن بيداد نهالى ديكهاندن ثمرهٔ عقوبت
ونكال حاصل قيلميه

﴿ بيت ﴾

(ابلهى راكه تخم حنظل كاشت ٭ طمع نيشكر نبايدداشت)
پادشاه عاقل مكر اول حراميلرله دانادل حكايتن اشتمشدر وايتدكارى
فعلك جزا ومكافاتنى بولدقلرى سمع شريفنه يتشمشدر ملك استفسار
ايتديكه نيجه اولمشدر اول ﴿ حكايت ﴾ قبره ايتدى روايت ايدرلركه
شهررقهده فقرافرقه سندن بردرويش صاحب خرقه وارايدى
آداب ستوده ايله آراسته وعادات پسنديده ايله پيراسته محاسن
اوصاف ايله موصوف ومكارم اخلاقله مشهور ومعروف معارف
وفضائلده داناوكامل اولديغى اجلدن اكا دانادل ديرلردى واول شهرك
اهاليسى اكا جان ودل ايله محبت ايدرلردى ﴿ بيت ﴾ آنراكه كمال
ومعرفت شدحاصل ٭ هم مرهم جان باشد وهم مونس دل ٭ اتفاق
بر وقت زيارت بيت الحرامه نيت ايدوب احرام عزمى ميان جانه
بندايتدى و بى همدم ورفيق باديه طريقن طوتدى كتدى ﴿ بيت ﴾
در بيابان چون بعزم كعبه خواهى زدقدم ٭ سرزنشها كركند
خارمغيلان غم مخور ٭ بولده اتفاق برقاج خونى حراميلر انده مال
احتمالن ويروب آنى قتله قصد ايتديلر دانادل بونلرك قصدينه مطلع
اولنجق ايتدى بن مال دنيادن اول نصابه قادر دكلمكه توشهٔ راهجه
كفايت ايده اكر غرضكز بومقدارله حاصل اولورسه تكلف دكلدرنم

وارسـه آلك تك بنى صالى ويرك تاطريق توكل وتجريد ايله بوراه پوشـداندى قطع ايدوب مقصد مقصوده واصل اولم وديدهٔ انتظار كشيدمه خاك آسـتانهٔ حرم محترميكه كحل جواهر چشم اهل يقيندر توتياقيلم ﴿ بيت ﴾ روم بكوى وى وسر برآسـتان فكنم * غبار خاك درش توتياى ديده كنم * حراميان بيرحم آنى زنده قومقدن خوف ايدوب اتفـاقله تدبير وشمشـير كينله آنك قتلنه ساق سـعى تشمير ايتديلر بيچاره متحير اولوب هرجانبه نظر ايلردى وكالغريق يتشـبث بكل حشيش هرنسـنه‌دن مدد ومعاونت ديلردى اول وادئ وحشت وبوادئ پرهول ودهشـتده حيوانات متنفسـه‌دن برفرد نظرنه راست كلمدى مكر كلنك جنسـندن برفوج درياكبى اوج هواده پرواز ايدرلر ايدى داناادل آواز جانكدازله بن اشـيدوب فغان ايلديكه اى مرغان همايون بن بوهامونده بو ستمكارلرك پنجهٔ قهرودست هلاكنده زبونم حضرت عالم الاسراردن غـيرى ديار كمسـه بنم حالمدن خبردار دكلدر سـكا اميددركه شـاه مرغانك خاتمنده اولان اسم اعظم حقيچون وخليل الرحمانك معمور ايتديكى حرم معظم حرمتيچون بنم حقمى بو ستمكارلرده قوميوب بنم قانمى هـدر ايتميسن وبنم انتقـام بوخونخوارلردن الينجـه آشـيانهٔ جهاندن كتميه‌سن حراميلر بوتك بوكلامنى استماع ايدنجك استهزا طريقله كولشديلر وايتديلر صورمق عيب اولمسون نامك ندر ايتدى داناادل ايتديلر بو اسم مسمايه مطابق وبو عنوان بوشـانه موافق دكلدرسن نيجـه داناادل سـنكه طيور جنسى قابل خطاب دكل ايديكندن غافلسن بزه عـلم يقين حاصل اولديكه سن تمام درجه‌ده جاهل وكمال مرتبه‌ده لايعقل سن هر كمسه كه زيور عقل ايله محلى اوليه قتلنده چندان كناه اوليوب قاتلى زياده وبال كورميه داناادل ايتدى * سـوف ترى اذا انجلى الغبار * هل فرس تحتك ام حمـار * بن افات مكافاتدن برنكته اشـعا ايتدم ومخافات

مجازاتدن برشمه اظهار ایلدم ولیکن اول طائفه که صفت (صم بکم عمی فهم لایرجعون) انلرك لازمهٔ ذاتیدر بومعنایی بیلمزلر و بو رمزی اکلمزلر

﴿ بیت ﴾

اکر کوش دارد خدا وند هوش ＊ از انسان سخنها خوش آید بکوش

اول قدر که دانادل بومقوله نصیحتی مشعر سوزلر سویلدی مفید اولیوب کوش هوشلری استماع کلام حقدن امتناع ایلدی و بصر بصیرتلری مشاهدهٔ جلوات جمال حقیقتدن نابینا اولدی عاقبت پیر فقیری قتل ایتدیلر قلیل وکثیرنسی وار ایسه الدیلر کیتدیلر چون خبر قتلی اهل شهره یتشدی ملول ومحزون اولوب انك فوتیچون ماتملر ایتدیلر وجهد ایدوب آنك قاتلرینی بولمغه قصد ایتدیلر عاقبت عهد بعید ومدت مدیدنصکره یوم عیدده اهل شهرك اکثری مصلاده جمع اولوب دانادلك قاتلری دخی اول مجمعده حاضر اولوب برکوشهده اوتورمشلردی بو اثناده کلنکلردن برفوج عظیم اوج هواده بو حرامیلرك باشی اوزرنده پرواز ایدوب شویله مؤثر آوازه آغاز ایتدیلر که خلق انلرك صفیر شور انکیز وفغان درد آمیزندن نماز ونیاز واوراد واذکارلرین اونوتدیلر حرامیلردن بریسی بوحاله تعجب ایدوب تبسیم ایتدی واستهزا طریقیله کندی همراهینه ایتدی بونلر مکر دانادلك قانن طلب ایدرلر قضاء الهی انلرك جوارنده اولان شهر قومندن بریسی اشتدی همان اول ساعت صورت حالی حاکمه اعلام ایتدی فی الحال شحنه وعسس وجمیع ناس غلو ایتدیلر مجال ویرمیوب حرامیلرك جمله سن طوتدیلر هنوز شورابهٔ عقایدن چاشنی طاتمدین وشراب عذاب باشلرینه چقمیوب ایقلرندن طوتمدن واقع حالی برابر ایلمغه باشلدیلر واول خون ناحقك مکافاتی انلره یتشوب قصاص شرعله اختصاص بولدیلر ＊ قطعه ＊ که کرد درهمه عالی کمان ظلم بزه ＊ که تیر لعنت جاویدرا نشانه نشد ＊ که در زمانهٔ بی اعتبار کردسم ＊ خیال بستکه خود عبرت زمانه نشد ＊

بو مثلی انکجون کتوردم تاملکه معلوم اوله که شهزاده نه زحمی باینده بنم جرأتم تقاضای مکافات سیئه واقتضای مجازات حسبیله در والا مرغ ضعیف حال وشکسته بالك نه قوت ومجالی اوله که بو افعالك امثالی اندن ظهوره کله چونکه بندن بو جریمه صادر اولدی حالیا فرمان سلطان عقل بونك اوزرینه جاریدر که سنك کلام فریب انجامکی سمع قبولله اشتمیم وسکا من بعد اعتماد ایتمیوب سنك فرمانکله ایش ایتمیم اولی بودر که خدمت شاهدن حذر قیلم ملك ایتدی ای قبره مضمون کلامك صدق وصوابه مقرون وحقۀ بیانك جواهر حکمت وفوائد معرفت ایله مملو ومشحوندر و بن بیلورمکه (بفحوای البادی اظلم) مفهومی موجبجه گناه بنم پسر یمك ابدی که اول مقهور بی باك بی سابقۀ جریمه سنك بچه کی هلاك ایتدی سندخی برطریق مکافات شان کریمکه سزا اولان جزایی ایتدك وآنك ضمننده بو احسانی دخی کرامت بیوردك که آنك قتلنه قصد ایتمیوب عیننك برینی نقص ایتمکله اکتفا ایتدك حالبانه سکا کراهیت متوجهدر نه بنده آزار باقی بلکه بو بابده بن سکا منت وصحبت میسر اولورسه ان شاءالله الدن کلدکجه خدمت ایدرم لطف ایله بنم قولمه اعتماد وصدق عهدمه اعتقاد ایدوب بیهوده یره مفارقت ومهاجرت اختیار ایلمه وشویله بیلکه بنم مذهبمده اخذ انتقام ارذل رذائل وعفو وغفران افضل الفضائلدر بلکه بنم ادعام بودر که اساءت مقابلهسنده احسانی کندیمه واجب بیلم ومضرتنی کوردیکم کمسنه یه منفعتی ذمتمه فرض قیلم

بیت

(ماعادت خود بهانه جویی نکنیم * جز نکویی ونیك خویی نکنیم)

آنها که بجای ما بدیها کردند * کردست دهد بجز نکویی نکنیم * قبره ایتدی ای ملك من بعد میانمزده خیال وصال احتمالی محالدر که ارباب صحبت یارمستو حشدن احتراز واجتنابده مبالغه بی سر حداطنابه

یتشدیرمشلردر دفاتر ماثرا کا برده مسطوردرکه مردم آزرده یه هر چند استمالت وملاطفتده افراط اولنه ووعدهٔ لطف وعنایتده مبالغه قیلنه بدگمانلغی دخی متزاید اولوب تضرر وتوحشی مشتد اولور بو تقدیرجه اندن تحرز وتجنب زیاده واجب اولور ❊ قطعه ❊ عزیزمن چو آزردی کسی را * تو تجایش مکن تامی توانی * که هرچند از تو خدمت بیش بیند ❊ مر اورا بیش کردد بدگمانی ❊ ملك ایتدی ای قبره یوسوزدن فارغ اول که سن بنم صلبی فرزندم کبی عزیز بلکه اندن دخی لذیذسن وسنکله اولان انس والفتم زن وفرزند وخویش وپیوندمدن بر یسنه اولمشدر هیچ کسنه کندی اقرباسنه یرامز نسنه صانورمی واحباسیله مقام انتقام وخصومتده اولورمی قبره ایتدی حکما اقربابنده برتمثیل بیوروب هر برینك حالنی بومنوال اوزره تفصیل بیورمشلردرکه مادر وپدر صدیق صادق مثابه سنده وبرادرلر رفیق موافق مرتبه سنده در وخال وعم آشنالر درجه سنده وزن مصاحب قبیلندن ودختر خصم قسمندن وسائر اقربا بیکانه‌لر حکمنده‌در اما پسری بقای ذکر ایچون استرلر وکندی نفسلرینه انی برابر طوترلر سائرلرله انی بربیلزلر وغیریلری عزت وحرمتنده اکا شریك قیلزلر بومقدمات موجبنجه هرکز بن سنك فرزندك مثابه سنده اولمق میسر ومتصور دکلدر بهر تقدیرکه سن بنی فرزندك مرتبه سنده عدایده سن وقت نزول آفت وهنکام هجوم محنتده بنم طرفدن اغماض ایتمك مقرردر هرچندکه برکسنه برکسیه محبت ایده وآنك مرادینی کندی مرادی اوزره ایثار بلکه نقدجانی آنك یولنه نثار ایتمك دعوی ایدوب ایده ❊ ع ❊ جان چه چیزست که بهر توفدا نتوان کرد ❊ اول زمانکه بربلا نازل وحال بومرتبه یه واره که کار جانه وکار ذات نخوانه واصل اوله‌بی شبهه کندیسن مضیق محنتدن ساحهٔ سلامته یتشدیروب اول دوستی نشانهٔ تیربلا وسپرتیغ عنا ایتسه کرك

بيت

(مردی باید که از بلا نکریز * وز بهر کسی از سر جان برخیزد)

مکرملك پیره زن ومهستی حکایتن اشتمشدر * وانلرك ماجراسی سمع شریفنه یتشمشدر * شاه استفسار ایتدیکه نه کیفیتله اولمشدر اول * حکایت * قبره ایتدی روایت ایدرلرکه برزال کهنسال فرسوده حالك بردختر صاحب جمالی وارایدی مهستی نام که ماه تمام پرتو لمعهٔ جبیننــدن دریای رشك وغیرته غرق * ومهر سپهر مینافام انوار رخسار رنکیننــدن عرق حیا وخجلته مستغرق ایدی (مثنوی) شیرین سخنی که هوش می برد * رونق زشکر فروش می برد * نازی وهزار فتنه درد هر * چشمی وهزار کشته در شهر * ناکاه چشم زخم روزکار اول سرو قد وکلعذارك مزاجنه کارایدوب نهال حالی سمت اعتدالدن سمت اعتلاله مائل اولدی * وکلزار عذارندن رنك ملاحت ورونق لطافت کیدوب عارض رنکینی تف اضطرابدن بی آب وسنبل پرچینی تب آتش تابدن بی تاب اولدی (بيت) چوزلف مشکسای عنبرینش (تکسر یافت جسم نازنینش) پیره زن متصل دخترینك پیرامن بسترین طواف ایدردی * وروی نیازی آستانه طوتوب چشم کریاندن دریار دوکوب دیردی ای جان مادر * ع * فدا اولسون سکا بو جان مادر * بيت * عالمده سنکله بولورم لذت جانی * سن اولمیجق بن ندرین جان وجهانی * تك سن صاغ اول جانم سکا قربان اولسون * بن دردله جان ویریم تك سکا درمان اولسون (ع) بن ملامت اوله بن تك سن سلامت اول یوری * بو مادر هر سحر کاه فغان وآه نالهٔ جانکاه ایله ایدردی * خدایا بو جوان نازنینی که هنوز شیرزندکانندن سیر اولمامشدر * محبوس زندان کور وبو حیاتندن سیر اولمش فرتوتی آل تك آنی دار دنیادن دور یته * مثنوی * بنم عمرم نه قالدیسه اکا ویر * انك دردینی آل آندن بکا ویر * اکرچه مویه دوندردی بنی

غم * تندن ایله برموالك كم * القصه پیرهزن غایت شفقت ونهایت حقاوت
مادرانه موجبنجه روز وشب كریه وزاریله وظائف دعایی ادا ایدوب
جان لذیذین فرزند عزیزی بولنه فدا ایدردی * قضای الهی پیره زنك
برگاو سیاهی وارایدی صحرادن كلوب مطبخه كیردی) بوی آشله باشن
هرنه یه صوقوب ایچنده هرنه یی كه بولدی یالهدی * قضای وطرابجك
باشن طشره چیقارمغی دیلدی چقمیوب مضطرب اولدی * پیرهزن
كیفیت حالده غافل ایدی چون هنگام شام ورای پردهٔ ظلامدن
برصدای مهیب اشتدی * وبرشكل غریب وشیخ عجیب مشاهده ایتدی
قوت واشمهسی دركار اولوب بوعزرائیلدر دیو مهستینك روحنی
قبض ایچون كلدی خیل ایدوب فریاد وفغان ایتدی * وتضرع
كنان ایتدی ای ملك الموت * وای رسول حضرت عزت * مثنوی *
ترحم قیل كه خسته بن دكلم * مهستیدر شكسته بن دكلم (استدر دخی
بو پیر كهنسال * مهستی خسته درجانك آل * بومثلدن مفاوم اولدیكی
هرشخصه نفسندن عزیز وجانندن لذیذنسنه اولاز * ای ملك سنده
انصاف ایله كه برنفس كندی قرة العینك چشم جهان بیننی زخم بیر
حمله خراب ایدنله برآن صدق وصفایله مصاحبت روا كوره می * یابر
شخص كندی جكركوشهسن آتش بیدادله كباب * ونوردیده سنك
بنیاد حیاتن سیلاب هلاك ایله یباب ایدنله برساعت مجالسته طاقت
كتوره می * چون بن فرزند دلبندمك كه نوردیدهٔ رنج وسر ورسینهٔ
پرغم ایدی انك حالی فكر وآنك بال وبالنی وحسن وجمالنی وهنر وكمالنی
ذكر ایدم * سیلاب حسرت خروش ایدوب بنای صبروسكونمی یقر
* وآتش فرقت زبانه چكوب خانهٔ درونمی یاقر * قطعه *
اندرجهان منم كه محیط غم مرا * پایان بدید نیست چه پایان كنارهم
كفتم بصبر ساحل دریاشود بدید * اكنون شكست كشتیٔ صبر
وقرارهم * بوجمله ایله نه كندی جاندنده امین وكندی جاندن دخی

مطمئن دكلم * اسباب وحشت ونفرتده بودكلو كثرت ووفرت واريكن
سنك تواضع وتملقكه اظهار محبت وتعلقكه فريفته اولمق طورعقلادن
دور * وروش عقلادن بنهايت مهجوردر * لاجرم ناچار ياليت بيني
وبينك بعد المشرقين آيتني تكرار ايدوب ساحۀ صحبتكدن كنار وسايۀ
دولتكدن فرار ايده رين * بيت * وصلى كه دروملال باشد * هجران
به ازان وصال باشد * سن دكل بلكه من بعد جميع علايقدن تجرد
* وجمله خلايقدن تفرد واختيار ايده رين * كه سنك بازار صحبتكدن
اول قدر فائده كار ايتدمكه راحلۀ قوتم انكله كرانبار اولوب بارآخرى
تحمله اقتدار قالمدى (ع) ترسمكه تن ضعيفست اين بار برنتابد *
ملك ايتدى بو فعله بادى سن اولمشسك بحكم البادى اظلم تحرز وتجنب
مناسب بلكه لازم وواجب ايدى * وليكن سن باعث اولدك * بلكه
مقتضاى قصاص اوزره برايش ايلدك * قهرمان معدلت دخى بويله
بيورر وحاكم انصافده اول جنايت مقابله سنده بومقوله عقوبت روا
كورر * پس موجب نفرت وسبب وحشت نه در * آخر فكر ايله كه
فرزندمدن هنوز نام ونشان يوغيكن انيس اوقاتم ومونس ايام حيتم
ايدك * چون پسرم فضاى عدمدن سراى وجوده كلدى * حفاوت
پدرانه انى اقتضا ايتديكه آنك ديداريله انس والفت ايدوب * موانستده
انى سكا شريك ايتدم * وسنك مصاحبتك وآنك موانستيله مغتنم اولوب
حضور موفور * وسرور نامحصورله روزكار كچوردم * حاليا چشم
زخم زمان بى زمان نور ديدهمك باصره سنه زيان ونقصان يتشديروب
آنك ديداريله ايتديكم ذوق وصفا خللپذير اولدى اما سنك مصاحبتكك
لذتى ومجالستكك حلاوتى * وصداى دلكشكك حظى وآواز فرح
بخشكك ذوقى باقيدر * شويله كه بودخى بالكليه منتفى اوله وبكا بقيۀ
عمرمده معتكف بيت الاحزان اولمق لازم كله * اى قبره سنكله بنم مثلم
راست اول مطربله اول پادشاهك مثليدر قبره استفسار ايتديكه نه

وجهله اولشدو اول (حكايت) ملك ايتدى بر پادشاهك بر مطربى واردى خوش آوازوشيرين نواز الحان دلفريبى پاى عقلى ركيبدن وعنان تمالكى دست صبر وشكيبدن چيقردى (مثنوى) الينه السه عودى بربطو چنك) طوتردى اول هواده زهره آهنك * كرآهنك ايليه ناى عراقه * اود اوردى صفاهان وعراقه * سرآغاز ايليدى بوسه لكده * وقوزدى هر بغرى دلكده پادشاه اكا بغايت متعلق * وسماع نغمهٔ روددلاويز * وصداى زخمهٔ عودنشاط انكيزينه زياد متشوف ايدى

﴿ بيت ﴾

(نواى مطربى بشنوكه صوت روح افزايش)

(بزيروبم چوناهيد آورد درد چرخ كيوان را)

بو مطرب شاهك برقابل غلامن تربيت ايدردى * وسازنده لكده مشفقانه تعليملر ايلردى * تا زمانده صنعت موسيقاريده استادندن استادكار اولدى (ع) قابل شاكرد اولان استاد اولور استاددن * بو غلامك آهنكسازلغى ونغمه پردازلغى بر مقامه يتشديكى * آوازهٔ قول وغزلى اصفهان وعراق وحجازى طوتدى وصيت صوت وصداى نفس دعمل مسامع مجامع عرب وعجمه يتشدى (مثنوى) قچن ايتسه سرآغاز دلاويز * ايدردى عيش وعشرت آتش تيز * شوساعت كم اوردى زخمه عوده * فلكده زهره باشلردى سروده * شاه غلامك هنرنده آكاه اولوب آنك تربيت وتقويتنه التفات بيوردى * تا بر مرتبه يه واردىكى نديم خاص ومطرب صاحب اختصاص اولدى * شاه همواره نغمات فصيحه ايله كه لحن داودى نفس مسيحدن خبر ويردى * وصوت عود وصداى سرود ايله كه قلوب عشاقى عود كبى هوا اودنه اوردى عزه بزم عشرت وآهنك عيش وصحبت ايدردى عرق حسد دل مطربده نا عودكى مضطرب اولدى * وناچاره تحمل ايدهميوب آخركار انى قتله مرتكب اولدى * بو خبر سمع پادشاهه يتشوب مطربك احضارينه

فرمان ایتدی ❊ چون مطرب مقام سیاسته کلدی ❊ پادشاه هیبتله اکا نکاه ایدوب خطاب عتاب آمیزله ایتدی ای بی ادب بیلمز میدککه بن طرب دوستم طینتم آب عشرتله سرشته وخلقتم نشاط مسرتله آغشته‌در ❊ بنم نشاطم ایکی قسم ایدی بری صحبتده سنك سازنده‌لککدن حاصل اوبری خلوتده غلامك نوازشلکندن واصل ایدی چون سن بی سبب ظاهر نشاط وسرورمك نصفنی باطل قیلدك لازم اولدیکه بیورم تاسنکا دخی اول شربتدن که غلامه ایچردك چاشنی ویره‌لر ❊ وتار کردنکی تیغ هلاکله چاوب عودوجودکی فنا اودونه اوره‌لر ❊ مطربك سمعنهٔ قول شاهدن ❊ سرود سرور کلوب ایتدی شاهن خودکناه ایتدمکه شاهك نصف نشاطن تباه ایتدم ❊ امابنم حقمده پادشاهك فرمانی نفاذبولورسه کندینك تمام نشاطنی ضایع ایتمش اولور ❊ پادشاهه مطربك بوکلماتی خوش کلدی ❊ ونوازش بیوروب قتلدن آزاد قیلدی ❊ بو مثلی ایراددن مراد اولدورکه بنم طرب وسرورمدن بر ازی فرزندم سببیله هباء منثور اولدی ❊ سنده که ساز عراق فراقه آهنك ایدرسن ❊ قریبدرکه پشت امیدم قدنی کبی راست ایکن قامت چنك کبی خمیده ❊ و دائرهٔ سینه خدف کبی نرم ایکن روی عود کبی خراشیده اوله ❊ عاقبت خود اوراق صحبت یاران تندباد مفارقت ضروری ایله پریشان اولق مقرردر ❊ باری الان اختیار هجرانی روا کورمه ونعمت صحبتی غنیمت بیل دامن جمعیتی الدن کیدرمه ❊بیت❊ خود مکن بیکانکی باری چومیدانیکه چرخ ❊ آشنایاراز یکدیکر جدا یبهادهد ❊ قمره ایتدی حقدنهانخانهٔ دلده مدفون وکینه خزانهٔ سینه ده مخزوندر چون کسنه اکا مطلع اولمق ممتنعدر ❊ پس قیل وقال ترجمان زبانه اعتماد جائزدکلدرکه کاه اولورکه زبان ضمیرده مکنون اولان سرك سرك مضمونن عبارات راستله ادا قیلمز ❊ وبیان مخزونات

خاطری انهانه شرط امانتی یرینه کتورمز * اما قلوب بحکم القلوب تتشاهد بربوینه شاهد عدل وکواه راستدر

بیت

حدیث سرزدل دل داندو بس * زبان و لب دران مجرم نباشد

ملکه ده معلومدر شول نسنه یکه زبانی ادا ایدر قلبی اکا موافق * وضمیرده نهان اولانك بیانند، لسانی صادق ذکادر * ع * صدجان فدای انکه زمان و دلش یکیست * ای ملك سنك سطوت وصولتکی خوب بیلورم * و نهب سیاستکدن دخی تمام باخبرم * بیت از کوه کاه زخم کرانتر کنی رکاب * وز باد وقت جمله سبکتر کنی) عنان اما هیچ بر آن خطر هیبتکدن امین اولمسم * و برنفس ضرر سطوتکدن ارام قلمسم کرك و بن اول جمله دن دکلم که طبیب اکا سو یلیه که * داروی چشم سکا دوای شکمدن اهم و الزم * و اصلاح حس ظاهری دواء باطندن سکا نسبت مقدمدر ملك استفسار ایتدیکه نیجه روایت اولنمشدر اول * حکایت * قبره ایتدی که برمریض ضعیف بر طبیب ظریفه کاوب درد شکمدن نالش ایتدی و صعوبت المدن بانوب یاقلوب دردنه دوا طلب قیلوب ایتدی * ع * ای طبیب آخر علاجی کن چوکار از دست رفت * طبیب اول طریقله که ارباب حکمت و قانون معرفت اسباب و علاماتی تقدیم ایدرلر * تاتشخیص مرضدنصکره علاج کامل که سبب شفاء عاجل اوله * مباشرت قیله‌لر بو سبیل استفسار اندن سؤال ایتدیکه بو کون نه غدا یدك * مریض ساده دل جواب و بردیکه قورومش قورلمش یانمش کومنش نان پاره یدم و اول غدا ایله که زفت و انکشته دونمشدی * تنور معده‌یی تافته قیلدم طبیب خادمنه ایتدی وار دار الشفادن کحل روشنایی کتور بو خسته‌نك چشمنه چکدلم تا باصره سنه جلا و یره * و نور بصرتی زیاده قیله * مریض چون طبیبدن بو کلامی اشتدی

فریاد ایدوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ آخرچه محل هزل بازیست * وقت اجلست وجان کدازیست * ای طبیب هزل ولطیفه‌می سویلرسن * که بن درد شکمدن سکا شکایت ایدرم * سن درد چشم علاجن ایلرسن * ای حکیم بزرکوار داروی دیده ایله درد شکمك نه مناسبتی وار * طبیب ایتدی دیلرمکه سنك چشمك روشن اولوب سیاه و سفیدی تمییز ایده‌سن * تا بر دخی بومقوله غدا یمکدن اباویرهیز ایده‌سك * پس علاج چشمه احتیاجك مداوات شکمدن زیاده در بومثلی ایرادندن مراد بودر که بن اوقبیلدن دکلم که خامی پخته‌دن * و سوخته‌یی ساخته‌دن فرق ایتمیم

﴿ بیت ﴾

بحمد الله دردانش چنانم * که خیراز شر جدا کردن توانم

ملك ایتدی دوستلر بینند بومقوله وقایع چوق واقع اولور * هیچ اولورمی که دواعی مخاصمت بالکلیه میان آدمیاندن مرتفع * و احباب بیننده ابواب منازعت مسدود اولوب اسباب مخالفت مطلقا ممتنع اوله * اماهرکسنه که نور عقلله آراسته * و زیور رأی و فکرله پیراسته اوله * حسب المقدور اطفاء نائرهٔ غضبه چالشوب قادر اولدیغی قدر آتش خشمی آب حلمله تسکین ایدر * و بیلورکه تجرع شربت مغفرتك اکرچه که غایت مرارتده اوله * چاشنیٔ حلاوت مروت مندرج * وتحمل بار مشقت وحلم و بردباری هر بارکه زهرآمیزدر * تریاق بهجت ومسرتله مختلط و ممتزجدر ﴿ مثنوی ﴾ غصه مخور زانکه شقاوت دروست * خشم فروخورکه حلاوت دروست * شعشعهٔ برق درازردنست * قاعدهٔ بحر فروخوردنست * سینهٔ دریا نشود پرغبار * کرچه که باران کندش روزکار ﴿ قبره ایتدی بن تهاون باشرو قع بالضر مثلی موجبنجه هرکیم که کار دشواری آسان ملاحظه قیله * کار آسان اکادشوار اوله * بوکار دشواری آسان ملاحظه ایتمك کرك

(وبوامر)

وبوامر صعیده تخفیف ویرانه مجال ویرمك كرك ✲ بن نقد عمری چرخ شعبده بازك مهره بازلغی نظاره سنده تلف ایتدم ✲ ونفایس اوقات دهرك عجایب وغرایبی تماشاسنده صرف ایلدم ✲ لاجرم ذخائر تجربه‌دن استظهار وافر تحصیل ایتمشم ✲ وبضاعت كیاست وسرمایهٔ فراست ایله سود تمام اله كتورمشم) وتحسین یقینله كوروروم وبیلورمكه شعلهٔ اختیار سلطانی وشرارهٔ اقتدار قهرمانی خانهٔ عهد وپیمانی یقار ✲ وتندباد نخوت وكامكاری وصرصر سطوت جباری بنیاد آزرم وبنای وفایی اساسندن یقار اول مقامده كه شیر هیبت سلاطین دم انتقامی زمین كینه اورر ✲ تملق روباه بازیدن نه فائده عائد اولور ✲ همان اولی بودركه كندیمه خواب خركوش ورعوب احتیاط ایدم ✲ وخشم پلنكدن هراسان اولمش آهو كبی راه بیابانی طوتم كیدم ✲ كه خصم ضعیفه هیچ وجهله دشمن قوی ایله مقاومته مجال میسر دكلدر ✲ نته اول پادشاه كندو دشمنیچون بو بابده برمثل ایراد ایلشدر ✲ ملك بیوردیكه نه وجهله اولشدر اول ﴿ حكایه ﴾ قبرو ایتدی دیار تركستانده بر پادشاه عظیم الشان وارایدیكه ✲ همای همت پیهمتاسی سایهٔ صلاح وجناح فوز نجاحی مفارق عالیانه بسط ایتمش ✲ وعنقای لوای دولت والاسی بالای اشیانهٔ طاوس ریاض آسمانه یتشیدی ✲ عدل كاملی اتمام مهام انامده اهتمام تمام ارزانی بیورمشیدی ✲ وبذل شاملی كافهٔ خاص وعامی بلكه عامهٔ دواب وانعامی خوان احسان وطعام انعامیله طویرمشدی

﴿ بیت ﴾

(زمینی عدلی معمور ایلمشدی ✲ جهانی بذلی مسرور ایلمشدی)

اتفاق وزیرلردن برینك ضمیرینك خیانتله رنكپذیر اولوب ✲ سدهٔ سپهر اشتباه شاهدن یوزدوندردی) واوند وفلاش واختلاط اوباشدن جمع كثیرله كریبان طغیاندن باش چیقاروب مقام محاربه ومقابله‌یه كلدی پادشاه چون بیلدیكه اول كمراهك وی اطاعت قبلهٔ انقیاددن منحرف

(ایلتی)

اولش * ودو طغیان وشیطان عصیان آشیانهٔ دماغنه یول بولشدر
* سودای خامدن سر پر انتقامله سرورلك دعواسن ایدر * وکدورات
دیرینه‌دن سینهٔ پرکینه ایله مهترلك تمناسن ایلر * مقتضای حال اوزره
برنامه یازوب رسولله ارسال ایلدی مضمون نامه نصایح مشفقانه ومواعظ
ملوکانه ایله مشحون خصم مغرور غایت نخوت وغرورندن نامهٔ مزبوری
نظر التفاتله منظور قیلدی * وشراب عصیان وغبار کفرانله مست
وحیران اولانلری کندی دعوتله کندی جانبنه چکوب ولی نعمتك پندیله
منتصح اولمدی * بیت * پراکندهٔ چندرا جمع کرد * که ناوردجو بندر
و زنبرد * القصه چون پادشاه کوردیکه نوشدا روی ملاطفتله آنك
مزاج کثیفی که نهج اعتدالدن بالکلیه منحرف ایدی * صلاحه کلك
احتمالی محالدر بو وجهله پیغام ارسال ایلدیکه سنکله بن همان شیشه
و سنکه بکزرز * کرکسه سنکی شیشه‌یه اورکرکسه شیشه‌یی سنکه
* ایکی حالده دخی شیشه شکست اولمق مقرر * و سنکی اندن آسیب
و ضرر یتشمك محقق در * بو مثالك ایرادندن مراد اولدرکه آیینهٔ ضمیر
منیر شاهه هویدا اولسون که بو بندهٔ شکسته بال دخی قبول تأثر
و انفعالده همان شیشه مثالدر * خشم سلطانی ایله که سنك کبی پایدار
وخصم شکندر مجال مقابله محالدر * بیت * به بتان آهنین دل‌نشوی
دلا مقابل * توکه آبکینه داری و نه حریف سندانی * ملك اکرچه
که مرتبهٔ انتقامدن ملاطفت مقامنه تنزل ایدوب دیلرکه سکنجبین
معذرتله صفرای وحشتی تسکین ایلیه * اما مذهب خرده ارباب غدرك
عذرنی قبول ایتمك منهی ومحظوردر * زیرا که دیدهٔ اهل انتقام
رؤیت طریق لطف و مروتدن کور * و سینهٔ پرکینهٔ اصحاب حقد
و حسد دیرینه دائرهٔ عفو و مغفرتدن دوردر * قطعهٔ زدوستان
سخندان شنیده ام پندی * که بر ملایمت دشمن اعتماد مکن * چو
اعتقاد مضرت بخصم پیداشد * مشو فریفته وفسخ اعتقاد مکن * ملك

ایندی کمان موهومله که ان بعض الظن اثم مفهومیله موسوددر * اساس مصادقتی هدم ایدوب سد مخالفت بنا قیلمقدر * مظنهٔ وهمی سببیله رفیق قدیمی سوز فراق * وآتش اشتیاقه مبتلا قیلمق اصحاب مروته لایقمی * و سوابق حقوقی شائبهٔ انحراف‌ایله عقوقه مبدل قیلوب سر رشتهٔ عهد و پیمان و عقد وایمانی جزوی خدشه ایله المدن چیقرمق طریق ارباب فتوته موافقمیدر

﴿ بیت ﴾

وفا وعهد تواین بود ومن ندانستم * وفا ومهر تو کین بود ومن ندانستم
سك فقیر که جمیع جانورلردن حقیر (ونجاست ذات و خساست صفاتله شهیردر) کورکه صفت وفایله نیجه موصوف) ومعرفت حقوق نعمتله نیجه مشهور و معروفدر) سنلك چهرهٔ حالك خال وفادن نیچون خالیدر) وقامت کردارك خلعت حقیقتدن ندن عاریدر) مهر ووفا کتابندن بر حرف اوقومدکمی و بستر صداقتده بغله بالین محبته باش قوردکمی (ع) وفا و عهد نکو باشدار بیاموزی) قبره ایندی بندن امید مهر ووفا) وصدق و صفا نیجه ممکن ومیسردر که اول سزلك جانبکزدن ارکان محبت زیروزبر) و بنیان عهد وحقیقت خاکه برابر اولدی) بعده که مجرم جزا و سزاسن بولدی) ممکنمیدر که موجبات وحشتی فراموش قیله سن) وفرصت مکافاته‌ده اخذ وانتقامدن خاموش اوله سن چون حالیا زور قوتله بنی اله کتورمکه قدرتکز یوقدر دیلرسز که بنی دانهٔ مکر وحیله ایله دام انتقام چکه سزاما ﴿ بیت ﴾
عنقا شکار کس نشود دم بازچین * کانجا همیشه باد بدست ست دامرا *
حکمای فضائل مناقب سینهٔ سلاطینده متمکن اولان کینه دن احترازی واجب کورمشلردرکه انلر نخوت سلطنت سببیله اخذ انتقام بابنده زیاده قصد واهتمام ایدرلر * چونکه فرصت بولهلر * نه توجیه وتأویله رخصت ویررلر * ونه احتجاج واعتذاره مهلت روا کورلر دیمشلردر که کینه

اخكر فسرديه بكزرا كرچه حاليا اثری ظاهر اولمز * اما آتش غضبدن برشراره ايله شـويله مشتعل اولور كه آب حلمله انطفا بولمز سيلاب خشم خروش ايدیجك بنيان جهانيانی يقر) وشعلهٔ انتقام آتش كينه‌دن خروج ايدیجك نيجهٔ خانمانلری ياقر * اخكر كينه‌دن كانون سينه‌ده برشرر قالسه ضرر شعلهٔ خشمدن امين اولمق ميسر دكلدر * ع * چون شعله زند خشم تروخشك بسوزد * ملك ايتدی عجب حالتدر كه سن بو بابده عنف وخشونت طرفنه كتدك * لطف مروت جانبن برطرف ايتدك * نيچون ممكن دكلدر كه مبادی وحشت ميامن الفته مبدل اوله * وكدورت ومخاصمتدنصكره صفای مخالصت ظهوره كله * قبره ايتدی بركمسنه قادر اوله كه مراعات جوانبده لطف تمام * وطلب رضای احباده سعی واهتمام كوستره * وانلره وصول خير ودفع ضررده معاونت ومظاهرتی ذمتنه واجب كوره * ممكندر كه وحشت ميانلرندن مرتفع اولوب هم سينهٔ كينه جويه صفا كلی حاصل * وهم دل خائفه نسيم امن وامان واصل اوله * اما بن قادر دكلم كه بو بابده عارضهٔ كينه بی زائل ايدر برنسنه فكر ايده بيلم * وطبعی طريق الفت وملايمته مائل ايدر چاره خاطره كتوره بيلم * بنم دركاهه پناه ايتسم متصل هراس وخوفده اولوب هرلحظه مرك وهلاكه منتظر اولمق مقرر ومحققدر * پس بو مراجعتدن مجانبت اختيار ايتمك ومعاودتی مباعدته مبدل قيلمق اولی واوفقدر * بيت *

(ازدرخت بخت چون بشكفت كلهای وصال) (در بيابان جدايی خاردرپاهم خوشست) ملك ايتدی افراد آفريده دن برفرد براحد حقنده بی ارادت حق عز اسمه برذره نفع وضره قادردكلدر * وقليل وكثير وصغير وكبيردن عرصهٔ وجوده كلان دائرهٔ تقدير ازلی * وسابقهٔ حكم لم يزليدن خارج دكل * نته كه دست قدرت مخلوق ايجاد واحيادن قاصر واهلاك وافنادخی مخلوق جهتندن متعذردر * بنم فرزندمدن

صادر اولا خطا وقصاص طريقيله سندن واقع اولان جزا قضاى ربانى ومشيت يزدانى حسبيله در * انلرده مباده بهانه در * وحكم باريده سبب ظاهريدر * بنى تقادير آسمانله مؤاخذه قيلمه * ومقدرات ربانيله سرزنش بيورمه وقضاى خدايه رضا اوير كه ﴿ بيت ﴾ (چون قدر تير ن آته قوس قضا) (سپر اولمز اكا مكركه رضا) ﴿ قطعه ﴾ بجز رضا بقضاى خدنمى شايت) (بغير صبر بوقت بلانمى شايد) (ازانجه رفت قلم سرمكش وكرنه بيا) (برون رواز خطا وكرانمى شايد) قبره ايتدى دفع قضاى آفريدكاردن افراد آفريده نك عجزى عيب وريب وشوب شبهه دن عارى * واهل تحقيق وارباب تصديق قتنده رقضيهٔ مبين ومبرهندركه احكام خير وشر واصناف نفع وضرر بارى تعالينك عزاسمه ارادتى حسبيله ومشيتى سببيله نافذ وجاريدر) وخلقك قصد وجهدى ومنع ودفعى) وتقديم وتأخيرينك ذره دكلو نفعى يوقدر لامرد لقضائه ولامعقب لحكمه

﴿ بيت ﴾

(كسى زچون چرادم نمى تواندزد)
(كه نقشبند حوادث وراى چون وچراست)

هيچ برعاقل بومعنادن غافل دكلكن بوكا قائل اولمشدر كه جانب حزم واحتياطدن غفلت ايليه * ومضار ومكارهدن تحرزده مساهلت كوستره بلكه دعشلردر هر امرك اسبابنه مباشرتده تقصير ايتميوب بعده اتمامنى مسبب الاسبابه تفويض ايتمك كرك ﴿ مثنوى ﴾ سنتى بنهاد ازاسباب طرق * طالبا تراز براين نيلى تتق * اى كرفتار سبب بيرون مپر * ليك عزل آن مسبب ظن مبر * ياسببها ازمسبب غافلى * سوى اين روترشهازان مائلى) ونكتهٔ تعقل وتوكل بوقولى مؤيد وبوامرى مؤكددر (ع) باتوكل زانوى اشتر ببنده) ملك ايتدى بومقالانك محصلى وملخصى بودركه بن سنك ملاقاتكه جانله خريدار وصحبتكه عن صميم

القلب امید وارم * ضمیرمده سکاتعلقم حددن بیرون * ودرنمده دیدارکه
تشوقم شماردن افزوندر * هر چند بنم جانبمدن علایم مهرواشتیاق
فراواندر * سنك طرفکمدن هزائم هجر وفراق صد چنداندر (بیت)
(تو ملولی زما ومامشتاق) (دل بدل میرود چه حالست این) قبره ایندی
سنك اشتیاقك بوکادرکه دل مجروحکه بنم قتلم ایله مرهم اوره سن *
ومزاج علیلکه شربت هلاکله شفاویره سن * حال بوکه بنم نفسمك
حالیا شربت اجل ایچمکه حظی * وقامت بقاسنه قبای فنا بچمکه میلی
یوق * مادامکه عنان اختیار الده اوله * سنك دام مکرکدن فرار ایلرم)
و بو بابده تلفیق ایتدیکك مقدماتی تصدیقدن اجتنابی غیر صواب
اکاربن که جان عزیز بیانده یاعز وکسیلن باش ینه بتمز (ع) سر بارد
کردنش زوید * حالا بن کندی حالمدن * مالکك مافی البالنه استدلال
ایدر بنکه اکرفی الجمله اقتدارم اولسه * قرة العین سلطنتك هلاکندن
غیریله راضی اولمزدم * عین الیقین بیلورمکه شاهك دخی فرزندینك
ملالی سببیله بنم هلاکمدن غیری مرادی یوقدر * ارباب مصائبك
حالندن اول کمسه خبرداردرکه مصیبت آتشیله طوتشمش (واول بادیه دن
بادهٔ تلخ تجرع ایتمش اوله (مدعیان راحتدیده بوحالدن غافل (ونار
پرورد کان زحمت نارسیده بومعرفت پیرایه سندن عاطلاردر
(بیت) (ای تراخاری زپانشکسته کی دانی که چیست
* حال شیرانی که شمشیر بلا برسرخورند * علم الیقین
بیلورم * و عین عقلله مشاهده قیلورمکه هرکاه که بادشاه پسرنك
بصرنی تذکر ایده بندخی نوردیده مك حالنی تفکر ایدم مقرردرکه
باطنلرمزده تکدر ظاهر اولوب مزاج ضمیرمز تغییر پذیر اولسه کرك *
معلومدرکه اول حالده مقرخوایدن نه فتنه لر پیدا اولوب سینه ده نه کینه
خیز ظهوره کلسه کرك پس صفای باطن بویله اولیجق مفارقت
مواصلتدن صد بار اولی و مساعدت مقارنتدن هزار هزار احرادر

﴿ع﴾ صحبت چو جنسیست جدائی خوشتر * ملك ایتدی آدم ایدر اول کیمسه که جرایم احبابی ذیل عفوله ستر ایلیه * و آیینهٔ سینه سن ژنکار کینه دن مصفی قیلیه مرد فرزانه وخردمند یکانه قادردرکه مجرملرك جرایمنه بر وجهله قلم عفو ورقم صفح چکه که مدة العمر صفحهٔ خاطرنده آنلك اثر کورمیه * و بر زمان لوح ضمیرنده آندن نام ونشان بولمیه * و کناهکارلرك استغفار ینی سمع قبولله اصغا * و بدکردارلرك اعتذارنی اهتزاز تماملە تلقی قیله * شر الا شرار من لا یقبل الاعذار * ع * والعذر عند ذوی الذنوب مکفر * بن باری مشرب ضمیرمی خاشاك کدورتدن صافی بولورم * آیینهٔ خاطرمی غبارخشم وغضب و زنکار حقد و انتقامدن خالی کوررم * وهمیشه جانب عفوی قصد عفو یت اوزره ترجیح قیلورم * و بیلورمکه هرچند که کناه عظیم اوله صفت عفو اندن اعظم اولسه کرك

﴿ بیت ﴾

کر عظیمست ازفرودوستان کناه * از بزرکان عفو کردن اعظمست

قبره ایتدی ملك یوردیغی لطائف مقتضای حال واندیشهٔ مقاله مخالفدر * زیرا که بن کنهکارم مجرم همیشه ترسان اولور که خائن هر لحظه و هر آن پدکمان و خائفدر * بو میسردرکه برکمسه نك کف پاینده جراحتدن اثر اولوب اول قوت طبعله بی پاکلك ایده و شب تیره دن خارستان وسنکستان اوزره ریك نرم اوزره یورور کبی کیده * البته انك اول جراحتی تازه اولوب یاره اوزره یاره اولمق * واول بیچاره نك پای افکاری خار وخاره ایله پاره پاره اولمق مقرردر * بنله ملكك حالی وقصد وصالی همان بومنوال اوزره در * وموجب خطاب کتاب مستطاب اوزره دخی اندن اجتناب فرض عین وعین صوابدرکه ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکه * حکما بیورمشلردرکه اوج طائفه روش حکمتدن دور * ومنهاج دانش ومعرفتدن مهجوردر * اول

اول کمسنه که کندو قوتنه اعتماد ایدوب بی باك اوله لاجرم بومقوله کمسنه نفسن مهالکه القا ایدوب تهوری اکاسبب هلاك اوله ایکنجی اول کمسنه که اندازهٔ غداسنی تمیز اتمیه * وطعام وشرابدن بولدیغن تناول ایلیه پرهیز اتمیه * هرآینه اول طعام وشراب اول کمسنه نك بنیهٔ حیاتنی خراب ایلیه * اوچنجی اول شخص که ملایمت خصمله مغرور اولوب عدونك عذب اسانیله مسرور وسحر بیانیله مسحور اوله بی شبهه آنك انجام کاری خسارته مفضی اوله * وعاقبت حالی ندامتی مقتضی اوله ﴿ بیت ﴾ مشنواین ازحیلهٔ دشمنان) (بیندیش وبرتاب ازان سوءنان) ملك ایتدی ای قبره هرچندکه بن باب ملاطفتی فتح ایدوب سنی جانب ملایمته تحریك ایده رز * ونصایح دوستانه ایله طریق صلاحه دلالت ایدرز * سرانکشت پیمان وایمانله کوش قبول واذعانکی تحریك ایلرز * سن همان اقدام رعونت وخشونت اوزره قیام ایدوب بونصایحك استماعندن دامن قبولی سلکرسن * ومتصل زمین دله ابا وامتناع تخمن اکرسن * برکمسه یه نصیحت ایتمك که کوش هوشی کوشوارهٔ استماعدن عاطل اوله * همان اول زاهدك اول کرکه نصیحتی کبی باطل و بیحاصل اوله * قبره ایتدی نیجه روایت اولنمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ ملك ایتدی اخبارده کلمشدرکه بو بر زاهد وعابد مجاهد که اوقات شریفن ادای وظائف اذکار واوراده وعباده طریق صلاح معاش ومعاده ارشاده صرف ایتمشدی * اتفاق برصحراده کیدرکن کوردیکه بر کرك کرسنهٔ ذهن حرص وشرهی آچوب * وزمین دله دانهٔ آرزو وطمعی صاچوب جل همتی بوکا وقف ایتمشدی که بربیکاهی تباه ایدوب آنك ماتمیله سور و برجانوری بیجان ایدوب ایت نفسن انکاه کور ایلیه ﴿ بیت ﴾ ستیزکاریٔ بیدا دکرنکرکه بجهل) (رسانندآن پی یك سور صدزیان بکسی) زاهدکه انی اول حالده کوزدی وصفحهٔ ناصیه

سنده جور وستم رسمن مشاهده قیلدی) شفقت ذاتی ومرحمت جبلیسی مقتضاسی اوزره پند ونصیحته آغاز ایدوب ایتدی) زنهار خلایقه ایذا واضراردن احتراز ایله ودست تعدی بی دراز) چشم نفس حریصی سوزن قناعتله دیک میل شره وآز ایتمه

﴿ مثنوی ﴾

(قیون کبی سلیم النفس وخرسند)

(اولوب ایت کرک نفسک اغزنی بند)

نه کوزله خرصله عالم قوریسن)(نه و برکل کرک نفسک آرزوسن)

که عاقبت ظلم و بیداد عقوبت رب العباده مفضیدر * وخاتمت جور وتعدی عذاب آخرته مؤدی ﴿ مثنوی ﴾ هرکه آیین ظلم پیش نهاد) (بند بردست و پای خویش نهاد) (چندروزی اکرسر افرازد (دهرش آخر ز پادر اندازد (بومقوله نیجه سوزلر سویلدی) وخلقک کوسفندندن ترک تعدی بابنده نیجه پند نصیحتلر ایلدی (کرک چون زاهدک بو نصایحک ایتد ایتدی (ای خطیب منبر نصیحت) که آردنده برسوری یوررقورقرم فرصت فوت اولوب دست امیددامن مقصوده واصل اولمیه تطویل الخطبة من سنة الجاهلیة (موعظه بابنده اختصار واختیار ایله بومثلی ایرادن مراد اولدر که اول قدر بن زبان نصیحتی بز کار ایدرین * سن همان اعتذار سابقی تکرار ایدرسن * وهر باریکه مدعامی شهود عدوله اثبات ایلرین * سن مکابره وعنادایله انکار ایلرسن

﴿ بیت ﴾

(مکن که اهل مروت سخن شنو باشند * هزار سال بیکه نکته در کرو باشند)

قبره ایتدی بن زاجر عقلله متنصح اولدم * وواعظ خرددن نصیحت الدم عاقل آنی اکلدم که پیوسته باب حزمی کشاده طوته * وآیینهٔ تجربه یی پیشنهاد ایدینه * عزم مفارقتدنصکره بونده بودکلو اقامتم دخی غایت حزمندر ﴿ ع ﴾ عاقلانه برسرراه کزین ایستاده ام *

بو مخلص ومقر كز دنكه بكا ضرر وخطر ایرشمیه (من بعد بكا بونده توقف ایتمك
حرام * و بوتردد وتحیرله ینه خدمت شاهه مراجعت موجب ملالدر *
زيرا بیاورمكه ملك بنم خونمی استحلال ایتمشدر) (وشرع مروتده
حرام اولنی مباح طوتمشدر * پس بیتوقف بومنزلدن رخت اقامتی
كوترمك واجب * و برساعت بونده اقامتی خلاف مقتضای رأی
صائبدر (ع) رفتمكه از ین زیاده بودن خوش نیست * ملك ایتدی
سكا اسباب معیشت آماده وابواب راحت وفراغت كشاده ایكن مشقت
سفر اختیار * وانتظام معاش امری تمام ایكن مجرد اوهام خامله ترك
یار وجلای دیار ایتمك طور عقل سلیمدن دور * ومقتضای طبع مستقیمدن
بغایت مهجوردر * قبره ایتدی هر كمسه كه بو بش خصلتی طریق معاش
ومعاشرتنه زاد * وبنای كار مصاحبتنه پیشنهاد ایلیه * هر نیه كه قصد
ایده برمراداوله وهردیاره واره رفیق ویار ومصاحبت غمكساردن خالی
اولمیه * اولا بدكردارلقدن عار ایتمك ایكنجی نیكو كارلغی كندویه شعار
ایتمك * اوچنجی مواقع تهمتدن احتراز ایلك دوردنجی مكارم اخلاق
كندویه لازم قیلق * بشنجی آداب معاشرته جمیع اوقاتده مراعات ایتمك * هر
كمسه كه بو مناقبی جامع اوله) هیچ بردیارده كربت غربت اكابون بولمیه وراحت
موانستی وحشت غربته مبدل اولمیه (ع) دانا بهیچ شهر وولایت غریب
نیست) عاقل چون كندینك مولد ومنشأنده واقارب وعشایری یننده
دائرامن وامانذن دوراوله) ضروری فراق یاروجلای دیار اختیار
اینسه خرد وارجه‌نده قتنده معذور اوله (زيرا كه بونلردن عوض
میسردر (اما نفس انفسدن بدل متصور دكل ﴿ بیت ﴾ هر كیك كه
قریبی اولمیه یار (وطنندن غریب اولور ناچار (قطعه) اكر ترا بوطن
نیست كارها بمراد (اسیر خانهٔ علت مشوز بی هوسی) سفر نمای كه
بی دوستی نخواهی ماند (بهر مكان كه روی وبهر زمینكه رسی) ملك
ایتدی كندیكك تقدیرجه نه زمانده كلورسن) وانده‌نه دكلو مدت

توقف فيلورسن قبره ايتدی ای مـلك كتدكدنصكره ينه كلك توقعن ايمه * و بوسفردن معاودته احتمالن خيالكه كتورمه * عجب مشاهدر بزم سؤال وجوابمز اول عرب ايله نانوا حكايتنه * ملك ضورديكه نيجه اولمشدر اول (حكايت) قبره ايتـدی روايت ايدرلركه برعرب اعرابی شهر بغداده كلوب بر نانوا دكانن كورديكه كرده لر قرص ماهی كبی افق تنوردن چيقمش * وچورك سينهٔ آفتابه داغ حسرت ياقمش كاكك فروغی سماكه يتمش حلقه لر خلقه صلای عام ايتمش سميد سفيدی كوروب هلاك پرمغينی اصرمش

بيت

(سميدال قالديروب ايلر دعايی * ايدرلر حلقه لر خلقه صدايی)

(قطعه) فراز منبر خباز قرص نان پنداری) كه خورشيد جهانتابست طالع كشته ازكردون * تنور نانوانار خليل الله راماند * كزوهر لحظه آيد تازه نانی همچو كل بيرون * بيچاره اعرابينك مشامنه چون بوی نان كلدی (ع) تن بی جاننـه كويا حيات جاودان كلـدی * آتش اشتهاتنور معده سندن زبانه چكوب نانوايه ايتـدی) ای خواجه بواتمكردن طويجـه كل ايتمكه نه ويره ين وخباز فكر ايتديكه بو حريف انجق اوچ درت رغيف يمك ميسردر بشدن التيدن تجاوز ايتمك مقرردر پس ايتدی ثلث دينار احضار ايله) ودبلديكك قدر بو نانلر افطـار ايله) اعرابی نقـد معهود و يردی ودجـله كنارينه كلوب اوتوردی متصل خبازنان كتورردی اعرابی الوب صويه باتوروب يردی) تاثمن نان ثلثدن ثلثانه واردی (اندن دخی تجاوز ايدوب دينار تمام اولدی نانوا بوكه تحمل ايده ميوب ايتدی يا اخا العرب) اول خدا حقيچونكه سكا بو قوت اشتهای كرامت بيوردی بكا ديكه نيجه يه دك ييسك كرك عرب جواب و يرديكه خواجه اضطراب ايتمـه كه ديك معـده آتش اشتهـا ايله شويله غليان ايتمشـدركه تابو آب روانده جريان ممكن اوله

بكا اكل ناندن فراغت ممتنعدر * بومثلی عرض اتمكدن غرض اولدركه ملكه معلوم اوله كه تا آب حباب مجاریٔ بدنده جاریدر) تناول نان و بيمجان بكا ضروريدر) ومائدهٔ بی فائدهٔ مصاحبتدن ممتنع اولق ممتنعدر) روزكار غدار بزم مياغزه برهجران حجابی چكديكه من بعد احتمال وصال طيف خيالدر) وزمانهٔ ناپايدار بزم رشتهٔ مصاحبتمزه بروجهله انفصام و انفصال ويرديكه صورت اتصال آينهٔ خيالدن غيريده كورنمك محالدر) من بعد هركاه كه شوق ديدار پادشاه غالب اوله) اخبار سعادت ملكی نسيم سحردن صورسم وجمال با كمال شاه عالمپناهی آينهٔ خيالده كورسم كرك * بيت * كروصال يارنبودباخيالش همخوشيم) كلبهٔ درويش راشمع خوش ازمهتاب نيست (ملك قبره دن چون بو كلمات فرقت اميزی اشتدی قطرات حسرات وسيلاب عبراتی چشمهٔ چشمندن روان ايدوب جزم ايتديكه اول مرغ زيرك دانهٔ حيله ايله دامه كلمك محالدر وسينه سنده اولان داعيهٔ انتقام خلوتخانهٔ خفادن عرصهٔ ظهوره خرام ايتمك ممتنعدر بركره دخی مكری پركار ايدوب دكر بار ايمان عهد و پيمانی تكرار ايتدی قبره ايتدی ای شاه عالمپناه هرچند كه سن بنای ملاطفتی مشيد ومقدمات ملايمتی ممهد) وباب امن استيمانده عاطفت بيكران ارزانی بيوروب آنی ايمان قراوان وپيمان بيپايانله مؤيد ومؤكد قلورسن) ليكن ممكن دكلدركه بن موجبات وحشتی فراموش ايدوب من بعد حلقهٔ خدمتی دركوش) وغاشيهٔ ملازمتی بردوش ايدم * ع * سخن ضايع مكن ديكر كه بامادرنميكيرد ملكه چون عين يقينله معلوم اولديكه سوزن حيله ايله قبره نك كف پای دلندن خار وحشت چيقرلمق جملهٔ محالاتدن وتيرغدركه شستدن چيقه زور بازوی عذرله پيوسته كلمك مقولهٔ ممتنعاتدندر) ايتدی ای قبره معلوم اولديكه من بعد مشام جانمزه شمامهٔ وصالدن شمه واصل اولق محال * وچهرهٔ اتصال آينهٔ وهمدن غيريده كورنمك محض

خيالدر * رباعى * آن رفتكه درجوى طرب آبى بود * يادرسر زلف آرزوتابى بود * دردا كه زمان عيش و دوران وصال * بگذشت چنانكه كويا خوابى بود * اما توقع و تضرع ايدەرين كه بر قاج كلمه كه آنك تكرار يله صفحهٔ روزكارده آثار سعادت باقى و پايدار اوله يادكار بيورەسن وصيقل وعظ ونصيحتكله زنكار غفلتى مرآت خاطرەدن كه غبار ملالله تيره اولمشدر زدوده قيلەسن

﴿ بيت ﴾

ز بهر ما سخن يادكار خويش بگوى * كه بهتراز سخن خوب يادكارى نيست قبره ايتدى اى ملك بلدن امور جهانيان اساس قضا وقدر اوزره مبتنيدر * وشاه و وزير وصغير وكبير انده فكر وتدبير و تقديم وتأخيرله مجال تصرف متعذر ﴿ بيت ﴾ سوق ايده چونكه برايشى تقدير * آنى عوق ايده بيله من تدبير * بر احد بيلزكه نامى جريده سعادتدەمى مرقومدر يا ناصيهٔ حالى داغ شقاوتلەمى مرسومدر ليكن كافهٔ ناسه واجبدركه * امورلرك آساس رأى صائب اوزره بنا ايدەلر * و مراعات شرط حزم و احتياطده اقدام اجتهاد و اهتمام اوزره طورەلر * واكر قضيه بر عكس اولورسه دشمنلر شماتته مجال بولميوب دوستلر معذرتن قبول قيلەلر * قطعه * حكيم كفت كه تقدير سابقست ولى) بهيچ حال تو تدبير خود فرو مكذار * كه كر موافق حكم قضاست تدبيرت * بكام دل شده از كار خويش برخوردار * وكر مخالف انست داردت معذور * كسى كه دارد از انواع عقل استظهار * ودخى بيلك كركدر كه اخبث اموال اولدركه اندن انتفاع اولنميه * وابله ملوك اولدركه حفظ ممالك وضبط رعاياده اهتمام قيلميه) اخس احباب اولدركه ايام شدت و هنكام نكبتده دوستى جانبندن اهمال وغفلت ايليه اشر نسوان اولدركه بدخلق اولوبشو هرنه اذا ايليه) خراب اباد بلاد اولدركه انده امن و امان اوليه اقبح مصاحبت اولدركه

مصاحبلرك آيينهٔ سينه‌لری زنكار كينه‌دن صفا بولميه) پس چون بغله ملك ميانه‌ده بو قدر كدر واقع اولدی) اولی بودركه رسن هجر فراقی ميان جانه نطاق ايدم و مقالات ملاقاتی من بعد كلمات موادعته تبديل ايدوب آهنك حجاز صحبت شاهی قويوب ساز عراق فراق ايدم ﴿رباعی﴾ رفتيم وداع ما زدل بايد كرد) وز آب دو ديده خاك كل بايد كرد) كر بد ديدی همه نكو بايد كفت) ور دردسری بود بحل بايد كرد) قبره كلامن بو مقامده تمام ايتدی و كنكرهٔ ايواندن پرواز ايدوب صحرا جانبن طوتدی كتدی ملك انكشت تحسری دندان تحير ايله اصروب برزمان تأسف و تلهف ايتدی و برملاله كه حد شماردن افزون و براندوهله كه دائرهٔ قياسدن بيرون ايدی قصرينه متوجه اولوب ايتدی

﴿ بيت ﴾

كتدك ای غمكسار قلب حزين * قالدم آه و غميله بن مسكين

بيت) كجا كويمكه با اين درد جانسوز) طبيبم قصد جان ناتوان كرد) ميان مهر جانان چون توان كفت) كه يار ما چنين كفت و چنان كرد) بو در اول كسنه‌نك داستانيكه ارباب حقدك مكامن غدرندن حذر ايدوب اهل كينك تضرع و نيازنه باور قيلدی و خصمك دعوای ودادنه اعتماد ايتيوب اخذ انتقام ايچون كلام قريب انجامنه مغرور اولمدی) عاقل كامل و هوشمند فاضله مخفی دكلدركه بو داستانی بياندن مراد بودركه خردمند بو جواهر پندی كوش هوشنه بند ايدوب حوادث جهان او نوائب دورانده بو نصايح بی مانند ايله فائده مند اوله و بو حكاياتی مرشد راه نجات بيله و بنای كارين اساس جزم و احتياط اوزره قيله و هيچ وجهله دشمن آزرده‌يه اعتماد قيلمه) آفت غدر و مخافت مكرندن امين اولميه ﴿ رباعی ﴾ خواهی كه نباشی بغم و رنج قرين) بشنو سخن پاكتر از در ثمين) از دشمن آزرده تغافل منمای) وز صاحب كبر و كينه ايمن منشين

باب نهم طريق عفو و صفحه سلوك افضل

اوصاف ملوك ايدوكن بيان ايدر

راى دابشليم وظائف خدمت و شرائط منتى تقديم ايتدكدنصكره (مثنوى) ديدى اى بلبل باغ معانى * ضميرك غيب سرك ترجمانى) دلك كنجينهٔ اسراره مفتاح) كلامك غيب ديجورنده مصباح) معلوم اولدى اول كسنه نك مثلى كه دشمن آزرده دلدن استمالته تسلى بولميه) وچون آيينهٔ سينه سنده غبار كينه وآثار عداوت ديرينه يى باقى معاينه قيله) اظهار تواضع ونيازايله منهج احتياط واحترازدن منحرف اولميه حالا برهمن فاضلدن رجاى كامل اولدر كه بيان بيوره اول دستانى كه عفو وغفران ملوكى مشتمل اوله * وپادشاه بعض مقربان دركاهندن آثار جرم وگناه مشاهده قيلسه آنى دامن عاطفتله مى مستور قيلمق انسب ويا ساحهٔ عفو ومسامحه دن دور قيلمقمى اصوبدر * برهمن بيدبا كلام دلكشا وخطاب جانفزا ايله جواب ويرديكه اكر ملوك زلات وجرايم مملوكده طريق عفوومرحمتى مسلوك طوتميدلر وجرم قليل وجنايت يسيره عفو بت كثيرله مجازات ومكافات بيورلر * مقربلرك مشرب اعتقادنده صفاقالمز * وخواصك قلوبى مكدر اولوب براحد انلره اعتماد قيلمز * بو حالتده ايكى علت حادث اولور * برى اولكه سوانح مصالحى مهمل ومعطل قالور ايكنجى ملوك لذت عفوومنت مغفرتدن محروم وبينصيب اولور * اكا برملوكدن بريسى بيورمش كه اكر خلق جهان بزم كام جانمز چاشنئ عفوومرحمتدن نه لذت بولديغن بيله لردى * هرآينه دركاهمزه جرم وگناهدن غيرى هديه كتورميه لردى

قطعه

(مجرم كران دقيقه بداندكه دمبدم * ماراچه لذتست بعفو گناهكار)
(همواره ارتكاب جرائم كند بعمد) (دائم بنزد ما كنه آرد باعتذار)

جمال حال ملوك عالمه نقطهٔ عفودن زیباخال وذوات سامی صفات خلفاء بنی آدمه فضیلت مغفرت ومرحمتدن افضل کمال اولمز مضمون کلام معجز نظام حضرت سید الانام علیه افضل التحیة والسلام (کلا الا انبئکم باشدکم من ملك نفسه عند الغضب) بو معانی اشعار واعلام ایلرکه فرط قوت آدمی تسکین شعلهٔ خشمله بیلنور وصفت مردی ومردمی شربت تاخوشکوار غضبی هضمله تجربه قیلنور ﴿بیت﴾ مردی کمان مبرکه بزورست وپردلی) (باخشم اکر برایی بدانم که کاملی) افضل سلاطین واعقل ملوك عقل آیین انلردرکه معیار خرد ارجمندی بنای کارلرنه معمار قیلهلر وهروقتده کردن اخلاقلرین حلیهٔ لطف وعنفدن خالی قومیهلر ﴿ اما لطف بروجهله کرککه سمت ضعفدن مبرا) وعنف دخی شویله کرککه صمت ظلمدن معرا اوله تاچهرهٔ حال سلطنت حلیهٔ جمال وزیور جلالله حالی ﴿ ومدار ارکان دولت ومقربان حضرت اشارت خوف وبشارت رجا اوزره دائر اولوب سلطنت ومملکتك نظام حالی تطرق اختلال وتشتت واخلالدن خالی اوله ﴿ نه مخلصلر عنایت بیکرانهدن بعید وناامید اولهلر ﴿ ونه مفسدلر بیم سیاستدن رکاب جرأته قدم قویوب جنایت خیانته ارتکاب قیلهلر ﴿بیت﴾ (داشتی قوم خویش راجمشید) (دائم اندرمیان بیم وامید) حکمای اسلامیه (جزاهم الله خیرا) بیورمشلردرکه ایزدتعالی بندهلرنی مواعظ قرآنی ﴿ ونصایح فرقانیله تهذیب اخلاقه ترغیب ایدوب تحصیل مکارم صفات ومحاسن عاداته تحریض بیورمشدر ﴿ هرکیمه که سعادت ازلی یار ﴿ وکفایت ابدی معین ومددکار اوله ﴿ لاجرم احکام قرآن ﴿ وکلام حکمت انجام فرقانی قبلهٔ جان وکعبهٔ جنان ایدنوب جمیع ازمانده اول جرم امن وامانك حریم حرمتنه التجاقیله مصالح عباد حقنده نازل اولان آیات کریمهنك بریسی بوآیتدرککه نصایح مزبورهیی مشتملدرکه (وهی قوله عز طوله (والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) پیران

(طریقتدن)

طريقتدن بريسى زبان حقيقتله بو آنك جواهر معانيسن بو وجهله سلك بيانه چكمشلردركه كظم غيظ اولدركه عقوبتده مبالغه اولميه وعفو اولدركه اثر كراهت صفحهٔ دلدن محو اوله ✻ احسان اولدركه دوست مجرم ومعتذره باب ملاطفت ومراجعت مفتوح طوتله (بو مفصلك محصلى بودركه آدمى كركدركه بناى احوال واقعه‌سنى لطف ومدارا اوزره مبنى قيله (وجميع اوقاتده مدارات ومواساتى معتبر بيله كه احسان اخبار وصحاح آثارده كلمشدركه (اكر رفق ولطف برصورتله مصور اولمق متصور اولسه (شعشعهٔ جمال باكمال بر وجهله تابان ودرخشان اوله كه هيچ برديده آنك مشاهده سنه طاقت كتورميه) وبر دبير آنك شرح شكل منير ووصف صورت بينظيرين كلك تعبيرايله صفحهٔ تقريره تحرير ايده ميه) بعض اعيان بو معانى بو قطعه‌دن بر بيتله بيان بيورمشدر ✻ قطعه ✻ چو قدرت دادت ايزد بر كنهكار) (بعفوش بنده كن تابنده كردد) (كه مجرم كشتهٔ افعال خويشست) (چو بوى عفو يابد زنده كردد ✻ قطعه ✻ كنهكاره چو قدرت بوله‌سن سن) (كناهن عفو ايدرسك بنده اولور) كه مجرم كندى جرمى كشته‌سيدر) (نسيم عفو ايرسه زنده اولور) چون بو مقدماته تأمل شامل بيوره‌لر هر آيينه غرا علايه واصل اولوركه شرف انسان فضيلت عفو واحسان ايله متزايد ومتكامل اولور ✻ پس همتى بو ايكى سيرته ملازمته قصر و بو ايكى خصلته مداومته حصر ايتمك كرك ✻ پوشيده دكلدركه آدمك حالا سهو وخطا وجرم وزلتدن خالى دكلدر) اكر هر جرمه مقابله سنده عقوبت وهر جنايت ارادسنده سياست روا بيوره (اندن فسادكلى وفضرت عظمى ناشى اوله كه خلل ظاهرى مهمات ملك وماليده سارى وفاشى اوله ✻ مثنوى ✻ بتندى سبك دست بردن بتيغ) بدندان بردپشت دست دريغ) بسى كرتحمل بماندتهى) فرامش بو تاج فرماندهى) ودخى ملوك كبار لازمدركه مقام تهمتده

اولان خدامك مقدار هنر وكفايتن) واندازهٔ اخلاص ومناصحتن تمام تحقيق ايليه) تا اكر اول جمله دن اوله كه مصالح ملكده آنك رايله استعانت ايتمك قابل اوله) ياوقايع دهرده آنك تدبيرندن استمداد ايلكه لايق اوله اكا اعتمادن تازه وتجدد ايتمكه سعى بيوره وآنك تربيت وتقويتنه وتميت وعشيتنه مسارعت كوستره) ومشرب دلن عيب ريب وغل وغيشدن صاف ايدوب قوت قلبن استمالت واستعطافله بنه قرار معهوده يتشديره زيراكه مهمات ملكه نهايت يوقدر ومملوكك كفايت ناصح وعمال امينه كه محرميت اسراره استحقاقلرينه ومهمات ملك ومالده واستقلالده استعدادلرى اوله احتياجلرى محققدر پس جهاندارلك شرايطى اولدركه اول كروه كه كمال خرده وصلاح وهنر وعقله آراسته اوله‌لر * وز نور صدق وامانت وتقوى وديانته زينت بوله‌لر * وحقيقت وحقكزارلكده * ونصيحت وهوادارلكده سائرلرندن ممتاز اوله‌لر تربيت بيوره‌لر وهر بريسى على حدة نه عمله يراروته مرتبه‌يه سزاواردر بيله‌لر * وهر بريني فهم ودرايتنه لايق وراى وشجاعتنه موافق وعقل كفايتنه مناسب مناصبه نامزد قيله‌لر * شويله كه بركسنه‌نك هنرى وار ايكن عيبى ظاهر اولسه * ازلى اولدركه آنك عيبنى ذيل اغماضله ستر ايدوب نظرلرين آنك هنرنه حصر ايده‌لر كه لاريب بنى آدمك حالى شوب عيبدن خالى دكلدر * اول اجلدندركه ديمشلردر (ع) يار بى عيب آستين بى‌يار اولو) بو معنايى فهم ايدوب بو دقايقى سلك ضبطه نظم ايتدكدنصكره پادشاهه لابدركه امنا وعماله تفويض ايتديكى اعمال واشغالك احوالنى تتبع وتفحصده اهمال روا كورميه * بلكه بروجهله تحقيق وتدقيق احوال ملك ومالى تقبر وقطمير ضمير منيرنه مخفى وپوشيده اولميه كه بوندايكى فائده كلى منصوردر * برى بوكه مباشران اعمالدن كيم رعيت پروردر وكيم جفا كوستريلوب انلركه رعايت رعيت بابنده اهمال ايتميه استمالت ويروب اول شغلده استقلال ويره وانلركه زير

دستبرى غمن يبيه) نامنى جريدهٔ عملدن محو ايدوب دفتر عزلنده ثبت ايليه (مثنوى) خداترس رابررعيت كمار) كه معمار ملكست و پرهيز كار (بداندیش تست آن وخونخوار خلق) كه نفع تو جويد در آزار خلق (رياست بدست كسانى خطاست (كه ازدستشان دستها بردعاست (نكوكار هركز نبيند بدى (چو بدپرورى خصم جان خودى) برى دخى بو كه چونكه ضمايرده مرتسم اوله كه نكوكارلرك كردارنه لايق عاطفت روا بيوررر كناهكارلرك كناهى مقدارى تأديب وتنبيهى واجب كورر ❊ اهل صلاح اميد وار اولوب نكو كارلك شاهراهنه كيدرلر (ارباب فساد ترسان وهراسان اولوب اضرار وافساددن احتراز واحتياط ايدر) اسمار وامثالدن داستان شير وشغال بو وصيته انسب و بوسياقه اقربدر) راى استفسار ايتديكه نه طريقله روايت اولنمشدر ❊ اول حكايت ❊ برهمن ايتدى اخبارده كلمشدر كه ديار هندده برشغال وارايدى) قريسه نام بنى نوعى ميانده بنام (حطام دنياى فانيدن اعراض ايتمشدى) وتعلقات بيحاصلى وراء ظهرينه آتمشد) اكرچه كه ابناى جنسيله صحبت واختلاط ايدردى امازهد رهبانيت اختيار ايدوب سفك دم) واكل دسم وايذاى نفوس محترمدن كه بنى نوعنك لازمهٔ ذاتيدر (احترازايدردى ❊ مثنوى ❊ قيلوب پرهيز حيواناتدن الن بو مشد شكر شر بتندن (كيجه كوندز رياضت ايلريدى) بواجنهادده خدونده عبادت ايلريدى) ياران انكله مخاصمته آغاز ايتديلر ومنازعه بى محاليه بتشديروب ايتديلر بزنك بو سيرتكدن راضى دكلز) وزأيكى خطايه نسبت ايدرز (چون بنى نوعك صحبتندن واز كلمزسن (عادت وسيرتده انلرله نيچون دمساز اولمز (سين چون دست مصاحبتى دامن مخالطتدن چكمزسن انلرله كريبان موافقتدن نيچون باش چقرمزسن وذخى عمر عزيزى محنت مجاعله كچورمكده نه فائده اكلرسن) ومرغ نفسى قفس رياضتده حبس ايتمكده نه منفعت ملاحظه ايلرسن (وماجعلناهم الا يأكلون الطعام)

نصاب لذات دنیادن کندی نصیبکی استیفا ایتمك دیلرسن تا (ولاتنس نصیبك من الدنیا واحسن کما احسن الله الیك) شربتندن بهره مند اوله‌سن) واکل وشرب‌ه‌ن که مدد مرکب تن ومادهٔ حیات بدندر امتناع ایتمك کرك (کلوا واشربوا فرماننه امتثال ایده‌سن) و بیلمك کرك که ماضینك اقبالی محال (وامر مستقبل مجهول الحالدر (زمان حالی غنیمت بیلوب خیال استقبالله ضایع قیلمق) وتصورات فردایله لذات دنیادن سدرمق ایله قانع اولمق کر ﴿ بیت ﴾ بیا تابك زمان امروز خوش باشیم در خلوت (که درعالم نمی داند کسی احوال فردارا (فریسه ایتدی چون بیلوسن که ماضینك اقبالی میسر) وفردادنك احوالی مقرر دکلدر) پس حالانه ادخار ایتدیکز که توشهٔ راه فرداولمغه صالح اوله

﴿ بیت ﴾

(آن طلب امروز بهر کوشهٔ ◉ کز پی فردات بود توشهٔ)

دنیا اکرچه سراسر عیب ونقیصه‌در بوفضیلتی واردر که مزرعهٔ آخرتدر * هرتخم که بونده اکرسن یارین انده‌انك ریعن کوتوررسن ﴿ مثنوی ﴾ بکوش امروز تاتخمی بپاشی * کرفردا برجوی قادر نباشی) اکر این کشت وورزی رتورازی) در ان خرمن به نیم ارزن نیرزی (مرد عاقل کرکدر که مبلغ همتن حراز مثوبات آخرته مصروف قیله بوتقدیم خیرات وتحصیل مبراتله متصوردر) وعنان قلبك نعمت باقی ودولت جاودانی جانبنه معطوف قیله) بومعنی ترك امانی وقطع تعلقات عالم فانیله ممکن ومیسردر ﴿ بیت ﴾ برآستان فنادل منه که جای دکر (برای راحت تو برکشیده اند قصور) بوکون که قوتده فتور وقدرتده قصور کز یوق ثمرات صحتدن خسته‌لك ایامیچون ذخیره احضار قیلك (وسرمایهٔ شبابدن کساد بازار شیب ایچون سوداله کتورك (ومواند فوائد حیاتدن سفربادیهٔ فناوفوات ایچون اعدادزاد استعداد ایدك که راحت حیات لمعهٔ برق کبی بیثباتدر ومحبت دنیا

ظلمت ابركبى بيقادر) نه موائد نعمتله الفت طوتوب فوائد وائله الفته اولمق كرك ﴿ بيت ﴾ (نه اقبـالندن اول مغرور وسركش) (نه ادبارندن اورجانكه آتش) محصل كلام وخلاصهٔ مافى المقام اولدركه قلبى محبت كلبهٔ محنته وقف ايتمك علوهمتدن دور وكذركاه سيل فناده عمارت بنا ايتمك كمال كياسـندن بغايت مهجور دركه (الدنيا قنطرة فاعبروها ولاتعمروها ﴿ بيت ﴾ (جهـان رباط خرابست در كذركه سيل) (كجا ميركه پياك مشت كل شود معمور) ياران ايتديلر اى فريسه سن بزى هر بسهٔ اطعمهٔ نفيسهٔ دنيابى تركه دعوت ايدرسن ❊ حال بوكه نعيم عالم انكيچون آفريده دركه نفوس متنفسهٔ هردم انكله مغتنم اولوب نهـال لذاتندن برخوردار اوله لر كه (ورزقناهم من الطيبات) آيتى دخى بومعنايه اشارت و بومدعايه شهادتده كفايت ايدر ❊ فريسـه ايتدى نعيم ديار بضـاعتدركه عقلا انكله بازار جهانده ذكر جميل ونام نيك تحصيل ايدرلر ❊ وسـفر راه معاد ايچون زاد استعداد اعدادايلرلر اما بحكم (نعم المال الصـالح للرجل الصالح) مال ومنال انلرك حسـن حال ومآللرينه باعث اوله ❊ واثم ووبال كه مستوجب عقاب ونكالدر وسيله اولميه سز اكردنيا وآخرتده سعادت يوزين كورمك ايسترسكز بوسوزلرى سامعهٔ قبولله استمـاع ايدك وجان عزيزكزى طعمهٔ لذيذ ايچونكه حلاوتى حلقهٔ حلقـدن اوته كچمز نار جحيمه وعذاب اليمه القا ايتمكدن امتناع ايدك اول نواله ايله كه بى آزار واضطرار عالم غيبدن حـواله اوله قانع اولوب اول مقـدار دنكه بقاى تن وقوام بدن اكا منوطدر تجاوز ايتمك وشول نسنه ده كه مخالف شرع وعقل اوله بنـدن موافقت طلب ايتمك كه بكا سزكله مصاحبت سبب عتاب دكلدر ❊ اما افعال ناپسند يدهٔ يه موافقت موجب عذاب وعقابدر ❊ اكر بنى بونوع تكاليفه ترغيبدن غرض تعذيب ايسه اجازت ويرك تا رضى الله واسعه بوديار دن كيـدم ❊ تارك صحبت اولوب كوشهٔ عزلت اختيار ايدم

﴿ بيت ﴾

(قيلوب مسند قناعت بورياسن) (كيم دنيا كبي عزلت پلاسن)

ياران چون فربسه‌بي بساط زهدوصلاح اوزره قائم ودائم بولديلر ❊ ظنلري مرتبهٔ ايقانه ❊ و يقنلري درجهٔ اطمينانه ايروب دايفاابتدكلري كلماته نادم اولديلر وزبان اعتذاري پركار ايدوب مقام استعفا واستغفاره كلديلر ❊ فربسه آزوقتده ورع وطيبانت وتقوى وديانتده برمنزل واصل اولديكه ❊ اول ديارك كوشه نشينلري آنك باطنندن در يوزهٔ همت) وكرمروان باديهٔ مجاهدت بدرقهٔ نظرندن استمداد هدايت ايدرلردي) آزرمانده صيت زهد وكرامتي مسامع جهانيانه يتدي وذكر طاعت وعبادتي اول نواحيده شهرت طوتدي (فربسه‌نك منزلنه قريب بربيشه وارايدي) انهار وعيون واشجار كوناكونله مملو ومشحون) آنك ميانتده برمرغزار خرم وارايديكه كلزارارم آنك لطافت وصفاسي غيرتندن يوزنه نقاب خفاچكمشدي) و بادصبا خاك توتياسايي حسرتندن كوزينه كردوهباالكشدي (مثنوي) هواي جانفزاسي دالكش ايدي (فضاي دلكشي جنت وش ايدي (اب جو يندهبتن سبزهٔ تر (خط كرداب جانانه بكزر (وسعت فضا واطافت اب هواسيله اول صحرا كنام انواع وحوش وسباع (ومقام حيوانات متخالفة الطباع اولمشدي) انلرك ميري برشير ايدنكه كمال هول وهيبتده برون برايدي غايت نهيب وصولتده ❊ بيت ❊ (نعره‌سين ايشتسه چاك اولوردي رعدك زهره‌سي) (خشم چشمن كورسه خاك اولوردي بر قك چهره‌سي) اول حوالينك اهاليسي صدق واخلاصله آنك طوق اختصاصن كردن جانه كچررلردي (وپناه حشمت وحريم حرمتده فارغ البال كچورلردي ❊ اول شير نيكخوي كامجوي دبمكاه مشهور اولمشدي) بواقب ايله صيت وصداسي چارسوي جهانه وصول بولمشدي بركون كامجوي اركان دولتيله هر بابدن سازمصاحبته آغاز

ایدوب بر حسب مقتضای مقام جرب وشیرین خوان الوان طعام کلام ایله رطب اللسان ایکن ناگاه هریسهٔ قصهٔ فریسه میانه کلدی) حضار حضرتك آنك کمال صلاح وورع وعفتنده اول قدر مبالغه ایتدیلر که ضمیر شیر بالضرورە آنك میل ومحبتیله رنکین براولوب سودای صحبتی سویدای قلبنده جایکیر اولدی

بیت

(رخسارهٔ اوندیده چون مردم چشم)
(فی الحال درون دیده بجایش دادند)

القصه کانجو یانك ملاقات فریسه به اشتیاقی روز بروز متزاید اولوب آخرکارا حضارنه اشارت بیوردی (اولدخی فرمان اولی الامره اطاعت ایدوب درکاه عالمپناهه حاضر اولدی ٭ ملك علی ملاء الناس شرایط تکریم وتعظیم بی قیاس تقدیم ایدوب مجلس عالیسنده شرف اجلاس ارزانی بیوردی) وانواع آداب طریقت واطوار حقیقتده تجربه قیلوب حاصل کلام فریسه یی لآلیٔ فضائل ومعانیله مالی بر بحر بیکران بولدی وجواهر مکارم ومآثرله مملو بر کنج شایکان کوردی ٭ بو دفعه دخی کشف مبهمات واصلاح مهمات وفصاحت تعبیر واصابت تدبیرده امتحان ایدوب نقد حالن محك اختبارده تمام عیار مشاهده قیلدی (ع) زری که پاك بود ز امتحان چه غم دارد) کانجو یه آنك مصاحبتی خوش کلوب آنك مجالستیله مؤانست قصد ایتدی (بر مدت نصکره آنکاه خلوت ایدوب ایتدی ای فریسه ممالك محروسه مزده خیلی وسعت واروآنك اعمال واشغالی بسیاردر سنك خبر زهد وصلاحکی مسامع جلاله یتشدرمشلردر (ع)نادیده ز دیده دوستر داشتمت بوزما نکه سنی کوردم نظری خبراوزره راجح بولدم (ویانی عیاندن قاصر کوردم ٭ بیت ٭ شنیدم انکه در آفاق نیست ثانی (چو دیدمت بحقیقت هزار چندانی (چون سنك وفور دیانت و کمال صیانتکه اعتمادم روز بروز ازدیاد

اوزره‌در) دیلرمکه مصالح مملکت و مهمات سلطنتی سنك ذمت همتکه تفویض و تقلید ایدم) تا سنك ذروهٔ قدرك بزم انوار تو بعزله آفتاب اولوب و آفتاب درجه‌ك بزم ذرهٔ عاطفتمزله ارتفاع بولوب زمرهٔ خواصدن وسلسلهٔ ارباب اختصاصدن اوله‌سن) و بزم بزم عنایت وحسن رعایتمزله امثال و اقرانکدن) بلکه ابنای زمانکدن عزاقتدار و سرف اختیارله امتیاز بوله‌سن

﴿ بیت ﴾

راستان دولت ماهر که سرنهاد ❀ نکذشت هفته‌ٔ که زاهل سر وشد

فریسه ارتکاب منصب وزارتدن اجتناب ایدوب شیرك سؤالنه بو وجهله جواب ویردیکه سلاطین عدل آینه‌ٔ مناسب بلکه فرض و واجبدرکه کفایت امور جمهور ایچون انصار مصلحتکزار) واعوان معرفت شعار اختیار ایده‌لر و منـاصبی مناسبنه توجیه ایدوب برعملك قبولنده برفرده اکراه جائز کورمیه‌لر) و طالب اولمیانلره ابرام والحاح بیورمیه‌لر که هرکار که جبر و ابرامله حاصل اوله) عاملی حالیاسه اتمامدن عاطل اوله) وهر بارکه جر ثقیل ایله تحمیل اولنه) حاملیله آنك تحملنه قادر اولیوب چکدیکی زحمتلری ضایع) ولوازم وشرایطنك کما ینبغی عهده‌سندن کله‌میوب انك و بالی سلطانه و کناهی پادشاهه راجع اوله) بو مقدماتی تمهیددن مراد بودرکه بنده اعمال سلطانی بی کار اهم)) و اکا وقوف ودر ابتم وانده ممارست وتجربتم یوقدر و سن بر پادشاه صاحب شوکت وشاهنشاه عالیرتبه‌سن خدمتکده وحوش فراوان وسباع بیکران وارکه حلیت کفایت و درایتله آراسته و زینت امانت و دیانتله پیراسته) بو مقوله اعمال و اشغاله دخی طالبلری کانده) شویله که التفات سلطانی انلر بابنده ارزانی بیورله (خاطر عاطر شاهی دغدغهٔ کفایت مهماتدن فراغت بولور) انلر دخی ارتکاب منصبدن حاصل اولای نصابله و باد هوا وتحف وهدایای

بحسابله شادمان ومستظهر اولورلر) کامجوی ایتدی ای فریسه بو مانعه ومدانه‌دن نه فائده عائد اولور) بن البته سکا بو کاشه‌دن شراب ایچرسم کرك) وطوعاً و روعا طوق اتمام مصالح خاص وعامی کردن اهتمامکه کیچرسم کرك) ﴿ ع ﴾ اکرخواهی و کرنه آن مایی (فریسه ایتدی اشتغال اعمال سلطانی ایکی طائفه‌یه ارزانیدر) بری اول عاقل تجت رو یکه مکرودها و فکر و ذکا ایله کندی غرضن حاصل قیله) و سپر وقاحتله دائرهٔ عرضن حفظ ایدوب هدف تیر تعرض اولیه) ایکنجی اول غافل ضعیف رأی که تحقیر و ذلته معتاد اوله) و بی ناموس و بدنام و رسوای خاص وعام اولمقدن احتراز قیلیه) بو مثللو کمسنه محسود اقران اولمیه) و کمسنه آنکله مقام منازعت و مخاصمته کلیه بن بو ایکی طائفه‌دن دخی دکلم * نه طبعم حریصدر که زمین دانه تخم خیانت اکم) نه نفسم خسیسدر که دنیاده دنی ایچون بار مذلت چکم

﴿ قطعه ﴾

بخدایی که آفرین کردست ❊ عاقلا نرابخویشتن داری
که نیرزد بنزد همت من ﴿ ملك هرد و جهان بیك خواری (ملکه لازمدرکه) مشرب خاطر عاطر شاهی بی بو اندیشه کدرندن صاف (و بنده‌یی تحمل و بار مشقتدن مسلم و معاف ایدلر) که عهد بعید و مدت مدید درکه دیده حرص و آزی سوزن قناعتله دیکوب (و متاع طمع و نیازی آتش ر یاضتله یاقوب طوورم) اکر بر کره دخی ملك بنی عوائق دنیا و علایق خلایقله آلوده قیلەلر) بکا همان اول بلا یتشه که اول مکساره یتشدی) شیر استفسار قیلدیکه نیجه اولمشدر اول (حکایت)فریسه ایتدی روایت ایدرلر که بر وقت صدر نشینان صفهٔ صفادن بر صوفی صافیدمکه طریق طریقتده ثابتقدم ایدی) کشت بازار ایدرکن بر درویش حلوایی که چاشنی فقردن ذوقی و فقر صحبتنه

شوقی وار ایدی) اول عزیزدن التماس ایتدیکه کوشهٔ دکانی مقدم شریفیله تشریف بیوره مرد عارف دعوته اجابتی واجب کوردی) وانی استعمالت ایچون ملتمسنی مبذول بیوردی) اوستاد حلوایی ضیافت طریقیله بر عسل مصفای صوفینك اوکنه کتوردی) مکسلر نته که انلرك عادتیدر حلوبانه اوشرلر (و منع دفعله ممتنع اولیوب اوستنه دوشرلر (ع) مکس جایی نمی خواهد مکر دکان حلوایی) (موروز نیووکبی طاس طاس عسله اوشدیلر) بعض کنارهٔ طاسه قونوب بر ازی میانهٔ عسله دوشدیلر (حلوایی کوردیکه طاس زنبور مکسله طولدی (مروحه‌یی النه الوب طرد ذبابه مشغول اولدی) آنلر که کنار طاسده قرار ایتمشلردی سهولتله کندیلرین خلاص قیلدیلر وانلر که کندیلرین میانه ایتمشلردی قید عسله پای بسته قالدیلر پرواز قصد ایتدکجه پرلری عسله آلودهٔ اولوب دام هلا که کرفتار اولدیلر اول عزیز چون انلرك بو حالك کوردی بر حالت کلوب مستانه وار نعره‌لر اوردی چون دریای باطن شیخ ساکن اولدی و موج بحر جد وحال ارام بولدی مرد حلوایی ایتدی ای عزیز بر حلوایی صوری‌یی وسندن دریغ ایتمدك سندخی حلوایی معنوی‌یی بزدن دریغ ایلمه (ع) بکشالب شیرین و شکرریزی کن) شیخ ایتدی دنیای دونی واکا حریص اولوب مفتون اولنلری بو طاس عسلده بکا عرض ایتدیلر (ملهم غیبی ایتدی بو طاسی دنیابیل وایچنده‌کی عسلی آنك نعیمی ملاحظه قیل بو مکسلرك جمله‌سی اهل دنیادر انلر که کنارهٔ طاسه قونمشلردر فقرادرکه مائدهٔ دنیادن آز فائده ایله قناعت ایتمشلردر انلر که درونهٔ طاسه کندیلرین ایتمشلردر ارباب حرص وآرزوکه قاذورات دنیایه بوغازلرینه دك باتمشلردر اعتقادلری بودرکه تامیانه واولیه‌لر نصیبلری حاصل اولیه بونلر زیاده لایعقلاردر که (الرزق مقسوم مفهومندن غافللردر چون عزرائیل حی علی الرحیل مروحه‌سن

(تحریکه)

نه بنه آغاز قیله لر که کنار دغاسی نهاده در آسانلغنه نی معتقد صدق
عندملرنك مقدار آشیانه سنه پرواز قیله وانلر که عسل زهر آمیز دنیا ایله آلوده
اوله غرباك بر بال ابد کبد سفل ساوتنه متوجه اولوب انجام حال
به فرجاملری متفاوت واد بار ابدی اوزره اختتام بوله ﴿ مثنوی ﴾
حرز انك همه مى بايد چشيدن * وزان پس اين همه خواري كشيدن *
نخر سندى كراي انسان بضاعت * به باشد هيچ گنجي چون قناعت *
بو مثلی اراد ایتمکدن مراد بودر که ملك نیم روان اقبالی عسل دنیای
دغل ایله آلوده قیلیه که شاید امانت روحك استرداددی وقتنده سلوك
راه آخرت سهولتله میسر اوله

﴿ بيت ﴾

(جنان وقتى بدست آراز زمانه * كه گر گويند روكردى روانه)

کاتحوی ایتدی هر کیمکه مقام استقامتده مقیم وروش راه عدالتده مستقیم
اوله وستمکارلردن تعدیه ایلدن ظلم وآزار ین رفع ایدوب محنت کشیده لرك
نصالی کوش شفقت وترحمله استماع قیله * هرآینه دنیاده آنك دولتی
حرز امنیتنه مقرون وعقباده شرف رفعت وارادتله اختصاص بوله
فرصت ایتدی ملی مخمدن انام شو له له شرایطیه سر انجام بوله آخرت
اندن رائحهٔ نجات استشمام ایتمك میسر در * ظالمانیاده آنك دولتنه
دوام وبقا امکان ذکادر * وعدت عالمده قرار وثبات متعذر * زیرا
هر بر کمسه که تقرب سلطانله انمر فراز اوله هم دوستلر زمین سینهٔ بعض
وکینه تخمی اکه لرهم اعدا اسیر فاحتی بوز تعلوب بر ام القاعدن خصومت
نیغ چکه * اما اکا عداوته اجماع متفق اوله اولدیغی خلقك اکا
سوء قصدنه معتقد اوله لاجرم بیم جاندن بر آن امن وامان اوزره اولمیه
بیای رضی فرق فرقته بقیه سلامته اهل وطندن باقی قورتریه
شیر ایتدی چون بزسنك قضا که راضی اولدق سنده بزم رضامز
متحاسن ایلیه وکم بکی مهلکه وهر کیار نظله آنده که بزم

سنك بايكده حسن اعتقادمز اعدانك سوء قصدنه حجاب تادر وشيمهٔ كوشمالله انلرك راه مكايدنی سد ايده رزوسنی مرتبهٔ بلنده يتشديروب حسادك قصد قدح وافسادنی ينه كنديلره رد ايدرز (ع) چه غم زحيلهٔ دشمن چو دوست جانب ماست * فريسه ايتدی اكر ملكك بونه باب وتقويتدن غرضی بو بنده يابنده احسان وعنايت ايسه عاطفت خسروانه ومعدلت بيكرانه يه لايق بودركه بنی قوبه كه بو صحراده ايمن وفارغ وساكن ونعيم دنيادن آب وكياهله قانع اولوب ضرر دوست وخطر دوشمندن آمن اولم مقرردركه عمر قليل كه امن وراحت وحضور وفراغتله كچه نيجه نيجه اوليدر اول عمر طويلدنكه خوف وخشيت ومشقت ومحنتله كچه

* بيت *

(دمی فراغت دل بهترست زانكه كسی)

(هزار سال نه بزوفق آرزو بزيد)

كامجوی ايتدی سن غبار دغدغه وخوف آينهٔ خاطر كدن دور واتمام مهماتی ذمت اهتمامكه آلوب بكا نفر بله ديدهٔ اعدايی كور ودل احبابی مسرور ايتمك كركسن فريسه ايتدی اكر حال بومنوال اوزره اولوب اكر بنم ابا وامتناعم فائده ويرمز سه وملك بنم اعتذارمه سمع قبولله شرف استماع ارزانی بيورمز سه بكا امن ويرملك كرك كه چون زير دستلر بنم منزلت وحصول خياليله وزير دستلر كمدی مرتبه‌لرينك زوالی احتماليله بنم حرمت عرضمی هتك بلكه تيغ غرضله خون حرامی سفكه قصد ايدرلر ملك انلرك دمدمه زرقله متغير اولميوب انده رأی صائبله تأمل وتفكری ذمته واجب بيله حاسدلرك قصدنده وقاصدلرك كيدنده شرط احتياطی رعايت قيله * بيت * بهر تهمتی بايدت ماخاطر كران كردن * بقول دشمنان سهلست ز دوستان كردن * شيرانكله عقد عهد و پيمان وايمان ايدوب جميع اعمال ديوان وخزاين واموال آنك كف كفايتنه تسليم ايدوب تمام اتباع واشياعنی كرامت بنهايتله

مخصوص قیلدی وارکان واعیانه اعتبار ایدیوب احوال مملکتده
اندن غیریله استشار واسرار سلطنتده اندن غیریله استظهار ایتمز
اولدی اولدقجه اتمام مهام واصلاح مصالح خاص وعامده جد تمام
وسعی واهتمام کوستروب بر وجهله فرط عدالت وضبط کفایت اظهار
ایتدیکه ساعت بساعت شیر قتنده قربت ومکانتی زیاده اولوب
مخالطت غایته ومخالصت نهایته یتدی نه فریسه بر آن ملازمت شیردن
دور اولوردی ونه شیر بر زمان حضور فریسه سز آرام قلوردی
﴿ بیت ﴾ دوستلردن ایو ایکه خنده قیلور ◎ دوستلق شرطنی اوقنده بلور
﴿ ع ﴾ ◎ چو دوستی بنهایت رسد چنین باشد) بو حال شیرک مقربلرینه
کران کلوب مجموع ارکان دولت اکا مخالفته موافقتدن دم اوردیلر
وانک ایله مخفیا ضدیته اقدام اوزره دوروب شامدن صباحه دکین
وصباحدن رواحه دکین مشاوره وتدبیر ایتدیلر وجمله سی
آنک دفعنه وضعنه و بیخ تربیتنک قطع وقمعنه آل برایتدیلر آخر الامر
آرای جمیع اعیان وامرا بونک اوزرینه منجر ومقرر اولدیکه اکا جنایت
خیانت اسناد ایلمز تا شیر بو خبر ناخوشناکی سمعیله متکدر اولوب
آنک حقنده متغیر اوله چون تهمت خیانتله آنک دیانتی پاینده عقیدهٔ شیرکه
آنی مرشد کامل اعتقاد ایتمشدی تزلزل پذیر اوله لاجرم
آنک احکام وافعالنده کلی مدخلار بولمق میسر واکا قهر واستیلالنده
مجال قدرت متصوردر ﴿ بیت ﴾ بو اسلوب اوزره تدبیر ایلدیلر)
آنک دفعنه ال برایلدیلر) پس اتفاقله ارباب تزویردن بو تدبیرده شریک
اولانلرک بریسی شیرک آشجیلر باشیسنه شیر ایچون مهیا قلنان کوشتی
فریسه‌نک حجره سنه التدی روز دیکر که شیر زرین چنک آسمان بیشهٔ برجدن
زنکار سپهرده جولان ایتدی امرا ووزرا حسب عادت مقدمه طوردیلر وصدور
واعیان بارکاه ملکده حاضر اولدیلر فریسه بر مهم کلی ایچون بر جانبه
کتمشدی شیر آنک قدومنه منتظر اولوب آنک فرط کفایت وفهم
ودرایتنی وردزبان ایتمشدی

﴿ بيت ﴾

(وردزبان ومونس جانست نام يار ❁ يكدم نمى شود كه مكرر نمى شود)

چون هنكام چاشت اولوب شيرك اوكى وقتى كلدى وجوع طبيعيسى هيجانه وديك اشتهاى سبعيسى غلبانه آغاز قيلدى هرباركه وظيفه سى اولان كوشتك جست جوينده تك و پوى ايتديلر عين واثر بولمديلر وكيفيت حالدن خبر ويرديلر شير بغايت مضطرب اولدى بروزانه فريسه غائب وخصما حاضر ايدى چون كورديلركه شيرك آتش جوعى ملتهب ولهيب غضبدن قلبى مضطرم ومضطربدر تنور خشمى كرم ايليوب قطمير توزيرى پژمورده تدبير ايتديلر الودن بريسى ايندى بوندن غيرى چاره مز قالدى كه ملكى آگاه ايده وز و بو حضرتك منافع ومضارندن هرنه بيلورسه ك استماع قيلورسك بعض مناقبلرى مزاجنه ناموافق دخى كلورسه عرصه سر نه يتشدرمه وز كه جوى متعب اولوب ايندى مقربان يكجهت وضعلقان پاك نيته لازمدركه هيچ بروقتده سرشته نصيحتده اهمال ايتميه لر وصاحب دولتلرينك شكر نعمت وحق همت نرينا وفى بيلوب منفعت ومضرتدن بيلدكلرين واشتدكلرين موقف انهايه يتشدره لر ﴿ بيت ﴾ كسانى حق شناس وحقكزارند كمال ازياد سه پنهان ندارند [illegible] بالاسن نه اشتدك سويله كوره لم معلوم ايتدك تقريرايله شخك اعباره اوزلم اول منسبت غماز وحسود هماز فى الحال همراز قازوريزى بومقوال اوزره سخن آغاز ايلدى كه ولى هوشمند وبيله القا وانديكه فريسه وضيفه ملكه سنت درازلك ايتمش بر دخى انى تغليط ايدوب صورت انكار ده ايتمدى بن بوكا باور قيلازين كه اول كم آزار وامانت شعار جانوردر بنى دخى سماز حيله بى بو آهنك اوزره تحريك ايتمكله آغاز ايتدى بوامرده احتياط لازم اوهر كسنه نك كه دوستى اولورسه دشمنى دخى اولور خرمله غضب واقع چوق امور خيره ظهوره كلور خلايقك حقايق [illegible]

بیلمز واسرار سرایره استنشاقنه اطلاع اولمز بری دخی مقام حیله ده
قدم اقدام اوزره قیام ایدوب ایتدی دیدیککز کبیدر واقعا اسراره
اطلاع وضمائره وقوف تتبع مستوفی وتفحص مستقصا ایله موقوفدر
اما اکر وظیفهء ملك آنك منزلنده بولنورسه اکا اسناد اولنان تهمت
وبهتان الحسد والسعایه علم وفاضله مشهور ومذکور اولان خیانت
[illegible] عیب ووصمت دیدی برادر کانجوی چون بو کلامی استماع ایتدی
عنان اختیار الندن کیدوب ایتدی خلق آنك حقنده نه سویلرلر وآنك
خیانته نیجه بینه اقامت ایلرلر حضار مجلسدن بر منافقکه مخالفه
بو بابده موافق ایدی ایتدی ای ملك بو بیشه اهالیسی میاننده آنك
خبر قصد غدر وفکر مکری مشتهر ومنتشردر اکر دیدکاری واقعه
مطابق ایسه انواع عقوبته لایق اولور وجنایت خیانتنك عقیب
جزا وسزاسن بولور مبتلای مرض غرضدن بری دخی ایتدی ارباب
صدق ودیانتدن هر کس بیشه ده تحقیق جرم وجنایت اشیدیرسه اما
بلا تحقیق آنك تصدیقنه تردد ایدردم حالیا که بو فصل پر اصلی استماع
علت حس وتخمین نور یقیندن اولوب محتوی مظنونی تمام جزم
ایلدم بر منافق دخی ایتدی بوندن سابق دخی آنك خبث عقیدت
ومکر خدیعتی سکا پوشیده دکلدی اشته فلان وفلان واحدا بعد
واحد بوکا شاهدلردر که هر زمان ایدردم بو زاهد مرائینك عاقبتی
فضیحته یتشور واندن خیانت عظیمه وجنایت جسیمه ظهوره کلور بری
دخی که [illegible] صدق واستقامتدن بری اولور ایتدی زهی عجبکه بو
بی انس دعوای زهد وفقر ایدرکن وفرقهء فقرانك مقتداسی واورباب
تاج وخرقه‌نك پیشواسی ایکن حجاب شرم وحیایی روی وقاحتدن
رفع ایدوب بو خیانته جرأت ایتدی عجبدرکه بو بیت صفحهء مقاله انك
زبان حالندن ثبت اولمیسه

﴿ بيت ﴾

(خرقه پوشی من ازغايت ديندارى نيست)
(پرده بر سر صد عيب نهان می پوشم)

بری دخی که طريقت زرو برلك پيری اندن ايندی بو زاهد صورت پاكيزه سيرت پرمدتلرده تقليد اعمال ملكی پشت دستله رد ايدردی وتحمل اعباء وزارتی محنت ومصيبت عد ايدردی بو حالتله چهرهٔ حالی خال بيانله موسوم اولوق محل تعجب وحيرت ومقام تأمل وعبرتدر ❁ بری دخی ايندی هركاه كم اول امير شمره واز بو جرأتيه خصوصا كه وظيفهٔ چاشت ملك اوله دست طمعی دراز ايده ظاهردركه مهمات كلينك اتمامنده نه رشوتلره اقدام ايتمسه كرك واعمال پادشاهيدن نه مبالغه مال اله كتورسه كرك ﴿ بيت ﴾ صياد چو بنگذارد از گنجشكی (دانه چه كند چو كبك وتيهو بيند) چونكه اميدان وقاحتی خالی كورديلر ومركب غمز وسعايهٔ عنان وروب مساحهٔ دلكاهجويه تخير وتردد كردن قويديلر ❁ وزرانك زمام كلامی جانب قدح وقبحه عطف ايدوب صفحهٔ ضمير شهرياره حشو بارزدن قلم زوريله بونجه رقم تحرير ايتديلر وزير اول ايتدی اكر فی الواقع بو متهم اولديغی جنايته اقدام ايتديسه بونك مآلی همان خيانته راجع دكلدر فقط بلكه كفران نعمت وخباثت سيرت وخساست طبيعته برهان وحجتدر انصاف بودركه اكر بو جرأتی ايتديسه ملكی تمام استخفاف ايتمشدر ودائرهٔ رعايت حرمت شاهی وحشمت شاهنشاهيدن طشره كتمشدر ايكنجی وزير دخی اقدام اوزره قيام ايدوب بو طرزله آغاز كلام ايتديكه ای ياران بو نوع … آتشنه ايله نامنا اغانكز … اغالك (ايحب احدكم ان يأكل لحم اخيه) حديثنك … (ان بعض الظن اثم) قبيلندندر … شايد قضيهٔ خيانت غير واقع اولوب جمله … اوله سز جملده … (جزاء سيئة سيئة مثلها

(بو كار ناسزانك جزاسن بوله سزاوارنجى وزيردخى ايتدى بو سرك تحقيقنه وقوف ملكك اذنى اشارتنه موقوفدر صواب بودركه ملك فرمان بيوره تا انك منزلنى تجسس اوذوب روى حقيقتدن حجاب اشتباه رفع اولنه اكر وظيفهٔ ملك الك حجره سنده بولنورسه بو تهمتك برهان صدقى عيان اولوب ظنون خاص وعام يقينه مبدل اولور اكر بهتان صريح اولوب كنت مفقود اول كاشانه ده موجود اولميسه جمله من آثم اولورز بو تقديرجه لازمدركه زبان اعتذار واستغفارى بركار ايدوب فريسه دن حلالق دليه وزون براخرايندى شرط احتياط بودركه بو بابده مشتاب اولنه كه آنك جاسوسلرى روزوشب تجسس احوال ايدوب بر آن بوندن كمترز وهرزمان اشتدكارين اكا ينشديروب بو قضيه نك تداركنده مقصودلرينه دريغ ايتمزلر آخركار وزراى ملكدن بريسى كستاخ وار اقدام اقدام اوزره كلوب ايتدى بو قضيه نك تحقيقندن نه فائده عائد اولور وبو واقعه ده تفحص وتدقيق نه يه مفيد اولور فرضا كه اول خائن نامتدينك جرمى روز روشن كبى ظاهر وهويدا اوله مقرردر كه زرق وزور ايله ضميرملكى آقيرايسه كرك وحيل حيله يه بروجهله تمسك ايلر كه جمله بى ساحل يقيندن كرداب شك وشبهه يه ايسه كرك

(يقدرايچ‌دانست رايش متين) (كه شك را ياردنك يقين)

القصه بو حالده كه شيردود آتش جوعله خشم آلود بلكه بر پاره اود ايدى حسود بويله ابراز اولقدر كلمات ايتديلركه شير تمام متغير اولوب فريسه دن بالطبع متنفر اولدى (من يسمع يخل) حكميله ضميرنه انواع افكار مستول اولوب اخرالامر احضارنه مثال وبردى بيچاره اركانه اعيانن بخبر فرمان اولى الامره امتثال ايدوب بار ناشيره متوجه اولدى چون دامن ديانتى بو تهمت لوثندن طاهر ايدى قوى قلب وجرى خاطر كلجى حضورنه حاضر اولدى شيرسرال

ایتدیکه اول وظیفهٔ مقرره کدرلرغرض سکا حفظایت دیوب بادی
بجه اولدی جواب ویردی کیم حدام مطبخ عامره یه تسلیم اولندی
تاوقت چاشتده خوان شیلان ملکه حاضر قیلهلر امین مطبخ دخی باب
غمز وقدحی فهم ایدنلردن ایدی حصار انکاره تحصن ایدوب فریاد
ایتدیکه حاشا وکلا بو بکا محضا افترا وایتم ساحهٔ ذمتم بو تهمتدن مبرا
درشیر معتمدلردن بر جمع کثیر کوندردی تا منزل فریسه‌یی جستجوی
ایتدیلر چون انده پنهان ایتمشلردی آشکارا که تروب کاجوی حضوره
کتوردیلر فریسه بیلدیکه ارباب غدر انتقام قصدلرین تمام ایتمش
و نوبجه زماندنبری اکدکلری تخم تزویرک بری و دکدکلری نهال حیله نك
ثمری تمام یتمش کندی کندی یه ایتدی هی دردمند سنك سکا یتمش
(بیت ✻ آفتاب طربم برسر دیوار رسید) سالها بود که از روز چنین
ترسیدم) جملهٔ وزرادن بریسی اول کرك ایدی که فریسه‌نك غیبتنده
فریسهٔ غیبتندن پرهیز ایلردی و کندیسك شهود عدول عدادندن عد
ایدوب شو شویله کورمشدیکه بی تحقیق اتقان بو امره اقدام ایلر
وتا بو تهمتك حقیقتنه واقف اولمیه آلك بابنده فهم کلام ایلر وهردم
فریسه‌نك دعوای مهر و محبتندن ده اوردی وآنك حمایتی بابنده
مبالغه قیلوردی بو صورت ظاهر اولنجق نعمت بارورکلدی مای الضمیرین
اشکار ایدوب ایتدی ای ملك بو نابکارك خیانتی عین الیقین معلوم اولدی
و بو خاکسارك جنایتی روز روشن کبی ظهور بولدی صلاح ملك و رضای
خدا بودر که بی توقف مقتضای قضای سیاست انك بابنده امضا
بیوریله که اکر پادشاه مجال ویرلیه بی شبهه سائر کناهکارلر دخی
فضیحت عاقبتدن وهم ایتمیوب ساعت بساعت بو مقوله شناعته جرأتلری
زیاده اوله ✻ ع ✻ سیاست از پی کارها لازم باید ✻ چون اعداء فریسه‌یی
بو طریقله چاقدیلر شیر ایتدی تا شقال صفتلر وشیر اندیشه دیورلر
دوشدی و نزاله دلو تهمات و کونه کون تخیلاتدن یوبوب کبی

(اوشبو)

اوشمه قوبان وحوشدن سیاهگوش که دیك تز و بری جوش ایدیرنرك بری ایدی آتش خشمی تیز ایتمك ایچون بر گوشه‌دن خروش ایدوب ایتدی بن رأی عالم آرای شاهدن که آفتاب انك پرتوندن اقتباس نور وماه جهانتاب اکا نسبت قصدایدرسه دعوای زور ایدر بغایت تعجب ایدرمکه بوخاین غدارك خیانتی و بودو مکارك جنایتی اکا نیجه مخفی ومستور اولور وخبث طبع ناپاکندن ومکر ضمیر بیباکندن نیجه غفلت روا کورر بو بجاینك جرم قطیعه مصدر بواك کبی فعل شنیعه مظهر اولان نفس خسیس وشخص خبیثك قتلنده فرصت ال ویرمشکن توقفده وجهله رخصت بولور مشرب سیاستکه تیغ درخت معدلت انك شکوفه‌ساله تازه وسرسبز اولور خس وخاشاك تردد وتحیرایله نیچون مکدر قیلور وحوش چون سیاهگوشدن بوزمزمه‌یی گوش ایتدی اکا متوجه اولوب ایتدی سنك مفصل کلام ومحصل مرامك نه در جواب ویردیکه‌ای ملك حکیم بیورمشلردرکه (من فات سیاسته دامت ریاسته) ﴿بیت﴾ قالدیرمی خوابدن تیغ فتنه‌باش قندیده شمشیر بیدار اولمجق ا قیام نظام سیاست سبب دوام ریاستدر وهر صاحب ریاستکه تمام اتقامدن تیغ سیاست چکمیه زمین زمانده نظام انتظام تخمن اکمیه و گلزار سلطنتده تازه ازهار معدلت تبسم ایتمیه * بوستان جهانده نسیم امن امان تنسم ایتمیه

﴿مثنوی﴾ آیین سیاست ار براقفد * بنیاد امان زپا درافتد

آن باغ نادیی ثمر یافت * کزعین سیاست آبخور یافت * هر ملك که صلاح ملکه طالب اوله واجبدرکه اهل خیانتدن تیغ سیاستی دریغ ایتمیه وهرچند که محرم خاص و همدم صاحب اختصاص اوله اکا التفات بیورمیه نته‌که سلطان بغداد مصلحت عام ایچون کندینك محرم خاص که اخص خواصندن ایدی علف تیغ سیاست ایتدی شیر استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول ﴿حکایت﴾ سیاهگوش ایتدی روایت ایدرلرکه دار الملك چینده بر پادشاه عدل آیین وار

ایدیکه رعایت قوانین عدالتده جمشید و ارجام جهانغمای عقلی آیینهٔ سوانح امورده سکندر صفت چشمهٔ آب حیات نصفته طالب اولوب ظلام ظلمی روی جهاندن دور ایتمشدی ﴿ بیت ﴾ ازمعدلت شامل او رفته ستم * صد منزل ازان سوی بیابان عدم * آنلک بر پسر ملک منظری و بر فرزند زیبا پیکری وارایدیکه کند لطف واکرامله قلوب انامی شکار و دانهٔ احسان وانعامله مرغ جان خاص وعامی دام محبتنه کرفتار ایتمشدی ﴿ بیت ﴾ مادر گیتی نزاده همچو اوزیبا جمال * دیدهٔ دوران ندیده مثل او صاحب کمال * سودای خاطر شهزادهیه بر کون حرم کرم عباسی لباس محط رحال اشتباس مصدوقهٔ (ان اول بیت وضع للناس * سوداسی ظاهر اولوب اول مطاف الطائف طوافی شوقی واول منشأدین وایمان ومنبع امن و امانک که * ومن دخله کان آمنا * آنک نشان شریفنی یاندرزیارت عشق دورن جان وصمیم جناننده خلجان وهیجان ایتدی * واذن فی الناس داعیهسنک ندا سنه اقتدائی فرض واجب الادا بیلوب لبیک زنان اجرام عزیمت زیارت حرم واجب الاحترامی درمیان ایتدی

﴿ قطعه ﴾

(امید طواف حرم کوی توافکند * دروادیٔ غم طائفهٔ بیسرو پارا) ابیسک زنان بر عرفات سر کویت * صد قافله جان منتظر آواز درارا * پدرندن جانبندن شرف اجازتله مخصوص اولدقدنصکره دریا طریقنه متوجه اولدی وهلال مثال کشتیلر که عمودی سقف فلکه وانکری قرن ثور ورأس سمکه واصل وهرزورقی سمت وعظمتده فلک سپهرا ازرقه مشابه ومماثل ایدی کیر دیلر ومراکب بی پای وآب پیمارلهٔ عنانی دست هوایه ویردیلر واول خانهٔ چوبینده که سقفی التنده وستونی اوستنده ایدی متکسن اولوب آب کبی روان و باد کبی وزان اولدیلر ﴿ بیت ﴾ (چو مه در برج آب کرده منزل)(روان کردند کشتی را بساحل)

مدت یسیرده مسافۀ کثیره طی ایدوب مدینه ومکۀ معظمه یه ایردیلر
﴿بیت﴾ یرفری آچوب اوچوب کتلر * مقصود معهوده واروب یتدیلر)
ومناسك حج وامر عمره یی تمام ایدوب بعده روضۀ مقدسۀ حضرت
سلطان تختگاه رسالت خاقان بارکاه عزت وجلالت ﴿بیت﴾
آن شهسوار ترم عنان بلندسیر) (کزنه ادیم چرخ دوال رکاب یافت)
حبیب الستار محمد المختار صلی الله علیه وعلی آله الاطهار وصحبه الابرار)
آستانۀ سعادت آشیانی تقبیلنی تقبیل ایدوب سعادت تلثیم عتبۀ علیه
نبویه مستسعد اولدی ﴿بیت﴾ ای خاکبوسی درت مقصود هر صاحب
دل) (بردن بخاك این آرزو مشکلتر از هر مشکلی) بعده قافلۀ خراسانله
جانب بغداده توجه بیوردی شهریار بغداد قدوم شهزاده‌دن خبردار
اولیجق فی الحال لوازم اکرام واجلالی مرعی طوتوب شرایط استقبالی
یرینه کتوردی ﴿بیت﴾ (چون بشارت دیلندی شاهه بوحال
ایتدی جمله عزم استقبال) ونزل شاهانه ومنزل پادشاهانه مهیا قیلوب
برقاچ کون انده توقف استدعا ایتدی شهزاده دخی سنت اجابت
دعوتی رعایت ایدوب برمدت انده اقامت بیوردی چون شداید راهدن
آسوده اولدیلر وطن مألوفه معاودت عزمنی تصمیم قیلدیلر شهزاده
سلطان بغداددن عذرلر دیلیوب ایلدیکی ضیافت خدمت مقابله سنده
انواع شکر ومثلر ایدوب هدیه رسمنده حرم سلطانه برچینی کنیزك
ارسال ایتدی وهمان رخت اقامتی اندن کوتروب خراسان یولن طوتدی
کتدی سلطان بغداد اداء خدمت مشایعت ورعایت قاعدۀ مواد عتدن
صکره حرمنه مراجعت ایدوب کنیزکی طلب ایتدی برصورت کوردیکه
نقاش فطرت اول ملاحتده برصورت لوح وجوده نقش ایتمش ودیدۀ
دیکرت اول لطافتده برهیئت جریدۀ خیالده وعالم مثالده کورمش زنجیر
زلف تابداری کمندفتنه ایله دل نظاری تسخیر وبدر منیر منبرنه پایۀ فلکده
آنك صورت یوسف صفتی سوره سن تفسیر ایلر دعوای کج ابروی

خوبانی چین ابرو یله طاق نسیانه آتمش و داعیهٔ زهد کوشهٔ انزوانی
کوشهٔ چشم نیم مستله باده پرستلك بانیسنه یاقمش ﴿ مثنوی ﴾
* رخی عشاق ایچون شمع شبستان * لبی انك شراب بی پرستان *
قدی نخل بلند راست پیمان * خم زلفی حریم شب نشینان * دهندن
قالوب شهد و شکر نام * لبندن حاصل اولشدی بر بدنام * بیت دلفدا
اول سرو آزادك خرامندن پای دل کلده قالدی و جرعهٔ لعل میکونندن
بی واسطهٔ باده مست و لایعقل اولدی ﴿ بیت ﴾ (دلبسته بالای
یکی تنك قباشد * بازاین ز برای دل تنکم چه بلاشد *) هرچند که سلطان
جدوجهد ایلدی دل رمیده‌یی اول جانبدن دوندره مدی و هر بار که ستلی
دل کارفرمای آب نصحتی آتش عشقه صاچدی سو یونه مدی ﴿ بیت ﴾
ساکن نمی شود بسخن آب چشم من * کین درد عاشق ملامت
فزون شود * القصه سلطان کلنرز کلسه بساط معاشرته بو وجهله
انبساط ایتدیکه بالکلیه احوال رعیت و امور مملکت و مهمات سلطنت
بوالهوی خاطرندن کتدی هرکاه پادشاه نشه وقتی ملاذ مناهی و ملاهی یه که
قواعد دولت شاهی آنك صبیه راهی اولور مصروف قیله و خواجه
یابکار و اصایل و اسحارده خواب نوشین و نوش شراب رنکین ایله
کونه مشغول اوله لاجرم نظام کار ممالك کوندن کونه مختل و صلاح
حال خلایق بو سبیله تدریج مختل اولوب هر طرفدن نفس فساد
و نهب کتب اضداد ظهوره کلوب و فرصت ممالکه وهن تازه خلل
بی اندازه متطرق اولوب سر ذهاب دولتی ضرب الامثالات و نوم الغدرات
آشکاره اوله (قطعه) چهرهٔ شاه او قمر چهرهٔ جام اولمش کرنده کیم
سروری باده ایله عقلی الدوریه * شاه اولانك بیدارا اولوب اکا کرکدر
روز شب * خصم دولت شهر تاکه یاشی خواهی قالمویه * چونکه
حال برقاچ کون بو منوال اوزره کچدی ارکان دولت و اعیان حضرت
مملکت بو غفلتدن دلتنك اولوب و ولایتلك حالی مهمل و امر ایالتك

[illegible] * جو سلطان ايله روز وشب مست خواب *
اوله [illegible] خراب * جمله سى دست نياز ايله صاحبدللر ذيلنه
تشبث ايدوب كوشه نشينلر آستانه سنه يوز سوزديلر ودرويش پاكيزه
نفسلر ايله [illegible] دعاده يوله قيلديلر وصلاح حال سلطان
ايچون نياز وفقر بانلر ايدوب غفرانه صلات وصدقات احسان ايلديلر
عاقبت بو غرضلرك تير دعاسى هدف اجابته مقرون اولوب

﴿ مثنوى ﴾

(شبستانده سلطان ايكن خلوت * نگار ايله [illegible] عيش وعشرت)
[illegible] ساغر [illegible] خواب * [illegible] اول باده سراب * نگار
باده چون [illegible] * [illegible] سراب نركس وش سوزلدى * عالم
خوابده شويله مشاهده قيلديكه بر پير صلاح سيما اوكنه كلوب رفع صدا
ايله [illegible] * بيت * اى شاه چه كوبى چو برسند از تو * بطريقه
[illegible] از تو * بونه بدردر كه زمين ممالكه اكر سن شكسته
[illegible] غفلتدن قريبدر كه كار الدن كيده
ودولت وسلطنت غير ذمته انتقال ايده خواب غفلتده نه ياتورسين
[illegible] * بيت * ايچ كوزك طوز بوقارو
[illegible] * بيت * چشم غفلت بكشاو بين
[illegible] * شاه بو واقعه هوالندن
خوابدن اويانددى برزمان توبت وانابت اودينه ياندى وملامت وندامت
[illegible] اعتذار واستغفار ايدوب
[illegible] وفرمان ايتديكه
من بعد اول كنيزك خلوتنه كلميه ومهر ومشترى بر برجده قران قيلميه
اكرچه كه شاهد دلارامسز آرام دل ميسر وديدار يارسز بر آن صبر
وقرار ميسور دكلدر [illegible] خوف حضرت عزت واحتمال زوال
سلطنتدن [illegible] اوزره مثال بيورديكه كنيزك بر مدت نفسنه جبر

ایدوب حرقت فرقت ومحنت هجرنده برزمان صبر ایندی عاقبت بر کیجه سودای محبت سلطان دماغنده غلیان ایدوب بی اختیار بادهوای عشق جانان اول بولک کل کلستانی شبستان سلطانه آندی شاه نکاه ایتدی بر کلبرک طری کوردیکه نسیم سحر بدن آچلمش و بر طرهٔ سنبل کوردی بر کل کبی اوزره صاچلمش ﴿ مثنوی ﴾ ز سنبل برتن مرغول بسته * زمی غولش بنفشه کشته دسته * ز نسبتی نرکس جادوش درخواب * ز سودا سنبل هندوش درتاب * تکرار تاتارهوای یار دیار هوش شهریاری یغما قیلدی وغوغای عشق دلدار متاع عقل شاه تاجداری تاراجه ویردی

﴿ بیت ﴾

(بازعشق اه ودو نایم بیش مد * بردلم ازمژه غمزه زن نیش اند)
بر زن دخی آفتهٔ جمال وشعشعهٔ زلف وخالی اولوب میان معشرتی دست مباشرت ایله درآغوش وعیش ونوشه مشغول اولوب غوغای دنیای دونی فراموش ایتدیلر بر دفعه دخی منهیان عالم غیب اشارت لاریب ایله شاهی شاهراه صلاح وفلاحه دعوت ایتدی شاه متنبه اولوب کندی کندی به ایتدی بو آتش فتنه یی آب بوزله سو یندر میجه صلاح جهان منعدم و بو نیران فسادی شعلهٔ نمایه کو یندر میجه امید سامان محال پس دربانه ایندی بو کستاخ فرمانه اطاعت ایتیوب بی اجازت بارکاهمه کلدی جرم بودرکه هممدا بونی ابلهمن حباب کبی آب دجله یه آتاسن وبی تراخی وتأخیر حکم واجب الاتباعی استماع ایلیوب موجب فرمان جهانمطاعی یرینه کتوره من حاجب سمعنا وطاعة دیوب کنیزکی الوب کتدی کیدر کن کندو ایله اندیشه ایتدیکه بو شاهک معشوقه سیدر شاید که بعد زمان پشیمان اولوب آنی بندن طلب قیله اکر انک هلاکی بابنده شتاب ایدرسم بعده دست فکرت دامن تدارکدن قاصر اوله پس انی الوب او ینه الندی وکسوت وصورتنی تبدیل ایدوب

بورازی اغیاردن نهان ایتدی ره‌مدتدنصکره خاطر شاهه بو حرکت سبیله انواع
هموم هجوم ایدوب هر بار یکه حسنهٔ یاردن شبستاننه خرام ایتسه آرزوی
دیدار یار درکار اولوب مضطرب و بیقرار اولوردی و ینه کندی بدملامت
ایدوب دلایل عقلی وزواجر نقلیه تجربه وتسلیه قیلوردی بر کیجه دفع ملال
ایچون باده‌ٔ زلال نوش ایدوب مواعظ خرد ونصایح عقلی فراموش ایدوب خیال
دیدار دلدار ایله دلشهر یاری بیصبر و بیقرار ایتدی وصاحب خاص
طلب ایدوب کیفیت حال یار دلارای استعلام ایدوب تهدید تمام ایتدی
شویله که آنی همان بو کیجه احضار ایتمیه‌سن تن خاکسارك طعمهٔ شمشیر
آبدار اولمغی مقرر بیلك کرکسن حاجب و نقدر که مقدمات عذری تمهید
ایتدی مفید واقع اولمدی وهیبت وخشم سلطانی مشاهده ایدوب کندوسن
هدف تیر تلف ملاحظه قیلدی عاقبت خواه وناخواه جاریه‌یی بارکاه
شاهه کتوردی بر دفعه دخی ابواب عشرت کشاده واسباب صحبت
آماده اولدی

﴿ قطعه ﴾

(ماییم وشبی ویار در پیش * جام می خوشکوار در پیش)
کل آمد وخزان کذشته * دی رفته ونو بهار در پیش * القصه اوچ
نوبت سلطان کنیزکك قتلنه فرمان ایتدی حاجب عاقبت ملاحظه‌سن
واجب بیلوب توقف قیلدی تا مهمات ملك بالکلیه مختل ومعطل اولدی
ملك جازم اولدیکه بو بلا کندیدن غیریله مندفع اولمق ممتنع وسائر
لر معاونتیله بو غایله‌نك زوالی محالدر * ع * بدست دیکری بر ناید
این کار * زیرا هر کیمسه که بو کنیزکك قتلیله مأمور اوله البته دور بینلك
وعاقبت اندیشلك جهتندن توقف ایتمك مقرردر پس ملك آنك دفعنه
کندی بنفسه متعرض اولدی اما مروت کورمدی که ظاهرا بو نادره
صادر اولمدن انك قیدین صکروب مصلحتی بوزه وشائبهٔ جرم
وجنایت ظاهر اولمدن بر نفسی معرض هلاکه یه ره بس نه زمان صکه

متوجه اولدی طوردی تا اتفاقا بر عجیب امر اوزره دجله یه نظر
ایدوب طوروردی ماهی و دخی مقابلده بر غلام کی بقی اوزرنده خنجر
شاهی خوف سوء عاقبت و بیم زوال سلطنت غالب اولوب کندویه
یقدی اگرچه که مذهب شرعده بو بیگناهڭ قانی دوکلک حرام مطلقدر
اما بونڭ سببیله نیجه حلالزاده لك دخی که بتم بی بر داغ دردندن غرق
خون اولمشدر درمانده اولمق محققدر هرچند که محبت جانانه بسکا
بیان جهاندن مقدمدر ولیکن دل آزردگان رعیته ملاحظه سی اندن
اهمدر چون مقدمك وردیکه وقت فرصت دراندی ای نگار دخی کناره کل
که بو کشتی بی تماشا ایده سن کنیزك چون یقین کلدی پاشاه پشت دستله
پشت اوروب دجله یه دوشوردی و جزع و فزع اظهار ایدوب شویله
کوستردیکه کندی کندیدن دوشدی امر ایلدی تا غواصلر اول لؤلؤی
آبداری غرداب بولوب چیقردیلر و عشك آرده کلابله یویوب عنبر
الدوت کفنه صاردیلر * بیت * تن کوزیاشلری ایله یودیلر * عبیر
وعنبر اوستنه قودیلر * هر اسم تعزیه صوری بی اتمام ولوازم ما
ضروریه اهتمام ایلدی و صلاح جهان و جهانیان ایچون کندی بنانه
من ایجان ایتکه بنفسه اقدام ایلدی * ع * پادشاهان از پی یك مصلحت
صدخون کنند * بونقلی کتوردم تا معلوم اوله که ملك ملاحظه صلاح
رعیتدن غفلت ایدوب بو خطائی رعایت رغبت ایتمسك غایت فریدر گاه بر
شخص ندکاو کامل اولورسه مضرتی عام شامل اولیجق اندن بعید
اولمق صوب صوابه قریبدر شهزاده بو معمائله آتش خشمی مشتعل اولوب
فریسه یه رسول ارسال ایلدیکه بو سؤاله جوابك نه سوزله و نه کناهه
اعتذارکدن بیان ایله فریسه چون بیگناه ایدی دیدیکه هر کیمڭ که
دستی کوتاه اوله زبانی دراز اولور * ع * بیگناهان دلیری بالسنده *
تلخ جوابلر و یروب درشت کلمات ایلدی [illegible] کلمات عنف آمیزی [illegible] ساده لك
ترهات فساد انکیز نه ملازم اولوب [illegible] غضبناك اولدی و ازدیاده

باعث اولدی وعهد و پیمانی و عقد ایمانی برطرف قیلوب فرس فرمانی فریسدنك میدان قتلی جانبنه روان قیلدی ﴿ بیت ﴾ (غضب عقلینه اولدی شو یله چیره) (كه اولدی چشم عالمینی خیره) بو خبر مادر شیره واصل اولوب بیلدیکه پسری سبیل شتاب و تعجیله سلوك ایدوب جانب حلم وتأنیدن اهمال ایتمشدر وطریق صبر وسکونی قویوب مضیق طیش وتهتکه کتمشدر کندی کندیه ایتدی تیز ایتمك یتمك کرك و فرزند دلبندی قیدو بند وسوسه دیولعیندن خلاص ایتمك کرك زیرا هر کاه که سلطانه غضب مستولی اوله شیطان اکا مسلط واول زمانده نه فرمان ایدرسه مختل ومخبط اولور بو کلام مصححکه (اذا استشاط السلطان سلطه الشیطان (حدیث صحیح) ومعنای مزبورك بیاننده نص صریحدر ﴿ بیت ﴾ حضر لوایشی ایشلامه غضبناك) (غضبناکك اولور ایشی خطرناك

﴿ بیت ﴾

(غضب از شعلهای شیطانیست * عاقبت موجب پشیمانیست)

فی الحال جلاده برکسنه ارسال ایتدیکه امتثال فرمانده برآن توقف ایله که بنم ملکه سویلنجك سوزم واردر وکندی کامجوی حضورنه کلوب ایتدی ای پسر اشتدمکه فریسه نك قتلنه مثال ویرمشسن اندن نه کناه صادر اولدی ونه جریمه ظاهر اولدی شیر صورت حالی واقع اولان منوال اوزره تقریر ایتدی مادر شیر ایتدی ای جان مادر نفسکی بادیه حسرتده سرکردان قیلمه وشرب عفو واحساندن بی بهره قالمه ارباب تجربه واهل وقوف دیمشلردر که سکز نسنه البته سکز نسنه یه موقوفدر حرمت زن شوهره وعزت فرزند پدره ودانش شاکرد استاده وقوت شاه لشکره وکرامت زاهد صلاحه وامن رعیت پادشاهه ونظام کار ملوك سلوك طریق عدله واجرای عدل اعمال حزم وعقله بو بابده عمده ایکی نسنه دربری اتباع واشیاعك مراتب استحقاقنه

اطلاع ایدوب هر برنی هنر وکفایتلری حسبیجه مناسب مناصبه نامزد ایتمك کرکدرکه ایکیجی انلری بری بری حقنده صاحب غرض وتهمتلو مقدرکه مقربان درکاه سلطان میاننده شعله حقد ونزاع بر وجهله ارتفاع بولور که آب فوات وفنادن غیریله اطفا وافنا ممکن اولماز امتناعنده اولور پس اکر پادشاه بونك آخر حقنده قدح وسعایتنی مقبول کوره وآخرك بونك بابنده غمزوو شایتنی استماع بیوره ظن بعد آنك قول وقرارنه اعتماد قالمز و بو فرد آنك عهد واقرارینه اعتقاد قیلمز زیراکه ارباب غرض کاه اولور که برامینی معرض خیانتده عرض ایدرلر و برخائنه لباس امانتده جلوه ویررلر بو واسطه ایله بیکناهلر بند بلایه کرفتار اولورلر وجرملر ساحل نجات وکنارادن وسلامته وصول بولورلر ﴿ بیت ﴾ (بیکنه دلشکسته در زندان * مجرم ازدور خرم وخندان) وبی شك بومقدمات بونی منتج اولور که حاضرلر نقد اعمالدن امتناع ایدرلر وغائبلر تقبل خدمتدن تقاعد کوسترلر وجمعیت امور وحضور قلوب جمهور بالکلیه متفرق وارکان ملك وبنیان سلطنته هزارخلل متطرق اولور بوکا مترتب اولان مفاسد دائرهٔ حسابدن بیرون ومرتبهٔ قیاسدن افزوندر

﴿ مثنوی ﴾

(حذر صحبت صاحب غرضدن * کانك حالی وکل خالی مرضدن)
کوررهر کیجه دار نور سعادت)(یلورلر کاندە وار آثار دولت)
طو رژنك حسد آینه سی) یقررشك آتشینه سینه سنی)شیر ایتدی قریسه

به کیمسه قولیله بدکمان اولمدم بلکه تاانك خیانتی ثابت وظاهر اولمینجه بنم ضمیرم اکا متغیر اولمدی مادری ایندی بی یقین صادق تغیرمزاج پادشاه براحد خصوصاکه معتمد درکاه اوله روادکلدر آنك خیانتی ظاهر اولمق دخی هنوز حجاب اشتباهده در ان شاالله الرحمن اول زمانکه بوقضیه نك یوزندن پردهٔ کمان مرتفع اولهانك حقیقتی روز روشن کبی

عيان اولنه جكرك مزيد عواطف پادشاهيدن بديع و بعيد دكلدر كه بوقدر خيانت كسه كان مجرد ابله فريسه به نسبت اولندى انك حلم غير متناهيسى فضاسنده نابديد اوليدى وسوابق خدماتى نصب العين خاطر قيلنوب اول مساعى ومآثر كه بودركاهده اندن صادر اولشدى لوح ضمير منيردن زوالپذير اوليدى وهنرمندان كافى ومصلحتكزار حقنده بيهنرلرك ترهات وفشار وخرافات بيمقدارى مواقع اصغا ومحل ارتضا بولميدى ﴿ مثنوى ﴾ سفله نخواهد دكر يرا بكام * خس نكذار دمكسى را بجام * بى هنران صد حيله آرند پيش * تا رود كار هنرمند پيش * اى ملك عاقل عقل صواب نماى هرواقعده حاكم عادل ورأى عالم آراى هر حادثه ده مشير كامل بيل كه شرف كوهر مرد صفاى عقل وخرد ايله در ﴿ بيت ﴾ (عقلست كه بنياد شرف محكم ازوست)(وافزونى حرمت بنى آدم ازوست) چون فريسه نى آستانهٔ دولتكده بومرتبهٔ منيعه ودرجهٔ رفيعه يه ايركوردك * ومنصب وزارته بلكه رتبهٔ نيابته روا كوردك * ومجالسده آنك مدحن ايدوب خلوتلرده مشاورت ارزانى بيوردك حاليا سنك ثبات ووقاركه لايق بودركه قول سابق اوزره قرار ايدوب نقض عهد وابطال اقراردن فرار ايده سن * ودست تربيتكله بنياد ايديكك بناىى آتش بيداد ايله برباد ايتميوب شماتت اضداد وشادكامئ حسادد ن عار ايده سن * وحقيقت حالى تفحص واستكشافده عدل وانصافكه لايق شرط احتياط وفرط مبالغه ده قصور ايتميوب عقل حضورنده معذور اوله سن * واظهار حقده فوائد صبر وتأنيدن محروم اولميوب عندالناس شوائب تهمتدن دور (وعندالله ثواب صبر جميله مثاب ومأجور اوله سن) عاقل خردمنده پوشيده دكلدركه آنك مانندى كامل وهنرمندن پايه شانى اندن بلند دركه آيينهٔ امانتى بو خيانت زنكار ايله مكدر قيله ودامن ديانتى بو جنايت نجاستيله آلوده اوله * محقق ومقرر دركه خاشاك حرص وطمع آنك مشرب زهد وورعنه كدورت يرمش *

ومركب آز و نياز آنك سمند پرهيز واحترازى كردنه ابرممشدر ❁ اول زاهد بانما وصيانتنصاب بو بابه انتما وبو جنابه انتساب ايلدلدن شرب دم واكل دسمدن احتما واجتناب ايتمشدر ❁ اندن سابق دخى اوصاف مزبوره ايله موصوف ومعروف ايدى ❁ وكوشهٔ قناعتده انزواسى واكل حيواناتدن اباوحميت وصداى ورع وتقواسى ميان انام والسنهٔ خاص وعامده مذكور ومشهور ايدى ❁ ع ❁ بيهوده سخن بدين درازى نبود بودولتخواهك اغلب ظنى بودركه وظيفهٔ ملكى منزل فريسهده بنه آنك عدوسى قومش اوله ❁ حساددن بوقدر افساد چندان بعيد دكلدر ❁ زيراكه اهل حسددن بعض بى خردلر اولوركه آخره ضرر يتشمك قصديله كندى هلاكن دخى اختيار ايدر وقتلنه جانله خريد اولور ❁ نته كه خواجهٔ حسود محسوددن اخذ انتقام سودى ايچون غلامندن كندو بى قتل ايتمك مقصود ايدينوب جبر وابرامله فرماننده رام ايتدى ❁ شيراستعلام ايتديكه نيجه مرويدر اول ❁ حكايت ❁ مادر ايتدى روايت ايدرلركه شهر بغدادده برخواجه وار ايدى غلات حساددن وبرهمسايه‌سى وار ايدى اورع زهاددن ❁ ايامى على الدوام صوم ورياضتله تمام ايدردى ❁ ولياليده على التوالى اقدام طاعت وعبادت اوزره قيام ايلردى

❁ مثنوى ❁

محبت آتشينه بغرى يانمش ❁ رياضتاودى ذودينه بويانمش

(ذروق مخزن كنج معارف) (ضميرى مهركاف ونونه عارف) (كيجه ده قائم وكندزده صائم) كيجه كوندوز عبادتيدى دائم) اهالىٔ بغداد انك ولايتنه اعتقاد وهمت وعنايتدن استمداد ايدوب آستانه‌سنه كلوب كيدرلردى ❁ وارباب ثروت ويسار هردم هديه رسمنده خاك قدمنه دينار ودرم نثار ايدرلردى ❁ ومجالس محافلدن خيرايله مذكور ايدى ❁ ومسامع ومجامعده فضلله مشهور ايدى

بو جهتلردن همسایه‌سی حسود آتش حسدله بردوده اولوب نائره غیرت جاهلیت کانونِ درونندن زبانه چکدی * وآنك حقنده انواع درلو قصدلر ایدوب زمین دلنده مکر ومکیدت تخمن اکدی اما کان مکر وتزویردن هر نیرکه اول جانبه آتردی * آنك سپر صلاح وورع درعنده تأثیر قیلمزدن * وهدف مرادنشانه‌نه آرزوبه راست کلمزدی * تا بومعامله‌دن عاجز اولوب درمانده قالدی * عاقبة العاقبة واردی برغلام صاتون الدی * آنك باننده مواجب انعام واحسانی واجب کوردی * ولوازم اشفاق وتربیتی تقدیم قیلدقدن صکره صاحب اکا استمالت ایدوب ایدر دیکه سنی بر مصلحت ایچون تربیت ایدردم و مهم کلی ایچون بار محنت ومؤنتك چکرم * امید وارمکه دل زارمی بو باردن خلاص ایده سن * وخاطر پریشانمی بو خارخاردن فارغ قیله سن
﴿ بیت ﴾ (زآب دیده کرمی بروزم بسوزد رونش * امیدوار چنانم که آتش بنشاند * چون بونك اوزرینه نیجه ایام کچدی * غلام قرمان خواجه یه رام اولوب مقام انقیاد واطاعتده آرام ایتدی * واول مهم معهودن اتمامنه که خواجه‌نك مقصودی آنده مندرج ایدی * اقدام واهتمام کوستروب ابتدی آلاف نوازش وصر حملرکه بو بنده یه ایله مبذول بیوردك نیجه تاب وتوانله شرح ایتمك متیسر * واصناف التفات ومواطفتلرکه بو جاکرافکنده‌یه ارزانی کوردك * نیجه کلمك بیانله زبانه چکمك متصوردر

﴿ بیت ﴾

ضمد زبانم اولورسه هر بر مثال * شکر لطفك کنده اوله کلی کلال حالا دیلرمکه بو دلدارلك مقابله‌سنده بنده جانسپارلك ایلیم * وبو نعمت شکرانه‌سی خدمتکارلك شرایطنی برینه کتورم ﴿ مثنوی ﴾ نقد روان خوایش نثار تو میکنم * جانیکه هست در سر کار تو میکنم *
خواجه چون کوردیکه غلام حقکزارلق مقامنده ثابت قدم * وهواداراق

دفینه‌سنی درون جان وصمیم جنانده مبرم ومحکمدن روی نازدن رفع حجاب ایتدی * ودرد حسدن بر نه جانکاه ایدوب ایلدی بن واکاه اول که بو زاهد باردن رشکی بنی هلاک ایتدی * وانک بو قدر اقتدار واشتهاری غیرتمدن عنان اختیار الدن کتدی قصدم بودر که اکا بر نوع نکبت تووم * بلکه آنک نام ونشانی روی جهاندن کوتورم * هرچند که بو بابده فن حیله کتابنی چدم * ودام مکر وتزویره فکر وتدبیر دانه‌لرین صاچدم بو کاره چاره‌دن عاجز قالدم وآتش حسد تنور جسدمده زبانه چکوب راحت زندکانی بکا منغص اولدی * غم وغصه‌دن پرولدن حیاتدن سیر اولدم * بو زماندنبری سنک بار محنتکی بو سببدن چکرم * ونخم مهر ومحبتکی زمین سینده بوجهتدن اکرم که بو کیجه همان بنی زهد همسایه‌نک بامی اوستنده ذبح اسمعیل کبی قربان ایده‌سن * وهمان اول مکانده خاک وخون ایچره غلطان قویاسن کیده‌سن * صباح چون بنی انده کشته وخون آغشته کوره‌لر * هرآینه بو تهمتله انی طوته‌لر کرک * وعرض ومالن پایمال * وخانمانن ویران ایده‌لر کرک * وآنک شیشه نام وناموسن شکست وصیت وصدای زرق وریاسن پست ایدوب انک حقنده خلقک اعتقادی بوزله کرک * بردخی زهد وتقوی دعواسنی اعیوب صفحه حالنه بو بلک قمواسی یازله کرک

﴿ بیت ﴾ (زاهد از حد می رو دیارب برافکن پرده‌اش) (تا ببند اهل عالم فسق پنهان آشکار) (غلام ایتدی ای خوجه بو فکردن فارغ اول * وبو کاره بر طریقله دخی چاره بول اکر مرادک بو ورطه‌دن خلاص ایسه زاهدی قتل ایتمکله دخی محصل اولور * وبو عقده بر تدبیرایله کشایش بولور * خواجه ایتدی اول اندیشه دور ودراز در شاید که اکا قادر اولیه‌سن محتملدر که عنقریب فرصت بولمیه‌سن * بنم دردِ حسددن طاقتم طاق وبکا صبر ایتمک تکلیف مالا یطاقدر * اکر حق خدمتی بیلورسک * وشکر نعمتی ادا قیلورسک بتوقف

(فرمایه)

فرمانکه اطاعت قیل * وبنی تکلف بو امره شروع ایدوب بو خدمتی جانمه منت بی نهایت بیل * اشته اعتقادنامه‌لك حاضردر (سکا تسلیم ایدرین) و بو بدره زرکه بقیهٔ العمر معیشتکه کفایت ایده سکا و یرین تا بو شهرده طورمیوب کیده‌سن * بو ولایتده سنی اقامت ایده‌سن غلام ایدی ای خواجه هیچ عاقل بو فکری ایتمز که سن ایدرسن * رایحه ادراکدن بر شمه‌سی اولان بو طریقه کیتمز که سن کیدرسن * نکبت دشمن زمان دوننده مطلوب وفوت عدو اوقات حیاتده مرغوبدر * سن دولت حیاتدن دور اولجق آنك نکبت و نمانندن سکا نه لذت حاصل * و سن محبوس قفس کور اولیجق آنك شکنجه و حبسندن نه منفعت واصل اولور ﴿ بیت ﴾ (چون نه‌یابم در کلستان لاله کوهر کزمرو) (چون درافتم ازچمن شمشاد کوهر کز مباش) هر بار بو نوع کلماتله که زبان پندی پرکار ایندی مفید المدی) وآب نصیحتی آتش درونه نثار قیلدی سکون بولمدی * چون خواجه‌نك رضاسنی انده مشاهده ایلدی ضروری بام خانهٔ زاهد اوزره باشنی کسوب جسدنکه مجمع حقد و حسد ایدی انده قودی کندی وهمان معتقدنامه‌یی و بدرهٔ دنانیری کوتوروب دار الامان والامان مدینهٔ اصفهان جانبنه روان اولدی یارنده‌سی خواجهٔ بدنیتی زاهدینك سرتك بامی اوستنده مقتول بولوب زاهدی طوتدیلر وامر شرع وعرفله قید و بند ایدوب زندانه ایلتدیلر چون شرعا قتلی موجب جنایت ثابت اولمیوب اکر اعیان وارکان بغدادك عفت وصلاحنه شهادت ایتدیلر * اکا قصاص ایتمدیلر * اما بندن دخی خلاص ایتمدیلر * مدت متمادی انده محبوس قالدی * قضای الهی نیجه زماندنصکره معارف تجاردن برینی اصفهانده غلامی کوردی * غلام خواجه و زاهدنك احوالنی صوردی * تاجر دخی خواجه‌نك قتلندن و زاهدك حبسندن خبر و یردی * غلام ایتدی اول بیکناهه عجب ظلم اولمش * بو ایش فرمان خواجه ایله بندن صادر اولمشدر زاهده

اولمق کرك که بن بندهٔ مدت مدیده درلذت چاشنی کوشت کام مذاقدن بعیددر * بو خیانتله مخصوص قیلوب اول کسنه لر یکه مدة العمر کوشتدن غیری نسنه یمزلر * و بوزمان قان ایچمسه لر اولمزلر * بریٔ الساحه چقرمغه باعث ندر هرآینه چون ملك بونکته یی تحقیقدن تدقیق ایده * انلردن واقع حالی نقیر وقطمیر تقریر ایتمك مقرردر * اکر عناد ایدرلرسه تهدید وتشدیدله کیفیت واقعه یه وقوف میسردر * انکله دخی اولمزسه امیدرحمت ووعدهٔ عنایتله رخسار یقیندن نقاب ظن وتخمین مرتفع اولمق متصوردر اما بنم کوتاهدستلکم وپاکدامنلکم تمام خدم وحشمه روشن وخلوص نیت وصفای طویتم ضمیر منیر حضرت ملکه مبین اوله ﴿ مثنوی ﴾ بوزمدن کیده بوتهمت طمانی * اچیله کون کبی راز نهانی

﴿ بیت ﴾

(هر رازکه در پردهٔ شب پنهانست)

(چون روز شود برهمه روشن کردد)

کامجوی ایتدی انلردن صورت واقعه وعید عقوبتله تحقیق اولنمق کرك * که نوید عفو وعاطفته مستحق دکللردر * زیرا انلر بابنده که بنم مقبل ومقبول وامین ومعتمدم حقنده حسد ایدوب قصد کیده مشغول اوله لر * عفو واغماضی مبذول قیلمق بغایت نامعقولدر * فریسه ایتدی هرعفو ومغفرت که کمال استیلاوقدرتله وجوده کله محض هنر وفضیلتدرکه (العفو عند القدرة) بوفصلده اصل فضل بودرکه خصمه قدرت قاهره وارایکن جرایدجرائمنه قلم عفو چکه * که عدویه قدرت برنعمت عظیمدرکه آنك مقابله سنده شکر ومنت عفو ومغفرتدن غیریله میسر دکلدر ﴿ بیت ﴾ چون کنهکاره اولهسن قادر * عفوله اول اونعمته شاکر * کامجوی چون کلام فریسه یی کوش ایله استماع ایتدی * واثار صدق واخلاص صفحات حالنده عین یقینله مشاهده قیلدی فرمان ایدوب اول طائفه یی که بوفتنه غبارین

قو يرمشلردی دیوانه کتورديلر * بو قضيه نك استكشاف خفيات واستخراج غوامضنده شرط اجتهاد واحتياطی حد مبالغه ودرجه افراطه يتوردی بو وعد ايله که اکر بيان واقعده تقصير ايتميه‌لر دامن حاللری دنس جرائمدن آب عفوله تطهير اولنه * و بوندن غيری صلات وتشريفات پادشاهانه ايله دخی نوازش بيوريله وا کر شويله که مضمون قضيه‌يه انكار ايدوب لج وعناد اوزره اصرار ايده‌لر * عقابين عقابه و پنجهٔ شكنجه وعذابه کرفتار اوله‌لر * چون بونلر بوبابده تأكيدات فراوان وتهديدات بی پایان ایتدیلر * انلر دخی بالضروره فرمانه ادمان ايدوب صورت واقعه‌يی علی ماهو الواقع درميان ايتديلر * آفتاب امانت فريسه ز پرسحاب شبهه‌دن تابان * ورثنك شك وريب كيدوب روی آينهٔ يقين نمايان اولدی (ع) امتحان كردیم وحال هر كسی معلوم كشت * مادر شير ايتدی ای ملك زمان بو جماعته امان و يردك نكث پیمان ونقض ایمان خلاف شرط ایلاندر اماسكا بو بابده برتجربه حاصل اولديكه اندن عبرت الوب من بعد کوش قبولله هيچ برخائنك سعايتنی استماع ايتمك كرك * وتادلايل صادق و برهان باهرله برقضيه ثابت وظاهراولميه ترهات اصحاب اغراضه التفات كوسترمك كرك * برشخصك معايبی حقنده سويلنن كلام * اكرچه كه سلك ايجاز وغايت اختصار اوزره انتظام بوله * معرض قبولده واقع اولمق كرك که چوق نسنه واردر كه ماده‌سی آز ايكن تدريجله برصورت كبيره كيره كه تداركی حيزامكانه کلمز * انهار عظيمه كبی كه اصلی برمختصر جوی ايكن سایر میاهك مددیله کاه اولور برمرتبه‌يه وارر كه کشتيدن غيريله اندن عبور متصور اولمز * پس خلقك مثالبنده کثير وقليل هرسوزكه عرصهٔ عرضه يتشه انی تأويل ايدوب بحسب الظاهر انی رد ايتمكله سائرلره طريق وتكلمی سد ايتمك كرك * تاخاتمت كار وخاتمه مفضی اولميه * وعاقبت شأمته انجام بوليه (ع) سرچشمهٔ شايد كرفتن بيل * كامجوی

ایتدی عین الیقین بیلدمکه نصیحتك حق صریح * و بی دلیل ظاهر برکسه یی متهم قیلق خلاف مقتضای عقل صحیحدر * مادری ایتدی ای ملك اول کسه که بی سبب ظاهر احبابن رنجیده قیله اول زمره دندر که اکابر انلرله مصاحبتدن مجانبتده تأکیدات وافره بیورمشلردر کامجوی ایتدی ای مادر مهربان * بو مجملی زبان تفصیله بیان * و بونکته یی عبارت روشنله عیان ایتمك کرك * مادری ایتدی حکما اوراق صحایف وصایایه قلم حکمتله املا ایتمشلردر که سکز طائفه دن مجانبت واجبدر * اول اول کمسنه که منعملرك حق نعمتن بیله * و کفران وعصیاندن احتراز قیلیه ایکنجی اول کمسنه که بی سبب غضب ایلیه * وخشمی حلم اوزره غالب اوله اوچنجی اول مغرور عمر درازورعایت حقوق خالق وخلایقدن بی نیازاوله * دردنجی اولدرکه اندیشه غدر ومکری کندی یه پیشه قیله * بشنجی اول کمسنه درکه دروغ وخیانت طریقنه کیده وصفت صدق وامانتدن کناره ایده * التنجی اول شخص شهوت پرستکه عنان نفسن ارخا وتوسن مرادن میدان هوا وهوسه رها ایلیه * یدنجی اول که قلت حیا ایله موصوف * ووقاحت سوء ادبله معروف اوله * سکزنجی اولکه بی سبب ظاهر خلق حقنده بدکمان اوله * و بی برهان باهر اهل عقلی متهم قیله * اما اول سکز نفرکه انلرله مصاحبته طالب اولمق کرك * اولا اول کمسه درکه اداء شکر نعمتی ذمتنه لازم بیله * وقضاء حق خدمتی عهده سنه واجب قیله * ایکنجی اول که عقد عهد محبتی صروف روزکارله منحل اولمیه * ورشتهٔ دعوای مودتی تغلبات ادوارایله انفصام بولمیه * اوچنجی اولکه ارباب لطف ومروتك تعظیمی واجب بیله * وقولا وفعلا مقام مجازات ومکافاتده اوله * دردنجی اولکه غدر وفجوردن احتراز ونخوت وغروردن اجتناب قیله * بشنجی اول کمسه که حالت غضبده نفسنی ضبطه قادر اوله * التنجی اولکه لوای سخایی رفع ایدوب فقرانك تحصیل مقاصدنده مقدورنی صرف ایلیه *

(یدنجی)

بدنجی اول کمسه که دامن شرم وحیایی الدن قومیه * وطریق ادبدن تجاوزی جائز کورمیه * سکزنجی اولکه صلحا واهل عفته محبت وفسقا واهل دعتدن مجتنب اوله * هرکسنه بو طائفه ایله که حالیا ذکر اولندی * مقام وفاق واتفاقده * واول کروهله که سابقا مذکور اولدی معرض خلاف وشقاقده اوله * انلرك برکت صحبتیله علل احلاق ردیه اندن زائل اولوب مزاج حالی اعتدال حقیقیه مائل اوله * سرکه کبی که بوقدر حدت وحموضتله چون عسل مصفایله امتزاج بولور * عرض حموضت صرفه اندن زائل اولوب بوقدر مرضك ازالهسنی موجب اولور

﴿ قطعه ﴾

(چوسرکه ترشیٔ زورابانکبین آمیز)

(که دافع مرض وراحت روان کردی)

مباش مرده دل وهمدمیٔ جان بکزین * که ازمصاحبت جان تونیز جان کردی * چوسایهباش ملازم بهپیش اهل صفا * چوآفتاب صفت شهرهٔ جهان کردی * چون شیر بوخلالك تلافیسنده * وبوواقعهنك تدارکنده مادرینك جد تام وجهد واهتمامن مشاهده ایتدی * تمهید قواعد سپاس وتقدیم وظائف شکر بی قیاسد نصکره ایتدی ای ملکهٔ زمان سنك برکات نصایح ونفثات مواعظکله ﴿ مثنوی ﴾ (شب تاریکم اولدی روز تابان)(قود شوار اولنلر اولدی آسان)(بوامین کافی وکاردان ورطهٔ تهمت وبهتاندن نجات بولدی)(وملازمان درکاهمدن هر برینك حالنه اطلاع کلی حاصل اولدی)(من بعد متنبه اولدم که بونلرله نیجه مسلکه سلوك ایتمك کرك * وسؤاللرینه جوابده وکلاملرنی سلب وایجابده نیجه صوب صوابه کتمك کرك * پس فریسهنك امانتنه اعتقادی ارتدی * وانواع معذرت وتلطف بیوروب اوکند دعوت ایدوب ایتدی * بحمدالله که بوتهمت موجب صدق

اعتقاد وسبب فرط اعتماد اولدی همان حسن اهتمامکه مفوض اولان احکامك اتمامنده قرار سابق اوزره قیام ایتمك کرك * فریسه ایتدی بو قضاله بو قضیه نیجه فیصل بولور * و بو سرانکشت تلطفله بو عقده نیجه منحل اولور که ملك سوابق عهودی فراموش ایتدی * وسعایت صیاد ووشایت ارباب افسادی سمع قبولله کوش ایتدی

﴿ رباعی ﴾

ای آنکه دل از وفاپر داختهٔ * با دشمن من تمام درساختهٔ
(کر باهمه کس عشق چنین باختهٔ)(هرکز حق حق هیچ کس نشناختهٔ)

کاعجوی ایتدی رامور دن خاطرکه هیچ نسنه کتورمه که نه سنك خدمتکده شمهٔ قصور اولمشدر نه بزم همتزده شائبهٔ فتور اولسه کرکدر * خاطرك جری وقلبکی قوی طوت واستظهار تماله اتمام مصالح خاص وعامده اهتمام ایت فریسه ایتدی (ع) هر روز مرا سری و دستاری نیست)(جازم اولدمکه بو واقعه بکا قصد فاسد حسادن مضرت عائد دکلدر * اما بازار جهان مفاسد اهل افساددن کاسد دکلدر * نا ملکك بنم حقمده عنایتی باقی اوله حاسدلرکده قصد فاسدی برقرار اولمق مقرردر * چون ملك سباع ساعیلرك کلامنه شرف استماع بیوروب بیلدیلرکه ملك جانبی هین ولیندر هر لحظه تمهید مقدمات تخلیطی تجدید ایدوب * هر ساعت زبان نفاق پرکار وکلام شقاقی تکرار ایتمك محققدر * هر پادشاه که کلام ساعیٔ فتنه انکیزی استماع جائز کوره * وسخن چین نفاق آیینك زورق وشعبه سنده التفات کوستره * اکا خدمت ایتمك جانبازلقدر * جانله بازی ایتمك اهل خرده نا ملایم ونا موافقدر (ع) هر روز مرا ازتو نوید جانی * اکر رأی ملك آرای صواب کورورسه بن بنده تقبل اعباء وزراتی ابا ایتدیکمك سببن انها ایدهیم شیرا جازت و یردی فریسه ایتدی اکر ملك بو بنده جانبنی یاد ایدوب بیداد جلاددن آزاد ایتدیسه تلطف وتفضل جهتندن ایدی

* انی نعمت عظیمه وعنایت جسیمه بیلك كرك * اما كیفیت حالی تحقیق ایتمدین ارباب غرض كلامنی تصدیق ایدوب امر سیاست بابنده شتاب ایتمكله خانهٔ وقار وثبات شاهی بی خراب ایلدی * لاجرم بن آنك مكارم شاهانه سندن بدكمان وعواطف خسروانه ومراحم بیكرانه سندن ناامید اولدم * زیراكه كندینك سوابق تربیتی * و بنم سوالف خدمتم بلافائده هبا منثور ایدوب كندینك پرورده نعمتی * و برآوردهٔ دست همتین بی سبب نظر عنایتندن مهجور بلكه دائرهٔ حیاتدن دور ایتمك دیلدی و بن تهمت حقیرله كه ثابت اولدیغی تقدیرجه دخی مقدار نفعی نه ایدیكی ظاهر در عقوبت عظیمه رواكوردی * پادشاه شویله كركدر جنایت عظیمه و جرایم كثیره دخی مشرب عفونی تیره ایتمیه * فكیف كه یسیره نته كه شاه بن كندی حاجبن جریمهٔ عظیمه سی وارایكن رسوا وملامت ایتمیوب دامن عفو ومسامحه‌له آنك شناعتن ستر ایتدی * كانجوی استفسار ایتدیكه نیجه اولمشدر اول * حكایت * فریسه ایتدی روایت ایدرلر كه دارالملك یمنده بر پادشاه وار ایدیكه فروغ صبح سعادت جبین مبیننده باهر * ولمعهٔ نور عدالت چهره آیینهٔ باطننده ظاهر ایدی

* بیت *

شهی كاسمان دررهش كاه بار * زیرو بن وجوز افشاندی نثار
نشینندهٔ بزم كسری وكی * فریدون كر شاه فرخنده پی * بر كون بر حاجبنه متغیر اولوب دركاهندن انی رد * و باب عواطف شاهانه یی اندن سد ایتدی) بیچاره حاجب مفارقت دركاه پادشاهه طاقت كتورمدی * وجلای وطن وترك دیار ایتمكیده صلاح كار ومصلحت روزكار كورمدی * ناچار كوشهٔ كاشانه ده تقاعد اختیار ایدوب كندینك حال و پریشاننه اغلردی * وكاه روزكارك احوال عجیب الشاننه كولردی * بیت * هرشب ازسوزدرون برحال تیاری خویش * كاه میكریم چو شمع و كه تبسم میكنم * عاقبت شنت حال وقلت مال *

وكثرت عيالدن متضجر البال اولوب شول هنكامده كه شاهك ضيافت عظيم و بارعامى اولدى * حاجب بيچاره بعض احبابدن اسب لطيف وجامهٔ شريف استعاره ايدوب بندى دركاه شاهه كلدى * دربانلر كمان ايتديلركه تشريف خسروانه ايله اختصاص بولمشدر * و بونده كلسنه فرمان شاهى باعث اولمشدر كمسه انى منع ايتمدى حاجب اقدام ايدوب باركاهه كيردى * شانته مناسب مقامده طوردى * شاه برفضاى دلكشده چتر شاهانه قورمشدى * واركان واعيانله بزم شرابه اوتورمشدى ﴿ مثنوى ﴾ (سماط بزم دونمش كهكشانه * كومش ساغرلر اختردن نشانه * طبقلر پر كباب از كبك و دراج * صراحيلر خروس آتشين تاج * تذور باده يه جام آشيانه * بط سمين او كنده نقل دانه چون حاجبى كوردى دریاى خاطرى اضطرابه وآتش غضبى التهابه باشليوب خاطرنده سياست داعيه سى ظاهر اولدى ينه توقف ايدوب ديلديكه مجلس عشرتى منغص قيله ونشاط بادهٔ خوشكوار اندوه وآزاره مبدل اوله كرم اصلبسى آنك كناهندن مسامحته مسابقت كوستردى وسخاوت جبليسى آنك جريمه سن كالعدم فرض قيلوب بومصراعك مضمونن خاطر عاطرنه عرض قيلدى ﴿ ع ﴾ تو باده نوش وكرم ورزوالضمان على) چون حاجب بشرهٔ شاهه نظر قيلدى وهشاشت وبشاشت ونشاط وانبساطنى برقرار بولدى فى الحال سائر خدام جانسپاركبى دامن خدمتى كمرجانه استوار ايدوب اول مقامه مناسب اولان هر عمله اقدام وهر شغله اقدام اهتمام اوزره قيام قيلدى تافرصت بولوب فى الحال برطبق زرينى كه وزنى بيك مثقال ايدى دامنى اتنه الدى شاه اندن بو حركتى مشاهده ايدجك بيلديكه آنك بو جرأتنه باعث فقر وفاقه وضيق معاشده عدم طاقتدر دامن حلمه عيبنى ستر ايتدى واول جريمه يه قلم عفو چكدى مجلس آخر اولجق

(چاشنيكيرلر)

چاشنیکیرلر آنك طلبنده شوروشغبی حسدن کوردیلر وحضار مجلسی متهم قیلوب قصد ایتدیلرکه زوروزارله انلره اقرار ایتدیرلر شاه مقربان درکاهك برندن استفسار ایتدیکه بوجماعتك بویله انقلاب واضطرابنه باعث نه اولدی صورت حالی اعلام ایدیجك بادشاه ایتدی که خلقی بحضور ایتمالك که آنی انلر الدی الانی دخی کوردی اول کیمسه که الدی ایدی ویرمك محال واول کیمسه که الانی بیلدی ایدی دیمك ممتنعدر حاجب بارکا مشاهدن طشره چیقدی منزلنه کتدی وبریل تمام اول طبقك بهاسیله معیشت ایتدی عام مستقبلده ده همان اول مجلس خاص وبارعامده حاجت ینه برحیله ایله بارکاه شاهه دخوله ظفر بولدی ومقام معهودنده طوروب سائر خدام کبی خدمتنه مشغول اولدی شاه چون آنی کوردی اوکنه دعوت ایدوب وآهسته ایتدی بکزرکه طبق دستکده اولان زرتمام اولمشدر وکیسه لك کاسهٔ رباب کبی بهای طبق زرینه دن خالی قالمشدر حاجب روی تضرعی زمین نیازه اوردی وجبین مسکنتی خاك مذلته سوردی وزبان انکسار واعتذر ایله ایتدی

بیت

(کامکارا چشم بدازماه جاهت دور باد)

(خانهٔ عمر توناد وراید معمور باد)

بوفعل شنیع که بندن صادر اولدی بوفکر اولندیکه شاید بادشاه ویا مقربان درکاهدن بریسی کوره وبکا سیاست بیوره که اچلق محنتنده حیاتمدن طویوب ونان حسرتندن چاندن ال یویوب طورورم واکر بوسعادت مساعدت ایتیوب بوشناعت پردهٔ خفاده قالورسه باری برقاچ کون سدرمق اولجق قوت اله کتورم عین الیقین بیلورمکه ضمیر مشیر پادشاه بنم حسب حالدن آکاه وصدق مقاله کواهدر بیت

(داردآن شمع دل افروزآکهی ازسوزما) (واندرین دعوی کواه

ماضمیر پاك اوست) ملك ایتدی راست سو یلرسن سنك كیفیت حالك بكاظاهر وصدق مقالك حسب حالكه برهان باهردر مرحمت وشفقته لایق وعنایت وعاطفته مستحقسن پس آنی نواخت ایدوب ینه منصب سابق ومرتبهٔ اولی سن ارزانی بیوردی بو مثلك ایرادندن مراد بودركه قلوب ملوك نامدار دریای ذخار كبی بیكران و بیكنار اولمق كرك تاخس وشاك سعایتله كدور تپذیر اولمیه * وحلم ووقار سلاطین عالیمقدار كوه باشكوه كبی ثابت و برقرار اولق كرك * تاتندباد خشمله متزلزل اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ (بادل نیكان نبود خشم یار) (هیچكهی كرم نباشد خیار) (خس بغباری رود از جای خویش) (كوه زدامن نكشد پای خویش) شیر ایتدی اكرچه سنك كلامك راست ودوستدر * اما تلخ ودرشتدر * نوشداروی نصیحت خوشمزه وخوشخوار اولمق كرك تا آنك تناولی مریضه دشوار اولمیه * كه طبع بیمار داروی خوشكوار اكرچه علت صحتی ایسه دخی مرارتی سببیله كاه اولور استكناف ونفرت قیلور * اول سببله نعمت صحت ودولت حیاتدن محروم قالور

﴿ بیت ﴾

(كسی كه اوبشكر خندهٔ دل تواند برو)

(جواب تلخ چرا كوید آنچنان دهنی

فریسه جواب ویردیكه بلی كلام ملك بو بابده راست ودرستدر * ولی ملكك فعلی ابطال حق وامضای باطلده بنم قولمدن هزار بار درشتدر * چون ملك تحقیق حق واظهار صدقده اصحاب غرضك تزویر و بهتانینی بویله سبك استماع قیلدی * لازمدركه اهل حقك كلام نصیحت انجامی كه محض صدق وعین صوابدر اكا كران كلیه * زنهار بنم بو نصیحتمی كستاخلغه وسوءادبه نسبت ایتمیه سن كه ایكی مصلحت كلی یی متضمندر اولا بوكه مظلوملره استغاثه وتظلمله تسلی وقناعت كلی حاصل * وبادناله وفریادله خاطرلرندن غبار اندوه وملال زائل

اولور * پس اولی بودر که قلبمده خار خار تشویشدن هرنه وار ایسه
اظهار ایتمکله ساحت ضمیرمی خاشاك غل وغشدن پاك ایدم تاملکه بنم
حضوروغیبتم یکسان اوله * ونهانخانهٔ ضمیرده برنسته قالمیه که بعد
زمان موجب کفران وعصیان اوله * ثانیا لازمدر که بوقضیه ده حاکم
عقل رهنمای وعدل جهان آرای ملك اوله * وهرنه قضایکه امضا
قیله کلام متظلمی اتمام استماعدنصکره قیله * لاجرم واجب اولدیکه
صورت حال محنتمی حاکم عقل شاهه اعلام ایدم * وصفت دردوزحمتمی
طبیب عدل ملك فلك درکاهه انهاده تمام اهتمام ایدم * ع *
چون توان درد ازطبیب خویش پنهان داشتن * کامجوی ایتدی
دیدیکك کبیدراما سنی بوغرقابدن استخلاصده عنایت کلی بیوردمکده
فرمان سیاستدنصکره اعطاء امان کبی کلی انعام وعظیم احسان اولمز
* فریسه ایتدی بن عمرم اولدقجه عواطف ملکك شکرین اداقیلهمزم
وحیاتم اولدقجه مکارم شاهنشاهینك عهده سندن کله مزم * مثنوی *
کرهر قیل تنمده اوله بردیل * بونعمتچون سکاشکر ایده بیك ییل *
ادا ایده میوب بیکده بربنی یاوب مجرم قیلم آخر بوینی * حکم سیاست
وامر عفو بتدنصکره عفو ومرحمت جمیع نعمتلردن اولی وراجح) وفضیلت
ومزیتی جمله سنك اوزرینه ظاهر وواضحدر که سائر نعم سبب تربیت ابدان *
وبونعمت مدد آرامش روح رواندر * بیت * برجان وبزدلم نظری
کرده بلطف * جان شد رهین منت ودل شرمسارتست * جمیع
اوقاتده ملکك ناصح مخلص ومطیع ومتخصص بنده سی یم * ونقد جانی
آنك رضا وفرمانه فدا ایده رم * حالیا بوجرأته باعث بودکلدر که رأی
ملك آرای ملکی خطایه منسوب قیلم * تاجانب فهم وتعاقلی قلت تأنی
سوء وتأمله معیوب قیلم اماجاهلارك حسدی اهل هنر وکفایت حقنده
عادت مستمر ورسم معهود) واصحاب عقل وارباب فضل نادان
واهل جهل میاننده دائما مغبوط ومحسوددر (ع) بی خار حسدنیست

كل فضل وهنر) بعض اكابر بو بابده بيورمشلردر ﴿ قطعه ﴾ ازحسد ناهلم اركويدبدى * زان بود كز من بدل درديستش * حاسدان هستند ومار ابالك نيست * بى هنر آنكس كه حاسد نيستشت * ودعاء حكماكه بت محسود اهمسان بونكته يه ايما ايدر كامجوى ايتدى قصد حساد ومكر اضداددن نه پاك كه كلام دروغك فروغى اولمز وهنرمندلرك فضلى جبيننده در بى هنرلرك حيله سى سهاككبى ظهور مهر انور له نور وفر بولمز

﴿ مثنوى ﴾

(ندكلو صبح كاذب قياسه تزوير * ايده مز قلب شبده نورى تأثير) طوغيلور عاقبت كذب وخطاسى) همين باننده قالور يوزقراسى) باطل هميشه مقهور وحق دائما متصور ومثل مشهوردركه (الباطل يفور ثم يغور) اهل حسدك قدحيله رونق ارباب خرده ضرر كلمز وتعب بدكر يله مرد پاكدامن ملوث اولمز (قطعه) كر بدى كفت تراد شمن دون باكى نيست * مش نه آنست كه اوعرتبهٔ زرشكند * طعن خفاش كجا رونق خورشيد برد (سنك بد اصل كجا قيمت كوهر شكند) سن من بعد افساد حساد وفتنهٔ اهل فساددن امين ومطمئن اولمق كركسك كه بزانلرك كلمات غرض آميزنه شرف التفات بيورمزوفسادفتنه انكيزينى حيزاعتباره كتورمز فريسه ايتدى بلى اما كاه اولوركه اعدا خذلهم الله تعالى حسد جهتندن دكل بلكه نصيحت طريقندن قدح ايدرلر شيرايتدى بو بابى نه حيله ايله فتح ايدرلر جواب ويرديكه ديرلر فلانك قلبى وهم ووحشتله طولمشدر اوسببدن كه آنك عقوبتنه فرمان صادر اولمشدر ودماغنه نخوت يول بولمشدر اول جهتدن كه آنك تربيتنده عواطف خسروانه ارزانى بيورلمشدر حاليا بوحضرتدن هم آزرده دروهم بدكمان من بعد نه مطيع فرمان ونه معتقد امانذر (ع) غافل مشواز هركه دلش آزردى) چون بو تزوير ايله مزاج ملك ڤ نكپذير اوله بعيددكلدر

که ملك جانبندن دخی بدکمانلق بدید اوله که الحق ملوکه الیق و حزم سلطنته اوفق بودر که بنده جفا دیده دن ایمن اولمیه و مرتبه سندن دوشمکله یا بلای عزله مبتلا اولمغله واول شخصه کرتبنده اندن ادنی اولان اندن تقدیم اولنمش اوله اعتماد قیلمیه کامجوی ایتدی بو عارضه نیجه داروی فکرله علاجپذیر اوله و بو عقده نیجه انامله تدبیرله کشایش بوله فریسه ایتدی اول کمسه که عاقلدر تحقیق بیلور که انلرك بو بابده کلامی بغایت باطل واوهام خام وتخیلات ناتمامی حلیهٔ صدق وصوابدن عاطلدر زیرا که بو مقوله حوادث که مابینلرنده حادث اولور بنیاد اعتقاد جانبنك احکامنه باعث اولور اول سببدنکه اکر ضمیر مخدوم خادمدن اهمال وتقصیر فهم ایتدیکی اجلدن تغیرپذیر اولورسه اکا خشم ایدوب حالنه مناسب تأدیب وکوشمال ایدیجك لاشك خاطرندن آثار انفعال زائل اولوب کثیر وقلیل ضمیرنده اولان غبار خدشه وملال مضمحل اولور وچون حاسدلرك تمهیدات فاسدی ایدوکن بیله ارباب غرضك ترهاتنه اعتبار والتفات ایتمیوب اول کمسنه نك فرط خلاص وامانتنه اعتقادی وکمال صدق ودیانتنه اعتمادی دخی زیاده اولور خدمتکارك دخی کوکلنده خوف هراس اولیجق وکوشمال بولیجق ایمن اولوب انتظار بلا عذابندن خلاص بولور

بیت

در غم افتادم وز اندوه غم آزاد شدم * در بلا ماندم واز بیم بلا وارستم

شیر استفسار ایتدیکه جاکرلردن قاچ نفره سوءظن ایتمك کرك جواب و یردیکه اوج نوعه بری اولکه بنای جاهی پادشاهك اهمالی سببله واهی اوله ایکنجی اولکه پادشاه آنی عین عنایتله منظور قیلمدیغی اجلدن بدخواهلر اکا ظفر بوله اوچنجی اولکه کد یمین وعرق جبینله تحصیل ایتدیکی ماله پادشاه طمع قیلوب اندن آله کامجوی ایتدی بونلری نه طریقله تدارك ممکندر ایتدی بونکله میسردر که مخدومی اندن رضا وصفا اوزره اوله

وهر لحظه اکا عنایت تازه وعاطفت بی اندازه روا بیوره چـون ملك بو بنده نك احوالن تدارك ایدوب رضای کلی وصفای تمام ارزانی کوره رخسارهٔ خاطرده نوجهله خدشه وآزار باقی قاله واعـدا نیجه فرصت بولوب افساد بابنه نه طریقله رخصت بوله بوجمله ایله امید وارمکه ملك بنم اعتذارمی قبول بیورب بردخی دام آفته کرفتار اتمیه وبنی قویه که بو بیا بانده ایمن ومرفه سـاکن اولم وصفای نیت وصـدق عقیدتله وظائف دعا وثنای ملکی اداقیلم ﴿ بیت ﴾ بروزدرس ثنای تو میکنم تقریر ٭ بشب وظائف مدح تو میکنم تکرار ٭ کامجـوی ایتدی قوی قلب اوله‌سن اول بنده‌لر عدادندن دکلسن که سـنك حقکده بومقوله تهمتلر مسمـوع اوله وسـنك بابـکده نمـامارك کلام سـعایت آمیزی محل قبول وموقع رضا بوله بزسـنك کنه حقیقتکه واقف اولمشز وعین الیقین بیلمشزدرکه وقت محنتده صفت صبرله موصوف زمان نعمتده ادای شکرله مشغولسن خلاف دیانت وصیانتی شانکه عظیم شین بیلورسـن ورعایت مروت وفتوتی ذمتکه دین بلکه فرض عین قیلورسن پس بزم عنایت پنهانا بزه واثق اولکه سـنك وفور عقل وکفایتکه اعتقاد مز وکمال صدق وامانتکه حسن اعتمادمز مضاعف اولشـدر من بعدهیچ وجهله کلام خصم موقع استمـاع بولمق میسر دکلدروهر تعریض وکنایتلری قدح صریحه مجهول اولمق مقرر دکلدر (بیت) زین پس سخنـان فتنه انکیز حسود (دربارهٔ دوستـان نخواهیم شنود) فریسه ایتدی چون عنایت ظل یزدانی اوستمده سایبان اوله حساد ناپاکك قصد کیدندن نه باك ودولت رضای سلطانی حارس ونکهبان اولیجق خصم بداندیشك معارضه سندن نه غم ونه تشویش

﴿ بیت ﴾

بعد ازینم چه غم از تیرکج انداز حسود)

(چون بمحبوب کمان ابروی خود پیوستم)

پس اهتمام تمام ایله اتمام مصالح خاص وعامه قیام ایدوب ساعت بساعت مرتبه سی متزاید ومدارج تقویت وتمشیتده متصاعد اولدی تا کمال صلاح وسداد ایله محل اعتماد کلی ومحرم اسرار ملك ومالی اولمدی ﴿ بیت ﴾ (نهالش بدان کونه شدسر بلند) (که ازآسمان سایه بر تو فکنده) بودر اول بادشاهك داستانیکه ملازمان آستانی میاننده بغض ومخالفت واقع اولوب اظهار تمام خشم وغضبدنصکره مقال کمال رضا وطلبه کله عاقل وکامل وحوشمند فاضله مشتبه دکلدر که بو بابده مذکور اولان امثال وحکایات انواع فوائد واصناف منافعی مشتملدر اول کسه که تأیید آسمانیله مؤید وسعادت جاودانیله مخلد اوله عنان همتن کشف رموز حکمایه معطوف قیلوب کمال عزیمتن فهم اشارات علمایه مصروف قیله تادار الشفای طریقتدن دوای جانفزای حقیقته واصل اولوب برکات معالجات اطباء روحانیه ایله علت پرخطر جهالتدن افاقت بوله ﴿ قطعه ﴾ (داروی تربیت از پیر حقیقت بستان) (کادمی را بتراز علت نادانی نیست) (روی اکر چند پری چهره وزیبا باشد) (نتوان دیده درآیینه چونورانی نیست) (عابدوزاهد وصوفی همه اطفال رهند) (مراد اکر هست بجز عالم ربانی نیست

﴿ باب دهم طریق مکافاتله جزای اعمال وسزای افعالی بیان ایدر ﴾

دابشلیم تمام تعظیم وتکریمله بیدبای حکیمه ایتدی استماع ایتدم اول داستانیکه شاه وسپاه میاننده واقع اولان خلاف وخیانتی مشتملدر وفرمان عقوبت وسیاستی وعاقبة الامر تجدید مراسم عاطفته مراجعتی ونظام ممالك ومصالح خلایقی ایچون برامین کافی یه مزید عقیدت وعنایتی وجانب باطله میلدن مجانبتی وقول حق وکلام صدقه میل ومداهنتی حالیا ملتمسدر که بیان قیلنه اول جفا پیشه وستمکارك داستانی که رعایت نفس وصیانت حالی ایچون عباد آفریده کاره ایذا وآزاردن خالی اولمیه واندن انزجار ونصیحت عقلای سمع رضا ایله اصغا قیلمیه

تاعاقبت ایتدیکی افعالك دام مكافاتنه كرفتاراوله برهمن ایتدی اضرار وآزاری كندی یه شعار ایلر مكر برجاهل كه نورحقله ظلمت باطل میاننده فرقدن غافل اوله و برنادانكه غایت غباوت وجهالتدن بیابان غوایت و بادیهٔ ضلالتده سر كردان اولوب عواقب اعمال وتبعات افعالندن اندیشه قیلیه باصرهٔ بصیرتی خواتیم اوموردن مكفوف اولوب آفات اسائت وكینهٔ مكافاتی عین یقینله مشاهده ایدمزه اما اول عاقل ودانشور كه دیدهٔ عقلی كحل الجواهر توفیق ربانیله منور وكاشن جانی روایح ریاحین عنایت رحمانیله معطر اوله آزار وایذایه نیجه رضا ویره وكندی نفسنه لایق كورمدیكنی اخر حقنده نیجه رواكوره ﴿ ع ﴾ مپسند بكس آنچه بخود نپسندی * خیر واكر شرهر عمل ایچون جزامقدر در البته اول مقدر اول فعله مترتب اولمق مقرر در عدم ظهوریله مسرور وتأخیر تراخی ایله مغرور اولمق كرك (ان الله یمهل ولا یهمل) فحواسی مقتضاسنجه شاید استدراج ایچون امهال واقع اولمش اوله كه ترتب جزای اعمالده برمدت مهلته مجال واراما احتمال اهمال بحسب العاده محالدر دنیا برمزرعه در كه خیر اكر شرانده نه اكرلرسه آنی بچرلر و برمشرعه در كه اكر دردا كر صاف اندن نه اغتراف ایدرلرسه انی ایچرلر * ان احسنتم احسنتم لانفسكم وان اسأتم فلها) پس هر كس كه میوهٔ سعادته ایرم دیه تخم شقاوت اكمك كرك وهر كیمسه كه زخم سهم الدن وهم ایلیه كمان ظلم وستم چكمك كرك ﴿ مثنوی ﴾ اسائتده دلا وارچوق مخافات *(الور آنك بریته بیك مكافات * اسائتدن بهرحال یكدر احسان * چو كندی یه ایدر نیلرسه انسان * فرضا كه بركیمسه كندینك زرق وتدلیسن تزویر وتلبیس ایله اورتسه وافعال قبیحن اعمال حسنه لباسنده كوسترسه تابر مرتبه یه یتسه كه خلق عالم اكا مدح وثنا ایتسه وذكر محامدی مشارق ومغاربده سائر ونشر مدایحی افواه ناس والسنهٔ عام وخاصده دائر

اولسه بروشیله ایله نتیجهٔ افعال ذمیمه هرگز اندن مصروف اولمق یوقدر و بو تکلفله ثمرات خبث باطن وتبعات کدورت نفس اندن تخلف قیلق یوقدر مثلا دهقان بر ره تخم حنظل اکسه وحلقه انده نی شکر بتر اعتقاد ایندرسه بی شبهه بو حیله ایله ر یع زرعی متغیر اولمسه کرك واول تخم که اکمشدر حنظلدن غیری ثمر و یرمسه کرك * مثنوی * (چونکه بد کردی بترس ایمن مباش * زانکه تخمست و برویاند خداش * چند گاهی او بپوشاند که تا * آیدت زان کردهای بد حیا * دار حق مان ازمکافات الهی کفت ان عدتم به عدنا به * چون هر کمسه حقیقت مکافاتی بیلوب اساءته مرتب اولان آفات ومخافاتی اکلیه شاید که سرایت (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) آنك ضمیرنه سرایت وجانب اساءتدن جناب احسان وانسانیته میل ایدوب ستمکارلقدن ودل آزارلقدن توبه وانابت ایلیه (ع) این نیز بتوفیق تواند بودن * بومقامه مناسب امثال واسماردن و بومقامه موافق آثار واخباردن داستان شیر صف شکن ومرد تیر افکن رای استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول حکایت) برهمن ایتدی امثالده کلمشدر که ولایت حلبده بر بیشه وار ایدی حیاض وانهارله مشحون وازهار واشجاری حد وحساب وفذلك شماردن بیرون * بیت * کل و بید شمشاد وسرو وسمن وحدنك * بهم برشده شاخ برشاخ تنك * اول بیشه ده برشیر جفا پیشه واردی مادهٔ جنك وپرخاشه آماده بر پیلتن که بهرام فلکی برحمله ایله کورکبی شکار وشیر کردون هیبت سطوت وصولتدن کاوزمین کبی تحت الثرایه فرار ایدردی (مى) خشم وقتنده کوسترسیدی دندان) اولوردی هیبتندن آب سندان) کوزی کویا که تنور پرآذر * دهانی غار اما که پراخکر * همواره سفك دماله مشعوف وظلم وستمله موصوف و پنجه ودهانی خون حیوانات ایله آلوده قیلوب سباع میانندهٔ هتك وفتك وقهر وجورله مشهور ومعروف ایدی * بیت * شیر غضبله

كويا اولمشدى برور يده * ظلم وفساد وشردن اولمشيدى آفريد * خشمنده وحوشدن برشپركوش واراديكه ليل ونهار دركاهنده خدمتكار ووزير مصلحتكزارى ايدى چون صورت حالى بو منوال اوزره كوردى آنك پنجهٔ ظلم وتبعهٔ بيدادندن قورقدى (ومن اعان ظالما سلطه الله عليه) وعيدندن وهم ايدوب قصد ايتديكه اول بيشه‌دن رخت اقامتى كوتوروب آنك ملازمتن ترك وبركوشه‌ده منزوى اولوب عزلت وفراغت كمرين ميان جانه برك ايده ﴿ بيت ﴾ بترس از صحبت انكس كز وخلقى بيازارد * باتش هركه شد نزديك بيم سوختن دارد * وبو فكرله صحرايه متوجه اولدى كيدركن بر بيشه كنارنه كلدى كورديكه برموش تيشهٔ دندانله بردرختك عرقنى كسروتبر نابله بنياد بيخنى خراب ايدر ودرخت زبان حالله آكا خطاب وعتاب ايدركه اى ستمكار دل آزار نيچون جانمك رشته‌لرينكه عروق شرايين منزله‌سنده در تيغ بيدادله قطع ايدرسن وتيرآزرله بناى بنيه‌مى يقوب خلايقى راحت سايه‌مدن ومنفعت ميوه‌مدن نيچون منع ايلرسن ﴿ بيت ﴾ مكن بدى كه بدر اجزا بدى باشد * بكيش اهل مرت بدى ددى باشد * موش آنك زارلغنه التفات واعتبار ايتميوب همان اول ستمكارلق اوزره مصر ومستمر اولدى بو اثناده ناكاه برمار كمانندن تير چقر كبى چيقدى وتير قصدى موشه راست ايدوب همانده قلاب نفسله سوراخ دهانه چكدى سياهكوش بو صورتدن تجربه حاصل قيلوب بيلديكه آزارنده آزاردن غيرى نسنه كورمز مش وخار دكن كل مراده ايرمز وخار خاردن غيرى نسنه كورمز مش

﴿ بيت ﴾

(بدميكنى ونيك طمع ميدارى * جز بد نبود جزاى بدكردارى)

همان اول زمانده كه مارا كل موشله تشويش جوع فراموش ايتدى وخوشحال وفارغ البال بردرخت سايه‌سنده خلقه اولوب ياتدى برخارانفاق پشت بوى طعمه ايله اول دشتى كشت ايدركن اول مقامه كلدى آنى خواب

غفلتده بولوب نعمت وغنيمت بيلدی ونی الحال دم ماری آغزیله
طوتوب باشن ایچری چکدی فارغ البال اولدی مارغایت اضطرابندن
کمان کبی پیچ وتاب ایدوب سپر سینه سن آنك تیرخارنه اوردی تاجمله
اعضاسی خارله نی کبی سوراخ اولوب هزار ناله وزار ایله جان مالك ناره
اصمرلدی سیاهکوش صفحهٔ روزکارده رقم اعتبار آخر معاینه قیلدی اما
چون مار کاردن قالدی خارپشت کریبان خفادن باش چیقروب
بعض احشای ماردنکه کاغدا اولمغه صالح ایدی تناول ایتدی بعده
باشن کین کمونه چکوب روی سطح زمینده کرهٔ حقیقی کبی طوب
اولدی یاتدی ناکاه بررو باه کرسنه اول صحراده کزرکن اول مقامه ایردی
خارشتی که لقمهٔ چرب وشیرین ایدی اول حالت اوزره کوردی بیلدیکه
باوجود حدت خار کل مقصوده ایرمك میسر وکلید مکرله در آرزوی
اچمق متصوردر پس خارپشتی پشتی اوزره دوندری واوستنه بول ایدوب
شکمی اوزره برقاچ قطره کوندردی خارپشت باران اولمق امیدیله
صدف کبی بارانه شقندن باشن طشره چیقردی روباه همان دم بوغازن
محکم طوتوب باشن بدندن جدا قیلدی کوشتن اشتهای تمامله اکل ایتدی
بوستن اول مقامده قودی کتدی هنوز روباهه فراغت کلی حاصل اولمدین
کوردیکه برسك دونده کرك درنده کبی بر کوشدن جیقه کلدی روباه خاب
خار کوشده اولابوب پاره پاره قیلدی ولحم وشحمدن جوع الکلبن دفع
ایده جك قداری ایدی بعده حضور قلیله بر کوشه ده یاتدی ایودی سیاهکوش
بو اعجوبه لر یکدیکر بری تحقیق مکافاته دلیل ظاهر ایدی کوروب نهانخانهٔ
قضادن کلهجك حالات آخره منتظر اولدی کوردیکه ناکاه بر پلنك
تیز جنك خشمناك بر طرفدن کلدی سك بوندن متنبه اولنجه نیش دل
شکارله سینه سن دلدی کلبك قابنی طشره چیقردی پلنك مکر بر صیادك
کمینکاهندن خلاص اولمشدی صیاد تیرخدنکی شست کماندراست ایدوب
اردنه دوشمش ایدی چون پلنکی سکله مشغول کوردی امانو یرمیوب همان

قبضهٔ کماندن خدنك دادوزی پلنك جانبنه کوندردی تیرراست صاغ طرفندن کیردی صول جانبندن چیقدی زمین قولکه قوت دیدی زمان افرین واحسنت اوقودی ﴿بیت﴾ (فلك کفتا خوشا آن قبضه وشست) (زمین کفت آفرین باد ابرآن دست) هنوز پلنکك دفتر حیاتنده رقم رمق وارایکن صیاد کلوب بوینی اوردی وسرعتله پوستن بدنندن یوزدی اتفاق اول مقامه براسب سوار یتشدی اول پلنکك پوستنه که بغایت منقش ودلکش ایدی طمعی دوشدی صیاد اول بابده عناد ایدوب عاقبت مکالمه‌لری مخاصمه‌یه ومجادله‌لری مقاتله‌یه ایرشدی اثنای کار زارده مرد سوار شمشیرآبدارله صیادك باشن اشندن ایردی و پوست پلنکی آلوب یوانه کیردی هوز برفرسنك کتمشدیکه اسبی خطا قیلدی سوار پشت زیندن روی زمینه شویله یقلدی همان اول زمان اول مکانده جان ویردی (ع) زمان بردم اکا امان ویرمدی ❊ سیاهکوشه بوتجربه‌لرکه هر برین عین یقینله معاینه قیلدی سبب زوال ظن وکان وموجب مزید ایقان واطمینان اولدی شیرچون اندن بوحالتی مشاهده ایتدی حضورنه دعوت ایدوب ایتدی بنم سایهٔ دولتمده راحت ایکن وآستانهٔ فلك رفعتمده معمور احسان ومستغرق نعمت ایکن درکاهمدن کتمکه وترك خدمت وملازمت ایتمکه سبب ندر سیاهکوش ایتدی ای ملك بکا بر خاطره خطور ایتدی وسو یدای دلده برسودا ظهور ایتدیکه نه تکلمه اقتدارم ونه سکوته صبر وقرارم وار (غ) سو یلزسم اولور مسو یلرسم راز آچلور ﴿بیت﴾ حال دل خو یش از تو نهفتن مشکل) (وز بیم رقیب باز کفتن مشکل) اکر همت ملوکانه امان و یره و بروجهله عهد و پیمان اوره که آنك نقضی امکانپذیر اولیه حال خاطره یی علی وجه التمام خاك پای ملکه اعلام ایدم شیرا کا امان و یردی وعقد عهدی مقرر قیلوب ایمانله مؤکد قیلدی سیاهکوش ایتدی شو یله معاینه قیلورمکه نیت ملك آزار خلقه

مصروف وعنان قدرتی بیکناهلره ایذا واضراره معطوف قدر دالر نیش جفاسیله ریش وسنه لر خار آزار ایله پرتشویشدر بن بوصورتدن بغایت ترسان وبو معنادن زیاده هراسانم

﴿ بیت ﴾

صقین مظلومدن کیم نالش ایلر ❊ که نالش واری واری چوق ایش ایلر
شیر چون کلام سیاهکوشی کوش ایتدی دریای خشمی اضطراب ایدوب جوش ایتدی اما عهدی معهود موجبنجه ضروری کندی نفسنه جبر واول جواب مره صبر ایدوب ایتدی سنک حقکده خود بنم جانبمدن شمهٔ ستم صادر بلکه سنک متعلقاتکدن برفرد بندن رنجیده خاطر اولمدی پس سایهٔ عنایتمدن فرار ایتمکه علت وسبب نه وحمایهٔ حمایتمدن کناراختیار ایتمکه باعث طلب نه سیاه کوش ایتدی بلی عواطف شاهانه دن شرمنده یم و بندهٔ مکارم خسروانه یم تازنده ام اما هیچ صاحب مروت ظالمک تعدیسن کورمکه تحمل ایتمز ومظلومک نالشن اشتمکه طاقت کتورمز ﴿ مثنوی ﴾ وجودت پریشانیٔ خلق ازوست ❊ ندانم پریشانیٔ خلق دوست ❊ من از بیوفایی نیم روی زرد ❊ غم بینوایان مراخسته کرد ❊ وبوندن غیری شاید که ملک بوآتش بیدادن شامتی دورنه بوبانه مقربلر دخی مصاحبت سببیله معذب اولوب یاش نیجه قوریده یانه (ع) آتش چو برا فروخت بسوزد تروخشک) شیر ایتدی سن شامت ظلم وستمی ندن بیلدن ومیامن عدل وکرمی ندن اکلدک سیاهکوش ایتدی هرکیمک که مشام خیشومی استشمام رایحهٔ کلزار خرددن محروم اولمیه بیلور که هرکیم که تخم آزار اکر ضراردن غیری برکورمز وهرکسه که نهال منفعت دکر خیردن غیری ثمرو یمز اصحاب تنبه وارباب تنبیهٔ دنیایی که دار مکافاتدر اول کوهه تشبیه ایتمشلر که صواب وخطا انده هرنه که ندا ایتسک صدا طریقله بعینه سکاینه ندا ایده (مثنوی) این جهان کوهست فعل ماندا ❊ سوی ما

سیاهکوش آهونك فریاد وآهن کوروب سبب جزع وفزعن صوردی چون کیفیت حاله مطلع اولدی آهونك آتش نالهٔ جانکدا زندن یاندی یاقلدی واکا موافقت ایدوب بو بیتله نوحه ونالشه اغاز قیلدی (بیت) (هرکه دلم ازغم دلدار بنالد)(از نالهٔ زارش درودیوار بنالد) خروش وفغان وفریاد فراواندن صکره سیاهکوش اکا تسلی و یروب ایتدی صبر ایله که درد مصیبت داروی صبر له درمانپذیر اولور و بحضوراوله که اول بدفعال ایتدیکی افعالك عنقریب جزاسن بولور (بیت)(شمع پروانه را بسوخت و لی) (زود بریان شود بروغن خویش) اما اول جانبدن چون شیر بیشه یه کلدی و بچه‌لرین اول حالت اوزره بولوب باشلری بدنلرندن اوزالمش پوستلری تنلرندن یوزلمش کوردی صفیرنفیر افغانی صماخ شیر آسمانه ایرکوردی ❊ بیت ❊ درون دلدن ایتدی آتشین آه)(قراردی دودی ایله خرکه ماه) بروجهله خروش ایدوب بر درد له نالش ایلدیکه اول بیشه اهالیسی آنك حال زارنه کریان و برحالتله اغلر و بزار ایله اکار دیکه مرغان هوا آنك سوز وکدازندن بریان اولورلردی ❊ بیت ❊ (چوسیل خون رودازدیدهای پرنم من)(چه جای دوست که دشمن بکریدازغم من) (شیرك همسایه‌سی برشغال وار ایدیکه کردتعلقات دنیادن دامن سلکمشدی (ومن قنع شبع) نکته‌سن لوح توکلدن اوقویوب کریبان قناعته باش چکمشدی ❊بیت❊ فارس میدان توکل شده)(خیمه بصحرای قناعت زده) (تعزیه رسمنده خدمت شیره کلدی وفغان وشیوه‌نك سببن صوردی شیرصورت حالی علی التفصیل تقریر ایتدی شغال ایتدی ای ملك صبور اولکه صبرپشت وپناه منهزمان سپاه وحول اولکه تحمل قلب شکن عساکرهموم وکروبدر تنکنای مصیبت وماتمده بیدلاره دلدار اولدر کینکاه هجرت ومحنتده عنانکیرنفس بی قرار اولدی

(قطعه (

﴿ قطعه ﴾

(دفع ایتمکه تیر ستم کردش چرخ) (عالمده تحمل کبی هر کز سپر اولمز
هر حاله حول اولمد ، یاقوت صفت اول کم ❊ کر صویه وکر آتشه دوشه
ضرر اولمز ❊ ارباب مصایبه حبل متین اصطباره تمسکدن غیری نه
چاره که هیچ بر مشام کلشن عالمدن بی خارجفا بوی وفا استشمام
ایتممشدر ❊ وصغار وکبار دست ساقئ روزکاردن بی محنت خمار
بادهٔ خوشکوار ایچممشدر ﴿ رباعی ﴾ از دهر جفا پیشه وفایی نتوان
یافت در کردش ایام صفایی نتوان یافت ❊ زخم دل مجروح جکر سوختکانرا ❊ سازنده تراز صبر دوایی نتوان یافت ﴿ بیت ﴾ (کوزك
آچ خواب غفلتدن کوزك آچ) (یوز یکه عین عبرت صو یمی صاچ)
تادفتر حکمتدن سکا برقاچ نکته تقریر ❊ وکردار دنیای غدارك
حقیقتن سکا احسن وجه اوزره تصویر ایدهیم ❊ دریای باطن شیر
جوش وخروشدن بو آن سکونپذیر اولوب سمع قبولله مواعظ ونصایح
شغالی استماعه مشغول اولدی ❊ شغال چون کوردیکه تنبیه وتذکیری
ضمیر شیرده فی الجمله تأثیر ایتدی ❊ مقتضای مقامه مناسب کلامه آغاز
ایدوب ایتدی ❊ ای ملك هر طلوعك بر زوالی) وهر شرفك بر وبالی
واردر وهر نزولك بر انتقالی ❊ وهر اقامتك بر ارتحالی مقرردر ❊ هر
ابتدا بر انتهایه وهر فاتحه بر خاتمه ایله مقداردر ❊ هر سرورك اخرنده
بر غم مدغم ❊ وهر سرورك عقبنده بر ماتم منضمدر ❊ بر مشرب عیش
وارمیدر که شوائب بلادن صافی اوله ❊ هیچ عطیهٔ عمر میسر میدر که
عوائل عسیئ الکمالدن مبرا اوله ﴿ رباعی ﴾ (وارمی بر خاطر که
غمدن غبار خاری اولمیه ❊ قانی بر رخ کم حوادثدن غباری اولمیه ❊
بو کلستان جهانه سر تسر قیلدم نظر ❊ کوردم بر کل که خارجفا
نکذاری اولمیه ❊ نیچه ییللر ایلدم بن بو خرابی طواف ❊ ایچمدم
بر باده کم هرکز خماری اولمیه ❊ هر فائتك تدارکی میسر ❊ وهر غائبك

تراجمی متصوردر الاروح که منزل بدندن کوچوب کتمش اوله * وجانکه
مرحله تندن رحلت ایتمش اوله (کل ذی غیبة یؤب وغائب الموت
لایعود) هرکاه که مدت عمر آخر زمان اجل حاضر اوله بیت ملك الموت
بران امان ویرمز * کوز آچوب یومغه زمان ویرمز * نه قوت وزور مال
موفور وجواهر نامحصور فائده ویرز * ونه مشیر ووزیر واعوان کثیر وحیله
وتزویر بچاره قیلورکه (لاراد لقضائه ولامعقب لحکمه لیقضی الله امراکان
مفعولا (قطعه) نه اولوم اوقنی ایلرسپر منیع * نه زهره دهره ایلراصی تریاقی
* کرکسه خرمن چرخی یله ویر * کرکسه کلخن دهری اوده یاق (شعر) هل
لسمون الهموم من راق * وهل اسهام الحمام من واق * چون فریاد وزاری
ضایع وجزع وسوکواری غیر نافعدر بودرده قضایه رضادن غیریله
نه دوا میسر ویورنجه داروی صبردن غیریله نیجه شفا متصوردر *
لایستطیعون حیلة ولایهتدون سبیلا * قطعه * باقضاء ازل وحکم
قدرچه توان کرد * درچنین واقعه جز صبرد کرچه توان کرد *
همه رادردل خاکست وطن چه توان کفت * همه رابر پل مرکست
کذرچه توان کرد * شیر ایتدی عجب بو بلالر بنم فرزندلرمه نه سببله
حادث اولدی شغال ایتدی بو بلالرك سكا نزولنه نه کندی افعالك
باعث اولدی انصاف ایله که اول بیداد که صیاددن سنك بچه لریکه
ایرمشدر سائرلر سندن آنك اضعافن کورمشدر بی شك وبیکمان
بو بلالر سنك عملك مکافاتیدر همان کاندین تدان خوش مشابهدر سنك
حالك امثالدن اول هیزم فروش مثلنه که ایتدی ایابو آتش بنم هیزممه
نره دن دوشدی عجب مخزن هیزممده نه سبدن طوتشدی شیرایتدی نیجه
روایت اولنمشدر اول حکایت) شغال ایتدی اخبارده کلمشدر که
بر ستمکار وارایدیکه وقت صیفده فقرانك هیزمنی ظلم وحیف ایله الوب
هزار توقف وتکلف ایله نصف قیمتی ویرردی وفصل شتاده اغنیایه
تهدید وتخویفله تحمیل وتکلیف ایدوب ضعف بهاسن آلوردی هم فقرانك

جفاسندن عاجز اولمشدی هم اغنیا آنك بیدادندن فرومانده قالمشدی ﴿ بیت ﴾ (سینهٔ دلسوختگان زوکباب) (کلبهٔ محنتزدگان زوخراب) برکون بردردمندك هیزمن ظلم و بیداد له آلوب اول فقیر نامراده نیم بهادن زیاده ویرمدی * درویش بینوا دست دعای (امن یجیب المضطر اذا دعاه) جانبنه رفع ایدوب جبین نیازی زمین خشوع وخضوع اوزره وضع ایتدی ﴿ بیت ﴾ (ای ظالم ازدعای بدایمن مشوکه شب) (کزیان دعا کنند که خون ازدعا چکد) بومحلده رصاحبدل بتشدی * کیفیت حاله وقوفده صکره اول ظالمه زبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ (بترس از بیر بارا ن ضعیفان درکمین شب) (ضعیف هرچند نالان برقو بترزخم بیکانش) اول بیچاره لر که درکاه حضرت حقدن غیری پناهلری یوقدر * بوطر یقه کتمه واولدردمندلره که هرشب ناصبح فروزان شمع سوزان کبی دل بریان ودیده کریان * وسیل سرشك روان ایدرلر بومقوله معامله ایتمه * خانهٔ سینهٔ فقرای آتش بیداد له یاقوب یاندرمه * ونفس خون آشامکی شراب لعل فام خون دل ایتامله قاندرمه ﴿ ع ﴾ مخوراین قدح که فردا بخمار خواهی آمد * ستمکر مغرور اول عزیزك پندندن زیاده بیحضور اولوب غایت کبر ونخوت وکمال حمیت جاهلیتدن یوزن درهم وبو بیتك فحواسنه ورهم ایدوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ (بزوای شیخ وزین بیش مده دردسرم * که دوصد خرمن افسانه بیك جونخرم * درویشاندن اعراض ایتدی * تشویش وانقباضله اوینه کتدی قضای الهی همان اول کیجه مخزون هیزمنه آتش دوشدی اندن سراینه سرایت ایدوب جزوی وکلی نه متاعی وارایسه یاندی طوتشدی علی السحر اول درویش ناصح اول مقامه کلوب ستمکر حزیوری کوردیکه خاکستر کرمدن * بسترنرم اوزره اوتروب متعلقاتنه ایدر عجبا بوضرر بنم هیزمه ندن بتشدی * وآیا بو شرر بنم

سرایه زردن دوشدی ❊ اول عزیز ایتدی دوددل درویش وسوز سینهٔ دلریشلردن

❊ بیت ❊

(حذر کن ز دود درونهای ریش)
(که ریش درون عاقبت سر کند)

ظالم باشن آشفته ایتدی ❊ وایتدیکی فعله نادم اولوب اوم طریقیله کندی کندی ایتدی مقام انصافدن تجاوز ایتمه‌لم واول تخم بلاکه بز اکمشزدر بوندن غیری یه نه بر واول شجر جفاکه بز دکمشزدر بوندن غیری نه ثمر ویرسه کرك ❊ بیت ❊ همه تخم ناراستی کاشتیم) بدین لاجرم تاجه بر دشتیم) بو مثلی کتوردم تا بیله سنکه سنك فرزندلرك نازل اولان قضادن سأولرك بجه لرینه واصل اولان بلا مکافاتیدرلارنی حالا بو مصیبته مبتلا اولمشلردر ❊ امایه عنان صبری الدن قومشلردر چون غیریلر سنك جور که صبر ایلمدیلر ❊ سنده نفسکه جبر ایدوب انلرك قهرنه صبر ایتمك کرکسن ❊ شیر ایتدی مأمولدرکه بو معانی عبارت روشن ایله بیان ❊ وبو دعوایی بینهٔ برهانله عیان ایدهسن ❊ شغال ایتدی کستا خلق اولمسون ملك نه سنده وار اوله ❊ وعمرندن نه کچدی ❊ شیر ایتدی قرق ییلدرکه وادی عدمدن صحرای وجوده خرام وصومعهٔ جسمان فاندهار بعنی تمام ایلدم شغال ایتدی بو مدت مدیده ده ملکك مادهٔ حیات ومدد قوتی نه واقع اولشدر ایتدی لحم حیوان ودم وحوش بیابانیله پرورش بولمشدر شغال ایتدی پس بو حیوانلك که بو قدر اوقات انلرك دم ولحمیله قوت وقدرت بولدك پدر ومادرلری کریه وزاری وجزع وسوکواری آیا قیلدیلرمی وانلرك متعلقاتی حسرت فرقت وآتش حسرتدن کیجه‌لر صباحلره دك شمع سوزان کبی یانوب یاقیلدیلرمی اکر اولدم ظلم وستمدن احتراز وسفك دم وهتك حرامدن اجتناب ایلیدك حالا بو واقعه یه مبتلا اولمزدك اکر اول زمان تبعهٔ جور وبیدادی یاد ایدوب

ناحق يره قان دوكمكه ارتكاب ايتيدن الآن بداد صيادجلادن نام ونشان كورمزدك

مثنوى

تو ناكرده برخلق بخشايشى * كجايابى ازخويش آسايشى

چو دلها زبيت بنالد همى * كه برجان ريشت نهد مرهمى * اكر همان بو سيرت اوزرمده اوله اولوب خونخوارلك وستمكارلك صفتنى كنديكه لازم قيله سك بو دكل هزارهزار بونك كبى بلالره كرفتار اوله سن ومادامكه خلق جهان سنك سر پنجهٔ جوركدن ترسان وچنكال قهركدن هراسان اوله نوائب زمانه دن امان و ومحبوب بيكمان كشاكش دورانده ايتديكك ظلم وعدوانك جزاوسزاسن بوله سن اى ملك عاقل اخلاقكى زيور رفق ومرحمتله آراسته قيل وتعذيب حيوان بلا فائده دن احترازايدوب عين اليقين بيلكه دل آزر روزكارده راحت يوزن كورمز وستمكار هركز مقصودينه ايرمز وبوستان آرزوده مرادى ميوه سن درمز (ع) كس نزدست زين كمان تير مرادبر هدف * چون شير كوش هوشله بو كلماتى استماع قيلدى حقيقت حال اكا منكشف اولوب بيلديكه هركردارن كه بناسى ايذا وآزاره اوله عاقبتى ناكامى وهر عملك كه اساسى افساد واضرار اوزره مبنى اوله نتيجه سى بد فرجام لقدر بر زمان حال ماضى بى تذكر وآله مستقبلى تفكر ايتدى وايتديكى افعاله ندامت ايدوب زبان ملامتله كنديسنه ايتدى بهادر عمركه اوقات شباب ايدى خزان شبيه مبدل اولدى وقدم بقدم راه عدمه كتمك وسفر دور ودرازه عزم ايتمك لازم كلدى مثنوى * جمالم باغك ايردى خزانى * دكشدم زعفرانه رغوانى * عجب نقش ايلدى چرخ كهن پير * كه اولدى رنك مويم قيرايكن شير * اولوبن تيرقدم داللوش خم * صنوب قاشم كمانى اولدى درهم * من بعد معقول بو دركه تحصيل زاد معاده

مشغول اولم وآزار خلقدن فراغت وقوت كفايتله قناعت قيلم آز وچوق غمن يمم واريوق المن چكميم ﴿ قطعه ﴾ بهست ونيست مرنجان ضمير وخوشدل باش * كه نيستيست سر انجام هر كمال كه هست * ازين رباط دودر چون ضرورتست رحيل * رواق وطاق ومعيشت چه سر بليد چه پست * پس شرب دم واكل دسمدن فراغت ايتدى اول بيشه‌ده بولنان خشك وترميولرله قناعت ايدوب كندى كنديه ايتدى (ع) هركه قانع شد بخشك وترشه بحر وبرست * شغال چون كورديكه شيرك غداسى ميوه‌دن تجاوز ايتمز اكرحالى بومنوال اوزره كيدرايسه شغالك بريلق قوتى برآيه قدر يتمز زياده بحضور اولدى بردفعه دخى شير خدمتنه كلوب حال وخاطر بن صوردى شير ايتدى ميامن همت وبركات نصيحتكله خلايقدن علايق قطع ايدب شكم پرستلكدن خلاص اولدم وكوردم كه نعمت دنيانك دكرمجاهده ورياضتله استيناس قيلدم ﴿ بيت ﴾ (زين بحر آبكون چوكسى آب خوش نخورد * دل از آب خورد جهان سرد كرده‌ايم * شغال ايتدى بوفكر صوب صوابدن دوروسمت استقامتدن بغايت مهجوردر كه خلايقك بو وضعدن دهاشكايتلرى كشاده بلكه تضررلرى حالسابقدن زياده درشير ايتدى خلق بندن نه سببدن متضرر اولورلركه اول زماندن الى هذا الان برحيوانك كاسهٔ سرندن برقطره قان ايچمدم و پنچه ودندانمى برشخصك جانه تيز ايتيوب دهان خونخوارمى برنفسك آزار ينه آچمدم

﴿ بيت ﴾

كرم بخنجر پولادپاره پاره كنند * بهيچ كس نرسانم بهيچ نوع خراش شغال ايتدى بلى امامقتضاى زهدوديانت بوميدركه ازل آزالده سكا تعيين اولنان رزق مقسومى رد وسائرجانوارلرك رزقنده حقك نوعكن

(شيرمادر)

شیرمادرک کبی حلال غدا ایده‌سن بیلمز میسنکه بو بیشه‌نک میوه‌سی سنک
ده‌روزه قوتکه وفا ایتمز واول بیچاره‌لرکه قوت لایموتلری بو میوه‌لره منحصر
در عنقریب هلاک اولوب آنک وبالی ابدالاباد کردنکدن کتمز بن خوف
ایدرمکه بو جهانده آنک دخی مکافاتن کوروب سنک حالک همان اول
خوک مثالی اوله که یوزینه‌نک میوه‌سنی غصب ایتدی وذخیره‌سنی تاراج ونهب
ایتدی شیر نیجه روایت اولنمشدر اول ﴿ حکایت شغال ایتدی امثالده
کلمشدرکه بو یوزینه به سدد توفیق میسر اولوب ابنای جنسی میانندن کناره
قیلدی و بر بیشه کوشه‌سنده توشهٔ قناعت اختیار ایدوب قالدی ﴿ بیت ﴾
عارفه کوشه‌می وار کنج فراغتدن ایو) عاقله توشه‌می وار کنج قناعتدن ایو *
اول بیشه‌ده نیجه انجیر اغاجی وارایدیکه یوزینه انک انجیرلریله روزکار
کچورردی چون مرور زمانله اول نعمتده علامت نقصان مشاهده ایتدی
عاقبت فکرک ایدوب کندی کندی‌یه ایتدی پیدادرکه حیوان جنسی مطلقا
غداسز اولمز مأکولات نوعندن بو بیشه‌ده انجیردن غیری نسنه‌ده بولنمز
بو انجیرلردن ادخار ایتمیوب طری وتازه ایکن جمله‌سن اکل ایدرسم وقت
شتاده بی برک ونوقلق مقرردر پس اولی بودرکه هرکون بر انجیر آغاجنی
سلکوب اندن قدر کفایتله کچنوب باقیسن قورودم تا هم تابستانده فراغتله
کچنوب هم زمستانده حضور ایدم ﴿ بیت ﴾ ز بهر توشه باید کشیدن
رنج تابستان * اکر خواهد کسی کاسایشی باشد زمستانش * بو اسلوب
اوزره برقاچ اغاجی سلکوب میوه‌سندن برآز یدی باقیسن ذخیره قلدی
برکون بر انجیر اغاجنه چیقوب قاعدهٔ سابقه اوزره انجیر دررکن ناکاه
برخنزیر برصیادن زخم تیرندن وهم ایدوب قچوب اول بیشه‌یه تحصن
ایتدی هر درخته که ایردی میوه‌دن خالی کوردی تا اول درخته یتدیکه
یوزینه آنک اوستنده انجیر دررردی چون یوزینه‌نک تیر نظری خنزیره
راست کلدی غایت اضطرابندن کمان کبی پیچ وتاب ایتدی واهسته

کلندی یه ایتدی ﴿بیت﴾ از کجا پیدا شدا یا این بلای ناکهان * زین بلای ناکهان ما را خدایا وارهان * خوك چون پوزینه یی بالای درختده کوردی مرحبا ایدوب شرط تحیتی برینه کتوردی مسافرم دیوغریب نوازلق ایدوب مهمانلغه قبول ایدرمیسن دیدی پوزینه دخی ردسلامی دن صکره روی نفاقدن متملقانه کلامه آغاز ایدوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

باغ امیدمه بر سرو خرامان کلدی *

* خانه مه عالم غیبدن ینه مهمان کلدی *

خیر مقدم ای ضیف مبارك قدم چون شرف نزول ارزانی بیوردن واجبدر که الدن کلدکجه خدمت ایدم خنزیر ایتدی ای برادر (خیر الطعام ماحضر) رسم ضیافتده تکلف لازم دکل علی الخصوصکه شدایدراهدن پر کلام وغلبهٔ جوعدن بی مجالم لطف ایله بنی خاکدن کوتور وتوقف ایتمه وماحضر یك وارسه کتور تکلف چکمه پوزینه دخی زبان اعتذارله براز نیاز ایتدی وهمساندم درحت انجیری تحریکه آغاز ایتدی خنزیر اشتهای کامله دوشن انجیرلری ییوب اول درختك میوسن تمام ایتدی بعده پوزینه متوجه اولوب ایتدی ای میزبان کرامی هنوز تنور اشتا التهابده ونفس حریص غدا طلب ایچون دخی اضطرابده در لطف ایله اکرام ضیفده سنته رعایت ایله ودرحت اخری تحریك ایدوب بنی رهین منت ایله پوزینه طوتا وروجا بر درختی دخی سلکدی خوك آز مدتده آنك ثمره سندن اثر قومیوب درخت آخره اشارت ایتدی پوزینه زیاده بحضور اولوب ایتدی ای مهمان عزیز دائرهٔ انصافدن طشره کیتمه وشرط مروتده اهمال ایتمه بو سکا نثار ایتدیکم بنم بر آیلق قوتمدر من بعد دخی ایثار نثاره قوتم یوقدر (ع) زین بیش کرم نمی توانم کرد * خوك خشم آلوداولوب ایتدی بو بیشه

برمدت سنك تصرفكده ایدی من بعد بزه متعلق اولسون يوز يه جواب ویردیکه آخرك ملکنی غصب ایتمك شومدر وعاقبت قهر وتغلب معلومندر که مذمومدر وظلم وتعدیدن فراغت ایله وقوت کفایتله قناعت ایله که ضعفانی رنجیده ایتمك ایو تجه و برمز وفقرایی آزده قیلان ایلك ثمرین دیرمز ﴿ بيت ﴾ (کر بدندانش کزی دل خون کنی) (در ددندانت بیکیرد چون کنی) خوك چون يوز يه دن بو کلمانی اشتدی آنك بو جرأتدن تمام منفعل واتش خشمی زیاده مشتعل اولوب ایتدی ای کستاخ بی ادب وای کمراه بولهب نسیب اوتانمدن سنده سوزمی سویلرسن وکندکدن اولولره نصیحتمی ایلرسن شمدی تماشا ایله که سنی بو درختن نجه اندریرم وحقکدن کلوب بیشهٔ عدمه نجه کوندریرم دیدی وفی الحال اقدام انتقام ایله اول درخته چقمغه اقدام ایلدی هنوز اولشاخ اوزره قرار ایتمشدیکه شاه صنوب خوك سرنکون دوشوب جان خبثین زبانیهٔ زبانهٔ دوزخه اصمرلدی بومثلی اول اجلدن کتوردمکه سندخی همان اول خوك طریقنه کیدرسن که بو جانورلر ایچون تعیین اولنان رزقی کندیکه سوق ایدرسن چون بو جماعت رنج مجاعتدن هلاك اوله لر وانلرك اولاد وانسانك قلوبنده سکا بغض وعداوت قائم اولوب دائم سنی غیبت ومذمته مواظب ومداوم اولورلر وهر نفس برنفس سنی مساویدن خالی اولیوب اهل عالم ذکر مظالمکی کندیلره لازم قیلورلر نته که سابقا اثر ظلمك جانلرده ساری ایدی حالیا ضرر زهدك زبانلرده جار یدر ایکی حالده دخی جانورلر سنك پنجهٔ قهر وچنکال جورکدن خلاص اولمق محالدر کرکسه معرض ستم وفساد ده وکرکسه لباس صلاح وسدادده اول بونجه زهد وقناعتدر که متصل تنپرورلکه مائل اولهسن وارتکاب مشتهیات جسمانی بی ارتکاب لذات روحانی یه حائل قیلهسن ﴿ بيت ﴾ (اسیرلذت تن ماندهٔ وکرنه ترا) (چه عیشهاست که درملك دل مهیانیست) چون شیر شغالدن

بو فصل براصلی ایشتدی اکل میوه دن دخی فراغت ایتدی وآب وگیاه‌له قناعت ایدوب ایتدیکی کناهلره توبه وانابت ایتدی

﴿ بيت ﴾

(سینه پرتاب ودیده پرخوناب) (ددی تبنا الیك یا تواب)

وجمیع حالاتده بو ابیات حقایق سماتك مضمونی صفحهٔ حسب حالنه اثبات ایدردی وزبان ندامت وملامتله کندی یه خطاب ایدوب دیردی ﴿ قطعه ﴾ ای دل از بن جهان ذل آزار درگذر * وزتنگنای کنبد دوار درگذر * کار جهان نه لایق اهل بصیرتست * مردانه وار از سراین کار درگذر * چون می توان بکاشن روحانیان رسید * سعی نما و زین ره پرخار درگذر * در بحر غم ز حرص چو غواص شوخ چشم * غوطه مخور ز کوهر شهوار درگذر * بودر اول ظالم خونخوار وستمکار قهارك داستانیکه جهانیانی ظلم وستمله کریان وآتش بیدادیله بریان ایدوب تبعات جور و جفاو وخامت ظلم وایذادن بی پروا اوله وآخر الامر خلقه ایتدیکی بلا وجفانك نظیرنه مبتلا اوله حق و باطل وصواب وخطانه ایدیکن اول وقت بیله وطریق رشاددن مضیق فسادی اول زمان تمیز قیله شیرکبی که تاجکر کوشه‌لرین آتش بیدادصیادله بریان کورمدی قلبنی خونخوارلقدن وستمکارلقدن بری قیلدی چون بوتجربه اکا حاصل عالم بیثباتدن اعراض ایدوب برکره دخی انك آرایش بی اصلنه التفات قیلمدی ﴿ بيت ﴾ (نوشته اند بر ایوان جنة المأوی) که هرکه عشق بدنیا خرید وای بوی * عقلا لا زمدر بوجواهر نصایحی آویزهٔ کوش هوش ایده‌لر و بو تجاربی ذخیرهٔ روزکار ایدینوب بو مواعظی سامعهٔ قبول ایله اشیده‌لر و بنای امورلرین اساس ظلم وقاعدهٔ جور اوزره اورمیه‌لر وهرنسنه یی که کندی نفسلری وفرزندلری وسائر متعلقاتلری حقنده روا کورمیه‌لر غیرلر باننده دخی جائز بیورمیه‌لر تا چهرهٔ حال ومآللری زیور نام نیك وذکر جمیلله مجلی قیله‌لر ودنیاده

وعقبادە تبعات مظالمدن سالم ومكافات جوروستمدن مسلم قالەلر ❊ قطعه ❊
(دنیانیرزدزدانكه پریشان كنی دلی) (زنهاربدمكن كه نكردست عاقلی)
(دنیا مثال بحر عمیقست پر نهنك)(آسوده عارفان كه كرفتند ساحلی)

باب یازدهم كشی كندی مرتبەسندن زیادە طلب ایدوب
(اول سببله كندی كارندن كیرو قالدیغن بیان ایدر)

رای عالیشان چون بوداستان دلپذیریكه خاطر نشان ایتدی ❊ برهمنه خطاب ایدوب ایتدی ای پیر روشنروان برهان باهرله بیان ودلایل ظاهر له عیان ایتدك اول بدكردارلك داستانن كه خلایقه مضرت وآزار وایذا اوزره مصر اوله ❊ وچون طریق مكافاتله جزاسن بوله جناب توبه وانابته پناه قیله ❊ حالیا ملتمسدر كه برعبارتله كه لطافتده مماثل آب حیات وحلاوتده همشیرهٔ شربت نبات اوله

❊ مثنوی ❊

سخنهایی بپاكی ازكهر به ❊ به شیرینی ازحلوای شكر به
كسی راكان سخن دركوش رفتی ❊ كر افلاطون بدی آن هوش رفتی ❊
بیان بیوره اول شخصك مثلن كه برعمله طالب اوله ❊ انك حالنه موافق وشاننه مناسب اولمیه وهرچندكه انك تحصیلنه جد وجهد ایلیه سعی وكدی فائده وبرمیه ❊ مثنوی ❊ حكیم ایتدی كلام شاهی چون كوش ❊ ایچنده بحر حكمت ایلدی جوش حقایق درنك دربنی اچدی ❊ دقایق سوزلرین دركبی صاچدی ❊ دیدی ای شهر یارهند وخاور ❊ سكا فرمان براولسون بحرله بر ❊ اكا برمآثر خصال بیورمشلركه ❊ اكمل عمل رجال ❊ افراد خلایقدن هراحد جامه خانهٔ غیبدن بالای استعدادنه لایق لباس عمل خاص اختصاص بولمشدر ❊ وخزانهٔ مواهب الهیه دن هرشخصك قامت استقامتنه موافق خلعت مهم مخصوص ارزانی بیورلمشدر ❊ هرفرد برعمله سزاوار وهرمردك برامره قابلیتی واردر ❊ مثنوی ❊ مكسرا پرطاوسی ندادند ❊ ملخ راپرعنقایی ندادند ❊ زسر كه

آرزوی می نشاید * نسیم گل زخار خشك ناید * ساقیء الطاف ایزدی هراحدی جرعهٔ عنایت و بادهٔ رعایتدن بهرمند ایتمشدر * اماهر کشی به کل حزب بما لدیهم فرحون * خمخانه سندن مزاجنه سازکار شراب خوشگوار ارزانی بیورمشدر (بیت) کس تیست که نیست بهرمند از تو ولی * اندرخور خود بجرعهٔ یاجامی * پس هر فرده لازمدر که اول صنعته که صانع لم یزل ازالده اکا نامزد ایتمشدر اشتغال کوستره * وجدایلیه که او عملی علی سبیل التدریج مرتبهٔ کماله یتوره * بیت * پالانکری بغایت خود * بهتر ز کلاه‌دوزیٔ بد * هر کمسه که طریق ارث و یاسبب کسبله تحصیل ایتدیکی صنعتی ترك ایدوب کندی‌یه ملایم وطبعنه مناسب اولمیان مناصبه طالب اوله لاشك ولاتردد بحر تحیره کرفتار اولوب لاجرم اول طریقله که اکا سالك اولشدی منزلنه واصل اولمیه وطریق اوله‌دنی مراجعت میسر اولمیوب آنکله بونك میاننده سراسمه وسرکردان قاله هیچ بریسی حاصل اولمیه پس واجبدر که هر کشـی نصیب ازلی ایله قناعت ایدوب عنان آرزویی دست هوسه ویرمیه زیاده طلب ایدوب کوردیکی کاری وفائده‌سن مشاهده ایتدیکی عملی آسانلغله الدن چیقرمیه تا بو حدیث صحیحك که من بورك له فی شی فلیلزمه * موجب صریحندن تجاوز قیلمیه و بیابان ترددو تحیرده حیران وسرکردان قالمیه حضرت مولوی مثنویسنده که معدن جواهر معنویدر * بونکته بوعبارتله اشارت بیورمشدر * شول مقامده که ایتمشدر (مثنوی) انجیرفروش راچه بهتر * کانجیرفروشد ای برادر * امثالدن زاهد عبری زبان * ومهمان هوس پیشه حکایتی که داستان عجیبدر بومقامه زیاده مناسبدر رأی استفسار ایندیکه نه کیفیتله مرویدر اول * حکایت * برهمن ایتدی روایت ایدرکه دیار قنوجده بر زاهد واردیکه دیندار ومتورع و پرهیزکار و وظائف عباداته روز شب مداوم ومراسم طاعاته علی وجه الاخلاص مواظب وملازم ایدی لباس حالنی ادناس علایقدن آبریاضتله یویوب

پاكوآينهٔ باتنی ژنكار عوايقدن صيقل عبادتله آردوب تابناك ايتمشدی حاشيهٔ سجادهسی مهبط سانحات غيبی وآستانهٔ صومعهسی مورد واردات لاريبی ايدی

﴿ قطعه ﴾

خرق عاداتدن ايدوب خرقه * ترك دنيايی ايلمشدی تاج
ترك تاجن بتورمش افلاكه * دلی عرش ايدی سجدهسی معراج
تاجدارنه احتياجی يوق * صاحب تخت وتاج اكا محتاج * تمام همتی احياء مراسم شرعه مصروف طوتمشدی وكمال عزيمتی امضاء لوازم خيره مقصور ايتمشدی مرغ محبت دنيا عش دماغنده آشيانه قيلمشدی خورشيد ضمير منيری جهان تيره رويه پرتو التفات صالمشدی ﴿ بيت ﴾ (خوش ان كسانكه كذشتند پاك چون خورشيد) (كه آستان بسوی اين جهان نيفكندند * اول زاهد صلاح شعار وورع ادثاردن بوجمله ايله هر نوالهٔ كه * لله خزائن السموات والارض * خزانه سندن اكا حواله اولوردی مهمانلره نثار وطعام چاشت وشامن فقرايه انعام ايدوب مستحقنه ايثار ايدردی ﴿ بيت ﴾ (رسان كواكب ايثار بر سپهر اثير) (ز برج بذل كه ايثار را بسی اثرست) برزمان اتفاق بر مسافرانك زاويه سنه مهمان اولدی زاهد انكه اكرام اضياف شيمهٔ كريمهٔ اشرافدر بشاشت وحشاشت كوستروب اعزاز واهتزاز ايله قرشو كلدی وخير مقدم ديوب قدومندن سرور وصفالر اظهار ايلدی بعد از تقديم لوازم اكرام ومراسم اطعام جواهر كلامه رشتهٔ مصاحبتده اتساق وانتظام ويروب استفسار ايتديكه نه جانبدن كاورسن ومقصدك نه در يا ره درنه طرفه كيدرسن مهمان ايتدی بنم سركذشتم دورودراز دز وحكايتم سرتاسر دقايق حقيقت ورقايق مجازدر اكر اجازت بيورولورسه اوزوآزدر بر سبيل ايجاز بر شمه تقرير ايتمك جائزدر كه تفصيل تعبيروا ستماعنده السنه واسماع عاجز وقاصردر * زاهد ايتدی

هر كسه كه آيينهٔ قلبنده زنك حيرتدن رنك اولميه * هر قصه‌دن برحصة الق ميسر وآنك كه پاى عقلى علت غفلتله لنك اولميه قنطرهٔ مجازدن منهج حقيقته عبور قيلمق متصور در * ﴿ بيت ﴾ زهر بازيچه رمزى مى توان خواند) (زهر افسانه فيضى ميتوان يافت) سن همان سركذشتكى حكايت ايله توقف ايتمه و بو سفردن شكر وشكايتكى بالتمام اعلام ايله تكلف چكمه * مهمان ايتدى اى زاهد زمانه وعابد يكانه اكرچه كه بنم الان مسكنم تركستاندر * اما اصل وطنم فرنكستاندر * اول دياردە بر خبازايدم وحرفتمده ماهر واستاد ايدم * هر زمان تنور سينه‌مده آتش اكتسابله تاب و يردم * وهزار محنت جانله مائدهٔ جهاندن بر پاده نان اله كتوردم

﴿ بيت ﴾

(كرده‌ام خون ميشود تا كردهٔ) (از تنور رزق بيرون ميكشم)

اول دياردە بنم بر دهقان دوستم واردى روزكار ايديكه ميانمزده خانهٔ مصالحت معمور * و بناء مخالصت استوار ايدى * دهقان هر زمان بكا يارلق ومدد كارلق ايدوب مصلحت يار رغله بى دكانمه كوندرردى وطلب ثمننده تخفيف وتسويف ايدوب مهلت ومسامحت كوستردى * بو معامله ايله بازار صنعتم كرم ونان معيشتم نرم ايدى بر كون بنى باغنه دعوت ايتدى * وشرايط ضيافتى نته كه قاعدهٔ ارباب مروتدر * بنم حقمده رعايت ايتدى * تناول اطعمه‌دن صكره مفاوضاته مشغول اولجق اثناء كلامده صورديكه سنك منفعت كسبك نه مقدارو بضاعت سودكنه قدروار در * حالدن بر شمه اظهار ايدوب ايتدم * بنم مايهٔ دكانم يكرمى خروار در * واندن عائد اولان فائده انجق اهل و عيالك قوتنه كفايت ايده‌جك مقداردر والحاصل اونى اون ايكى اوزره محصولم واردر (بيت) چون زين پر نقع تركارى ندارم * بر بن دستور روزى ميكذارم * دهقان ايتدى سبحان الله سنك نفع

کارك چندان اعتبار ایده جکلین دکلش * بن خیال ایدردم که سنك کسبکك سودی بیعد وحاصلی فوق الحد اوله (ع) خود غلط بود آنچه من پنداشتم * بن ایتدم ای خواجه سنك سرمایه نك نصابی ندر وکسب و کارك حسابی نه جوابیو بردیکه بزم صنعتمزك مایه سی یسیر وفائده سی کثیردر * جزئی تخم اکرز محصولی کلی حاصل ایدرز * بز بو حرفتده یوز فائده ایله قناعت ایتمزز * بن تعجب ایدوب ایتدم بونجه میسر در دهقان ایتدی استغراب ایتمه که بوندن دخی زیاده متصوردر * کورمز میسنکه بردانه خشخاشکه اصغر حبوباتدر بر ارض منبته دوشوب بته اندن نیجه شاخلر ظهوره کلور وهر شاخك باشنده برقبهٔ خشخاش پیدا اولور که درونده دانه لرك شماری دائرهٔ حسابدن بیروندر بوندن ظاهر بولدی که بزم حرفتمزك سودی سائر ضایعدن اضعاف مضاعف افزوندر * مزارعان مزارع حکمت بیورمشلردر که زرع اوج حرفدر * ایکی حرفی اولی زر در وحرف اخری که عیندر اولدخی اسم زردر * پس صنعت زرع عین زردر بلکه زر اندر زردر * فلاحت اکسیرنه واصل اولان عاقللر عالمده کبریت احمر دیدکاری صنعت زراعتدر دیرلر کما قیل لله درقائله

﴿ بیت ﴾

* جستن کبریت احمر عمر ضایع کردنست *
* روی برخاك سیاه آورکه یکسر کیمیاست *

چون دهقاندن بو کلماتی اشتدم * سوادی سودد همتسویدای [illegible] هیجان ایدوب * فی الحال خبار لقدن واز کلوب تهیهٔ اسباب ز[illegible] اشتغال ایتدم بنم جوارمده بر درویش پرهیز کاروار بدیکه [illegible] عبادت وریاضت قناعتله مشهور ایدی (بیت) (بکذشته [illegible] بنشسته کوشهٔ) (زاسباب این جهان شده قانع بتوشهٔ [illegible]) حرفت قدیمی ترك ایدوب تحصیل صنعت آخره نیت ایتدیکیمی

اتدی * بنی قته دعوت ایتدی * وزبان ملامتی دراز ایدوب ایتدی ای استاد شول نواله ایله که خزانهٔ غیبدن سکا حواله اولنمشدر قناعت ایدوب زیاده طلب ایتمه که صفت طمع شوم وطمعکارلرك عاقبتی بغایت مذمومدر * وناصیهٔ حاللرنده الحریص محروم مفهومی مرقومدر * اول کمسه که ملك قناعته مالك اوله پادشاه عالمدر * شول کمسنه که طریق حرصه سالك اوله انی صانمه که آدمدر (بیت) (قرص جوین می شکن ومی شکیب)(نانخوری کندم آدم فریب) بن ایتدم ای عزیز بکا بوصنعتدن چندان نسنه حاصل وروز وشب تعب چکرین کفافدن قدر زیاده نسنه واصل اولمز * فوائده زراعت بوندن زیاده ایدیکن بیلدم) پس اول حرفتدن فراغت ایدوب بوصنعته شروع قیلدم) دل هوشیارم ساقیٔ روزکار الندن نیجه برفقر وفاقه شراب ناخوشکوارن ایچه همت ایله که بوصنعتدن منتفع اولوب معاشم وسعت وفاهیتله کچه درویش ایتدی بوزمانه نك سنك معاشك بو حرفته قوف وعنان انتعاشك بوصنعت جهتنه معطوف ایدی * بوحرفت که حالیا سن اکا مباشرت ایتمك استرسن * زیاده دشوار در * وبرکاردر که هزار مشغله سی واردر * شاید که آنك اوازمنه کماهو حقه قیام قیلمیه سن * ووظائفنك کماینبغی عهده سندن کلیه سن * نهانخانهٔ آرزودن هر املکه ظهوره کله شویله دکلدر که البته وفق مراد اوزره محصل اوله * بیت * داننده فیقان که ره دور ودرازست * از کوچهٔ مقصود ببازار تمنا * فضوللق ایتمه وکندی طریقکدن طشره کتمه * هر کسه کندی حرفتدن فراغت قیله * کندی یه ملایم اولمین صنعته مشغول اوله اکا اول بلا یتشه که اول کلنکه یتشدی * بن استفسار ایتدم که نیجه اولمشدر اول (حکایت) بیرایتدی روایت ایدرلر که براعرابی دجله کنارنده کازرلکه مشغول ایدی * هرکون کورردیکه برکلنك جویبار کنارنده کزوب بولدیغی حشراتی شکار ایدردی * وصباحدن اخشامه دك انکله قناعت ایدوب

هنگام شامده مأواسنه کیدر دی * برکون اتفاق بر باشه تیز پرواز اول نواحیده برفربه کبوتر شکار ایتدی * وکوشت زمتدن اشتهاسی کرمله براز یوب باقیسن انده قودی کتدی کلنك باشه نك بو پیشه سن کوربجك کندو یله اندیشه ایتدیکه بوجانور بوجثهٔ حقیرله تیهور وکبوتر شکار ایدر * بن بو یال وبال ومنقار وچنکال له بو محقرله قناعت ایدرم * لاجرم بوصورت دنائت همتدن ناشیدر بن نیچون بو معیشتله خرسند اولوب * همت بلنددن بهرمند اولمیم * صلاح بودرکه من بعد بو محقراته تنزل ایتمیوب باز بلند پرواز ه کوز آچدرمیم * وشاهین کردنفرازی اوج هواده اوچدرمیم * نسر طائر آسمان نیرهٔ منقارمدن خلاص اولمیه * وسیمرغ کوه قاف پنجهٔ چنکالمدن نجات بولمیهٔ * مثنوی * رود که تشنه است بنجرکبود * سر بنم ابر نیاردفرود * زنده دلانی که بیالا پرند * ازاثر همت والا پرند * پس شکار حشراتك ترکن اوردی * وصید تیهو وکبوتره مترصد اولدی طوردی کازر چون کلنکك حیرتنی واولکی حرکتدن فراغتنی کوردی متعجب ومتحیر دیدهٔ عبرتله ناظر وعاقبت حاله منتظر اولدی * قضایی کورکه اول فضاده بر کبوتر ظاهر اولدی * کلنك کبوتری صیده قصد ایدوب پروازه کلدی) کبوتر ابه متوجه اولوب ساحل جانبنه اوچدی * کلنك کراه عقبنجه کیدرکن ناکاه کنارجو بیچاره دوشدی * اتفاق ساحل جویبار کل ایدی * بیچاره نك پایی کله باتدی * هرچندکه طبطاب ایدوب اضطراب ایتدی دخی ایچرو کتدی * کازر فی الحال کلدی انی طوتدی * وسرور موفور له خانه سنه کیدرکن برآشناسی انی کوروب صوردیکه ای شیٔ هذایاسیدی * اعرابی جواب ویردیکه (تکلف بالیصد ووقع فی القید) یعنی بوکلنکدرکه باشه پیشه سن هوس قیلدی (کندی دخی قیدصیده کرفتار اولدی) بومثلی اول اجلدن کتوردم تابیله سنکه هرکشی کندی صنعتنه مشغول ایکن طریق قدیمندن

طشره کتمك) وشاهراه حرفندن انحراف ایتمیوب کندویه لایق اولمین صنعته میل ایتمك کرك * چونکه پیر عزیزدن بومثلی استماع ایتدم بنم دغدغهٔ حرصم دخی زیاده اولوب اول نصیحتی که محض اخلاصدن منبعث ایدی کوش هوشله اصغادن امتناع ایتدم * واول هوس اوزره ثابتقدم اولوب همان دم خبازلغی ترك ایدوب دهقنت اسبابن کوردم و بضاعت مزجاته که قادرایدم * آلات زراعت وادوات حراثه ویردم وبرمقدار تخم اکوب دیدهٔ انتظاری راه حصول محصوله طوتوب طوردم * بوحالده بنم وعیالمك روزعیشی تاراولدی * وکلاه زندکانی باشمزه طار کلدی * خبازلقده باری خرج روزمره واصل اولوردی * حالا بر ییل مقداری تحصیل حاصل ایچون منتظر اولمق لازم اولدی * کندیمه ایتدم خطا ایتدك که نصایح مشایخی اشتمدك * وار باب تجاربك کلامنی بنای امور که پیش نهاد ایدوب آنك موجبیله ایش ایتمدك وشمدی خرج یومندن عاجزسن هیچ مردن سکاحبه واصل اولمز (ومحقق موهوم ایچون ضایع ایتدك * اولورسه ده بر ییلده دك حاصل اولمز حالا صلاح بودرکه برکسه دن سرمایه ایچون برقاچ اقچه استقراض ایده سن * وینه خبازلقه مباشرت ایدوب اسکی طریقکه کیده سن

* بیت *

* آنکس که بکار خویش سرکشته شود *

* بهٔ زان نبود که باسر رشته شود *

پس شهرك خواجه لرندن براز مبلغ استقراض ایدوب ینه نانوادکانی اچدم * واول شغلی برخدمتکاره سپارش ایدوب تخم وتردد تخمی زمینده صاچدم که زراعت مصلحتی ایچون صحرایه کیدردم * وکاه کسب کار ایچون بازاره کاوردم چون حال بزمان بومنوال اوزره کچدی خدمتکار خیانت ایدوب مایه وسوددن موجودی الدی قاچدی *

(ومحصول)

ومحصول زراعته دخی انواع آفت یتشوب خرجلك انجق عشر عشری حاصل اولدی) پس اول همسایه‌مه رجوع ایدوب علی التفصیل حالمی بیلدردم ❊ ایکی عمله دخی اشتغالمی وایکسندن دخی زیان کوردیکمی اعلام اتدم پیر عابد چون سرکذشتمی استماع ایتدی خنده ایدوب ایتدی عجب مشابه‌در سنك حالك اول شخص دومو یلك حالنه که ریشنی ایکی عورتنك النه ویردی بن استفسار ایتدم که نیجه اولمشدر اول (حکایت) درویش ایتدی روایت ایدرلر که برحریفك ایکی عورتی وارایدی بری زیاده قری و بری برك کل کبی طری ایدی بو شخص کهولت مرتبه‌سنه وارمش وسنی مقتضاسی اوزره محاسننك اکثری اغرمشدی عورتلرینك ایکیسنه دخی رعایت ایدردی و باب قسمتده رسم عدالتی مرعی طوتوب برکیجه بریسنه کیدردی و بوکیجه دخی بریسنه هرکیجه که بریسیله اولوردی عادتی بو ایدیکه صباح علی الفور قالقیجق النی و یوزینی یوردی باشنی زنك زانوسنه قویوب بر زمان اویوردی برکون زانوی زن پیره زالده خوابه وارمشکن پیرزن آنك روی ودوینه نظر ایتدی کوردیکه بنفشه زار عذارنده یاسمنلر آچلمش و صفحهٔ عارض مشکبارنه غبار کافور صاچلمش ❊ بیت ❊ حبش ملکینی الش لشکر روم ❊ اوچون زاغ قونمش یرنه بوم ❊ کندی کندیه ایتدی ظرافت بودر که ریش حریفدن موی سیاهلری براز تخفیف ایدم تا لحیه‌سی تمام حلیهٔ شبابدن عاطل اوله واول زنك اعتقادیکه انی جوان خیال ایتمشدر باطل اوله وانی ریش سفید له کورمجك ضروری اندن نفرت قیله شوهر دخی چون آنك آینهٔ حالنده زنك تنفرعاینه ایده ❊ آتش محبت انطفا بوله ❊ وقلبنی اندن تفریق ایدوب بالکلیه بکا متعلق اوله ❊ بو سودایله ممکن اولدیغی قدر ریش شوهردن موی سیاهی کیدردی ❊ ع ❊ برکند به آن ریش که دردست زنست ❊ یارنداسی شخص مزبور خانهٔ زن نازنیننه واروب عادت معهودی اوزره باشنی نکارك کنارنه

قو یوب اویورکن زن جوان دخی ناکاه محاسن شوهره نکاه ایدرموی سفید آره سنده مقراض پیره زندن باش قورترمش برقاج دانه موی سیاه وار ایدی کوز یله راست کلوب کندی یه ایتدی * لطافت بودرکه بوموی سفیدلری منقاشله بر بر قوپرم وکلزار جمال یاری بو خاردل آزردن قورترم * تار یحان خطی تمام سبز اوله * وچون آیینهٔ جمالن ژنکار عیب شیبدن مجلی کوره من بعد پیرلك غبارنی دامن خاطرندن کیدره * وکندویی جوان بیلوب صحبت پیره زندن نفرت قیلوب بکا رغبت کوستره (پس اولدخی قادر اولدیغی قدر موی سفیدلری کیدردی * چون بو حال اوزره برزمان کچدی) برکون شخص مز بور کوردیکه برقاج حریفلر سو یلشوب کیدرلر * بیلدیکه بونك صقالندن قیل وقال ایدرلرندر اصلی دیوب الن یوز ینه اوردی *بیت* (کوردی اصلا قالمامش رو ینده مو یندن اثر * خرمن ریشی تمام اولمش بزندیل اسر * هرچندکه فریاد ایتدی سودمند اولمدی * سنکدخی همان حالك بو منوال اوزره در بعض سرمایه کی بازار کانلقده و بعضسن دخی دهقانلقده تلف ایتدك * حالیانه باغ معاشکده ثمر وسعت کورینور * ونه خرمن انتعاشکده تخم ثروت بولنور *بیت* روزی بچنان کذشت وروزی بچنین * اکنونکه کنی نه آنست ونه این * چون بو مثلی استماع قیلدم) متنبه اولوب کوردم که او پیر ناصحك جمله دیدیکی حق (وزورق ذمتم دریای دینه مستغرقدر مالکم دخی دینمه وفاایتمك احتمالی یوقدر) بحکم الفرار ممالایطاق من سنن المرسلین) اول کیجه ترك دیار تدبیرن ایتدم (ویارنده سی همان شهردن چیقوب ترسان وهراسان وحیران و بی سامان برطرفه کیتدم * تا مسافهٔ دورودراز قطع ایدوب مدت متمادیدنصکره اشتدم که جمیع متعلقاتم آخرته کتشلر ومتروکاتم صاتوب صاوب غرمایه تقسیم وداینلره تسلیم ایتمشلر پس وطن مأنوسه مراجعتدن مأیوس اولوب خیلی زماندرکه بوطریق سیاحتله کزرم والم دلمه صاحب دولتلرك

دارالشفای کرمندن دوا طلب ایدرم * وجراحت شدایدراهد زیارت قدم اهل اللهدن مرحم اوررم (ونفحات انفاس مبارکلرندن همت التماس قیلورم * تا بوزمانه دك بحمد الله تعالی آینهٔ حالم بو باب فرخنده فالك صیقلی مجاورتیله مجـلی ومشرب روزکارم بوجناب کرامتصابك کفتار شکر باریله مهنی اولدی

﴿ بیت ﴾

المنة لله که اکر رنج کشیدیم * دیدیم تراوز تو بمقصودز سیدیم

بودر قصهٔ پر غصه مدن برحصه که عرصهٔ خفادن منصهٔ عرضه یتشدردم زاهد ایتدی سنك صورت حالك صدق مقالکه شاهددر * اماغم یمه که سکابو شدایددن چوق فوائد عائدر * اکرکه برمدت راه مهاجرت وطریق مسافرته سالك اولدك امانجه مأربه وتجاربه مالك اولدك وکشت ممالك وسیر مسالك ایدوب احوال عالم واطوار آداب بنی آدمه وقوف تام حاصل قیلدك * من بعد کارزار خاطرك خار داغ اندیشه خواطردن خلاص بولسه * وقلب بی غشك خبث دغدغه وتشویشدن خلاص اولسه کرك ﴿ بیت ﴾ بوتهٔ نارسفرده خالص اولسه برکشی * سیم قلبی صاف الوب التون اولور انك ایشی ﴿ القصه ﴾ مهمان مصاحبت میزبانله خوشحال اولدی * میزبان دخی صحبت مهمانی غنیمت بیلدی * وشیوهٔ مصاحبتدن کمال مباسطت کوستردی * زاهد مکر اصلنده بنی اسرائیل نسلندن ایدی اکرچه که لغت عبریدن غیری لغاته وقوفی وارایدی اماچون لغت عبری فضیلت موروثی ایدی * انی کمال فصاحتله سویلردی * وهر زمان کندی هواصیله اول زبانله تکلم ایلردی مهمان فرنکی اصل لغت عبری یه واقف دکلدی امّا آنك فصاحت تعبیر * وحصافت تقریری مزاجنه غایت خوش کلدی التماس ایتدیکه اکثر اوقات اول لغتله تکلم ایلیه) زاهد دخی چون آنك وفور رغبتن کوردی دهان فصاحتی آچوب (ان من البیان لسحرا)

ادای لغت عبریده سحر ساحری کوستردی * مهمان زاهدك حلاوت زبان وملاحت بیانه عن صمیم القلب متعلق اولوب والحاصل اول لسانه جان ودلله متشوق ومتعشق اولدی * وعزم جزم ایتدیکه لغت مذکوره ایله تکلمی زاهد مزبوردن تعلم ایده) ووطن مألوفه تحصیل هنر ومعرفتله کیده ﴿مثنوی﴾ چوشیرین نکته‌لر در کار ایدردی * لب لعلینی شکر بار ایدردی * چومهمان کوردی کفتارن شکر بار * اکا طوطی کبی اولدی خریدار * چون مرور زمانله حجاب تکلف میاندن کیدوب * یکانه لك یکانه لکه خریدار * چون مرور زمانله حجاب تکلف میاندن کیدوب * یکانه‌لك یکانه لکه مقضی اولوب مقدمات وداد نتیجهٔ اتحادی مقتضی اولدی * مهمان زبان تضرع ونیازله زاهده دعا وثنایه آغاز ایدوب ایتدی ﴿بیت﴾ ای لفظ توکلید نهانخانهٔ کمال * تقریر تونتیجهٔ تأیید ذوالجلال * بونیجه طرز سوق کلام ونیجه رعایت مقتضای حال مقام اولور * هیچ برصاحب نظرك دیدهٔ عقلی بوکمال فصاحتده کلام مشاهده ایتمشدر * وهیچ برسخنشناسك کوش هوشی بونوع الفاظ جواهر انتظام اشتمشدر * بوفصاحت زبانی حسان کورسه باقل کبی لال * و بو بلاغت بیانی سحبان اشتسه دعوای فصاحت ایتمك محال اولیدی ﴿بیت﴾ (کورسیدی ابن وائل اولیدی اکا قائل) (دیبیدی کر اشتسه لله درقائل) حالا اول جناب کریمدن توقع وتضرع ایدرمکه بکابو زبانی تعلیم * وبولغتك معانیسنی تفهیم‌ده که بکا منت عظیم ونعمت جسیمدر لطف عمیمدن دریغ بیورمیه چونکی سابقهٔ معرفت رسم رأفت وملاطفتی دریغ ایتمدك * و بی تردد وتوقف وظائف ضیافتده انواع تکلفی رعایت ایتدك * حالا که رابطهٔ محبت واسطهٔ مصاحبتله مبرم ومحکمدر * امید وارمکه شفقت بیوروب ملتمسی اجابته مقرون قیله‌سن) کرم ایدوب تلیذرقن صفحهٔ حالمه

(چکه‌سن)

چونکه سن تابو سنبله تخم اعتنانی مزرع جانمه اکه سن امیددرکه حقیردخی وظیفهٔ ذکر مروتده تقصیراتیم وشرایط شکر نعمتی کما ینبغی مرعی طوتم

بيت

(چون شکر تو گفتن نتوانم بحقیقت)

(من بندهٔ پروردهٔ احسان تو باشم)

زاهدایتدی ای مهمان کرامی بونه منت محلی ونه معذرت مقامیدر بن استرمیکه سنی حضیض جهالتدن ذروهٔ دانش ومعرفته یتشدیرم واسفل سافلین نقصاندن اعلای علیین کمال عرفانه ترقی ایتدیرم اما الفت عبریله زبان فرنکی میانمده بعد مسافات وتمام منافات واردر (شتان بینهما شتان شتانا) مباداکه انکاله الفتدن خاطر عاطرکه کلفت یتشه وکمال کد وجد بجد سبیله طبعك ورطهٔ حیرته دوشوب آنك حفظ وضبطندن عاجز قاله وسنك بوجه زحتلرك نافع اولمدقدن غیری بنم بودکلو اوقاتم ضایع اوله مهمان ایتدی هرکسه که برهنرك تکمیلنه طالب وبرصنعتك تحصیلنه راغب اوله ارتکاب شدائده صبروتحمل ایتمك وقاصد کعبهٔ مقصوده تعب بادیهٔ محنت مانع اولمیوب مقصود معهوده صدق نیت وقدم رغبتله کتمك کرك (بيت) سورم دیبن کشی کعبه صفاسن) چکر خار مغیلانك جفاسن (بيت) در بیابان چون زشوق کعبه خواهی زد قدم) (سرزنشها کرکند خار مغیلان غم مخور) بن بوامره شویله حازم وبوعزم اوزره بروجهله جازمم که جسمده هرسر مو برتیغ بیدریغ اولسه بوعزیمتدن یوز دوندرمزم وچشمده هرمژکان برتیر تیز پیکان اولسه عنان نظری بوطرفه دخی معطوف قیلمزم هیهات هیهات (ع) هرکه میل کنج دارد رنج می باید کشید) مقرر درکه طلب معرفتده هر محنت عاقبت منحته مبدل اول وبوطریقده هرجراحتك اخری راحته نهایت بولورته که اول صیاد طلب علمده اندن زحتله وظائف علمایه

جزئی خدمتله نعمت کلی یه دسترس بولدی وتنکنای احتیاج وقلتدن خلاص اولوب فضای استغنا وثروته واصل اولدی زاهد استفسار ایتدیکه نیجه روایت اولنمشدر اول (حکایت) مهمان ایتدی اخبارده کلمشدرکه بر درویش وار ایدی صیادوصنعت صیدمرغ وماهیده ماهر واستاد صید ماهی ایتدیکی دم دام کبی دوکلی جسمی چشم اولوردی وقصد مرغ ایتدیکی ایام اندامنده هر حلقه دام کبی پیچ وخم اولوردی

﴿ بیت ﴾

اولیدی چرخ اخضر دامکاهی * اوچر قوش اولسه قورتلزدی ماهی اتفاق برکون دامن برمرغزارده قوردی وکندی کمینکاهه کیردی اوتوردی وهزار زحمت وانتظارله حوالیسنه اوچ قوش کتوردی بیچاره لرك حلقنی حلقهٔ دامه چکه جك محلده ناکاه برعربده آمیز آواز اشتدی مبادا بو صیدلر بو صداسبیله رمیده اولمز دیو کمینکاهندن چیقدی کوردیکه ایکی طالب علم مباحثه ایدرلر بروجهله که غوغالری حد اعتدالدن کچمش وقیل وقاللری کمال نزاع وجداله ایتمش صیاد ایلرو واردی وتضرع وزاری ایدوب یلواردیکه ای اصحاب فضل وارباب کرم ﴿ ع ﴾ دم در کشید تانخورد مرغ دام رم * لطف ایدوب برزمان آرام ایدن تا بو صیدلر رمیده اولیه و بنم زحمتم ضایع اولوب انتظام حال معاشمه اختلال کلیه دنشمندلر ایتدیلر اکر بزی بو صیددن بهره مند ایدوب هر بر بزه برمرغ عهد ایلرسك سکا موافقت قیلور زو بحث وعربده دن فارغ اولورز صیاد ایتدی ای عزیزلر بن فقیروعیالمندم * بو جماعتك جهت معیشتی بو صیده منحصردر آنکدخی ایکیسن سز الیجق بکا نه قالور (وبریسی بونجه جماعته نیجه کفایت ایدر ایتدیلر سن دائم بونعمتله متنعمسن بزمدة العمر شوربای عمارت وشوربه ریاضتله کچوب هنوز شکارچاشنی سن طتمشزدر (ولحم طیرمما

يشتهون) لذتن ذوق ايتمشز در بو احتمالی ویرمه که دودسودای کباب دماغمزدن زائل اوله وشرط معهودی تقبل ایتدین هیچ بریمز سنك بوقولکه قائل اوله البته تابز فریادله خرمن صید صاوروب بر باد ایتمك کرکز یاشرط مز بور اوزره هر بریمزی بردانه مرغله یاد ایدوب دل مرغن انکله شاد ایتمك کرکسن * بیچاره هرچندکه مرغ بسمل کبی طبطاب ایتدی وفریاد واضطراب ایدوب ایتدی بومسئله علمایه معلومدرکه رسن دامی طلبهٔ مدرسه بوکمشدر ومولانادرس انده برحبه اکمشدر دهن دامی زمینه وقفه ا چمشدر وغلهٔ مدرسه‌دن اکادانه صاچمشدر وشرعله بکالازمیدرکه کدیمین وعرق جبینله تحصیل ایتدیکم صید حلالی ثلث وثلثان طریقله تقسیم ایدم قطعا فائده و یرمدی وانلرك عناد ولجاجلری اصلا مندفع اولمدی ضروری شرط مزبوری مقرر طوتوب رسن دامی چکدی اول قوشلرك اوچن دخی صید ایتدی و ینه آغاز تضرع ونیاز ایدوب ایتدی ای سر آمد کان زمرهٔ علما * ارحموا من فی الارض یرحکم من فی السماء * لطف ایدوب بن فقیره رحم ایدك * ع * سودنا کرده درجهان بسیار * بوسودادن کچك وارك شغلکزه کیدك شور بای چرب عمارت وارکن بونی نیدرسز وحلوای زیارت کبی شیرین نعمت وارایکن بونه درکه طمع ایدرسز دانشمندلر ایتدیلر

* بیت *

(تابکی بوعبث یره فریاد) (نحجب مرد ایمشسن ای صیاد)

بوسودای بی‌سودی دخی دماغمزدن کیدرمز مبسن وشرط ایتدیکك وعده یه‌بوخسه وفاقیلزمیسن صیاد کوردیکه مزاج رجا خسته ورشتهٔ امید کسسنه درناچار شرط معهودی تقدیم ایدوب صیدمزبوری کندو ایله اول ایکی طالب علم میانیده علی السویه تقسیم ایتدی معلومکز درکه سزه چوق خدمتم اولدی اکرحق خدمتی رعایته همت ایدرسکز

وبنم صيد حلالم سزه حرام اولسون دير سكز اول لفظى كه
انكله بحث ايدرديكز بكا تعليم ايليك تاكه بندخى سزك مائدهٔ فائده
كزدن بى بهره قالميم دانشمندلر تبسم ايدوب ايتديلر بز لفظ مخنث وميراث
خنثادن بحث ايدردك صياد صوردىكه مخنث ندر ايتديلر مخنث اولدركه
نه مذكر ونه مؤنث اوله صياد اول لفظى حفظ ايتدى وملال خاطرله
اواسنه كيتدى وصورت حالى اهل وعيالنه حكايت ايلدى اول
كيجه اول قوت لايموت ايله قناعت ايتدى چون صباح اولدى ومرغ
زرين جناح آفتاب آشيانهٔ افقدن پروازه كلدى وماهيان سيم اندام
خطوط اشعهٔ مهردن چيقوب مقعر بحر اخضر سپهرده پنهان اولدى
(بيت) چرخ صياد وش برشتهٔ زردر) (ماهى مهر رابدام آورد)
مرد صياد دامن كوتوروب لب دريايه واردى وتوكل تماميله دامى
دريايه صالدى حكمت الهى برماهى شستنه راست كلديكه نه آب زره كر
سر تاسر كوشله الابكزر برجوشن پوش ايشتمشدى ونه مردم آبى آينهٔ
آبده آنك ماندى برصورت معاينه ايتمشدى جسم لطيفى سيم مذاب كبى
طرى وتروپيكرنازكى قطرهٔ سيماب كبى دردردترر ﴿ مثنوى ﴾
سينه سى صانكه سيم سفيد * چشمى كوياكه چشمهٔ خورشيد پشتى كويا
لباس بوقلمون * رنكى حدقياسدن بيرون * صياد آنك رنك صورت وشكل
وهيئتنده برزمان تحير بحرنه طالوب تفكر ايتدى وتعجبله باشن صالوب
كندى كنديه ايتدى برهيچ صيادك ديدهٔ دامى داخى بوصفتده ماهى كورمشدر
وخالق بوز بيالقده بربالق دخى خلق ايتمشدر صواب بودركه آنى
زنده حفظ ايدم وتبرك رسمنده آستانهٔ سلطانه تحفه ايلتم شويله كه قدر
وقيمتن بيله بنى اقرانم ميانده سر افراز قيله والا برخدمتدرايدهيم بالق
بيلمز سه خالق بيله بس اول ماهى يى برظرف آبه قويدى وراه دركاه
پادشاهه متوجه اولدى مكركه بموجب فرمان شاهى قصر فلك
اشتباهى اوكنده اولان كلشن خاصده سنك رخامدن بالكه صفحهٔ سيم

خامدن برحوض بنیاد ایتدیلردی وآب زلال ایله مالامال ایدوب ایچنه غیر متناهی ماهیلر آتدیلردی ونمودار شکل هلال برزورق دوزوب اول حوض سپهر مثال اوزره روان ایتدیلردی وهر کون طبع پادشاهی تماشای آب وماهی به میل ایدوب لب حوضه حاضر اولورلردی وخواص وآشنالرله اول زورق هلال مثاله بینوب ماهیلرك حال حركات وسكناتن تفرج قیلورلردی اتفاق اول زمانده كه

﴿ بیت ﴾

بنوب اول زورق گردون مثاله ❊ درون حوضه ایلردی نظاره ناكاه صیاد كلدی اول ماهی بوالعجب هیئتی نظر پادشاهه كتوردی شاه آنی غایت خوش كوردی وصیاده هزار دینار تمام عیار جائزه بیوردی وزرادن بریسی كه پادشاه حضورنده منصب قربی ومجال جرأتی واردی آغاز كلام ایتدی ونصیحت یوزندن آهسته پادشاهه ایتدی ضمیر منیر شهنشاهی یه مخفی دكلدركه قعر دریاده ماهی وصیادلر بیحد وغیر متناهیدر اگر كف زرافشان سلطانی برماهیچون هزار دینار ارزانی بیوره نه زرخزانه وفا ایتمك میسر ونه خراج مملكت كفایت ایتمك متصور در برماهینك اعلی قیمتی نه ایدیكی ظاهر و رصیاده نه مقدار جائزه جائز ایدیكی معلوم خاطر دریا مقاطردر عطا استحقاقه لائق وجزا عمله موافق كرك ﴿ بیت ﴾ (هر آن حوضیكه صد من آب گیرد دوصد من ریزش نقصان پذیرد) شاه ایتدی حقیقت حال بیان ایتدیكك منوال اوزره در اما بعد الوقوع خلف وعده نه كیفیتله میسردر ❊ وزیر ایتدی بو بابده بر تدبیر ممكندر كه هم خلف وعده لازم كلمیه وهم زر بسیاردخی ضایع اولمیه ❊ صواب بودر كه اندن سؤال اولنه كه بو ماهی مذكرمیدر ❊ یا مؤنثمی هر قنقی شقی اختیار ایده بیوریله كه ❊ واریو لداشن كتور ومعدود معهودی كتور ❊ ضروری جوابده مبهوت اولوب حوت كبی صموت اولمق كرك اول وقت زننه الله راضی اولوب

جزئی رعایت ایله قناعت قیلمق کرك * پس شاه صیاده متوجه اولوب ایتدی ای استاد بو ماهی مذکرمیدر) یوخسه مؤنث میدر صیاد صاحب تجربه فهم ایتدیکه شاه نه بیورر * و بو سؤال ضمننده نه اندیشه قیلور * غواص فکرتی بحر تدبیره صالدی و برزمان تفکر دریاسنه طالدی قالدی اخرکار همان اول لفظکه علمادن یادکار الشدی یادنه کلدی فی الحال جواب ویردیکه ای شاه بو ماهی مخنثدر یعنی نه مذکرونه مؤنثدر شاهه صیادك جوابی بغایت خوش کلدی * ووزیر صاحب تدبیره تعبیر وتعزیر بیوردی * ودینار معهوداوزره هزار دینار معدود دخی زیاده قیلوب صیادی جمله ندماسندن قیلدی بو مثالك فائده سی اولدر که صیاد علمایه ایکی مرحله خدمت ایدوب انلردن بو برلفظی حفظ ایتمکله ایکی بیك دینار النه کیردی * ودرکات ذل وهوادن درجات عز قبول سلطانه ایردی پس معلوم اولدیکه تحصیل علمك فوائدی چوق وخدمت علمانك زیانی یوق ایمش * نته که بعض اکابر بیورمشدر (مثنوی) بیاموز علم کردی عزیز * که بی دانش انسان نیرزد پشیز * زدانش فزاید ترا جاه قدر * زصف نعالت رساند بصدر) زاهد ایتدی ای مهمان چون بو دکلو الحاح واقتراح ایدرسن وبیابان جهلی قدم جد ایله پایانه یتورمك دیلرسن بکا لازم اولان بودرکه تعلیم وتلقین بابنده مقدورمی دریغ ایتمیم * وتفهیم مبادی ومسائل * وتوضیح قواعد ودلایلده هیچ بردقیقه مهمل ونارعی قومیم * مهمان عنان عزمی اول مقصد بعیدجانبنه معطوف قیلوب مدت مدیده لغت عبریدن غیری یه اشتغال ایلمدی * اماطبعی اکا مساعده ایتمیوب اولغت ایله الفت ایده مدی) وقدم ذهنی اول زبانك مضیق فهمی وطریق حفظی جانبنه کیده مدی زاهد هرچند که باب تعلیمده شرائط جدوجهدی تقدیم ایدردی * اننك قوت دراکه سی مساعده ایتمزدی * وهر باریکه شوره زار خیالنده

تعلیم وتفهیم نهان دیکردی * شاخ امل اوزره ثمرهٔ حرماندن غیری نسنه مشاهده قلازدی

﴿ بیت ﴾

(اکر ازمخزن توفیق عطایی نرسد)

(سعی سودی نکندجهدبجای نرسد)

برکون زاهدافندی ای مهمان عجب صعب و پرتعب طریقه کتدک وعظیم عذاب الیمه ارتکاب ایتدک * نفس ناطقه که بوز بانله موانست ممکن دکلدر * وطبعکه بولسانله مناسبت متعذر بوامر خطرناک وکار دشواردن فارغ اول و برمیدان که جولانکه لایق اولمیه قدم قومه * وسن بوصنعتدن بهره مند اولمق اومه ﴿ بیت ﴾ درهرچه نمیتوان بدست آوردن * حیفست بهرزه عمر ضایع کردن * کشی کندینک اسلافی طریقندن چیقمق * وآبا واجدادینک زباننددن غیری تکلم تعلم ایتمک منهج استقامتدن بعید * ومذهب عقلاده فکر غیرسدیددر) مهمان ایتدی خلاف صوابده اسلافه اقتدا ایتمزم * وبدرقهٔ تقلیدایله برطریقه کتمزم * ورووش رفیق عقل وطریق توفیق تحقیقدن کچمزم * که تقلید کند اغوای شیطاندر * وتحقیق هادیٔ منهاج صدق وایقاندر * وآلده (آیت اناوجدنا آباءنا * طفلان بازیچکانه تعلیم کوشمالدر * تاوحشت آباء تقلیددن جانب دار السلام تحقیقه میل ایدهلر * ودیدهٔ یقینله * یهدی الله لنوره من یشاء * پرتوانوارنی مشاهده قیلهلر ﴿ قطعه ﴾ انکه اواز پردهٔ تقلید جست * هم بنورحق ببیند هرچه هست * ازمحقق تامقلد فرقهاست * این چود اودست وآن دیکر صداست) زاهد ایتدی هله بن حق مصاحبتی ادا ایتدم) وشرط مناصحتی یرینه کتوردم) قورقم بودرکه بومجاهدهنک عاقبتی ندامت) وخاتمتی ملامته مؤدی اوله) حالاسن فرنکله تکلمه قادرسن وقبیله وعشیرتک لغتیله تعبیر ایده بیلورسن

یمکن که چون اکثر روزکارك تکرار لغت عبری یه صرف ایده سن لغت فرنکیدن دور دوشه سن) وزمان عبریله دخی تکلمه قادر اولمیه سن وسنك حالك اول زاغ مشابه سنده اوله که رفتار کبکه هوس ایتدی کندی رفتارن دخی اونتدی روایت ایدرلرکه برکون برزاغ کنارنده برکبك دری خرامان خرامان کیدر (واول رفتار موزونله دل نظاری کندی یه مفتون ایدر ﴿ بیت ﴾ (بیك نو بت که سوی من خرامیدی دلم بردی) (خرامان نو بت دیکر بیاتا جان برافشانم زاغه کبکك رفتار وخرامی بغایت خوش کلدی وتناسب حرکات وسکناتندن متحیر ومتعجب قالدی ﴿ آخر اول شیوه ایله خرام سوداسی سویدای دلنده ظاهر اولوب اول منوال اوزره رفتار خیالی ضمیرنده جایکیر اولدی (ضروری ملازمت کبك دری یه کمر بغلیوب سودای کسب خرامله سود خواب وآرامی کندی یه حرام ایتدی) وروزشب اول حرکات بوالعجبه تقلید ایدوب پیوسته کبکك عقبنجه کیدردی) وآهسته خرام وجلوه ورفتار وشیوه لرین تماشا ایدوب اکاتشبه قصد ایدرودیردی

﴿ بیت ﴾

(ای کبك دری جلوه کنان میکذری)

(لنکان لنکان من ازعقب می آیم)

کبك خوشرفتار برکون کوردیکه برزاغ بدکردارآنك خرامنه تقلید ایدر (وحرکات ناموزون وسکنات نامطبوعله عقبنه دوشوب کیدر) ﴿ بیت ﴾ (یانندن سایه وش بردم کسلز) (اوتنمق اکلز اوصنمه بیلز) ایتدی ای تیره رخسار واهرمن دیدار هموار عقبمجه کیدرسن وخرام وجلوه لرم تماشا ایدرسن (بوندن مقصودك ندرو بوسوداد ن سکا نه سود زاغ ایتدی ای زیبا خوی وخندان روی (بیت) (رفتار تودل بردمن اکنون زبیت)(فریاد کنان در پی دل می کردم)

بیلمش اولکه بکا سنك رفتارك سوداسی دوشمشدر نیجه مدتدر که قدمکجه کیدرم والمدن کلدکجه بوهنرك تعلم ایدرم امیددرکه بو هنرسببیله پای افتخارم همسر لرم سرنه قویوب بین الامثال والاقران مشار الیه بالبنان اولم کبك چون زاغك بوکلاتن اشتدی قهقهه کنان ایتدی هیهات تضرب فی حدید بارد ﴿ ع ﴾ آیا تو کجا وما کجاییم * بنم خرامم صفت اصلی وسنك رفتارك وصف جبلیدر ذاتیات علی کل حال قابل زاوال اولمز) ومابالذات لایزال بالعرض * بن قراقدن سو یلرم سن عراقدن بن یقیندن خبرویررم سن ایراقدن ﴿ ع ﴾ ببین تفاوت راه از کجاست تا بکجا * ای کج طبع بو باطل خیالدن کچ که بو سودای محال سکا کیج حاصل اولور کچ ﴿ ع ﴾ بگذار که این کمان به بازوی تو نیست * زاغ جواب ویردیکه الشروع ملزم چون بو امره شروع ایتدم فسون وفسانه ایله رجوع ایتمزم وتا مقصد معهوده واصل اولایم شاهراه مقصوددن طشره کتمزم (بیت) (کشتیء صبر بدریای غم اند ختهیم) یا بریم درآن یا بکف آرم کهری * بیچاره هرچند که کبکك عقبنجه کیدوب آنك خرام وجلوسنه تقلید ایتدی اندن محروم اولدقدن غیری رفتار قدیمن دخی اونتدی وهیچ وجهله رفتار اصلی یه رجوع میسر اولمدی ﴿ ع ﴾ آن دست نداد واین برفت ازدستم * بومثللی کتوردم تا بیله سنکه سعی باطل ایدرسن وبیهوده یره زحمت چکرسن وتخم سعیکی زمین شوره ده اکرسن دیمشلردرکه احمق خلایق اولدرکه برعمله اشتغال ایده که نه حرفته لایق ونه طبیعتنه موافق اوله بوحالت بعینه همان اول حکاندرکه نانو اتقدن فراغت ایدوب دهقانلغه مشغول الدك وعاقبت الامر بر مقتضای * لاالی هؤلاء ولا الی هؤلاء * ایکیسنك دخی سرزشتهسن الدن چیقردن وغربت بلاوکربت چلادهٔ بیکس قالدن

﴿ بيت ﴾

كفتم بدهم جان وبو صلت برسم * جان دادم واخر نرسيدم بوصال
مهمان نصيحت ميزبانى سمع قبوله استماعدن امتناع ايتدى وازماندە
ديديكى كبى لغت عبرى بى تحصيل ايتمكدن غيرى كندى زبانن دخى
اونوتدى ﴿ ع ﴾ اله اول كلدى بومكتدى الدن * بودر اول كيسه
نك دستانى كه كندى حرفتندن وازكله وكنديه مناسب اولمين صنعته
هوس قيله بوباب حكمت مناط ملوكك حزم واحتياطنه متعلقدر پس
واجبدركه هر واليكه ضبط ممالك وترفيهٔ خلايق ورعايت رعايا
واستيصال اعدايه مائل اوله بومعانئ دقايقه تفكر لايق وتأمل فايق
بيوروب موجبله عامل اوله وروا كورميه كه هر بداصل وبى هنر مردم
عاصى وپاك كوهرله مساوى ومعادل اوله زيراكه نجبه فرومايه‌لر
كنديلرك شهسواران ميدان فضل وهزلر ايله همپايه وهمسر تصور
ايدرلر ومضمار كفايتدن كنديلرك لاشهٔ انديشه‌لرك انلرك فرس
فراستلرى ايله همعنان خيال ايلرلر باوجودكه انلرك كردنه ايره مزلر
وانلرك دخى كوره مزلر ﴿ بيت ﴾ باجام جم چكونه تواند
معارضه * ورخود بدر واهل مرصع شود سفال * اكر
عياذ بالله تفاوت مراتب انسان مياندن كيدوب واراذل اوا سطله
بركفه‌ده اوتوره اواسط افاضل ايله لاف مقابله اوره جهاندارلق
مهابتنه اختلال كلى طارى اولوب بوخللك آثارى بنياد ملك وملكه
سارى اوله بوسببدندركه سلاطين سلف مردم نااهل وناخلفى تعلم
كتابت وصنعت استيفا وسياقتدن منع ايدرلردى زيراكه چون بورسم
مستمر اوله ارباب حرفت معرض اصحاب دولته كلوب ارباب دولت اعمال
اصحاب حرفته ارتكابدن اجتناب قيله لاجرم آنك مضرتى شايع
ومستفيض اولوب اسباب معاش خاص وعام على الاطلاق مختل
وناتمام قاله بوسببله جميع صنايع واعماله اهمال واختلال متطرق

اولوب بو شرك شرر ضرری مرور زمانله بو وجهله اشتعال بوله كه استماع نصيحت علمایه مواظب اولوب اتباع موعظت حكمايى ذمته واجب بيله تا انلرك فوائد پندلرندن بهره مند اولوب ثمرات تجربه لرندن انتفاع بوله وجميع اموری سمت وصحتدن دور ومنقصت غفلتدن مهجور اوله ❊ مثنوی ❊ اكا دبر عاقل اولنلر خردمند ❊ كه كوش هوشله اصغا ايده پند ❊ سخن كوهردرر كوينده غواص) اله زحمله كبير كوهر خاص بودرج ايچنده كی درج نهانی ❊ طلودر سر نسر در معانى

❊ باب دوازدهم صفت حلم ووقار وتمكين خاصة ❊

❊ ملوك وسلاطينه زيبا خلعت ايديكن بيان ايدر ❊

ذكر بار شاهنشاه كامكار حكيم رزكواره متوجه اولوب عبارت شكر بار وكفتار كوهر نثارله ❊ بيت ❊ ثنا ايدى كه ای پير يكانه ❊ نظيرك كوردمدى چشم زمانه ❊ بيان ايتدك اول طائفه نك دستاننى كه حرفت اصلى وصنعت اسلافندن انحراف قصد ايدوب حالنه مناسب اولمين مطالبنه طالب اوله ومطلوبى ديدهٔ ارادندن محجوب اولوب كار اصلى وحرفت قديمندن رجوع ممكن اولميه حاليا جناب حكمتمآب حكيم كاميابدن ملتمسدر كه خصال شاهانه دن نيجه خلت زياده ستوده و پسنديده بيان قيله وثبات دولت ونظام مملكت واستقامت امور واستمالت قلوب جمهوره نه صفت اولى واليق ونيجه خلق احرى واخلقدر سلك اعلامه شرف انتظام ارزانى بيوره بن اون ايكنجى وصيتده كورمشمدر كه سلاطينه لازمدر كه حلمى سر مايهٔ كاور و بر دبارى ووقارى پيرايهٔ روزكار ايده لر حالا خاطر فاطره بو خاطره خلجان ايدر كه ملوكه بواوج صفتدن حلم وسخاوت وشجاعتدر قنقيسى اهم وانلره نسبت بوصفتدن فنقى صفت مقدمدر حكيم واجب التكريمك لطف عميمندن رجاى عظيمدر كه فكر عقده كشا ايله بو مشكلدن

کره اشتباهی حل ایدوب رأی صوابنماسیله بو مسئله یوزندن حجاب خفایی رفع ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ چوشاهك التماسن ایلدی گوش) (پنه دریای حکمت ایلدی جوش) (دیدی ای قهرمان هند وخاور * سکافرمانبر اولسون هفت کشور) اچود خلاق تاجداران زمین) واحسن اوصاف سلاطین عدل آیین) حلم ورفق وحسن خلقدرکه هم نفوس ملوك عیون خلقده انکله معظم ومهیب کورینور * وهم لشکرورعیت آنك خدمتنه دل وجانلرغبت ایدوب اکابر واصاغراندن راضی وشاکروآنی خیرله ذاکراولور * (ولوکنت فظاغلیظ القلب لانفضوامن حولك) کلام میامن انجام سلطان سریررسالت * وقهرمان ممالك جلالت * علیه افضل الصلوات واکمل التحیات دخی بونی اشعار واعلام ایدرکه * سعادت دنیوی ومرادات اخروی حلم ورفق وحسن خلقه مبتنی اوله (من سعادة المرء حسن خلقه وکاد الحلیم ان یکون نبیا * اول صفات مزبوره که بادشاه جهانپناه انلرك بعضسنی بعضی اوزره رجحاننده اشتباه بیورمشدر * ارباب تخت وتاج اوچنه دخی محتاجدر * لیکن شجاعت همیشه لازم دکلدر * اما حلم وسخاوته احتیاج دائمدر * پس حلم وسخاوت ملوکه شجاعتدن مهمدر چون فوائد جود بعض خواصه واصل ومنافع حلم مشام عام وخاصه حاصلدر وصغیر وکبیر وغنی وفقیرك خصلت مزبوره یه احتیاجلری ناکزیردر * فلاجرم صفت حلم اول ایکی خصلته نسبت ملوکه اهمدر ﴿ بیت ﴾ هرکه در وسیرت نیکو بود * آدمی واز آدمیان او بود * طبع شاهنشاهی یه بوشیده اولمیه که ثبات ووقار پادشاهلره زیبا خلعت * وحلم وتأنی ملوك جهانه رعنا خلقتدر * زیراکه انلرك فرمانی خلقك مالنه وجاننه ساری * ونواهی واوامری ذمم کافهٔ امم علی الاطلاق جاریدر پس اکر نفسلرین زیور حلم ورفقله آراسته قیلیه لر ممکندرکه برخشم بی محلله براقلیم اهلنی

(کندیلره)

كندیلره متغیر قیله‌لر وتهور وخفتلرندن خلق عالم آزرده اولوب خدمتلرندن متنفر اوله‌لر * واول سببله جهاندن نظام وانتظام کیده وخاندان وخانمانلر معرض هلاکه دوشوب جهانبانه تفرق تطرق ایده ﴿ مثنوی ﴾ تأنیده ایته صقن اجتناب * امور سیاستده قیلمه شتاب * که بردمده بیك خونه واردر مجال * ولی کشته‌یی زنده قیلمق محال * فرضا که پادشاه آب سخاوتله کانون روزکارده آتش فقر وافتقاری سوینده‌ره * ویاآتش شجاعتله کائنات جودده خرمن حیات بدسکالی کویندیره * پیرایهٔ حلمدن بی بهره اولیجق شمهٔ جفایله سرچشمهٔ سخایی تیره قیله * وبرخشم بیکاهله هزار دشمن بدخواه ظاهر اوله * اما اکرباب سخاوتده قصوری وتاب شجاعتده فتوری اولسه * حلم ورفق واطف خلقله رعایا واشکری * وامرای کشوری شاکر قیلمق میسر * واهل عالمی وافراد بنی آدمی ربقهٔ طاعت وسلسلهٔ انقیاد وتبعیتنه چکمك متصوردر ﴿ بیت ﴾ خلقله آدم کرکدر کل کبی خوشبوی اوله * تاکه کلزار جهان ایچره کشاده روی اوله ﴿ بیت ﴾ خلق را آن زمان بکار آیی * که بخلقت جهان بیارایی * حلمدن غیری ملوکه دخی لازمدر که ثبات ووقارله متصف اوله که حلم بی ثبات فی المثل علم بی عمل وموم بی عسلدر * فرضا که برکسه کمال حلمله آراسته وپیرایهٔ صبر وتحملله پیراسته اولسه چون انده ثبات ووقاره * ودوام وقرار اولمیه) عاقبتی تهتکه وخاتمتی خفت وطیشه منشوب اول تحملدن فائده بولمیه واول صبرك برینی واول حلمك ثمرینی کورمیه * ﴿ بیت ﴾ باش ثابت برطریق برد بای همچو کوه * تاکه تمکین پیش دار دیشهٔ دارد شکوه * وپادشاهه لازمدرکه هنکام حلمده متابعت هوایی جائز کورمیه * ومحل خشمده مطاوعت نفس بدفرمایی روا بیورمیه که غضب شعلهٔ آتش شیطاندر * وبرشجره درکه ثمرسی ندامت وپشیمانی وملامت دوجهانیدر

﴿ بيت ﴾

خطا او ایشی ایشله غضبناك * غضبنا كك ایشی اولور خطر ناك

دیمشلردر که صفت حلم خاصهٔ رسل عالیجنابدر * ووصف غضب وسوسهٔ شیطان وصفات کلابدر * ارباب تصدیق واصحاب تحقیق بونك اوزرینه متفقلردر که * شول کمسنه که قوت غضبیه‌یه مستولی اولیه * صدیقلر درجه‌سن بولیه نوادر کلمات حکماده کلمشدر که برحکیمدن التماس اولندیکه متفرقات حسن خلقی برکلمه‌ده جمع ایلیه * تا انك ضبطی انسانه آسان اوله بیور دیکه ترك غضب مستجمع جمیع محاسن اخلاق واحسان خصالدر * وخشم وغضب مستلزم جملهٔ قبایح اعمال وفضایح احوالدر (مثنوی) خشم وکین وصف سباعست وددان * هرکرا خشمست وکین هست از بدان * اصل خشم ازدوزخست وکین تو * جزء آن کلیست خصم دین تو * پس توجزء دوزخی پس هوش دار * جزء سوی کل خود کیرد قرار * ودخی بیلك کرك که پادشاهك بروزیر ناصح وکامل ومشیر عاقل وفاضله احتیاجی اول جهتندرکه * اکر آنی غرور جباری ونخوت کامکاری منهج حلم وبردباریدن منحرف قلسه * وزیر صاحب تدبیر مناصحت طریقیله راه صلاحه ارشاد ایدوب جادهٔ سکون ووقار اوزره ثابت وبرقرار قیله * ونوش داروی موعظه‌یله سوء مزاج عدالته اعتدال ویروب سمت سلامت اوزره استقامت ویره تامواهب فضل کرد کار ومیامن حلم ووقار * وخلوص نصیحت وصفای نیت وزیر کامکارله جمیع امورده متصور ومظفر اوله وهر جانبه که توجه قیله فتح ونصرت رفیق وقرین اقبال ودولت ناصر ومعین اوله اکر احیاناً متابعت هواو موافقت نفس بدفرما سببیله بی تأمل وتدبیر برحکمی نفاذه یتشدرسه رأی عالم آرای روشنضمیرله شرر ضرری تسکین بوله * وتدارك خلل وتلافی زللی ممکن اوله نته که اول پادشاه هندك قومیله

خصومتنده واقع اولمشدر) رای استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول
(حکایت) برهمن ایتدی اخبارده کلمشدر که دیار هندده هیلار نام بر
پادشاه بنام وارایدی که کنوز ودقایق بیکران واموال وخزاینی
بی پایان ایدی ﴿ بیت ﴾ (تیغ نصرت کسترندن دین ودنیا منتظم)
(رمح دولت پروندن ملك وملت مستقیم) سلاطین روی زمینده
انواع مفاخرله ممتاز اولمشدی ✲ وخواقین چین وماچیندن اصناف
مآثرله اختصاص بولمشدر ✲ ایکی فرزنددلبندی وارایدیکه چشمهٔ
خور ✲ وچهرهٔ حورکبی روی دلجویلرندن جوری نور اقردی وماه
نوسطح بام فلکدن اکاوب طراوت رووالطافت ابرولرینه بقردی ✲
بریسی تیر غمزهٔ دلشکارله کمان وارچله نشینان صوامع انزوایی کندی‌یه
اکردی ✲ وزنجیر زلف تابدارله مجانین بیمارستان عشقی موی کشان
سلسلهٔ درده چکردی ✲ برینك نظارهٔ اعتدال بالای جانفزاسی
حسرتندن سروسهینك آرام وقراری دلدن ✲ وشاخ چنارك عنان
اختیاری الدن کتمشدی ✲ ورفتار عجیب وحرکات دلفریبی غیرتندن کبك
تیزك خرامن کندی‌یه حرام ایتمشدی

﴿ بیت ﴾

(برینك لاله‌وش رویی ورخشان) (برینك لبی لعل بدخشان)
هر بری باوجود جمال صورت وکمال حسن سیرتله آراسته ✲ ونهال
جماللری ازهارهنر وکماله پیراستهٔ ﴿ بیت ﴾ (کشور حسنده هر بری
بریك) ایکیسیده بری برندن یك) ﴿ بیت ﴾ (چشم کردون صورت
ومعنی ندیدست این چنین) برچنین معنی وصورت آفرین باد آفرین)
برینه سهیل یمنی دیرلردی وبریسنه ماه ختنی دیرلردی بوایکی پسرك
مادری بردختر بینك اختری ایدیکه رشك عارض رنکینندن روی عروس
آفتاب مستور حجاب اضطراب ✲ وشرم طرهٔ چین برچیندن جعد
سنبل پرپیچ وتاب ایدی ﴿ مثنوی ﴾ جانی مهر عالمتابه غالب ✲ بری

يرينه اعضاسى مناسب ❀ طوتمش غبغب فرخنده فالى ❀ كوش قنديله صحن جمالى ❀ يوز اوروب كوشه زرين منكوش كليله نركس اواشلر هم آغوش ❀ قره مشهيره سيدى غبغبينك ❀ شكر همشهريسى شيرين لبينك ❀ پادشاهك اول كوهر يكانده واول ايكى فرزند دلبنده اولقدر تعلق و پيوندى وار ايديكه برآن انلرسز اوليمزدى ❀ و برزمان انلرى كورمسه زندكانيدن لذت بوليمزدى ❀ وبر وزيرى وار ايديكه اكا بلار ديرلردى ❀ بر بزركوار ايديكه كفايت رأيله مشهور ❀ ورزانت عقلله معروف ومذكور دلائل فراست وكاردانى وشواهد رياست وكشورستانى چهرهٔ حال وسيماى افعالنده لايح ومآثر شوق اخلاص ومیامن كمال اختصاص مساعئ جميله واجتهادات جزيله سنده واضح ايدى وزبان زمان وصف كمالنده بومقالله متكلم ❀ و بلبل ناطقه كلزار شرح قدر وجلالنده بوابيات حسب الحالله مترنم ايدى ❀ قطعه ❀ آى آصفيكه صاحب ديوان چرخ را ❀ در مجلس تومنصب بالائى نرسد ❀ انجاكه كاتبان توتحرير ميكنند ❀ حكم قضا بصاحب جوزائى رسد ❀ و بردبير بينظير كاتب السرى وار ايديكه تير چرخ آنك حسن بيانى كمانن چكه مزدى ❀ ومنشئ فلك قدم تأمله مدارج بدايع صنايعنه جيقه مزدى) كوياكه تقرير خامهٔ زبانى مخزن اسرار فصاحت وصرير زبان خامه سى مطلع انوار بلاغت ايدى هرمعانى درلرينكه الماس فكرله دلردى همانذم ذهن ثاقبى سلك عبارات زيبا وعقد استعارات غرايه نظم ايلردى) وهر لطائف كوهرلرينكه غواص فطنتله درياى خاطردن استخراج ايدردى ❀ فى الحال صراف خيالى نظر خريداران بازار معارفه عرض ايلردى ❀ بيت ❀ معانى ترجمانيدى زبانى ❀ فصاحتده يدى صان سحبان ثانى ❀ ومراكب خاصه سنده برپيل سپيدى وار ايديكه ميدان رزمده بادكبى سردو آتش كبى كرم) ودندان خار

اشكانی قتنده سنك آهن موم كبی نرم ایدی) اكرچه كه هرزمان آهن كوهـده نهان اولوردی ❊ اول خـلاف عادت بركوه ایدی كه آهن ایچره نهان ایدی * وعلی الدوام بی ستون برمقامده سكون قیلوردی* اول خلاف معهود بر بی ستون ایدیكه چارستون اوزره روان اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ سوده بكردون سرسنجرف سـای ❊ رنك شـفق زوشده شنكرف سای ❊ پیچش خرطوم بسان كمند * اژدرا فتاده زكوه بلند ❊ ایكی قیل شرزه سی دخی وار ایدیكه بغایت شكوهمند جسامت جثه وضخامت هیكلده مانند كوه البرز والوندو خرطوم چوكان مثالله سر كردنكشانی كوی میدان ❊ و پای عمود كردارله كردن سركشانی خاكه یكسان ایدرلردی ❊ ودندان بلاور بن ایله سینهٔ اعـدادن شاخ مرجان بتوررلردی ﴿ مثنوی ﴾ فلك طوپـنه ایـلردی بری خرطومنی چوكان ❊ اورردی بیری شیرآستانه نیزهٔ دندان ❊ برینـك شـاخ دندانی صالردی زهره‌یه سایه ❊ قیلوردی حلقه خرطومن بری كردثریایه * وایكی بختی شتری وار ایدی پیـل جسمانی هامون نورد وكوه كوهان

﴿ مثنوی ﴾

سعادت سهمی ایچون كوشی پیكان * كرامت طوپی ایچون بو ینی چوكان كو یا كه افـلا ینظرون الی الابل كیف خلقت) انلرك شاننده نازل اولمشیدی * غـدوها شهر وروا حها شهر * اول بادپا ودشت پیمالرك وصف حالنده بیان بیورلمشدی * بركیجه‌ده برایلق یول كیدرلردی * بلكه بركونده ربع مسكونی طی ایدرلردی * صلابت اعضا ومتانت اجزاده انلره نسبت قرص خاك بر پاره خمیر وجرم افلاك برقصله حریر ایدی ﴿ بیت ﴾ هامون نوردو كوه وش دل برتحمل كرده حوش* هرروز تاشب خاركن تاروز هرشب باركش ❊ وبرتند خرام وتیزكام ﴿ بیت ﴾ سعادت غرسی الندهٔ رخشان ❊ كوزی براق صان برق

درخشان* سمین زین وزر بن لکام* برسمند بیاندی وارایدیکه اکرعنانن ارخاوالکامن رها ایتسه‌لر صبای جهانپیما اثرندن اثر کورمزدی* وشمال کیتی نوردی کرد کردنه ایرمزدی * مثنوی * آتلسه ایغندن نعل پاره)(اولوردی کوش چرخه کوشواره) غبارینه ایرشمز ریح عاصف* ایقداش اولمز اکا برق خاطف* ناسینهٔ خنك فلك حوالی کرهٔ خاکده دائر درآنك نظیری اسب کورممشدی وتا ابلق لیل ونهار عرصهٔ ادوارده سائر درآنك ماننده برسمند اشممشدی * بیت * تاشاه روح برفرس جسم شد سوار * اسپی چو او ندید در ین سبزمرغزار* و بر تیغ آبدار کوهر نکاری وارایدی که لآلیء شاهوارله اراسته وجواهر تابدارله پیراسته کویاکه صفحهٔ سبزه زار ایدی که درر قطرات شبنم ایله پرنم ایدی یاساحهٔ سپهر ایدیکه ثواقب کواکبله موشی ومنم ایدی جوهر ذاتی صفحهٔ الماسیده پای مورچه کوستردی ونختهٔ میانده پرمکس ظاهر قیلوردی اول تیغ دکل بلکه برمیغ ایدی اما خونباران وروی پرتابی برجوی آب ایدی لیکن آتش افشان * قطعه * چون برك کند ناست بسبزی ولی شود * در بوستان معرکه چون شاخ ارغوان * نیلوفر اندرآب نهان باشد این عجب * نیلو فر یست کشوده آب اندران نهان * ملك بومذکوراته کال مرتبه‌ده دل بسته ومتعلق ایدی وهمواره سلاطین آفاق اوزره آنلرله متفاخر ومتفوق ایدی اول اقلیمده براهمه دن بر طائفهٔ طاغیه واردیکه دین قویم وصراط مستقیمدن منحرف اولمشلردی وخلقك عقایدینی متغیر و بادیهٔ ضلالت و هاویهٔ جهالتده متحیر قالمشلردی پادشاه اولقدر که انلری اغوا واضلال خلق وابطال واخلال دین حقدن هجر وزجر ایلدی منزجر اولمدیلر وعادت ذمیم واعتقاد سقیم وراه نامستقیملرندن رجوع قیلمدیلر آخرالامر پادشاه حمیت ملت وغیرت دین ودولت مقتضاسی اوزره آنلردن جم غفیر وجماعت کثیری هدف تیر وعلف شمشیر ایدوب خانمانلرینه آتش نهب

وغارت اوردی وزن وفرزندلرین قید اسار وذات خساره کرفتار قیلدی اول جماعتدن دورتیوز عدد کمسنه که فنون علم وحکمتده بیمانند وانواع دانش ومعرفتده بهره مند ایدیلر حصن امان وکهف احسان پاشاهی یه متحصن اولوب فرمان عالی بومنوال اوزره جاری اولمشیدیکه انلر دائم پایه سریر اعلاده اقدام خدمت اوزره قائم اوله‌لر آنلر دخی بالضروره امره امتثال ایدوب خدمت آستانهٔ پادشاهی یه اشتغال ایتدیلر وهنکام انتقامه منتظر ومترصد اولوب فرصت کوزتدیلرتا بر کیجه که ملك سریر عشرتده ﴿ بیت ﴾ (صونوب ساغر الینه ساقیٔ خواب ایدوب نرکسلرین اول اولباده سیراب ❊ بستر استقامتده استراحته مشغول ایدی ناکاه آواز مهیب وصدای غریب اشتدی وانك هول وامهیندن بیدار اولوب برزمان تأمل وتحمل ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ (اویندی بختی کبی اوقوسندن) (برزغم چکدی بودوش قورقوسندن) بوائناده‌ینه خواب غفلت غلبه ایدوب

﴿ مثنوی ﴾

بادپای خیاله اولدی سوار ❊ غیب صحرالرینی قیلدی شکار عالم‌منامده کوردیکه ایکی ماهی ماه کبی تابان وشعشعهٔ لمعانندن دیده خیره وعقل حیران دملری اوزره طوروب شاهه سلام و یردیلر ملکینه بیدار اولدی واندیشه دور ودرازله ینه خوابه واردی ❊ ینه کوردیکه ایکی بطسر افرازو برقازکردن دراز اوج هواده پروازایدر ❊ واوچندن ایکیسی طوروب‌ایچندن بریسی پادشاهه نیازه آغاز ایدر ❊ ینه منتبه اولوب بوواقعه‌نك صورتنده متحیر اولدی کیرو ینه خوابه واردی وعالم رؤیاده کوردیکه برمار اژدر کردار خطوط سبزله محطط ❊ وخال سیاه وسفید له منقش ومنقط وخلخال‌مثال ساق ملکه حلقه اولدی ❊ واول‌افعیٔ ناخوش طلعت‌اول‌شاخ صندلی به‌محکم طوتوب صارلدری ملك وهمندن ینه‌او یندی ❊ واول بازیچه‌لردن که ورای دریچهٔ متخیله دن

کوروندی ز یاده محزون واندوهکین اولدی * کرهٔ اخری که موکل خواب کشان کشان انی عالم مثاله کوتوردی * آینهٔ خیالده بوصورتی کوستردی که فرقدن تاقدم شاخ مرجان ونهال بقمدن دم اندوداولدی * ودهان ودندانی یاقوت رمانی ولعل بدخشانی کبی خون آلوده اولمش * پادشاه بیداردل بو خوابدن ینه مضطرب ومنفعل اولدی وخدام بارکاهدن بعضیسن اکاه ایتمك دیلدی * ناکاه ینه خواب اکا غالب اولدی * وشو یله مشاهده قیلدیکه برق جهنده کبی کوه کذار * وعمر کرامی کبی تیز رفتار براستر سفیدر هواره سوار اولوب عنان مرکبی جانب شرقه منصرف قیلوب کیدر * وهرچند که اطراف وجوانبه نکاه ایدر خیل وحشم وخواص وخدمدن ایکی پیاده فراش کورر * رکابنجه کیدر * ملك ینه بوواقعه وحشتندن بیدار اولدی * التنجی دفعه که خوابه واردی کوردیکه باشنده آتش یانمش) وشعاع شعله سی اطراف جهانه منتشر اولمش * بو واقعهٔ ینه چشم شاهدن حجاب خوابی رفع ایتدی * یدنجی دفعه که خمار خوفی شراب خو بله دفع ایتدی * کوردیکه برمرغ انك باشی اوستنده طورر * ومنقارنقار بن انك فرقنه اورر * بو کره شاه برنعره اوردیکه حوالیٔ بارکاهده اولان خدام فریاد ایتدیلر * ونه واقعه حادث اوله دیو کندولر بن پایهٔ تخته آتدیلر ملك انلره تسکین وتسلی ویروب دوندیلر کتدیلر * پادشاه بومهیب واقعه لرك نهیبندن ماردم بریده * ومردم مارکزیده کبی پیچان اولدی * و وهمندن کونهٔ چهره سی رنك ارغوان ایکن برك زعفران کبی برقان اولدی شراب خواب باشندن کتدی وخمار اضطراب دماغ حضورین خراب ایتدی وکندی کندی یه خطاب ایدوب ایتدی بونیجه نقش بوقلمون وصور کوناکوندر که کلك قضا باشمده مرقوم قیلمشدر) و بونیجه عساکر فتن ونوازل محندر که بری بری عقبنجه قدوم وهجوم ایتمشدر ﴿ بیت ﴾ ننشسته یکی عربده آشوب دکر خاست) نار فته یکی فتنه بلای

دك رامد) آيا بو صورت واقعه‌یی کیمکه درمیان ایدوب و بو رؤیای عجیبی نیجه معبره بیان ایدم * بو اسراره کیمی محرم قیلاق * و بو جراحته کیمدن مرهم اومق کرك (ع) این درد کرا کویم ودرمان زکه جویم * القصه بقیهٔ شبی هزار غصه ایله صباحه یتوردی که امرء القیس وار شب تیره‌دن زبان شکایتی دراز ایدوب بو شعری تکرار ایدردی

﴿ بیت ﴾

الا ایها اللیل الطویل الا انجلی * بصبح وما الاصباح منك بأمثل

وکاه آرزوی طلوع تباشیر صبح ایدوب دیردی ﴿ بیت ﴾ دلم راچند نالان داری ای صبح * دمی زن آخرا رجان داری ای صبح * تا اول زمانه‌دك که طرهٔ زلف شب تار عارض سیمین نهارده تارمار اولوب غرهٔ غرای صباح دیدار دلدار کبی آشکار اولدی * وعوض غالیه وعنبر * دماغ کنبد اغبر بخور شمامهٔ کافورله طولدی ﴿ بیت ﴾ دماغ زمین آزتف آفتاب * زسر سام سودا در آمد زخواب) چون دست تقدیر جمال روز جهان افروزدن نقاب ظلامی کتوردی * وخسرو سریر کردون بالای تخت مینا کون اوزره اوتوردی * وصلای عدل نور پاش وضیا بخشی مسامع جهانیانه یتوردی ﴿ بیت ﴾ کونش کبی اولوب سلطان سحر خیز * چیقوب تختنه دیوان ایلدی تیز * وطائفهٔ براهمه‌یی حلال مشکل وعلم تعبیر وتأویلده ماهر وکامل اعتقاد ایتشدی دعوت قیلدی * وبی توقف وتکلف اول هائل واقعه‌لری مشاهده ایتدیکی کبی تقریر وتفصیل ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ دوشینی ایلدی انلره تقریر * دیدی بو دوشی ایلك بکا تعبیر * چون انلر اثناء تقریرده سیمای شاهده مشاهدهٔ آثار خوف وهراس احساس ایتدیلر * آتش اضطرابنه زیاده التهاب وپروب ایتدیلر * بو خوابلر بغایت سهمناك قدر وبو واقعه‌لر زیاده خطرناك قدر معلوم دکلدر که براحد بو زمانه‌دك بو مرتبه‌ده هولناك

واقعه‌لر کورمش اوله * ویا اهل تعبیر جنسندن برفرد بونوع رؤیا اشتمش اوله) اما شویله که ملك شرف اجازت بیوره تابز بنده‌لر اتفاقله بوفنده مصنف اولان کتبه مطالعه ایدوب تأمل کامل وتفحص شامله جمیع جوانبن احاطه قیله‌وز * امیددرکه کمال حدس کیاست وصفای ذهن فراست معاونتیله بومنامانك تعبیرن عنقریب پایهٔ سریر اعلایه یتشدیره‌وز * وجلب خیر ودفع شرده ممکن اولان تدارکی دریغ ایتمیه‌وز * مثنوی * سخندان باندیشه راند کلام * که بی فکر باشد سخن ناتمام * چون شاه اجازت ویردی کتدیلر * جمع اولوب بری بریله مشاوره ایندیلر * وخبث نیت واوث سیرت وسورت شرتلرندن سلسلهٔ انتقامی تحریکه اقدام ایدوب بو برنه‌ایتدیلر (مثنوی) کالك امدی بروال بپرایدلم) بونك دفعنده برتدبیرایدلم) کتورمه‌دن بزی بواورته‌دن تیز) قیله‌لم برطرف امرن بونك بیز) بو جبار جفا کار عنقریب بزدن برمقدار کسه بی هدف تیر ناروعلف شمشیربوارایدوب مال ومتاعلرین بادتاراجه ویردی * وبزی وطن مألوف ومسکن مأنوسمزدن جداقیلوب خاندان وخانماعزی آتش فنایه اوردی بوکون المزه برسررشته کیردیکه آنك وسیله سیله کینمز الق میسر * واحوالمزك اختلالنی تدارك وتلافی متصوردر * چون اول بزه بود کلو خسارتی جائز کوردی * حالیا بزدخی فرصتی غنیمت بیلوب مکافات صددنده اولسق جائزدرکه مقام انتقامده اظهار عجز کار عجایزدر * بیت * (دشمن بسوز سینه کرفتار محنتست * دودی ازاو برار که فرصت غنیمتست * صواب اولدرکه بوبابده بیمحابا اتفاقله کلامه جرأت ایده‌وز * وتهدید تمامله انی تخویف ایدوب دیه‌وزکه بوواقعه‌لر اکادلالت ایدرکه یدی مخاطرهٔ عظمی ظاهر اوله که هر بر یسنده بیم جان * بلکه هر بری سبب هلاك سلطان وموجب اندراس بنیان خاندان وخانمان اوله * واول قضاء آسمانیلرك دفعنده

چاره بوکا منحصر درکه ارکان دولت وخواص حضرت ومرکب خاصدن بر طائفه شمشیرآبدارله قتل اوانه ✻ وانلرك قانیله برآبزن ترتیب قیلنه ✻ وملك برساعت اکاکیروب اوتوره ✻ بز اکا فسونلر اوقیوب اوفوره‌وز ✻ واول خونی بعض داروبله معجون ایدوب جمیع بدننه سوروز ✻ وماء قراحله اندامنی یوبوب روغن بادامله جرب ایده‌وز بعده ایمن وفارغ کندو مقاممزه کیدوز ✻ چون مقربلره بو حیله ایله ظفر بوله‌وز اول تنها قاله ✻ مرورزمانله انك هلاکنه دخی برفکر قیله‌وز ✻ اکرچه که بوزمانه‌دك بزم کف پای روحمز آنك خار آزار واضرار یله مجروح ایدی) امیددرکه عنقریب دست آرزو یله کل مقصودیمز دیره‌وز ✻ ودشمن قوی حالی مقام ضعفه کتوروب مرادمزه ایره‌وز

﴿ بیت ﴾

(دل اکرخارجفا دید امیدست که باز)

(کل مقصود بچیند ز کلستان مراد)

پس غدروحیلت وکفران نعمته اتفاق ایدوب پادشاه خدمتنه کتدیلر ✻ وآغاز مدح وثنا ایدوب ایتدیلر ﴿ بیت ﴾ شها بختك كونی تابنده اولسون) سعادت درکهکده بنده اولسون) ضمیر منیر شاه جهانا نکیره مجملا معلوم اولسونکه بوخوابلار تعبیر هجوم دواهی دهیا ✻ وورود حوادث عظمادن غیری نسنه‌دکلدر ✻ اما بوآتش بلانك شعلهٔ شری ظاهر ✻ وشرروضری متطایر اولمدین آب تدبیرله اطفاسی میسردر ✻ شویله که بزم کلام نصیحت انجاممزکه عین اخلاص وصدق اختصاصدن منبعثدر سمع رضا ایله اصغا بیوره‌لر بی شبهه بو منامات هائله‌نك غائله‌سی مندفع اولمق مقرردر و اکرملك کاعباب بو باده واقع اولان تدبیر صوابه مخالفت ایدوب رأیمزله عملدن اجتناب ایده بلیات ناکهانیه که هر بری بیم جان وهلاك خاندان وخانمان سلطان جهانی مستلزم اوله منتظر اولمق لازمدرکه کافهٔ ارباب علم وتعبیر وتأویل بومنامات زوال ملك وهلاك

ملكه دليل ايدر وكنه جازمدر * ملك چون انلردن بو كلمات خوف انكيزى استماع ايتدى * ترسان وهراسان وبرك بيدكبى لرزان اولوب عنان تمالك وتماسكى الندن كيتدى * برزمان دنصكره كندوسن تدارك ايدوب ايتدى * بو مجمل تفصيل وبو مشكلى حل ايتمكده تعجيل واجبدركه مقام اطنابده ايجاز * ومحل كشف اظهارده تعميه والغاز غير مناسبدر * انلر دخى تنور حيله يى كرم ايدوب فطير تزويرله پرايتديلر * وتقرير وتعبيرده انواع سحروشعبده لر كوستروب ايتديلر * اول ايكى ماهيكه دملرى اوزره قيامه كلشدى) شاهك فرزندلريدر * واول مارسبزكه پاى ملكه طولنمشدى ايران دختدر * واول ايكى بطرنكين ايكى پيل سهمكيندر * اول قاز بزرك فيل سفيد دراول استر رهوارسمند صبار قتار شاهدر اول ايكى فراش پياده ايكى شتر بختيدر * اول آتشكه فرق شاهيده مشتعل ايدى بلا روز يردر * واول مرغ كه منقارك فرق شاهه اوردى كال دبيردر * واول خونكه بدن شاهانكله آلوده اولمشدى * شمشير كوهرنكاردركه فرق ملكه اورمق وتن نازنيني انكله رنكين قيلمق ديلرلر حقيرلر بوواقعه لرك دفع تأثيرنده بروجهله تدارك وتدبير ايتمشمزدركه ايران دخت واول ايكى پسروو زير * وفيلان كوه پيكر وفيل سفيد وكال دبير وشتر بختى) واسب بى نظير اوله) واول شمشير آب شكل وآتش تأثيرله قتل اولنوب خونلرى بريره جمع اولنه * اما اول تيغ آب كون شكسته واول كشته لره زيرخاكده مدفون قيلنه * اول خونله برآبزن ترتيب قيلوب ملكى اكا قويه وزوجله حرزعزائم وخواصه مشغول اولوب افسون اوقيه وز * واول خونله ملكك النده وفق وطلسمات يزه وزو جميع بدننى اول دمله شاخ بقم كبى رنكين ايدوب اوچ ساعت توقف قيله وز بعده آب چشمه ايله سروتنن پاك ايدوب روغن بادامله چرب ايدوز * تامتوقع اولان بليات كليا مندفع

اوله * محال وممتنعدر كه بو سحاب ظلمات بو آفتاب تدبيردن غيريله مرتفع اوله

بيت

دردفع بلايى كه نصيب تو مباد * تدبير همينست كه تقرير فتاد

شاه چون انلردن بو كلمات وحشت انكيزى اشتدى * آتش وحشت خانهٔ صبر وسكونن نارونور * و باد خشيت خرمن آرام وحضورن هباء منثور ايتدى * وايتدى اى اعداى دوست صورت وآدميان اهرمن سيرت تكرك مرك سزك بو تدبيركزدن يكرك دكلمدر * وشربت هلاك و بوارسزك بو علاجكز ظلماتندن حاصل اولان آب حياتدن صد بار لذيذ وخوشكوار دكلى) چون بو طائفه كه بعضى كندى نفسم مشابه سندهدر * و بعضى مدار ملك ومال) واسباب زينت جاه وجلالدر هلاك ايدم انلرسز حياتدن نيجه راحت اولم * وزندكانيدن نه وجهله لذت بولم بيت مرا عمر از براى وصل يارنازنين بايد * كران دولت نباشدزندكى ديكرچه كار آيد * سز مكرحضرت سليمان و بو تيمار داستانن استماع قيلمشسزدر * وانلرك كيفيت سؤال وجوابنه متفطن اولمشسزدر * براهمه استفسار ايتديلركه نيجه روايت اولنمشدر اول حكايت) پادشاه ايتدى اخبارده كلمشدركه حضرت سليمان صلوات الله على نبينا وعليه بر پادشاه عظيم الشان ايدى * جميع انس وجن ووحش وطير آنك كرانقياد واذعانن ميان جانه چكمشدى) ومنشئ قضا منشور سلطنتن وهب لى ملكا لا ينبغى لاحد من بعدى طغراسيله موشح قيلمشدى وسايس قدر مركب صفايى كه غدرها شهر ورواحها شهرانك صفت سيرى نمونه سيدر انك زين تمكينيله تزيين ايتمشدى

مثنوى

فلك بنده وآفتابش غلام * زمانه مطيع وجهانش بكام

شده انس وجن چون بجان چاكرش * زده وحش چون طير صف

در برش * بر کون اتفاق مأمن مولود الاوقد بخبر حدیثی موجبنجه مقربان صوامع ملکوتدن بری انی زیارته کلدی واب حیاتله مملو برقدح کتوردی وایتدی) مبدع کل جل شانه وعظم برهانه سنی مخیر قیلدی * و بیوردیکه دیلرسک بوجامی نوش * وتا اخر الزمان کل نفس ذائقة الموت * خمارن فراموش ایت ودیلرسك بوتنکنای زندان ناسوتدن روضهٔ پرصفای واسع الفضای لاهوته خرام ایله * وغوغای جن وانسدن قورتلوب وحظایر انس وفرادیس قدسده آرام * سلیمان علیه السلام برزمان بونی فکر ایتدی که نقد عمر بوسرمایه درکه انکله بازار قیامتده شود فراوان تحصیل ایتمك میسر * وعرصهٔ زندکانی برمزرعه درکه انده دولت دوجهانی تخمن اکمك وسعادت جاودانی حاصلن کوتورمك متصوردرکه الدنیا مزرعة الاخرة پس بهرحال کوشهٔ حیات کاشانهٔ فوائدن راجح * و برزمان مرکدن امان سبب تحصیل رضای رحمان اولدیغی اجلدن بیك بیل زیر زمینده نهان یاتمقدن اولی ایدیکی واضحدر ﴿ ع ﴾ عمر اولدرکه بکچه سودای زلف یارله * بنه بوتدبیری ایتدیکه اکابر انس وجن درکاهمده حاضردر * واما تل وحش وطیراه دیوانم ایوان اسمانه مماثلدر * صواب بودرکه بو بابده مشاوره ومحاوره یی سرحدا طنابه یتشدرم * تاهرفکرکه رقم اتفاقله مرقوم اوله * بوکاره پیشنهاد وهر رأی که سمت اجماع واجتماعله موسوم اوله * بو بنایه اساس بنیاد ایدم * پس جمله انس و پری وسایر جانورلری درکاهنه دعوت ایدوب انلرکله بو بابده محاوره و بوخصوصده مشاوره قیلدی * جمله سی متفق الکلمة شرب آب حیاتی ترجیح ایتدیلر) وحیات جاودانیله که صلاح جهانیدر مستظهر ومستبشر اولوب ایتدیلر ﴿ بیت ﴾ (برخورز حیات ابد وعمر مخلد * کاینست دعاشام وسحر پیر وجوانرا * سلیمان علیه السلام ایتدی عجبا تحت ایالتمده ساکن وعرصهٔ ولایتمده متمکن اولانلردن کمسه

قالدیغی که حالا بو مجلسده حاضر اولمیه * ایتدیلر بلی بو تیمار بو استشاره دن خبردار اولدیغی اجلدن بو مجمعده حاضر دکلدر * سلیمان علیه السلام اسبه فرمان ایتدیکه انی جست وجوی ایتکده وهر قنده ایسه انی بو اوب آستانهٔ نبوت منزلته دعوت ایده * چون اسب فرمان نبی به ایتمار ایدوب بو تیماری ارایوب بولدی * بر موجب امر واجب الاذعان جانب دیوان حضرت سلیمانه دعوت قیلدی * بو تیمارك دعوتنه اجابت ایتمدی) وکلماتنه التفات کوسترمدی) نوبت ثانی فرمان سلیمانی کلبه تلق اولدی) سك برموجب فرمان کیتدی * و بو تیماره حضرت سلیمان نبینك دعوتنی اعلام ایتدی * بو تیمارانك دعوتنه طوع ورغبتله اجابت ایدوب بی تراخی وتأخیر امتثال امره ساق سعی تشمیر ایلدی * چون بو تیمار کلام کلبی قبول ایدوب دیوان آسمان ایوان سلیمانیده مثول ایتدی * سلیمان علیه السلام اکا خطاب ایدوب ایتدی ای بو تیمارسندن برمشکل استفسار ایتسم کرك ایدی امامشکل برایکی اولدی * حالا موجودر که مشکل معهود دن سابق بوشبههٔ بی حل ایده سن * بو تیمار عجز وافتقار اظهار ایدوب ایتدی * بنده نك نه قدرت ودستکاهی اوله که مشکل شاه نبوت پناهی حل ایده بیله * آنك کبی پادشاه سپهر اقتداره بو نجلین خاکسار بیقداری عز استشاره ایله نوازش قبله

* مثنوی *

(بن نیجه زره یم که امهره برم)

(دعوی مهر ایدم سپهره ایرم)

نقدر قدرة ایره بو رحقیر * که سلیمانه اوله بیله مشیر (ع) من که باشم که دران خاطر عاطر کذرم) امقدیمی رسمدر معهود عادت اکابر عالی مرتبت اصاغر اسافل منزلتدن تفقدا حوال ایده کلمشلردر * وخداوندان نعمت دعا کویان دولتدن استخبار اخباره رخصت و برمشلردر * بیت * (نظر کردن بدرویشان منافیٔ بزرکی نیست

براهمه ایتدیلر (الحکم لله) کلام حق تلخ اولور * وناصح وصادقلرك قولی درست کاور (الحق مر) اما رأی عالم آرای ملکدن بغایت مستغر بدرکه خبر یلری کندینك نفس شریف وعنصر لطیفنه برابر بیله * وانلرك جهت بقاسیچون جان عزیز وجاه لذیذندن فراغت قیله * مخلصلرك نصیحتی حیز استماعده واقع اولمق وبی غرضلرك کلامنه عین اعتبارله نظر قیلق کرك * پادشاه نفس نفیس وملك وسعینك قدرن بیلك و بوامره که موجب فرح تمام ومستوجب آسایش خاص وعامدر بیتوقف وتردد شروعه اقدام ایتمك کرك که عقلا قتنده نفس عزیز جمله دن مقدم) وآنك وجودی مقابله سنده سائرلر کالعدمدر * ضمیر منیر ملکه پوشیده اولمیه که آدمی زاده مقام استقلال واستبداده کافت تماله واصل وسود وجنو که بازار کائناتده اندن رایج موجود یوقدر خرج نقود وبذل مجهودله حاصل اولور حالیا هاویهٔ مماتی زاویهٔ حیات اوزره ترجیح وتقدیم ایتمك * وفسحت سرای سرور وحبوری قویوب تنکنای کور ومأوای مار وموره کتمك روش خرددن دور کوریتور تـه که ذات ملك باقی و پایدار درزن وفرزنده اقتدار واردر وتاملك استوار و برقرار اوله خدام کافی واسباب سلطنت بسیاردر ﴿ ع ﴾ کر هیچ نباشد چوتوباشی همه هست) ملك چون بوفصولی استماع بیوردی * ودفع مفاسد منامده انلرك وجرأت واقدام) والحاح وابرامن کوردی غایت متحیر ومتألم اولوب بارکاهدن خلوتکاهه خرام ایتدی * وصفهٔ ایواندن کوشهٔ بیت الاحزانه متوجه اولدی ﴿ بیت ﴾ چونتوانم که باکس حال درد خویشتن کوم * روم درکلبهٔ احزان وهم باخویشتن کویم * پس روی ضراعتی خاك مذلته سوروب خونابهٔ حسرتی فوارهٔ دیده سندن روان * وصرصر حیرت حرمان حرمن صبر وآرامن صاوروب باد خزان احزان برك وبارسرور وحضورن ریزان ایتدی * کندی کندویه ایتدی ایا

بوغمام غموم وطوفان همومكه اندن برف خوف وتكرك مرك نزول ايدر نیجه فضای قضادن هجوم ایتدی و بو سموم کروب که صخرۂ صمابی وسنك خارابی اریدوب موم ایدر نیجه مغیلا نزار بلادن هبوب ایتدی ﴿ بيت ﴾ من بودم وکنجی وحريف وسروری * غم راکه نشان داد و بلارا که خبرکرد) هیچ برفرد کندينك خويش و پيوندنك قتانه رضا ويرمی) یا بر احدی جمال فرزند ودیدار حلیلهٔ دلبند مجرد برعمر فانیله قانع وخرسند اولورمی بو پسرلرمکه کوزك نوری وکوکلك سروری ودل وجکر پرکاله‌لری وعمر باغی غنچه ولاله‌لریدر * وصال حیاتمده مادهٔ استظهار * ووقت وفاتده مایه الافتخارمدر * نظرمده اولمیجق و بنده نصکره قالمیجق نهال عمردن نیجه برخوردار اولم * یادولت سلطنتدن نه لذت وحلاوت بولم ﴿ بيت ﴾ قالمیجق کیشنك صوکنده برخیر خلف * حیقدر اول عمره کم اوله عبث یره تلف) واران دخت که چشمهٔ خورشید تابان آنك چاه زنخدانده برقطره ولمعهٔ ماه درخشان عکس رخ نورافشاندن برلمعه‌در * رخسارهٔ غراسی روز وصلت کبی تابان) وطرهٔ مطراسی شب فرقت کبی بیپا یاندر ﴿ م ی ﴾ منور مهر رخساریله آفاق ایکی قاشیله ماه نوکبی طاق * قدینك دکه سیدر شاخ شمشاد * قدینی بنده سیدر سروآزاد * مجالست دلرباسنی مدح ایدین * مصاحبت جانفزاسنی شرح ایدین ﴿ بيت ﴾ درین درین کهر آبدارمی دبین * کره کره رسن مشکبارمی دبین * بکا انسز حیات نیجه متصوردر * فرضا که عمر نوح مقدر اوله * متاع عمردن انسز تمتع نیجه میسردر واکر بلار وزیرکه رأی منیری روز حادثه‌ده برآفتاب نورافزا * و پرتو شمع ضمیری شب واقعه‌ده برنور ظلمت زدادر ﴿ بيت ﴾ رأینك امضاسیدر عنوان دیوان عمل * شمعهٔ شمشیردر طغرای منشوراجل ﴿ بيت ﴾ نی دست یاری قلم و بیقرار او) تخت ملوك رانبود پای

برقرار) شویله که عز حضورمنده حاضر وعین تدبیر اصابت پذیرله احوال ملکه ناظر اولیه عمارت ممالك ورعایت خلایق ورونق اعمال وتعمیر خزاین وتوفیر اموال نوجهله ممکن ومیسر اوله وچون صحیفهٔ تدبیر کمال دبیر که نقشبند مهر منیر شاکرد بنانی وتیربدیع التقریر یزه خوز سفرهٔ معانی و بیانیدر لفظی لالئ منظوم کبی دلکش وخطی جواهر منثور کبی فرحبخش ﴿ بیت ﴾ لطف لفظش داده باهم آب وآتش را قران ✽ حسن خطش کرده باهم نور ظلمت راقرین ✽ نظرمده اولیه مصالح اطراف وحوادث اکنافه نه طریقله علم حاصل اوله ومکاید اعدای دولت وعزایم مدعیان مملکته نه حیله ایله اطلاع قابل اوله وهرکاه که بوایکی ناصح امینك بلکه بوایکی درغینك دفتر وجودنه رقم عدم چکله هراینه انلرك فوائد رأی ودرایتی) ومنافع حسن کفایتی اقطاع ملکدن انقطاع بولسه کرك ✽ بوتقدیرجه رونق امور ونظام مهام جهور قبیل ممتنعاتدن اولسه کرك واول پیل سپیدکه شخصی جرم ماه کبی تابان وکردون کردان کبی رواندر ﴿ بیت ﴾ بند حصن حصاراو آهن) زخم دندان اوحصار افکن رکابده اولیجق میدان معرکه‌ده مبارزه‌یه نیجه وارم اول ایکی فیلسز دخی که صف هیجاده سیل کبی خروشان ودریا کبی جوشاندر ﴿ بیت ﴾ زخرطوم سازندپیچان کمند ✽ بیارند بار بلارا به بند ✽ هنکام وغاده مصاف اعداده نیجه طورم وایام رزمده مخالفلری بر بنده نیجه اوروم واول ایکی جمازلر سز که وقت سیرده بیك باد صبای جها پیمالردن ایلرکورمز و بر یدشمال پر و بال استعجاله رهکذارلری غبار ینه ایره‌مز (م ی) سعادت قصر ینه پایی ستوندر) تنی اوستنده کوه بیستوندر) یلرسه یل کبیدرتند وسرکش) سکر درسه هوایه اورر آتش) قناعت پیشه زاهد کبی کم خوار) تحمل اهلی کبی باربردار) حال اقطار واطراف دیاره نیجه مطلع اولم واحکام

و بشارتنامه لری جوانب ممالکه ومسامع خلایقه نه طریقله منتشر
قیلم واول صرصر تك و پولادرك صاعقهٔ کردار و برق رفتار اول سمند
بیمانندکه آتش نعل پای جهانپیماسی ران رخش رستمده داغ غیرت
یاقوروشدك سرعت سیرندن دیدهٔ شبدیز خسرودن اشك کلکون اقر
﴿ مثنوی ﴾ کزر عالمی ایچن بردمده * چون برق ایکی منزلدر
اکا غربله شرق) اورر پیك صبا نك کوزنه توز * ایاغی توزن ایدر
سرمه ایلدوز) یله‌انی نیجه تشبیه ایده‌دل) که توزن کورمیه یل یاسه
پیك یل) تیر آرزو بی کمان نشاطمه نه وجهله کتوره وکوی طربی
میدان جهانده نیجه جوکان حیله ایله کوترم و رتیغ کوهر نکار که
براب شکادر که آتش فتنه انك حرکتیله سکون بولور و آتش نعلدر که
اب روی مملکت انك برکتیله مصفا اولور

﴿ بیت ﴾

* نمود تیغ کبود توجوهر ازتن خویش *

* چو بر بنفشهٔ سیراب قطرهٔ باران *

هنکام کروفرده نیجه منصور ومظفر اولم وهرکاه که بوننده کوراتدن
بیکس قالم متعلقاتمك فنانه رضا و بروب بو یادکار لریکه عواطف پرور
دکار یدی بن بنده یه مخصوصدر ضایع قیلم ملك وسلطنتدن نیجه تمتع
اولم وعمر ورندکانیدن که فرضا جاودان اوله نه لذت بولم وفی الحقیقه
﴿ ع ﴾ عمری که اینچنین کذرد درحساب نیست * القصه ملك برکون
برکیجه بو منوال اوزره دریای غصه یه طالدی اما قعرنه ایرمدی وغواص
عقلی عمان فکرته صالدی لیکن صدف ضمیرده بر کوهر تدبیر که سلك
قبولده انتظامه قابل اوله النه کیره مدی ﴿ بیت ﴾ کلبهٔ حزن
ایچنده قالدی حزین * همدمی غصه همنشینی انین * و یردی کوکان
ایله کوزن آبه * قومدی جای تاب دل خوابه * عاقبت ارکان
دولت میاننده ذکر فکر پادشاه شیوع بولدی و پریشان خاطرلغی
ودل مشغوللغی جمیع محرمان حرم سلطنت بیننده بین ومستفیض اولدی

بالاروز برحالی چون بو منوال اوزره مشاهده ایتدی متحیر اولوب کندی کندیه ایتدی اگر استکشاف احواله جرأت ایدم وتحقیق اسرار پادشاهی یه انفاذ اشارت اولمدین مبادرت کوسترم مراسم حرمت وآداب سلطنتدن تهاون ایتمش اولورم واگر اهمال ایدوب طریق تأمل وتوقفه سالك اولم جادهٔ صدق واخلاص ومنهاج لوازم اختصاصدن طشره گتمش اولورم پس ایران دخت خدمتنه کتدی وبعد ازادای مراسم اعزاز واکرام آغاز کلام ایدوب ایتدی

❊ بیت ❊ ای سراپردهٔ عصمت زده بر علیین * پرده دار حرم حرمت تو روح امین * رای عالم آرای پوشیده اولمیه که اول هنگامدن بری که بو بندهٔ مستهام بو بارگاه سپهر احتشامك خدامی سلکنده شرف انتظام بولمشدر الی هذا الان کانم بودر که ملکك بنده دن پنهان بر سری واقع اولمشدر ودقایق احوال مملکت وجلایل اعمال سلطنتدن هیچ بر یسنه بنمله مشورت ایتدین شروع بیورمشدر و بر قاچکون اولدیکه براهمه یی نیجه دفعه خلوتنه دعوت ایدوب انلرله مخفی بعض نسنه مفاوضه ایتدی اول زماندن بری کمسه نك یوز بنه باقمز وخلوتخانه سندن طشره چقمز نیجه کوندر که احوال مملکت مهمل ومختل وامور سلطنت مخبط ومعطلدر اویله اولسه چون حضرت علیا ملکهٔ مملکت وکافلهٔ سلطنتدر ولشکر ورعیت عاطفت ملکدن صکره انك عین عنایتنه کوز طوترلر وانك حکمی حل وعقد امور وقبض وبسط مصالح جمهورده ثانی اثنین فرمان سلطانیدر ایدرلر صواب اولدر که استعلام احواله اقدام ایدوب کیفیت واقعه یی بو بنده لرینه اعلام ارزانی بیوره لر تا علی سبیل الاستعجال انك تدبیر وتدارکنه اشتغال اولنه که براهمهٔ غدر پیشه ومکر اندیشه مباداکه تنور حیله یی کرم کرم ایدوب فطیر تزویرله پادشاهی بر خطرناك امره تحریك ایده لر عاقبتی حسرت

وندامته منتضی وخاتمه‌سی حیرت وملامت مقتضی اوله نعوذ بالله بر حادثه‌وا قع اولورسه صکره تلهف وتأسف فائده‌و برمز وتحسر وتحیر نافع اولمز ❋ بیت ❋ (علاج واقعه پیش ازوقوع بایدکرد دریغ سودندارد چورفت کار ازدست) (ایران دخت ایتدی ای وزیر صواب تدبیر بعله ملك میانده یقین زمانده بر ماجرا جاری اولوب عتاب آمیز کلمات واقع اولشدر حالیا خلوتخانهٔ ملکه جرأت ایدوب اغاز کلام واستکشاف اسراره اقدام شائبهٔ تکلفدن خالی دکلدر وزیر ایتدی ای ملك (العتاب هدیة الاحباب) عتاب سبب رسوخ بنای محبت وموجب ثبات اساس مودتدر

❋ بیت ❋

(نازی زنو باشد وعتاب ازما ❋ بی ناز وعتاب دوستی نتوان کرد) بو اصل وقاعده حجاب عتاب مرتفع اولمق کرك که چون ملك بادیهٔ تفکرده حیران قالمش واندیشهٔ دور ودراز خاطر مجموعنی پریشان قیلمش اوله محرمان حرم محترمه جرأت کلام وجب واز رایه استتار اسرار ملوك غیر مناسبدر که بودخی مقرردر اصحاب واحباب ملکدن اول جناب عصمت مآبدن غیری بو بابده فتح الباب میسر دکلدر ملك بو ضعیف حضورنده دفعاتله زبان شریفنه کتورمشدر که هر کاه که ایران دخت نظرمه کله حزن واندوه ساحهٔ خاطرمده مانند کوه دخی اولسه برباد اولوب شاد ودیدار همایونله باغمدن قورتلوب بندالمدن ازاد اولورم همان بیتکلف حقیقت حالی استعلامه اقدام ایله والحاح وابرامله یه واقف اولورسکز بیوقف بو بندهٔ دولتخواهنه اعلام ایله ایران دخت خلوت ملکه جرأت ایتدی وشرط خدمتی برینه کتوروب ایتدی ❋ بیت ❋ غمت مباد وکزندت مباد ودرد مباد) که راحت دل وآرام جان ودفع غمی ❋ موجب فکرت وسبب حیرت ندر اکر پراهمه‌دن بعض وحشت

آميز كلمات استماع بيورلد يسه لايق بودر كه بز بنده‌لر يكز دخى كيفيت حاله مطلع اوله وزتا آنك تدارككنده شرط همتمى تقديم ايتكله وظايف عبوديتى ادا قيله وز ملك بيورديكه اى آرام دل بيقرار واى مونس وغمكسار اول نسنه‌دن سؤال واستفسار جائز دكلدر كه جوابى موجب ملال خاطر وسبب هجوم خواطر اوله (لاتسئلوا عن اشياء ان تبدلكم تسؤكم) ايران دخت ايتدى اكر بو افت ومخافت متعلقات شاهدن بر طائفه يه متعلق ايسه غم دكلدر كه سلامت ذات مبارك شاهى جميع افاتى تدارككده كافيدر (ع) هزار جان كرامى فداى جان تو باد ٭ واكر عياذ بالله اول حضرتك نفس نفيسنه متعلق اوله ايسه دخى اضطراب جائز كورمك وخاطر عاطره خواطره يول ويرمك كرك بلكه بر موجب (اين العزمة من عزمات الملوك) عزيمت مردانه يه ملازمت وصفات صبر وثباته مداومت بيورلق كرك جزع وفزع حضورى ساحه‌لرندن دور واظهار عجز حال وضعف بال احبابى رنجور واعدايى مسرور ايدر هركسنه كه وقت حدوث حوادث وزمان وقوع بقابنده حبل متين اصطباره تمسك ايده عاقبة الامر مرادى جهره‌سن عين يقين ايله مشاهده قيله وسرور وشادى عروسى انك كنارنده جلوه كر اوله فرضا كه فوائد دنيويه يه اكا مترتب اولميه بى شبهه مثوبات اخرويه‌دنكه اتم مقاصددر بى بهره قالميه ﴿مثنوى﴾ بحرچون زهر صبرى قطره آب طوكر اولور صدفده درخوشاب) دنى كان صبرله اولور بركهردن صدف قرنى طولر لؤلؤى تردن) قتيلقلاره صبرايلر يودرقان) اولور سنك سيه لعل بدخشان

﴿ بيت ﴾

(اى دل صبور باش بر آفات روزكار)

(نيكو شود بصبر سر انجام آدمى)

پادشاه موفق من عندالله اولدركه چون برمهم سانح اولوب برحادثه

(واقع)

واقع اوله وجه تداركی وطریق تلافیسی انك كمال كیاست ووفور فراستنه منتبه ومستور اولیه خصوصاكه اسباب دولت وحشمتده شمهٔ فتور ومقدمات فرحت وموجبات مسرتده شائبهٔ قصور اولیه (قطعه) هم كنج داری هم خدم ملك داری هم حشم بیرون نه ازخلوت قدم بر بام عالم زن علم ✲ رخ جانب مقصود كن اندوه را نابود كن احباب رخشنود كن بردار ازدل بارغم ✲ ملك ابتدی اكركوه قاف براهمه اشارت ایتدكاری احوال پراهوالدن برحرف اشتسه طورموسی كبی حر كته كلوب و بست الجبا بسا) صفتی انده ظاهر وهویدا اولیدی واكر اول رموزجكر سوزدن كوش روزجهان افروزه بر رمز ایرشسه قسا وتندن شب تیره كبی تاریك وتار اولوب آثار اندن (ظلمات بعضها فوق بعض) پیدا وآشكار اولیدی ✲ بیت ✲ كرمه سیه نپوشد از بن غم سیاه روست ✲ ورابرخون نكرید ازین غصه بیحیاست) كرم ایله بكا بو بابده كلام سویله وانك تحقیقنده ابرام ایله كه نه بكا تكلمه قدرت میسرونه سكا استماعه طاقت متصور درایران دخت بردفعه دخی زمام اقدامی جانب ابرامه عطف ایتدی ملك انك الحاح وابرامنه تحمله قادر اولیوب ضروری مكنون ضمیرنه اعلام ایدوب ایتدی كچن كیجهده مخوف واقعه لر كوردم وانك هولندن زیاده خوف ایدوب حقیقت تعبیر وكیفیت تأویلنی براهمهدن صوردم اول مدابر حدوث نوازل هائل ایله تعبیر ایدوب دفعه غائله سنده بویله تدبیر ایتدیلركه سنی واول ایكی پسر نازنینی و بلاروز بری وكال دبیری و پیل سفیدشیرافكنی وسائر پیلان كوه پیكر ولشكر شكنی وجماز كان خار پیمای وخونخواری وسمندجهان نوردصبارفتاری شمشیر كوهرنكارله آغشتهٔ خاك وخون ایدوب هلاك ایدهم تا اول سنامانك اثرضری وشرر شری مرتفع اوله ایران دخت بوكلماتی استماع ایتدی دوداندوه روزنهٔ دلندن آتشكده دماغنه صعود ایدوب قریب اولدیكه قطرات عبراتی فوارهٔ

دیده سندن کریوهٔ رخسار نه روانه ایده وطائر عقلی آشیانهٔ دماغندن هوای حیرته طیران قیله ولیکن کمال فرست وحزمی سببیله بوغصهٔ جانکزاری هضم ایتدی وتغییر وضع ایتمیوب بو بیتك فحواسنی سلك اداده نظم اندوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

* من ار بعشق توفانی شوم بقای تو باد *

* هر ارجان من وصد چومن فدای تو باد *

پادشاه بوامر ایچون غم یمسون و بوخصوص ایچون الم چکمسون که نفوس بندکان جانسپار فدای مصالح شاهه صالح اولسه دخی نه مصلحته بوناذات بزرکوار باقی ورتبهٔ اقتدار برقرار دروجدان اهل سهل واولاد واحفاده مجال واردر واسباب شاهی سیار وخدام کافی بیحد بیشمار در اما بو طائفهٔ غداره ندن اعتماداولندی وانلرك خرفات فشار وکلمات ناهنجارلر ینه ندن اعتقاد قلندی ملکه معلومدرکه ناحق یره قان دوکمك واساس حیات نفوسی بی سبب هدم ایتمك کناه عظیمدر وبر معصیتدر که عاقبتی وخیم وخاتمه سی ذمیم وجزاسی نار جحیمده عذاب الیمدر نعوذبالله شو یله که واقع اوله بعده حسرت وندامت وضجرت وملامت غیر نافعدر زیرا که ماضی بی استرجاع محال ومرده بی احیا ممتنعدر ﴿ع﴾ این کار زدست من وتو برناید) ضمیر دور بین ملکه معلوم اولسونکه بوملاعین غدر آیین هرچند که بعض علومده ماهرلر و بعض فنونی مستحضرلردر اما خائن ونامتدینلر در اجماع ارای حکمای دین قویم واجتماع انظار سالکان صراط مستقیم بونك ازر ینه درکه وطبع سقیم و نفس لئیم هیچ برو جهله پیرایهٔ استقامته قابل اولمز وزخارف معارف انی زیور وفا وحقیقتله آراسته قیلمز سك کبی که هرچند که کردننه یاقوت وزبرجددن طوق مرصع بنداید ه لر نجاست ذاتی وخساست صفاتی متغیر اولمز وخرك هر باریکه جلنی اطلس خاص

ولكن كوهر والماسدن اينسه لر خوي پليدن ترك ايلمز (كمثل الحمار يحمل اسفارا) بو معنايه شاهد و بو نكته يي مؤكدمؤ ويدر (مثنوي) دوشسه كلزاره پرتو خورشيد * خوش قجول اولور هواده بديد * چونكه چرك اوزره صاله پرتو بو * آشكار اولور انده چركن بو * صدفه دوشه در اولور نيسان * ماره دوشرسه اولور آفت جان * ارباب عرفان قتنده دانش بر تيغ بران مثابه سنده در كه آنكله جميع خلق هلاك ايتمك ممكندر آنلر كه پاك طينت و پاكيزه فطرت اوله لر نفس دغا وشيطان هواي بد فرمايي كه آنلرد ن عظيم دشمن يوقدر اول تيغله قتل ايدرلر واول طائفه كه بد سيرت وناپاك سريرت اوله لر روح پاك وعقل دراكي كه نوع انسانه انلرسز مرتبهٔ شرفه ادراك ميسر دكلدر همان اول شمشيرله هلاك ايلرلر واول اسبابيكه آلات دفع مكايد اعدادر افراز آزار احباب ايده لر حضرت مولوي مثنوي معنويسنده بو معنايه اشارت قيلمشدر اول يرده كه بيورمشدر

﴾ مثنوي ﴿ ١

(بدكهر را علم وفن آموختن) (همچو تيغي دان بدست راهزن)

تيغ دادن دركف زنكي مست * به كه آيد علم ناكس رابدست * حيله آموزان جكرها سوخته * فعلها ومكرها آموخته * راهمهٔ بدنهاد كه بو آتش فسادي ايقاد ايتمكدن مرادي بودر كه فرصت انتقام فوت اولميه وسياست ملكانه دن قلبلرنده اولان جراحات كه هنوز التيام بولمشدر بولق دخي يوقدر بواشارات حيله آميزله كه قانون غدر اوزره مبتنيدر شفاپذير اوله غرضلري بودر كه شهزاده لريكه عوض نفس شريف شاهي وخلف ذات كريم شهنشاهيلردر هدف تير تلف قيله لر تا خليفه يي خلف قاله واركان دولتي كه قواعد بناي كارخانهٔ سلطنتدر وتعمير ممالك وتوفير خزاين وترفيه خلايق آنلرك كف كفايتنده وابسته در برطرف قيله لر تارعيت دلبر واشكر نااميد اوله لر وجهها تدارلق اسبابني كه اسب وپيل واشتر واستر كبيدر

استرلر که ابطال ایدهلر تا ملك خلوت و بی اسباب دولت فاله ز کمینهٔ کمتره خودنه اعتبار بنم امثالم ملك خدمتنده هزار هزار وار اماچون ملکی تنها بولهلر علی مرور الایام سینهلرنده اولان تیغ کینه یی نیام انتقامدن چقروب ضمیرلرند. مضمر اولان قصد فتنه یی قوتدن فعله کتورهلر بوزمانه دك انلرك توقفی عجز واضطراب سببیله ایدی چون الان امکان واقتدار بولدیلر عنان اختیار اللرندن کیدوب قصد ایتمشلردر که زمین ملکی آشوب و بلا تخمین صماجهلر وکاید اندیشهٔ غدرله فساد وفتنه باین آچدلر شویله که فرمان قضا مضاء شاهی حکم واهی وقضاءفاسد بدخواهی امضا بیوره هم لشکرك اندن امدی باطل وهم رعیته سوء ظن حاصل اولور چون رعایا ولشکر یکدل و یکزبان اولمیه بیکمان کاربان امن وامان اول منزلدن کوچر کیدر ومخالف هرطرفدن باش قالدیروب دشمن هرجانبدن هجوم ایدر لاجرم ملك ومال پایمال اولوب سلطنت الدن چقر ونفوس ناس معرض تلفده واقع اولوب آتش هرج ومرج خاندان وخانمانلرنی یقر ملوکه لازمدر که مکر دشمندن ایمن اولمیهلر وعلی کل حال حیلهٔ بدسکالدن غفلت قیلمیهلر ❊ بیت ❊
(مکر دشمندن صقین اولمه امین) غدر ایدوب تا که قورسنا کمین)
بعض شعراء حکمت انتما بو معنایی بوایکی بیتله ادا بیورمشلردر (م ی)
مشو ایمن از خصم بیداد جوی) که غدار پیشه است وناپاك خوی ❊
وبظاهر دم آشنایی زند ❊ بباطن در بی وفایی زند ❊ بو جمله ایله اکر پادشاهه صواب کوردیکی تدبیرله بو شدتدن فرج و بو ورطهدن مخرج میسر ایسه تأخیر جائز کورمملك کرك واکر توقفه مجال وار ایسه باب احتیاطده بو طریق دخی ملحوظ در شویله که ملك محفوظ اولوب فرمان قیله تا آنك مضمونی دخی عز اعلایه وصول بوله ملك نشان وبروب ایتدی سنك ضمیرك برجام جهان نمادر که ژنکار عیب ور یبدن معرا و کلامك برآینهٔ مصفادر که شائبهٔ شك وشبهه دن مبرادر

(بیت)

بيت (دلك در منبع رأى صوابك * سوز كدر مجمع فصل الخطابك * لاجرم سنك هرقولك يتم قتمده مسموع ومقبولدر وهر كلامك برنص قاطع و بر سيف مسلولدر) ايران درخت ايتدى كار يدون حكيم كه مؤسس مبانى فضائل ومشيد قواعد فضائل وشمائلدر طبع اطيفى مخزن نفايس جواهر حكم وذهن شريفى منصهٔ عرايس عالم خدوث وقدمدر

بيت

(دل پاكى نظر لطف خدايه مظهر)

(راى پيرى تتق سر قضايه محرم)

بواثناده كوه خضراده برغار كوشه سن اختيار و بالكليه جناب خالقه متوجه اولوب علايقدن فرار وخلايقدن كنار ايتمشدر اكرچه اول دخى فلاسفه حسبيو براهمه نسبدر اما صدق وديانت ووفا واماتده انلرك اوزرينه مزيتى اولديغى جهتدن اعتمادى اكا نسبدر فكر عواقب اموردم آنك نظيرى اتم واكمل ودفع نوائب دهورده آنك تدبيرى انفع واشملدر اكر رأى ملك آرى ملك بو بابده اكا كرامت محرميت ارزانى كوررسه وكيفيت خواب وصورت تعبير براهمه يى اكا كشف ايتمك روا بيوررسه بى شك اول طريق حق اوزره آنك حقايقندن ملكه تنبيه ايدوب دقايق تأويلندن بردقيقه مهمل ومخفى قومسه كرك شويله كه آنك تعبيرى تأويل براهمه يه موافق چيقه شبهه زائل اولوب اول عزيمته امضا لازم اولور اكر اكا مخالف اشارت بيوررسه ظاهر بودركه ضمير منير سلطانى حقى باطلدن فرق وصحيحى سقيمدن تميز ايتسه كرك بو كلام رأى رايه موافق كلدى وفى الحال سوار اولوب كار يدون حكيم قتنه واردى ودبدارحكيم الهيله كه مجمع فيوض غير متناهى ايدى شرف استسعاد بولوب ملك لوازم تواضعى يرينه كتوردى حكيم دخى شرايط تعظيم وتكريمى تقديم ايدوب ايتدى بيت كلبهٔ ما روضه شد چون مقدم

رضوان رسید) دیده روشن شد چو بوی یوسف کنعان رسید) سبب
تحشم رکاب سعادت انتسابه نه واقع اولشدر فرمان قضاامضا انفاذ بواسه
بنده خود درکاه بارکاه کردون پناهه یوز سورردم شرط ادب و
دأدب ملوکه انسب بو ایدیکه خادملر مخدومه خدمت ایدەلردی
ومملوکلر ملوکه ملازمته کادەلردی (بیت) طریق خدمت وآیین بندکی
کردن) خدایرا تورها کن بما وسلطان باش * سیمای سعادت اعتماده
اثر تغیر مشاهده اولنور وغرهٔ همایوندن هم علامت غم تفرس قیلنور
صورت حالی وموجب ملالی بیان بیورمق صوب صوابدن بلکه ثوابدن
خالی دکلدر ملك کیفیت مناماتی وبراهمەنك تعبیراتن برسبیل تفصیل
اعلام ایتدی کاریدون برزمان تحیر بحرنه طالدی وتعجب پرمغن اصردی
قالدی بعده ایتدی ملکه بو بابده سهو عظیم واقع اولمشدرکه بوسری
اول طائفه یه اظهار ایتمکك ضرری چوقدر زیرا که اول طائفەنك
بوسره رتبت محرمیتی یوقدر * ع * هرکوش کجا محرم اسرار
بود * رأی آرای عالم ارای رایه مخفی ومستور اولمیه که اول
مدابیر بو واقعاتی تعبیرده لیاقتدن دورلردر اول سببدنکه عقل وفطانتدن
محروم و دین ودیانتدن مهجورلردر امامالك بوخوابلردن اضطراب
ایتمیوب مسرور وشادمان اولمق کرك وشکرانه ایچون مستحقلره صدقات
بیکرانه احسان ایتمك کرك که دلایل دولت وسعادت بومناماتك صفحات حالنده
پیدا وشواهد عزو عظمت بو واقعاتك تعبیرات مآلنده هویدا در
دمبدم مجاریٔ امور وفق مرام اوزره ظهور قیلسه کرك وساعت
بساعت بهجت دولت و ابهت سلطنت ازدیاد پذیر اولسه کرك (بیت)
سپهر تابع ودوران غلام وکردون رام) (فلك مطیع وملك داعی
وزمانه بکام) چون پادشاه عالمپناه بوواقعاتك تعبیراتنه اطلاعه
جازم اولدی بودولتخواهه دخی انلرك تأویلن علی سبیل التفصیل تقریر
ایدوب اول مدابیرك تیر مکیدتن سپر تعبیر ووقایهٔ حکمتله دفع ایلك

(لازم)

لازم اولدی (ع) کر بدست توخدنکیست مزاهم سپریست) اولا اول ایکی ماهی که دملری اوزره طورلردی رسوللردرکه جانب سراندیبدن کلورلر وایکی پیل دمان عظیم جسمانله هزار رطل یاقوت رمانی ولعل بدخشانی که دل انار رشك رنکندن پرخون وجرم آتش غیرت شعاعندن نهانخانهٔ سنکده مکنوندر پیشکش رسمنده مشاهده کتورهلر اول ایکی بط ایکی اسب قابقدر کهماه نواکاز ین وشعاع شمس دزکین اولمغه لایقدر

﴿ بيت ﴾

در یلری طری والایه بکزر ✻ اوزون یالیلری یلدایه بکزر

کمر بوینلری قوس قزح وار) دکرمی صغر یلری هاله کردار ✻ صهیل ایتسه اولورلر رعد کو یا ✻ ایقلارندن اولور برق پیدا ✻ اول قاز یراستر سرفرازدر باد جنبش آتش روش مسالك ومضایقده آب کبی روان وسیل کبی خروشان وزخم سم بولادرنکله سنکدن صاعقه مانند اتش افشاندر ﴿ مثنوی ﴾ بر اوزره یل کبی چست وسبك خیز ✻ هواده کرم وچون اتش تیز ✻ چوسم سنك رنکن اورهسنکه ✻ اورر آتش سپهر آب رنکه ✻ بونلری شاه دهلی هدیه رسمنده اصطبل عامره ارسال ایدیسردر واول مارکه پای ملکه پیچان اولدی بر تیغ کوهر نکار آتش فعل وآبداردر که روز هیجاده چشمهٔ میناءدن یاقوت مذاب روان وصفحهٔ الماس رنکه خردهٔ عقیق ور یزهٔ مرجان ریزان ایدر ﴿ بيت ﴾ فتح وظفر بجوهر تیغ توقائمند ✻ نی نی که تیغ تو همه فتح مجسمست ✻ اول خونکه ملك بدنن آنکله آلوده بولدی برخلعت ارغوانیدر طراز زرله مطرز ودرو کوهرله مکلل که دار الملك غزنهدن تحفه طریقیله بارکاه کردون اشتباه شاهه کتورهلر واول استر سفید که ملك اکا سوار اولمشدر بر پیلدر سفید هیکل ومهیب پیکر که صف اشکرده خون دلیرانله خرطوم ز برجد رنکن لعل سیراب

ایدر واول ثعبان دمانله که کوه آهندن معلقدر بردمده بیك عالمی خراب ویباب ایدر ﴿ بیت ﴾ پیکری پرز کوه اوهامون) بیستونی روان بجارستون) سلطان شام وقاهره اصطبل عامره ارسال ایدوب شهریار کامکار اکا کاه کاه سوار اولسه کرك اول اخکر سوزان که فرق مبارك ملکده برق کبی فروزان ایدی برمجوهر افسردرکه کنکرهٔ قدری غرفهٔ قصر مینا رنك آسمانه همسردر ﴿ بیت ﴾ رسیده عکس آن تاج مرصع * بچرخ ماه چون ماه مقنع * بوتاجی ملك سیلان باج وخراج ایله خاکپای ملکه روان ایتسه کرك اول مرغ که منقارن تارك مبارك ملکه اوردی انده شائبهٔ مکروه متوقعدر اما اکا اول قدر اثر وچندان ضرر مترتب اولاز غایهٔ مافی الباب بریارجاندن و برعزیز مهربانه‌ن برزمان هجران لازم کلور آنك دخی مآلی صلاح حاله منتهی اولور بوخوابلرك تأویل صحیح وتعبیر باصوابی بودرکه تقریر ایتدم ویدی دفعه کورمك دلالت ایدرکه رسوللر یدی نوبت هدایای ملوکانه ایله درکاه دولتپناهه دعوت ایدلر وملك اول نعمتلرك حصولیله واول غنیمتلرك وصولیله شادکام وشادمان اوله وثبات دولت ودوام عمر ابد پیونده اختصاص بوله پادشاهه واجبدرکه من بعد اجانبی کندی اسرارنه مطلع ایلیه وتابرکسه یی تجربه قیلیه وصدق ودیانتن کماینبغی بیلیه انکله مشورت رواکورمیه ﴿ بیت ﴾ کسی را امتحان ناکرده صدبار * مکردان پیش خویشش صاحب اسرار * اصل خود بودرکه مطلقا صحبت مردم بی باك وناپاك بد کوهر وزشت سیرتدن اجتناب ایتمکی ذمتنه واجب بیله وکوهر باقیمت نفس نفیسن اشخاص سفله طبع ودون همت ولئیم مشرب ودنی خلقت سلکنده منتظم قیلمقدن احتراز ایده

﴿ بیت ﴾

آب رابین که چون همی نالد * هردم ازهمنشین ناهموار

ملك بو كلماتى استماع ايديجك فى الحال سجدات شكرى تقديم ايتدى واول پیر مبارك نفسدن كه مسيحاصفت دل مرده سنه حيات تازه وروح پژمرده سنه نشاط بى اندازه ايلدى عذرلر ديلدى وايتدى بحمدالله كه عنايت يزدانى مدد نصرت ارزانى بيوردى و بكا بوجناب حكمتمآب وكرامتصابه يول كوستردى تا بو حضرتك ميامن انفاس متبركه سيله شدايد محنت فوائد راحته مبدل اولدى ﴿ مثنوى ﴾ بودقتله جوقيلدك موشكافى) جوابك اولدى دل دردينه شافى * جزاك الله كه جانم كوزك آچدك) كوز يمه قرشو جانان يوزن اچدك يولم پرنور ايدوب اى مهر روشن * خلاص ايتدك ضلالات ظلمتندن ﴿ بيت ﴾ بارغمى كه خاطر ماخسته كرده بود * عيسى دمى خدا بفرستاد و بركرفت * والحمدلله حمدا دائما ابدا) پس ملك دل فرحان وخاطر شادمانله مستقر عز واقبالنه نزول واجلال ارزانى بيوردى وبرهفته متوالى رسوللر تحف وهدايا ايله اقاليم سبعه دن كلوب يتشديلر همان اول وجهله كه حكيم كامل بيورمشدى مضمون رسالتى موقف عرضه يتشدرديلر يدنجى كون ملك بلا روزيرى وفرزندلرين وايران دختى ودبيرى خلوته دعوت ايدوب ايتدى عجب خطا قيلدمكه سرمى اعدامه افشا قيلدم اكر سپر رحمت الهى آنلرك تير كيدنه حايل اولمسه وايران دختك نصيحتى شرف حسن قبول بولمسه عاقبت اول ملاعينك مكرى بنم تمام اتباع واشياعمك هلاكنه مؤدى اولوردى هركسيه كه سعادت ازلى يار وكفايت ابدى مددكار اوله لاجرم ناصح مشفقلرك نصايحن عزيز طوتوب سوانح مصالحده كردن عقلن پيرايهٔ تأمل وتأنيدن عاطل قيلز ووخامت عاقبتدن انديشه ايدوب مقام حزم ومحل احتياطدن غافل اولماز ﴿ ع ﴾ هركه بى تدبير كارى كرد ساماني نيافت) پس بيورديكه عزيزلرك خاطرى بوواقعه سببيله ملالدن خالى دكلدر لازم اولدى كه بو هدايا بونلره

قسمت عادله ایله توزیع وتقسیم اولنه خاصه ایران دخت که بوحادثه‌نك تلافیسنده سعی تمام کوستردی وبلار وزیره که ایران دختی بوفسادك تدارکنه ارشاد ایتدی بلار ایتدی چاکرلر اول مصلحت ایچوندرکه وقت حدوث حوادثده کندیلرن سپر تیر بلاقیلوب جان وباشه قالمیه‌لر ﴿ ع ﴾ هرکه سرتودارد پروای سرندارد) اکر بن بنده‌یه معاونت عنایت ومساعدت سعادت ایله بوسیرته ملازمت وبوسنته مداومت میسر اوله وطوع ورغبتله مال وجانن ولی نعمتنك خدمتنه فداقیله اکا مزدو عطا رجا ایتمك ومقابله‌ده انعام واحسانله مکافات توقع قیلمق کرك اما ملکه پیدادر که ملکهٔ زمانك بوبابده سعی بلیغی روز روشن کبی هویدادر بوتبرکاتدن تاج مجوهر وجامهٔ ارغوانی مکلل اکا روادر هرقنغیسنه که رغبت ایده ملك عنایت بیوروسه وفور عوارف شاهانه‌دن دور دکلدر ملك فرمان ایتدی ایکیسن دخی حجرهٔ خاصه ایلتدیلر وکندی بلار وزیرله حرمسرایه کتدیلر حرمده برکنیزك واردی که اکا بزم افروز دیرلردی برماهروی ایدی که آفتاب آنك خجلتندن حتی توارت بالحجاب نقابن یوزینه چکمشدی وبرهلال ابرو ایدیکه بار بلای غیرتی ماه نوك طاقتن طاق ایدوب بوکشدی ﴿ مثنوی ﴾ طوغرمامش نظیرن مادر)دهر یوزی آینه واله کوچه وشهر (کهر خادم اولوب دردیشلرینه) قول اولمش سروقدی عر عرینه) جبیننده مه نو برطرفدر) مصفی کردنی برج شرفدر ❊ ملکك اکا تعلق تمامی واردی باوجودکه ایران دخت حسن وملاحتده فتنهٔ زمان ولطف وظرافتده آشوب جهان ایدی شاه بزم افروزی اکا انباز ایتمشدی وباب قسمتی تمام رعایت ایدوب ایکیسن دخی همدم خاص ومحرم راز ایتمشدی ملك بیوردی تابزم افروزی دعوت ایدوب تاج وجامه‌یی حاضر قیلدیلر ملك اشارت ویردی هرقنغیسن که ایران دخت اختیار قیله باقیسی بزم افروزك حصه‌سی

اوله ایران دختك تاجه رغبتی زیاده اولدی واول برج مصنع که کنکرهٔ آسمان کبی کواکب جواهرله مرصع ایدی آنك نظرنه خوش کلدی اول جانبه میل ایدوب بلار و زیره نظر ایتدی تابیله که آنك رأینده بونلرك قنغیسی راجحدر بلار کوشهٔ چشمله جامهٔ جانبنه اشارت قیلدی بو اثناده ناکاه پادشاه اول طرفه نکاه ایتدی ایران دخت کوردیکه ملك اول مفاوضه یه واقف اولدی جامه یی ترك ایدوب تاجی اختیار قیلدی تاملك بومواضعه یی بیلیه و بلار چشمنی اول حال اوزره قودی تاشاه اشارتنه مطلع اولمیه بوندنصکره قرق ییل دخی ملازمدر کاشاه اولدی هرکاه که شاه قتنه کلیدی چشمنی اول وضع اوزره قیلوردی تاملکك ظنی یقینه مبدل اولیدی اکر وزیر عقل وتدبیرده بینظیر اولمسیدی ایکیسنی دخی براشارتله جانلرن باد فنایه ویررلردی وخانمانلرین آتش هلاکه اورهلر ایدی

بیت

هرکس که مدار کار برعقل نهاد ❊ بی شبهه شداز بند بلاها آزاد

چون ایران دخت قبول تاج ایله سرفراز اولدی بزم افروز دخی خلعت ارغوانیله سروقدان جهاندن ممتاز اولدی ملك وعدهٔ موعود وعادت معهود اوزوه آنك مقامنه خرام ایتدی ایران دخت دخی روی دلفروز وزلف دلاویزله ❊ بیت ❊ زمشك تازه یك موی شسته ❊ باب زندکانی روی شسته ❊ تاج مرصعی باشنه قویوب پالودهٔ شیرینله مملو برطبق زرینی النده طوتوب ملکك اوکنده قدم خدمت اوزره قیام ایتدی اوطبقدن نوله تناول ایدوب صحن خاطرین کل وصالیله کلشن ودیدهٔ دلن پرتو انوار جمالیله روشن قیلورکن ناکاه بزم افروز جامه ارغوانیله دست افشان جلوه کنان انلرك اوکندن کچدی عذاری کل سحری کبی اچلمش رخلرینه عرقدن قطرات شبنم صاچلمش ❊ نظم ❊ (لباس ارغوانی کرده در بر) (نو کویی بست

سرو ازلاله ز نور * دوچشم ترك بردلها كمين ساز * دوابرو برجكرها ناوك انداز * رخش تابان زچين زلف پرتاب * چنان كاندرشب تاريك مهتاب * ملك انى اول حالت اوزره كوربجك زمام اختيارى قبضهٔ اقتدارندن كتدى ولذت چاشنیٔ طعامى اونودوب ايتدى ﴿ ع ﴾ كوردم يوزكى ديدهٔ كريانذن ال يودم * آنك مصاحبتنه صدق رغبت ومواصلتنه غلبهٔ شوق وتوق طبيعت عنان اختيارين، زمام دل بيقرارين نكار نازنين جانبنه توجيه ايدوب مراسم تحسين وافرينذن صكره ايتدى ﴿ بيت ﴾ كاى سرو خرامان وكل تازه رسيده * نركس كل وسروى چه تو در خواب نديده * بو حركت ايله غمكين كوكلى شادانتدك بو خرامله خرمن صبر وآرامى بربادايتدك (مصراع) (زهى با آمدنت بخت مرحبا كرده) پس ايران دخته توجه ايدوب ايتد بوتاج لايق فرق بزم افروزايدى عجب خطا قيلدم كه انى سكاعطا قيلدم ايران دختك سيل غيرت باشندن اشوب وشعلهٔ حميت ورشكله درونى طوتشوب بو نكتهٔ دلسوزله ياندى ياقلدى و بى اختيار النده اولان طبق زرينى سرشاهه نكونسار ايدوب ايچنده اولان پالودهٔ تره روى وموى ملكى آلوده ترقيلدى اول واقعه كه حكيم كامل انك تعبير وتاويلنه اشارت بيورمش ايدى درجهٔ وقوعه يتدى ملك بو فعلندن زياده متغل وآتش خشمى بغايت مشتعل اولوب فى الحال بلا روز يرى دعوت ايتدى و ايران دختدن صادر اولان ناشايسته حركتى حكايت ايدوب خشم تماماه ايتدى تيز بو نادان بى ادبى آل تيغ بيدريغله زورق وجودين كرداب عدمه صال تاخاص وعام بيله لركه انك امثالى اول مقامده دكلدركه بو نوع حركته جرأت قيلهلر وزير سمعا وطاعة ديوب ملكه ئى الدى كتدى كيدركن خاطرنه بو خطور ايتديكه بو فرمانه امتثالده استعجال شرط احتياطدن دوردر زيراكه بوزن فصاحت وملاحتده بى بدل وكياست وفرستده بيمثل و بيمثلدر ملكه انك مفارقتيله

خلل کلی محتملدر خصوصا که انك برکات نفس پاك ویمامن رأی
تابناکیله بود کاو اشخاص ورطهٔ هلاکدن نجات وخلاص بولدیلر
یمکن که بعد زمان ملك بو تعجیله انکار بیوره وانك بو عیبی نظر پادشاهده
عین مزیتك ورنه بوندن قطع نظر بو مقوله اموردە شتاب خلاف رای
صوابدر اولی بودر که بو امرك اساسنی قاعدهٔ تأنی اوزره بنا قیلم تا وقت
سؤالدن محل عتاب اولیوب حاضرجواب اولم ❊ بیت ❊ چو
قاضی بفکرت نویسد سجل ❊ نکردد زدستار بندان خجل پس واجب
اولدی که بو امره امتثالده استعجال ایتمیوب توقفه مجال ❊ ویرمشویله که
ملك جانبنده ندامت ظاهر اوله باری فرصت تدارك فوت اولمامش اوله
اکر البته انك قتلی بابنده حکمتی اجرا وقضاسنی امضا ایتمك دیلرسه موجب
فرماننه اتباع حیزا متاعدده دکلدر مقرردر که بو تأخیرده بکا اوچ منفعت
کلی متیسر در اولا مثوبت ابقای نفس بیکناه ثانیا امر بنده نادم
اولورسه تحصیل رضای پادشاه ثالثا جمیع اهل ولایته منت بی نهایت
که بو اصل ملکهٔ مملکتك که خیراتی عامهٔ اهل عالمه کامل وشامل و
مبراتی کافهٔ بنی آدمه حاصل ومتواصلدر وجودنك علت بقاسی اولورم
پس انی محرمان حرم سلطنتدن بر طائفه ایله کندی سراینه ایلتدی
و بیوردیکه احتیاط تمامله انی محافظه قیله لر وتعظیم وتکریمی بابنده
مبالغه یی لازم بیله لر وکندوسی تیغ پر خون ایله ملول ومحزون وسرنکون
بارکاهه کلدی وایندی فرمان ملکی یرینه کتوردم واول کستاخ بی ادبی
که قدم جرأتی بساط عرض شاهه دراز ایتمشدی سزا وجزاسنه
یتوردم مکر ملکك فی الحال صورت غضبی زوال بولمشدی ودریای
مواج خشمنده تلاطم امواج سکون پذیر اولمشدی چون وزیردن بو خبر
مصیبت آوری استماع قیلدی ایراندخت یال و بال وحسن جمال وعقل
وکمالی خیالنه کلدی زیاده متأثر اولدی واثر تأثردن اظهار ایتمکه عار
ایدوب نقض وابرامی بر برینه وصل ایتدکده که اجتماع نقیضین حکمنده در

احـتراز ایتدی پس کندی نفسنی مـلامته آغاز ایدوب ایتدی بو کناه سندندر که حلم وتأنی بی برطرف قیلدن و کندی محبوبکی جزئی جریمه ایله که باوجود آنك طرفنده ایدی علف تیغ تلف قیلدك کرك ایدیکه بوقدر عصیانله فرمان قضا جریانه ارخای عنان ایتمییدك وآب حلـله آتش خشمی تسکین ایدوب طریق شـکیبی قویوب مضـیق شتابه کتمییدك ﴿ مثنوی ﴾ پارهٔ آتش بود آن پرکزند) کر بدمی شـعله بر آردبلند)آدمی آتش خورداز حدفزون) کردم اودردنیاردبرون* چون وزیر سیمای شاهده علامت غم ندامت مشاهده ایتدی ایتدی ملك غمناك اولسونکه برتیرکه شستدن چیقه سرانکشت تدبیرله ردایلك محال وکشته بی زور وزرله زنده قیلق محض خیالدر غم بی فائدواندوه بیهـوده مقسیٔ قلب ومضعف بدندر و برشجره‌درکـه ثمره‌سی جراحت‌دوست وراحت دشمندر هرکاه سلطان برحکمی مضایه و بر فرمانی نفاذه یتشدردکدن صکره * عـلی الفور پشیمان اوله بیکمان هراحد کائـنامن کان دوام شکوه شـاهی وثبات ووقار شـاهنشـاهیده بدکمان اوله کرك ایدیکه پادشاه ملك ذی ارقاع کبی فرمان شیطان عقبنه اتباع ایتمیوب بو بابده تعجیل وشتابدن اجتناب وامتناع ایدیدی تاعاقبت کاردام ندامت وورطهٔ ملامته کرفتار اولمیدی ملك استفسارایتدیکه نه کیفیتـله اولمشدر اول ﴿ حکایت ﴾ وزیر ایتـدی روایت ایدرلرکـه تختکاه یمنده برپادشـاه واردی عظیم الشـان برشاهنشـاه ایدی بخت پیرورأی جوان کردون پیرمدت مسیرنده سپهرسلطت اوزرآنك نظیری مهرمنیر مشاهده ایتمشدی وسامعهٔ روزکار مردم آزمای چهارسوی جهـانده آنك عدیلی قهرمان فرمانفرمای اشتمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بزمده آفتاب عالم افروز * رزمده آژدرجان جهان سوز * جهانی عدل ودادیله ایدوب رام * خلایق سایه‌سنده ایتـدی آل رام* بو پادشاهك کاری اکثریا شکار ایدی برکون میدان شکار کاهده مرکب نشـاطه

عنان و یروب کیدردی ودیده تجسس ایله چپ وراسته نکاه ایدردی اتفاق اول زمان وحوش وطیوردن نام ونشان کورهمدی وتیر نظری شکاره لایق برجانور ماره‌دی ملك بو صورتدن زیاده متحیر ومزاج نشاطی تمام متغیر اولدی بو اثناده مکر برفقیر بی نوا که فقر وفاقه بلاسندن پوست آهودن برقبا کیوب اول بیابانده خار کندلکه مشغول ایدی اتفاق اول حینده اول شهلك تعبندن طاقتی طاق اولوب بر بیشه کنارنده یاتمشدی وخیلی خواب جمیع جوانبن احاطه ایتمشدی قضاء الهی نظر شاهی اکا مصادف اولوب آنی آهو کمان ایتدی وهمان دم کمان کیندن خدنك دلشکافی کاف نافه‌راست ایدوب اتدی ﴿ مثنوی ﴾ شعله تیری که درآورد غرق) جست برآن سوخته خرمن چو برق * فتنه محابای بلایی نکرد * کرد خطایی وخطایی نکرد ﴿ القصه چون ملك شکاری اوسته واردی اول بیچاره‌یی سینه مجروح ودل پرخونله بولدی زیاده غمناك اولوب متأسف اولدی وناخن ملامتله چهرهٔ ندامتی خراشه آغاز قیلدی واول تهوردنکه موجب تحسر وتحیر ایدی متألم خاطر اولوب خارکنه بسیار اعتذار ایدوب مرهم بها هزار دینار تمام عیارارزانی بیوردی وعنان عزیمتی جانب دارا لسلطنته معطوف قیلوب برزاهدك صومعه سنه که اول شهرده عفت وعبادتله معروف ومشهور ایدی بلکه عرصهٔ عریضهٔ دهرده ارشاد وهدایتله مذکور ایدی نزول واجلال بیوردی وزاهددن دنیاده مزید دولت وجاه وآخرتده کفارت جرم کناه اوله‌جق دعا ونصیحت استدعا ایتدی زاهد پاك طینت دخی طریق کشف وکرامتله ایتدی ای ملك بو خصلت که دولت دنیایی وسعادت عقبایی جامع اوله غیظی کظم وخشمی هضم‌در وهنکام غلبهٔ غضبده میل جانب حلم‌در

﴿ مثنوی ﴾

(کسی کو برفروز دآتش خشم)

(مدار ازوی طریق مردمی چشم)

غضب چون نفس بدرامیکند کرم * عنانش واکش آنجاتاشودرم * ملك ایتدی یاور مکه چاشنئ شربت حنظل مذاق حلمك کام عقلدن لذت تمامی واردر فاماهنکام خشمده حلمی هوای نفسه حاکم قیله مزبن واوقات التهاب نائرهٔ غضبده عقلمی قید ضبطه کتورمزبن زاهد ایتدی بن اوچ قطعه رقعه یه بعض نسنه یازه بن سن آنی خواصکدن برامینه سپارش ایله که چون ناصیهٔ حالکده امارت تغیر مزاج مشاهده قیله وآتش خشمی کانون دروننده مشتعل کوره انلرك بریسن نظرکه عرض ایلیه یمکن که انك فائده سی ظاهر اولوب نفسکه تسکین وتسلی حاصل اوله واکر لهب غضب اول موعظهٔ زلالی ایله انطفا بولمزسه ایکنجی رقعه یی کوستره اکر نفس توسن انکاه دخی رام اولمزسه اوچنجی رقعه یی اظهار ایده امید وارمکه بو وسیله ایله طبع ملکدن غائلهٔ عنف وخشونت کیده چون ظلمت خشم برطرف اوله لمعهٔ حلم انك برنه خیر الخلف اوله (ع) دیو چو بیرون رود فرشته درآید * ملك بو کلماتله خوش وقت اولدی وزاهد اوچ قطعه رقعهٔ یازوب خواص شاهدن بریسنه ویردی مضمون رقعه اول بو ایدی که محل اقتدارده عنان اختیاری دست هوای نفس بدفرمایه ویرمه که سنی ورطهٔ هلاکه القایده خوای مکتوب ثانی بوایدی که هنکام خشمده زیردستلره رحیم اول تاوقت جزاده زبردستلر شکامهربان اوله محصل کتابت ثالث بو ایدی اجرای فرمانده حدشرعدن تجاوز ایتمه وهیچ برزمانده دایرهٔ انصافدن طشره کتمه * قطعه * اکرچه حکم توجاریست درجهانداری * جفامکن که نه کاریست مردم آزاری * منازا کرچه ابت همچوغنچه خندانست * که هست دیدهٔ مظلوم ابرآزاری * مباش غره به بستان سرای دولت خویش * که عنقریب ازین بکذری وبکذاری) ملك زاهدی وداع ایدوب دارالملکنه کلدی وهمیشه مجلسنده خصوصا که هنکام غضبده بورقعه لری اکا عرض ایدرلردی

و بومثا مبتلا اكا ملك ذوالر قاع دیرلردی و بو ملكك بر كنیزكی واردی خوبروی پاكیزه خوی سرو قد لاله خد یاقوت لب سیمین غبغب كبك رفتار طوطی كفتار ﴿بیت﴾ (ماه‌رو ومشك بو و جانفزا) (دلفریب ودلنواز ودلربا) نركس مخمور آشفته‌ٔ چشم بیماری وعقیق یمانی الفته‌ٔ لعل شكر باریدی خوبرویان خطه‌ٔ خطاینده چین زلفنده اسیر وعشق فروشان كشور كشمیر هوای سلسله‌ٔ جعد پرتابیله مقیدزنجیر ایدی ﴿بیت﴾ (خلق اولادن نیكار خانه‌ٔ خاك) (كلدی نقشی كبی صورت پاك) جمال خالی پاكدامنلك خالیله آراسته وچهره‌ٔ جمالی زینت كمال عفتله پیراسته ایدی شاه انك شمایلنه شویله مائل ایدی كه مصاحبت حرم خاصه‌دن استكناف وسائر جواریله استیناسدن استكراه ایلردی كدبانوی شاه همواره دیده‌ٔ غیرتدن خوانانه‌ٔ حسرت دوكردی وآنك دفعی بابنده غایت رشك وحسدندن زمین دله مكر وحیله تخمین اكردی القصه غصه سن هضم ایده میوب با التمام مشاطه‌ٔ حرمسرایه حالنی اعلان ایتدی واندن شاهی قتل وكنیزكی رد ایتمك بابنده مدد طلب ایتدی مشاطه ایتدی بلسم كه ملك كنیزك اندامیدن نیره سنه متعلق واعضا سندن قنغی عضونه زیاده متشوق ومتعلقدر خاتون ایتدیكه آنكاه خلوت اولدقجه هركاه ذكر بن كه زنخدان سیب مثالندن غایت صفادن كویا آبدر كه قطرات چشمه‌ٔ حیاندن مترشح اولوب مجتمع اولمشدر یا آبیدر كه دست قدرت بالای ترنج غبغب اوزره قومشدر شفتالو الور وزبان حالله بو بیتی انشا قیلور

﴿بیت﴾

(بخلدم دعوت ای زاهد مفرمای ٭ كه این سیب زنخ زان بوستان به)

مشاطه ایتدی بویله اولیجق قضیه آساندر همتكاه شاهی تباه ایتمك بكا انمك یمكله یكساندر ﴿مثنوی﴾ صونایزحیله ایله اكا بر جام ٭ كه عمری جامنی طولدرسون ایام ٭ ایچوب جرعه كبی قانی قره‌ییر ٭ قره‌یر

التی اوله چشمنه تیر* قیامتلر قوپه وچانه صور * بانه بز م عدمده جانی مخموز * بزلسایه خماری روز محشر* قوپه نرکس کبی بردن کران سر * مصلحت بودر که بکا برمقدار زهر هلاهل و برهسن تأنیله حل ایدوب کنیزكك حوالیٔ ذقن وغبغبه اندن خالار ایلیم ملك چون کیفیت حالندن لبن اکا دکوره همان اول مقامده امری تمام اولوب عمری سر انجام بوله ملکه یه دخی بوشدتدن فرج و بومضیقدن مخرج میسر اوله خاتون بوفکرله دلشاد اولوب اول دیدیکی دارویی مهیا قیلدی ومشاطه بومنوال مذکور اوزره اخلاط حیله دن برترکیب ترتیب ایدوب وحقهٔ تزویره قویوب کنیزكك وثاقنه کتدی وسیاهکارلغندن اول ماهك چاه ذقنی کنارنده برشامه رسم ایدوب کویا هاروت تیره روی ایچون کنارهٔ چاه بابلده جای قرار اماده قیلدی * بیت *
پروانه سان جو خاش افتاده بزنخدان * یارب نکاه داری زاسیب روز کارش * ملکك برغلامی وار ایدی که حرمسرایه محرمیت تمامی وار ایدی حکمت الهی ورای حجابدن خاتونله مشاطه نك سؤال وجوابن ایشتدی ومشاطه نك منزل کنیزکه کتدیکنی دخی زنخدان حوالیسنده خالار رسم ایتدیکنی عین یقینله مشاهده ایتدی ودواعیٔ خلوص نیت وحقوق نعمت وسوابق خدمت بونی اقتضا قیلدیکه کنیزکی اول مکردن خبردار ایده هیچ برطریقله فرصت بولمدی ملك دخی حال سکرده ایدی و بوسری کشف ایتمك هیچ وجهله میسر اولمدی آخر پادشاه عادت معهودی اوزره کنیزكك خوابکاهنه واروب جامه خوابنه کیروب سورت کیفیت شراب نادن خوابه واردی غلامه حق شناسلق شفقتی غالب اولوب آهسته آهسته کنیزكك بالینی قربنه کلدی وکوشهٔ آستینی برله حوالیٔ ذقندن کدر نیلی کیدردی بوحالتده شاه بیدار اولوب ناکاه کنیزكك زنخدانده غلامك دستدرازلغن کوردی تندباد حدت آتش خشمی تیز ایدوب تیغ انتقامله قصد غلام ایتدی

غلام خلوتسرا ایدن طشره چقدی ملك عقبنجه خنجر خوناب الده قپویه چقدی اول معتمد خاص انده طوروب رقعه‌لری الده طوتردی چون ملکی متغیر کوردی رقعه‌نك بریسن صونی و یردی دریای خشمك تموجنه مانع اولمدی بریسن دخی عرض ایلدی آتش غضبی آنکله دخی سکون بولدی اوچنجی رقعه‌یی عرصهٔ عرضه یتشدرنجك ملکك صورت خشمی منکسر اولوب شدت بغض وغیض کظم اولوب وشربت ناخوشکوار غضبی هضم ایتدی وتلطف طریقیله غلامی خدمتنه دعوت ایدوب ایتدی ای غلام راست سویله که بوجرأته باعث اقدام نه ایدی غلام ماجرایی عنی ماجری اعلام ایلدی ملك خاتونی طلب ایدوب بوامری تفتیشده و بومکری تحقیقده تدقیق مبالغه‌یه یتوردی خاتون انکار ایدوب ایتدی معاذالله غلام افترا ایدربن غلامك کرانله جاریه ایله بونك امثالی افعالنه مطلع اولوب دورردم اما ملکدن شرم ایدوب آنك اظهارنه جرأت ایدمزدم علی الخصوص احتمال واردرکه رشك سببیله افترایه حمل اولنه ایدی بحمدالله که ملك حقیقت حالی کندی کوزیله کوردی حالیا اول مفسدلرك هلاکنده که حرم شاه فلك احتشامده بومقوله فعل شنیعه اقدام ایتدیلر توقف جائز کورمك ضرر عامی وسیاست سلطانی‌یه زیان تمامی واردر خشم مذموم اولان خشم نا محلدر اما بوقعنده واقع اولیجق مراتبله حلمدن افضلدر

❊ بیت ❊

خار کز بهر سوختن شاید ❊ در کریبان نهی نه نیك آید

شاه غلام جانبنه نکاه ایتدی غلام ایتدی ای ملك کامران وای واسطهٔ امن وامان امکان وارکه الان بو نیلك بقیه‌سی مشاطه‌نك حقه‌سنده موجود اوله اکر آنك احضارنه مثال واجب الامتثال ارزانی بیورله شایدکه کلیا بوشبهه زائل اوله ملك بیوردی تا مشاطه‌یی

حقه‌سیله حاضر قیلدیلر واول نیلدن برذره اکا چاشنی و یردیلر همانده‌مکه دها نتیجه کیردی نقد جان خزینه‌دار اجله و یردی چون حقیقت حال ملکه منکشف اولدی زنك حقندن کاوب غلامه عتقنامه سن یوروب واول ولایتك بعض بلادنك امارتنی اکا تفویض قیلدی اول پادشاه با انتباه چون چهرهٔ حالن خال حماله آراسته قیلدی مشاطه‌نك مضرتی اکا یتشمیوب صبر وتأنی برکاتیله اول سیهکارلرك دام مکرندن نجات بولدی و بونجلاینه رازنهان اکا عیان اولوب احبا واعدانك حالی اکا هویدا اولدی و بومثلی کتوردم تا آیینهٔ رای روشن ملکده بوصورت جلوه قیله‌که ملوکه هر بابده تعجیل وشتابدن اجتناب واجب وهرامرده تأمل فراوانده‌کره فرمان مناسبدر ﴿ قطعه ﴾ حکم سلطان بسان آتش وآب * دردمی عالمی خراب کند * پس چنین حکم رار وانبود * که شه زروی اضطراب کند * ملك ایتدی فرضاکه بوحکمده بکا برخطا واقع اولدی‌اوزمان خشمده زبانمه برکلمه جریان قیلدی‌سکا لازم ایدیکه بوبابده شرط نصیحتی رعایت ایدیدك و بکا طریق مضیق خطادن شاهراه صوب‌صوابه هدایت ایدیدك سندن بدیع و بعیدایدیکه طریق تأمل وتانی‌یی قویوب خفت وتهتکه کندیکه یولو یروب بونجلاینه وجود نازنینی بیتوقف وبیتکلف تیغ بیدریغ ایله هلاك ایدسن وزیر ایتدی ملکه مناسب بودرکه برعورت جهتندن ضمیر مبارکنی مکدر قیله‌ٔ تاحرمسرایده اولان جواریك سائر صحبتیله تمتعدن قالمیه که

﴿ بیت ﴾

کر سر و برفت نار وان هست * ورلاله نماند یاسمن هست

چون ملك فحوای کلام وزیردن جزم ایتدیکه ایران دخت رخت اقامتی کوتروب عالم عدمه کندی درون دلدن برآه جانکاه ایتدی وکرداب غم واندوهه دوشوب کندی کندیه ایتدی

(بیت)

﴿ بيت ﴾ (خوش بسوز ازغمش اى سينه كه اينك دل نيز)
(بهمين كار ميان بسته و برخاسته است) دريغ اول رونق كلزار شباب
كه برك كل كبى اززمانده خراب اولدى وحيف اول نهال رياض
آماله كه تنده بادخزان آفتله پامال اولدى ﴿ قطعه ﴾ سرو بالاى
تودرخاك دربغست دريغ * ز برخاك آن كهر پاك در بغست دريغ *
جاى آن بود كه جاى تو بودد رديده * راستى جاى تودوخاك دربغست
دريغ * پس وزيره متوجه اولوب ايتدى اى وزير حقاكه تيرفراق
ايران دخت قلبمده زياده تأثير ايتدى ولشكر غموم وهموم كشور
خاطرمه بروجهله قدوم وهجوم ايتدى كه عنان صبر وسكون قبضهٔ
اقتدارمدن كتدى وزير ايتدى اوج طائفه هردم اسير بندغم و بستهٔ
قيد المدر اول اول كسه كه عنان همتى بدكارلق جانبنه معطوف قيله
ايكنجى اول كسه كه حالت قدرتده قاعدهٔ لطف ومروتى رعايت ايتميه اوچنجى
اول كه هرامره تعجيل وشتاب ايله ارتكاب ايده ملك ايتدى اى بلار
ايران دختك قتلنده برمقدار توقف ايتميوب سنك سعى باطلكله علف
شمشيربوار اولدى جواب ويردى كه بن آنك هلاكنه سعى ايتمدم
بلكه فرمان ملكه امتثال ايتدم بو بابده ملامت وار ايسه اول حضرته
عائددركه بومثالده رأى ثاقبن ملاحظهٔ عواقبدن برطرف قيلدى وغضب بى
سبب ايله كندينك حريف ظريفن هدف تيرتلف قيلدى كرك ايدى كه
تعجيل ايتميوب خواتيم اورده تأملى واجب بيلدى ونظر وافى ايله عواقب
احوالى احاطه قيليدى (بيت) مثال شاه بايستى كه ازروى خردبودى
وارازروى خردبودى چنينها روى ننمودى * ملك ايتدى اى وزير فرزانه
بوفسون وفسانه بى قوبو بابده برفكر ايدوب بو كاره برچاره ملاحظه
ايله كه بنى آرزوى ديدار دلدار هلاك ودست غم واندوه كريبان
صبروقرارمى چاك ايتدى وزير ايتدى من بعد بوكارك دامننه دست تدارك
ايرمز وندامت وملامت بو بابده قطعا فائده و برمز هركسه كه شتاب ايله بر

مهمه خوض ایده و بر ایشه که بعده ندامت فائده ایتمیه بی اندیشه
شروع قیله اکا اول بلا یتشه که اول کبوتره یتشدی ملك بیوردیکه
نیجه روایت اولنمشدر اول (حکایت) وزیر ایتدی امثالده کلمشدر
که ایکی کبوتر اول تابستانده برقاج دانه جمع ایدوب زمستانده ذخیره
اولسون دیو بر کوشه ده قومشلردی دانه‌لر مکر نمناك ایدی چون
فصل تابستان نهایت بولدی تأثیر حرارت هوادن دانه‌لر یبوست
پذیر اولدی واولکی حالندن حالا از کوروندی کبوترنر مکر بو وقتلرده
آشیانه‌دن غائب ایدی چونکه حاضر اولدی دانه‌لری آز کوردی غائب
شره وآزندن جفتنی ملامته آغاز ایدوب ایتدی بو دانه‌لری فصل زمستان
ایچون ادخار ایتمشدك که چون شدت سرما ظاهر اوله وکثرت برفدن
روی زمینده چینه بولنمیه آنکله کچنورز بو اوقاتده خود صحن صحرا
پر دانه درسن ذخیره به نیچون دست اوردك وطریق حزم واحتیاطدن
انحراف کوستردك مکر اشتمدکمی که حکما بیورمشلردرکه

﴿ بیت ﴾

* کنون که برك ونوایت هست جهد بکن *

* ذخیرهٔ بنه از بهر بی نوایی خویش *

ماده ایتدی بن بو دانه‌لردن حبه یتدم وهیچ وجهله بونده تصرف ایلمدم
کبوترنر چون دانه‌لری اولکی حالندن کمتر کوردی آنك انکارنه باور
قیلیوب القصه پاوسر وبال وپرله اول دردمندی‌اوره اوره اولدردی
پس زمستان فصلنده که برف وباران متواتر اولوب آثار رطوبت
درود یوارده ظاهر اولدی دانه‌لر ینه نمناك اولوب قرار اصلینه یتشدی
کبوترنر چون دانه‌لری ترکوروب سابقا کمتر کوردیکنك سببن بیلدی
جزع وفزعه آغاز ایدوب زار زار اغلدی ونار فراق یار غمکساراایله
جکرین داغلدی وایتدی الحق مهاجرت احباب ومفارقت اصحاب
اصعب کاردر اما بعده ندامت مفید اولمدیغی اندن دخی دشوار در

(بیت)

﴿ بيت ﴾ (بكار خويش تأمل نماى كز تعجيل)(زيان كنى وكسى رازيان ندار دسود) بومثلك فائده سى بودركه مرد عاقل كركدركه باب عفو بتده شتاب ايليه تااول كبوتر كبى خلاب ندامتده طبطاب ايتميه ﴿ مثنوى ﴾) چونكه كوزلر ايش آخرينى حكيم)(اولمز آخر ندامت اكانديم * جاهلك چون همان كوزتد يكى حال * ايدرآنى تأسف استقبال * ملك ايتدى بن قوادە شتاب ايتدمسه سن فعلده شتاب ايتدك بو سببله خانۀ عيشمى خراب ايتدن وزير ايتدى اوچ طائفه كنديلرين خراب ايدرلر اول اول كسه كه وقت مصافده كنديدن غافل اوله تابدننه زخم كران وجراحات بيكران واصل اوله واول كسنه كه بى وارث اولوب وجه حرامدن جمع اولان مالى تارج حوادث اولوب اكا وبالى قاله برى دخى بز پير كهنسال كه بر زن صاحب جماله مبتلا اوله اول هرآن حياليله خوشحال اولول دولت وصالن ديليه وزن هرزمان جناب ملك منان اندن آنك تركن بلكه هركون مركن ديليه ملك ايتدى سنك بو فعلده مزاج فكرك عليلدر فكر عمل سنك قلت تأمل وكثرت تهتككه دليلدر وزير جواب ويرديكه تهتك ايكى كسنه نك حركات وسكناتنده ظاهر اولور برى اولدركه كندى مالنى ينكله فتنده وديعت قويه ايكنجى اولكه كندى ايله خصمى مابيننده برابلهى حكم قيله بن بو فعلده تهتك ايتمدم غايتى بودركه امضاى فرمان شاهده مسابقت كوستردم ملك ايتدى ايران دختك فراقنده انيسم دردو بلا وجليسم رنج وعناد روزير ايتدى بلى نسادن اوچ طائفه نك قوتيچون غمناك اولمق روادر برى اولكه اصل كريمى ونسل شريفى وصورت جميلى وعفاف كاملى اوله و برى دخى اولكه دانا حليم ومخلص وسليم اوله برى دخى اولكه خجسته حال ومبارك فال اوله وشوهرنه يمن قدمى ظاهر اوله ايران دخى دخت اوصاف مذكوره نك جمله سيله آراسته ايدى اكرملك انكچون اظهار ملال

اينسه عجبميدركه ياروفادار سز نه عمردن لذت ميسر ونه حياتدن راحت متصوردر

﴿ بيت ﴾

(فرقت يار آفت دلدر) (هجر دلدار زهر قاتلدر)

ملك ايتدى اى بلار كلامده زياده جرأت اظهار ايدرسن وحضرتده سرحد ادبدن طشره كيدرسن شويله ظن ايدرمكه سندن بعيد اولمق صوابه قريبدر وزير ايتدى عاقل حازمه ايكى طائفه دن دور اولمق لازمدر برى اولكه احسان واساءتى يكسان عد ايليه وثواب عقاب عقبانى حسابه الميه ايكنجى اولدركه ظاهرن مناهيدن طاهر قيليه ملك ايتدى غالباسن بزه عين استحقارله نظر قيلورسن كه بوكلماتك اداسنده بوقدر رخصت جرأت بولورسن وزير ايتدى اكا براوج طائفه نك نظرنده اصاغر كورينور اول اول بندهٔ كستاخ كه كاه وبيكاه خواجه سيله برابر اوتوره طوره خوواجه دخى آنكله هزل ايدوب مابينلرندن حجاب ادب كوتريله ايكنجى اول بندهٔ خائن كه خواجه نك امواله مستولى اوله شويله كه آزمدتده تمام مالك خواجه نه ايسه مالك اولوب كندى دخى خواجه لق طريقنه سالك اوله اوچنجى اول بندهٔ بى آخلاص كه اسرار خواجه يه محرمتيله اختصاص بوله ملك ايتدى بوفرماندن غرض سنى آزمايش ايدى اما اتمك اولى ايمش وزير ايتدى سكز كمسنه آزمايش اولنمز الاسكز مقامده شجاعى محاربه ده برزكرى مزارعه ده اكا برى هنكام غضبده بازركانى زمان حسابده دوستى وقت حاجتده مردم اصيلى ام نكبتده زاهدى احراز ثوابده عالمى هنكام سؤال وجوابده القصه اولقدركه ملك وزير مقا وضات كراهب انكيز يوردى وزير مقابله ده نيزهٔ خونريزدن سرتيز جوابلر ويردى وتير وشمشيردن قوى تأثير ايدرسوزلر سويلدى ملك طريق حلم وتأمله سالك اولوب اول ناخوشكوار شربتلرى تجرع ايلدى ﴿ مثنوى ﴾

(تحمل)

تحملی کند هر کرا عقل هست * نه عقلی که خشمش کند زیر دست
تحمل چو زهرت نماید نخست * ولی شهد کردد چو در طبع تست *
عاقبت دهان دعای آچوب وخاکپای شاهنشاه جواهر ثنایی صاچوب
ایتدی سایهٔ دولت شاه مفارق عالیان اوزره پاینده وآفتاب ابهت
ظل الله اوج شرف و برج عظمتده تابنده اولسون (ع) تا ابد ماه
دولتت تابد) بن بنده که اقدام جرأتله بساط انبساط اوزره قیام
ایتدم وتصدیع جناب رفعده مزید ابرامه اقدام ایلدم اول ذات ستوده
صفاتی امتحان ایچون ایدی المنة لله که مطلوبمدن زیاده بولدم بو بزرکواردر که ذات جمیل اصفاتی علم وکمال حلیه‌سیله آراسته ونفس نفیسی
زینت سکون ووقار وزیور صبر وقرار ایله پیراسته بو ملك ملك خصالدر
که مثلی عالم مثالدن غیری یرده بولنمز وبو آفتاب جهانتابدر که نظیری
آیینه وآبدن غیری یرده کورنمز (ع) جز در آیینه وآبش نتوان یافت
نظیر * لاجرم علم عزت وعظمت بومقوله شهریارلك بدشهامتنده مسلمدر
وبزرکوارلك نامی علی سبیل الاستحقاق بونجلاین نامدارفلك اقتدار ه
سزاواردر

﴿ مثنوی ﴾

(بزرکی بناموس کفتار نیست) (بلندی بدعوی وپندار نیست)
ازان نامور ترکسی رامجوی * که خوانند خلقش پسندیده خوی *
ملك ایتدی ای بلارسن همان عین یقینله بیلورسن که بن بنای کار
خلافتی اساس رأفت ومرحمت اوزره اورمشمدر وشهریارلك بساطنده
شفقت وکم آزارلك قدمی اوزره طور مشمدر اکر احیانا بعض کمسنه‌لرك
تأدیبنه که تمرد وتمرد اظهار ایتمش اوله‌لر تاتلویح وتصریحله مقام
معارضه‌یه کاوب سرحدادبدن طشره کتمش اوله‌لر اشارت صادر اوله
محافظت آداب سلطنت وتمهید قاعدهٔ حفظ مملکت جهتندندر والا سعت
عمان همت آسمان رفعتم اول درجه ده دکلدر که بومقوله حوادث

و بو نوع کلمات و مباحث آنده امواج خشمك ظهورنه باعث اوله (قطعه) من نه بیدم که بهر باد یلرزد برکش * یانه کاهم که بکاهد تنش ازشعلهٔ نار * یانه کوهم که بنالد بصدای مردم * یانه ابرم که بکرید بهوایی صدبار) حقا بودر که بن ایران دختك قتلنه فرماندهٔ خطا ایتدم اما عجب دکلدر که (الجواد قد یکبو یعنی (ع) آب خش رو نبر که کاهی سکندرمی خورد) وزیر ایتدی ملك فرمان مذکورده معذور در که بی اختیار صادراولدی بو نوع حکم نادر الوقوعدر (النادر کالمعدوم) باوجود که الان ملك ایله بنده میاننده جاری اولان احوال جبر نقصان ایدر که هیچ بر زمانده نشان و برمدیلر که بو پادشاه کامکار و برشهر یار صاحب اقتدار شمشیر برآن وفرمان روان ایله مسند سلطنتده اوتوره و بندهٔ کنهکار مقام عبودیتده خضوع وخشوع ایله اقدام خدمت اوزره طوره واول حضرتده اقدام وجرأته رخصت بولوب کلمات بیمعنا با ایلیه وکندی دائره سندن قدم بیرون قیلوب دیانه کانی بی تکلف وتوقف سویلیه بومقامده مانع اقامت رسم سیاست حلم عظیم وعفوعمیم وطبع سلیم شاه کریمدن غیری نه اولسه کرك ﴿ ع ﴾ هر چند که کنه بیش کنم لطف تو بیشست * ملك ایتدی چون بنده کندی کناهنه مقر ومعترف اوله وآثار جرمن صفحات حالنده معاینه قیلوب مقام اعتذاره کله لاجرم مرد کریم قبول عذرنده مقدورنی مبذول قیلسه کرك (العذر عند کرام الناس مقبول) وزیر ایتدی بنده انصاف ایدرم وکندی کناهمه اعتراف ایلرمکه امضای فرمان شاهده تاخیری روا کوردم و بوحال هول انکیزك هیبتندن و بو خطاب عتاب آمیزك دهشتندن وهم ایدوب ایران دختك قتلی بابنده توقف کوستردم حالیا حکیم وفرمان پادشاه جهانکدر ﴿ بیت ﴾ کر لطف می نمایی وکر تیغ میزنی * کردن نهاده ام چو اسیران بچنك تو * اولدمکه ملك بو بشارت خبرین استماع ایوردی دلائل فرح وابتهاج وعلایم

(فرح)

فرح وارتياح سيماى مباركنده لايح اولوب رايت اداى محامد الهى بى درجات عليه يه يتوردى ونعرهٔ صفا و سرورى سپهر برينه ايركوروب خدمات سجدات نامتناهى بى برينه كتوردى

﴿ قطعه ﴾

* مژده اى بخت كه مقصود زدر باز آمد *

* برتن خسته دلان جان دكر بازآمد *

آنكه چون غنچه ببويش لب جان مى خنديد * رخ دولت زكل افروخته تر باز آمد * پس بوردبكه اى بلارا كرچه كه مساق كلمات ومضمون مفاوضاتكدن ايران دختك هلاككدن غيرى نسنه فهم اولنمزدى اما بن سنك كمال اخلاص ومناصحتكه بناءً هنوز قطع اميد ايتمشدم ورجا ايدرم كه اول حكمك امضا سنده توقف روا كوره سن واول مثالى امتثالده استعجال ايتيوب امهاله مجال ويره سن و زير جواب ويرديكه بنم مفاوضتم اكا مبنى ايدى كه عزيمت ملكى تمام اكلايم وكورمكه اول حكمدن نادميدر يا اول عزم اوزره جازميدر شويله كه ملكى همان عزم قتل اوزره مصر بولم غائبانه اول مهمى اتمام يتوردم اما چون كوردم كه خاطر عاطر شاهى آنك ابقاسى جانبنه مائلدر كندى تقصيرمه اعتراف ايدوب كنا همه اقرار وتأخير موجب فرمان واجب التقديم ايچون حسب المقدور اعتذار ايلدم ملك ايتدى سنك حزم وكياست وفهم وفراستك بكا كوندن روشن اولدى و بو نقد خدمتك كه كمال خلوص وخصوصدن منبعثدر سكهٔ قبول بولدى انشاء الله تعالى عنقريب آنك نتايجنى كورسك كرك وثمراتنده دست مراد ايله ايرسك كرك همان برآن توقف ايتيوب استظهار تام ايله كتمك وايران دختنه بزم جانبزدن معذرت فراوان ايدوب آنك قدومن كه كليد ابواب حصول امانى وسرمايهٔ بازار حيات وزندكانيدر احسن وجهله التماس ايتمك كرك ﴿ بيت ﴾ بيا كه وصل ترا از خداى ميخواهم *

بیاکه کوش براواز وچشم براهم * وزیر سمعا وطاعة دیوب فی الحال باکاه شاهدن چیقوب ایران دخته اشارت نجات و بشارت ووصال ایصال ایتدی ﴿ بیت ﴾ دلا چو غنچه شکایت زکار بسته مکن * * که باد صبح نسیم کره کشا آورد * ایران دخت مثال احضاره امتثال ایدوب خدمته مسارعتده ساق سعی تشمیر ایتدی ووظائف دعوات بیقیاسی ادا قیلوب زبان منت وسپاسی شکر شکر شهریار ایله شکر باری قیلدی ملك ایتدی ای نکار بو منتی بلاره ایتمك کرك * که شرط مناصحتی برنه کتوروب بو فرمانی تنفیذده تأنی بیوردی بلار ایتدی انم کمال حلم ورأفت سلطانه وفور شفقت ومرحمت شاه جهانه وثوق تمام وارایدی بوتأنی به باعث اول وادی ولا بو چاکر بی نوا اجرای فرمان سلطانده نیچه توقف ویکوربدی ملك ایتدی ای بلار قوی جنان اولکه سنك دست تصرفك بزم مملکتمزده مطلق العنان در وحکمك نفاذ وجریانده بزم فرمان واجب الاذعانمز ایله یکسان در فعل وقول وعقد وحل وقبض وبسط وابرام ونقضك چون وچرادن معرا وانکار واعتراضدن مبرادر * بلار ایتدی سوابق تربیت شاهانه ولواحق عاطفت خسروانه نك خدمات خدام سدهٔ سدره مقام اوزره فضل تامی ومزیت مالا کلامی بروجهله درکه فرضا هزارسال میسر اولسه آنك بیکده برینك وظیفهٔ شکرین ادا اتمك متصور دکلدر ﴿ بیت ﴾ با انکه بده زبان بر آید سوسن * کی شکر بهار ادا تواند کردن امامخلص بنده لرك مرادی بودر که من بعد بومقوله نومورده تعجیل بیورمیه * تا آینهٔ ضمیر منیر شاهی غبار ملالته متغیر * ومشرب خاطر عاطر شاهنشاهی کدورت ندامتله مکدر اولمیه * ملك ایتدی ای وزیر سنك بو مناصحتك صفحهٔ ضمیره کلك قبولله تحریر اولنمشدر * من بعد ان شاء الله الملك المتعال * سنکله مشاوره سز برعزمه جزم ایدوب برامره مثال ویرمك محالدر * پس وزیره وایران دخته خلعت کریمانه ارزانی بیوردی *

وحجرهٔ مفارقتدن مواصلته خرام ایدوب مجلس طرب آراسته قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ بیوردیکم قورلدی مجلس خاص * مغنی اولدی زهره ماه رقاص * اولوب چینی طبقده نقل اختر * شفق بادهٔ نو اولدی ساغر * ساقئ سیمین ساق وزرین نطاق شعلهٔ کاسهٔ می تابله مجلس بزمه تاب وبادهٔ خوشکوار ایله سینهٔ مستانده نهال نشاط طربه آب ویردی ﴿ بیت ﴾ صغندی ایغه ل اوردی ساقی * که ویره روحه راح عمر باقی مطرب خوش آواز آهنك نوازله مرغ جانی اهتزازه کتوردی ونغمات اغانی غوانی نوید عیش شادمانی بی سمع سماکا اسماع ایتوردی زخمهٔ دلنواز عود نغمات هزار دستان کوستردی * نالهٔ دلکش چنك آیینهٔ سینهٔ مستاندن ژنك اندوهی کیدردی ﴿ بیت ﴾ مغنینك الندهاکلدی چنك * فلك اوجندهزهره طوتدی آهنك) چونی شرح ایتدی ناراشتیقی * اوده یاقدی صفاهان وعراقی) فغانه باشلیجه بوسه الکدن) نوالر قوپدی هر بغری دالکدن * اول کون واول کیجه بی تمام * نوش جام وعیش وطربله اتمام ایلدیلر ﴿ بیت ﴾ (صباح اولدی چو یوز کوستردی خورشید) (فلك الدی الینه جام جمشید) بخودن کوزلرینی اچدی عبهر لحاف غنچه دن چیقدی کل تر * ملك بارعامه صلا ایدوب سریر عدالت اوزره اوتوردی) وبلا روز بر شرط عبودیتی برینه کتوروب قدم خدمت اوزره طوردی * واصالتله کندی ووکالتله ملکك اهلی واولادی بواهمه دن داد طلب ایتدیلر * واول خوابلرك تعبیرین که نمط مذکور اوزره تقریر ایتمشلردی تکرار سویلتدیلر * وفرمان سلطانی کاریدون حکیمك احضارنه شرف نفاذ بولدی) ونکال وعقوبت براهمه یی رأی حکیمه تفویض بیوردی * کاریدون دخی بموجب فرمان شاهی هر برینك کناهنه مناسب جزا بیوردی * سردارلرینی بردار ایتدیلر * وباقینك بعضی هدف تیر مار وبعضیسن علف

شمشیر آبدار ایتدیلر* اول ملاعین بیدین پادشاه عدل آیین حقنده ایتدکاری خیانتك جزاوسزاسن بولدیلر) ومضمون (فقطع دابر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین) انلرك بابنده آشکار اولدی (مثنوی) هر آن کز ستم خنجری برکشید* فلك هم بدان خنجرش سر برید* چو سندان کسی سخت روی نکرد* که خایسك تأدیب بر سر نخورد* اعدا مخذول ومقهور واوداء منصور ومسرور اولدقدنصکره رأی جهانکیر احکام سلطنتی ونظام مملکتی تفسیر قطمیر اول وزیر ثاقب ضمیرك رأی اصابتپذیرینه تفویض قیلوب کندولیل ونهار ایران دختله معاشرته مشغول اولوب بوجهان فانیده کامکار وکامران روزکار کچوردی

﴿ مثنوی ﴾

(عیش کور حضوری دوستانی)

(وفاسز در وفاسز بیل جهانی)

برر کون مهلت اولدقجه اجلدن * صفا سورمك کرك کلدکجه الدن) بودر فضیلت حلم وثباتك داستانی وسائر اخلاق وعادات ملوکدن انك رجحانیتك بیانی خردمند فاضل وهوشمند کامله پوشیده دکلدرکه بوحکایاتك ایرادندن مراد بودرکه استماع ایدنلر بوندن عبرت الوب علمانك نصیحتن وحکمانك اشارتن بنای کارلرینه پیشنهاد ایدهلر مصالح دین ودنیایی وسوانح امروز وفردایی قاعدهٔ حکمت واساسی معرفت اوزره بنیاد ایدهلر وتهور وتهتکدن احتراز ایدوب جانب وقار و بردباری به احتراز ایلیه لر هرکسه‌یه که عنایت ازلی یار وهدایت ایدی مدد کار اوله لاجرم فرق همتی تاج تواضعله زینت بوله وکتف منقبتی رواج حلمله آراسته اوله که تواضع وحلم اعدایی احبا منزله سنه کتورر واحبابی اقربا مرتبه‌سنه یتورر (مثنوی) سلطنتدر اکرچه عزت وناز* شاه اولدرکه اوله بنده نواز* مهری کورایرمشیکن افلاکه* یوز اورر یینه دائما خاکه (قطعه باحلم وباتواضع اکر همنشین شوی)

اغبار توشود بوفا یار غارتو) باهیچ کس زخلق جهان دشمنی مکن *
تابرمراددوست رود روزکارتو

(باب سیزدهم ملوك عالیجنابه اقوال اهل غدرو خیانتی)
(استماعدن امتناع واجتناب واجب ایدیکن بیان ایدر)

حکیم جهان فیلسوف زمان * بووجهیله بو بابی قیلدی عیان که چون رای دابشلیم اول داستانی بیدپای حکیمادن استماع ایتدی امدحت وثنا وظائفن کدروایح فوایحی مشام ملائك ملکوته ایره ومطلع همایونی طلوع تباشیر صبح سعادتدن خبره یره تقدیم بیوروب ایتدی * بیت * (ای عقل راز رأیت روشن شده مسائل) (وی وهم رازذهنت حل کشته جمله مشکل) میامن انفاس حکیم بزرکوارایله صفت حلم ووقارك منفعتی تمام بیلدم وطیش وخفت وشنا بکار اهك مضرتن معلوم قیلدم الآن مراد مر ید صادق الاعتقاد بودرکه بیان بیوره که ملوك خدام کزین وملازمان امینه نیجه مسلکه سلوك ایتمك کرك و بونلردن نیجه طائفهٔ تربیت قدرین بیلور ونعمت شکرین قیلور بونلرك خائن وامین وغث وسمینی تمیز وتعیینده نه طریقه کتمك کرك بیدپای حکیم ثنای دابشلیم مقابله سنده ها بای تحیت ودعای تقدیم ایدوب ایتدی هرشاهد دولت که (نصرمن الله وفتح قریب) جبیندن چهره کوستردی وهر عروس سعادتکه (وما النصر الامن عندالله) منصه سنده جلوه کر اوله اول جناب سلطنت مآب وخلافتصابك نصیب بیحسابی اولمغله اختصاص بوله * ﴿ قطعه ﴾ تابتر دیدست صباداپه چن * کرد از جبین لاله ورخسارار غوان * کاز ردولت تو کهدارد نسیم خلد * محفوظ باد ازاثر غارت خزان) ملك معظم بیوردیغنده رکن اعظم اتباع واشیاعده لایق احسان ومستحق اصطناع کیملر ایدیکن بیلك کرکدر پادشاهه واجبدر که خواصنك نقد اخلاصنی کراتله محك امتحانه اوره وهر برینك عیار رای ورویتن وصفای قلب وخلوص طویتن معیار تجربه

ایله تمیز ایدوب صدق وصلاح وصیانتی وحسن وفا وامانتی نه مرتبه ده درکوره سرمایهٔ لیاقت تربیت ملوک سبیل دیانت وامانته سلوکدر دیانتده مبناسی حضرت عزتدن خوف وخشیتدر ومنشأ خوف وخشیت دخی جناب جبروته علم ومعرفتدرکه (انما یخشی الله من عباده العلماء هرکاه که خدام پادشاه دیندار ودیانت شعار اوله هم مالک نهال استظهاری آنکله برمتد اولورهم رعیته ماده امید واری اندن مدد بولور مثنوی خداترسی را بررعیت کارکه معمار ملکست پرهیزکار * وز برازخدا باید اندیشناك * نه از خوف سلطان و بیم هلاك * ملوك خائن وکذابدن اجتناب ایدوب معرض محرمیته کتورمملك کرك واسرار ملکده انلره مجال مداخلت و برمملك کرك که اندن خلل کلی ظاهر اولور وشر وضرری علی مرور الزمان امور ملك وملکه متطایر اولور رای ایتدی بو مجمل تفصیله محتاجدر زیراکه نیجه بی اصل وفرومایه‌لر اولورکه ظاهرا اوصاف حسنه ایله آراسته اولورلر اما عاقبت بموجب (کل شیء یرجع الی اصله) حالت اصلی وصفت جبلیه‌لرینه عودت ایدوب خبث سیرت وخساست سریرتلری ظاهر اولور ﴿ بیت ﴾ ناپاك اصل اگرچه دراول وفا کند * آخر ازان بکردد وعزم جفا کند * برهمن ایتدی بو فرعك اصلی و بو بابك فصلی بودرکه ملازم پادشاه بو اوج صفتله موصوف اولمق لازمدر اولا افعالنده امانت کرك که مردامین مقبول خالق وخلایق ومحرمیت اسرار ملوکه ومباشرت امور ممالکه سزا واردر ثانیا بقدر ایلجی اقوالنده صادق ومستقیم اولمق کرك که صفت کذب عیب عظیمدر فرضا که برشخص انواع فضائله آراسته وحقگزارلق ووفادارلق ایله پیراسته اولسه دروغگوی اولیجق فروغی اولمز وشرف اعتماد ورتبت اعتقاد بولمز

﴿ بیت ﴾

* هرنه سوزده که اوله بوی دروغ *

* کورمز اهل بصیرت انده فروغ *

اوجنجی کرم نسب وشرف حسبدر که انلر بیهمت قدر انعام وحق کرامتی بیلمز و بادهواسی هرجانبه که میل ایدر اول طرفه کیدر* اذا الریح مالت مال حیث تمیل نته کیم بو طائفه یه نسبت بیورمشلردر ﴿ بیت ﴾ (در طریق دوستی ثابت قدم چون خاك باش چون صبا تا چند هردم برسر کوی دکر) پادشاهه لازمدر که خدمتکارلرینك محاسن اخلاقنه نظر ایدوب تحمل واستظهارلرینه اعتبار ایتمیه که زینت خدام سلاطین عقل وکیاستدر بو طائفه نك مادهٔ استظهاری دانش ودرایتدر چون برکسنه حلیهٔ فضائلدن حالی وشائبهٔ رذائلدن خالی اوله وعفاف نسبیله صلاح مکتسبی جمع قیله ونقد حالی بوتهٔ امتحانده نمط مزبور ونسق مذکور اوزره خالص وبی غش ظهوره کله پس واجبدر که پادشاه آنك تربیتی بابنده سعی بلیغی دریغ بیورمیه وعلی سبیل التدریج مراتب تقرب ومدارج تمکننه یتشدره تا آنك حرمتی عیونده وهیبتی قلوبده متمکن اوله حکما بیورمشلردر که ملوك تموکارنی تربیتده طبیب حاذق مسلکنه سلوك ایتدرمك کرك که اول بیمارك حالنی وسبب انفعالنی وکمیت مدت وکیفیت علتنی تمام بیلمیجه واسباب وعلامات نبض وقاروره یه وقوف کامل وشعور شامل حاصل قیلمیجه معالجه یه شروع ومداواته خوض ایتمز کذلك پادشاهه لازمدر که خدمتکارلرك جزوی وکلی حاللرن تصرف ایلیه وهربرینك اندازهٔ کردار ومقدار کفتار وروش ورفتارین تشخیص قیله واول چاکره که تقویت وتربیت ارزانی بیوره آنك حقنده بی تانی وتأمل آخرك مدح وغیبت وطعن وغمزه سنه اعتماد رواکورمیه تا عاقبت سپر تیغ ندامت وهدف تیر ملامت اولمیه بو خصوصده اصل الباب بودرکه ملازمین سلاطین معتمد وامین اولمق کرکدر تا اسرار ملك ومالی وقوف اغیاردن مصون قاله واشکر وکشور ضرر وآزاردن محفوظ ومامون اوله اکر مقربان پادشاهدن برسی العیاذ بالله صفات خیانتله موصوف اوله وانك کلامی مالك حضورنده رتبهٔ قبول بوله بمکن که

بر بیکناهی معرض تلفه القا ایدوب پادشاهك دنیاده بدناملغنی موجب وآخرتده بد فرجاملغنی مستوجب اوله بو قضیه نك مصداقی (حکایت) پادشاه وزرکرسیا حدررای استفسار ایتدیکه نیجه اولمشدر اول (حکایت) برهمن ایتدی اخبارده بن کلشدوکه دار الملك حلبده بر پادشاه نامدار وشاهنشاه کامکار واردیکه سلاطین روزکار حلقهٔ انقیادنی برکوش وخواقین عالیمقدار غاشیهٔ امتثالنی بردوش ایتمشدی ﴿ قطعه ﴾ سروری کز فرعداش بسته زینتها زمین قیصری کز نور آیش داشت آینها زمار * هر کجا عزم جهان کیرش کران کردی رکاب * فتح ونصرت رایدان جانب سبك کشتی عنان * بو پادشاهك بردختر خورشید پیکروناهید منظری واراید یکه انوار آفتاب رخسار جهره روزکاری منور و بوی زلف عنبرقامی مشام ایامی معطر ایتمشدی (﴿ مثنوی ﴾ منوردی جمالی مشتریدن * دهانی تنك ایدی انکشتریدن * رخی رنکندن * الوردی هواعل * خم زلفی اووردی آتشه نعل * عذاری قبلهٔ آتش پرستان * لب شکر فشانی نقل مستان) پادشاه اول کوهر یکدانه یی دیدهٔ بیکانه دن محافظه ده مبالغه قیلوردی واول درکرانمایه به صدف ستر وصلاحده پرورش وبرردی ﴿ مثنوی ﴾ یوزن کوره دیو چشم ستاره جیکاید ماهه ایتزدی نظاره * صو به عرض ایتزایدی کندوزینی * که عکس چشمی کورمیه یوزینی * بوکون انکچون بر پیرایه ترتیب ایتمك دیلدی و بو استاد زرکره که صناعت صیغه ده مهارت وبراعتی ایله احتیاج واقع اولدی مکر اول شهرده برزرکروار ایدی که کویا کرهٔ آفتاب انور نك کورسندن مذاب اولان زرایدی وسبیکهٔ رخسان ماه نك بوته سنده قال اولان سیمه بکزردی صیرفیلقده بر مشابهده ایدیکه مجرد برنظرله صدفك ایچنده اولان درك قیمتی ندر

بیلوردی صاحب عیارلقدن بر مرتبه ده ایدی که محك کبی بر کورمکله غشی خالصدن تمییز قیلوردی

﴿ مثنوی ﴾

روز وشب کوشش هنر کرده * وز هنر کار خود چو زر کرده
هرچه بتوان زسیم وزر پرداخت * ساختی آنچنان که بتوان ساخت *

ملك انك صیت وصدای هنرین اشتمشدی وانك بعض مصنوعات زیبا ومصوغات بیهمتاسن مشاهده ایتمشدی بروقتده انی حرمنه دعوت ایتدی وترتیب پیرایه بابنده کفت وکو سرحد اطنابه یتدی مرد زرکر برجوان ایدی ظریف زمار شیرین زبان رنکین بیان دل پادشاه اثناء محاورتده انك مقالاتنه مائل اولدی وخاطر مبارکی علی الدوام آنك ملاقاتنه رغبت تمام کوستردی هرکاه کلمات غریب وصنایع عجیب ونکات دلفریبله پادشاهی آشفته قیلوردی پادشاه دخی ساعت بساعت آنك حقنده عنایت ورعایتن ارتوردی رتبهٔ تقربله برمرتبه اختصاص بولدیکه روز وشب محرم حرم خاص اولدی ودختر پادشاه که زرکر خورشید وماه آنك روی سفیدی وزاغ سیاهنه چشم بدله نکاه ایتمشدی ﴿ بیت ﴾ قرایومش دکلدی پایه سینه * کونش ایومش دکلدی سایه سینه * اکا پرده التندن راه ویردی ﴿ ع ﴾ هرکه شد محرم دل در حرم یار بماند * پادشاه مزبورك بروزیری وارایدی متانت عقله مشهور واصابت رأیله معروف ومذکور رقم کلك جهانکشاسی خامهٔ نامهٔ نصرت وثر رأی عالم آراسی طراز جامهٔ شوکت ایدی ارباب دین وملت آنك رأی روشنیله اعتقاد واصحاب ملك ودولت خامهٔ خضر خاصیتندن مادهٔ حیات استمداد ایدرلردی

﴿ بیت ﴾

* بولدی کلك بی قرار یله جهان خلق قرار *
* بولدی رأی باثباتیله قو عالم ثبات *

وزیر چون کوردی که پادشاه زرکرك تربیتن حداعتدالدن کچوردی

وتقرب واختصاص اقصای غایته یتوردی محض نصیحت وخلوص
طویتدن برمحل موافق ووقت مناسبده برتقریبله عنان جواد مقالی
زرکرك حسب حالی وەأبی جانبنه منعطف قیلوب ایتدی شاها سلاطین
ماضیه ارباب حرفتی اصحاب دولت معرضنه کتورمشلردر وانلری
هرچندکه عواطف شاهانه ایله مخصوص قیلمشلردر اما اقرانلری
میاننده‌ن تجاوزه رخصت ویرمشلردر حالا ملك بوشخصه برمرتبه
اختصاص ویرمشلردرکه محرم حرم خاص ایتمشدر بوندن سابق نقد
قلبن محك امتحانه اورمشدی وتربیته لیاقتی نه مرتبه‌ده‌در کورمشدی
بنم ظنم بودرکه بوشخص دنائت ذات وخساست صفاتله موصوفدر
زیرا کوردمکه علی الدوام عنان کلامی خلایقك ایذاوازاری جانبنه
معطوف وزمام اهتمامی اجرای اوامر واحکامده خلقه دشنام واظهار
حقد وانتقام طرفنه مصروفدر بومقوله کشیدن آیین وفا وصدق صفا
غایت دورۀ وبواصل ناکسله مصاحبت مقتضای طبع سلیمدن بغایت
مهجوردر ﴿ بیت ﴾ هرکه ازناکس طمع دار دوفا * ازدرخت
بیدمی جوید ثمر * کراتله امتحان ایتدم که هرکاه که ملك مقربلرندن
برینه انعام واحسان بیورر اول سفله طبع ودنی همت کمال حسدندن
برمرتبه‌ده منفعل اولورکه کندینك هلاکنه قائل اولور حکما
بیورمشلردرکه علامت غایت رذالت ودنائت غیره کرم اولدیغن
کورمکه عدم طاقتدر ﴿ بیت ﴾ سفله نخواهد کری رابکام *
حس نکذارد عکسی رابجام * کنده نمك را چوفشانی بخوان *
بیشتر ازنان خورد افسوس نان * سلاطین عز اصالتله شرف فضیلتی
جمع ایدن طائفه‌یه اکرام وافراز ایدوب تربیتلرنه اهتزاز اتمك کرك
وتربیت ائیم بدکهر جاهل بی هنردن اجتناب ایدوب مخالطتلرندن
احتراز ایتمك کرك که بوطائفه ایله مصاحبتدن انواع آفت ظهوره
کلور واحوال ملك ومالنه خلل کلی متطرق اولور اول سببدن

هر كيمك كه خساست ذات وخباثت صفاتى اوله شرط امانتى ملاحظه ايتمز ودين وديانتى محافظه قيلمز چونكه صفت امانتدن محروم وسمت خيانتله موسوم اوله لاجرم هر عيب كه حيز امكانده اوله اندن مستبعد ومستغرب اولمز ﴿ مثنوى ﴾ كسى كز امانت ندارد نصيب) اكر بد كند نبود ازوى غريب * خيانت زهر فعل بد بدترست * تمام بدبهادر ومضرست) ملك ايتدى بو جوان خوب صورتدر ملاحت صورت لطافت سيرته امارتدر كه (الظاهر عنوان الباطن) كلام اكابر عاليشاندر كه حسن عنوان لطف مضمون نامه يه نشاندر ﴿ مثنوى ﴾ بو سوزى خوش ديمشدر اول انكورو) كه كلز خو برولردن ياوز خو) آنك كيم اوله يوزى خوب ومهوش * اولور خوبى يوزندن دخى دلكش ﴿ بيت ﴾ هركه عاقل بود از خوبى عنوان داند * كه درآن نامه خبرهاى نكو خواهد بود * اول حديث كيم حضرت رسالت منزلتدن صلوات الله وسلامه عليه روايت اولنمشدركه (اطلبوا الخير عند حسان الوجوه) بو نكته يه اشارتدر يعنى رقعهٔ احتياجى بركسه يه عرض ايدك كه صفحهٔ عذارى زيور حسن وصورتله آراسته اوله وخير واحسانى برانساندن توقع ايليك كه رخسارهٔ حالى خالى جماله زيب وزينت بوله

﴿ بيت ﴾

* انكيچون ديدى سلطان شريعت *

* كوزل يوزليدن استك اولسه حاجت *

وزير ايتدى دبيرستان حكمنده حسن صورت سوره سن از بر قيلمزلر وآيت كمال حقيقتده خصال حميده وصفات پسنديده دن غيرى نسنه بيلمزلر زيرا چوق كسنه اولور كه صورت زيباله قلوب ناسى ربوده قيلوب چون نقد مقياسى محك امتحانه اورلر عياروكم بى اعتبار بولنور امثال حكماده كلمشدركه بر حكيم بر خوب صورت جوانى كوردى

جان ودلدن مصاحبتنه مائل اولوب ایلرو واردی تاسکهٔ ماهیتن محك امتحانده آزمایش ایتدی مقدار کان معیار اعتبارده بولمجق ایتدی ﴿ ع ﴾ ابی داراند • کراولیدی دیار ﴿ بیت ﴾ (ره بمعنی برکه در صورت دونی ماند بهم) (آن یکی خیزد شکر آن لك ز بهر بوریاست) ملك ایتدن میم ملاحت وجیم جمال اعتدال مزاجه دلدار مزاج معتدل صاحبنك تربیت قابلیتنه دلیلدر چون بومدته دك تربیت اولنمدی یمکن که آنك بعض اخلاقی سمت اعتدالدن سمت اختلاله مائل اولمش اوله حالاکه نظر تربیت ارزانی بیوریله مقرردر که اکتساب خصال ستوده ده درجهٔ کماله واصل اولسه کرك زیراکه اثر اکسیر تربیت خاك تیره یی سیم وزر وسنك خاره یی لعل وکوهر وخون سیاهی مشك تاب وقطرهٔ بارانی درخوشاب ایلر ﴿ نظم ﴾ چون ایلر تربیت خورشید درخشان ❀ اولور سنك سیه لعل بدخشان ﴿ بیت ﴾ ازتربیتست کاب کوهر کردد) خون در بر نافه مشك اذفر کردد) وان آهن تیره روی بی قیمت را) اکسیر جود تربیت کند زرکردد) وزیر جواب ویردیکه ای ملك پیرایهٔ تربیتنه انك کردنی سز واردر که اصل خلقتنده جوهری واردر که هرخاك زروهرسنك جوهروهرخون مشك اذفر اولمز فرضاکه برشخص لئیمه برکریم هزارسال جوی تربیتدن آب ویره ونقد قلبنه روزوشب آتش تأدیب وبوتهٔ تهذیبله تاب ویره اندن حصول مهروووفا احتمالی باطل وخلوص صدق وصفا توقعی بمحاصلدر

﴿ بیت ﴾

(بیدراکر بپرورند چون عود) (بر نیاید نسیم عود از بید)

خسیس ندکاوکه تربیت اولنه دخی پیس وخبیث اولورسك کبی که بوندفعه ظاهراولنز بلکه دخی نجس اراور بعض کاورکه دیوار محیلات ضمیره نقب اورمشدر بوبابده خوب بیورمشدر ﴿ قطعه ﴾ هرکه دراصل ناکس افتاده است ❀ بتقالیب دهر کس نشود ❀ سك مکس

را اکرکی مقلوب * قلب اوغـیرسك مكس نشـود * چون بومعنی محقق اولدی احتیـاط بودرکه پادشـاه اوباش واخلاطله اختـلاط قیلیه تاورطهٔ مذلته کرفتار اولمیه نته که اول شـهزاد، صحبت کفشکر واسطه‌سیله غل ذل عبودیة دوشدی ومؤا نست جوهر بدن سرحد وادی هلاکه یتشدی شاه استفسار بیوردی کـه نیجه اولمشدر اول * حکایت * وزیرانتدی روایت ایدرلرکه دیار فارسده بر پادشـاه وارایدی نیك سیرت و پاکیزه سریرت جهاندارلق بناسنی رعیت پرورلك اورمشـدی وشهریارلق سربرنده معدلت کـوستراك اقدامی اوزره طورمشـدی * بیت * زمین عدلیـله معمور اولمشـدی) جهان جودیله مسرور اولمشدی) اتفاق بر پسری وجوده کلدی که آثار رشد ونجابت ناصیه سنده پیدا ایدی وانوار مجدوسعادت سیمای زیباسنده هویدا) * بیت * سـیادت نوری سیمـاسـنده ظاهر * سعـادت لمعه سی انده باهر) انك کـشفند کف دست مقداری خال سیاه وارایدی پادشاه اکا نکاه ایدیجك پریشـان اولدی وحکمـای زماندن اول نیـه علامت ونشـان ایدوکن صوردی جمله سی متفق الکلمه ایتدیلرکتب فلاسفهٔ سالفه‌ده کورمشزکه هرکسده بومقوله نشان اوله عنفوان عمرنده چوق بلیاته مبتلا اوله اما عاقبت صاحبقران وکشورستان اوله * بیت * (غم دکل عمرك اولنده بلا) مشـکل اولدر که آخرنده اولا * ملك بومژده ایله خـوشحـال اولدی وانك تربیتنه کمال همتن مصروف قیلدی مکر جوار سرای ملکده بر کفشکر وار ایدی بی شرم و بیبـاك و بی حفاظ ونا پاك ملك حق جاروحسن جواره رعایت ایدوب اکا وظیفهٔ معینه مرسوم ومرتب عنایت بیوردی همواره سـایهٔ التفات ملکده مرفه وآسوده حال کچردی ملـکزاده چـون بش یاشنه کیردی وعقل هیولانی مرتبه سـندن عقل بالملکه درجه سـنه ایردی طبعی ملاعبـه‌یه مائل اولوب متصل کفشـکرك

حجره سنده کلور کیدردی وآنك کلبه سنده لهو ولعبه اشتغال ایدردی
وزیر کیفیت حالدن آکاه اولدی صحبت کفشکردن شهزاده نك منع
ودفعنده بلکه کفشکری اول مرزادن قلع وقمعنه قصد ایدوب ملکه
ایتدی طبع شاهی یه که مظهر انوار الهی ومحل فیوض غیر متناهیدر
پوشیده اولمیه که نهال طبع صبیان سقامت واستقامت قابل وغایت لطافتدن
هرجانبه تحریك ایدهلر مائل اولور ومرور ایامله اول حالت اوزره راسخ
استحکام اولوب بو اور صلاح بودر که شهزاده صحبت کفشکردن منع
اوله تا آنك اخلاق ذمیمه سی ملکزاده نك طبع لطیفنه سرایت ایتمیه
ودنائت همتی اول کوکب سپهر سلطنتی اوج عزتدن حضیض مذلته
ایندرمیه که اندن انواع شور وشر وخطرات کلی صادر اولمق محتملدر
بلکه مقرردر ﴿ ع ﴾ کز نفس خبیث هرچه کوبی آید * ملك ایتدی
دیدیکك کبیدر اما اول هنوز صبیدر وصحبت کفشکرله مألوف وآنك
خانه سندن لهوولعب ایله مشغوف * والصبی صبی واوکان نبیا * مثالی
خود مشهور ومعروفدر

﴿ بیت ﴾

(چشم کودکانه کاور کور سه عجب)
(کو کلن اچزننه که لهو وطرب)

باوجود که بنم قتمده زیاده عزیزدر بلکه جان شیریندن لذیذدر
احتمال وارکه انك صحبتندن منع ایدیجك خاطرنده ملال حادث وانك
ملال خاطری بنم انفعالمه باعث اوله اولی بودرکه برمقدار توقف ایدوب
برمدت آرام ایده وزوچون قد وقامت چکوب نشو ونما بوله وخیر وشری
ونفع ضرری تمییز ایده تازیانهٔ تأدیب ایله توسن نفس رام ایده وزوزیر
خاموش اولدی شاه کفشکری دعوت ایدوب انك حقنده انواع
عواطف ارزانی بیوردی ومواعید خسروانه ایله امیدوار ایدوب
ایتدی سن بزم همسایه مزسن بوجکر کوشه مز سنکله الفت

طوتمشدر وخانه گاه مؤانست ایتمشدر دیلرمکه آنك انیس ورقیبی اوله سن وآب وآتشدن محافظه‌ده مبالغه قیله سن کفشکر دعا ایتدی وجبین خدمتی زمین مذلته سوروب ایتدی * بیت *
کل باغ شه عالم افروز اوله * چراغ شبی مشعل روز اوله * بن بنده بو منصب شریفه لیاقت مشاهده قیلمزدم وبومقامه که مقصد اقصای خاص وعامدر کندمده استحقاق اکلمزدم لکن نظر شاهنشاهی برکیمیادر که خاك تیره‌یی زروسنك خارایی در وکوهر ایدر * بیت *
سنك وخاکه کر ایلسکدی نظر * خاك التون اولوردی سنك کهر * امید وارم که میامن عنایت خسروانه ایله وظایف خدمات بندکانه بروجهله مؤدی قیلنه که عز استحسانه مقرون اوله القصه شهزاده‌یه خدمتی جانته منت بیلوب بی تکلف هرکاه بارکاه شاهدن کلبه سنه کتورردی بلکه بعض لیالیده حجره سنده یاتورردی پادشاه کفشکرك شهزاده‌یه بوهوادارلغندن زیاده فرح اظهار ایدردی کفشکر دخی امثال واقرانی میاننده ملازمت پادشاه وخدمت شهزاده ایله افتخار واستظهار ایلردی کر خدمت شهزاده‌یی بروجهله درمیان ایتدیکه کوندن کونه پادشاه حضورنده رتبت قربتی آرتدی تا کلیا معتمدعلیه اولوب چوکان خدمت سلطانی ایله کوی شرفی اقرانی میانندن قاپدی * بیت *
سببدر عزته خدمت بیلورلر * آنکیچون جانله خدمت قیلورلر * هروقت شهزاده‌یی صحرا اودشتی کشت ایتدرردی وصباحدن اخشامه‌دك تماشا وعشرته مشغول قیلوردی وکاه‌کاه تفرجکاهلرده کیجه‌لك دخی واقع اولوردی اتفاق بعض اوقاتده ملکه سفر عراق لازم کلوب خواص وخدمدن جم غفیر وجمع کثیر ایله عزیمت سفری مصمم قیلدی پس کفشکری طلب ایدوب مجددا شهزاده‌یی اکا سپارش ایدوب حفظ وحراستی بابنده تأکید ایتدی وکشت باغ وراغ وسیر کلزار ومرغزاره اجازت ویروب ایتدی

﴿ مثنوی ﴾

بهارایامی کلدی ای کفشکر * زمینی زین ایدوبدر ماه آذر نوای قری وآواز بلبل * جهان باغینه صالدی شور وغلغل * بوطفل نازنینه اول هوادار * که ایده کشت صحرا کاه کلزار) بوموسملرده اولور خانه دلکیر) قوسبر اتسون اونجه سیردن سیر * آچلسون کل کبی کلشن چمنده * دوشورمه غنجه‌وش کوکاینی بنده * کفشکر دخی جبین ضراعتی زمین مذلته سوروب حلقهٔ اطاعتی درکوش وغاشیهٔ خدمت وعبودیتی بردوش ایتدی وتعهد احوال‌شهزادهیه بروجهله اشتغال ایلدیکه کندی مهماتن بالکلیه فراموش ایتدی مکر نواحیٔ شهزاده ملکك بر باغی وارایدی که نسخهٔ روضهٔ‌رضوان ونمونهٔ‌نزهتکاه جنان صبا بنفشه سنك زلف پرچیننـدن نافـهٔ مشك تاتار کبی معطرو شمال جعد پرشکن نسر ینـدن کلبهٔ عطار کبی مبخر ریاحین جنت ازهارکلزارندن شیمهٔ طراوت دیلردی وسدرهٔ طوبی اشجار کونا کونندن قامت موزون استعاره قیلوردی ﴿ مثنوی ﴾ لطافتده ایدی جنتدن نشانه * ایچنده نیچه کوثرلر روانه * کناری سرو عرعر بینهایه * اترلر طعنه طاشن منتهایه * زمینی روضهٔ رضوانه بکزر * درختی سدره وطوبایه همسر * نوای بلبل وآوازدراج) دل وجان نقدنی ایلردی تاراج * شهزاده که بوستان سلطنتده برنهال متمایل وجان ودلدن اول باغك تماشاسنه مائل ایدی برزمانده که شاه سفر دوردشته کتدی شهزاده عادت معهودی اوزره تماشای باغ مزبوره میل ایتدی خدامدن برقاچ غلامله که خدمتنده دائم لازم وآستاننده ملازم ایدیلر سروکبی جانب باغه خرام قیلدی کفشکر کوردی که شهزاده‌نك افسرزرسرنده وجامهٔ پرکوهر برنده وجواهر بیکرنده طینت خسیس وسرشت خبیثی مقتضاسی که مکر وخیانت ایدی ظهوره کلوب اندیشه ایتدیکه بوتاج زروجامهٔ مجوهر وکمر پرکهر نیچه بازرکانه سرمایهٔ دکان

بلکه راس المال هزاردر یاوکاندر حالاپدری دار الملکدن دور ومادری جمع اهل حرمله قبضهٔ تصرفده مغلوب ومقهوردر صلاح وصواب بودرکه برحیله فکر ایدم تابو پسری دیار ماوراء النهره بلکه اندن دخی بعید ولایت وشهره الیب کیدم پیرایه والباسن بلکه کندی نفس نفیسن دخی بهای کرانه صاتوب باقی عمرمی جهان فانیده تمام فراغت وکمال رفاهیت ایله کچرم * بیت * چون جهان باقی دکل اولمز زمانه برقرار * فرصتی فوت ایله ال و برمشیکن روزکار * عاقبت اول خاکسار هوای نفس غداردن غبار فتنه یی مشار) وآب روی امانتی زمین خیانته نثار ایتدی ومخدومنهٔ قصد ایدوب کندی غلامنه که محرم اسراری ایدی بوسری اظهار ایتدی وخدامك هر برین برنوع دارو ایله لایعقل ایدوب شهزاده نك دخی عقلنی زائل قیلوب اول درهٔ صدف سلطنتی زر وزیور ایله کوهر کبی برصندوق ایچره یاتوردی چون شب قیرکون جامهٔ کحلی یی در بر وعمامهٔ قیری یی برسر ایتدی * بیت * چون ینه نور دیدهٔ کردون * ایتدی خلوتسرای شبده نکون * صندوقی برجازه یه که باد تیزکرد بو سرعتله کردراهنه ایرمز * وسپهر جهان نورد سرتا سردیده ایکن اثرین کورمز ایدی * مثنوی * نیجه جازه کبم براشتر مست * اوکنده کوهدر هامون کبی پست * اشاغه تیز ایرسیل رواندن * بوقرواون چیقار دود دخاندن) استوار ایتدی وکندی برسمنده سوار اولدی که عمر کامرانی کبی رونده واجل ناکهانی کبی رمنده تیرك تیزلکده سکرین کسردی برقك چالاکلکده جکرین یقردی ارخاء عنان ایتسهلر وهمدن کوی مسابقتی قاپردی تازیانه کوسترسهلر برحمله ایله چنبر آسماندن کچردی * مثنوی * ایرمزدی توزینه باد صرصر) یدی منزلدی اکا هفت کشور * اایاغ التنده قالم دیونا کاه * اوکندن صاو یلور باد سحرکاه * غلامن دخی بر بارهٔ باد پای آهنخای رعد صدا وعالم پیمایه

سوار قيلدي ﴿ بيت ﴾ صهيل ايتسه سهيله ايره هيبت) هجوم ايتسه رجومه ايده سبقت ايكي آت دخي يدوب و يات و براغي مهيا ايدوب يوله كيرديلر تباشير روز كيتي فروز ظهور ايدنجه مسافهٔ دورودر از قطع ايتديلر على الصباح برمقدار آسايش ايدوب ينه سوار اولديلرو برق كبي مضايق مسالك ومناهل مهالكدن مرور وعبور ايدوب ايكي كونده سرحد ممالك شاهدن كچوب برولايته دخي ايرديلر بوجانبده خدمتكارلرك هر بري بركنارده دوشوب تانصف نهاره دك بيمار اولديلر واول دارونك كيفيتندن افاقت بولديلر آخر الامر باغبان انلرك حالنه مطلع اولوب هر برينه روغن بادامله سركه بجرح ايتديروب عقللري باشلرينه كلدي چون شهزاده وكفشكردن اثر كورمديلر واطرافي چندانكه جست وجوايتديلر نام ونشانلرندن خبر بيلديلر ضروري كيفيت واقعه‌دن ملكه‌يي آگاه ايتديلر ملكه سوكوار سوار اولوب باغه كلدي واول سروخراماندن اثر كورمدي واول كل رعنادن مشامنه شمه ايرمدي

﴿ قطعه ﴾

* رفتم بباغ سرو خرامان من نبود *

* وان نوشكفته غنچهٔ خندان من نبود *

چون ابر نو بهار بهر سو كريستم * كان سرو پيش ديدهٔ كريان من نبود * چون مادر مهربان نور ديده‌سندن نشان بولمدي * فغان جانكدازه آغاز قيلدي وفرياد سوزناكي منزل سماكه يتشدردي ﴿ مثنوي ﴾ دكيز كيبي دوكوب كوزي ياشيني كهي كوكن دوكردي كه باشيني) ير يغمور كبي ياشي يغردي * تو توني آهنك كوكه اغردي * يوردي تا اطراف واكناف باغي قدم طبله نك وپوي ونواحي وضواحئ دشت وراغي جد وجهدله جست وجوي ايدر چون تفحص فراوان وتجسس بيپايانندنصكره سر منزل حصول مقصوده

وصول میسر اولمدی قاصدلر ناامید دونوب صورت حالی عرصهٔ عرضه انها ایتدیلر ملکه نك جوهر رطوبت غریزیه‌سی آتش فرقت ولد عزیزندن ذوبان وشمع سوزان کبی شعلهٔ هجرانله یانوب مضمون حالندن بو بیتك معناسی عیان اولدی ﴿ بیت ﴾ دارم امشب گرمیٔ درسر که ننشینم زپای * تاسراپای وجود خود نسوزانم چو شمع * اول کیجه بی تمام بیقرار وبی آرام سوز دلله اتمام ایتدی وعمود دوددلی سقف افلاکه دکوب وسینهٔ درد پروردندن برآه سرد چکوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ همچو صبحم یکنفس باقیست کردیدار یار * دلبرم کورخ نماید جان برافشانم چو شمع * اخرار جعی الی ربك * پروانه‌سی یتشوب شمع روح روانی (کل من علیها فان تندبادیله سوندی وخرمن حیاتی شعلهٔ آتش هادم اللذات ایله کوبندی ﴿ ع ﴾ رفت ازین کارزار وخار حسرتش در پا بماند) مجاوران حرم فی الحال صورت واقعه‌یی برید هامون نوردله ملکه ابلاغ وایصال ایلدیلر ملك دخی بال استعجال ایله معاودت ایدوب دار الملکی مستقر اقبال ونجم عز واجلال قیلدی وفراق فرزند وزن دلبندندن دایرهٔ امکانده اولان جزع وفزعده قصور قومدی عاقبت کار خط مصابرته باش قویوب ناچار حبل متین اصطباره تشبث قیلدی ﴿ بیت ﴾ درچنین جایی چو باپیر خرد کردم رجوع * گفت مرجع نیست جز انا الیه راجعون) بو جانبدن گفشگر اول ماه سپهر سلطنتی شهردن شهره گزدیروب ولایت ماوراء النهره ایلتدی جواهره دست تصرفی دراز ایتدکدنصکره انی برتاجره بیع ایتدی ملك زاده اونییل مقداری بازرکان خدمتنده اولوب نهال قدی ماء تربیت ایله نشو ونما بولوب ملاحت وصباحتده برغایته یتدی که یوسف مصرینك بیع رواجتی فاسد وبازار حسنی کاسد ایتدی

﴿ بيت ﴾

* صاتلديغنده يوسف طارتلدى كرچه مسكه *

* سن جانه طارتيلورسن ايلق سن اول بهايه *

هر باركه اول كل بخار كلزار خانه‌سندن طشره كليدى هر كناردن خاكپاينه هزاران جان ودل نثار ايدرلر ايدى وهر كوشه‌دن اول سرو سر افرازك قد عمرى دراز اولمق ايچون دست دعايى جانب سمايه رفع ايدوب نياز ايلرلر ايدى ﴿ بيت ﴾ بشهردى كه كذشتى براى ديدن بد* هزار دست دعاز آستين برون آيد * بازركان اهل تميز وصاحب كفايت وذهن وذكا وفطنت ودهاده آيت ايدى چون شهزاده‌نك بوحالن مشاهده ايتدى وكندويه ايتدى من بعد بوغلامله مصاحبت بكا مصلحت دكلدر زيراكه اكر پرده خفاده پنهان ايدم بود ونابودى يكسان اولور واكر ميان ناسده عيان ايدم آتش فتنه هيجان ايدوب خلق جهان آنك تماشاسنده حيران اولور ﴿ بيت ﴾ رسيد دلبر من اى نظاره‌كى زنهار) ببند ديده كرت جان بكار مى ايد* صواب بودركه بوفارس ميدان ملاحتى تحفه رسمنده پادشاه فارسه ويرم كرم شانله دفتر جود حاتمى طى ايتمشدر و بذل احسانله جرايد سخاى آل برمكه خط نسيان چكمشدر مقرردركه بوغلامك بكا اضعاف قيمتى انعام بيورسه كرك بوواسطه ايله پاى استظهارم فرق فرقدانه ايرسه كرك پس بازركانى انى ديار فارسه ايلتوب تحفه طريقى ايله ملكه پيشكش چكدى پسر شاه فارس كنار پدر ومادردن اون ييل مقدارى جداد وشوب ماه تمام كبى منزل چهارده ساله يتشوب ﴿ بيت ﴾ چارده ساله بتى چابك وشيرين درام * كه بجان حلقه بكوشست به‌چارده اش * بنه خانهٔ شرف ومجده وخاندان اباوجده رجوع ميسر اولدى ملك فرزندن حالندن غافل بازركانك غلامنه تشريف قبول ارزانى بيوروب خدام خاص سلكنده انتظام واختصاص ويردى وعلى

(الدوام)

الدوام آنك تربیتی بابنده اهتمام یوروب از زمانده اقرانی میاننده امتیاز بولدی واول صیرفی ایله که دایم خزانهٔ ملکه ملازم ایدی وتقدیم جواهر وتمییز لآلئ زواهر ایچون اول آستانه یه مـلازم ایدی مألوف ومأنوس اولمش ایدی همواره اکا تعظیم ورعایت ایدردی وهر تحفه دنکه ملك اکا احسان ایدیدی جوهری یه حصه سن عنایت ایدرایدی جوهری چون غلامك کمال محرمیتن مشاهـده ایتدی طبع بدکهر ندن طمع خام ظهور ایدوب کندی یه ایتدی برحیله ایله ملکك خاتم خاصن کتورده یم واکا استظهارله خزانه نك مهرین بوزوب ذخیرهٔ وافرهٔ وجواهر فاخره المه کتوره یم پس شهزادیه ایتدی ای سرو آزادومراد دل ناشاد هر کاه انواع احسان واصطناع ایله بو کمینه یی یاد ایدرسن وهر کون اصنـاف الطـا فله خانهٔ دل نامرادیی اباد ایدرسـن دیلرمکه بنده خدمات پسندیده ایله اول احسانلرك بعضیسنی مکافات قیلم (وهل جزاء الاحسان الاالاحسان) بنده حقنده مبذول اولان بعض مکارمك عهده سندن کلم ملکك خاتم مبارکنده بر اسم مرتسمدرکه نقش خاتم سلیمانیدر هرکه کیم اول نکین ایله برانکشتری میسر اوله خنك مرادی زیرراننده منقادر وملك جهان معمار فرمانیله اباد اوله

﴿ بیت ﴾

کویا مهر سلیمانست نقش خاتمش

هرکه باخـود وار وآیدو رنکین ملك جمش

اکر بوزحته متحمل اولهسن واول محلده کـه ملك شکر خواب استراحته مستغرق اوله اول انکشتری آهسته انکشتندن چیقاروب بکا کتورهسن تاآنك مهرنی سنك ایچون یازدم برخاتمك فصـنه قازم عن قریب سریر سلطنت فرجال باکمالکله زینت بوله اما بشرطانکه عمل وزارتی بکا مقرر قیله سن (ع) بخشی مرازخوان نوالت نوالهٔ) جوهری شهزاده یه بونقش غریب ایله فریب ویردی تاکیجه خوابکاه ملکه کلوب

دست جرأتی انکشت ملکه درازایتدی وآهسته آهسته خاتمی انکشتندن
چیقارمغه آغاز ایتدی بو اثناده ملك بیدار اولوب غلامه ایتدی سنك
خود اسباب تجملده قصورك یوق مال ومنالدن سکا کفایت ایده جك
وار بو جرأته باعث ندر راست سویله که بوخاتم سنك نه مصلحتکه
یرار شهزاده تقریر حجتدن عاجز اولدی ونایره غضب قلب ملکده
ملتهب اولوب سیافی طلب قیلوب وانك قتلنه مثال ویردی سیاف
همانده که غلامك اندامندن جامه سن چیقردی اول خال سیاه که شاه
انك کیفیت حالندن اکاه ایدی انك کتفنده نمایان اولدی ملك انی
مشاهده ایدیجك بی هوش اولدی سیافده ملکك بو حالتن کوریجك
سیاستدن ال چکدی چون شاه کندویه کلدی فرزندنك کوزلرین
او پوب ایتدی ای نور دیده صحبت کفشکر زارق بنی بو کرداب فراقه
اتدی شهزاده دخی عذرلر دیلیوب ایتدی ای شاه عالمپناه محبت جوهر
یء کراه بنی دخی بو کستاخلغه تحریض ایتدی شاه جوهری یه
سیاست بیوردی وشهزاده یه نصیحتلر ایتدی که حال ماضیدن عبرت
اولوب زمان مستقبلده بد اصل وناکسلر صحبتدن اجتناب ایده تابو
بلالرك امثالنه مبتلااولمیه بومثلدن غرض بودرکه خاطر عاطر شاهی
یه ظاهر اوله که ناکس وخسیس النفسلر ایله مصاحبت شاهی بنده و
بنده بی سر افکنده ایلرز رکر دخی اول مقوله دندرکه آنك مخالتندن
حذرواجب اوله حالبوکه ملك انك تربیتن سرحد فراطه یتورمشدر
واعلای درجهٔ رفعتی کوشهٔ دکان ایکن پایهٔ حرمتی فرق فرقدانه
یتشدرمشدر شرط احتیاط بودرکه انك تقربنده افراط اتمیه و
تربیتده جانب اعتدالدن تجاوز بیورلمیه که مبادا اکا اخلال کلی مترتب
اوله که تدارکی حیزامکانده داخل اولمیه شاه کلام وزیره التفات
ایتمیوب یتدی ار باب دول ملهمون ملوك وسلاطینی تلقین دولت بر
امره شروع قیلرلر وبی مدد الهام مهام خطیره خوض بیورمزلر نسب

کریم وخاندان قدیمك شرف ذات وكمال صفات آدمیده نه‌مد خلی واردر سبب احترام وموجب اجلال واكرام مآثر فضل وادب ومفاخر اصل ونسب دكلدر

مثنوی

ازهنرخویش کشـاسنیه را ❊ مایه مکن نسبت دیرینه‌را

آب گهر های کهن را مجوی) درجو کهن کشت بودز دروی)شریف وبرز کوازدیمك اول کمسه به سزاواردر که پادشـاه وقتك نظراکسیر اثارنه مظهراوله ملوك عالیشاندن بریسی بومعنایی بوکلمه‌ایله بیان ایتمشلردر که ❊ نحن الزمان من رفعنـاه ارتفع ومن وضعناه اتضع ❊ یعنی هرکمسه‌یی که دست تربیت ایله رفع ایده وزسری رفعتی فرق فرقدانه ایرر وانك که پایهٔ قدرین پست ایده وز کوکب بختی حضیض مذلتـده ایمز نسیم لطفمز تنسم ایتسه نیجه شوره زاری رشك کلزار ارم قیلور برق قهرمز تبسم ایدسه هزار خرمن اعتباری باد فنایه و یرر ❊ بیت ❊

نسیم لطفمز اسیدی روی خاکه اکر ❊ حیات تاز بولیدی ایچنده عظیم رمیم ❊ سموم قهر مز ایتسیدی قعر بحره کذر ❊ صدف ایچنده اریه کیدیدی در یتیم ❊ چون بز برجوانی دست همتله خاکدن کوتردك فرق رفعتن ذروهٔ افلاکه یتوردك امید وازرکه کائنز آنده خطـا قیلمیه وز برچون قدم همت شاهی انك تربیتی بابنده ثابت کوردی ساکت اولوب بردخی اول نوع کلامه اقدام ایلمدی اما چـون حال برزمان بو منوال اوزره کچدی زر کردست اختیار بن کشـاده ورتبت اعتبـارین حدودن زیاده کوروب پای خدمتن دائرهٔ استقامتدن طشره چیقارمغه آغازایندی و بیم وامید ووعد وو عیدایله موال خلایقه دست تصرفی درازایتد ناکاه دخترشاهك تاجی ایچون بعض جواهره احتیاج واقـع اولدی اول نوع که مقصود ایدی نه‌خزانهٔ عامره ده‌موجودبولندی ونه شهرك جوهر بیلرندن اله کیردی زر کر تجسس وتفحص ایدوب خبرالدی

كه بو بازركان قرى انجلين جواهره قادردر بلكه انك در جنده اول مقوله جواهر وافر در زركر طلب جواهر ايچون بركمسنه كوندردى دختر وجود جوهر مقصودى انكار ايدوب اول قدر كه مبالغه لر ايتديلر فائده ويرمدى القصه زركرانى جبرواكراهله باركاهه كتوروب دخترشاهه ايتدى بكا معلوم اولدى كه بو بازركان بچه نك نيجه عدد كوهر آبدارشاهوارى واردر كه تاصيرفى فلك جواهر زواهرانجمه طبق زبرجد نكار اسمانده جلوه ويرمشدر ديدهٔ مردم ومردم ديده ضفاوضياده اول لألى آبدار مثالى مشاهده ايتمشدر وتادايهٔ در يادر يتيمى مهد صدفده پرورش قيلمشدر غواص بصيرت اول كوهر يكدانه لر مانندن كورمش واشتمشدر ❊ بيت ❊ (چوزهره بخوبى درخشنده كى) (كرو برده ازمه تابنده كى) وانك تصرفنده نيجه دو بى عد يافوت رمانى واردر كه مادر خورشيد تابان رحم كانده هزار خون جكرله پرورش قيلمشدر وكوه سكندل نيجه ييل مهد سينه سندن اتى جانى كبى صاقلمشدر

❊ مثنوى ❊

(قطرهاى باد را مانده كه درهنكام وى)

(منعقد كردودرون جامهاى لعل فام)

ونيجه قطعه زمرد رمحانى واردركى ديدهٔ مردم چشم افعى كبى انك نظاره سنده خيره قالور ومردم ديدهٔ اول سبز دلكشانك مشاهده سندن نور ضيا حاصل قيلور ❊ بيت ❊ (زونور بصر فزود ومعلوم شد) (كزسبزه شود روشنئ چشم فزون) ودرج جواهرنده هزار قطعه لعل بدخشانى واردر كه كلنار بستانى كبى ابصار اولى الانظارده آتش پرتاب كبى التهاب ايدر ونيجه دايهٔ خوشبر نك صافى فيروزه سى وارايدى كه سبزهٔ آسمان لطافت الوانى اندن اكتساب ايدردى ❊ بيت ❊ لعلش نمونهٔ زسهيل عقيق رنك) (فيروز اش چرخ نشانهٔ از چرخ سبز فام

ملكه فرمان ایتمك كرك كه بو دختر اول جواهری حاضر قیله وقیمت وقت هرنه ایسه بزدن اله اكر طوع ورغبت ایله احضار ایدب بها تعیین ایدرسه فیها والا تهدید وتأدیب ایله ایله دیدرتمك بلكه تشدید وتعذیب ایله كندرتمك كرك شهزاده دختر بازركانه احضار جواهر ایله فرمان ایتدی دختر حصار انكاره تحصن ایدوب ایمان غلاظ وشداد یاد ایتدی كه اكرچه بنده جواهر چوقدر اماسز توصیف ایتدیككز اوزره بوقدر جمع مخزون ومكنونی عیان ایتدی وكندوده اولان خرده وبزركاری درمیان ایتدی زركرك معیار اعتبار نده تمام عیار كلدی وتصریح وتعریض ایله ملكه بی زور وزار ایله اقرار ایتدرمسنه تحریض ایتدی) دختر شاه خود بین ناقصات العقل والدین ❋ جام جهالت انجامدن مست بخود ایدی دمدمهٔ شیطان انسان اكا یار ونخوت سلطنت تجبر نفس خونخوارنه مددكار اولوب بازركان زاده یی پنجهٔ شبر شكنجه وعذابه كرفتار ایتدی دختر بیچاره زخم چنكال عقابین عقابه تحمل ایده میوب مرغ روحی قفس تندن اوچوب اشیانهٔ عدمه كتدی مادر وپدر وسایر متعلقات دختر فریاد ونفیری چرخ اثیر وكوش ماه وتیره یتوردیلر وز یر صافیضمیر صورت واقعه یی نقیر وقطمیر اوح خاطر شاهه تصویر ایتدی ❋ ملكك بو فضاحت دودی كه روزنهٔ حرمندن صعود ایتدی زاویهٔ سینه سن تیره ودیدهٔ غیرتن خیره قیلدی اكرچه ظاهرا اظهار جلادت ایدوب اول حكمی امضا ایتدی اما تلطف طریقی ایله ورثهٔ دختری نواخت ایدوب مال بسیار ایله ارضا ایتدی ودخترن نظر شاهانه دن دور وعاطفت بیكرانه دن مهجور ایدوب اوئیم ستمكارك مصاحبتی شآمتی ایله شهزادهٔ نامدار درجهٔ اعتباردن ساقط اولوب كوكب قدری حضیض مذلته هابط اولدی وزركر ستمكر بیم انتقام سلطانیدن فرار ایدوب ترك دیار اختیار ایتدی شهزاده بونی مناسب كوردیكه برقاچكون شهردن

چیقوب ملکك باغنده ساکن اوله واول وقت که تلاطم قهر شهریاری سکون بوله وزبانهٔ غضب جهان سوز پادشاهی انطفا پذیر اوله بعض خواصك دامن شفاعتنه تشبث ایدوب ینه حرمسرایه خرام قیله پس دختر دایه ومادر ایله پدر ینك باغنه کتدی زرکر بوحالدن خبردار اولوب ملازمت ملکه یه شتاب ایتدی شهزاده زرکری کورنجك اضطراب ایدوب ایتدی ای بدکردار وشوم دیدار حیف هزار حیف اول نظره که سکا دکل بلکه سنك صورتك نقش ونکار اولان دیواره متعلق اوله

﴿ بیت ﴾

حیف باشد نظر بدیواری ❊ که برو صورتت نکار کنند

کیرو کلدك که برفتنه غبار بن دخی قوپره سن وطریق طمع وغرض ایله برفساد کلی یه دخی باعث اوله سن یوری وار کیت ملازمت آستانه مدن فراغت ایت که من بعد سنك ملاقاتك بکا وبال وسنکله مصاحبت احتمالی محالدر زرکر خائب وخاسر شهزاده خدمتندن دونوب کتدی وسراسیمه وپریشانحال جان وباشن الوب بیابانه توجه ایتدی کیدرك اخشام اولدی وابر تیره پردهٔ سیاهفامی فضای هوایه قالدردی وباد پرد نفس سرد ایله ستاره لرك چراغن سوینددردی بیچاره بواصل زمانده که کویا عرصهٔ زمینی اوزره پرویزن آسماندن غبار نیل الندی وتودهٔ هوا دودهٔ قیر وقطرانه بولنشدی ﴿ بیت ﴾ قنادیل شب قیری چویاندی ❊ هوا دودیله قطرانه بویندی ❊ پریشانحال قدم استعجال ایله کیدرکن قضای الهی اول صحراده شکار سباع ایچون برچاه حفر ایتمشلر ایدی اتفاق بر ببر وبر یوزینه وبرمار اول چاهه دوشمشلر ایدی زرکر که خلقك رهکذری اوزره جفا چاهن قازر ایدی راه راستی قویوب بوجانورلرك عقبنه او یوب اول چاهه دوشدی ﴿ مثنوی ﴾ ای که تو از ظلم چاهی

(میکنی)

میکنی ❊ ای برای خویش چاهی میکنی کرد خود چون کرم پیله برمتن)
بهر خودچه میکنی اندازه کن) بو حیوانات که قعر چاهه دوشدیلر چون
چله سی دام بلایه کرفتار اولدیلر هر بری کندی تشویشندن آخره ایذایه
متعرض اولمیوب نیجه کون بو حال اوزره قعر چاهده قالدیلر تا بر کون
اهل شهردن بر سیاح عزیمت سفر ایدوب اتفاق راهی اول چاهه
راست کلدی وانلری بو حالده مشاهده قیلوب پریشان خاطر اولدی
وکندو یله فکر ایتدیکه سایرلر چاه جهنمه اما بو دردمند آدم اوغلودر
بو ورطهٔ محنته کرفتار اولوب بادیهٔ ممانه قریب وسر منزل حیاتدن
بعیددر مقتضای مروت بودر که هرنه وجهله که میسر اوله خلاصنه
سعی ایدم و بو عملك ثوابنی یوم لاینفع مال ولابنون ❊ ایچون ذخیره قیلم
پس بررسن بولوب بر طرفن بر بیره بر کتدی و برجانبن قعر چاهه صار
قتدی فی الحال پوزینه یاپشوب سرچاهه یتدی بردفعه ده دخی مار
مسابقت ایتدی اوچنجی نوبت بر بچه‌سن رسنه ایلتوب چیقدی
چون اوچی بیله جان عزیزی خلاص ایتدیلر سیاحه دعا ایدوب
ایتدیلر ❊ بیت ❊ کار دولت باشدان نه سعی ماکز کاه کاه) چون
تو مطلوبی بسر وقت طلبکاران رسید) بیلش اول که سندن هر بریمزه
منت عظیم حاصل ونعمت جسیم واصلدر اما حالیا بزه انك مکافاتی
میسر ومجازاتی متصور دکلدر پوزینه ایتدی بنم مقامم اول کوه
دامانده‌درکه بو شهره متصلدر اکر التفات اولنوب منزلمز مقدم میمونله
تشریف بیوریلورسه امیددر که اداء حقوق خدمتنده قصور واقع
اولمیه (ببر ایتدی بنم دخی مقامم حوالیٔ شهرده فلان بیشه‌در شویله که
اول موضعه کذر بیوره‌سن مقدور وقت اولدیغی قدر رسم خدمتی
یرینه کتورم مار ایتدی بنده مکانم بو شهرك باروسی ایچنده‌در
شویله که سعادت مساعدت ایدوب کلبهٔ احزانه قدم رنجه بیوره‌سن
بقدر الامکان بو احسانك مکافاتن کوره‌سن اما عجالة الوقت بزدن سکا

بر نصیحت مناسبدرکه انك استماعنی سکا فرض وواجبدر زنهار بوکراهی زندان جاهدن چقارمیه سن که آدمی بدعهد اولور واحسان مقابله سنده اساءتی لازم بیلور انك جمال ظاهرینه فریفته اولمق وقبح باطن ومضرت اختلاطندن احتیار ط قیلمق کرك ﴿ بیت ﴾ (بکرز ازصورت وسیرت بوفادار ازانك * آدمی شکل بودکو بتراز دد باشد) اکثر اهل عالم آرایش صورته مائللر واصلاح معنادن غافللردر علی الخصوص بو آدم بچه دمدرکه بزمله همدمدر (ع) صورتا یوسف دررمعناده کرك) انك خصلتنی تمام تفرس ایدوب سیماسنده شمهٔ وفامشاهده ایتمشمز مشربنده علامت صفا معاینه قیلمشمزدر

﴿بیت﴾

وفا مجوی زخوبان که هیچ کش نشنید)

(بهیچ دورز کازار وهر یوی وفا)

بزم نصیحتمزی سامعهٔ قبول ایله استماع ایتمزسك و بو بندمز موجبیله که محض اخلاصدن منبعثدر ایش ایتمزسك بر کون اوله که نادم اولاسن اما شجرهٔ ندامت مثمرهٔ ملامت اوله سیاح انلره اعتماد و کلاتلرینه التفات ایتمیوب طرفرسنی قعرجاهه صالی و یردی ومناصحت بیزرضی کوش قبول ایله استماع ایتمیوب زرکری دخی طشره چقاردی زرکرسیاحه اعتذار ایدوب شاهك بوندن اعراض ونفرتندن وکندینك خوف خشیت ووحشت وهشتندن برشمه اظهار ائلدی وتضرع ایدوب التماس ایلدیکه بر کون انك جانبنه قدم رنجه قیله شاید که ایتدیکی احسانك مکافاتی شرطن برینه کتوره سیاح ایتدی حالیا پای عزیمتی رکاب سیاحته قومشمدر برقاچکون عرصهٔ زمینده کتسم وقدم عزم ایله اطراف عالمی سیر اتسم کرك اما شرطمز بو اولسونکه اکرقضادن امان میسر اولورسه وقهرمان قدرمساعدت کوسترسه بردفعه دخی شرف صحبتکله مشرف اوله وزونعمت وصالکزی غنیمت بیله وز (ع) کر عمر بودباز

(بخد)

بخدمت برسم * بومعاهده اوروه بری برین وداع ایتدیلر وهمان
اول مکاندن هر بریسی مقصدلرینه کتدیلر سیاح دونوب بوانه کیردی
زرکر شهره کلوب بر کوشده معزوی اولدی پادشاه زرکرك تربیتندن
پشیمان ومواعظ وزیری استماع ایتدیکندن منفعل وپریشان ودخترك
شناعتندن تمام منقبض وبالکلیه انك جانبندن متنفر ومتعرض
هر بارکه مادری تضرع وزاری ایتدی شرف التفات بولمدی وهر
چندکه اکا بروسائل شفاعته تشبث ایتدیلر موقع قبولده واقع اولمدی
تا بوحال اوزره بر ییل کچدی سیاح نیجه مسالك قطع ایدوب چوق ممالك
سیر ایتدی وبومدتده تمام اوج یوز عدد زرخالص تمام عیار اله کتوردی
اخر داعیهٔ حب الوطن ظهور ایدوب کندو یله فکر ایتدی هرچند که
دیار غربتده احوالم تمام مراد اوزره در ساعت بساعت دولت
دنیا که سرمایهٔ سعادت عقبادر ازدیاد اوزره در * بیت * کوکله
طولدی آرزوی وطن * جان دماغن پر ایتدی بوی وطن * هوای
منشأ ومولدمزاجمه غایت ساز کار وآب سر چشمهٔ وطن کامدلده زیاده
خوشکواردر * بیت * اکرچه نرکس وانهاز سیم وزر سازند *
برای نرکس وهم خاك نرکستان به * پس دار غربتدن وطن اصلی
جانبنه یوز طوتدی وشب هنکامده اول یوزینه نك مقامی اولان کوهك
دامننه یتوب انده نزول ایتدی کیجه دن برمقدار کچدیکی قضای الهی
ایکی دزد خونریز فتنه انکیز مریخ خنجر کذارا نلرك زخم سهم دلشکارندن
وهم ایدردی وسماك نیزه دارانلرك هول تیغ خونبارندن ترس ترسی
یوزنه چکر ایدی * بیت * چوچشم دلبران پر کین وخونریز *
بقصد خون مردم تیغ هاتیز * اول منزلده انی خالی بولدیلر نقد
جنسندن نسی وارایسه الوب الن واپاغن خم کمند ایله محکم بغلدیلر
وبر خطرناك وادی یه که شارعدن دورایدی شویله که بسته وشکسته
براقدیلر بیچاره بادل صدپاره کندو یله فکر ایتدیکم هنوز که حیاتدن رمق

وصفحهٔ زند کانیدن سبق میسردر شهد حمد وشکر شکر رب العالمینی کام دلده مکرر ایتمک کرك ﴿ بیت ﴾ هر ایشکده خدایی یاد ایله * خاطرکی یادی ایله شاد ایله * قلبنی ایتمه بر نفس غافل * غافل اولمق خطادر وعاقل بر بلا کلسه دی بونی ناکاه (حسبی الله لا اله سواه) مردسیاح اول کیجه تا صباح مزاج ناساز کارنه دروی صبر مرابله علاج ایدوب حکم قضا وفرمان قدره رضا او یردی وقت سحرده درد قید و بندله بیطاقت اولوب فریاد وزاری یه آغاز ایتدی

﴿ بیت ﴾

* فریادرسی کردم وفریاد رسی نیست *

* کو یا که درین کنبد فیروزه کسی نیست *

وابر دیده سندن باران حسرت یاغدروب ودود سیاه آهی آسمانه اغدیروب نالهٔ جانکداز له ایتدی دریغ که بو مهلکهٔ عناده بیچاره قالدم کمسنه بنم حالمه مطلع اولمدی و بودرد جانسوزله لجهٔ فنایه طالدم کشتیٔ امیدم کنار خلاصه وصول بولمدی ﴿ مثنوی ﴾ بندله ایاغم الم بسته حسرتیله ضعیف ودلخسته * بریکا محنت جلای وطن * بر یکاشدت بلای رسن * بومحلده مکر یوز ینه طمعه طلبنه کنامدن چیقوب اطراف دشتی کشت ایدر ایدی بو آوازدردناکی اشیدیجك بوصدادن آشنالق رایحه سن استشمام ایتدی (ع) آواز آشنا نفس روح پرورست * وهماندم صوتك عقبنجه کیدوب سیاحك سر وقتنه کلدی چون یار قدیمن بستهٔ بندبلا کوردی چشمه سار چشمندن سیلاب خونین روان ایدوب ایتدی ای یارعزیزنه حادثه حادث اولدیکه سن بو بلا بندنه دوشمکه باعث اولدی سیاح ایتدی ای برادرمحنت آباد دنیاده برفرد بی غصهٔ جراحت جرعهٔ راحت نوش ایتمشدر وخرابهٔ روزکارده براحد بیرنج وآفت بر کنج لطافت کورمش واشتمشدر ﴿ بیت ﴾ کس عسل بی نیش ازین دکان نخورد * کس رطب بی

خار ازین بوستان نچید) هرکاه که بر کمسنه بونکته دن آکاه اوله و بو اسراردن خبردار اوله نه غصهٔ خار آزارزمانه دن ابرخزان کبی اشك ملامتی ریزان ونه جلوهٔ ازهار تازه عذار روزکار ایله موسم بهار کبی طرح ترح وطرد احزان ایدرکه نه انك غمنه مدارا میسرونه سرورنه قرار متصوردر ﴿ مثنوی ﴾ انك کیم عقل کامل اوله یاری *جهان حالندن آلور اعتباری کوروب بو چرخ کردان اضطرابن * زمانك سرعت ایله انقلابن نه اقبالندن اولورشه وسرکش * نه ادبارندن اورر جانه آتش * پس سرکذشتن من اوله الی اخره حکایت ایتدی یوزینه ایتدی خوشحال اولکه باب حصول امید کشاده واسباب وصول مراد آماده‌در ﴿ بیت ﴾ درنوامیدی بسی امیدست * پایان شب سیه سفید ست * ومیسر اولدیغی قدر بوخلاك تدارکنده سعی ایتمك لازمدر اما حالا بند بلادن خلاص ایتمك جمله‌دن اهمدر پس سیاحك بندلرین چوزدی چوزلمکه قابل اولمینی پنجه ودندانله چکوب اوزدی وانی اکرام واعزاز ایله خانه سنه کتوردی وخشك وترمیوه لر ایله ضیافت ایتدی وزبان التماس ایله ایتدی لطف ایله بوکون بومنزلدن طشره کتمه ودل فارغله بستر راحته باش قویوب حرکت ایتمه تابن کیرو کلم دیدار شریفکله مشرف اولم بونی دیدی وسیاحی انده قویوب حرامیلرك اردنه دوشدی حرامیلر خود سیاحك نقدور ختن کوتروب * اول کیجه تمام کتمشلر ایدی علی السحر کوفته ودرمانده برچشمه یه یتمشلر ایدی واشکر خواب کشور دماغلرینه هجوم ایدوب رختلرین پشترلردن ایندیروب انده یاتمشلر ایدی وقلب امین وخاطر مطمئن ایله خواب حضوره وارمشلر ایدی چاشتکاه یوزینه انلرك سر وقتنه یتدی وانلری خواب غفلتده بولوب فرصتی غنیمت بیلوب رختك طرفنی طرف دندانله یرتوب اول بدرهٔ زری کوتروب بر کوشه یه کوتروب زیر زمینده پنهان ایتدی بعده ینه کلوب انلر متنبه

اولمدین سیاحك بعض اسبابنی دخی الوب بر موضعده مختفی قیلدی حاصل کلام سیاحك تمام رختنی ودزدلرك بعض ذی قیمت متاعلرینی که بوطریقله الهکتورمشلر ایدی کتوروب بعض اماکن مکانده پنهان قیلدی وایراقدن بودراخت اوستنه چیقوب انلرك عاقبت کارنه دیدهٔ اعتبارله منتظر ومترصد اولدی برزمان کچدکدنصکره حرامیلر خوابدن بیدار اولدیلر چون زرور خندن نشان کورمدیلر سراسیمه وحیران اولوب جست وجو ایچون هرطرفه تك وپوی ایتدیلر انلردن بریسی که اول طائفه نك رئیسی ایدی ای برادرلر بو سرچشمه ادمیلرمزه بکزه مز ودخی آثار اقدام انسانی بو چشمه حوالیسنده کورنمز ظاهر بودر که بو صورت آدمیزاده دن صادر اولمشدر ظن غالبم بودر که بوجایکاه پریلر خوابکاهی وغوللر آرامکاهیدر بزکستاخانه بوندهکالدك المز یوزمز یودق بعده آیاغمز اوزادوب بی ادبانه یاتدق او یودق بی شبهه بزه بو بندی انلره چکمشلر در هنوز محل شکردرکه بزی هلاك قصد ایتمدیلر صواب بودرکه من بعد بونده طورمیه وز اکر بونده دخی توقف ایدرسك شویله اکلنورکه بیلك جانمز اولسه بریسن دخی قورترمیه وز

﴿ مثنوی ﴾

(هست ازین بادیهٔ دیولاخ) (خانهٔ دل تنك وغم دل فراخ) هر که درین بادیه باطبع ساخته ❊ چون جکر افسرده چوزهره کدبخت ❊ هرکه درین راه کند خوابکاه ❊ یاسرش ازدست رودیا کلاه ❊ پس دزدان دل ترسانله افتان وخیزان راه بیابانی طوتدیلر کیتدیلر ویوز یته انلرك معا ودتندن خاطرینی جمع ایدوب فارغ البال کلوب صورت حالی بالتمام سیاحه اعلام ایتدی اول کیجه سیاحی محافظه ایدوب صباح که دزدشب لباس ظلمانی ایله سرچشمهٔ خورشید نورانیدن رختی کتوردی وسیاح مهرجهانکیر بند ظلمتدن خلاص اولوب کندی منزلنه قدم کتوردی ﴿ مثنوی ﴾ صبحدم چون نسیم

(غنجه)

غنچه کشای * اولدی غمکینلره فرحبخشای شوقله بسته دللره آچلدی * جمله اطرافه نور صاچلدی * بوزینه * سیاحی اول سرچشمه یه ایلتدی ونقد معهودی ودزدلردن الدیغی سائر اسباب موجودی درمیان ایتدی سیاح کندی حقنه قانع اولوب سائر اسبابه دست تصرفی دراز ایتمدی و بوزینه یی وداع ایدوب شهر جانبنه متوجه اولدی اتفاق یولی اول بیشه که ببرك مسکنی ایدی راست کلدی ایراقدن شیر ژیان کبی بر ببر غران نمایان اولدی سیاح اول شکل مهیبی کورنجك خوف ونهیب قلبنه یول بولدی ببر آواز ایتدی که امین اوله که ﴿ ع ﴾ ایتدیکك خدمت قو یانمه‌در * پس قرشو کلدی واعتذار بسیار دنصکره التماس ایلدی که برساعت توقف ایلیه سیاح آنك رضای خاطر بچون ملتمسنی تقبل ایتدی و ببرشان مهماته لایق نزل طلبنه هر طرفی کشت ایدوب تا شهزاده اولدیغی باغه یتدی شهزاده یی کوردی که کنار حوضده اوتوروب لهو ولعبه مشغول وکردننده بر مرصع قیمتی مفتول ببر بر کوشه دن چیقوب بر پنچه ایله آنی هلاك ایتدی و پیرایه یی آلوب مهمان سیاحه تحفه ایلتدی سیاح دخی رسم اعتذاری رعایت قیلدی وامیر سباعی وداع ایدوب شهره متوجه اولدی بواثناده زرکر آشنانك احوالن فکر ایدوب خاطرنه بو خطور ایتدیکه بهائم وسباعدن حسن عهد مشاهده قیلدم وانلرکه آشنالقدن بودکلو فائده بولدم اکر زرکر بنم قدومدن خبر بیله هر آینه بنم مقدممله انواع اعتذار کوسترسه کرك وفتح ابواب تلطفده انواع تکلف لازم بیلسه کرك وانك امدادی واعانتیله بو دنانیر بهای منتها بولسه کرك و بو پیرایه دنکه کنجینهٔ جواهردر قیمت وافر اله کیرسه کرك زیراکه آنك بو بابده بصارتی کامل وهر برینك قیمتنه وقوف ومعرفتی شاملدر سیاح بو نیتی ایتدی وعلی الصباح شهره یتدی اول وقتدنصکره آوازهٔ هلاك دختر شاهله اسواق وشهر طولمش ایدی وخلایق سراسیمه وحیران بارکاه شاه جانبنه روان

اولمش ایدی زرکر دخی تحقیق خبر ایچون کوشهٔ خلوتدن طشره چیقوب دیلدی که یاراندن بریسن کوره و حقیقت واقعه دن خبر صوره ناکاه سیاحی کوروب استبشار تمام اظهار ایتدی واجلال واکرامله کندی مقامنه ایلتدی رسم پرسش خاطردنصکره بردفعه دخی کندی واقعهٔ سابقه سن وملازمت شاهدن دور اولوب اسکی مرتبه سنه تنزل ایتدیکن ومال ومناالدن الندن مبالغه مبلغ کتدیکن برسبیل تفصیل تقریر ایتدی سیاح اکا تسلی و یروب ایتدی ای برادر اکر سنك معاشك بابنده وانتعاشك اسبابنده نقصان وقصور ظهور قیلدیسه وخرمن ثروتك صرصر حوادثله صاور یلوب باد فنایه کتدیسه غم یمه که بنم بو قدر عدد دینارم واردر تمام عیار و بر پیرایهم واردر که جواهر زواهری اخکر نار کبی پارپار یتار بحمدالله که تمییز عیار زرده صاحب نظر وتقدیم بهای جواهرده استاد ماهر سن عقد شرعی ایله بونلری نقد ایله توقف ایتمه ومرادك اولدقچه الوب خرج ایله تکلف چکمه بونی دیدی وهماندم زر وکوهری نظرنده قودی زرکر نکاه ایتدی پیرایهٔ دختر شاه ایدوکن بیلوب بشاشت تمام اظهار قیلوب ایتدی بو جواهرك قیمتی اعداد ارقام حسابدن متجاوزدر واوهام حساب بونك بهاسنك تعدادندن عاجزدر کوکلکی خوش طوت که همان بو ساعت خاطرکی فارغ قیلم سن بونده سلامتله اونور تابن کلم سنی بونده بولم پس کندی به ایتدی عجب دولته ایردم وعظیم غنیمت اله کتوردم اکر اهمال ایدوب فوت فرصته رخصت ویرم فوائد حزمدن دور ومنافع تجربه دن بغایت مهجور اولورم بوندن سابق مزاج پادشاه بکا متغیر ووحشت سببیله متنفر ایدی چون بو واقعهٔ جانکاهدن آکاه اولدی لاجرم متألم واندوهنا کدر ودخترینك قاتلنی اراییوب بولمقده هلاکدر بوغائله نك دفعنده بوندن اولی حیله و بوندن اقوی وسیله میسر اولمزکه سیاحی شاهه تحفه ایلتهم تا طریق قصاص ایله سیاست

(ایلیه)

ایلیه وشایدکه بوخدمت واسطه سیله کناهمی عفو ایدوب بنه اسکی
مرتبه‌می عنایت ایلیه همانده عزم غدری مصمم ایتدی واقدام اقدامله
درکاه شاهه واروب جرأت تمامله ایتدی بوحادثه‌نك اصلنی تفحصده
سعی بلیغ ایتدم وشاه دولتنده ملکه‌نك پیرایه‌سنی قاتلی النده بولوب
طوتدم شاه فی الحال برسرهنك ارسال ایدوب سیاحی احضار
ایتدیلر بیچاره چون هنجار کاری مشاهده ایتدی زرکره عتاب آمیز خطابه
آغاز ایدوب ایتدی

بیت

کشتی مرا بدوستی وکس نکشته بود

زین زار ترکسی راهرکز بدشمنی

اکرچه بوقضای آسماندر اما بودکل هزار بونك کبی ارزانیدر ملك
کمان ایتدیکه بو کناهکاردر انکاره مجالی یوق لاجرم جرمنه اقرار ایلر
بوکلمات بدکردار اغنك مکافاتی جهنمدندر پیرایه دخی بومعنایی محقق
و بومظنه‌یی مصدق اولدی پس بیوردی تا انی اقبح هیئت اوزره
برخره بندیره‌لر وتشهیر ایدوب اسواق شهری کزدیره‌لر بعده بندکرانله
قعرزندانه قویه‌لر کیدەلر چون شرایط تعزیت تمام اوله ولوازم ماتم
ومصیبت انجام بوله اشد سیاست ایله قصاص ایده‌لر اول ساعتده که
سیاح بیچاره بوفضاحتله کرداکرد شهری کزردی مار بالای باروده‌ن
طشره دیدهٔ عبرت ایله نظر ایدرایدی چون یار مهربانی بستهٔ بند بلا
کوردی عقبنه دوشوب زندانه کیردکدنصکره حضورنه کلدی وحالنی
صوروب صورت واقعه‌یه واقف اولنجق خروش ایتدی وایتدی
بزسکا دیمدکمی که مردبد کهر دیو دددن بدتردر اساءت واحسان انلرك
قتنده یکسان وعیب وهنرانلر مذهبنده برابردرین همان اول زمانکه
یاران بیغرضك کلامنی اصغادن اباایتدك وشائبهٔ خلافدن خالی
مناصحتی استماعدن امتناع کوستردك جزم ایلدمکه سنك مآل حالك

حالك ندامته يتسه كرك واول كافر نعمت ايتديكك انسانيت مكا فاتنده سكا اساءت ايتسه كرك

﴿ بيت ﴾

* من همان روز زفرهاد طمع ببريدم *

* كه عنان دل شيدا بكف شيرين داد *

سياح ايتدى اى صديق صادق واى رفيق موافق حالا بونك ملامتدن كه بنم جراحتمه اكر سن ريش دل وتشويش خاطر لايعقلدن غيرى نه حاصلدر بكا بو درد يتركه پند ياران ار جندى كوش هوشمه بند ايتمكدن بدنام عالم اولدم ورسواى جهان هم بوندن غيرى الم بندكران وغم حبس زندان وار ﴿ ع ﴾ بلكه بيم هلاك جانم هم ﴿ مثنوى ﴾ بكا يتمزمى بوجانمده‌كى ريش * اوررسن سندخى ريش اوستنه نيش) حالا برحيله تدارك ايله كه بوغائله‌يى احسن وجهله دفع ايليوب بوبليه اوزرمدن رفع اوله مار ايتدى دونكى كون مادر شاهه بن دندان ولعاب دهانمدن برچاشنى ويردم كه بقراط زمان وجالينوس دوران انك دردبدر مانده حيراندر بوكياهى ال نكاه ايله على الصباح كه سنى باركاه شاهه ايلتهلر صورت واقعه‌دن انى آكاه ايله و بوكياهى اكا ويرتاملسوع تجرع ايدوب شفا بوله شايدكه بوچاره ايله راه خلاص وطريق نجاته ظفر ميسر اوله سياح اكا متشكر ايدوب دعاز ايتدى ومارآنى وداع ايدوب سوراخنه كتدى وسحركاه پادشاهك بام قصرنه چيقوب روزنه‌دن اواز ايتديكه پادشاه آكاه اولسون كه علاج مزاج ملسوع ودواء داء مار كزيده بركياهدركه حالا اكا مالك سياح بيكناهدر اول وقتده مكر ملك مادرنك بالينى اوستنده اوتوروب غم قوت دخترى الم دردمادر ايله جمع ايدوب مرهم زخم مارى اطبا ايله استشاره ايدردى اول قدركه ترياقات وپادزهرات ودوافع سموله معالجه قيلديلر مفيد اولمدى چون بوآواز كوش ملكه يتشدى بيوردیكه

بام قصر اوزره کیم وار بیله‌لر و بو کلام نه جهتدن کلور تجسس قیله‌لر پس پاسبانلر جست وجو ایچون‌نك و بوی ایتدیلر نوع انساندن بلکه جنس حیواندن نام ونشان کورمدیلر پس بوکا حمل اولندیکه بو صدانك صاحبی هاتف غیبی اوله علی الصباح سیاحی زنداندن چیقاروب درکاه شاهه ایلتدیلر وعلاج زخم ماری اندن استکشاف واستفسار ایتدیلر سیاح دعا ایدوب ایتدی * بیت * همیشه درکه عدل وجناب احسانك) چو کعبه مقصد حاجات اهل عالم اوله * ای شاه الم چکمه‌که بوزهرك تریاقی المده‌در ان شاء الله تعالی همان بودم ملکك جهانه شفاء کامل حاصل وباذن الله بو دارویله ضرر زهر مار بدندن کلیا زائل اولسه کرك اما توقع بنده بودرکه اولا احوال پر پشانمدن مسامع جلاله برنکته انها ایلیم عدل ملك آرای ملکه‌ده سزا بودرکه برنفس کوش هوشله حال مآل مظلومان بیکسی اصغا بیوره * مثنوی * چنان خسب کاید فغانت بکوش) اکر داد خواهی برآرد خروش در ین دستکه هرکه بیدار نیست * جهانبانی اوراسزا وار نیست * مشام دل شاه کاملام سیاحدن بوی صدق استشمام ایدوب تلطف بیوردیکه بی توقف سرانجامنی مبدأدن منتهایه‌دك اعلام و بی‌تکلف آغاز وانجام حالکی بیانده سعی واهتمام ایله سیاح جرأت تماماله اقدام اقدام اوزره کلوب جری الجنان وفصیح اللسان اولا تمام سرکذشتن بروجهله بیان قیلدی که ضمیر منیر شاهه اول بیکناهك براءت ساحت ذمتی روز روشن کبی عیان اولدی بعده اول کیاهی شیرایله حل ایدوب ماسوعه ایچوردی همان ساعت اثر برء وعلامت صحت بدنده ظاهر اولوب قصاصدن بدل همت خسروانه لایق خلعت کرانمایه ایله اختصاص بولدی زر کرید کردار پای‌دارده الم وانتظارده ایدی که تا سیاح بردار اولوب اول مقدار زر سرخ تمام عیار کندیده قالیدی وشاه قتنده اول تقرب وجاهی که سابقا بولمش

ایدی ینه بو ایدی ناکاه مثال واجب الامتثال صادر اولدی که سیاح بیکناهدن نعم البدل زرکر غداری بردار ایده‌لر انلرك آیین ومذهبلرنده بو یله ایدی که قچن بر بیکناه حقنده برمفترینك افتراسی ثابت اولوب اول بهتان ضمننده انك غرض فاسدی ظاهر اولسه اول عفو بث که اول متهم مظلوم حقنده اقامت اولنسه کرك ایدی اول کذاب غماز باشنده تقدیم اولنور ایدی همان بو دستور اوزره اول غدار بدکردار که نه روی فتوتی ونه بوی مروتی وار ایدی بردار اولندی وعرصهٔ خاك اوث جیفهٔ ناپاکندن که مجمع غدر وفساد ومنبع جور وافساد ایدی پاك اولوب طریق مکافات ایله کندی فعلنك جزا وسزا سن بولدی ﴿ بیت ﴾ صنمه کیم غدار برخوردار اولور) یا کسیلور باشی یا بردار اولور ﴿ بیت ﴾ درین دیر مکافات انکه بدکرد) نه باجان کسان باجان خود کرد ﴿ ع ﴾ اکر خواهی نکو باشی نکو باش * بودر مثل ملوك سلوك طریق اختیار خواصده وداستان سلاطین تفحص احوال ار باب تقرب واختصاصده اکر ملك حلب زر کر بد اصل و بی ادبی تربیت ایتمیدی دختری خون بیکناهله متعرض اولمز ایدی وشکنجهٔ سر پنجهٔ ببر ایله مکافاتن بولمز ایدی عموما سلاطینه واجبدر که بی تجربه براحدی تربیه ایتمیه‌لر وعلی العمیا برامرده قضا و برفرمانی امضا بیورمیه‌لر و یقینا بیله‌لر که انسان قتنده لطف واحسان ضایع اولمز وجزاء اساءت وعصیان وراء پردهٔ نسیانده قالمز ﴿ قطعه ﴾ نقش اولور نفس بشرده خیر وشرونیك و بد * کورسه احسانی اونتمز تا ابد انسان اولان * برنیجه ییل خدمت ایلر قوللر وآزار اولور * اولمز آزاد هرکز بندهٔ احسان اولان * چون فراش قضا سرا پردهٔ دولتلرین اوج آسمانه ایر کوردی وکار فرمای قدر تاج کرامت وافسر خلافتی انلرك فرق فرقدسایینه ارزانی کوردی واجبدر که بذل مجهود ایدوب انلردن برعمل وجوده کله که سبب

سعادت دنیا وموجب حصول نجات ووصول درجات عقبی اوله ❁ قطعه ❁
هر مدتی نظر بکسی میکند سپهر) هر نو بتی زمین بکسی مید هد زمان
چون کام جاودان متصور نمی شود ❁ خرم کسی که ماند از و نام جاودان

(باب چهاردهم انقلاب زمانه عدم التفات وجمیع امورده)

(قضای رب العباده رضا وانقیاد لازم ایدوکن بیان ایدر)

چون رای کشور کشای بو داستان دلارایی که بر گنجینه در طواو جواهر حکمتدن و بر خزینه در مملو نقد پند ونصیحتدن گوش جان وسمع اذعانله استماع ایتدی طبق دهاندن مدح وثنا جواهرین حکیم بزرکوارك فرقنه نثار ایدوب اعتذار کنان ایتدی ❁ قطعه ❁ ای تشنگان بادیهٔ شوق یافته * از بحر طبع روشنت آب زلال علم ❁ برداشته ضمیر منیرت بدست فکر * روزی هزار بار نقاب از جمال علم ❁ تصدیع ملازمان جناب حکمت مآب حددن تجاوز ایتدی وباب ابرامده اقدام اقدامی دائرهٔ ادبدن طشره کتمدی قربدر که اطناب انفصام بوله ووصایای حکمت انجام تمام اوله چون حکیم الهی اون اوچنجی وصیتك فحواسنی کما هی اعلام ییوروب تربیت خواص وندما بابنده داستان سلاطین قدمایی بیان ومصاحبت اراذل ومناسبت ادانیدن حاصل اولان خلل ونقصانی دلیل وبرهان ایله روز روشن کبی عیان ایتدی حالیا ملتمسدر که اون دردنجی وصیتك مضمونن که آخر وصایادر طریق تمثیل ایله برسبیل تفصیل شرف انهایه یتشدیره وسبب ندر که کریم عاقل ودانای کامل دائما بندهٔ بلا وخستهٔ تیرعنا اولوب لئیم وجاهل ونادان غافل همواره مستغرق ذوق وصفا اولور نه اکا عقل وفطانت نافع ونه بوکا جهل وحماقت مانع اولور وجلب منفعتده وسیله ندر وسلب مضرتده حیله ندر لطف ایدوب بیان بیوره برهمن حکمت نصاب جواب ویردیکه ای شاه کامیاب اکتساب دولتك مقدماتی واسبابی وار هر کسکه اکا دسترس بولور سزاوار جاه ودولت

وشایستهٔ عز ورفعت اولور اما آنك نتایج وثمراتی مشیت مسبب الاسبابه منوط وجمله سنك سررشته سی قضای ربانی وتقدیر یزدانی یه مربوطدر چون قاضیٔ قضا برحکمی امضا وبرامری اقتضا قیله جمله وسایط ساقط وجمیع وسائل باطل وزائل اولورز یراکه نیجه دانالر وارکه باوجود استحقاق قوت یك روزه ده عاجزلر ونیجه نادانلر واردرکه بی استعداد عزت وسرورلك سریرنه جلوس ایدوب رفعت درجه ده اوج فلکده متجاوزلردر

﴿ قطعه ﴾

گنج شاهی دهندود نانرا * بهنرپیشه نیم نان ندهند
سفله برصدر واهل دانش را) بغلط ره برآستان ندهند) هرآینه بوقضیهٔ قضای یزدانی وفرمان سبحانیدن غیری یه وابسته دکلدر هرچند که براحدك که خرد تمامی اوله انکاه امور معاشی انتظام بولمق میسر وباهنر وکمالی اوله که انکاه اسباب انتعاشی مهیا اولمق متصوراوله ویاصفت حسن وجمالی اوله انکله صید قلوب ناس ایدوب جذب منافع بی قیاس ایلمك ممکن اوله چون قضای کردکار اکایاور ومددکار اولمیه هرآینه انلردن هیچ ثمرهٔ شجرهٔ ظهوره کلمیه ومقدمات هنروکمال وخرد وجمالدن چندان فائده بولمیه برپادشاهزاده بومسئله بی دروازهٔ شهر نسطورده آب زرایله یازمش وکتابهٔ بابنده کالنقش فی الحجر قازمشدر وبومقامه مناسب بوداستان شیرین وحکایت رنکین اندن یادکار قالمشدر رای استفسارایتدی که نیجه مرو بدر اول (حکایت) برهمن ایتدی روایت ایدرلرکه بعض ممالك رومده برتاجدار کامکارو برجهاندار نامدار وارایدی که سایرشهریارلرك اکا نسبت همسان برآدی وار ایدی ﴿ مثنوی ﴾ بدانش بزرك وبهمت بلند) ببازودلیرو بدل هوشمند ایکی فرزندی وارایدی هنروکماله آراسته وعدل وانصافله پیراستهٔ (قطعه) یکی دلها برحمت شاد کرده) یکی جانهابعدل آباد کرده)

(چون)

چون شاه دعوت ایزدی یه لبیك زنان اجابت ایتدی پسر مهتری خزاین ودقایقی دست قهر وتغلب ایله قبض ایدوب قلوب ارکان دولت واعیان حضرتنی کند تلطف وفتراك تکلف ایله قید وکمال تخلق وتملق ایله صید ایدوب پدری مقامنه جلوس ایتدی ﴿ بیت ﴾ بفر ختر زمان شاه جوانبخت ✿ بایین پدر شد برسر تخت ✿ برادر کهتر چون کوردی که همای سعادت مایه‌سن اولو برادرینك فرق فرقت سایه‌نه صالدی وقائد دولت زمام توسن ایامی آنك قبضهٔ مراد وکف انقیادنه نفوبض قیلدی انك جانبندن مباد که مکر وغدر ینشه دیورخت قراری راحلهٔ فراره تحمیل ایدوب کریدغربت وجلای دیار اختیار ایتدی وغم وناله‌دن زادونواله کوتروب سفره متوجه اولدی ﴿ بیت ﴾ زشهر خویش ملولم سربه‌سفردارم ✿ بجزغم توندانم چه توشه بردارم شهزاده نك وتنهامسافهٔ بعیده قطع ایدوب غروبه قریب وقتده برمنزله یتدی برزمان تنهالك وحشتندن وغریبلك دهشتندن کریان وغریوان اولوب ناله کنان ایتدی

﴿ بیت ﴾

(هردو کامي کردچشم چشمهٔ خونین روان)

(حال‌رفتن چون بود این خودنخستین منزلست)

القصه اول کیجه یی تمام حیرت وضجرتله کچوردی چون تاشیر صبح ظاهر اولوب چهره زیبای عروس خورشید تتق افقدن عیان اولدی ونگار خاوری زبرحجاب نیلوفر یدن عذار رخشان ورخسار نورافشانن عالمیانه نمایان قیلدی ﴿ بیت ﴾ جبین سحر چونکه شاهد خورشید) عالمه ایتدی عرض نورجدید) ملك زاده ینه آهنك سفر ایتدی ناکاه برجوان تازه روی وسلسله موی ملاحته بینظیر لطافتده دلپذیر اکا همراه اولدی شهزاده نظاره قیلوب برمهپاره کوردی که خلعت لطف وکمال قامت حسن وجمالی ایچون دکلش وماه نوخم ابروسن کوروب

اكسلكين تمام بولمش ايدى خط سبزى بنفشهٔ تازه ايدى كه كابرك طرى حواليسنده اچلمش باربزهٔ مشـك صحيفهٔ كافور اوزره صاچلمش ايدى ﴿ مثنوى ﴾ خطش چون مورچه پيرامن كل * كه عنبر ريزمى چيندز سنبل) خطى زنجير كرده ماه كشته * خرد سر بر خطش كمراه كشته ﴿ مثنوى ﴾ بيان اولمز آنك حسنى كتابى * ديل ايله شرح اولمز فصل بابى * يازاسه حسنك شرحنده ابواب * سكز جنت اولوردى انده برباب * شهزاده چون اول خط دلكش ورخسارهٔ آتشوشى مشاهده ايتدى كندى كنديه ايتدى بار محنت هجرانه مكر بوجوانك قوت موافقتى ايله تحمل اولنه و بوباديهٔ آتش افشان ودوزخ نشانك تابندن بوسرو خرامانك سايه‌سنده امان بولنه ﴿ ع ﴾ خوشست آوارگى ازاكه همراه چنين باشد) پس اول ايكى ياسمن چن جوانى وايكى نهال بوستان امانى برى برينك صحبتى ايله خوشحال اولوب بيابان پرالمى كلستان ارم تصور ايتديلر وخارستان مشقت ومحنتى كلشن نزهتفزاى جنت خيال ايدوب كتديلر ﴿ مثنوى ﴾ سفرده بولنسه موافق رفيق) بهشت اولور اولسه جهنم طريقى) بومنزلده دخى بربازركان زادهٔ هوشيار وكاردان وكار كذار صاحب تدبير روشنضميركه قادر ايدى كه وقت كفايتده عقل كامل ايله عقد شى كردن روزه عقد ايديدى وهنكام كسب وكارده اطف حيله ايله دينار تمام عيار خورشيد زرنكارى چارسوى بازار فلكدن اله كتوريدى ﴿ بيت ﴾ حريفى چابكى شيرين زبانى) بدانش كارساز وكاردانى) انلره ملحق اولوب صورت تثليث برله نظر سعادت بديد اولدى اوچنجى كون بردهقا نزادهٔ تواناكه احوال زراعتده بصارت شاملى واطوار دهقنتده مهارت كاملى وار ايدى باغبانلقده يد طولاسى برمرتبه‌ده ايدى كه هرنهال خشكى كه زمينه ديكردى نخل مريم كبى سرسبز اولوب تروتازه وخوش مزه ميوه‌لر

(ورردى)

و بردی ودهقننده بن قدمی برخابده ایدی که هرخاکه که نظر بزرن
اکردی اول زرعدن عین زر حاصل قیلور ایدی ﴿ بیت ﴾ باغ
ازو کشته تازه وشاداب) زرع رامنتظم بد واسباب ❊ انلره مصاحب
اولدی وخانهٔ مرافقتك ارکان اربعه‌سی مکمل اولوب * خیر الرفقاء
اربعة * سری ظهور قیلدی یاران مهربان سرور صحبت دوستان
همدستان ایله غم احباب واوطانی فراموش ایدوب کتدیلر و بر برینك
دیدار یله آسوده حال اولوب منازل ومراحل طی ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾
هرکه باشد همنشین دوستان ❊ هست در کلخن میان بوستان * هرچه
میجوبی بصحبت قائمست) نه ز پایت کارمی آیدنه دست ❊ دل زهر
یاری غدایی میخورد ❊ جان زهر علی صفایی می برد ❊ از لقای
هرکسی فیضی بری * وزقران هر قرین چیزی خوری ❊ چون ستاره
باستاره شد قرین ❊ لایق هردوائر زاید بیین * مسافهٔ دور ودراز
قطع ایتدکدنصکره شهره نسطوره یتدیلر وکنارهٔ شهرده آسایش
وارامش ایچون برمناسب مقام اختیار ایتدیلر جمله سنك زاد وتوشه‌سی اخر
اولمش ایدی ودینار ودرملری دخی نهایت بولمش ایدی بار ندن
بریسی ایتدی حالا اول زماندرکه هر بریمز قادر اولد یغمز هنر
وکفایتمزی کوستره وز ونقد قوتمزی خرج ایدوب قوت لایموت اله کتوره
وز تافراغت ایله برقاچکون بوشهرده اقامت قیله وز شهزاده ایتدی
امور دنیویه تقادیر الهیه‌یه متعلقدر جد وجهد یلی آدمك انده مدخلی
یوقدر پس عاقل اولان آنك طلبنه چندان مائل اولمز و بو جیفه‌نك که
طالبی کلاب واخری خراب واخرتده موجب حساب وعذاب اوله
اکتسابنه ارتکاب قیلمز ﴿ مثنوی ﴾ این جهان برمثال مردار
یست ❊ کرکسانند کردشان هزار * این مرانراهمی زند مخلب ❊
وان مرین راهمی زند منقار) اخر الامر بر پرندهمه) ازهمه باز
مانداین مردار ❊ هررزق که کارخانهٔ ازلده مقسوم اوله امداد

حرص وشره ایله ازدیاد بولمز وحریصك نهال حال وشجرهٔ اعمالندن
ثمرهٔ وبال ونكالدن غیری ثمره حاصل اولمز ❁ قطعه ❁ كشی به
چونكه مقدر درر نصیب ازل * نه اكسیلور ونه ارتار ایدرسه سعی
هزار) طلب نه فائده ایدر چو رزق اوله مقسوم) حذر نه اصی قیلور
چون اجل ایره ناچار) جوان جانان لب خنداله تمدح كنان ایتدی
تحصیل مال ومنالده حسن وجمال سبب تام ووصول آمالده علت
اطف یال وبال مسلم خاص وعامدر هرقنده كیم جیم جمال جلوه قیله
مال اكا تابع مطلقدر وهركیده كه طلاء ظرافت ظاهر اوله رافت اكا
ملحق اولمق محققدر ❁ بیت ❁ ناچار هر كه صاحب روی نكوبود *
هرجاكه بگذرد همه چشمی بر رود * بازركان زاده دخی انك مقدماتنی
قدح وكندینك عقل وكفایتنی مدح ایتدی وایتدی سرمایهٔ حسن وبها
بازار دنیاده برنقد بی بقا وبرمتاع كم بهادر اززمانده سرمایه وسودالدن
كیدر وباد فنا بنیاد وجودین هبا ایدر اما واضحدر كه منافع رأی
راست وفواید تدبیر درست ووفور بصارت وشمول بصیرت جمع اسباب
دولت اوزره سابق وراجحدر هركیمك كه دست وسعتی تنك وپای
معیشتی سنك فاقه ایله لنك اوله مرهم عقل وفهمدن غیری ایله اكا
دوامیسر دكلدر وهركیمك كه مزاج حالی سموم افاعی هموم فقر
واحتیاجله مسموم اوله تریاق تمیز وادراكدن غیری ایله اكا شفا متصور
دكل ❁ بیت ❁ هركیمه كه عقل كامل هادی ورهبر اوله * بزاوج
طبراغده همت ایلسه كوهر اوله ❁ دهقان زاده ایتدی سرمایهٔ عقل وخرد
هر برده سودمند اولمز وبضاعت تمیز وبصارت هر بازارده رواج واعتبار
بولمز اكر دانش حصول دولتی مقتضی اولیدی كرك ایدی كه هركسه كه
فضل ومعرفتده جمله دن اكمل ورأی ورویتده قودن افضل اوله اوای دولتی
اوج آسمان جهانبانی یه ایریدی ونهال سعادتی باغ جهانده ثمرهٔ
كامرانی ویریدی اما چندان ارباب فضل وخرد زندان احتیاجده

بند فقرایله مقید کورلشدر وانلرك که مشام خیشوملری شمهٔ کلزار کفایت ودرایتدن محرومدر بوستان ترفه وتروتده وکلستان ترفع ودولتده تماشا کنان مشاهده اولنمشدر بواجلدندر که دیمشلردر

﴾ بیت ﴿

* فلك بمردم نادان وهد زمام مراد *
تواهل دانش وفضلی همین کناهت بس *

اما برکات کسب وطلب ومیامن جهد وتعب کشی بی حضیض ذلتدن ذروهٔ عزته یتورر وفوائد حرفت وعواید صناعت آدمی مقام دنائتدن معرض سعادته کتورر ﴿ مثنوی ﴾ کسب کن تازری بدست آید) که زعقل تو هیچ نکشاید) شاه با آنکه تخت دارد وتاج * بزکاسبان شود محتاج) چون بونلر نوبتلرین تمام ایتدیلر شهزادهدن التماس ایدوب ایتدیلر الطف ایدك سز دخی بو بابده بردفعه دخی برنکته بیان قیلك و بومیانده جاری اولان کلماتك اسرار نهانندن برشمه عیان ایلیك شهزاده ایتدی ﴿ بیت ﴾ ما آب روی فقر و قناعت نمی بریم) باپادشه بکوی که روزی مقدرست) بن همان اول مذهب اوزره مقررم که بوندن سابق آنك حقیقتندن برنکته تقریر اولنمشدر و یارانك کلماتنده دخی که بیوردیلر پیرایهٔ حسن وجمال وسرمایهٔ عقل وکمال بضاعت مشقت ومسائل حصول مال وآمالدر چندان منکر دکلم اما مدعام بودرکه اکر شاهد حکم قضا ورای تتق رضادن جلوه قیلمیه کوکب نور افشان حسن وجمال افق دولت واقبالدن طالع اولمز وتاکار کذار قدر چهارسوی جهانده مشقت دکانن آچیه بازار عالمده متاع بصیرت بنی آدم چندان رواج بولمز فائدهٔ مائدهٔ کسب بونواله ذرکه تقدیر ازلی حوالهسیله ارباب جد وطلبه میسردر وخوشهٔ کشت وزرع برتوشهدرکه خرمن ارادتلم یزلیدن مزارعان حرفته مقدردر هررقم تدبیرکه قلم اندیشهٔ ضمیرایله لوح رنك آمیز خیاله تحریر اولنه موافق

تقدیر اولمیجق خرابلق آیله محو اولمق محققدر وهر افسونکه انی نفاثات عقل وخرد عقد ایلیه وعزائم خوان قضارد ایدیجك افسانهٔ رنکین بولمق مقرردر ﴿ بیت ﴾ چه نقشها که برانکیختیم وسود نداشت ❊ فسون مابزا وکشته است افسانه ❊ پس محقق اولدرکه هرکاه که مشیت حق برکسنه‌نك مطلبنه متعلق اوله بی کسب وتعب بلکه بی سبقت طلب البته حاصل وواقع اولور وچون ارادت جواد مطلق انك حصولنه مانع اوله مقدمات جد وجهد وسعی وکد باطل وضایع اولور لاجرم قضاء رب العباده اطاعت وانقیاد ایدوب سر تسلیمی خط تقدیره قومقدن غیری چاره یوقدر ﴿ ع ﴾ درمان مارضا بقضاء ارادتست * نته که اول پیر دهقان قضایه رضا و یروب کندی امرنی عنایت الهی‌یه تفویض قیلدی یاران استفسار ایتدیلرکه نیجه مرویدر اول (حکایت شهزاده ایتدی روایت ایدرلرکه شهر اندلسده بردهقان وار ایدی‌که صنعت دهقنت اکا مسخر اولوب حرفت زراعت اکا ال ویرمشدی اوقاتدن بروقتده دخلی خرجندن افزون اولوب اوچ یوز عدد دینار تمام عیار النه کیرمشدی اوستاد اول برمقدار دینارله دلشاد وخاطری زندان احتیاج وافتقاردن آزاد اولدی اما غایت تعلقندن وجه نفقاتنه اندن برحبه صرف ایتیوب جانی کبی زندان سینه‌سنده نهان ایدر ایدی کاه کاه تنهاده یرد برر صایوب وجمله‌سن بر بره یایوب اول زعفران سرور افزایله لب دهان عیشی خندان ایلردی

﴿ بیت ﴾

❊ ازان میوهٔ زعفران ریز شد ❊

❊ که چون زعفران شادی انکیز شد ❊

برکون عادت معهودی اوزره نقود موجودی شمار ایدوب درکیسه قیلدی بعده برموضع مخفیده پنهان ایتمك دیلدی بواثناده اتفاق

احبابندن بعضی انی زیارته کلوب دق باب ایتدی دهقان بو خوفله که ناکاه اوه اجنبی کله و بو مخدرهٔ رخشنده رودنکه استر ذهبك فرمانی موجبیله حجاب خفایله مستور اولمق واجبدر آکاه اوله انك اخفاسی بابنده شتاب ایتدی وغایت شتابندن آلوب برسبوی آبه آتدی بعده کلان مهمان ایله برمهم ضروری ایچون برجانبه کتمك لازم کلدی کیده جك محلده خاتونته سفارش ایتدی که اتمام مراسم ضیافتده اهتمام ایدوب انلر کلنجه مناسب طعام احضار ایلیه خاتون فرمان شوهره امتثال ایدوب طبخ طعامه اشتغال ایدیجك اوازم آش ایچون صو لازم اولدی خاتون سبوی مز بوره شتاب ایدوب قطرهٔ آبدن تهی بولدی ضروری کتوروب اوی قپوسنه کلدی برآشنا کچه دیوآنده منتظر اولوب طوردی تا بر قصاب روستایی که برکاو المق ایچون شهره کلمش ایدی اول ارایه کلوب زن دهقانی درخانه ده حاضر کوردی چون میانلرنده آشنالق علاقه سی وار ایدی التماس ایتدی که لطف ایدوب بوزحمته تحمل ایلیه واول سبو ایله اول حوالیده اولان چشمه دن صو کتوروب حسن قبول ایله بوملتمسی تقبل ایلیه روستایی ایتدی علی الرأس والعین شرع مروتده دوستلره موافقت فرض عین ومخالفت عیب وشیندر پس قصاب اول سبوی بی آبی که زرناب آلتك ایچنده ایدی پشته الدی وشتابله آب جانبنه روان اولدی اثنای راهده ناکاه سبو ایچنده برحرکت احساس ایتدی رسم تفحصی یرینه کتوروب کوردیکه صرهٔ زردر نشاط تمامله آستین تملکه چکوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ دولت آنست که بیخون دل آید بکنار) ورنه باسعی وعمل باغ جهان این همه نیست ❁ صد هزاران سپاس ومنت حضرت عزته جلت عظمته که بی شائبهٔ محنت وغائلهٔ رنج ومشقت بکا نعمت بسیار وثروت و یسار ارزانی یوردی حالا بودولت غیر مترقبه نك شکرنی لازم بیلمك کرك و کندی حرفتمدن انحراف ایتمیوب بوصره یی روز احتیاج ایچون ذخیره قیلمق کرلك پس

روستایی غایت نشاط وسروردن آب وسبویی اونتدی وکندیده اولان
سرمایه ایله بزکاو فربه الوب خانه‌سنه رجوع ایتدی شهردن چقیجق
خاطرنه بوخطور ایتدی که اکر صرهٔ زری در بغل قیلم خوف دوستان
دغلدن نیجه امین اولم واکر برموضعده دفن ایلیم وسوسهٔ قاب ودغدغهٔ
خاطردن نیجه خلاص بولم زمانه‌ده کمسه‌یه اعتماد یوقدرکه برآشناده
امانت قویم ﴿ع﴾ مجوی رسم امانت در ین زمانه که نیست * پس
بحسب الوقت مصلحت بودرکه بوصرهٔ زری کاوك حلقنه قویوب
برحیله ایله انی تمام یوتدورم واول دمکه ذبح ایلیم زرلری سلامت ایله
بیقصور اله کتورم روستایی اول عزم اوزره جزم ایدوب بیچاره
کاوی اول مشقته مبتلا ایتدی وکوسالهٔ سامری کبی هوای زرله پر
اولوب مأواسی جانبنه کتدی اتفاق یولده پسرنه راست کلدی پسر
دخی پدرنه مهمات ذهدن تدارکی واجب بعض قضیه عرض ایلدی
روستایی جهت کفایت مهمات ایچون شهره معاودت قیلوب کاوی
پسرنه سفارش ایتدی بوزمانده مکر دهقان یارانیله واردقلری یردن
دونوب کاورکن پسر قصابه راست کلدیلر مدت مدید ایدی که دهقان
نذر ایتمش ایدی که برکاو فربه قربان ایلیه چون اول کاوی اول لحم
وشحم ایله کوردی اکا خریدار اولوب وقصاب‌زاده‌دن توقع ایتدیکی
بهادن زیاده فائده‌یه بیع ایدوب کاوی خانه‌سنه ایلتدی بومحلده قصهٔ
زر خاطرلرینه کلوب قصد ایتدی که اول موضعدن اله برمحل حصیننده
دفن قیله چندانکه تجسس ایده کوردی بولمیوب سبو نیجه اولدی دیو
خاتوننسدن صوردی زن صورت حالی حکایت ایلیجك دهقان آتش
اضطرابندن برپاره اودود ودلی سقف آسمانه عود اولدی دیدهٔ
حوصله حسرت زردن اغلردی وخرد عاقبت بین انك فضاحت حالنه
کولردی ﴿مثنوی﴾ جماعتی که بکر بند بهر مال ومنال) یقین بدان
توکه برخویشتن همی خندند * دهقان برزمان کرداب تحیرده انقلاب

(ایدوب)

ایدوب غرقاب تحسرده اضطراب ایتدی عاقبت تقدیر قضایه رضا ورب العباده انقیاددن غیری چاره بولمیوب ایتدی

﴿ بیت ﴾

بو که چون چاره ایلمز تدبیر * کورەلم نیجه کوستر تقدیر

پس بیوردی کاوی قربان ایچون ذبح ایتدیلر چون کاردشق امعایه وکار تنقیهٔ احشایه یتدی دهقانك کوزی صرهٔ زره راست کلوب فرحندن برزمان مدهوش اولوب کندیدن کتدی چون هوش باشنه کلدی صرهٔ زری کوتردن اوت روثدن پاك ایدوب ایچنده اولان زری بر بر الوب او پوب کوز ینه سوروب ینه کیسه یه قویوب ایتدی ای مراد دل ناشاد ﴿ ع ﴾ هرکز خالی بروز کارت مرساد) پس کندی ایله فکر ایتدی که من بعد بو صرهٔ زره بنم کرمەدن غیری برده مقر اولمق کرك وتا نقدجان کیسهٔ تنده در بو قوت روح قوت بدندن بران ایرلمق کرك ﴿ مثنوی ﴾ جدا بی ازتو تصورنمی توانم کرد) کسی زجان کرامی چرا جدا باشد) بوندنصکره مرد دهقان برلحظه وبران اول صره‌یی کندیدن ایرمزدی خاتونی آنك بو فعلنه انکار ایدوب اکا رضا و یرمزدی وانی ملامت ایدوب ایدردی که امساك وادخار طریق توکلدن دور وصفت احتکار بحسب النقل والعقل منهی ومحظوردرز یراکه سبب ادخار حقك رزاقلغنه انکاردر چون بحکم الرزق علی الله ارزاق خلق حقك خزانهٔ کرمندن واصل اولور عاقل وکامل اولدرکه جمع ماله مائل اولمیه ووصول نوالهٔ فیض حقه حواله قیلوت دیدهٔ توکله پردهٔ طمعی حائل قیلمیه که هیچ برذره آنك خوان احسان وسفرهٔ انعامندن بی بهره اولمق میسر دکلدر واول مقدار روزی که علم ازلی وامرلم یزلیده مقرر ومقدر اولمشدر زیاده ونقصانپذیر اولمق متصور دکل ﴿ ع ﴾ که در پیمانهٔ تقدیر بیش وکم نمی کنجد * دهقان ایتدی ای زن عالم اسبابده ملاحظهٔ وسایط

لازم ومحافظهٔ سبب ظاهری ضرور یدر صورتا حدیث * الکاسب حبیب الله) نداسن کوش ایتمك کرك معناده ساغر توکلدن (وافوض امری الی الله) باده سن نوش ایتمك کرك * بیت * غافل منشین که عالم اسبابست) اسباب نگه دار وتوکل میکن) زن سکوت ایتدی دهقان صرهٔ زری کمرنه بند ایدوب کندی کارنه کتدی بر کون اتفاق برچشمه‌ده غسل ایدر ایدی صره‌یی بلندن چوزوب کنار چشمه‌ده قودی چون لوازم اغتسالدن فارغ اولوب جامه سن کیوب صرهٔ زری انده اونودوب کتدی کویاکه کندوسن اول غیری نجاستدن پاك ایتدی اتفاق آنك عقبنجه برشبان کوسفندلرین صوارمق ایچون اول چشمه‌یه کلدی چشمی اول صره‌یه که عین نعمت ایدی راست کلوب علی الفور الوب سرور موفور ونشاط نامحصور ایله دونوب منزلنه کلوب شمار ایتدکده اوچ یوز عدد دینار تمام عیار بولوب کوکلندن ایتدی بوعقد تمام انجق بوندن بعض خرج اتسم عدد معهوده نقصان کلور شایدکه من بعد بوعقده یتشمك میسر اولمیه اونی بودرکه صبر ایدوب بوصره‌یی ضرورت ایامی و بینوالق هنکامی ایچون ذخیره قیلم پس اول ساده دل دخی قلبن اکا بند ایدوب زری در بغل قیلدی واغزنه مهر سکوت اوروب صموت کالحوت ینه مهمنه مشغول اولدی اما چون دهقانك زریادنه کلدی دیدهٔ حیرتندن باران حسرت یاغدیروب فریاد جانکداز ایتدی واندوه بسیار ایله یمین و یساره‌نك وتاز ایدوب اظهار اضطرابه اغاز ایتدی اخر الامر مأیوس ومغبون وملول ومحزون منزلنه کلدی صورت حالی عیالنه تقریر قیلدی دل پیرزال خود غصهٔ قصهٔ زر شوهر ایله مالا مال ایدی چون کیفیت واقعه‌یی اشتدی ایتدی ای بیخردٔ بوزرك محافظه سنده بنله بوقدر جنك وادراونفقه ده امساك ایدوب باب معیشتی عیالکه تنك ایدرایدك شمدی مستحق سن که

نار حسرت دینارله بریان وفرقت زردن زرد ونزار وبیز رلـکدن
جانکدن بیزار اولوب لیل ونهار زاری قیلوب کریان اوله سن دهقان
ایتدی راست سویلرسن * بیت * بهدرد دوری اکرمبتلاشدیم سزاست
* چو روز وصل نکفتیم شکر نعمت خویش * عجب خطا وخبط
ایتدم که فکر ادخار وقصد ضبط ایتدم ومالی اهل وعیالدن دریغ
ایدوب ومحافظه سنده جد بجد وجهد بلیغ ایتدم شائبهٔ خرددن
بیبهره در اول مردکه صرهٔ زری درکرایدوب شب وروز محنت ودرد
چکه وآسایش نسیه ایچون رنج نقدی قبول قیله وناکاه کارخانهٔ تقدیردن
بونقش که لوح ضمیرده مرتسم اولمش اوله صفحهٔ ظهوره کلوب
بونجلاین کرداب حیرت وغرقاب حسرته دوشوب ساحل نجاندن بعید
ونوید حیاتدن نا امید قاله * مثنوی * آنکه کهر داردوکان میکند
* جان زبرای دکران میکند * چند بافزون غم افزون خوری *
شیردهت هست جراخون خوری * چندکشی ازپی بیشی کزند *
کوش بخرسندی وباش ارجمند * پس دهقان توبه وانابتهمشغول
اولوب نذروعهد ایتدی که من بعد دخی ادخاره قصد ایتمیه وقیل وکثیر
مقدورنی ارباب استحقاقه انفاق ایلیه لاجرم حبل متین توکله توسل
ایدوب جمیع مقاصدنی جناب حضرت حقه وکرم جواد مطلقه
تفویض قیلدی وسراعتمادی خط تسلیم وانقیاده قویوب قضای رب
العباده رضاو یردی (ع) بنشین وتکیه برکرم کارساز کن * اول
جانبدن شبان صرهٔ زری درکر ایدوب رمهٔ کوسفند ایله کوه وصحراده
تفرج کنان کزر ایدی برکون اتفاق برچاهدن صوچکرکن اراقدن نیجه
نفرسوار بدیدار اولدی * شبان مبادا زرلری همیانندن الهلر دیو
خوفندن صره یی کوتوروب اول چاهه آتدی چون وقت غروب قریب
ایدی کوسفندلرین ماوازی جانبنه سوروب کندی برزماندنصکره
دهقان مکر برطرفه کیدرایدی اتفاق اول چاهه راست کلوب شراب

ایچون اول چاهه شتاب ایدیجك ناگاه بر بادسخت پیدا اولوب دهقانك
کلاهن باشندن کوتروب اول چاهه آتدی دهقان ترسان وهراسان قعر
چاهه اینوب کلاهن اررکن ناگاه صرهٔ زرالنه کیردی

﴿ بیت ﴾

رنج اومرکن کیمسی کنجه ایرر * یتوروب کیمی کنجی رنجه ایرر
وظائف شکر الهی یه قیـام ایدوب سرور موفور ونشاط نامحصور ایله
دونوب مقامنه کلدی وقصهٔ زر وهمیانی اهل وعیالیله درمیان ایدوب
ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ مژده کیم طوغدی طالعم آبی * چقدی کلدن سعادتم پابی * چون شمار ایتدیلر همان اوچیوز عدد دینار تمام عیار بولدیلر
دهقان ایتدی جناب رب العباده بنم حسن اعتقادم وفرط اعتمادم برکاتیله
اول مقدار کیدن استرداد ایتمش ایدی بی عیب نقص وتقض عیب خزانهٔ
غیبدن بنه میسر ومقدر قیلدی پس دهقان ایتدیکی نذر وعهده وفا
قیلوب بذل ماله میل ایتدی نقود معهودك بعضن اهل وعیالی نفقاتنه
خرج و بعضسنی دخی رضـاء خدا ایچـون فقرایه بذل ایدوب ثوابنی
حسناتی دفترینه درج ایتدی تا اول مقداردن ثلثانی کیدوب ثلثی قالدی
اما شبان شبانکاه مهم اغنـامدن فارغ اولیجق سرچاه مذکوره کلدی
هرچنـد که باب تفحصده مبالغه ایتـدی قعر چاهده یوسـف زیبا
رویندك اثرکوره میوب یعقوب واریا اسفـا دیوب ایتدی بوزماندنصکره
بکا سرمایهٔ حیاتدن نه سود میسراوله واول محبوب جانینك حسرتندن
بو محبـك جانی ثمرهٔ عمروزندکانیـدن نه لذت بوله ﴿ بیت ﴾ نعمت
دیده نخواهم که بمـاند پس از ین * ماند چون دیده ازان نعمت دیدار
جدا * پس شبال وروزان شبان متأسف وحـیران اطراف بیابانده زار
وسرکردان اولوب بعـدزمان بعض مهم ضروری سببیله شهره کلوب
اتفاق بودهقانك زاویه سنده مهمـان اولدی دهقان عادت کرام ازوره
ضیفنك اکرام وضیافتنده اهتمام ایدوب امر طعام اتمام اولندقدنصکره

هر نوع کلام میانه کلدی شبان هر داستان که روایت وکو یا کند بنك حسب حال وآثار ملال خاطرین حکایت ایدرایدی واحیانامکالمه اثناسنده ابر دیده سندن باران حسرت متقاطر وقطرات اشك متواتر اولورایدی دهقان انك بوحالنك وملال وانفعا انك سببن صوردی شبان ایتدی نیجه شکسته خاطر و پریشان باطن وظاهر اولمیم که

﴿ بیت ﴾

* انچه ازمن کم شدست اراز سلیمان کم شدی *

* برسلیمان هم پری هم اهرمن بگریستی *

اوج بوز عـدد تمام عیار دینـارم وار ایدی که وقت ضرورتده ماده استظهارم و بازر جهانده سرمایهٔ روزکارم ایدی راحت روحی انك دیدارنده اکلرایدم وشاهد فتوحی آینهٔ چهرهٔ زرنکارنده مشاهده ایلر ایدم اول برقاج ظالمك خوفندن فلان چاهه آتمش ایدم وانك حفظی باننده بوحیله یی فکر ایتمش ایدم بعده تجسس ایدیجك اندن اثر بولمدم هرچند که جست وجوی ایچـون تك و پوی ایتـدم اندن خبر بیلمدم دهقان چون دهانی شباندن بوکلامی استماع ایتدی آشفته حال اولوب طوروب خاتونی فتنه کاوب ایتدی بومالی که بزرزق حلال تصور ایتدك ودست تصرفی اکا دراز ایتدك اتفاق باننده تهور ایتدك بومهمانك حق صریحی ایمش بزغفـلت سـببیله ور طـهٔ بلا وکـر داب وباله دوشمشز حالا بقیهٔ محقری هدیه رسمنده اکا تسـلیم ایدوب بوسرك اخفاسنده فرطا احتیاط وشرط اهتمـامی تقدم ایتمك کـرك والا احتمـالدر که تمام مالنی مطالبه ایدوب بزانك اداسنده عاجز اوله وززن چون شوهرندن بوکلمـاتی اشـتدی بورأیده اکاموفقت کوسـتروب ایتدی چون حقیقت حال بومنوال اوزره درواجبدر که قادر اولدیغمز قدرجق مسحقنه ویره وزودامن قناعت وتوکله تشبث ایدوب وراء پردهٔ غیبدن بزدخی چهرهٔ نصیبزی کوره وز ﴿ بیت ﴾ هرکه یقینش

بتوكل كشيد ❊ چهرهٔ مقصـود بزودى بديدى ❊ پس دهقان بقيهٔ دينـارى تحفه رسيدنده شبانك نظرنده قودى شبان صميم جاندن منت بيكران ايدوب صررئى صايوب تمـام يوز دينار بولدى كندى كنندى به ابتدى ❊ (مصراع) ❊ اين همه اول آثار جهـان افروزست ❊ بومقدمه نتيجهٔ حصول دولتدر چون ميسر اولدى اميد دركه باقيسى دخى محصل اوله حالا لازمدركه بو نعمتى غنيمت عظيمه بيلوب محافظه سى بابنده مبالغه قيلم تا بر دفعه دخى بومقوله دام بلايه كرفتـار اوليم ❊ (لا يلدغ المؤمن من جحر مرتين) ❊ پس النده اولان عصـاى اژدرسيمايى كه انكله كوسفندلرينى تخويف ايدرايدى زرلرى تعبيه ايتدى تادائم النده دوره تعهدحالندن خالى اولميه و براحد اكامطلع اولميوب دزدوراهزان اكا يول بولميه اتفاق بركون بر نهر جارى كنارنده طورركن غفلت طارى اولوب النده اولان عصاعصاى موسى كبى حركته كلوب آبه دوشدى شبان چند انكه عقبنجه آب كبى وران ودوان اولدى حصول وصول ميسر اولمدى مكر اول نهر جانب شهره كيدر ايدى اتفاق اول كون زن دهقـان شست وشوى ايچون لب جو يه كلشـدى كور ديكـه روى آبده برعصا نجـه عصا ❊ بيت ❊ سعادت چرخى اوزره خط محور ❊ ستون خيمهٔ اقباله بكزر ❊ راست كندى جانبنه كلور چون قريب كلـدى الوب خانه سنه ايلتدى مكر مطبخنده هيزم قالمامش ايدى دهقان اتمام حوايج طبخ ايچون عصايى پاره ليوب كوردى كه آستينى دامن سپهر برين كبى زرانشين ايله پراولدى فى الحال زرلرى صايوب تمام يوز دينار بولدى سجدهٔ شكر ايدوب ينه دست بذل وانفاق آچدى واوچ كون اوچ كيجه تمام ييوب ايچوب دوكوب صاچدى برزماندنصكره شبان ينه خانهٔ دهقانه مهمان اولدى سراسيمه وحيران وحالى اولكى حالندن پريشان ينه قصهٔ عصايى بيـان وغصهٔ دينارى درميان ايتدى دهقان تأمل قراوندنصكره ايتدى راست سويله

(اول)

اول دینار لر بکه اولاقدر چاهـده قویوب کتمش ایدك نه طریق ایله کسب ایدوب نه وجهله جمع ایتمش ایدك شبان کیفیت حالی بیـان ایدوب ایتدی فلان زمانده فلان سر چشمـه کنارنده بو صره اچنده اوج یوز عـدد دینار بولمش ایدم ودیده ٔ اغیار دن حفظ ایدوب اول چاهه ودیعت قیلمش ایدم یوزدینار خودمعلوم مکدرسن صدقه بیورمش ایدك دهقان تبسم ایدوب حمدوسپاس وشکر بیقیاس اول کریم ذوالجلال وقادر بیزواله که حقه کندی مرکزنده قرارو یروب حتی مستحقنه ایصال ایتدی بیلمش اوله سـن صونی سر چشمه ده بن فراموش قلمش ایدم واول چاهده که سن اکا آتمش ایدك بن بولوب المش ایدم بریوز دینارانك تتمه سی ایدی که سکا ویرمش ایدم حالیا عصابم الده کیردی بوخرجـلرکه کوررسن اول یوز دینار له درکه حق جـل واعـلاینه ویردی شـبان برزمان مدهوش وحیران اولدی وایتـدی بوحـکایت غریبه ضمننده اولان عجیب احوالدن معلوم اولدیکه کسه کسـه نك نصیبین ییمز ایمش وتقدیر ازلی تغییرپذیر المز ایمش بومثلی ایرادادن مراد بودرکه یاران فضیلت قناعتك قدرین بیلوب دائره ٔ توکلدن قدم بیرون قیلمه لر وکردونك احوال کونا کون ولباس بوقلموننددن غافل اولمیوب هـنروکماله وزیور جمـاله مفتون اولمیه لرکه چهره ٔ حقـایق امور حجاب قضا وقدر ایله مستور ومأل حال وسرانجـام استقباله اطلاع وشعوردائره ٔ ادراك انسانیدن بغایت دور در (* ع *) کس راوقوف نیست که انجـام کار چیست * القصه اول کونی بومحـاوره ایله اخر ایتدیلر یارنداسی که دهقان قـدرت کلبرك آفتاب تابانی صحن کلزار آسمانده نمایان قیلدی وسنبل غالیه بارشب تاربنفشه زار سپهرده وراء پرده ٔ خفـاده قالدی

بیت

کوردی زلف شبدن چون رخ روز * جالی اولدی آفاقك دل افروز

❊ بيت ❊ چولاله چهرهٔ مهر از سپهر تابان شد) شكوفهاى كواكب
زديده پنهان شد دهقان بچه لرندن طوروب يارانه ايتدى سز فارغ
اولك تابن بو كون ثمرهٔ اكتسابمدن نصيبى نصابه يتورم و يارانك بر كونلك
نفقه سن تحصيل ايدوب نظرلرينه كتورم و يارين كه نقه اخراوله هر
بريكز نوبت ايله وجه معيشت تدبيرن قيله رفقلر بو رأى اوزره متفق
اولديلر دهقان زاده دروازهٔ شهره كلوب صوردى كه بو شهرده حوايج
ناسدن نه متاع رايجدر ❊ ايتديلر بو ايامده هيزم زياده عزيزدر و بو
هنكامده فاكههٔ شتافوكه تا بستاندن لذيذ درجوان همان كوه جانبنه
رواناولدى وهيزم خشكدن برخروار هيزم جمع ايتدى وحمالة الحطب
وار كوتروب شهرده اون درهميه بيع ايتدى وطعام وشرابدن مناسب وقت
نه ايسه الوب جانب يارانه شتاب ايتدى چون شهردن چيقدى درود
روازه ده يا زديكه كاسب كاركذاره نه غم كه نتيجهٔ كسب يكروزهسى
دهدرهمدر محصل كلام ياران اول كون تمام مائده وطعام دهقانانه
عيش مدام ايتديلر يارنداسى كه حسن جهان آراى خورشيد درخشان لمعهٔ
جمال باكمال ايله چهرهٔ عالم تيره يى درخشان ايتدى ❊ بيت ❊
صبحدم چونكه روشن اولدى جهان ❊ خود نما اولدى شاهد تابان
جوان صاحب جماله ايتديلركه سنده بو كون غنج ودلال وحسن
بيمثالكله كه جرمال وتحصيل آماده وسيلهٔ كامله عدايلرايدك برحيله
فكر ايله كه سبب فراغ بال ياران وموجب رفاع حال خلان اوله جوان
ملتمسلرينه اجابت ايتدى واندیشه مند جانب شهره متوجه اولوب كندى
كندى يه ايتدى بنم المدن برايش كلمز برايش بجرمدن دونمك دخى
اولمزنه تهى دست كتمكلكه مجال ونه برحبه كسب ايتمكلكه اقتدار وار
❊ بيت ❊ كارم از دست تودرهم شد ومشكل آنست كشا دن تتوان
پيش كسى مشكل خويش ❊ بو حيرت ايله شهره كلدى وبو انديشه
ايله محزون وملول بر كوچه كوشه سنده نزول قيلدى ناكهان ❊ بيت ❊

برزن نازنین وموی میان * سروقامت نکار غنچه دهان ❊ که مطلع ملاحتده مهر تابان وذروهٔ ظرافتده کوکب درخشان ابدی ومال ومنالی وحسن وجمالی بیپایان ابدی اول کوچه دن نمایان اولوب اول سروناز ودلنوازی کوردی قد موزون ولعل میکون وحسن عجیب وخط دلفریبنه مفتون اولوب متاع صبر وسکونی باد هوایه ویردی ❊ مثنوی ❊ آغوب باشینه زلفی کیبی دودی ❊ ایچینه دوشدی انك عشقی اودی ❊ هوای سرو قدی غالب اولدی * اوسروه ایرمکه کی راغب اولدی ❊ آخر کنیزکاردن کندی‌یه همراز اولوب هرترانه‌ده دمساز اولنلره ایتدی ❊ مثنوی ❊ بیلور میسزنه برجك ماهیدر بو ❊ نهچه چشمك تماشا کاهیدر بو * نه کوندن الدی پرتو بومه نو) که صالدی برج حسنه بویله پرتو (بورخسارزیبایه نظر ایلیك که چهرهٔ رنکین ورد آنك طراوتی خجلتندن نسرین کبی زرد وبوقامت بالای طوبی همتایی تماشا قیلك که آنك لطافتی غیرتندن سروسهینك بوی کبی اوستی پرکردابجی پردردر ❊ بیت ❊ سرومن ازچمن جان ودل آمد بیرون ❊ نسبتش نیست بدین سروکه ازآب وکاست * خطی کورمز میسز که بربلای فتنه انکیز درلبلرین صورمز میسزکه برلعل شکرامیزدر ❊ بیت ❊ تبارك الله تا ان چه روی وان چه خطست ❊ کلی وسبزهٔ از رحمت خدا کرده ❊ بوجمال وکمال بنی ادمده اولمق محال وبوخط وخال روی عالمده بی مثالدر ماهذا بشر ان هذا الاملك کریم * براندیشه ایلیك که بومرغ همایون دامه دوشه وبرحیله فکر ایلیك که بونکار نازنینه الیمز ایریشه

❊ مثنوی ❊

❊ کاوك اغزبر ایدك ال اوشورك ❊

❊ بومرغ وحشی‌نی دامه روشورك ❊

دوزك مکرایله بوکادام ودانه ❊ اوله کیم ایلسه سزمرغ خانه) کنیز

کار سمعا وطاعة دیوب کتدیلر وجوان حضور ینه واروب اتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ یوزنك قنغی کاستانك کلیدر * زبانك نیجه کلشن بلبلیدر * نه نامه‌لو حیدر اول صورت چین * نه خامه حرفیدر اول زلف مشکین * ای جان جهان پرنکار نازنین که نقشبندان چین انك شکل زیباسنده صورت بیجان کبی حیراندر خاك پایکه دعا وثنا عرض ایدوب ایدرکه سیماکزده علامت غربت وار بوشهرده غریبه بکزرسز غربا شکسته خاطر اولور حالا مناسب منزل مهیا واسباب عیش کامل ومستوفادر اکر مهمانلق زحمتنی قبول ایدوب برساعت خوان جمالکزله مین بانلق یورەسز بیزه عمر جاودانی حاصل اولور سزەده ریان اولمز فائدهٔ رایکانی واصل اولور بیم اغیاردن خاطره غبار کلمز بوسری بزدن غیری کمسه بیلمز و بوامره عسس دکل مکس دخی مطلع اولمز ﴿ مثنوی ﴾ نه خوف شحنه نه بیم عسس وار * نه سزدن بزدن ارتق انده کس وار * جوان جواب و پردیکه فرمانبر دارم و بو بازاره جانله خریدارم پس همان جوان منزل زن مزبوره مهمان اولوب والحاصل اول کون اخر اولنجه جمیع مرادات نفسانیه‌دیه واصل اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ هوای دل هوش راشد عنانکیر * شکیب ازدست بیرون جست چون تیر * عروسی دید زیبا دلفریبست * تنور کرم خالی نان فرو بست اول زمانکه جوان همراهلری جانبنه روان اولدی زن صاحب کرم حق قدوم اجرت قدم تمام یوز درم کتوروب مهمانك اوکنده قودی جوان دخی الوب حوایج معاش یارانه صرف ایدوب دروازهٔ شهرده یازدیکه ار باب حسن وجماله قلت مال ومنالدن نه غم که برکونلك تماشای جمالك قیمتی یوز درمدر برکون دخی بازرکان کارخانهٔ حکمت کلید قدرت جناب عزتله صندوق فلك اطلسی آچدی ودیبای زربفت شعاع آفتابی دکان سپهر والادن بزازان بازار دنیایه دوکوب صاچدی ﴿ بیت ﴾ فرو ریخت زرچرخ کوهر فروش) ز بازار

كردون برآمد خروش) بازركان زاده‌یه یارانی ایتدیلر بوكون سنك عقل وكفایتك مهمانی اولسق كرك بازركان زاده دخی علی الرأس والعین دیوب ملتمسلرینی قبول ایتدی وعلی السحر دروازهٔ شهره كاوب كوردی كه قیمتی متاعلرله مشحون بر كشتی دروازهٔ شهره كلدی تجار شهر متاعلری كشاد بولسون دیوانلركله معامله بابنده مساهله ایتدیلر بازركان زاده انی دكربهاسنه عقد ایدوب همان اول كون مرابحه طریقی ایله اونن اون بره نقد ایدوب تمام راست بی كم وكاست بیك درم فائده ایتدی اسباب معاش یارانی مهیا ایدوب دروازهٔ شهرك كتابه‌سنده كتابت ایتدی كه اصحاب فهم ودرایته معلوم اولسونكه بركونلك عقل وكفایتك حاصلی بیك درمدر بوكون دخی شاه سپاه انجم طارم فلك چارمه نزول ایدوب منجوق رایت سلطنتی كنكرهٔ قلعهٔ سپهره یتوردی

❀ بیت ❀

شاه خاور فلكده دكدی اوا * جیش نوریله جوشه كلدی هوا

شهزاده‌یه ایتدیلر سن همواره توكل لافن اورزسن ودایم تفویض وتسلیم مقامنده طوررسن واكر واقعا بو صفتلردن برفائده حاصل اولمق وار ایسه سنده دریغ ایتمیوب بزم كارمزك تیمارنده سعی بلیغ ایتمك كركسن شهزاده كلام یارانی تلقی تمامله قبول بیوردی وعزیمت كامل ایله طوروب اول دخی شهره واردی قضای الهی اول شهرك پادشاهی وفات ایدوب خلق عالم آنك تعزیه ومانمنه مشغول ایدی شهزاده تماشا ایچون شاهك قصرینه چیقوب بر كوشه ده خموش اولوب طوردی دربانلرك بریسی كوردیكه جمیع خلق محزون وملول جزع وفزعه مشغول اولوب طورر كوشه قصرده برشخص ابكم كبی اغزینه مهرسكوت اوروب ایسم اوتورر ❀ بیت ❀ یوموبن غنچه وش اغزینی محكم اوتورر طفل سوسن كبی ابكم * زبی اول طاقه

زينه مطابق وخلا يقله بومصيبتده موافق دكل جاسوس خيال ايدوب في الحال يانه واردي واحوالي تفتيش ايدوب خاطرنه تشويش ويردي ناكام شهزاده انك تلخ كلامني هضم ايتدي وآتش خشمن آب حلمله تسكين ايدوب كندي كنديه ايتدي ﴿ مثنوي ﴾ سفيه اردرشتي كند ازغرور * زمن غيرزمي نبايد ظهور * وراز ناخوشي بركشد صد خروش * مراناخوش ازوي خوش آيد بكوش چون جنازهٔ شاهي چيقروب قصر عالي غوغاي خلا يقدن خالي قالدي شهزاده همان انده قالوب قصرك حواليسن تماشاوسيران ايدرايدي در يانك زنجير جنون بركره دخي تحريك ايدوب خشم تماملە كلدي شهزادەيي طوتوب زندانه ايلتدي ﴿ مثنوي ﴾ ايلتديلر آني زندان ايچينه * قوديلر كلبهٔ احزان ايچينه * قونوب زندانه بوماه اولدي مهمان * اوتندي يرديبنه چكدي زندان * صناسن چاهه كيردي ماه نخشب * اولوب زندان آنكله چاه نخشب * چون كيجه اولدي ياران شهزادەدن اثركورمديلروهرياكه تجسس ايتديلر خبر بيلديلر بربرينه ايتديلر بو بيچاره جوان كنديتك توكانه اعتماد وبناي كارني قواعد تسليم اوزره بنياد ايتمش ايدي چون بوصورتدن فائده بولمدي غيرتندن تهي دست كلكه ده راضي اولمدي بوسببدن بزم صحبتمزدن اعراض ايتدي بلكه عار لنوب باشن اولوب بردياره دخي كتدي كاشكي اكا تكليف مالا يطاق وسينه مز هدف تير فراق وعلف شمشير اشتياق ايتميدك بونلر بونده بري برينه زبان ملامتي دراز ايدرايدي شهزاده انده قيد وبند زندانه كرفتار اولوب لسان حال ايله رفيقلري جانبنه پيغام ارسال ايدوب بو بيتله نالهٔ جانكدازايدرايدي

﴿ بيت ﴾

خبر مابرسانيد بمرغان چمن * كه هم آواز شمادر قفسي افتادست

يارنداسي شهرك اشراف واعياني واصول واركاني جمع اولوب ديلديلركه

شغل ایالتی وکار حکومت ولایتی برکسنه که فرق همتی سزاوار تاج
سلطانی وخنصر دولتی شایستهٔ خاتم جهانبانی اوله مقرر قبله‌لر که
پادشاهلر ینك فرزندی اولمش ایدی ونبیرهٔ شاهیدن برفرد قالمش
ایدی بونلر بومفاوضه ده معارضه وبومشاورده محاوره ایدرکن
دربان مزبور ایلرو کلوب ایتدی بوسر اظهار وبوکاری آشکار
ایتمك که دونکی کون برجاسوس طوتوب طورورم مباداکه انك بررفیقی
اولوب تحقیق حال ایچون بوکون بونده حاضر اوله وسزك منازعه
ومجادله کزه واقف اولوب دیدهٔ تجسس ایله احوالکزه ناظر اوله
پس حکایت ملك زاده یی تمامها اول جماعته انها ایتدی انلردخی
استکشاف احوالده اهمال اختلال کلی‌یه باعث اولمق احتمالن ویزوب
برسبیل استعجال برسرهنك ارسال ایدوب فی الحال شهزاده یی محبسدن
کوردی ومجلسه کتوردی چون انلرك نظری آیینهٔ جمال ملك ارای ملك
زاده‌یه مصادف اولدی دیدهٔ فراستله کوردیلرانك سیماسنده علامت رشد
وسعادت هویدا وامارت خبث وشقاوت ناپیدادر ❊ مثنوی ❊
سعادت غره سی النده طالع شهامت پرتوی شکلنده لامع * شرایط
تعظیم وتکریمی تقدیم ایدوب صوردیلرکه بومرزبومه قدومکه علت ومولد
منشأکی ترك ایدوب * دیار غربت اختیار اتمکه حکمت ندر ❊ بیت ❊
تو بدین حسن ولطافت زکجامی ایی * بنشین که زبرای دل مامی ایی
شهزاده انلرك جوابن وجه صواب اوزره ادا ایدوب * اصل ونسبن
وفضل وحسبن وپدرینك کیفیت وفاتن وبرادرینك کندی‌یه سوء
التفاتن وترك دیار اختیار ایتمك سببن ویاران آندن برکونلك جهت
معاش طلبن برسبیل تفصیل تعبیرداپذیرایله تقریر ایتدی اتفاق بعض اکا
برکه انك پدرینك دیواننه حاضر اولوب اول کوهر صدف شاهی کوشهٔ تخت
شهنشاهیده مشاهده ایتمشلرایدی انی کوریجك بیلدیلروسائر ارکان دولت
انك اسلافنك شوکت سلطنت وبسطت مملکتن بیلدیردیلر واول ولایتك

جميع اكا برواصاغرى انك ديدار فرخفا ليله خوشحال اولوب وطلعت ميمون وملاقات همايونى عين سعادت بيلوب متفقة الكلمة ايتديلر بوخطه نك حكومتنه سزاوار بوشهزادهٔ عاليقدار در كه نسب پاك وحسب پاكيزه سى واردر بى شبهه افتتاح ابواب معدلتده سلف بزر كوارنه اقتدا واكتساب اسباب محمدتده آثار ستودهٔ باء كرامنه اتباع واقتفا قيلسه كرك وبيخ درخت ظلمى نيروى بازوى شهامتله قمع وفضايل نسبى مفاخر مكتسبى ايله جمع ايدوب رعيت سايهٔ حمايتنده آسوده حال اولسه كرك لمعهٔ فريزدانى كه انك جبين مبيننده ساطعدر جهانبانلق استعدادنه وكشورستانلق استحقاقنه دليل ظاهرو برهان قاطعدر شهر يارلق علامتى سيماى سعادت التماسنده لايح وتاجدارلق امارتى آيينهٔ جمال جهانتماسنده واضحدر

﴿ بيت ﴾

❋ بر حشمت سليمان انكس كه شك نمايد ❋

❋ بر عقل ودانش اوخندند مرغ وماهى ❋

پس همان ساعت اكا بيعت ايدوب كوكب طالعى حضيض دناءتدن زروهٔ نباهته ايردى بوسهولتله خلعت خلافت وايالت ولايت النه كيردى شجرهٔ توكله واعتماددن بوثمرهٔ مرادى ديردى هركسه نك كه قدم نيتى مقام توكلده راسخ وبناى عقيدتى مكان تسليم ورضاده شامخ اوله مقاصد دين ودنيا اكا سهولتله ال ويره ونقاب آرزودن شاهد مرادى احسن وجه اوزره يوز كوستره ﴿ قطعه ﴾ كليد توكل كرايد بدست ❋ در كنج اقبال بتوان كشود ❋ بچوكان صدق اندرين عرصه كاه ❋ زميدان توان كوى دولت ربود ❋ اول ولايتده عادت بوايدى كه پادشاهلرك اول جلوسنده بر پيل سفيده بنديررلر وكافهٔ انام جمع اولوب زينت تمام ايله كردا كرد شهرى كزديررلر ايدى انك بابنده دخى همان اول عادتى رعايت ايتديلر شهزاده اول محلده كه مهر جهانكرد كبى اطراف

شهری دور ایدوب دروازه‌یه کلدی اول سطوری که یاران مزبوردر وازهٔ شهر مذکورده خامهٔ زبانله تسطیر وزبان خامه ایله تصویر وتحریر ایتمشلر ایدی کوروب بیوردی تا سطور مزبورك فوقنده آب زر ایله یازدیلر وکتابهٔ بابه قلم آهنین ایله قازدیلر که نهال کسب وجمال اول زمان ثمره وبرر ودرخت عقل وکفایت اول وقت بارآور اولور که سحاب قضاء سبحانی اکا پرورش ویره ورشحهٔ تقدیر صمدانیه‌دن اکا مدد ایره بودعوایی تحقیق وبوقضیه‌یی تصدیق ایدر اول رفیقك حالی که اولکی کونده زندان محنتده محبوس اوله ایکنجی کون دیوان سلطنتده تخت شاهی اوزره جلوس قیله پس بنهٔ مقر عز وجلاله اقبال ایدوب مسند خلافت آنکله بها وبهجت بولدی ولشکر اکا مسخر وکشور اکا مقرر اولدی ❊ بیت ❊ بخت چون برتخت دیدش تهنیتها کرد وکفت) ای که برتخت جهانداری توميدانی شکفت) پس همراهلرین دعوت ایدوب صاحب عقل وکفایتی وزیر ولایت قیلدی ودهقانزاده‌یی اسباب واملاك خاصه اوزره ناظر نصب ایلدی وصاحب جماله بحد وبیکران مال ومنال احسان ایدوب بیوردی که هرچندکه مفارقت احباب دشوار ومهاجرت اصحاب صعب کاردر اما صلاح حال ومآل بودرکه سن بوخطه‌دن ارتحال ایدوب برمقامه دخی انتقال ایده‌سن تا نسای ناقصات العقل سودای عشقکله مغبون وجمالی حسنکله مفتون اولیه وفسق وفجور که بحسب العقل والنقل منهی ومحظوردر شیوع وظهور بولمیه بعده ارکان دیوان واشراف واعیانه متوجه اولوب ایتدی واضحدر که سزك میانکزده چوق کسنه‌لر عقل وکفایتده وفهم ودرایتده وزور وشجاعتده بندن راجحدر اما دولت عنایت ازلی وسعادت مساعدت ارادت لم یزلیله واقعدر نته‌کم کلام قدیم وتنزیل کریم واجب التکریم والتقدیمدن ❊ تؤتی الملك من تشاء) آیتی بومعنانك بیاننده نص صریح وبرهان قاطعدر

﴿ مثنوی ﴾

ای مقصد همت بلندان ❁ مقصود دل نیازمندان

از قسمت بندکی وشاهی ❁ دولت تودی بهرکه خواهی * توفیق تو کرنه ره نماید این راه بعقل کی کشاید) بومعنابی مؤید و بودعوابی مؤکددر که همراهلرمك هر بری نفسلرینی برعله نصب ایدوب قوت لایموت وسدرمق کسب ایتدیلر بن نه کندی زور وقوتمه اعتماد ایلدم ونه جمال وصورت ونه تمیز وبصارتمه استظهار ایتدم بلکه بنای امورمی اساس توکل اوزره اوروب قضای ربانی ومقدرات آسمانی یه رضا و یزوب ایتدم ﴿ بیت ﴾ سر قبول بباید نهاد کردن طوع) که هرچه حاکم عادل کند همه دادست) چون شهزاده کلامنی تمام ایتدی حضار مجلسدن برمرد دانا اقدام اوزره قیام ایدوب وظایف دعا وثنایی ادا ایتدکدنصکره ایتدی هر کله که رشتهٔ کلام جواهر انتظام ملکده منسلك اولمشدر برلؤلؤ آبداردر که صدف خردده پرورش و برزتمام عیاردرکه محك حکمتده آزمایش بولمشدر جهاندارلق اسبابنك نصابی عقل وحکمت وتاجدارلق استعدادنك شرطی فضل ومعرفتدر پس جناب سلطنت اکتسابك پادشاهلغه لیاقتهٔ واشارت حجت وشهریارلغه استحقاقی بودلیل ایله مبین ومثبتدر افریدکار عزاسمه علم ازلیله عالمدرکه هر برفردك انواع تربیتدن نه نوعه قابلیتی واردر وهر شخص اصناف مرتبتدن نه جنسه سزا واردر ﴿ بیت ﴾ زخوان نعمت بی منتهای اوهرکس * بقدر حوصلهٔ خود نواله می یابد ❁ بو ولایت اهلنك سعادتی سنی بومنزله کتوردی و بو بوم سکاننك قوت طالعی سن همای اسمان آشیانك سایهٔ همایون مرغان شکسته بال رعیت اوزره سایبان ایتدی ﴿ بیت ﴾ مبارك منزلی کانجا فرود اید چنین ماهی ❁ همایون عرصهٔ کارد بسوی ش رخ چنین شاهی کبار اعیاندن برنامدار دخی یرندن طوروب ایوان

دیوان کیوان رفعتی زیور ثنای شاه جوانبخت فلك تخت ایله آراسته قیلوب بو نظم جواهر انتظامی طبق دهانله فرق شهریار کامکاره نثار ایتدی

قطعه

* ایا شهی که کف کامکار زر بخشت *

* کمندد ربر کردون کامران انداخت *

شد از نزول حوادث چو آسمان ایمن * بران دیار که چتر توسایبان انداخت * بو اسلوب اوزره ارکان واعیاندن هر بری مقتضای مقامه مناسب کلام پیوروب صحایف مناقب خسروانه‌دن برنکته اظهار ایتدیلر عاقبة العاقبه بر پیر پاکضمیر و پاکیزه تقریر بساط کلامه اقدام اقدامی دراز ایتدی وتقدیم لوازم دعا ومراسم ثنادن صکره بو طرز اوزره کلامه اغاز ایتدی که ای ملك باب قضا وقدرده که زبان کوهر افشان شاه اول مجلسده اندن فتح کلام ایتدی بو بنده‌نك بر سر کذشتی واردر شویله که فرمان جهان مطاع شرف صدور بوله تقریر دلپذیر ایله مرفوع حضور پرحبور اوله ملك ایتدی سویله کورهلم نیجه واقع اولمشدر اول (حکایت) پیر ایتدی اول زمانکه جوان ایدم ملازم ارکان دیوان ایدم چون دنیای غدارك بیوفالغك فهم ایتدم و بوزال دامتاغانك مکر وفریبنی جزم ایتدم وعین الیقین بیلدمکه عروس شوهرکش دنیا نیجه یاران دمسازك ساز بود وعود وجودین یره چالمشدر و بو معشوق حیله باز نیجه عشاق سرانداز برلعب ایله ایاغن الشدر نفسمه ایتدم ای درد مند رشتهٔ دلکی برغدار حیله کارك محبتنه بند ایتمشسن که صد هزار شهریار کامکارك سینهٔ وجودنه دست رد اورمش و بیحد و بی شمار تاجدار نامدارك خرمن حیاتن صاوروب باد فنایه ویرمشدر

مثنوی قنی اول پریوزنده شاه اولنلر * سپهر سلطنتده ماه اولنلر * یانورلر شمعی بر آنده ابتر * قره طپراغه اولمشلر برابر * سنك

بوسوداده سودك بوقدر تعب بيهوده چكمه و بورهكذارده كه مر كاربان رنج ومحنتدر ميل اقامت ايتمه ﴿ رباعى ﴾ هركس كه ره ورسم جهان نيك شناخت) از بهر اقامت اندرو خانه نساخت) اين كهنه رباط را عمارت چه كنى) اخر چو بد يكريش بايد پرداخت خواب غفلتدن بيدار اول كه وقت تنكدر سمندر هوا روحه سوار اول كه مركب بدن لنكدر عمر كوتاهده توشه احضار ايله كه مسافهٔ راه دور ودراز وقربهٔ قلبكى آب قناعت ايله پرقيل كه تاب آتش باديه جانكدازدر ﴿ مثنوى ﴾ ان طلب اسپ وز بهر كوشهٔ) كزپى فردات بودتوشهٔ) راه تودورآمد ومنزل دراز) برك ره وتوشهٔ منزل بساز چون بوغفلتدن متنبه اولدم نفس سركشى لجام نصيحتمله زير رانده رام ايدوب نشاط تمام ورغبت صدقله تحصيل زاد آخرته متوجه اولدم ودامن طاعت خالقه تشبث ايدوب رغبت دنيا وصحبت خلايقه پشت ويا آوردم

﴿ بيت ﴾

* كوكلدن محو ايدوب دنياهراسن *

* قومادم انده حقك ماسواسن *

بركون اتفاق برمهم ايچون بازاره واروب كوردم كه برصياد برچفت هدهدى برقفسه قويمش كيدر بيچاره لر محبس قفسده بر برينك حالنه كريان وكرفتارلق بلاسندن تنور غمده بريان خدادن مژدهٔ خلاص ديليوب افغان ايدرلر بونلرك بوحالنه ترحم ايدوب قصد ايتدم كه صياددن انلرى صاتون الوب بند بلادن رها قلم و بووسيله ايله حبس عذاب ايزديدن دولت ازاد لدى يه مترصد ومترقب اولم صياد انلره ايكى درم بها تعيين ايدوب اكسكه رضا وبرمدى بنده همان ايكى درمه مالك ايدم متردد اولوب نفس حريص اول ايكى درمك عدمنى جائز كورمدى خاطر دخى قادر ايكن اول بيكناهلرى بند قفسده قومغه

مذهب مروتده رخصت بولدی اخر توكل كلى ايدوب قيمت عهودى
ويروب ايكيسندخی الوب شهردن طشره برخالی یره كتدم وباشم
اوزره چویروب رضاءالله ايچون مالمدن ازاد ايتدم انلر دخی برو برانه
ديوارك اوستنه چيقوب بكا اواز ايتديلر ونته كيم حق شناسلق رسميدر
زبان نياز ايله اعتذاره اغاز ايدوب ايتديلر حالا بو احسانك حق
مكافاتنه و بو انعامك تمام مجازاتنه قادر دكلز اما بو ديوار التنده
برصندوقچه واردركه پر كوهر شاهواردر كرچه بو نعمت مقابله سنده
بى قدر و بى قيمتدر اما عجالة الوقت شرف قبول ارزانى بيورلسه كمال
منتدر بن انلرك بو كفتارندن تعجب ايتدم واستغرابله انلره خطاب
ايدوب ايتدم عجب حكمتدركه بر خاكده صندوق پر جوهرى كوررسز
زير خاشاكده رشتهٔ دامدن غفلت قيلورسز جواب ويرديلركه چون
حكم قضا نازل اوله وفرمان قدر جريان بوله ديدهٔ عقل رمد جهالت
ايله خيره وروز بصيرت ظلمت غفلت ايله تيره اولور اول محلده نه
عاقلك بصيرتی اثر قيلور ونه عارفك بصرنده نور وفر قالور بو جمله يه
باعث اول حكم الهيدركه بو حالاتك ضمننده حادث اولور ﴿ بيت ﴾
هرقچن نازل اوله امر قضا) هوش مدهوش اولور بصر اعما)
بو حكايت پادشاه جهانپناه قضا وقدر بابنده بيورديغنه كواهدر
حكماى حكمت شعار بو معانى بو رباعيله اشعار ايتمشلردر ﴿ رباعى ﴾
كركار تونيكست بتدبير تونيست ورنيز بدست هم زتقصير تونيست)
تسليم ورضا پيشه كن وشاد بزى) كين نيك وبد جهان بتقدير
تونيست ❊ پس ايتدى اى پادشاه بن اول ديوار التنى قازوب اول
ديدكلرى كبى اول صندوقچه‌ئى بولدم ايچنده ارلان جواهرى سلك
ضبطه چكدم ومحافظه سی بابنده مبالغه قيلدم حاليا استانهٔ اسمان
رفعتده مرفوع بندهٔ نيت اولدركه ملك مثال مبارك ارزانى بيوره
تا اول درج جواهر خزانهٔ عامره ايچون قيد وضبطه ربط اولنه

شهزاده ایتدی بو تخمی سن اکدك برنده غیری شریك اولمق و بونهانی سن دکدك ثمرنده آخری مشارك قیلمق خلاف شرط انصافدر بو جواهر حکمتك الان که سلك بیانه چکلدك بزه یتر و بو درج نصیحت که نقاوهٔ دانش ومعرفتدر بزه کفایت ایدر که صراف عقل قتنده کوهر کلام صاحب هنز دروس قلب اکسیر حکمتله زر تمام عیار اولمق میسردر

﴿ مثنوی ﴾

دُر و کوهر درر حکمت کلامی * خصوصا محکم اوله انتظامی قچن حکمت سوزین فهم ایلیه کوش * سماعی روحی ایلر مست ومدهوش) دل وجان ایلر استقباله آهنك) آلور بغرینه باصر غنچه وش تنك * اولور خندان انکله چشم نمناك * بولور شادی انکله جان غمناك * ایرسه مرده جسمه زنده ایلر * دل وجان شمعنی تابنده ایلر * تعالی الله زهی شان الهی * ایدر آب حیات اصلن سیاهی چو بوشان الهی واردر انده) عجبمی بر ایدرسه دلده جانده) چون بید بای حکیم بوفصل پر اصلی اخر ایتدی * ومضمون وصایای هوشنك بو داستانله پایانه یتدی رای دابشلیم مراسم خدمت ولوازم مدحتی ادا ایدوب ایتدی بحمدالله که یمن حکمت حکیم عالی مرتبت ایله نقاب خفا چهرهٔ مقصوددن مرتفع اولوب غایت مأمول ونهایت مسئول سن دانای سامی منزلتك برکت صحبتیله حصوله موصول اولدی ﴿ مثنوی ﴾ جزاك الله که جانم کوزین آچدك * کوزیمه قارشو جانان یوزن اچدك) امیدم یوزینك اچدك نقابن * کیدردك دیدهٔ دلدن حجابن * دلم پرنور ایدوب ای مهر روشن خلاص ایتدك ضلالات ظلمتندن) خضر وش بکا رهبر اولدك ای جان * که ایچردك مرده جسمه آب حیوان * حالیا متضرعدرکه حکیم روشنضمیر بو حقیرك ناصیهٔ ملتمسنه دست رد اورمیه و بو محقردن که فرط اخلاصمدن

سدهٔ حکمت اختصاصنه هدیه کتوردم استنکاف بیورمیه
﴿ بیت ﴾ نیست برطبع نازکت پنهان ❋ نکتهٔ تحفة الفقیر حقیر ❋
برهمن ایتدی ای ملك بن کوشهٔ دنیاده فقرله فخری نفسمه پیشه وزاد
قناعتی کندیمه توشه ایدوب دامن ذاتی اوث علایقدن پاك وابنیهٔ
ضمیرمی ژنك عوایقدن تابناك ایتمشکن هیچ وجهله ممکن میدرکه بردفعه
دخی ژنك قاذورات دنیا ایله الوده ورنك کدورات مافیها ایله اندوده
اولم ﴿ مثنوی ﴾ بدنیا ناتوان آسوده بودن) دریغ امد مرا آلوده
بودن) اکر پادشاه سعادتمند دیلرسه که بوخدمت ایله بنی ارجمند
ایدوب طوق منتین تاقیامت کردنمه بند ایلیه توقع ایلرمکه بوجواهر
حکمت ولاءلی معرفتی رشتهٔ تالیفده ترصیع وترصیف ایدوب جمیع
امورنه پیشنهاد وقواعد احکام سلطنتی انك اوزرینه بنیاد ایلیه
وهمواره بووسیله بنی فراياد خاطرعاطر ایدوب اوقات مستطابه‌ده
دعوات مستجابه ایله یاد ایلیه‌که برموجب مضمون) لایرد دعاء امام
العادل دعوات سلاطین عدل ایین عز اجابته مقروندر رای کلام
حکیم روشن رأیه شرف قبول ارزانی بیوردی وهماندم برهمنی وداع
ایدوب ینه دار الملکنه رجوع قیلدی اول جواهر کلمهٔ حکمیی که درج
دهان حکیمدن النه کیردی رشتهٔ تالیفده انتظام ویردی ودائما سوانح
اموردهٔ بومواعظه التجا ایدوب همواره وقایع دهوردهٔ بونصایحدن
استمداد ایدر ایدی

﴿ قطعه ﴾

❋ انکه اوپیردی پند خرد مندان کرد ❋
❋ آخر الامر بسر منزل مقصود رسید ❋
وانکه شد منحرف ازجادهٔ راستروان ❋ راه کم کرد وز مقصود نشانی
نشنید ❋ چون خجسته رأی بوداستان بینظیری بدایتندن نهایتنه‌دك
تعبیر دلپذیر ایله تقریر قیلدی هما بونفال کل سیراب کبی بنشاط نشاط

اوزره اچلدی ونهال حالی چون اقبالده سر افرازلغه اغاز ایتدی ووزیری عواطف خسروانه ایله امید وار ایدوب دیدهٔ دلن کحل الجواهر التفات شاهانه ایله منور قیلوب ایتدی ﴿ بیت ﴾ زهی تقریر دلجویت تماشا گاه روحانی * بیان شافیت نزهتفزای روح انسانی * بوقصهٔ شیرینك بیانیله کام جانمزی پرشهد حکمت ایتدك و بو حکایات رنکینك اداسیله زمین حالمزده تخم سعادت اکدك من بعد دستور العمل احکام جهانبانی بونصایح کافیدن غیری اولمسه کرك وکارنامهٔ اعمال حکمرانی بومواعظ شافیدن غیری قیلنمسه کرك بوکلمات بینظیر درون دلمده بویله جایگیر اولوب بومرتبهده تاثیر ایتدیکنه سبب دکلدر الاصدق نیت وصفای طویت وزیر روشنضمیردر زیراکه کلام کافی اکرچه که حد ذاتنده شوائب کذبدن صافی اوله قائلك الوده لکی جهتندن نتیجهٔ صفا ویرمز ومواعظ ونصایح با وجودکه عین حکمتدن لایح اولور کوینده نك قسوت قلبی سبیله دل سامعده تاثیر ایتمز ﴿ قطعه ﴾ دامن الوده اکر خود همه حکمت کوید بسخن کفتن زیباش بدان به نشود * انکه پاکیزه دلست اربنشیند خاموش * همه از سیرت زیباش نصیحت شنود) خجسته رأی دعادرلر بن رشتهٔ ادایه بند ایدوب کلام ملکی که ملك کلام ایدی پسند ایدوب ایتدی اولکه زبان حکمت بیان شاهنشاهیدن شرف صدور بولدی محض ثواب وکتاب حکمتدن بر بابدر واقعا کلام اهل دروغ بی فروغ اولوب واتش دمنه کبی براند، انطفا بولور اما کلام اصحاب صدق وصفا تباشیر صبح صادق کبی دائما نور وضیا ویرر وشعلهٔ خورشید کبی ساعت بساعت نورانی کورینور ﴿ مثنوی ﴾ ندکلو صبح کاذب قیلسه تزویر) قیلهمز قلب شبده نوری تأثیر * طیولور عاقبت کذب وخطاسی * همین یانینه قالور یوز قراسی * اوزه چون صبح صادق صفله دم) قدومندن منور اوله اعلم * همایونفال خجسته رأیی

(بو دفعه)

بردفعه دخی نوازش بیوروب رفعتن ذروهٔ چرخ برینه ایرکوردی خجسته رأی آثار صفات پسندیدهٔ شاهی وانوار اخلاق حمیدهٔ شاهنشاهی مشاهده ایدوب بنای ثنای مدحتن وادای دعاء دولتن بو ابیاتله تمهید بیوردی

﴿ مثنوی ﴾

* توای شه بخوبیٔ اخلاق خویش *

* سبق بردی از پادشاهان پیش *

زهی دین ودانش زهی عدل وداد * زهی ملك وملت که پاینده باد *

مجلس بومقامده تمام کلام و بودعایله ختم واختتام بولدی همایونفال دخی رای دابشلیمکی بولطایف اخبار وامثالی صحایف اخلاق واعمالنه ثبت ایدوب تشیید مبانیٔ عدل واحسان وتمهید قواعد نظام احوال انسانده سعی موفور وبذل مجهود وصفحات روزکارده نام ممدوح وذکر محمود یادکار قودی کندی ﴿قطعه﴾ دوچیز حاصل عمرست خیر ونام نکو * وزین دو در کذری کل من علیها فان) مباش در پی آزار وکام خلق برار * کزین دوکار بیابی سعادت دوجهان * بودر اول جواهر حکمت نشانکه برمقتضای زمان زبان خامه وخامهٔ زبان انی سلك بیانه چکری ودهقان قریحهٔ جاده انك زمین لفظ وانتظامنده سعی واهتمام تخمن اکدی مکارم اوصاف وافاضل انامدن متوقع ومحاسن اخلاق اماثل عالیمقامدن متضرعدرکه بوکلمات ناسنجیده وعبارات ناپسندیده دن ذیل اغماض واغضایی شامل قیلوب بوکمینه نك سقطنه عین سخط ایله ناظر اولیوب عین رضا ارزانی بیوره ﴿ مثنوی ﴾ درکه ذرین سینه نهان داشتم * یك بیك ازدل بزبان داشتم * کر بدو کرنیك فکندم به پیش * پوش بدامن بنکویی خویش چونکه بدین پایه رساندم کلام به که کنم ختم سخن والسلام الحمد لله علی الانعام وعلی الرسول افضل الصلوة والسلام وعلی اله العظام واصحابه الکرام

تم

اشبو همايوننامه نام كتاب سايهٔ معارفوايهٔ حضرت
تاجداريده دفعهٔ ثالثه اولمق اوزره تصحيحى
مصحح اولەرق بو كره باب عالى جادهسنده شوقى افندى مطبعهسنده طبع و تمثيل قلندى

فى سنه ١٢٩٣ شعبان ١٥

